

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
НҰР-СҰЛТАН ҚАЛАСЫ БІЛІМ БАСҚАРМАСЫ
БІЛІМ БЕРУДІ ЖАҒҒЫРТУ ОРТАЛЫҒЫ**

**«ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ТЕХНИКАЛЫҚ ЖӘНЕ
КӘСІПТІК БІЛІМ БЕРУ МАМАНДАРДЫ ДАЙЫНДАУДЫҢ
ЗАМАНУИ ТӘСІЛДЕМЕСІ»**

**республикалық ғылыми-тәжірибелік конференция
материалдары**

16 наурыз, 2021 жыл

**«MODERN APPROACH IN TRAINING SPECIALISTS OF
TECHNICAL AND PROFESSIONAL EDUCATION»
materials of the republican scientific and practical conference
The 16th of March, 2021 y.**

**«СОВРЕМЕННЫЙ ПОДХОД В ПОДГОТОВКЕ СПЕЦИАЛИСТОВ
ТЕХНИЧЕСКОГО И ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ»**

**материалы республиканской научно-практической
конференции**

16 марта, 2021 год

НҰР-СҰЛТАН ҚАЛАСЫ

УДК 377

ББК 74.56

Қ18

«ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ТЕХНИКАЛЫҚ ЖӘНЕ КӘСІПТІК БІЛІМ БЕРУ МАМАНДАРДЫ ДАЙЫНДАУДЫҢ ЗАМАНУИ ТӘСІЛДЕМЕСІ», республикалық ғылыми - тәжірибелік конференция материалдары, Нұр-Сұлтан қаласы әкімдігінің «Білім беруді жаңғырту орталығы» МКҚК, 2021 С.644

ISBN 978-601-08-0818-8

«Қазақстан Республикасының техникалық және кәсіптік білім беру мамандарды дайындаудың заманауи тәсілдемесі» республикалық ғылыми-тәжірибелік конференцияға қатысушылардың мақалаларын қамтиды. Жинақта колледждердің оқытушыларының ғылыми – тәжірибелік зерттеулер мен тәжірибелік жұмыстары жарияланды.

Жинақ оқытушылар, өндірістік оқыту шеберлері мен студенттерге арналған.

Редакция алқасы

Дауешова С.М.- төрайымы, Нұр-Сұлтан қаласы әкімдігінің «Білім беруді жаңғырту орталығы» МКҚК директорының м.а.

Мүшелері:

Байтасов Д.Д.- Нұр-Сұлтан қаласы әкімдігінің «Білім беруді жаңғырту орталығы» МКҚК директорының орынбасары;

Нурғалимов С.Н.-«Астана- профи» ҚШК директоры;

Исина Н.С. – Нұр-Сұлтан қаласы әкімдігінің «Білім беруді жаңғырту орталығы» МКҚК ТжКББ бөлімінің әдіскері;

Аманжолова А.А. - «Астана- профи» ҚШК әдіскері;

Шакиров Г.- «Білім беруді жаңғырту орталығы» МКҚК ІТ бөлімінің басшысы.

УДК 377
ББК 74.56

Білім беруді жаңғырту орталығының оқу-әдістемелік кеңесінің хаттама 17.03.2021ж №3 шешімімен бекітілді және басылымға ұсынылды.

Жарияланған материалдардың көзқарасы мен фактілердің нақтылығы үшін редакция жауап бермейді. Мақала мазмұнына автор жауапты.

ISBN 978-601-08-0818-8

© «Білім беруді жаңғырту орталығы», МКҚК.2021ж.

І БӨЛІМ

ТЖКББ-ДЕГІ ҚАЗІРГІ БІЛІМ: ДӘСТҮР, ТӘЖІРИБЕ ЖӘНЕ ИННОВАЦИЯ. СОВРЕМЕННОЕ ОБРАЗОВАНИЕ В ТИПО: ТРАДИЦИИ, ОПЫТ И ИННОВАЦИИ.

Исмаилова А.Т. педагогика ғылымдарының магистрі, оқытушы
«Zhasugurov College», Талдықорған қ., Алматы обл.
Исмаилова А.Т. master of Pedagogical Sciences, teacher
Zhasugurov College, Taldykorgan City
Asel_magistr@mail.ru

БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНДЕГІ WORLDSKILSS ЧЕМПИОНАТЫНЫҢ МҮМКІНДІКТЕРІ МЕН ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Бұл мақалада WorldSkills кәсіптік чемпионатының мүмкіндіктері мен ерекшеліктері қарастырылып, чемпионат талаптарына сай кәсіптік және техникалық білім беру жүйесіне өзгерістер еңгізу туралы ұсыныс келтірілген.

Түйінді сөздер: кәсіби шеберлік конкурстары, кәсіптік құзыреттілік, WorldSkills чемпионаты, чемпионат ерекшеліктері, мүмкіндіктер.

OPPORTUNITIES AND FEATURES OF THE WORLDSKILSS CHAMPIONSHIP IN THE EDUCATION SYSTEM

In this article, the possibilities and features of the WorldSkills Professional Championship are considered, and a proposal is made to make changes to the system of vocational and technical education in accordance with the requirements of the championship.

Keywords: competitions of professional skills, professional competence, WorldSkills Championship, features of the championship, opportunities.

Қоғамымыздың саяси - экономикалық, әлеуметтік және мәдени ортасында болып жатқан ауқымды өзгерістер - Қазақстанның кәсіптік білім беру жүйесінің алдына күрделі міндеттер мен заманауи жұмысшы мамандықтарына: жұмысшы мотивациясының қолжетімділігі, команданың игілігі үшін командамен жұмыс жасай алу біліктілігі, стандартты емес тапсырмаларды шешу біліктілігі, өзіне жауапкершілікті ала білу, үнемі білімін жетілдіріп отыру мен жұмысқа деген жоғары қабілеттілік тәрізді жаңа талаптар қояды.

Осыған орай, кәсіптік білім беру жүйесінің сапасы – білім алушылардың нақты кәсіптік құзыреттіліктерді игеру деңгейімен ғана емес, олардың кәсіптік іс – әрекеттің мәдениетін игеруімен, үнемі кәсіптік – тұлғалық өзін - өзі дамытып және өзін – өзі жетілдіріп отыруымен анықталады.

Елбасы Н.Ә.Назарбаев Қазақстан халқына жолдауында: «Техникалық және кәсіптік білім беру – инвестициялық саясаттың негізгі бағыттарының бірі болуы тиіс. Бұл үшін Германия, Канада, Австралия және Сингапур елдерімен бірігіп кадрларды дайындау орталығын құру қажет», - деп техникалық және кәсіптік білім беру жүйесін жетілдірудегі басымдылықтарды атап өткен болатын [1].

Иә, соңғы жылдары кәсіби шеберлік конкурстары аса өзекті әрі мамандықты дамыту мен оның әлеуметтік мәртебесін көтерудегі сыналған сенімді құрал болып табылады. Техникалық және кәсіптік білім беру орындарының білім алушыларын халықаралық WorldSkills қозғалысына тарту, WorldSkills әдістемесі арқылы ұйымдастырылған кәсіби шеберлік конкурстарына қатыстыру – кез – келген кәсіби білім беру ұйымының оқытудағы нәтижелігі мен тәжірибедегі қажеттілігін көрсететін іс - әрекет және аса өзекті мәселелердің бірі деп айтуға болады.

WorldSkills – халықаралық комерциялық емес қозғалыс. Оның мақсаты – жұмысшы мамандықтарының беделін көтеру мен әлемдік кәсіптік білім беруді дамыту болса; негізгі міндеттерінің бірі - қазіргі нарықтағы қажеттілік пен білім беру бағдарламалары арасындағы тепе – теңдікке қол жеткізу болып табылады. Жастар арасында халықаралық WorldSkills чемпионатын өткізу – әлемдік қоғамның әлеуметтік - экономикалық жағынан қайта

жаңғыруы үшін осы тепе – теңдікке жетудің маңыздылығын көрсетіп отыр. WorldSkills чемпионаттары түрлі елдерде екі жылда бір рет өткізіліп, кәсіптік дайындықты жоғарылату аймағындағы маңызды кезең болып табылады.

Чемпионаттың негізі - 1946 жылы қаланып, әлемнің 75 елінде өткізіліп келеді. 500 түрлі құзыреттілік бойынша, 1 000 000 астам қатысушы, 1 500 000 астам эксперттер тіркелген. Қазақстан 2014 жылдың тамыз айында WorldSkills international – дың 70 – ші мүшесі болып тіркелді. 2015 жылдың қаңтар айында «Кәсіпқор Холдинг» комерциялық емес акционерлік қоғамы WorldSkills Kazakhstan – ның Ұлттық операторы болып тіркелді. 2015 жылдың ақпан – наурыз айларында алғашқы WorldSkills Kazakhstan аймақтық чемпионаттары өткізілді. 2015 жылдың 8-9 сәуірінде Астанада алғашқы WorldSkills Kazakhstan Ұлттық чемпионаты өткізілді. 2015 жылдың мамыр айының 21-24 аралығында ҚР – ның Ұлттық құрамасы WorldSkills Russia ашық чемпионатына қатысты. 2015 жылдың маусым – тамыз айларының аралығында WorldSkills competition халықаралық чемпионатына дайындық жұмыстары жүргізіліп, аталған жылдың тамыз айының 11 – 16 аралығына ҚР – ның Ұлттық құрамасы Бразилияның Сан – Пауло қаласында өткен WorldSkills competition әлемдік чемпионатына қатысты [2].

Жыл сайын ақпан және наурыз айларында Қазақстанның барлық аймақтарында жас білікті жұмысшылар мен техникалық және кәсіптік білім беру білімгерлерінің арасында аймақтық WorldSkills чемпионаттары өткізіледі. Аймақтық WorldSkills чемпионаттарын өткізу арқылы: жұмысшы мамандықтарын насихаттау мен қоғамдағы беделін жоғарылату, бастамашыл жастарды жұмысшы мамандығы мен кәсібіне тарту, сондай – ақ оқушыларды, ата - аналарды, бизнес қауымдастықтарын, аймақтық білім беру органдарын көрермен ретінде тарту міндеттері шешіледі.

Аймақтық WorldSkills чемпионатының ұйымдастырушылары: облыстық және қалалық әкімдіктер, оқу бөлімінің өкілдері, кәсіпкерлік пен жастар ассоциациясының өкілдері, жастар саясатының өкілдері, жұмыс берушілер мен бизнес қауымдастықтар болып табылады.

Чемпионаттың негізгі тұлғаларына тоқталып өтетін болсақ:

WorldSkills чемпионатының лидері – чемпионат барысында команданы басқарушы және команданың іс – әрекетін үйлестіруші болып табылады. Командаға бір ұйымның барлық қатысушылары кіреді.

Команда лидерлері – чемпионат барысында чемпионатқа қатысушылармен байланыс орнату үшін таңдап алынған тұлға болып табылады. Чемпионат барысында лидерлердің өздерінің қатысушыларына шектеусіз қолжетімділігі болады. Алайда, оларға техникалық ақпараттармен немесе шешімдермен бөлісуге болмайды. Команда лидері командасындағы қатысушылардың бірі ауырып қалған болса, немесе басқа да жағдайлар болса бірден хабарлап отырады.

WorldSkills чемпионатының эксперттері – өндіріс шеберлері, белгілі бір құзыреттілік бойынша мамандар болып табылады. Олар қатысушылардың конкурса дайындаушы тәлімгері және өзге қатысушыларды бағалаушы ретінде қызмет атқарады.

Эксперттің қатысып отырған құзыреттілігі бойынша біліктілігі мен тәжірибесі, төрешілік ету тәжірибесі болуы керек. Чемпионатты өткізу ережесі мен чемпионаттың техникалық сипаттамасын, конкурс тапсырмасы мен бағалау критерийлерін жетік меңгерген болуы тиіс.

Техникалық эксперт - шеберхананың ұйымдастырылуына, материалдардың дайындалуына, шеберханадағы қауіпсіздік пен нормалардың сақталуына, техникалық жағынан туындаған сұрақтарға жауап беруші тұлға.

Бас эксперт - аймақтық чемпионат аясында құзыреттілік бойынша ұйымдастыру, басқару, басшылық етуші тұлға. Бас эксперт чемпионатты ұйымдастыру комитетінің мүшесі бола алады[3].

WorldSkills чемпионатының қатысушылары - 18 – 22 жас аралығындағы білім беру ұйымдарының білім алушылары және түлектері, жас мамандар мен жұмысшылары бола алады. Әрбір мамандық бойынша 5 тен кем емес қатысушы қатыса алады.

2016 жылдан бастап WorldSkills чемпионаты 16 құзыреттілік бойынша өткізіліп келеді. Оның ішінде Мектепке дейінгі тәрбие құзыреттілігінің де жанданып келе жатқандығын атап өткім келеді. Өткен 2020 жылдың желтоқсан айының 2-сі мен 11 – і аралығында Алматы облысы бойынша алғаш рет, педагогикалық құзыреттіліктерден аймақтық WorldSkills Taldykorgan чемпионаты Талдықорған қаласындағы «Zhansugurov college – нің» базасында өткізілді. Еліміздегі төтенше жағдайға байланысты «Мектепке дейінгі тәрбие» құзыреттілігі бойынша аймақтық WorldSkills Taldykorgan чемпионаты жартылай онлайн және жартылай офлайн форматта өткізілді. Аймақтық чемпионатқа мен эксперт - компотриот ретінде қатысушымды дайындап қатыстым. Мектепке дейінгі тәрбие құзыреттілігі бойынша 3 модульде 5 тапсырма берілді, атап айтсақ, 1 модульде: таңдау тобында кіріктірілген оқу қызметін өткізу, ересектер тобында ертеңгілік гимнастиканы әзірлеу және өткізу тапсырмалары; 2 модульде: эксперименттік жұмыс бойынша жобаны әзірлеу тапсырмасы; 3 – модульде: қазақ халық ертегісін сахналау және ересек топта ата - аналар жиналысын әзірлеу және өткізу тапсырмалары берілді. Аймақ бойынша 4 кәсіптік және техникалық білім беру мекемелерінен 5 қатысушы қатысып, араларынан жүлделі ІІ орынды иелендік.

Чемпионатқа дайындық жұмыстары - ізденістер және шығармашылықтың жандандырылуымен сипатталды. Балабақша базасында өткізілген дайындық жұмыстары білімгерлерге үлкен тәжірибе беріп, кәсіби шеберліктері мен құзыреттіліктерінің қалыптасуына ықпал етті. Қатысушылардың бойынан мамандықтарына деген үлкен қызығушылық пен кәсіби іс – әрекеттерін нәтижелі орындауға деген талпыныс байқалды.

WorldSkills чемпионаты қазіргі таңдағы өзекті, кәсіби шеберлікті дамытуға және жастардың бойында 21 – ғасырдың дағдыларын қалыптастыруға бағытталған бірден – бір чемпионат екендігіне көзім жетті. Себебі, бұл чемпионаттың басқа кәсіби шеберлік чемпионаттарынан басты ерекшелігі – мұнда қатысушы конкурс алаңында дәл сол сәтте берілген тапсырманы өзінде бар білім мен қалыптасқан дағдының күшімен орындап, сол сәттегі педагогикалық жағдаяттардан өзінде қалыптасқан педагогикалық шеберліктің және шешім қабылдай алу біліктілігінің арқасында шығады. Яғни, WorldSkills чемпионаты білімгерлердің, жастардың бойында алған білімдерін өмірде қолдана алу қабілетін, теориялық білімдерін тәжірибемен ұштастыра алуын, кез-келген жағдайда шешім қабылдай алуын, командалармен жұмыс жасай алуын, коммуникативті дағдыларын дамытады.

2020 жылы WorldSkills Taldykorgan аймақтық чемпионатына бірінші жыл қатыса отырып, бұл чемпионаттың білімгерлерге берер мүмкіндігі көп деп ой түйдім. Конкурсақа қатысушы білімгерлер алған білімдерін қолдана отырып:

- үлгілік оқу бағдарламасы бойынша жұмыс жасаудың мазмұнын түсінеді;
- өзінің кәсіби қабілеттерін өндірістік іс – әрекетте жүзеге асырады;
- кәсібилігі мен құзыреттілігінің деңгейін жоғарылатады;
- өзінің және өзге қатысушылардың іс – әрекеттерін салыстыруды, талдауды үйренеді;
- тапсырмаларды орындауда кездескен қиындықтар мен проблемаларды жеңу мен шешудің құралдарын табуды үйренеді;
- болашақ қызметінің мәні мен мазмұның, ерекшеліктерін жетік түсініп, нәтижелі игеруіне мүмкіндік алады.

Сондай – ақ, конкурсақа дайындаушы экспертке, яғни оқытушыға да заман талабына сай үнемі тәжірибе базасымен байланыста болып, өзін – өзі жетілдіріп отыруына мүмкіндік береді.

Қорытындылай келе, WorldSkills чемпионатының қатысушыларға қоятын жоғары әрі нәтижеге бағытталған талаптарын ескере отырып, кәсіптік және техникалық білім беру бағдарламаларының мазмұнына кәсіптік тәжірибемен қатар, кәсіби тағлымнамадан (стажировка) өту жұмысын еңгізу керек деген ұсыныс жасағым келеді. Себебі, тағлымнама (стажировка) - кәсіптік шеберлікті үздіксіз жетілдіру мақсатын жүзеге асыратын кәсіптік білім берудегі негізгі форма. Тағлымнаманың мақсаты – болашақ тәрбиешілердің кәсіби құзыреттілігін қалыптастыру және дамыту, алдыңғы қатарлы тәжірибелерді меңгерту, кәсіптік іс – әрекетке қажетті коммуникативті құзыреттіліктерді игерту болып табылады. Сондай – ақ

білім беру бағдарламасы аясында тағлымнамадан өткен білім алушылар болашақта сол ұйымға қызметкер ретінде жұмысқа орналаса алады деген болжамдар келтіремін.

Библиографиялық тізім:

1. ҚР Президенті Н. Назарбаевтың «Қазақстан жаңа жаһандық нақты ахуалда: өсім, реформалар, даму» атты Қазақстан халқына Жолдауы. – Астана, 30 қараша, 2015 жыл.
2. WorldSkills Kazakhstan чемпионатының ережелері. WorldSkills Kazakhstan бас ассамблеясы. - 20 сәуір, 2020 жыл.
3. www.worldskills.kz ca

Жунисова К., арнайы пән оқытушысы

«Қызылорда медициналық жоғары колледжі», Қызылорда қаласы

ҒЫЛЫМИ ЗЕРТТЕУ ЖҰМЫСТАРЫНЫҢ ҮЗДІКСІЗ КӘСІПТІК БІЛІМ БЕРУДЕГІ РӨЛІ

Қазіргі кезде үздіксіз білім беру барлық елдерде өзекті мәселе болып отыр. Үздіксіз білім алу мәселесі осы заманғы ақпараттық және коммуникациялық технологиялардың, саяси және әлеуметтік экономикалық өзгерістердің әсерінен туындаған мәселе. «Халықпен халықты, адаммен адамды теңестіретін нәрсе білім», - деп ұлы жазушымыз М.Әуезов айтқандай, республикамыздың басқа мем-лекеттермен экономика, мәдениет саясат жағынан тең дәрежеде тұрып, олармен бәсекеге түсе алуы адамдардың білімді де білікті болуын талап етеді.

«XXI ғасырдың табалдырығы алдында білім беру капиталға айналуға, ол өз мазмұны жөнінен стратегиялық ресурстармен бәсекелесе алады және солай болуға тиіс. Елдің даму деңгейі осы арқылы бағаланатын болады», - деп, Елбасымыз өзінің жолдауында үздіксіз білім алуға ерекше мән беруі, оның даму үрдісін үнемі қадағалап отыруы, оның нақты дәлелі [1].

Тұлға бойында іскерлік пен біліктіліктің қалыптасуы оның барлық өмірін қамтуы тиіс. Қалыптасу – экологиялық, әлеуметтік, экономикалық, идеологиялық, психологиялық, педагогикалық және т.с.с. факторлардың әсер етуі нәтижесінде әлеуметтік мәнге ие тұлғаның жетілу үдерісі. Қалыптасу түсінігіне келетін болсақ, ол жеке адам дамуының нәтижесі ретінде оның кемелденуі мен тұрақты сапа-лар мен қасиеттерді иемденуін білдіреді [2]. Адамның ақыл-ойын, қабілеттерін дамыту арқылы оны бақыт жолына жеткізу мәселесіне бірнеше еңбектер арнаған шығыстың әйгілі ойшылы Әл-Фараби, қабілеттер өзінен-өзі табиғат тудырған қалпында табысқа жеткізе алмайтындығына, оларды бағыттау, тәрбиелеу, дамыту керек екендігіне тоқталған [3].

Бүгінгі таңда заман талабына сай ұлттық білім беру жүйелерінде көптеген өзгерістер болып жатыр, атап айтсақ үздіксіз білім беру жүйесін ғылыми зерттеу үрдісі және практикалық білім берумен ұштастыру арқылы оқыту мәселелері күн сайын өз жалғасын табуда. Осыған орай үздіксіз білім беруде ғылыми зерттеу нәтижелерін тиімді қолдану арқылы оқытудың маңызы зор. Бұрынғы дәстүрлі білім жүйесінде білім мазмұны, көбіне студенттің сұранысына және қоғамның қажеттілігіне керек емес фактологиялық материалдармен ақпараттардың басымдылығымен сипатталатын болса, үздіксіз білім беру жүйесінде білім мазмұны қоғамның даму мәселелерін алдын ала бейнелеуге және жеке адамның жан-жақты дамуы, яғни оқушының ғылыми зерттеу мен практикаға бағыт пен бағдар алуы көзделген.

Бұл оқу жүйесі оқытушы рөлінің өзгеруіне себепші болып отыр. Дәстүрлі білім жүйесінде оқытушының міндеті білім алушыға ақпаратты түсінікті түрде жеткізіп, ақпараттық-репродуктивті оқыту тәсілін пайдалану болса, ал үздіксіз білім беру-де барлық топ үшін ендігі оқытушы жұмысы - білім алушылармен бірігіп әрекет ету, практикалық тәсілмен оқыту үрдісін ұйымдастыру, оқушыны үздіксіз білім жүйесі негізінде ғылыми зерттеушілікке баулу, кеңес беру, білім алу ісін тікелей басқаруға көмектесу болып табылады. Ал, білім алушы өзінің өмірлік жоспарларымен мақсаттарын іске асыру үшін өзіне қызықты болып

табылатын тақырыпта ғылыми зерттеулер жүргізеді, аталған зерттеулер нәтижелерін практика жүзінде іске асырады, ал оқытушы оған тек көмек көрсетіп, бағыт-бағдар беріп отырады. Мектеп қабырғасындағы оқушылардың алған білімдері жоғарғы оқу орындарындағы кәсіптік дайындық – маманның өз жұмысына деген шеберлігін қалыптастыруға үлкен ықпалын тигізеді. Жоғарғы оқу орындарында студенттердің өзіндік ізденістері үздіксіз білімнің бір бөлігі. Кәсіптік білім – әрбір жанның қызмет саласында өз шеберлігін жетілдіруі, білімін шыңдап отыруы, сондықтан ол өмір бойы үздіксіз жүргізілуі тиіс. Егер білім жүйесін жобалау барысында, адамзаттың мәдени байлықтарына әрбір жеке тұлға өзінің субъективті қажеттілігі ретінде қарайтын болса, сонда ғана білімнің үздіксіздігі қамтамасыз етіледі. Ендеше үздіксіз білім жеке адамның қабілетіне, бұрынғы алған мамандығына, білім деңгейіне қарамай-ақ жеке ерекшеліктерін ескере отырып, жан-жақты толық дамуына ұмтылуы деп бағаласақ, онда жеке тұлға үшін білім алу процесі тоқталуы мүмкін емес. Үздіксіз білім алу нәтижесінде білім алушы бірқатар мүмкіндіктерге ие бола алады:

педагогикалық:

- өз бетімен білім алу мүмкіндігі;
 - сапалы білімге қол жеткізуі;
 - білім алушының танымдық ой-өрісінің дамуы;
 - қызмет саласында әрбір жанның өз шеберлігін жетілдіруі,
 - өз мамандықтарын қайта өзгерте алатындай жағдай жасауы; психологиялық:
 - жеке адамның қабілет ерекшеліктерін ескере отырып, жан-жақты толық дамуына;
- психологиялық кедергілер мен проблемаларды ашу;
- ауызша сөйлеу кемшіліктерін жою;

экономикалық:

- уақытты тиімді пайдалану;
- шығыс көздерін азайту(оқу материалдарына кететін шығын, көлік шығындары, қағаздармен жұмыс жүргізу т.с.с) [4].

Жалпы, үздіксіз білім беруді ғылыми зерттеу жұмыстарымен ұштастыру білім алушыларды ғылыми зерттеу жұмыстарымен айналысуына жағдай жасады – бұл жұмысты енгізудің ең басты факторы жас мамандарды жаңа заманға сай, жаңа технологиямен таныстыру болып табылады.

Ғылым – бұл табиғат, қоғам және ойлау туралы жаңа білімдерді алуға бағытталған зерттеу ортасы. Қазіргі таңда ғылымның дамуы ғылыми еңбек бөлінуі және бірігуімен, ғылыми мекемелердің пайда болуымен, экспериментті және зертханалық құралдармен тығыз байланысты. Еңбектің қоғамдық бөлінуі әсерінен ой және дене еңбегінің арақатынасы анықталғаннан бері ғылым пайда болды. Кәсіпорындарда ірі машиналар пайда болғалы ғылым кәсіпорынның белсенді факторы бола бастады. Ғылыми-техникалық революция тұрғысында ғылым түсінігі өзгерді, яғни ғылым техника дамуынан кейін емес, керісінше материалдық өндірістің негізгі күші болып табылады.

Қоғамдық өндіріске белсенді әрекет ете отырып, ғылым қоғамдық өмірдің барлық саласын сипаттайды. Материалдық өндіріс, экономика, саясатта, басқару ғылымы мен білім алуда ғылым қарқынды түрде дамуы керек.

Бүгінгі қоғамда барлық элементі мен салаларында ғылым мен техниканың маңызы зор. Қазіргі таңда ғылым қоғамның дамушы күші болып табылады. Дене және ой еңбегінің түрлері: медицина, транспорт, байланыс, адамның күнделікті өмірінде ғылыми-техникалық прогресс ерекше орын алады. Ғылымның жіктелуі – белгілі бір принциптерге сүйенген өзара байланыстың анықтылығы мен осы байланыстың логикалық қорытындысы.

Материалды өмірдің әр түрлі ғылыми объектілерді зерттеуіне байланысты ғылым әр түрлі түрлерге бөлінеді. Ғылым түрлерінің проблемасы – бұл ғылыми білім құрылымының проблема-сы. Қазіргі жағдайын, белсенді дамуының тенденциясын дұрыс сипаттау үшін, тарихи тұрғыдан қарастыру керек.

XVI-XVII ғасырлардан бері ғылым объектісі бойынша емес, зерттеу бағытына қарай ерекшеленеді. Мысалы, атом – физиканың да, химияның да объектісі қызметін атқарады, сол сияқты молекула – химияның да, физиканың да заты бола алады. Тірі организм биологияның,

химияның, физиканың және кибернетиканың да заты бола алады. Жалпы, ғылыми зерттеудің мақсаты – объектіні, үрдісті немесе құбылысты жанжақты нақты зерттеу; олардың құрылысын және байланысы мен қатынасын ғылымдағы принциптер және таным тәсілдер негізінде зерттеу, сонымен қатар өндіріске адамға пайдалы нәтижелерді алу және енгізу болып табылады. Кез келген ғылыми зерттеудің өзінің нысаны мен заты болады. Ғылыми зерттеудің нысаны материалдық немесе идеалдық жүйе болып табылады. Әрбір ғылыми зерттеу жұмысын белгілі бір бағытта беруге болады. Ғылыми бағытта зерттеу жүргізілетін аймақтағы ғылым немесе ғылым кешені түсініледі. Осыған байланысты әртүрлі техникалық, биологиялық, әлеуметтік, физико – техникалық, тарихи және т.б. бағыттар бөлінеді. Техникалық бағытқа мұнай және газ кен орын-дарын игеріп өндірудегі зерттеулерді жатқызуға болады. Мамандардың білімін жаңа заманға сай жаңа ғылыми, техникалық және мәдени дәрежесін көтеру негізінен ғылыми зерттеу жұмыстарының көмегімен орындалады деуге болады. Қазіргі заманғы өндіріс пен жұмыс ауырлығы сонша, ол ғылыми және зерттеу біліктілігін талап етеді. Сондықтан жас маманға тек фундаменталды білім емес, оған практикалық жұмыс, жаңадан пайда болған ғылыми жаңалықтарды білу, оларды шешіп өзінің біліктілігін жоғарылату керек. Ал бұл қасиеттерге үздіксіз білім беру арқылы жетуге болады. «Білім алушылардың ғылыми зерттеу жұмысының» қазіргі мағынасы екі өзара байланысты элементтен тұрады:

1 Зерттеу еңбегінің элементтерін білім алушыларға оқыту, осы еңбекке баулу;

2 Білім алушылардың профессорлар мен оқытушылардың жетекшілігімен орындалатын жеке ғылыми зерттеу жұмысы. Ғылыми зерттеу жұмыстарына белсенді қатысу білім алушыларға фундаменталды ғылымды, техникалық және әлеуметтік ой қабілетін арттыруды жоғарылатады, жаңа идеяларды өзінше игере білу, жаңа ғылыми жаңалықтарды тез және пайдалылықпен пайдалана білу қабілеттерін арттырады [5].

Осылайша үздіксіз білім беру үрдісінде ғылыми жұмыстармен айналысу, ғылыми зерттеулер жүргізіп, нәтижесін оқу процесіне енгізу – білім берудің басты жемісі болмақ.

Әдебиеттер тізімі:

1. Әбиев Ж.Ә., Бабаев С.Б., Құдиярова А.М. Педагогика. – Алматы: Дарын, 2004. – 448б.
2. Әл-Фараби. Әлеуметтік-этикалық трактаттар. – Алматы: Ғылым, 1975. – 419 б.
3. Балыкбаев Т.О. Особенности развития непрерывного образования Казахстана в контексте мирового образовательного пространства// Проблемы и перспективы инновационного развития системы непрерывного профессионального образования на современном этапе: Материалы международной научно-практической конференции. – Алматы, 2009. – С. 18-24.
4. Жексенбаева Ү.Б. Оқушылардың ғылыми-зерттеу жұмыстарын ұйымдастыру. А., 2005.
5. Қазақстан Республикасы Президентінің Қазақстан Республикасы орта білім жүйесін ақпараттандыру жөніндегі Мемлекеттік бағдарламасы. – Алматы, 22 қыркүйек 1997ж. 3645 Өкім.

Ефремова С.А., преподаватель специальных дисциплин
Алматинский колледж моды и дизайна

ОПЫТ ВНЕДРЕНИЯ МОДУЛЬНО-КОМПЕТЕНТНОСТНОГО ПОДХОДА К ОБУЧЕНИЮ НА УРОКАХ КОНСТРУИРОВАНИЯ ОДЕЖДЫ

В статье показан опыт внедрения модульно-компетентностного подхода к обучению на уроках специальных дисциплин.

Ключевые слова: двустороннее сотрудничество, компетентностный подход, технология Блума, Цикл Колба

Experience in implementing a modular competence-based approach to teaching in clothing design classes.

Efremova Svetlana Aleksandrovna

Teacher of special disciplines of the Almaty College of Fashion and Design

The article shows the experience of implementing a modular competence-based approach to teaching in the lessons of special disciplines.

Keywords: bilateral cooperation, competence approach, Bloom technology, Kolb cycle

За последние десятилетия изменилось содержание всех профессий: какие-то остались невостребованными, появилось много новых, в которые внедряются автоматизированные системы управления производственными процессами. В настоящее время возникла необходимость для системы профессионального образования успевать за изменениями на рынке труда. Сейчас для эффективной профессиональной и личностной самореализации возникла потребность в получении не только профессиональных, но и социальных, экономических, коммуникативных компетенций в области информационных технологий, которые используются сегодня во всех видах профессиональной деятельности.

Все это требует повысить степень гибкости системы профессионального образования, создания совершенно новых форм взаимодействия с работодателями, чтобы они тоже активно участвовали в ее развитии. В этих условиях складываются новые взаимоотношения между субъектами рыночных отношений. Поэтому процессы взаимодействия учреждений профессионального образования разного уровня с рынком труда должны учитывать прежде всего сбалансированность спроса и предложения рабочей силы и на этой основе обеспечивать оптимальные пропорции развития сети учебных заведений, рационализировать объемы и профили подготовки рабочих кадров и специалистов с учетом запросов личности и социума, требований экономики, производства и рынка труда. Предприятия ждут молодежь с творческими возможностями, аналитическими способностями, склонностью создания нового в своей рабочей среде. Это самые актуальные вопросы в системе профессионального образования.

Двухстороннее сотрудничество этому способствует и проектирование профессиональных образовательных программ идет в нужном направлении. Происходит интеграция профессионального образования и производства, а эта объективная тенденция развития профессионального образования на сегодняшний день. В качестве основной эффективной технологии, которая должна обеспечить студента необходимыми и профессиональными, и социальными, и коммуникативными, и многими другими компетенциями рассматривается модульно- компетентностный подход в профессиональном образовании. Этот подход является концепцией непрерывного образования. Поэтому были разработаны экспериментальные рабочие учебные программы, планы учебных занятий, чек-листы, по специальности «1211000- Швейное производство и моделирование одежды» по дисциплине «Конструирование одежды».

Разработка и реализация компетентностного подхода представляла для меня серьезные трудности, поэтому при разработке были учтены рекомендации НАО «Холдинга Кәсіпқор» (в настоящее время НАО Талап).

Во – первых разработке рабочей учебной программы предшествовала работа по изучению нормативных документов таких как:

-Закон Республики Казахстан от 27 июля 2007 года № 319-III;

- приказ Министра образования и науки Республики Казахстан от 31 октября 2018 года № 604. Зарегистрирован в Министерстве юстиции Республики Казахстан 1 ноября 2018 года № 17669;

- приказ Министра образования и науки Республики Казахстан от 22 января 2016 года № 65. Зарегистрирован в Министерстве юстиции Республики Казахстан 22 февраля 2016 года № 13149;

- классификатор занятий НК РК01-2017;
- классификатор специальностей и квалификаций технического и профессионального, послесреднего образования и т.д;
- методические рекомендации по составлению учебно- методического комплекса дисциплины (модуля), Астана 2015, НАО «Холдинг Кәсіпқор»;
- методические рекомендации к разработке рабочих учебных программ по модулю , Астана 2017, НАО «Холдинг Кәсіпқор»;
- методические рекомендации по разработке календарно –тематического плана , Астана 2015, НАО «Холдинг Кәсіпқор»;
- методические рекомендации к разработке поурочного плана Астана 2015, НАО «Холдинг Кәсіпқор».

Вторым этапом необходимо было осознание необходимости перехода к новым технологиям обучения и изучение этих технологий. Основными из которых являются освоение технологии Блума, Цикл Колба. И только пройдя подготовительный этап можно было приступить к написанию рабочей учебной программы по «Конструированию одежды».

Каждой дисциплине присвоен буквенный код модуля, например, «Конструирование одежды» -К. И каждый раздел обозначается кодом модуля и нумерацией по порядку- К2; К-3 и т.д

Сначала были прописаны результаты обучения и критерии оценки этих результатов. Результаты обучения являются средством выражения уровня компетенций; формулировкой того, что может рассказать, показать, продемонстрировать обучающийся после завершения изучения раздела или темы. При этом на каждый результат обучения определяются критерии оценки, достаточные для демонстрации достижения результатов обучения

Критерии оценки описываются в виде конкретных знаний, умений, навыков, которые можно оценить .[1]

При работе над рабочей учебной программой необходимо следить чтобы критерии способствовали в полной мере формированию заявленных результатов.

В рабочей учебной программе указываются критерии для достижения результатов обучения, обязательные проверочные испытания, в разрезе критериев оценки, последовательно планируется содержание обучения, распределенное по разделам и темам, указывается связь с формирующей дисциплиной.

Название каждого раздела программы должно содержать действие.

Например,: Тема раздела «Конструирование женской верхней одежды» звучит как результат, полученный после изучения этого раздела «Конструировать женскую верхнюю одежду». Описание результатов обучения и критериев оценки начинаются с глаголов: представить, создать, придумать, проанализировать, проверить и т.д . Структура рабочей учебной программы построена опираясь на Таксономию Блума.

Начиная от получения новых знаний и заканчивая умением анализировать и оценить свою работу самостоятельно. Любая тема начинается с изучения теоретических данных, которые нужно понимать. Затем студенты применяют эти знания при выполнении чертежей, и проверяют чертёж анализируя полученный результат.

При работе над программой учитывалась системность и последовательность модулей , применений теоретических знаний, умений и навыков, и овладение специфической лексикой и способностью работать со специальной литературой.

Чередование познавательной и учебно-профессиональной частей модуля, обеспечивает алгоритм формирования профессиональных умений и навыков, которыми необходимо овладеть для приобретения профессиональных компетенций.

Разработка рабочей учебной программы заканчивается контрольным листом. Который представляет собой матрицу доказательств достижения всех результатов обучения в разрезе критерий оценки.[2]

На основе рабочей учебной программы разработан перспективно-тематический план .

Содержание перспективно- тематического плана заполняется в соответствии РУП. Особенностью данного плана является то, что в нем прописаны проверочные испытания для достижения результатов обучения. И обязательное прослеживание результатов обучения от простого понимания до умения анализировать свои и чужие ошибки в чертежах изделий. Для этого в план включены уроки- сотрудничества, уроки – содружества, кластеры, коучинг и т.д

На основе данных контрольного листа разработаны проверочные испытания на каждый урок. [3]

Используя данные из проверочных испытаний разрабатываются чек-листы, в которых даются рекомендации по выполнению заданий и карточки – самоконтроля для проверки выполненных заданий.

Карточка самоконтроля. После построения конструкции женских брюк проверь следующие участки:

1. Ш1Ш2=Т2Т1=Ш1Т1=Т2Ш2
2. Ш2Ш3=С6\10
3. Ш2Ш4=С6\10*2
4. Б3Б4=Т4Т5=С6\10-1,5
5. К1К=К2К
6. Н1Н=Н2Н
7. ТТ4=Т4Т2
8. Т3Н1=Т6Н3
9. Б4Б5=С6\2+2
10. Т5Т6=Ст\2+2+2

План урока был разработан в сотрудничестве с методическим кабинетом колледжа председателями предметно-цикловых комиссий отделений

После каждого урока выполняется самоанализ урока: описывается результативность студентов, и самооценка работы преподавателя. Это дает возможность сразу проанализировать результаты работы студента и преподавателя за каждый урок, выявить слабые стороны и разработать стратегию исправления ошибок при подготовке к уроку и ранжировании времени занятий. Так например, после окончания учебного года был проведен анализ результативности уроков «Конструирования одежды», который показал следующие результаты:

Данные анализа уроков преподавателя Ефремовой С.А

Дисциплина «Конструирование одежды» - 98 часов (100%)

Результативность студентов		Самооценка работы преподавателя	
Тема освоена полностью	30% уроков	Как четко организовано пошаговое решение учебной	33% уроков
Основные моменты темы ясны, другие требуют дополнительного изучения	15% уроков	Эффективная результативная работа	30% уроков
Сформированы практические умения и навыки	55% уроков	Все студенты принимали участие в работе	67% уроков

Как видно из таблицы когда все студенты принимают участие в работе формируются профессиональные компетенции, что является главным результатом обучения.

В результате внедрения модульно-компетентного подхода на уроках «Конструирования одежды» возросла роль самостоятельной работы студентов. Возможна

работа студентов над реальными задачами, а не над искусственными ситуациями. Например: количество часов дает возможность устраивать практические работы в масштабе 1:1, то есть студенты выполняют чертеж конструкции на конкретную фигуру, с конкретными задачами в настоящем времени, что позволяет им учиться в процессе анализа реальных проблем и принимать ответственность за свое решение.

В результате студенты лучше осваивают профессиональные компетенции, погружаясь в атмосферу профессиональной деятельности. И я думаю, что студентам будет проще освоиться на предприятии. Кроме того, усилилась мотивация учения и заинтересованность студентов в результатах обучения.

В наших руках возможность **формировать личность**: любознательную, интересующуюся, активно познающую мир; умеющую учиться, способную к организации собственной деятельности. Сегодня мы формируем такие новые качества выпускника как инициативность, инновационность, мобильность, гибкость, динамизм и конструктивность. Будущий профессионал должен обладать стремлением к самообразованию на протяжении всей жизни, владеть новыми технологиями и понимать возможности их использования, уметь принимать самостоятельные решения, адаптироваться в социальной и будущей профессиональной сфере. **А это значит, что рабочие учебные программы уже разработаны по-новому с учетом пожеланий работодателей, современных требований и ориентированы на результат обучения. Нам предстоит изучение и модернизация учебного процесса** в целях создания информационной, научно-методической базы и системы подготовки кадров, формирования нового педагогического мышления у наших педагогов.

Библиографический список

1. Методические рекомендации к разработке рабочих учебных программ по модулю, Астана 2017, НАО «Холдинг Кәсіпқор»;
2. Методические рекомендации по разработке календарно – тематического плана, Астана 2015, НАО «Холдинг Кәсіпқор»;
3. Методические рекомендации к разработке поурочного плана Астана 2015, НАО «Холдинг Кәсіпқор»

Короленко Е.А.

Высший колледж имени М.Жумабаева, г.Петропавловск, Северо-Казахстанская обл.

ПРИМЕНЕНИЕ СОВРЕМЕННЫХ МЕТОДОВ ФИЗИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ ДЛЯ ВДОХНОВЕНИЯ НОВОГО ПОКОЛЕНИЯ ЛЮДЕЙ

Аннотация

Данная статья раскрывает проблему модернизации современной системы преподавания физической культуры, а так же и ее теоретического аспекта. Показывает новые подходы к формированию устойчивой мотивации подрастающего поколения к занятиям физической культурой и спортом.

Ключевые слова

Здоровьесберегающая технология, физическое воспитание, физическая культура личности, обучение на основе приключений.

Приоритетным направлением работы каждого колледжа является повышение качества образования через использование современных образовательных технологий на уроках и внеклассных занятиях. Поэтому современный педагог должен в совершенстве владеть знаниями в области этих технологий и успешно применять их на своих уроках. Учитель, используя современные технологии, может совершенствовать не только физические качества, а также развивать творческие потенциалы учащихся.

Здоровьесберегающая технология, применяемая в системе образования, выделяет несколько групп, отличающихся разными подходами к охране здоровья и, соответственно, разными методами и формами работы. Учителям физической культуры близки физкультурно-оздоровительные технологии. Они направлены на физическое развитие учащихся. К ним относятся: закаливание, тренировка силы, выносливости, быстроты, гибкости и других качеств, отличающих здорового, тренированного человека от физически слабого.

По характеру действия различают следующие технологии:

- **стимулирующие** позволяют активизировать собственные силы организма, использовать его ресурсы для выхода из нежелательного состояния. Примерами могут быть – температурное закаливание, физические нагрузки;
- **защитно-профилактические** заключаются в выполнении санитарно-гигиенических норм и требований. Ограничение предельной нагрузки, исключающей переутомление. Использование страховочных средств и защитных приспособлений в спортзалах, исключающих травматизм;
- **компенсаторно-нейтрализующие** - это физкультминутки, физкультпаузы, которые в какой-то мере нейтрализуют неблагоприятное воздействие статичности уроков;
- **информационно-обучающие технологии** обеспечивают учащимся уровень грамотности, необходимый для эффективной заботы о здоровье.

Для достижения целей здоровьесберегающих образовательных технологий обучения применяются следующие группы средств:

- **средства двигательной направленности** физические упражнения (физкультминутки и подвижные перемены; эмоциональные разрядки и минутки «покоя», гимнастика (оздоровительная, пальчиковая, корригирующая, дыхательная, для профилактики простудных заболеваний, для бодрости); лечебная физкультура, подвижные игры; специально организованная двигательная активность ребенка (занятия оздоровительной физкультурой, своевременное развитие основ двигательных навыков); массаж, самомассаж; психогимнастика, тренинги и др.;
- **оздоровительные силы природы** (проведение занятий на свежем воздухе);
- **гигиенические факторы** (выполнение санитарно-гигиенических требований; личная и общественная гигиена (чистота тела, чистота мест занятий, воздуха и т.д.); проветривание и влажная уборка помещений; соблюдение общего режима двигательной активности, режима питания и сна; обучение детей элементарным приемам здорового образа жизни (ЗОЖ), простейшим навыкам оказания первой медицинской помощи при порезах, ссадинах, ожогах, укусах); ограничение предельного уровня учебной нагрузки во избежание переутомления).

Практика показывает, применение **игровых технологий** с учетом возрастных особенностей не теряет актуальности. Каждому возрасту соответствует свой набор игр, хотя бывают и исключения. Игровая технология является уникальной формой обучения, которая позволяет сделать обычный урок интересным и увлекательным. Игровая деятельность на уроках физической культуры занимает важное место в образовательном процессе. Ценность игровой деятельности заключается в том, что она учитывает психолого-педагогическую природу ребенка, отвечает его потребностям и интересам. Игра формирует типовые навыки социального поведения, специфические системы ценностей, ориентацию на групповые и индивидуальные действия, развивает стереотипы поведения в человеческих общностях. Игровая деятельность на уроках в школе дает возможность повысить у обучающихся интерес к учебным занятиям. Позволяет усвоить большее количество информации, основанной на примерах конкретной деятельности, моделируемой в игре, помогает ребятам в процессе игры научиться принимать ответственные решения в сложных ситуациях. Использование игровых форм занятий ведет к повышению творческого потенциала обучаемых и к более глубокому, осмысленному и быстрому освоению материала. Игровые формы работы в учебном процессе могут нести ряд функций:

- обучающая;
- воспитательная;

- коррекционно-развивающая;
- психотехническая;
- коммуникативная;
- развлекательная;
- релаксационная.

Убыстрение темпа современной жизни ставит задачу более активно использовать игру для воспитания подрастающего поколения. Сейчас очевидно, что игры необходимы для обеспечения гармоничного сочетания умственных, физических и эмоциональных нагрузок, общего комфортного состояния.

Особое внимание следует уделять подвижным играм в начальном и среднем звене, так как в этом возрасте закладываются основы игровой деятельности, направленные на совершенствование игровых умений и технико-тактических взаимодействий, необходимых при дальнейшем изучении и овладении спортивными играми. И, конечно, подвижные игры, это прекрасная база по развитию двигательных способностей и умений. В разделе программы «Легкая атлетика» используются подвижные игры, направленные на закрепление и совершенствование навыков бега, прыжков и метаний, на развитие скоростных, скоростно-силовых способностей, способностей ориентирования в пространстве и т.п. В разделе программы «Спортивные игры» - игры и эстафеты на овладение тактико-техническими навыками изучаемых спортивных игр. В разделе «Гимнастика» - подвижные игры с элементами единоборств.

Многие взрослые могут вспомнить свое детство и вспомнить, когда физическое воспитание, широко известное как физкультура, включало бег по кругу, выполнение отжиманий или приседаний и другие организованные виды спорта, в то время как учителя владели свистками и планшетами. Хотя эти практики делали упор на физическую подготовку, они не обязательно следовали лучшим практикам и не поощряли любовь к движению и упражнениям.

Несмотря на государственные стандарты, которые определяют количество времени и тип учебных программ, которые должны предусматривать программы физического воспитания, физкультура была маргинализована и сокращена в школах по всей стране. Во многом это связано с неправильным представлением о том, что время, проведенное в физкультуре, вредит подготовке студентов к стандартизированному тестированию. Фактически, эмпирические данные показывают, что время, потраченное на физическое воспитание с высокой физической активностью, может действительно повысить результаты тестов и академическую успеваемость учащихся к-12 годам.

«Все данные свидетельствуют о том, что качественная программа физического воспитания повысит успеваемость», - как сказал доктор Пол Штур, доцент кинезиологии в Калифорнийском государственном университете Сан-Маркос, который изучает и работает в рамках парадигмы преподавания-обучения физического воспитания с 1995 года. «Выделение 30 минут в день на занятия физкультурой не снизит результаты тестов на уровне к-6 годам, но фактически улучшит их. Школы должны принять к сведению и сделать все возможное, чтобы выделить 150 минут в неделю для младших школьников и 225 минут в неделю для учеников средней школы».

Физическое воспитание развивалось с 60-х, 70-х и 80-х годов. Лидирует Общество Здоровья и Физических Педагогов (SHAPE), ведущая организация в области физического воспитания.

Согласно SHAPE, «цель физического воспитания - развить физически грамотных людей, которые обладают знаниями, навыками и уверенностью, чтобы всю жизнь наслаждаться здоровой физической активностью. Качественные программы физического воспитания, соответствующие государственным и национальным стандартам, играют ключевую роль в пропаганде здорового образа жизни».

Штур специализируется на обучении, основанном на приключениях, модели физического воспитания, основанной на фактических данных, которая делает упор на

развитие у учащихся навыков внутриличностных и межличностных взаимоотношений с помощью упорядоченной и четко структурированной физической активности.

«Обучение на основе приключений - это преднамеренное использование экспериментальной учебной деятельности для социального и эмоционального роста», - сказал он. «Это весело, сложно и эмоционально безопасный способ испытать навыки взаимоотношений в условиях сотрудничества».

Основанное на приключениях обучение - это скорее философия, чем набор занятий, это целостный подход, в котором упор делается на создание сообщества, сотрудничество, эмоциональное и физическое доверие и решение проблем, которые обычно не встречаются в традиционных программах физического воспитания. С помощью учителя, который действует как фасилитатор, студенты участвуют в физических упражнениях, а затем в процессе подведения итогов развивают навыки общения, постановки целей, лидерства и подотчетности.

«Если у ребенка не будет положительного опыта физической активности к 12 годам, мы с большей вероятностью потеряем его, став взрослыми, и станем двигателем на всю жизнь», - сказал Штур. «Крайне важно, чтобы мы заложили подходящую основу, чтобы дети могли получать удовольствие и процветать в своей физической активности».

В обучении, основанном на приключениях, физическое воспитание никогда не является исключением или наказанием - другими словами, ученика никогда не отстраняют от занятия, чтобы он сидел на скамейке, исходя из его или ее способности играть, и ему или ей не говорят бегать, или делать отжимания в качестве наказания.

Напротив, мероприятия носят инклюзивный характер и предполагают командную работу и сотрудничество. Например, одна из таких игр под названием «Pipeline» представляет собой живое и заставляющее задуматься действие, включающее перемещение различных шаров и предметов от начальной точки к контейнеру. Поскольку обучение, основанное на приключениях, по своей природе ориентировано на мастерство, учащиеся прогрессируют в своем собственном темпе, тем самым устраняя конкуренцию и уделяя больше внимания достижению групповой цели. Было показано, что это улучшает навыки взаимоотношений, внутреннюю мотивацию и удовольствие от физической активности.

В результате использования вышеописанных подходов в повышении эффективности и качества урока физической культуры в современных условиях удастся:

- развить физически грамотных людей, которые обладают знаниями, навыками и уверенностью, чтобы всю жизнь наслаждаться здоровой физической активностью.
- раскрыть всесторонние способности учащихся;
- повысить заинтересованность ребят и увлеченность предметом;
- научить учащихся быть более уверенными в себе;
- научить учащихся стараться использовать полученные знания в различных ситуациях;
- повысить качество знаний учащихся;
- учащиеся становятся победителями и призерами различных олимпиад по физической культуре.

Использованная литература:

1. Г. Икиманова. Здоровье –Алматы: Кайнар, 2011г.
2. Бельский Я. (2012) – проблемы теории физического воспитания. «Импультс», Краков.
3. Е. Уакбаев. Развитие системы физического воспитания в Казахстане – Алматы: Санат, 2000г.
4. Журнал «Қазақстан мектебі», №4, 2015г.

Рядных О.В., мастер производственного обучения,
КГП на ПХВ «Аксукий колледж черной металлургии», г. Аксу, Павлодарской обл.

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ КАЧЕСТВА ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ СПЕЦИАЛИСТОВ В УСЛОВИЯХ МОДЕРНИЗАЦИИ ТИПО

Традиционный знаниевый подход, на котором основывается отечественная система образования, даёт хорошую теоретическую подготовку по самым различным направлениям.

В результате сегодняшнего выпускника профессионального учебного заведения характеризует солидный объём знаний и практически нулевой опыт, тогда как работодатель заинтересован в оптимальном сочетании его профессиональных качеств

И если раньше молодой специалист несколько лет (3 года) набирался опыта и только после этого начинал становиться компетентным специалистом, а ещё 5...7 лет уходило на то, чтобы стать эффективным специалистом, то теперь в условиях рыночной экономики, работодатель не имеет такой возможности и хочет получать отдачу от молодого специалиста уже через три месяца после принятия его на работу.

То для подготовки эффективного специалиста необходимо эффективное обучение.

Работодатель хочет через три (а лучше через месяц) месяца видеть результаты работы молодого специалиста. Этого можно добиться только в одном случае: выполнение реальных конкретных действий, связанных с решением профессиональных задач, должно осуществляться в реальных производственных условиях (на рабочем месте). В этом случае будет приобретаться профессиональный опыт. Для этого работодатель должен предоставлять свои производственные помещения для проведения производственной практики. Учебное заведение на своей территории организует рабочие места специалиста, на которых проводятся практические занятия.

Большое значение имеет организация и методика проведения оценки. Как и что оценивается при традиционном обучении? Вызвал к доске, задал вопрос. В результате оценил память. Память, конечно, вещь немаловажная, но, в первую очередь, на профессиональном поприще нужны другие качества. Оценивать нужно правильность выполнения действий. Выполнить действия можно только с помощью умений, основанных на конкретных осмысленных знаниях. Вот это и есть интеграция теории и практики. И когда обучающийся будет выполнять действия и анализировать их результаты, то он будет приобретать необходимый опыт.

Эффективное обучение основывается на соответствующей организации и методике проведения занятий, способствующих становлению специалиста как активной мыслящей творческой личности.

Не должно быть разрыва между тем чему учат и тем, что нужно уметь делать. Только в этом случае можно говорить о мотивации. Если в учебном процессе превалирует зубрёжка, то результат будет очень низким.

Сегодня система образования переживает модернизацию. Процессы модернизации направлены на созидание и развитие социально-экономической и культурной жизни российского общества. Выпускник образовательного учреждения XXI века должен обладать не только знаниями, умениями и навыками, но и обладать такими личностными качествами, которые дадут ему гибкость и устойчивость в постоянно меняющихся условиях жизни.

Перед профессиональным образованием стоят сложные задачи - не только подготовка грамотного специалиста, но и формирование профессионально компетентного выпускника, способного к профессиональной мобильности в условиях информатизации общества.

В соответствии с возрастанием потребности в специалистах среднего звена государственная политика предусматривает опережающее развитие системы среднего профессионального образования. Выпускник системы профобразования должен владеть набором компетенций, обеспечивающих готовность к работе в динамично изменяющихся экономических условиях, возможность осмысленно воспринимать и критически оценивать социально-экономические процессы, прогнозировать их развитие, адаптироваться в них и, в идеале, влиять на эти процессы. В процессе подготовки специалиста главенствующую роль приобретает ориентация на развитие его личности и профессиональной культуры, позволяющая существенно облегчить процесс адаптации в профессиональной среде. Это требует серьёзных изменений в обеспечении качества подготовки специалистов. Качественное профессиональное образование сегодня – это средство социальной защиты, гарант стабильности профессиональной самореализации человека на разных этапах жизни.

Изучение профессиональных модулей предполагает освоение набора компетенций (общих и профессиональных), которыми может овладеть выпускник.

Понимание значимости своего труда, чувство ответственности за свою работу закладывается на уроках производственного обучения и в период прохождения практики на производстве, в ходе которого у студентов формируются профессиональные компетенции на основе тех знаний, которые они получают в процессе теоретического обучения в колледже. Прохождение практики на производстве на современном этапе остается основной формой организации производственного обучения. Одним из важнейших моментов формирования компетенции во время прохождения практики является грамотная постановка целей и задач, создание положительной мотивации, которая определяет успех в приобретении трудовых навыков и умений и реализуется через применение разнообразных приемов и методов обучения.

Умелое и грамотное их сочетание способствует подготовке высококвалифицированных рабочих. Для этого на I курсе, как одну из форм внеклассного мероприятия, в колледже используют экскурсию на производство. Цель первой экскурсии – показать и дать студентам представление об избранной профессии. Опыт многолетней работы показывает, что такие экскурсии создают хорошую положительную мотивацию на освоение избранной специальности. Большинство ребят приходят к нам учиться с неосознанным выбором, а по совету родителей, знакомых. И только первое знакомство с производством дает правильное представление о выбранной профессии и это во многом определяет дальнейший успех в ее успешном овладении. Обучающиеся воочию видят предстоящий труд, знакомятся во время экскурсии с современным станочным оборудованием, материалами, организацией труда в условиях производства, видят конечный результат труда большого коллектива и у них возникает четкое представление о том, чем в будущем им предстоит заниматься при освоении выбранной ими профессии.

На смену традиционным методам обучения пришли современные образовательные технологии, поэтому во время планирования своего УМК по специальности стараюсь использовать элементы различных «педагогических технологий».

На сегодняшний день я являюсь мастером производственного обучения по специальности «Токарное дело и металлообработка». Так как я курирую студентов на 3 курсе, на производственной и преддипломной практиках, то на своих классных часах рассказываю о производстве, привожу связь между избранной профессией и жизнью. Попадая на производство в качестве практиканта, каждый обучающийся несет ответственность за порученное дело, происходит обучение через собственный опыт. Моя задача - дать

почувствовать студентам, что их профессиональная и жизненная успешность реальна и достижима, но лишь при их активной личной заинтересованности и приложении определенных усилий.

Считаю, что использование деятельностных технологий обучения в период прохождения производственной практики, метода анализа производственных ситуаций и решения профессиональных задач, способствует у студентов формирования первоначального профессионального опыта, профессиональных компетенции, а значит, повышает их конкурентоспособность на рынке труда.

Учебная практика по профессии «Токарь»

По программам нового поколения введена учебная практика по рабочим профессиям, назначение которой - повысить эффективность обучения будущих специалистов СПО.

Практика направлена на то, чтобы учащийся приобретал первичные умения работы на станках в сочетании с теоретическими знаниями, которые дает мастер производственного обучения.

Мастер не только рассказывает, но и показывает, как надо выполнять те или иные действия на станке и после этого требует выполнение этих действий от учащегося для приобретения первичных умений, сопровождая осмысленными знаниями.

В процессе обучения студенты познакомились и изучили устройство токарного станка 16К20, инструменты и универсальные приспособления, виды токарной обработки, научились выполнять токарные операции, читать чертежи и достигли ожидаемых результатов от внедрения дуальной модели профессионального образования в рамках Программы продуктивной занятости и массового предпринимательства:

- Профессиональное образование, ориентированное на реальное производство.
- Увеличение доли участия в образовательном процессе со стороны предприятия.
- Согласование Рабочих учебных программ с предприятием;
- Развитие системы независимой оценки качества подготовки выпускников и педагогических кадров, сертификация совместно с РПП «Атамекен», Демо – экзамен по стандартам международного движения WorldSkills
- Значительный рост квалификаций рабочих кадров и повышение престижа рабочих профессий за счет модификации модульного обучения: 1. Газоэлектросварщик. 2. Сварщик всех наименований. 3. Техник-механик. алей. За каждым обучающимся закрепляется наставник – наиболее квалифицированный специалист предприятия, прошедший педагогическую подготовку и осуществляющий:
 - Передачу личного профессионального опыта.
 - Формирование общих и профессиональных компетенций, обучение наиболее рациональным приемам и методам работы.
 - Мобильную корректировку профессиональных компетенций обучающихся.
 - Обеспечение оптимального использования времени и ресурсов.
 - Повышение мотивации обучающихся к установлению длительных трудовых отношений с предприятием.
 - Приобщение обучающихся к корпоративной культуре предприятия.

Наставник является непосредственным организатором производственного обучения – несёт персональную ответственность за качество подготовки программы. При реализации программ дуального обучения наставником используются формы и методы обучения, максимально приближенные к производственной деятельности. Результат обучения на предприятии зависит от квалификации, профессионализма и мотивации наставника.

Наставничество, как один из ключевых элементов производственной практики, должно быть соответствующим образом обеспечено механизмами мотивации и стимулирования данной деятельности.

Обучение на рабочем месте осуществляется в соответствии с учебным планом, календарным учебным планом, планом мероприятий по обеспечению образовательного процесса.

Использование элементов дуального обучения в образовательном процессе подразумевает совершенно иной подход. Освоить квалификацию по профессии или специальности невозможно, изучая какие-либо части образовательной программы самостоятельно. И теоретическое, и практическое обучение должно происходить только очно. Важно обеспечить каждому студенту возможность выполнить все виды работ всех видов практик и пройти теоретическое обучение, необходимое для выполнения этих работ в полном объеме.

Организация практики на Аксуском заводе ферросплавов осуществляется согласно учебно – планирующей документации: рабочие программы, перечни учебно – производственных работ, календарно – тематические планы, планы уроков и занятий на объектах производственной практики.

Курирование практики на АЗФ, а также анализ посещаемости осуществляется согласно маршрутных план – схем, разработанных мастерами п/о с учетом индивидуальных мест прохождения практики. Неотъемлемой частью качественной организации практики на АЗФ является сотрудничество мастеров п/о с наставниками студентов. Так, совместная работа выражается в индивидуальных беседах, определении производственных работ согласно перечня учебно – производственных работ, также проведение вводного, текущего и заключительного инструктажа. Заключительным этапом совместной работы является организация и проведение контрольно – проверочной работы согласно установленного задания и разряда.

Содержание занятий, выполнение студентами работы записываются в журналы УПМ и дневники наблюдений на АЗФ. Так же выставляется оценка за качество выполнения работ и теоретический уровень знаний студентов.

Анализ выполняемых работ во время практики на заводе показывает, что 93% студентов выполняли работы повышенных разрядов (4-го, 5-го) при этом выполняли ее качественно.

Организация профессиональной практики

Профессиональное обучение и производственная практика ведется в 14 цехах Аксуского завода ферросплавов, филиала АО ТНК «Казхром».

На основании договора издается приказ по заводу о закреплении наставников из числа опытных квалифицированных рабочих и мастеров завода. Все студенты 2 и 3 курсов обеспечиваются рабочими местами. При переходе со 2-го курса на 3-й меняются места прохождения практики с целью более широкого освоения навыков по профессии.

В период предвыпускной практики работники ИТР завода оказывают помощь и содействие чертежами, литературой при подготовке написанию письменных экзаменационных работ. На период прохождения практики все студенты обеспечиваются спецодеждой. По окончании практики студенты выполняют пробные работы и получают квалификационную характеристику.

Правильное распределение часов производственной практики в соответствии с рабочей программой, является основой обеспечения высокого уровня подготовки будущих рабочих.

Производственное обучение в колледже проводится согласно перспективному плану работы колледжа, обязательных стандартов начального профессионального обучения.

ОА «Аксуский завод ферросплавов» предоставляет условия и техническую базу для практического обучения и несёт все связанные с ним расходы. Ежегодно на предприятии проходят практику студенты 2-3 курсов. Компаниям выгодно инвестировать в образование, так как в итоге они получают готового специалиста, досконально знакомого с особенностями работы именно этого предприятия. К тому же существенно снижаются финансовые расходы, предусмотренные на поиск и подбор специалистов, их переучивание и адаптацию. Студенты, закончившие обучение по дуальной модели, успешно трудоустраиваются по выбранной специальности, быстрее адаптируются к реальным производственным условиям и не испытывают психологического стресса.

Список использованной литературы

1. Восемь проблем модернизации содержания образования / О.Е.Лебедев, М., 2000
2. Осик Ю.И., Надыров А.И., Осик Л.Г., Сетевые структуры и проблемы образования // Труды международной научной конференции «Наука и образование» — ведущий фактор стратегии «Казахстан-2030», посвященный 10-летию независимого Казахстана, Караганда, 2001,
3. Концепция модернизации Казахстанского образования на период до 2020 года. Доклад В.М.Филиппова, 2003
4. Модернизация и проблемы среднего профессионального образования / Н.С. Веселовская, М., 2006
5. Модернизация образования: достижения и уроки. Аналитический доклад группы экспертов Всемирного банка //Образование в документах, -2005.
6. ЭКСПРЕСС-К, Чтобы не остаться в стороне, №30 (15437) от 14 февраля 2014 года.

Сундетбаева А.Ж.,

Мангистауский энергетический колледж, г.Актау

s_ayman@mail.ru

ВИДЫ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ИННОВАЦИЙ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ПРОЦЕССЕ

Стремительное развитие общества диктует необходимость изменений в технологиях и методиках учебного процесса. Выпускники образовательных заведений должны быть готовы к тенденциям изменчивой современности. Поэтому внедрение технологий, направленных на индивидуальный подход, мобильность и дистанционность в образовании, представляется необходимым и неизбежным.

Что такое «инновационная технология»

Слово «**инновация**» имеет латинское происхождение. «Novatio» означает «обновление», «изменение», а «in» переводится как «в направлении». Буквально «innovatio» — «в направлении изменений». Причем это не любое новшество, а после применения которого происходят значительные улучшения эффективности, качества деятельности.

Под **технологией** (греч. techne «искусство», «мастерство», logos «слово», «знание» - наука об искусстве) понимается совокупность методов и процессов, применяемых в каком-либо деле или в производстве чего-либо.

Любое нововведение находит свою реализацию через технологию. Таким образом, **инновационная технология** — это методика и процесс создания чего-либо нового

или усовершенствования уже существующего с целью обеспечения прогресса и повышения эффективности в различных сферах деятельности человечества.

Иновационные образовательные технологии

Используемые методы работают не так эффективно применительно к новому поколению учеников. Стандартизированное обучение не учитывает индивидуальных качеств ребенка и необходимости творческого роста.

Несмотря на ряд проблем, которые не решаются старыми способами, есть затруднения с введением новшеств. Учитель должен понимать, что введение инновационных методов помогает не только его воспитанникам эффективнее усваивать материал, развивает их творческий потенциал. Но это также помогает педагогу реализовывать собственный интеллектуальный и творческий потенциал.

Виды педагогических инноваций

В системе образования применяются самые разнообразные педагогические инновационные методики. В выборе огромную роль играет профильная направленность учебного заведения, его традиции и стандарты.

Наиболее распространенные новшества в процессе образования:

- информационно-коммуникационные технологии (ИКТ);
- личностно-ориентированное обучение;
- проектная и исследовательская деятельность;
- игровые технологии.

ИКТ

Подразумевает **интеграцию преподавания дисциплин с информатикой**, а также **компьютеризацию оценивания и коммуникации в целом**. Компьютер может использоваться на любых этапах учебного процесса. Учащиеся обучаются работе с основными программами, изучают материал благодаря электронным учебникам и пособиям. С помощью компьютера и проектора преподаватель излагает материал. Презентации, диаграммы, аудио- и видеофайлы благодаря наглядности способствуют лучшему усвоению темы. Самостоятельное создание слайдов, схем, карт памяти помогает структурировать знания, что также помогает в запоминании.

Наличие компьютера, интернета и специальных программ делает возможным **дистанционное преподавание**, онлайн-экскурсии, конференции и консультации.

В конце изучения темы в качестве контроля могут быть использованы **тесты на компьютере**. Школы и колледжи используют систему **электронных журналов**, в которых можно отследить результаты отдельного учащегося, класса или группы или же успеваемость по конкретному предмету. Входят в обиход и **электронные дневники**, где выставляются оценки и фиксируются домашние задания. Так что родители могут узнать баллы ребенка и наличие заданий.

Важно научить учащихся правильно использовать интернет, поисковые системы и социальные сети. При грамотном подходе они становятся неисчерпаемым источником информации и способом коммуникации учащихся с учителем и между собой.

Популярность набирает **создание педагогом собственного сайта**. Благодаря ему можно делиться интересными книгами, пособиями, статьями, обучающими видео и аудио, удаленно отвечать на вопросы учеников. Может использоваться при разработке группового проекта: участники делятся друг с другом и куратором наработками, результатами и решают возникающие проблемы.

Личностно-ориентированное обучение

В этом случае **главным действующим лицом в обучении признается ребенок**. Целью является развитие личности школьника с учетом его индивидуальных качеств. Соответственно, не учащиеся подстраиваются под образовательную систему и стиль педагога,

а учитель, используя свои умения и знания, организывает обучение согласно особенностям класса.

Здесь необходимо знание учителем психологических, эмоциональных и познавательных особенностей ученического коллектива. Исходя из этого, он формирует планы занятий, подбирает методы и способы изложения материала. Важно суметь пробудить интерес ученика к излагаемому материалу и работать коллективно, выступая не столько лидером, сколько партнером и советчиком.

При желании учебного заведения возможна **дифференциация учащихся**. Например, комплектование класса по определенному признаку в результате тестирования; дальнейшее разделение согласно заинтересованности; введение профильных классов в старшей школе.

Проектная и исследовательская деятельность

Главной целью является развитие способности самостоятельного, творческого поиска данных, постановки и решения задач, задействования информации из разных сфер знаний. Задача преподавателя заключается в пробуждении интереса к **поисковой деятельности** и создание условий для ее реализации.

При работе над групповым проектом повышаются и навыки работы в команде, коммуникации, умения прислушиваться к чужому мнению, критиковать и принимать критику.

Применение этой технологии в колледже развивает способности познавать мир, анализировать факты, делать выводы. Это основа и помощь при поступлении в высшее учебное заведение и работе над дипломными и магистерскими диссертациями.

Игровые технологии

Ценность игровой технологии заключается в том, что, являясь по своей сути отдыхом, она выполняет образовательную функцию, стимулирует творческую реализацию и самовыражение. Конечно, наиболее она применима в среднем звене, поскольку соответствует их возрастным требованиям. Использовать ее необходимо дозированно.

По желанию учителя весь урок можно провести в игровой форме: конкурс, викторина, КВН, постановка сценок из произведения. Возможно использование игровых элементов и на любом этапе занятия: в начале, в середине или в конце в качестве опроса. Правильно организованная игра стимулирует память учащихся, заинтересованность, а также преодолевает пассивность.

Изменения в образовательной сфере необходимы и неизбежны. И стоит заметить, что в большинстве своем **учащиеся с радостью принимают что-то новое, интересное, необыденное. Они готовы и способны к восприятию.** Последнее слово — за педагогами.

Шульга Л.В., преподаватель химии и биологии

ГККП «Агротехнический колледж» г. Есиль, Ақмолинская обл.,

при управлении образования Ақмолинской области

Shulga L. V., teacher of chemistry and biology State municipal-state Enterprise «Agrotechnical College, Yesil city» under the Department of Education of the Akmola region

raduga_0304@mail.ru

СПОСОБЫ СОЗДАНИЯ И РЕАЛИЗАЦИИ В УЧЕБНОМ ПРОЦЕССЕ ИНФОРМАЦИОННО-ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЫ НА УРОКАХ БИОЛОГИИ И ХИМИИ

В статье представлен опыт педагога по созданию информационно-образовательного пространства на уроках химии и биологии.

Ключевые слова: современное образование, учебный процесс, информационная образовательная среда, ИК-технологии, программные системы контроля знаний.

METHODS OF CREATING AND IMPLEMENTING AN INFORMATION AND EDUCATIONAL ENVIRONMENT IN THE EDUCATIONAL PROCESS IN BIOLOGY AND CHEMISTRY CLASSES

The article presents the experience of a teacher in creating an information and educational space in chemistry and biology lessons.

Keywords: modern education, educational process, information educational environment, IC-technologies, software systems of knowledge control.

Современный этап развития общества характеризуется бурным развитием информационных технологий. Информатизация различных сфер общественной жизни стала обычным явлением. Не стала исключением и сфера образования. Известно, что информационные процессы оказывают влияние на все стороны образовательного процесса. В силу этого обстоятельства среду, в которой он протекает, можно рассматривать в качестве информационно-образовательной среды.

Современное образование должно быть направлено не просто на повышение уровня образованности человека, а на формирование иного образа и способа мышления, приспособленного к быстро меняющимся социальным, технологическим и информационным реалиям окружающего мира, нового информационного мировоззрения, основанного на понимании определяющей роли информации и информационных процессов в жизни человека. Сегодня востребован специалист, владеющий целостной информационной культурой - интегративным качеством, обеспечивающим его деятельность в информационной среде при решении любых задач.

Очевидно, что осуществление таких задач и требований может быть решено в условиях учебного процесса в информационной образовательной среде (ИОС), основанной на использовании средств информационно-коммуникационных технологий. Такой учебный процесс направлен на создание опыта работы с информацией, её целесообразного применения, обеспечивающего саморазвитие обучающегося.

Информационная образовательная среда урока обеспечивает комфортные условия образования и ориентацию на формирование коммуникативной компетенции, творческих качеств личности, критического мышления, самостоятельной работы, рефлексии, реализацию творческого потенциала учащихся. Особую роль в процессе достижения целей и повышения мотивации играют мультимедийные и ИК-технологии, так как их применение способствует повышению мотивации обучения учащихся, экономии учебного времени, интерактивность и мультимедийная наглядность способствует лучшему представлению материала, привитию практических навыков.

В ходе проектирования урока в современной информационной образовательной среде для достижения педагогических целей необходимо помнить, что он должен отвечать важным дидактическим принципам:

- *принцип научности.* Студенты должны получить навыки научного поиска, освоить современные методы познания. Поэтому преподаватель должен наполнить учебный процесс в информационной образовательной среде таким содержанием, которое наиболее эффективно может быть усвоено с помощью средств ИК-технологий;
- *принцип доступности.* Обучение должно соответствовать индивидуальным особенностям студентов и уже накопленным ими знаниям;
- *принцип визуализации* - «золотое правило» образования, максимальной информативностью обладает именно визуализация, которая дает человеку до 80% знаний;

- *принцип сознательности и активности.* Преподаватель должен стимулировать познавательную деятельность своего ученика, развивать профессиональный творческий подход к получению знаний, а также навык свободного и самостоятельного применения этих знаний для решения конкретных практических задач;
- *принцип связи обучения с жизнью.* В процессе обучения должен быть дан ответ на вопрос, когда, где и каким образом в жизни можно применять полученные знания;
- *принцип кооперации и сотрудничества* отражает совместную деятельность педагога с учащимися, когда каждый из участников образовательного процесса выполняет определённые функции, а педагог, прежде всего, стремится создать условия для развития каждого учащегося;
- *принцип воспитания и развития* говорит о том, что образовательный процесс должен быть направлен на воспитание и развитие в учащихся качеств и навыков, которые требуются для жизни в обществе и работы, которые обуславливают развитие учащегося как здоровую, состоятельную, стремящуюся к знаниям и живую личность.

Иными становятся и роли участников образовательного процесса. Важно подчеркнуть, что в новой информационной образовательной среде педагог становится носителем современного педагогического мышления и принципов педагогики сотрудничества, рефлексизирующим профессионалом, способным к проектированию и перепроектированию учебного процесса (в зависимости от потребности учебного процесса и каждого отдельного ученика) в соответствии с указанными принципами. Кроме того, в условиях учебного процесса в информационной образовательной среде такие функции преподавателя, как контроль, коррекция, тренинг типовых умений, могут быть реализованы средствами ИК-технологий, что существенно облегчает профессиональную деятельность. Следует иметь в виду, что, проектируя учебный процесс в информационной образовательной среде, учитель не просто подбирает методы, технологии, средства обучения, обеспечивающие работу с конкретным фрагментом содержания образования, а создаёт единый дидактический комплекс. Готовясь к учебному занятию, необходимо придерживаться вполне определенной структуры урока. Разбивать его на следующие этапы:

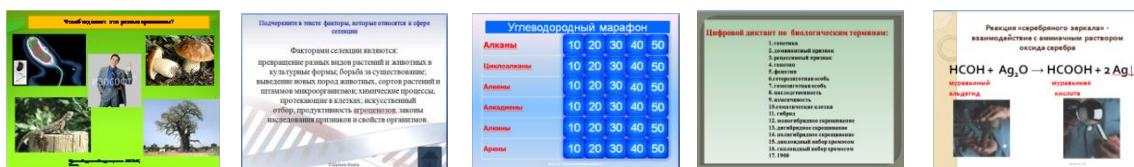
- вхождение в тему урока и создание условий для осознанного восприятия нового материала;
- организация и самоорганизация учащихся в ходе дальнейшего усвоения материала. Организация обратной связи;
- практикум;
- проверка полученных результатов. Коррекция;
- подведение итогов, рефлексия, домашнее задание.

Актуальность информационно-образовательной среды в учебном процессе обусловлена новой парадигмой образования информационного общества как инфокоммуникационного взаимодействия субъектов образовательного процесса. Использование информационных технологий в образовании строится на том, что обучение представляет собой обработку информации. Слушать, говорить, читать, писать, убеждать, оценивать, запоминать – все это примеры некомпьютерной обработки информации. Обработка и передача информации становится ныне одним из главных видов деятельности человека. Реализация парадигмы возможно при условии использования ИКТ, так как использование информационных технологий дает возможность в большей степени использовать универсальные умения, творческие, исследовательские способностей обучающихся. Универсальность средств ИОС позволяет использовать её в различных учебных ситуациях, на всех этапах урока: при передаче учащимся новых знаний, при их закреплении, при выполнении упражнений и решении задач, при контроле знаний обучающихся.

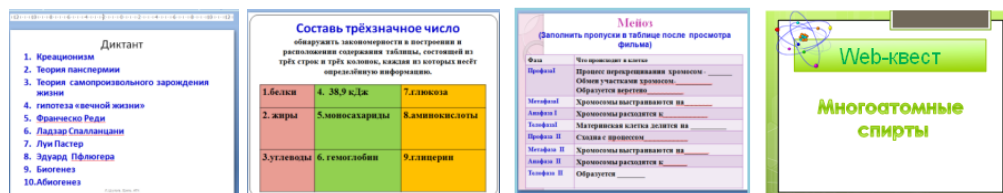
Во время урока использую различные компьютерные средства:

Презентации – мультимедийное сопровождение урока носит интерактивный характер и рассчитано на достижение необходимых образовательных результатов. Анимационное представление теоретического материала обеспечивает более глубокое его запоминание

через образное восприятие и эмоциональное воздействие, что, в конечном итоге, приводит к повышению интереса к предмету. Для удобства мною сформирована и систематизирована медиатека собственных презентаций по биологии и химии.

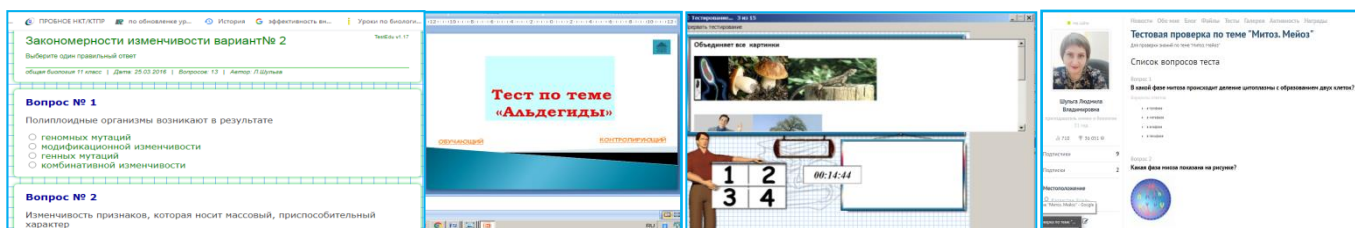
Дидактические материалы – задачи, диктанты, упражнения, представленные в электронном виде. Простота, доступность, логическая взаимосвязь и глубокий логический анализ заданий в процессе организации урока позволяет учащимся преодолеть объективно существующие трудности в усвоении учебного материала.

Опора на применяемые методики требует рационально использовать время урока, создавать необходимую образовательную среду, включающую элементы личностного ориентированного направления. Одной из форм реализации такого подхода на этапе проверки полученных результатов и коррекции, может быть включение в урок интерактивных диктантов, тестов.

Программные системы контроля знаний, к которым относятся опросники и тесты. Главное их достоинство – быстрая, удобная, беспристрастная обработка полученных результатов. Контроль знаний достигается за счет автоматизированного тестирования, что дает объективную оценку учебных достижений учащихся. Педагогическая значимость данного компонента исключительно важна! Она формирует адекватную оценку студенту. Сущность предложенных тестов заключается в том, что результаты предъявляются оперативно, немедленно, сразу же по завершению тестирования. В конце обучающийся может сам увидеть результат выполненного теста: после ответа на тест выводится общая картина усвоения знаний, это и является оценкой уровня успеваемости обучающегося. Готовлю тесты в компьютерной программе TestEdu, в MS PowerPoint, VIP-test, на своем образовательном сайте (<https://multiurok.ru/tests/testovaia-proverka-po-teme-mitoz-meioz.html>).

Системы виртуальных опытов – демонстрация видео-опытов, которые невозможно провести в учебной лаборатории, это программные комплексы, позволяющие обучаемому проводить опыты в «виртуальной лаборатории». Главное их преимущество – они позволяют студенту проводить такие эксперименты, которые в реальности были бы невозможны по

соображениям безопасности, временным характеристикам и т.п.

Электронные

энциклопедии являются аналогами обычных справочно-информационных изданий – энциклопедий, словарей, справочников и т.д. В отличие от своих бумажных аналогов они обладают дополнительными свойствами и возможностями, они обычно поддерживают удобную систему поиска по ключевым словам и понятиям, удобная система навигации на основе гиперссылок.

<p>Пройдите по предложенным ссылкам, оформите сообщение по следующему плану</p> <ol style="list-style-type: none">1. Строение2. Основные свойства3. Выполняемые функции в клетке	<p>Белки - https://obrazovaka.ru/biologiya/funkcii-belkov-tablica-10-klass.html</p> <p>Жиры - https://obrazovaka.ru/biologiya/funkcii-lipidov-v-kletke-obschie-spisok.htm</p> <p>Углеводы - https://obrazovaka.ru/himiya/funkcii-uglevodov-osnovnye-tablica.html</p> <p>Нуклеиновые кислоты – https://obrazovaka.ru/himiya/nukleinovye-kisloty-stroenie-10-klass.html</p>	<p>Можешь самостоятельно посмотреть видеоматериал о липидах</p> <ul style="list-style-type: none">• https://www.youtube.com/watch?v=PXP_N8m4rNBo• https://www.youtube.com/watch?v=JnvaGRFX_Y
--	---	--

Внедрение в учебный процесс ИОС и ИК-технологий способствуют переходу от пассивных способов освоения учебного материала к интерактивным групповым и индивидуальным формам работы, организации самостоятельной поисковой деятельности студентов, что позволяет готовить специалиста с выраженной индивидуальностью. Интерактивное обучение создает комфортные условия обучения, организуется с учетом включенности в процесс познания всех студентов группы без исключения. Студент рассматривается как личность – учитывается его опыт, особенности, способности восприятия, интересы и потребности.

Все ЭОР (гипертекст, изображение, анимация, аудио, видео), а также различные мультимедийные средства, которые использую в своей деятельности в образовательных целях обучения, являются элементами ИОС. Считаю, что целенаправленная организация обучения с использованием преимуществ информационно-образовательной среды способствует формированию и развитию ключевых компетенций у студентов, и в первую очередь информационной.

Таким образом, информационно–образовательную среду можно определить как открытую педагогическую систему, сформированную на основе разнообразных информационных образовательных ресурсов, компьютерных средств обучения, современных средств коммуникации, педагогических технологий, направленных на формирование творческой, интеллектуально и социально развитой личности.

Библиографический список

1. Бельских М. А. Профессиональная деятельность учителя в условиях работы в современной информационной образовательной среде. Москва: Буки-Веди, 2016, 126
2. Естественно-научный образовательный портал. Портал "Информационно-коммуникационные технологии в образовании"
3. Кравцова А. Ю. Совершенствование системы подготовки будущих учителей в области информационных и коммуникационных технологий в условиях модернизации образования. Москва, 2004.

Ахметова С.Р., методист

ГККП «Высший инновационный аграрный колледж «Ertis»» Павлодарская обл. село Кеменгер

S. R. Akhmetova-Methodologist

Higher Innovative Agricultural College " Ertis» Pavlodar district. Kemenger village

Akhmetova_samal@inbox.ru

МОДУЛЬНОЕ ОБУЧЕНИЕ КАК ОРГАНИЗАЦИОННО – ПЕДАГОГИЧЕСКОЕ УСЛОВИЕ РАЗВИТИЯ КЛЮЧЕВЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ СТУДЕНТОВ КОЛЛЕДЖЕЙ

MODULAR TRAINING AS AN ORGANIZATIONAL AND PEDAGOGICAL CONDITION FOR THE DEVELOPMENT OF KEY COMPETENCIES OF COLLEGE STUDENTS

В статье рассматриваются вопросы по созданию условия формирования ключевых профессиональных компетенций студентов колледжей

Ключевые слова: модульное обучения, организационно-педагогические условия, компетентность, компетентностный подход, ключевые компетенции.

The article deals with the issues of creating conditions for the formation of key professional competencies of college students

Keywords: modular training, organizational and pedagogical conditions, competence, competence approach, key competencies.

Актуальность исследования. Внедрение технологии модульного обучения в подготовку студентов колледжей, направлено на формирование достаточно высокого уровня освоения знаний, способствует формированию ключевых профессиональных компетенций студентов, обеспечив их становление как конкурентоспособных специалистов в условиях модернизации системы образования и быстро изменяющихся требований рынка труда.

Научная новизна исследования заключается в следующем:

- разработана модульная учебная программа с целью создания профессиональной компетентности, которая позволяет организовать учебный процесс с дополнительным стимулированием учебной деятельности студентов и развитием личностных качеств: самостоятельности и творческого подхода;

- предложены критерии оценки действенности развития ключевых знаний и умений студентов, включающие в себя: рост коэффициента полноты усвоения данных знаний, повышение степени мотивации, творческой активности и инициативы, умения действовать самостоятельно.

Практическая значимость исследования состоит в том, что содержащиеся в выпускной квалификационной работе положения могут быть использованы для разработки основных образовательных программ в рамках профессиональной подготовки студентов на основе аксиологического, деятельностного и компетентностного подходов, с использованием модульной технологии.

В ходе исследования был осуществлен теоретический анализ реализации компетентностного подхода в современном высшем образовании. Анализ компетентностного подхода в странах Евросоюза и США показывает, что в развитых странах под компетентностным подходом понимают выстраивание образовательного процесса с позиций развития личности, через мотивацию ее саморазвития. Результаты внедрения компетентностного подхода за рубежом доказывают, что данный подход в наибольшей степени отвечает требованиям, предъявляемым к выпускникам систем общего и профессионального образования, со стороны личности, работодателей, государства, социума в целом.

Именно компетентностный подход дает возможность переориентации образовательного процесса с преимущественного транслирования определенной совокупности знаний, умений и навыков на создание условий для развития личностного потенциала, подготовки выпускника к продуктивному самостоятельному действию в профессиональной сфере и повседневной жизни.

Технология формирования ключевых компетенций состоит из следующих этапов:

1. Эмоционально – мотивационный: принятие студентами учебной задачи или её самостоятельная постановка;

2. Этап целеполагания (оргдеятельностный): осознание цели теоретического преобразования материала, преобразование предметных условий с целью построения абстрактной модели, планирование деятельности по поиску решения учебной задачи;

3. Этап эмпирического моделирования: создание эмпирической модели знания с использованием актуализированных знаний в совместно распределенной форме коллективной учебной деятельности;

4. Этап теоретического моделирования: преобразование модели от абстрактного к конкретному с целью изучения ее свойств, обнаружения существенных взаимосвязей внутри модели и в соотношении с элементами целостной системы, теоретическая рефлексия;

5. Творческий: применение созданной теоретической модели к решению частных задач, практическая рефлексия;

Формирование ключевых компетенций является первым направлением компетентного подхода к современному образованию. Ключевые компетенции предполагают подготовку специалиста через реализацию Государственного образовательного стандарта; развитие межпредметных знаний и умений, в том числе по другим специальностям; информационную, экономическую, коммуникативную и правовую подготовку.

Второе направление – формирование обобщенных предметных компетенций. Обобщенные предметные компетенции отвечают за умение использовать содержание различных дисциплин при решении конкретных задач. В определенном смысле данное направление связано с тенденцией к универсализации образования. При этом расширяется кругозор студентов, формируются умения искать и находить нестандартные решения проблем, возникающих в профессиональной деятельности и бытовой жизни.

Третьим направлением реализации компетентного подхода является усиление практического, прикладного характера образования – развитие прикладных предметных компетенций. Прикладные предметные компетенции связаны с деятельностным характером профессиональной подготовки. В отличие от обобщенных предметных компетенций в данном случае формируются способности эффективно использовать в профессиональной деятельности конкретные знания и умения по изученным дисциплинам. Это направление является развитием традиционной системы профессионального образования.

Четвертое направление – овладение жизненными навыками. Развитие данного направления предполагает подготовку к социальной адаптации, которая не менее важна, чем профессиональная подготовка. Жизненные навыки важны профессионалу для успешной социализации в обществе.

Таким образом, компетентный подход в образовании предполагает освоение обучающимися различного рода умений, которые позволят им в будущем действовать успешно в ситуациях профессиональной, личной и общественной жизни. Как показывает практика, эту способность можно только сформировать, передать ее как знание практически невозможно. Вот почему говорить о компетентности можно только применительно к деятельности, т.к. в отрыве от реального дела быть компетентным невозможно.

Модульная технология обеспечивает *индивидуализацию обучения*: по содержанию обучения, по темпу усвоения, по уровню самостоятельности, по методам и способам учения, по способам контроля и самоконтроля, а цель модульного обучения заключается в содействии развитию самостоятельности учащихся, их умению работать с учетом индивидуальных способов проработки учебного материала.

Анализируя понятие «модульное обучение», реализующее учебные модули, подчеркнем, что в современной педагогике оно определяется как «организация учебного процесса, при котором учебная информация разделяется на модули (относительно законченные и самостоятельные единицы, части информации). Совокупность нескольких модулей позволяет раскрывать содержание определенной учебной темы или даже всей учебной дисциплины.

Внедрение в систему образования модульного обучения включает три взаимосвязанные стадии:

1. Определить текущие и будущие потребности рынка труда.
2. Выразить потребности в форме стандартов, основанных на компетенциях
3. Преобразовать стандарты, основанные на компетенциях, в обучающие модули.

В данном контексте модуль представляет собой относительно самостоятельную единицу, направленную на формирование определенной профессиональной компетенции или группы компетенций. Иными словами, модуль принимается, как законченная единица

образовательной программы, формирующая компетенции специалиста, сопровождаемые контролем знаний и умений обучающихся на выходе.

Анализ научно-педагогической литературы по проблеме реализации модульного обучения с целью формирования ключевых компетенций студентов вуза позволил нам сформулировать и обосновать эти условия. Формирование ключевых компетенций студентов колледжей будет результативным, если осуществляется: организация внедрение модульной технологии как основы модернизации профессионального образования, направленного на реализацию компетентного подхода, является перспективным, содержание модульной образовательной программы должно быть выстроено в соответствии с профессиональными компетенциями. Модульная технология обучения направлена на развитие у студентов компетенций (знаний, умений, навыков), т.е. способностей самостоятельно решать поставленные задачи в конкретных сферах, умения работать с информацией, выстраивать коммуникацию при решении задач, проявлять активную субъектную позицию.

Проблема поиска условий для формирования соответствующих компетенций и определения списка ключевых компетенций решается на основе анализа осознанной деятельности субъекта, концепция формирования и развития которой разработана в русле культурно – исторической теории личности (Л.С.Выготский, А.Р.Лурия, А.Н.Леонтьев, Л.И.Божович, Д.Б.Эльконин, В.В.Давыдов, Б.Д.Эльконин, М.Коул, И.Ломпшер и др.).

В исследовании использовались метод анкетирования, в ходе которого были опрошены студенты обучающихся по традиционной и модульной технологии обучения. В данном исследовании проходило групповое анкетирование. В анкетировании принимали участие 100 студентов. Рассылка анкет проходила по электронной почте. Для анализа была разработана анкета «для студентов». По результатам анкетирования и наблюдения фиксируется проблема заниженной учебной мотивации студентов, что связано с проблемами недостаточной практико-ориентированностью учебных программ, недостаточной вариативностью и творческой направленностью учебных заданий, низким уровнем индивидуализации обучения. Данные проблемы указали как студенты, так и преподаватели, осуществляющие традиционное обучение по специальным дисциплинам.

Диагностируя уровень развития самостоятельной познавательной деятельности, что относится также к ключевым компетенциям студентов, был изучен уровень активности студентов в научно-исследовательской деятельности.

По результатам опроса, было выявлено, что наряду с учебной деятельностью студенты заинтересованы в участии в научно-исследовательских проектах. При этом отмечают сложности в организации и проведения исследования, недостаточный уровень педагогического сопровождения. Результатом такой работы служили доклады на студенческие конференции, в основном, обзорного характера. Наблюдается низкий уровень творческой активности студентов, которое выражается лишь в постановке новых лабораторных работ, разработке заданий по учебно-исследовательской деятельности.

Формирования ключевых компетенций у студентов колледжей главным является определение мотивационной составляющей формирования выбранных профессиональных компетенций. Организационно-педагогические условия формирования компетенций студентов колледжа – это обстоятельства, обеспечивающие управление учебно-воспитательной деятельностью педагогов и учебной деятельностью студентов в процессе формирования их компетенций, представляющие собой единый взаимосвязанный комплекс условий (предпосылка, обстановка, требование), реализуемый в процессе управления.

Сущность организационно-педагогических условий как предпосылки формирования компетенций студентов колледжа состоит в том, что организационно-педагогические условия как предпосылка создаются руководителем, носят предварительный характер, то есть предполагается только возможность для осуществления целесообразной учебно-воспитательной деятельности педагога и учебной деятельности студента, способствующей формированию его компетенций.

Рассмотрев обобщенно понимание организационно-педагогических условий как «предпосылка», соотнесем обозначенный вид условий с педагогической целью – формирование компетенций студентов вуза. В качестве условий необходимо определение стартового уровня сформированности их знаний, умений и навыков, социально значимых потребностей в самоутверждении, в общении, в познании, в самовыражении, а также осознание педагогами необходимости и значимости процесса формирования социально-профессиональных компетенций студентов колледжа с возможностями, предоставляемыми данным вузом для реализации этих целей.

В результате проведенного анализа в соответствии с принципами системности и деятельности было раскрыто содержание и сконструировано определение организационно-педагогических условий, раскрыт организационный характер организационно-педагогических условий, отвечающий системно-деятельностному подходу к формированию компетенций студентов колледжа.

Результаты фиксировались в начале изучения профессионального модуля ПМ 05 «Обеспечение работы агрегатов и механизированных комплексов на предприятии» для специальности *Механизации сельского хозяйства* и по завершению изучения курса.

Мониторинг проводился в три этапа:

–на первом этапе проводилась входящая диагностика уровня овладения профессиональными компетенциями студентами;

–на втором этапе проводилась промежуточная диагностика уровня овладения профессиональными компетенциями студентами;

–на заключительном этапе проводилась итоговая диагностика уровня овладения общими и профессиональными компетенциями студентами при проведении демонстрационного экзамена по стандартам Worldskills.

В заключении по результатам исследования сделаны следующие выводы:

1. Проведен анализ психолого-педагогической литературы по выявлению проблемы формирования профессиональной компетентности у студентов технических вузов, который выявил недостатки традиционного обучения и необходимость нового подхода при подготовке профессионально компетентного специалиста и профессионала в своей области.

2. Разработана модель формирования профессиональной компетентности у студентов в вузе в частности, изучения модуля ПМ 05 «Обеспечение работы агрегатов и механизированных комплексов на предприятии», содержащая этапы диагностики первичных компетенций, внедрения модульно-рейтинговой системы обучения, создания психолого-педагогических и организационно-методических условий формирования компетенций, оценку критериев эффективности, а также систему обратной связи, позволяющие совершенствовать модель.

3. Проведена оценка эффективности формирования профессиональной компетентности студентов согласно предложенной модели, включающая критерии результативности: повышение уровня сформированности умений при выполнении лабораторных работ на 52,4%; увеличение числа хороших и отличных оценок при выполнении тестовых заданий и сдачи экзаменов в среднем на 12%; динамика роста коэффициента полноты усвоения знаний при выполнении индивидуальных заданий от первого к четвертому; увеличилось число студентов, обладающих высоким уровнем мотивации к успеху в обучении в два раза, умеренно — в 1 раза за усиления интереса к будущей профессии и стремлению к саморазвитию.

Библиографический список:

1. Закон Республики Казахстан «Об образовании» от 27 июля 2007 года № 319-III (с изменениями и дополнениями по состоянию на 24.11.2015г.).

2. Акаева, Е. Л. Мониторинг профессионального становления будущего учителя на основе компетентностного подхода [Текст] / Е. Л. Акаева // Педагогическая диагностика. – 2006. – № 3. – С. 13-18.

1. Аристархова, М. А. Управление коммерческой деятельностью на промышленном предприятии: [Текст] : автореф. дис. ... д-ра экон. наук :08.00.05 / М. А. Аристархова : Урал. гос. экон. ун-т. – Екатеринбург, 1999.- 38 с.

2. Байденко, В. И. Болонский процесс: результаты обучения, компетентностный подход [Текст] / В. И. Байденко. – М. :Исслед. центр проблем качества подгот. специалистов, 2009. – 154 с.
3. Звонкова, С. А. Компетентностный подход в профессиональной деятельности преподавателя [Текст] / С. А. Звонкова // СПО: проблемы, исследования, инновации : материалы VII межрегион. науч.-практ. конф., 8 февр. 2016 г. / Екатеринбург. автомобил.-дорож. колледж. – Екатеринбург, 2016. – С. 31-35.

Байменова А.Р., Бейсембаева Л.К., преподаватели математики,
ГКП на ПХВ «Высший колледж «AstanaPolytechnic»», г.Нур-Султан
asembaumenova@mail.ru

РАЗВИТИЕ ФУНКЦИОНАЛЬНОЙ ГРАМОТНОСТИ ОБУЧАЮЩИХСЯ НА ЗАНЯТИЯХ МАТЕМАТИКИ

В статье рассматриваются методы использования практических задания на развитие функциональной грамотности обучающихся на занятиях математики.

Ключевые слова: функциональная грамотность; математическая грамотность; читательская грамотность; предметная компетентность, креативное мышление.

*«Если бы будем сегодня учить детей так же,
как и вчера, то мы украдём их завтрашний день»
Джон Дьюи*

Сегодня главной задачей каждого образовательного учреждения является научить обучающихся применять полученные знания в повседневной жизни.

Функциональная грамотность обучающихся – это определенный уровень образованности обучающихся на уровне общего среднего образования, выражающий степень овладения обучающимися ключевыми компетенциями, позволяющий эффективно действовать в учебной деятельности и за ее пределами. Поэтому такой основополагающий навык, как чтение, не может более ограничиваться только академическими целями (скорость, выразительность, понимание содержания), а должен включать цели, связанные с повседневной жизнью. Более того, и обновленная государственная программа требует от педагога развития функциональной грамотности обучающихся.

Термин «функциональная грамотность» был введен в 1957 г. ЮНЕСКО наряду с понятиями «грамотность» и «минимальная грамотность».

Грамотность – это навыки чтения, письма, счета и работы с документами.

Функциональная грамотность – это способность человека использовать навыки чтения и письма в условиях его взаимодействия с социумом (оформить счет в банке, прочитать инструкцию, заполнить анкету обратной связи и т.д.), то есть это тот уровень грамотности, который дает человеку возможность вступать в отношения с внешней средой и максимально быстро адаптироваться и функционировать в ней.

Виды функциональной грамотности

1. Читательская грамотность.
2. Математическая грамотность.
3. Естественно-научная грамотность.

Функциональная грамотность

1. Является базовым уровнем для формирования навыков чтения и письма.
2. Направлена на решение жизненных (бытовых) проблем.
3. Обнаруживается в конкретных обстоятельствах и характеризует человека в определенной ситуации.
4. Связана с решением стандартных, стереотипных задач.

5. Используется в качестве оценки.

Компетенции, связанные с функциональной грамотностью

1. Способность выбирать и использовать различные технологии.
2. Способность видеть проблемы и искать пути их решения.
3. Способность учиться всю жизнь.

Исследование PISA – база для изучения функциональной грамотности обучающихся, направлено на анализ и переосмысление действующей практики преподавателя и на развитие у обучающихся функциональной грамотности и креативного мышления.

В новом цикле исследования PISA-2021 примут участие 88 стран. Основным направлением исследования этого цикла станет математическая грамотность. Данное исследование будет измерять, насколько эффективно образовательные системы стран готовят учащихся к использованию математики во всех аспектах их личной, общественной и профессиональной жизни. В определении математической грамотности особое внимание уделяется использованию математики для решения практических задач в различных контекстах. В концепции по математике исследования PISA-2021 ключевой составляющей понятия «математическая грамотность» является математическое рассуждение. PISA-2021 – математическая грамотность, использование математики для решения практических задач в различных контекстах, ключевой составляющей является математическое рассуждение. Новым направлением исследования станет креативное мышление – научиться принимать решения и не следовать стереотипам.

В рейтинге PISA-2018 Казахстан набрал 460 баллов по математике (заяв 42-е место), 427 баллов по чтению (53-е место) и 397 баллов по естественным наукам (69-е место). Результаты ниже, чем в 2015 году.

- Каким образом улучшить имеющиеся знания?
- Каким образом наращивать новые знания?

Для решения данных вопросов ещё раз проанализируем **предметную компетентность**, которая способна решать проблемы, возникающие в окружающей действительности, средствами предмета, и пересмотреть содержание изучаемого материала, а именно:

- ✓ распознавать проблемы, возникающие в окружающей действительности, которые могут быть решены средствами данного предмета;
- ✓ формулировать эти проблемы на языке данного предмета;
- ✓ решать эти проблемы, используя предметные знания и методы;
- ✓ анализировать использованные методы решения;
- ✓ интерпретировать полученные результаты с учетом поставленной проблемы;
- ✓ формулировать и записывать окончательные результаты решения поставленной проблемы.

Необходимо пересмотреть методы, приёмы, формы обучения, а также фундаментально изучить задания предыдущих исследований, чтобы включить их в планирование занятия согласно календарно-тематическому планированию и целям обучения. А также необходимо изучить вопрос о введении заданий на развитие функциональной грамотности обучающихся в курс математики.

Рассмотрим развитие функциональной грамотности на конкретных задачах.

Задача №1. Сколько понадобится краски, чтобы покрасить бак цилиндрической формы с диаметром основания 1,5 м и высотой 3 м, если на один квадратный метр расходуется 200 г краски?

Решение:

$$D = 1,5 \text{ м}, H = 3 \text{ м}, \text{ на } 1 \text{ м}^2 \text{ — } 200 \text{ г краски. } S_{\text{бок.}} + S_{\text{осн.}} = 2\pi rh + \pi r^2 \text{ — } S_{\text{бака}}, S_{\text{нов.бака}} = \pi DH + \pi r^2 = \pi \cdot 1,5 \cdot 3 + \pi \left(\frac{1,5}{2}\right)^2 = \pi \cdot 4,5 + \pi \cdot \frac{2,25}{4} = 4,5\pi + 1,125\pi = 5,625\pi.$$

Тогда количество краски: $0,2 \cdot 5,625\pi = 1,125\pi \text{ кг.}$

***ЗАДАЧА**
 Определите емкость масляного бака насоса гидросилителя автомобиля Зил-130, если диаметра его 126мм, а высота 140 мм.

Масляной бак насоса гидросилителя Зил-130 Цилиндр

РЕШЕНИЕ

$d=126\text{мм}=12,6\text{см}$
 $H=140\text{мм}=14\text{см}$
 $V=?$
 $V=\pi R^2 H$
 т.к. $D=12,6 \Rightarrow r=6,3$ (см)
 $V=3,14 \cdot 6,3^2 \cdot 14 = 1750$ (см³)

Ответ: $V = 1750$ (см³)

Задача на объем параллелепипеда
 Размеры кузовов самосвалов МАЗ-205 и ЗИЛ-130 соответственно равны (м):
 $6,07 \times 2,64 \times 2,44$
 $6,72 \times 2,39 \times 2,18$

Какой из них более вместителен?

РЕШЕНИЕ:
 $V = abc$
 где a, b, c - измерения прямоугольного параллелепипеда.

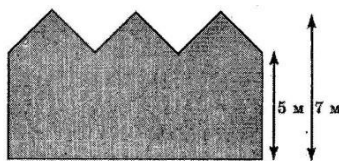
$V_{\text{маз}} = 6,07 \times 2,64 \times 2,44 = 39,1$ (м³)
 $V_{\text{зил}} = 6,72 \times 2,39 \times 2,18 = 35,0$ (м³)

Ответ: МАЗ-205 более вместителен.

Объем прямоугольного параллелепипеда
 $V = abc$
 $ab = S_0$
 $V = S_0 c = S_0 h$
 $V = S_0 h$
 S_0 - площадь основания
 h - высота

Задача №4. Сколько потребуется кафельных плиток квадратной формы со стороной 15 см, чтобы облицевать ими стену, имеющую форму прямоугольника со сторонами 3 м и 2,7 м?

Задача №5. Найдите площадь стены школьного здания, изображенной на рисунке.

Закключение

Активизация мыслительной деятельности обучающихся при решении задач практического характера усиливается, а подготовка к международному исследованию PISA выходит на новый уровень за счет использования в практике заданий на функциональную грамотность.

Эффективность развития профессиональной компетентности преподавателя по формированию функциональной грамотности обучающихся достигнет, если: рассматривать функциональную грамотность обучающихся как базовый уровень образованности обучающихся, характеризующий степень овладения способами работы с информацией и позволяющий решать реальные жизненные проблемы, адаптироваться к внешнему миру.

Библиографический список

1. Н.Ю.Конасова «Ситуационные задачи по оценке функциональной грамотности учащихся», методическое пособие. СПб, 2012.
2. Л.Ю.Панарина, И.В.Сорокина «Развитие функциональной грамотности обучающихся», методическое пособие для педагогов, Самара, 2019.
3. Г.И.Канапьянова, Салхаева Д.У. «Сборник задач по математике на развитие функциональной грамотности учащихся», учебное пособие, г.Астана, 2015.

Бейсенова А.К.

«Бизнес және сервис колледжі» КМҚК, Семей қ., Шығыс Қазақстан обл.

Колледж әдіскері, қазақ тілі мен қазақ әдебиеті оқытушысы

ЖАҢАРТЫЛҒАН БІЛІМ БАҒДАРЛАМА НЕГІЗІНДЕ БІЛІМ АЛУШЫЛАРМЕН ТОПТЫҚ ЖҰМЫСТАРДЫ ҰЙЫМДАСТЫРУДЫҢ ТИІМДІЛІГІ

Бұл мақалада топтық жұмыстың мақсаты-оқыту мен оқу тәсілдері арқылы проблемаларды шешу, тапсырмаларды орындау барысында білім алушылар тобының бірлесіп жұмыс істеуі туралы баяндалған. Жаңартылған білім бағдарламасы негізінде топтық жұмыс жүргізу білім алушылардың белсенділігін арттырады.

Түйінді сөздер: топтық жұмыс, жаңартылған білім бағдарламасы, белсенді әдіс-тәсілдер, көшбасшы білім алушылар, бірлескен жұмыс

This article describes the purpose of group work, solving the problem through training and teaching techniques, methods of group work, and the joint work of a group of students in the process of completing tasks.

Conducting group work on the basis of an updated educational program increases the activity of students.

Keywords: group work, updated educational program, active methods and techniques, student leaders, collaborative work

Биылғы оқу жылында «Бизнес және сервис колледжі» КМҚК–да оқуға түскен 1 курс студенттері жалпы білім беру пәндері бойынша білімнің алғашқы нәрін жаңартылған білім бағдарламасының негізінде оқи бастады.

Аталған білім беру бағдарламасы туралы түсінгеніммен ұғынғаным мол.

Кәсіби тұрғыда жаңасатыға қадам басып, білім жүйесіне енген жаңалықтың қыр-сырын зерттей бастаған сәтімде арнайы курсқа баруым бағдарлама туралы туындаған сұрақтарымның жауабын табуға берілген мүмкіндік секілді көрінді, 2017, 2018, 2020 жылдары «Өрлеу» біліктілікті арттыру ұлттық орталығы ұйымдастырған «Білім мазмұнын жаңартудың теориялық және әдістемелік негіздері», «Қазақ тілі мен қазақ әдебиеті пәндері бойынша жаңартылған білім беру бағдарламасын қолдану» атты курстың толық нұсқасын меңгердім.

Жаңартылған білім бағдарламасының талабының бірі топтық жұмыстарды ұйымдастырып, білім алушылардың белсенділігін арттыру.

Білім алушылар топта ынтымақтаса отырып, қарым-қатынас жасауға, идеяларды ұсынуға және қорғауға, әртүрлі ұстанымдарымен алмасуға, барынша белсенді қатысуға мүмкіндік алады.

Топ – бұл ортақ мақсатқа жету үшін құрылған адамдар тобы. «Топтық жұмыс» термині-өзара іс-әрекет жасалып, соңғы нәтижеге немесе мақсатқа жетуге бағытталған іс-әрекеттің құрылымы.

Топтық жұмыстың мақсаты-оқыту мен оқу тәсілдері арқылы проблемаларды шешу тапсырмаларды орындау барысында білім алушылар тобының бірлесіп жұмыс істеуі.

Топтық жұмыс білім алушылардың сүйікті жұмыс түрлерінің бірі болып табылады. Бұл жерде «неге?» деген сұрақ туындайды. Себебі, білім алушылар үшін ең маңыздысы – қателік жіберіп алмау деген қорқыныш сезімін жеңу, өзіне деген сенімділіктің пайда болуы. Топтық жұмыстың нәтижесінде білім алушылар берілген материалды жақсы меңгереді. Олардың шығармашылық қабілетін дамытуға септігін тигізеді, сонымен қатар топтық жұмыс сабақты қызықты етіп өткізуге көмектеседі.

Топпен жұмыс жүргізудің екі түрі бар: бірыңғай топтық жұмыс және сараланған топтық жұмыс. Бірыңғай топтық жұмыс барысында барлық топ бірдей тапсырма орындайды, ал сараланған топтық жұмыс барысында берілген тақырып шеңберінде әртүрлі тапсырмалар орындайды.

Топта жұмыс жасау үшін: Жақсы тыңдап білу. Күшті жетекшілік қасиеттер. Тиімді байланыс орнату. Міндетті тең бөлісу. Бірігіп жұмыс жасауға ұмтылу. Алға қойылған мақсаттар мен міндеттер.

Топта жұмыс жасауда кездесетін кедергілер: Шамалы қарым - қатынас. Дұрыс тыңдап білмеу. Шамалы жетекшілік. Топқа тартылысы жоқ. Мақсатты дұрыс түсінбеу. Міндеттерді тең бөліспеу. Сәтті. Сәтсіз.

Топтық жұмыс жеке шешуге болатын тапсырмаларды емес, анағұрлым күрделі тапсырмаларды топ болып шешуді көздейді.

Топтық жұмысты ұйымдастырудың артықшылықтары:

- Игеретін материалдардың көлемі мен оларды түсіну қажеттілігі артады
- Жаппай оқытуға қарағанда, жаңа ұғымдарды, түсініктерді, дағдыларды қалыптастыруға аз уақыт жұмсалады.

- Оқушылардың танымдық белсенділігі мен шығармашылықпен жұмыс істеуі артады.
- Оқушылардың өзара қарым-қатынасы жақсарады.
- Өзіне сын көзбен қараушылық артады, сыныптастарымен жұмыс істеп үйренген оқушы өзінің қабілетін дұрыс бағалай біледі және жақсы бақылай алады. Өмірге қажетті дағдыларға үйренеді.

Топтық жұмысты ұйымдастырудың кемшілігі:

- Топ мүшелерінің көп болуы
- Үлгерімі төмен білім алушылардың көптің көлеңкесінде қалып қоюы.
- Бір топтың шуылының екінші топқа әсері.
- Берілген уақыт ішінде тапсырманы орындай үлгермеуі
- Шығармашылық жұмыс аяқсыз қалуы
- Бір топ жұмысты қорғап жатса, басқа топ мүшелері өз жұмыстарын аяқтап жатумен шұғылданады.
- Білім деңгейі бірдей білім алушылар тобы бір топта жұмыс жасауы
- Жақсы оқитын білім алушылардың үлгерімі төмен білім алушылардан жоғары тұруы.

Топтық жұмыс соңында әр студент қандай жетістікке қол жеткізе алады?

- Білім алушылардың ой ұшқырлығы пайда болады, бір-біріне деген сенімі артады
- Білім алушы өзінің топта орындалып жатқан жұмыстың маңызды екенін, өз үлесін қосып жатқанын сезінеді.
- Басқа топтардың жұмыстарын тыңдап олардың мүмкіншіліктерін салыстырады.
- Бақылаудың нәтижесінде өте тұйық және көшбасшы білім алушылар анықталады.

Тіл маманы болғандықтан орыс сыныптарында қазақ тілі мен қазақ әдебиеті пәні бойынша зерттеу жұмыстары нәтижесінде білім алушылар өз бетінше білімді меңгеретінін түсіндім. Қазақ тілі мен әдебиет пәні бойынша бірлескен топтық түрлерін ұйымдастырып сабақтар өткіздім. Сұрақ қойып, ойлануына уақыт беріледі. Өз ойларымен бөлісіп, ақылдасады. Бір-бірінің жауабын толықтырып, берілген тақырып бойынша білімдерін ортаға салады. «Сұраққа жылдам жауап» әдісі арқылы тақырыпты терең түсіну және студенттердің назарын сабаққа аударып, ой-өрісін дамыту мақсатында төмен дәрежелі сұрақтарға толық жауап қайтаруды тапсыру. Мысалы, «Әдемі, Әмірдің жауабы дұрыс деп ойлайсың ба?» «Болат, Әминаның жауабын қалай толықтыруға болады?» «Дарын, айтылған барлық жауаптарды қалай біріктіруге болады?» Бірлесе топта жұмыс жасағанда білім алушылар пікір таластырады, басқалардан үйренеді. «Сұхбат алу» әдісі. Мұнда топтағы үш студент бір-бірімен тақырып бойынша сұхбат құрады. Үшінші студент түсінгенін әңгімелейді. «Қалың және жұқа сұрақтар» әдісі. Бұл әдіс бойынша топ жұмысы барысында білім алушылар тақырып бойынша сұрақтар құру тапсырылады. Топтық жұмыс жүргізу өте тиімді, себебі білім алушылар өз ойларын жеткізе біледі. Топтық жұмыс өткізген барысымда мынадай өте қызықты сабақ өтетінін білген жоқпын. Топтық жұмыста бәрі қызу жұмыста, біреуі сурет салса, біреуі өз ойын салуда.

Дәстүрлі сабақтарымды салыстырып кететін болсам, білім алушыларым жалығып отырушы еді. Ал топтық жұмыста жалығып отырған білім алушылар қызығушылығы артып, жұмылдыра жұмыс жасай біледі. Орташа оқитын білім алушы төмен оқитын білім алушымен ойларын бөлісіп жатыр. Ал дарынды балалар орташа оқитын білім алушылар кеңес бағыт бере отыра көмектесті. Жаңа әдісті қолданып ұсынған тапсырмаларда оқушылар бір-бірімен тығыз қарым-қатынас жасап, өздеріне ұсынылған тапсырманы орындау жолдарын іздеу барысында топпен шешіп, бір-бірінің көмегіне жүгінді. Бұдан білім алушыларды топтық жұмысқа итермелеу арқылы, әрқайсысы өз қабілеттеріне қарай ойларымен бөлісуге ерікті. Берілген тапсырманы орындау барысында әркім өз идеяларын ортаға тастап, өзара рөлдерге бөліне отырып, берілген уақытты тиімді пайдалануға тырысып отырды. Ал түсінгендерін топпен қорғау барысында топтар бір-біріне сұрақ-жауап арқылы кеңінен талқылап отырды, әрбір тақырыпты өту барысында тиімді, нәтижелі топтық жұмыс формасын жиі қолдандым. Себебі, топтық жұмыс білім алушы мен білім алушы, білім алушы мен оқытушы араларындағы білім

алу, білім беру әрекеттері үлкен орын алатынын көруге болады. Білім алушылармен топтық жұмыс жүргізу алдында оларды қабілетіне, қызығушылығына, икеміне, біліміне қарай лайықтап алдым, тексеру мен бағалаудың әділдік, жариялылық талаптарын орындау, білім алушы мен оқытушы ынтымақтастығы арқылы оқушының белсенді ойлауына, белсенді сөйлеуіне, шығармашылығына қол жеткізу біздің өтіп жатқан тәжірибеміздің болашағы деп ойлаймын.

Топпен жұмыс жасауға арналған тапсырмалар күрделі емес білім алушылар орыс сыныбы болғандықтан білім деңгейіне сай беріледі. Мысалы, жаңартылған білім бағдарламасы негізінде «Қатесін тап», «Қар кесегі» «Балықтың қанқасы», графикалық организерлер сызу, постер жасау әдісі, постерді топпен қорғау, Джигсо әдісі, SWOT талдау әдісі, кластер т.б тапсырмалар беріледі. Білім алушылар топтарға берілген тапсырмаларды орындай отырып, тақырыпты қызығушылықпен өздері аша алады.

Топқа бөлудің де әдіс- тәсілдері көп. Қағаз қиындылары арқылы топқа бөліну. Жыл мезгілдері, жануарлар, құстар немесе басқа да суреттерді үшке, төртке, беске (неше топқа бөлуді жоспарлауыңызға қарай) қиып, араластырып оқушыларға таратылады.

Оқушылар сол қиындылардан суретті құрастырып, сол сурет бойынша бірігіп, топқа бөлінеді. Геометриялық фигуралар арқылы топқа бөліну. Ойындар арқылы топқа бөліну, тұрғын және үй ойыны, т.б

Қазіргі кезде бүкіл әлімді жайлаған коронавирустік инфекцияға байланысты 2020 жылдың наурыз айынан бастап қашықтан MOODL оқу платформасы арқылы түрінде сабақ жүргіздік. 1 топ студенттерімен ZOOM бағдарламасы арқылы онлайн түрінде де топтық жұмысты да жүзеге асыруға болады екен. Мен алдын ала жоспар бойынша білім алушыларды топқа бөлемін, сабақ барысында презентацияда топ мүшелерімен таныстырып, топқа байланысты тапсырма беремін, тапсырманы топ мүшелері бірігіп жасайды, көбінесе шығармашылық жұмыстар постер жасау, оны топ мүшелерімен қорғау, мәтінді Джигсо әдісі арқылы оқу.

Қорытындылай келе айтарым, әрбір сабақта топтық жұмыс арқылы бірлесе әрекеттенген тиімді екенін түсіндім. Бұл ұстаным – құрастырылған білімнің басты идеяларының бірі. Осы бағытты ұстанған оқу/үйрену жобаларының барлығы да бірлескен әрекеттерді үйренудің негізі деп танимын. Ж.Пиаже бұл туралы былай жазады: «Адамның ақылы өзін таниды, яғни, психологиялық тілмен айтқанда, басқа заттармен немесе басқа ақылдармен қатынаста ғана болады». Адамның санасы тек басқа адамдармен қарым – қатынаста ғана дамиды, тек қарым – қатынас әрекеттері ғана бізді жаңа түсінікке әкеледі. Ал қарым – қатынас дегеніміз өзімізді басқаларға (олардың пікіріне, идеяларына, көзқарасына, мінезіне) бейімдеу деген сөз. Топтық жұмысқа барлық дерлік білім алушылар қатысады, өйткені берілген тапсырма бірлескен жұмыс арқылы ғана орындалуы тиіс. Әр білім алушы идеяларды келтіру мен оларды талқылау, таңдау және шешім қабылдау ісіне белсенді қатысады: топтық жұмыста әрбір пікір мен көзқарас құнды. Топтық жұмыс білім алушыларға сезім бірлескен жұмыстың қызықты әрі тартымды әрекет екендігін көрсетеді, оқушылардың жалпы еңбекке деген ынтымақ арттырады.

Сөз соңында ұлы ойшылдардың нақыл сөзімен аяқтағым келеді «Мен шәкірттерді ешқашан да үйретпеймін, мен тек олардың үйренуіне тиімді жағдай жасауға тырысамын»

Библиографиялық тізім:

1. Мұғалімге арналған нұсқаулық: Екінші(негізгі) деңгей /Бакиров К.А., Намысова Г.А., Аушева И.У., Шаримова А.Г., Ғабдоллақызы Б., Байкенова Б.А -3-басылым. -Астана: «Назарбаев Зияткерлік мектептері»
2. Педагогикалық шеберлік орталығының баспасы, 2014.-292 б. Мұғалімдерге арналған нұсқаулық

Садиебекова С.С., Утегенова А.

№1 Алматы қазақ мемлекеттік гуманитарлық –педагогтік колледж оқытушысы, Абай атындағы ҚазҰПУ докторанты, 3 курс студенті, Алматы қ.

ПЕДАГОГИКАЛЫҚ КОЛЛЕДЖДЕ БОЛАШАҚ БАСТАУЫШ СЫНЫП МҰҒАЛІМДЕРІН БІЛІМ БЕРУДІҢ ЖАҢА ФОРМАТЫНДА ДАЯРЛАУ

Андатпа

Бұл мақалада бастауыш болашақ бастауыш сынып мұғалімдерін қашықтықтан оқытудың жаңа технологиясын пайдалану арқылы студенттердің пәнге деген қызығушылығын оята отырып, білім сапасын арттыру жолдары туралы айтылады. Қашықтықтан оқытуға арналған интерактивті онлайн-сервистердің тиімді түрлеріне тоқталып, оның құрылымы мен қолдану аясы жайлы сөз етіледі.

Түйінді сөздер: білім берудің жаңа форматы, қашықтықтан оқыту технологиялары, интерактивті оқыту сервистері, онлайн-сервис, бастауыш сынып оқушылары, болашақ бастауыш сынып мұғалімдері.

TRAINING OF FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS IN A NEW FORMAT OF EDUCATION AT THE PEDAGOGICAL COLLEGE

Sadibekova S. S. ¹ Utegenova A. ²

¹ *Teacher of the Kazakh State humanitarian and pedagogical college №1
doctoral student of Abai Kaznu, Almaty*

² *Kazakh State humanitarian and pedagogical college №1 3rd year student, Almaty*

Annotation

This article discusses ways to improve the quality of education by instilling students' interest in the subject through the use of new distance learning technologies for future primary school teachers. We will talk about the most effective types of interactive online services for distance learning, its structure and scope of application.

Key words: a new format of education, distance learning technologies, interactive learning services, online service, Primary School students, future primary school teachers.

Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаев «Еліміздің ертеңі бүгінгі жас ұрпақтың қолында, ал жас ұрпақтың тағдыры ұстаздардың қолында» деп ұстаздар қауымына сенім білдірген [1] Сол сенімнен шығу үшін өзгерісті көшбасшылық және оқыту үдерісін қайта қараудан бастағанымыз жөн. Осы бағытта педагогикалық колледжде білім берудің жаңа форматында мамандар даярлауда көптеген міндеттер атқарылуда.

Бүгінгі таңда алға қойылған мақсаттарды іске асыруда басты рөлді мұғалімнің атқаратындығы туралы тұжырымға ешкім қарсы шыға қоймас. Білім беру саласында жүргізілген әлемдік зерттеулердің нәтижелері тиісті кәсіптік қасиеттерге ие, оқыту және оқу үдерістерінің қажетті дағдылары мен терең түсініктерін игерген мұғалімдер жастардың білімін сапалық тұрғыдан өзгерте алатынын көрсетіп отыр (Barber & Mourshed, 2007) [2]. Қазіргі таңда еліміздегі ғылым мен білім саласына түрлі өзгерістер мен жаңашылдық бастамалар енгізіліп, қарқынды даму жұмыстары тоқтаусыз жүргізілуде.

Білім беру жүйесінде оқытудың жаңа және тиімді форматын қолдануды қолға алып, дамыту маңызды мәселелердің біріне айналып отыр. Әлем бойынша қазіргі пандемия жағдайына байланысты, мектеп оқушылары, колледж және жоғарғы оқу орындарының білім алушылары қашықтықтан оқыту жүйесіне көшіп, қашықтықтан білім алуда.

Қашықтан оқытуда екі компонент бар: оқытуды басқару және өз бетімен білім алу. Мұғалімдердің алдын – ала дайындау және ұйымдастыру шаралары жүргізілмесе, программалық қамтамасыз етілмесе оқушылардың білімі жоғарыламайды. Өйткені оқушының білімін, үлгерімін көтеруіміз үшін оқытушының біліктілігін көтеруіміз керек. Қашықтан оқыту бұл мұғалімнің біліктілігін көтереді, оқушының өз бетімен білім алуын қалыптастырады, ата-аналардың жаңа технологияға деген көзқарасын өзгертеді [3].

Бастапқыда қашықтықтан оқыту форматы енгізілген кезде педагогикалық колледж оқытушыларында болашақ мамандарды қалай оқытамыз?, оларға сапалы білімді қалай

береміз?, осы жаңа қашықтықтан оқыту жүйесі арқылы болашақ бастауыш сынып мұғалімдерін, білім берудің жаңа форматында қалай даярлаймыз?,- деген сұрақтардың туындағаны белгілі. Себебі, әрбір мұғалім білім беру қызметін неғұрлым тиімді ұйымдастыруға, білім алушылардың танымдық қызығушылығын қалыптастыруға, әрбір баланың зияткерлік әлеуетін ашуға, оның білімі мен оқу жетістіктерінің сапасын бағалауға қандай құралдар мүмкіндік беретіні туралы ойланады. Бұл сұрақтардың жауабын интерактивті онлайн оқыту сервистерінен іздесек деймін.

Қазіргі уақытта Интернет желісіндегі түрлі сервистер үлкен танымалдылыққа ие болды және білім алушыны белсенді танымдық, зерттеу, жобалау, шығармашылық және бақылау-бағалау қызметіне қосуға мүмкіндік береді. Бүгінгі таңда онлайн-сервис тек құралдар ғана емес. Олар білім берудегі технологияға айналды, интернетке деген көзқарасты айтарлықтай өзгертті, бұл туралы ақпарат қоймасы ретінде ғана емес, сонымен бірге өзара әрекеттесу ортасы ретінде де айтуға мүмкіндік берді, оны шебер пайдалану студенттердің мүдделері мен назарын білім беру саласына бағыттауға, оқу іс-әрекетіне деген ынтаны арттыруға көмектеседі. Мұндай қызметтерді игеру мұғалімге оқу іс-әрекетінің интерактивті ортасын қалыптастыруға және оқу процесін қанық, қызықты, жарқын етуге мүмкіндік береді; студент-ақпараттық технологиялар саласындағы құзыреттіліктерді алуға, өз бетінше және ұжымдық жұмыс дағдыларын игеруге, өз білімін құрылымдауға және талдауға, теориялық білімді практикамен байланыстыруға, өзінің оқу іс-әрекеттеріне жедел жауап алуға, білім көлемі мен сапасын бағалауға мүмкіндік береді. Интернет сервистерінің заманауи мүмкіндіктері мұғалім мен студент арасындағы білім беру әрекеттестігін ыңғайлы, жылдам, үздіксіз және психологиялық тұрғыдан ыңғайлы етеді [4].

Қазіргі таңда біз қашықтықтан оқыту жағдайында бастауыш сыныпта математиканы оқыту әдістемесі пәнінен оқытудың барлық қажетті онлайн интерактивті сервистерін пайдаланудамыз. Мысал ретінде айта кетсем: Socrative, Quizlet, Kahoot онлайн сервистері. Бұл интерактивті оқытудың сервистерін пайдалану арқылы біз оқытудың тиімділігін арттырамыз.

Қашықтықтан оқыту барысында бастауыш сынып оқушыларын оқытудың сапасын арттыруда «Математика» пәні бойынша сабақты интерактивті сервистер арқылы ұйымдастыруды ұсынып отырмын. Мысалы:

Сабақтың тақырыбы: Есеп дегеніміз не?

Осы сабақта қол жеткізілетін оқу мақсаттары:

1.5.2.4 қосу мен азайту амалдарының компоненттері атауларын өрнектерді оқу мен жазуда пайдалану

1.5.1.5 қосу мен азайтудың белгісіз компоненттерін табуға берілген есептерді талдау және шығару; кері есептер құрастыру және шығару

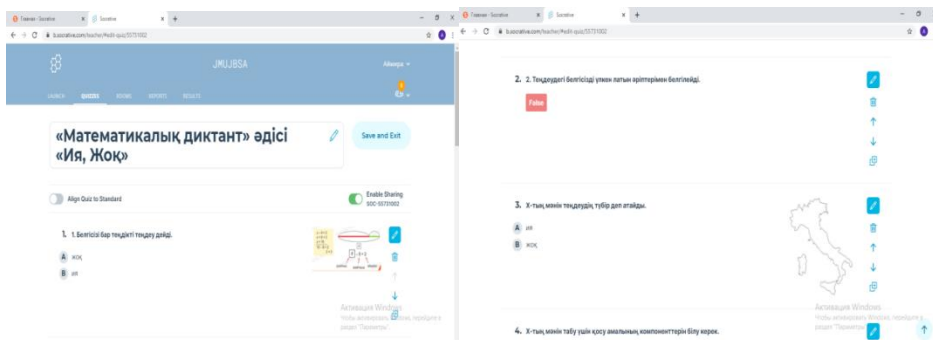
Бағалау критерийлері

- Есептің қысқаша шартын жазады немесе сызбасын сызады.
- Есептің сұрағын жазады.
- Есептің шешімін жазады (амал таңбасын таңдайды).
- Өрнектің мәнін табады – есептің шешуі мен жауабын жазады.

Қашықтықтан оқыту үдерісінде интербелсенді әдістердің стратегияларын сабақтың тақырыбына сәйкес саралап пайдалануда, «Математикалық диктант» әдісі, «Бағдаршам» сияқты әдістер қолдандым. Өткен материалды еске түсіру «Математикалық диктант» әдісі арқылы жүзеге асады. Яғни, оқушыларға сабақ барысында сілтеме жіберіледі, оқушылар телефон немесе компьютер арқылы сол сілтемені басып, өту арқылы Socrative онлайн-сервисіндегі өткен тақырып бойынша берілген сұрақтарға жауап береді.

Сұрақтар:

1. Белгісізі бар теңдікті теңдеу дейді.
2. Теңдеудегі белгісізді үлкен латын әріптерімен белгілейді.
3. X-тың мәнін теңдеудің түбірі деп атайды.
4. X тың мәнін табу үшін қосу амалының компоненттерін білу керек.
5. Теңдеудегі белгісізді кіші латын әріптерімен белгілейді.

1-сурет. Socrative онлайн-сервисі

Есеп дегеніміз не? тақырыбын меңгерту барысында геометриялық фигуралар арқылы топқа бөліп, тапсырмалар берілді..

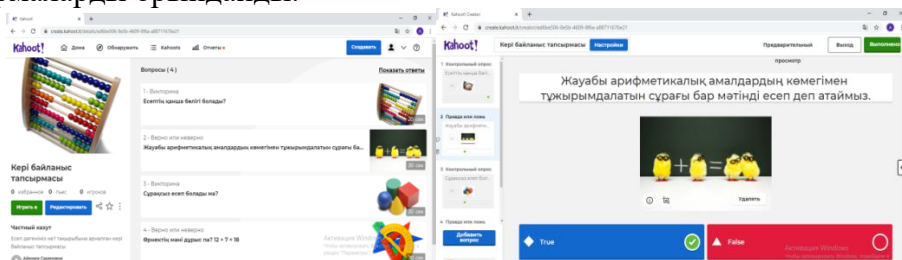
1-топ «Шаршы» тобы

2-топ «Үшбұрыш» тобы

3-топ «Дөңгелек» тобы

Оқушылармен кері байланыс орнату үшін Kahoot онлайн-сервисін пайдаланылды. Бұл жерде де оқушыларға сабақ барысында сілтеме жіберіледі және сол сілтемені басып кіру арқылы оқушылар сервиске өтіп, өтілген жаңа тақырыпқа байланысты сұрақтарға жауап беріп, берілген тапсырмаларды орындайды.

2-сурет. Kahoot онлайн-сервисі

Kahoot - бұл викториналар және білім беру ойындары үшін танымал оқыту сервисі болып табылады. Кері байланыс тапсырмасы Kahoot онлайн-сервисінің Host live режимінде жүргізіледі, яғни сізге нақты уақыт режимінде топпен ойнауға мүмкіндік береді – бұл қажаттың тамаша нұсқасы және тесттерге жақсы балама. Бұл режимде сұрақтар хост экранында көрсетіледі, ал оқушылар телефон арқылы қосылып, сұрақтарға жауап береді. Мен бастауыш сынып оқушыларына 5 сұрақтан көп сұрақ қойғанды жөн көрмеймін, себебі оқушылар шаршап, оларға қызық емес болып қалуы мүмкін. Ойын аяқталғаннан кейін оқушылардың нәтижелері отпашумен және қол шапалақтаумен мінбеге шығару арқылы көрсетіледі (1-3 орындар) бойынша, яғни бұл жерде кімнің қаншасыншы орын алғандығы және барлық оқушылардың нәтижелері экранда көрсетіледі. Ал осындай ойын түрінде жүргізілетін тапсырмалар оқушыларға қызықты болып келеді, сондықтан да сабақ барысында оқушылардың белсенділіктері және сабаққа деген қызығушылықтары артады, таным белсенділіктері мен ақыл-ой қабілеттері дамиды. Бүгінгі таңда мұғалімге білім алушылардың алған білімдерін тез тексеруге мүмкіндік беретін осындай әртүрлі интернет сервистері бар.

Қорыта айтқанда, оқыту процесінде ақпараттық және коммуникациялық, интерактивті технологияларды пайдалану қазіргі заманғы білім ордасында, білім берудің өзекті мәселесі болып табылады деп санаймын. Қашықтықтан оқыту кезінде де әр түрлі онлайн интерактивті сервистердің мүмкіндіктерін пайдаланып білім беру бастауыш сынып мұғалімдерін даярлауда бізге тиімділігін көрсетіп отыр.

Библиографиялық тізім:

1. Н.Ә. Назарбаев «Қазақстан халқына Жолдауы», «Қазақстан – 2050». Астана. 2014.
2. Barber, M., Mourshed, M. & McKinsey (2007). Report “Consistently high performance: Lessons from the world’s top performing school systems”. [Мектепте орынқты жоғары сапалы оқытуға қалай қолжеткізуге болады].
3. Г. Әбілқасымова, Интерактивті оқыту — қашықтықтан оқыту жүйесінің негізі. Қарағанды. 2009
4. Ш.С. Мурсалимова «Сабақ беру барысындағы Socrative онлайн –сервисінің пайдалануы» Петропавл, 2020. 31-бет.
5. Бастауыш білім берудегейінің 1-4 сыныптарына арналған «Математика» пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасы. – Астана, 2018.
6. Ә.Б. Ақпаева, Л. А. Лебедева, М.Ж. Мыңжасарова Математика 2- сынып, 1-2-3-4 бөлім Алматы кітап баспасы, 2017 ж.

Сазанбаева А.А., магистр педагогических наук,
ГККП «Технический колледж» акимата города Нур-Султан
Sazanbayeva A.A., Master in Pedagogical Science
Technical College of Nur-Sultan City
asem_sazanbayeva@mail.ru

ИННОВАЦИОННЫЙ ПОДХОД К ФОРМИРОВАНИЮ ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ОРИЕНТИРОВАННОЙ ЯЗЫКОВОЙ КОМПЕТЕНЦИИ СТУДЕНТОВ ТЕХНИЧЕСКИХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ

В статье рассматриваются современные инновационные подходы в изучении профессионального иностранного языка студентами технических специальностей. Представлены дополнительные ресурсы для обучения профессионально-ориентированной языковой компетенции.

Ключевые слова: профессиональный иностранный язык; языковая компетенция; инновационные подходы; методы; технические специальности.

INNOVATIVE APPROACH TO THE FORMATION OF PROFESSIONALLY ORIENTED LANGUAGE COMPETENCE IN STUDENTS OF TECHNICAL SPECIALTIES

In modern Kazakhstan, there is the formation of a new education system focused on the world educational space. This process is accompanied by significant changes in the pedagogical theory and practice of the educational process. Innovative approach to the choice of methods of formation of professional competence as well as to the preparation of educational materials of the new generation, changing their functions and methods of use in educational practice are the main components of the modernization of education.

The expansion of international relations of Kazakhstan in the field of economic and technical activity, the creation of joint ventures and industries, has set the task of learning English as a tool in professional activity, the possession of which in modern conditions is one of the essential factors of professional and social career. In this regard, special importance is given to the English language training of students of technical specialties.

In the conditions of orientation of the Republic to the path of scientific, technical and industrial development, the social order in the educational field "foreign language" in the system of multi - profile non-linguistic universities is to train specialists who know foreign languages as a means of establishing personal, scientific and cultural contacts with native speakers and mainly as a tool for establishing professional communication for the effective exchange of experience in future practical production activities. Students' mastery of professional and communicative skills is impossible without purposeful formation of conceptual and terminological apparatus of the specialty, expansion of the information base on the material of authentic texts, mastering the strategies of teaching, skills to interpret, conduct discussions, argue, solve standard and professionally – oriented

tasks. The achievement of these tasks, in turn, is impossible without the use of various technologies in the educational process, based on the principles of problem, interactivity, situativeness: modeling of professional-contextual situations, most associated with the future professional and practical activities of students, problem method and project work [1].

Currently, most technical educational institutions are faced with a serious problem: how to prepare highly qualified specialists who are fluent in a professional foreign language. Along with other humanitarian disciplines, foreign language is not a major subject in engineering. Consequently, these disciplines are usually allocated a minimum number of classroom hours. However, the professional future of a modern graduate of an engineering university often depends on the level of foreign language proficiency. One of the ways out in overcoming the difficulties is the way of introduction of new educational pedagogical technologies in educational activities, namely information and communication technologies in teaching a foreign language to students of technical specialties. Innovative methods in the educational system are innovations that are designed to find new solutions to problem situations and to optimize the learning process, along with the organization of favorable conditions for the assimilation of material and improve the quality of education.

At present, there is an urgent need to update and modernize the methods and principles of teaching a foreign language in professional and technical institutions in favor of innovative technologies that meet international requirements, increase the motivation of students and their learning outcomes.

In this article, we will consider only some innovative technologies and optimal methods of formation of foreign language communicative competence, which can be successfully applied in foreign language classes for students of technical directions.

1. Business game. Game activity, being one of the effective methods stimulating educational and cognitive activity, allows to use all levels of assimilation of knowledge. An important point in this case is the compatibility of the game method with the entire educational process. Business game is a simplified reproduction of the workflow. Players are faced with tasks that may arise in the real life of an employee of any organization. Here is an example of a small role-playing game for students of motor transport specialty. Before this game, students have previously studied the vocabulary in a foreign language, calling the different types and models of cars. Students are divided into pairs. Each pair is given a card with the task. One of the students is a customer who has a card with significant information about him (for example: a Guy, 23 years old, a businessman, likes to drive a car and travels a lot for business and pleasure). The card of another student indicates that he is a seller-consultant of the automobile center, and must, based on the characteristics of the personality of the buyer, pick up his car, asking questions and arguing their advice. Also in the cards of each of the students are given phrases and vocabulary that helps them to communicate, for example "I recommend", "You should/shouldn't buy", "You need a car which" etc. Later students can act out the situation in front of all the other students, followed by reflection.

Business game activates the creative abilities of the individual, as it involves the imagination, and allows you to see what does not fit into the framework of previously acquired knowledge; holistically perceive a number of interrelated problems, extract information from memory at the right time, as well as fill in the missing information, doing independent search.

2. Project technology. The project method in education is a didactic means of activation of cognitive activity of students, development of creativity and at the same time formation of certain personal qualities. Three "whales" on which this technology rests: independence, activity, effectiveness. An important question is where and how to work on the project. In terms of higher education, the form of extracurricular work on the project is unjustified, but it is possible to use such a form as a mini-project, which is carried out in stages over several sessions, without additional time [2].

The peculiarity of the project technology implementation in the process of foreign language learning by engineering students is that the process of mastering a foreign language is directly related to professional knowledge, skills and the ability to apply them in practice. Thus, the creation of the project becomes personally significant and motivating for students [3].

An example of using the technology of the project in the form of intermediate control with students of the specialty "Construction". Students perform the project "My Dream House" in teams of 3 people. The project is presented as a multimedia presentation and reflects both the topics studied during the semester ("Building Structure", "Location", "Building Materials") and language material. Students use the plan provided by the teacher in the preparation of their project and distribute the roles among the participants of the project implementation team. The sample plan consists of the following questions: 1) What is the form of your building? 2) What are the materials you use for it? What are the advantages and disadvantages of them? 3) What structural components do you use and why? 4) What is the location of your building? 5) What is the plan of your building?

3. Case-study. One of the options for teaching English as a foreign language for technical specialties is the use of the case method. Unlike the traditional lecture teaching where student participation in the classroom is minimal, the method of case study is the active learning method, which requires participation and involvement of the student in the classroom. When solving cases, students are not only in a situation of foreign language communication, but also update their professional knowledge. In addition, each of the situations is not the only correct solution, so students do not master the ready knowledge, and they "develop" it, which contributes to its better assimilation and increases motivation.

Here is an example of a possible case for students of motor transport specialty. A group of students is given the following situation: the company engaged in the manufacture of parts for the car receives a letter from the consumer as follows:

"Good afternoon! We write to you because of problems with the last delivery of parts. Our organization has ordered 1000 dashboards from you. Unfortunately, 50 of all delivered boxes were empty. Could you send us the missing parts as soon as possible? We would be grateful if such a situation were not repeated in the future. We send you a scanned copy of the receipt. With respect».

First, the details of the situation are discussed with the teacher. After that, the situation is discussed by the students in the group. The task of the students is part of comprehensive review of the situation, the adoption of measures for follow-up actions, such as verifying the veracity of the information, discuss the shipment details with the guide and masters, the settlement documentary questions, writing response letters and supporting further cooperation with the customer, etc. After that, students present their solution.

4. Video lecture. Video lectures typically involve lecture material outlined by the teacher as a video record, which can be represented to the student in a delayed mode. In addition to compliance with the substantive requirements applicable to the traditional classroom lecture, a video lecture must satisfy the following specifications:

- maximal simplicity and accessibility of the presentation.
- inclusion of a large number of accompanying (visual) material in the video lectures [4].

Before watching the video lecture, students must fulfill a terminological dictionary (glossary) with definitions and translations. While working with video lecture, for example, on the topic "The mechanism of elevator", students of specialty "Lift maintenance and service" must first read all the materials and do all the given exercises on this topic. Only after that can students start watching video lectures, during which they must fill in the missing words and phrases in the analogous text of the lecture which they have. Having watched the video, students can be asked questions for checking comprehension. This approach is effective in terms of authenticity that contributes to the intensification of the educational process and creates favorable conditions for the activation of cognitive activity of students.

In addition, many resources can be used to teach English to technical specialties' students:

1) internet resources, such as social networks (creation of specialized groups and communities in which communication can be carried out in a foreign language, in which you can add various materials, tasks, discussions, etc.), Skype program (video conferencing, video chats, etc.), e-mail.

2) various professionally oriented websites. Speaking about the students of engineering: the website How Stuff Works www.howstuffworks.com (information in English (texts and videos) on the principles of operation of certain mechanisms and devices); the website Wise Geek

www.wisegeek.com (General information about some phenomena in different scientific fields); TED website www.ted.com (video lectures and articles on different topics and research areas), etc.

3) e - learning courses - a resource containing a set of teaching materials implemented in the information learning system.

Quizlet - the goal is very simple – to help students to learn and memorize the material they need, and teachers – to find and use new learning tools. Quizlet has many fascinating materials created by users from all over the world, which can be changed and used at your discretion. The system allows you to quickly create a large number of cards-shifters, reviving them with a whole heap of useful functions - sound, pictures, automatic mixing, the ability to choose which side of the card is shown first, etc. In addition to the cards Quizlet automatically creates mini-tests with different types of tasks from the words you entered, you just have to print and put down the assessment.

Kahoot is a service for creating online quizzes, tests and surveys. Students can answer the tests created by the teacher from tablets, laptops, smartphones, that is, from any device that has access to the Internet. Tasks created in Kahoot allow you to include photos and even video clips. The pace of the quizzes, tests is adjusted by introducing a time limit for each question. If desired, the teacher can enter points for the answers to the questions: for the correct answers and for the speed. Using this service can be a good way to get original feedback from students.

One of the features of Kahoot is the ability to duplicate and edit tests, which allows the teacher to save a lot of time.

Socrative. Educational platform created specifically to test the knowledge gained. Inside of it-templates of various tests and tasks that need only to be filled with their material. A big plus of Socrative is an automatic report on the test, which is sent to the e-mail of the teacher, significantly reducing the time spent on the verification and evaluation of control works. It is also worth noting the function of controlling the time allocated to the stages of the work: at the choice of the teacher, students can perform the test at their own pace, or in the mode of strict control of time by the teacher. The system also allows the teacher to track in real time how many people have already completed the work and how many correct answers are given.

Conclusion. Professionally oriented foreign language training for technical specialties requires a new approach to the selection of content. It should be focused on the latest achievements in a particular field of human activity, timely reflect scientific achievements in areas that directly affect the professional interests of students, provide them with an opportunity for professional growth. The selection of content is designed to promote a comprehensive and holistic formation of the student's personality, preparing him for future professional activity. It is of great importance to apply innovative technologies of teaching a foreign language at the lessons. They not only increase the motivation of students and improve their results, but also aim to simulate situations of real professional communication and solve problems related to future work, which undoubtedly contributes to the formation of students as high quality specialists.

Literature:

1. "Concept of development of foreign language education in Kazakhstan" - Almaty: Kazakh University of international relations and world languages named after Abylai Khan, 2006.
2. Smagulova A. S. Project technology in the system of English language teaching [Text] // Theory and practice of education in the modern world: materials international science conf. (St. Petersburg, February 2012). — SPb.: Renome, 2012. — Pp. 362-364. URL <https://moluch.ru/conf/ped/archive/21/1782/> (accessed: 22.03.2019).
3. Gavner T.V., Vanag V.V., Adolf V.A. Cyberleninka: <https://cyberleninka.ru/article/n/ispolzovanie-innovatsionnyh-tehnologiy-i-metodov-obucheniya-inostrannomu-yazyku-studentov-tehnicheskikh-spetsialnostey>. The use of innovative technologies and methods of teaching foreign language students of technical specialties. Bulletin of Bryansk State University, 2016.
4. Sergey S. Khromov, Nadezhda A. Gulayeva, Irina S. Zelenetskaya, Ludmila Yu. Minakovac, Alla L. Sheketerac. An Algorithm for the Integration of Information and Communication Technologies in Teaching Languages for Special Purposes (the Example of Russian as a Foreign

Серяков Д.В., преподаватель физической культуры
КГП на ПХВ «Аксуский колледж черной металлургии», г.Аксу
Seryakov D. V., teacher of physical culture
KGP at the Aksu College of Ferrous Metallurgy, Aksu
seryakov2020d@gmail.ru

ПОВЫШЕНИЕ УРОВНЯ ФИЗИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ УЧАЩИХСЯ С ПРИМЕНЕНИЕМ НЕСТАНДАРТНОГО ОБОРУДОВАНИЯ ДЛЯ УВЕЛИЧЕНИЯ МОТОРНОЙ ПЛОТНОСТИ УРОКА ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ

Многое стандартное оборудование в виде тренажеров, турников, брусьев и т.д. не очень удобные при установке для занятий, так как нужно натягивать тросы, растяжки и т.д.. Поэтому можно переделать под нестандартное оборудование, которое можно легко установить и снять во время занятий, не затрачивая много времени: 2-3 минуты. Уроки физической культуры с применением нестандартного оборудования служат для увеличения моторной плотности урока и качества усвоения программного материала по физической культуре.

Ключевые слова: спортивное оборудование, стандартное, нестандартное, моторная плотность урока, повышение физической подготовленности.

IMPROVING THE LEVEL OF PHYSICAL EDUCATION OF STUDENTS WITH THE USE OF NON-STANDARD EQUIPMENT TO INCREASE THE MOTOR DENSITY OF THE PHYSICAL EDUCATION LESSON

Many standard equipment in the form of exercise equipment, horizontal bars, bars, etc. are not very convenient when installing for classes, since you need to pull ropes, stretch marks, etc. Therefore, you can remake non-standard equipment that can be easily installed and removed during classes without spending much time: 2-3 minutes. Physical culture lessons with the use of non-standard equipment are used to increase the motor density of the lesson and the quality of mastering the program material on physical culture.

Keywords: sports equipment, standard, non-standard, motor density of the lesson, improving physical fitness.

Современные задачи физического воспитания предъявляют повышенные требования к разумному использованию имеющихся спортивных сооружений. Одними из важных задач являются реконструкция и благоустройство старых спортивных площадок и сооружений. Исходя из этого, мы своими силами стали переоборудовать свой зал и спортивную площадку, что позволило мне применять групповой метод групповой тренировки, позволяющий наблюдать за выполнениями занятий, точнее, дозировать нагрузку и исправлять ошибки и повышать моторную плотность урока. Особого внимания требует дозирование физической нагрузки на уроке, оно должно быть дифференцированным, потому что от этого в первую очередь зависит решение оздоровительной задачи и достижение эффекта повышения физической подготовленности. Для того, чтобы определить нагрузку на уроке, нужно учитывать состояние здоровья и функциональные возможности всех учеников, их физическую подготовленность, индивидуальные особенности, а также степень предшествующих нагрузок. В ходе урока нагрузку можно регулировать изменением числа повторений, темпа движений, величины отягощений, продолжительности выполнения задания. Одним из доступных методов контроля величины нагрузки может служить наблюдение за частотой сердечных сокращений ЧСС. Верхняя граница 170-180 уд. Педагог должен быть внимателен и к проявлению внешних признаков утомления учащихся. Иначе говоря, при прохождении одинаковых для группы программного материала учитель видоизменяет и уточняет задание к отдельным студентам. Измерение ЧСС проводится во время и после занятия. Это позволяет оценить реакцию организма на выполнение физических упражнений. При легкой физической

нагрузке ЧСС достигает 100-120 уд. в минуту, при средней нагрузке 130-150 уд. в минуту, при большой нагрузке свыше 150 ударов.

Оценка ЧСС при выполнении упражнений различного характера УД/М

Виды упражнения	Оценка реакции		
	слабая	средняя	большая
На скорость	100-130	140-170	Св.180
На силу	80-90	100-120	Св.180
На выносливость	130-140	150-170	Св.180

Как известно, за последние годы довольно большое распространение в колледжной практике получило нестандартное оборудование и инвентарь. Все большее число колледжей в последние годы оснащают спортивные залы нестандартным оборудованием.

И сегодня все меньше остается учителей, которых надо убеждать в его целесообразности. Однако перед учителями довольно часто возникают вопросы:

- Каким оборудованием оснастить зал, как его расположить, как организовывать продуктивное использование и достигнуть наибольшего эффекта?

Многих пугают и проблемы, связанные с изготовлением оборудования и его монтажом. В нашем колледже весь процесс от задумки до запуска в «производство» занял два года. На затраченные силы и время с лихвой окупают себя.

Мы, например, познакомились опытом других школ из журнала «Физическая культура в школе» и не спеша, выбрали то, что согласовывалось с нашими запросами.

В первую очередь каждый нестандартный снаряд должен отвечать требованиям комплексного развития физических качеств фронтальной и поточной организации учебной деятельности студентов, многопрофильности использования быстрого приготовления и уборки, доступности и безопасности выполнения упражнений. Просмотрев множество журналов, методические разработки, пришли к выводу, что использовать стандартное оборудование, но установку его применять нестандартную. По собственным задумкам изготовили волейбольные стойки, поднимающиеся и опускающиеся на любую высоту, пристенные перекладины. При разработке мест расположения и установки снарядов нас волновал вопрос не только количества и качества (прочности) снарядов, а и время их установки и уборки. Из опыта работы все гимнастические снаряды можно установить за 3-5 минут. Это зависит от возраста учащихся.

Однако нужно сказать, что нестандартное оборудование не может удовлетворить все требования учебно-воспитательного процесса.

Поэтому возникает необходимость и в тренажерных устройствах. Мы сделали тренажер с движущимися через блок тросом, на конце которого крепится отягощение для развития силы мышц спины, ног, рук, плечевого пояса, но это еще недостаточно и мы будем еще подбирать подходящие нам тренажеры, которые будут доступны нам в изготовлении. Важно учесть главное требование: снаряды должны располагаться так, чтобы не было помех при одновременном их использовании.

С помощью перечисленных снарядов можно развивать все физические качества учащихся и формировать навыки и умения предусмотренные учебной программой. Однако основное достоинство нестандартного оборудования состоит в том, что оно содействует формированию прикладных навыков, умений и способностей, необходимых для преодоления естественных препятствий в жизненных ситуациях и в боевой деятельности. Особенно это важно для допризывной подготовки юношей.

Использование нестандартного оборудования и тренажерных устройств значительно повышают моторную плотность урока, делает его эмоционально насыщенным, более эффективным, да еще, если с музыкальным сопровождением.

Продуктивность использования нестандартного оборудования можно увеличить так же в результате подбора комплекса снарядов, позволяющих наиболее полно решать задачи урока. При этом главным требованием здесь должно выступать формирование навыков и умений в сочетании с развитием физических качеств. На этапе совершенствования наибольшие воспитательные и развивающиеся как полосы препятствий. Эффективность, главным образом, зависит от двух факторов: количества движений и их сложности. Первое условие позволяет успешно развивать физические качества и закрепить двигательную основу умений и навыков, второе – достигать желаемой прикладности. На первом этапе активность можно вызвать новизной конкретного снаряда, затем на активность можно влиять постановкой двигательных задач, требующих проявления смелости и ловкости.

Использование нестандартного оборудования в нашем колледже позволило улучшить проблему в работе по сдаче «Президентских тестов». Одной из важнейших задач колледжного физического воспитания является повышение эффективности уроков физической культуры, всемирное содействие развитию массовости физической культуры и спорта среди студентов. Массовость – вот основной принцип, которым мы руководствуемся в своей работе.

В колледже организовывается круглогодичная спартакиада, в которой участвуют учащиеся 1-3 курсов. Традиционными стали различные массовые старты «Всей семьей на старт» и тд.

Ведь главная цель – всеобщий охват всех, без исключения колледжа систематическими занятиями физической культуры. В течение учебного года согласно календарю спортивно-массовых мероприятий идут соревнования по волейболу, футболу, баскетболу. В нашем колледже стало традицией проведения таких конкурсов, как «Сила каждому нужна» «Жас батыр», где в основном соревнуются в силе.

Каждое спортивное мероприятие - большое событие в жизни колледжа. В подготовке к соревнованиям и другим физкультурно-массовым мероприятиям большую помощь оказывает совет коллектива физкультуры.

Результаты проведенных спортивно-массовых мероприятий предаются широкой гласности, награждения победителей.

Хорошая материальная база позволила повысить организационный уровень как учебной, так и внеучебной деятельности.

Уроки физической культуры с применением нестандартного оборудования служат для увеличения моторной плотности урока и качества усвоения программного материала по физической культуре.

Список использованной литературы

1. Физическое воспитание : Учебник для студентов Вузов М : Высшая школа , 1983 год.
2. Ридерз Дайджест “Все о здоровом образе жизни”
3. Захаров Е Н , Карасев А В , Сафонов А А , Энциклопедия физической подготовки.
4. Физическое воспитание Авторы Пономарёв Н И , А В Коробко.

Сыздыков С.К., Кошук Э.Г.

Музыкалық колледж-дарынды балаларға арналған музыкалық мектеп-интернат» Кешені ММ, Павлодар қ.

Syzdykov S.K. Koschuk E.G.,

Head of the State Institution "Complex" Music College - Music Boarding School for Gifted Children

" sizdikov_sk@mail.ru, edissa@list.ru,

ella.kochshuk@gmail.com

ЖОБА ӘДІСІ-ФОРМАТ ЖӘНЕ ФОРСАЙТ

Мақалада Foresight технологиясын қолдана отырып, дәстүрлі және қашықтағы форматта жоба әдісін енгізу туралы айтылады. Осы мәселені шешу тәжірибесі ұсынылған.

Кілт сөздер: жоба әдісі, қашықтық форматы, форсайт, сандық дидактика, конкурс, конференция, инклюзивті білім.

PROJECT METHOD - FORMAT AND FORESIGHT

This article presents the implementation of the project method in traditional and remote formats using Foresight technology. The experience of solving this problem is presented. Experience in decision of this problems is the content of this article.

Keywords: method of projects, distance format, foresight, digital didactics, competition, conference, inclusive education.

Биылғы жыл біздің еліміз үшін мерейтойлы-Қазақстан Республикасы Тәуелсіздігінің 30 жылдығы. Біздің еліміздің қазіргі уақытта іске асырылып жатқан мемлекеттік саясатының негізгі стратегиялық басымдығы экономикалық, әлеуметтік және мәдени прогрестің қарқыны, сондай-ақ алдағы жылдардағы қазақстандық ұлттың бәсекеге қабілеттілік деңгейі шешуші дәрежеде тәуелді болатын білім мен ғылымды дамыту болып табылады. Бұл міндетті шешу үшін мемлекет Білім және ғылым жүйесін реформалауға, оларды өмірдің қазіргі заманғы талаптарына бейімдеуге, әлемдік ғылыми-білім беру процестеріне қосуға бағытталған пәрменді шаралар қабылдауда [3].

Қазақстандықтар Қазақстан тарихында жаңа кезеңнің пайда болуына куә болды. Оның бірегейлігі-тұңғыш Президент жариялаған жаңғырту процесі үш бағытта жүзеге асырылады: экономиканы жаңғырту, конституциялық реформа және қоғамдық сананы жаңғырту. Тұңғыш Президенттің "Ұлы даланың жеті қыры" атты мақаласы, негізгі идеологиялық құжат - "Рухани жаңғыру" бағдарламасы шыққаннан кейін өскелең ұрпақты тәрбиелеу, шығармашылық дамыту, азаматтық қалыптастыру ісінде өзекті болмақ.

Жобалық іс-әрекет оқыту мен тәрбиелеудің ең өнімді түрлерінің бірі болып табылады, өйткені ол мұғалім мен оқушының ынтымақтастығына, жеке тұлғаны, оның шығармашылық қабілеттерін дамытуға бағытталған. Әдіс атауы идеяны білдіреді: жоба = нәтиже. Басқаша айтқанда, Жоба әдісі "жоба" тұжырымдамасының мәнін құрайтын идеяға, оның белгілі бір практикалық немесе теориялық маңызды мәселені шешу кезінде алуға болатын нәтижеге прагматикалық бағдарлануына негізделген. Бұл нәтижені көруге, түсінуге, нақты практикалық іс-әрекетте қолдануға болады.

Жоба әдісінің негізінде білім алушылардың танымдық дағдыларын, өз білімін өз бетінше құрастыра білу және ақпараттық кеңістікте бағдарлай білу, эксперименттік, қолданбалы, шығармашылық қызметті табу және шешу біліктерін дамыту жатыр. Демек, Жоба әдісі әртүрлі зияткерлік дағдыларды, сыни және шығармашылық ойлауды қалыптастыру және дамыту мәселелерін шешуге мүмкіндік береді. Жоба әдісі мен зерттеу әдісін практикада қолдану мұғалімнің ұстанымының өзгеруіне әкеледі. Мұғалім көшбасшы, үйлестіруші, кеңесші болады, оған мәртебесі бойынша емес, сарапшы ретінде беделді ақпарат көзі ретінде жүгінеді. № 1 кесте колледждің студенттік жобаларының мазмұны

Колледждің студенттік жобаларының мазмұны			
	Талдау	Шығармашылық	Ресурс
Өнім және сатып алынған құзыреттер	<ul style="list-style-type: none"> - Реферат - Квест - Конспект - Кейс - Тарихи анықтама - Таныстыру - Викторина - Нұсқаулар - Жұмыс тақырыбы бойынша глоссарий 	<ul style="list-style-type: none"> - Тақырыпты өзіндік түсіндіру - Сипаты, өзіндік тәжірибесі эсерлер, жазбалар және т. б. - Әлеуметтік желілерде жеке суреттерді, карт-схемаларды, ноталарды, презентацияларды және басқа да материалдарды 	<ul style="list-style-type: none"> - Жоба тақырыбы бойынша пайдалы сайттарға сілтемелер - Фотогалерея - Мәдени-тарихи маңызы бар объектілер - Кітапхана қорлары - "РУХАНИ ЖАҢҒЫРУ" аймақтық жобалық кеңсесі»

	<p>құру - Ақпаратты талдау негізінде жасалған әрекеттер алгоритмдері және т. б.</p>	<p>орналастыру</p>	<p>- Мәдениет және өнер мекемелері - Әлеуметтік серіктестер - "Атамекен" өңірлік палатасы» - Облыстың әкімшілік құрылымдары ;</p>
--	---	--------------------	---

Жобаның міндеті-аналитикалық және шығармашылық сипаттағы әртүрлі мазмұнды дамыту.

Павлодар музыкалық колледжінде келесі жобалар жүзеге асырылуда:

* 2018 жылдан бастап кәсіби тәжірибе бойынша жарыс.

* 2019 жылдан бастап "MuzLife періштелері" еріктілер қозғалысы.

* "Павлодар өңірінің мәдени мұрасы — замандас көзқарасы" облыстық конференциясы 2020.

Әр жобаны іске асыру стратегиясын әзірлеу кезінде мақсаттар, міндеттер, облыстың әкімшілік, әлеуметтік, білім беру құрылымдарымен, мәдени және тарихи объектілермен, ақпараттық коммуникация және жобаны жүзеге асыру форматы ескерілді.

ФОРМАТ-ақпараттық объектінің белгілі бір құрылымы; құру және беру тәсілі, қандай да бір оқиғаны, іс-шараны өткізу нысаны [4].

Мүмкін болатын болашақты анықтау, болашақтың қалаған бейнесін жасау және оған жету стратегиясын анықтау үшін форсайт технологиясы қолданылды.

ФОРСАЙТ-болашақтың мәселелерін белсенді болжауға мүмкіндік беретін құралдар жиынтығы. Бұл әр түрлі әлеуметтік топтардың жеке мүдделерін үйлестіру арқылы болашаққа әсер ету элементтерін қамтитын белсенді болжам ... [2].

Болжау, технологиялық перспективаларды бағалау, болашақты зерттеу және Форсайттың басқа түрлері — бұл ұзақ мерзімді трендтерді анықтауға және олардың негізінде шешім қабылдауды үйлестіруге тырысу. Форсайт-бұл мамандар әзірлеген қоғамның даму сценарийлері негізінде консенсусқа келуге тырысатын бизнес, ғылыми қауымдастық, мемлекеттік органдар және азаматтық қоғам өкілдерінің ынтымақтастық процесі. Форсайт-жобаны іске асыру бойынша жұмыс бірнеше деңгейде ұйымдастырылуы мүмкін: халықаралық, ұлттық, өңірлік, корпоративтік [1].

Бизнес, мемлекет және ғылым арасындағы ынтымақтастық пен кооперацияны дамытатын, алдын ала болжау қабілеті мен мәдениетін дамытатын, болашақтың "пайымына" байланысты іс-қимыл нұсқасын таңдау мүмкіндігін көздейтін Форсайт технологияны пайдаланудың арқасында болашаққа белсенді ықпал ету элементтері бар колледждің барлық жобалары оларды өткізу форматына қарамастан, зерттеу аймақтарын айқындау және ең үлкен әлеуметтік, білім беру пайдасын тигізетін технологиялардың пайда болуы арқылы табысты іске асырылады.

Қашықтықтан оқыту форматына көшуге байланысты колледждің барлық жобалары білім беру процесінің бөлігі ретінде қашықтықтан өткізу формасына ауыстырылды.

"Технология ешқашан мұғалімді алмастырмайды. Бірақ өз оқушыларын дамыту үшін технологияны тиімді қолданатын мұғалім оларға ие емес адамды алмастырады".

Шерил Нуссбаум-Бич, тәжірибелі педагог, кітап авторы Сандық дәуірдегі оқыту әдістері туралы [5].

Цифрлық дидактика-қоғамды цифрландыру жағдайында білім беру процесін ұйымдастыруға бағытталған педагогиканың бір саласы. Мұғалімнің қызметін әртараптандыру жүреді, ол кәсіби қызметтің жаңа рөлдері мен құзыреттерін, олардың арақатынасын қамтиды. ЖОО-лардың, ғылыми орталықтар мен мекемелердің, Электрондық кітапханалардың ашық білім беру ресурстары оқытудың озық технологияларына зерттеулер жүргізуге, жаңа технологиялардың білім беру сапасына әсерін, олардың бейімделуі мен байқаудан өткізілуіне,

колледжде озық технологияларды қолдану мен енгізудің тиімділігін бағалауға мүмкіндік береді.

Кәсіптік тәжірибе бойынша байқау колледжде 2018 жылдан бері өткізіліп келеді. Байқаудың мақсаты-болашақ педагог-музыканттардың психологиялық-педагогикалық мәдениетін құрайтын білім алушылардың кәсіби құзыреттілігін дамыту. Конкурсқа қатысу практиканттарды кәсіби құзыреттіліктерді жетілдіруге ынталандыруға, олардың шығармашылық өзін-өзі көрсетуін дамытуға ықпал етуге арналған. Байқаудың тең құрылтайшысы Павлодар облысы бойынша Қазақстанның іскер әйелдері қауымдастығының қолдауымен адами капиталды дамыту бастығы және директор тұлғасында "Атамекен" өңірлік кәсіпкерлер палатасы болып табылады. АДЖК мүшелерінің демеушілік көмегінің арқасында жеңімпаздар ақшалай сыйлықтармен, тәжірибе жетекшілері – марапаттау материалдарымен және естелік сыйлықтармен марапатталады.

2020 жылы конкурс ықтимал тәуекелдерді ескере отырып, қашықтықтан өткізілді. Форсайт технологиясын, интернет ресурстарын видеоэссе түрінде ұсынылған жұмыстарды және ашық сабақтардың әдістемелік әзірлемелерін орналастыру үшін пайдалану жобаны сәтті іске асыруға және қорытындысы бойынша іске асырудың жаңа деңгейіне шығуға мүмкіндік берді.

"TRAINEE - 2021" кәсіби тәжірибе бойынша байқау "АТАМЕКЕН" өңірлік кәсіпкерлер палатасымен ынтымақтаса отырып, республикалық оқу-әдістемелік бірлестіктің, "ТАЛАР" КЕАҚ қолдауына ие болды және республикалық мәртебеге ие болды, және Павлодар облысы облыстық білім беру басқармасы басшысының бұйрығымен педагогтарды аттестациялау іс-шараларының тізбесінде бекітілді (бұйрық №2-02/4-тармақ 8).

"MuzLife періштелері" - бұл қазіргі уақытта білім беру жүйесіне көптеген күрделі сұрақтар мен жаңа міндеттер қоятын инклюзивті біліммен байланысты жоба. Жобаға колледж студенттері, дарынды балаларға арналған мектеп-интернат оқушылары мен оқытушылар қатысып, #бізбергеміз2020, #мывместе2020 еріктілер қозғалысы шеңберінде өз қызметін кеңейтті.

Жобаның негізгі мақсаты-қоғам игілігі үшін ерікті еңбек идеяларын насихаттау және жастарды әлеуметтік маңызды мәселелерді шешуге тарту, инклюзивті білім беруде музыкалық-педагогикалық іс-әрекет практикасы.

Жобаның міндеттері:

-білім алушылар мен студенттердің бойында белсенді азаматтық ұстанымды тәрбиелеу, көшбасшылық және адамгершілік-этикалық қасиеттерді, патриотизм, гуманизм сезімдерін қалыптастыру және т. б.;

- балаларды оңалту орталығының тәрбиеленушілеріне әлеуметтік-психологиялық және әлеуметтік-педагогикалық қолдау көрсетуге байланысты жобаларға Білім алушыларды тарту;

- білім алушылардың бастамаларын қолдау, өз идеялары мен жобаларын іске асыру үшін қажетті тәжірибе мен дағдыларды алу.

Тірек-қимыл аппараты бұзылған балаларды оңалтудың арнаулы әлеуметтік қызметтер көрсету орталығы "КММ-мен ынтымақтастық нәтижесінде Орталық балаларының музыкалық-шығармашылық қызметін ұйымдастыруда ерікті практикалық көмек көрсету үшін" періштелер MuzLife "музыкалық колледжі студенттерінің еріктілер қызметінің жобасы іске асырылды. Орталық басшылығымен ынтымақтастық туралы келісімге қол қойылды, "Ангелы MuzLife" музыкалық колледжі студенттерінің волонтерлік қызметі туралы ереже, волонтерлердің Этикалық кодексі, волонтерлер тізімі жасалды, жұмыс жоспары, орындалған іс-шаралар тізілімі жасалды.

Биылғы оқу жылында "MuzLife періштелері" жобасына цифрлық еріктілік ретінде көшуді жоспарлап отырмыз. Ол үшін іс-шаралар жоспары әзірленді, ресурстар банкі құрылуда. "Виртуалды (цифрлық) волонтерлік ерікті қызметтің жаңа нысаны ретінде нақты уақыт аралығымен және орынмен байланысты емес, бұл волонтерлік қызметтің шекарасын және көмек көрсетілетін адамдарды қамтуды айтарлықтай кеңейтеді»

Жобаның концепті — "Павлодар өңірінің мәдени мұрасы – Замандас келбеті" облыстық конференциясы 2020-Бұл Тұңғыш Президенттің "Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру"

мақаласының ережелері негізінде әзірленген "Рухани жаңғыру"бағдарламасы. Онда ұлттың жаңа тарихи кезеңдегі негізгі мақсаты белгіленген: рухани және мәдени құндылықтарды сақтау және арттыру, әлемнің дамыған 30 мемлекетінің қатарына кіру. Бағдарлама осы мақсаттарға қол жеткізуге бағытталған бірнеше жобаларды көздейді. "Туған жер "" кіші отанды " дамытуға, өскелең ұрпақты туған өлкенің дамуына тартуға бағытталған [6].

Конференцияның мақсаты-ұлттық мәдени құндылықтарды зерттеу және сақтау, балалардың шығармашылық тұлғасын қалыптастыруға, зияткерлік және шығармашылық әлеуетін дамыту мен жүзеге асыруға ықпал ету.

Конференцияның міндеттері:

-білім алушылардың танымдық белсенділігін дамыту, музыкатану, мәдениеттану, өнер тарихы саласындағы ғылыми-зерттеу қызметіне қызығушылықтары мен бейімділіктерін ашуға ықпал ету;

- ғылыми әдебиетпен жұмыс істеуге, материалды іріктеуге және жүйелеуге, мәселелерді анықтауға және тұжырымдауға, жұмысты сауатты ресімдеуге, пікірталас өнерін игеруге, аудитория алдында сөз сөйлеуге үйрету ; ;

- БММ, БӨМ, ЖОМ, мамандандырылған мектептер мен колледж оқушылары оқушыларының зерттеу және шығармашылық қызметін дамытуда педагогтардың, ата-аналардың (заңды өкілдердің), жұртшылықтың күш-жігерін жұмылдыру;

- Павлодар өңірінің музыкалық және бейнелеу өнері саласындағы мәдени мұрасын зерделеу жөніндегі деректер банкін қалыптастыру;

- білім алушылардың ғылым, өнер және шығармашылық саласындағы қабілеттерін анықтау мен дамытудың педагогикалық технологияларының деректер банкін қалыптастыру;

– "қосымша білім-кәсіптік білім"өзара іс-қимылда мемлекеттік және қоғамдық күш-жігерді біріктіруді жүзеге асыру.

Облыстық мәдениет, тілдерді дамыту және архив ісі басқармасымен, "Рухани жаңғыру" өңірлік жобалық офисімен және облыстық арнайы пәндер оқытушыларының әдістемелік бірлестігімен бірлесіп ереже, ұйымдастыру жоспары жасалды, жұмыстарды бағалау критерийлері, қазылар алқасының құрамы әзірленді.

YouTube видеохостингіндегі сілтемелерде бейне баяндамалар, Google диск – жұмысты сақтау сервисінің сілтемелерінде орналастырылды, олар қазылар алқасын бағалады және қатысушыға жұмысты бағалауға сәйкес орын берді. Конференцияға қатысушылар "Павлодар өңірінің мәдени мұрасы — замандас көзқарасы" атты облыстық конференция жобасын қашықтықтан өткізілетін тұрақты етіп жасауды ұсынды, бұл конференция материалдарының банкін құруға және кеңейтуге және оқушылар мен колледж студенттерін тарту арқылы қатысушылар аудиториясын арттыруға мүмкіндік береді. Конференцияның тең құрылтайшылары жобаның ұзақ мерзімділігі және одан әрі қолдау туралы ұсынысты растады.

2021 жылы Қазақстан Республикасы Тәуелсіздігінің 30 жылдығына арналған "Павлодар өңірінің мәдени мұрасы — современниктің көзқарасы" атты II облыстық конференция өңірлік Кеңсенің жұмыс жоспарына кірді, Павлодар облысының облыстық білім беру басқармасы басшысының бұйрығымен педагогтерді аттестаттауға арналған іс-шаралар тізбесінде бекітілді (бұйрық №2-02/4-тармақ 9-тармақ).

Колледждің жобалық қызметін бағалай отырып, біз Форсайт технологияны пайдалана отырып, қашықтықтан форматтың жаңа мүмкіндіктерін қарастырамыз. Мұндай стратегия жобаны құру және іске асыру кезінде өзара іс-қимыл кезінде қатысушылар ауқымын, цифрлық кеңістіктегі мәдени, әлеуметтік, зияткерлік коммуникациядағы ықпал ету саласын кеңейтуге мүмкіндік береді.

ДЕРЕККӨЗДЕР ТІЗІМІ:

1. Болжау әдісі ретінде Михайлов К. в. Форсайт // <http://www.naukom.ru/journal/NU/mihaylov.php>.
2. Инновациялық қызмет" түсіндірме сөздігі. Инновациялық менеджмент және байланысты салалар терминдері-форсайт
3. «Музыкалық колледж – дарынды балаларға арналған музыкалық мектеп – интернат кешені "ММ 2018 – 2023 жылдарға арналған стратегиялық даму жоспары
4. <https://dic.academic.ru/dic.nsf/ruwiki/327175> -пішімі
5. <https://edclick.ru/blog/pedagogywheel>
6. <https://ruh.kz>

Тюлебаева О.С., преподаватель истории и географии
Высший казахский гуманитарно-технический колледж, г.Кокшетау
Tyulebayeva O.S., teacher of history and geography
Higher kazakh Humanitarian and Technical College, Kokshetau
oksana_26_1985@mail.ru

ФОРМИРОВАНИЕ НАВЫКОВ САМООБРАЗОВАНИЯ И САМООРГАНИЗАЦИИ У СТУДЕНТОВ ТИПО ПРИ ДИСТАНЦИОННОМ ОБУЧЕНИИ

В статье рассматриваются вопросы формирования у студентов навыков самоорганизации и самообразования, необходимых для успешной реализации учебной деятельности в условиях дистанционного обучения.

Ключевые слова: самообразование, самоконтроль, мотивация, дистанционное обучение, студентоориентированное обучение.

TVE STUDENTS' SELF-EDUCATION AND SELF-ORGANIZATION SKILLS' FORMATION DURING DISTANCE LEARNING

The article deals with the formation of students' skills of self-organization and self-education, which are necessary for the successful implementation of educational activities in the context of distance learning.

Key words: self-education, self-control, motivation, distance learning, student-centered learning.

Дистанционное обучение ворвалось в нашу жизнь, равно как и пандемия, совершенно внезапно. Еще год назад дистанционное обучение представлялось нам как нечто далекое, несформировавшееся, требующее доработки и огромных капиталовложений. Да и вообще, ассоциировалось, прежде всего с одной из форм высшего образования, с большой осторожностью внедряемого в вузах. Нужны были годы апробаций, огромное количество исследований и публикаций с целью всестороннего изучения вопроса. Но жизнь распорядилась иначе. Март 2020 года в корне изменил ситуацию не только в нашей стране, но и во всем мире. Времени на доработку совершенно не осталось, необходимость срочного внедрения дистанционного обучения превратилась не просто в реальность, это стало

необходимостью. И если вузы и школы к этому времени уже имели работающую автоматизированную систему, на базе которой можно было организовать дистанционное обучение, то организации ТИПО, в большинстве своем, вынуждены были искать соответствующую платформу, и форсировано приступать к организации учебного процесса в новых условиях.

Сегодня, когда организационные перипетии пройдены, технические вопросы в большинстве своем решены, а студенты и преподаватели освоили множество новых программ и технологий, пришло время задуматься о сформированности у студентов навыков для успешного обучения в дистанционном формате. И если на начальном этапе внедрения дистанционного обучения нас в большей степени волновал вопрос, о том, как организовать учебный процесс и обеспечить оборудованием студентов и преподавателей, то сегодня мы вновь возвращаемся к вопросам качества образования. Ведь из стен колледжа выйдут уже далеко не дети, это специалисты, за компетентность и профессионализм которых в ответе именно мы.

Для начала, дадим определение термину дистанционное обучение. Согласно педагогическому энциклопедическому словарю, дистанционное обучение – это технология целенаправленного и методически организованного руководства учебно-познавательной деятельностью учащихся (независимо от уровня получаемого ими образования), проживающих на расстоянии от образовательного центра. Дистанционное обучение осуществляется с помощью средств и методов педагогического общения преподавателя и обучаемого при минимальном количестве обязательных занятий [3]. Как мы видим, само понятие дистанционного обучения предполагает минимум обязательных занятий и максимум самостоятельной работы.

В условиях дистанционного обучения доля самостоятельной работы студента может достигать 70%, а то и 90% в общем объеме, но как показывает практика, более 50% обучающихся на сегодняшний день не имеют сформированных навыков для самостоятельной работы и как следствие не могут правильно организовать свою учебную деятельность. Возможно, достаточно быстрый переход к новым формам обучения не позволил этим навыкам сформироваться, но сегодня у нас нет времени удивляться или раздумывать, в современном быстро меняющемся мире, мы должны быстро адаптироваться к новым условиям, а главное научить этому новое поколение. Как писал Щедровицкий: «Люди уже заранее должны быть максимально подготовлены к возможным сменам профессии, они должны иметь общее научное или техническое образование, которое бы обеспечило им необходимую основу для широкой группы профессий и свело процесс переучивания к минимуму»[4].

Поэтому проблема готовности студента к самостоятельной учебной деятельности в условиях дистанционного обучения становится более чем актуальной.

Очевидно, что к дистанционному обучению студент должен быть готов[2]. И эта готовность имеет весьма конкретные формы. Прежде всего нужно говорить о навыках работы с текстом. Ни для кого не секрет, что современные дети читают все меньше, у большинства этот процесс сводится к чтению материала из учебников, в результате чего слабо развиты навыки анализа текста, работа с терминологией, формализация информации, т.е. представление ее в виде схем и таблиц, трудность вызывает и попытка сделать выводы. Парадоксально, но в век информатизации, наши дети теряют навык работы с информацией. Исправить эту ситуацию непосредственно в стенах колледжа можно лишь частично, но искоренять данную проблему нужно именно школе, в период когда формируются основные познавательные навыки.

Еще одним немаловажным навыком является навык самоорганизации. Зачастую у студентов со слаборазвитыми навыками самоконтроля дистанционное обучение вызывает иллюзию большого количества свободного времени и возможность отложить учебные задачи на неопределенный срок. Очень важно на начальном этапе обучения научить студента тайм-менеджменту, который даст ему возможность правильно организовывать свой график, выделять главные и второстепенные задачи, правильно распоряжаться своим временем,

формировать такие личностные качества как дисциплинированность, целеустремленность и как результат успешность в образовательном процессе.

Эффективность обучения, в том числе и дистанционного, во многом зависит от мотивации. Согласно современной классификации мотивация может быть внутренней и внешней, положительной и отрицательной, познавательной и социальной. В любом случае, факторы ее формирующие либо уже есть у человека, либо воздействуют из вне. Несомненно, идеальным вариантом мотивации является внутренняя мотивация, когда студент осознанно участвует в образовательном процессе, стремится к использованию полученных знаний на практике, ставит перед собой профессиональные цели и задачи, видит себя в своей профессии. Но, к сожалению, очень часто мы сталкиваемся с отсутствием мотивации или отрицательной мотивацией. Своевременная грамотная психолого-педагогическая помощь в такой ситуации способна на начальной стадии решить проблему. На сегодняшний день вопрос мотивации не стоит во главе угла, но именно его решение способно повысить качество современного технического и профессионального образования.

Наличие навыков самообразования на сегодняшний день является неотъемлемой частью обучения. Современная образовательная парадигма меняется буквально на глазах. Еще совсем недавно педагог задавался вопросами «Чему учить?» и «Как учить?», теперь в огромном информационном пространстве студенту ТИПО нужны сформированные навыки работы с информацией, умение ее пользоваться и применять в своей практической деятельности. Сегодня конкурентоспособен не тот, кто много знает, а тот кто умеет пользоваться информацией.

В связи с этим проблема формирования у студентов готовности к самостоятельной учебной деятельности и саморазвитию в рамках дистанционного обучения становится весьма актуальной[1].

При своевременном педагогическом и психологическом регулировании образовательного процесса, через усиленную работу по повышению мотивации и самоорганизации студентов, дистанционное обучение позволит: ускорить переход от обучения-запоминания к обучению-процессу интеллектуального развития; перейти от накопления знаний к формированию набора умений и навыков по работе с информацией и эффективных операций мыслительной деятельности; повысить уровень мотивации (от пассивного студента к активному); ускорить процесс перехода к студентоориентированному обучению.

Библиографический список

1. Горшенина М.В., Фирсова Е.Ю. Модель формирования готовности к самостоятельной учебной деятельности студентов дистанционного обучения Филиал ГОУ ВПО «Самарский государственный». 2011. <https://cyberleninka.ru/article/n/model-formirovaniya-gotovnosti-k-samostoyatelnoy-uchebnoy-deyatelnosti-studentov-distsionnogo-obucheniya/viewer> Дата обращения 02.03.2021
2. Калинина А.И. Дистанционное обучение как часть системы непрерывного образования и роль самообразования в дистанционном обучении //Педагогическое образование. 2014. №1 [Электронный ресурс]Режим доступа: <https://cyberleninka.ru/article/n/distsionnoe-obuchenie-kak-chast-sistemy-nepreryvnogo-obrazovaniya-i-rol-samoobrazovaniya-v-distsionnom-obuchenii> Дата обращения 02.03.2021 00:03
3. Педагогический энциклопедический словарь. 2012 [Электронный ресурс] Режим доступа: <https://slovar.cc/enc/ped/2136889.html> Дата обращения 02.02.2021
4. Щедровицкий Г.П. Педагогика и логика: Системы педагогических исследований. – М.: Касталь, 1993. – 219 с.

Гатина З.А., заместитель руководителя по учебной работе

ГУ «Комплекс «Музыкальный колледж – музыкальная школа – интернат для одарённых детей», г. Павлодар

Gatina Z. A., Deputy Head of Educational Affairs

State institution «Complex «Music college -music boarding school for gifted children», Pavlodar

СКРИНИНГОВОЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЕ ИССЛЕДОВАНИЕ СТУДЕНТА

В статье рассматриваются вопросы образовательного скрининга студента, предназначенное для оперативного определения проблем при обучении и поиск решений для их локализации.

Ключевые слова: скрининг, методы исследования, образовательный процесс, конкурентность.

STUDENT EDUCATIONAL SCREENING STUDY

The article deals with the issues of educational screening of students, designed to quickly identify problems in learning and find solutions for their localization.

Keywords: screening, research methods, educational process, competitiveness.

Скрининг от англ. *screening* «отбор, сортировка» - это ориентировочный процесс сортировки. Данная система активно используется в различных областях деятельности. Скрининг в экономике выражается в проверке кредитоспособности потенциальных партнёров, их порядочности. В энергетике, как комплекс исследований, направленный на выявление возможных способов снижения затрат потребителей на покупку электроэнергии. В кадровой системе это одна из технологий подбора персонала.

Более расширенно и активно скрининг используется в здравоохранении. Это профилактический медицинский осмотр здоровых лиц определенного возраста для выявления факторов риска и заболеваний на ранних стадиях, что позволяет повысить эффективность лечения и предупредить развитие осложнений. Это предположительная идентификация не выявленной проблема путем использования тестов или других процедур, которые можно применить быстро.

Подробно изучив цели, задачи, принципы и результаты медицинского скрининга мы пришли к мнению, что данная система имеет место в образовании и решили перенести и использовать данную систему в образовательном процессе нашего учебного заведения.

Важным требованием любого учебного заведения, особенно технического и профессионального, высшего образования, является качество управления процессом подготовки специалистов и кадров на каждом ее этапе, начиная с профориентации абитуриентов, процедуры нового набора, обучение до выпуска, результатом которого является трудоустройство дипломированных, конкурентоспособных специалистов, высокие показатели поступления выпускников в ВУЗ.

Требования, цели, задачи и ход образовательного процесса определили требуемый результат - востребованный специалист на рынке труда, его конкурентоспособность в своей области. Результат напрямую связан с его начальным этапом, а именно приём нового набора и его адаптация к учебному процессу.

Нами была продумана система, её название, определены цели, задачи, объекты, методы исследования и его результаты.

Скрининговое образовательное исследование студента (СОИС), т.е. – диагностика студента, предназначенная для оперативного определения проблем при поступлении и локализации их на разных уровнях образовательного процесса.

Скрининг позволит педагогическому коллективу, администрации быстро сориентироваться в необходимой тактике различных форм поддержки и помощи студенту на первичном этапе, определить необходимые мероприятия, контролировать качество их выполнения.

Целями скринингового исследования студента являются:

- выявление у студентов рисков, проблемных ситуаций (вопросов), которые в последствии могут повлиять на процесс и результат обучения,

- внесение предложений и рекомендаций студенту и ответственным лицам в организации учебно-воспитательного процесса для более раннего участия необходимых специалистов в решении рисков или их снижения.

Задачи скринингового исследования студента выражены в различных направлениях:

- определение с помощью многотемного скрининга уровня «здоровья» студента (абитуриента) на начальном этапе обучения, определение с помощью многоуровневого скрининга показателя психоэмоционального, физиологического состояния обучающегося на начальном этапе обучения и дальнейшая поддержка и сопровождение,
- раскрытие индивидуальных способностей, личностных качеств, определение уникальности ребенка,
- создание условий для формирования и развития уникальных способностей студента, оказание содействия в раскрытии личностного потенциала,
- определение значимости для исследуемого лица риска, той или иной предполагаемой проблемы, что позволит включить студента в «группу внимания»,
- проведение в отношении студента дополнительных мероприятий по изучению и выявлению причинных проблем,
- содействие в принятии обоснованного решения и информирование о наличии повышенного риска или проблемной ситуации,
- формирование рекомендаций по предотвращению развития риска или минимизации его проявлений,
- использование или проведение мероприятий с целью решения или устранения рисков,
- определение путей совершенствования учебного процесса с целью повышения качества подготовки специалистов,
- создание условий для реализации проведения учебно-воспитательной работы, образовательного процесса,
- создание условий для реализации корректировки процесса обучения в соответствии с данными исследования скрининга.

Объект исследования: студенты 1 курса, промежуточный скрининг 2-4 курсы, возможно абитуриенты, т.е. весь контингент колледжа на разных сроках этапах обучения студента.

Методы исследования реализуются путем анкетирования, наблюдения, собеседования в дружественном и безопасном пространстве задавания испытуемому определенного перечня вопросов по самым разным темам (направлениям) и выявление достоверности ответов по намеченным факторам риска.

Стратегия методов исследования данной диагностики помогает определить и выработать тактические приемы в последующем сопровождении каждого студента.

Особенностью скринингового исследования студента является то, что в данном проекте задействованы практически все кадровые структуры учебного заведения, а также внешнее окружение студента.

Ожидаемый результат:

1. Хороший или высокий потенциал 1 курса при поступлении к последующему образованию (абитуриент).
2. Успешный в образовательном процессе студент, движущийся к своей цели.
3. Сохранение контингента колледжа.
4. Выпуск квалифицированного специалиста востребованного на рынке труда.

Этапы:

- 1 этап: анкетирование студента по направлениям, анкетирование психолога, медицинский обследование,
- 2 этап: изучение личного дела студента, психологической карты и медицинского обследования студента,
- 3 этап: наблюдение, проведение личной беседы, в завершение которой осуществляется корректировка вопросов тестов с учетом индивидуальных особенностей опрашиваемого,
- 4 этап: анализ материалов, определение степени риска, поиск необходимых мероприятий с целью локализации проблемных участков,

5 этап: выполнение мероприятий, корректировка маршрута сопровождения, в соответствии с полученными данными.

Программа скрининга – это не единичный тест или анкетирование, а скорее маршрут, который начинается с определения лиц, соответствующих критериям, установленным для скрининга, и заканчивается составлением отчетности по результатам проведения программы. На рисунке изображена упрощенная схема, иллюстрирующая основные этапы маршрута. Программа скрининга эффективна лишь тогда, когда в маршруте присутствуют все компоненты.

Определение групп и анкетирование
<i>Учебная часть: определение категории студентов, проведение анкетирования</i> <i>Студент: анкетирование</i>
Психологическое обследование студента
<i>Психолог: проведение анкетирования, тренингов, собеседования (при необходимости)</i> <i>Студент: анкетирование, беседы с психологом</i>
Медицинский осмотр
<i>Мед.сестра: ознакомление со справкой ВКК и др. медицинскими документами, визуальный осмотр студента</i> <i>Студент: предоставление необходимых документов</i>
Изучение материалов
<i>Ответственные лица: изучение личных дел студентов, анкет</i>
Проведение личной беседы
<i>Ответственные лица (заместители руководителя, методист, психолог) и студент: собеседование со студентом с учётом анализа анкеты</i>
Анализ материалов, определение степени риска
<i>Ответственные лица (заместители руководителя, методист, психолог): анализ материалов, определение степени риска и выработка рекомендаций</i>
Выполнение мероприятий
<i>Ответственные лица (заместители руководителя, психолог, классные руководители, педагоги): выполнение рекомендаций, обсуждение и реализации методов, наблюдение, контроль</i>
Результаты

Анкетирование студента может проходить разными способами: устно, письменно, электронное анкетирование и др. Остановимся на направлениях вопросов анкетирования и их целесообразность. Прежде всего, приступая к анкетированию, мы предлагаем студенту возможность выбора – он вправе отказаться или отвечать только на те вопросы, которые его устраивают и он хочет на них ответить.

1. Данные студента, где указываются ФИО, даты рождения, национальность, место рождения и проживания, контакты, статус (инвалид, сирота, ОБПР и др) Данные вопросы предоставляют общую и необходимую информацию о студенте где возможно определить: совершеннолетний или не совершеннолетний студент, проживает по адресу прописки, по другому адресу или в общежитии, с кем (с родителями, с другими родственниками), к какому статусу относится. Из полученных данных можно обнаружить множество рисков. Например: проживает в общежитии – риск, необходимость адаптации к коллективу, проживанию вне дома, самостоятельно за собой следить, питание, финансы; инвалид - риск, необходимость лечения, контроля течения заболевания и др., сирота, язык общения.

2. Образование. Опросник позволяет узнать школу, язык обучения, самооценку собственных знаний, склонность к математическим или гуманитарным наукам, знание иностранных языков, наличие музыкального образования, самооценка музыкальных способностей, увлечения, дополнительное образование и др. Полученные данные позволяют составить представление об общем развитии студента, уровне его образованности, предпочтениях в виде интеллектуальной деятельности, физической активности, художественном творчестве (рисование, хореография, информатика, чтение, рукоделие, кулинария и т.п.), уровень самооценки и определить потенциальный способ реализации индивидуальных способностей, учесть выявленные риски при отсутствии предпочтений и желаний самореализоваться.

3. Поступление в колледж. В этом опроснике нам представляется возможность понять причину и мотивацию ребенка в выборе профессии, кто из окружения повлиял на

формирование его личности, стимулировал и готовил к поступлению, источники информации, наличие дружественного окружения в колледже среди педагогического коллектива и студентов. Так же мы получаем данные о работе колледжа в рамках профориентационной ориентации учащихся СОШ и в учреждениях дополнительного образования, о качестве коммуникации с ними.

4. **Данные о родителях.** Личность ребенка, его психологическое, эмоциональное состояние могут частично раскрыть сведения о семье, в которой он вырос. Отсутствие данных об отце или матери, не знание образования, даты рождения родителя и тем более имени, выявляют информацию, которую необходимо иметь в виду как отсутствие контакта с одним из родителей.

5. **Медицинские показатели** характеризуют прежде всего знание ребенка о своем физическом состоянии, наличии заболеваний, травм, необходимости контроля за своим здоровьем. Полученные в совокупности данные с медицинским работником, позволяют составить более полную о состоянии здоровья студента.

6. **Психологические показатели.** Этот опросник позволяет получить данные о знании студента своего психотипа, наличии лидерских качеств, целеустремленности, пунктуальности, к какому типу обучаемости он относится, умению создавать коммуникацию и налаживать отношения с окружающими, есть ли дружеские и близкие отношения с партнером.

7. **Учебно-воспитательный контент** дает возможность выявить хобби, отражающее предпочтения во время проведения ребенка, готовность участвовать в профессиональных конкурсах, степень пристрастия к компьютерным играм, желание изучить игру на дополнительном инструменте, каким видом деятельности хотел бы заниматься в колледже, самостоятельно или в команде какой кружок, секцию мог бы возглавить, то есть желание самосовершенствоваться.

Для обработки данных анкет студентов, мы выбрали цветовые индикаторы для распознавания уровня риска – зеленый, желтый и красный. Изучая каждую, ответственный для себя отмечал цветом каждый пункт и по окончании обработки создается общая «картина» ситуации. То есть, готовясь к собеседованию со студентом, анкетирующий имеет возможность уточнить и корректировать данные.

С первых слов собеседования, каждый представитель администрации выражал радость знакомства, предоставлял свободу выбора при ответе на вопрос или отклонении его. Важным является заверение в том, что кроме классного руководителя, заведующего отделением преподавателя по специальности у студента теперь есть человек, к которому он может обратиться с любой просьбой, рассказать о трудностях или сложной ситуации, в которой он оказался, о проблемах во взаимоотношениях с любым из окружения.

После того как появилось доверительное отношение, проводится анализ анкеты. По каждому пункту, студенту дается возможность рассказать о себе, анкетирующий для себя может корректировать отмеченные риски, например: на вопрос «Моешь ли ты назвать себя пунктуальным человеком?» студент ответил «Иногда я заставляю ждать других», что говорит о том, что он не дорожит временем других людей. При общении с ним и обсуждении этого, он поясняет, что очень недоволен этим качеством своего характера и испытывает недовольство собой, старается так не поступать, что говорит о его чутком отношении к окружающим.

После собеседования, анкетирующий описывает свои впечатления, составляет характеристику студента, фиксирует возможные риски, составляет предполагаемый маршрут и сопровождение. Например: «Эмоциональный, открытый, хорошо воспитан, проявляет уважительное отношение к женщине, подруге, старшим, доминирует авторитет отца. Имеет лидерские качества». Или: «вырос без мамы, один у отца, аккуратный, чувствительный, интроверт. При желании быстро выразиться, проявляется дефект произношения согласных «с», «щ». В беседе, затронув эту проблему, не смущаясь попробовали просто замедлить темп речи и оказалось, что дефект пропадает. Была отмечена польза пения и артикуляционных упражнений».

После собеседования и корректировки анкетных данных, рекомендовано по каждому студенту обсудить выявленный результат на заседании отделения, сопоставить первые

впечатления педагогов от отношения студента к учебе, в коллективе с данными анкетирования и собеседования. Затем составляется маршрутный лист с рекомендациями по приобщению к имеющимся в колледже творческим, спортивным видам деятельности, при необходимости направлению к педагогу-психологу.

Посредством наблюдения за процессом обучения, творческой активностью студента в соответствии с достижениями или рисками, вносятся изменения, рекомендации в маршрутный лист, по которому ребенка будет сопровождать специалист и совместная деятельность имеет конечный результат - это успешное окончание колледжа, раскрытие творческих, музыкальных способностей и личностных качеств, формирование необходимых компетенций для дальнейшей самореализации.

Библиографический список:

1. Бывшева М.В., Хворова С.В. Преемственность и адаптация в образовании: Организационно – педагогические подходы // Современные проблемы науки и образования. – 2011. – № 2. <https://science-education.ru/ru/article/view?id=4633>
2. Программы скрининга: Краткое руководство. Повышение эффективности, максимальное увеличение пользы и минимизация вреда. Всемирная организация здравоохранения. <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/330828/9789289054812-rus.pdf>

Есенгулова Ш.К., химия, биология пәндері оқытушысы.,
«Қоғамдық тамақтандыру және сервис колледжі» МКҚК, Нұр-Сұлтан қ.
Esengulova Sh.K., teacher of chemistry and biology.,
College of Catering and Public Service of Akimat of Nur-Sultan
shynar.esengulova@mail.ru

ТЕХНИКАЛЫҚ ЖӘНЕ КӘСІПТІК БІЛІМ БЕРУДЕ МАМАНДАР ДАЯРЛАУ БАРЫСЫНДА МҰҒАЛІМНІҢ ОРНЫ

Қазақстанның әлемдік білім беру кеңістігіне кірігу процесі білім беру жүйесін әлемдік стандарттарға сай сапалы жаңа деңгейге шығара алатын инновациялық технологияларды педагогикалық практикада дамытып, енгізуді талап етеді. Нәтижесінде, көпшіліктің қажеттіліктерін барынша қанағаттандыруға бағытталған жаңа білім беру технологияларын құрудағы ізденістер мен тәжірибелер барған сайын кең өріс алуда.

Сонымен, Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңында білім беру жүйесінің басым міндеті ретінде «оқытудың жаңа технологияларын, соның ішінде кредиттік, қашықтықтан оқытуды енгізу және тиімді пайдалану,

Кәсіптік білім беруді қоғам мен еңбек нарығының өзгермелі қажеттіліктеріне тез бейімдеуге ықпал ететін ақпарат және коммуникация» [1] делінген.

Бүгінгі таңда кәсіптік білім беру жоғары технологиялық деңгейге жетіп отыр, өйткені оқытудың жаңа технологияларын іздеу қажеттілігі туындайды, бұл бірінші кезекте дәстүрлі оқытудан бас тарту, технологиялық тиімділік пен инновация идеясымен байланысты әр түрлі профилдегі және бағыттағы болашақ мамандарды даярлау процесі.

Әрине, болашақ мамандарға қойылатын нақты тұжырымдамаларсыз, оқу материалының мазмұнын сабақтастық, жүйелілік және сабақтастық негізінде жан-жақты ойластырылған таңдаусыз, түпкі мақсатқа жету яғни жоғары деңгейлі, білікті мамандар даярлау мүмкін емес. Осы себепті кәсіптік білім беру ұйымдарының мұғалімдеріне бірқатар талаптар қойылады, олардың толық көлемде орындалуы кәсіптік білім беру саласында мамандар даярлаудың сапасын арттыруға ықпал етеді. Негізгі талаптардың бірі - жүйелі түрде меңгеру (студенттер контингентін ескере отырып), оқытудың жаңа әдістері, әрі қарайғы кәсіби қызмет үшін қажетті және жеткілікті білімді игеруді қамтамасыз ететін, сонымен қатар қажетті ақпараттық жүйені сіңіретін инновациялық-педагогикалық технологиялар. Мемлекеттің, қоғамның және жұмыс берушінің қазіргі заманғы талаптарына сай келетін маман даярлау.

Кәсіптік-техникалық білім беру мекемесі мұғалімінің педагогикалық қызметі - бұл орта деңгейдегі педагогикалық үдерісте оқушының жеке басын оқыту, дамыту және өзін-өзі дамытудың оңтайлы жағдайларын жасауға және мүмкіндіктерін таңдауға бағытталған кәсіби қызмет. Шығармашылық өзін-өзі көрсету. Педагогикалық іс-әрекетті ойдағыдай жүзеге асыру мұғалімнің жоғары кәсіби сана-сезімін, оның болашақ мамандарды даярлауға және тәрбиелеуге, педагогикалық технологияларды, шеберлік пен тәсілдерді меңгеруге бағытталуын талап етеді. Қызмет саласын шығармашылық тұрғыдан өзгертуге қабілетті маман қалыптастырудан тұратын кәсіби дайындықтың жалпы мақсаты екі нақтыға бөлінеді: кәсіби білім мен дағдылар жүйесін қалыптастыру, сондай-ақ қазіргі орта деңгейлі маманның жеке басы.

Мұғалімнің педагогикалық іс-әрекетіндегі маңызды құрылымдық элемент оның еңбек құралдары - білім мен дағды болып табылады. Мұғалім білімінің құрылымына арнайы, педагогикалық, психологиялық және әдістемелік білім жүйесі кіреді.

Мұғалімнің әдістемелік білімінің құрылымына олардың пәні мен білім беру әдісінің ерекшеліктерін, әр түрлі курс пен әр түрлі мамандық студенттерінің білім деңгейін ескере отырып, оқытудың әдістері мен әдістемесі туралы білімдер кіреді. Қазіргі педагогикалық технологиялардың мәнін, оларды педагогикалық процесте қолдану шарттарын білу ерекше өзектілікке ие болып отыр.

Жоғарыда айтылғандарға сүйене отырып, орта кәсіптік білім беру жүйесінің динамикалық және икемді болатындығына назар аудару қажет, егер оның ішкі жүйелері бір-біріне қатысты позицияларын өзгерте алатын болса және өздері өзгеріске дайын болса. Болашақ мамандарды даярлау процесінің құрылымы мен мазмұнын зерттеу - бұл оқытудың мәнінің маңызды аспектісін, сонымен қатар бүкіл техникалық және кәсіптік білім беру жүйесінің дамуы мен жұмыс істеу механизмін ашуды білдіреді.

Қазіргі жағдайда теория мен практиканың мақсатты үйлесімі ең құнды болып табылады. Заманауи технологиялар және оларды өнімді пайдалануға мүмкіндік беретін ұйымдастыру формалары жаңа дағдыларға, жоғары біліктілікке, қабілетті және өзгеріске дайын қызметкерді даярлауды қажет етеді. Қазіргі жағдайға тән өндірісті модернизациялау, кәсібін және жауапкершілік дәрежесін өзгертуге дайын, сондықтан жаңа мамандықты игеруге қабілетті, оңай бейімделетін жұмысшыларды даярлауды талап етеді. Сондықтан көптеген білім беру ұйымдары студенттерде осы қасиеттерді дәл дамытады деп танылған оқытудың жаңа әдістерін енгізуде. Техникалық және кәсіптік білім беруді заманауи модернизациялау техникалық және сервистік еңбекке дайындықтағы сапалы серпіліс қажеттілігінен туындайды, бұл өз кезегінде Қазақстанның индустриалды-инновациялық дамуы міндеттерінің масштабы мен күрделілігінің өсуіне байланысты жаһандану және ақпараттық экономикаға кеңінен әсер ететін білім экономикасына көшу жағдайында ішкі және сыртқы еңбек нарығында бәсекелестіктің өсуі. Техникалық және кәсіптік білім берудің жоғары тиімді ұлттық жүйесін құру - елдің тұрақты экономикалық өсуін, қазақстандық қоғамның әлеуметтік тұрақтылығын қамтамасыз етудің негізгі факторларының бірі және жастардың тұрақты жұмыспен қамтылуының тетігі.

Сонымен қатар, білім беру мазмұны қазіргі заманғы мамандарды даярлау үшін кәсіптік білім беру жүйесінің алдына қойылған әлеуметтік мақсаттарды қамтиды.

Осыдан шығатыны, қазіргі кезде Қазақстанда мамандарды даярлаудың мазмұны мемлекеттік білім беру стандарттары негізінде қалыптасуы керек, оны ізгілендіруді, тәуелсіздік принциптеріне негізделген мамандарды даярлауды және тәрбиелеуді бай рухани және интеллектуалды әлеуетке сүйене отырып, қамту керек. Адамдар және жалпыадамзаттық құндылықтарын сақтау. Кәсіптік колледждердің педагогикалық процесінде студенттің жеке басын, оның білім мен білім культуын дамытуға, шығармашылық белсенділікке, танымдық іс-әрекет барысында дербестікті қалыптастыруға деген ұмтылысқа ерекше назар аудару керек. Бұл жағдайда қазіргі кәсіптік білім беру мұғалімінің кәсіби қасиеттері маңызды рөл атқарады.

Мұғалімнің негізгі кәсіби қасиеттері ретінде біз еңбекқорлықты, тиімділікті, тәртіпті, жауапкершілікті, мақсат қоя білу, оған жету жолдарын таңдау, ұйымшылдық, табандылық,

кәсіби деңгейіңізді жүйелі және жүйелі түрде көтеру қазіргі заманғы оқыту технологиялары саласындағы педагогикалық жұмысыңыздың сапасын үнемі жақсарту. Мұғалімнің әдістемелік білімінің құрылымына олардың пәні мен білім беру әдістемесінің ерекшеліктерін, әр түрлі курс студенттерінің білім деңгейін ескере отырып, оқытудың әдістері мен әдістемелік техникасы туралы білім кіреді. Қазіргі заманғы педагогикалық технологиялардың мәні, оларды педагогикалық процесте қолдану шарттары туралы білім қазіргі кезде ерекше өзектілікке ие болуда. Педагогикалық білім педагогикалық жүйе қызметінің ерекшеліктері туралы білімді, оқушыны оқыту мен тәрбиелеудің түпкі мақсатын нақты түсінуді болжайды.

Л.К.Гребенкина мен Н.С.Анциперова атап өткендей, «вариативті білім беру жағдайында әр түрлі педагогикалық жүйелер жасалуда, демек, оқытудың алуан түрлі модельдері, педагогикалық процесті ұйымдастырудың өзіндік тәсілдері, оқытудың өзіндік технологиялары қолданылады, және өзіндік педагогикалық технологиялар жасалуда [2].

Қазіргі заманғы кәсіби педагогикада технология дегеніміз - бұл шеберлік пен оқуды білдіреді. Сондықтан В.П.Беспалько педагогикалық технологияны алдын-ала ойластырылған білім беру процесі іс жүзінде жүйеленетін жүйе ретінде қарастырады [3].

Педагог-зерттеушілер педагогикалық технологияның басқа да сипаттамаларын береді. Сонымен, Г.К.Селевко педагогикалық технология оқытудың ұтымды жолдарын зерттейтін ғылым ретінде де, оқытуда қолданылатын әдістер, принциптер мен ережелер жүйесі ретінде де, нақты оқыту процесі ретінде де қызмет ететіндігін атап көрсетті [4].

Әдебиеттер тізімі

1. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңы. - Астана, 2007 ж.
2. Гребенкина Л.К., Анциперова Н.С. Мектеп директорының орынбасарының басқару қызметінің технологиясы. - М.: Педагогикалық ізденіс, 2000. – 156 б.
3. Беспалько В.П. Педагогикалық технологияның компоненттері. - М.: Педагогика, 1989. - 223 б.
4. Селевко Г.К. Қазіргі білім беру технологиялары. - М.: Халыққа білім беру, 1998. - 205 б.
5. Қазақстан Республикасында техникалық және кәсіптік білім беруді дамытудың 2008-2012 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы. - Астана, 2008 ж.

Кунапина М.А., өндірістік оқыту шебері,

«Қоғамдық тамақтандыру және сервис колледжі» МКҚК, Нұр-Сұлтан қ.

Kunapina M.A., master of the vocational training

College of Catering and Public Service of Akimat of Nur-Sultan

madina.kunapina@mail.ru

МАМАНДЫ КӘСІБИ ДАЯРЛАУДЫҢ ЗАМАНАУИ ҮДЕРІСТЕРІ

Қазіргі заманғы даму кезеңінің ерекшеліктері, маңыздылығы мен қажеттілігі түрлі кәсіппен қоса алғанда, білім беру саласы да күшейтілді. Білім беру жүйесі қазіргі заманның сын-қатерлерін қабылдауға дайын болуы үшін қазіргі заманғы ақпараттық технологияларды пайдалану негізінде жүйені белгілі бір қайта құру қажет. Негізгі үміт ашық және қашықтықтан оқытудың ақпараттық-білім беру ортасын құруға және сүйемелдеуге, электрондық оқулықтарды әзірлеудің дәстүрлі технологияларын дамытумен қатар, оқу материалдарының базасын құрудың жаңа объектілік технологияларын дамытуға жүктеледі.

Тиісінше, ақпараттық технологиялар мен білім беру-бұл жаңа дәуірді білдіретін және адамзат алдында тұрған мәселелерді шешуге негіз болатын адам мүдделері мен іс-әрекетінің салаларына айналатын екі бағыт.

Білім мен ғылымның интеграциялық дамуының арқасында білімнің қарқынды таралуы, оларды іс жүзінде қолдану және енгізу экономиканың барлық салаларында ғылыми-техникалық прогрестің күшеюін қамтамасыз еткенін атап өткен жөн.

Қазіргі әлемнің білім беру кеңістігінде жаһандану, ақпараттандыру, адамның белсенді жасының шекарасын кеңейту, білім берудің үздіксіздігі мен құндылығы идеяларын өзектендіру процестерінен туындаған бірқатар жаңа үрдістер қалыптасуда:

- көптеген елдердің элитарлық білім беруден қоғамның барлық топтарына және халықтың барлық жас топтарына бағдарланған білім беруге, яғни баршаға арналған білім беруге көшуі;

- білім беру саласындағы мемлекетаралық ынтымақтастықты тереңдету;

- білім берудегі гуманитарлық құрамдас бөліктің айтарлықтай өсуі.

Аталған үрдістерге сәйкес қазіргі әлемдегі білім беру қарқынды әлеуметтік-экономикалық өзгерістер жағдайында халықтың кәсіби және жеке дамуын қамтамасыз ететін белсенді дамып келе жатқан үздіксіз білім беру жүйесінің ажырамас бөлігі болып табылады.

Бұл бағыттар үшін оқу бағдарламалары мен жоспарлары әртүрлі, алайда мамандардың ұтқырлығы бойынша нарық талаптарының артуын ескере отырып, бір ағымнан екіншісіне ауысуды, кәсіби және білім деңгейін арттыру мүмкіндігін келісу бойынша шаралар әзірленуде.

Үздіксіз білім беру идеясының пайда болу көздеріне тоқтала отырып, П.Зинченко адам дамуының толықтығына қол жеткізу мәселесін шешудің құралы ретінде, ол туралы пікір алыс өткенде пайда болғанын айтады. Оның бай тарихы мен мазмұны бар. Алайда, осы жаңашылдықтың мәнін оны жүзеге асырудың технологиялық тетіктерін философиялық талдаудан түсіндіретін үздіксіз білім беру тұжырымдамасының қалыптасуы мен дамуы жақында болды [2, 81-бет].

Жан-жақты оқыту мен ғылыми-техникалық білім беру үрдісі соңғы екі онжылдықта қарқынды дамыды. Бұл қазіргі өндірістің интегративті қасиеттеріне байланысты. Өнімді тұтынушылардың сапалы жаңа талаптары, техникалық және технологиялық қайта құруларды күшейту, өндірістік технологияларды интеграциялау, өндірісті әр түрлі ұйымдастырумен, әртүрлі техникалық және технологиялық мүмкіндіктермен кәсіпорындарды құру қызметтің типтік және типтік емес міндеттерін шешуде әр түрлі кәсіби білім мен дағдыларды қолдана алатын жоғары білікті кадрларды даярлауды қажет етеді.

Нарықтық экономикасы дамыған елдерде корпорациялар мен фирмалар белгілі бір оқу орындарында барлық біліктілік деңгейлерінің қажетті мамандарын дайындауға тапсырыс береді. Бір қызығы, кәсіби дайындыққа өнеркәсіп пен басқа да жұмыс берушілер, мемлекеттік және жеке мекемелер тартылады. Олар өндіріс жағдайында практикалық оқытуды ұйымдастыруға, оқу жоспарлары мен бағдарламаларын әзірлеуге, біліктілік емтихандарын өткізуге қатысады.

Мұндай ынтымақтастық дайындықтың кәсіби бағыттылығын жақсартады, болашақ мамандардың жұмысқа орналасу мүмкіндігін арттырады, оқытудың өзін және оның түпкілікті нәтижесін оқу мен мамандықты игеруге деген ынтаның артуына байланысты жақсартады [2].

Сондықтан болашақ мамандарды даярлаудағы оқу іс-әрекетінің формаларын анықтай отырып, нақты кәсіби міндеттерді шеше отырып, нақты кәсіпорындар жағдайында практикалық сабақтар өткізуді қарастырған жөн.

Бүгінгі таңда өнеркәсіптік кәсіпорындардағы басты мәселесі - білікті жұмысшыларды, шеберлерді, орта және бастауыш буын басшыларын іздеу. Қазіргі уақытта технологиялардың қазіргі заманғы дамуы білім беру жүйесіне уақтылы таратуды қамтамасыз етпей, өндірістің жұмысшы кәсіптерінің құрамына, олардың құзыреттеріне қойылатын талаптардың қазіргі жүйесінен едәуір озып отыр. Мұндай жағдайларда уақыт өте келе өндірісті білікті жұмысшы

кадрлармен және, ең алдымен, экономиканың инновациялық салаларында қамтамасыз ету проблемалары туындады және күшейе түсті:

- кәсіпорындар тарапынан қойылатын талаптар мен қызметкерлер кәсіптік білім беру жүйесінде алатын құзыреттер арасындағы алшақтық;

- жұмыс берушінің кәсіби қайта даярлауға және бейімделуге шығындарын ұлғайту;

- уақтылы кәсіби қайта даярлаудан өтпеу.

Осылайша, дәстүрлі (классикалық) білім берумен қатар заманауи білім беру және ақпараттық технологияларға негізделген оқытудың инновациялық тәсілдері кеңінен қолданыла бастады. Біріншіден, біз интернет — технологияларға немесе электронды білімге негізделген ашық және қашықтықтан оқыту жүйелері туралы айтып отырмыз. Маман даярлаудың қазіргі заманғы үрдістеріне әртараптандыру, интернационалдандыру, даралау, озық және үздіксіз білім беруді дамыту, оны интенсификациялау және компьютерлендіру, сондай-ақ циклдік және көп сатылы принциптерді дамыту жатады. Осы үрдістердің барлығы қоғамның әлеуметтік-экономикалық дамуының қазіргі заманғы талаптарына сәйкес білім беру сапасының артуына ықпал етуі тиіс.

Бүгінгі таңда интернет арқылы қашықтықтан оқыту халықтың әртүрлі топтарына қосымша білім алуға мүмкіндік береді. Маманның құзыреттілігі білім, білік, дағдыларды да, оларды іс-әрекетте және қарым-қатынаста жүзеге асыру тәсілдерін де қамтиды. Маманның бұл моделінде білім беру мақсаттары білім беру процесінің нәтижесіне қойылатын пәнаралық интеграцияланған талаптармен байланысты. Маман даярлау кезіндегі кәсіби білім берудің мақсаты - топта жұмыс істеуге үйрету және әртүрлі жағдайларда көптеген мәселелерді шешу қабілетін дамыту.

Интеграция сипатқа ие нақты өндіріс жағдайында болашақ маман оқу пәндері жүйесінің білімін жан-жақты қолдануды қажет ететін өндірістік мәселелерді шешуі керек. Бұл өндірісте маманның кәсіби бейімделуінде белгілі бір қиындықтар туғызады, оны қолданудың экономикалық тиімділігін төмендетеді.

Кәсіби оқыту процесінде осы қарама-қайшылықты шешу үшін бірнеше оқу пәндерінің білімі мен дағдыларын, мүмкін пәндердің бүкіл блогын жан-жақты қолдануды қажет ететін арнайы әзірленген функционалды оқу және өндірістік міндеттерді қолдану қажет деп санаймыз. Бұл болашақ маманға білім мен дағдыларды тиімді біріктіруді қамтамасыз ететін оқу-танымдық іс-әрекетті жандандыруға әкеледі.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

- Кәсіптік педагогика / ред. Батышева С. Я. - М.: қауымдастық: кәсіптік білім, 1999. - 904 Б.
- Зинченко в.п., Величковский Б. М., Вутетич в. г. визуалды жадтың функционалды құрылымы. -М.: Мәскеу университетінің баспасы, 1980. - 271 Б. Бекренев а. Н., Михелькевич В.Н. жоғары білім берудің интеграцияланған жүйесі // Ресейдегі жоғары білім. - 1994. -№ 2. - Б.125-128.
- Максимова Н.Ю., Кузнецова Т. И. әлеуметтік-гуманитарлық бағыттағы мамандарды кәсіби даярлаудағы заманауи тенденциялар // Жас ғалым. -2015. -№ 14.- Б.498-500.

Муқанова А.С., техника және технология магистрі,
«Қоғамдық тамақтандыру және сервис колледжі», Нұр-Сұлтан қ.

Муқанова А.С. Magister of Engineering and Technology,
College of public catering and service, Nur-Sultan
aiken.ainur@mail.ru

ПЕДАГОГТИҢ КӘСІБИ ДАМУ ТРАЕКТОРИЯСЫ: ЖЕКЕ ТӘЖІРИБЕ

Білім – бүгінгі күнгі жахандану жағдайында өркениеттіліктің өлшемі, әрі тетігі, құндылығы болып табылады. Қазақстан Республикасында білім беру жүйесін 2015 жылға

дейін дамыту тұжырымдамасында «әлемдік білім беру кеңістігіне ықпалдастырылған және жеке тұлға мен қоғамның қажеттіліктерін қанағаттандыратын көп деңгейлі үздіксіз білім берудің ұлттық моделін қалыптастыру үшін білім беруді дамытудағы стратегиялық басымдықтарды белгілеу» [1] , - деп атап көрсеткені белгілі.

Педагог – бәсекелестікті тұлға, өз ісінің шебері, жоғары мәдениетті, өз пәнін терең меңгерген, ғылым мен өнердің тиісті салаларынан хабардар, жалпы, әсіресе балалар психологиясының мәселелеріне қанық, оқыту мен тәрбиенің әдістемесін жетік игерген маман.

Әлемнің екінші ұстазы атанған әл-Фараби "тәрбиесіз білім адамзаттың қас жауы болады" деп, ескертсе, М. Дулатов "Оқытудағы мақсат жалғыз құрғақ білім үйрету емес, біліммен бірге жақсы тәрбиені қоса беру керек" екендігін баса айтып, оқу мен тәрбиенің біртұтас педагогикалық әрекет екендігін дәлелдеді.

Педагог жұмысының сәтті жүзеге асуы іскерлікте байқалатын қабілеттілік іс-әрекеттер компоненттерінен көрінеді:

Конструктивтік іс әрекет педагог бойында аналитикалық, болжалдық және жоба жасау іскерліктері болғанда іске асуы мүмкін.

Ұйымдастырушылық іс-әрекет студенттердің әр түрлі жеке және ұжымдағы іс-әрекетін ұйымдастыру іскерлігін болжайды. Ұйымдастыру іс-әрекеті тәрбие жұмысында басты орын алады, егер педагогте жұмылдыру, ақпараттық, дамыту және бейімдеу іскерліктері болса, ұйымдастыру сәтті жүргізілуі мүмкін.

Коммуникативтік іс-әрекет құрылымы жағынан педагогикалық техника іскерлігі мен қарым-қатынас шеберлігі негізінде жүзеге асады.

Кәсіптік-техникалық оқу орындарында студенттерді кәсіби мамандыққа үйрету және тәрбиелеуде өндірістік оқу шеберлері педагог болып саналады. Өндірістік оқыту шебері - мамандыққа оқытатын негізгі педагог және болашақ мамандардың тәрбиешісі. Оның негізгі міндеті - мамандыққа сай терең білім алған, сол білімін жаңа техника мен технологияларды игеруде шығармашылықпен қолдана білетін, бәсекеге қабілетті, жұмысшы мамандарды дайындауды қамтамасыз ету.

Кәсіпке үйретуші ұстаз ретінде арнайы пән оқытушыларына талап – оның кәсіпқойлығы. Өз тобындағы студенттерге нақты білім мен іскерлікті, өмірлік тәжірибені, сондай-ақ кәсіби шеберлікті меңгерген шебер ғана бере алады. Студенттер өздеріне өз ісінің нағыз шебері білім беріп жүргенін сезінгенде ғана шебердің ықпалы тиімді болады. Студент үшін оқытушы – ең алдымен таңдап алған мамандығының өкілі, еліктеу үшін үлгі болып саналады.

Арнайы пән оқытушылары студенттер бойында кәсіби білім мен дағдыны қалыптастырады, жұмыстарды дұрыс орындаудың жолдары мен тәсілдерін орындауға үйретеді, ресурстарды ұқыптылықпен жұмсау, жоғары сапалы өнімдерді дайындау, тәртіпті және еңбек қауіпсіздігін сақтау дағдысын қалыптастырады.

Қазіргі оқытудың жаңаша технологиясын меңгерудің өзі ұстаздан шығармашылықты талап етеді, ол үшін оқытушы өзінің кәсіби біліктілігін арттырып отыруы қажет. Педагогтің өзінің кәсіби қызметтерін шығармашылықпен атқаруында әр деңгейдегі әдістемелік жұмыстарды инновациялық бағытта ұйымдастырып өткізудің ықпалы мол. Ол арқылы адамның интеллектуалдық, рухани күші дамып, тұлға қалыптасады. Білім – педагог үшін оның шығармашылық әлеуетін дамытудың үрдісі.

Кәсіби өзін-өзі дамыту үш кезеңді қамтиды: өзін-өзі тану, өзін-өзі бағдарламалау және өз-өзіне ықпал ету. Өздігінен білім алу арқылы өзін-өзі үнемі жетілдіріп отыру педагогтің өз іс-әрекетіне талдау жасауына мүмкіндік туады. Сол арқылы өздігінен білім алу бағдарламасы құрылады, онда өзекті мәселелер мен ұсынылатын әдебиеттер тізімі көрсетіледі. Бұл өздігінен білімін жетілдіру тақырыбын таңдауға негіз болады.

Арнайы пән оқытушысы ретінде өз сабағымда алдыма қойған негізгі мақсатым – студенттің қызығушылығы мен ізденісін ояту арқылы ойлау, дамыту қабілеттерін ескере отырып, оның өз бетінше шешім шығара білуіне, алдына қойылған міндеттерді орындай білуіне жол ашу. Мақсатқа жету үшін тақырыпқа байланысты сабаққа қажетті материалдар

мен құралдарды алдын-ала дайындап, жаңа технологиялық жетістікпен байланыстыру үшін алдыңғы қатарлы педагогикалық тәжірибелерді ізденіп отырамын.

Алдыңғы қатарлы озық педагогикалық тәжірибелердің маңызды белгісі – оның нәтижелігі. Алдыңғы қатарлы педагогикалық тәжірибе – бұл жағымды нәтижелерге жеткен нақты адамның тәжірибесі. Ұлы педагог К.Д. Ушинский: «Тәжірибеден шығатын ой ғана басқаға берілуі мүмкін, бірақ тәжірибенің өзі емес», - деп жазған. Көптеген тәжірибелі педагогтердің айтқан пікірлері бұл пікірді растайды, мен өз тәжірибемде: «Тәжірибе, егер ол жаңа біліммен тәжірибелі көрінбесе, уақыт өте келе қазіргі қоғамда педагогке ұсынылған талапқа кедергі келтіруі мүмкін» [2] - деген пікірмен келісемін.

Алдыңғы қатарлы педагогикалық тәжірибені үйренудің негізгі жолы – тәжірибелі маманның сабағына қатысу. Мұндай сабаққа қатысу барысында сабақта қолданылатын тәсілдерді үйренеміз, атап айтқанда: білім алушыларға сабақта мақсатты бағыт беру тәсілдерін, еңбек әдістері мен тәсілдерін тиімді көрсету жолдарын, жазбаша нұсқау беру құжаттарын қолдану тәсілдерін, білім алушылардың оқу үлгерімін бағалау және бақылауын, педагогтің педагогикалық стилін, педагогикалық тактісін, педагогикалық техникасын. Сабаққа қатысуда нақты нені үйренуге, қабылдауға болатынын басты назарға алу керек. Тәжірибелі маманның теориялық оқыту бойынша сабағына қатысып, оны талдау арқылы да озық тәжірибелерді үйренуге болады. Сонымен қатар, бұндай тәжірибе алмасу арқылы өз тобындағы студенттердің оқу үлгерімі туралы толық және нақты мәлімет алуға, теория мен практика арасындағы тығыз байланысты жүзеге асыруға мүмкіндік туады.

Елбасының Қазақстан халқына жаңа дәуір қарсаңында жолдаған «Қазақстанның үшінші жаңғыруы: жаһандық бәсекеге қабілеттілік» атты дәстүрлі Жолдауында: «Табысты өткен екі жаңғыру арқылы баға жетпес тәжірибе жинақтадық. Енді біз алға батыл қадам басып, Үшінші жаңғыруды бастауға тиіспіз» [3] , - деп көрсеткен.

Еліміздің дамуының алғы шарты білім дедік, яғни «Үшінші мыңжылдықтың жастары қандай болмақ?» деген сұрақ туындайды. Жауапкершіліктің биігінен көрінуі де жас ұрпаққа берілетін білім сапасын мейілінше арттыруды қажет етеді. Ал, білім сапасын арттыру, оның деңгейін әлемдік білім кеңістігіндегі стандарттарға сай келтіру түптеп келгенде, ұстазға, оның кәсіби құзырлығына, әдістемелік біліктілігі мен шеберлігіне тікелей байланысты. Жас ұрпаққа жоғары сапалы білім беру ісін тек қана мәдениетті, шығармашыл, жаңашыл, инновациялық тұрғыда ойлап, қызмет жасай алатын ұстаз ғана атқара алады.

Даму да, білім де ешбір адамға қолдан беріле салмайды. Кімде кім оған қол жеткізгісі келсе әрекет етуі, өзін өзі жетілдіруі, өз бетінше білім алуы, өз бетінше жұмыс істеу күш салуы қажет. Өз бетімен жұмыс істеу тәжірибесі кәсіби өзін өзі тәрбиелеудің алғы шартын құрайды, жеке тұлғаны дамытуда сапалы жұмысты болжайды. Болашақ маман бәсекеге қабілетті болу үшін, жеке тұлғаның сапалық қасиетін: өз бетімен білім алу дайындығы мен қабілеттілігін; өзіне деген сенімділікті; өзін – өзі бақылауды; ой еркіндігін, шынайылықты; сын тұрғысынан ойлауды; мақсатқа жету үшін жаңа идеялар мен инновацияларды қолдану дайындығын; қарым-қатынас қабілетін; шешім қабылдау қабілетін; мақсатқа жету үшін бірігіп жұмыс істеу қабілетін, алгоритм құрастыруды және оған талдау жасай білуді жетілдіруі қажет.

Бірнеше жылдан бері елорданың қызмет көрсету саласына бәсекеге қабілетті білікті мамандар даярлаумен жүйелі айналысып келе жатқан оқу орны – қоғамдық тамақтандыру және сервис колледжі «Білім беру технологиясын жетілдіру негізінде бәсекеге қабілетті маманның басты құзіреттілігін қалыптастыру» тақырыбын таңдап алды.

Жұмыс барысында бәсекеге қабілетті маман дайындауды қалыптастыру үдерісін ғылыми – әдістемелік сүйемелдеуді, педагогтардың біліктілігін арттыруды, қазіргі заманғы педагогикалық технологияларды, ғылыми-зерттеу және эксперименталды жұмыстар енгізуді мақсат етіп қойды.

Білім беру жүйесін одан әрі жетілдіру, мемлекеттік білім беру стандартын жүзеге асыру, жаңа буын оқулықтарын оқыту үрдісіне енгізу тәрізді келелі мәселелер ұстаздарға шеберлік пен іскерлікті, кәсіби дайындығының сапасын өсіру мен дамыту міндеттерін қойып

отыр. Осындай міндеттерді жүзеге асыру үшін қазір Қазақстанда әлемдік деңгейдегі колледждер құрылуда, білім беру процесіне дуалды оқыту жүйесі енгізілуде. Қазіргі кезде әлемде оқытудың дуалды жүйесі-техникалық және кәсіптік мамандар даярлаудың ең тиімді жолдарының бірі болып табылады. Дуалды оқыту жүйесінің кәсіби мамандар даярлауда тиімділігі мен нәтижелілігі зор екендігі тәжірибеде дәлелденген. Дуалды оқыту жүйесі қазіргі дүние жүзілік тәжірибеде бар дүние. Оның жарқын мысалдарының бірі - Германиядағы кәсіптік-техникалық білім берудегі даярлаудың дуалдық жүйесі. Мұнда студенттер уақытының үштен екі бөлігінде еңбек ете жүріп, өндірістен қол үзбей оқиды, тек уақытының үшінші бөлігін теориялық оқуға, білімді ұйымдастыруға арнайды.

0508000 «Тамақтандыруды ұйымдастыру» мамандығы бойынша Эксперименттік оқу жұмыс жоспары құрастырылды және кәсіпорындағы өндірістік оқыту Ережесі әлеуметтік серіктестермен келісілді. Мамандарды дайындауды дуалды оқыту бойынша Нұр-Сұлтан қаласы әкімдігінің «Қоғамдық тамақтандыру және сервис колледжі» МКҚК, әлеуметтік серіктестер, кәсіпкерлер Палатасымен және Білім басқармасы арасындатөрт жақты келісім шарттар жыл сайын жасалуда.

Дуалдық оқу жүйесін енгізуде құзыреттілікті жобалау колледж студенттері үшін таптырмас мүмкіндіктердің бірі. Аталған әдісті меңгеру кезінде студенттің өзіндік дүниетанымы қалыптасады, студенттің сабаққа деген ынтасы және жауапкершілігі артады, студенттің өз білімін өзі бағалай білуіне мүмкіндік туады, өз қабілетіне, болашағына сенуіне, танымдық әрекеттерінің қалыптасып, одан әрі шығармашылықпен айналысуына, пәнге қызығушылығының артуына мүмкіндік туады.

Болашаққа апарар 100 нақты қадамның 79-қадамында білім беру жүйесінде жастарды ағылшын тілінде оқытуға кезең-кезеңмен көшіру, даярланатын кадрлардың бәсекелестік қабілетін арттыру міндеттері көзделген. Бұл бағытта да колледжде нәтижелі жұмыстар атқарылуда. Атап айтқанда, Тамақтандыруды ұйымдастыру мамандығы бойынша білім алушы бір топта кәсіптік тәжірибені эксперимент түрінде ағылшын тілінде жүргізуді оқу үрдісіне енгізген.

Президент тапсырмасы бойынша биылдан бастап «Баршаға арналған тегін кәсіптік – техникалық білім беру» жобасы іске асырыла бастады. «Тегін оқытумен ең әуелі жұмыссыз және өзін өзі тиімсіз жұмыспен қамтыған жастар, сондай-ақ кәсіптік білімі жоқ ересек адамдар қамтылуы тиіс. Кәсіптік білім беру жүйесінде, экономикадағы жаңа өндірістер үшін мамандар дайындауға ден қою керек...»[3] деп, ұтымды ұсынысын кезекті Халыққа арнаған Жолдауында айтып өтті.

Ол үшін еңбек нарығының талаптарына және үздік әлемдік оқу-өндірістік тәжірибелерге сәйкес материалдық-техникалық жабдықталуына және кадрлық құрам деңгейіне көп көңіл бөлініп, бүгінгі күні нарықта сұранысқа ие мамандықтар бойынша мамандар дайындау дәстүрі жалғасатын болады.

Елордамыздың ірі кәсіпорындары мен «Marriott», «Hilton Garden Inn», «Думан», «Rixos», «Radisson», «Soluxe Hotel Astana» секілді әлемдік деңгейдегі қонақ үй кешендері сияқты жұмыс беруші мекемелермен берік байланыстағы оқу орны түлектері мен студенттерінің тамақтандыру индустриясының дамуына қосар үлесі зор болатыны сөзсіз.

Қолданылған әдебиеттер:

1. Қазақстан Республикасында білім беру жүйесін дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы, Астана.
2. А. Қозыбай, Н. Жексенбиева, К. Өстеміров. Топ жетекшісі «Фолиант». Астана, 2010ж.
3. «Қазақстанның үшінші жаңғыруы: жаһандық бәсекеге қабілеттілік» Жолдауы, Н. Назарбаев, Астана, 2017ж.
4. А.Қ. Қозыбай. Мамандыққа кіріспе. Оқулық. Алматы, 2008ж.

Габдуллина Г.С., Исимова Ж.Т., – жоғары санатты

ЖАҢА МАЗМҰНДА БІЛІМ БЕРУ-- БІЛІМ САПАСЫН АРТТЫРУДЫҢ НЕГІЗГІ ШАРТЫ

Тәуелсіз елдің негізгі тірегі – білімді жастар. Қазіргі таңда білімдінің алға түсіп, бәйгеден озып келетін заманы енді туды.

Мемлекет болашағының кепілі- жастарға білім мен тәрбие беру мәселесінен өткір мәселе жоқ екені белгілі. Қазақтың кемел талантты ұлы ұстазы Ахмет Байтұрсынов: *«Елді түзетуді бала оқыту ісін түзетуден бастау керек»*, -деген.

Білім беру жүйесінде жастарға сапалы білім беріп, олардың үйлесімді дамуы мен тұлға ретінде қалыптасуында ұстаздың кәсіби шеберлік көрсеткіштерінің бірі - жалпы педагогикалық, ғылыми- теориялық, әдістемелік жаңалықтар мен озық тәжірибені жетік меңгерудің маңызы зор.

Қазіргі ұстаздар алдындағы міндет: ғылым мен техниканың даму деңгейіне сәйкес оқушының білімі терең, іскер және ойлауға қабілетті, әлемдік стандарттар негізінде жұмыс істей алатын құзырлы тұлғаны қалыптастыру. Мұндай талапқа сай қызмет істеу үшін ұстаз үздіксіз ізденісте кәсіби білікті болуы тиіс.

Инновациялық оқыту нәтижелері оқушының өз бетінше әрекет етуі арқылы білімді меңгеруіне ықпал етуі тиіс. Оқушының ой-өрісін кеңейтіп, дүниетанымдық көзқарастары мен танымдық белсенділігін арттыруда, зерттеушілігі арқылы шығармашылық икемділігін дамытуда, біліктілікке ұмтылуда, яғни тұлғаны жан-жақты дамытуды жүзеге асыруда оқу үдерісіне инновациялық технологияларды енгізу шешуші рөл атқарады, оң нәтиже береді.

Иә, қазіргі таңда еліміздің түкпір-түкпірінде Қазақстан Республикасы білім беру мазмұнын жаңарту шеңберінде бірқатар пәндер бойынша педагогикалық кадрлардың біліктілігін арттыру курстары жүргізілуде.

Жаңартылған білім беру бағдарламасының ең негізгі мақсаты-білім алушылардың оқу нәтижелерін жетілдіру болып табылады. Орта білім мазмұнын жаңартудың көптеген компоненттері, соның ішінде мұғалімдердің біліктілігін арттыру бағдарламасы осы мақсатқа бағытталған.

Жаңартылған оқу бағдарламаларының ерекшеліктері келесі бөлімнен тұратын жаңа құрылымы болып табылады:

- Пәннің маңыздылығы;
- Пән бойынша оқу бағдарламасының мақсаты;
- Оқыту үдерісіне ұйымдастыруға қойылатын талаптар;
- Пәнді оқытуда қолданылатын педагогикалық әдіс- тәсілдер;
- Түрлі мәдениет пен көзқарастарға құрмет;
- Ақпараттық- коммуникациялық технологияларды қолдану құзіреттілігі;
- Оқушылардың коммуникативтік дағдыларын дамыту;
- Оқу нәтижелерін бағалау жолдары;
- Оқудың мазмұны, ұйымдастырылуы мен бірізділігі.

Бағдарламаның міндеттері:

1. Пән бойынша жаңартылған білім беру бағдарламасының құрылымымен, ондағы материалдардың күрделілігінің өсу ретімен, мазмұнымен және мақсаттарымен таныстыру;
2. Пән бойынша жаңартылған білім беру бағдарламасына сәйкес келетін педагогикалық тәсілдерді түсінуін және қолдана білуін қамтамасыз ету;
3. Пән бойынша жаңартылған білім беру бағдарламасындағы оқу мақсаттарына қол жеткізу мақсатында критериялды бағалау жүйесін түсініп, қолдана білуін қамтамасыз ету;
4. Мұғалімдердің бойында орта білім мазмұнын жаңарту жағдайында пән бойынша жаңартылған білім беру бағдарламасын іске асыру үшін қажетті дағдыларды қалыптастыру.

Оқудан күтілетін нәтижелер:

- Мұғалімдер жаңартылған білім беру бағдарламасының құрылымын, ондағы материалдардың күрделілігінің өсу ретін, мазмұнын және мақсаттарын біледі және түсінеді;
- Пән бойынша жаңартылған білім беру бағдарламасына сәйкес келетін педагогикалық тәсілдерді, оқу материалдарын қолдана біледі;
- Пән бойынша жаңартылған білім беру бағдарламасындағы оқу мақсаттарына қол жеткізу мақсатында критериалды бағалау жүйесін түсінеді және қолдана біледі;

- Мұғалімдердің орта білім мазмұнын жаңарту жағдайында пән бойынша жаңартылған білім беру бағдарламасын іске асыру үшін қажетті біліктері мен дағдылары қалыптасқан.

Жаңартылған білім беру бағдарламасы бойынша мұғалімдердің біліктілігін арттыру курсынан алған әсеріміз өте көп. Жаңартылған білім беру мазмұнына сай өткізілген «Алғашқы көмек. Естен тану. Шок. Улану» атты сабағымыздың әзірлемесін ұсынамыз.

Бұл оқытудың эмбебаб үлгісін және тиімді әдістер жүйесін қолданып, оқушыларға тәуелсіз болуға, сыни тұрғыдан ойлауға, оқуға жауапкершілікпен және шығармашылықпен қарауына көмектесетін сыни тұрғыдан ойлауға бағытталған сабақ.

Сабақтың тақырыбы: “FIRST AID. FAINTING. SHOCK. POISONING”

Сабақтың мақсаты: Естен таңғанда, шокалғанда, уланғанда алғашқы көмек көрсетуді үйрету, жаңа терминологияларды үштілде меңгерту.

Оқытудың нәтижесі: Естен таңғанда, шокалғанда, уланғанда алғашқы көмек көрсете алады, көмек көрсетуді ретімен орындай алады, олардың белгілерін ағылшын тілінде атай алады.

Бағалайтын жұмыстың түрлері: Теориялық білімін “Куббизм” әдісі арқылы тексеру, естен тану, шокалудың басты белгілерін “SPIDER”, “FIVE FINGERS” әдістерімен тексеру, сөздік қорларын байыту үшін үштілде “CHESS” әдісі арқылы тексеру, мәтіннің мазмұнын есте сақтау үшін “SEMANTIC MAP” әдісі арқылы сұрау. Естен таңғанда, шокалғанда, уланғанда алғашқы көмек көрсетуді есте сақтау.

Оқудың формасы: Теориялық тұрғыда.

Бақылау формасы: Қадағалау, топтық жұмыс арқылы сұрақ-жауап, ойқозғау, сөздік қорларын үштілде әр-түрлі әдістер арқылы тексеру, мәтінді меңгеруін тексеру, қортынды бағалау.

Бағалау түрлерінің қоры: Формативті бағалау

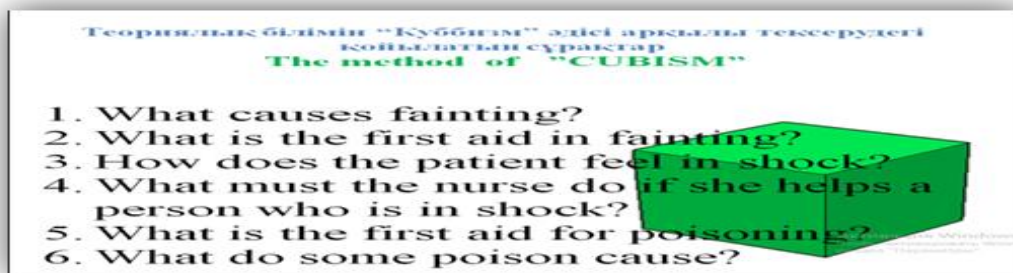
Бағалау уақыты: 2 сағат.

Бағалау түрі: жеке бағалау, топтық бағалау

Кері байланыс: “Ағаш”, қол сигналдары.

Суммативті бағалау	Формативті бағалау
<p>Белгілі бір мерзім ішіндегі нақты білім көрсеткішін көрсетеді</p> <p>(қортынды тест, емтихан, сынақ, бақылау кеспелері т.б)</p> <p>Бағалау әдістерін мұғалім жоспарлайды</p>	<p>Күнделікті тәжірибеде қолданылады. Міндетті түрде оқушылармен кері байланыс орнатылу керек. Мұғалімге топтың түсіну, ілгерлеу деңгейін көрсетеді</p>

Теориялық білімін “Куббизм” әдісі арқылы тексерудегі қойылатын сұрақтар

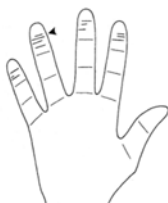

Теориялық білім топтық бағалау

Теориялық білімі	«5»	«4»	«3»
Теориялық білімінің толықтай меңгеруі	Топ мүшесі қойылған сұрақтарға толық, дұрыс жауап берді	Топ мүшесі қойылған сұрақтарға толық емес, бірақ дұрыс жауап берді	Қойылған сұраққа топ мүшесі жауаптарында қателіктер кездесті
Топтағы белсенділігі	Топ мүшесі белсенділіктері өте жоғары	Топ мүшесі белсенділігі баяу болды	Топ мүшесі белсенділік танытпады
Топ мүшелерімен ауызбіршілігі	Топ мүшелерімен ақылдасып жауап берді	Топ мүшелерімен кеңеспей жауап берді	Топ мүшесі топпен кеңеспей қате жауап берді

“Бестік және Өрмекші ” әдістерімен естен тану мен шоктың белгілерін тексеру

“Бестік” әдісімен тексеру
The method of «FIVE FINGERS»

What are the main symptoms of shock?

The method of «SPIDER»

What are the main symptoms of fainting?

Естен тану , шокалудың басты белгілерін “Бессаусақ ”, “Өрмекші ” әдістері арқылы бағалау

“FIVE FINGERS”, “SPIDER” әдістерімен бағалау критерийлері	«5»	«4»	«3»
Алғашқы көмек көрсетудің ретінің сақталуы	Алғашқы көмек көрсетуді дұрыс сақтаған	Алғашқы көмек көрсету ретін шатастырған	Алғашқы көмек көрсетудің ретін мүлдем сақтамаған

«Шахмат» әдісі арқылы сөздік қорларын байыту үшін үш тілде тексеру

The method of «CHESS»
сөздік қорларын байыту үшін үш тілде тексеру

KAZAKH	RUSSIAN	ENGLISH
Қатты рухани қобалжу, қатты ауыру талып қалудың себебі		
	Кровь не поступает в мозг.	Breathing is rapid and shallow .
	Человек становится бледным и ослабленным	
Мандайда тер пайда болады		Sprinkle cold water on his face.
	Пациенты нуждаются в скорой медицинской помощи	

Сөздік қорларын байыту үшін үш тілде «Шахмат» әдісі арқылы тексеруді бағалау

Сөздік қорларын үш тілде бағалау критерийлері	«5»	«4»	«3»
Сөз тіркестерін үш тілде ажырата білуі	Сөз тіркестерін үш тілде ажырата біледі	Сөз тіркестерін үш тілде шатастырып ажыратады	Сөз тіркестерін үш тілде ажырата білмеді
Сөз тіркестерін үш тілде айта білуі	Сөз тіркестерін үш тілде еркін айта алады	Сөз тіркестерін үш тілде ағылшын тілінде атай алмады	Сөз тіркестерін орыс және ағылшын тілдерінде атай алмады

Мәтіннің мазмұнын есте сақтау үшін «СЕМАНТИКАЛЫҚ КАРТА» әдісі арқылы сұрау

Мәтіннің мазмұнын есте сақтау үшін
«SEMANTIC MAP» әдісі арқылы сұрау

WORDS	time	skin	substances	emotion	care	pain	water
strong				+			
severe						+	
short							
cold							
pale							
harmful							
medical							

«Семантикалық карта» әдісі арқылы тексеруді бағалау

Мәтіннің мазмұнын есте сақтауды бағалау критерийлері	«5»	«4»	«3»
Мәтіннің мазмұнын есте сақтауы	Мәтіннің мазмұнын толық есте сақтай алады	Мәтіннің мазмұнын есте сақтайды	Мәтіннің мазмұнын толық білмейды

Кері байланыс әдіс-тәсілдері

Жаңартылған білім беру бағдарламасы - озық технологиялардың барлық қыр-сырларын білуге жетелейді.

Сөзіміздің соңын қорытындылай келе, бұл жаңартылған білім беру бағдарламасы бойынша біздің көкейге түйгеніміз: алдымызға бір мақсат қоя отырып, сол мақсатқа жету жолында білім алушылардың жүрегіне жол тауып, әрекеттендіре білу шеберлігіне жетсек, егемен елдің болашақ мамандары білімді де білікті болып шықпақ. Соның арқасында біз бәсекеге қабілетті, іргесі мықты ел боламыз. Ұстаздықтың ұлы жолында бар күш жігерімізді салып, елімізге пайдамызды тигізіп жатсақ, бұл ғаламда одан артық бақыт жоқ деп ойлаймыз.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Мұғалімге арналған нұсқаулық Бірінші (ілгері) деңгей. 2014ж
2. ҚР орта білім мазмұнын жаңарту еңбегінде қазақ тілінде оқытатын мектептердегі бастауыш сынып пәндері бойынша педагогика кадрларының біліктілігін арттыру курсының білім беру бағдарламасы. 2016ж
3. «Тәжірибедегі рефлексия» жалпы білім беретін мектептердегі педагогика кадрларының кәсіби даму бағдарламасы Тренерге арналған нұсқаулық. 2016ж
4. ҚР Тілдерді дамыту мен қолданудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы, Астана, 2011.
5. ҚР Білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы, Астана, 2010.

Кожабекова Б. А., физика пәнінің жоғары санат оқытушысы

ЖШС «Медициналық-техникалық колледжі» Нұр-Сұлтан қ.

Kozhabekova B.A., physics teacher of the highest category

LLP "Medical-technical college", Nur-Sultan City

kozhabekova74@mail.ru

ФИЗИКА ПӘНІН ПӘНАРАЛЫҚ БАЙЛАНЫСТА КІРІКТІРЕ ОҚЫТУ ТЕХНОЛОГИЯСЫ

Мақалада инновациялық технологияларды қолданудың негізгі ерекшеліктері және физика пәні бойынша оқу үрдісінде интеграция мүмкіндіктері қарастырылған.

Түйін сөздер: білім беру кеңістігі, **кіріктіре оқыту**, физика сабағында практикалық қолдану

Technology of integrated teaching of physics in interdisciplinary communication

The article considers the main features of the use of innovative technologies and opportunities for integration in the educational process in physics.

Keywords: educational space, integrated learning, practical application in physics

*«Пәндердегі білім байланысы, сол байланыс
негізінде меңгерілуге тиісті»*

Я.А. Коменский

Білім берудің ұлттық моделінің негізгі өзегі оның құрылымдық байланыстарының сабақтастығы болып табылады. Қазіргі уақытта Қазақстан әлемдік кеңістікке шығуға

бағытталған жаңа білім беру жүйесін дамыту үстінде. Бұл процесс педагогикалық үрдістердің теориясы мен практикасындағы елеулі өзгерістермен қатар қалыптасып келеді. Қазақстан Республикасының тұңғыш Президенті Елбасы Н.Ә.Назарбаевтың «Қазақстан-2050» стратегиясы: қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» атты Жолдауында «Тілдердің үштұғырлығы мәдени жобасын кезеңдеп жүзеге асыруды қолға алуды ұсынамын. Бұлар — қазақ тілі — мемлекеттік тіл, орыс тілі — ұлтаралық қатынас тілі және ағылшын тілі — жаһандық экономикаға ойдағыдай кіру тілі», барлық жеткіншек ұрпақтың функционалдық сауаттылығына да зор көңіл бөлу қажет», деп атап көрсетті. Үш тілде білім беруді дамытуды орындаудың негізгі жолдарының бірі пәнді (информатика, химия, қазақ және орыс әдебиеттері, жаратылыстану т.с.с) және тілді кіріктіріп оқыту болып табылады.

Еліміздің білім алушы ұрпағымызға, сапалы білім беру педагогтардың шеберлігі мен іскерлігіне байланысты. Ал педагогикалық шеберлік пен іскерлікті дамытуда жаңа технологияны қолданудың маңыздылығы зор. Оқытудың жаңа технологиясы — оқытудың тиімді әдіс-тәсілдерін қолдануды, оқытудың әр түрлі әдістері мен формаларын біріктіруді, оқу материалын тиімді пайдалануды, оқудың сапасына білім мен біліктілікті жүйелеуді жүзеге асырады.

Қазіргі заман, білім алушылары сабаққа қойылатын талаптары зор шеберлікті қажет етеді. Оқытушы сабақ үрдісіне материалды дайын күйінде бермей, білім алушы ізденісіне жол ашатындай әдіс –тәсілдерді таңдап алуы қажет. Әрбір қабілетіне қарай білім беруде оны дербестікке, ізденімпаздыққа, шығармашылыққа тәрбиелеуді жүзеге асыратын жаңартылған инновациялық технологияны меңгеріп, жаңашыл әдіс –тәсілдерді пайдалануымыз қажет. Әдіскер С.Көшімбетова өзінің зерттеуінде оқу-тәрбие үрдісінде оқытудың инновациялық әдіс-тәсілдерін қолданудың бірнеше ерекшеліктері бар. Сол ерекшеліктің бірі- кіріктіре оқыту.

Кіріктіре оқыту дегеніміз:

- сабақта пәнаралық байланыстарды дамыту мен тереңдетуге;
- ерекше дарынды білім алушыларға мәнді де саналы оқуға;
- сабақ құрылымында проблемалық жағдайлар үлесін ұлғайтуға;
- жекеленген пәндер бойынша білімді біріктіруге және ұштастыратырып жүйелеп оқуға;
- білім алушылардың ойлау қабілеттерін белсендіруге, танымдық пен қызығушылықтарын және өз бетінше жұмыс істеуін дамытуға ықпал етуге;
- жеке тұлғаның зерттеушілік типін қалыптастыратын білім алушылардың ойлау әрекетін белсендіруге;
- білім алушыларға бір мезгілде әрекетті орындауда барлық мақсат қоюдан нәтижеге дейінгі барлық процесіне бақылау жасауға;
- білім берушілік, дамытушылық және танымдық үшбірлікті ұстаздың шексіз шығармашылығы тұрғысынан жүзеге асыруға;
- сабақтың ақпараттық сыйымдылығын арттыруға;
- білім алушылардың уәждемесін арттыруға, олардың оқу-танымдық әрекетін белсендіруге, шаршағандары мен қажуларын азайтуға;
- сабақ үрдісінде өтілетін тақырыптың адам және қоғам өмірімен тікелей байланысына мән беруге;
- білім алушылардың шығармашылық ойлауын дамытуға;
- олардың алған білімдерін өмірде қолдана білулеріне көмектеседі.

Кіріктірілген сабақтың негізгі мақсаты - оқу материалдарын байланыстырып, сабақта білім алушыларға терең білім беру, ойлау қабілетін дамыту. Оқу материалдарын бағдарламаларға сай пәндер бойынша біріктіріп беру білім алушылардың жан-жақты тұтас, терең және берік білім алуына мүмкіндік жасайды. Сондықтан әрбір оқытушы пәндердегі ұқсас оқу материалдарын біріктіріп, яғни пән аралық байланыс принципін қолданып, интегралдық жоспар жасайды. Интеграциялық- пән аралық байланысты жетілдіру мақсатына байланысты пайда болған. Пәнаралық байланыс білім алушылар бір пәннен алған білімін екінші пәнге қолдануға мүмкіндік береді.

Жаңа инновациялық технология білім беру саласын дамытуды, яғни оқыту үрдісін даралауда білім алушыны жеке тұлға ретінде дамытуды, білім алушының өзіндік іс-әрекетін

қалыптастыруға бағыттау- білім беруде жеке оқытуды дамыту мен пәндердің бір-бірімен байланысын жүзеге асыруды көздейді. «Инновация» ұғымын қарастырсақ, ғалымдардың көбі оған әртүрлі анықтамалар берген. Мысалы, Э.Раджерс инновацияны былайша түсіндіреді: «Инновация- нақтылы бір адамға жаңа болып табылатын идея». Майлс «Инновация — арнайы жаңа өзгеріс. Біз одан жүйелі міндеттеріміздің жүзеге асуын, шешімдерін күтеміз», — дейді. Ал Қазақстанда ең алғаш «Инновация» ұғымына қазақ тілінде анықтама берген ғалым Немеребай Нұрахметов. Ол «Инновация, инновациялық үрдіс деп отырғанымыз — білім беру мекемелерінің жаңалықтарды жасау, меңгеру, қолдану және таратуға байланысты бір бөлек қызметі» деген анықтаманы ұсынады. Оқу мен тәрбиенің, негізгі және қосымша бөлімінің, білім, білік, дағдының, сабақтың білім беру, тәрбие беру, дамытушылық мақсаттарының сабақтастығын ешкім де жоққа шығара алмайды. Интеграцияға баратын жол осы салалардың бірігуімен басталады. Интеграциялық білім, білім алушының ақпараттық және коммуникативті күзiреттiлiгiн қалыптастырады. Пәнаралық байланыс арқылы бір ғылым саласының заңдылығын айқын, дәл білу үшін басқа ғылым саласындағы ұқсас құбылыспен байланыстырып, салыстыруға мүмкіндік туады.

Пәнаралық байланыс тиімділігі:

- білім алушыларға берілетін ғылыми білім негіздерінің бірлігін, пәнаралық байланысын сақтау;
 - білім алушылардың ойының тиянақталуына, қиялдауына, ұғымды меңгеруге, ойда сақтауына мүмкіндіктер тудырып, жағдай жасау;
 - білім алушылардың шығармашылық тұлғасын қалыптастыруда, оқытудың тиімді әдістерін іздестіру жолдары, пәнаралық байланысты күшейтуге септігін тигізеді.
- Пәнаралық байланыс құрамы - басқа оқу пәндерін зерделеу кезінде нақты тақырыптар бойынша көрсетуге болады.

Мен өз тәжірибемде физика сабағында биофизикалық материалдарды қолдану оқытудың білімділік, тәрбиелік және дамытушылық міндеттерін жүйелі жүзеге асыруға мүмкіндік береді. Мысалы «Тербелістер мен толқындар» тарауын өткенде тербеліс тірі ағзаларға тән құбылыс. Айналадағы дыбыс құлақтың мембранасын тербелтеді, соның нәтижесінде біз дыбысты естиміз. Адамның жан дүниесін тебіренге әсерлі сезімге бөлейтін музыка, музыкалық аспап ішегінің, күй табақтың тербелісінің нәтижесі. Ақырында, жүрегіміздің соғуы, дем алған кезіміздегі өкпеіміздің ұлғайып-кішіреуі, тоңған денеміздің тітіркенуі, жүрген кезіміздегі аяғымыздың қозғалысы – барлығыда тербелістің тірі ағза табиғатына тән екендігін көрсетеді. Адамның денесіндегі тербелістерге қатысты, адам организмінің күйін зерттеуге бағытталған ауқымды жұмыстар-инженерлік ізденістердің жемісі. Бұл мәселелердің көпшілігі жасанды жүрек, өкпе, бүйрек жасаудан бастап, теңіз толқындарымен күресу мәселеріне дейінгі барлық шаралар-тербелісті процестермен тығыз байланысты екенін түсіндіремін.

2. *Связь с русской литературой* на занятиях по физике выражается прежде всего в использовании примеров из художественной и научно-популярной литературы или фольклора, образно описывающих то или иное физическое явление, историческую обстановку, образ ученого и стихотворение, басни и т.д. Так, например, изучение материала о басни Крылова «Лебедь, рак да щука» Здесь я буду объяснять главу «Механические движения»

3. Әрбір сабақ қызықты, білім алушы жадында ұзақ сақталу үшін сабақта жаңа технология элементтерін қолданумен қатар, уақытты тиімді пайдалана білу қажет. «Атомдар мен молекулалар». «Заттардың молекулалық құрылысы» тақырыбын өткенде биология, химия пәндерімен байланысқа баса назар аударамын. Атомдар мен молекулалар. Заттардың молекулалық құрылысы туралы электронды оқулықты, Д.И. Менделеевтің периодтық кестесін пайдаланып қысқаша тоқталып өтіп, тақырыпты білім алушылардың өздеріне оқуға беремін.

4. Қай елдің тарихына көз салсақ та халқының мәртебе мерейін көтерген, мақтанышына айналған дарын иелері, дана ғұламаларының еңбектерімен таныстырамын. Табиғат құбылысы мен физикалық құбылыс екеуі егіз ұғым дейтін болсақ тіршіліктің тірегі – табиғатқа қамқорлық жасау бүгінгі ұрпақтың паразы екендігін айта келіп, қазақтың аса көрнекті ақыны,

жазушысы, белгілі қоғам қайраткері С.Сейфуллиннің «Жазғы далада» өлеңінен мынадай шумақтарды мысалға келтіреміз:

Көк ала кілем-жасыл шөп.

Тамылжып иісін аңқытты.

Кеудеге толып жас иіс

Тән мен жанды балқытты...Осы шумақтарда физикалық құбылыс, диффузияны байқаймыз.

Қызғалдақ пен сарғалдақ

Араласып ұйысты

Желекті жас келіндей

Ұялып басын иісті,-деген шумағында физикада соққан желдің, яғни сыртқы периодты күштердің әсерінен болған еріксіз тербелістерді сипаттауға болады.

5. Математиканы « Ғылымдардың патшасы»- деп тегін атамаса керек. Физикалық заңдар, математикалық символдар арқылы белгіленіп, физикалық есептерді шығаруына математика әдістерін пайдаланады. Қозғалыстағы дененің ізі-траекториясы қозғалыстың түріне қарай әртүрлі болып келеді. Мысалы, түзу сызықты бір қалыпты үдемелі қозғалыста-түзу сызық.

Айналмалы қозғалыста – шеңбер. Механикада денелер қозғалысының жаңа түрін-ауырлық күші әсерінен болатын қозғалысты қарастырамыз. Осы қозғалыста дененің траекториясы – парабола болады. Мысалы. Фонтан суының атқыландағы ізі, лактырылған ізі, зеңбіректен атылған снаряд ізі т.с.с. көп мысалдар келтіруге болады. Артиллерияда артиллеристер параболаны білуге мәжбүр, өйткені, атқан снаряд ізін, түсу нүктесін білмесе, артиллерия өз мақсатын орындай алмаған болар еді.

6. Дыбыс толқындары. Ультрадыбыс және инфрадыбыс тақырыбын интегративтік сабақ (физика, информатика) түрінде өткізуге болады. Компьютерде мультимедия арқылы оқушылар «Акустикалық резонанс», «Дыбыстың шағылуын» тәжірибеде көрсетеді.

7. Халқымыздың ертегілерінде, салт-дәстүрлерінде, аңыз әңгімелерінде, табиғатты жырлаған ақындардың өлеңдерінде табиғат құбылыстары мен физикалық заңдылықтардың бір-бірімен астасып жатқаны белгілі. Ендеше, физика табиғатты зерттейтін ғылым болғандықтан, ол табиғат құбылыстарының құпия сырларын түсіндіретін болса, әдебиет сол құбылыстарды әсерлеп, көркемдеп суреттей отырып жеткізеді. Ендеше бұл екі пәннің арасында байланыс барлығын ақындардың табиғат жайында жырлаған өлеңдерін көруге болады.

Илияс Жансүгіров атамыздың

Ағыңды менің Ақсуым,

Ақырып әлі ағасың,

Ақиланған ашумен,

Ақтарды асқар сабасын.

Тас тарпуын, шапшуын,

Қарасаң қайран қаласың,

Жалғыз жазғы бір кеште,

Жағаладым жағасын. **Өлең жолынан табиғаттағы өзгерістерді байқаймыз.**

Мұқағали поэзиясындағы өлең шумақтарын физика сабағында қолдана отырып, оқушыларға ғылыми тұрғыдан білім беру және сонымен бірге оларды адамгершілігі мол, елін, жерін сүйетін, сол үшін күйетін патриоттық рухта тәрбиелеуге үлес қосу мақсатында пайдаланамын.

Ей, табиғат, шеберсің-ау, шеберсің,

Көрмегенді көрсетерсің берерсің.

Ұланғайыр бұлағымды місе етпей,

Ашкөзденген адамдарға не дерсің!

Айың – анау, Күнің – анау, Жерің – мынау.

Ау, адамдар, жетпей жатыр енді не?

Табиғатқа таласпандар, ағайын,

Асырайды ол сені, мені, елді де! – деп ағынан жарылады. Бұл шумақты бір сөзбен айтқанда, табиғатсыз адамдардың өмір сүре алмайтындығы айтылса, физика әлем кеңістігі қоршап тұрған материя екендігі, сонымен бірге, табиғаттағы тіршіліктің бір-бірімен тығыз байланыста екенін: Күннің Жермен байланысын, жерге шыққан шөптердің, ағаштардың адам қажетіне жарауын, яғни табиғатта басы артық дүние жоқ екендігін, біріне-бірі мұқтаж, бір – біріне керек екендігі жырланғанын түсіндіремін. Сөйтіп, табиғатқа адамгершілік тұрғыдан қарым – қатынас жасаудың маңызды екеніне тоқталамын.

Механикалық тербелістерге мысал бола алатын мына бір өлең шумағына назар аударайық: «Қара саздың шыбығын жел тербеген, Жел тербеген шыбықты мен тербегер», – деген шумағында физикада соққан желдің тарапынан шыбықты тербелісі сыртқы периодты күштердің әсерінен болған еріксіз тербелісті сипаттайтынын айтамын.

Қазақ халқының ұлы ақыны Абай Құнанбаевтың

Желсіз түнде жарық ай,

Сәулесі суда дірілдеп,

Ауылдың жаны терең сай,

Тасыған өзен күрілдеп. Бұл өлең жолдарында жарықтың шағылу құбылысы туралы айтылғанын түсіндіремін.

Білім алушының дүниетанымын қалыптастыру барлық пәндердің міндеті. Пәнаралық байланыс дүниетанымды бір жүйеге келтіреді, бір ізді, үйлесімді дамытады. Білімді жалпылау, жалпыны бірлікте көру, жалпы тұрғыдан ерекшелікті таныту-әлемнің біртұтас бейнесін танытудағы бірден бір жол.

Қорыта айтқанда, сабақты дайындау және өткізу үшін бізге кіріктіру көмек береді. В.А. Сухомлинский “Сабақ – бұл мұғалімнің жалпы және педагогикалық мәдениеті, оның интеллектуалдық байлығының өлшемі, оның ой-өрісінің көрсеткіші» дегендей, білім беру мазмұнын жаңарту негіздерінің бірі, үштілді білім беруде заманауи кіріктірілген әдісін белсенді қолдану өте тиімді және жақсы нәтиже берері сөзсіз.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Көшімбетова С. Инновациялық технологияны білім сапасын көтеруде пайдалану мүмкіндіктері. – А.: Білім, 2008.
2. Құнанбаев А «Желсіз түнде жарық ай» өлеңінен үзінді.
3. Қабдықайыров Қ. Инновациялық технологияларды диагностикалау. – А., 2004
4. Мақатаев М өлең жолдары
5. Назарбаев Н.Ә. Білім мен ғылым — даму тетігі / Елбасының ҚР Білім және ғылым қызметкерлерінің III съезінде сөйлеген сөзі // Егемен Қазақстан, 13 қазан, 2014.
6. Раджерс Э. Инновация туралы түсінік. — //Қазақстан мектебі, №4, 2006.
7. Сейфуллин С. «Жазғы далада» өлеңі
8. Хакимова Н. Критериальное оценивание как педагогическая технология

Рахметоллин Қ.Ж. – арнайы пән оқытушысы:
«Ақжайық аграрлықтехникалық колледжі»МҚКҚ

АРНАЙЫ ПӘНДЕР ОҚЫТУДА МОДУЛЬДІК – ҚҰЗІРЕТТІЛІК ТӘСІЛДЕМЕГЕ НЕГІЗДЕЛГЕН БІЛІМ БЕРУ БАҒДАРЛАМАЛАРЫН ІСКЕ АСЫРУ

504000 «Фермер шаруашылығы» мамандығын алатын болсам, білім алушылар І модуль бойынша 150406 2 «Ауылшаруашылық өндірісіндегі тракторшы-машинист» біліктілігін 4 семестрде алып шығады.

Яғни, осы модуль бойынша ауылшаруашылық машиналарының жұмысының ерекшеліктері туралы, электромеханикалық құрылғыларды техникалық қызмет көрсетуге

және жөндеуге дайындауды орындау білімдерін қалыптастыру үшін қажетті білім, білік және дағдыларын сипаттайды.

II модуль, 150410 2 «Слесарь-жөндеуші» біліктілігі беріледі. Бұл модуль слесарьлық жұмыс дағдыларының қолдануымен автомобиль және тракторларды жөндеу жұмыстары үшін қажетті білімді, білікті және дағдыны сипаттайды.

Модульдік оқу нәтижесінде білім алушылар меңгереді: металды өңдеу технологиясын, металды түзету және ию, кесу және құю технологиясының қолдануымен жұмыс атқаруды бұрандыны кесуді, қырнау, құю дағдысын практикалық қолдануды және де басқа да слесарьлық жұмыс барысында да қауіпсіздік техникасын сақтауды, тракторлар мен автомобильдердің бөлшектеріне техникалық қызмет көрсетуді және қадағалаудың негізгі аспектілері, жөндеу жұмыстары барысында техникалық құрылғылардың қолданылуын, жөндеу жұмыстары барысында техникалық құрылғылардың қолданылуын, жөндеу жұмыс барысында қауіпсіздік техникасын сақтауды, өндірістік жаракат алуға алғашқы медициналық көмек көрсетуді игереді.

Ал, III модуль бойынша 150408 2 «Автомобиль жүргізуші» біліктілігін алып шығады. Бұл модульдік оқыту нәтижесінде білім алушылар мыналарды меңгереді: қозғалтқыштың жалпы құрылысын және жіктелуін, бағытталуын, айналшақты-бұлғақтық механизмді құрастыру ережесін және оның ақауларын, салқындату жүйесінің ақауларын және майлау жүйесін, беріліс қорабын, трансмиссияны жөндеуді меңгереді.

Қорыта айтқанда, белгілі бір мамандық бойынша оқу орнын жаңадан бітіріп шыққан түлектің алған білімі жұмыс берушінің талаптарына сәйкес келе бермейді, сондықтан жұмыс беруші жас маманды біліктілік арттыру курстарынан қайтадан даярлап, оқытуға мәжбүр. Егер осы модульдік оқыту бағдарламасы бойынша білім алушы оқу орындарынан алған білімін өндіріс орындарында тәжірибелік түрде шыңдаса, онда жұмыс беруші жас маманды қайта даярлау курстарынан өткізуді қажет етпейді.

Оқытушылар мен білім алушылардың өзара қарым-қатынасының нығаюына, олардың жаңа жобалармен қызмет жасауына модульдік – құзіреттілік тәсілдемеге негізделген оқыту бағдарламасының маңызы зор.

Кәсіптік шыңдауға бағытталған сапалы білім үшін қажетті жағдайлар жасау оқу орындарының негізгі міндеті. Қазіргі уақытта әр сала бойынша заманауи технологиялардың дамуына сәйкес, жұмыс берушілердің талаптары да күннен-күнге, жылдан-жылға өсуде. Сондықтан оқу орындарында дәстүрлі оқыту жүйесіне өзгерістер енгізілді. Жалпы оқу процесінде жеке тұлғаның білікті маман болып қалыптасуына ең алдымен оқытудың жаңа бағдарламаларын енгізуге үлкен мән беріліп отыр. Бұл техникалық және кәсіптік білім беру барысын жаңарту мақсатында құзіреттілікке негізделген оқытудың модульдік бағдарламасы болып табылады.

Модульдік оқу бағдарламасы – бір мамандық шеңберінде кәсіптік қызметтің белгілі түрлерін орындауға қажетті білімді, шеберлікті және құзіреттілікті меңгеруге бағытталған білім беру бағдарламасының бөлігі.

Қорытынды

Бүгінде әлем деңгейіндегі жұмысшы кадрларды даярлаудың тиімді жолдарын қарастырып, техникалық және кәсіптік білім беруді жаңғырту бойынша жұмыстарды жүргізу керектігі басты мәселелердің бірі. Модульдік оқыту арқылы жұмыс беруші талабын қанағаттандыратын кәсіби техникалық кадрлар даярланады және оларды даярлау әлемдік деңгейге дейін көтерілмек. Бұл орайда әлеуметтік серіктестік маңызды рөл атқаруы тиіс, яғни нақты өндіріс мекемесі өзіне қажетті маман даярлауға қызығушылық танытып, атсалысуы тиіс, яғни өзіне қандай құзіреттіліктерді меңгерген маман керектігін білуі тиіс. Соған байланысты модульдік бағдарлама нәтижесі де жұмыс берушінің талаптарына сай құрастырылады. Жұмыс берушілермен ынтымақта болу – студенттердің өндіріске қажетті білім, білік дағдыларын және еңбекке орналасуға деген икемділігін арттыру деген сөз. Енді алдағы уақытта дуалды оқыту жүйесінен басталған осы жаңашылдық модульдік-құзіреттілік тәсілдеме арқылы оқытумен жалғасын табуда. Мысалы, «Тамақтандыруды ұйымдастыру» мамандығы бойынша алдымен «аспаз», «кондитер» және «нан пісіруші»; «Ғимараттар мен

құрылыстарды салу және пайдалану» мамандығы бойынша алдымен «тас қалаушы», «сылақшы» және «баяушы» жұмысшы біліктіліктерін алу міндетті болады. Бұл дегеніміз, бұрынғыдай бір ғана мамандықпен шектелмей, дипломмен қоса үш мамандықтың біліктілігін алып шыққан колледж түлегінің жұмысқа орналасу мүмкіндігі өсетін болады.

Молдатаева А.С.,қазақ тілі және әдебиет пәнінің оқытушысы

Қостанай құрылыс колледжі, Қостанай қ.

Молдатаева А.С.,преподаватель казахского языка и литературы

Костанайский строительный колледж,г.Костанай

Moldatayeva A.S.,teacher of the Kazakh language and literature

Kostanay Construction College,g.Kostanai

СЫНИ ТҮРҒЫДАН ОЙЛАУ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫ АРҚЫЛЫ ОҚЫТУДЫҢ ТИІМДІЛІГІ

Аңдатпа

Бұл мақалада қазақ тілі және әдебиет пәнінен сыни тұрғысынан ойлау технологиясының элементтерін қолдану тақырыбы қарастырылады. Осы технологияның тиімді әдістері сипатталған.Сабақта қолданылған технологияның әдістері ұсынылған.

Түйінді сөздер: оқыту тәсілдері,сын тұрғысынан ойлау технологиясы,шығармашылық қабілет,логикалық ойлау,танымдық деңгей

ЭФФЕКТИВНОСТЬ ОБУЧЕНИЕ ЧЕРЕЗ ТЕХНОЛОГИИ КРИТИЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ

Аннотация

В данной статье рассматривается тема применение элементов критического мышления казахского языка и литературы.Охарактеризованы эффективные приемы данной технологии.Представлены результаты применения технологии на уроках.

Ключевые слова: способы обучения,технология критического мышления,творческие способности,логическое мышление,познавательный уровень.

Efficiency learning through technology critical thinking

Annatation

This article discusses the topic of applying the technology of critical thinking in the Kazakh language and literature.The effective techniques of this technology are characterized.The results of the application of technology in the classroom are presented.

Keywords: ways of teaching,critical thinking technology,creative skills,cognitive level.

« Білімді болу деген сөздің мағынасы – белгісіз нәрсені ашуға қабілетті болу деген ұғым»
Әбу Насыр Әл –Фараби

Қазақстан әлемдік білім беру кеңістігіне енуі отандық білім дамуының стратегиялық жоспарын әзірлеуді және соған орай ұлттық білім жүйесінің жетістіктері мен білім дамуындағы жалпы әлемдік үрдістерді ескеретін жаңа үлгісіне көшуді талап етуде. Білім бере отырып, тиімді жолмен жаңа заман тұлғасын қалыптастыру әр ұстаздың мақсаты екені анық. Білім мазмұнын жаңартудың ғылыми негізіне студент белгілі бір қажетті біліктер мен

дағдылардың иесі, оқу әрекетінің субъектісі, әр түрлі мәдениеттер мен өз көзқарасы тұрғысынан білімді, сауатты, өз ойын дұрыс әрі шебер жеткізе білетін, мәдениетті тұлға.

Қазіргі таңда мемлекеттік тілді оқытуға жаңа идеяларды әр сабақта жан-жақты қолданып, жаңаша оқытудың тиімді жолдарын тауып, жүйелі түрде қалыптастыру – заман талабы. Студенттерге сапалы білім мен саналы тәрбие беру жаңа талап тұрғысынан өзгертіп, оқыту тәсілдерін үнемі жетілдіріп отыру керек. Оқытудың осындай жаңа педагогикалық технологияларын сабаққа ендіру, бүгінгі таңда әрбір ұстаздың басты мақсаты міндеті болуы керек. Себебі, елімізге заман талабына сай қалыптан тыс ойлай алатын, шұғыл шешімдер қабылдай білетін, белсенді, шығармашыл азаматтар қажет.[1,76] Жалпы білім беру мекемелеріндегі кәсіптік білім сапасын жетілдіру мәселелерін қазіргі қоғам талаптарына сәйкес дамыту үшін кәсіптік білім берудің мәні мен қызметіне назар аударып отырып оқытуды қолдану аясын мүмкіндігінше кеңейту керек.

Ұстаз үшін ең басты мәселе – оқыту әдісін дұрыс таңдау. Жаңа педагогикалық технологиялар студенттің жеке тұлғалық күшін арттырып, шығармашылық ойының дамуында басты рөл атқарады. Сабақ барысында студенттердің бұрынғы білетінін жаңа біліммен ұштастыра отырып, белгілі бір идеяны қабылдап, оның неге қатысты екенін зерттеп, салыстыра отырып, сол идеяларға қарсы көзқарастармен тепе-теңдікте зерттеуге бағытталған оқыту технологиясының бірі - сын тұрғысынан ойлау технологиясы.

“Сыни тұрғысынан ойлау” ұғымы белгілі бір идеяларды қабылдай отырып, оның неге қатысты екенін зерттеу, оларды жеңіл ойларға қарсы қоя білу, салыстыра алу, сол идеяларға қарсы көзқарастармен тепе-теңдікте ұстап зерттеу, оларға сеніммен қарау деп түсіндіреді.[4,126]

Сыни тұрғысынан ойлау дегеніміз:

«Оқу мен жазу арқылы сын тұрғысынан ойлауды дамыту» бағдарламасы бойынша ол: шыңдалған ойлау кез келген даму деңгейіне байланысты мәселелерге сыни көзбен қарау; күрделі мәселелерді шешуге, аса маңызды, жауапты шешімдер қабылдауға күштарлық; үйрету мен үйрену бірлігінен, үйренудің қызығушылығынан тұратын, үйренушінің сеніміне негізделген құрылым.

Сыни тұрғысынан ойлауды үйрету үшін мына төменгі шаралар орындалуы шарт:

- сын тұрғысынан ойлауды тудыру үшін уақыт керек;
- студенттерге ойланып- толғануға, ойын ашық айтуға рұқсат беру;
- әртүрлі идеялар мен пікірлерді қабылдау;
- үйрену барысындағы студенттердің белсенді іс әрекетін қолдау;
- студенттердің бір –бірінің жауабына дәлелді, дәйекті болуын талап ету;

Атап айтқанда, оқытуды жеке тұлғаға бағыттау арқылы кез келген сабақтың дамытушылық, тәрбиелілік мүмкіндіктерін пайдаланып және осы жүйені қолдану барысында қазақ тілі мен әдебиеті сабағында студенттің шығармашылық қабілеттерін дамыту ойдағыдай жүзеге асырылады.[3,156] Өзімнің пәндеріме тоқталып кететін болсам, атап айтқанда қазақ тілі, кәсіби қазақ тілі, әдебиет сабақтарында сыни тұрғысынан ойлау технологиясының кейбір әдістерін үнемі қолданып келемін. Сонымен, сыни тұрғысынан ойлаудың әдістемелік тәсілдерін оқу үрдісінде қолданғандағы маңыздылығы мынада:

- мотивацияның артуы;
- дербес іс-әрекеттің артуы;
- ойлаудың белсенді болуы;
- студенттердің бірлігі мен біліктілігінің жан-жақты дамуы;
- логикалық ойлаудың жүйелігін меңгеру;

Сабақта сыни тұрғыдан ойлау модулінің элементтерін пайдаланғанымда, студенттің терең білім алып, берілген жауаптарға күмәнмен қарай отырып, өз шешімін қабылдауға, өзін-өзі реттей отырып, тәртіптілікке дағдыланатынын байқадым. Студенттің бойындағы сабаққа деген құлшынысын, қызығушылығын, берілген тапсырмаларға бірлесе жұмыс істей алатынын, іскерлік пен ізденімпаздық қасиеттердің бар екендігін аңғардым. Менің өткізілген сабақтарымда студенттердің осындай іс-әрекеттерін көре отырып, бұл тәсілдің бізге қажет екендігін түсіндім. Берілген тапсырмаларды студенттер жұптасып, топтасып, ауызбіршілікпен

орындап отырады. Студенттер сабақ барысында сұрақтарға сыни тұрғыдан ойлана отырып жауап бере алады. Студенттер әрбір берілген тапсырмаларды шапшаңдықпен, қызығушылықпен, сыни тұрғыдан ойлана отырып орындайды.

Сабақта қолданатын кейбір элементтерге тоқталып кетсем, сабақ барысында жаңа сабақты түсіндірерде проблемалық сұрақ қою мақсатында «Миға шабуыл» әдісін, үй тапсырмасын талқылауда «Топтастыру» стратегиясын, «Венн диаграммасы» – екі тақырыпты алып олардың ерекшеліктері мен ұқсастықтарын салыстыру, дамыту мақсатында, қайталау сабағында «Семантикалық картаны» қолданамын. Шығармашылық қабілеттерін дамыту мақсатында «Сұрақ-жауап», мәтінді тыңдатып, бір - біріне сұрақ қояды, «5 жолды өлең» стратегиясы еркін түрде сөйлем құрайды, бұл әдісте сөздің синонимі бар жоғын түсіну, ой қозғау бойынша эссе жазуға дағдыландыру. Мемлекеттік тілде оқитын топтарда көбінесе шығармашылық жағынан «Пікір алмасу» стратегиясы студенттер бір қорытындыға келетін мәселеге байланысты пікір таластырады, пайдалы, пайдасыз жақтарын шешеді. «Әңгіме» стратегиясы өзіне - өзі есеп беру, көзқарасты дамыту, білімін анықтау, бағалау. Эссе стратегиясын ой толғау кезеңінде қолданған тиімді. Мұнда студенттер тақырыптық ішкі сырын терең түсініп, өз пікірін, өз ойын дұрыс жеткізіп, оқу материалының негізін анықтап, сол арқылы оларды өмірмен байланысын жазады. Сонымен қатар «Топтастыру» стратегиясы ойлау қабілеттерін дамытады.

Бұл студенттің жекелеген мүмкіндіктері мен қабілеттерін ашуға бағытталады. Яғни студенттердің ауызша және жазбаша тілін, ойлау, есте сақтау қабілетін, әрбір ақпаратқа, сонымен бірге өзінің және басқаның шығармашылығына сыни қарауына, шығармашылық қабілетін дамытуға бағытталады. Студенттердің танымдық деңгейлерін дамыту мақсатында фильмдер көрсету, олардың өздіктерінен ойландыратын түрлі суреттер көрсету, солар арқылы жағдаяттар туындатуды сабақ барысында қолданып отырамын. Топпен жұмыс жүргізу барысында айтылған пікірлерді қабылдай отырып, олардың деңгейін анықтап, студенттердің тапсырманы бірлесіп орындайтынына көңіл бөліп отырамын. Жаңа сөздермен жұмыс істеу кезінде мағынасын толық түсіндіру есте сақтау дағдысын қалыптастыру негізгі жұмыстар болып есептеледі. Тілді еркін меңгеруде тақырып бойынша сөздердің мағынасын түсінуге, олармен сөйлем құрастыра білуге арналған жұмыс түрлерінің студенттердің білім дағдыларын қалыптастыруда алатын маңызы зор. Мәтіндердегі терминдермен жұмыс істеу үшін, терминнің морфологиялық құрамын, терминологиялық лексиканы меңгеру, терминдік сөз тіркестерін ажырата білудің маңызы зор.

Библиографиялық тізім :

1. “Қазақстан мектебі” журналы №2 2011 ж, 76
2. Жеке тұлғаға бағытталған сабаққа қойылатын талаптар // Қазақстан тарихы әдістемелік журнал, 2008 ж, 18-24 б
3. Ташенова А. Сын тұрғысынан ойлауды оқу мен жазу арқылы дамыту // Білім-Образование . 2006 ж, №2. 15-18 б.
4. Тілдік тұлға қалыптастыруда сын тұрғысынан ойлаудың маңызы // Білім-Образование. 2007 ж, №5. 12-23 б.

Тойымбекова Ж.Б., қазақ тілі мен әдебиеті пәні оқытушысы,
Қарағанды жоғары гуманитарлық колледжі, Қарағанды қ.

ОҚЫТУ ҮДЕРІСІНДЕ САРАЛАУДЫ ДҰРЫС ҰЙЫМДАСТЫРЫП ЖҰРМІЗ БЕ?

Аңдатпа

Мақалада оқуды жеке тұлғаға бағыттаудың тиімді тәсілдері ұсынылған. Атап айтқанда, әртүрлі оқушылар тобының оқу әрекетін ұйымдастыру үшін арнайы оқыту әдістері және іс-әрекеттерді саралау тәсілдері қамтылған. Саралап оқытуды ұйымдастырудың негізгі шарты күрделілігі, танымдық деңгейі, оқытушы тарапынан берілетін көмектің сипаты жағынан

ерекшеленетін сараланған тапсырмаларды қолдану жолдары дәлелдемелер, мысалдар арқылы көрсетілген.

Түйінді сөздер: саралау, кәсіби, көзқарас, педагогикалық шеберлік, деңгей, қарқын, дереккөздер, шиыршық қағидаты, ішкі саралау, сыртқы саралау.

Қазақстан Республикасындағы жалпы орта білім беру мазмұнын жаңарту білім алушылардың танымдық белсенділігі мен өзіндік ойлауын қамтамасыз ететін дамытушы, сындарлы білім беру моделіне көшуді көздейді.

Сындарлы оқыту арқылы оқытушыда да өзіндік ой мен негізгі көзқарастар қалыптасады, соған сәйкес оқытушы оқыту мен оқуда қандай тәсілдерді қолдану тиімді деген сұрақтар төңірегінде шешімдер қабылдай алады. Оқытушының бойында тұрақты дамуға жетелейтін қабілет, шеберлік, адамгершілік және сенім болғанда ғана кәсіби өсуде маңызды рөл атқаратын өзгерістер мен жақсартуларды, оқыту мен оқудағы жаңа тәсілдерді игеруге мүмкіндік алады.

Оқытушының педагогикалық шеберлігі мен әр сабаққа икемдеп, таңдап алған әдіс-тәсілдері білім алушылардың өздігінен білім алуына, шешім қабылдауына, қызығушылығы мен өзіне деген сенімінің артуына ықпал етіп, олардың өзінің және өзгенің іс-әрекетіне талдау жасай алуына бағыттауы тиіс. Жаңартылған білім мазмұны жағдайында оқыту мен оқуды дұрыс ұйымдастыру барысында Саралап оқыту дегеніміз не? Оқыту үдерісінде саралау қалай жүргізіледі? Қай кезеңде жүзеге асырылады? деген сұрақтар жиі қойылады. Ұсынылған сұрақтар төңірегіндегі түйткілдің шешімін табу үшін әр оқытушы оқыту үдерісінде саралауды қалай жүргізуге болатындығына баса назар аударғаны дұрыс.

Бүгінгі күні жаңартылған білім беру мазмұны жағдайында оқытуды саралаудың маңыздылығы арттырылу үстінде.

Оқытуды саралау – жеке тұлғаның дара-типтік ерекшеліктерін (жалпыға ортақ және арнайы қабілеттіліктер, даму деңгейі, қызығушылықтары, нервтік жүйесінің психологиялық-физиологиялық қасиеттері т.б.) ескеретін оқу үрдісін құру, бұл оқу материалының мазмұны, оқыту әдістері, ұйымдастыру формалары әрқилы топтарды құрумен сипатталады. Оқытуды саралаудың қағидасы – педагогикалық үрдіс саралау түрінде құрылатынына сәйкес ереже. Саралаудың (бөліп оқытудың) ең негізгі түрі даралап оқыту болып табылады. Соңғы зерттеулер бойынша ішкі және сыртқы саралау түрлері айқындалғаны белгілі. Ішкі саралау (топ ішіндегі) кезінде білім алушылар топқа бөлінбейді, оқу үрдісінде оқытушылар білім алушылардың ерекшеліктерін ескере отырып, педагогикалық қолдау көрсетсе, сыртқы саралау кезінде колледж білім алушылары үшін факультатив және бейіндік пәндер бойынша элективті курстар ұйымдастырылып, білім алушылар белгілі бір критерийлерге сай бөлінеді. Сыртқы саралау барысында белгілі бір мақсатқа сай түзету, жетілдіру, педагогикалық қолдау көрсету шаралары, оның ішінде дарынды балалармен жұмыс, қосымша шығармашылық тапсырмалар арқылы дамыту, мамандықты игеру немесе жоғары оқу орындарына дайындық жұмыстары жүзеге асырылады [1]. Осы аталған сипаттамалар бойынша саралаудың мақсат және ресурс немесе мәтін бойынша, тапсырмалардың мазмұны, оны орындау деңгейлері мен орындау қарқыны, диалог негізінде саралау, оқушыға жеке қолдау көрсету, қарым-қатынас формалары секілді тәсілдердің бірнеше түрлері белгіленген. Жаңартылған білім беру мазмұнының оқу бағдарламаларының құрылымындағы шиыршық қағидаты әрбір білім алушының жеке қабілеттері мен мүмкіндіктеріне қарай уақыт бөлуге мүмкіндік береді әрі оқу бағдарламасын табысты меңгеруді қамтамасыз етеді.

Саралап оқыту әрекеті – білім алуға бағытталған әрекет. Ол өз бетінше, әр оқытушының жетекшілігімен жүзеге асады. Біз басшылыққа алып отырған саралай оқытудың жүйелік негізін Л. Выготский, А. Леонтьев, Б. Ананьев, С. Рубинштейн т.б. ғалымдар жасаған. Ал бастауыш мектеп кезеңіндегі оқу әрекеті В. Давыдов, Л.Занков, Ш.Амонашвили, т.б. зерттеулерінде қарастырылады. Саралап оқытуды ұйымдастыру арқылы бала ақыл-ой деңгейімен белсенді әрекет арқасында репродуктивті емес өнімді нәтижеге жетеді. Білім алушылардың дербес ерекшеліктерін анықтау үшін оқытушы, алдымен, олардың ынта-жігерін, еске сақтау мен ойлау қабілеттерін, жалпы білім деңгейін зерттеуі қажет. Бұл ерекшеліктерді айқындау үшін білімді меңгеру деңгейін анықтауға арналған тапсырмалар

дайындау, білім алушы біліміне диагностика жүргізу, сауалнама, психологиялық тәжірибе жасау, ата-аналарымен әңгіме жүргізу керек. Білім алушылардың жеке ерекшеліктері сабақта сұрақ беру, кіріспе әңгіме, оқыған материалды т.б. тиянақтау сатыларында ескерілуі тиіс. Мысалы, үлгерімі жақсы білім алушыға берілген сұраққа тікелей жауап беру талап етілсе, орташаларына ойланып, қажетті талдаулар жасауға, суреттерін салуға уақыт беріледі, ал үлгерімдері төмендеріне нақты сұрақтың тізімі, жауап берудің жоспар үлгісі ұсынылады. Бұл тұрғыдан алғанда, әрбір білім алушыны өз мүмкіндігіне қарай білім, дағдыны қалыптастыратындай етіп оқытқан жөн [2].

Саралап оқыту тәсілі оқу үдерісін білім алушылардың әртүрлі топтарына арнайы бағдарлауды, оқушылардың жеке қабілеттерін ескеру мақсатында түрлі топтар үшін әртүрлі нысанда ұйымдастыруды көздейді. Саралап оқыту тәсілі әртүрлі білім алушы тобының оқу әрекетін ұйымдастыру үшін арнайы оқыту әдістерін және іс-әрекеттерді саралау тәсілдерін қамтиды.

Саралап оқытуды ұйымдастырудың негізгі шарты күрделілігі, танымдық деңгейі, оқытушы тарапынан берілетін көмектің сипаты жағынан ерекшеленетін сараланған тапсырмаларды қолдану болып табылады.

Алдымен, оқытушылар саралау жұмыстарын тиімді ұйымдастыру үшін күнделікті оқытатын сабақтарының сызбасын, қысқа мерзімді сабақ жоспарын жүйелі әрі тиімді етіп жоспарлауы қажет. Қысқа мерзімді жоспарды құрастыру барысында оқытушы білім алушылардың жеке қажеттіліктерін ескере отырып, саралап оқыту тәсіліне ерекше назар аударғаны жөн. Себебі сабақ жоспарында ненің оқытылатыны, оған қалай көмектесуге болатыны, сондай-ақ оқуды қалай саралауға болатыны туралы барынша егжей-тегжейлі ақпарат ұсынылады. Жоспарлау кезіндегі ең басты іс-әрекетер – тақырыпқа сәйкес сабақ мақсаттарын саралап жіктеу. Ол үшін оқытушы оқу материалы мен сабақтағы әрекетті мұқият іріктейді. Әр сабақтан кейін оқытушы білім алушы меңгере алмаған немесе түсінбеген жерлерін анықтау мақсатында сабақты талдап, өзінің сабақ жоспарына рефлексия жасайды. Нәтижесінде оқыту мен оқудың тиімділігі оның мазмұны мен әдістеріне ғана тәуелді емес, сонымен қатар, білім алушылардың ерекшеліктеріне байланысты екенін түсінеді.

Жалпы білім беру мазмұнын игеру үдерісінде барлық белгіленген топтағы білім алушылардың оқу қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін оңтайлы жағдай құруда топ ішінде саралау ендіріледі. Саралап оқыту – әрбір білім алушының мақсатқа жетуіне оң ықпал етудің тиімді жолы. Осыған орай саралауды жоғарыда айтылғандай (саралау түрлері) жолдармен жүзеге асыруға болады. Атап айтқанда, *тапсырманы түрлендіру арқылы саралауда* негізгі мазмұнды қамтитын түрлі тапсырмалар ойластыру көзделеді. Білім алушыларға түрлі таратпа материалдарын, кеспе қағаздар мен жаттығулар ұсынуға болады. Кейбір оқытушылар әртүрлі студенттерге ұсынылатын деңгейлік тапсырмалардың элеуметтік салдары туралы айтады. Мүмкін олардың пікірі де дұрыс болар, бірақ өз деңгейі үшін күрделі болып шамасы жетпей немесе тапсырма өте жеңіл болғандықтан қызығушылықтың жойылуымен салыстырсақ, элеуметтік салдардың рөлі төмен деуге болады. Аталған саралауды әр білім алушының қабілеті бойынша рөлдер мен жауапкершілікті бөлу арқылы жүргізілетін топтық жұмыс барысында қолданған дұрыс.

Тапсырмалар бойынша саралау барысында таратпа материалды қолдану деңгейі біртіндеп күрделенеді. Бастапқы тапсырмалар кейінгі тапсырмаларға қарағанда жеңіл болғанымен, кейбір білім алушылар үшін қиындық туғызуы мүмкін. Кейінгі тапсырмалар күрделірек болғанымен, бастапқы деңгейді нәтижелі орындаған қабілетті білім алушылар үшін қиындық туғызбауы да мүмкін. Оқытушылар саралаудың осы түрін қолдану тиімді деп санайды, себебі баршаға бірдей тапсырмалар мен таратпа материалдар дайындалады. Дегенмен, қабілеті жоғары білім алушылар бастапқы, яғни өздері үшін тым жеңіл тапсырмаларды орындау барысында уақыт жоғалтады.

Сабақтың жетістігін анықтайтын әрекеттің бірі – тапсырмаларды орындауда қолданылатын белсенді оқу әдістерін іріктеп алу. Әдіс-тәсілдер оқу мақсаттарымен, ойлау дағдыларының деңгейлерімен сәйкес болуы керек. Әдісті тандау кезінде оқытушыға «Қандай

да белгілі бір оқу мақсатына жету үшін оқушы не істейді?» деген сұраққа жауап беруге мүмкіндік беретін жұмыс алгоритмінің болуы міндетті.

Тіл мен әдебиетті саралап оқыту – оқытушы мен білім алушының ынтымақтастығын, тіл мен әдебиетті оқыту үдерісінің диалогтік сипатта, әрекеттік-шығармашылық сипатта өтуін, білім алушының жеке тұлғасының дамып, қалыптасуын көздейтін дидактикалық үдеріс. Саралап оқытуды ұйымдастыруда білім алушылардың оқу және танымдық деңгейлерінің әртүрлілігі басты назарда болуы керек. Студенттердің даму, жетілу, өсу, қалыптасу үдерістеріне қолдау танытып, олардың тұлғалық қасиеттері мен қабілеттерін әдебиетті оқыту арқылы шешу жолдарын ұстанған дұрыс. Дидактикалық әдістер мен құралдар жүйесін осы мақсатқа бейімдеп қолдану керек.

Саралап оқыту үшін және нәтижесі биік дәрежеде болуы үшін, көркем әдебиет мәтінін оқып меңгеруде білім алушылардың оқырмандық қызығушылығын ояту маңызды болып табылады.

Көркем мәтіннің мәнін қабылдап, оның ерекшеліктерін меңгеру үшін, білім алушылар әдеби шығарманың құрылымына, оның түрі мен жанрына, мазмұны берілуі жолына кең талдаулар жасауы керек.

Көркем әдеби шығарманы талдау барысында қолданылатын саралау тапсырмалары:

- көркем шығарманың сюжеттік негізін және сюжет пен фабуланың мәндерінің үйлесуін немесе үйлеспесуін танып-білу;
- көркем шығарма кейіпкерлерінің мінездемелеріне жүйелік салыстыру жүргізіп, олардың өзара байланысын ашу;
- көркем шығармадағы сипаттамалардың, диалогтердің, монологтердің, автор бейнесінің рөлдерін көрсету;
- лирикалық шығарманың және поэзиялық туындылардың көңіл-күйін таныту;
- бірқатар өлеңдерді алып, олардың әдеби жанрын, композициясын және олардың ақын шығармасының негізгі мотивінің жүйесіндегі орнын байқату;
- лирикалық «Меннің» уақыт пен кеңістік қатынасы бойындағы орны мен түпмәнісін анықтау;
- пьесадағы басты тартысты анықтау;
- әрбір кейіпкердің сөйлеу ерекшеліктерін зерттеп, оларды өзара салыстыра талдау;
- интерьер, пейзаж немесе детальдардың пьесадағы орнын зерттеу [3].

Мысалы, қазақ әдебиеті пәнінен Махамбет Өтемісұлының «Мен, мен едім, мен едім» өлеңін оқытуда «шығарманың идеясын ғаламдық тұрғыдан талдап, әдеби эссе жазу» оқу мақсатына сәйкес қос тұлға Махамбет пен Байронның шығармаларының идеясын ғаламдық тұрғыдан талдайды:

1-топ «Т кестесі» әдісі арқылы ақындардың шығармаларының идеясындағы жауынгерлік үннің ұқсастығы мен айырмашылығын салыстырады;

2-топ «Түсіндірмелі күнделік» әдісі арқылы ақындардың шығармаларынан үзінді келтіре отырып, өзіндік көзқарас танытады, ғаламдық тұрғыдан талқылайды;

3-топ «Фрайер моделі» әдісі бойынша екі тұлға Махамбет пен Байронның шығармаларының үндестігін ашып көрсетеді, дәлелдемелер ұсынады. Сондай-ақ «Махамбет – Егемен елдің өшпес рухы» тақырыбында әдеби эссе жазуда да диалог арқылы қолдау көрсетіледі. Әдеби эссе жазу барысында өлең идеясындағы негізгі ойды жалғастырып, Махамбет тағдыры мен қаламгерлік қырына қатысты өз ойларын өрнектей біледі. Барынша қолдау көрсетуді қажет ететін білім алушылар үлгіге сүйеніп, ақынның шығармашылығын негізге ала жазса, орташа қолдауды қажет ететін білім алушылар соғыс, батыр, ержүрек, қайсар секілді тірек сөздерге сүйене отырып, ақынның өр рухын таныта жазады. Ал қолдауды қажет етпейтін білім алушылар Махамбеттің ақындық, жауынгерлік бейнесіне сыни көзқарас білдіре отырып, еркін түрде әдеби эссе жазады. Ал дереккөздер арқылы саралау ілгері деңгейдегі мазмұны терең ресурстармен жұмыс жүргізуге бейім білім алушыларға арналады. Білім алушылар бәріне ортақ бір сұраққа жауап бергенімен, күрделілік деңгейі әртүрлі ресурстарға, яғни талқылауға негіз болатын мәтін, қиын сөздер, күрделі идеяларға; сүйене отырып, өз жауаптарын негіздей алады. Дереккөздер әртүрлі баспадан шыққан, электронды

болуы мүмкін. Негізгі ақпараты бірдей түрлі деңгейдегі мәтіндер әзірлеуге болады. Білім алушының жұмыс жасау деңгейіне байланысты оқытушылар ұсынылатын ресурстарды біртекті етпей, білім алушыларға түрлі ақпаратты қолжетімді етіп қолдану әрекетін үнемі ойластыруы қажет.

«Диалог және қолдау көрсету» арқылы саралауда кез-келген білім алушы үшін маңызды ресурс – қағаз емес, электронды құрал емес, адами ресурс. Диалог негізінде саралау барысында оқытушы мен білім алушы арасындағы сұхбатқа және зерттеушілік әңгімеге өте жоғары мән беріледі. Зерттеушілік әңгіме барысында білім алушылар өз серіктестерімен шағын топтарда тақырып аясында құрастырған сұрақтары бойынша жұмыс істейді. Зерттеушілер пікірінше, зерттеушілік әңгімеге қатысушылар бір-біріне сұрақ қояды, айтқандарын дәлелдейді. Оларда ортақ проблема болады, мәселе бойынша бірлескен түсінік қалыптастырады, идеяларымен пікір алмасып, өзара талқылайды, баға береді, ұжымдық білім мен түсінікті нығайтады. Білім алушылар зерттеушілік әңгімеге тартылғанда өз ойларын дауыстап айтады, болжамдар ұсынып, талқылайды. Талқылау кезінде олар «мүмкін», «егер», «бәлкім» деген сияқты сөздерді қолданып, өз идеясын дәлелдеу үшін «сондықтан» сөзін пайдаланып, топ мүшелері тарапынан қолдау қажет болғанда «Солай емес пе?» деген сұраққа сүйенеді [4]. Соңғы кезде диалог бойынша саралау жоғары қабілетті білім алушылардың қажеттілігін қанағаттандыру мәселелерін шешуде шешуші мәселе ретінде атап көрсетілуде.

Диалог арқылы саралаудың түрлі аспектілері бар. Сөздік қор және қолданылатын тілдің мүмкіндіктері мен күрделілігі әр білім алушының қабылдау деңгейіне сай бейімделеді. Қабілеті төмен білім алушы ақпаратты қарапайым тілмен түсіндіруді қажет етеді, деңгейі жоғары білім алушы мазмұны күрделі диалогты талап етеді. Барлық білім алушыға диалог аясында сындарлы кері байланыс берілуі қажет. Демек, оқытушы әр білім алушының даму траекториясын қалыптастыру үшін олардың қабілеті мен сұранысына сай тиімді кері байланыс ұсына білуі тиіс. Кейбір білім алушылар белгіленген мақсатқа қол жеткізуі үшін арнайы көмекті қажетсінеді. Көмек ауқымы мен деңгейі де білім алушы қажеттілігіне сай сараланған болуы тиіс. Бұл қолдау оқытушы немесе басқа да үлкендер тарапынан көрсетілуі мүмкін. Білім алушы қолдауды басқа білім алушыдан, компьютерден немесе ақпараттық технологиялар арқылы алуы мүмкін. Қабілетті білім алушыға жеке оқыту бағдарламасы бойынша қолдау көрсетуге болады. Қабілетіне, деңгейіне қарамастан әр білім алушы қолдауға лайықты, сабақ жоспарын мұқият ойластырған оқытушы ғана педагогикалық қолдауды сараланған нұсқада ұсына алады.

Қорыта айтқанда, оқытудағы саралау – әрбір білім алушының жеке қабілеттеріне сәйкес нұсқауларды, тапсырмаларды, материалдарды, әдістерді т.б. іріктеу үдерісі. Саралап оқыту дегеніміз оқыту мен оқуға қатысты анықталған ортақ қасиеттері ескере отырып дайындалған, білім алушылар тобына оқытушының оқу үдерісін ұйымдастыру нысаны; әртүрлі білім алушылар тобы үшін арнайы оқу үдерісін қамтамасыз ететін дидактика жүйесінің бір бөлігі.

Бүгінде өркениетті елдермен тереземіз тең болуы үшін әлемдік білім аясына кіргізуді мақсат тұтқан еліміздің білім беру саясаты оқытуды демократияландыру, ізгілендіру арқылы жаңа сапалық деңгейге көтеруді көздеуде. Осыған байланысты білім берудегі бірыңғайлықтан бас тартып, көп нұсқалы білім алу жүйесіне бет бұрып тұрған жағдайда білім алушылардың топтық ерекшелігімен қоса жеке танымдық ерекшеліктерін ескеріп, саралап оқытуды ұйымдастыру – қазіргі білім беру жүйесіндегі өзекті мәселе.

Әдебиеттер тізімі

1. Математиканы оқытуды саралау (13-лекция). <http://tilimen.org/1-lekciya-matematikani-oitu-edistemესini-negizgi-meseleleri-me.html?page=5>
2. Кобдикова Ж. Орта мектепте білім алуды технологияландыру (саралап деңгейлеп оқыту). 2002, 27 б.
3. Мұғалімге арналған нұсқаулық. Қазақ тілді мектептердегі «Қазақ тілі» және «Қазақ әдебиеті» пәндері бойынша педагог кадрлардың біліктілігін арттыру курсының білім беру бағдарламасы негізінде. «Назарбаев Зияткерлік мектептері» ДББҰ ПШО, – 2017 ж. 24 б.

4. Мұғалімге арналған нұсқаулық. Үшінші (базалық) деңгей. «Назарбаев Зияткерлік мектептері» ДББҰ ПШО, – 2012 ж. 37 б.

Амангалиева А.Х., арнайы пән оқытушысы
Жоғары аграрлық-техникалық колледжі, Орал қ.

ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ БІЛІМ БЕРУДЕ ҚОЛДАНУ

Мемлекетімізде болып жатқан әлеуметтік – экономикалық өзгерістер білім беру жүйесінің алдына үлкен міндеттер қойып отырғандықтан ХХІ ғасыр табалдырығын білім мен ғылымды жаңа инновациялық технология бағытында дамыту мақсаты мен аттауымыз – үлкен үміттің басты нышаны.

Өркенетті мемлекеттерде ұлттық білім жүйесін дүние жүзілік тенденциялармен байланысты жетілдіру процесі жүріп жатыр. Сапаны көтеруде өз бетінше шығармашылық күзиреттілікті дамытудың іргелі білім жүйесінің тұтастығын жасауға негіз болатын тенденциялар қатарына мыналарды жатқызуға болады: үздіксіз білім беруге көшу, жаңа ақпараттық технологияны пайдалану, білім берудегі инновациялық әдістер.

Жоғары білімді, білікті мамандарды дайындауда ақпараттық коммуникациялық технологиялардың, заманауи технологиялардың маңызы зор. Заманауи технологияларды, ақпараттық коммуникациялық технологияларды енгізу оқыту әдістерін кеңінен дамытуға мүмкіндік туғызады.

Заманауи технологияларды енгізудің негізгі мақсаты – адамдарды бірнеше операциялардан босатады және оның жетілуіне мүмкіндік туғызады. Техникалық мамандарды даярлайтын оқу орындарының оқушыларына оқу процесі мен өздерінің болашақ мамандықтарымен байланыстыра танысудың маңызы зор.

Жаңа технологияларды, әдістерді және оқыту формаларын қолдану тек қана нәтиженің құндылығын көтеру ғана емес, білім беру іс әрекет процесінде көтеруге мүмкіндік береді.

Дәуіріміз – ақпаратты – техникалық, заманауи технологиялары қарқынды дамыған дәуір.

Қазіргі ақпараттық қоғамда өндірістің дамуының негізгі құралы болып, ақпараттық ресурстардың, заманауи технолгоиялардың қажеттілігі айқан көрінеді. Осыған орай білім беру саласы да өзінің дамуы үшін жаңа қадамдарға баруда. Осыған байланысты тұлғаға ақпараттық кеңістігінде дұрыс бағытты таңдауға мүмкіндік жасай алатын оқытудың жаңа заманауи технологиялар пайда болып отыр.

Заманауи технологиялармен орындалатын қызмет өзінің кез келген нақты формасында тиімдірек орындалады, оқушыда, оқытушыда өркенетті бола бастайды.

Біздер жұмыс жасайтын колледжде оқытушылар ұдайы ізденіп, білім үрдісінің тиімді жолдарын қарастырып, сабақ жоспарларына шығармашылық тұрғыдан қарап жаңа технологияларды өз сабақтарына пайдаланып келеді.

Қазіргі кезде колледжімізде оқыту процесін ұйымдастырудың жаңа модельдерін жасау, оқыту технологияларының жекелеген элементтерін сабақта қолдану бағытында тың қадамдар жасалында. Колледж оқытушыларының алдында тұрған жауапты міндет – ол студентке тиянақты білім беру, білікті ұрпақ тәрбиелеу. Ол оқытушылар, әрине, оқытудың тиімді әдіс – тәсілдерін өз тәжірибелерінде қолдану керек. Жеке тұлғаны талантты, жаңалыққа жаны құмар етіп шығару үшін оқытушы оқытудың жаңаша әдістерін қолдану арқылы оқушының сабаққа деген белсенділігін, шығармашылық ізденісін, пәнге деген сүйіспеншілігін арттырады.

Әр оқытушының негізгі мақсаты – сабақ сапасын көтеру, білімді терең игеру, оқушының еркін сөйлеуін қалыптастыру. Осыған орай біз өз сабағымызда заманауи технологияларды, яғни білім және тәрбие берудің жаңаланған бағдарламаларын қолданамыз.

Инновациялық технологияны пайдаланып оқыту оқушылардың өздігімен танымдық іс – әрекетін жүргізе алатындай болуы қажет. «Инновация» ағылшын тілінен аударғанда «жаңалық еңгізу», «жаңашылдық» деген ұғымды білдіреді. Жаңашылдық - нағыз құрал (жаңа әдіс, әдістеме, технология, бағдарлама және т.б.), ал инновация осы құралды меңгеру үрдісі. Инновациялық технологияны сабақ үрдісінде қолдану, бұл жаңалықты жасау, меңгеру, пайдалану және тарату бойынша жүргізілетін кешенді іс – әрекет болып саналады. Оқулықтағы теориялық және практикалық материалдардың берілу жолы осы мақсатты қанағаттандыра алатындай, оқушылардың өз бетімен білім алуына бейімделіп жасалу осы мүмкіндіктерді жүзеге асырады.

Колледжімізде жаңа технологияларды сапалы қолдану бағытында көптеген компьютерлік класстар, интерактивті тақталар сабаққа қолдану жағдайы жасалған. Жаңа заманауи технологияларды оқу үрдісіне қолдану оқушылардың қызығушылығын арттырып, шығармашылық шабытын шындап, ғылыми көзқарасын қалыптастырып, мамандық сапасын арттырып, еңбек нарығында бәсекеге қабілетті мамандар даярлауда үлесі мол.

Танымдық белсенділікті қалыптастыру көрсеткіштеріне интеллектуалдық, эмоционалдық, жігерлік іс-әрекетке оқушының белсене қатынасуы жатады. Осындай нәтижеге жету үшін сабақ мазмұнының түрлерін оқытудың амал - тәсілдерін түгелдей қайта қарау керек, себебі жалпылама материалды баяндау, сұрақ – жауап, лекция тәрізді сабақ түрлері өз нәтижелерін айтарлықтай бере алмайды. Сондықтан сабақ үрдісінде оқытудың мынандай тәсілдерін қолданамыз.

Мысалға, интерактивті тақтада сабақ жоспары бойынша өткен тақырыпты қайталау үшін тест тапсырмаларын жүргіземіз, тест программасы бойынша оқушылардың білімін олардың жинаған баллдары бойынша компьютер бағалайды. Жаңа сабақты түсіндіру кезінде сабақтың мақсаты, анықтамалар, таблицаларды да слайд түрінде дайындап көрсетуге болады.

Арнайы пәндерде автоматтандырылған жұмыс орны кабинетін пайдаланып АКТ-ны қолдану. Ол білім беру ортасының мүмкіндіктерін түрлі бағдарламалық құралдармен, білім алушылар креативтілігін дамытудың әдістерімен кеңейтеді. Ондай бағдарламалық құрамдар қатарына жобалаушы бағдарламалар, ізденіс, интеллектуалдық, эксперттік жүйелер, іскерлік ойындарды өткізуге арналған бағдарламалар жатады. АКТ шығармашылық белсенділікті арттыратын әдістерді жаңаша іске асыруға мүмкіндік береді. Оқушының көзбен көріп, есте сақтау қабілеті артады. Ол жаңа оқу материалдарын түсіндіріп, оқушылардың іс - әрекетін ұйымдастырып, білімдерін тәжірибе де қолдануға үйретеді. Сол мақсатта автоматталған жұмыс орнын пайдалана отырып жаңа сабақты түсіндіруге бейнефильмдерді қолданамыз. Бейнефильм оқушылардың қызығушылығын арттырып, зейін қойып тыңдаумен қатар, түсінбей қалған сәттерін қайталап көруге, тыңдауға және алған мағлұматты нақтылуға мүмкіндік береді.

Заман талабына сай білікті «Жерге орналастыру» мамандығын дайындауда оқу орнымызда бізге қажетті заманауи технологиялардың барлығы дерлік бар, интерактивтік тақта, теодолит 4Т30П, цифрлық теодолит, Іеіса нивелирі, лазерлік дальномер, тахеометр аспаптары.

Осы мамандықты дайындауда қажетті құралдардың бірі – теодолит 4Т30П, цифрлық теодолит, Іеіса нивелир аспаптарымен жұмыстанамыз, қажетті есептерімізге жауап аламыз. Оқу процесінде инновациялық технологияны пайдаланып, топпен, жеке, тереңдетіп жұмыстанамыз, ауызша, жазбаша, электрондық, графикалық бағдарламалар жасаймыз, тестілеу, бақылау жұмысы, зертханалық жұмыстарды орындаймыз.

Жаңа технологиялардың маңызы - оның озғырлығында. Бұрынғы кезде қолданылған аспаптарға қарағанда, қазіргі жаңа заманауи технологияның көмегімен қажетті деректерімізді өте қысқа мерзімде есептеп алуымызға мүмкіндік туғызады.

Қазіргі кезде дәлдігі мен өнімділігі жоғары геодезиялық өлшеу аспаптарынан біздің колледжімізде электронды теодолиттер мен тахеометрмен жұмыс жасаймыз, олар арқылы барлық өлшеулерді автоматтандырылған режимде орындауға мүмкіндік аламыз. Біз қолданатын өлшеу аспаптары өлшеу нәтижелерін тіркеу және сақтау, әрі қарай есептеуіш

машиналар арқылы өңдеуге мүмкіндік беретін, есептеу және ақпараттарды сақтау құралдарымен жабдықталған. Оқушыға да, оқытушыға да жұмыс жасауға өте ыңғайлы.

Жазғы далалық практикаларда топографиялық түсіріс және басқа да геодезиялық жұмыс түрлерін жүргізуде өте жоғары дәлдікті электронды тахеометрді пайдаланамыз. Аспап үш режимде жұмыс жасай алады: жекелеген, жартылай автоматты, автоматты бақылау режимдерінде.

Электрондық тахеометрде далада жүргізілген өлшеу жұмыстарының барлығы автоматты түрде орындалады, өте жоғары дәлдікте жұмыс жасайды. Аспаппен жұмыс жасау өте оңай, керекті мәліметтерді өте қысқа мерзімде аламыз.

Зертханалық жұмыстарды жүргізу кезінде оптикалық нивелирлер мен жоғары дәлдікті Іеіса нивелирлерімен жұмыстанамыз, бұл аспаптардың көмегімен нүктелер арасындағы салыстырмалы биіктіктерді тауып, компьютерге еңгізіп дайындалған программа бойынша есептерімізді шығарамыз.

«Геодезия» пәніне арналып дайындалған электрондық оқулықты пайдалану оқушылардың танымдық белсенділігін арттырып, логикалық ойлау жүйесін қалыптастыруға, шығармашылықпен еңбек етуге жағдай жасайды.

Дайындалған электрондық оқулықпен оқытудың негізгі мақсаты: оқыту үрдісін толық деңгейде бақылау, ақпараттық ізденіс қабілетін дамыту.

Оқу үрдісінде инновациялық технологияларды көптеп қолдану кезінде оқушылардың ынтасы, қызығушылығы артады, өз білімдерін бағалауға дағдыланады, болашақ мамандықтарына деген сенімділік пайда болады.

Колледжімізден білім алып шыққан «техник» біліктіліктерін өндірістегі тәжірибеде кеңінен қолдана алады, колледжде алған білімдерін еңбекпен ұштастыруда.

Білім беру саласында жаңа инновациялық технологияларды қолдана отырып оқыту болашақ маманның жұмысқа деген мақсаттылығын, белсенділігін оятып жұмылдырады.

Бәріміз жұмыла Қазақстандық білімнің биіктен көрінуіне, әлемдік стандарттар деңгейіне жетуіне және орта кәсіптік білім алған әрбір студент білікті маман атанып, өзінің біздің елде мамандық алғанын бетке ұстайтындай мақтанышпен айтуға бар күшімізді жұмсайық. Білім беру жүйесінде жаңа ақпараттық, заманауи технологияларды пайдаланып, тереңдетіп білім беретін болсақ болашақта қабілеті жоғары тұлғаға қол жеткізе алатынымызға сеніміміз мол. Қорыта айтқанда, білім беру жұмысын ұйымдастыруда, жүзеге асыруда инновациялық жаңа технологияны пайдалану қажет деп есептеймін.

Шерғалиева М.Т., Ибатова А.А., әлеуметтік- гуманитарлық пәндер ПЦҚ-ның оқытушылары,

Жоғары аграрлық-техникалық колледжі, Орал қ.

ТАРИХ САБАҚТАРЫНДА АҚПАРАТТЫҚ-КОММУНИКАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУДАҒЫ МҰҒАЛІМНІҢ РӨЛІ

Бұл мақалада студенттердің ақыл-ой белсенділігін арттыру үшін тарих сабақтарында ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолданудың тиімділігін баяндау.

Түйінді сөздер: ақпараттық-коммуникативтік технологиялар, педагогикалық технологиялар, педагогикалық қызмет.

Қазақстандық білім беруді жаңғырту тек оқытылатын пәндер мен курстардың мазмұнын өзгертуге ғана емес, сондай-ақ оқыту әдістемесіне деген көзқарастарды өзгертуге, мұғалімнің әдістемелік тәсілдерінің арсеналын кеңейтуге, сабақ барысында оқушылардың ойлау қызметін жандандыруға, зерделенетін тақырыптардағы жағдайларды қарау және неғұрлым өткір қоғамдық проблемаларды шешу жолдарын іздестіру арқылы нақты өмірге жақындатуға бағытталған. Бүгінгі таңда қоғамның дамуы өмірдің барлық саласында жаңа ақпараттық

технологияларды қолдану қажеттілігін талап етеді. Қазіргі білім беру жүйесі уақыт талабынан қалмауы керек, яғни қазіргі мұғалім өз қызметінде компьютерді қолдануы керек, өйткені білім беру жүйесінің басты міндеті — сауатты, ойлайтын, азаматтардың білімін өз бетінше ала алатын жаңа ұрпақты тәрбиелеу.

Егер жаратылыстану-математикалық цикл оқытушылары үшін бұл проблема өткір болмаса, өйткені ақпараттық технологиялар физика, информатика, математиканы оқытумен тікелей байланысты және көптеген тақырыптар инновациялық технологиялар мен интерактивті оқыту құралдарын қолдануды қажет етеді, ал гуманитарлық цикл мұғалімдері үшін бұл жаңалық олардың сабақтарында қанша тамыр алады деген алаңдаушылық тудырады. АКТ-ны қолдану саналы түрде мұғалім болуы керек және белгілі бір мұғалімнің алға қойған мақсаттары мен міндеттеріне сәйкес келуі керек. Ақпараттық технологияларды қолдану бізді пәннің жоспарлануы мен мазмұнын қайта қарауға мәжбүр етеді. Бұл мұғалімнен тиісті дайындықты қажет етеді. Бұл жерде әмбебап сипаттағы мұғалімнің қалыптасқан дайындығы мен практикада кәсіби педагогикалық міндеттерді шешу қажеттілігі арасында қайшылық туындайды, бұл одан пән бойынша іргелі білімді ғана емес, сонымен қатар білім беру процесінде жаңа ақпараттық технологиялар құралдарын қолданудың тиісті кәсіби дағдыларын қажет етеді.

Маңызды педагогикалық тәжірибеге сүйене отырып, бүгінде АКТ оқыту құралы ретінде белгілі бір дидактикалық функцияларға ие деп сенімді түрде айта аламыз. Олар зерттелетін объектілер мен құбылыстарды сенсорлық қабылдау кезеңінде қажет. Сонымен қатар, көрнекі бейнелер ойлаудың зерттелетін объектімен тұрақты байланысын қамтамасыз етеді (дерексіз ойлау арқылы). Оқу материалын неғұрлым толық есте сақтау және игеру үшін студенттер ақпаратты қабылдау арналарын мүмкіндігінше көп пайдалануы керек. Мұны компьютердің графикалық және мультимедиялық мүмкіндіктерін қолдану арқылы өте тиімді жасауға болады. Осылайша, акт ақпаратты жинақтау, өңдеу, ұсыну, сақтау және беру әдістері мен құралдарының жиынтығы ретінде әрекет етеді.

Алайда, АКТ қолдану белгілі бір дидактикалық талаптарды сақтаған жағдайда ғана қажетті педагогикалық әсерді қамтамасыз ететінін есте ұстаған жөн. С. П. Новиков [1] келесі талаптарды анықтайды:

- АКТ көмегімен алынған ақпарат заманауи ғылыми идеяларға сәйкес келеді;
- Қиындық деңгейі мен көлемі бойынша ол оқушыларға түсіну үшін қолжетімді.
- АКТ көмегімен алынған оқу ақпараты белгілі бір пән бойынша негізгі оқулыққа сәйкес келеді.

Осылайша, АКТ-ны қолданатын сабақ - бұл сабақтың сапалы жаңа түрі, онда мұғалім оқу материалын түсіндіру әдістемесін ақпараттық коммуникациялық технологияларды қолдану әдіснамасымен үйлестіреді, онда олар мақсатқа жету және мәселелерді шешу құралы ретінде әрекет етеді. Компьютерлік технологиялар тарихтың әртүрлі кезеңдерінде, әртүрлі дәуірлерде қоғам өмірін қайта құруға мүмкіндік береді. Ақпараттық технологиялар басқа инновациялық технологиялар мен әдістердің әлеуетті мүмкіндіктерін толық ашуға және іске асыруға мүмкіндік береді. Оларды басқа педагогикалық технологиялармен бірге қолдануға болады, мысалы, дәстүрлі [2].

Тарихты зерделеу шеңберіндегі педагогикалық қызметтің мақсаты - жаңа ақпараттық технологияларды қолдану арқылы қазіргі әлемде жеке тұлғаның сәтті әлеуметтенуі үшін жағдай жасауға ықпал ету. Сондықтан тарихты оқыту саласындағы міндеттер келесідей:

- оқушылардың қажетті оқу ақпаратын іздеу, талдау және таңдау дағдыларын қалыптастыру;
- олардың оқу және әлеуметтік коммуникацияның сындарлы тәсілдерін меңгеруі;
- олардың тарихи заңдылықтарды, құбылыстар мен оқиғаларды білуі;
- олардың алған білімдерін нақты өмірде қолдануы және қолдануы [3].

Осы міндеттерге сүйене отырып, АКТ саласындағы міндеттер келесідей:

- Білім беру үдерісіне АКТ енгізу;
- Оқушылардың ақпараттық мәдениетін дамыту;
- Өзекті ақпаратты жедел тарату;
- Оқушылардың сабақтан тыс жобалау іс-әрекетін ұйымдастыру;

- Көрнекілікті қолдану мүмкіндіктерін кеңейту [4].

Осы міндеттерге қол жеткізу үшін келесі принциптер қажет:

1. Қызмет принципі;

Бұл оқушының рөлін түбегейлі өзгертуге мүмкіндік береді: ол объект емес, танымдық іс-әрекеттің субъектісі.

2. Минимакс принципі;

Оған сәйкес оқу мазмұны минималды деңгейдің дамуын қамтамасыз ететін, яғни Стандартта белгіленген деңгейдің дамуын қамтамасыз ететін тарихты зерттеудің максималды деңгейіне сәйкес келуі керек.

3. Вариативтілік принципі;

Бұл студенттерді таңдау позициясына қоюға мүмкіндік береді, онда оқу материалының үлкен көлемінен олар белгілі бір талаптарға сәйкес келетінін ғана таңдауы керек.

4. Шығармашылық принципі;

Бұл принцип сабақ жоспарына тапсырмаларды енгізуге мүмкіндік береді, оны орындау үшін оқушы өз әдісін ойлап табуы керек [5].

Мен өзімнің педагогикалық тәжірибемде мамандандырылған оқыту бағдарламалық құралдарымен жұмыс жасау негізінде АКТ-ны қолдана отырып сабақтар ұйымдастыруға тырысамын. Сонымен, жаңа материалды зерттеу сабақтарында мен студенттерге теориялық материалды қол жетімді, жарқын, көрнекі түрде ұсынуға мүмкіндік беретін демонстрациялық бағдарламаны қолданамын. Білім беру бағдарламаларының құрамында видеофрагменттер бар, олар сабақта диктордың түсініктемесімен бірге оқылған оқиғаны көрсететін бейнесюжетті көрсетуге мүмкіндік береді.

Тарих сабақтарында ақпараттық технологияларды қолданудың өзіндік әдістемелік мүмкіндіктері мен артықшылықтары бар.

Олар келесідей көрінеді:

- мұғалімнің теориялық мәліметтерді бір мезгілде ұсынуы және көрнекілік деңгейі жоғары демонстрациялық материалдарды көрсетуі арқылы білім беру процесінің тиімділігін арттыру;

- оқушыларды оқу есептерін шешу үшін, оқу ақпаратын өңдеу үшін компьютерлік техниканы қолдануға үйрету мүмкіндігі;

- оқушылардың жеке жұмысын ұйымдастыру, олардың танымдық дербестігі мен шығармашылығын дамыту;

- мультимедиялық эффекттер есебінен өсетін компьютердің тартымдылығы есебінен оқуға деген ынтаны арттыру;

- оқушылардың көрнекі-бейнелі ойлауын, моторикалық және ауызша коммуникативтік дағдыларын дамыту ; ;

- оқушылардың ақпараттық мәдениетін қалыптастыруға ықпал ете отырып, ақпаратпен жұмыс істеу дағдыларын қалыптастыру (іздеу, іріктеу, өңдеу, реттеу және мағыналық топтарды бөлу, логикалық байланыстарды құру және т.б.) [6].

Электрондық оқулықтар үш есе салыстыруға мүмкіндік береді: "оқиға - термин - сурет", бұл жаңа тұжырымдаманы зерттеу жүйесін қалыптастыруға ықпал етеді. Мысалы, мысырлық пирамидалар мәселесін мультимедиа көмегімен зерттегенде, сіз оларды салу процесін (оқиғаны) елестете аласыз, содан кейін "пирамида" (термин) ұғымының анықтамасы беріледі, содан кейін оның бейнесі қарастырылады.

Семинар сабақтарында студенттер контурлық карталарды, кестелерді толтыра отырып, өз дағдыларын жетілдіреді, қорытынды жасайды, статистикалық материалдармен, кестелермен жұмыс істейді. Оқушыларға Интернеттен қосымша көрнекі және есту ақпаратын ұсынуға болады. Практикалық сабақ үшін мақсаттар анықталып, тиісті тапсырмалар дұрыс таңдалуы керек. Танымдық белсенділікті арттыру үшін жұмысқа ойын сәттерін қоса аласыз, бұл студенттердің материалды қабылдауын жандандырады, тақырыпты зерттеуге қызығушылық тудырады, шығармашылық қабілеттерін дамытады. Сонымен қатар, оқу үрдісінде курс бойынша дәстүрлі оқу-әдістемелік кешеннің басым бөлігін құрайтын электронды оқулықтарды белсенді қолданылады. Оларға оқулықтың өзі де, жұмыс кітабы да, атлас та, егжей-тегжейлі хронологиялық кесте де, құжаттардың толық таңдауы бар хрестоматия, видео-

фрагменттер және заманауи іздеу жүйесі бар анықтамалық кіреді. Оларды қолдану мұғалімнің жұмысын айтарлықтай жеңілдетеді.

Тарих бойынша тақырыптық презентацияларды дайындау үшін бағдарламалар қолданылады: POWER POINT олардың көмегімен диаграммалар, суреттер, диаграммалар, фотосуреттер, мәтін, бейне және дыбыстық жазбалар, бейнелер мен бейнелер көрсету үшін слайдтар жасалады.

Презентациялар ыңғайлы, өйткені дайындық кезінде нақты сабаққа және қажетті ретпен қажетті материал оңай таңдалады. Сонымен қатар, презентацияны бүкіл сабақта, сондай-ақ оқу іс-әрекетінің жеке кезеңдерінде қолдануға болады. Мысалы, мен сипаттамалық жоспарларды, сипаттамаларды, практикалық жоспарларды, кестелерді, анықтамалық материалдарды және т.б. экранға шығаруды ұтымды, бұл зерттелетін объектіге назар аударатырып, визуалды кеңістікті шамадан тыс жүктемеуге мүмкіндік береді. Сонымен қатар, аз уақытты жұмсап, сабақтың кез-келген нүктесіне оралуға мүмкіндік береді.

Презентациялардың тағы бір жағымды жағы-балалардың көз алдында қажетті ақпараттың үнемі болуы, сонымен қатар қажет болған жағдайда сабақтың кез-келген кезеңінде қажетті ақпаратқа оралу. Осылайша, оқушыларда бірден жадтың екі түрі жұмыс істейді (визуалды, есту), бұл жаңа материалды жақсы меңгеруге ықпал етеді [7].

Ақпараттық технологияларды қолданатын сабақтар әсіресе студенттерге ұнайды, өйткені оқу материалын игеру тезірек және оңай. Сабақтың барлық кезеңдері эмоционалды түрде өтеді. Бұл оқытылатын пәнге және жалпы оқуға оң көзқарас қалыптастыруға ықпал етеді. Сабақ барысында оқушылар жаңа материалды игеріп қана қоймай, сәттілік жағдайларын да сезінеді. Жетістік сезімі студенттерге білімді бақылауда жақсы нәтиже көрсетуге көмектеседі. Мұғалімнің рөлі оқушылардың ақпараттық мәдениетін қалыптастыруда маңызды болып табылады [8]. Оқушылардың назары, алған білімдерін игеру дәрежесі мұғалімнің сабақты дұрыс ұйымдастыра білуіне байланысты. Жұмыс кері байланыстың болуын қамтамасыз етуі керек, оның қажеттілігі оқу материалының күрделілік деңгейімен анықталады. Сабақта АКТ қолданған кезде жеке көзқарас, оқушының жеке және психологиялық мүмкіндіктерін ескеру, оның ақпарат тасымалдаушымен белсенді қарым-қатынас жасау мүмкіндігі өте маңызды. Жеке ерекшеліктеріне байланысты: оқу сипаты, білім беру дағдыларының деңгейі, мотивация дәрежесі жеке жұмыс үшін тиісті түзетулер мен нұсқаларды қажет етеді. Осылайша, АКТ - ны қолдана отырып оқытудың тиімділігі көбінесе мұғалімнің кәсіби дайындығына байланысты. Сондықтан ол үнемі біліктілікті арттырумен, ең алдымен өзін-өзі тәрбиелеу арқылы айналысуы керек.

Библиографиялық тізім:

1. Новиков С. П. жаңа ақпараттық технологияларды Қолдану білім беру процесінде // Педагогика. № 9, 2003, 17-22 беттер.
2. Алейникова О. А. авторлық мультимедиялық оқу-әдістемелер-білім берудегі оқу құралдары // қазіргі мектептегі білім.

Туганбаева М.Е., преподаватель физической культуры, магистр педагогических наук
ГКПП «Колледж индустрии питания и сервиса», Шымкент
Tuganbayeva M.E., Physical Education teacher, master of Pedagogical sciences
College of food and service industry, Shymkent city
makpal_kz_t@mail.ru

ВОСПИТАНИЕ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОГО ПОТЕНЦИОНАЛА В ФИЗКУЛЬТУРНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

В статье рассматриваются принципы преподавания и воспитания интеллектуального потенциала в физической культуре.

Ключевые слова: здоровье и развитие личности, психоэмоциональное направление, развития личности.

The article discusses the principles of teaching and upbringing of intellectual potential in physical culture.

Keywords: health and personality development, psycho-emotional direction, personality development.

Здоровье и развитие личности составляют диалектическое единство, находясь во взаимосвязи, взаимодействии и взаимозависимости [

Анализ специальной литературы, опыта организации занятий по физической культуре показал, что в ходе демократизации образовательной системы на передний план выступает принцип субъект-субъектных отношений. Этот принцип предполагает, что только в условиях субъект-субъектных отношений, равноправного сотрудничества и взаимодействия возможно эффективное формирование личности. Он нацеливает на персональное взаимодействие педагога и воспитанника, отвергает его субординационное положение, превращает в партнера, самостоятельно развивающуюся личность.

Личностно ориентированный принцип тесно связан со здоровьесберегающим принципом, так как режим двигательной активности детей построен с учетом их индивидуальных особенностей, психофизиологическими показателями и состоянием вегетативной регуляции сердечно-сосудистой системы. Отсюда на занятиях ставилась цель не только сформировать физические качества, но и скорректировать физическое состояние и здоровье.

Познавательная-развивающая технология занятий физической культурой в модели развития личности занимает ключевую практическую позицию. Именно познавательная-развивающая технология в системе физического воспитания направлена на реализацию методов, приемов, разнообразных средств физической культурой, определяющих области развития личности. Познавательная-развивающая технология занятий физической культурой базируется на модели занятий ФК входят четыре органически дополняющих друг друга направления:

- координационное направление, определяющее развитие психомоторных способностей;
- ведущий комплекс упражнений, направленный на решение задач занятий;
- психоэмоциональное направление, регулирующее состояние психоэмоциональной сферы детей;
- отстающие способности, направленные на развитие необходимых двигательных умений, навыков и воспитание физических качеств.

Основные положения познавательной-развивающей технологии строго регламентированы по временному расположению в частях занятия и определены логикой распределения средств, методов и организационных форм. При комплексном решении задач и реализации основных положений занятия применялся широкий набор физических упражнений, основанных на использовании эйдетических (эйдетизм - образ, наружный вид), рефлексивно-двигательных, игровых, идеомоторных и музыкально-ритмических методов и разнообразных организационных форм.

Эйдетические методы являются инновационными в процессе проведения занятий физической культурой и направлены на развитие внимания, восприятия, памяти, воображения за счет восприятия образов, представлений двигательной деятельности. Они являются отражением в памяти образов, реализуются в сохранении наглядных двигательных действий и их воспроизведении через некоторое время после выполнения физических упражнений. Вместе с тем эйдетические методы имеют конкретную структуру и нацелены на активизацию слухового, зрительного, тактильного, кинестетического и двигательного анализаторов.

В эйдетических образах, по словам Л.С. Выготского, в нерасчлененном виде заключены начатки трех ведущих самостоятельных функций: памяти, воображения и мышления. Отсюда при развитии образной памяти гетерогенно происходит формирование таких высших психических функций, как внимание, наблюдательность, творческое воображение.

Рефлексивно-двигательные методы представляют собой осознание и анализ двигательной деятельности, а также психологического состояния детей на занятиях по физической культуре. Рефлексия эффективна только при расширении потенциала двигательных действий. Имеются три вида рефлексии: предметная, процессуальная и системная:

- предметная рефлексия связана с содержательной деятельностью при выполнении упражнения;

- процессуальная определяется их практическим выполнением;

- системная направлена на создание мотивов.

Реализация идеомоторных методов способствует сознательному и активному выполнению физических упражнений на занятиях ФК. Не случайно П.Ф. Лесгафт отмечал, что одна из важнейших задач ФК заключается в приучении человека сознательно относиться к своим действиям.

Музыкально-ритмические методы - это система физических упражнений, построенная на связи физических упражнений и музыки. На занятиях ритмикой используют игровые упражнения, прыжки, танцевальные движения и элементы художественной гимнастики. Чувство ритма имеет идеомоторную реакцию, и поэтому его восприятие вызывает многообразие кинестетических ощущений. Эти методы доминантно воздействуют на личность путем воспитания ее познавательной и волевой сфер, тем более что музыкально -ритмические движения способствуют развитию произвольных движений, переживанию музыкальных произведений. Использование инновационных методов предполагает улучшение творческого воображения, музыкального восприятия, двигательной памяти, игрового мышления, а также значительное повышение уровня развития продуктивности психических процессов и физической подготовленности. Внедрение познавательно-развивающей технологии двигательной деятельности в качестве оздоровительного сопровождения учебного процесса позволяет значительно улучшить функциональное состояние детей, поддерживать на высоком уровне умственную работоспособность, что в целом определяет сохранение здоровья детей и повышение качества обучения. С позиций репрезентации физических упражнений можно решить основной вопрос взаимосвязи физического развития детей с другими областями развития, поскольку, определяя познавательную деятельность детей в системе физического воспитания как приоритетное направление, мы тем самым сближаем физическое и когнитивное развитие.

Литература

1. Вайнер Э.Н. Учебное пособие-Липецкое издательство, 1998 г
2. Зайцев Г.К. Валеолого-педагогические основы обеспечения здоровья человека в системе образования. Автореферат СПб, 1998 г
3. Морозова И.С. Формирование интеллектуального потенциала детей в процессе физкультурной деятельности. Автореферат. Кемеровское ГУ. 2004 г.
4. Новик Г.В. Оздоровительные занятия для учащихся. Автореферат, М., 1997г
5. Селиверстов И.И. Современные приоритетные направления развития коррекционно-педагогической работы. 1997г., №12

Бернардова Т.О. преподаватель русского языка и русской литературы
Многопрофильный гуманитарно-технический колледж, г.Караганда
Russian language and Russian literature teacher T. O. Bernardova
Multidisciplinary Humanitarian and Technical College, Karagandy
saharok8@mail.ru

СОВРЕМЕННЫЕ ИННОВАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

*Игра – высшая форма исследования
Альберт Эйнштейн*

В данной статье рассматриваются вопросы современных образовательных технологий по русскому языку и литературе, дидактические идеи относительно игровых технологий как основы организации учебно-игровой деятельности в системе образования, подробно описаны игровые методики для уроков русского языка и литературы.

Ключевые слова: игровая технология, учебно-игровая деятельность, познавательная деятельность, игровая методика обучения, творческие уроки, игры на уроках, учиться играя, примеры игр на уроках русского языка и литературы, разработки игр, русский язык и литература

This article addresses the issues of modern educational technologies in the Russian language and literature, didactic ideas about game technologies as the basis for organizing educational and gaming activities in the education system, and describes in detail game methods for Russian language and literature lessons.

Keywords: game technology, educational activities, learning activities, games teaching methods, creative lessons, games on the lessons, to learn playing with games, examples of games on the lessons of Russian language and literature, game development, Russian language and literature

Все мы знаем, что в сфере образования работают энтузиасты. Преподаватель должен быть страстно увлечён своим предметом, вдохновлять, направлять, находить подход. И всё это в жестких рамках учебного плана, огромной методической работы и зачастую скромного вознаграждения за свой труд. [1,с.4] Сегодня преподавателю необходимо задуматься над тем, как сделать так, чтобы у обучающихся повысился интерес к предмету, чтобы учащиеся не просто полюбили его предмет, но ждали его как праздника? Как развить качества обучающегося, которые бы помогли им в дальнейшей жизни? Ответ на этот вопрос, я считаю, состоит в использовании современных педагогических технологий.

Давно известно, что игры активизируют процесс обучения.

Я убеждена, что применение игровых технологий как вид учебной деятельности и доступна, и необходима каждому преподавателю, в том числе преподавателю русского языка и литературы. В комплексе с другими методами и приемами организации учебных занятий, игра дает мне возможность укрепить мотивацию на изучение моего предмета, поддерживать интерес, увлеченность процессом, вызвать положительные эмоции, то есть создать благоприятный эмоциональный настрой урока, увидеть индивидуальность студентов. Для обучающихся игры – это способ самореализации, самовыражения, самооценки. [3]

А вы любите играть? Какие игры предпочитаете: настольные, командные, подвижные? В детстве я любила подвижные игры: «Казачьи разбойники», «Колечко», «Резиночка», настольные игры, их было мало, мне тоже нравились. Дети не меняются. Сегодня они тоже играют в игры, правда, с другими названиями. Использование игр на уроках – неотъемлемая часть моих занятий. Я не провожу их ежедневно – так теряется интерес. А вот периодически к игре обращаюсь. Для них - игра, для меня – зачёт. Разные лингвистические игры хорошо вплетаются в канву моих занятий. Появляется игротека, которую периодически пополняю я или мои студенты.

Я хочу познакомить вас с некоторыми игровыми формами, применяемых на уроках.

«Чемоданчик персонажа»

Называя предметы, лежащие в чемоданчике, преподаватель предлагает угадать, какому герою принадлежат названные вещи. [4]

Например: Лягушечья кожа, каравай, вышитая скатерть (Василиса Премудрая). Желтые мимозы, метла, волшебный крем (Маргарита из романа М. Булгакова).

Топор, часы, монеты (Раскольников из романа Ф.М. Достоевского)

«Цепочка»

Студенты по очереди называют факты из жизни писателя, которого изучаем. Побеждает тот, кто назовёт больше всего фактов.

«Восстановить сюжетную линию»

Студентам даются карточки с изображением событий из изученного произведения. Их задача – восстановить цепочку событий. Также даю задания самим составить такие карточки. Студентам и интересно и полезно. Например, с удовольствием собирают сюжетную линию по роману М.А. Булгакова «Мастер и Маргарита» и Л.Н. Толстого «Война и мир»

«Найди свою пару»

Количество учащихся от 12 человек. Подготовить карточки по числу участников со словами, предложениями или картинками. Выдайте каждому участнику по одной карточке. Объясните участникам цель игры: найти пару к слову, предложению или картинке. Если они не уверены в своих силах, сообщите им принцип, по которому составляются пары. Если участники уверены в себе, дайте им возможность самим определить, в чём заключается этот принцип. Скажите, что, кто считает, что нашли свою пару (слову, предложению, картинке) отходят в сторону и ждут, когда все остальные участники сделают то же самое. Дайте сигнал к началу игры. Когда все участники разделятся по парам, попросите каждую пару прочитать (показать) то, что на карточке и объяснить, почему они решили, что именно эти карточки составляют пару. Возможные темы для поиска соответствий:

Синонимы или антонимы (злой - сердитый и злой - добрый)

Писатели и их произведения (Л.Н. Толстой - «Война и мир»)

Афоризмы писателей («Рукописи не горят» - М.А. Булгаков)

Писатель и его герои (Ф.М. Достоевский - Раскольников)

Писатель и его особенности (Любил такс и у него жили две собаки этой породы - А.П. Чехов)

Герои и их предметы (Раскольников - топор)

Предлоги и существительные в нужном падеже (над + диваном; около + окна или благодаря + помощи; в связи с + болезнью; в целях+ профилактики и т.п.)

Глаголы и существительные в нужном падеже (одевать + ребёнка, надевать + шубу, уважать + директора, гордиться +героем и т.п.) [2, с. 21]

На своём открытом внеклассном развлекательном мероприятии «Весёлое путешествие в мир трёхязычия» мне нужно было разделить 15 студентов из разных групп на 3 сектора: Казахстан, Россия, Англия по 5 участников в каждом. В пять конвертов я положила картинки с изображением того, что относится к произведению английского писателя Льюиса Кэрролла «Приключения Алисы в Стране чудес», в другие пять - картинки, связанные с казахским произведением «Баян Сулу и Козы Корпеш», в остальные пять - картинки, которые относятся к произведениям А.С. Пушкина. Так студенты распределились по командам по теме нашего мероприятия. (рис.1, рис. 2, рис.3)

Рис.1

Рис.2Рис.3

Литературная игра «Рехесо»

Подготовка: карточки (их у меня 36 по 18 пар) перемешиваются и раскладываются квадратом, «рубашкой» вверх

Цель игры: собрать как можно больше парных карточек

Участники (от 2 до 6) по очереди открывают по две картинки. Если картинки разные, то кладут их обратно на то же место. Ход переходит к следующему игроку. Если изображения

одинаковые, игрок забирает пару себе и открывает две новые карты. Выигрывает тот, кто собрал больше всех карточек.

В игре развивается внимание, тренируется память

На карточках изображено то, что связано с литературой: портреты писателей, литературные герои, фрагменты из произведений, известные библиотеки, памятники книгам, литературные ребусы, города, где происходят события и т.д.

(рис.4, рис.5, рис.6)

Рис.4

Рис.5

Рис.6

«Шифровщик»

Студентам предлагается текст, в котором на стыках, сочетаниях слов появляются новые слова. В моем примере это имена/фамилии писателей. Ниже предлагаю один из вариантов такого текста. Задание: отыскать в нем 10 писателей (прозаики или поэты, русские или зарубежные, классики или современники). Имена могут быть спрятаны как в одном слове, так и в комбинации нескольких, но идущих строго друг за другом слов! (Для большего понимания ответы выделены). Также задания такого типа, как составить необычный текст с шифровками, можно предлагать студентам для самостоятельной работы.

Издавна мореплаватели путешествовали по миру и открывали множество красивых и необычных участков земли, о которых не знал мир. Великие мореплаватели Александр **Жуков** с **Кий**моном Лайфрд браздили по морям и океанам на корабле «Весёлый **Фетжер**» и открыли множество островов в Тихом океане: **Остров Ский**филд, Сахалин и Гавайи. На одном из островов находится необычный маяк, который состоит из трёх мраморных башен, стоящих на основании из массивных каменных **блоков**. Нижняя часть башни прямоугольная. Верхняя часть сделана из кирпича **цвета** еванского дерева, который был привезён из Индии, её форма больше напоминает цилиндр. **Маяк Овский**н Вьерж был построен по чертежам великим испанским архитектором Антонио Молерм **Онтов**. Это необычное сооружение было построено по приказу Дженику **принца** XII, который хотел построить вокруг маяка башни и назвать «Наша защита», но так, как во время строительства было сильное землетрясение, после которого уцелел только маяк, благодаря своей конструкции не пострадал. Позже Афанасий **Игорь Кий**монович упоминал в своём рассказе «**Филиппушки** не слышат твоих слов». В нём упоминается история острова, почему так решено было назвать рассказ нам не известно.

«Литературный Валентин»

Работа в группах. Студенты получают карточки в виде сердечек, на которых написаны имена героев. Задача - объединить тех героев, которые по сюжету произведений любят друг

друга.[4] Например: Мастер и Маргарита, Ромео и Джульетта, Козы Корпеш и Баян Сулу, Онегин и Татьяна, Раскольников и Соня Мармеладова.

«Визитка писателя»

Раздаются карточки – «визитки». Студентам нужно заполнить пробелы: где-то вписать фамилию автора, где-то название произведения, где-то - вспомнить факты биографии писателя. Можно это задание превратить в проект – создать выставку визиток писателей, чьи произведения студенты изучали в течение учебного года. Оформить визитки можно креативно: визитку Чехова разместить на картонном пенсне, а визитку Достоевского в виде топора.

«Крокодил»

Карточки для игры со словами и фразами различной сложности.

Я думаю, всем известно игра «Крокодил», только карточки с фразами я подобрала для своих уроков.

Например: «Капитанская дочка», «Маленький принц», всё своё ношу с собой, как на ладони, «Герой нашего времени», «Война и мир», мозги набекрень, на лбу написано и т.п.

«Крестики-нолики»

Принцип остаётся как в оригинальной игре. Задача – построить ряд из крестиков, либо ноликов. Под каждым из 9ти квадратиков игрового поля прячется задание. Студенты делятся на две группы. Если выигрывают «нолики», то ставим нолик, если «крестики», то крестик. Выигравшая команда выбирает следующее задание.

«Диктант для шпиона»

Класс делится на 3-5 команд. Текст диктанта делится на столько же частей. Листы с диктантом крепятся подальше от команды, для которой они предназначены. Каждый из членов команды становится "шпионом". Он подходит к тексту (столько раз, сколько нужно), читает его, запоминает, возвращается к команде и диктует им свою часть. Команды соревнуются, побеждает та группа, которая закончит раньше и не сделает ошибок (или допустит их меньшее количество).

«Морфологическое домино»

Правила данной игры просты и очень напоминают классическое домино. Каждая карточка состоит из двух частей - термин (слева) и пример слова (справа). Для удобства они могут различаться по цветам. Всего в комплекте 36 карточек – 6 самостоятельных частей речи, к каждой по 6 примеров. Примеры разные – есть совсем простые, есть позаковырейшей – например, «тройка».

Каждому игроку раздается по 8 карточек. Если игроков меньше, можно раздать и меньше. Оставшаяся стопка – это банк. Верхняя карточка из банка переворачивается и начинает игру. Задача игроков – подбирать к терминам соответствующие примеры. (К белой половине подставляем серую). Нельзя соединять две белых половины или две серых. (рис.7)

ИМЯ ОБЩЕСТВЕНАЯ	ПЯТЬ	ИМЯ ОБЩЕСТВЕНАЯ	БОЛЬШОЙ	ИМЯ ОБЩЕСТВЕНАЯ	ОБЛАКО
ИМЯ ОБЩЕСТВЕНАЯ	БЕЖАТЬ	НАРЕЧИЕ	НИКТО	НАРЕЧИЕ	ДАЛЕКО
НАРЕЧИЕ	ПЛАКАТЬ	НАРЕЧИЕ	СТО ПЕРВЫЙ	НАРЕЧИЕ	ЛЕЛОЧНЫЙ
НАРЕЧИЕ	ДИВАН	ГЛАГОЛ	ПОЗДНО	ГЛАГОЛ	ГРЕТЬСЯ
ГЛАГОЛ	КАКОЙ	ГЛАГОЛ	СОРОК СЕМЬ	ГЛАГОЛ	ПЕДВЕЖИЙ
ГЛАГОЛ	БЕГ	ПЕСТОВИТЕНАЯ	ВЛОТНУИ	ПЕСТОВИТЕНАЯ	СМОТРЕТЬ

Рис.7

«Зебра»

В эту игру можно играть в парах или группах. Каждая группа получает белые и черные полоски бумаги. На черных написаны вопросы по теме. А на белых студентам нужно написать

ответ. Чередуя полосы, участники выстраивают рисунок «зебры». Побеждает группа, которая быстрее и правильнее запишет ответы на вопросы и выстроит рисунок. Эта игра хорошо подходит, когда нужно повторить материал.

Если меня спросят, что лучше: играть или учиться? Я отвечу: учиться играя!

Библиографический список:

1. Дейв Берджесе «Обучение как приключение: как сделать уроки интересными и увлекательными», М.: Альпина Паблишер, 2019. – 238с.
2. Д.В. Колесова, А.А. Харитонов «Игра слов: как и во что играть на уроках русского языка и литературы», СПб.: Златоустр, 2011.- 152с.
3. <http://journalpro.ru/articles/ispolzovanie-sovremennykh-obrazovatelnykh-tekhnologiy-na-urokakh-russkogo-yazyka-i-literatury/>
4. <http://school-box.ru/raznoe/vse-dlya-prezentazii/671-igri-na-urokach-literaturi.html>
5. <https://sekretmira.ru/raznoe/granatovyyj-braslet-kto-napisal.html>
6. http://hotsta.net/hype_teacher
7. https://www.picuki.com/tag/rs_идеи

Актаева С.Ш., өндірістік оқыту шебері және арнайы пән оқытушысы
«Құрылыс – техникалық колледжі» МКҚК, Нұр-Сұлтан қ.
Salta-1968-ak@mail.ru

ТЕХНИКАЛЫҚ ЖӘНЕ КӘСІПТІК БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНДЕГІ МОДУЛЬДІК ТЕХНОЛОГИЯСЫНЫҢ ТИІМДІЛІГІ

Қазіргі кезеңде білім берудің сапасын жақсарту, әдістемелік негізін өзгерту заман талабына сәйкес туындап отырған қажеттілік. Экономиканың әлемдік өсімінің орта деңгейден жоғары қарқынын қамтамасыз етуге және отыз озық елдің қатарына қарай тұрақты түрде ілгерілеуге лайықталған Тұңғыш Президентіміз – Елбасы Нұрсұлтан Назарбаевтың кезекті Жолдауындағы төртінші басымдығында, “Ең алдымен, білім беру жүйесінің рөлі өзгеруге тиіс.

Біздің міндетіміз – білім беруді экономикалық өсудің жаңа моделінің орталық буынына айналдыру. Оқыту бағдарламаларын сыни ойлау қабілетін және өз бетімен іздену дағдыларын дамытуға бағыттау қажет” – екендігін атап өткен.

Қазіргі таңда техникалық және кәсіптік білім беру жүйесінде модульдік оқыту технологиясы «Кәсіпқор» Холдингі» КЕАҚ әзірлеген білім беру бағдарламалары негізінде жұмыс оқу бағдарламалары әзірленіп берілген.

Кәсіби білім беру оқу орындарында жалпы оқытудың жаңа технологияларын оқу процесінде белсенді қолдануда.

Әзірленген бағдарлама бойынша білім алушылар бір мамандық шеңберінде бірнеше біліктілік алуға мүмкіндік алады.

Мысалы:

2018 оқу жылы- 2021оқу жылы аралығында модульдік оқыту әдістемесі бойынша: 14003000 – «Ішкі санитарлық-техникалық құрылғыларды, желдеткіштерді және инженерлік жүйелерді монтаждау және пайдалану» мамандықта білім алушылар үш бірдей біліктілік алып шығады.

1. 140301 2- «Слесарь-сантехник»

2. 140304 2 «Желдету жүйелерін құрастырушы: ауаны кондиционерлеу, пневмокөлікті, аспирациялауы»

3.140303 2 «Санитарлық-техникалық құрал жабдықтарды құрастырушы».

Бұл дегеніміз- білім алушы үш біліктілікті оқып шығып, үш куәлік және диплом алып шығады, сонда оларға болашақта мамандықтары бойынша жұмысқа орналасуына көп

мүмкіндік болады. Әр біліктілікті теория жүзінде оқып бітіргеннен соң, өндірістік оқытуын шеберханада меңгеріп, өндірістік практиканы құрылыс алаңында жалғастырып шындалып отырады.

Әлемдік оқу үрдісінің өзегі — жаңа технологиялар екені мәлім. Әдіс-тәсілдерді оқытушы ізденісі арқылы студент қабілетіне, қабылдау деңгейіне қарай іріктеп қолданады.

Модульдердің мазмұнын әзірлеу күтілетін оқыту нәтижелерін жоспарлаудан басталады. Оқыту нәтижелері құзыреттіліктер формасында суреттеледі (біліктіліктерді алуға қажет), оларды білім алушылар модуль аяқталған соң көрсетеді. Оқыту нәтижелерін жоспарлау кезеңінде оқу уақытының көлемі, оқыту әдістері және олардың жетістіктерін бағалау критерийлері анықталады. Оқыту нәтижелері құрамдық компоненттері бойынша бүтіндей бағдарламаның оқыту нәтижелеріне қол жеткізуіне себепкер болады.

Оқыту нәтижелерінің анықтамалары келесі сипаттамаларға ие болуы тиіс: нақтылық – терминдарында білім мен дағды көмегімен студенттің қол жеткізетін нақты күйі; өлшемділік – бағалауға және өлшеуге болатын мүмкіншілігі; қол жеткізулік – оқу жұмысымен қамтамасыз етілетін студентке арналған модульдің, пәннің немесе бағдарламаның сәйкесінше деңгейлер жиынтығы; сәйкестік – бағдарлама (кәсіби стандарт) мақсаттарының бір пәннен екінші пәнге ауыстыру мүмкіншілігімен байланысы; мөлшерлестік – бағдарлама немесе пәнге анықталған уақыт оқу пәнінің мазмұнымен, көлемімен мөлшерлі болуы; тартымдылық – білім алушы алдына қойылған оқыту мақсаттарына жетуіне мүдделі болуы.

Атап айтсақ, модульдік технологиясы студенттердің оқу мотивациясын күшейтіп, шығармашылық ізденістерге жетелейді, бұл технология жеке студенттің білім сапасын анықтауға бағытталады. Студентке берілетін білімді алдын-ала модульге бөліп алып, үйрету өзінің тиімді нәтижесін береді. Білім алушының мүмкіндігіне қарай модульдік оқытуда мәтіннің мазмұны бөліктерге бөліп беріледі. Демек, модуль – іріленген мазмұнды дидактикалық бірлік деп саналады.

Модульдік оқыту – материалдары белгілі бір құзыреттіліктерді құруға бағытталған, жеке өзара байланысқан блоктар түріндегі материалдарды құрылымдауды қарастыратын оқыту жүйесі. Модульдік оқытуда орталық түсінік болып «модуль» түсінігі саналады. ЮНЕСКО анықтамасына сәйкес модуль – «жеке немесе топтық зерттеулерге арналған, тапсырмалармен өз жылдамдылығына сәйкес зейінді танысу мен тізбектеп орындау арқылы бір немесе бірнеше дағды алып шығуды мақсат еткен жекеленген оқыту пакеті» «Модуль» түсінігінің этимологиясы мен семантикасы функционалдық түйінді білдіреді (лат.аударғанда Modul).

Модульдік оқытудың мақсаты – мазмұны мен оқытудың ұйымдастырылуы бойынша адамның нақ қазіргі мезеттегі қажеттіліктерін қамтамасыз ететін және жаңа, туындайтын мүдде векторын анықтайтын икемді білім беру құрылымдарын құру болып табылады. Модуль арқылы білім алушылардың өздік ізденісіне жол ашылады, олар әр бөліктер бойынша ойланады, қосымша материалды пайдаланады, тұжырым, қорытынды жасайды. Бөлінген мәтіндермен жұмыс жасай отырып, оларды толықтырады, қысқартады, мазмұнға сай өзгертулер жасайды. Сөйтіп, олар оқу материалының дербес бөлік екеніне көз жеткізіп, дәстүрлі оқыту мен модуль арқылы оқытудың ерекшеліктерін танып біледі.

Модульдік оқыту берілетін білімнің студенттердің жеке бастарының ерекшеліктеріне, іскерліктеріне, жұмыс істеу қабілетіне, белсенділігі мен пәнге қызығушылығына бағыттауға, оқыту жүйесін білім алушының жеке басының игеру қабілетімен үндестіру мәселесін іске асыруға мүмкіндік туғызады. Ең бастысы мұнда пәнді мазмұнға қарай модульге бөлу, оның мақсатын нақтылау және модульдің тексерілуі, жүйелілігі, тиімділігі, нәтиженің айқындығы, білім алушының шығармашылықпен ойлауға қалыптастындығы байқалады. Модуль оқу материалының мазмұнын сапалы, көрнекі түрде меңгеруге ықпалын тигізеді.

Техникалық және кәсіптік білім беру саласында бәсекеге қабілетті білікті мамандардың дайындалуына, заман көшінен қалып қоймай егеменді еліміздің сауатты азаматтарының қалыптасуына жаңа оқыту технологияларын енгізу үлкен серпін бермек.

Модульдік оқыту - бұл оқу ақпараты модульдерге (аяқталған және дербес бірліктер, ақпарат бөліктері) бөлінетін білім беру процесін ұйымдастыру. Модуль ұғымы «қандай да бір нақты жұмысты орындау үшін кейбір теориялық және тәжірибелік дағдыларды бастапқы меңгеру қамтамасыз етілетін оқу материалының осындай көлемін» қамтиды.

Колледждің міндеті білім алушыларда өз оқуы үшін табыстылық пен жауапкершілік атмосферасын құру, ал одан әрі – кәсіби өсу мен еңбек саласының өзгермелі жағдайында бейімделуге жауапкершілік.

Мамандықтар бойынша модульдік оқыту:

қызметкерлердің арнайы дайындығы;

пәндік модульдерді әзірлеу;

дидактикалық және әдістемелік құралдар;

студенттер үшін де, педагогтар үшін де оқу тиімділігінің сапасын бағалау.

Колледжде модульдік оқыту ақпарат, қызмет, үдеріс алу үшін тұтас құрылымдық бірлік немесе ұйымдастыру - әдістемелік негіз болып табылады. Сондықтан мұндай оқытуды оқыту тәсілі, дербестік деңгейі және қарқыны бойынша жеке бағдарлама ретінде қарастыруға болады.

Модульдік оқыту құзыретті мамандарды даярлау сапасына кепілдік беретін оқытудың анағұрлым үйлесімді, түсінікті және нәтижелі технологиясы болып табылады.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. А.С. Макаренко. Психология труда учителя. М., «Просвещение», 1993.
2. Шағыр Қ. Әрбір ұстазға берері мол //Тәрбие құралы.–2005. -№5 Б.55-56.
3. Қ.Ж. Бұзаубақова. « Мұғалімнің инновациялық даярлығын қалыптастыру». Алматы. Жазушы 2006
4. Қ.Р. «Білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы».
5. Б.А.Тұрғынбаева. Мұғалімнің шығармашылық әлеуметін біліктілікті арттыру жағдайында дамыту: теория және тәжірибе // Алматы. 2005
6. Беспалько В.П. Педагогика и прогрессивные технологии обучения. - М., 1995.
7. Давыдов В.В. Теория развивающего обучения. - М., 1996.
8. Қабдықайырұлы Қ., Монахов В.М. Оқытудың педагогикалық жаңа технологиялары. - Алматы, 1999.
9. Кусаинов Г.М. Новая педагогическая технология: методология, теория и практика. - Усть-Каменогорск, 1997.
10. Мировые образовательные технологии: основные тенденции, проблемы адаптации и эффективность //Материалы респ. науч. - метод. конф. - Алматы, 1997.

Есенаманова Ж.Т., қазақ тілі мен әдебиеті магистрі,

А.Иманов атындағы жол-көлік колледжі, Орал қ.

Есенаманова Ж.Т. master of Kazakh language and literature,

Road and transport college named after A.Imanov, Uralsk

**ҚАЗАҚТІЛМЕННОӘДЕБИЕТІСАБАҚТАРЫНДАОҚУШЫЛАРДЫШЫҒАРМАШЫЛЫҚ
ҚА БАУЛУДЫҢ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ**

Мақалада қазақ тілі мен әдебиеті сабақтарында оқушылардың шығармашылық қабілеттерін шыңдаудың маңыздылығы айтылған.

Кілт сөздер: шығармашылық қабілет, шығармашылық жұмыс, белсенділікті арттыру, шығармашыл тұлға.

This article presents the importance of developing students' creative abilities in the lessons of the Kazakh language and literature.

Keywords: creativity, creative work, increasing activity, creative personality.

Қоғам өмірінің барлық салаларында күрделі өзгерістер болып жатқан кезде келешегімізді ойласақ, өмірдің әр қырында жетекшілік ете алатын ғылымға, өнерге, мәдениетке берілген қабілетті жастарды қолдау және олардың шығармашылық қабілеттерін дамыта түсу бүгінгі күн талабы. Қазіргі кезде оқу жүйесін қайта құруға бағытталған талпыныстарға қарамастан, оқушыларға дайын ақпаратты жеткізіп беруге негізделген әдістемелер орын алып келеді. Мұндай әдістемелер арқылы оқушылар есте сақтау, қайталап айту ғана қабілеттерін дамытып, біржақты ғана жұмыс жасайды. Мұғалім оқушының бұрынғы сабақтарда дайын күйінде берілген материалда қайталап айту жағына көңіл бөліп, соны ғана бағалайды. Осы негізде оқушының шығармашылық қабілеттері ескерілмей қалады. Осындай жағдайда қоғам сұранысын ескеретін болсақ, шығармашылық қабілетті дамытуға бағытталған оқыту әдістемелерін дамыта отырып оқыту әдістерін қарастырып, ғылыми тұрғыдан зерттеу қажеттілігі туындап отыр.

Шығармашыл оқушымен жұмыстың негізгі мақсаты — олардың шығармашылық жұмыста өзінің қабілетін іске асыруға дайындығын қалыптастыру. Ал, мақсатқа жету оқу бағдарламасын тереңдетіп оқыту және оқушының танымдық белсенділігін дамыту арқылы жүзеге асады. Шығармашылық қабілет бірнеше құрамдас бөліктен тұратын ұғым: жаңаны тануға деген құлшыныс, жаңаша ойлау, алған білімін тәжірибеде қолдану біліктілігі, қиял еркіндігі.

Оқушылардың шығармашылық қабілетін дамытудың өзектілігі төменде көрсетілгендей:

1. Өз бетімен оқуға, жұмыстануға дағдыланады.
2. Шығармашылық ізденіске жетелейді.
3. Өз ісіне деген сенім пайда болады.
4. Әр нәрсеге сын көзбен қарауға үйренеді.
5. Салыстыруға, қорытынды жасауға үйренеді.
6. Шығармашылық белсенділік артады.

Осылардың нәтижесінде дарынды, қабілетті жеке тұлға қалыптасады.

Мен істеймін – өзінің пәнге деген қызығушылық тетігін табуы.

Мен үшін керек – пәннің өз өміріне деген қажеттілігін сезінуі, талаптануы, оқуы, ізденуі.

Мен істей аламын – өз біліміне деген сенімділігі.

Сондықтан ұстаз ретінде менің алдыма қойған мәселенің өзектілігі: жеке тұлғаны табу, оған жетекшілік ету, әр оқушының шығармашылық қабілетін танып, біліп дамыту. Егер оқушының шығармашылық қабілетін дамытудың тиімді жолдарын анықтап, оқу – тәрбие үрдісінде шығармашылық жұмыстар жүйелі түрде жүргізілсе, шығармашылық әрекетке қызығушылығы қалыптасып, белсенділігі артып, шешімді құра білуге талпынады.

Оқушының шығармашылық қабілетін дамыту үшін бірнеше шарт орындалу тиіс:

- шығармашылық қабілетін дамытуды ерте бастан қолға алу;
- жүйелі түрде шығармашылық әрекет жағдайында болуы;
- ойлау мүмкіндігінің ең жоғарғы деңгейіне жету;
- оқушының шығармашылық іс-әрекетіне жағдай туғызу;

Оқушылардың шығармашылық қабілеттерін шыңдау барысында мынадай жұмыстар жүзеге асырылып, отыру керек:

Пән сабақтарында шығармашылық сипаттағы тапсырмаларды іріктеу, орындау, талдау жұмыстарының талдау жұмыстарын жүйелі жүргізілуіне;

Оқушылардың білім деңгейі мен олардың өз мүмкіндіктерін пайдалану көрсеткішін арнайы әдістемелер бойынша жүйелі түрде тексеріп отыруға;

Сабақтан тыс мезгілде жүргізілетін жұмыстарға — пәндік олимпиада, ғылыми конференцияға, интеллектуалдық турнирлер мен шығармашылық байқауларға дайындық жұмыстарын жыл бойы жоспарлы жүргізу жатады.

Оқушы шығармашылығын дамыту – білімдік үрдіс субъектілерінің және білім мазмұны мен жүйелердің өзара әрекеттесу аймағы.

Шығармашылық сипаттағы сабақтар түрлерін жүйелі ұйымдастыру арқылы оқушылардың танымдық белсенділігі қалыптасып, ұстазы берген ақпаратты, іс-әрекет тәсілдерімен бағалау өлшемдерін қамтитын қоғамдық және ұжымдық тәжірибе тағылымдарын игеріп қана қоймай, оқушы барлық іс-әрекетте шығармашылық бағыт ұстанады, қабілет білігін ұштай түседі. Оқушының өз бетімен ізденісінде қай жаттығу ойды бекітіп, қай жаттығу шығармашылық бағытты көздейтінін мұғалім топтық жұмыс арқылы да жүзеге асыра алады. Мұғалім әрбір тақырыпты өткен сайын сөз өнерінің құдіретін оқушыға жеткізе білуі тиіс.

Оқушылардың шығармашылық қабілеті мен әлеуетін танытатын жұмыстардың біразын әдебиет сабағында мәтінмен жұмыс кезінде жүргізуге болады әрі бұл пәнаралық байланыс орнатуға мүмкіндік береді. Мәтінмен жұмыс үстінде ең қажетті деген қарым-қатынастық машықтар жүзеге асырылып, шығармашылық қабілетін жетілдіре түседі, яғни мәтін тақырыбын түсіну, ашу; ондағы негізгі ойды бөліп алу; шығармадағы кейіпкер, оқиға, құбылыс туралы өз пікірін тұжырымдау; өз ойын дұрыс жазу, айту оқушының байланыстырып сөйлеуін қалыптастырып, жетілдіруге, сөз қорын молайтуға, өзіндік көзқарасын орнықтыруға септігін тигізеді. Бұл - әрбір тақырып бойынша оқушының ойын жүйелеудегі басты құрал. Әдебиет сабағы оқушының ойлау қабілеті ғана емес, шығармашылық ой-өрісін де кеңейтеді. Оқушының шығармашылық дербестігін дамыта оқыту арқылы қалыптастыруға болады, оқытудың бұл түрінде белсенділік оқушыға жүктеледі. Дамыта оқыту жаттанды іс - әрекеттерге сүйенбейді, оқушының жеке басын дамыту, білімді өз ізденістері арқылы алуды қамтамасыз етеді. Шығармашылық еңбекке кең жол ашады. Ол оқушының шығармашылық ойлауына, ізденісіне, іс - әрекетіне түрткі жасайды, оны дәстүрлі оқудағы өнімсіз еңбектен босатады. Оны зерттеуші, ізденуші биігіне көтереді. Оқытудың бұл түрінде сұрақтар, тапсырмалар жүйесі де басқа сипатта болады, яғни өз беттерімен орындалатын шығармашылық тапсырмаларға ерекше назар аударылады. Сабақта дамыта оқыту технологиясын пайдаланудың тиімді жағы оқушы іс - әрекетін ұйымдастыру, яғни ақыл – ойы мен өзіндік тұжырымы арқылы жаңа тақырыпты саналы түрде меңгеру дағдыларын қалыптастырады. Оқушыларды шығармашылық жұмыстарға баулып, олардың белсенділігі мен дербестігін, қызығушылықтарын арттыра түсу үшін әр түрлі әдіс – тәсілдерді қолдануға болады. Шығармашылық жұмыстарды орындау арқылы оқушының шеберлігі мен дағдысы қалыптасып дамиды. Шығармашылық жұмысты орындауда ескеретін мәселе – оқушылардың еңбегін бағалау. Шығармашылық жұмыстар арқылы дамыта оқыту оқушылардың дүниетанымын, ізденімдік қабілетінің дамуына, тұлға ретінде қалыптасуына ықпал етеді. Егер баланың бойында шығармашылыққа икемділік байқалса, оның дамуына бағыт беріп, өлең шығартып, шығарма, эссе жаздырып, көмектесуге болады. Шығарма, эссе жұмысы – оқушылардың көркем туындыға деген қызығушылығын арттырып, логикалық ойлауын дамытатын, шығармашылық қиялдауға және ойын көркемдеп сауатты жаза білуге бағыттайтын маңызды жұмыстардың бірі. Шығарма, эссе жаздыру барысында оқушы өз қабілеті мен адамдық болмысын танытуға ұмтылады, жазба жұмысы шәкірттің жеке интеллектісі мен рухани дамуын, танымдық белсенділігін байқататын білімдік, тәрбиелік көрсеткіш болып табылады. Демек, шығарма, эссе жазуға үйрету әдістемесінің оқу-тәрбие үрдісіндегі мәні оқушылар білімінің жан-жақты молаюына тигізер ықпалымен ерекшеленеді.

Ғылыми зерттеулерге сүйенетін болсақ, оқушы шығармашылығын дамытуда «шығармашылық тапсырмалар» үлкен рөл атқарады. Шығармашылық тапсырма ретінде біз оқушыдан ұдайы тек ақпарат өндіру емес, шығармашылықты талап ететін тапсырмаларды қарастырамыз. Себебі тапсырмалар белгісіздіктің кіші және үлкен элементтерінен және бірнеше дұрыс жауаптардан тұруы мүмкін. Шығармашылық тапсырма кез - келген интерактивті әдістің мазмұны мен негізін құрайды. Оның айналасында жариялылық пен ізденімпаздықтың негізі пайда болады. Шығармашылық тапсырмалар оқу барысына үлкен мағына беріп, оқушыларды ынталандырады. Шығармашылық тапсырма жеке дара күйінде мұғалімдер үшін де шығармашылық тапсырма болып қалады. Шығармашылық тапсырмалар мына төмендегі талапқа сай болуы керек:

- 1) Бір мағыналы және тым қарапайым жауабы немесе шешімі болмайды;
- 2) Оқушыларға тәжірибелік тұрғыдан пайдалы болып табылады;
- 3) Оқушылардың өмірімен байланыста болады;
- 4) Оқушылардың қызығушылығын тудырады;
- 5) Оқытудың мақсатына барынша сай келеді.

Шығармашылық тапсырманың бұл түрінде оқушыға заттың суреті беріледі, сол заттың қасиетін, қызметін сипаттап жұмбақ жазады.

Берілетін заттың суреттері: кітап, телефон, қалам, сабын, күн, қар, машина, шана, қолғап, балық, дүкен, дәрігер, айна т.с.с Келесі тапсырма - лимерик құру. Оқушыға өлең құрау тәртібі түсіндіріледі, өлеңде айтылатын оқиға қызықты, бірақ өмірде кездеспейтін оқиға болуы шарт (өтірік өлең тәрізді)

- 1 жол – кейіпкер таңдау
- 2 жол – кейіпкердің мінезі.
- 3 жол – кейіпкердің іс – әрекеті
- 4 жол – оқиғаның аяқталуы

Сондай-ақ, мәтін беріп, оны өз ойымен толықтыртып жаздырып, және ат қойдыруға болады. Мысалы: Жиырма бірінші ғасырда білімнің маңызы ерекше. Әр адам білім алып, мамандық иесі болуы керек. Білімді адам мәдениетті болады. Надан адам тәрбиесіз болады. Білімді адам еңбек етіп Отанына пайда келтіреді.

Балалардың қазақ тілі мен әдебиеті пәндеріне қызығушылығын арттыруда осы секілді шығармашылық жұмыстардың маңызының жоғары екенін байқадым. Ұдайы жұмыстану нәтижесінде балалармен төмендегідей жетістіктерге қол жеткізік.

Елбасы Н.Ә.Назарбаевтың «Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру» атты бағдарламалық мақаласын насихаттау мақсатында өткен республикалық «Менің ұстазым» байқауы. 2-дәрежелі диплом, Нұрсұлтан, 2020ж., Республикалық «Жұлдыздар аллеясы» шығармашылық фестиваль-байқау, Әдебиет өнері, 1-дәрежелі лауреат, Ақтөбе қ., ақпан, 2020ж., «Ізденіс жолы» қоғамдық қоры мен Халықаралық ғылым мен білімді қолдау орталығының ұйымдастыруымен М.Мақатаевтың 9-ақпан туған күніне орай ұйымдастырылған республикалық байқау, «Болашағым, сен тұрсаң, мен өлмеспін» номинациясы, Бас жүлде, Алматы, 2021 ж., «Ізденіс жолы» қоғамдық қоры мен Халықаралық ғылым мен білімді қолдау орталығының ұйымдастыруымен «Дала жұлдызы Ыбырай Алтынсарин» атты республикалық байқау. «Ыбырай оқулары» номинациясы, Бас жүлде.Алматы, 2021ж., «Ізденіс жолы» қоғамдық қоры мен Халықаралық ғылым мен білімді қолдау орталығының ұйымдастыруымен «Дала жұлдызы Ыбырай Алтынсарин» атты республикалық байқау. «Сөзбен салған сурет» номинациясы, 1-орын. Алматы, 2021ж..

Қорыта келгенде, мұндай шығармашылық тапсырмалар балалардың сөйлеу дағдысын қалыптастырып, ой - өрісін дамытады. Тапсырмаларға лайық өз бетімен сөйлемдер құрастырып, ізденуіне мүмкіндік тудырады. Бұл тұста тілге ғана тән ерекшелік көрініп қоймайды, сол тілде сөйлеушінің тілдік мәдениеті де байқалады. Оқушылардың шығармашылық қызығушылығын қалыптастырудағы басты мақсат – қазіргі білім берудің жаңа парадигмасы жағдайындағы оқушылардың жеке тұлғалық сапалық қасиеттерін дамыту, шығармашылық ойлауын дамыта отырып, заман талабына сай құзырлығын қалыптастыру және рухани жан дүниесінің дамуына жағдай жасау. Сондықтан егемен еліміздің келешегі жас ұрпақты тәрбиелейтін білім мекемесінің өзіне жүктелген әлеуметтік міндетті атқару үшін ондағы игерілетін білім мазмұны, білім берудің түрлі жолдарын бүгінгі талапқа сай жаңартуға ұмтылуы заңдылық.

Қолданылған әдебиеттер:

1. Әміров Р., Дәулетбекова Ж. «Қазақ тілі» пәні мазмұнының жаңа бағыттары жөнінде // Қазақ мектебіндегі оқу-тәрбие деңгейін көтеру проблемалары: Ғылыми-практ. конф. материалдары. – Алматы, 1996. – 132-136 б.

2. Құдайбергенова К.С. « Мектептегі іс- әрекетті зерттеу» Әдістемелік құрал. Алматы, 2013 ж.
3. Кәтенбаева Б. Қазақ тілінен метоликалық нұсқау. – Алматы, 1993.
4. Рахметова С. Қазақ тілін оқыту методикасы. -Алматы, 1991. – 184 б.
19. Қазақ тілінің оқу бағдарламалары. – Алматы, 1995. – 25 б.

Баранкова А.М., – заместитель руководителя по информационным технологиям
Мангистауский индустриально технический колледж имени О.Турмаганбетулы, г.Жанаозен

ИННОВАЦИОННЫЕ ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ТЕХНОЛОГИИ ОБУЧЕНИЯ. ПОИСК И РЕШЕНИЯ

Аннотация: В статье поднимается вопрос о важности и необходимости инноваций и нововведений в процессе обучения. То, как эти инновации решают проблемы в образовании. Рассматривается поиск и решения инноваций и нововведений в процессе обучения.

Инновации в образовании приоритетны для государств, заинтересованных в системном экономическом развитии, усилении роли науки, улучшении благосостояния населения и снижении социальной напряженности. Очевидно, что застой в системе преподавания — негативное явление, отрицательное сказывающееся на государстве и обществе, ведущее к накоплению системных проблем на всех уровнях существования.

Инновационные технологии в образовании - это организация образовательного процесса, построенная на качественно иных принципах, средствах, методах и технологиях и позволяющая достигнуть образовательных эффектов, характеризующихся:

- усвоением максимального объема знаний;
- максимальной творческой активностью;
- широким спектром практических навыков и умений.

В эпоху развития информационных технологий мы стали больше акцентировать наше внимание на всякие инновации, которые способны облегчить и упростить, а также усовершенствовать нашу жизнь. Будь то досуг, быт и, конечно же, образование. Сейчас учёные и исследователи активно трудятся над тем, чтобы жизнь наша стала проще и качественней, так они не обошли стороной и вопросы образования. Уже несколько лет практикуются новшества, введенные для развития качественного обучения. Так мы уже давно перешли от бумажной документации к электронной, что обеспечивает удобство для родителей и учеников в процессе отслеживания успеваемости и позволяет наглядно увидеть прогресс в обучении благодаря электронному журналу и дневнику. Так же помимо электронных новшеств в нашу жизнь активно входят и различные методы обучения, игры и коллективные проекты для улучшения результатов исследований учащимися. Те же самые проекты, которые помогают развить в студентах такие качества, как поисковые (для поиска нужной информации по нужной теме), реализационные (для создания и реализации, например, какого-либо проекта), и качество общения (например, проект позволяет людям группироваться и развивать не только учебные навыки, но и коммуникационные).

Информация – это то, что позволяет нам «владеть миром», иными словами, тот, у кого есть знания, правит миром. Неспроста нам с детства твердят о важности информации, ведь чем больше человек знает, тем шире его кругозор, и тем большего он может достичь в той или иной сфере. Раньше доступ к информации был ограничен, здесь и отсутствие сети Интернет, и цензура, а также запрет на определённые темы и вопросы в обществе. Однако сейчас информация в открытом доступе, что позволяет любому легко ею воспользоваться и применить её для своих нужд. Так мы можем свободно оперировать информацией, что помогает с легкостью внедрять новшества в сферу образования на основе общедоступных данных.

Так, самым лучшим из всех известных и наиболее эффективных способов решения проблем сейчас можно назвать информатизацию образования. Совершенствование

коммуникации привело к прогрессу с обменом информацией. Появление сейчас новых информационных технологий, которые связаны с прогрессом компьютерной техники и телекоммуникационных сетей, также позволило сделать качественную информацию и образовательную среду как основу для совершенствования, а также разработки новейшей системы образования

Стоит отметить, что нынешнему поколению проще даётся усвоение информации ещё и за счёт того, что она более доступна и открыта, также она весьма сжата и упрощена, что помогает усваивать её более эффективно. Информация в фильмах и презентациях, как считают многие учёные, усваивается лучше в отличие от огромного текста без графиков, картинок и какой-либо визуальной составляющей.

Цель технологии как науки – это определение свода законов для использования его на практике. Применение эффективной образовательной деятельности, требующей намного меньше и времени, и материальных составляющих, чтобы достичь определённого итога и результата.

Что же такое инновации? Инновации – это внедрение нового во что-либо. Новые формы, методы и навыки в разных областях, а именно в областях профессиональной подготовки или в области образования и науки. Так, любые социальные и экономические внедрения можно принимать за инновации, до той поры, пока они не получили массовость, то есть последовательность распространения.

При всем наличии и многообразии технологий для обучения: компьютер, модульные, и другие – основная задача преподавания всё же возлагается по старинке на преподавателя. Преподаватель сейчас и преподаватель раньше – это абсолютно разные профессии. Конечно, есть и схожие черты, но их осталось совсем немного. Так, если раньше преподаватель был носителем информации и прямым его источником для учащегося, то сейчас между учащимися и педагогом пропасть из всевозможных разнообразных ресурсов, и роль учителя как такового уходит на задний план. Необходимость инновационной педагогической направленности в современных реалиях общества, культуры, образования определяется рядом обстоятельств. Рассмотрим их более подробно ниже, чтобы более детально разобраться в данном аспекте.

Целью инновационных технологий является формирование активной, творческой личности будущего специалиста, способного самостоятельно строить и корректировать свою учебно-познавательную деятельность

Преимущества инновационных технологий

- ✓ Вариативность и альтернативность способов обучения
- ✓ Рациональная организация учебного процесса
- ✓ Личностно- ориентированный подход
- ✓ Активное использование ИКТ, Интернет- технологий
- ✓ Создание условий для активной познавательной деятельности
- ✓ Поощрение стремления студента к поиску своих траекторий и способов решения
- ✓ Самоконтроль и взаимоконтроль
- ✓ Создание «ситуации успеха»
- ✓ Ориентированность обучения на социальный заказ, привлечение к обучению , воспитанию и развитию дополнительного образования и социальных партнеров

Результаты применения инновационных технологий

- ✓ Умение студента адаптироваться в постоянно меняющейся социально - экономической среде, самостоятельно приобретать и применять необходимые знания
- ✓ Самостоятельно критически мыслить, уметь увидеть возникшие проблемы и искать пути их рационального решения
- ✓ Грамотно работать с информацией
- ✓ Быть коммуникабельным, контактным в различных социальных группах, уметь работать сообща в различных областях, ситуациях.
- ✓ Самостоятельно работать над развитием собственной нравственности, интеллекта, культурного уровня.

Актуальным становится преподавание информатики, ориентированное на связь с дальнейшей профессиональной деятельностью с применением инновационных технологий как кейс технология.

Кейс-технология (от англ. case- ситуация) – это метод активного проблемно - ситуационного анализа, основанный на обучении путем решения конкретных задач – ситуаций.

Цель метода- совместными усилиями группы учащихся проанализировать ситуацию, возникающие при конкретном положении дел, и выработать практическое решение, определенный алгоритм решения проблемы.

Одним из важнейших компонентов учебного процесса является проверка знаний, умений и навыков обучающихся. Ее правильная организация должна: во-первых, приводить в систему знания обучаемых; во-вторых, развивать их мышление и память; в-третьих, помогать обучающемуся судить об эффективности применяемых им методов обучения, что позволяет своевременно приступить к ликвидации пробелов. Кроме того, достигается и ряд других целей, одной из которых является расширение интеллектуально познавательной сферы. Использование электронных кроссвордов по своей сути не отличается от тестирования, проводимого с помощью тестов открытой или закрытой формы, Основное достоинство применения кроссвордов как способа проверки — занимательность и соревновательность, через которые обучаемые могут самооценить собственные знания по достаточно широкому кругу вопросов, а у преподавателя имеется возможность оценить работу каждого студента. Условно все кроссворды, применяемые в учебном процессе, можно разбить на три группы — текущие, тематические и обобщающие. Вопросы, включаемые в кроссворд, также условно можно разбить на две группы — базовые и дополнительные. Студентам не объявляется, какие вопросы являются основными, какие — дополнительными, но при выставлении оценок это необходимо учитывать. Ученики сами составляют электронные кроссворды на заданную тему. При составлении кроссворда студент самостоятельно повторяет материал и ему приходится использовать, а значит, и знакомиться с дополнительной литературой. Необходимо заметить, что при составлении студентам кроссворда на компьютере развиваются дополнительные знания и прикладных программ, в которых составляется кроссворд. Кроссворды можно создавать как в офисных приложениях, таких как Word, Excel, PowerPoint. При этом обучающиеся самостоятельно приходят к выводу, что им необходимо для составления кроссвордов знать и возможность данных приложений, например, использование таблиц, формул, работа с графическими объектами, гиперссылками и многое другое. Можно для создания кроссвордов использовать программу Hot Potatoes.

Hot Potatoes – инструментальная программа-оболочка, предоставляющая преподавателям и обучающимся возможность самостоятельно создавать интерактивные задания без знания языков программирования. «Hot Potatoes» позволяет создавать интерактивные обучающие упражнения на базе Web. Особенностью этой программы является то, что созданные задания сохраняются в стандартном формате web-страницы: для их использования ученикам необходим только web-браузер. Такие кроссворды можно использовать для проверки знаний в дистанционных формах обучения. Главное не ограничивать обучающихся в их творчестве, и мы получим результаты, превосходящие наши ожидания. В творческом процессе студент сам добывает необходимые ему знания.

Перемены, происходящие в современном обществе, требуют ускоренного совершенствования образовательного пространства, определения целей образования, учитывающих государственные, социальные и личностные потребности и интересы. В связи с этим приоритетным направлением становится обеспечение развивающего потенциала нового образовательного стандарта.

Игровые технологии повышают эффективность учебного процесса, уменьшают время на изучение учебного материала, превращают процесс обучения в творческое и увлекательное занятие. В отличие от игр вообще педагогическая игра обладает существенным признаком — четко поставленной целью обучения и соответствующим ей педагогическим результатом, которые могут быть обоснованы, выделены в явном виде и характеризуются учебно-познавательной направленностью.

При организации игровых форм обучения необходимо продумывать следующие вопросы методики:

- 1) цель игры. Какие умения и навыки в области информатики будут усвоены в процессе игры. Какому моменту игры надо уделить особое внимание;
- 2) сколько студентов будет принимать участие в игре? Каждая игра требует определенного минимального или максимального количества играющих;
- 3) какие материалы и пособия понадобятся для игры? Дидактический материал должен быть прост и по изготовлению, и по использованию;
- 4) необходимо с наименьшей затратой времени познакомить ребят с правилами игры. Правила игры должны быть простыми и точно сформулированными;
- 5) на какое время должна быть рассчитана игра, учитывая, что дети могут пожелать еще раз вернуться к этой игре;
- 6) на каком этапе лучше применить игру. Это зависит от дидактических и педагогических целей игры;
- 7) как обеспечить более полное участие детей в игре. Какие изменения можно внести в игру, чтобы повысить интерес и активность детей;
- 8) как можно использовать основу игры, чтобы применить в ней другой материал;
- 9) подведение итогов игры должно быть четким и справедливым;
- 10) какие выводы следует сообщить ученикам в заключение, после игры.

Любую компьютерную развивающую или обучающую игру важно применять в нужное время, на нужном этапе урока.

В заключении хотелось бы отметить, что образование само по себе должно представляться каким-либо новшеством. Если преподаватель будет применять какие-то нововведения в урок, то дисциплина преобразится, она сможет затянуть и увлечь учащегося. Преподаватель сделает процесс обучения своих студентов интересным, насыщенным настолько, что студента будут с радостью и трепетом ждать следующих занятий по данной дисциплине. Особенно продуктивным считаем интерференцию, то есть пересечение, переплетение на уроке нескольких дисциплин. Например, когда преподаватель решает совместить ИКТ и экономическую теорию, статистику и высшую математику. Во время использования всевозможных средств технологического процесса преподаватель открывает новые возможности и подходы в обучении. Так, использование компьютеров, новых программных обеспечений и различных аудио и видео ресурсов позволяет сформировать у студента целостный взгляд на мир и мировые инновации. И, как итог, мы видим прогресс в обучении. студенты становятся более развитыми, а их развитие идёт намного быстрее, так как инновации помогают им экономить время на чем-то ненужном и заниматься сугубо развитием, что не может не радовать и преподавателя, и родителей, и даже самих студентов. Поэтому мы считаем, что инновации – это необходимость для каждого учебного заведения.

Список литературы:

1. Современные инновации в образовании. Сборник материалов IV ежегодной республиканской научно-практической конференции / под ред. С.В. Баезова – Нур-Султан: Полиграфия РИМЦ «Просвещение» (ИП SEVIBA), 2020. - 208 с.

2. Л.Н. Алексеева Инновационные технологии как ресурс для эксперимента/под ред. Л.Н. Алексеева
3. В.П. Кваша Управление инновационными процессами в сфере образования/Канд.пед.наук/Минс,2015-345 с
4. Георгий Леонидович Ильин Инновации в образовании; Прометей - М., 2019. - 925 с.

Шаймарданова А.К., арнайы пәндер оқытушысы,
«Жоғары электроника және коммуникациялар колледжі» ШЖҚ КМК, Павлодар қ.
Shaimardanova A.K., teacher of special disciplines
«Higher College of Electronics and Communications», Pavlodar City
Shaimardanovaak@mail.ru

ТЕХНИКАЛЫҚ ЖӘНЕ КӘСІПТІК БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНДЕ ТЕМІР ЖОЛ КӨЛІГІ МАМА АНДАРЫ ҮШІН ЭКОНОМИКАЛЫҚ ПӘНДЕР ДІОҚЫТУ МӘСЕЛЕЛЕРІ

Бұл мақалада Қазақстан Республикасындағы әлеуметтік-экономикалық жағдайдың өзгеруі жағдайында темір жол құрылысшылары мамандарының техникалық және кәсіптік білім беру жүйесінде экономикалық пәндерді оқытудың негізгі мәселелері келтірілген. Қоршаған шындыққа дұрыс көзқарасты қалыптастыруға, өзгертін әлеуметтік-экономикалық жағдайларға бейімделуге және жас мамандардың бәсекелестік артықшылықтарын қамтамасыз етуге бағытталған әдістер ұсынылған.

Түйінді сөздер: теміржол көлігі, экономикалық білім, экономикалық пәндерді оқыту әдістері, экономикалық пәндерді оқыту мәселелері.

PROBLEMS OF TEACHING ECONOMIC DISCIPLINES FOR RAILWAY TRANSPORT SPECIALISTS IN THE SYSTEM OF TECHNICAL AND VOCATIONAL EDUCATION.

This article presents the main problems of teaching economic disciplines in the system of technical and professional education of railway construction specialists in the changing socio-economic situation in the Republic of Kazakhstan. The methods aimed at forming the correct attitude to the surrounding reality, adapting to changing socio-economic conditions and ensuring the competitive advantages of young professionals are proposed.

Keywords: Railway transport, economic education, methods of teaching economic disciplines, problems of teaching economic disciplines.

Темір жол көлігі мемлекет экономикасының маңызды құрамдас бөлігі ретінде қоғамның басқа салаларының дамуына айтарлықтай әсер етеді. Темір жол көлігі саласында жұмыс істейтін мамандардың кәсіби қызметі ақыл-ой және физикалық өндірістік функцияларды ұштастыра отырып, күрделі интеграцияланған сипатқа ие. Қазір теміржол көлігі үшін мамандарды даярлау әлеуметтік-экономикалық және ғылыми-техникалық үрдістерге байланысты бірқатар ерекшеліктерге ие. Олардың арасында бәсекеге қабілеттілікті талап ету, өндірістік функцияларды біріктіру қажеттілігі, сондай-ақ жаңа технологиялар мен қызмет әдістерін меңгеру үшін болжамдық негізді әзірлеу қажеттілігі өзекті болып табылады.

Егер жалпы білім беру ғылымдары саласындағы білім қоғамдық өмірдің динамикасына байланысты аз өзгеріске ұшыраса, онда экономикалық білім әлеуметтік дамудың өзгеруіне тікелей әсер етеді. Сондықтан экономиканы оқыту әдістемесін жетілдіру мәселесі өте өзекті болып отыр.

Орта буын мамандарының білім сапасын арттыру мәселесі әрдайым өзекті болды. Колледж түлегі жоғары білікті маман болып табылады, ол қазіргі заманғы өндірістің жұмыс істеуін ғана емес, сонымен қатар қазіргі заманғы ғылымның, техниканың жетістіктерін тиімді пайдалану негізінде оның дамуын, сондай-ақ анағұрлым жетілдірілген технологияларды құру мен енгізуге өз қатысуын қамтамасыз етеді. Мамандар қажетті ақпаратты "таба", оны сауатты қолдана білуі керек.

Темір жол көлігі колледждеріне арналған экономикалық пәндер бойынша оқулықтар мен оқу құралдарына мониторинг жүргізе отырып, бастапқы кезеңнің проблемалары айқын болады: оқытылатын пәндер бойынша оқулықтардың жеткіліксіздігі; қазіргі теориялық материалдың қазақстандық экономиканың ерекшеліктері мен болмысынан және темір жол көлігінің дамуынан барынша шеттетілуі.

Техникалық мамандықтар студенттерінің экономикалық білім беру тәжірибесін талдау колледж студенттерінің экономикалық білім беру сапасының нақты деңгейі қазіргі қоғамның талаптарына жауап бермейтінін көрсетті. Студенттер экономикалық ақпараттың үлкен көлемінен ең бастысы, экономикалық Заңдарды білмейді, экономикалық тәуелділікті көрмейді, сондықтан талдау кезінде логикалық, толық қорытындылар жасай алмайды және олардың негізінде оңтайлы басқарушылық шешім қабылдай алмайды. Оларға алынған ақпаратты ұғынуға көп уақыт қажет. Олар кестелерден ақпарат ала алмайды, ондағы заңдылықтарды көрмейді. Көптеген студенттер қарапайым экономикалық көрсеткіштерді есептеуді қиындатады, үлгі бойынша жұмысты қалайды. Көптеген студенттерде өз бетінше жұмыс істеу дағдылары жеткілікті қалыптаспаған, бұл білім беру қызметін ұйымдастыруға елеулі кедергі болып табылады.

Арнайы кәсіптік білім берудің заманауи жүйесінің ерекшелігі барлық мамандықтар бойынша экономикалық пәндердің негізгі Кәсіптік білім беру бағдарламалары мазмұнының алпыс пайыздан астамын құрауы тиіс практикаға бағдарлану болып табылады. Осы фактіні ескере отырып, студенттердің экономиканы игеруін Практикалық дайындық түрлеріне сүйеніп жүзеге асырған жөн. Қазіргі уақытта бұл негізінен тәжірибелік және курстық жұмыстарды орындаумен шектеледі.

Әрине, егер оқыту барысында өз бетінше ойлау, жаңа немесе экстремалды жағдайда бағдарлану, мәселелерді шешуге өз көзқарастарын табу, басқа білім алушылармен іскерлік қарым-қатынас орнату, сондай-ақ болашақ кәсіби қызметке дайындалуға үлкен әсер ететін оқытудың белсенді әдістерін барынша қолданса, оқытудың тиімділігін арттыруға болады. Белсенді әдістерді қолдану нәтижесінде студенттерде шығармашылық қабілеттер, өз көзқарасын қалыптастыру және айта білу, ойлауды белсендіре білу дамиды.

Экономикалық пәндерді оқытуда инновация ретінде жобалар әдісі қолданылады. Инновациялық білім беру жобалық қызметі студенттердің танымдық қызығушылықтары мен шығармашылық қабілеттерін жеке дамытуға бағытталған оқу процесін ұйымдастырудың тиімді нысаны болып табылады. Бұл әдіс әртүрлі шығармашылық жұмыстарды ұсыну технологиясын игеруді қамтиды.

Орындалған жобаларды бағалау критерийлеріне мыналарды жатқызуға болады:

- жұмысты ресімдеуге қойылатын талаптарды сақтау;
- тақырыптың толық ашылуы;
- бағдарлама шеңберінен тыс пайдаланылған ақпарат көлемі;
- жұмыс нәтижелерінің жаңалығы, ғылыми және практикалық маңызы;
- Пайдаланылған әдебиеттер көлемі;
- баяндау логикасы, пайымдау сенімділігі, ойлау ерекшелігі, жұмысты құрылымдаудың анықтығы;
- зерттеудің мазмұны мен нәтижелерін көпшілікке ұсынудың қолжетімділігі, қисындылығы және еркіндігі;
- қойылған сұрақтардың мәнін түсіну, жауаптардың дәлелділігі, нақтылығы және түсініктілігі.

Оқу үрдісінде іскерлік ойындарды, кейс-талдауларды, "ми шабуылы", бизнес жобалар әдісін қолдану, білім алушылардың өз бетімен жұмыс істеу қиялдың, ынта-жігердің, эмоциялардың, пән ретінде экономикаға немқұрайлықтың үлкен әлеуетін ашады.

Бұл әдістердің мәні оқу процесін диалог түрінде ұйымдастыру болып табылады, бұл студенттерге өз ойларын білдіруге, проблемалық жағдайларды талдауға және оларды шешудің тиімді жолдарын табуға көмектеседі. Мұндай әдістер білім деңгейін арттыруға, студенттерді дамытуға, болашақ кәсіби қызметте қолданылатын Дағдылар мен қабілеттерді қалыптастыруға мүмкіндік береді.

Экономиканы оқытуда жоғарыда аталған әдістерді қолдану мұғалімнің рөлін біршама өзгертеді: ол авторитарлық және білімнің жалғыз көзі болуды тоқтатады және білім беру процесінде студенттердің жетекшісі және көмекшісі болады.

Әрине, темір жол көлігінің орта оқу орындары деңгейінде экономикалық білімнің қалыптасуы мен жұмыс істеуіндегі проблемалар бар, бірақ олар шешпейді деп айтуға болмайды. Терең экономикалық білім мен іскерліктер кәсіби біліктілігімен, біліктілігімен және шеберлігімен қатар жас маманның бәсекелестік артықшылығын құрайды.

Библиографикалық тізім:

1. Абуова Н. А., Абдикадырова А. А. Қазақстан Республикасындағы техникалық білімнің қазіргі жағдайы және оның әлемдік жүйедегі рөлі // жас ғалым. — 2015. — №8.2. — С. 18-21. - URL <https://moluch.ru/archive>
2. Пилюгина А. В. техникалық мамандықтар студенттеріне экономикалық пәндерді оқыту. – 2014, № 10. - Электронды ресурс <http://engbul.bmstu.ru>
3. Хвесеня Н.П., Сакович М.В. Экономикалық пәндерді оқыту әдістемесі. - Минск: БГУ. 2006. - 116

Әбдыкенова Б.Е., арнайы пәндер оқытушысы

КММ «Қарағанды технология және сервис колледжі», Қарағанды қ.

ЖОБАЛЫҚ ОҚЫТУ ТЕХНОЛОГИЯСЫН ҚОЛДАНУ ӘДІСТЕМЕСІ МАМАНДЫҒЫ БОЙЫНША: "0502000- ТЕЛЕКОММУНИКАЦИЯЛЫҚ ҚҰРАЛДАР МЕН ТЕХНИКАЛАРДЫ ЖӨНДЕУ ЖӘНЕ ҚЫЗМЕТ КӨРСЕТУ"

Мақаланың мақсаты: "0502000- Телекоммуникациялық құралдар мен техникаларды жөндеу және қызмет көрсету" мамандық студенттерінің қызығушылық ынтасын дамыту, өз бетімен жұмыстарын жүргізу арқылы білімдерін жетілдіру, ақпараттық бағдарлау біліктілігін қалыптастыру және сыни тұрғыдан ойлау қабілетін арттыру арқылы студенттің болашақта әр түрлі жағдаяттарда, әр түрлі қоғамдық ортада өзін өзі көрсете білуге бейімдеу.

Міндеттері:

- жобалық оқыту технологиясына сипаттама беру;
- жобалық оқыту технологиясымен жұмыс жасауды қарастыру.

Өзектілігі: Студенттерді өз жұмысының жемісін көруге ынталандыру арқылы үлкен өмірге дайындау – бұл технологияның негізі.

Қазіргі уақытта Қазақстанда білім берудің өзіндік жоспары, ұлттық үлгісі қалыптасуда. Осыған орай, студенттің тұлғалық дамуына бағытталған жаңа оқыту технологиялары пайда болуда. Бүгінде елімізде білім беру ошақтарында 50-ден астам педагогикалық технологияларды теориялық және ғылыми қолданбалы бағыт тұрғысынан жазылған зерттеулерді арқауы етіп, оларды оқыту үрдісін жетілдіру бағытында қолдану мәселелерімен отандық ғалымдар: Д.М.Жүсіпбалиева, Б.Ә.Әбдікәрімұлы, М.С.Мәлібекова, Г.Қ.Нұрғалиева, Қ.Қабдықайырұлы, Ж.А.Қараев, Ш.Т.Таубаева т.б. өз зерттеулерінде қарастырған, педагогикалық технологияларды пайдалану мүмкіндіктерін нақтылау қажеттілігін айқындай түсуде [1].

Осындай жаңа технологиялардың бірі – жобалап оқыту технологиясы. Жобалау – «proicete» деген латын сөзі. Бұл сөз «жоспарлау, дайындау» сияқты мағынаны немесе жоспардың жүзеге асырылуын білдіреді. Жобалау технологиясы ХІХ ғасырдың 2-ші жартысында АҚШ ауылшаруашылығы мектептерінде пайда болған. Оның негізін қалаған психолог, педагог, философ Джон Дьюи. Дьюидің ілімін жалғастырушы профессор Уильям Херд Килпатриктің ойынша, студенттерді өз жұмысының жемісін көруге ынталандыру арқылы үлкен өмірге дайындау – бұл технологияның негізі [2].

Бұл әдіс арқылы білім алушылар нақты мәселені шешу үшін әрекет үстінде бірнеше рет теорияға үңіледі, соның нәтижесінде өз ісінің қалай орындалғанын бағалай алады, өз қолдарымен жасалған іс оларға қанағаттанарлық, өзіне сенімділік әкеледі. Ғалымдар бұл

технологияның осы артықшылықтарына үлкен мән берген. В.Килпатриктің ойынша, оқу әрекеттері оқытушының қатысуынсыз орындалуы тиіс. Сонда студент өз әрекетінің нәтижесін көріп, өзінің қабілетін бағалай алады десе, ал Д.Дьюи студент әрекеті мұғаліммен бірлескен әрекет болуын талап етті. Өйткені студенттің әрекетті аяғына дейін орындауына толық білімі жетпеуі мүмкін, ол үшін мұғалім әрекетті орындаудың алдында студенттің барлық ойлау әрекеті сатысынан өтуін қамтамасыз етуі тиіс деген пікір айтады [3].

Жоғарыда айтылғандай, жобалау әдісі Еуропада ХХ ғасырдың басында басталғанымен, Қазақстанда "0502000- Телекоммуникациялық құралдар мен техникаларды жөндеу және қызмет көрсету" мамандығы әдістемесінде соңғы жылдары ғана қолданыла бастады.

Жобалап оқыту технологиясы ТМД елдерінің оқыту жүйесінде де кең өріс алып жатқаны белгілі. Жобалап оқыту технологиясының негізгі тірегі – өз бетімен белсенді істер атқаратын студенттің өзіндік ізденісіне, олардың өзін-өзі танытуына, танымдық-практикалық қабілеттерін жүзеге асыруына қажетті мүмкіндіктер.

Біріншіден, бұл технология – кредиттік оқу жүйесін жүзеге асыруға мүмкіндігі мол технология. Кредиттік оқу жүйесінде студенттің өз бетімен орындайтын жұмысына басымдылық беріледі. Ол оқытушының басшылығымен және өз бетімен орындайтын жұмыс деп бөлінеді. Осы тұрғыдан қарағанда, жобалай оқыту технологиясы мен кредиттік оқу жүйесінің өзара бірлігі айқын байқалады.

Екіншіден, жобалай оқыту технологиясының мүмкіндіктері студенттің жеке тұлғасын дамытуға бағытталады. Өз бетімен мамандық бойынша берілетін түрлі жобаларды орындау барысында студент «білім іздеудің өзіндік сүрлеуін» қалыптастырады және ол сүрлеу студенттің өмір бойғы білім алуы дағдыларын дамытады.

Үшіншіден, бұл технологияның артықшылығы–жоба жұмысын орындау арқылы студент өздігінен шешім жасауға үйренеді, жобаның орындау логикасын анықтайды. Студент мамандықты меңгеру үдерісінде оқып-білудің негізгі әрі белсенді субъектісіне айналады.

Төртіншіден, бұл технология студенттің білім деңгейін дамытуға көмектеседі, себебі ол өз бетінше әрекетке түсіп, ізденеді.

Бесіншіден, бұл технология бойынша студент тақырыпты өзі таңдауына мүмкіндік алады.

Алтыншыдан, жобалау технологиясы оқытушыға да, студентке де жұмысына, ғылыми дәлелдемелеріне қанағаттану сезімін, яғни «эгофакторлық» сенім ұялатады [4].

"0502000- Телекоммуникациялық құралдар мен техникаларды жөндеу және қызмет көрсету" мамандығы студенттерін 1 курсқа қабылдағаннан бастап өндірістік оқыту шеберлері сол топты аяғына дейін оқытып, 3 курста қолдарына дипломдарын беріп шығарып салуда. Осы аралықта студенттерге барынша білім беріп, танымдық-практикалық қабілеттерін ашуда. Әрине барлық студент бірдей болмайды, дегенменде 1 курста мамандық бойынша үйірмелерге қатыстырып, одан әрі әртүрлі қосымша тапсырмалар беру арқылы (мысалға реферат, презентациялық жұмыс) ізденістерін бақылап, белсенді деген студенттермен жобалық жұмыстарға дайындалуға болады.

1) Бұл технологияның артықшылығы–жоба жұмысын орындау арқылы студент өздігінен шешім жасауға үйренеді, жобаның орындау логикасын анықтайды.

2) Бұл технология студенттің білім деңгейін дамытуға көмектеседі, себебі ол өз бетінше әрекетке түсіп, ізденеді.

3) Бұл технология бойынша студент тақырыпты өзі таңдауына мүмкіндік алады.

4) Жобалау технологиясы оқытушыға да, студентке де жұмысына, ғылыми дәлелдемелеріне қанағаттану сезімін, яғни «эгофакторлық» сенім ұялатады [5].

Қорыта айтқанда, жобалау әдісі – қандай да бір түрде безендірілген, нақты, айтарлықтай тәжірибелік нәтижемен аяқталуы тиіс мәселені толық өңдеу арқылы дидактикалық мақсаттарға жетудің тәсілі болып табылады. Жобалап оқыту технологиясын қолданатын педагогикалық үдерістегі – оқу қызметтері, оқыту әдістері мен тәсілдері, оқытудың формасы мен техникалық құралдары тілдің лингвистикалық негіздерімен байланыста қаралады.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Қисымова Ә.Қ., Увалиева Т.Ж. Оқыту технологиялары. – Алматы. 2007, 204 б.

2. Пахомава Н.Ю. Проектное обучение – что это?// Методист. №1, 2004, 50-54сс.
3. Э.Тұрдалиева, Ақынова Ж.Жобалау технологиясын қолдану әдістері // №5, 2006, 36-40бб.
4. Виданова Е.М. «Обучение на основе проектов – средство повышения качества образования». http://www.edc.samara.ru/~school82/proekt_dejat.htm
5. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования/ Под ред. Е.С.Полат – М., 2000

Фольц М. А., мастер производственного обучения высшей категории, КГУ «Карагандинский машиностроительный колледж», г.Караганда
Volts M. A., master of industrial training of the highest category, KSU "Karaganda Engineering College", Karaganda
folts.mikhail@bk.ru

ПРОЕКТНАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ КАК СПОСОБ РЕАЛИЗАЦИИ ПОЗИТИВНЫХ ВОЗМОЖНОСТЕЙ И ТВОРЧЕСКИХ СПОСОБНОСТЕЙ ОБУЧАЮЩИХСЯ

Аннотация

В статье автор делится опытом работы по организации кружка технического творчества, развитию у обучающихся творческих и исследовательских способностей.

Мақалада автор оқушылардың шығармашылық және зерттеушілік қабілеттерін дамыту, техникалық шығармашылық үйірмесін ұйымдастыру жөніндегі жұмыс тәжірибесімен бөліседі.

In article the author shares experience on the organization of a circle of technical creativity, development in being trained creative and research abilities.

Когда я желал что-нибудь изобрести, я начинал с изучения всего, что было сделано по данному вопросу за прошлое время

Т. Эдисон

Новые социально-экономические условия развития Республики Казахстан изменили и систему образования, в том числе техническое и профессиональное. Она становится все более важным показателем уровня развития страны, её экономического, научно-технического и культурного потенциала, международного авторитета. Поэтому к подготовке специалистов в системе технического и профессионального образования и их профессионализму предъявляются высокие требования. Молодые специалисты должны не только обладать умением творчески решать производственные задачи, но и уметь грамотно находить новые или просто действенные пути совершенствования производственных проблем.

Техническое творчество обучающихся – вид деятельности, в результате которой создаются технические объекты, обладающие признаком полезности и существенной новизны.

Для того чтобы выделить педагогический аспект, в определении технического творчества обучающихся, нужно прибегнуть к уточнению понятия «новизна», которая может быть объективной или субъективной, т.е. новизной только для самого обучающегося.

Для обучающихся достаточно, чтобы результат творческого решения обладал только для них новизной, так как сопоставляют они его лишь с индивидуальным опытом. Вполне естественно, что добиться творческого решения при таком сопоставлении значительно легче, поскольку опыт обучающегося не так велик по сравнению с коллективным опытом человечества. При таком понимании новизны формирование технического творчества значительно расширяется. Получая результат, обладающий признаком пусть даже субъективной новизны, обучающийся развивает свои личностные качества и способности, необходимые для творческой деятельности.

Формирование творческих качеств обучающихся во многом зависит от умения мастера производственного обучения с первых занятий использовать различные методы привлечения

их к техническому творчеству, от правильного учета возрастных особенностей, уровня знаний, практических умений.

Наибольшие возможности для воспитания у обучающихся творческих качеств личности, развития технических и исследовательских способностей, подготовки к рационализаторской деятельности на производстве открывают кружки технического творчества, в которых участвуют обучающиеся различных специальностей. Как правило, из таких обучающихся в дальнейшем получают инициативные и грамотные специалисты, умеющие быстро адаптироваться в постоянно меняющихся производственных условиях.

Проводя определенную работу в этом направлении, у меня неоднократно возникал вопрос: «Можно ли организовать работу по развитию технического творчества на уроках производственного обучения?».

Особую сложность в реализации технического творчества представляет то, что в программах производственного обучения отсутствуют специальные разделы и рекомендации, ориентирующие мастера на развитие технического творчества, не выделены конкретное содержание и вопросы по формированию творческих и исследовательских качеств у обучающихся. Содержание существующих программ нацеливает мастера главным образом на репродуктивный характер обучения, т.е. мастер производственного обучения, который умеет выполнять все приемы, связанные с обработкой, например, слесарной или токарной, производит обучение этим приемам преимущественно методом демонстрации способов обработки с последующими упражнениями обучающихся в выполнении показанного. Последовательность изучения приемов предусмотрена программой. При строгом выполнении ее требований такое обучение дает хорошие результаты и особых затруднений не вызывает. Значительно сложнее научить обучающихся умению творчески мыслить.

Работа по развитию у обучающихся технического творчества должна строиться с учетом преемственности трудового обучения и первоначальной подготовки, которую обучающиеся получили в школе на уроках технологии, и в то же время дифференцированного выбора форм и методов работы с различными категориями обучающихся. Определить категории обучающихся можно практическим методом, т.е. выполнением специально подобранного задания. Для этого можно провести специальное занятие. Например, для слесарей-ремонтников группе дается задание: «Изготовить из листового металла дверной навес». Занятие начинается с вводной беседы, в которой мастер рассказывает о предстоящей работе, связанной с конструированием и изготовлением из листового металла дверных навесов. Каждый обучающийся должен на основании эскиза разработать собственную конструкцию. Варианты решения необходимо изобразить в виде технического рисунка, эскизов, затем наметить план работы, подобрать заготовки, инструмент и приступить к изготовлению.

Мастер постоянно координирует и направляет процесс работы, отмечает степень самостоятельности, учитывая осознание обучающимися условий технического задания, воплощение собственного варианта конструктивного решения, составление технологической последовательности изготовления.

Завершая занятие, мастер обсуждает с обучающимися каждую конструкцию с точки зрения правильности ее конструктивного решения, соблюдения размеров и качества изготовления. В результате выполнения данного задания обучающиеся спроектировали и изготовили несколько вариантов навесов.

Результаты выполнения задания позволяют мастеру производственного обучения выявить у обучающихся уровень технической и технологической подготовленности, творческой смекалки и привлекать обучающихся к участию в кружках технического творчества и работе над исследовательскими проектами.

Одна из форм приобщения обучающихся к техническому творчеству – совместная работа с мастером над проектированием и изготовлением новых приспособлений. Один из существенных моментов такой деятельности – правильное определение объема работ, самостоятельно выполняемых обучающимися. В результативности такой работы я убедился на собственном опыте. Обучающимся группы по квалификации «Станочник широкого

профиля» было предложено изготовить приспособление для обработки сферических поверхностей на токарном станке. Почему мы решили изготовить такое приспособление? Изготовление сферических поверхностей довольно трудоемкий процесс, как правило, эту работу выполняют специалисты высокой квалификации. Перед тем как изготавливать приспособление, мы с обучающимися обсудили устройство и принцип действия приспособления. Анализируя с обучающимися существующие конструкции типовых приспособлений по технической литературе и эскизам типовых промышленных приспособлений, пришли к выводу, что будущее приспособление должно быть быстроразъемным, легко налаживаемым. Обучающимися были подготовлены эскизы и чертежи проектируемого приспособления. К этой работе были привлечены обучающиеся 1- 2-го курсов по квалификациям «Станочник широкого профиля» и «Слесарь-ремонтник», т.к. много деталей приспособления изготавливается на токарном и фрезерном станках, а также необходимо выполнение слесарно-сборочных работ. Все операции по изготовлению приспособления корректировались мастером и выполнялись под его наблюдением.

И если предложения обучающихся 1-го курса по совершенствованию технических характеристик приспособления, из-за отсутствия опыта в профессиональной подготовке, являлись причиной некоторой абстрактности в творчестве, то обучающиеся 2-го курса своими идеями и предложениями придавали приспособлению признаки нужности в практическом применении.

При изготовлении приспособления была использована схема конструирования технических изделий от зарождения и обоснования идеи до воплощения ее в технической конструкции, т.е. изготовили приспособление, которому присущи признаки полезности и новизны. С помощью этого приспособления можно изготавливать детали, имеющие сферические и торовые поверхности, например: матрицы, пуансоны, шаровые пяты, краны, линзы, наконечники, опоры, ступицы и т.д.

Наряду с существующими приспособлениями данного типа, которые работают в горизонтальной плоскости и имеют сложную конструкцию, изготовленное приспособление имеет ряд преимуществ: быстроразъемное, быстро налаживаемое; его можно применять на всех станках токарной группы; большой диапазон обрабатываемых диаметров (от 20-100 мм); работы с применением этого приспособления могут выполнять специалисты всех квалификаций.

Данное приспособление можно использовать на производстве для обработки сферических поверхностей на токарном станке и в учебных мастерских при подготовке специалистов по квалификации «Станочник широкого профиля».

Под руководством мастера производственного обучения и преподавателя спецдисциплин обучающимися была написана исследовательская работа, в которой помимо исследовательской части обучающиеся сделали выводы, определили области применения данного приспособления и способы его дальнейшей модернизации.

На протяжении многих лет мною постоянно ведется работа по развитию технического творчества у обучающихся колледжа.

В основном, исходя из профессиональных возможностей обучающихся, занимаемся проектированием и изготовлением приспособлений для металлообработки: «Приспособление для обработки фасонных поверхностей на токарном станке», «Приспособление для фрезерования резьбы на токарном станке», «Шаровый патрон и резьбовая приставка» и др.

Все эти изделия имеют практическое применение, их используют при изучении соответствующих тем программы на уроках производственного обучения и на производстве. Результаты деятельности обучающихся колледжа по творческим и исследовательским проектам – это высокая оценка на городских и областных конкурсах творческой молодежи «Жас Талап» (призовые места, 2019-2020гг.), «Проекты будущего»(2020г.). Безусловно, при эксплуатации разработанных приспособлений возникают вопросы по дальнейшему их усовершенствованию, т.е. и мастер производственного обучения, и обучающиеся постоянно находятся в творческом поиске, занимаются доработкой и улучшением технических характеристик изделий.

Техническое творчество многообразно по своим направлениям и процесс этот - интересный и безграничный. Положительный результат в реализации позитивных возможностей и творческих способностей обучающихся зависит от личных качеств мастера производственного обучения, его профессионализма, хорошо развитого творческого мышления и фантазии, умения заинтересовать обучающихся. Таким образом, техническое творчество – это один из продуктивных способов трудового воспитания, развития профессиональных навыков и привития обучающимся любви к выбранной профессии.

Список литературы:

1. Рудневская Н. Научно-исследовательская деятельность учащихся колледжа. Учебно-методическое пособие. - Астана. Издательство «Фолиант». 2010.
2. Библиотечка мастера производственного обучения. Сборник 1. М.: Высш.шк., 1984.
3. Библиотечка мастера производственного обучения. Сборник 2. М.: Высш.шк., 1984
4. Маликов Ф.П. «Секреты токарного мастерства». Москва «Машиностроение», 1990 г.

Шумакова Ш.А., Екибасова Б.И., арнайы пәндер оқытушылары,
«Ақтөбе гуманитарлық колледжі» МКҚК, Ақтөбе қаласы.

Shumakova S.A., Ekibasova B.I., teachers of special disciplines, state enterprise "Aktobe humanitarian college", Aktobecity

sholpan.shumakova70@mail.ru

**СЫНИ ТҰРҒЫСЫНАН ОЙЛАУ МОДУЛІ - СТУДЕНТТЕРДІҢ ОҚУҒА ДЕГЕН ЫНТА
– ЫҚЫЛАСЫН, ДАҒДЫ МЕН ОЙ –ӨРІСІН АРТТЫРУДЫҢ НЕГІЗІ**

Қарастырылып отырған мақала музыка Ақтөбе гуманитарлық колледжінің «Музыкалық білім беру» мамандығы бойынша, «мектепке дейінгі және негізгі орта білім беру ұйымдарындағы музыка пәнінің мұғалімі» біліктілігінде студенттерін еңбек нарығына сай даярлау. Ел үшін маңызды болып отырған болашақ жастарымызды жылдам өзгеріп жатқан әлемде өзіне сенімді және табысты болуға мүмкіндік беретін дағдылары мен түсініктерін дамытуға, өмірлік жағдайларда өз білімдерін қолдануға ықпал тигізетін сын тұрғысынан ойлауға үйретуді қамтиды екен. Бұл стратегиялар студенттерді де, оқытушылардың да сыни тұрғыдан ойлауды дамытуды саналы және оймен қабылдауын көздей отырып, бақылаудың, тәжірибенің, ойлау мен талқылаудың нәтижесінде алынған ақпаратты ойлауға, бағалауға, талдауға және синтездеуге бағытталған шешім еді.

THE MODULE OF CRITICAL THINKING IS TO INCREASE STUDENTS ' MOTIVATION TO LEARN, SKILLS AND THINKING.

The article under consideration is the preparation of students of the Aktobe humanitarian College of music in the specialty "music education", in the qualification "music teacher in organizations of preschool and basic secondary education" in accordance with the labor market. It is important for the country to teach our future young people critical thinking, which contributes to the development of skills and understanding that allow them to be confident and successful in a rapidly changing world, and apply their knowledge in life situations. These strategies were a solution aimed at thinking, evaluating, analyzing, and synthesizing information obtained as a result of observation, practice, thinking, and discussion, providing that both students and teachers consciously and mentally perceive the development of critical thinking.

Түйінді сөздер: Жаңа технологиялар, Сыни тұрғыдан ойлау, Стратегиялар, Психологиялық тренингтер, Болашақмаман.

Key words: new technologies , critical thinking, strategies, psychological trainings, future specialist.

Бүгінгі мемлекет алдындағы басты міндет-білім беру жүйесін жаңарту болып отыр. Сондықтан білім беру саласында оқытудың жаңа технологияларды меңгермейінше сауатты, жан-жақты маман болуы мүмкін емес дегендей Денгейлік оқу бағдарламасының негізгі мақсаты: Ел үшін маңызды болып отырған болашақ жастарымызды жылдам өзгеріп жатқан әлемде өзіне сенімді және табысты болуға мүмкіндік беретін дағдылары мен түсініктерін дамытуға, өмірлік жағдайларда өз білімдерін қолдануға ықпал тигізетін сын тұрғысынан ойлауға үйретуді қамтиды екен. Бұл стратегиялар студенттерді де, оқытушылардың да сыни тұрғыдан ойлауды дамытуды саналы және оймен қабылдауын көздей отырып, бақылаудың, тәжірибенің, ойлау мен талқылаудың нәтижесінде алынған ақпаратты ойлауға, бағалауға, талдауға және синтездеуге бағытталған шешім еді. Сыни тұрғыдан ойлау көбінесе қарсы пікір айтуға, баламалы шешімдерді қабылдауға, ойлау және іс-әрекетімізге жаңа немесе түрлендірілген тәсілдерді енгізуге дайын болуға, ұйымдастырылған қоғамдық әрекеттерге және басқаларды сыни тұрғыдан ойлауға баулуды білдіреді.

Сыни тұрғыдан ойлау мәтінді есепке ала отырып, бақылау мен тыңдау арқылы дәлелдер жинастыру және шешім қабылдау үшін талапқа сай өлшемдерді қолдану сияқты дағдыларды дамытуды қарастырылғанын түсіндім. Болашақ мұғалімдерге қосымша кәсіби білім беруге бағытталған осы Бағдарламаның алғашқы «бетпе-бет» оқыту кезеңдеріндегі оқыған жеті модульдерді колледждегі іс- тәжірибемізде қолдана отырып, студенттерге білім беру жүйесіндегі өзгерістерді үйрету керек екендігін түсіндім.

Іс-тәжірибеде «Мәдени көпшілік шараларды ұйымдастыру» пәнінен тізбектелген орта мерзімді жоспарды «Мектеп оқушылардың бос уақытында және демалыста ұйымдастырылатын мәдени қызмет түрлері», «Мәдени демалыс жұмыстарын тәрбие бағыттары бойынша ұйымдастыру жолдары», «Сыныптан және мектептен тыс тәрбие жұмысын ұйымдастыру жолдары», «Мектептегі мерекелер, оның ұйымдастырылу жолдары» тақырыптары бойынша құрып, сабақтарды өткіздім.

Негізінен тізбектелген сабақтар топтамасына Бағдарламадағы сыни тұрғысынан ойлау, АКТ, оқыту және оқудағы жаңа тәсілдер, оқыту үшін бағалау және оқуды бағалау, талантты және дарынды балаларды оқыту, оқытуды басқару және көшбасшылық модульдерін қамтуға тырыстым. Өйткені әрбір модуль өзіндік жаңа әдіс – тәсілдермен ерекшеленеді. Әдіс- тәсілдер әр бір оқытушы өзінің ізденісі арқылы студенттің қабілетіне, қабылдау деңгейіне қарай іріктеп, қолданылады

3.Сабақтарды өткізу барысында негізінен сыни тұрғысынан ойлау модульдерін басымдылыққа ала отырып өткізу үшін, ойлау стратегияларын қолдандым.

Сыни тұрғыдан ойлау «ойлау туралы ойлану» деп сипатталған. Сабақ үрдісінде пайдаланып жүрген әдіс – тәсілдер студенттердің оқуға деген ынта – ықыласының, дағды мен ой –өріс, білім – біліктерінің арттыруға үлес қосатыны сөзсіз. Сондықтан сабақ өткізу барысында Ассоциация», «Кластер», «Венн диаграмма», «ЖИКСО», «Туған елге тағзым», «Сенкуейн», «Эссе», «Кілттік сөздер», «Ақылдың алты телпегі», «Кубизм»,» «Бас қатырғаш бөшкелер», «Галереяға саяхат», «Сандар сыр шертеді» стратегияларын қолдандым.

5.Сабақты өткізу кезінде ой қозғаудан бастадым. Себебі сұрақ – жауап арқылы өткен сабаққа қысқаша шолу жасай отырып, оны тәжірибе барысында қолдануға жалпылама сипаттама беріп, бүгінгі тақырыпты ашуға бағыттаймын. Өткен байқау сабақтарда бағдарламадағы топпен жұмыс істеу тиімді, әрі студенттерге ұнайтынын байқадым. Студенттерді бір-біріне сенімдерін арттыру, достық қарым-қатынас, ынтымақтастық қалыптастыру мақсатында бір-біріне бүгінгі күнге жақсы тілектер айту, т.б. тренингтер өткізуден бастаған жөн деп «Шаттық шеңбер», «Жағымды сөз», «Лебіздер бұрқасыны» атты сергіту сәттерін ұйымдастырып отырдым.Осындай психологиялық тренингтерді өткізу арқылы студенттердің бір-біріне деген жақсы көзқарастары қалыптасып, бір-біріне құрметпен қарауға дағдыланады.

Студенттердің бір-бірімен еркін пікір алмасуына, өз ойларын айтып, ынталандыру барысында белсенділік корсету үшін «Туған елге тағзым» атты стратегиясынан бастадым.

Әр студент өз туған ауылдарының аттарын стикерге жазып, арнайы Ақтөбе картасына бекітті, Аудандар бойынша топқа бөлініп, эссе жазу арқылы қорғады.

Әр топ студенттері өздерінің туған жері туралы қажетті ақпаратты жинақтап, еліне деген сүйіспеншіліктерін, құрметтерін, мақтаныштарын өлең жолдары арқылы шебер шығармашылықпен талдау жүргізіп, жеткізе білді. Топ студенттерінің арасындағы жеке қабілеттіліктерін көре білдім.

Тәжірибие кезеңінде өткізген алғашқы сабағым «Мектеп оқушылардың бос уақытында және демалыста ұйымдастырылатын мәдени қызмет түрлері» тақырыбында өткіздім. Бұл сабақты өткізгенде мен студенттердің бірлесіп жұмыс істеу жолдарын көздедім. Студенттерді «Адасқан сөздер» әдісіндегі мақал – мәтелдерді құрастыру арқылы төрт топқа бөлдім. Студенттердің бір-бірімен сөйлесуі, талқылауы, ой қорытуы олардың өз ойларын қысылмай еркін жеткізуіне топтық жұмыстың жандануы үлкен әсерін тигізді. Сол септе теориялық білімдерін тексеру мақсатында, тақырыпқа байланысты «Бос уақыт», «Демалыс», «Мәдениет» сөзтіркестерін үлестіріп, әр топқа түрлі әдістер арқылы постер құрып, оны қорғау тапсырылды. Постер құру барысында студенттер қызығушылықпен бірлесіп жұмыс жасай білді, ал қорғау барысында көшбасшылар анықталды.

ОМЖ бойынша жоспарланған «Мәдени демалыс жұмыстарын тәрбие бағыттары бойынша ұйымдастыру жолдары», «Мектептегі мерекелер, оның ұйымдастырылу жолдары» атты сабақтар барысында түрлі топқа бөлу әдістері «Сақина салу». «Мерекелер», «Мазайка», «Шашылған әріптерді жинау» қолданылды.

Үй тапсырмалары «Ыстық орындық», «Айналмалы бекеттер», «Тындап отырған үштік» стратегиялар арқылы тексерілсе, «ДЖИГСО» әдісі арқылы жаңа тақырып түсіндірілді. топқа бөлгеннен кейін, тапсырманы топтық жұмыстан бастауды жөн көрдім. Топтық жұмыс барысында студенттердің сыни тұрғысында ойлау қабілеттерін топпен ақылдасу арқылы ойларын жинақтау, пікірлерін топ алдында ашық жеткізу, нақты жауап беруге дағдылану болып табылады.

«Галереяға саяхат» әдісінде студенттер берілген тақырыптарға байланысты өз білімдерін толықтыру мақсатында ақпаратпен ықыласты жұмыс жасап ақпараттар жинақтап, оны сараптап, топ мүшелерінің пікірін алысып, оны талқылап, терең сараптау жүргізіп, жақсы қарым-қатынаста болып, үлкен шеберлікпен қорғап шығады. Және өздеріне қарама-қарсы топтардың тапсырмаларын түсіну мақсатында сұрақ қойып, қажетті деректерді өздеріне түртіп алып, жұмысқа терең сараптау жүргізіп, бағалау жүргізеді.

Керісінше «Ақылдың алты қалпағы» әдісін қолдану барысында студенттердің берілген тапсырманы қалпақтың түстеріне байланысты әр қырынан қарап қорғау барысында қиыншылықтар кездесті. Мысалы студенттер ұсынылған проблемаға өз ойымен талдау жасай отырып, шығармашылық шеберлік қабілеттерін көрсету, өз құрбыларының көзқарасына рефлексия жасау барысында кейбір студенттер өз толыққанды түйіндеме жасай алмады. Себебі әдістің негізгі ережелеріне, әр түстің өз міндеттерін түсінбеуден болған деп ой түйдім.

Жоғарыда аталған стратегияларды қолдану барысында оқу үрдісінде біраз ілгерлеушілік байқалады. Оқытушы мен студенттер өзіне жауапкершілік артып, өз күштеріне сене бастайды. Таныс болған оқыта үйрету стратегияларының ережелерін толық білгендіктен, уақыт үнемделеді. Студенттер үнемі өзара сөйлесіп, өзара қатынаста болуға төселеді. Өз ойларын дұрыс қиыстырып, сыртқа еркін шығаруға мүмкіндік береді. Студенттер оқу үрдісінде осылайша ұйымдастырудың артықшылықтарын түсіне бастайды, себебі үй тапсырмасының көлемі азаяды, оқу материалы есте жақсы сақталады. Студенттің сөйлеу тілі, қисынды ойлауы дамиды, қорқыныш, мазасыздық сезімі жойылады, өзін таныту мүмкіндігі туады.

Сонымен қорыта келе студенттерді ХХІ ғасырда және кейінгі ғасырларда да өмір сүру үшін қажетті дағдылармен және қасиеттермен қаруландыру – мұғалімдер үшін ынталандырушы күш болып табылады. Балалар күннен – күнге қолжетімділік артып келе

жатқан анағұрлым кең коммуникациялық үдерістерге тиімді және ойдағыдай қатысуы мүмкіндік беретін сын тұрғыдан ойлау мен зерттеу дағдыларын дамыту керек. (Wolfe and Alexander, 2008).

Сын тұрғысынан ойлауды дамыту барысында:

1. бір-бірінің пікірін тыңдау, сыйлауға ынтымақты қарым-қатынастың негізі қаланады;
2. өзін жеке дара тұлға ретінде тануға жол ашуға мүмкіндік алады;
3. бір-біріне құрметпен қарауға үйренеді;
4. өз ойын ашық, еркін айтуға, пікір алмасуға дағдыланады;
5. өзін-өзі, бірін-бірі бағалауға үйренеді;

6. мұғаліммен еркін сөйлесіп, пікір алмастыруға дағдыланады. Сол себепті қазақта мынадай бір жақсы сөз бар, «Білгенің бір тоғыз, білмейтінің тоқсан тоғыз»- деп, мен осы сөзді ескере отырып, әлі де көп нәрсеге талпынам, көздеген мақсатқа жетпей тынбаймын деген алдыма мақсат қойдым. Диалог барысында оқушыларға мүмкіндіктер беріледі. Оқушылар өздерінің құрдастарымен диалог жүргізу барысында тәжірибе жинақтап және ой эрекетінің жоғары деңгейіне көтерілуге талпына отырып, баламалы мүмкіндіктер туралы сыни тұрғыдан ойлап, зерттеу жүргізуге қабілетті бола түседі. Ынтымақтастықпен оқу немесе мәселені шешу үрдісі оқушылардың қабілеттерін жоғарылатады. Сондықтан да мен, келешекте сыни тұрғысынан ойлау модулінің диалог арқылы ойлауды, жигсо, рефлексиялық оқыту әдіс- тәсілдерін сабақ барысында жиі қолданып, оларды дамытып баланың ой-өрісін шыңдауды көздеймін. Елбасымыз Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевтың осы ұстанып отырған саясаты, көңілге қонымды, әрі пайдасы көп өте тиімді деп есептеймін. Қорыта айтқанда биік-биік заңғар шыңдарды біздің түлектер, яғни болашақ ұстаздар бағындырады және сол шыңға жетуге талпынады деген үміттемін.

Библиографиялық тізім:

1. Нұртазаева Н. Деңгейлеп оқыту технологиясының оқушылардың дара қасиетін дамытудағы педагогикалық ерекшеліктері//Бастауыш мектеп-№4, 2019 ж. Б.6-7.
2. Дандыбаева А.С. Оқу процесінде деңгейлік тапсырмалардың пайдалану ерекшелігі «Жастар және қазіргі заманғы әлемдік мәселелер». Республикалық студенттер және жас ғалымдардың ғылыми-практикалық конференция материалдары.- қарағанды «Болашақ-Баспа», 2018.-435 б.-Том 3. 2

Есмұхамбетова Г.К., арнайы пәндер оқытушысы,
М.Б.Ықсанов атындағы Жәнібек колледжі, Батыс Қазақстан облысы
gesmukambetova@mail.ru

ЖАҢА ФОРМАЦИЯДАҒЫ МҰҒАЛІМ – ЗАМАН ТАЛАБЫ

Мақалада жаңа формациядағы мұғалімнің алдына оқушының жан дүниесін жақсы түсіне білу жөнінде нақты міндеттемелер қойылып отыр. Сапалы оқытудың әдіс тәсілдеріне сипаттамалар беріледі.

Түйінді сөздер: Жаңа формациядағы мұғалім, құзырлы мұғалім, сапалы оқыту, өзгермелі қоғам, бағалаушы фактор, құзырлы оқыту

THE NEW FORMATION TEACHER – OF DEMAND OF THE TIME

In the article, the soul of the student in front of the teacher of the new formation. There are concrete commitments to better understand the world. Describes the methods of quality teaching.

Keywords: teacher of the new formation, competent teacher, quality teaching, variables, assessment factor, competent learning.

«Халық пен халықты теңестіретін - білім» - деп қазақтың заңғар жазушысы Мұхтар Әуезов айтқандай, білім бәсекесіне бейім шәкірт тәрбиелеу – біздің мақсатымыз. Сондықтанда

жаңалық жаршысы болуымыз керек, бұл мақсаттарға жету үшін мұғалімнің ізденісі, жаңа тәжірибе, жаңа технологиялар қолдану қажеттілігі туындайды. Жаһандану қоғамындағы білім беру жүйесіндегі өзгерістер мен түбегейлі жаңарулар дәуірінде мұғалім алдында тұрған мақсаттар мен міндеттердің талабы орасан зор. Жаңа форматтағы мұғалім - өзін жан-жақты дамытқан, адамзат әлеміндегі рухани байлықты бойына жинаған, рухани жағынан бай жеке тұлға. Мұғалім информатор, бақылаушы, тексеруші, жазалаушы қызметін тастап, керісінше ізденуші, зерттеуші, технолог, өнертапқыш, шығармашылықпен жұмыс істейтін жаңашыл болуы керек.

Жаңа мұғалім рухани дамыған әрі әлеуметтік тұрғыдан есейген, педагогикалық құралдардың барлық түрлерін шебер меңгерген білікті маман, өзін өзі әрдайым жетілдіруге ұмтылған шығармашыл тұлға. Ол жоғары білімді, шығармашыл тұлғаны қалыптастырып, дамыту үшін жауапты. Ұстаздық білім шыңына көтерілуі, кәсіби шыңдалуы, педагогикалық шеберлікке жету үшін еңбектену - уақыт талабы екендігі ұстазға үлкен жауапкершілікті міндеттейді. Білімдегі жаңалықтар білім беру үрдісіндегі оқушылардың талабын, мүмкіндігімен қызығушылығын толық ескеруді, оқушыға берілетін білімді қоғамның қазіргі әлеуметтік, экономикалық сұранысына сәйкестендіруді, білім беру тәсілдерін оқушылардың өз бетімен білім алуына бағыттауды, оқушылардың өз іс әрекетіне басшылық жасауға жетелейтін негізгі құзыреттілігін қалыптастыруды, яғни жеке тұлғаның дербес дамуын қамтамасыз етуді көздейді.

Кеңес заманынан қалған ескі көзқарасты, білім беру жүйесін өзгерту заман талабы. Мұғалім қызметіндегі маңызды дүние – жекелеген оқушылардың тақырыпты қабылдау ерекшеліктерін, оқушылардың түсінігін жетілдіру немесе жақсарту мақсатында олармен жұмыс жүргізу қажеттігін ұғынуы, сондай-ақ кейбір оқушылардың тақырыпты өзіне оңтайлы бірегей тәсілдермен меңгеретіндігін жете түсінуі.

Алайда, тамыры тереңге кеткен ұстанымдар мұғалімнің жаңашыл идеяларды қабылдау қабілетін шектеуі мүмкін. Егер де дайын білім беретін «дәстүрлі» стильмен оқытатын мұғалімдер сыни тұрғыдан ойлау қабілеттері дамыған оқушыларды қалыптастырғылары келсе, өздерінің де сыни тұрғыдан ойлау қабілеттерін дамыта отырып, жаңашыл идеяларға көңіл аудару керек.

Мұғалімдік қасиет – күрделі феномен, оның мазмұны мен өлшем құралдары жайында бірыңғай пікір жоқ. Мұғалімнің жұмысының тиімділігін анықтау өлшемі жөнінде түрлі пікірлер бой көтереді: ол мұғалімнің жетістіктері, біліктілігі, оқыту үдерісі мен әдістері, оқыту нәтижесі және басқа факторлар орын алады.

Оқытудың қандай жолы қолданылса да, қарастырылатын екі көзқарас бар. Біріншіден, оқушының жеке тұлға және әлеуметтік нысан ретіндегі келешегі, екіншіден, оқытудың оқушы мен мұғалім арасындағы қарым-қатынас нәтижесі ретіндегі қарастырылуы. Мұғалімнің қасиеттерін бағалау барысында бағалаушы факторлар жиынтығын пайдалана отырып, қасиетті өзінше түсіндіріп беретіндігін ұғыну қажет.

Құзырлы мұғалімнің алдына оқушының жан дүниесін жақсы түсіне білу жөнінде нақты міндеттеме қойып отыр. Құзырлы оқытудың маңызды факторы - оқушының тақырыпты өз бетімен меңгеруін түсінуі мен бағалай алуы болып табылады. Мұндай тәсіл бұл үдеріске оқушының жауапкершілігін арттырады. Сапалы оқыту білім алуға мүмкіндік беретін нақты жағдайларды жасаумен қатар, сол жағдайлардың өзімен тығыз байланыста болады. Құзырлы мұғалім оқушыларға, ортаға және ресурстарға лайықтап нақты кезеңде қолданылуы тиімді оқыту элементтерін реттеп отырады. Расында, оқытудың сапалы және табысты болуы белгілі бір деңгейде мұғалімнің қалыптасып отырған жағдайларға бейімделе алуына да тығыз байланысты.

Өз пәнін білетін мұғалімдер сабақты оқушылардың өз түсінігі мен пікірі қалыптасатындай етіп өткізе алады. Олар пәннің логикасы мен оқушыларға тиімді қарқынмен мағынаны ұғындыру әдістемесін жақсы меңгерген, осылайша, оқушылар өз дағдыларын қолдануды үйренеді, сондай-ақ пәннің құрылымы мен мазмұнына тереңдейді. Олар пәннің

негізін қалайтын қағидаттар мен басы идеяны түсінеді. Бұл үшін оқыту тәсілдерін қолдану қажет, нәтижесінде оқушылар тақырыпты зерттеуге қабілетті болады.

Оқытуды өзектілендірудің әдістемелік тәсілдері ұсынылады:

- мұғалім оқушыны өз тақырыбы бойынша қайшылыққа әкеліп, оны шешудің жолдарын табуды өздеріне ұсына алуы;
- қайшылықты практикалық іс - әрекетте көрсете білуі;
- бір сұрақты жан – жақты қамтитын бірнеше жауаптар ұсына алуы;
- құбылысты әр түрлі позициядан қарастыруды тапсыруы;
- мұғалім оқушыға ұқсастықтар мен қайшылықтарды өз беттерімен салыстыруға, қорытуға, түйіндеуге жағдай туғызады;
- нақты сұрақтар қояды;
- тапсырмаларды бірігіп орындайды.

Нарық жағдайындағы мұғалімге қойылатын талаптар: бәсекеге қабілеттілігі, білім беру сапасының жоғары болуы, кәсіби шеберлігі, әдістемелік жұмыстағы шеберлігі. Ізденімпаз мұғалімнің шығармашылығындағы ерекше тұс - оның сабақты түрлендіріп, тұлғаның жүрегіне жол таба білуі. Ұстаз атана білу, оны қадір тұту, қастерлеу, арындай таза ұстау - әр мұғалімнің борышы. Ол өз кәсібін, өз пәнін, барлық шәкіртін, мектебін шексіз сүйетін адам.

Жаңа формация мұғалімі дегеніміз - «рухани - шығармашылық тұрғыдан дамыған, кәсіптік біліктілігімен, педагогикалық дарындылығымен және жаңалыққа ұмтылысымен танылатын, ұйымдастырушылық қабілеті жоғары тұлға». Жаңа формациядағы мұғалімнен төмендегідей шарттардың орындалуы талап етіледі:

- жүйелі ойлауды;
- құқықтық ақпараттық мәдениетті;
- кәсіпкерлік мәдениетті;
- өзін-өзі тануды;
- басқаларға ұсынуды;
- өз қызметін білімді талдауды;
- жаңа білімді;
- нано технологияларды меңгеруді;
- кейбір өндірістік жағдайларда өз бетімен дұрыс шешім қабылдауды;
- бәсекелестікті және өмір талаптарына сай қызмет етуді;
- әр іске жауапкершілікпен қарауды;
- нәтижеге бағытталған істерді жасауды.

Өзгермелі қоғамдағы жаңа формация мұғалімі – педагогикалық құралдардың барлығын меңгерген, тұрақты өзін-өзі жетілдіруге талпынған, рухани дамыған, толысқан шығармашыл тұлға құзыреті. Жаңа формация мұғалімі:

1. Мұғалім білім берудің жаңа құндылықтарына бағытталған, жаңа мектептердің тұжырымдамаларын, тәрбие мен білім берудің балама жүйелерін біледі; білім мазмұнын құрудың жаңа әдістерін айта алады.

2. Дамыта оқытудың психологиялық-педагогикалық негіздерін біледі.

3. Оқытуды кіріктіру және саралаудың тұжырымдамалық әдістері мен принциптерін, маңыздылығын біледі.

4. Жастық және педагогикалық психология бойынша базалық білімі бар: әр түрлі жас кезеңдеріндегі оқушылардың, ұжымның психологиялық заңдылықтарын және оларды диагностикалауды; педагогикалық өзара әдістер мен тәсілдерді, өздік талдауды ұйымдастыру принциптерін игерген.

5. Құзырлық тұрғысынан ұйымдастыру қарым-қабілеті бар, яғни құрастырушылық, кәсіби, әлеуметтік, жеке тұрмыстық құзырлықтарға ие.

6. Жалпы және кәсіби білім беруді қазіргі модернизациялау арқылы қоғамның талабы мен жеке тұлғаның сұранысын қамтамасыз ете алады.

Осы айтылғандарды жинақтай келіп, жаңа формация мұғалімі - рефлексияға қабілетті, өзін-өзі жүзеге асыруға талпынған әдіснамалық, зерттеушілік, дидактикалық -

әдістемелік, әлеуметтік тұлғалы, коммуникативтілік, ақпараттық және тағы басқа құдыреттіліктердің жоғары деңгейімен сипатталатын рухани- адамгершілікті, азаматтық жауапты, белсенді, сауатты, шығармашыл тұлға. Жаңа формациядағы мұғалім:

- Біріншіден – жаңа формациядағы педагог ретінде өз мүмкіндігін объективті түрде бағалайтын, яғни өзінің күшті де әлсіз жақтарын білуі қажет;
- Екіншіден – интеллектуалдық іс-әрекеттің жалпы мәдениеттік педагогикалық этикасын меңгеру;
- Үшіншіден – әлемдік білім беру кеңістігінің даму тенденциясында жүріп жатқан интеграциялық процестерге бейімделу керек.

Білім беру жүйесі өзгергендіктен, білім беру процесіндегі негізгі жылжымалы күш – педагог та өзгеруі тиіс. Білім беру шеңберіндегі «педагог – оқушы – ата-ана» бір бағытта жұмыс істегенде білім беру процесіндегі салаларға максималды нәтижеге қол жеткіземіз. Ертеңгі жаңа формация мұғалімі қысқа және ұзақ мерзімді әдістемелік мәселелерді әзірлеп, оларды шешу деңгейін бағалауға, өз-өзіне талдау жасауға көп уақыт бөліп, өз-өзін оқытып, үйретуге ұмтылады. Ал кездескен қиындықтар белсенділікті көтеріп, кәсіби дамуды басқарып, одан нәтижеге жетеді.

Біліктілік арттыру жүйесінде педагогтардың оқу қажеттіліктері нақты білімнің мәнін түсінуге, соның нәтижесінде өзіндік іс- әрекетке енуге және жеке өміріндегі тәжірибені жетілдіру мақсаттарына байланысты қалыптасады. Осы заманғы мұғалім оқуға үлкен потенциалдық мүмкіндіктермен келеді. Сондықтан олардың функционалдық сауаттылықтарын кәсіби шеберлікпен ұштастыру үшін нәтижеге бағытталған білім беру үлгісінде мақсатты түрде білім беретін, қалыптастыратын, дамытатын андрогогикалық процесс қажет. Басқаша айтқанда ересектерге арналған, жалпы және кәсіби білімнің қажеттілігін дамыту, ғылым, білім мен мәдениет жетістіктері арқылы адамдардың жалпы мәдениеті мен әлеуметтік белсенділікті дамытуға бағытталған танымдық іс-әрекетке ынталандыру үшін білім беру. Қазіргі білім беру парадигмасы «білікті адамға» бағытталған білімнен «мәдениет адамына» бағытталған білімге көшуді көздейді. Бұл білім беру жаңаша ұйымдастыру- оның философиялық , психологиялық, педагогикалық негіздерін, теориясы мен тәжірибесін тереңірек қайта қарауды қажет етеді. Сондықтан бүгінгі күні еліміздің білім жүйесінде оқыту үдерісін тың идеяларға негізделген жаңа мазмұнын қамтамасыз ету міндеті тұр.

Библиографиялық тізім:

1. Бұзаубақова Қ.Ж. « Мұғалімнің инновациялық даярлығын қалыптастыру». Алматы. Жазушы 2019ж.
2. «Білім беру мекемесі. Басшыларының анықтамалығы», 2020ж
3. Макаренко А.С. «Психология труда учителя», М., «Просвещение», 1993.
4. Тұрғынбаева Б.А.. Мұғалімнің шығармашылық әлеуметін біліктілікті арттыру жағдайында дамыту: теория және тәжірибе // Алматы. 2005ж.
5. Республикалық ғылыми-әдістемелік педагогикалық журнал, «Әдіскер мұғалім» №4, 2019ж.
6. Шағыр Қ. «Әрбір ұстазға берері мол» Тәрбие құралы.–2005. -№5 Б.55-56.
7. Концепция непрерывного педагогического образования педагога новой формации Республики Казахстан (проект) [Электронный ресурс] https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=3002095

Жанаева Ш.А., филология ғылымдарының кандидаты, директор
«М.О.Әуезов атындағы педагогикалық колледжі» КМҚК, Семей қ.

Zhanaeva Sh.A., Candidate of Philology, director
Pedagogical College named after M.O. Auezov, Semey

ЗАМАНАУИ ТАЛАПТАРҒА САЙ МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ҰЖЫМДАРҒА МАМАНДАР ДАЯРЛАУ

Бұл мақалада бала тәрбиесіндегі балабақшаның орны мектепке дейінгі білім беру ұйымдарына нарық сұранысына сай маман даярлау мәселелері мен оны шешу жолдары М.О.Әуезов атындағы педагогикалық колледжінің тәжірибесі негізінде қарастырылған. Автор мектепке дейінгі педагогиканың негізін қалаушы, Семей мұғалімдер семинариясы оқытушысы Н.Құлжанова мен қазіргі ғалымдардың еңбектеріне сүйенген. Мақала мектепке дейінгі мекеме мамандары мен педагог мамандар даярлап отырған жоғары және кәсіптік білім беру жүйесіндегі оқытушылар үшін маңызды.

Түйінді сөздер: білім беру кеңістігі, мектепке дейінгі тәрбие және оқыту, мектепке дейінгі ұжымдардың тәрбиешісі, «Worldskills» стандарттары, дуалды оқыту.

TRAINING SPECIALISTS FOR PRE-SCHOOL INSTITUTIONS

In this article points out the actuality of training specialists for pre –school institutions s the initial stage in the system continuously learning. The author raises the problem of the social – emotional development of preschool children and identifies priority directions in training specialists in pre-school institutions. It is based on the horks of founders of pre-school education, modern teachers, on ideas of Falk pedagogy that takes into account the need for integration into the global educational space. This articl is of interest to horkers in pre-school, headmasters and teachers of secondary and higher educational institutions.

Keywords: educational environment, preschool education and training, preschool teacher, Worldskills standards, dual training.

Қазіргі қоғам алдында тұрған басты міндет – тәуелсіз мемлекетіміздің болашағы қоғам мүшелерін, яғни жас ұрпақтың адамгершілік қасиетті сіңіре отырып, сапалы да тиянақты білім беру. ҚР білім туралы заңында көрсетілгендей «білім беру – имандылық, зияткерлік, мәдени, тәндік жағынан дамыту және кәсіби құзыреттілікті қалыптастыру мақсаттарында жүзеге асырылатын тәрбиелеу мен оқытудың үзіліссіз процесі», - екендігі айқындалып отыр[1].

Адам бойында ең қажетті адамгершілік құндылықтары мен қасиеттері болмаса, олардың орнын ешқандай терең білім толтыра алмайды. Балалар мен жастар тәрбиесінің болашағы – оларды рухани-адамгершілік тұрғыдан нағыз адам етіп қалыптастыру болып табылады. Сонда ғана нағыз толыққанды тұлға, яғни толық адамға айналады.

Бүгінгі таңда мемлекетімізде үздіксіз білім берудің алғашқы сатысы ретінде мектепке дейінгі тәрбие мен білім беру жүйесінің қалыптасуы әлемдік стандартқа жақындауға мүмкіндік береді.

Бала заман талабына сай тәрбиеленуі тиіс. Жаңа заман баласы — бүгінгі қазақ қоғамының ұлттық қазынасы. Бүгінгі балалар тез жетіліп келеді. Олар айналадағы болып жатқан барлық оқиғаларды білгісі келеді. Тәрбие берудің 90% өте ерте жаста қалыптасады.

Баланың тұлға болып қалыптасуына отбасының тәрбиесі аздық етеді. Бұл орайда бала тәрбиесіндегі балабақшаның орны ерекше. Балабақшаға баратын балалар білім берудің барлық деңгейлерінде білімді тез қабылдайды және жалпы өмірде табысты болып келеді.

Қазақ әйелдері арасынан шыққан алаштың алғашқы қарлығашы, журналист, аудармашы, ұлттық мектепке дейінгі тәрбие мәселесін тұңғыш көтерген педагог, 1905-1920жж Семейдің мұғалімдер семинариясының оқытушылық қызмет атқарған (қазіргі Семейдің М.О.Әуезов атындағы педагогикалық колледжі) Назипа Құлжанова өзінің «Мектептен бұрынғы тәрбие» (1923ж) деген еңбегінде: «Заман амалының жарысынан, заман көшінің қатарынан қалмай өмір сүру үшін, бүгінде, адамға көп өнер-білім керек. Тіршілікке

керек сол өнер-білімге баланы бастан даярлау керек» деп баланы сәби шағынан өмірге, білімге, тәрбиелілікке баулу проблемеларын басты назарда ұстауды меңзеген еді. Тәрбие ісінде балалардың жас ерекшеліктерін ескеріп отыру қажеттігін педагогика ғылымы ерте кезде-ақ айқынады. Қазіргі педагогика және психология ғылымдары баладамуындағы биологиялық фактордың ролін айрықша көрсетеді. Мәселеге бұлайша қарау балалардың дене және психикалық дамуының бірқатар кезеңдерін белгілеуге мүмкіндік береді де, осының негізінде баланың өсіп-жетілуі мынадай кезеңдерге бөліп қарастырылады:

1. Жаңа туған бала (туған сәттен бір-екі айға дейін)
2. Нерестелік шақ (бір-екі айдан бір жылға дейін);
3. Ерте сәбилік шақ (бір жастан үш жасқа дейін);
4. Мектепке дейінгі балалық шақ (төрт жастан 7 жасқа дейін);

Тәрбие мен оқыту осы жас сатыларына сәйкес жүргізілуі керек. Өйткені, адам жасының табиғи негізі — жас сатылары немесе биологиялық жетілу сатылары. Баланың әрбір жас шағы психикалық дамудық ерекше сапалы кезеңі болып табылады және бала дамуының осы кезеңдегі жеке басының өзіндік құрылымының жиынтығын құрастыратын көптеген өзгерістермен сипатталады.

Қазіргі психологиялық-педогогикалық теорияда ерте жастағы баланың жағымды эмоцияларын дамыту тек кәсіби мамандыққа ғана байланысты емес ол, тәрбиешінің жеке дербес қасиеттеріне де байланысты деп тұжырымдаған. Мектепке дейінгі ерте жас шамасындағы балаларға ерекше қарым-қатынастар талап етіледі Олар өте мейірімді, нәзік, өте сенгіш келеді. Сондықтан бұл жас шамасындағы балдырғандарды қамқорлыққа алу , жараламай тәрбиелеу өте маңызды.

Ерте жастағы балалық кезең - денсаулықты қалыптастыру және жеке тұлғаның дамуындағы адамның өміріндегі ең маңызды кезеңі. Сонымен қатар бұл кезде бала айналасындағы ересектерге, яғни ата-аналары мен тәрбиешілеріне тәуелді. Келеңсіз жағдайлар, жүріс-тұрыс, әлеуметтік және эмоционалдық мәселелер зардаптылары баланың болашағына тікелей әсерін тигізеді.

Сондай-ақ, мектепке дейінгі шақ, баланың бүкіл қабілеттері мен қасиеттерінің бастамалары қалыптасатын шақ. Сондықтан осы кезеңде, ересектер баланың толыққанды дамуына барлық жағдайды жасау қажет. Ал, болашақ маман қазіргі технологиялардың дамуы кезеңінде заманауи құрылғылар мен технологиялар арқылы баланың нышанын оята білуі керек. Осы орайда, Семей педагогикалық колледжінде Нәзипа Сегізбайқызы Құлжанова атындағы «Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың құзыреттілік орталығының» іргетасы қаланды.

Бұл орталық оқыту процесін инновациялық-әдістемелік базамен, жеке тұлғаның қажеттіліктерін қанағаттандыратын және білім беру саласындағы бәсекеге қабілетті маман даярлауға қажетті оқу-әдістемелік кешенмен қамтамасыз етілген.

Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың құзыреттілік орталығында әдістемелік пәндер оқытушылары студенттердің жан-жақты сапалы білім алуына мүмкіндік жасап, озық инновациялық технологияларды қолдана отырып, білім алушылардың заманауи көзқарасын қалыптастыруға жағдай жасайды. Инновациялық алаңда студенттердің кәсіби тұлғасын қалыптастыру мақсатында үздіксіз білім алуға бағытталып, сапалы педагогикалық қолдау көрсетіледі.

Нәзипа Құлжанова баланың санасын оятып, қиялын өсірудегі ойыншықтардың тәрбиелік рөліне ерекше мән береді. «Ойын баланың қиялын өсіреді. Ойнай білу дегеніміз – ойлай білуге үйрету» дейді. Н.Құлжанова мектепке дейінгі тәрбиенің басты бағыттарын «Тән саулығы», «Баланың сырт сезімдерінің дамуы», «Заттың түр-түсін ажыратуы», «Бала тілінің шеберлігі», «Баланы еңбекке дағдыландыру», «Баланың әдемілік сезімін ояту», «Бала ойындары мен ойыншығы», «Баланы көпшіл болуға баулу» деп жіктей келіп, осы мәселелердің әрқайсысының мән-мағынасын ашып талдайды[3]. Ағартушының осы бағыттарын есекере отырып, маманның маман ретінде қалыптасуы мақсатында тұлғалық ерекшеліктері, шығармашылық қабілеттері мен интеллектуалдық қажеттіліктерін қамтамасыз ету үшін инновациялық алаң төмендегідей бірнеше аймақтарға бөлінген:

- «Денсаулық» аймағы;
- Интерактивті аймағы: Smart үстелі, Smart-floor, интерактивті құмсалғыш, құм-терапия үстелі;
- Көркем әдебиет және тіл дамыту аймағы;
- Сенсорикалық аймақ;
- Математикалық аймақ;
- Роботехника;
- Арт-терапия аймағы[4].

Шеберлер мектебінің апталығы аясында «Мектепке дейінгі тәрбие және оқыту» пәндік әдістемелік комиссиясының тәжірибелі оқытушылары жас мамандарға арналған «Күзиретті маман даярлауда «Worldskills» стандарттарын білім беру үрдісіне кіріктіру» атты шеберлік-сынып өткізді. Әдіскерлердің басшылығымен машықкерлер «Арман» балабақшасының тәрбиеленушілерімен ашық ұйымдастырылған оқу қызметтерін көрсетіп, инновациялық технологияларды қолдану тәжірибесімен бөлісті.

Бүгінгі күні «Мектепке дейінгі тәрбие және оқыту» мамандығы бойынша білім беру ұйымы анықтайтын модуль ретінде «Worldskills» стандарттары негізінде мектепке дейінгі ұйымдарда инновациялық технологияларды қолдану» модулі таңдалып отыр. «Worldskills» стандарттарын білім беру үрдісіне кіріктіру – кәсіби білім сапасын арттыруға мүмкіндік береді және білім алушылардың кәсіби шеберлік дағдыларын жетілдіреді деп есептейміз.

Осы модульді меңгеру арқылы машықкерлер заманауи технологиялармен, оның ішінде: интерактивті алаң, интерактивті құмсалғыш, мобильді планетарий, смарт-стол, құм терапиясы, робототехникамен жұмыс жасауді үйреніп, іс-тәжірибеде ұтымды пайдаланып келеді.

Сонымен қатар, бүгінгі таңда өзекті болып отырған дуалды оқытудың техникалық және кәсіптік білім беру саласында мамандар дайындаудағы мән-маңызы, алатын орны, ерекше.

Дуалды оқыту жүйесі – теорияны іс-тәжірибемен ұштастыра оқыту технологиясы. Бұл алғаш Германияда пайда болып, негізі қаланды. Әсіресе оның кәсіптік-техникалық білім берудегі алатын орны ерекше. Мұнда білімалушылар уақытының үштен екі бөлігінде еңбек ете жүріп өндірістен қол үзбей оқиды, тек уақытының үшінші бөлігін теориялық оқуға, білімді ұйымдастыруға арнайды [2].

Дуалды оқыту жүйесінің негізгі мақсаты – техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдарының жұмыс берушілермен серіктестік ретінде бірлесе отырып, нарық заманында бәсекеге қабілетті, жаңа инновациялық-технологиялық бағдарламаларды меңгеруге дайын мамандар даярлау .

Біздің колледжімізде бұл мәселеге көп көңіл бөлінеді. **29.12.2018 жылы колледж бен жаңадан ашылған «Erudit Kids» балабақшасы арасында серіктестік меморандумына қол қойылды. Мақсаты** – педагогикалық колледжбен мектепке дейінгі ұйым серіктестік ретінде бірлесе отырып, нарық заманында бәсекелестікке төтеп бере алатын, жаңа инновациялық-технологиялық бағдарламаларды меңгеруге дайын педагог мамандарды даярлау.

Мұнда білім алушылар уақытының үштен екі бөлігінде еңбек ете жүріп өндірістен қол үзбей оқиды, тек уақытының үшінші бөлігін теориялық оқуға, білімді ұйымдастыруға арнайды. Кәсіби біліктер мен дағдыларын, іскерліктерін тікелей жұмыс орнында меңгеріп, колледжде алған теориялық білімдерін практикамен ұштастырады.

«Мектепке дейінгі тәрбие және оқыту» мамандығының студенттері дуалды оқыту жүйесі негізінде қаламыздың ең үздік, заманауи «Ерудит кидс» балабақшасында білім алуда. 2018-2019 оқу жылында 4-курстың үздік 10 білім алушысы «Ерудит кидс» балабақшасында мемлекеттік іс-тәжірибеден өтіп, 5 студент жұмысқа қабылданды. Ал биылғы оқу жылында 305 топ білім алушылары дуалдық оқыту жүйесі бойынша теориялық білімдерін іс-тәжірибемен ұштастырып келеді. Мұнда білім алушылар уақытының үштен екі бөлігінде (60%) еңбек ете жүріп өндірістен қол үзбей оқиды, тек уақытының үшінші бөлігін (40%) теориялық оқуға, білімді ұйымдастыруға арнайды. Жұмыс берушілер мен колледж оқытушылары бірігіп оқу бағдарламаларын әзірлейді. Сонымен қатар осы бағдарламаға «WorldSkills» стандарттары кіріктірілді. Мақсаты - жұмыс берушілердің қажеттіліктеріне бағытталған кәсіптік білім беруге деген сұранысты арттыру. Студенттерге мұндай жарыстарға

қатысу - білім деңгейлерін бағалауға және оқуды аяқтағаннан кейін жұмысқа орналасуға мүмкіндік береді. Қорытынды аттестаттауда білім алушылар балабақша базаларында демонстрациялық емтихан тапсырады.

Дуалды білім берудің негізі - өз пәнін жетік білетін, кәсіби дағдылары, педагогикалық дарыны бар, жаңашылдыққа ұмтылатын, өзіне сын көзбен қарай алатын оқытушылар мен оқу өндірістік шеберлері.

Білім беру үрдісіне дуалды оқыту жүйесін енгізу көптеген мәселелерді шешуге көмектеседі:

1. Білім алушы өзін мамандыққа идентификациялайды.
2. Білім беру ұйымының оңтайлы имиджі қалыптасады.
3. Білім алушылардың мамандыққа деген қызығушылықтары артады.
4. Түлектердің сұранысқа ие болуы, жұмыспен қамтылуы.
5. Жұмыс берушілермен қарым-қатынас аясы кеңейеді.

Менің ойымша, бұл тамаша бастама болашақ тәрбиешілер үшін үлкен мүмкіндік. Себебі, дуалды оқыту жүйесінің кәсіби мамандар даярлауда тиімділігі мен нәтижелілігі зор екендігі тәжірибеде дәлелденген.

Жас ұрпақ тәрбиесі – адамзаттың мәңгілік тақырыбы. Ұрпақ тәрбиесі қоғамнан тыс құбылыс емес. Ол заманның тыныс тіршілігімен бірге өрілген. Ұлттық тәрбие ұлттық мемлекет дамуының негізі болып табылады. Ұрпақ тәрбиесі сол ұлттың тарихы, салт-дәстүрі, тілі мен ділі және өнеріне негізделеді. Ағылшындар «бала тәрбиесі, ол дүниеге келерден жүз жыл бұрын басталады» десе, Шығыс даналығы, «балаға қандай тәрбие беріп жатқанына қарап ұлттың жүз ұрпақтан кейін қандай болатынын анықтауға болады» дейді. Яғни, ол ұлттық болмыстың негізі (фундаменті) және оның бірнеше ғасырлық болашағын айқындайтын барометрі. Ұлттық санасы қалыптасқан ұрпақ тәрбиелеу-тәуелсіз мемлекетіміздің болашағы.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. «Білім туралы» Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319 Заңы.
2. Серғазы Қ.Нәзипа Құлжанова – мектепке дейінгі педагогиканың негізін салушы ғалым, көрнекті ағартушы, қоғам қайраткері // aqiqat.kazgazeta.kz/news/8451
3. Нәзипа Құлжанова атындағы "Мектепке дейінгі тәрбие және оқыту" құзыреттілік орталығы // <https://youtu.be/xuiWPWEEFP0>
4. Интербелсенді әдістемені ЖОО-да қолдану мәселелері. Оқу құралы/А.Қ. Әлімов. – Алматы, 2013. -448бет.

Атабаева Г.М., химия пәнінің оқытушысы,
Жоғары аграрлық-техникалық колледжі, Орал қ.

БІЛІМ БЕРУДІҢ ЖАҢА АҚПАРАТТЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫ

Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңында: «Білім беру жүйесінің басты міндеті – ұлттық және азаматтық құндылықтар мен практика жетістіктері негізінде жеке адамды қалыптастыруға және кәсіби шыңдауға бағытталған білім алу үшін қажетті жағдайлар жасау, оқытудың жаңа технологияларын енгізу, білім беруді ақпараттандыру, халықаралық ғаламдық коммуникациялық желіге шығу» - делінген. Сондықтан білім беруді ақпараттандыруды басты бағыттардың бірі оқушылардың электрондық байланыс жүйелерінде ақпарат алмасу, интернет, электрондық пошта, теле-конференция, видео-конференция, телекоммуникациялық жүйелер жүйесінде жұмыс істей білуіне жағдай жасау. Заман ағымына сай күнделікті сабаққа видео, аудио қондырғыларымен компьютерді қолдану айтарлықтай нәтиже беруде [1].

«Ақпараттық технология» терминін академик В.М. Глушков енгізген. Білім беру процесін ақпараттандыру оқушыға білім берумен байланысты болғандықтан, В. Глушковтың

анықтауынша, «Ақпараттық технологиялар» ақпаратты өңдеумен байланысты процестер болып табылады. Ал білім беруде компьютерді және оның құралдарын пайдалана бастаған кезде оқытудың ақпараттық технологиялары ұғымы пайда болды. А. Горячевтің тұжырымдауынша, «Ақпараттық технология»- мәтіндік редактор, электрондық кесте, мәліметтер базасы, графиктік редактор, мультимедия және коммуникациялық технологиямен сипатталады. Р. Әбдірәсілова болса, «Ақпараттық технологияны» оқыту құралдары жүйесінің элементі деп қарастырады [2].

Оқытушының шығармашылық жұмысы ең алдымен сабаққа даярлықтан басталады. Сабақтың өз мәнінде өтуі ұстаздың біліміне, ұйымдастыру қабілеттілігіне, яғни шеберлігіне байланысты. Оқушылардың шығармашылық даралығын қалыптастыру үшін, оқушының дайындық деңгейін, ынтасын және материалдарды тиімді оқытуды ұйымдастыру және оқыту үрдісіне жаңа ақпараттық технологиялардың мүмкіндіктерін пайдаланған дұрыс. Жаңа технологиялық үрдістің кең таралуының еркіндігін әр пән мұғалімдерінің өздерінің дәстүрлі сабақтарынан бастап әр тараптанылған сабақ түрлерін, ашық сабақ үлгілерін компьютерді, интербелсенді тақтаны, электронды оқулықты, мультимедия кабинетін еркін меңгере отырып өткізуі үлкен жетістік [3].

Білім беру саласында тек мұғалімнің айтқанын орындау немесе оқулықты пайдалану заман талабын қанағаттандырмайды. Сондықтан қазіргі ақпараттандыру қоғамында электрондық оқулықтарды пайдаланбау мүмкін емес. Кез келген сабақта электрондық оқулықты пайдалану оқушылардың танымдық белсенділігін арттырып қана қоймай, логикалық ойлау жүйесін қалыптастыруға, шығармашылықпен еңбек етуіне жағдай жасайды. Электронды оқулық оқушының уақытын үнемдейді, оқу материалын іздеп отырмай, өтілген және оқушының ұмытып қалған материалдарын еске түсіруге зор ықпал етеді. Электронды оқулықтың ең қажет элементі – аудио хабарлар. Онымен жұмыс істеу кезінде программалық оқытудың барлық тәсілдерін пайдалануға болады. Мысалы, ол теледидар мен кинопроектор мүмкіндіктерін көрсетіп, кестелер, көрнекі материалдарды т.с.с. алмастыра алады. Қазіргі кезде мектептегі барлық кабинеттердің интербелсенді тақтамен жабдықталуы мұғалімнен жаңа ақпараттық технологияларды жетік меңгеруді талап етеді. Жас ұрпаққа білім беру жолында жаңа ақпараттық технологияны оқу үрдісінде оңтайландыру мен тиімділігін арттырудың маңызы зор. Сондықтан заман талабына сай жаңа ақпараттық технологиялардың кеңінен қолданысқа еніп, оқушылардың бойында ақпараттық мәдениетті қалыптастыру әрбір мұғалімнің заманауи басты міндеті [4]. Қазіргі кезде мультимедиялық құралдар жиі пайдаланылады. Ақпараттық технологиялардың ішіндегі мультимедиялық құралдардың тиімді тұстарын атап айтсақ, олар: Жаңа ақпараттық технологияларды пайдалануда интербелсенді тақта мен activstudio-ның орны ерекше.

Оқу үрдісінде, оның ішінде практикалық сабақтарда интербелсенді тақтаны қолдану мұғалімнің жеке тәжірибесіне, шығармашылық ізденісіне байланысты. Интербелсенді құралдар оқыту формасын ұйымдастырудың түрлендіруге, дәстүрлі оқыту әдістеріне жаңа элементтер енгізуге мүмкіншіліктер жасайды.

Оқушылардың пәнге деген қызығушылығын арттырады. Бұл құрал балалар мен мұғалімдердің жаңа әдіс, жаңашылдық, жаңа әдістемелік құрал ретінде танылып, олардың білім алуға деген құлшыныстарын арттыруға көмегі тиіп отыр [5].

Оқушыларға білім беруде жаңашыл технологияларын қолдану инновациялық бағытта жұмыс жасау заман ағымына сай талап етілуде. Бүгінде қоғамның жеке тұлғалы дамыған адамын тәрбиелейтін ұстаз өзінің шығармашылық ізденуі, оқытуда жаңа педагогикалық технологиялар мен инновациялық әдіс-тәсілдерді меңгеруі, кәсіби құзырлығының жоғары деңгейде болуы қажет. Оқушыны білім алуға, оқуға, үйретуге көп мән берілуі тиіс. Оқушыларды білім алуымен қатар шешендік шеберлігі мен баяндау жүйелілігі қалыптасады, өз пікірін ашық білдіретін саналы ұрпақ тәрбиеленеді.

Жаңа технология жүйесінде проблемалық және іскерлік ойын арқылы оқытудың да маңызы зор. Оқушылар әр түрлі проблемаларды талдайды, оның шешу жолдарын іздестіреді. Мұндай сабақтар оқушылардың логикалық ойлау қабілетін домыты, пәнге қызығушылығын

арттырады, өмірде кездесетін түрлі қиындықтарды жеңуге тәрбиелейді [2]. Оқушы қызметін активтендіру негізінде педагогикалық технологиялардың бірі – деңгейлік саралау технологиясының элементін қолдану. Деңгейлеп оқыту технологиясының мақсаты: әрбір оқушы өзінің даму деңгейінде оқу материалын меңгергенін қамтамасыз етеді.

Өз іс тәжірибемде оқушы қызметін дамыту негізінде педагогикалық технологияларының бірі – жеке тұлғаға бағытталған, сондай-ақ дамыта оқыту технологиясының элементін қолданамын. Жеке тұлғаға бағыттап оқыту технологиясының мақсаты: әрбір оқушы өзінің даму деңгейінде оқу материалын меңгергенін қамтамасыз етеді. Әр оқушыға өз мүмкіндіктерін пайдалана отырып, білім алуына жағдай жасауға, әр түрлі категориядағы балаларға, олармен жеке жұмыс істеуге мүмкіндік береді. Жеке тұлғаға бағытталған оқыту технологиясы тиімді, нәтижелі болу үшін жеке тұлғалық, психологиялық даму ерекшеліктеріне, пән бойынша білімді игеру деңгейіне көңіл бөліп отырамын. Жалпы менің оқытудағы өз міндетім оқушыларды өз бетімен жұмыс жасауға тәрбиелеу, үйрету, шығармашылық қабілетін дамыту. Сондықтан сабақта оқушылардан жиі тақырып бойынша жеке жұмыс түрлерін алып отырамын. Өйткені, ол оқушының ойлауын, елестету мен есте сақтау белсенділігін, дағдысын білім саласының дамуын қамтамасыз етеді. Күнделікті сабақта сабақ өткізу формаларын және түсіндіру әдістерінің жаңа тәсілдерін күнделікті сабаққа қолдануға тырысамын. Көбінесе сабақтың мазмұнына, сабақты өткізудегі тәсілдері мен әдістерін дұрыс таңдауға назар аударамын. Осы орайда белгілі ғалым Ахмет Байтұрсынұлы «Шеберліктің белгісі – түрлі әдісті болу» - деп айтылған сөздері ойға оралады. Бір сабақтың әр кезеңдерін, түрлі әдістерін орнымен пайдалану арқылы көп нәтижеге жетуге болады. Оқушы санасына білімді жүйелі түрде меңгеруіне және қабілет деңгейлерін дамытуға ықпал етеді.

Дамыта оқыту технологиясы – оқушының оқу, білім алу процесінде жан-жақты дамуын оқытудың басты мақсаты ретінде қабылдайды. Даму дегенде оқушының ойлауы, табандылығы, зейіні, оқу дағдысы мен іскерлігі тағы басқа да қабілеттерін дамытуды айтамыз. Сондықтан оқу процесі оқушылардың анализдеу, синтездеу, себеп – салдар байланыстарын табу, жалпылау, қорытынды жасау, түрлерге бөлу, салыстыру – сияқты интеллектуалдық дағдыларын дамытуы тиіс. Бұлардан басқа оқу процесінде оқушылардың көптеген ақыл - ой қабілеттері жұмыс істейді. Олар болжам жасауға қабілеттілік, жалпы қабылданған көзқарастарға сын көзімен қарау, ойдың икемділігі, құбылыстардың байқалуы, қиын ұқсастықтарын аңғарту, білуге құмарлық.

Дамыта оқыту технологиясы сабақта проблема қою әдісін және оқушылардың зерттеу әдісін қолданып отыруды көздейді.

Дамыта оқыту технологиясында оқушының барлық оқу әрекетіне мұғалім басшылық, бағыттау жасап отырады. Дамыта оқыту оқушының ойлау қызметімен қатар олардың оқу білігін дамытуды көздейді [6].

«Қазіргі заманда жастарға ақпараттық технологиямен байланысты әлемдік стандартқа сай мүдделі жаңа білім беру өте қажет», - деп Президентіміз атап айтқандай, сабақты ақпаратты-қатынастық технологияларды қолдана отырып өткізу – жаңа білім берудің басты шарты.

ҚР «Білім туралы» Заңында «Білім беру жүйесінің басты міндеті – ұлттық және азаматтық құндылықтар, ғылым мен практика жетістіктері негізінде жеке адамды қалыптастыруға және кәсіби шыңдауға бағытталған, білім алу үшін қажетті жағдайлар жасау, оқытудың жаңа технологияларын енгізу, білім беруді ақпараттандыру, халықаралық ғаламдық коммуникациялық желілерге шығу» деп, білім беру жүйесін одан әрі дамыту міндеттері көзделді. Бұл міндеттерді шешу үшін мұғалімнің күнделікті ізденісі арқылы барлық жаңалықтар мен қайта құру, өзгерістерге жол ашады [1].

Сондықтан сабақ барысын жаңаша ұйымдастыру қажет. Оқушының пәнге деген қызығушылығы мен ынтасын арттыру керек деп есептеймін. Әр сабаққа дайындық – мұғалімнің ізденісінің нәтижесі, сабақты ыңғайына қарай түрлендіре түссе, әр сабақта жаңа әдіс-тәсілдерді қолданса, сабақтың мазмұны ашылады. Өз ісінің шебері ғана жоғары жетістіктерге жетеді деп есептеймін. «Мұғалім көп әдісті білуге

тырысуы керек. Оны өзіне сүйеніш, қолғабыс нәрсе есебінде қолдануы керек», - деген Ахмет Байтұрсыновтың сөзін негізге алып, қазақтың болашағын тәрбиелеу мен білім беру ісінде әлемдік стандартқа сәйкес білім беруді темірқазық қылып ұстансақ қателеспесіз деп ойлаймын.

ӘДЕБИЕТТЕР

1. Білім заңы. Алматы, 2007 ж.
2. А. Иманбаева, Оқу-тәрбие үрдісін ақпараттандыру ділгірлігі. Қазақстан мектебі, №2, 2000
3. С.Т.Мұхаметжанова, Ж.Ә. Жартынова, Интерактивті жабдықтармен жұмыс жасаудың әдіс-тәсілдері. Алматы, 2018ж.
4. Г.Нұрымбетовна, Жаңа ақпараттық технологиямен сапалы білімге. «Информатика негіздері», №3-2019.
5. Ж. Иманғазиева, Интерактивті тақтаны тиімді қолдану. «Информатика негіздері», №2-2011ж.
6. М. Құбашева, Жаңа ақпараттық технологиялармен оқыту. Информатика негіздері», №4-2011ж.

Койбагарова Ж.Т., Себепова А.Ғ., арнайы мұнай-газ пәндерінің оқытушылары, Жоғары аграрлық-техникалық колледжі, Орал қ.

Koibagarova Zh. T., Saberova A. G., teacher of the highest category of special oil and gas disciplines, Higher Agricultural and Technical College, Oral c.

Koibagarova2021@mail.ru

ҚАШЫҚТЫҚТАНОҚЫТУЫКЕЗЕҢІНДЕБЕЙНЕСАБАҚТАРДЫҚОЛДАНУАРҚ ЫЛЫСАПАЛЫБІЛІМГЕҚОЛЖЕТКІЗУ ACCESS TO QUALITY EDUCATION USING VIDEO TUTORIALS IN DISTANCE LEARNING

Бұл мақалада елімізде орын алған эпидемиологиялық жағдайға байланысты арнайы пән сабақтарында бейне сабақтарды пайдалану тиімділігі туралы айтылған.

This article describes the effectiveness of the use of video tutorials in the lessons of special disciplines in connection with the epidemic situation in the country.

Түйінді сөздер: техникалық және кәсіптік білім, бейне сабақ, арнайы пәндер.

Keywords: technical and professional education, video tutorials, special disciplines.

Әрбір тарихи кезеңнің өзіне тән терминдері мен концепциялары болатыны мәлім. ХХІ ғасырда әлемдік саяси-әлеуметтік лексиконда кең тараған ұғымның бірі – «жаһандану» сөзі болып отыр. Біріккен ұлттар ұйымының шешімімен «ХХІ ғасыр – ақпараттандыру ғасыры» деп аталды. Қазақстан Республикасы да ғылыми-техникалық прогрестің негізгі белгісі – қоғамды ақпараттандыру болатын жаңа кезеңіне енді. Қоғамды ақпараттандыру – экономиканың, ғылымның, мәдениеттің дамуының негізгі шарттарының бірі. Осы мәселені шешудегі басты рөл оқу орындарына жүктеледі.

Техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдарында еліміздің болашағы – жас мамандар білімдерінің негізі қаланатын болғандықтан, олар жан-жақты білімді болуы, әлемде болып жатқан өзгерістерден сырт қалмауы үшін, ауқымды желіге қосылу, қажетті ақпараттарды іздеп табуға дағдылануы, ақпараттарды қажеттілігіне қарай қолдана алуды үйренуі тиіс. Бүгінгі күнде әлемнің қай түкпірінде болса да, ауқымды желі болған жағдайда өз бетінше білім алуға мүмкіндік беретін, ізденуді қажет ететін ерекше жүйе «Қашықтан білім алу жүйесі» мүмкін болып отыр. «Қашықтан білім алу» әр адамның өзіндік қажеттілігін ұғынуына, өзіне қажетті білімді іздене отырып үйренуіне мүмкіндік беретіні белгілі [1, б.62].

Бүгінгі таңда білім саласындағы өзекті мәселенің бірі - қашықтан оқыту. Қысылтаяң жағдайда төтенше жағдай орын алғаннан бастап, барлық білім беру ұйымдары бұл жағдайға

қаншалықты дайын, дайын болмауына қарамастан, осы шешімді қабылдауға тура келді. Әрине, көпшілік қашықтан оқытуға дайын емес еді, әрі белгісіз жағдай қорқыныш та тудырғаны рас. Дегенмен, коронавирустық инфекцияның таралуын азайтуға бағытталған шаралар аясында қашықтықтан білім беруге көшуді Орал қаласындағы «Жоғары аграрлық-техникалық колледжі» ұстаздар қауымы бірауыздан қолдап, бұл оқыту жүйесіне белсене араласып кетті.

Халқымызда «Ұстаң көштен қалса, көп болса желімді тостақсыз қаларсың [2, б.13]. Ал ұстазың көштен қалса, білімді ұрпақсыз қаласың» деген өсиет бар. Қай заманда болмасын, Ұстаз қолында адам тағдыры, ел тағдыры, ұлт болашағы тұратындығы белгілі. Бастысы, оқушылар білім алудан қол үзбеуі керек. Ал жаңаша оқытудың өзіндік қиыншылығы да жоқ емес. Сондықтан оқушыға қашықтықтан сабақ беріп қоямын деу жеткіліксіз. Әрине, оқушының алдында тұрып сабақ берген мен қашықтан оқытқан екі бөлек дүние. Сабақты оқушымен бетпе-бет әр түрлі оқытудың әдіс-тәсілдерін қолданып, өзіндік ерекшелігін ескере отырып, түсіндіргеніне қарамастан, баяу қабылдайтын оқушылар да жеткілікті екендігі мәлім. Олай болса, оқушыны қашықтықтан қалай оқытамыз деген сауал әр білім саласы қызметкерінің ойында тұрды. Өйткені қашықтан оқыту техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдарының тәжірибесінде бұрын кездеспеген еді. Бірақ осындай ауыр шақта бала білімсіз қалмауы тиіс. Қашықтан оқыту – ақпараттық құралдар және ғылыми негізделген тәсілдер арқылы оқытуды басқара отырып, оқушылардың өз бетімен білім алуына мүмкіндік жасау. Қашықтан сабақ беруде оқушының берілген сабақтарға күнделікті қатысып отыруы тек оқытушымен ғана атқарылатын жұмыс емес екендігі белгілі болды. Оқушылардың өз бетімен күнделікті сабағын қадағалауы - ең алдымен ата-анаға жүктелетін үлкен міндет, яғни мұғалім-оқушы-ата-ана арасында үздіксіз байланыс орнатылуы қажет. Бұл тұста да қиыншылықтар кездесті, өйткені мұғалім өз біліміне жетік маман ғана болып қоймай, біріншіден, ақпаратты сауатты болуы керек, екіншіден, өзінің жетекшілік ететін топтағы оқушылардың қаншалықты ақпараттық технологиямен қамтамасыз етілгендігіне көз жеткізуі керек. Осы орайда, оқушылардың ата-аналарымен байланыс жасай отырып, олардың интернет желілеріне қолжетімділігін байқау үшін мониторинг жасауға тура келді [3, б.3].

Білім беруде оқушыларға ақпарат беру, түрлендіру және оны қолдану білімдерімен қаруландыру, олардың арнайы пәндерді оқытуда интерактивті техника және технологияларды қолдану тектес сабақ беруде білім берудің тиімді әдіс-тәсілдерін қолдануда. Осы орайда, оқытушыларымыз заманауи құрылғыларды пайдалана отырып, колледжімізде орналасқан оқу полигондары мен оқу шеберханаларындағы жабдықтарды жазбаға түсіріп, сабақ тақырыптарына сәйкес бейне сабақтар жасауда. Студенттерге тақырыпты меңгеруге қажетті оқу материалдары толығымен қолжетімді платформада сақтап бере алды. Осылайша, студенттер білім берудің жаңа үрдісіне бейімделіп келеді. Оқытушы өз пәніне деген қызығушылықты арттыру, оқушы берілген мәліметті жетік түсінуі үшін бейне сабақтарды қолдануда. Бейне сабақ - бұл қашықтықтан оқыту түрі, оның көмегімен білім беру мекемесіндегі классикалық оқыту формасын өзгертуге болады. Ол дегеніміз, оқытушының тақтадағы дәрістерді оқуын бейнекамераға немесе компьютерге түсіріп, орындалған әрекеттерді дауыспен жазуға болатын мүмкіндік. Бейне сабақтың мақсаты - берілген мәліметті жетік түсіндіріп, оны визуалды түрде көрсету, сабақта айтылатын мәліметті нақты, қысқа да нұсқа жеңіл тілмен жеткізу.

Бұл жерде оқушы үйде отырып, бейне сабақты қарауға, түсініксіз жерлерін кері қайталап қарауға, бейне сабақты көрген соң, сұрақтары туындаса, оқытушыға оны қоюға, ақпаратты меңгеруде тиімділікті жоғарылауына, сонымен қатар қажетті ақпаратты дәптерге түсірмеу секілді мүмкіндіктерді берді.

Әрине оффлайн, яғни оқушы мен оқытушының бетпе-бет кездесіп, тілдесуіне жететіндей болмаса да, алайда қазіргі елдегі ахуалға байланысты тиімді жолдардың бірі – бұл бейне сабақтардың қолданылуы.

Бейне материалды қолдану оқу құралы ретінде қиялды, абстрактілік ойлауды, оқытылатын оқу материалдарына және пәнге деген қызығушылықты арттырады. Бейне сабақтар педагогикалық технологияның алға басқан тағы бір қадамы. Оқушылар теледидар,

компьютер, басқа да техникалық құралдардың көмегімен ақпаратты жылдам қабылдайтынын біле отырып, бейне-сабақтар арқылы сабақтың ұтымды, жеңіл қабылдануына қол жеткізуге болады. Оқыту процесін жеделдету және жеңілдету үшін сабақта техникалық құралдарды, соның ішінде бейнесабақтарды пайдаланудың дидактикалық мағынасы зор. Бейнесабақтар оқушының материалды жақсы меңгеруіне көмектеседі, жаңа тақырыпқа деген құштарлығын оятады. Оқытудың тиімділігін арттыру үшін бейне сабақтарды түсіріп, қолданудың артықшылықтары мол.

Еліміздің болашақ жастарына заман талабына сай білім беру – бүгінгі күннің басты талабы. Осы талаптарды орындау мақсатында ұстаздарға жүктелген міндеттер орасан зор. Олай болса, мұғалім өз сабағының жоғарғы мәнінде оқушының қызығушылығын оятатын, әсерлі болуын қадағалап отыруды қажет етеді.

Библиографиялық тізім:

1. «Современные проблемы науки и образования» журнал. Мәскеу; Академия, 2020 ж., №5
2. «Мұғалім шеберханасы» Республикалық ғылыми-әдістемелік, педагогикалық журнал. Алмаы; 2016 ж., №1 (43)
3. «Педагог» Республикалық ғылыми-әдістемелік, педагогикалық журнал. Алмаы; 2019 ж., №6 (54)

Нұрманова А.Д., техника ғылымдарының магистрі,
«Қоғамдық тамақтандыру және сервис колледжі» МКҚК, Нұр-Сұлтан қ.

Nurmanova A.D., master of engineering science
College of Catering and Public Service of Akimat of Nur-Sultan
akjarkin_00@mail.ru

КОЛЛЕДЖ ҚАБЫРҒАСЫНДА БӘСЕКЕГЕ ҚАБІЛЕТТІ МАМАНДАРДЫ ДАЯРЛАУ - STEM БІЛІМБЕРУ: ҚАЖЕТТІЛІГІ ЖӘНЕ АРТЫҚШЫЛЫҚАРЫ

Қазіргі заман талабына сай адам іс-әрекетінің барлық салаларында еркін қолданысқа енген ақпараттық технологиялар біздің күнделікті өміріміздің ажырамас бөлігі болып табылады. Ақпараттық технологияларды тиімді қолдану сандық үлгіде көрсетілген әртүрлі ақпараттың түрлерімен жұмыс істеу үдерісін тездетеді және жеңілдетеді. Білім берудің басым бағыттарының бірі оқушылардың компьютерлік сауаттылығын қалыптастыру болып табылады. Компьютерлік сауаттылықты қалыптастыру ғылым, техника, медицина, білім беру және мәдениет саласына негізгі әсерін тигізуі мүмкін.

Қазіргі уақытта әлемде төртінші технологиялық революция болып жатыр: ақпараттың қарқынды ағыны, жоғары технологиялық инновациялар мен әзірлемелер біздің өміріміздің барлық салаларын өзгертіп жатыр. Қоғам сұранысы да, жеке тұлғаның қызығушылықтары да өзгеріп жатыр.

Ғылым, математика, технологиялар және инженерия сияқты басты академиялық салаларда бір мезгілде даму керек, оларды STEM (science, technology, engineering and mathematics) деген бір сөзбен біріктіріп атауға болады [1].

Қазақстанда да STEM-білім берудің белсене дамуы басталды. Бұны Білім мен ғылымды дамытудың 2016-2019 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы аясында STEM контекстінде мектептегі білім берудің мазмұнына өту дәлелдейді. Жаңа білім беру саясатын жүзеге асыру үшін оқу бағдарламасына жаңа технологияларды, ғылыми инновацияларды, математикалық үлгілеуді дамытуға бағытталған STEM-элементтерді енгізу жоспарланды.

STEM-білім беру – инженерлік шығармашылық пен математика, жаратылыстану ғылымдары мен технологиялардың кіріктірілуі негізінде жоба және пәнаралық амалдарды

байланыстыратын жаңаша ойлау және жаңа технологияларға бағытталған ғылымдардың бірігуі.

Болашақ мамандарды технологиялық дамыған әлемге дайындау, қоғам, жұмыс және бүкіл әлем арасында STEM сауаттылығы мен әлемдік экономикадағы бәсекеге қабілеттіліктің дамуына ықпал ететін тұрақты байланыстарды ұйымдастыру, мотиватор ретінде STEM білім беру модельдерін құру дәл қазіргі уақыттағы басты мақсаттардың бірі болып табылып отыр. Білім берудің бұл түрінің артықшылықтарына тоқталып кетсем [2]:

1. STEM білім беруі қаржыландырудың аймағына айналуға: колледждерге технологияларға бағытталған жобаларды іске асыруға гранттар беретін әртүрлі коммерциялық емес ұйымдардың саны артып келеді.

2. STEM технологиялары студенттерден сыни тұрғыдан ойлауға, топта және өз бетінше жұмыс істеуге үлкен қабілеттілікті талап етеді.

Кемшіліктері:

1. STEM-де инженерлер көбінесе формулаларға, теңдеулерге, материалдардың құрылымына назар аударады, олар құрғақ кітап тілін қолданады.
2. Инженерлер негізінен STEM-ге бағытталғандықтан, олар шығармашылық қабілеттерін жоғалтуы мүмкін. Өнертабыстар мен инновациялардың көпшілігі жоқ жерден және «түсініксіз» нәрселер туралы ойлаудың басында пайда болды.
3. Операциялық жүйелер мен технологияларды жақсы меңгерген инженерлерге қарапайым «күнделікті мәселелерді» шешу қиынға соғуы мүмкін.
4. Оқытушылардың бір бағытта мамандануы, нәтижесінде оқушылардың білімі үзік-үзік болады. Бұл бағытты қосымша кәсіби дайындықтан өткен және жаратылыстану пәндері мен технологияларының бірыңғай жүйесінде жұмыс істеуге дайын мұғалімдер ғана жүзеге асыра алады.

Бұл оқыту әдісі ғана емес, сонымен қатар ойлау тәсілі. STEM білім беру ортасында балалар білім алады және оны пайдалануды бірден үйренеді. Сондықтан, олар өсіп, өмірде проблемалар туындаған кезде, қоршаған ортаның ластануы немесе климаттың ғаламдық өзгеруі болсын, олар мұндай күрделі мәселелерді әр түрлі саладағы білімдерге сүйеніп және бірлесіп жұмыс жасау арқылы ғана шешуге болатындығын түсінеді. Бұл жерде тек бір ғана пән бойынша білімге сүйену жеткіліксіз. STEM тәсілі біздің оқу мен білімге деген көзқарасымызды өзгертеді. Практикалық қабілетке назар аудара отырып, студенттер өздерінің ерік күштерін, шығармашылық қабілеттерін, икемділіктерін дамытады және басқалармен ынтымақтастықты үйренеді. Бұл дағдылар мен білім негізгі білім беру міндетін құрайды, яғни. бұл бүкіл білім беру жүйесі неге ұмтылуға.

Білім берудегі бұл жаңа тәсіл қалай пайда болды? Бұл теория мен практиканы ұштастырудың логикалық нәтижесі. STEM Америкада дамыған. Кейбір мектептер өздерінің түлектерінің мансаптарын ескеріп, жаратылыстану ғылымдары, технологиялар, инженерия және математика сияқты пәндерді біріктіруге бел буды, осылайша STEM жүйесі қалыптасты. (Ғылым, техника, инженерия және математика). Кейінірек бұл жерде Art қосылып, STEM соңына дейін құрылды. Оқытушылар осы пәндерді білу студенттерге болашақта жоғары білікті маман болуға көмектеседі деп санайды. Сайып келгенде, балалар жақсы білім алуға тырысады және оны іс жүзінде бірден қолданады.

Әлем өзгеруде, сондықтан білім бір орнында тұрмасы анық. Соңғы бірнеше онжылдықтағы өзгерістер қуанышты, бірақ сонымен бірге бізді де алаңдатады. Барлық осы жаңа нәрселерді ойлап тапқан кезде, адамдар бұрын-соңды кездестірмеген көптеген жаңа мәселелер бар. Күн сайын жаңа жұмыс түрлері, тіпті бүкіл кәсіби салалар пайда болады, сондықтан қазіргі мұғалімдер сабақ беретін білімдері мен дағдылары уақыт талабына сай келе ме, жоқ па деп ойлауы керек.

Білім сізге өзіңіздің жеке идеяңызды жасауға көмектеседі, бірақ нақты жұмыс бұл идеяны шындыққа айналдырады. Егер дәстүрлі білім берудің басты мақсаты білімді үйрету және осы білімді ойлау мен құру үшін пайдалану деп айтсақ, онда STEM тәсілі алынған білімді нақты дағдылармен ұштастыруға үйретеді. Бұл студенттерде тек кейбір идеялардың болуына ғана емес, оларды өмірде қолдануға және жүзеге асыруға мүмкіндік береді.

STEM тәсілінің әлемдік деңгейдегі ең танымал мысалы - Массачусетс технологиялық институты (MIT). Бұл әлемдік университеттің ұраны - «Mens et Manus» (Ақыл мен қол). Массачусетс технологиялық институты балаларға білім алуға және STEM ұғымымен алдынала танысуға мүмкіндік беру үшін STEM курстарын құрды, тіпті кейбір оқу орындарында STEM оқу орталықтарын құрды.

Қорытындылай келе, дәстүрлі оқыту әдістерімен салыстырғанда, STEM тәсілі балаларды эксперимент жасауға, модельдер құруға, өз бетінше музыка мен фильмдер жасауға, өз идеяларын шындыққа айналдырып, соңғы өнімді жасауға шақырады. Бұл білім беру тәсілі балаларға теория мен практикалық дағдыларды тиімді үйлестіруге мүмкіндік береді және университетте оқуға қабылдауды әрі қарай оқуды жеңілдетеді.

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. Паршутин Л.А., Самойленко П.И. Исследовательская деятельность учащихся в процессе изучения естественнонаучных предметов // Научные исследования в образовании. – 2012. – № 1. – С. 21–25.
2. <https://zkoipk.kz/ru/nconf2018/3-section/4064-stem-.html>

Сейдахметова Б.А., директордың ҒжОӘЖ жөнінен орынбасары
«Шипагер» медициналық колледжі. Нұр-Сұлтан қ.

Seydakhmetova B.A., The deputy of the director
on Scientific and Education-Methodical work
Medical college institution “Shipager”, Nur-Sultan Siti
bayan.askarovna@mail.ru

МЕДИЦИНАЛЫҚ БІЛІМ БЕРУ ҰЙЫМДАРЫНА МОДУЛЬДІК- КРЕДИТТІК ТЕХНОЛОГИЯНЫ ЕНГІЗУ- БІЛІМ БЕРУ ДИМОДЕРНИЗАЦИЯЛАУ ДҮЙНЕСІ

Бұл мақалада медициналық білім беру ұйымдарында енгізілген модульдік-кредиттік технология, оның ерекшеліктері мен алатын орны, енгізу барысында туындаған қиыншылықтар, оны шешу жолдары туралы айтылады.

Түйінді сөздер: модернизациялау, модульдік-кредиттік технология, кредит, силабус, студенттердің өздік жұмысы, студенттердің оқытушылармен орындайтын өздік жұмысы

IMPLEMENTATION OF MODULAR CREDIT TECHNOLOGIES IN MEDICAL EDUCATIONAL ORGANIZATIONS - THE BASIS FOR MODERNIZATION OF EDUCATION

This article describes the modular-credit technology introduced in medical education, its features and place, the difficulties encountered in the implementation, and ways to solve it are given.

Keywords: modernization, modular-credit technology, credit, syllabus, independent work of students, independent work of students with teachers

Қазіргі таңдағы ғылыми-техникалық прогресс пен өркениетті даму дәуіріне бет бұру кезеңінде жаңа қоғамға лайықты білімді, саналы, білікті, құзыретті маман және жеке тұлғаны қалыптастыру бүгінгі қоғамның негізгі міндеті болып отырғанын білеміз.

Сондықтан қай мемлекетке болмасын білім беру жүйесінің халықаралық деңгейдегі жүйелеріне өтуінің маңызы өте зор.

Техникалық және кәсіптік білім беруді модернизациялау дегеніміз не? Оның пайдасы қандай? деген сұрақтардың төңірегінде ой қозғап өтсек.

Елбасымыз Н.Ә.Назарбаев «Ұлттық бәсекелестікке түсу үшін, сол деңгейдегі білімге ие болуымыз керек.», «XXI ғасырда білімді дамыта алмаған елдің тығырыққа тірелері анық. Біздің болашақтың жоғарғы технологиялық және ғылыми қамтылған өндірістері үшін кадрлар қорын жасауымыз қажет. Осы заманғы білім беру жүйесінсіз әрі алысты барлап, кең ауқымды ойлай білетін осы заманғы басқарушыларсыз біз инновациялық экономика құра алмаймыз» деп атап көрсеткен еді, Елбасымыздың осы тапсырмасын ұстанған еліміздің білім саясаты әлемдік аренадан өз орнын нақтылауда. Себебі білімді де білікті маман-кадрлар экономиканы қарқынды дамытуда маңызды ресурс болып табылады.

Еліміздің Президенті Қ.К.Тоқаев өзінің «**Сындарлы қоғамдық диалог – Қазақстанның тұрақтылығы мен өркендеуінің негізі**» атты жолдауында білім беру саласына соның ішінде ТЖКБ саласына ерекше тоқталып өтті. Ол «Экономикамызда техника саласының мамандарына сұраныс өте жоғары, бірақ мүмкіндіктер аз. Кәсіпорындар тиісті мамандарды шетелден шақыруға мәжбүр. Осындай келеңсіз жағдайды жедел түзетуіміз керек.» деді, ал 2021 жылдың қаңтар айында жасаған «Тәуелсіздік бәрінен қымбат» баяндамасында «...Алдағы төртінші онжылдықтың бізге жүктейтін міндеті – қуатты елдің иесі және кемел халық болу. Бұл жолда саяси-экономикалық реформаларды және сананы жаңғырту үдерісін жалғастырып, заман талабына бейімделген ұлттың жаңа болмысын қалыптастыруымыз қажет.....», «...XXI ғасыр – білім мен біліктің дәуірі. Әр адам өзін үздіксіз жетілдіріп, жаңа кәсіптерді игеріп, үнемі заман ағымына бейімделу арқылы ғана бәсекелік қабілетін арттыра алады. Білім мен технология, жоғары еңбек өнімділігі ел дамуының басты қозғаушы күші болуға тиіс. Бұл туралы ұлы Абай: «Адам баласы адам баласынан ақыл, ғылым, ар, мінез деген нәрселермен озбақ. Онан басқа нәрсеменен оздым ғой демектің бәрі де – ақымақтық» деген.» деп атап өтті.

Осы бағытта Еліміз тәуелсіздікке қол жеткізгелі басқа елдермен қатар біздің елімізде де жаңа бастаулар мен өзгерістер қолға алынып, білім беру саласындағы жаңарулар мен өзгерістер толассыз жүргізілуде, барлық білім беру сатыларымен қатар ТжКБ саласында да көптеген жаңашылдықтар енгізілуде.

ТжКБ модернизациялау – кәсіби-техникалық білім ең бірінші кезекте ұлттық экономиканың мамандарға деген қазіргі және келешектегі сұранысын барынша өтеуге бағдар беру- бұл халықты еңбекпен қамту мәселесін шешіп береді. Кәсіптік-техникалық білім беру саласына жаңа жүйе — дуальды оқыту, модульдік-кредиттік, модульды-құзыреттілік әдісі енгізіліп, осы салада нақты біліктілігі мен мамандығы бар кадрларға деген сұранысты арттырады деп болжам жасалуда.

ТжКБ саласының ішінде медициналық бағыттағы білім беру ең маңызды салалардың бірі екені белгілі. 2019-2020 оқу жылынан бастап Еліміздің барлық өңірлеріндегі ТжКБ аясындағы медициналық білім беру мекемелерінде заман талабына сай «**Модульдік-кредиттік оқыту технологиясы**» енгізілді. Соның ішінде Нұр-Сұлтан қаласында орналасқан «Шипагер» медициналық колледжінде де 0301000 - «Емдеу ісі», 0302000 - «Мейіргер ісі» мамандығы бойынша осы бағыттаға алғашқы білім алушылармен жұмыс бастау алды. Кез-келген жаңалықтың өз ерекшелігі, қиындығы болары сөзсіз. Жаңалықты толықтай қабылдап оны толықтай меңгеру үшін сол деңгейдегі білімге ие болу керектігі айтпаса да түсінікті. Түсінікті болу үшін ондағы негізгі ұғымдарға қысқаша тоқталып өтсек:

- Модульдік оқыту -білім алушының тұлғалық дамуына бағытталған технологиялардың бірі. Ал «модуль» дегеніміз – іс-әрекеттің мақсатты бағдарламасы белгілеген деңгейіне (жоспарланған алдағы нәтиже) жету үшін сұрыпталған, дидактикалық өңделген білім, білік, дағдының белгілі мазмұнының бірлігі және оның әдістемелік нұсқауы немесе аяқталған оқу ақпараты болып табылатын модульдік бағдарламаның негізгі құралы. Басқаша айтқанда, адамның өзіндік дамуының шамасы. Жалпы «модуль» сөзі «оқытудың мазмұны мен технологиясын» білдіреді. «Модуль мазмұны» өзіндік мағына беретін оқу материалының көлемі ретінде ұсынылады.

- Модульдік оқыту технологиясы – білім мазмұны, білімді игеру қарқыны, өз бетінше жұмыс істей алу мүмкіндігі, оқудың әдістері мен тәсілдері бойынша оқытудың дербестігін қамтамасыз етеді.
- Модуль – оқу мазмұны мен технологияны біріктіріп тұрған мақсатты функционалды байланыстырушы.

- Кредиттік оқыту- **Кредиттік жүйе** алғаш рет Америка Құрама Штатында пайда болды. Оның негізін 1870 жылдары Гарвард университетінің Президенті, белгілі Американдық білім қайраткері **Чарльз Элиот** қалады, ол «кредит-сағат» ұғымын қоғамға енгізді.

ҚР 2007 жылғы 27 шілдедегі «Білім туралы» заңының 1 тарау 1 бабында, «Кредиттік оқыту технологиясы - академиялық кредиттерді жинақтай отырып, білім алушылардың пәндерді оқып зерделеу дәйектілігін таңдауы және дербес жоспарлауы негізіндегі оқыту;» деп көрсетілген.

«Кредит» ұғымы студенттің оқу жұмысының көлемін анықтайтын өлшем бірлігі дегенді білдіреді. **Оқытудың кредиттік жүйесі** – студенттің өз бетінше, шығармашылық негізінде білім алуды өз жағдайына бейімдеп оқытатын технология. Сонымен қатар бұл жүйенің дәстүрлі классикалық жүйеден негізгі айырмашылығы: студенттің өз бетінше жұмыс жасау бейімділігін дамытуында.

Қысқаша тоқталсақ, «Техникалық және кәсіптік білім берудің медициналық және фармацевтикалық мамандықтарында кәсіптік оқытудың ұсынылған үлгісінде:

- Білім берудің модульдік-кредиттік технологиясында білім алушыларды даярлау (оқыту) деңгейі базалық және кәсіби құзыреттерді қалыптастыру үшін базалық және кәсіби модульдерді меңгертуді көздейді.
- Базалық құзыреттіліктер мамандықтарға арналып әзірленеді және әлеуметтік жауапкершілік, жұмысты ұйымдастыру, жұмыс орындарында басқа адамдармен қарым-қатынасы, сондай-ақ қоршаған ортаға деген жауапкершілігі сияқты сұрақтарды қамтиды
- Кәсіптік құзыреттілік әр біліктілік бойынша кәсіптік стандарттар және еңбек нарығының функционалдық талдауы негізінде, жұмыс берушінің талаптары мен қоғам сұранысын есепке алу арқылы әзірленеді;

деп көрсетілген. Осыдан модульдік-кредиттік технологияның алар орнын көруге болады.

Біз үшін бұл жаңашылдық болғандықтан, бұрынғыны негізге ала отырып, жаңаны меңгеру қолға алынды. Қойылған талаптарға сәйкес оқуға қажетті құжаттармен жұмыстар жасалынды. Соның ішінде бәрімізге бұрыннан таныс пән бойынша ОӘК:

<p>Пәннің оқу-әдістемелік кешені</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Модульдің жұмыс бағдарламасы 2. Кәсіптік тәжірибенің жұмыс бағдарламасы, есептік құжаттар нысаны 3. Силлабус. 4. Ілімділік кешен. 5. Сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулықтар (тәжірибелік, семинар, зертханалық) 	<ol style="list-style-type: none"> 6. Оқытушымен бірге орындалатын студенттердің өзіндік жұмысына әдістемелік нұсқаулар 7. Студенттің өзіндік жұмысына әдістемелік нұсқаулар 8. Бақылау-өлшем құралдары 9. Пәннің оқу-әдістемелік қамтамасыз етілуінің картасы
---	---

сияқты бөлімдерден тұрады. Осы бөлімдердің ішінде **3** және **8** біз үшін жаңа және көңілді көбірек бөлуді талап етеді, осы екеуіне қысқаша тоқталсақ:

3. Силлабус

- Әр пән бойынша силлабус- бағдарламаларды оқытудан;
- Практикалық сабақтар жоспарынан;

- Студенттің өзіндік жұмысы бойынша тапсырмаларынан;
- Студенттің оқытушы басшылығымен орныдалатын өзіндік жұмысы бойынша тапсырмаларынан тұрады

(Биология пәні)

1. Оқытушылар туралы мәліметтер

№ р/н	Т.А.Ж	Ғылыми дәрежесі	Лауазымы	Оқитын курс	Электронды адрес

<p>2. Пәннің саясаты: Студент талаптарды орындауы тиіс: - Сабаққа қатысуға міндетті; - Ақ халатпен қалпақта ғана сабақтар мен дәрістерге кіруге рұқсат беріледі;</p> <p>3. Пәннің пререквизиттері мен постреквизиттері</p> <p>3.1 Пререквизиттер: Химия Экология</p> <p>3.2 Постреквизиттер: 1) Денсаулықты нығайту 2) Мейіргер ісінің негіздері...</p>	<p>4. Курстың сипаттамасы:</p> <p>4.1 Пәннің мақсаты мен міндеттері</p> <p>4.2 Оқытудың соңғы нәтижелері</p> <p>4.3 Құзыреттер</p> <p>5. Пәннің мазмұны:</p> <p>5.1 Оқу уақытын бөлу</p> <p>5.2 Күнтізбелік тақырыптық жоспары</p> <p>6. Оқыту түрі және оқыту әдістері</p> <p>7. Курсты аттестаттау:</p> <p>7.1 Шолу</p> <p>7.2 Өлшемі</p> <p>7.3 Аттестаттау Рейтинг шкаласы</p> <p>8. Материалдық-техникалық қамтамасыз ету</p> <p>9. Әдебиеттер (негізгі, қосымша, интернет рес.)</p>
--	---

Тағы бір көңіл бөлетін тұсы, студенттердің өзіндік жұмыстарының екі түрінің жүзеге асырылуы.

- **СОӨЖ жүргізу тәртібі мен өзіндік ерекшеліктері** Бірден бір білімді, шығармашыл және тұлғаның кәсіби жинақылығы студенттердің өздік жұмысы болып табылады, онда екі деңгейді айыруға болады: студенттердің оқытушымен бірге өздік жұмыстары мен студенттің өзінің жұмыстары (СӨЖ)
- Студенттің оқытушымен бірге өздік жұмыстары дегеніміз кез келген оқу сабағы түрлерінің танымдық мақсатының құрамдас бөлігі. СОӨЖ дегеніміз, оқытушының басқаруымен және бақылауымен студенттің өзі тапсырманы орындап, пысықтауы, тапсырма бойынша оқып білуі қажет. СОӨЖ - бұл дәрістермен қоса, студент оқытушының нұсқауымен арнайы әдістемеліктерді басшылыққа алып табады және жетілдіреді, іскерлік пен дағды, практикалық әрекет тәжірибесін жинақтайтын әрекет түрі. Жалпы тәжірибеге енді ғана енгізіліп отырғандықтан біз үшін үйренетін тұстары көп. Қысқа мерзімнің ішінде толық оқып-үйреніп, зерттеп анықтай білу мүмкін емес, сонда да өз тәжірибемізден байқағанымызды қысқаша атап өтсек:

Тиімділігі:

- Практикалық тәжірибеден өтуге көп уақыт бөлінуі (*медициналық мамандық үшін өте қажет*)
- Студенттердің өзіндік жұмысына көп уақыт бөлінуі
- Білім сапасының халықаралық стандарттарға сәйкестенуі
- Студенттердің кейбір пәндерді таңдай алуы
- Студенттерді мәжбүрлеу әдісінен студенттің өзін білім алуға белсендіруі
- Білім алушыларды шығармашылыққа ынталандыруы, белсенділігін арттыруы
- т.с.с.

осыған негізделіп, медициналық білім беру ұйымдарына модульдік-кредиттік технологияны енгізу-білім беруді модернизациялаудың басты шарты екенін айтуға болады.

Қиыншылықтар:

Педагогикалық қызметкерлердің модульдік-кредиттік технологияның барлық механизмдерін меңгеруінің төмендігі

- Әдістемелік бағытта түсіндіру жұмысын беретін кеңестік орталықтардың жетіспеушілігі
- Педагогтардың білімін жетілдіру курстарында теориялық материалдармен қоса практикалық қолданбалылық әдістемелік шеберлікті дамытуға бағытталған курстардың жетіспеушілігі

Бұл деген сөз алдағы уақытта барлық педагогтар үшін кездесіп отырған осындай мәселелерді шешуге, алған білімдерін өз тәжірибесінде қолданып, оң нәтижеге жетуге жетелейтін іс-шараларды көбейту керек деген ойға әкеледі.

Сөз соңында, Ұлы, кемеңгер жанның бірі Б.Момышұлы атамыз айтқандай *«Үйрете отырып, үйрену ғана жеміс береді»*, сондықтан білгенімізді бір-бірімізге үйрете жүрейік, сол арқылы мойнымызға артылған үлкен жауапкершілікті абыроймен, ертеңгі күнгі болашақтан ұялмайтындай етіп атқарайық дегім келеді!

Библиографиялық тізім:

1. Н.Ә. Назарбаев. Қазақстан экономикалық, әлеуметтік және саяси жедел жаңару жолында// Қазақстан халқына жолдауы, 2005 жыл
2. Қ.К.Тоқаев. Сындалы қоғамдық диалог – Қазақстанның тұрақтылығы мен өркендеуінің негізі// Қазақстан халқына жолдауы, 2019 жыл
3. Қ.К.Тоқаев. «Тәуелсіздік бәрінен қымбат» мақаласы, қаңтар 2021 жыл

Мырзағалиев Б. К., преподаватель физической культуры
Медицинский колледж «Шипагер», г. Нур-Султан
Myrzagaliev B. K., teacher of physical education
of the medical college «Shipager», Nur-Sultan City
m.b.k.79@mail.ru

ФИЗИЧЕСКАЯ ПОДГОТОВКА КАК ОДНО ИЗ ПРИОРИТЕТНЫХ НАПРАВЛЕНИЙ ВОСПИТАНИЯ БУДУЩЕГО СПЕЦИАЛИСТА

В данной статье рассмотрены вопросы значимости занятий физической культурой и спортом в становлении будущего специалиста. Представлены пути решения данной проблемы.

Ключевые слова: физическая культура, спорт, будущий специалист.

PHYSICAL PREPARATION AS ONE OF THE PRIORITY DIRECTIONS OF EDUCATION OF THE FUTURE SPECIALIST

This article discusses the importance of physical education and sports in the formation of a future specialist. The ways of solving this problem are presented.

Key words: physical education, sport, future specialist.

На современном этапе развития общества одним из приоритетных направлений повышения потенциала нации является подготовка конкурентоспособного специалиста. Участники производственной деятельности должны обладать не только фундаментальными разносторонними знаниями, умениями и навыками в профессиональной деятельности, но и совокупностью устойчивых психофизических свойств, уравновешенностью, целеустремленностью и высокой работоспособностью.

Повышение качества профессиональной подготовки предполагает обращение к индивидуальным возможностям, резервам каждой личности. Показателем целостностной и системной сформированности специалиста могут выступать особенности восприятия объекта профессиональной деятельности, что отражает все когнитивные и регулятивные системы профессионала. Так как в восприятии выражается сформированная профессиональная целостность субъекта, по особенностям восприятия объекта можно судить о готовности субъекта к будущей производственной деятельности.

Важнейшим профессиональным качеством будущего специалиста является всесторонняя физическая подготовка, основанная на единстве физических качеств силы, быстроты и выносливости. Специалисту необходимо обладать скоростно-силовыми качествами, скоростной и силовой выносливостью, силовой ловкостью, т.е. способностью проявлять большую силу и одновременно исключительно тонко дифференцировать усилия различной величины согласно строго определенным движениям, точность выполнения которых является спортивным достижением.

Развитие физических качеств у студентов медицинского колледжа «Шипагер» города Нур-Султан является одним из приоритетных направлений. В колледже созданы все условия для формирования здорового образа жизни студентов и преподавателей через привлечение их к активному участию в физкультурно-массовом и спортивном движении, пропаганды здорового образа жизни. Основной формой физического воспитания в колледже являются игровые занятия. При этом большая роль в физическом воспитании студентов колледжа и формировании здорового образа жизни принадлежит приобщению студентов к ежедневным занятиям физическими упражнениями и внеаудиторной спортивно-массовой работе.

Важным показателем для реализации целей и задач, основным критерием качественного проведения учебно-тренировочного процесса – является состояние материально-технической базы. Благодаря директору колледжа спортивная материально-техническая база колледжа оснащена необходимым спортивным оборудованием и инвентарем, соответствующие современным требованиям.

Спорт — это сфера, которая работает на престиж и авторитет колледжа. Результат работы спортивных секций- победы и призовые места в студенческой спартакиаде среди средних специальных учебных заведений города. Насыщенная спортивная жизнь колледжа позволяет ему чувствовать себя бодрым, энергичным, активным и жизнерадостным! Успехи спортсменов нашего учебного заведения и в прошлое и в настоящее время не случайны.

Благодаря профессиональному мастерству преподавательского состава, подходу к студентам и методике студенты колледжа успешно выступают на соревнованиях различного уровня и достигают высоких результатов в спорте.

За последние пять лет студенты нашего колледжа неоднократно выходили на пьедестал победителей на различных соревнованиях и турнирах разного уровня. В колледже работают спортивные секции по видам спорта. Преподаватели активно занимаются со студентами, так как занятие физической культурой является одним из направлений воспитания успешного будущего специалиста.

Физическая культура - это часть культуры, представляющая собой совокупность ценностей и знаний, создаваемых и используемых обществом в целях физического и интеллектуального развития способностей человека, совершенствования его двигательной активности и формирования здорового образа жизни, социальной адаптации путём физического воспитания, физической подготовки и физического развития.

В послании народу Казахстана «Стратегия «Казахстан-2050»: Новый политический курс состоявшегося государства» Президент страны Нурсултан Назарбаев отметил, что «...физическая культура и спорт должны стать особой заботой государства. Именно здоровый образ жизни является ключом к здоровью нации». При этом важнейшим фактором развития массового спорта среди казахстанцев, объединенных общей идеей, является личная поддержка спорта со стороны Главы государства. Президент страны в своем Послании особо отметил:

«...Массовый спорт и спорт высших достижений требуют комплексного системного подхода, ведь только здоровая нация может быть конкурентоспособной».

Итог профессиональной и сплоченной работы преподавателей предмета «Физическая культура» - это высокие результаты наших спортсменов. Благодаря этому наш колледж занимает высокую позицию в спортивной жизни города.

Библиографический список

1. В.П. Бароненко, Л.А. Рапопорт. Здоровье и физическая культура студента: учебное пособие для студентов учреждений среднего и профессионального образования. – М.: Альфа – М, 2003. – 417с.
2. Захаров П.Я. История физической культуры и спорта: учебно – методический комплекс. – Горно – Алтайск: РНО ГАГУ, 2009. – 151с.
3. Физическая культура студента: Учебник/Под редакцией В.И. Ильинича. М.: Гардарики, 2000. - 448с.

Кадиргалиева Ж.Б., химия және биология пәндерінің
Жоғары аграрлық-техникалық колледжі, Орал қ.

ЖАҢАРТЫЛҒАН БАҒДАРЛАМА – БІЛІМ БЕРУДІҢ ЖАҢА МАЗМҰНЫ

*«Бұған дейін жасалғандардың бәрін одан да
жақсырақ етіп жасауға болады».*

Генри Форд

Елбасымыз: «Білім беру реформасы – Қазақстанның бәсекеге нақтылы қабілеттілігін қамтамасыз етуге мүмкіндік беретін аса маңызды құралдардың бірі» деп атап көрсетті. Сонымен қатар, Қазақстан 2050 стратегиясында: «Біріншіден, барлық дамыған елдер өзінің бірегей жоғары сапалы білім беру жүйесіне ие. Болашақта өркениетті, дамыған елдер қатарына ену үшін, елдің айбынды болашағы үшін заман талабына сай сапалы білім қажет. Ол үшін еліміздің білім саясатындағы ғылыми – техникалық әлеуетін жұмылдыру, ғылымның басым бағыттарын дамыту жолындағы ресурстарды шоғырландыру, оның жетістіктерін өндіріске енгізу инновациялық дамудың негізгі көзі.

Білім мен ақпарат дамыған қоғамда білім беру жүйесі инновациялық экономиканың негізгі бөлігі болып табылады. Білім берудің негізгі мақсаты - білім мазмұнының жаңаруымен қатар, оқытудың әдіс-тәсілдері мен әртүрлі құралдарын қолданудың тиімділігін арттыруды талап етеді. Қазақстан 2030 стратегиялық бағдарламасы білім берудің ұлттық моделінің қалыптасуымен және Қазақстанның білім беру жүйесін әлемдік білім беру кеңестігіне кіріктірумен сипатталады. Қазақстанның мемлекет ретінде қалыптасуы орта білім беру жүйесінің дамуымен тығыз байланысты. Қазақстан Республикасының Білім туралы Заңында: «Білім беру жүйесінің басты міндеттерінің бірі – білім беру бағдарламаларын меңгеру үшін жағдайлар жасау керек» деп көрсетілген. Қазақстанда білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы жобасында Қазақстандық білім беру жүйесін жақсарту үшін, ең алдымен педагог кадрлардың мәртебесін арттыру, біліктілігін дамыту бағытына үлкен мән берілген. Осыған байланысты қазіргі таңда еліміздің білім беру жүйесіндегі реформалар, өзгерістер мен жаңалықтар мұғалімнің өткені мен бүгіні, келешегі мен болашақ жайлы ойланып, жаңа идеялармен жұмыс жасауға негіз болады.

Елбасымыздың жолдауында айтқандай:Қазақстанды дамыған 30 елдің қатарына жеткізетін – білім. Ғылым мен техниканың күн санап өсуіне байланысты педагогика ғылымының теориясы мен оқыту үрдісі де түбегейлі өзгерістерге ұшырауда. Соған орай оқытудың парадигмасы өзгерді. Білім берудің мазмұны жаңарып, жаңаша көзқарас пайда болды. Осыған байланысты ұстаздар алдында оқытудың әдіс-тәсілдерін үнемі жаңартып отыру және технологияларды меңгеру, оны тиімді қолдана білу міндеті тұр. Ұстаздарға үлкен жауапкершілік міндеттелді. Оқушылардың бойына ХХІ ғасырда өмірдің барлық салаларында табысты болу үшін, қажетті дағдыларды дарыту үшін, мұғалімдер тынымсыз еңбектену керек.

Жаңартылған оқу бағдарламасы аясында тек өз пәнін, өз мамандығын шексіз сүйетін, бала үшін ұстаз ғұмырын күдіретті деп санайтын білімді мұғалімдер ғана жұмыс істей алады.

Ата-бабамыз «Оқу – инемен құдық қазғандай» демекші, шығармашыл, ізденімпаз ұстаз ғана табысты болады, нәтижеге жетеді.

Жаңартылған білім беру бағдарламасының ең негізгі мақсаты - білім алушылардың оқу нәтижелерін жетілдіру болып табылады. Орта білім мазмұнын жаңартудың көптеген компоненттері, соның ішінде мұғалімдердің біліктілігін арттыру бағдарламасы осы мақсатқа бағытталған.

Елімізде білім жүйесіне енген орта білім мазмұнын жаңарту аясында енген жаңартылған бағдарлама туралы түсінігіміз болғанымен, мақсат міндеттерінің қыр-сырын толық ұғына алмай жүрген бізге және біздің әріптестерімізге курстан өтуіміз үлкен жетістіктерге жол ашып отыр.

Бұл біліктілікті арттыру курсының мақсаты – оқытудың жаңа әдіс-тәсілдерін, Қазақстанның ұлттық білім жүйесіне арналған орта білім беру бағдарламасымен және критериалды бағалау жүйесімен мұғалімдерді қаруландыру. Осы уақытқа дейін бұл мазмұнды толық түсінбеген бізге және біздің әріптестерімізге «ҰМЖ, ОМЖ, ҚМЖ және критериалды бағалау, сабақта қолданатын ресурстар қол жетімсіз» қиындық туындатып жүрген кедергілерге жақсы әдістемелік көмек болды. Біздің ойымыз түбегейлі өзгерді. Біз жоғарыда аталған мақсатты жүзеге асыру үшін, толық игеру үшін күнделікті сабағымызды тренеріміз тікелей әдіс-тәсілдерді қолдана отырып ұйымдастырды.. Әр мұғалім осы жаңартылған білім беру аясында жасалынған нормативтік құжаттар мен бағдарламалар және әдістемелік құралдармен танысып, өз сабағына қалай қолдану қажеттігі жайлы мағлұмат алып, өзара тәжірибе алмастық. .

Жаңартылған білім беру бағдарламасының мәні, оқушының функционалды сауаттылығын қалыптастыру. Оқушы өзінің алған білімін шынайы өмірлік қажеттіліктерге асыра білуі керек. Сол үшін де бұл бағдарламаның негізі «Өмірмен байланыс» ұғымына құрылған. Ұстаздарғұлкен жауапкершілік міндеттелді. Оқушылардың бойына ХХІ ғасырда өмірдің барлық салаларында табысты болу үшін, қажетті дағдыларды дарыту үшін, мұғалімдер тынымсыз еңбектену керек. Жаңартылған оқу бағдарламасы аясында тек өз пәнін, өз мамандығын шексіз сүйетін, бала үшін ұстаз ғұмырын күдіретті деп санайтын білімді мұғалімдер ғана жұмыс істей алады. Үйренгеніміз де, үйренеріміз де көп. Үнді халқының тарихи тұлғасы Махатма Гандидің «Егер сен болашақтағы өзгерісті байқағың келсе, сол өзгерісті уақытында жаса» деген ілімін негізге ала отырып, оқушы бойындағы қабілетті жетілдіріп, оқушыларды болашаққа жетелейміз.

Білім беру бағдарламасының негізгі мақсаты - білім мазмұнының жаңаруымен қатар, критериалды бағалау жүйесін енгізу және оқытудың әдіс-тәсілдері мен әртүрлі құралдарын қолданудың тиімділігін арттыруды талап етеді. Негізінен жаңартылған білім жүйесі құзыреттілікке және сапаға бағытталған бағдарлама. Жаңартылған білім берудің маңыздылығы – оқушы тұлғасының үйлесімді қолайлы білім беру ортасын құра отырып, сын тұрғысынан ойлау, зерттеу жұмыстарын жүргізу, тәжірибе жасау, АКТ –ны қолдану, коммуникативті қарым-қатынасқа түсу, жеке, жұппен, топта жұмыс жасай білу, функционалды сауаттылықты, шығармашылықты қолдана білуді және оны тиімді жүзеге асыру үшін қажетті тиімді оқыту әдіс-тәсілдерді (бірлескен оқу, модельдеу, бағалау жүйесі, бағалаудың тиімді стратегиялары) қолдану болып табылатындығына толық көз жеткіздік..

Бұл бағдарламаның дәстүрлі бағдарламадан ерекшелігі:

1. Пән мазмұнының спиралді қағидатпен берілуі. Яғни пән мазмұны қарапайымнан күрделенуі.
2. Блум таксономиясы бойынша оқу мақсаттарының иерархиясы;
3. Бір білім беру аясындағы және пәнаралық байланыстарды жүзеге асыру мақсатында «ортақ тақырыптардың» берілуі
4. Оқу үдерісін ұзақ мерзімді, орта мерзімді және қысқа мерзімді жоспарлар арқылы ұйымдастыру;

5. Оқытудың тәрбиелік әлеуетін арттыру, оқушының адамгершілік-рухани қасиеттерін қалыптастыру
6. Білім беру деңгейлері аралығында пән бойынша сабақтастықты ескеруге мүмкіндік беретін толық оқу курсы бойынша педагогикалық мақсат қою;
7. Бөлімдердің мазмұны мен ұсынылған тақырыптардың уақыт талабына сәйкес келуі, әлеуметтік дағдыларды қалыптастыруға назар аударылуы;
8. Оқытудағы жүйелі-әрекеттік ұстаным (оқушының білім алу үдерісіне белсенді қатысу)

Жаңартылған білім беру бағдарламасының басты ерекшелігі - спиральді қағидатпен берілгендігіне оқу мақсаттарының жүйесін талқылау барысында көз жеткіздік. Критериалды бағалау кезінде оқушылардың үлгерімі алдын ала белгіленген критерийлердің нақты балдары бойынша өлшенеді. Критериалды бағалау, кері байланыс тәсілі ХХІ ғасырдағы қарқынды дамып келе жатқан зияткерлік және техникалық ортада табысты болу үшін қажетті дағдыларды меңгертуге бағытталған. Олар оқушыларды сын тұрғысынан ойлау, бірлесіп жұмыс істеу, ақпаратты өңдеу, проблемаларды шешу сияқты анағұрлым жоғары деңгейдегі көптеген дағдыларды өз бетінше меңгеруге және зерделеуге дайындайды және ынталандырады.

Жаңартылған білім берудің тағы да бір ерекшелігі – оқушылардың үйлесімді қолайлы білім беру ортасын құра отырып сын тұрғысынан ойлау, зерттеу жұмыстарын жүргізу, тәжірибе жасау, АКТ-ны қолдану, коммуникативті қарым-қатынасқа түсу, жеке, жұппен, топта жұмыс жасай білуі. Тақырыпты мұғалім меңгертіп түсіндіргеннен гөрі, бірігіп топпен оқу тиімді болып табылады. Белсенді оқыту оқушылардың белсенді қызметпен айналысуы арқылы мұғалім берген ақпараттың мәнін ұғынып, алған білімдерін есте сақтап, оны қолдана алуын қамтамасыз етуді көздейді.

Қазіргі уақыттағы жаңа педагогика ғылымындағы проблема ол - оқушылардың пәнге деген қызығушылығын арттыру болып табылады. Жаңа технологияның әдіс - тәсілдері оқушылардың білімін толықтыруға көмектеседі. Осыған орай озық тәжірибе, жаңа технологияның тиімді әдістерін тандап алып, оларды үйлесімді, тиімді және шығармашылықпен пайдалану - ұстаз шеберлігінің белгісі. Ұстаз ретінде оқытып жүрген оқушыларымыздың ерекшеліктерін зерттеп, біліп алған соң ғана, оларды даму деңгейіне орай әдіс - тәсілдерді іріктеп, талдап қолдануға, жетілдіруге ерекше назар аударып келемін. Оқушыларды жұппен, топпен жұмыстандыру арқылы ұйымдастырылған сабақтар, оқушылардың дарындылығын дамытып, шыңдау жолдарының бірі болып табылады, олардың арасында ынтымақтастық пен серіктестікті тудыру, басқа адамның ойымен де есептесу қажет екенін де түсіндіреді, уақыт үнемделеді. Жұппен және шағын топпен жұмыс тез, жаңа идеяларды ұсынумен қатар белгілі бір жағдайды нәтижелі шешуге де мүмкіндік береді.

Сабақ барысында оқушылардың ізденуін қадағалап, білім дағдысын толықтыруға бағытталған сабақ өткізу әдістерінің бірі - «Оқу мен жазу арқылы сын тұрғысынан оқу» жобасының стратегиялары. Бұл жобаның стратегияларын сабақ барысында қолдану жаңа оқу материалдарындағы оқиға мен құбылыстарды оқушылардың өздері байқап, талдауына жағдай жасайды. Демек, білім оқушыларға даяр күйінде берілмейді, өзінің ой еңбегін қажет ететін тапсырмаларды орындауы арқылы қол жеткізеді. Әр оқушы өз ойына шек келтірмей жауап беруге дағдыланады. Оқушы бойындағы танымдық қабілетінің шығармашылық ойлау жүйесінің дамуына жол ашады. Практика кезінде өз сабақтарымда қолданып жүрген әдіс - тәсілдер: алты қақпақ, түртіп алу, күнделік жазу, рөлдік ойындар, диалогтік әңгіме жүргізу, топтастыру, семантикалық карта, венн диаграммасын толықтыру, Джиксо, сұрақ - жауап. Оқытуды диалогтік тәсілмен дамытудағы сұрақ қою арқылы байқағаным: оқушылар тақырып бойынша және сындарлы сөйлеуге ынталанды, пәнге қызығушылықты көрсетті, зерттеуге ынталанды, оқушылар сыни тұрғыдан ойлауға көмектесті, оқушылардың бір - бірінен үйренді, басқа оқушылардың идеяларын құрметтеуіне және бағалауына ықпалын тигізді, оқытудағы қиындықтар мен түсінбестіктерді анықтады.

Қорыта келгенде, оқушылардың шығармашылығын, ізденушілігін дамытып, әрқайсысына жеке тұлға ретінде қарап, олардың өздеріне деген сенімін, білімге ынтасын арттыруға үлесімді қосудамын.

Ұлы ағартушы Ахмет Байтұрсыновтың «Ұстаз үздіксіз ізденгенде ғана, шәкірт жанына нұр құя алады», – деген сөзі ізденімпаз, жаңаша ұстаздарға арналғандай. Мұны әрбір мұғалім жадында сақтауы тиіс.

Жаңартылған білім-болашақтың кепілі. Жаңартылған оқу бағдарламасы аясында тек өз пәнін, өз мамандығын шексіз сүйетін, бала үшін ұстаз ғұмырын құдіретті деп санайтын білімді мұғалімдер елімізде көбейе берсін!

Қолданылған әдебиеттер:

1. Н.Ә.Назарбаевтың Қазақстан халқына Жолдауы «Қазақстан жолы - 2050: Бір мақсат, бір мүдде, бір болашақ», 17.01.2014 ж.
2. Н.Ә.Назарбаев «Әлеуметтік – экономикалық жаңғырту – Қазақстан дамуының басты бағыты» атты Жолдауы, 2012.
3. ҚР Тілдерді дамыту мен қолданудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы, Астана, 2011.
4. ҚР Білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы, Астана, 2010.

Оралбай Т.К., магистр технических наук,
Карагандинский машиностроительный колледж, г.Караганда
Oralbay T. K., Master of Technical Sciences,
Karaganda Engineering College, Karaganda
Tansulu-96@mail.ru

РАЗВИТИЕ КРИТИЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ У СТУДЕНТОВ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ПРОЦЕССЕ

В статье рассматриваются вопросы развития критического мышления студентов. Представлены разные методы решения данной проблемы.

Ключевые слова: образование, развитие критического мышления, технология развития, уровень индивидуальной культуры.

DEVELOPMENT OF CRITICAL THINKING IN STUDENTS IN THE EDUCATIONAL PROCESS

The article deals with the development of students ' critical thinking. Different methods of solving this problem are presented.

Keywords: education, development of critical thinking, development technology, level of individual culture.

В настоящее время образование имеет тенденцию ставить своей целью развитие способностей студентов самостоятельно добывать себе знания, а также ставить себе учебные цели, проектировать пути их реализации. Формирования данных действий у студентов возможно благодаря технологии развития критического мышления. Современное образование направлено не только на освоение студентами определенных знаний, но и на развитие его личностных ориентиров и целей. Знания представляют собой целостную систему наук, а также умений, навыков, интересов и личной ответственности самих студентов, т.е. современный студент должен ориентироваться в информационном потоке, уметь анализировать информацию, находить обобщения и выводы, искать возможные варианты решения проблемы и выбирать наиболее правильный, а также обладать способностью привлекать знания из других областей.

Развитие критического мышления – интерактивная технология, которая помогает студенту сопоставить новые знания с имеющимися, активизировать образовательный процесс и направить в новое русло. Технология критического мышления представляет собой естественный способ взаимодействия с идеями и информацией, основной целью которого является умение не только овладеть информацией, но и критически ее оценить, осмыслить и

применить. Цель данной интерактивной технологии - развитие мыслительных навыков студентов, необходимых не только в учебе, но и в обычной жизни.

Критическое мышление – интерактивное, творческое, рефлексивное мышление. Мыслить критически – значит, понять и осознать собственное «я» быть объективным, логичным, воспринимающим другие точки зрения.

Данный тип мышления:

- помогает человеку определить собственные приоритеты в личной и профессиональной жизни;

- предполагает принятие индивидуальной ответственности за сделанный выбор;

- повышает уровень индивидуальной культуры работы с информацией.

Что же из себя представляет данная интерактивная методика как критическое мышление? Существует несколько подходов такие как:

- «Ромашка Блума»,

- кластеры (гроздь),

- визуальные формы организации изучения материала,

- прием «Фишбоун»,

- «Оценочное окно»,

- «Аквариум»,

Таблица «толстых» и «тонких» вопросов

Подход «Ромашка Блума» заключается в том, что к вопросам, заданным на уроке, можно относиться по-разному, и интерпретироваться они могут по-разному, в этом плане можно выделить шесть вариантов: простой вопрос; уточняющий вопрос; оценочный вопрос; творческий вопрос; вопрос интерпретация; практический вопрос.

Например, преподаватель спрашивает студентов о том, что такое менеджмент. И в данном случае студент может подойти к этому вопросу с шести разных сторон в соответствии с шестью вариантами вопросов. Пример размышления студента: «... так менеджмент – это наука, которая занимается управлением» - это трактовка простого вопроса, если рассматривать уточняющий вариант, то студент может предположить, что менеджмент связан с продажами, т.к. на слуху существует постоянное выражение «менеджер по продажам». Оценочным вариантом может послужить пример, где студент может оценить данное понятие и применить в своей жизни, творческий вариант подходит для тех, кто может креативно подойти к заданному вопросу и использовать ассоциативный ряд со словом «менеджмент», а практический вопрос относится к практике использования. Безусловно, все трактовки вопросов исходят из одного главного вопроса и помогают правильно ответить на поставленный вопрос преподавателя.

Подход кластеры (гроздь) заключается в написании непонятого слова, а затем от него будут исходить несколько стрелок вправо, влево, сверху, вниз, рядом с которыми будут записаны ассоциации, вызываемые данным словом. Также можно использовать данный подход и для решения проблемы с точно таким же принципом, где в центре расположена проблема, а под стрелочками возможные варианты решения.

Прием «Оценочное окно» представляет собой окно с четырьмя рейками крест-накрест, где представлены несколько противоположностей: сразу могу применить; никогда не смог применить; хорошо понятно; совсем непонятно. Данный способ помогает студенту самостоятельно оценить получаемую информацию от преподавателей и соответственно оценить степень ее важности и понятности.

«Фишбоун» в переводе означает «рыбья кость». В «голове» этого скелета обозначена проблема, которая рассматривается в тексте. На самом скелете есть верхние и нижние косточки. На верхних косточках ученики отмечают причины возникновения изучаемой проблемы. Напротив верхних – располагаются нижние, на которых по ходу вписываются факты, подтверждающие наличие сформированных ими причин. Записи должны быть краткими, представлять собой ключевые слова или фразы, отражающие суть факты.

Суть приема «Фишбоун» (рыбья косточка) состоит в постановке проблемы, которая изучается на уроке, в определении ее аспектов и нахождении аргументов, фактов в подтверждение той или иной точки зрения на эту проблему.

Прием «Аквариум» больше подходит для преподавателей, но в итоге преподаватель может поделиться этим приемом по итоговому занятию с наглядным примером, кто и как работал на занятиях. Итак, прием заключается в том, что в любой ситуации выделяются несколько ролей в аквариуме: ведущий – человек, который ведет, в данном случае – это преподаватель, эксперты, которые принимают активное участие в занятиях, наблюдатели, которые пассивно принимают участие, внимательно слушают, но особо не участвуют в дискуссиях, а также «рыбки» - те студенты, которые просто заполняют «аквариум», создавая вид объема и присутствия.

Большое значение в технологии развития критического мышления отводится приемам, формирующим умение работать с вопросами. В то время как традиционное преподавание строится на готовых ответах, которые преподносятся ученикам, технология развития критического мышления ориентирована на вопросы как основную движущую силу мышления. Учащихся необходимо обращать к их собственной интеллектуальной энергии. Мысль остается живой только при условии, что ответы стимулируют дальнейшие вопросы. Только ученики, которые задают вопросы, по-настоящему думают и стремятся к знаниям. Уровень вопросов определяет уровень нашего мышления.

Начнем с простых приемов. Таблица «толстых» и «тонких» вопросов может быть использована на любой из трех фаз урока. Если мы пользуемся этим приемом на стадии вызова, то это вопросы, на которые наши учащиеся хотели бы получить ответы при изучении темы. На стадии осмысления это способ активной фиксации вопросов по ходу чтения, слушания, при размышлении – демонстрация понимания пройденного (табл. 1).

Таблица 1

«Тонкие» вопросы	«Толстые» вопросы
Кто...?	Дайте объяснения,
Что...?	почему...
Когда...?	Объясните почему...
Может...?	Почему вы думаете...?

Методика развития критического мышления посредством интерактивного включения студентов в образовательный процесс, сотрудничество всех студентов и преподавателя значительно увеличивают время коммуникации каждого студента на занятии, и представленные подходы критического мышления в этом помогают, дают шанс каждому студенту сформировать в своем сознании систему изучаемой дисциплины, а также цепочку соединений не только с одним изучаемым предметом, а с несколькими. В итоге у студентов формируются модельные и реальные ситуации общения, нарабатываются необходимые знания, которые сложно забыть из-за того, что они связаны цепочкой с другими умениями и информацией.

Литература:

1. Активные и интерактивные образовательные технологии (формы проведения занятий) в высшей школе: учебное пособие / сост. Т.Г. Мухина. – Н.Новгород: ННГАСУ, 2013. О Бугримов, И.В. Использование интерактивных технологий на занятиях... / И.В.Бугримов // Пазашкольное выхаванне. – 2005. – № 4.

2. Бутенко А.В., Ходос Е.А. Критическое мышление: метод, теория, практика. Учеб.- метод. пособие. М.: Мирос, 2012. – с. 57-89.

3. Ивунина Е.Е. О различных подходах к понятию «критическое мышление» // Молодой ученый. — 2009. — №11. – с. 170-174.

4. Халперн Д.А. Психология критического мышления.— СПб.: Питер, 2010.— с. 22-34.

ОҚЫТУДЫҢ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫН ПАЙДАЛАНУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

*«Білу ғана аз, сол білгеніңді
істе қолдана білуің керек»*

И. Гете.

Қазіргі кезде егемен елімізде білім берудің жаңа жүйесі жасалып, әлемдік білім беру кеңістігіне енуге бағыт алуда. Бұл оқу-тәрбие үрдісіндегі елеулі өзгерістерге байланысты болып отыр. Себебі, білім беру парадигмасы өзгерді, білім берудің мазмұны жаңарып, жаңа көзқарас, жаңаша қарым-қатынас пайда болуда. Келер ұрпаққа қоғам талабына сай тәрбие мен білім беруде мұғалімдердің инновациялық іс-әрекетінің ғылыми-педагогикалық негіздерін меңгеруі маңызды мәселелердің бірі. Ғылым мен техниканың жедел дамыған, ақпараттық мәліметтер ағыны күшейген заманда ақыл-ой мүмкіндігін қалыптастырып, адамның қабілетін, талантын дамыту білім беру мекемелерінің басты міндеті болып отыр. Ол бүгінгі білім беру кеңістігіндегі ауадай қажет жаңару оқытушының қажымас ізденімпаздығы мен шығармашылық жемісімен келмек. Сондықтан да әрбір оқушының қабілетіне қарай білім беруді, оны дербестікке, ізденімпаздыққа, шығармашылыққа тәрбиелеуді жүзеге асыратын жаңартылған педагогикалық технологияны меңгеруге үлкен бетбұрыс жасалуы қажет. Өйткені мемлекеттік білім стандарты деңгейінде оқу үрдісін ұйымдастыру жаңа педагогикалық технологияны ендіруді міндеттейді. [1]

Білім беру саласы қызметкерлерінің алдына қойылып отырған міндеттердің бірі - оқытудың әдіс тәсілдерін үнемі жетілдіріп отыру және қазіргі заманғы педагогикалық технологияларды меңгеру. Қазіргі таңда оқытушылар инновациялық және интерактивтік әдістемелерін сабақ барысында пайдалана отырып сабақтың сапалы әрі қызықты өтуіне ықпалын тигізуде. «Инновация» ұғымын қарастырсақ, ғалымдардың көбі оған әртүрлі анықтамалар берген. Мысалы, Э.Раджерс инновацияны былайша түсіндіреді: «Инновация - нақтылы бір адамға жаңа болып табылатын идея». Майлс «Инновация - арнайы жаңа өзгеріс. Біз одан жүйелі міндеттеріміздің жүзеге асуын, шешімдерін күтеміз», - дейді. Инновациялық құбылыстар білім беру саласында өткен ғасырдың сексенінші жылдарында кеңінен тарала бастады. Әдетте инновация бірнеше өзекті мәселелердің түйіскен жерінде пайда болады да, берік түрде жаңа мақсатты шешуге бағытталады, педагогикалық құбылысты үздіксіз жаңғыртуға жетелейді. » Масырова Р.Линчевская - «Жаңару» дегенімізді былай деп түсіндіреді: «Жаңару — белгілі бір адам үшін әділ түрде жаңа ма, әлде ескі ме оған байланысты емес, ашылған уақытынан бірінші қолданған уақытымен анықталатын жаңа идея. [2]

Қазақстанда ең алғаш «Инновация» ұғымына қазақ тілінде анықтама берген ғалым Немеребай Нұрахметов. Ол «Инновация, инновациялық үрдіс деп отырғанымыз — білім беру мекемелерінің жаңалықтарды жасау, меңгеру, қолдану және таратуға байланысты бір бөлек қызметі» деген анықтаманы ұсынады. Н.Нұрахметов «Инновация» білімнің мазмұнында, әдістемеді, технологияда, оқу-тәрбие жұмысын ұйымдастыруда, мектеп жүйесін басқаруда көрініс табады деп қарастырып, өзінің жіктемесінде инновацияны, қайта жаңарту кеңістігін бірнеше түрге бөледі: жеке түрі (жеке - дара, бір-бірімен байланыспаған); модульдік түрі (жеке - дара кешені, бір-бірімен байланысқан); жүйелі түрі (мектепті толық қамтитын).

Модификациялық инновация - бұл бұрын қолда барды дамытумен, түрін өзгертумен айналысу. Бұған В.Ф. Шаталовтың математикаға жазған тірек конспектісі және оны көптеген мұғалімдердің пайдалануы мысал бола алады.

Комбинаторлық модификация - бұрын пайдаланылмаған, белгілі әдістеме элементтерін жаңаша құрастыру. Бұған пәндерді оқытудың қазіргі кездегі әдістемесі дәлел.

Радикалдық инновация - білімге мемлекеттік стандарттарды енгізу жатады. Мемлекеттік стандарт білім беруде, негізінен, мөлшерлерді, параметрлерді, деңгейлік және сапалы оқытудың көрсеткіштерін қалыптастырады. [3]

Қазір республика оқу орындары ұсынып отырған көп нұсқалыққа байланысты өздерінің қалауына сәйкес кез-келген үлгі бойынша қызмет етуіне мүмкіндік алды. Бұл бағытта білім берудің әртүрлі нұсқадағы мазмұны, құрылымы, ғылымға және тәжірибеге негізделген жаңа идеялар, жаңа технологиялар бар. Сондықтан әртүрлі оқыту технологияларын, оқу мазмұны әрбір білім алушының жас және жеке дара психологиялық ерекшеліктеріне орай таңдап, тәжірибеде сынап қараудың маңызы зор. Ғылыми-педагогикалық әдебиеттерде іс жүзінде анықталып табылған оқыту үрдісінің нәтижесін көретін әдіс-тәсілдері, түрлері көбіне жаңашыл, инновациялық болып табылады.

Инновациялық процестерді ендіру үш өзара байланысты күштер анықталады: енгізілген технологияның ерекшеліктерімен; жаңашылдардың инновациялық әлеуетімен; жаңалықты енгізу жолдарымен. Жаңа инновациялық оқыту технологиясы кәсіптік қызметтің ерекше түрі болып табылады. Инновациялық оқыту технологиясын меңгеру үшін педагогикалық аса зор тәжірибені жұмылдыру қажет. Бұл өз қызметіне шығармашылықпен қарайтын, жеке басының белгілі іскерлік қасиеті бар адамды қажет ететін жұмыс. Шындығында да әрбір педагог жаңа инновациялық технологияны меңгеру барысында өзін-өзі дамытады және өзін-өзі қалыптастырады. ХХІ ғасырда болашақ мамандарды даярлау, олардың кәсіби бейімделуін қалыптастыру мәселелері — кезек күттірмейтін өзекті қоғам талабы. Сондықтай біз болашақ педагог-психологтардың жаңа педагогикалық инновациялық технологияларды қолдануға даярлығын қалыптастырудың құрылымдық-мазмұндық моделін жасадық. Болашақ мамандардың жаңа инновациялық педагогикалық технологияларды қолдануға даярлықты қалыптастыру мына көрсеткіштерді қамтиды:

Мотивациялық өлшемдеріне танымдық қызығуды қалыптастыру бейнесі жатады. Оған болашақ мамандарды қалыптастыру, құндылық қарым-қатынас, болашақ маманның өзінің кәсіби шеберлігін дамытуға талпынуы, болашақ мамандығын ерекше жақсы көруі, ұрпақ тәрбиесінде ұстаздың жетекші орнын сезінуі, кәсіби жеке біліктілік деңгейін көтеруге бағыттылығы, инновациялық іс-әрекетке ұмтылу әрекеттері кіреді. Мазмұндық өлшемдеріне болашақ маманның жалпы мәдениеттілік дайындығы мен мәндік әдіснамалық дайындығының деңгейі, мамандығы бойынша білімі, педагогикалық біртұтас білім жүйесі, біртұтас педагогикалық үрдістің заңдылықтары, мен қозғаушы күштерінің жалпы теориялық білім негіздерімен қарулануы кіреді. Оған біртұтас педагогикалық үрдістің теориялық негіздерін және жеке тұлға теориясының ғылыми негіздерін меңгеруі, педагогикалық іс-әрекет теориясының негіздерін білуі, білім алушылардың барлық мүмкіндіктерін пайдаланғанда инновациялық іс-әрекеттің көбіне нәтижелі болатындығын сезіне алуы жатады. [4]

Технологияның өлшемдері оқытудың әдістемелік мақсаттары, оқыту үрдісі, оның міндеттерін анықтай алуы, оқытудың нәтижесін болжай алуы және психологиялық - педагогикалық білімдерді меңгерумен анықталады. Оған болашақ маманның біртұтас оқу-тәрбие үрдісінде сабақты тиімді ұйымдастыра білуі, оқушылармен ынтымақтастық қарым-қатынасты жүзеге асыра алуы, біртұтас педагогикалық үрдісті диагностикалай алуы және сабақтың нәтижесі жоғары болатындай ең тиімді педагогикалық технологияны таңдай алуы қажет. Шығармашылық өлшемдеріне шығармашылық ептілікті, шығармашылық белсенділікті болашақ маманның шығармашылық-ізденушілік дамыту кіреді. Оған болашақ маманның ғылыми - зерттеу жұмыстарына өзіндік талдау жасай алуы, өз білімін көтеруге, жетілдіруге талпыныстың болуы мен инновациялық әдіс-тәсілдерді қолдануға өзіндік жаңалықтар, өзгерістер енгізумен және жаңалықты шығармашылықпен қолдана алуымен сипатталады. Осы аталған көрсеткіштердің әсерінен білім, кәсіп, іскерлік, іс-әрекет, игеру, нәтиже құралады. Білім жалпы, кәсіби, техникалық, арнайы білім болып бөлініп кәсіппен ұштасады. Ал кәсіп - мамандық таңдау, мамандықты меңгеру. Білім алып кәсіп иесі болу үшін іскерлік қажет. Іскерлік - оқу, білім, кәсіп, тәжірибе, ізденушілік, өзіндік жұмыс, іс-шаралар, дағдыдан туындайды. Іскер болу үшін іс-әрекетті меңгеру қажет. Іс-әрекет әрекеттен, операция, қимыл-қозғалыстан тұрады. Барлық үрдіс байланыса орындалғаннан

соң нәтиже көрсеткіші пайда болады.Әрбір педагогтің инновациялық іс-әрекетін қалыптастырудың педагогикалық шарттары: инновация туралы білімі; инновацияны жан-жақты меңгеру; инновациялық іс-әрекет диагностикасын меңгеру; инновацияны тәжірибеге ендіру жұмыстары; инновацияны практикада дұрыс қолдану. Әрбір білім беру ордаларында бүгінгі таңда белең алып отырған кемшіліктері баршылық, атап айтатын болсақ: білім сапасының төмендігі; білім саласына мемлекет тарапынан реформалар жүргізілгенімен оқудың нәтижесінің болмауы; құжаттар көптеп шығарылғанымен мардымсыздығы; білім алушылардың өздігінен білім алу дағдысының болмауы; білім алушылар мен оқытушылардың бірлескен шығармашылық еңбектерінің болмауы. Бұл тығырықтан шығудың бірден-бір жолы оқу-тәрбие процесінде инновациялық әдіс-тәсілдерін енгізу, әрбір білім алушылардың білімге деген қызығушылықтарын, талпынысын арттырып, өз бетімен ізденуге, шығармашылық еңбек етуге жол ашу. Инновациялық процестің негізі - жаңалықтарды қалыптастырып жүзеге асырудың тұтастық қызметі. Инновация білім деңгейінің көтерілуіне жағдай туғызады. Білім сапасын арттырудағы жаңа инновациялық технологияларды оқып, үйреніп, сараптай келе, мынадай тұжырым жасауға болады:

— білім алушылардың білім, білік сапасын арттырудағы жаңа инновациялық технология түрлері сан алуан, оларды таңдау және одан шығатын нәтиже оқытушының кәсіби біліктілігіне тікелей байланысты;

— жаңа инновациялық технологияларды енгізу жүйелі әрі мақсатты түрде жүргізілгенде ғана жетістікке жетуге болады;

— жаңа инновациялық оқыту технологияларын енгізу барысында әрбір оқу орнының материалдық-техникалық базасының бүгінгі талапқа сай еместігі, әрі жетіспеуі, кадрлық әлеуметтің төмендігі көп кедергі жасайды.

Қазіргі жас ұрпақтың саналы да сапалы білім алуының бірден-бір шарты — оқу орындарындағы білім беру процесіне жаңа инновациялық технологияларды енгізу екендігі сөзсіз түсінікті. Сондықтан ғылыми-техникалық прогрестен қалыспай, жаңа педагогикалық инновацияларды дер кезінде қабылдап, өңдеп, нәтижелі пайдалана білу – әрбір ұстаздың негізгі міндеті болып табылады. Біздің ойымызша, оқу орындарында инновациялық басқару жүйесін енгізіп, оны жүзеге асыру міндет.[5]

Қорыта келгенде, жаңа инновациялық педагогикалық технологияның негізгі, басты міндеттері мынадай:

— әрбір білім алушының білім алу, даму, басқа да іс-әрекеттерін мақсатты түрде ұйымдастыра білу;

— білім мен білігіне сай келетін бағдар таңдап алатындай дәрежеде тәрбиелеу;

— өз бетінше жұмыс істеу дағдыларын қалыптастыру, дамыту;

— аналитикалық ойлау қабілетін дамыту.

Библиографиялық тізім:

1. Раджерс Э. Инновация туралы түсінік. — //Қазақстан мектебі, №4, 2006.
2. Қабдықайыров Қ. Инновациялық технологияларды диагностикалау. – А., 2004
3. Жүнісбек Ә. Жаңа технология негізі – сапалы білім. — //Қазақстан мектебі, №4, 2008
4. Нағымжанова Қ. Инновациялық технологияның құрылымы. – А.:Өркен, 2007
5. Көшімбетова С. Инновациялық технологияны білім сапасын көтеруде пайдалану мүмкіндіктері. – А.: Білім, 2008.

Идгеева К.И.,преподаватель русского языка и литературы

НОУ «Западно-Казахстанский инженерно-экономический колледж», г. Аксай, ЗКО

sw-59@mai.ru

СОЧЕТАНИЕ ТРАДИЦИОННЫХ И ИННОВАЦИОННЫХ ФОРМ И МЕТОДОВ В ПРЕПОДАВАНИИ РУССКОГО ЯЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ В КОЛЛЕДЖЕ

В статье рассматривается опыт работы преподавания с использованием современных технологий. Цель представляемого материала: обобщить, проанализировать опыт работы по выбранной теме.

Ключевые слова: инновационные технологии, современное образование, нестандартные формы урока, радость от успеха, синтез, анализ, оценка и т.д.

Ежедневно готовясь к занятиям задаюсь вопросом: «Как сделать урок интересным, ярким? Как увлечь ребят своим предметом? Как создать на уроке ситуацию успеха для каждого учащегося?»

С чего начинается...опыт?

Преподавательский труд – это каждодневная работа со своими удачами и неудачами, победами и поражениями. И каждый день преподаватель для ребят: руководитель, участник, советник, товарищ, наблюдатель[1].

Мне импонирует слова Цицерона, «зажгутся глаза слушающего о глаза говорящего», которые являются руководством в подготовке к занятиям.

Использование традиционных (думаю, отрицать их невозможно) и инновационных форм и методов на уроках русского языка и литературы позволяет развивать творческий потенциал личности.

Студентов необходимо обучить главным мыслительным операциям: анализу, обобщению, сравнению, конкретизации, систематизации. В поисках новых идей обращаемся к нестандартным формам урока, т.е. к современным технологиям, которые обеспечивают активное участие в уроке каждого обучающегося, повышают авторитет знаний и индивидуальную ответственность студента за результаты учебного труда [3].

Я считаю, что лучше всех с задачей по формированию мыслительных навыков высокого уровня у своих учащихся, справляется **Таксономии Блума**.

Например, на уроке «Теория Родиона Раскольникова в романе Ф.М. Достоевского», составляя вопросы, применила Таксономию Блума.

Уровни	Задания	Оценивания
Знание	- Что же всё-таки заставило Раскольникова совершить преступление? - какую теорию создал Родион Раскольников?	за правильно выполненное задание – 2 балла.
понимание	- объясните суть теории Раскольникова. - сжато сформулируйте идею Раскольникова о праве сильной личности.	за правильно выполн. задание – 2 балл.
применение	каких известных людей перечислял Раскольников в разряд «необыкновенных»?	за правильно выпол. задание – 1 балл.
Анализ	- можете ли вы объяснить истинные причины преступления Родиона Раскольникова?	за правильно выполн. задание – 2 балла.
Синтез	- подумайте , в чём состоит внутренняя расплата героя романа и поделитесь выводами!	за правильно выпол. задание – 3 балла.
Оценка	- как вы думаете, чём же опасность данной теории?	за правильно выполн. задание – 3 балла.

Данная методика помогает ребятам отстаивать свои позиции по обсуждаемым вопросам и формулировать правильные выводы в конце изучения романа.

Самое главное, учащиеся прослеживают путь героя от начала до конца: причину, замысел, свершение и последствия преступления и делают вывод по главному проблемному вопросу:

- в чём же опасность данной теории? На что обрекла бы людей теория, если бы она восторжествовала?

Главная наша задача – учить учащихся вникать в смысл текста, видеть больше, чем написано. Для этого надо использовать **детальное изучение отрывков литературных произведений** – это мой излюбленный традиционный приём.

Например: даю отрывок из романа Л.Н. Толстого «Война и мир», когда изучаем образ Андрея Болконского:

«Ему (Андрею), видимо, все бывшие в гостиной не только были знакомы, но уж надоело ему так, что и смотреть на них, слушать их ему было очень скучно. Из всех же прискучивших ему лиц, лицо его хорошенькой жены, казалось, больше всех ему надоело. С гримасой, портившей его красивое лицо, он отвернулся от неё... Князь Андрей, не оглядываясь, морщил, лицо в гримасу, выражавшую досаду на того, кто трогает его за руку, но, увидав улыбающееся лицо..., улыбнулся неожиданно-доброй и приятной улыбкой».

Вопросы: кого увидел князь Андрей? Почему так неожиданно быстро меняется выражение лица?

Вывод: как просто передаёт Толстой состояние души героя!

Существует несколько классификаций нестандартных уроков и множество их видов: урок – семинар, урок – лекция, урок – беседа, урок – практикум, урок – экскурсия, урок – игра.

Предлагаю вашему вниманию урок – исследование и урок – КВН.

Остановимся на уроке-исследовании «После смерти – начинается история ...» - Сергей Довлатов. Очерк жизни и творчества. Рассказ «Чемодан».

В начале – биография и творчество – «мозговой штурм», а затем урок - в форме конкурса - турнира.

Аудитория была разделена на три группы, учащиеся должны были придумать название, выбрать капитана и прочитать рассказ «Чемодан», обращая внимание на детали.

Турнир состоял из четырёх конкурсов: **первый** – «Знарок», каждой команде задавались по три вопроса по двум рассказам, например: 1-ая группа: как звали человека, который свободно занял 6 рублей? **второй** – «Мир литературных вещей», каждой команде были представлены название предметов, которые связаны с героем новеллы, например: елочные игрушки или 16 рублей; **третий конкурс** «Создаём литературный образ» состоял из трёх частей: первая часть называлась «Кто скрывается за этим портретом?», например: 1-ая группа: «это был высокий парень двадцати трёх лет с нездоровым оттенком кожи. Разговаривая, он нервно приглаживал волосы»; вторая – «Кто это говорит?», например: 1-ая группа: «До нашего рождения – бездна. Наша жизнь лишь песчинка в равнодушном океане бесконечности» и третья – «Описание помещений», например: 1-ая группа: «Всюду громоздилась посуда. Стены были увешаны фотографиями. На диване лежали яркие конверты от заграничных пластинок» и **четвёртый - конкурс капитанов** состоял из двух частей: первый – «Самый умный», например: 1-ая группа: почему за ночь убрали Ленину? И второй – «Вспомни и дополни», например: «раньше полноценному человеку нужны были дублёрки и ученая степень. Теперь к этому добавился израильский ...».

С какой целью провела такую кропотливую работу? На основании содержания новелл, находя ответы из текста, ребята самостоятельно оформляют свои выводы в виде таблицы «Атмосфера 60-70-х годов».

название рассказа	приметы и реалии 60-70-х годов	позиция главного героя-рассказчика
-------------------	--------------------------------	------------------------------------

Эта таблица поможет студентам понять главную мысль новеллы: интеллектуальная свобода может быть сохранена в любых условиях. Она не зависит от окружающей действительности, а от самого человека. Тема эта актуально и сегодня.

С. Довлатов не восхваляет, не прославляет достижения советской жизни, в его произведении не заключена какая-либо мораль, он просто рассказывает истории. Отсюда вытекает стиль писателя – установка на предельно лаконичную, лишённую преукрашательства прозу.

На этом уроке идёт **детальное изучение текста и исследовательская, поисковая работа**, погружение в атмосферу эпохи 2-ой половины 20 века. У учащихся развиваются навыки групповой работы, учащиеся учатся размышлять.

На своих занятиях использую такой приём, **как интеграция** - наиболее активно используемый в практике принцип обучения. Спектр предметов, преподаваемых на основе данного принципа, достаточно широк: литература, музыка, история, искусство. Совместный, комплексный анализ эпизода поможет не только глубже проникнуть в тайны писательского мастерства (психологизм, роль художественной детали и т.д.), но и учиться у автора литературного произведения, манере письма автора в творческом задании.

Интеграция уроков литературы поможет глубже проникнуть в тайны литературного произведения, погружаясь в эпоху его создания.

Итак, интеграция – это один из способов активизации процесса обучения. Результатом данной работы становится:

- формирование интегративного мышления;
- способность переносить знания, умения и навыки, полученные на одном предмете, на другой;
- формирование творческого подхода к информации.

Например, при изучении биографии Л.Н. Толстого, привожу его мудрые слова: «Человек подобен дроби: в знаменателе – то, что он о себе думает, в числителе – то, что он на самом деле есть. Чем больше знаменатель, тем меньше дробь». У ребят спрашиваю: «Какие дроби называются неправильными?», поэтому, чем больше человек о себе думает, тем...

Приём интеграция используем постоянно на уроках, просто мы не замечаем.

В моей работе большей популярностью пользуется интеллектуальная игра «Что? Где? Когда».

Провожу такую игру среди первокурсников: разрабатываю вопросы в количестве от 12 до 18, например: при изучении биографии и творчества А.П. Чехова разработала 17 вопросов, после игры, мини-лекция о тематике рассказов.

К примеру, вопрос 2: это был своеобразный клуб, куда приходят узнать новости, поговорить о жизни, попутно произвести покупки, выпить рюмку водки. Это был центр жизни семьи Павла Чехова.

Вопрос: назвать место, где всё происходило. Далее, смотрите Приложение 1.

Данное занятие в форме КВН проходит на «ура!», которое вдохновляет студентов на поиск, на размышление, учит обучающихся самостоятельно мыслить, самому сопоставлять факты и искать информацию, помогает учащимся раскрыться и развить творческие способности.

При прохождении обзорных тем, к примеру «Серебряный век русской поэзии», «Литературный процесс 20- х годов», и т.д. в виде закрепления темы, учащиеся получают задания: тремя предложениями должны передать точно и короче содержание конспекта. Побеждает тот, кто короче и точно рассказал. Этот приём называется **«Три предложения»**.

Не один год в работе при изучении биографии и творчества М.Е.Салтыкова – Щедрина, Ф.М.Достоевского применяю прием **«Верные – неверные утверждения»**, например:

Накануне знакомства с творчеством писателя Ф.М.Достоевского я задаю учащимся домашнее:

1. Встреча с Белинским произвела в жизни Достоевского «перелом навеки».
2. Его первое произведение называлось «Записки из мертвого дома»

3.В произведениях Достоевского можно увидеть продолжение гуманистических традиций Пушкина и Гоголя.

4.Новаторство Достоевского – раскрытие сложного, духовного мира «маленького», задавленного жизнью человека.

5.Шестнадцать лет по воле отца Федор Михайлович поступил в Главное литературное училище в Петербурге.

6.Достоевский никогда не был в рядах петрашевцев.

7.В романе «Идиот» Федор Михайлович описывает о казне Н.А. Некрасова.

8.Свое первое дальнее путешествие по России писатель совершил под конвоем, в кандалах.

9.Из Омска Достоевского перевели в Семипалатинск для службы рядовым солдатом.

В группе напротив каждого предложения учащиеся интуитивно ставят «+», если согласны с утверждением или «-», если не согласны.

Выполняя домашнее задание, обучающийся обязательно проверит, в чём он оказался прав, выдвигая предположения в игре, а в чём ошибся, и посчитает свои «плюсы» и «минусы».

Утверждения бывают самыми неожиданными и нелогичными. Такие задания вызывают желание выполнить домашнее задание и создают **соревновательный дух**: у кого больше плюсов.

Чтобы заинтересовать своих учащихся чтением, задаю такие творческие задания, при составлении которых преподаватель тратит много часов на подготовку к уроку, например, при опросе **домашнего задания по творчеству А.Н.Островского - по данным цитатам учащиеся должны были определить, о каком писателе идет речь:**

А) «У него был типичный московский облик, но не совсем заурядный – в нём сразу чувствовался большой человек. Широкий лоб. Умные глаза, приветливость составляли черты его облика» (Из воспоминаний художника Головина).

Б) «У нас есть свой драматический театр. Он по справедливости назван театром...».

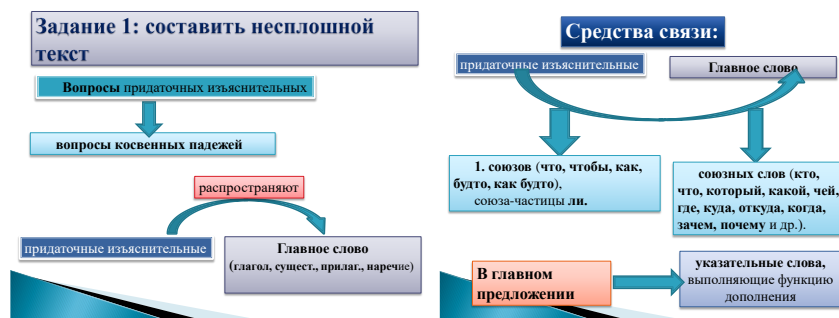
Существует, конечно, множество видов и приёмов, как традиционных, так и инновационных форм, перечислять их не буду, остановлюсь лишь на тех, которые применяю в своей работе.

Часто применяю кластеры, синквейн, кроссворды, заполнение таблиц, такие игры, как «Следствие ведут знатоки», «Эрудит», «Эстафета», «Диктор», «Кто больше?», «Убери лишнее...», «Аукцион», «Корректор» и т.д.

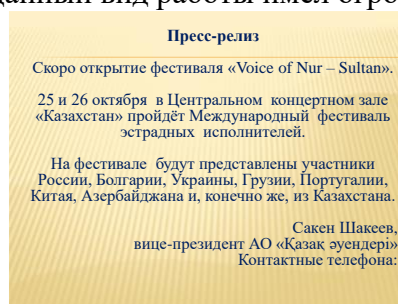
А теперь стоит перейти от общих методических принципов инновационного обучения к методам. При использовании инновационных технологий в обучении русскому языку и литературе успешно **применяются следующие приемы: составление пресс-релиз, несплошных тестов** на основе сплошного и **опорный конспект**. Например, при повторении темы: «Знаки препинания в сложноподчиненных предложениях с придаточной изъяснительной» на примере двух предложениях сплошного текста составляется такой пример несплошного текста:

1. Вопросы: придаточные изъяснительные отвечают на вопросы дополнения, то есть на **вопросы косвенных падежей**.

2. Главное слово: придаточные изъяснительные распространяют главное слово в главном, нуждающееся в разъяснении и выраженное глаголом, **существительным, прилагательным, наречием**.

Такие виды работ ребята выполняют с удовольствием, они раскрывают свой потенциал, проявляют творчество! Этот вид деятельности не вызывает у студентов скуку! Учащиеся в этом году составляли пресс-релиз, данный вид работы имел огромный успех у ребят!

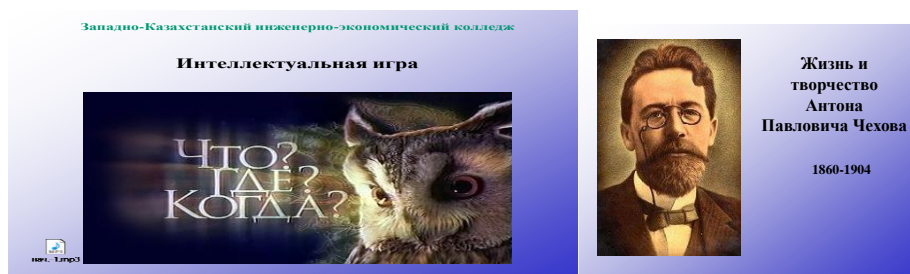
В заключение, хочу привести слова детского писателя Б.Житкова говорил: «Надо, чтобы учиться было радостно, трепетно, победно». Надо, чтобы на каждом занятии у студента загорались глаза, пусть от маленьких, но открытий. Поэтому стараюсь избегать штампов, ищу новые приёмы и методы, стараюсь активизировать каждого учащегося[2].

«Интерес к учению, - писал В.А.Сухомлинский, - появляется только тогда, когда есть вдохновение, рождающий успех...» В этой фразе названы два главных ключа, которые открывают дверь к успеху: интерес и вдохновение. Каждый педагог ищет свои приемы, формы и методы обучения, тем самым создавая условия для успешного учения будущих специалистов.

Использованная литература:

1. Бондаревская Е.В. Личностно – ориентированный подход как технология модернизации образования. – Методист, 2012, № 2.
2. Инновации технологии преподавания литературы. Составитель Р.И. Альбеткова – М., Просвещение, 2010 г.
3. Ничкова Т.А. Активные формы, методы и приемы, используемые на уроках русского языка. – Москва, «Педагогический поиск», 2015 г.

Приложение 1

ПЕРВЫЙ ВОПРОС

Некрасов пишет о тех, «Кому на Руси жить хорошо?», А.Н.Островский пишет о купцах Замоскворечья.

Вопрос: А о ком пишет А.П.Чехов?

Сапанова Салганат,
студентка 3-го курса
УА-932

ТРЕТИЙ ВОПРОС

После отъезда семьи в Москву, Чехов прожил в Таганроге в одиночестве.

Вопрос: сколько лет Антон Павлович прожил в Таганроге один?

Рамазанов Мадияр,
студент 4-го курса
ЭЛС-942

И Т.Д.

Баймишова П.У., физика пәнінің жоғары санатты оқытушысы
Қызылорда медициналық жоғары колледжі, Қызылорда қ.
Баймишова П.У., physics teacher of the highest category
Kyzylorda higher medical college, Kyzylorda
peri-kzl@mail.ru

ФИЗИКАСАБАҒЫНДА БОЛАШАҚ МЕЙІРГЕРЛЕРДІҢ КӘСІБИ ҚҰЗЫРЕТТІЛІГІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ

Бұл мақалада медицина колледждеріндегі «Мейіргер іс» мамандығы студенттерінің 1-курстан бастап «Физика» пәні арқылы таңдаған мамандығына қызығушылығын арттыру, кәсіби құзыреттілігін дамыту, мамандыққа баулу мақсатында ұсынылатын өз бетінше ізденіс тапсырмаларының тақырыптары көрсетілген.

Түйінді сөздер: кәсіби құзыреттілік, өз бетінше ізденіс тапсырмалары

FORMATION OF PROFESSIONAL COMPETENCIES OF FUTURE NURSES IN PHYSICS LESSONS

This article reflects the topics of independent search tasks offered in the subject "Physics" in order to increase interest in the chosen specialty, develop professional competencies and introduce students to the specialty of the specialty "Nursing".

Keywords: professional competence, independent search tasks

Білім мен ақпарат үстемдік құрған қоғамда білім беру жүйесі инновациялық экономиканың негізгі бөлігі болып табылады. Қатаң талаптары қалыптасып келе жатқан инновациялық экономика қай салада болса да, бүгінгі маманның құзыреттілігін, яғни өз

саласы бойынша ой-пікірінің қалыптасуын, кәсібилігін, өмірдің өзгермелі жағдайына бейімділігін, оған сай өз білімін пайдалану ғана емес, оны қажеттікке қарай толықтырып отыруды талап етеді.

Қазіргі таңда қалыптасып қалған білім, білік, дағдыға негізделген білім берудің нәтижелері мен жаңа әлеуметтік экономикалық қоғам қажеттіктері деңгейі арасындағы қайшылықтар айқын байқалуда. Өйткені, заман талабы болашақ мамандардың құзыреттілік сапаларын қоғамның жаңа құрылымына сәйкес белгілеп отыр.

Менің педагог-оқытушы ретіндегі мақсатым, физика пәнін оқыту барысында білім алушылар бойында құзыреттілікті қалыптастыру болып табылады.

Құзыреттілік – алған білімін пайдалана білу қабілеті; болашақ таңдайтын мамандығына қатысты қабілеттер мен шеберліктерін меңгере білу; әлеуметтік даму деңгейіне сәйкес келетін және қоршаған ортаның әсер ету факторларына төтеп бере алатын тұлғаның интегративті қасиеттер жиынтығы, кез-келген аймақта білімдар, хабардар болу болып табылады.

Білім алушының жаңадан білім алуында маңызды болып саналатын және оның өзіндік білім алу әрекетінің қалыптасуына ықпал ететін – кәсіби құзыреттілік екені даусыз.

Осыған орай, қазіргі оқытушы алдында қоғамдық бейімділігі бар, өзін-өзі жүзеге асыра алатын, қарым-қатынас жасай білетін жастарды жаңа әлеуметтік және кәсіби құзырлық парадигмасы негізінде қалыптастыруды міндеттейді. Сондықтан жастардың кәсіби құзырлығын қалыптастыру бүгінгі таңдағы оқытушының ең көкейкесті мәселесі болып отыр.

Маман тек білім мен іскерліктерді меңгереді, бірақ ол шығармашылық және кәсіби әрекеттерінде оның қажеттіліктерін дамытпайтындығын өмір тәжірибесі көрсетеді. Жеке тұлғаның кәсіби бейімделу сапасын қалыптастыру болашақ мамандарды сапалы даярлаудың бір шарты болып табылады.

«Кәсіби құзыреттілік» ұғымын мақсатты түрде енгізу ең алдымен мазмұнының кеңдігімен, интегративті сипаттамасымен қамтылады және «кәсіпқой», «біліктілік», «кәсіби қабілеттер» сияқты ұғымдарды біріктіреді [1].

Егер кәсіби құзыреттілік деп еңбек нәтижелілігін анықтайтын білім мен іскерліктің жиынтығы; міндеттерді орындау дағдыларының көлемі; тұлғаның кәсіби маңызды қасиеттерін білудің кешені; еңбекке теориялық және практикалық дайындығының бірлігі ретінде түсіндірілсе, ал педагогикалық әдебиеттердің анықтамасынан көретініміз, кәсіби құзыреттілікті ең алдымен коммуникативтік, ақпараттық, реттеу және интеллектуалды құзыреттіліктердің бірлігі ретінде қарастырады.

Білім алушының кәсіпқой тұлғасының жаңадан білім алуы, белгілі бір белгілер бойынша орнатылады:

- өз әрекетінің деңгейін саналы түрде сезіну іскерлігі, өзінің бойындағы медициналық мамандыққа қажетті қабілеттерінің дамуы;
- өз іс-әрекетінің мақсаты мен нәтижелерін шығару іскерлігі, кемшіліктерін айқындау мен олардың жұмыста немесе өзінде болу себептерін табу;
- өздігінен жетілуге деген ынта-ықыласының болуы, нақты кескін (күн, апта, ай, жыл т.б.) уақыт аралығында өздігінен білім алудың приоритетті бағыттарын анықтау іскерлігі;
- кәсіби өздігінен жетілу әдістері жайында білу.

Бұдан көретініміз, кәсіби құзыреттілік өздігінен жетілудің жеке траекториясын құру, кәсіби әрекетті жоғарылатуды қамтамасыз ететін саналы түрде мақсатты бағытталған белсенділіктің нәтижесінде маңызды қасиеттерді өзгертуді жобалау мүмкіндіктерін береді.

Енді, мейіргердің кәсіби қызметіне аз-кем тоқталып өтер болсақ, мейіргер - білім мен шеберлігі бар, күтім процесіне жауапты, мейірмділік көрсете білетін маман болып саналады. Мейіргер-емделушіге толық күтім қамтамасыз ету үшін өзінің кәсіби, психологиялық және рухани қасиеттерін дамытқан, бірегей қоғамның белсенді тұлғасы. Қоғам мен емделушілердің қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін, денсаулықты сақтау үшін мейіргер жұмысын жалғыз және басқа да денсаулық сақтау саласындағы кәсіби жұмыскерлермен бірге атқара береді. Мейіргердің міндетіне емделушіні және оның өз тағдырын өзі шешу құқығын сыйлау кіреді. Осыған байланысты іс атқару барысында келесі принциптерге сүйенуге тиіс: қастық жасамау, жақсылық жасау, қызмет істей білу және мамандыққа да, емделушіге де адал болу. Сонымен бірге, мейіргерлік іс адамның ұлттық және таптық сипатын, жасын, жынысын, саяси немесе діни сенімдерін шектемейді.

Жоғарыда аталған мейіргердің кәсіби құзыреттілік сапаларын болашақ мейіргерлердің бойында және ойында қалыптастыра білу, оқытушылардан үлкен педагогикалық шеберлікті, қабылеттер мен дағдыларды талап етеді.

«Физика» курсы медициналық колледждердегі «Мейіргер ісі» мамандығының білім алушыларына 9-сынып негізінде I курста оқытылады.

Физика сабағында болашақ мейіргерлердің кәсіби құзыреттілігін қалыптастыру тұрғысына келетін болсақ, ол білім алушылардың физика сабағында алған білімі мен іс-машық, дағдыларын өз мамандығына, яғни медицинада қолдана білуі болып табылады.

Колледжге білім алушылар медициналық білім алуға келеді және алғашқы сабақтарда білім алушылар төмендегідей сұрақтарды жиі қояды: «Медиктерге физиканы оқудың қажеті қанша?», «Өзіміз мектептен физика, химия, математикадан қашып келсек», «Бізге медициналық пәндерді оқысақ та жетпейді ме?» және т.б. Мұндай сұрақтар кейбір пән оқытушыларына қиын тиюі мүмкін, бірақ осындай сұрақтарға жауап беру арқылы білім алушылардың физика пәнін оқуға деген ынтасын арттыра аламыз. Яғни, физиканың заңдары мен құбылыстарының медицинада қолданылуына нақты мысалдар келтірер болсақ, білім алушыларда пәнге деген қызығушылық қалыптасады.

Физика пәнін оқып үйрену болашақ мейіргерлердің медициналық техника бойынша даярлығын жақсартудың басты шарты екендігін ескеріп, аталған пәннің мазмұнын толықтыру мақсатында физикалық факторларды қолданудың негізін қарастыруды басты міндет деп санауға болады.

Осы жағдайларды ескеріп, физика курсына қарастырылатын физикалық құбылыстарды диагностика мен емдеу ісінде, медициналық құралдарда қолданудың негізгі себептерін ашып көрсету, мұндай физикалық факторлардың адам ағзасына әсерін талдау, оны қолдану туралы жүйелі түрде қарастыру болашақ мейіргерлерді дайындау барысында міндетті түрде орындауға тиісті педагогикалық іс-шаралар. Осы міндеттерді іске асырудың жолы мен әдісін көрсету үшін физикалық факторлардың табиғаты мен оның биологиялық ортамен әсерлесу нәтижесінде орын алатын құбылыстарды, оның диагностика мен емдеу ісінде алатын орнын және медициналық құралдарда қалай қолдануды талдайық.

Медициналық диагностика мен терапияда физикалық табиғаты бойынша механикалық, тұрақты және айнымалы электромагниттік өрістер мен тоқтар, тербеліс пен толқындар, оптикалық, атом мен ядролық, кванттық құбылыстарға негізделген физикалық факторларды кең түрде қолданылатындығы белгілі.

Физикалық қасиеттеріне сәйкес әртүрлі физикалық факторлар денелермен әсерлесу нәтижесінде денеде жұтылады, шағыласады және сынады, сонымен қатар денелерді құрайтын бөлшектермен әсерлесу нәтижесінде онда әр түрлі процесстер орын алады, яғни

«физикалық фактор - биологиялық орта» жүйесінде байқалатын физикалық құбылыстарды тіркеу арқылы анықталған физикалық, физиологиялық, физика-химиялық және т.б. мәліметтерді диагностикалық мақсатта қолданады. Мысалы, биологиялық денелердің тығыздығы әр түрлі қабаттарынан шағылысқан ультрадыбыс толқындарды тіркеу, оның таралу жылдамдығын өлшеу арқылы биологиялық объектінің физиологиялық күйін анықтауға болады. Сонымен қатар белгілі физикалық құбылыстар диагностикалық мақсатта қолданылады. Мысалы, биологиялық ортаның электрлік жалпы кедергісі (импедансы) немесе оның биопотенциалының шамасы оның физиологиялық күйіне тікелей байланысты, олай болса өлшенген биопотенциал шамасы немесе импедансы биологиялық объектінің физиологиялық күйін сипаттауға толық мүмкіндік береді. Реографтар мен электрокардиографтар осы құбылыстар негізінде жұмыс істейді.

Айнымалы токтардың әсерімен нерв жүйесі мен бұлшық еттерді тітіркендіру нәтижесін тіркеу арқылы олардың физиологиялық күйін диагноздау медицинада кең түрде қолданылатын әдіс (хронаксиметрия). Мұнда импульсті тоқтың жиілігі, периоды, оның импульсінің ұзақтығы мен тіктігі және т.б. физикалық параметрлері тіркеліп, олардың сандық шамалары арқылы қортынды жасалынады.

Медицинада адамның ішкі мүшелерін (өңеш, ас қазан, тік ішек, т.б.) тікелей көру арқылы диагноздауда қолданылатын эндоскопиялық құралдар оптикалық құбылыс - жарықтың шағылуына негізделген болса, зертханалық құралдарда жарықтың ортада жұтылуы қолданылады. Мысалы бронхоскопия, гастроскопия, колоноскопия т.б. жарықтың шағылуы, ал спектрофотометр, фотоколориметр, т.б. жарықтың зерттелінетін денеде жұтылуы дәрежесі пайдаланылады.

Атомдық физиканың құбылыстары мен заңдылықтары көптеген медициналық құралдардың жұмыс істеу принциптерінің негізі болып саналады. Адам ағзасының белгілі бір мүшелерінде (өкпе, бауыр, қалқанша безі, т.б.) жұтылған рентген немесе онда жиналған радиоактивті изотоптардың сәулелерін тіркеу арқылы оның физиологиялық күйін толық сипаттауға болады. Томография, ангиография, гамма-камера, сканерлеу т.б. диагностикалық әдістерде рентген және радиоактивті сәулелердің адам ағзасында жұтылуы әсерінен болатын құбылыстарды тіркеуге, суретке түсіруге негізделген [2].

Болашақ мейіргерлерді дайындау және оларға білім беру барысында аталған мәліметтерді толықтырып, физикалық факторлардың жаңа қасиеттеріне негізделген диагностикалық және терапиялық әдістерді үнемі енгізіп отыру қажет, оған физика ғылымының дамуына сәйкес жаңа зерттеліп жақтан бағыттар мен оны қолданудың жаңа техникалық шешімдерінің пайда болуы негіз болады.

Енді, физиканы оқыту барысында медицина колледжі «Мейіргер ісі» мамандығы білім алушыларының кәсіби құзыреттілігін қалыптастыру жолдарына тоқталайық:

1. «Физика» курсының үлгілік оқу бағдарламасынан медицинамен байланысты тақырыптарды таңдап алу.
2. Пәнаралық байланысты жүзеге асыру үшін таңдап алынған тақырыптармен байланысты арнайы пәндер оқытушыларымен тығыз байланыста жұмыс жасау.
3. Таңдап алынған тақырыптарды сабақта өту барысында медицинаның қай саласында қолданылатынына, медициналық құралдардың жұмыс істеу принципіне баса тоқталу.
4. Таңдап алынған тақырыпқа сәйкес білім алушыларға өз беттерінше ізденуі үшін тапсырмалар беру.

Таңдап алынған тақырыптар мен білім алушыларға берілетін өз бетінше ізденіс тапсырмаларының тақырыптары төмендегі кестеде көрсетілген.

№	Оқу материалының тақырыптары	Білім алушыларға өз бетінше тапсырмалар
1	Температура.	Дене температурасы.
2	Ауаның ылғалдылығы.	Ауа ылғалдылығының адам ағзасына әсері
3	Сұйық қасиеттері.	Қанның физикалық қасиеттері. Жүрек, қан тамырлар жүйесіндегі қан қозғалысының физикалық заңдылықтары
4	Қатты денелер және олардың қасиеттері.	Сүйек-қатты дене. Сүйектің серпімділігі мен қаттылығы
5	Электр өрісі. Кернеулік. Потенциал.	Электротерапия емдік әдісі. Франклиннизация. ЭКГ.
6	Электр өрісіндегі өткізгіштер және диэлектриктер.	Адам ағзасындағы өткізгіштер және диэлектриктер.
7	Электр сыйымдылық. Конденсатор. Электр өрісінің энергиясы.	Жасуша-конденсатор.
8	Тұрақты электр тогы. Ом заңы.	Гальванизация және электрофорез емдік әдістері
9	Өткізгіштің кедергісі. Өткізгіштерді тізбектей және параллель қосу.	Адам ағзасының электрлік кедергісі. Реография.
10	Металдардың және сұйықтардың электр өткізгіштігі.	Адам ағзасындағы электролиттер.
11	Газдардың электр өткізгіштігі. Плазма.	Төмен температуралы плазманы медицинада (хирургияда) қолдану.
12	Вакуумдегі электр тогы. Жартылай өткізгіштердің электр өткізгіштігі.	Жартылай өткізгішті құралдардың медицинада қолданылуы.
13	Магнит өрісі. Магнит индукциясы. Магнит өрісінің кернеулігі.	Магнит өрісін емдеу ісінде қолдану. Магнитотерапия.
14	Электромагниттік индукция. Өздік индукция. Индуктивтілік.	Индуктивті тоқты терапияда қолдану. Фарадизация.
15	Дыбыстың табиғаты. Әр түрлі ортадағы дыбыстың таралу жылдамдығы.	Инфрadyбыстың, шудың адам ағзасына әсері. Ультрadyбысты диагностикада қолдану.
16	Айнымалы ток. Айнымалы ток генераторы.	Диадинамотерапия, реоэнцефалограф әдістері.
17	Жоғары жиілікті токтар және олардың қолданылуы.	Дарсонвализация емдік әдісі
18	Электромагниттік өріс. Электромагниттік өрістің энергиясы.	Электромагниттік өрістің адам ағзасына оң және кері әсері.
19	Геометриялық оптика.	Көз-оптикалық жүйе. Көру.
20	Сәуле шығару. Жылулық сәулелену және люминесценция.	Шаш пен тырнақтың люминесценттік анализі.

21	Спектрлер. Спектрлік анализ.	Спектрлік анализдің медицинада қолданылуы.
22	Инфрақызыл және ультракүлгін сәулелері.	Инфрақызыл және ультракүлгін сәулелерінің медицинада қолданылуы.
23	Рентген сәулелері.	Рентген сәулесін диагностика мен терапияда қолдану.
24	Оптикалық кванттық генераторлар	Лазер сәулесінің медицинада қолданылуы.
25	Радиоактивтілік. α, β, γ -сәуле шығару. Радиоактивтік ыдырау заңы.	γ -сәулесін емдеу ісінде қолдану. Гамма-терапия.
26	Атом ядросының құрылысы. Ядролық күштер. Изотоптар. Атом ядросының байланыс энергиясы.	Радиоактивті изотоптарды диагностика мен емдеу ісінде қолдану

Осы аталған жұмыстарды жүйелі түрде орындау барысында күтілетін нәтиже төмендегідей:

1. Білім алушылардың пәнге деген қызығушылығы артады;
2. Болашақ мамандығына қатысты қабілеттер мен шеберліктерін меңгерді;
3. Дүниетанымы кеңейеді;
4. Интернетпен жұмыс жасауға, тақырыпқа қатысты тапқан материалдарын сараптап, жүйелеуге дағдыланады;
5. Өздігінен ізденуге, қай нәрсені де ойша салыстыруға, қорытынды тұжырым жасай білуге, алған біліміне сүйене отырып ой-пікірін білдіруге бейімделеді.

Жоғарыда айтылғандарды қорытындылай келе мына жайты баса айта кеткен жөн, медициналық оқу орындарында физика курсын оқытудағы негізгі мақсат - болашақ медицина қызметкерлерін адам ағзасындағы кездесетін физиологиялық процестердің физикалық құбылыстар мен заңдылықтар негізінде жүретіндігін (жүректің жұмысы-механика, қан ағысы-гидродинамика, қан тамырлары арқылы толқынның таралылуы-тербеліс, жасушыдағы биопотенциал - электр құбылысы, көру - оптикалық т.б.) және осы құбылыстардың заңдылықтарын (ультрадыбыс, импульс, тұрақты, айнымалы электр тоқтары мен магнит өрістері, иондардың қозғалысы, жарықтың таралуы мен сынуы, магниттік резонанстық құбылыс, радиоактивті сәулелер, т.б.) медициналық мақсаттарда, яғни диагностика мен терапияда қолдануға болатындығын; осы мақсатта қолданылатын медициналық құралдар физиканың заңдылықтары негізінде жұмыс істейтіндігін (балистокардиография, электрокардиография, томография, рентгенодиагностика, электрофорез, электростимуляция, физиотерапия, т.б.), медицинада әртүрлі мақсатта қолданылатын материалдардың физика-механикалық қасиеттерін қажетті бағытта өзгерту (стоматология, хирургия, офтольмология, т.б.) жолдарымен таныстыру ғана емес, болашақ медицина мамандарының аталған заңдылықтар мен құбылыстар негізінде жұмыс істейтін медициналық құралдардың барлық мүмкіндігін толық дәрежеде клиникалық пәндер мен практикалық медицинада қолдануға үйрету болып табылады [2].

Міне осылайша, қазіргі уақытта білім беруді дамытудың негізгі мәні – білім алушылардың кәсіби әрекеттерінің негізінде құзыреттілігін қалыптастыруға негізделген.

Библиографикалық тізім:

1. Арынханова Э.К., Байжуманова Н.С. «Кәсіби құзыреттілік негізінде студенттердің өзіндік әрекет ету дайындығын қалыптастыру»
2. Байзақ Ү. «Физикалық факторларды медицинада қолдану»

Орынбасарова Ж.У., педагогика ғылымдарының магистрі,
«Қарағанды жоғары гуманитарлық колледжі» КМҚК, Қарағанды қ.
Orynbasarova ZH.U., master of pedagogical sciences
KSCP "Karaganda higher humanitarian college", Karaganda
zhanarym091293@mail.ru

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ИНКЛЮЗИВТІ БІЛІМ БЕРУ - МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ ЖЕҢІЛ ДИАГНОЗ ТҮРЛЕРІ ЖӘНЕ ТҮЗЕТ УЖҰМЫСТАРЫ

Бұл жұмыста күрделі сөйлеу тіл кемістігі бар балаларға психологиялық, педагогикалық сипаттама беріледі. Пайда болу себептерінің факторлары туралы мәлімет жазылды. Балаларды инклюзивті білім беруге дайындау мәселелері қарастырылады. Бас миының органикалық зақымдануымен байланысты сөйлеудің ауыр бұзылуы жиі жалпы білім беретін мектепте толыққанды оқытуға кедергі жасайды. Осыған байланысты инклюзивтік білім беру жолдарын іздеу туралы мәселелер туындайды, мектепке даярлаудың жолы ұсынылады.

Түйін сөздер: тіл мүкестігі, логопед, скрининг, сөйлеу процесі, диагностика.

In this paper, the psychological and pedagogical characteristics of children with complex speech disorders are given. Information about the factors of the causes of occurrence is recorded. The issues of preparing children for inclusive education are considered. Severe speech disorders associated with organic brain damage often interfere with full-fledged education in general education schools. In this regard, questions arise about the search for ways of inclusive education, and a way of preparing for school is proposed.

Keywords: speech disorders, speech therapist, screening, speech process, diagnostics.

Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңында: «Білім беру жүйесінің басты міндеттеріне: білім бағдарламаларын меңгеру үшін жағдайлар жасау және жеке адамның шығармашылық, рухани және дене мүмкіндіктерін дамыту, адамгершілік пен салауатты өмір салтының берік негіздерін қалыптастыру, жеке басының дамуы үшін жағдай жасау арқылы парасатты байыту» қажеттілігі айрықша деп атап көрсетілген. Осыған байланысты қоғам алдына баланың жеке басын үйлесімді дамытуға бағыттайтын міндеттер қойылып отыр. Отанымыздың әрбір болашақ азаматын жан-жақты тәрбиелеп, білім беру арқылы дамыту ең жауапты іс. Қазіргі таңда балалардың мүмкіндіктерін ескере отырып, өзгелермен теңдей білім алуына барлық жағдай жасалуда. Сонымен қатар елімізде инклюзивті білім беруді дамыту дұрыс жолға қойылған. Қазіргі уақытта статистикалық көрсеткіштерге жүгінсек, жылдан жылға сөйлеу тіл кемістігі бар балалар саны және логопедиялық көмекті қажет ететін балалардың саны өсуде. Кез келген жаста сөйлеу тілінің бұзылуы танымдық іс- әрекетін және адамның әлеуметтік бейімделу мүмкіндігін шектейді.

2002 жылы алғаш рет Қазақстан Республикасының «Мүмкіндігі шектеулі балаларды әлеуметтік және медициналық-педагогикалық түзетулік қолдау туралы» Заңы күшіне енді, онда тек арнайы білімге ғана емес, олардың қоғамдағы орнына да басқа көзқарасты көрсететін, осы санаттағы балалардың құқығын қорғауға қағида түрінде жаңа – инклюзивті – тәсіл бекітілген. Бұл заң әлеуметтік және медициналық-педагогикалық түзетулік қолдаудың формалары мен әдістерін анықтайды, мүмкіндігі шектеулі балаларға тиімді көмек жүйесін

құруға, олардың тәрбиесіне, оқуына, еңбектік және кәсіптік дайындығына, бала мүгедектігінің алдын-алуға байланысты мәселелерді шешуге бағытталған.

Инклюзивті білім беру оқыту процессінде балаға жеке көмек көрсету мен психологиялық-педагогикалық қолдауды қамтамасыз етеді, психофизикалық мүмкіндігін ескере отырып құрылатын оқу-тәрбие процесінің ерекшелігінде ескерген жөн. Бұл жұмыста күрделі сөйлеу тіл кемістігі бар балаларға психологиялық, педагогикалық сипаттама беріледі. Пайда болу себептерінің факторлары туралы мәлімет жазылды. Балаларды инклюзивті білім беруге дайындау мәселелері қарастырылады. Бас миының органикалық зақымдануымен байланысты сөйлеудің ауыр бұзылуы жиі жалпы білім беретін мектепте толыққанды оқытуға кедергі жасайды. Осыған байланысты инклюзивтік білім беру жолдарын іздеу туралы мәселелер туындайды, мектепке даярлаудың жолы ұсынылады.

Қазіргі таңда барлық әлем назарын аударып отырған мәселе балалардың жеке сұраныстары мен ерекшеліктеріне ортаның, отбасының қатысуымен білім беру үрдісіне толық қосуды қарастыратын инклюзивті білім беру. Р. Е. Левина, Г. В. Гуровец, И. Т. Власиленко, Е. М. Мастюкова балаларда кездесетін күрделі сөйлеу кемістігінің психологиялық және педагогикалық процесін зерттеумен айналысты. Авторлардың берген анықтамасы бойынша, күрделі тіл кемістіктері – бұл дамуында ауытқушылығы бар бас миының органикалық зақымдалуының салдарынан, есту арқылы қабылдауы бұзылған, психикалық үрдісінің қалыптасуына әсер ететін айтарлықтай сөйлеу ақаулары бар балалардың ерекше санаты. Күрделі тіл кемістіктері бар балалардың сөз қоры аз, физиологиялық жағынан түрлі кемістіктері болғандықтан сөйлеу қабілеттері шектеледі. Сөйлеу тілінің ауыр бұзылуына байланысты, тілдің дыбыстық, сондай-ақ лексикалық, грамматикалық жақтарын толық қалыптаспағандығы көрінеді. Осының салдарынан осы санаттағы балалардың көпшілігінде ойлау, сөйлеу жалпылауының шектеулілігі, оқу мен жазудағы қиындықтар кездеседі. Балаларда эмоционалды-ерік саласында да ауытқулар байқалады.

Қазақстан Республикасының «Мүмкіндіктері шектелген балаларды әлеуметтік және медициналық-педагогикалық коррекциялық қолдау» Заңына сәйкес Қазақстанда өмірінің алғашқы айларынан бастап-ақ дамуында мәселесі бар балаларға диагностикалық-түзете дамыту көмегін көрсету үшін ерте жастағы балаларға ерте көмек көрсету жүйесі ендіріле бастады. Балалар емханаларында және алғашқы медициналық-санитарлық мекемелерінде балалардың психофизиологиялық даму ерекшеліктерін анықтауды ұйымдастыру: балалардың кемшіліктерін дер кезінде анықтап, қажет болған жағдайда кешенді түрде терең зерттеу және көмек көрсету үшін оларды ПМПК-ке жіберу. Баланы скринингті тексеруден өткізген дұрыс.

Скринингті тексерудің міндеттері: сөйлеу тіл кемістігі бар балаларды анықтау; оларды терең зерттеп, кешенді тексеру және түзете дамыту, тәрбиелеу, оқыту мәселелерін шешу мақсатында психологиялық-медициналық-педагогикалық кеңестерге жолдама береді. Сөйлеу тілінің бұзылуын саралауды, сөйлеу тілінің даму ерекшеліктері мен деңгейін, сондай-ақ оның интеллектуалдық даму деңгейіне сәйкестігін анықтауды логопед басқа мамандармен жүзеге асырады. Сөйлеу тіл кемістіктерін анықтау үшін невропатолог дәрігердің тексеруінен өткен дұрыс. Себебі бұл сөйлеу тіл кемістіктерінің себептерін анықтап, балаға қажетті емдеу жолдарын көрсетеді. Сөйлеу тіл бұзылымдарының себептерін анықтағаннан кейін, психофизиологиялық ерекшелігін, олардың потенциалды (ықтимал, болуы мүмкін) -ішкі мүмкіндіктерін, қабілеттерін ескере отырып, мүмкіндігінше кемістігінің орнын толтыруға, қалпына келтіруге жағдай туғызып, түзету жолдарын қарастырады. Тіл кемістігі бар балаларды ПМПК жағдайында диагностикалау және кеңес беруді ұйымдастыруда, жұмысын құрудың жалпы қағидаларына (тәртіп аралық және отбасы-орталық) сүйенеді. Тәртіп аралық тексеру

ПМПК пен әр саладағы мамандардың бірлесіп тексеруі, оның нәтижесін талқылағаннан кейін шыққан ақырғы қорытынды мен нұсқауды бекітуді ұсынады. Дамуында кемістігі бар балалармен емдеу және түзету жұмыстары ертерек басталса, соғұрлым жетістіктері сәтті болады. Баланың дамуындағы ерте кезеңінде көрсетілген психологиялық-педагогикалық көмектер кемістіктерді жартылай немесе толықтай жеңуге мүмкіндік туғызып, балалар мен жасөспірімдердің әлеуметтік бейімделуін дамытып, мүмкіншілігі шектеулі балалардың санын азайтады.

Сөйлеу процесі – адам баласына ғана тән өте күрделі жоғарғы психикалық қабілет. Сөз арқылы қатынасқа түсу үрдісінде адамдар бір-бірімен ой бөлісіп, бір-біріне ықпал етеді. Сөздік қатынас тіл арқылы жүзеге асады. Тіл дегеніміз – қатынас құралының фонетикалық, лексикалық, грамматикалық жүйесі. Сондықтан сөйлеу тілі адам өмірінде маңызды орынға ие әрекет болып табылады. Қазіргі таңда сөйлеу тілінің әртүрлі бұзылыстары бар балалардың саны күннен күнге артуда. Осыған орай денсаулық сақтау, білім беру, әлеуметтік қорғау жүйелерінде осы категориядағы тұлғаларға көмек көрсетудің қызметтік бөлімдері өз жұмысын атқарып жатыр.

Кез келген жаста сөйлеу тілінің бұзылуы танымдық іс- әрекеттің және адамның әлеуметтік бейімделу мүмкіншілігін шектейді. Бұл баланың жалпы жеке тұлға ретінде қалыптасуына әсер етеді. Оның зияткерлік дамуы және мінез құлқының сипаттамасы жас шамасына жиі сай келмейді, ұжымдағы құрбы құрдастарымен қарым қатынасы қиындайды. Тіл кемістіктерінің себебі сыртқы және ішкі зиянды факторлары немесе екеуінің бірдей организмге әсер етуі деп түсінеміз. Сөйлеу тілін меңгеру әр балада әр түрлі кезеңде және әр түрлі уақытта өтеді. Бұл әр түрлі себептерге байланысты жеке үдіріс. Сөйлеу тілінің дамуының кешеуілдеудің себептері: жүктіліктің кезіндегі және туған кезіндегі патология, генетикалық себептердің ықпалы, есту мүшесінің зақымдануы, баланың психикалық дамуындағы жалпы артта қалуы, әлеуметтік депривацияның себептері (депривация- тәрбие мен қарым-қатынастың жеткіліксіздігі).

Баланың сөйлеу тілі патологиясының негізгі себептері:

- әртүрлі ішқұрсақ патологиясы іштегі нәрестенің дамуына зиянын тигізеді, сөйлеу тілінің ең ауыр кемістіктері іштегі нәрестенің 4 апталық пен 4 айлық аралығындағы даму бұзылысы және басқалар әсер етуі мүмкін;
- босану кезіндегі жарақаттану және босану кезіндегі асфиксия (оттектің жетіспеуі);
- іштегі нәрестенің дамуының бұзылуына анасының ауыр аяқ жүрген кезіндегі токсикоз, вирусты және эндокринді аурулар, жарақаттар, резус-фактор бойынша қанның с алғашқы жылдарындағы әртүрлі аурулар;
- бас сүйегінің жарақаттануы;
- тұқым қуалаушылық факторлары;
- әлеуметтік тұрмыстық жағдайларының қолайсыздығы;

Алайда, бұл балалардың ой-өрісін сақтау және сөйлеуді есту қабілеті бар фактіге қарамастан, олар үшін басқа адамдармен, әсіресе құрдастарымен байланыс орнатудың үлкен күрделілігін білдіреді, оларға төмендеген психологиялық мотивация, тұйықтылық, өз мүмкіндіктеріне сенімділіктің болмауы, айқын негативизм, оның ішінде білім беру әсеріне қатысты, сондай-ақ шытырмалылық, жоғары қорлаушылық және көптеген жағдайларда басқа адамдармен, әсіресе құрдастарымен байланыс орнатудың аса күрделілігін көрсетеді. Инклюзиялық мектепке дейінгі мекемелердегі арнайы мамандар күрделі тіл кемістігі бар балалармен түзету жұмысының мектеп алды даярлаудың жолы ұсынылады.

Инклюзивті оқытуға дайындау нәтижелері келесі аспектілерде көрінетін баланың психологиялық дайындығымен ұсынылуы тиіс:

- мектеп алды кезеңде күрделі тіл кемістігі бар баланы инклюзиялық оқытуға дайындауда – баланың алдында жаңа мүмкіндіктердің келешегін ашады деген сенімді қалыптастыру;
- баланың ерік-күші мен қандай да бір шешімдерді эмоционалдық аясына қолдану;
- пайда болған қиындықтарды жеңуге тәрбиелеу;
- басқа адамдарға қамқорлық жасауға дайындығын болжайтын эмоционалдық дайындық;
- интеллектуалдық дайындық, яғни оқыту басталған сәтте балада қарапайым білімнің және қарапайым логикалық операцияларға әзірліктің болуы;
- бала салыстыра білуі, қорыта білуі, талдай білуі тиіс, ұсақ қолдың моторикасы және қимылдарды үйлестіру, сондай-ақ оған бағытталған сөйлеу нұсқауларын түсіну қабілеті дамуы тиіс;
- қоршаған ортамен (мысалы, педагогтармен және құрдастарымен) қарым-қатынас қызметінің қалыптасуын болжайтын әлеуметтік-психологиялық дайындық);
- сөйлеу дайындығы-бұл ең басты аспектілердің бірі болып табылады.

Сонымен қатар, осы аспектілер көлемінде инклюзиялық мектеп алды дайындық жұмысының жүйелігін құрастырып жасау міндеті әлі шешілмей келеді. Мұның басты себебі, күрделі тіл кемістігі бар балаларды оқыту жұмысы мектепке дейінгі мекемелерде өз жүйесін тапқанмен, инклюзиялық білімге дайындау бағдарламасының құрылмауы, арнайы мамандардың жетіспеушілі, қоғамдағы ата – аналар арасындағы мүмкіндіктері шектеулі бар балаларға тең құқылы білім беруге қарсылықтары негіз болып табылады.

Балаларды оқу мен жазуға үйрету оп – оңай шешілмейді. Әсіресе тіл кемістігі бар баланы мектепке дейін, яғни 3 жасында логопедке көрсету керек. Қазіргі уақытта баланың сөйлеу кемістігінің екінші, үшінші ауыр түрлеріне оқу мен жазуды меңгерту өте қиынға соғатыны тәжірибеде анықталып отыр. Бұндай – баланы жазуға үйрету үшін бірнеше жыл бойы олардың ауызекі сөйлеу тілін қалыптастырумен айналысу керек. Сөздік қоры өте кедей бала қарапайым сөздің мағынасын түсінбейді, оны жиі шатастырады, алмастырады. Сөйлеу тілі грамматикалық құрылысы қалыптасуының жеткіліксіздігінен бала жазуында дыбыстарды түсіріп алады немесе алмастырып жібереді. Себебі бала қалай атайды, солай жазады, жазудағы қателік айтудағы кемістіктен. Сөйлеу кемістігі бар балалар арнаулы түзету мектептерінде оқытылып, онда әр оқушының жеке ерекшеліктері ескеріледі.

Қорытындылай келе ерте коррекциялық араласу медициналық-психологиялық-педагогикалық абилитация және реабилитация көзқараста ғана емес, сонымен әлеуметтік-экономикалық және этикалық көзқараста тиімді демекпін. Дегенмен ең дұрысы, жоғарыда айтқанымыздай, тіл мүкістігі бар баланы 3 жастан логопедке көрсету керек.

Әдебиеттер тізімі:

1. Білім туралы – Қазақстан Республикасының Заңы, Астана, 2007 ж
2. Богомоллова А.И. «Нарушение произношения у детей» М., 1979 г.
3. Ж. Жанділдаева «Инклюзивті білім беру мазмұны». //Қазақстан мектебі, 2011, № 7
4. Кемтар балаларды әлеуметтік және медициналық – педагогикалық түзету арқылы қолдау туралы. ҚР 2002 ж 23 шілде
5. Малдыбаева А.О., Орынбаева Э.Ә. «Дефектология негіздері» Шымкент 2007 ж.

Мадешова А.А., педагогика ғылымдарының магистрі,
«Қарағанды жоғары гуманитарлық колледжі» КМҚК, Қарағанды қаласы
Мадешова А.А., master of pedagogical sciences
KSCP "Karaganda higher humanitarian college", Karaganda
aluawa_83.kz@mail.ru

ИНКЛЮЗИВТІ БІЛІМ БЕРУДЕГІ ПЕДАГОГ МАМАННЫҢ РӨЛІ

Бұл мақалада қазіргі кезеңдегі инклюзивті білім берудің қажеттілігі қарастырылған. Ерекше білім қажеттігі бар балаларды оқыту барысында педагогтан терең білім, кәсіби шеберлік және асқан іскерлікті талап етілетіні баяндалған.

Түйін сөздер: инклюзивті білім беру, шеберлік, мамандар, педагог.

The article considers the need for inclusive education at the present stage. It is stated that the process of teaching children with special educational needs requires deep knowledge, professional skills and competence from the teacher.

Keywords: inclusive education, skills, specialists, teacher.

Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасында: "Білім беру саласындағы негізгі халықаралық құжаттарға сәйкес Қазақстан Республикасының заңнамасында ерекше білім беруді қажет ететін балалар үшін білім алуға тең құқықтар қағидасы көзделген.

Қазақстан Республикасы білім беру саясатының құзырлы міндеті - білім беру сапасын көтеру және халықтың барлығы үшін сапалы білім алудың қолжетімділігін қамтамасыз ету болып табылады. Осыған орай, қазіргі таңда елімізде ерекше білім беруді қажет ететін балаларды жалпы білім беру жүйесіне енгізу басты міндеттердің бірі болып отыр. [4]

Бұған қазіргі таңда Қазақстанда ерекше білім беруді қажет ететін балалардың басқалармен теңдей білім алуға құқылы болуына кепілдік беретін "Бала құқықтары туралы Конвенция" (1989), білім алуда ерекше қажеттіліктері бар балаларға арнайы білім беру және жағдайын реттеу үшін "Саламандық декларация" (1994), 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік білім беруді дамыту бағдарламасы, ҚР «Білім туралы» Заңы дәлел. [1]

Инклюзивті білім беру дегеніміз - барлық балаларды, соның ішінде ерекше білім беруді қажет ететін балаларды, жалпы білім үрдісіне толық енгізу және әлеуметтік бейімделуіне, жынысына, шығу тегіне, дініне, жағдайына қарамастан, балаларды айыратын кедергілерді жоюға, ата-аналарын белсенділікке шақыруға, баланың түзеу-педагогикалық және әлеуметтік мұқтаждықтарына арнайы қолдау, яғни, жалпы білім беру сапасы сақталған тиімді оқытуға бағытталған мемлекеттік саясат.

Демек, инклюзивті оқыту негізінде ерекше білім беруді қажет ететін балаларға деген теңдік қатынасты қамтамасыз ету, сонымен бірге оқытудың ерекше қажеттілігі бар балаларға арнайы жағдай қалыптастыру мақсаты жатыр. Аталмыш категориядағы балаларға: есту, көру қабілеті зақымдалған, зияты зақымдалған, тірек-қимыл аппараты зақымдалған, сөйлеу тілі зақымдалған балалар, т.с.с жатады. Осы бағытта ерекше білім беруді қажет ететін балаларды қалыпты дамыған балалармен қандай жолмен, қандай әдіспен кіріктіріп оқытуды білу мен аталмыш бағыттағы сапалы мамандарды даярлау өте маңызды мәселе.[2]

Танымал педагог П.Шуманның пікірінше, баланың психикалық даму деңгейі неғұрлым төмен болса, мұғалімнің біліктілік деңгейі соғұрлым жоғары болуы керек. Инклюзивті білім беру жағдайында бұл өте орынды айтылған пікір. Өйткені, ерекше білім қажеттігі бар

балаларды оқыту барысында, біріншіден, мұғалім автономдығы жоғалады. Ол арнайы педагогпен, психологпен, логопедпен, әлеуметтік педагогпен, ата-анамен және әлеуметтік серіктестермен ынтымақтаса әрекет ететін болады. Өзара кәсіби қарым-қатынастың бұл түрі педагогтан барынша әмбебаптық пен икемділікті талап етеді. Туындаған мәселені сала мамандарының кеңесіне жүгіне отырып, кешенді түрде шешім қабылдау үшін ұстаз салиқалы, сындарлы ойлай білуі шарт. [6]

Екіншіден, ерекше білім қажеттігі бар балалар категорияларының алуан түрлілігі, әрі даму деңгейінің немесе сырқат дәрежесінің әркелкілігі педагогтан терең білім, кәсіби шеберлік және асқан ыждаһаттылықты қажет қылады.

Үшіншіден, ерекше дарынды оқушы, науқас бала немесе психикалық-депривация салдарымен келген баламен жұмыс сынды, қалыптан тыс құбылыспен бетпе-бет келу мұғалімге аса шыдамды, жұмсақ мінезді, мейірбан болумен қатар, зор жауапкершілік пен кең кісілік болмыс жүктейді. М.Жұмабаевтың «Білімдінің сөзі - ем, мейірімі көп, өзі - кең» деген тұжырымын инклюзивті білім беруді жүзеге асыратын педагогқа қойылар талап деп түсіну керек. Сондай ақ, «Айналасын түгел сыйлай білген жан - құрметке лайық» қағидасын басшылыққа алу - күтілетін нәтижелерден де зор табыстарға жетелері сөзсіз.

Инклюзивті білім беру жағдайында педагог күнделікті әрекетінде оқу ресурстары мен білім мазмұнын бейімдеу, тұлғааралық қарым-қатынастарды реттеу сынды қосымша қызметтерді атқаруы керек. Бұл туралы ерекше білім қажеттігі бар балаларға білім беруді ұйымдастыру бойынша төмендегі көрсетілген талаптар дәлел:

- даму мүмкіндігі шектеулі балалар оқитын сыныпта қызмет ететін пән мұғалімдері әрбір оқушының білім алу қажеттіліктеріне байланысты оқу бағдарламаларын бейімдеуі қажет;
- пән мұғалімі және сынып жетекшісі ерекше білім қажеттігі бар оқушыларға арнайы қолдауды келесі бағыттарда қамтамасыз етеді: оқу үдерісі аясында жұмысты ұйымдастыруда көмек беру; балалар ұжымында жағымды қарым-қатынасты қалыптастыру.

Мұғалімге қалыпты сыныптағы ерекше білім қажеттігі бар баланың оқу әрекеті, оның күнделікті сынып жұмысына қатысу сапасы қандай екендігін білу арқылы оқу мақсаттарын белгілеу және де мазмұны, талаптары, күтілетін нәтижелер, жылдамдық пен бағалау критерийлері бойынша міндеттерді шешу қажет. Ол үшін мұғалім оқытудың инклюзивті стратегияларын меңгеруі тиіс:

- жағдаяттарды модельдеу мен тәжірибелік тапсырмаларды қолдану;
- қадамдық нұсқауларды пайдалану;
- тәжірибеде тексерілген ой-пікірлер мен концепцияларды жаттау;
- рольдік ойындарды қолдану;
- интерактивтілікті жоғарылату - оқушыларға көрнекі құралдарды тарату және олармен үнемі байланыста жұмыс жүргізу;
- нақты жетістіктерге жетуде мадақтауларды және оның түрлі тәсілдерін жиі қолдану (ұпайлар, сертификаттар, жұлдызшалар және т.б., сонымен қатар нәтижелерге жетудің көрнекі сызбалары);
- оқыту тәсілдерін түрлендіру: қолдағы барды ғана қолданып қоймай, бала қызығушылығын оятатындай ақпараттық және технологиялық ізденісте болу; цифрлы медиа контенттерді; аудио және бейне жазбалар мен компьютерлік бағдарламаларды пайдалану;
- тапсырмаларды және оларды орындау уақытын реттеу, мәселен, дарынды балаларға күрделі тапсырмалар беру; психикалық дамуында кідірісі бар оқушыларға әдеттегіден көбірек уақыт бөлу; сөйлеуі бұзылған балаларға оңай айтылатын, қысқа әрі жеңіл мәтіндер беру; есту мүкісі бар балаларға көбінесе жазбаша тапсырмалар ұсыну; оралман оқушылардың сөздік қорын

қолданыстағы лексикалық бірліктерге сәйкестендіру; жеңіл аутизмді балаларға бейнелі көрнекіліктер ұсыну және тірек-қимыл аппараты бұзылған оқушылардың моторикасын қалыптастыруға күш салу қажет;

- оқушыларға жиі сұрақ қою және сұрақтардың күрделілік деңгейін қадағалау;
- талқылау үрдісіне оқушыларды жаппай қатыстыру үшін балалардың белсенділігін қолдап-көтермелеп, жетелеуіш сұрақтар қою;
- дәстүрлі жауаптармен шектелмей, тапсырмаларды орындаудың түрлі тәсілдерін қолдану: диаграммалар құру, модельдер құрастыру, таспаға түсіру және т.б.;
- оқушыларды ынталандыру, даралық қасиеттері мен қызығушылықтарын қолдау;
- мәселелік оқытуға тән бағыттармен қатар, «Бұл жағдайда оған қалай көмек беруге болады?» «Осы мәселені басқа қандай жолдармен шешуге болады?» сауалдарын қолдану арқылы метакогнитивті бағыттарға жетелеу;
- рефлексияны жиі қолдану арқылы оқушылардың өзіндік бақылау, өз қателерін көру және түзету, өзін белсендендіру, мақсат қоюын жандандыру;
- цифрлы таныстырылым, электронды көрме, авторлық дидактикалық контент; көрнекі-бейнелі ресурс сынды креативті тәсілдер мен тапсырмаларды қолдануды ынталандыру;
- кері байланыс, тікелей бақылау, интроспекция, топтық және жұптық бағалау сынды оқыту стратегияларын қолдану. [6]

Оқыту нәтижелерін бағалауды түрлендірудің 2 тәсілі қолданылады: оқу жоспарының шеңберінде, жеке білім траекториясындағы мақсаттарға сәйкес, жеңілдетілген тапсырма түрінде және баламалы (элективті) оқу жоспарынан алынған тәжірибелік мақсаттар мен міндеттерге байланысты тапсырмалар түрінде (әлеуметтік дағды, қоғамдық өмірге қатысу, өндірісте жұмыс істеуге дайындық, жеке қызығушылық т.б.).

Ерекше білім қажеттігі бар баланың оқу материалын меңгеру стандартын түрлендіру келесі әрекеттерден көрінеді:

- сыныптың өзге оқушыларымен қатар барлық үрдістерге қатыса алады;
- өзіне арналған жеке білім траекториясын негізге алады;
- ұзақ мерзімді мақсаттар мен тікелей міндеттерді орындайды.

Балалардың барлығын оқу материалы негізінде бірге оқытуға болады, бірақ нәтижелерін саралау қажет және де білім алуда ерекше қажеттіліктері бар балалардың нәтижелері оның жеке оқу жоспарының мақсаттары және міндеттерімен сәйкестендірілуі тиіс. Оқу материалдарын меңгеру стандарттарын түрлендірудің маңызды негізгі оқу жоспарының тапсырмасына ұқсас, бірақ жеңілдетілген түрін орындай алу болып табылады.

Білім алуда ерекше қажеттіліктері бар балалардың жеке мүмкіндіктері негізінде бүкіл сыныпқа арналған тапсырмадан тақырыбы және мазмұны бойынша ерекшеленетін тапсырманы таңдау инклюзивті сыныпта тек сирек жағдайда ғана жасалады, өйткені бұл жағдай баланы басқалардан шеттетеді. Мұндай тапсырмаларды өзіндік жұмыс жасау кезеңіне немесе жеке жобаларды орындау уақытына қалдыру керек, сонда мүмкіндігі шектеулі баланың басқалардан айырмашылығы анық көрінбейді. Мұғалімге қалыпты сыныптағы баланың оқу мақсаттары, оның күнделікті сынып жұмысына қатысу сапасы қандай екендігін білу маңызды. Мақсаттар оқу басымдықтарына тәуелді болады және де мазмұны, талаптары, баладан күтілетін әрекеттер, жылдамдық пен бағалау критерийлері бойынша түрлендірілуі мүмкін.[3]

Мұғалім баланың жаңа материалды меңгеру стиліне және оның қажеттіліктеріне бейімделуі тиіс. Оқыту үрдісін де, бағдарламаны да баланың қабілеттерімен байланыстыру

қажеттілігін түсінетін мұғалім инклюзивті сыныпта жұмысты қалай жүргізу керектігін біледі. Инклюзивті сыныптың мұғалімі оқыту үрдісін оқушыларға бағыттайды:

- әр оқушы бағдарламадан маңызды;
- әр оқушының ерекшелігімен санасып, оның жеке басын құрметтеуі керек;
- сыныптағы әр бала - оқушы;
- балалар жеке емес, бірге оқығанда жетістіктерге жетеді;
- балалар дамуының тиімділігі үшін мұғалім бағдарламаға өзгеріс енгізе алады;
- жұмыстың нәтижесі - бала меңгерген оқу материалы.

Ерекше білім қажеттігі бар балалармен педагогикалық қызметте оның әлеуметтік-психологиялық жайлылығын қамтитын технологияларды қолдану арқылы эмоционалдық күйін, үйде, мектепте, сыныпта, үлкендер және құрдастарымен қарым-қатынасында өз-өзін психологиялық тұрғыдан жақсы сезінуін қамтамасыз ету - инклюзивті білім беру үрдісіндегі педагог кәсібилігінің шыңы болып табылады.

Әдебиеттер тізімі:

1. «Болашаққа бағдар – рухани жаңғыру» жалпыхалықтық идеясы: Назарбаев Н.Ә. Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру // Егемен Қазақстан». - А., 2017.

2. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңы (өзгертулер мен толықтырулармен). – А., 2017. – 72 б.

3. ҚР білім беруді және ғылымды дамытудың 2016-2019 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы. – А., 2016. – 61 б.

4. Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы. – 2010ж

5. Қазақстан Республикасында инклюзивті білім беруді дамытудың тұжырымдамалық тәсілдері. – Астана: Ы.Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясы, 2015. – 14 б.

6. Оспанбаева М.П., Құрманова С.Н. Ерекше білім қажеттілігі бар оқушыларды психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу шарттары. Абай ат. Қазақ ұлттық педагогикалық университетінің Хабаршысы, «Психология» сериясы. – А., 2018. №2.

Джаякбаев М.С.

«Түркістан жоғары көпсалалы, қолөнер колледжі» МКҚК директорының оқу әдіс-тәсілдерін дамыту бойынша орынбасары

ТЕХНИКАЛЫҚ ЖӘНЕ КӘСІПТІК БІЛІМ БЕРУ МЕКЕМЕЛЕРІНІҢ ОҚУ ҮДЕРІСІНЕ WORLDSKILLS СТАНДАРТТАРЫН «СӘН ТЕХНОЛОГИЯСЫ» ЖӘНЕ ІТ ҚҰЗЫРЕТТІЛІКТЕРІ БОЙЫНША ЕНДІРУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Аннотация: В статье рассматривается необходимость для сотрудников организаций технического и профессионального образования организовать процесс обучения в новом формате, даны рекомендации по эффективному внедрению новые образовательных программы интеграции стандартов WorldSkills в образовательный процесс.

Abstract: The article discusses the need for employees of organizations of technical and vocational education to organize the learning process in a new format, provides recommendations for the effective implementation of new educational programs and the integration of WorldSkills standards into the educational process.

ТЖКБ жүйесінің модернизациялануы педагогтардан жанашылдықты, үдеріске креативті көзқарасты, сабақ барысында заманауи технологияларды қолдануды талап етуде. Техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдарының қызметкерлері оқу процесін жаңа форматта ұйымдастыруды, оқу үдерісіне жаңа білім бағдарламалары мен қатар WorldSkills стандарттарын нәтижелі ендіру және интеграциялау, критериялды бағалаудың әдіс-тәсілдерін

үдеріске ендіру жұмыстарын кеңінен меңгеруі тиіс. Техникалық және кәсіптік білім беру мекемелерінің оқу үдерісіне халықаралық WorldSkills стандарттарын ендіру қазіргі таңда уақыт күттірмес қажеттілік болып табылады. WorldSkills стандарттарын техникалық және кәсіптік білім беру жүйесінің оқу үдерісіне нәтижелі интеграциялап ендіру арқылы болашақ мамандарымызды халықаралық стандарттар арқылы дайындауға мүмкіндік аламыз.

ҚРБҒМ (26.08.2019ж №3-13-2-1/2969-И шығыс хаты) 2019-2020 оқу жылына техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру ұйымдарында оқу үрдісін ұйымдастыру бойынша нұсқаулық-әдістемелік ұсыныстарында техникалық және кәсіптік білім беру мекемелерінің оқу үдерісіне 56 құзыреттілік бойынша WorldSkills халықаралық стандарттарын интеграциялап ендіру қарастырылған. 2019 жылы Түркістан облысының адами әлеуетін дамыту басқармасының тапсырмасы бойынша техникалық және кәсіптік білім беру мекемелерінің оқу үдерісіне WorldSkills стандарттарын ендіру жобасын ТЖКБ құзыреттілік орталықтары бірлесіп бастаған. «Сәнтехнологиясы» және «ІТқұзыреттіліктері» бойынша WSS стандарттары бойынша зерттеу жұмыстары аталмыш құзыреттіліктер бойынша орталық болып табылатын Түркістан жоғары көпсалалы, қолөнер колледжінде жүргізілуде.

Техникалық және кәсіптік білім беру жүйесін модернизациялау үдерісінің бастауындағы, WorldSkills чемпионатының ұлттық операторы болыпта былатын “Талап” KEAK сайтында ұсынылған WorldSkills стандарттары мазмұнында құзыреттілікке ие әрбір маманның игеруі тиіс білім, білік, дағдылар тізімі пайыздық мөлшерде қарастырылған. Ұсынылған стандарттар техникалық және кәсіптік білім беру ұйымының оқу үдерісін ұйымдастырғанда, дәлірек айтсақ жұмыс оқу жоспарын жасағанда, білім бағдарламасына сәйкес модульдік жұмыс бағдарламасын жоспарлағанда, перспективті тақырыптық жоспармен сабақ барысында практикалық тапсырмалар мен оларды бақылау жұмыстарында ескеру мен қатар, Ұлттық чемпионатқа студенттерді дайындағанда есепке алынуы тиіс.

WorldSkills стандарттары (WSSS) техникалық және кәсіптік білім беру мен өндіріс саласындағы халықаралық озық тәжірибенің негізінде жатқан білімдерді, түсініктерді және нақты дағдыларды анықтайды. WorldSkills стандарттары өнеркәсіп пен бизнес үшін қажеттіліктерді, еңбек рөлінен емесе кәсібіне қатысты жалпы ұғымдарды жаһандық түсінуді көрсетуі тиіс (www.worldskills.org/WSSS).

Дағдылар байқауына арналған WorldSkills стандарттарында ахалықаралық озық тәжірибе мүмкіндігінше сипатталып, көрсетілген. Осылайша, стандарттар ерекшелігі жағынан конкурсқа қажетті дайындық және дайындық жүргізу бойынша нұсқаулық болып табылады. Дағдылар конкурсы құзыреттілікке байланысты білім мен түсінікті және тиімділікті бағалау жағдайында өткізіледі. Стандарт спецификациясы қосымша тақырыптар мен сілтемелік нөмірлері бар жеке бөлімдерге бөлінген.

Әрбір бөлімге стандарттарды спецификациясы шеңберінде оның салыстырмалы маңыздылығын көрсету үшін белгіленген жалпы саннан пайыз беріледі. Бұл жиі "өлшеу" деп аталады. Барлық пайыздық белгілердің сомасы 100 пайызға тең.

Мысалға, «Сән технологиясы» құзыреттілігі бойынша WorldSkills стандарты (WorldSkills Standards Specification Fashion Technology Creative Arts and Fashion) 7 бөлімге бөлінген.

I бөлімде жұмысты ұйымдастыру және менеджмент туралы айтылған (Work organization and management). Бұл бөлімнің критерийлерін студенттер 7 пайыз игерулері қажет.

II бөлімде тұлғааралық қарым-қатынас дағдысы пен коммуникация туралы баяндалған (Communications and interpersonal skills). Бұл бөлімнің критерийлерін студенттер 5 пайыз игерулері қажет.

III бөлімде құзыреттілікке байланысты туындаған мәселелерді рационалды шешу, креативтілік және жаңашылдық (Problem solving, innovation, and creativity) жөнінде айтылады. Бұл бөлімнің критерийлерін студенттер 7 пайыз игерулері қажет.

IV бөлімде дизайн және мода бойынша мәселе қозғалған (Fashion design). Бұл бөлімнің критерийлерін студенттер 15 пайыз игерулері қажет.

V бөлімде құзыреттіліктің техникалық сызбалары туралы мәселе қозғалған (Technical drawing). Бұл бөлімнің критерийлерін студенттер 10 пайыз игерулері қажет.

VI бөлімде бұйымды лекалдау және муляждау туралы айтылады (Pattern construction and draping). Бұл бөлімнің критерийлерін студенттер 20 пайыз игерулері қажет.

VII бөлімде бұйымды тігу және әрлеу техникасы туралы айтылады (Cutting, sewing, and finishing techniques). Бұл бөлімнің критерийлерін студенттер 36 пайыз игерулері қажет.

1. Work organization and management/ Организация работы и управление.....	7%
2. Communications and interpersonal skills/ Коммуникация и навыки межличностного общения.....	5%
3. Problem solving, innovation, and creativity/ Решение проблем, инновации и креативность.....	7%
4. Fashion design/ Дизайн моды.....	15%
5. Technical drawing/ Технический чертеж.....	10%
6. Pattern construction and draping/ Выкройка и драпировка.....	20%
7. Cutting, sewing, and finishing techniques Техника кройки, шитья и отделки.....	36%
Жалпы.....	100%

WorldSkills стандарттарын оқу үдерісіне ендіру жұмыстарында құзыреттіліктер бойынша WSS стандарттары қазақ және орыс тілдеріне сапалы аударылуына баса көңіл бөлу қажет. Осы мақсатта Түркістан облысының адами әлеуетті дамыту басқармасының 01.10.2019 жылғы №04/3541 хаты негізінде Түркістан облысының білім басқармасының 24.10.2018 жылғы №283 бұйрығына сәйкес құрылған құзыреттілік орталықтары құзыреттіліктер бойынша WorldSkills стандарттарын зерттеу және аудару жұмыстарын жандандыруда.

WorldSkills стандарттарын техникалық және кәсіптік білім беру мекемелерінің оқу үдерісіне ендіру үшін:

1. WorldSkills стандарттарын техникалық және кәсіптік білім беру мекемелерінің оқу үдерісіне ендіру мақсатында арнайы жұмыс тобы құрылады.

2. Арнайы жұмыс тобында құзыреттілікке жауапты арнайы пән оқытушылары және кәсіптік қазақ тілі, кәсіптік ағылшын тілі, кәсіптік орыс тілі пәні оқытушылары қамтылуы тиіс.

Арнайы жұмыс тобы WorldSkills стандарттарын оқу үдерісіне ендіру жұмыстарын бірнеше деңгейде жүргізеді:

I WorldSkills стандарттарын оқу үдерісіне ендіру жағдайында жұмыс оқу жоспарында базалық және кәсіптік модульдердің, пәндердің сағаттарын жоспарлағанда WorldSkills стандарттарында құзыреттілік бойынша ұсынылған критерийлерді игеруге байланысты бөлімдерге бөлініп берілген пайыздық көрсеткіштердің сақталуын ескеру қажет. Жұмыс оқу жоспарының түсіндірме жазбасында құзыреттілік бойынша WorldSkills стандарттарының ескерілгендігі ашылып жазылуы тиіс.

II WorldSkills стандарттарында ұсынылған критерийлерді базалық және кәсіптік модульдер бойынша білім бағдарламасында берілген оқу критерийлерімен интеграциялап жұмыс оқу бағдарламасының оқу критерийлері бөліміне ендіру қажет.

III WorldSkills стандарттарында ұсынылған критерийлерді интеграциялап пәнді игеруге ұсынылған тақырыптар негізінде (сағаттарға бөліп) сабақ үдерісіне ендіру қажет.

IV WorldSkills стандарттарында ұсынылған критерийлерді сабақ үдерісінде игеру мақсатында тәжірибелік жұмыстарға WorldSkills чемпионатының тапсырмалары модульдер бойынша ұсынылады. Мысалға кәсіптік этика сабағында WorldSkills чемпионатының кәсіптік этикасы мен ережелері оқытылса, кәсіптік шет тілі сабағында CLIL әдістемесі арқылы WorldSkills чемпионатының тапсырмалары мен құзыреттілікке байланысты терминдер тізбесі ағылшын тілінде оқытылады.

Бұл қадам болашақта WorldSkills чемпионаты тапсырмаларының белгілі бір модульдері ағылшын тілінде ұсынылған жағдайына дайындық болады. Графиканы меңгеру сабағында құзыреттілік бойынша техникалық сызбаны қарастыру, WorldSkills чемпионаты тапсырмаларында ұсынылатын сызбалармен нәтижелі жұмыс жасауға мүмкіндік береді. «Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 604 бұйрығына өзгерістер енгізу туралы 2020 жылғы 28 тамыздағы №372 бұйрығына сәйкес базалық модульге кіріктірілген Кәсіпкерлік негіздері сабағында WorldSkills стандарттарында ұсынылған критерийлер негізінде өндіріс пен бизнесті интеграциялау аспектілері қарастырылады.

WorldSkills стандарттарының критерийлерін толықтай емес, тек біздің білім беру бағдарламамызда қарастырылмаған критерийлерін ғана анықтап енгізуіміз қажет. Осы жағдайда ғана модульдік білім беру бағдарламаларына WorldSkills стандарттарын нәтижелі кіріктіре аламыз. Ол үшін құзыреттілік орталықтың құзыретті мамандары WorldSkills стандарттарын сараптап, базалық және кәсіптік модульдерге кіріктіретін қажетті критерийлерді дәл анықтаулары қажет. Өйткені “Талап” КЕАК ұсынған, ҚР БҒМ 31.10.2017 жылғы №553 бұйрығына сәйкес өзектендірілген үлгілік оқу жоспарлары мен білім бағдарламаларында халықаралық стандарттар критерийлері ескерілген.

Сондықтан құзыреттілікке бағытталып жасалған модульдік білім бағдарламаларының критерийлері мен WorldSkills стандарттарының критерийлерінің бірін-бірі қайталауына жол бермеу қажет.

Сурет 1

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
ТҮРКІСТАН ОБЛЫСЫНЫҢ АДАМИ ӘЛЕУЕТТІ ДАМУЫ БАСҚАРМАСЫ
«ТҮРКІСТАН ЖОҒАРЫ КӨПСАЛАЛЫ, ҚОЛӨНЕР КОЛЛЕДЖІ» МКҚК

1211000 Тігін өндірісі және киімді үлгілеу мамандығы негізінде «Сән технологиясы» құзыреттілігі бойынша WorldSkills стандартымен интеграцияланған пәндір тізімі

1. Жұмысты ұйымдастыру және бақылау		
Қатысушы түсінуі керек:		
1	Материалдар/маталар, олардың сипаттамасы, қасиеті және қолданылуы;	Тігін бұйымдарына арналған материалдар
2	Әлемлік сән индустриясы;	Киімді үлгілеу және көркемдеп безендіру
3	Кутюрье сән үлгісінде, жеке тапсырыс бойынша, шағын топтамаларда, жашай өндірісте киім дайындау процесі;	Тігін өндірісінің технологиясы
4	Өндірістегі жаргондар мен терминология;	Тігін өндірісінің технологиясы
5	Тоқыма бұйымдары, ерлер, балалар және жасөспірімдерге арналған киімдерді өндірістің арнайы салалары және секторларында өндіру;	Тігін өндірісінің технологиясы
6	Маркетинг және бизнес тәжірибе сұранысы;	Маркетинг негіздері
7	Үздіксіз кәсіби өсудің маңыздылығы;	Кәсіби әдеп және этика
8	Денсаулық және техника қауіпсіздік ережесі мен әлемдік тәжірибе;	Тігін өндірісінің жабдықтары
9	Қолайлы және таза жұмыс орынын ұйымдастырудың маңыздылығы;	Тігін өндірісінің жабдықтары
10	Тиймді жұмыс жоспарын дұрыс ұйымдастырудың көрсетілген мерзімде орындалу маңыздылығы;	Еңбекті қорғау және өнеркәсіптік экология негіздері
11	Материалдарды өндіріске дайындауда нақтылық пен ұқыптылықты сақтау маңыздылығы;	Тігін өндірісінің технологиясы
12	Сән индустриясында қолданылатын жабдықтар мен арнайы құралдардың диапазоны, қолданылуы және күтімі;	Тігін өндірісінің жабдықтары
13	Сән үлгі бұйымдарын өндіру, сату және сатып алудағы тұрақтылықтың этикасы;	Кәсіби әдеп және этика
14	Өндірістің барлық кезеңдерінде сапа кепілділігінің бағалануы.	Стандарттау, сертификаттау және метрология негіздері

2

Түркістан облысының адами әлеуетті дамыту басқармасының 05.11.19ж №04/4032 хатына сәйкес техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдарында WorldSkills стандарттарын оқу үдерісіне ендіру жұмыстары бойынша нұсқаулық хаты негізінде Түркістан жоғары көпсалалы, қол өнер колледжіндегі Сән технологиясы және ІТ құзыреттіліктері бойынша орталықта WorldSkills стандарттарын зерттеу аясында жасалған нәтижелер ескеріле отырып 2020-2021 оқу жылынан бастап 1211000 Тігін өндірісі және киімді үлгілеу мамандығының 1211032 "Тігінші", 121106 2 «Арнайы тігінші», 121108 3 «Модельер-конструктор» біліктіліктері бойынша «Сән технологиясы» құзыреттілігінің WSSS стандарты және 1304000 Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету мамандығының 1304012 Сандық ақпараттарды қайта өңдеу маманы, 130404 3 Техник-бағдарламашы біліктіліктері бойынша оқу үдерісіне «Мобильді робототехника», «WEB дизайн» құзыреттіліктерінің WSSS стандарттары жүйелі түрде интеграцияланып ендірілуде.

Түркістан облысының техникалық және кәсіптік білім беру саласындағы жоспарлы жаңғыру жұмыстары мен оқу үдерісіне халықаралық стандарттарының ендірілу ерекшелігін есепке алар болсақ алдымызда алар асу, шығар белес санының артарына сенім мол!

Пайдаланылған құжаттар тізімі:

1. ҚР БҒМ (26.08.2019ж №3-13-2-1/2969-И шығыс хаты) 2019-2020 оқу жылына техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру ұйымдарында оқу үрдісін ұйымдастыру бойынша нұсқаулық-әдістемелік ұсыныстар.
2. WorldSkills Standards Specification Fashion Technology Creative Arts and Fashion
3. Дорожная карта по исполнению пунктов протокола пленарного заседания августовской конференции от 16 августа 2019 года «BilimjaneGylym!».
4. ҚР БҒМ 31.10.2017 жылғы №553 бұйрығына сәйкес оқу үрдісіне ТЖКБ141 мамандықтары бойынша өзектендірілген үлгілік оқу жоспарлары мен бағдарламаларын енгізу.
5. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 27 қыркүйектегі №500 бұйрығы. Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білімнің мамандықтары мен біліктіліктерінің сыныптауышын бекіту туралы.
6. Түркістан облысының білім басқармасының 24.10.2018 жылғы №283 Техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдары арасында құзыреттілік орталықтарын құру туралы бұйрығы.
7. «Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 604 бұйрығына өзгерістер енгізу туралы 2020 жылғы 28 тамыздағы №372 бұйрығы.
8. Түркістан облысының адами әлеуетті дамыту басқармасының 05.11.19ж №04/4032 хатына сәйкес техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдарында WorldSkills стандарттарын оқу үдерісіне ендіру жұмыстары бойынша нұсқаулық хат
9. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің 2020 жылғы 31 тамыздағы №:5-13-4/3200-И шығыс хатына сәйкес 2020-2021 оқу жылының басына техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру оқу орындарында оқу процесін ұйымдастыру бойынша әдістемелік-нұсқаулық ұсынымдарды.
10. Түркістан облысының адами әлеуетті дамыту басқармасының 02.09.2020-ғы № 04/2399 шығыс хаты.

Утепова Н.А., педагогика, психология пән оқытушысы
"Түркістан жоғары көпсалалы, қол өнер колледжі" МКҚК

ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ШЕБЕРЛІК – ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ҚАБІЛЕТТІЛІКТІҢ НЕГІЗІ

Қазіргі заман ағымына сай біліммен қаруланған ой-өрісі жоғары, зерделі, жан-жақты дамыған маман — уақыт талабы. Кеше ғана көк туын желбіретіп шаңырақ көтерген егемен елімізді өркениетке жетелейтін негізгі фактор ол ұрпақ болашағы . «Педагогтар - қоғамның ең білімді, ең отаншыл, білгілеріңіз келсе, ең «сынампаз» бөлігі болып табылады», — деп Елбасы Н. Ә. Назарбаев бекер айтпаса керек. Сондықтан да бүгінгі таңда тәуелсіз елімізге білікті маман, өз ісінің шебері қажет. Ал педагогикалық шеберліктің негізі неде?

Менің ойымша педагогикалық шеберлікті көрсетуші мұғалім бойында ең үлген жетістік – педагогикалық қабілеттілік. Шебер педагог білімді, тәжірибесі мол, жан-жақты бола отырып, оқушыларды жеке тұлға етіп қалыптастыру мақсатында білім мен тәрбиені ұштастыра алуы қажет. Әр оқушының дарындылығын айқындау, олардың дамуына қолайлы жағдайлар жасау, мектеп, жанұя, педагогтың ролін анықтау, студенттер мен мұғалімдер ұжымын қалыптастыру — педагогикалық шеберлікті жетілдіруге негізделеді деп есептейміз. Осының барлық алып жүру педагогтардан расыменде қабілеттіліктерді талап етеді. Атап айтар болсақ

педагогикалық қабілеттіліктердің өзі бірнеше тармақтарға бөлініп, әр бөлігі ерекше қызмет атқарады:

Біздің ойымызша, инновациялық технологиялар оқытуды ізгілендіру, яғни оқу құралдарын оқушылардың өздігінен танымдық іс-әрекетінде пайдалануға көмектеседі. Оқытудың инновациялық әдіс-тәсілдерін пайдаланудың шарттарының өзі мұғалімнің әрдайым ізденісте, өздігінен білім алудың жағдайын туғызады. Ол педагогикалық шарттарға: инновациялық ізденіс қажеттілігі; инновациялық әдіс-тәсілдер жайлы білім; инновациялық әдіс-тәсілдерінің тиімді жолдарын қарастыру; инновациялық әдістерді меңгеру; инновациялық әдіс-тәсілдерді пайдалану және білім беруді ұйымдастыру формалары; инновациялық әдіс-тәсілдерінің нәтижесінің болуы; инновациялық әдіс-тәсілдердің озық тәжірибелерін бекіту жатады. Инновациялық іс-әрекетті басшылыққа ала отырып, педагогикалық шеберліктің басқа құрауыштарының маңыздылығын жоққа шығармаймыз.

Адам қажырлы еңбегімен табиғатты өзгертсе мұғалім жалпы жасампаз еңбегімен жаңа адамды қалыптастырып, дамытып, жетілдіріп өмірге дайындайды. Оқушыларын тек біліммен қаруландырып қана қоймай, назарын, білгендерін жадында сақтауға, қабілетін, ойлауын, тіл шеберлігін ұштауға, дүниеге деген құштарлығын, өмірге деген көзқарасын дұрыс қалыптастырып, ықыласын, сенімін, төзімділігін, іскерлігін, ізденімпаздығын тағы басқадай танымдық қасиеттерін жетілдіріп, адамгершілігі мол азамат етіп тәрбиелеуді өзінің өмірлік мақсаты, ізгілік мұраты деп санайды.

Педагогикалық қабілеттерді В.А. Крутецкий көрсетіп, оларға сәйкес жалпы анықтамалар береді:

1) Дидактикалық қабілеттер – оқушыларға оқу материалын неғұрлым ұғынықты етіп беру қабілеті, оларға материалды немесе проблеманы айқын және түсінікті түрде келтіру, пәнге деген қызығушылығын тудыру, оқушыларда белсенді ойды өз бетінше жеткізу.

2) Академиялық қабілеттер – ғылымның сәйкес аймағына деген қабілеттер. Қабілетті педагог пәнді тек қана оқу курсының көлемінде ғана емес, елеулі терең және кең түрде біледі, ол үнемі өз ғылымындағы жаңалықтарды бақылып жүреді, материалды абсолютті еркін игереді, оған үлкен қызығушылық көрсетеді, кем дегенде қарапайым зерттеу жұмысын жүргізеді.

3) Перцептивті қабілеттер – оқушының, тәрбиеленушінің ішкі дүниесіне ене білу қабілеті, оқушы тұлғасын және оның уақытша психикалық күйлерін түсінумен байланысты психологиялық бақылампаздық.

4) Тілдік қабілеттер - өз ойлары мен сезімдерін тілдің, мимика және пантомимика көмегімен айқын және нақты білдіре алу қабілеті.

5) Ұйымдастырушылық қабілеттер – бұл, біріншіден, оқушылар ұжымын ұйымдастыру қабілеті, оны жаңа міндеттерді орындауда топтастыру және дем беру, екіншіден, өз жұмысын дұрыс ұйымдастыру қабілеті, өз жұмысын ұйымдастыру дұрыс жоспарлау және өзін бақылау іскерлігін ұйғарады.

6) Авторитарлық қабілет – оқушыларға тікелей эмоционалды –еркін әсер ету қабілеті және осы негізде олардың алдында беделді бола алу қабілеті.

7) Коммуникативтік қабілеттер – балалармен қарым –қатынас жасау қабілеті, олармен қарым –қатынас жасауда дұрыс тәсіл таба алу, олармен, педагогикалық көзқарас тұрғысынан, орынды өзара әрекеттесуді орнату іскерлігі, педагогикалық әдептің болуы.

8) Педагогикалық қиял немесе болжам жасау қабілеттері - өз әрекеттерінің салдарын алдын –ала көруден, оқушыдан болашақта кім шығатын елестете отырып, оның тұлғасын тәрбиелеуді жобалаудан, тәрбиеленушілердің қандай да бір сапаларының дамуын болжай алу іскерлігінен көрінетін арнайы қабілеттер.

9) Зейінді бір мезгілде бірнеше іс -әрекеттерге тарату қабілеті мұғалім жұмысы үшін ерекше мәнге ие. Қабілетті, тәжірибелі мұғалім материалды маз-мұндаудың мазмұны мен формасын, өз ойының өрісін мұқият бақылайды, сонымен бірге оқушылардың барлығын көз

алдында ұстайды, шаршау, назар аудармау, түсінбеу белгілерін, тәртіп бұзуды байқап отырады және де өз мінез –құлқын қадағалап отырады.

Педагогикалық қабілеттің ядросы – адамның психо – техникалық қарулануы яғни психикалық күйлерді бағалау және қабылдаудың тереңдігі мен нақтылығы, өзіндік мінез–құлқына деген жау-апкершілік сезімі.

XXI ғасыр – ақпараттық-сандық ғасыр. Бұл ғасырда қашықтан оқыту ұстаздар қауымын уақыттан оза шауып, дағдыларын кеңейтуге, тәжірибе алмасу арқылы онлайн-коммуникацияларды дамытуға, оқушылармен қарым-қатынасты жаңа деңгейге көтеруге, жаңа байланыстарға ие болуға жаңа серпін береді деп ойлаймын.

Қашықтан оқыту – заман талабы. Оқытудың бұл жүйесі сын сағатта халқымыздың ертеңгі сенімін арттырып, дүрбелең кезеңдегі қабылданған дұрыс шешім деп білеміз. Оқушыларымыз бен ата-аналарымызға дұрыс насихатталуына, заманауи білім алуға жауапкершілікпен, бастысы біртұтастыққа, түсіністікпен қабылдауына күш салудамыз.

Қашықтықтан оқыту барлығымызға жаңа қасиет беріп, қабілеттілігімізді шыңдай тұсуде. Бұл кезеңдегі тағы бізге керекті маңызды қабілеттіліктер:

Еркіндік пен икемділік – өз қалауыңыз бойынша білім алу мүмкіндігі, яғни, оқушы сабақтың уақытын, орнын және ұзақтығын дербес жоспарлай алады. Ыңғайлы уақытта, ыңғайлы жерде жұмыс істеу, уақытты үнемдеу мүмкіндігі;

Ұтқырлық – мұғалім мен оқушы арасындағы кері байланыс арқылы оқу процесінің табысты болуы;

Қол жетімділік – оқушының мектепте отырмай-ақ, білім қажеттіліктерімен шектелмеуге мүмкіндік береді;

Технологиялық тиімділік – оқу үрдісінде ақпараттық және телекоммуникациялық технологиялардың соңғы жетістіктерін қолдану, желілік компьютерлік дағдыларды жетілдіру.

Педагогикалық шеберлік – тек қана мұғалімнің жалпы, жан – жақты және әдістемелік сауаттылығы ғана емес, ол – әр сөзді оқушылырға жеткізе білу, олардың толық қабыл алуы. Ұстаздық шеберлік: 1) мұғалімнің өмірге көзқарасы, оның идеялық нанымды, моральды бойына сіңірген адам екендігі; 2) пәнді жетік білген, ойын толық жеткізетін және оқушылардың бойында әдеп, әдет, дағды сияқты моральдық нормаларды сіңіре білгендігі; 3) оқыту мен тәрбиелеудің әдіс – тәсілдерін меңгерген, білгенін қызықты да, тартымды өткізе алатын, педагогикалық әдеп пен талантын ұштастырған адам ғана шеберлікке ие болады. Педагогикалық шеберлікте педагогикалық техника деп аталатын мәселеге мән беріледі. Мұғалім әр сөзін дұрыс сөйлеп, нық айтуы тиіс, оның жүріс – тұрысы, қозғалысы, отырып – тұруы оқушыларға ерсі болмайтындай дәрежеде болуы керек.

Педагогикалық қабілеттіліктің тағы бір көрінісі – мұғалімнің шығармашылық іс-әрекеті, яғни оның тұлға ретінде жеке-даралығы және адамның индивид ретіндегі кейбір ерекшеліктерінің өзгеріске ұшырауы. Осыдан шығарар қорытындымыз: әрбір педагог мұғалім мамандығын тандап алған соң, ол жауапкершілігін бірге ала жүруі керек. Ұстаз өз пәнін ғана емес, дүние сырын, қоғамдағы өзгерістерді, адам мінездерін, өнердің қуат әсерін білетін жан болуы қажет.

ӘДЕБИЕТТЕР

1. Александров Г.И., Гареев В.М. Разработка системы совершенствования педагогического мастерства преподавателя вуза / Г.И. Александров.– М., 1977.
2. Акопов Г.В. Социальная психология образования / Г.В. Акопов. - М.: Флинта, 2000
3. Возрастная и педагогическая психология: Уч. для студ. пед. ин-тов / В.В. Давыдов, Т.В. Драгунова, Л.Б. Мтельсон
4. Возрастная и педагогическая психология: Тексты / Сост. Шуаре Марта О. – М, 1992.
5. А.В.Петровский «Педагогикалық және жас ерекшелік психологиясы»

Абдина Ж.К., - преподаватель математики
колледж АО «Финансовая академия», г. Нур - Султан
Abdina Zh.K.math teacher College of JSC "Financial Academy"
Nur - Sultan,

ПОВЫШЕНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ ПРИМЕНЕНИЯ ДИФФЕРЕНЦИРОВАННОГО МЕТОДА ОБУЧЕНИЯ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ INCREASING THE EFFECTIVENESS OF THE USE OF A DIFFERENTIATED TEACHING METHOD IN MATHEMATICS LESSONS

В статье представлена технология дифференцированного обучения, которая позволяет качественно проверить знания студентов. Эта технология, по которой, я, работаю уже более трёх лет.

The article presents the technology of differentiated education, which allows you to qualitatively test the knowledge of students. This technology, which I have been using for more than three years. При дифференцированном подходе для организации процесса обучения разрабатываю карточки – консультанты, технологические карты, которые помогают самостоятельно изучить приёмы решения примеров, закрепить и углубить навыки в их решении.

Ключевые слова: дифференциация, технология, карточка – консультант, технологическая карта.

Key words: differentiation, technology, card - consultant, technological card.

Одним из возможных путей реализации задачи повышения образования студентов является применение технологии, основанной на дифференцированном подходе в обучении. Дифференцированный подход в учебном процессе означает действенное внимание учителя как к группам студентов одного уровня знаний по предмету, так и к каждому студенту, проводя групповые и индивидуальные занятия для повышения качества обучения и развития каждого студента. [журнал «Білім»] При обучении математики я применяю педагогическую технологию обучения, основанную на принципах дифференциации.

Педагогическая технология В.М.Монахова – это продуманная во всех деталях модель совместной педагогической деятельности по проектированию, организации и проведения учебного процесса с безусловным обеспечением комфортных условий для студентов и преподавателей. [<https://infourok.ru>] Педагогическая технология В.П.Беспалько – это проект педагогической системы, реализованной на практике:

- 1) управленческая деятельность педагога;
- 2) познавательная деятельность учащегося.

Разноуровневые задания, составленные с учетом возможностей студентов, создают в группе благоприятный психологический климат. У студентов возникает чувство удовлетворения после каждого верно решенного задания. Успех, испытанный в результате преодоления трудностей, даёт мощный импульс повышению познавательной активности. У студентов, в том числе и у слабых, появлялась уверенность в своих силах, они уже не чувствуют страха перед новыми задачами, рискуют попробовать свои силы в незнакомой ситуации, берутся за решение задач более высокого уровня. Все это способствует активизации мыслительной деятельности студентов, созданию положительной мотивации к учению. [РФ/статьи/626916]

При дифференцированном подходе для организации процесса обучения разрабатываю разноуровневые задания в виде раздаточного материала для самостоятельной работы – это карточки для программированного контроля знаний по данной теме и контрольной работы по каждой теме соответственно требованиям уровней.

Групповая, работа парами, индивидуальная работы выявляют у студентов творческие способности. В ходе проведения урока я пользуюсь «Технологической картой» разработанный

и предложенный В. П. Монаховым. в эту карту вносятся: цели урока, материалы для усвоения (задания) и исправления. Групповая работа студентов – даёт возможность вместе сообща, советуясь решить задание, а затем кто –нибудь из группы показывает на доске решение и объясняет. Так как задания у каждой группы свои, то учитель может проверить решение сразу нескольких заданий. При этом появляется интерес студентов для решение других задач. Решение заданий высших уровней становится целью каждого студента. Использование на уроке мультимедийного проектора – это экономия времени учителя, как наглядность в тоже время вызывает интерес у студентов.

В ходе работы я задания подразделяю на 3 уровня:

К заданиям 1 уровня относятся задания, подобные тем, которые решались на первых уроках. Эти задания направлены на усвоение изученного в процессе применения изученных правил, определений и формул.

К заданиям 2 уровня относятся задания на систематизацию и упорядочение изученного материала.

К заданиям 3 уровня относятся задания познавательно – поискового типа, в процессе выполнения которых учащиеся вместе с совершенствованием и углублением ранее усвоенных знаний, приобретают новые знания.

При решении разноуровневых заданиях на помощь студентам приходит «карточка – консультант», на этой карточке они могут увидеть основные формулы, решение одного или нескольких примеров, а затем сами самостоятельно решают остальные задания. Ниже приведены примеры с разноуровневыми заданиями, «технологическая карта», «карточка – консультант».

Карточка – консультант

Тема: «Производная. Правила вычисления производных»

Условия задания	Формула	Решения
1. Найдите производную функции: $y = 12x^3 + 11x^2 - 10x + 6$	$x^n = nx^{n-1}$ $(u+v)' = u' + v'$	$y' = 12 \cdot 3x^2 + 11 \cdot 2x - 10 \cdot 1 + 0$ $y' = 36x^2 + 22x - 10$
2. Вычислите производную функции: $y = \frac{x^2 - 1}{2x + 1}$	$\frac{u}{v} = \frac{u'v - v'u}{v^2}$	$y' = \frac{(x^2 - 1)'(2x + 1) - (2x + 1)'(x^2 - 1)}{(2x + 1)^2}$; $y' = \frac{2x(2x + 1) - 2(x^2 - 1)}{(2x + 1)^2}$ $y = \frac{4x^2 + 2x - 2x^2 + 2}{(2x + 1)^2}$; $y' = \frac{2x^2 + 2x + 2}{(2x + 1)^2}$

<p>3. Вычислите производную функции:</p> <p>$Y = (x^3 + 5x)(2x^2 - 3x^3)$</p>	$(uv)' = u'v + v'u$	$y' = (x^3 + 5x)'(2x^2 - 3x^3) + (2x^2 - 3x^3)'(x^3 + 5x)$ $y' = (3x^2 + 5)(2x^2 - 3x^3) + (4x - 9x^2)(x^3 + 5x)$ $y' = 6x^4 - 9x^5 + 10x^2 - 15x^3 + 4x^4 + 20x^2 - 9x^5 - 45x^3$ $y' = -18x^5 + 10x^4 - 60x^3 + 30x^2$
--	---------------------	--

Карточка – консультант

Тема: «Производные сложных функций»

<p>1. Вычислите производную сложной функции:</p> <p>$y = (x^2 + 3x + 2)^4$</p>	<p>Полагая $u = x^2 - 5x + 8$, получим $y = u^6$, имеем</p> $y' = 6u^5 u' = 6(x^2 - 5x + 8)^5 (x^2 - 5x + 8)' = 6(x^2 - 5x + 8)^5 (2x - 5)$
<p>2. Найдите производную тригонометрической функции:</p> <p>$y = \cos^4(2x - 1)$</p>	$y' = \cos^4(2x - 1) = -4\cos^3(2x - 1)\sin(2x - 1)(2x - 1)' = -8\cos^3(2x - 1)\sin(2x - 1)$
<p>3. Вычислите производную сложной функции:</p> <p>$y = \sqrt{2 - 3x^2 + 2x}$</p>	<p>Полагая $u = 2 - 3x^2 + 2x$, получим $y = \sqrt{u}$, имеем</p> $y' = \frac{1}{2\sqrt{2 - 3x^2 + 2x}} (2 - 3x^2 + 2x)' = -\frac{6x + 2}{2\sqrt{2 - 3x^2 + 2x}} = -\frac{2(3x + 1)}{2\sqrt{2 - 3x^2 + 2x}} = -\frac{3x + 1}{\sqrt{2 - 3x^2 + 2x}}$
<p>Вычислите производную логарифмической функции</p> <p>$y = \sin^3 5x$</p>	$y' = 3\sin^2 5x \cos 5x (5x)' = 15\sin^2 5x \cos 5x$

Технологическая карта

Тема: «Правила вычисления производных. Производные степени и корня»

Логическая структура учебного процесса			
Постановка цели	Справочный материал	Материалы для усвоения	Исправления
<p>Ц. 1. Основные правила дифференцирования (производная суммы, производная</p>	$c' = 0$	<p>Вычислите производные функции:</p>	<p>Из – за не знания формул производных степени, корня,</p>

<p>произведения, производная частного), формула вычисления производной степенной функции и корня</p>	$x' = 1$ $(x^n)' = nx^{n-1}$ $\left(\frac{1}{x}\right)' = -\frac{1}{x^2}$ $(\sqrt{x})' = \frac{1}{2\sqrt{x}}$ $(u+v)' = u' + v'$ $(u-v)' = u' - v'$ $(uv)' = u'v + v'u$ $\left(\frac{u}{v}\right)' = \frac{u'v - v'u}{v^2}$	$y = 3x^4$ $y = 2x^{-5}$ $y = 5x^{-\frac{2}{5}}$ $y = 5\sqrt{x^3}$ $y = \frac{2x^2}{\sqrt[3]{x}}$ $y = (x^3 - 1)(x^2 + x + 1)$ $y = \frac{x^2 - x + 1}{x^2 + 1}$ $y = (3x^2 + 1)(2x^2 + 3)$ $y = \frac{x^3 + 3x^2 + 5x}{7x + 2}$	<p>правил вычисления производных у учащихся возникают трудности при решении примеров</p>
--	---	--	--

Библиографический список:

1. <https://infourok.ru> Социальная сеть работ образования;
2. РФ/статьи/626916 Социальная сеть работ образования;
3. журнал «Білім» Национальная академия образования имени Ы. Алтынсарина;
4. В.С. Крамор «Повторяем и систематизируем школьный курс алгебры и начал анализа»;
5. Н.В. Богомолов «Практические занятия по высшей математике»; И.И. Валущэ, Г.Д. Дилигул «Математика для техникумов»
6. Груденов Я.И. – Совершенствование методики работы учителя математики. – М.: Просвещение, 1990.
7. Дифференциация обучения в средней школе / Монахов В.М., Орлов В.А., Фирсов В.В. // Советская педагогика. 1990. №8. с. 42-47.

Мухаметчина Б.Т., - химия және биология пәнінің жоғарғы санатты оқытушысы
Алматы экономика және статистика колледжінің әдіскері.

ҰСТАЗ ЖОЛЫ – ҰЛЫ ЖОЛ

XXI ғасыр-қарыштап дамыған білім ғасыры. Елбасымыз Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевтың: «Еліміздің ертеңі – бүгінгі жас ұрпақтың қолында, ал жас ұрпақтың тағдыры – ұстаздардың қолында», «Болашақта өркениетті дамыған елдердің қатарына ену үшін заман талабына сай білім қажет. Қазақстанды дамыған 50 елдің қатарына жеткізетін, терезесін тең ететін -білім». Оқытудың әртүрлі технологиялары сарапталып, жаңашыл педагогтардың іс-тәжірибесі зерттеліп енуде. Заман талабына сай сабақ беру әдіс-тәсілдері де жаңарып, жанаша технологиялар мен модульдар анықталуда. Қоғамды ақпараттандыру экономиканың, ғылымның, мәдениеттің дамуының негізгі шарттарының бірі.

«Оқытудың жаңа инновациялық технологиясын қолдану арқылы білімалушылардың білім, білік дағдысын қалыптастыру» бұл тақырыпты таңдауымның себебі, білімді толық меңгеруіне жағдай жасау. Сол себепті күнделікті сабаққа жаңа инновациялық технологияны пайдалана отырып, сабақты түрлендіре қызықты өткізу

білімалушыны қызықтырады. Сонымен В.Ф. Шаталовтың тірек – сызбанұсқасын пайдалану арқылы уақытты үнемдеуге оқу материалын белгілі бір көлемін ықшамдауға қажет. Схема – конспекта арқылы бағдарламаға оқулықтарға әдістемелік және ғылыми әдебиеттерге сеніп негізгі, тізбекті сұрақтар алынып жақсы ойлауға жағдайлар жасалады. Әсіресе органикалық және бейорганикалық қосылыстар арасындағы генетикалық байланыстарын бірден анықтайды. Дамыта оқыту технологиясын орыс ғалымдары А.С. Выгодский, А.Н. Леонтьев, Л.В. Занков, Д.В.Эльконин т.б. Қазіргі таңда жеке тұлға қоғам үшін белсенді түрде аз уақытты қамтып, жоғары сапалы дәрежеде дамуы қажет. Бұл технологияны А.С. Выгодский «педагогикада бала дамуының ертеңі емес, келешегі күніне сүйенуі керек» - деген. Осыған орай ол бала дамуының екі деңгейін анықтайды:

- Өзекті даму деңгейі - бала бойындағы қалыптасқан, өзбетінше орындай алатын іс – әрекеттер.
- Жақын даму аймағы бұл бала әлі өз бетінше іс – әрекетті орындай алмайды, бірақ үлкендердің көмегімен жүзеге асатын көрініс.
- Бұл технология барысында оқытушы ұстанымы: дос, көп нәрсені білетін, терең білімді ақылшы. Білімалушының ұстанымы: өзі анықтап, еркін өз қалауы бойынша іс – әрекет ету.

Дамыта оқыту арқылы білім беруде әр сабақтың мақсат, міндетін айқындап алу керек. Болашақ кәсіптік мамандыққа даярлау, химия және биология пәніне деген қызығушылықты ояту, білім сапасын арттыру болып табылады. Қазіргі білім беру ісінің басты шарттарының бірі білімалушы өзіне керекті мәліметті өзі іздеп табуы және өз білімін өзгемен бөлісу, қолдана білуі болып есептеледі.

Сондықтан мен өз сабақтарымда мүмкіндігінше білімалушыларды өз беттерімен ақпараттарды іздеуге, қосымша мәліметтерді алуға алдын ала жоспар бойынша дамыта оқыту технологиялар көмегімен анықтай алуға үйретемін.

Осы технологияның қолдануының нәтижесінде:

- Ізденушілікке, зерттеушілік қабілеті дамиды.
- Оқытушымен білімалушы ынтымақтаса жұмыс жүргізеді
- Тапсырманы меңгертуде топпен, жұппен жұмыста электронды оқулықты тиімді қолдану, өздігінен тапсырманы орындауға мүмкіндік береді.
- Білімалушы білімін өзі тексеріп, өзі бағалай алады
- Үй жұмысын орындауда ақпараттық көмек ала алады
- Күрделі зерханалық және практикалық тапсырмаларды көріп, нәтижесін сараптауға мүмкіндік береді.
- Өз достарымен жылдам ақпарат алмасады.
- Интернет желісінен қажетті ақпаратты алуға, пайдалануға мүмкіндік береді.
- Қажетті мәліметтері үнемі жанынан табылады.

Ізденіс арқылы шығармашылыққа баулиды т.б. көптеген тиімділігін атап өтуге болады.

Мысалы: №101 «Биохимия ғажайыптары» атты сабақтан тыс кеш өткізілді. №103 «Қаржы» топта өткізген ашық сабақ « Көмірсутектердің табиғи көзі. Мұнай» тақырыбынан прессконференция өткіздім. Тақырыпқа байланысты презентациялар, өздік жұмысы, үй жұмысын берілу арқылы электронды нұсқада жинақталды. Бұл жинақтар сабақ көрнекіліктеріне қолданылады. Бұл білімалушының қызығушылығын арттырады. Осы оқу жылында физика мен химия пәндері интегралды ашық сабақ өткіздік. «Көміртек және кремний, оның қосылыстары.Өткізгіштерді тізбектей параллель қосу»тақырыбында. Білімалушылар командалық жарыспен, блиц сұрақтарға жауап беру және деңгейлік тапсырмалармен жұмыс істеу арқылы, білім мен іс- әрекеттерімен белсенділік көрсетіп ынталы түрде ұжымдық принциптермен жұмыс істеді. Білімалушыларды үш топқа бөліну арқылы олардың арасындағы бәсекелестікті жандандыру арқылы қызығушылықтарын байқатты. Оқытушымен білімалушылар арасында педагогикалық қарым - қатынас болып отырды. Сонымен бірге жаңа материалды үйрету арқылы білімалушылардың ғылыми -

техникалық көз-қарастарын қалыптастыру, еңбек сүйгіштік, сенімділік, шығармашылық белсенділікке тәрбиелеу жүзеге асырылды. Қазір зерханалық жұмыстарды бейне жазбадан көру арқылы, өз ойларын қорыту, үйде жасап көру мүмкіндігі өте жоғары. Интернет желісінен алынған зерханалық жұмыстардың жазбасы сақталып, көшіріп алып көрулеріне, қайталауларына мүмкіндік жасалған. **Сабақ көрнекілігі:** (бейнефильм, қызықты тәжірибелер электронды ұялы сынақ). Әр сабақта қолданылатын презентациялар А4 форматында шығарылды. Бұл әр білімалушы мен жеке жұмысқа, қосымша сабақтарда, ұялы телефонға түсіріп алып, оқуына мүмкіндік береді. Әр тарауға, жеке тақырыпқа, жылдық, аралық білім тексеру жұмыстарына арналған электронды сынақ жұмысы құрастырылды.

Білімалушы шығармашылығы: баяндамалар, «Тәжірибе жұмыстары», «Химия заңдары», «Анықтамалар», «Ғалымдар өмірінен үзінді», «Қызықты ақпарат», т.б жинақталған.

Білімалушы білімін тексеру мақсатында өткізілетін аралық аттестациялауға арналған есептер жинағы, сынақ тапсырмалары, химиялық диктанттар, сұрақтар мен жауаптар көмекші әдістемелік әзірлемелер құрастырылып, жинақталған. Білім көрсеткішін %тік бақылау жұмысы, 2 айда бір рет өткізілетін аралық аттестациялау нәтижесі, жарты жылдық, жылдық бақылау жұмыстары, сынақ бағаларының нәтижесі бойынша талдау жасалып, нәтижесі қадағаланады. «Келер ұрпақ алдында зор жауапкершілік жүгін арқалап келеміз», - деген Елбасы Н.Ә.Назарбаевтың сөзі ұстаз қауымына үлкен тапсырыстарды артып отыр. Еліміздің болашағы көркейіп, өркениетті елдер қатарына қосылуы, бүгінгі ұрпақ бейнесімен көрінеді. Дүниежүзілік озық тәжірибелерге сүйеніп, жаңа типті оқыту, яғни әр баланың табиғи қабілетін дамыту үшін қолайлы жағдайлар жасай отырып, оны жан-жақты дамыту керек. Қазіргі білім беру мазмұны жаңарып, жаңа көзқарас пайда болып, оқытудың жаңа технологиясы өмірге келді. Яғни педагогикалық технология ұғымы іс-әрекетімізге кеңінен еніп, қолданылуда. В.Кларин технология сөзінен қандайда болсын істегі шеберлікті, оқыту-үйретудегі амалдардың жиынтығы, ал педагогикалық технология (тәрбие технологиясы, қарым-қатынас технологиясы, оқыту технологиясы) «педагогикалық мақсатқа қол жеткізу жолындағы барлық қисынды ілім амалдары мен әдіснамалық құралдардың жүйелі жиынтығымен жұмыс істеудің реті» – деп түсінік берді. Педагогикалық жаңа технология – іс-әрекетке, оқыту барысында жүзеге асатын педагогикалық жүйе. Ол дара тұлғаны жетілдіруге, белгілі бір мақсатқа жету жолында арнайы ықпалды ұйғаруға қажетті байланысқан әдіс-тәсілдер. Ендеше педагогикалық технология – оқу-тәрбие үрдісінің шығармашылықпен оқытумен тәрбиенің тиімділігін қамтамасыз ететін жанды құрамдас бөлігі, технология – ақырғы мақсатқа жететін әрекеттер жүйесі. Жаңа педагогикалық технология баланың жетілген тұлға ретінде дамуы үшін маңызы зор.

Қазіргі уақытта педагогика ғылымының бір ерекшелігі – баланың тұлғалық дамуына бағытталған жаңа оқыту технологияларын өмірге енгізуге ұмтылуы. «Педагогикалық технологиялар – бұл білімнің басымды мақсаттарымен біріктірілген пәндер мен әдістемелердің: оқу-тәрбие процессін ұйымдастырудың өзара ортақ тұжырымдамамен байланысқан міндеттерінің, мазмұнының, тұрпаттары мен әдістерінің күрделі және ашық жүйелері, мұнда әрбір құрамның басқаларына әсер етіп, ақыр аяғында оқушының дамуына жағымды жағдайлар жиынтығын құрайды» Жаңа технология түрлерін сабақ үрдісінде пайдалану, білімалушының шығармашылық, интеллектік қабілетінің дамуына, өз білімін өмірде пайдалана білу дағдыларының қалыптасуына әкеледі. **Жүсіпбек Аймауытов: «Сабақ беру – үйреншікті жай ғана нәрсе емес, ол жаңадан жаңаны табатын өнер»,** - деген екен. Сондықтан қазіргі таңдағы педагогика жаңалықтарын, қазіргі қолданылып жүрген пән ерекшелігіне қарай қолдана білу – оқыту мақсатына жетудің бірден-бір жолы.

Инновациялық технология электрондық есептеуіш техникасымен жұмыс істеуге, оқу барысында компьютерді пайдалануға, модельдеуге, электрондық оқулықтарды, интерактивті тақтаны қолдануға, интернетте жұмыс істеуге, компьютерлік оқыту бағдарламаларына негізделеді.

Жаңа технологияны қолдануда білімалушылардың пәнге деген қызығушылығын арттырып қана қоймай, үлкен ізденіспен, шығармашылыққа жетелеуге де болады. Нәтижесінде білімалушы:

Оқыту процесінде жаңа технологияларды қолдана отырып білімін шыңдайды;

Жаңа оқыту үрдісін қалыптастырады; Өздігінен ізденімпаздық қабілеті артады;

Жаңа оқыту технологиясы негізінде өткізілген сабақ үрдісінде өзінің іс-әрекетін.

Осындай жаңа әдіс-тәсілдерді жаңа форматта жоспарлап, жаңа технологияларын тиімді пайдаланып, сабақ беріп, ұстаздар арасында іс-тәжірибені бөлісіп жүрген, жаңашылға бет бұрған, ұстаздардың бірімін деп ойлаймын.

Қазіргі заманда жастарға ақпараттық технологиямен байланысты әлемдік стандартқа сай мүдделі жаңа білім беру өте қажет.

Н.Ә.Назарбаев

Жарылқапова Ж.Ә.,

«Алматы құрылыс және халықтық кәсіпшілік колледжі» КМҚК

ТЖКББ-ДЕГІ ЖАҢАРТЫЛҒАН БАҒДАРЛАМАНЫ ОҚЫТУ ТИІМДІЛІГІ

Қазіргі кезеңде білім берудің сапасын жақсарту, әдістемелік негізін өзгерту заман талабына сәйкес туындап отырған қажеттілік. Экономиканың әлемдік өсімінің орта деңгейден жоғары қарқынын қамтамасыз етуге және отыз озық елдің қатарына қарай тұрақты түрде ілгерілеуге лайықталған Тұңғыш Президентіміз – Елбасы Нұрсұлтан Назарбаевтың кезекті Жолдауындағы төртінші басымдығында, “Ең алдымен, білім беру жүйесінің рөлі өзгеруге тиіс. Біздің міндетіміз – білім беруді экономикалық өсудің жаңа моделінің орталық буынына айналдыру. Оқыту бағдарламаларын сыни ойлау қабілетін және өз бетімен іздену дағдыларын дамытуға бағыттау қажет” – екендігін атап өткен.

Кіріспе

«Білім мен ғылымды дамытудың мемлекеттік бағдарламасында» білім беру жүйесіндегі реформалау мен модернизациялау үдерісінің негізгі мақсаттары мен бағыттары көрсетілген. Жүргізіліп жатқан реформалардың басты мақсаты – өндіріске бейімделген, кәсіптік шеберлігі шыңдалған, білікті кәсіби маман дайындау, рухани дүниесі бай және адамгершілігі зор, қазіргі қоғамда ұлттық құндылықтарды бағалауға және дамытуға қабілетті тұлғаны тәрбиелеп шығару.

Қазіргі замандағы білім берудің негізгі мақсаты — еңбек нарығында бәсекеге қабілетті, құзыретті, өз жұмысын жақсы білетін, жан-жағына бағыт-бағдармен қарайтын, әлемдік стандарт деңгейінде нәтижелі жұмысқа, кәсіби өсуге, әлеуметтік-саяси оңтайлы тез әрекет жасауға, болып жатқан өзгерістерге тез бейімделуге қабілетті, индустриалды-инновациялық жағдайды шешуге лайық, өз қалауы мен қоғам талабына сай білікті, өз ісінің шебері, кең ауқымды, жан-жақты дамыған, өзінің әлеуметтік-экономикалық және рухани дамуының мазмұны мен сипаттарының өзгеруіне және еңбек сапасына талаптың жоғарылуына байланысты өз ісін жетік білетін, кәсіби білігі мол кәсіби маман дайындау.

Техникалық және кәсіптік білім берудің мақсаты — қоғамның және экономиканың индустриялық-инновациялық даму сұраныстарына сәйкес техникалық және кәсіптік білім беру жүйесін жаңғырту, білім беру жүйесіндегі білім, білік, дағды жиынтығын толық меңгерген, қоғам өміріне белсене араласатын, шығармашылықпен ойлайтын, өзін-өзі көрсете алатын, өздігінен ақпаратты іздеп, талдайтын және оны дамытуға қабілетті, кәсіби құзыретті, функционалды сауатты жеке тұлғаны қалыптастыруға бағытталған.

Бүгінгі таңда білім беруді жаңғырту – заманның талабы. Болашақ мамандарды даярлауда олардың кәсіби құзіреттілігін қалыптастырудың маңыздылығы қазіргі таңда жаңа технологиялармен оқыту жүйелі түрде жүргізілуде. Ол үшін студенттердің кәсіби құзіреттілігін теориялық және тәжірибелік тұрғыдан жетілдіру қажет және білім беру ұйымдарында қызмет жасайтын мамандарды қайта оқыту, интерактивті білім беру, түрлі технологиялық және өндірістік оқу тәсілдер арқылы оқуға деген қолжетімділікті арттыру, білім беруді жаңғырту.

Мамандар даярлауда оқу-тәрбие үдерісін жаңғырту білім саласына ене бастады. Мәселен, бүгінгі таңда маманды дамыту білім беру жүйесін түбегейлі өзгертті деп айтуға болады. Оқыту үдерісін жаңғырту бағыты бойынша сұранысқа ие, болашағы бар бағыттарды күшейтудің маңызы зор. Біліктілікті арттыру жүйесі мен түрлі серіктестіктер жобалары жалпы алғанда студенттердің сауаттылығын қамтамасыз ету міндеттерін орындауға көңіл бөлгендіген, болашақ мамандар ақпараттық ортадағы өзіндік жұмысты ұйымдастыруға жеткілікті дәрежеде дайындауда.

Болашақ мамандардың кәсіби құзыреттілігін қалыптастыруда төмендегі мәселелерге: кәсіби құзыреттілікті қалыптастырудың тиімді жолдарын айқындай алуға, іс-әрекетті ұйымдастыруға қызығушылықтарының басым болуына; қажеттіліктері, белсенділіктері, ізденістері мен білім берудің әдістемесін толық меңгеруі; білім, білік, дағдылардың дәрежесіне сәйкес болуын қадағалай білуі; мақсатқа жетуге байланысты тиімді жолдарды таңдай алуы; ұсынылған жаңа білім мазмұнын игеруі және оны эмоционалдық көңіл күймен қабылдауы; талдау жасауы, шығармашылықпен болжам жасай білуі мен нәтижеге жетуге ұмтылысының болуына баса назарда. Сондықтан да білім алушының таңдаған пәні бойынша, мамандығына қатысты сабақтарды меңгеруі үшін – сайыстар ұйымдастырылуда.

Мысалы; WorldSkills т.б.

Сайыстарға қатысқан студенттер маман кәсібіне төселіп, көш ілгері жұмыс атқаруға қабілеті артады. Осыған байланысты, өндірістік тәжірибеге тарту жұмысына да елеулі көңіл бөлініп отыр. Бұл негізде техникалық және кәсіптік білім берудің инновациялық жүйесіне білім жүйесін жаңғырту аясында дуальды кәсіби білім беруді дамыту, жұмысшы кадрларының зәрулігін еңсеру үшін қолданбалы мамандықтардың заманауи орталықтарын құру міндеттері қойылды. Дуальды жүйенің негізі оқу орны мен өндірісте қатар оқыту болып табылады. Бұл кәсіптік-техникалық білім берудегі басты проблема — оқу орнындағы теория мен заманауи өндіріс практикасы арасындағы алшақтықты жоюға мүмкіндік береді. Дуальды оқытуда теория мен практиканың өзара байланысы принципі жүзеге асырылады, мұның өзі болашақ маманға кәсіпорында жұмыс істеу кезінде қажетті біліктілікке ие болуға көмектеседі. Мұндай оқыту өндірістің нақты сұраныстарына барынша жақындатады да жұмыс берушілер дайын мамандарға ие болады. Бүгінгі таңда еңбек нарығында жас маманның бойынан табылуға тиісті тәжірибелік дағды, білім мен тәжірибені талап ететін нақты өндірістік тәжірибие болып табылады, себебі білікті мамандармен қамтамасыз ету — бұл жетістікке қол жеткізудің кепілі.

Қазіргі кәсіби білім беру оқу орындарында жалпы оқытудың жаңа технологияларын оқу процесінде белсенді қолдануда. Әлемдік оқу үрдісінің өзегі — жаңа технологиялар екені мәлім. Әрбір технология өзіндік жаңа әдіс-тәсілдермен ерекшеленеді. Әдіс-тәсілдерді оқытушы ізденісі арқылы студент қабілетіне, қабылдау деңгейіне қарай іріктеп қолданады. Қазіргі таңда техникалық және кәсіптік білім беру жүйесінде модульдік оқыту технологиясы «Кәсіпқор» Холдингі» КЕАҚ әзірлеген білім беру бағдарламалары негізінде жұмыс оқу бағдарламалары әзірленді. Әзірленген бағдарлама бойынша білім алушылар бір мамандық шеңберінде бірнеше біліктілік алуға мүмкіндік алады.

Модульдердің мазмұнын әзірлеу күтілетін оқыту нәтижелерін жоспарлаудан басталады. Оқыту нәтижелері құзыреттіліктер формасында суреттеледі (біліктіліктерді алуға қажет), оларды білім алушылар модуль аяқталған соң көрсетеді. Оқыту нәтижелерін жоспарлау кезеңінде оқу уақытының көлемі, оқыту әдістері және олардың жетістіктерін бағалау критерийлері анықталады. Оқыту нәтижелері құрамдық компоненттері бойынша бүтіндей бағдарламаның оқыту нәтижелеріне қол жеткізуіне себепкер болады. Оқыту нәтижелерінің анықтамалары келесі сипаттамаларға ие болуы тиіс: нақтылық – терминдерінде білім мен дағды көмегімен студенттің қол жеткізетін нақты күйі; өлшемділік –

бағалауға және өлшеуге болатын мүмкіншілігі; қол жеткізулік – оқу жұмысымен қамтамасыз етілетін студентке арналған модульдің, пәннің немесе бағдарламаның сәйкесінше деңгейлер жиынтығы; сәйкестік – бағдарлама (кәсіби стандарт) мақсаттарының бір пәннен екінші пәнге ауыстыру мүмкіншілігімен байланысы; мөлшерлестік – бағдарлама немесе пәнге анықталған уақыт оқу пәнінің мазмұнымен, көлемімен мөлшерлі болуы; тартымдылық – білім алушы алдына қойылған оқыту мақсаттарына жетуіне мүдделі болуы.

Атап айтсақ, модульдік технологиясы студенттердің оқу мотивациясын күшейтіп, шығармашылық ізденістерге жетелейді, бұл технология жеке студенттің білім сапасын анықтауға бағытталады. Студентке берілетін білімді алдын-ала модульге бөліп алып, үйрету өзінің тиімді нәтижесін береді. Білім алушының мүмкіндігіне қарай модульдік оқытуда мәтіннің мазмұны бөліктерге бөліп беріледі. Демек, модуль – іріленген мазмұнды дидактикалық бірлік деп саналады.

Модульдік оқыту – материалдары белгілі бір құзыреттіліктерді құруға бағытталған, жеке өзара байланысқан блоктар түріндегі материалдарды құрылым-дауды қарастыратын оқыту жүйесі. Модульдік оқытуда орталық түсінік болып «модуль» түсінігі саналады. ЮНЕСКО анықтамасына сәйкес модуль – «жеке немесе топтық зерттеулерге арналған, тапсырмалармен өз жылдамдылығына сәйкес зейінді танысу мен тізбектеп орындау арқылы бір немесе бірнеше дағды алып шығуды мақсат еткен жекеленген оқыту пакеті» «Модуль» түсінігінің этимологиясы мен семантикасы функционалдық түйінді білдіреді (лат.аударғанда Modul).

Модульдік оқытудың мақсаты – мазмұны мен оқытудың ұйымдастырылуы бойынша адамның нақ қазіргі мезеттегі қажеттіліктерін қамтамасыз ететін және жаңа, туындайтын мүдде векторын анықтайтын икемді білім беру құрылымдарын құру болып табылады. Модуль арқылы білім алушылардың өздік ізденісіне жол ашылады, олар әр бөліктер бойынша ойланады, қосымша материалды пайдаланады, тұжырым, қорытынды жасайды. Бөлінген мәтіндермен жұмыс жасай отырып, оларды толықтырады, қысқартады, мазмұнға сай өзгертулер жасайды. Сөйтіп, олар оқу материалының дербес бөлік екеніне көз жеткізіп, дәстүрлі оқыту мен модуль арқылы оқытудың ерекшеліктерін танып біледі.

Модульдік оқыту берілетін білімнің студенттердің жеке бастарының ерекшеліктеріне, іскерліктеріне, жұмыс істеу қабілетіне, белсенділігі мен пәнге қызығушылығына бағыттауға, оқыту жүйесін білім алушының жеке басының игеру қабілетімен үндестіру мәселесін іске асыруға мүмкіндік туғызады. Ең бастысы мұнда пәнді мазмұнға қарай модульге бөлу, оның мақсатын нақтылау және модульдің тексерілуі, жүйелілігі, тиімділігі, нәтиженің айқындығы, білім алушының шығармашылықпен ойлауға қалыптастындығы байқалады. Модуль оқу материалының мазмұнын сапалы, көрнекі түрде меңгеруге ықпалын тигізеді.

Техникалық және кәсіптік білім беру саласында бәсекеге қабілетті білікті мамандардың дайындалуына, заман көшінен қалып қоймай егеменді еліміздің сауатты азамттарының қалыптасуына жаңа оқыту технологияларын енгізу үлкен серпін бермек.

Дуальды оқыту жүйесі дегеніміз — теорияны өндіріспен ұштастыра оқыту технологиясы. Ол алғаш Германияда пайда болып, негізі қаланды. Дуальды оқыту жүйесінің кәсіби мамандар даярлауда тиімділігі мен нәтижелілігі зор екендігі тәжірибеде дәлелденген. Дуальды оқыту жүйесі қазіргі дүниежүзілік тәжірибеде бар дүние. Оған мысал ретінде Германиядағы кәсіптік-техникалық білім берудегі даярлаудың дуальдық жүйесін алуға болады. Мұнда оқушылар уақытының үштен екі бөлігінде еңбек ете жүріп өндірістен қол үзбей оқиды, тек уақытының үшінші бөлігін теориялық оқуға, білімді ұйымдастыруға арнайды.

Дуальды оқыту жүйесінің негізгі мақсаты — техникалық-кәсіптік оқу орындарының жұмыс беруші жеке сектордағы өндіріс, шаруашылық мекемелерімен серіктестік ретінде бірлесе отырып, нарық заманында бәсекелестікке төтеп бере алатын, жаңа инновациялық-технологиялық бағдарламаларды меңгеруге дайын жұмысшы мамандар даярлау.

Дуальды оқыту жүйесі — теориямен қоса практиканы пайдалану деген сөз. Түлектер теориялық жағынан емес, практикалық жағынан да сауатты болмақ.

Қорытынды

Бастысы, түлектердің жұмысқа орналасу көрсеткіші жоғары деңгейде болатындығында, оқыту жүйесіндегі ерекшеліктердің бірі оқу орындары өздеріде даярланатын мамандықтарға сәйкес келетін кәсіпорындармен келісім-шартқа отырады.

Бір сөзбен айтқанда, дуальды жүйе бойынша білім алған колледж түлегі жұмыссыз қалмайды.

Дуальды оқыту әдісінің келесі бір ерекшелігі — еңбек нарығына қажетті жас мамандарды даярлауға тек білім мекемелерінің ғана емес, сонымен қоса жұмыс беруші мекемелердің де жауапкершілігін арттырады.

Нәтижесінде: оқу орындарында болашақ мамандардың кәсіби күзiреттілігін қалыптастырудың сапасы қоғам сұранысына сай келеді деуге болады.

Әдебиеттер

1. Назарбаев Н.А. Қазақстан халқына арнаған 2012 жылғы «Қазақстан – 2050 стратегиясы». – Астана, 2012
2. Құдайбергенова К.С. Құзырлылық амалының негізгі ұғымдары. – Алматы,
3. «Кәсіптік мектеп» журналы №2, 2010 ж.
4. Дуальды оқытуды ұйымдастыру қағидаларын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 21 қаңтардағы № 50 бұйрығы.

Абжапарова Б.К., педагогика пәнінің оқытушысы

Ибраймова С.С., саясаттану және әлеуметтану негіздері, құқық негіздері пәнінің оқытушысы

Абай атындағы Жамбыл гуманитарлық жоғары колледжі

БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНДЕ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ПАЙДАЛАНУДЫҢ ТИІМДІ ЖОЛДАРЫ

Қоғамның қай кезеңінде болмасын жеке тұлғаның қалыптасуы ұстаздан басталады. Білім саласындағы жаңашылдықтар мен өзгерістер педагогтен үлкен жауапкершілікті талап етеді. Өздігінен білімге құштар, жан – жақты ізденетін, алдағы өмір жолын тиімді болжай алатын тұлға тәрбиелеу – оқытушының қолында. Жас ұрпаққа қоғам талабына сай тәрбие мен білім беруде оқытушының инновациялық ғылыми-педагогикалық іс-әрекетінің негіздерін меңгеруі маңызды мәселелердің бірі. Терең білім оқытушының аса қажет қажымас ізденімпаздығы мен талмас талабымен келеді. Ал, ізденімпаз педагогтың алдына қойған міндеті — қазіргі заманғы педагогикалық технологияларды меңгеріп оқытудың әдіс тәсілдерін үнемі жетілдіріп отыру және алған жаңа білімдерін алдындағы студентіне тиімді түсіндіру.

Елімізде заман талабына сай білім берудің жаңа жүйесі жасалып, әлемдік білім беру кеңістігіне еруге бағыт алуда. Бұл оқу-білімді дамыту үрдісіндегі елеулі өзгерістерге байланысты болуында. Себебі, білім берудің мазмұны жаңарып, парадигмасы өзгерді, жаңа көзқарастар мен зерттеулер енгізілуде. Ғылым мен техниканың жедел дамып, жаңа мәліметтер ағыны күшейген заманда жеке дара қабілеті мен талантын дамыту, ақыл-ой мүмкіндігін қалыптастыру білім беру мекемелерінің басты міндеттерінің бірі.

Қазіргі таңда оқытушылар инновациялық ақпараттық мәліметтер мен әдістемелерін өз тәжірибелерінде пайдалана отырып сабақтың сапалы әрі қызықты өтуіне қызмет етуде. Осыған орай, оқу-тәрбие үрдісінде оқытудың инновациялық әдіс-тәсілдерін қолданудың мынадай ерекшеліктерін атап көрсеткіміз келеді. Дербес оқыту технологиясы — оқу-тәрбие үрдісінде ғылымның негіздерін игерту үшін ізгілік, адамгершілік қасиеттерді қалыптастыра отырып, жеке тұлғаның әлеуметтік-психологиялық жауапкершілігін арттырады. Саралап деңгейлеп оқыту технологиясында оқытудың мазмұны мен әдістері шығармашылық ізденіс негізінде студенттің инновациялық қабілеттерінің қалыптасуына бағытталады. Ақпараттық бағдарламалап оқыту — оқытудың мазмұнын пәнаралық байланыс тұрғысынан ұйымдастырады. [1]

Бүгінгі күні барлық елдер жоғары сапалы білім жүйесімен жұмыс істеуде. Өйткені қазіргі заманда елдің бәсекеге қабілеттілігі оның азаматтарының парасаттылығымен анықталады, сондықтан білім беру жүйесі болашақтың талабына сәйкес дамуы тиіс. Оқушыларды заманауи әдіс – тәсілдермен оқытып, ой – өрісі кең, саналы, еркін азамат етіп тәрбиелеу қажеттілігі де осы себептен туындап отыр. Жаңа технологияның әдіс – тәсілдер студенттің білімін толықтыруға көмектеседі.

Дидактика тарихында оқытудың үш түрі қалыптасқан: түсіндірмелі-иллюстрациялы (дәстүрлі), проблемалы, бағдарламалы (компьютерлік).

Түсіндірмелі-иллюстрациялы оқыту дәстүрлі оқытуда түсіндіру жолдары мен көрнекіліктерді өзіне кіріктіріп отырады. Бұл жүйедегі негізгі оқыту әдіс-тәсілдеріне көрнекіліктерді пайдалана отырып түсіндіру ді жатқызамыз.

Бағдарламалы (компьютерлік) оқыту– оқыту процесін басқаруды жетілдіру, білімалушыдан өзін-өзі тексеруіне, жеке дара жұмысын зерделеуіне көмектеседі. Бағдарламалы оқытуда жаңа бағдарланған оқулықтар мен оқыту құжаттарын үйрету қолданылады. Проблемалық оқыту - ситуация туғызу мен студенттердің оқу проблемасын дербес шешулері бойынша іс-әрекеттерін басқарады. [2]

Инновациялық білім берудегі ең басым бағыттардың бірі – қазіргі білім беру жүйесінің жаңа, динамикалық жағдайында шығармашылық пен белсенді қызмет жасауға қабілетті педагог мамандарды әзірлеу және қайта даярлау. Бұл бағытта білім берудің әртүрлі нұсқадағы мазмұны, құрылымы, ғылымға және тәжірибеге негізделген жаңа идеялар, жаңа технологиялар бар. Сондықтан әртүрлі оқыту технологияларын, оқу мазмұны әрбір білім алушының жас және жеке дара психологиялық ерекшеліктеріне орай тандап, тәжірибеде сынап қараудың маңызы зор. Ғылыми-педагогикалық әдебиеттерде іс жүзінде анықталып табылған оқыту үрдісінің нәтижесін көретін әдіс-тәсілдері, түрлері көбіне жаңашыл, инновациялық болып табылады.

Жаңа инновациялық оқыту технологиясы кәсіптік қызметтің ерекше түрі болып табылады. Бұл өз қызметіне шығармашылықпен қарайтын, жеке басының белгілі іскерлік қасиеті бар адамды қажет ететін жұмыс. Шындығында да әрбір педагог жаңа инновациялық технологияны меңгеру барысында өзін-өзі қалыптастырып қайта дамытады. [3]

Инновациялық технологиялардың педагогикалық негізгі қағидалары:

- білім алушыны ізгілік тұрғысынан қарау;
- білім алушының танымдық күшін қалыптастыру және дамыту;
- білім алушыныға өз бетімен әрекеттену әдістерін меңгерту;
- білім алушының танымдық және шығармашылық икемділігін дамыту;
- әр студентті оның қабілеті мен мүмкіндік деңгейіне қарай оқыту;

Білім алушыға бірден-бір әсер ететін орта оқу орны. Білім ордасында жасөспірімге қандай мағлұмат берсек сол күйінде ол соның санасында сақталады. Айтылып түсіндіріліген мәліметтерді өздеріне соңына дейін жалғастырып келуі тапсырылса, ақпаратты белсенді түрде сіңірген студент есінде өздері айтқаны мен жасағандарының 90% -ы сақталып қалады.

Оқу-тәрбие үрдісінде қолданып, айтарлықтай нәтиже беріп жүрген инновациялық педагогикалық технологиялардың бірі мыналар:

- деңгейлеп оқыту технологиясы
- тесттік жүйемен оқыту
- ойын технологияларын қолдану
- дискуссия сабақтары
- интеграциялық сабақ
- топпен жұмыс
- Инсерт (білемін, білгім келеді, үйрендім)
- проект әдісі (жоба)
- рольдік ойындар
- проблемалық оқыту әдісі
- Джигсо әдісі
- Канбан әдісі

. SVOT әдісі (өзін және өзгені бағалауына өте қолайлы).

Миға шабуыл әдісі.

Аталған технологиялар мен әдістерді отандық әріптестеріміз өз сабақтарында пайдаланып өткізеді деп ойлаймыз. Олардың келесі әдістеріне тоқталсақ. Ой қозғау әдісінде студенттің басынан өткен бұрынғы тәжірибесіне сүйене отырып, жеке, топтық және ұжымдық талқылау арқылы берілген тақырып мазмұнымен өз бетінше жұмыс жаусауына септігі зор. Карусель әдісімен білім алушының көру, есте сақтау, ойлау қабілеті, креативті шыңдалады. Ширатуда жаңа тақырыпты меңгергендігін тексеру мақсатында қолданған тиімді. Галерея аралау әдісінде өзгелердің қабырғаларға ілген көрнекі материалдарын жеке аралап жүріп, өз ойын көбіне сол нәрсеге жазуға арнап, өткен сабақтарын қайталауға көмектеседі. Венн диаграммасы – студенттерді жоғары деңгейдегі ойлау қызметі мен салыстыра білу қабілетін дамытуда қолданылады. Сабақты бекіту үшін тиімді стратегия. Мұнда айқастырылып екі дөңгелек сызылады, оның ортаңғы бөлігіне ортақ мәліметтер жазылады, жеке бөліктерге әр құбылыстың өзіне тән ерекшелігін көрсетеміз.

Оқытылатын сабақтың қызықты өтуі оқытушының үнемі іздену, ұтымды әдіс-тәсілдерді қолдану, оқыту әдістемесін жаңартып отыруына байланысты. Қазіргі таңда қоғамдық пәндерде оқытушының инновациялық және интерактивтік әдістемелерін сабақ барысында пайдалана отырып сабақтың сапалы, әрі қызықты өтуіне ықпалын тигізуіміз қажет. Сондықтан қазіргі заманғы ақпараттық технологиялар әрбір ізденуші студенттің білім беру үрдісіне шығармашылық қабілетін дамытуға айқын мүмкіндіктер береді. Сондай-ақ олардың танымдық іс-әрекеттері күшейіп, өзіндік жұмыстарды тез орындау мүмкіндіктері артады. Осылайша оқыту құралдарының бірі –электрондық оқулық. Бұл оқулық даралай оқытуда жаңа информацияларды жеткізуге мол септігін тигізеді және игерілген білімін қайталап бақылауда өте тиімді құрал.

Жаңа технологиялардың педагогикалық негізгі қағидалары:

- Жасөспірімге ізгілік тұрғысынан қарау;
- Оқыту мен тәрбиенің бірлігі;
- Танымдық күшін қалыптастыру және дамыту;
- Білім алушыға өз бетімен әрекеттену әдістерін меңгерту;
- Танымдылық және шығармашылық икемділігін дамыту;
- Оқу үрдісін студенттің толықтай сезініп қабылдауы.

Инновациялық технологиялардың бірі – ақпараттық коммуникативті технология. Күнделікті сабақта компьютер мен интерактивтік тақтада бейне таспа, үн таспа қондырғыларын ұтымды пайдалану сабақ берушінің басты назарында жүреді. Жаңа ақпараттық технологияның ерекшелігі оқытушы тақырыпты студентке тез әрі терең меңгертіп, өздігімен ізденіп кері байланысқа шығуына ықпалы зор. Оның ішінде электрондық оқулық қашықтықтан оқытуда, студенттің өздігінен оқып үйренуіне, ізденіс қабілетін дамытуға зор мүмкіндік береді. Сондай-ақ электрондық оқулықтардың тапсырмалары да білім алушының жас ерекшеліктеріне сай құрастырылып ойлау интеллектісін дамытуға қолайлы. [4]

Ұлттық педагогикада қазақ халқы саусақ ойыны арқылы баланың ойлау мен сөйлеуге деген талпынысын, ынтасын арттыра білген. Саусақ ойыны арқылы жас жеткіншек қоршаған ортаны, құбылыстарды, жан-жануарларды, құстарды, ағаштарды бейнелей алады. Кез-келген сабағыңызды қызықты өткізу үшін ізденіс, жаңаға ұмтылу әрекетін жасау әрбір педагогтің алдында тұрған басты қағида. Ұстаз – ізденуші. Ол өзі ізденсе ғана алдындағы студенттерін де ізденте алады, өзі толық меңгерсе ғана алдындағы білім алушыларға толық меңгерте алады. “Оқытып жүріп, өзіміз де үйренеміз” қағидасын ұстанған оқытушының әрбір сабағы бірінші өзіне жаңалық болуы тиіс. Сонда ғана өзі қызыққан ұстаз сабағын басқаларға да қызықты жеткізе алады. Әрбір сабақта озық технологияларды пайдаланып өткізуіміз керек. Ұстаз әр кез ізденуші бола білсе, өзі үшін білім жинақтап студентті меңгерте алады. [5]

Біз жоғарыда аталып кеткен интербелсенді әдістерді өз сабағымызда қолданып, осы орайда студенттердің еркін ойлау қабілеті мен есте сақтауы артып, өздері бірлесе отырып

жұмыс жасап, ойларын ашық әрі еркін білдіріп, шығармашылық ізденістерін дамытып жоғары нәтиже жеткендерін үнемі бақылаудамыз. Студенттердің шығармашылық қабілетін арттыруда төмендегідей нәтижелерге жетеміз:

- Студент өз бетімен оқуға дағдыланады
- Шығармашылық ізденіс жұмыстарын жетілдіреді
- Өз ісіне деген сенімі дамыйды
- Әр ісіне сын көзбен қарап бәсекеге қабілеті артады
- Салыстыру мен қорытынды жасауы дағдыланады. [6]

Студентті зерттеушілік іс – әрекетке дайындау, зерттеулік ізденістің біліктері мен дағдыларына үйрету қазіргі кезде білім берудің маңызды міндеті болып табылады. Осыған орай озық тәжірибе, жаңа технологияның тиімді әдістерін таңдап алып, оларды үйлесімді, тиімді және шығармашылықпен пайдалану – ұстаз шеберлігінің белгісі деп білеміз. Оқушыларды жұппен, топпен жұмыстандыру арқылы ұйымдастырылған сабақтар, оқушылардың дарындылығын дамытып, шындау жолдарының бірі болып табылады. Олардың арасында ынтымақтастық пен серіктестікті тудыру, басқа адамның ойымен де есептесу қажет екенін де түсіндіреді, уақыт үнемделеді. Жұппен және шағын топпен жұмыс тез, жаңа идеяларды ұсынумен қатар белгілі бір жағдайды нәтижелі шешуге мүмкіндік береді. [7]

Ұлы ағартушы Ахмет Байтұрсыновтың «Ұстаз үздіксіз ізденгенде ғана, шәкірт жанына нұр құя алады», - деген сөзі ізденімпаз, жаңаша ұстаздарға арналғаны айқын. Студенттің шығармашылығы мен ізденушілігін дамытып әрқайсысына жеке тұлға ретінде қарап, олардың өздеріне деген сенімі мен білімге деген ынтымақ арттыруға әр педагог өз тарапынан маңызды үлес қосу қажет.

Әдебиеттер тізімі

1. Аубакирова Р., Нұрбекова М. Педагогикалық зерттеу әдістемесі: Оқу құралы. – Астана: Фолиант, 2011. – 128 б.
2. В.С.Кукушкин. Педагогикалық технологиялар. Алматы.2002. 68б
3. А. П. Тапаева, Б. Ж. Арзымбетова, Н. Н. Шаптай Оқушыларға сапалы білім берудегі озық инновациялық технологиялардың тиімділігі Молодой ученый. — 2014. 47-49. 6б
4. Поташник М.М. Инновационные школы России: становление и развитие. - М., Новая школа, 1996. - С. 320.
5. Бөрібаев Б, Балапанов Е. Жаңа ақпараттық технологиялар. – Алматы, 2001 72 б.
6. Беспалько В.П. Слагаемые педагогической технологии. - М.: Педагогика. – 1989. С.81
7. Көшімбетова С. Инновациялық технологияны білім сапасын көтеруде пайдалану мүмкіндіктері. – А.: Білім, 2008 11б.

Оспанова Н.У. - арнайы пән оқытушысы

Алматы құрылыс – техникалық колледжі, Алматы қ.

naz_ym91@mail.ru

ТЕХНИКАЛЫҚ ЖӘНЕ КӘСІПТІК БІЛІМ БЕРІУДЕГІ ҚАЗІРГІ БІЛІМ: ДӘСТҮР, ТӘЖІРІБЕ ЖӘНЕ ИННОВАЦИЯ.

Мұғалім мамандығы ең маңыздылардың бірі болып табылады, өйткені жалпы оның жұмысының мәні болашақтың болашағын құруда анықталады.

Нағыз мұғалім мансап жасамайды, ол қарқынды өзгеретін әлемге дайын тұлғаны қоғамға босатып, күн сайын жаңа идеалдарды мұқият «талқылайтын» мүсінші. Сол сияқты оқытушылық жұмыстың бастауын табу да өте қиын. Жұмыстың маңыздылығы-«Өткенді қуып жетіп қана қоймай, болашақты жасауға» келіп тіреледі. Техникалық және кәсіптік білім беру саласында біліктілігі жоғары оқытушы қай кезде де өзекті. Оның үстіне жаңа стандарттар мен өндірістің инновациялық технологиясын енгізудегі құрылымдық өзгерістер кезінде тіпті қажет. Арнайы пән оқытушыларының алдына үлкен міндет қойылған: техникалық және кәсіптік білім беру жүйесіндегі элеуметтік тапсырысты жүзеге асыру және білім беру үрдісін инновациялық тапсырысқа сәйкестендіру. Колледж оқытушыларының бүгінгі таңдағы негізгі қызметі қазіргі заманғы жаңа жағдайларға тез бейімделетін, жедел әрекет етуге ыңғайлы

жұмысшы мамандар тәрбиелеу. Түлектердің инновациялық өзгеріске қарым-қатынасы, тұлғалық қасиеті оқытушының біліктілігіне тікелей байланысты. Отандық педагогикада инновациялық процестердің мәні мен мазмұнын түсіндіруге алғашқы әрекеттер жасалуда. Осыған орай, отандық педагог ретінде біздің елдің барлық білім беру мекемелері мұғалімдерінің алдында тұрған маңызды міндеті - білім беру үдерісіндегі инновациялық технологияларды қолдану арқылы жүзеге асыру. Бұл қазіргі жас ұрпақтың білім алуда, оқудың жаңа тәсілдерінде талап етеді. Педагогикалық процесте жоғары және тұрақты нәтижелерге жету жолдарының бірі, кәсіптік білім. Кәсіптік білім берудегі инновациялық технологиялар жаңа әдістерді енгізуді білдіреді, әр түрлі деңгейдегі кәсіптік білім беру және сапаны жақсартуға үлес қосады. Қазіргі кезде кәсіптік білім беруде әртүрлі педагогикалық әдістер қолданылады. Инновациялар - оларды қолдану тиімділігін жалпы білім беруде қалыптасқан дәстүрлерге байланысты болып келеді. Педагогикалық ұжымның осы жаңалықтарды қабылдау қабілеті мен тілегі, мекеменің материалдық-техникалық базасына байланысты. Себебі толыққанды өз мамандығын меңгеру үшін бұл өте маңызды. Сол себепті білім беруде қойылған мақсатқа жету үшін арнайы пән оқытушысы заман талабына сай, жаңа білім беру технологиясын меңгеру керек және өзгерістерге дайын болуы қажет. Сонымен қоса колледж оқытушылары жаңа ортада креативті және білім берудің заманауи әдістері мен технологияларын меңгерген. Арнайы пән мұғалімдерінің мақсаты, студенттерге өз мамандығы бойынша пәндерін қызықты ету, білімге деген қызығушылығын ояту, студенттерге өздерінің мүмкіндіктерін және танымдық белсенділіктерін өз мамандығы бойынша жан жақты болуға көмектесу.

Білім беруде енгізілген инновациялық технологиялар колледж студенттері мен мұғалімнің мүмкіндігінше жоғары деңгейге көтерілуіне үлес қосады.

Менің миссиям – таланттардың көзін ашу, мамандыққа деген махаббаты жоқ болса ояту, бар болса одан әрі ынтықтыру. Сол үшін мен сабақты барынша тартымды өткізуге тырысамын, коучинг, модульдік оқыту, дуалды оқыту әдістерін тиімді пайдалануға барымды саламын. Қалаған мамандығының иесі болуға тоқтам жасап келген шәкірттерге мамандық бойынша дәріс беремін, жәй пән емес, **АРНАЙЫ ПӘН ОҚЫТУШЫСЫМЫН**.

Мен таңдаған мамандық тоқтаусыз дамуды, үздіксіз білім алуды, шығармашылықты шыңдалуды талап етеді.

Мұғалімнің жұмысы ешқашан оңай және оңай болған емес. Қазіргі заманғы мұғалім жасөспірімдердің алдыңғы контингентіне қарағанда күрделі контингентімен айналысады. Мұғалім өз қамқоршыларын зерттеу әдістерін біліп, дайындықты саралау мен дараландырудың әр түрлі әдістері мен тәсілдерін қолдануы керек. Демек, білім берудің тиімділігі мұғалімнің дайындық деңгейіне тікелей байланысты.

Сауатты оқыту үшін, студентті қызықтыру үшін мұғалім қазіргі заманғы студенттің қажеттіліктерін түсінуі керек.

ҚОЛДАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ:

1. Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2011–2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы.— Алматы, 2010 жыл.
2. Қабдықайыров Қ., Инновациялық технологияларды диагностикалау. Алматы 2015 жыл.
3. Жүнісбек Ә., Жаңа технология негізі – сапалы білім // Қазақстан мектебі.-2008 жыл.

Жалмағамбетова Г.А, арнайы пән оқытушысы

Ақтөбе көлік коммуникация және жаңа технология колледжі

КОЛЛЕДЖ СТУДЕНТТЕРІНІҢ ТЕХНОЛОГИЯЛЫҚ БАҒЫТТАҒЫ ДАМУЫН ЖОБАЛАУ МЕН ЗЕРТТЕУ ҚЫЗМЕТІ

Қазіргі білім беру-бұл білім беруді әртараптандыру және интернационалдандыру процестері. Бір жағынан, 20 ғасырдағы білім беру адам қызметінің маңызды бағыттарының

біріне айналды; осы саладағы үлкен жетістіктер өткен ғасырға тән үлкен әлеуметтік және ғылыми-технологиялық қайта құрулардың негізін қалады.

Мәселелер ... қазіргі білім берудің негізгі мәселелерін анықтау мүмкін емес екенін түсіну қиын. Мүмкін олар жоқ шығар? Жоқ, бұл мүмкін емес. Өйткені, кез - келген мәселе өзін-өзі дамытуға, өзін-өзі тануға серпін береді. Бұл мәселені шеше алмау мүмкін емес, өйткені қазіргі педагогика маңызды мәселелерді шешуде үлкен тәжірибеге ие.

Олардың біреуіне тоқтаңыз, бұл ең бастысы. Бұл сабақты ұйымдастыру мәселесі, оның рұқсатынсыз педагогикалық қызметті елестету қиын. Шынында да педагогикалық қызметтің көптеген мәселелерін шешу адамның өзін-өзі жүзеге асыруына жағдай жасалғанына байланысты болады.

Сабақ - білім мен тәрбие алудағы ең құдіретті қару.

350 жылдан астам тарихы бар бұл керемет оқыту жүйесінің адамзатқа берген байлығы ұшан - теңіз. Қазіргі ғұламалар, ғалымдар мен өнерлі адамдардың еңбегі жеткен жетістіктері осы сабақ жүйесінің жемісі екеніні ұмытпауымыз керек.

Ұлы ұстаз В.А. Сухомлинский: оқытудың төмен нәтижелерінің себебі балалардың табиғи қабілетсіздігінде емес, қарапайым қолмен оқыту әдістерінде екенін түсіндірді. Егер оқушының оқуға деген ықыласы болмаса, оқытушының құрған сабақ жоспарлары, ізденістері зая кетеді. Ең қорқыныштысы мен қауіптісі оқушының партада бос отырып қалуы. Күніне алты сағат бекерден- бекер отыруы білім алушының айлар мен жылдар бойы бекерге отырғанымен тең. Бұл моральды бұзады, адамды бұзады.

Қазіргі таңда ақпарттық виртуальды өмірде білім беру технологиясының сан түрлі әдістері қолданылып отырса да, білім сапасының ақсап жатқаны ұстаздар қауымын алаңдатады. Оның үстіне қашықтықтан оқытудың кемшіліктері барлық ата-аналар мен ұстаздарды, жалпы қоғамды алаңдатуда.

Біздің басты мақсатымыз бала тәрбиесі. Қашықтықтан білім беруде тәрбие мәселесі кеміп қалуда. Біздер қазақ халқы ұрпағымызбен мың жасап келе жатқан халықпыз. «Тәрбиесіз берілген білім- адамзаттың қас жауы» дегендей, білім берудің түрлі әдіс-тәсілдерін қолдана отырып, жастарға білім мен тәрбие беріп келеміз. Бірақ, қазіргі еліміздегі жағдайға байланысты қашықтықтан оқытудың салдарынан ұрпақ тәрбиесінен кенжелеп қалатын сияқтымыз. «Біз цифрлы технологияны қолдану арқылы құрылатын жаңа индустрияларды өркендетуге тиіспіз дей тұрғанмен, технология деп қабылдай беру де көптеген кемшіліктерге әкеліп соғуда. Жалпы технология дегеніміз не?

“Технология” деген термин гректің түп тамыры techne – өнер, шеберлік, кәсіп және logos – ғылым, білім деген сөздерінен шыққан. Екі түп тамырының бірлігін шеберлік туралы ғылым немесе ілімді беретін сөзді құрайды. Ол өндірістік процестері жүргізудің тәсілдері мен құралдары туралы білімдер жиынтығы, мысалы металдардың технологиясы, химиялық технология, құрылыс жұмыстарының технологиясы және т.б.

Ал енді осы тұста **Адам технологиясы** дегенді қалай түсінеміз. Ғылымның жетістіктеріндегі өндірістік технологияны тұтынушымыз. Қазіргі тәжірибеде ең қорқынышты нәрсе компьютердің ар жағында бос отырған сөйлемейтін, жазбайтын, жазсада түсінбей тапсырма орындайтын, тақырыпты түсіне алмайтын, іштегі ойын ашық айта алмайтын, сезімі жоқ студенттерді шығарып жатырмыз ба деп қорқамыз.

Пандемия басталған наурыз айынан бастап, осы уақытқа дейін бір жыл уақыт ішінде оқушы-жастарымызға беріліп келген, яғни қаншама табанын тартқан (фундамент) білім қорымыздан айырылып қалдық. Офлайнға келген уақытта біздің білім алушыларымыздың бойында білім алуға деген еңжарлық басым екендігін, лекцияны құлақпен естіп жазғаннан гөрі көшіріп алғанды жақсы көріп отырады. Білім алушылар өте жеңіл жолмен білімді меңгеруді ойлап тұрады. Сөйлемей ғана көшіріп жазумен шектелу ешқандай білім саласына жетістік әкелмейді.

В.Г.Белинский: «Тәрбие – адам тағдырын шешетін ұлы іс» дегендей, біз адам тағдырын ойласақ тәрбиеден алшақ кетпеуіміз керек. Көп білген кісі кемеңгер емес, білгені елге пайда келтіретін кісі кемеңгер, адам қоғамға залал келтірмейтін, адамзатқа қауіп төндірмейтін ғылымның нәтижесін тудыру керек.

В.Гюго: - Ғылым өзін-өзі түзете отырып, үздіксіз жылжи береді. Бұл түзету жемісті түзету. Ғылым – саты. Поэзия – қанат серпілісі. Бұл жерде поэзия демекші студент жастарымыз болсын, мектеп оқушысы болсын рухани жұтандықтан аулақ болуы керек. Қазақ бала тәрбиесінде 3 жастан бастап өлеңдер жаттату мен жұмбақ айту, ертегі айтумен. Жыр жаттатумен өсірген. Ұстаздар қауымы шеше алатын бұл мәселе де, оқытудың қашықтықтан оқыту технологиясы кедергі жасап келеді. рухани жұтандық оқушы бойына адамға деген сүйіспеншілік сезім, тікелей қарым-қатынастың жоқтығынан басталады. Оның үстіне қашықтықтан оқыту технологиясында шығарма, мазмұндама, ауызша түсінік айту, диктант сияқты әдістемелер кенже қалып қойды. Алгебра, физика, химия, геометрия сабақтары бойынша болашағымызды тұман басып бара жатыр. Білім алушылардың бұл пәндер бойынша қандай топтары меңгере алады. Әрине қабілеті жоғары, үйінде сол теорияны түсіндіруге көмектесе алатын ата-анасы, ағасы мен апасы болған жағдайда ғана меңгере алады.

Бұрынғы уақытта артық білім кітап та десе, 21 ғасырда IT технологияда сондықтан да IT-ды меңгерсек қана адам боламыз деп әр түрлі жарнамалар, бейне роликтер толып кетті. Мүмкін ол да дұрыс шығар, бірақ бір жақты қарау үлкен қателік, ертеңгі болашағымызға қауіп тудыратыны сөзсіз.

Қазіргі жастарымыз телефонға деген тәуелділіктің шарықтау шегіне жетті. Қолында телефоны жоқ бірде-бір оқушыны кезіктірмейсіз. Иә ол дұрыс жағдайы жақсы болғандықтан болар деп ойлаймыз.

Әлеуметтік желіні дұрыс пайдалану білуге үйретуіміз керек. Әр оқушымызға қатаң түрде бақылау керек. Бір ғұламадан сұраған екен, қазіргі жастар неге ақылсыз, білімдері таяз деп, сонда ғұлама жастар қажетсіз ақпараттармен уақытын кетіреді деген екен. Сондықтан құрметті ұстаздар, біздің басты мәселеміз алдымыздағы оқушымыз әлеуметтік желіні дұрыс қолдана ма, жоқ па жастарымыз нені қарайды, нені жақсы көреді деген мәселені шешу керек. Бұл толғағы жеткен мәселе деп білемін.

Мәшһүр Жүсіп атамыз: «Адамның бірінші ақылы ауысады, ақыл ауысса жан ауысады, жан ауысса қан ауысады» деген сөзінің мәнін енді түсінгендейміз. Қан тазалығын сақтап келген тектілігімізден айырылып қалмауымызға кім кепіл бере алады?

Осы тұста мұндай көзқарасты ұлы Абай да уағыздап кеткендігіне тоқталған жөн. Қоршаған ортаның шындығын мойындай отырып, Абай ақыл мен сана еңбек барысында қалыптасатындығын айтады. Ол адамның ішкі сезімді қуаттарын біртұтас етіп алады. Оның он жетінші сөзіндегі қайрат, ақыл жүректің сөз таластыруына тек бірлесіп ынтымақтасқан жағдайда ғана күш алатын үш түрлі жан құбылысын әдеби – публицистикалық тұрғыдан көрсеткенін байқаймыз. Бұдан бұл мәселенің ұлттық психологиямыз бен философиямызда да ежелден көтеріліп келе жатқандығын көруге болады.

Оқытушылық тәжірибеде жастарымыздың болашағына ұсынатын қажетті не деп сұрасаңыздар:

Сабақ беру жүйесінде ұлттық рухты оятатын тарихмыздағы тарихи тұлғалар туралы әңгімелей отырып, мақтан тұта білуге үйрету керек.

- Ер бала тәрбиесінде Бауыржан тануды қолға алу, дамыту

- Кітап оқу мәдениетін дамыту, топ жетекшісі ретінде ғана емес, пән оқытушысы ретінде де оқылған кітаптардан мысалдар келтіре отырып тұжырымдар дәлелдеп сөйлеуге дағдыландыру;

- Ұлттық салт-дәстүрімізді, мәдениетіміздің философиялық мәнін аша білуге үйрету;

- Телефондарынан пайдалы ақпараттар алуға бағыт беру, сайттардың сілтемесін беріп отыру.

- Білмеген масқара емес, білгісі келмеу ұятырақ деген даналар сөзін өмірінің кредосына айналдыру.

Педагогика-бұл ғылым мен өнер. Бірақ, өкінішке орай, бүгінде көптеген тәжірибеде бұл туралы түсініспеушілік бар. Кез-келген тапсырманы орындау үшін

барлық жауапкершілікпен және теориялық білім мен тәжірибе бір-бірін толықтыратындығын, бірақ оны алмастырмайтындығын түсіну керек. Сондықтан менің толықтыратыным адамның ішкі сезімін қуаттандыратын жағына жұмыстану маңыздырақ деп білемін. Қазіргі уақытта педагогикада оны мотивация беру деп жүрміз.

Педагогикалық тәжірибе-бұл өте маңызды міндет, өйткені ол адамдармен ғана емес, балалармен, болашақ тұлғалармен де жұмыс істеуге тікелей байланысты. Бұл тұлғаларды қаншалықты саналы болатындығы мұғалімдердің кәсіпқойлығына байланысты. Болашақ қазақ елінің жастарынан шын дананы қалыптастыруда шымдамдылық танытайық.

Л.Н.Толстой: «Білмеуден қорықпа, жалған білімнен қорық. Дүниедегі бар жамандық содан».

Құрметті ұстаздар Л.Н.Толстой сияқты даналардың сөзін қанат етіп еңбек ете отырып, еліміздің болашағына өз үлесімізді қосу жолында шығармашылық табыстарға жетейік.

Пайдаланған әдебиеттер:

1 «Даналардан шыққан сөз» құрастырған Ұ. Асыллов 2013 ж

2 Современные проблемы педагогики и образования «Интернаука» журнал

3 Абайтанушы, ф.ғ.к., философ Омар Жәлелұлы жеке ютуб арнасы
<https://www.youtube.com/channel/UCGEZ...>

Емелхан Г., Арнайы пән оқытушы

«Астана Профи» қалалық шаруашылық колледжі, Нұр-Сұлтан қ.
e_gulzat@mail.ru

ЛИФТ ҚҰРЫЛЫСЫНДАҒЫ ЗАМАНАУИ ТЕНДЕНЦИЯЛАР МЕН ТЕХНОЛОГИЯЛАР

Лифтіні пайдаланудағы экономикалық тиімділікке жетуге көмектесетін негізгі тенденциялар мен технологияларды мақалада қарастырылған.

Түйін сөздер: технология, жасыл технология, жылдамдық және ыңғайлылық, кеңістікті үнемдеу.

Біздің қалалар жылдан жылға өркендей түсуде. Қазір әлемде 250 миллионнан астам лифт бар. Олардың көбі пайдалануға экономикалық тұрғыда тиімсіз.

- Электр қуатын көп қолданады
- Көп орын алады
- Ыңғайсыз

Технология

Кабельсіз көтеру жүйесі ықтимал революциялық даму болып табылады. MULTI деп аталатын технология сызықтық қозғалтқыштарды қолдануға негізделген, соның арқасында бірнеше кабиналар бір шахтаның ішінде тігінен де, көлденең де жүре алады.

Менің болжамымша шамамен 100 жылдан кейін біз кабельдік лифтілерді қолданбаймыз. Ғимараттар енді дамып, жаңа биіктерге жетіп, жаңа пішіндер мен жаңа функционалды мақсаттарға ие бола алады". Халық саны қала аумақтарында өссе, ғимараттардағы тиімді ұтқыр падалану, абсолютті қажеттілік болады.

MULTI жүйесінің артықшылықтары электр энергиясын үнемдеудің, лифтіні күту уақытын 15-30 секундқа дейін азайтудың, лифт шахталарының көлемін азайтудың арқасында ғимараттардың пайдалы алаңын ұлғайтудың арқасында лифт құрылысында жаңа дәуірді ашуға уәде береді.

Жасыл технологиялар

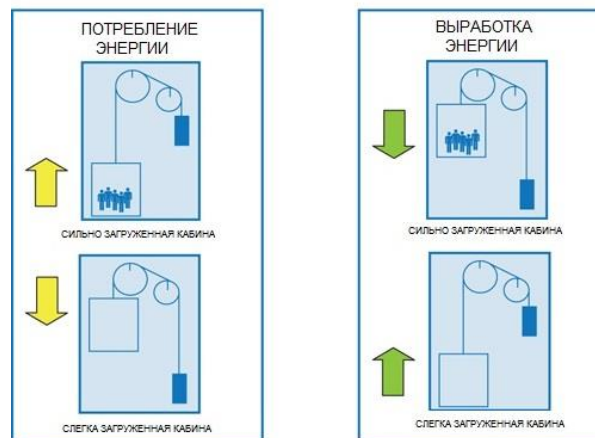
Кәзіргі кезде энергияны үнемдеу қосымша опция емес, міндетті шарт болды. Ғимараттар өндірілетін электр энергиясының 40% тұтынады. Лифттер мен эскалаторлар

көптеген ғимараттарда энергияның 2-ден 5% - на дейін тұтынады, ал ең жоғары уақытта лифттер мен эскалаторлардың энергияны тұтынуы ғимаратта тұтынылатын энергияның 50% - на жетуі мүмкін. ThyssenKrupp корпорациясының TWIN жүйесі сияқты жаңа лифт технологиялары дәстүрлі технологиялармен салыстырғанда 27% көп энергияны үнемдей алады. Неміс инженерлері қауымдастығы (Association of German Engineers) 2009 жылы жасаған VDI 4707 лифтінің энергия тиімділігі жөніндегі нұсқаулығына сәйкес, лифттердің ең тиімді технологиялық конфигурациясы энергияны тұтынуды 70% төмендетуі мүмкін.

TWIN Лифті

Сонымен қатар, лифттер электр энергиясын өндіре алады. Электр энергиясын генерациялау лифт кабинасы кабинадан жеңіл болған кезде жоғары жүктелген лифт кабинасының қозғалысы кезінде немесе сәл жүктелген немесе бос кабинаның қозғалысы кезінде, қарсы салмақ кабинадан ауыр болған кезде пайда болады. Бұл электр қуаты әрі қарай пайдалану үшін ғимарат желісіне қайтарылады. Жаңа технологиялар адамның ғимарат ішінде қозғалу мүмкіндіктерін өзгертеді және сәулетшілер мен дизайнерлерге жаңа биіктерге жетуге мүмкіндік береді.

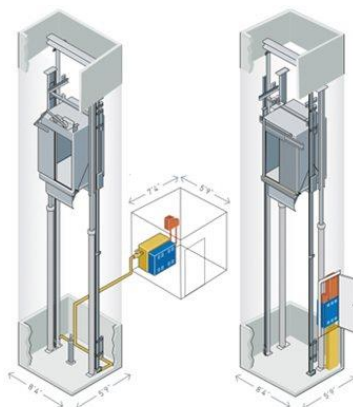
Лифт құрылысындағы жаңа технологиялардың қолданыстағы ғимараттардың пайдалану шығындарына әсер етуі мүмкін жасыл технологияларды қолдана отырып, ғимараттар құрылысының жоғары құнын назарға ала отырып, маңызға ие болады. Бұл әсіресе ескі ғимараттарда өте маңызды, онда ғимараттың жасы ұлғайған сайын пайдалану шығындары артады. Электр энергиясын генерациялаудың ұқсас технологиясын кез-келген лифтке енгізуге болады, бұл айқын пайда әкеледі. Энергияны үнемдейтін лифтілер ғимараттың пайдалану шығындарын едәуір төмендетуі мүмкін, бірақ бұл ақпарат ғимарат иелеріне қолайлы лифт жүйесін анықтауға көмектесу үшін әрдайым қол жетімді емес. Энергия үнемдеуді және энергия тиімділігінің рейтингтік жүйесін бағалаудың стандартты әдісінез ғимарат иелері лифт шаруашылығын жаңғыртудың немесе жаңа құрылыс кезінде неғұрлым тиімді лифт жүйесін таңдаудың артықшылықтары туралы білмеуі мүмкін.

Лифтілердің тиімділігі туралы ақпараттың қол жетімділігін арттыру тұтынушыларға басқаруды жақсарту, өнімділікті арттыру, шуды азайту және жайлылықты арттырудың толық пайдасын алуға көмектеседі" Бұл жұмыс лифтілердің тиімділігін бағалаудың бірыңғай стандарттарын белгілеуге негіз болады, бұл жылыту, желдету және ауаны баптау жүйелері сияқты рейтингтік жүйеге әкелуі мүмкін.

Лифтілердің көпшілігі қозғалысқа қарағанда күту режимінде көп уақыт болғандықтан, лифттердің тоқтап тұрған кезде қуат тұтынуын азайту, мысалы, жарықтандыруды өшіру және кабинаны желдету жалпы қуат тұтынуды едәуір төмендетуі мүмкін және бұл жаңарту салыстырмалы түрде арзан болады. Сонымен қатар, Болат арқандарды икемді күшейтілген полиуретанды белдіктерге ауыстыру тиімді жұмыс істеуге әкеледі. Қазіргі заманғы бағдарламалық жасақтама лифт күту уақытын қысқарту арқылы жолаушыларға қызмет көрсетуді жақсарты алады, ал энергияны тұтынуды дәстүрлі жүйелермен салыстырғанда екі есе азайтады.

Кеңістікті үнемдеу. Шын мәнінде, лифт жабдықтары алатын кеңістікті азайту инженерлер үшін нақты қиындық болып табылады; жабдықтың астындағы аз орынды қолдана отырып пайдалы көлемді арттырады.

Машина бөлмесі жоқ лифт технологиясы шахтаның жоғарғы жағында орналасқан машина бөлмесінің қажеттілігін жою арқылы лифт жабдықтары алатын кеңістіктің көлемін азайтуға көмектеседі.

Дәстүрлі лифт (сол жақта) және машина бөлмесі жоқ лифт (оң жақта)

Редукторсыз жетек технологиясы. Бұл технология машина бөлмесінің қажеттілігін жояды. Диск тәрізді ықшам диск жетегі стандартты лифт білігінің ішіне орнатылады және бағыттағыштарға бекітіледі, барлық лифт жабдықтары білікке орнатылады, ал техникалық қызмет көрсету тақтасы есік жақтауына салынған шкафқа орнатылады.

Сонымен, жоғарыда айтылғандай, MULTI технологиясы әзірленуде, ол TWIN лифт жүйесінің мүмкіндіктерін едәуір кеңейтеді, онда Екі кабина бір лифт білігінде қозғалады, осылайша өткізу қабілеті артып, энергия шығыны едәуір төмендеді.

Инновациялық лифт технологиялары қалаларымызды трансформациялайды. Лифтілердің өткізу қабілеті мен тиімділігі олардың энергия шығынын азайту кезінде үнемі өсіп келеді. Жаңа технологиялар адамның ғимарат ішінде қозғалу мүмкіндіктерін өзгертеді және сәулетшілер мен дизайнерлерге жаңа биіктерге жетуге мүмкіндік береді.

Әдебиеттер тізімі:

1. Лифтілерді орнату, техникалық қызмет көрсету және жөндеу (Манухин С.Б., Нелидов И.К.) - 2004 жыл
2. Правила устройства электроустановок— М.: Высш. шк., 1990. — 240
3. Лифтілер: құрылыс, монтаждау және қызмет көрсету (Архангельский Г.Г.) - 2013 жыл.

Умарова Н.Г., преподаватель русского языка и литературы
Колледж городского хозяйства «Астана Профи», г.Нур-Султан
Umarova N.G, teacher teacher of Russian language and literature
College of Municipal Economy "Astana Profi"

ПРЕИМУЩЕСТВА ОНЛАЙН-ОБУЧЕНИЯ ДЛЯ СТУДЕНТОВ ТьПО

Главной задачей образования на сегодняшний день становится формирование умений и навыков самостоятельного поиска, развитие творческого мышления студентов, анализа и оценки информации, самоутверждения и самореализации творческих способностей, которые повысят интерес в дальнейшем к избранной специальности. Я считаю, что именно в колледже начинается процесс становления творческой личности. И очень важно правильно организовать этот процесс.

Развитие самостоятельного поиска есть один из способов мотивации студентов в процессе обучения. Онлайн - обучение научило студентов самостоятельности. На сегодняшний день обучение через интернет является наиболее инновационным и интересным способом организации учебного процесса.

Онлайн-обучение – это метод дистанционного обучения при помощи интернета и компьютера, при котором преподаватель и студент взаимодействуют на расстоянии с помощью информационных технологий: презентации, тесты, видео, чат, показ экрана, и возможность многократно пересматривать урок. Учиться в сети не только популярно, но и удобно: начиная от выбора образовательного курса, времени проведения занятий и просмотра необходимых материалов для подготовки домашнего задания. Если дома 2-3 обучающихся, то старшим придется уступить компьютер младшим, а самим готовиться в удобное для него время: вечером, ночью, в выходной день, легко получив к ним доступ.

В начале дистанционного обучения в колледже студенты выполняли домашнее задание обычно: ответят на вопросы, напишут и отправят. Со временем они стали ориентироваться в режиме онлайн и применять другие технологии: составлять и отправлять ответы в презентациях, находить правильные ответы на тесты в интернете – это уже поиск знаний! А что добывается самостоятельно, то хорошо запоминается! Онлайн-обучение требует самостоятельности. Как показывает практика, самостоятельно добытое знание усваивается студентами прочнее, поэтому нужно чаще придавать заданиям проблемный характер, чтобы развить нужные навыки и выработать подход к обучению. Для этого, конечно, мне самой, как преподавателю, чтобы заинтересовать студентов, нужно было отойти от традиционных моделей преподавания и перейти к

применению более интерактивных методик: видео-лекции, видео-уроки, уроки-презентации, применение тестовых заданий, построение графических схем.

1. Графическая схема текста. Групповая работа.
1 группа. Задание: 1) Из жидкого топлива (нефти) получают бензин, керосин, дизельное топливо, мазут.

Ребята стали искать более интересный подход к выполнению домашнего задания. Стали появляться ответы в слайдах, что получалось более эстетично, полно и грамотно в изложении. Группа есть группа. Если один так выполнит, постарается и другой, третий, пятый... Я стала задавать домашнее задание тексты стихов: прочитать выразительно и эмоционально стихотворение и переслать его голосовым сообщением. Стали приходиться 5-6 ответов голосовым сообщением. Таким образом, при онлайн-обучении можно услышать ответы студентов не только по видео-урокам, но и голосовым сообщением.

Студент должен не только получать знания по предметам программы, овладевать умениями и навыками использования этих знаний, методами исследовательской работы, но и уметь самостоятельно приобретать новые научные сведения, совершенствовать свои профессиональные навыки и умения. Ребята не просто учатся, а успешно осваивают новые образовательные программы. Значит, онлайн-обучение позволяет студентам овладеть огромными возможностями в получении новых знаний программ, что в наше время очень актуально. Фактически, онлайн - обучение обеспечивает огромный доступ к знаниям, раскрывает способности и таланты, прививает необходимые навыки и качества. Студенты, получившие онлайн-обучение, я считаю, это более подготовленные и эрудированные будущие специалисты. Время показывает, что подобная работа не только развивает творческие способности студентов, но и успешно готовит их к работе по специальности: творчески думать, анализировать и принимать неординарные решения.

Как отметил в своем выступлении Министр образования и науки Республики Казахстан А. Аймагамбетов: «Учителя стойко приняли новые вызовы времени. Испытания сделали нас сильнее и крепче». Действительно, мы, преподаватели стали сильнее духом. Находясь на карантине, мы не прекращали работать над собой, пополнять свои знания, умения и навыки: осваивать новые технические средства обучения, участвовать со студентами в Республиканских и Международных олимпиадах, завоевывая Дипломы 1 степени, участвовать на конференциях, то есть онлайн-обучение не стало для нас преградой, ограничением, а дало большие возможности для подтверждения категории и пополнения знаний, чтобы быть достойным примером для будущих специалистов в становлении личности.

Какие бы испытания времени нам не пришлось пережить, мы должны помнить одно: «Дорогу осилит идущий», и наша задача – **совершенствоваться и развиваться вместе с инновационными подходами и технологиями в сложившейся обстановке.** Мне нравится формат онлайн-обучения, где есть возможность получить новые знания и научиться преподавать дистанционно. **И это** отличное решение в данной ситуации! Если добавить к этому, что преподаватель должен шагать в ногу со временем и получать возможность освоения всех современных коммуникативных средств, инновационных методов и передовых наработок, то мы получаем ту самую форму, которая может по-настоящему

подготовить студента, дать актуальные и современные знания и навыки для его профессионального и личностного совершенствования.

Литература

1. Источник: <https://www.brainbuxa.com/blog/what-makes-online-learning-both-effective-and-stress-free>
2. Адрес ссылки: <http://science-education.ru/> ж. «Современные проблемы науки и образования»
3. Сайт журнала "Современное образование" <http://www.obrazovanie.kz/>
4. Информационно-образовательный сайт - <http://kazreferat.info>
5. Научный портал- <http://www.nauka.kz>

Сагатбаева Б.К., жоғары санатты ағылшын тілі мұғалімі,
Өскемен жоғары политехникалық колледжі, Өскемен қ.
Sagatbayeva B.K., teacher of the highest category
Ust-Kamenogorsk higher polytechnic college
bakyt1036@mail.ru

АҒЫЛШЫН ТІЛІНДЕГІ КҮРДЕЛІ СӨЙЛЕМДЕРДІ ТҮСІНДІРУ

Заманауи техникалық білім беру ағылшын тілінің базалық білімінсіз мүмкін емес. Бүгінгі колледж студенті - бұл экономика саласының болашақ маманы. Оның жетістігі мен бәсекеге қабілеттілігі оның үнемі өзін-өзі тәрбиелеуге дайындығына байланысты. Интернет әр түрлі саладағы ақпаратқа кең қол жетімділікті қамтамасыз етеді. Бірақ ең жаңа идеялар мен технологиялық жетістіктердің басым көпшілігі әдетте ағылшын тілінде жарияланады. Техникалық мақалалардың мазмұнын түсіну үшін терминдерді ағылшын тілінде білу жеткіліксіз. Мұндай мақалалардың тілі әдетте грамматикалық жағынан қиын. Бұл дегеніміз, мәтінді терең түсіну үшін сіз грамматиканы, атап айтқанда, күрделі сөйлемдердің грамматикасын білуіңіз керек.

Менің көп жылдық ағылшын тілін оқыту тәжірибем мені ағылшын грамматикасын үйрену кезінде мыналар қажет деген қорытындыға әкелді:

- жүйелік тәсіл,
- айқындылық.
- қажетті ақпараттың болуы.

XXI ғасыр технологиялары бұл жолда үлкен мүмкіндіктер береді.

Жүйелеу грамматикалық құрылымдарды бір-бірімен байланыста зерттеуді көздейді. Көрнекілік оқу материалын ұсынудың кестелік формасымен қамтамасыз етіледі. Ақпараттың қол жетімділігін мобильді қосымша арқылы қамтамасыз етуге болады: бақытымызға орай, қазір әр студенттің мобильді құрылғысы бар.

Мен бұл тәсілді «Conditional sentences - Шартты сөйлемдер» тақырыбының мысалында қарастыруды ұсынамын.

Біріншіден, оқу материалы мәтін түрінде беріледі және аудиториямен ауызша талқыланады.

Дәріс мәтінінің үзіндісі:

«Ағылшын тіліндегі шартты сөйлемдер - бұл күрделі сөйлемдердің бір түрі, мұнда кез-келген шарт бағыныңқы сөйлемде, ал басыңқы сөйлемде одан шығатын қорытынды айтылады.

Шартты сөйлемдер негізгі 4 түрге бөлінеді:

1. Zero Conditional
2. First Conditional
3. Second Conditional
4. Third Conditional

Енді олардың әрқайсысына толығырақ тоқталайық.

Zero Conditional сөйлемінде – қашанда шындықты білдіретін жағдайды білдіреді.

Басыңқы, бағыныңқы сөйлем де осы шақта тұрады.

Мұндай сөйлемдердің шақ формуласы мынандай:

If + бағыныңқы сөйлем (Present Indefinite), басыңқы сөйлем (Present Indefinite).

If you heat ice, it melts. – Егер сіз мұзды қыздырсаңыз, ол ериді.

If people work hard, they usually go to bed early. – Егер адамдар қатты жұмыс істесе, олар әдетте ұйқыға ерте жатады.

If you know the subject, you need not be afraid. – Егер сіз пәнді білсеңіз, қорқудың қажеті жоқ.

Мынандай жағдайға көңіл бөлу керек, шартты сөйлемдерде бағыныңқы сөйлем басыңқы сөйлемнен кейін тұруы мүмкін:

You need not be afraid if you know the subject.

Бұл жерде ережені білу керек: бағыныңқы сөйлем басыңқы сөйлемнен кейін тұрса, арасына үтір қойылмайды.

2. First Conditional – келер шақты істің орындалу шартын білдіреді.

Басыңқы сөйлем келер шақ, бағыныңқы сөйлем осы шақ формаларында болады.

Мұндай сөйлемдердің шақ формуласы мынандай:

If + бағыныңқы сөйлем (Present Indefinite), басыңқы сөйлем (Future Indefinite).

If it rains, I shall stay at home. – Егер жаңбыр жауса, мен үйде қаламын.

If you study hard, you will pass your examination. – Егер сен қатты дайындалсаң, емтиханды тапсырасың.

If I see Ann, I'll ask her to call you. – Егер мен Эннді көрсем, саған қоңырау шалуын сұраймын.

3. Second Conditional – шындыққа келмейтін жағдайды және сол жағдайға сәйкес нәтижені білдіреді.

Бұл сөйлемде бағыныңқы, басыңқы сөйлем де Indefinite Tenses тобындағы өткен шақтарда тұрады.

Sequence of Tenses шақтардың үйлесуі ережесі сақталуы керек.

Мұндай сөйлемдердің шақ формуласы мынандай:

If + бағыныңқы сөйлем (Past Indefinite), басыңқы сөйлем (Future-in-the-Past Indefinite).

If we were rich, we would buy a big house. – Егер біз бай болсақ, үлкен үй сатып алар едік.

If people drove more carefully, there would be fewer accidents. – Егер адамдар мұқият машина жүргізгенде, азырақ жол апаты болар еді.

If I had enough time, I would fly to San Francisco. – Егер менде жеткілікті уақыт болса, мен Сан-Францискоға ұшып кетер едім.

4. Third Conditional – өткен уақытта болмай қалған жағдайларды білдіреді.

Бұл сөйлемде бағыныңқы, басыңқы сөйлем де Perfect Tenses тобындағы өткен шақтарда тұрады.

Тағы да шақтардың үйлесуі ережесі сақталады.

Мұндай сөйлемдердің шақ формуласы мынандай:

If + бағыныңқы сөйлем (Past Perfect), басыңқы сөйлем (Future-in-the-Past Perfect).

If I hadn't fallen ill, I would have gone to the party. – Егер мен ауырып қалмасам, кешке барған болар едім.

If it had not rained last night, we would have visited our friends. – Егер кеше кешке жаңбыр болмаған жағдайда, біз достарымызға барған болар едік.

If you had given me more time, I should have made a better report. – Егер сіз маған көбірек уақыт берген жағдайда, мен баяндаманы жақсырақ жасаған болар едім.

Осыдан кейін студенттерге кесте түрінде оқу материалы ұсынылады. Кестедегі грамматикалық құрылымдар: шақтар формулалары, символдық формулалар түрінде және

Conditional sentences – шартты райлы сөйлемдер

1.Zero Conditional	Қашанда шындықты білдіретін жағдайды білдіреді.	
сөйлемнің схемасы	<i>бағыныңқы сөйлем</i>	<i>басыңқы сөйлем</i>
шак формасы	If + Present Indefinite	Present Indefinite.
формула	If + S+V1 , S+V1.	
мысал	If you heat ice , it melts. Егер сіз мұзды қыздырсаңыз , ол ериді.	
2.First Conditional	болуы мүмкін шартты және оның келер шақтағы нәтижесін білдіреді	
сөйлемнің схемасы	<i>бағыныңқы сөйлем</i>	<i>басыңқы сөйлем</i>
шак формасы	If + Present Indefinite	Future Indefinite.
формула	If + S+V1 , S+shall/will ⊕ +V1.	
мысал	If it rains , I shall stay at home. Егер жаңбыр жауса , мен үйде қаламын.	
3.Second Conditional	Шындыққа келмейтін жағдайды және оның мүмкін болатын нәтижесін білдіреді .	
сөйлемнің схемасы	<i>бағыныңқы сөйлем</i>	<i>басыңқы сөйлем</i>
шак формасы	If + Past Indefinite	Future-in-the-Past Indefinite.
формула	If + S+V2 , S+should/would ⊕ +V1.	
мысал	If we were rich , we would buy a big house. Егер біз бай болсақ , үлкен үй сатып алар едік.	
4.Third Conditional	Өткен уақытта болмай қалған жағдайларды білдіреді.	
сөйлемнің схемасы	<i>бағыныңқы сөйлем</i>	<i>басыңқы сөйлем</i>
шак формасы	If + Past Perfect	Future-in-the-Past Perfect.
формула	If + S+had+V3(PII) , S+should/would ⊕ +have +V3(PII).	
мысал	If I hadn't fallen ill , I would have gone to the party. Егер мен ауырып қалмасам , кешке барған болар едім.	

Студенттер осы және басқа тақырыптардағы кестелерге менің авторлық мобильді қосымшамнан «ENGLISH Шақтар кестесі» кіре алады, оны Google «Play Маркет» сервисінен жүктейді. Мобильді қосымшада етістіктің барлық түрлерінің грамматикалық құрылымдары, мәтіндік материалдар мен грамматикалық кестелер бар. Студенттер мобильді құрылғылардың экранынан оқи алады, сонымен қатар қажет нәрсені жүктеп, басып шығара алады.

Біз білімді «Quizizz» алаңында тексереміз, мұнда студенттер тест тапсырмасын орындау барысын да, оның нәтижесін де көре алады.

Жеке тәжірибеге және IT-технологиялардың мүмкіндіктеріне негізделген бұл тәсілді мен соңғы бірнеше жыл бойы қолданып келемін. Оның нәтижесі студенттердің білім сапасының жоғарылауы, олардың пәнге деген қызығушылығының артуы: Алдымда отырған техникалық ой-өрісі бар студенттер, ал оқу материалы формула түрінде ұсынылған, студенттерге қиындық тудырмайды. Студенттерді шығармашылыққа жетелейді, өз ойын дұрыс сөйлемдер құрып еркін жеткізуге мүмкіндік береді.

Данилова Н.Д. – мастер производственного обучения,
преподаватель специальных дисциплин,
ГККП «Строительно – технический колледж» г. Нур - Султан
nadezhda.danilova.64@mail.ru

СТУДЕНТООРИЕНТИРОВАННОЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЕ ОБУЧЕНИЕ. СОВРЕМЕННЫЕ ТРЕНДЫ В ПОДГОТОВКЕ КВАЛИФИЦИРОВАННОГО СПЕЦИАЛИСТА ПО СПЕЦИАЛЬНОСТИ: «СВАРОЧНОЕ ДЕЛО»

Происходящие перемены в Казахстане обусловили необходимость обновления всей отечественной системы образования. Существенным образом повысился интерес к профессиональному образованию, центральным звеном которого является личностно ориентированное обучение и развитие самостоятельной творческой, конкурентоспособной личности, ее познавательных возможностей, познавательного интереса в изучении профессии.

Динамизм, присущий современному обществу требует от системы профессионального образования воспитания людей социально активных, коммуникабельных, заинтересованных в достижении целей, мыслящих творчески и свободно. Возникает необходимость пересмотра подходов к подготовке квалифицированных специалистов, переориентации специальностей в

соответствии с потребностями производственных структур, учитывая, что качество образования представляет единства качества процесса и качество результата.

Модель учить учиться – осваивать новые знания на базе старых, которые и объясняют новые. Другими словами, чем больше человек учится, тем больше он может выучить. Достоинство уважения то, что новые модели изменения проводятся с учетом «Стандартов» образования. Идеологи такого подхода полагают, что совершенствование существующей системы профессионального образования возможно за счет перехода от нынешнего научно ориентированного образования к образованию, ориентированному на производственную деятельность.

Практикоориентированность учебного процесса в подготовке квалифицированных электрогазосварщиков – это применение инновационных технологии профессионального обучения, которые предполагают и изменение системы оценивания знаний и умений. Сегодня компетентный подход в обучении широко обсуждается научной и педагогической общественностью и формируется, как отклик сферы образования на запросы рынка труда, социальной сферы и т.д.

Отечественная и зарубежная практика показывает перспективность модульного обучения, которое характеризуется алгоритмизацией учебной деятельности, структурированием предметного содержания, индивидуальностью (учитываются индивидуальные особенности обучающегося), гибкостью, самостоятельностью (возможность самообразования, саморазвитие) и является личностно-ориентированной технологией обучения, основанной на компетентности.

Первое место занимают уроки – экскурсии на предприятия, практическое участие учащихся в работах электрогазосварщиков на предприятии, участие электрогазосварщика – специалиста в проведении практических семинаров по производственному обучению. Урок – конкурс профессионального мастерства. Урок – праздник первой детали. Уроки, связанные с практической работой по теме (Сварка стыковых швов в горизонтальном положении на вертикальной плоскости), так как она активизируют интерес к профессии. Такие уроки дают возможность быть более активными, повышать качество знаний.

Любое приближение к «профессиональной деятельности» резко повышает интерес к профессии электросварщика. Элементы игры присутствуют и при формировании из группы студентов бригад: студенты разбиваются на две или три бригады (в зависимости от поставленной задачи) и получают практические задания для получения оценок. Оценки выставляются одинаковые для участников одной бригады по результатам выполненной ею задачи (например, проведение ручной дуговой сварки металла). При формировании бригад обязательно выделяется модератор – главный в бригаде, выбрав его из числа успевающих студентов, либо студента имеющего организационные способности. Это позволит скоординировать работу производственного звена. Уроки- игры можно проводить на уровне теоретических знаний учащихся.

Таким образом, основными формами практикоориентированного уроков спецтехнологии и производственного обучения, которые вызывают интерес студентов к профессии электрогазосварщика, являются практические, сюжетно – ролевые, деловые игры, содержание которых приближено к производственным условиям.

Поскольку у обучаемого еще нет четкого определения цели, то он больше подвержен влиянию внешней среды, преподаватель при совместной работе может более эффективно направлять (управлять) деятельность обучаемого.

В данной ситуации важную роль играют отношения между преподавателями и обучаемым. Доброжелательность, внимание к интересам, увлечениям студентов являются источником эмоционально-положительных отношений между сторонами и не могут не сказаться на развитии интереса к профессии.

Говоря о формах, методах обучения и их взаимосвязи с процессом формирования познавательного интереса, нельзя не отметить получившее широкое распространение в последнее время активное обучение. Прежде всего, имеют в виду нетрадиционные формы, методы и средства обучения. К ним относятся проблемные лекции, семинары-дискуссии, разбор

конкретных профессиональных и жизненных ситуаций, деловые и ролевые игры, а также различные формы научно-исследовательской работы обучающихся (курсовое и дипломное проектирование и т.д.).

Если говорить о производственном обучении на предприятии – это завершающие этапы учебного процесса, на котором происходит дальнейшее формирование, совершенствования и разработка качеств, характеризующих профессиональное мастерство молодых квалифицированных рабочих, а также их трудовое воспитание. Если в учебных мастерских учащиеся осваивают основы профессии и главная цель обучения - формирование умений и навыков качественного выполнения основных приемов, операций и выводов работ, то цели обучения на завершающих этапах обучения более сложные и многогранные. Их можно сформировать следующим образом:

при обучении в условиях производства:

- закрепление, совершенствование и расширение производственных знаний, умений и навыков студентов, полученных при обучении в мастерских;
- освоение передовых приемов и способов труда;
- развитие профессиональной самостоятельности, ответственности за порученное дело;
- приобретение и приобщение студентов к производственной общественной жизни в рабочих коллективах.

Производственное обучение на предприятиях в период производственной практики:

- совершенствования профессионального мастерства студентов в определенных видах работы специализация;
- расширение и углубление передового опыта выполнения работ;
- освоения передовой техники и технологии, передовых приемов и способов труда.

Основными формами обучения студентов в условиях производства является: работа на штатных рабочих местах под руководством мастера производственного обучения и наставника из числа квалифицированных рабочих предприятия. При этом практикуется бригадная и индивидуальная организация труда студентов, обучение студентов в составе ученических бригад и звеньев.

Эффективность обучения студентов в условиях производства в значительной степени определяется подготовкой мастера, которая включает следующие этапы:

- личное изучение производственного процесса на предприятии, его продукцию, организацию труда;
- распределения студентов по бригадам квалифицированных рабочих, закрепление студентов за наставниками;
- организация занятий по изучению студентами правил безопасности на производстве.

При обучении студентов в условиях производства, мастер проводит вводное, текущее и заключительное инструктирование. В процессе производственного обучения на предприятии широкое применение нашли следующие пути совместной работы по воспитанию молодого поколения рабочего класса:

- шефство рабочих наставников, передовиков и новаторов производства;
- вовлечение учащихся в проведении торжественных мероприятий.

В конце производственной практики студенты сдают выпускные квалификационные экзамены.

Успех проведения обучения на предприятии во многом зависит от мастера производственного обучения. Он оказывает студентам помощь в подборе материалов для выполнения письменных работ. Основная цель при внедрении модульного обучения- это подготовка практикоориентированных компетентных людей, обладающих адекватными умениями и навыками для удовлетворения потребностей рынка труда.

Главная задача этой формы обучения:

- предоставление учащимся умений и навыков, знаний и способностей, соответствующих потребностям занятости – рынку труда.

Преимущества модульной системы обучения

- возможность многоуровневой подготовки (что определено структурой модуля)

- создание условий для развития коммуникативных навыков и навыков поведения учащихся, тесного контакта с преподавателем через индивидуальный подход
- создание условий более осознанно — мотивационного изучения профессионально-значимых дисциплин
- уменьшение стрессовых ситуаций в период сдачи зачетов или экзамена.

Реализация модульно - компетентностного обучения предполагает разработку:

- 1) структуры модуля (модульной программы), отражающей основные требования образовательного стандарта по дисциплинам учебного плана и одновременно планируемую профессиональную деятельность по специальности, определяемую работодателем;
- 2) учебных и методических материалов для студентов, преподавателей и мастеров производственного обучения на основе структуры модуля и предполагаемого уровня компетентности;
- 3) системы внутреннего и внешнего контроля оценки качества модульного обучения, применяемой с учетом соответствующих принципов и механизмов.

Каждый модуль должен отражать планируемые результаты обучения (деятельность обучающегося), содержание обучения (критерии деятельности и оценки), формы и методы обучения. Границы модуля при его разработке определяются уровнем компетентности, т. е. совокупностью теоретических знаний и практических навыков, которые обучающийся должен продемонстрировать после изучения модуля.

Структура модуля позволяет в простой и наглядной форме выделить рекомендации (в виде критериев) по изучению дисциплины и прохождению оценки компетентности. При этом учебное занятие носит практикоориентированную форму.

Такая система позволяет обучающемуся самостоятельно выбирать индивидуальный темп продвижения по программе и проводить самооценку своих достижений.

Модульная система обучения, основанная на компетентностном подходе, позволяет разрабатывать модульные программы разного направления и содержания: обучающие по отдельным предметам (дисциплинам); специальные (по ключевым навыкам); интегрированные; оценочные (оценка деятельности на конкретном рабочем месте).

Можно утверждать, что модульный подход несет в себе идею рационального, оптимизированного построения процесса обучения и уместен там, где:

- ✓ во-первых, множественность задач обучения и разнородность учебного материала делают необходимым дифференциацию и интеграцию различных форм и этапов процесса обучения;
- ✓ во-вторых, есть необходимость частого обновления содержания учебного материала по той или иной дисциплине;
- ✓ в-третьих, существует необходимость совершенствования методики обучения конкретным учебным дисциплинам, конкретной профессии или определенному виду деятельности;
- ✓ в-четвертых, имеются предпосылки для расширения и углубления интеграции различных дисциплин и наддисциплинарных навыков.

Средствами повышения качества обучения в системе профессионального образования являются новые технологии и новые формы оценивания результатов, что приводит к подготовке качественного компетентного специалиста, полностью удовлетворяющего многоаспектные запросы общества, работодателя и возрастающие потребности самих людей.

Приложение № 1.

Тема: Студентоориентированное профессиональное обучение.

Современные тренды в подготовке квалифицированного специалиста по профессии: «Сварочное дело»

Объект исследования: Студенты 1,2,3 курса по специальности Электрогазосварщик.

Предмет: Специальная технология и производственное обучение по специальности электрогазосварщик.

Актуальность темы: Подготовка профессиональных компетентных квалифицированных рабочих по специальности Электрогазосварщик

Новизна: Соответствовать уровню подготовки специалиста 3-4 разряда.

Профессионально компетентного. Технически грамотного. Теоретически подкованного. Коммуникабельного. Социально активного. Творчески и свободно мыслящего специалиста.

Практическая значимость: Востребованность. 100% трудоустройство.

Результативность: Высокие разряды после окончания строительно – технического колледжа. Участие в Республиканском конкурсе «Лучший по профессии».

Литература:

1. Ангеловски К. Учителя и инновации. - М., 2006.
2. Беспалько В. П. Слагаемые педагогической технологии. - М., 2007.
3. Бех А. Д. Личностно ориентированное воспитание. - К., 2000.
4. Козлова О. Г. Педагогический анализ инновационной деятельности учителя: Научно-методическое пособие. - Суммы, 2001.
5. Бургин М. С. Инновации и новизна в педагогике // Сов. педагогика. - 1999. - №12.
6. Кларин М. В. Инновационные модели обучения в зарубежных педагогических поисках. - М., 20011.
7. Кларин М. В. Педагогическая технология в учебном процессе. - М., 2008.
8. Паламарчук В. Ф. Педагогические инновации: мифы и реалии // Директор школы, лицея, гимназии. - 2009. - №3.
9. Поляков С. Д. В поисках педагогической инноватики. - М., 2003.
10. Попова Е. В. Становление и развитие инновационных педагогических идей.- Харьков, 2001.
11. Слостенин В. А., Подымова Л. С. Педагогика: инновационная деятельность. - М., 2009.

Козьярская М.В.- преподаватель специальных дисциплин,
КГП на ПХВ «Аксуский колледж черной металлургии»г.Аксу, Павлодарская обл.,

ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ПРЕПОДАВАТЕЛЯ СПЕЦИАЛЬНЫХ ДИСЦИПЛИН ДЛЯ ФОРМИРОВАНИЯ МОТИВАЦИИ ОБУЧАЮЩИХСЯ. ПРИМЕНЕНИЕ ИНТЕГРАЦИИ СПЕЦИАЛЬНЫХ ДИСЦИПЛИН С ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНЫМИ ДИСЦИПЛИНАМИ И ПРОИЗВОДСТВЕННЫМ ОБУЧЕНИЕМ

*В 21 веке побеждает тот, кто обладает настоящими,
качественными знаниями,
потому что если не приобрести знаний сегодня,
то завтра можно остаться без работы.*

Н.А.Назарбаев

О человеке, в совершенстве, владеющем своей профессией, уважительно говорят: он педагог и мастер! Так называют преподавателей специальных дисциплин и мастеров производственного обучения. Много лет, работая в этой должности, хорошо понимаю содержание этой исключительно ответственной, многоплановой и, я бы сказала, универсальной работы. Постепенно по крупице накапливая опыт, который со временем превратился в определенную систему работы.

Роль преподавателя специальных дисциплин и мастера производственного обучения в подготовке молодого рабочего, а особенно конкурентноспособных специалистов очень велика и многогранна. От нас сегодня требуется не только профессиональные навыки, но и высокая педагогическая культура.

Успешно, подчеркиваю, успешно работать преподавателем специальных дисциплин и мастером производственного обучения сможет только тот, кто имеет к этому призвание, кто хорошо владеет своей основной профессией. [1, 3-5с].

Деятельность педагогов направлена на совершенствование образовательного процесса на основе использования ИКТ, модульной и проектной технологии. [2, 13-15с].

Как уже было сказано, важнейшей задачей технического и профессионального образования является подготовка высококвалифицированных специалистов, востребованных на рынке труда. [3, 34-35с].

Первые шаги для подготовки профессиональной компетентности у студентов колледжа и выход на высококвалифицированного специалиста:

- Центр тяжести смещается с формированием знаний, умений, навыков на формирование развитой профессиональной деятельности в соответствии с потребностями производства.;
- Необходимость сохранения преемственности закрепления студентов в цехах и отделах по видам деятельности, установленными государственными стандартами технического и профессионального образования;
- К моменту завершения практического обучения на предприятии студентам обеспечиваются возможности повышения рабочего разряда, приобретения смежных или новых профессий в рамках перечня классификатора рабочих и инженерно-технических квалификаций;
- Обеспечение тесного делового сотрудничества руководителей практики от колледжа с руководителями цеха в вопросах организации труда, его оплаты, дисциплины и соблюдения режима внутреннего распорядка, как в цехе, так и в колледже; принятие оперативных мер устранения возникающих трудностей; в процессе прохождения практического обучения, дало свои результаты 100% трудоустройство.

Продуктивность интеграции достигается при условии качества взаимоотношений образовательных, производственных мастерских колледжа и самого базового производства.

Для этого инженерно-педагогический состав разработали структуру:

- Проведение интегрированных уроков с общеобразовательными предметами и мастерами производственного обучения;
- Развитие интереса и компетентности через кружок технического творчества;
- Связь колледжа с базовым предприятием. Общие задачи колледжа и базового предприятия (Аксуский завод ферросплавов).

Исходя из всего сказанного моя цель – показать возможности интеграции при изучении специальных дисциплин с общеобразовательными предметами, производственными мастерскими, то, что развивает профессиональную компетенцию у студентов.

Межпредметные связи стимулируют лучшее усвоение материала, способствует развитию мышления, повышает интерес к предмету, влияют на повышение качества знаний, формирование умений использовать учебную литературу, анализировать, сопоставлять факты из различных областей знаний.

Позвольте привести несколько примеров.

1. Связь специальных дисциплин и физики.

Сопутствующая связь, когда темы на уроках физики и специальной технологии совпадают (токарное дело и металлообработка, сварочное и электрики), например «Закон Ома для участка цепи и полной цепи»; в токарном рассматриваются темы «Виды приводов», где основным приводом является электрический привод, где все основано на последовательном и параллельном соединении кинематической схемы станка, а значит связь с основными законами Ома, где можно произвести расчеты на сопротивление, силы тока, удельного сопротивления. В сварочном деле тема «Оборудование сварочного поста для ручной дуговой сварки». Здесь уместно поставить вопрос: можно ли осуществить сварку на расстоянии 50, 100 м? Нет. Почему? Студенты знают, что по нормам длина провода должна быть в пределах от 3 до 25 метров. Выясняем, что с увеличением длины провода увеличивается его сопротивление; это приводит к падению напряжения, и дуга не горит стабильно

1. Последующая связь – связь, когда учащиеся сначала знакомятся с материалом на уроке специальных дисциплин, а затем встречаются с ними на занятиях по физике. Пример: студенты уже знакомы с темой «Электрическая дуга и ее применение в сварочных работах», «Кинематическая схема токарного станка» и «Электрический привод»; при изучении темы по физике «Взаимодействие токов», чтобы показать: опыты Ампера по взаимодействию проводников имеют непосредственное отношение к будущей специальности, задаем вопрос «Почему при сварке постоянным током происходит разбрызгивание металла?» или «Какой ток используется в работе электрического двигателя в токарном станке. Подчеркнем, чтобы получить правильный ответ на один вопрос по специальности, надо вспомнить несколько вопросов из физике, т.е. физика – научная основа электротехники.

2. Связь специальных дисциплин с математикой ежеурочная и постоянная. Например, при изучении темы «Обработка конических поверхностей», «Обработка цилиндрических поверхностей» по специальной дисциплине «Токарное дело и металлообработка», студенты должны хорошо знать: Что такое конус и цилиндр.

Проводя интегрированные уроки совместно с преподавателем математики, происходит взаимное объяснение данной темы с применением определений, фигур и рисунков. Приведу некоторые фрагменты из урока: урок начинает преподаватель специальных дисциплин, дает тему; ставит задачи и цели; имеется план-конспект выполнения студентами заданий, по которым они видят ход урока и последовательность заданий и вопросов. Преподаватель математики дает определение конуса: «Конус – фигура, полученная при вращении прямоугольного треугольника вокруг одного из катетов (подтверждается рисунком, макетом конуса, презентация). Вместе с преподавателем математики проводится фронтальный опрос по теме. По математике можно задать следующие вопросы на закрепление: «Может ли образующая конуса равняться: а) высоте конуса; б) радиусу окружности основания? Ответы обоснуйте. Все это помогает применять и на практике.

3. Связь специальной технологии с предметом черчение, так как токарь и сварщики должны уметь читать чертежи, чтобы выполнить свое задание качественно и ответственно. При изучении каждой темы имеются изображения и условные обозначения, которые изучаются на уроках черчения. Все эти навыки и умения они применяют на практике, чтобы построить и прочитать чертеж на защите дипломного проекта.

4. Так же можно провести интеграцию специальной дисциплины и предмета информатики и вычислительной техники. Например, специальная дисциплина – материаловедение. Проводится в компьютерном кабинете с преподавателем информатики, например тема «Цветные металлы» (повторение темы).

Переходя к заданию – составить презентацию на пройденную тему передает слово преподавателю информатики. У студентов развивается огромный интерес, у кого же получится лучше, чтобы презентацию применять на уроках материаловедения.

5. Основной формой передачи профессиональных знаний и формирование навыков у студентов является совместная связь предметника специальной технологии и мастера производственного обучения в мастерских. Из своего опыта могу сказать, что это очень эффективный метод для понимания тем студентами и сразу применять практически. Мы вместе с мастером производственного обучения составляем план урока производственного обучения, например, темы «Обработка и техника сверления. Применение операций сверление, рассверливание, зенкерование, развертывание и зенкование.

Предметник специальной технологии и мастер производственного обучения совместно готовят материально – техническое оснащение урока; составляют ход самого урока; используют и вместе применяют ИКТ; чертежи; вместе проводят инструктаж по ТБ и вместе переходят со студентами к практической части – работа за станками; вместе проводят контроль выполненных деталей и выставляют оценки. Итогом связи теории с производственной практикой в мастерских у нас в колледже является конкурс «Лучший по профессии», который проводится по всем специальностям, где выявляются студенты, занявшие свое призовое место.

6. Еще одним показателем и этапом развития профессионального мастерства – это кружки технического творчества, которые в нашем колледже разработаны по всем специальностям. В наших мастерских имеется выставочный зал, где находятся лучшие работы студентов.

7. Заключительный этап повышения профессиональных компетенций – это совместная работа базового предприятия (АЗФ) и нашего колледжа черной металлургии. И в заключении из всего изложенного можно сделать вывод.

Результатом совместной плодотворной деятельности инженерно-педагогического коллектива удалось добиться признания высокого профессионального уровня наших студентов. Это участие в региональных, республиканских конкурсах профессионального мастерства WorldSkills и завоевание призовых мест.

Список литературы

1. И.В. Никишина. Инновационные педагогические технологии и организации учебно-воспитательного и методического процессов. «Учитель», - Волгоград, 2009 г.
2. В.С. Филиппов. Воспитание будущих рабочих. Метод. пособие -М.:Высш.шк., 1990-159 с.
3. А.М. Новиков А.М. Процесс и методы формирования трудовых умений. Профпедагогика.-М.:Высш.шк., 1986-288 с.

Жакина К.А.,

Тарих пәнінің оқытушысы

ШЖҚ МКК «Сервис және туризм колледжі», Нұр-Сұлтан қ.

ТАРИХ ПӘНІН ЖАҢАРТЫЛҒАН БІЛІМ БЕРУ МАЗМҰНЫ БОЙЫНША ОҚЫТУДА ТІРЕК-СЫЗБАЛАРДЫ ҚОЛДАНУ

Білім беру мазмұнын жаңарту білім берудің қазіргі заманғы үрдістерін сай енгізілген өзгеріс болып табылады. 2020 жылы ТЖКББ оқытушылары жаңартылған бағдарлама бойынша курстарын өтіп, қазіргі таңда оқу орнында алғашқы студенттерін оқытуда. Жалпы айтқанда, жаңартылған оқу бағдарламасының мақсаты – пән бойынша оқу бағдарламасын жаңарту және критериалды бағалау шеберлігін жетілдіру. Ал жаңартылған білім берудің маңыздылығы – оқушыны сыни ойлауға, әртүрлі зерттеу жұмыстарын тәжірибе жасау арқылы іске асыруға жекелей, жұппен, топтық жұмыс жасай білуге үйретеді. Жаңартылған бағдарлама немес дәстүрлі бағдарлама арқылы оқыту болсын мақсаты бір болып табылады. Сол себепті сол мақсатқа жету үшін оқытушылар әртүрлі әдіс-тәсілдер қолданылады. Өз пәнімді оқытуда менде сол әдіс тәсілдің бірі - тірек-сызбалар қолданамын. Қазіргі жаңартылған бағдарламаларда кең ауқымды тақырыптар алынған. Мысалы: дүние жүзі тарихы Чупеков А., Кожахмет-ұлы К., Дакенов М., Сембинов М кітабы бойынша бір тақырыпқа байланысты сол кезеңнің, сол ғасырдың ғана мәселесі және ақпараттар жазылған болса, жаңартылған бағдарламада бір мәселеге қатысты барлық ғасырлардағы ақпарат қарастыралды. Тірек сызба арқылы оқытуда Виктор Федорович Шаталовтың тірек-сызбалар арқылы оқыту технологиясының негізге алдым. Тірек сигналдары В. Ф. Шаталовтың тұтас әдістемелік жүйесінің міндетті бөлігі болып табылады. Оқушылар тірек сигналдары бойынша зерттелген материалды оңай естеріне түсіре алады, өйткені олар қол жетімділік қағидатына негізделген. Виктор Федорович қысқаша қорытындысы бар өзара байланысты кілт сөздер, шартты белгілер, суреттер мен формулалар - тірек сигналдарын қолданып оқыту жүйесін дамытты Ол негізгі сөздер, әріп-сигналдар, сызбалар арқылы оқулықтан үлкен мәтіндерді қалай кодтау керектігін дәлелдеді. Оқушылар тірек сигналдары бойынша зерттелген материалды оңай естеріне түсіре алады, өйткені олар қол жетімділік қағидатына негізделген.

В. Ф. Шаталов технологиясының қысқаша тоқталсақ:

Бірінші ерекшелігі — нақты дәл есептелген оқу процесін құра білу.

В. Ф. Шаталов бұл құрылымды былай түсіндірді «Тірек сигналдары дегеніміз — ойынның элементі, уақыт үнемділігі және бала психологиясын қызықты құбылысқа бағыттау. Бірақ ең басты мақсат — берілген тақырыпты логикалық байланыстар негізінде оқушының түсінуі мен ұзақ уақыт есте сақтауы».

Екінші ерекшелігі — уақыт үнемділігі. Мысалы, белгілі бір тақырыпты түсіндіру барысында бірнеше тақырыпты жинақтап, ықшамдап бір-екі тірек сигналына сыйдыруға болады. Бұл әдістеме қазіргі күнге дейін құндылығын жойған жоқ. Тірек сызба белгілер сабақтың негізгі құрам бөлігі ретінде қолданылады. Мұнда негізінен мына мәселелерге назар аударған жөн.

Тірек сызба арқылы оқытуда:

- 1.Тірек — сызбаны пәнді жүргізудің басынан бастаған жөн.
- 2.Мүмкіндігінше барлық сабақтарда пайдалану керек.
- 3.Сызбанұсқаға оқушылармен бірге талдау жүргізіп отыру. Тірек — сызбаны (схемаларды) оқушылардың қатысуымен талдау керек.
- 4.Студенттердің өздеріне тірек-сызба, немесе кесте жасауына мүмкіндік беру.
- 5.Оқушының топпен және екі — екіден жұмыс жасауына мүмкіндік беру.
6. Теориялық материалды схемалары түрінде ұсыну және көңіл бөліп есте қалатындай етіп оларды жарқын және ерекше етіп жасау

Тірек сызбаның артықшылықтары келесідей:

- а) оқушыға оқу материалы жинақы, қысқаша беріледі;
 - б) оқушы оқу материалының ішінен ең негізгісін таңдай білуді үйренеді;
 - в) оқушы таңдап алған танымдылық — білімдік түсініктерін бір — бірімен байланыстырып, қарапайым жүйе жасауды үйренеді;
 - г) оқушы оқулықпен және қосымша әдебиеттермен жұмыс жасауға дағдыланады;
 - д) Оқушы өзінің танымдық деңгейін біледі. Өзін — өзі бағалауды үйренеді.
- Тірек сигналдары арқылы оқыту өзінің нәтижесін береді. Атап айтсақ:
- Оқытушы:

- оқушы білімін тексеруде дидактикалық құрал ретінде пайдаланады — мағыналық, логикалық белгілерді нақты, қысқа түсіндіреді;
- баға қоры молаяды;
- оқушы білімі әділ бағаланады.

Студент жаңартылған бағдарлама бойынша:

- берік білім негізі қаланады;
- сөйлеу қабілеті дамиды;
- тұжырымдап, топшылау дағдылары қалыптасады;
- танымдық процесі нығаяды;
- қарым — қатынас қажеттілігі қанағаттандырылады;
- пәнге деген қызығушылығы артады.

Қазіргі таңда мен өзім 1 курс студенттерімен тірек-сызба, блок-схема арқылы оқытуды іске асырып жүрмін. Жаңартылған бағдарлама бойынша Каирбекова Р., Тимченко С., Джандосова З. авторларының «Дүние жүзі тарихы» пәні бойынша тірек сызбам бар, оны өз сабағымда қолданып келем. Өте тиімді жіне өз тірек сызбамды басқа тарих пән оқытушыларына ұсынамын. Бұл жаңартылған бағдарлама оқушылардың жаңа білімді меңгеруіне де, сондай-ақ алған білімін әрі қарай дамытуына да мүмкіндік береді. Қоғамның толыққанды мүшесі болу үшін айтарлықтай маңызды болып табылады. Олар алған білімдерін кез келген ортада, іскерлік ортада бәсекеге қабілетті болуға, қарым-қатынас кезінде тиімді қолдануға мүмкіндік беретін білім алады.

Амиркенова Ы.А.

преподаватель истории, магистр педагогики

ГККП «Высший инновационный аграрный колледж «Ertis»» с. Кеменгер,

«ДЕБАТЫ» КАК ОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ ТЕХНОЛОГИЯ И КАК ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНАЯ ИГРА

Аннотация. В статье рассматриваются вопросы применения технологии «Дебаты» на уроках истории как значимая и необходимая инновационная деятельность в педагогической практике и как следствие повышения качества образования - интеллектуальная игра. Вся сущность такого образования состоит в формировании активной гражданской позиции, позволяющей молодым людям влиять на решение важных проблем современного мира.

Ключевые слова: образовательная технология, дебаты, коммуникативно-речевые компетенции, онлайн, мессенджер.

Актуальность. В последние годы наблюдается снижение уровня коммуникативной компетентности студентов. Ситуация усугубляется еще и тем, что проведение занятий в рамках деятельностного подхода, который устанавливают стандарты образования, находятся в зависимости от элементарной готовности и способности обучающихся к коммуникации. Поэтому использование педагогических технологий, которые способствуют развитию коммуникативной компетенции студентов становится весьма актуальным. В этой связи возникает необходимость в применении педагогами таких методических материалов и форм обучения, направленных на достижение гарантированного результата соответствующего современным тенденциям в образовании, учитывающими требования нового стандарта в образовании.

Новизна. Несмотря на изученность отдельных аспектов проблемы, в психолого-педагогической литературе до сих пор нет единого мнения по вопросу структуры коммуникативно-речевой компетенции, не разработана модель формирования коммуникативно-речевой компетенции студентов посредством дебатной технологии, не выявлены педагогические условия, при которых этот процесс происходит эффективно.

В основе педагогической технологии «Дебаты» лежит одноименная интеллектуальная игра, построенная по аналогии с парламентскими (политическими) дебатами. Разработка игры принадлежит известному философу и социологу К. Попперу.

Для проведения занятий по технологии «Дебаты» необходимо обеспечить решение следующих задач:

– для организации уроков по истории и общественных дисциплин следует обеспечить основательную подготовку студентов в виде комплекса базовых знаний, которые могут стать своеобразным фундаментом для развития творчества обучающихся;

– при выборе дебатов для проведения занятия следует учитывать потенциальные возможности студентов, уровень их подготовки;

– важное значение имеет выбранная тема дебатов, или проблемный вопрос.

Для использования на уроках истории и обществознания Т. В. Светенко предлагает следующие виды «модифицированных» дебатов:

а) «Текстовые» дебаты.

б) Дебаты на основе литературоведческого анализа.

в) «Проблемные» дебаты.

г) «Скоростные» дебаты, или «мини-дебаты».

Многообразие видов дебатов можно классифицировать по нескольким критериям:

- по материалу;
- по характеру деятельности;
- по объему;
- по составу (количеству) участников;
- с участием судей и без судейства.

Основными элементами дебатов являются: тема, утверждающая сторона, отрицающая сторона, аргументы, поддержка и доказательства, перекрестные вопросы, решение судей.

Стратегия дебатов состоит в следующем:

– Предмет дебатов определяется в утверждении предмета спора. Первый шаг в любых дебатах - это формулировка темы. Во-первых, тема должна быть актуальной, затрагивать значимые проблемы. Во-вторых, тема должна быть пригодной для вынесения на дебаты. Формулировка должна следовать определенным принципам: тема дебатов должна формулироваться в виде утверждения и не давать преимуществ ни одной из сторон, т.е. чтобы и сторона «за» и сторона «против» могли одинаково эффективно развивать свои аргументы.

– Задача утверждающей команды состоит в том, что члены команды убеждают судей в том, что утверждения верны в течение всего выступления.

– Задача опровергающей команды в том, что спикеры доказывают противоположную точку зрения: что утверждения неправильны или что утверждения, представленные оппонентами, несостоятельны.

– В дебатах важное место занимают аргументы, как лучший способ убедить судей в том, что ваша позиция по данному утверждению верна. Аргументы могут быть сильными и слабыми. Аргумент - это основание или довод, приводимый для доказательства тезиса. Аргумент отвечает на вопрос: «Чем надо доказывать тезис?» Для создания аргумента тезис выдвигается, тезис объясняется, тезис доказывается и резюмируется, делается заключение.

Данная логическая цепочка (структура аргумента) может быть представлена следующим образом:

1 - тезис (основная мысль, идея);

2 - раскрытие, объяснение данной идеи;

3 - доказательство (обоснование и рассуждение) на основе фактов. Обоснованием доказательства являются наличие определений, цитат, аксиом, законов науки, мнений авторитетных личностей, примеров из окружающей жизни, статистических данных, которые в дебатах вносят название – поддержки аргументов. Умение опираться на факты и материалы, это именно то, на что нужно обратить особое внимание при подготовке к уроку, преподаватель должен заранее дать материал для изучения, в разработке занятия преподаватели используют документы или кейсы.

– Поддержка и доказательства. Они представляются членами команды наряду с аргументами их поддержку. Мнение эксперта может выступить доказательством. Вместе с аргументами участники дебатов должны представить судье свидетельства - поддержки (цитаты, факты, статистические данные), доказывающие их позицию.

– Перекрестные вопросы. Каждый спикер имеет возможность ответить на вопросы оппонента. Большинство видов (но не все) дебатов предоставляют каждому участнику возможность отвечать на вопросы спикера-оппонента. Раунд вопросов спикера одной команды и ответов спикера другой называется «перекрестными вопросами». Вопросы могут быть использованы как для разъяснения позиции, так и для выявления потенциальных ошибок противника. Полученная в ходе перекрестных вопросов информация может быть использована в выступлениях следующих спикеров.

Способность правильно формулировать вопросы и умело отвечать на них во многом определяет эффективность дебатов. Умение формулировать точные, а главное продуктивные, полезные вопросы - одно из важнейших умений участников дебатов.

Цель любого вопроса - получение новой информации в виде ответа:

– Ответ должен быть правильным и точным.

– Ответ должен даваться по существу заданного вопроса.

– Ответ должен быть понятен аудитории.

– Ответ, по возможности, надо дать в живой форме.

– Ответ должен быть кратким.

Существуют определенные принципы, которые лежат в основе проведения дебатов:

– дебатировать, чтобы учиться;

- быть честным;
- уважать других и их идеи.

Команды также имеют право на 8-минутный перерыв для консультации друг с другом, который они могут использовать полностью перед каким-либо из выступлений или частями.

За соблюдением регламента игры следит таймкипер, который показывает спикерам, сколько осталось времени до конца выступления или таймаута - промежутка времени, который команда может взять для совместного обсуждения вопросов или контраргументов.

Каждый раунд дебатов судит судейская коллегия, состоящая из нечетного числа судей. По ходу игры судьи заполняют судейский протокол, в котором фиксируют все аргументы и контраргументы команд, а по окончании дебатов судьи, не совещаясь между собой, принимают решение, какой команде отдать предпочтение по результатам дебатов (аргументы и способ доказательства которой были более убедительными. Это решение судьи находит свое отражение в протоколе. Команда, набравшая большее количество голосов судей, побеждает.

Дебаты привлекают учащихся своей новизной. Это и новизна формы- дебат-урок, и новизна материала (учащиеся могут выслушать выступления оппонентов, высказать свою точку зрения и обосновать ее), и новизна ситуации (спор, ограниченный регламентом, правилами, решением судьи).

Игра - это всегда состязание, соперничество, стремление победить, а это стимулирует поисковую, творческую деятельность, а так же тщательную проработку основного изучаемого материала.

Дебаты — это не только учебная технология, но и инструмент познания, потому что через игру можно узнать много новых вещей и критически их осмыслить. Это меняет восприятие мира.

Дебаты — это интеллектуальное соревнование, которое представляет собой конструктивный и регламентированный спор на заданную тему. Цель не переспорить оппонента, а убедить судью.

Уроки истории переросли в создание дебатного клуба «ВИАК», который на сегодняшний день составляет конкуренцию аналогичным клубам региональных университетов не только Павлодарской области.

В 2019 году наш клуб официально заявил о себе, организовав областной дебатный турнир, посвященный Дню Первого Президента.

Жизнь внесла свои коррективы в деятельность клуба. С переходом на дистанционное обучение наш студенческий дебатный клуб перевел свою деятельность в онлайн-режим.

Дебатный клуб «ВИАК» проводит свои мастерские по мессенджеру «Discort». - оно не ограничивает количество участников. не «зависает» из-за массовой работы. Команды встречаются в виртуальных комнатах, чтобы не мешать друг другу.

В активе клуба уже не один областной онлайн-турнир. 13-14 февраля 2021 года был проведен масштабный, республиканский онлайн-турнир «ViakCupI», посвященный 30-летию Независимости Казахстана.

С переходом турниров на онлайн-формат стало все сложнее. Не с технической стороны, а с точки зрения восприятия онлайн-формата некоторыми спикерами. Однако есть и плюсы. Онлайн-формат позволяет поучаствовать в крупных чемпионатах ребятам из разных регионов Казахстана, у которых раньше не было возможности выехать.

Вообще турниры — захватывающие мероприятия, где можно очень вырасти как дебатер. Пять раундов, сильные оппоненты, фидбеки от опытных судей — все это помогает развиваться в дебатах сильнее, чем мастерские. Турниры — это возможность узнать много нового.

Дебаты — инструмент для анализа всего, что происходит вокруг. Они учат критически относиться к любым высказываниям и заявлениям, анализировать происходящие события и искать разные точки зрения. По сути, дебаты формируют образ мышления и это помогает в жизни: когда человек владеет большей информацией и видит неочевидные стороны вопросов,

он может принять более качественное решение в любой жизненной ситуации. Навыки, полученные в процессе подготовки к участию в дебатах, применимы во многих научных областях, а также в повседневной жизни. Участие в дебатах способствует формированию активной гражданской позиции, позволяющей молодым людям влиять на решение важных проблем современного мира.

Полифункциональность данной технологии способствует личностному росту студентов, стимулирует активную познавательную деятельность, развивает логические и прогностические способности, воспитывает чувство свободы и ответственности личности, тем самым формируя их жизненную, личностно-значимую позицию.

Библиографический список

1. Аржадеева Д.А., Кудинова Н.А. Развитие коммуникативных умений как одной из составляющих социальной компетентности посредством технологии «дебаты» // Филологические науки в МГИМО. 2017. №2
2. Выготский Л.С. Мышление и речь. – М.: Лабиринт, 1999.
3. Вачков И.В. Технологии группового тренинга / И.В.Вачков – М.: Издательство «Ось-89», 1999.
4. Диагностика коммуникативной компетентности 2013 г. [Электронный источник]. <URL://studfiles.net/preview/2416631/>
5. Калинкина Е.Г. Дебаты на уроках истории: учебно-методическое пособие для учителя. М.: Росспен, 2002
6. Светенко Т.В. Путеводитель по дебатам: учебное пособие для педагогов и учащихся. – М.:2001

Базарова Л.Е., заместитель директора по учебной работе

КГУ «Карагандинский агротехнический колледж»,

BazarovaL.Y.

Deputy Director on educational work of the Communal state institution "Karaganda agro-technical college",

Lazzat2303@mail.ru

СОЗДАНИЯ ИННОВАЦИОННОЙ ЦЕЛОСТНОСТИ СИСТЕМЫ ОБУЧЕНИЯ НА ОСНОВАНИЕ ИНТЕГРАЦИЙ СОДЕРЖАНИЯ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ И ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ МОДУЛЕЙ

«Все науки настолько связаны собою, что легче изучить их всех сразу, нежели какую-либо одну из них в отдельности от всех прочих»

Рене Декарт

Аннотация

Мақалада жалпы білім беретін пәндердің мазмұнын техникалық кәсіптік білім беру пәндерімен интеграциялаудың негізгі аспектілері қарастырылған. Білім берудің әртүрлі деңгейлерін интеграциялау мәселелері кәсіптік білім беруді жаңарту міндеттерімен байланысты. Интеграцияны дамыту әртүрлі компоненттерді, соның ішінде пәнаралық байланысты жүзеге асыру арқылы ұсынылады.

In article key aspects of integration of maintenance of general education objects with disciplines specialized secondary and higher education are considered. Problems of integration of various education levels are connected with problems of modernization of professional education. The problems of integration of different levels of education are connected with the tasks of modernization of professional education. It is proposed to develop integration through the implementation of various components, including intersubject links.

Профессиональная деятельность преподавателя специальных дисциплин направлена на формирование мотивации обучающихся, применение интеграции специальных дисциплин с общеобразовательными дисциплинами и производственным обучением.

Многолетние наблюдения показывают, что обучаемые, а позднее выпускники, получив подготовку по тем или иным предметам, затрудняются применять "частные" знания, умения при изучении других предметов на практике. Им не хватает самостоятельности мышления, умения переносить полученные знания в сходные или иные ситуации. Все это происходит из-за взаимной несогласованности занятий по различным учебным дисциплинам.

Вопросы профессионального образования на сегодняшний день очень актуальны. В процессе преподавания своих дисциплин и объяснения учебного материала мы часто сталкивались с тем, что студенты затрудняются в использовании знаний, полученных при изучении общеобразовательных дисциплин, таких как математика, химия, физика. Основные вопросы, которые интересуют студента с первого дня в колледже, сводятся к актуальности выбранной профессии или специальности, в то время как дисциплины общеобразовательного цикла уходят на второй план. В то же время общеобразовательная подготовка для будущих специалистов технического профиля имеет важное прикладное значение, т.к. формирует у них необходимые в профессиональной деятельности качества, развивает мыслительную деятельность. Это способствует формированию компетенций будущего специалиста как профессиональных, так и общих.

Работая по новым стандартам, мы убедились, что для качественной подготовки выпускников очень важным являются вопросы межпредметных связей. Эта проблема давно была областью наших педагогических интересов, но особенно актуальной она стала в последнее время. Исходя из всего сказанного моя цель – показать возможности интеграции при изучении специальных дисциплин с общеобразовательными предметами, производственными мастерскими, то, что развивает профессиональную компетенцию у студентов.

Межпредметные связи стимулируют лучшее усвоение материала, способствует развитию мышления, повышает интерес к предмету, влияют на повышение качества знаний, формирование умений использовать учебную литературу, анализировать, сопоставлять факты из различных областей знаний.

Наблюдения показывают, что потребность в новых знаниях возникает у студентов только при осознании их значимости для будущей профессиональной деятельности.

Продуктивность интеграции достигается при условии качества взаимоотношений образовательных, производственных мастерских колледжа и самого базового производства.

Для этого творческая группа разработала интегрированную образовательную программу по определению межпредметных связей по предмету «Устройство автомобилей», чтобы показать возможности интеграции.

Основной формой передачи профессиональных знаний и формирование навыков у студентов является совместная связь предметников ООД, специальной технологии и мастера производственного обучения в мастерских. Что это очень эффективный метод для понимания тем студентами и сразу применять практически.

Межпредметная ориентация содержания рабочей программы при подготовке специалиста предполагает выход за рамки традиционного учебного материала. Оно знакомит учащихся с комплексными проблемами и задачами, требующими синтеза знаний по ряду предметов, и способами их разработки в различных профессиональных сферах. Очень важно нацелить учащихся на осознанное усвоение рассматриваемого вопроса, который в последующем им пригодится в их будущей профессиональной деятельности. В процессе ее реализации должны найти решение такие задачи обучения, как раскрытие спектра и основного содержания деятельности в современных профессиях и специальностях, соответствующих техническому, агротехническому и др. профилям; создание информационной базы для ориентации студента в мире современных профессий, где востребованы ключевые и предметные компетенции по физике, математике, химии, биологии; ознакомление на практике со спецификой видов деятельности, соответствующих предполагаемым профессиям;

поддержание мотивации выбора профессии у студента. Интегрированные рабочие учебные программы по общеобразовательным и специальным дисциплинам повышают интеллектуальный уровень учащихся, формирует духовный мир, развивает эстетическое восприятие, побуждает к самостоятельному углубленному изучению выбранной специальности.

ЦЕЛЬ ПРОГРАММЫ:

- познавательная (развитие познавательного интереса, включенность в познавательную деятельность);
- развивающая (развитие личности, активности, самостоятельности, общения);
- мотивационная (мотивация – побуждение, вызывающее активность и направленность деятельности): создание комфортной обстановки, атмосферы доброжелательности и сотрудничества; включение в активную деятельность;
- социально-педагогическая (формирование общественной активности, реализация в социуме и др.);
- обучающая (формирование специальных знаний, умений, удовлетворение образовательных потребностей);
- эстетическая (аккуратность, опрятность, культура поведения, умение ценить красоту и др.);
- оздоровительная (формирование здорового образа жизни).

Интегрированные уроки развивают потенциал учащихся, побуждают к познанию окружающей действительности, к развитию логики мышления, коммуникативных способностей. Именно такая подготовка обеспечивает конкурентоспособного специалиста в интегрированном информационном пространстве современного общества.

СХЕМА РАЗРАБОТКИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ПРОГРАММЫ. Дисциплина «Устройство автомобилей»(Двигатель)

Наименование разделов и тем	Содержание тем	Интеграция с предметами (физика)	Интеграция с предметами (химия)	Интеграция с предметами (математика)
Тема 1. Общее устройство и рабочий цикл двигателя	Рабочий цикл двигателя, такты цикла и их характеристика.	«Тепловые двигатели»		«Задачи на расход топлива в автомобиле», «Объем цилиндра»
Тема 5. Кривошипно-шатунный механизм.	Назначение, устройство и принцип работы кривошипно-шатунного механизма и его составных частей.	«Виды механического движения»		«Задача на нахождение объема цилиндра», «Длина окружности»
Тема 6. Газораспределительный механизм.	Назначение, устройство и принцип работы газораспределительного механизма.	«Тепловые двигатели»,		Углы поворота. Виды углов
Тема 7. Система охлаждения.	Назначение, устройство, принцип работы и расположение приборов системы охлаждения. Охлаждающие жидкости.	Температурный режим, теплообмен, конденсация	«Кислородсодержащие органические соединения. Спирты	
Тема 8. Смазочная	Масла, применяемые в двигателях. Марки масел, их основные	«Давление, силы трения» Система смазки	«Источники углеводов. Нефть. Переработка	

система.	свойства. Масла для смазки трансмиссий, их основные свойства. Виды и свойства консистентных смазок, их применение.		нефтепродуктов»,	
Тема 9 Горючая смесь.	Бензин, его основные свойства. Марки бензина. Дизельное топливо, его основные свойства. Горючая и рабочая смеси. Понятие о детонации рабочей смеси. Влияние детонации на работу двигателя.	Термодинамика.	«Источники углеводородов. Нефть. Переработка нефтепродуктов» «Пределные углеводороды. Алканы. Гомологический ряд»	Пропорция. Прямая пропорциональность Задачи на расчет топлива
Тема 10. Устройство и работа системы питания бензинового двигателя.	Электронные системы впрыскивания топлива. Инжекторы. Датчики, отвечающие за впрыск топлива. Устройство и работа каталитических нейтрализаторов.	«Вакуум», «Давление в жидкостях», «Электричество», Электротехника,	Экологическое воздействие оксидов азота и нитратов и диоксида серы на окружающую среду»	
Тема 12. Система питания двигателя от газобаллонной установки.	Топливо для газобаллонных автомобилей, его основные свойства.		Природный газ. Попутные и нефтяные газы»	
Тема 13. Системы зажигания.	Назначение и схема батарейного зажигания, расположение приборов. Цепи токов низкого и высокого напряжения. Назначение катушки зажигания, ее устройство и принцип работы. Свечи зажигания	«Взаимоиндукция», Искровой разряд, разность потенциалов, конденсатор, энергия магнитного поля.	«Получение металлов и сплавов. Металлургия. Способы получения металлов. Сплавы. Состав, свойства»	

- Еще одним показателем и этапом развития профессионального мастерства – это кружки технического творчества, которые в нашем колледже разработаны по всем специальностям. В наших мастерских имеется выставочный зал, где находятся лучшие работы студентов. Результатом совместной плодотворной деятельности инженерно-педагогического коллектива удалось добиться признания высокого профессионального уровня наших студентов. Это участие в региональных, республиканских конкурсах профессионального мастерства WorldSkills и завоевание призовых мест.

Библиографический литературы

- Беленький Г.И. О воспитательно-образовательных аспектах межпредметных связей // Сов. педагогика. - 1977. - №5. - С. 56 - 61.
- 4) Гурьев А.И., Межпредметные связи в теории и практике современного образования // Инновационные процессы в системе современного образования. Материалы Всеросс. Научно-практ. конференции - Горно-Алтайск, 1999 - 160 с.
- 5) Гурьев А.И., Межпредметные связи - теория и практика // Наука и образование - Горно-Алтайск, 1998 - №2. - 204 с.

Кусаинова Д.Г., арнайы пәндер оқытушысы
Қазтұтынуодағының жоғары сауда-экономикалық колледжі, Нұр-Сұлтан қ.
Кусаинова Д.Г., teacher of special disciplines
Higher trade and economic College of kazpotrebsoyuz,
Kusainova-dina@inbox.ru

МОДУЛЬДІК-ҚҰЗЫРЕТТІЛІК НЕГІЗДЕ ОҚЫТУДЫҢ ТИІМДІЛІГІ

Бұл мақалада модульдік-құзыреттілікке негізделген оқытудың тиімділігі және ұтымдылығы жазылған. Осы мақаланың мазмұны кәсіптік оқыту жүйесін жаңғырту жағдайында тәжірибемен бөлісу болып табылады.

Түйінді сөздер: модульдік-құзыреттілік негізде оқыту, индустриялық кеңес, кәсіби стандарт, кәсіпкерлік қызмет.

В данной статье изложена эффективность и рациональность модульно-компетентностного обучения. Содержание данной статьи заключается в обмене опытом в условиях модернизации системы профессионального обучения. *Ключевые слова:* обучение на модульно-компетентностной основе, индустриальный совет, профессиональный стандарт, предпринимательская деятельность.

This article describes the effectiveness and rationality of modular competence-based learning. The content of this article is the exchange of experience in the context of the modernization of the vocational training system.

Keywords: training on the module-competence basis, industrial Council, professional standard, entrepreneurial activity.

Елбасы Н.Ә.Назарбаев «Қазақстан-2050» стратегиясы: қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» атты Жолдауында «Білім және кәсіби машық - заманауи білім беру жүйесінің, кадр даярлау мен қайта даярлаудың негізгі бағдары. Бәсекеге қабілетті дамыған мемлекет болу үшін біз сауаттылығы жоғары елге айналуымыз керек. Барлық жеткіншек ұрпақтың функционалдық сауаттылығына да зор көңіл бөлу қажет», - деп атап көрсетті. [1]

Осы заманғы білім берудің стратегиялық мақсаты өз жауапкершілігін сезіне алатын, өздігінен әрекет етуге және әрекетінің шешімін таба білуге қабілетті, барлық істе сауатты тұлғаны оқыту мен тәрбиелеуді қамтамасыз ету болып табылады. Жоғарыдағы мақсаттарға жоғары оқу орындарында білім берудің Отандық және әлемдік тәрбиелеріуде қалыптасып, өз қызметін оң атқарып келе жатқан білім мазмұнының негізгі құрылымын жобасын жүзеге асыруды қолданылатын жаңа педагогикалық технология арқылы жету көзделеді. [2]

Техникалық және кәсіптік білім беру жүйесінде заман талабына сай жаңартылған мазмұнда білім бағдарламалары, жұмыс жоспарларын оқу орнына әзірлей алу мүмкіндігі берілгені қуантады. Жұмыс берушілердің талабын қанағаттандыратын кәсіби техникалық кадрлар даярлауға бағдарламалар мен жұмыс жоспарлары құрылады. Оқу жұмыс жоспары мен білім беру бағдарламалары «Білім туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес Индустриалды кеңес негізінде әзірленеді. Мемлекеттік стандарт дуалды оқыту жүйесі бойынша оқу бағдарламасын 80 пайызға дейін өзгертуге мүмкіндік береді. Яғни, жұмыс жоспарының 80 пайызын Индустриалды кеңес еңбек нарығының сұранысына сәйкес өзгертеді. Студент осы жасақталған модульдік бағдарламаға сәйкес, практикадан өтеді. [3]. 2017 жылдан бастап Техникалық және кәсіптік білім беру жүйесі модульдік-құзыреттілік негізде оқытуға көшті.

Модульдік-құзыреттілік негізде оқыту студенттердің жан-жақты білім алуына және нақты нәтижеге қол жеткізуіне көмектеседі. Модуль студенттердің білу, қолдану емес істей алу дағдысын қалыптастыруға бағытталған. Колледж кәсіби техникалық кадрларды әлеуметтік серіктестермен бірлесе отырып даярлайды.

Жалпы дәстүрлі оқытудан модульдік оқыту бағдарламасының мынадай ерекшеліктерін атап өтуге болады:

- жұмыс беруші болашақ мамандарды даярлауда өз талаптарын ұсынуы;

- оқу орындарында мекемемен бірлесіп жасақталған модульдік бағдарламалар арқылы жұмысшы мамандығының бірнеше біліктілігін алуы;
- оқытудың тиімділігі;
- оқушы теориядан гөрі тәжірибе бойынша мамандығына сай білімінің жоғарылығы;
- мамандыққа сәйкес жұмыспен қамтылуы.[2]

Модульдік-құзыреттілікке негізделген оқыту бағдарламасында теориялық сабақтардан гөрі практикалық сабақтарға көп көңіл бөлінеді, себебі болашақта жұмыс берушінің талабына сай болуы үшін нарықтың талаптарына сай дайындалады. Практикалық сабақтар мамандықтар бойынша жабдықталған оқу-практикалық зертханаларда өткізіледі. Бәсекеге қабілетті мамандар дайындау үшін, оқытушылар да өз білімдерін жұмыс берушілердің талабына сәйкес жетілдіріп отыруы керек. Елбасының жолдауларының басым бағыттарының бірі жаппай кәсіпкерлікті дамыту. Осыған орай «Атамекен» Ұлттық кәсіпкерлік палатасы жаппай кәсіпкерлікті дамыту аясында «Бизнес-кеңесші», «Жас кәсіпкерлер мектебі» курстарын өткізді. Аталған курстардан тәжірибе жинап, студенттерге нарықтағы сұранысқа ие маман иесі болуға немесе өз кәсібін ашып кәсіпкер болуына бағдар берілді. Қай мамандық болмасын студенттерді бизнес-жоспарды стандартқа сай құруға және өз кәсібін жүргізетін кәсіпкер болуға баулу. [4]

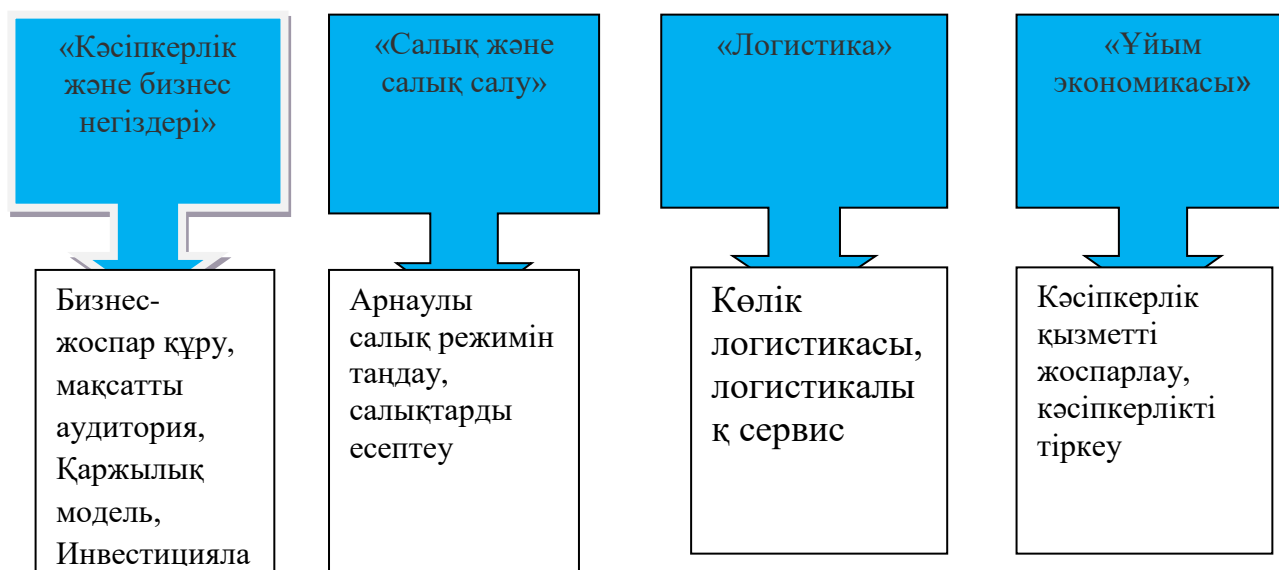
Өз тәжірибемде «Маркетинг» мамандығы бойынша «Кәсіпорындағы кәсіпкерлік, сервистік және маркетингтік әрекет» кәсіптік модулін құрастырдым. Модуль арнайы пәндер оқытушылары және әлеуметтік серіктестермен бірлесе отырып әзірленді. Ескере кететін бір жайт, бағдарлама мамандықтың кәсіби стандартына сүйене отырып құрастырылды. Кәсіби стандарттар жұмыс берушілер бірлестіктерінің бастамасы бойынша өндірістік кәсіпорындар, оқу орындары мен ғылым мекемелері сарапшыларының бірлескен топтарымен бірге жасап шығарылады. «Атамекен» Қазақстан Республикасы Ұлттық кәсіпкерлер палатасы ҚР Еңбек Кодексіне сәйкес 2016 жылдың 1 қаңтарынан бастап жұмыс берушілердің салалық бірлестіктері жасап шығарған кәсіби стандарттарды бекітеді. [5]

Модуль келесі пәндерден тұрады:

1. «Кәсіпкерлік және бизнес негіздері»;
2. «Салық және салық салу»;
3. «Логистика»;
4. «Ұйым экономикасы».

Пәндердің тақырыптары бір-бірімен тығыз байланысты. Модульдің оқыту нәтижесі - студенттер модульдегі тақырыптар бойынша кешенді бір жоба жасап шығады.

Жобада өткізілген тақырыптар бойынша бизнес-жоспар құрады. 1-кесте.

Кестедегі тақырыптарды қолдана отырып, студенттер өз бизнес жоспарын құрады. Бұл модуль барысында студенттер автоматтандырылған қызмет түрлерін де пайдаланады. Атап айтқанда, кәсіпкерлік нысанын тіркеу, мысалы дара кәсіпкерлікпен айналысуға шешім қабылдаса онда е-лицензия порталы арқылы студент дара кәсіпкерлікті онлайн тіркейді. Бақылау-кассалық машинасында Мемлекеттік Кірістер комитетіне онлайн тіркей алады.

СММ каналдар арқылы студенттер өз бизнестерін әлеуметтік желілерде мақсатты аудиториямен жұмыс жасау арқылы өз тауары мен өнімін сатудың жолдарын үйренеді. Бұл ретте бизнес үшін әлеуметтік желінің қолайлылығын атап өткен жөн. Бүгінгі нарықта пандемия уақытында онлайн сауда мен онлайн бизнес көрсеткіштерінің өсуі нақты мысал бола алады. [6]

Салық режиміне таңдау жасалғаннан кейін, өз кәсіпкерлігі бойынша салықтарды онлайн төлеп, салық нысандарында Салық кабинеті арқылы онлайн тапсыра алады.

Модульдің тиімділігі - бірнеше пәндердің интеграциялануы арқылы, бір модуль бойынша студенттер бірнеше құзыреттілікке ие болады.

2017 жылдан бастап модульдік-құзыреттілік негізде оқытылған колледж түлектері, қазіргі таңда өз кәсіптерін ашып, еліміздегі шағын және орта бизнестің дамуына өз үлестерін қосып отыр.

Модульдік-құзыреттілік оқыту негізі үздіксіз білімді қамтамасыз етеді. Дұрыс құрылған модульдік бағдарламаның құрылымы білім алушылардың жеке қажеттіліктеріне оқыту мазмұнын студенттердің меңгеруін және бейімделу мүмкіндігін қамтамасыз етеді. Модульдік құзыреттілік тәсілі үрдісінде пән оқытушысы бағыттаушы және үйлестіруші рөлін атқарады. Студентке танымдық қызметін басқару функциясы беріледі және өзіндік басқару функциясы ретінде қаралады. Оқыту материалдарына берілетін ақпарат оқыту мазмұнын меңгеруге бағытталады. Студенттер білімі бағалау критерийі бойынша бағаланады, ол студенттер, оқытушылар, әкімшілік және ата-аналар үшін оқыту үрдісін айқын және түсінікті етеді. Өзіндік бақылау, өзара бақылау, шығыс бақылауы және диагностика, міндетті жүргізілу қажет. [3]

Модульдік оқыту технологиясы студенттердің оқу мотивациясын күшейтіп, шығармашылық ізденістерге жетелейді, бұл технология жеке оқушының білім сапасын анықтауға бағытталады. Студентке берілетін білімді алдын-ала модульге бөліп алып, үйрету өзінің тиімді нәтижесін береді. Модуль арқылы оқыту нәтижесінде жұмыс беруші талаптарынан шыға алатын бәсекеге қабілетті, білікті кәсіби маман қалыптасады. [4]

Оқу процесінде жеке тұлғаның білікті маман етуге бағытталған оқыту тәсілдерін озық тәжірибемен сабақтастыру бүгінде күн тәртібінен шықты. Өйткені, белгілі бір оқу орнын бітіріп шыққан түлектің алған білімі жұмыс берушінің талабымен сәйкес келе бермейді. Ақыры, сол маманға мұқтаж болып отырған жұмыс беруші жас кадрды қайтадан даярлап, оқытуға мәжбүр. [7]. Бесаспап жұмысшы мамандар даярлау – бүгінгі күннің басты мәселесі. Сондықтан да кәсіптік білім беру саласында студенттерді кәсіби мамандыққа үйрету және тәрбиелеуде өндірістік оқыту шеберлері педагог болып саналады. Оқу процесін жетілдіру, оқушылардың қазіргі кезеңдегі технологиялық процестерді меңгеруі үшін өндірістік оқытуда көптеген инновациялық әдістерді тиімді қолдана отырып, мамандығын жақсы меңгерген, білімін әрі қарай жетілдіріп отыратын білікті де, білімді кәсіби мамандар даярлауға әбден болады деп есептеймін. [8]

Қорыта айтқанда, модульдік оқытудың өзегі – оқу модулі. Оқу моделі ақпараттардың аяқталған блогынан, бағдарламаны табысты жүзеге асыру үшін берілген оқытушының нұсқауларынан және оқушы іс-әрекетінің мақсатты бағдарламасынан тұрады. Модульдік оқыту білім мазмұны, білімді игеру қарқыны, өз бетінше жұмыс істеу алу мүмкіндігі, оқудың әдістері мен тәсілдері бойынша оқытудың дербестігін қамтамасыз етеді.

Модульдік оқыту технологиясының жеке тұлғаның өз-өзін дамытуға, шығармашылық қабілеттерін арттыруға қажетті іскерліктері мен дағдыларын қалыптастыратын бірден-бір технология.

Библиографиялық тізім:

1. Н.Ә.Назарбаев, «Қазақстан 2050» ұзақмерзімді стратегиясы, 2012 ж.
2. Скакун В.А. Введение в профессию мастера производственного обучения: Методические пособие.-М.:Высш.шк.,2010г.
3. «Қазақстан Республикасының 2025 жылға дейінгі Стратегиялық даму жоспарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Президентінің 2018 жылғы 15 ақпандағы №636 Жарлығы
4. «Кәсіпқор» холдингі» коммерциялық емес акционерлік қоғамының 2012 - 2021 жылдарға арналған даму стратегиясын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2011 жылғы 31 желтоқсандағы №1751 Қаулысы
5. «Атамекен» Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіпкерлер палатасы Бизнесінің сенімді серіктесі
6. Раджерс Э. Инновация туралы түсінік. – //Қазақстан мектебі, №4, 2011.
7. «Әлеуметтік әріптестік жағдайында техникалық және кәсіптік білім беру», Білім беру мекемесі басшыларының анықтамалығы №2 (26) 2013ж;
8. «Цифрлық Қазақстан мемлекеттік бағдарламасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2017 жылғы 12 желтоқсандағы №827 Қаулысы

Мадисева Г.А. қазақ тілі мен әдебиеті пәндерінің оқытушысы,
«Қазақстан Халықаралық Лингвистикалық колледжі» ЖШС, Нұр-Сұлтан
Мадисева Г.А. teacher of kazakh language and kazakh literature,
JSC “Kazakhstan International Linguistic College”, Nur-Sultan
gmadisheva@mail.ru

ҚҰДАЙБЕРДІҰЛЫНЫҢ «ӘДІЛ-МАРИЯ» РОМАНЫНЫҢ ТІЛІ

Бұл мақалада Ш.Құдайбердіұлының «Әділ-Мария» аты романының тілі жан-жақты талданады. Мәтінді стилистикалық талдау мәселесі қарастырылады. Автордың бұл шығармасы туралы оқырмандардың біле бермеуі, тілінің зерттелмеу мәселесі қарастырылған. Осы мақалада Ш.Құдайбердіұлының сөздік қорыны молдығы, олардың қолданылу аясы сараланған.

Түйінді сөздер: Ш.Құдайбердіұлы романы, «Әділ-Мария», шығарма тілі, стилистикалық талдау, тілдік ерекшелік, мәтіннің құрылымы, архаизм

THE LANGUAGE OF THE NOVEL "ADIL-MARIYA" BY SH.KUDAIBERDIULY

The full analysis of Sh.Kudayberdievicha “Prekrasnaya Maria” is given in this article. The important part of it is stylistic analysis. The main problem is that readers are not familiar with this author’s work, the language is not studied at the proper level.

This article also shows the richness of the vocabulary Sh.Kidayberdievich “Prekrasnaya Maria”. The language of the novel, stylistic analysis, Linguistic differentiations, text structure and archaism

Key words: the novel by Sh.Kidayberdievich , “Adil-Maria”,

Қазақ әдебиетінде көптеген көркем шығармалар бар. Оның ішінде Шәкәрім Құдайбердіұлының шығармалары туралы жазылған қаншама ғылыми мақалалар, зерттеу еңбектері де жетерлік. Бірақ Шәкәрімнің прозалық шығармалары, оның ішінде қазақ халқының өткен дәуірлердегі хал-ахуалын танытатын романдарының бірі «Әділ -Мария» романы, оның тілдік ерекшелігі жайлы зерттеулер жоқтың қасы десе де болады.

Мәтінді стилистикалық талдау – мазмұнның формалану сипатын, яғни мәтіннің құрылымын ашу деген сөз. Көркем мәтін – тілдің бейнелі көркем тұлғаларының жай қосындысы емес. Көркем тілдік тұлғалар өздігінен жеке тұрып мәнділікке ие болмайды, ал олардың ұйымдасу тәсілдері, бір-бірімен байланыс-қатынасы мәнді. Сондықтан мәтіннің

құрылымдық-композициялық мінезін құрап, оны ұйымдастыратын тәсілдерді зерттеу маңызды. Сонда ғана стилистикалық талдау шығарманың негізгі идеясын, басты айтар ойын жан-жақты, терең түсінуге алып келеді. Басқаша айтқанда, мәтіннің жалпы құрылымдық ерекшеліктерін зерттей отырып, ол ерекшеліктерді мазмұндық ұғым, категориялармен (тақырып, идея) байланыста алып, әрбір нақтылы мәтінде олардың қарым-қатынастарының қандай болатынын ашу керек. Белгілі бір туындының тілдік ерекшеліктері туралы сөз еткенде, әңгімені әрбір сөздің қолданылу орны мен жұмсалыу иіні жайында айтылатын ойдан бастаудың артықшылығы жоқ. Сөз – ең басты, ең негізгі элемент. Онсыз шығарма тұмайды. Ш.Құдайбердіұлының шығармаларының сөздік қоры – құнарлы, лексикалық байлығы – сан-салалы. Оның ішінде сонау ықылым замандардан бастап қолданылып келе жатқан сөздер де аз емес.

Автор оқиғаларды өз кезеңіндегідей етіп қазіргіге таныта білді, сол кездегі лексикалық актив қолданыста болған қыруар сөздерді пайдаланды, «байларды» байларша, «кедейлерді» кедейлерше сөйлетті, киіндірді.

Жоқтан бар жасаған сөз шеберлігінің романдағы әрбір деталь, әрбір штрих, әрбір бейнені заман келбетін, бітім-болмысын, сол ғасырлардың рухани, саяси, тарихи, табиғи жағдайларын жан-жақты ашып, көркем бейнелеп беруге жұмсауымен де маңызды.

Қазіргі қазақ лингвостилистикасын әр алуан қырынан танып-білуге ұмтылып отырған кезеңде стилистикалық әдіс-тәсілдердің тілдік табиғаты мен қолданылу ерекшеліктерін зерттеудің қажеттілігі зор. Тілдің көркем прозадағы сан-салалы қызметін айқындау тіл қолданысындағы жалпы мінездемені ашуға ықпал етеді.

Романдағы қайталамалар, оның түрлері, қос сөздердің қолданылуы, көне сөздердің жұмсалыу орны, жылқы жануарының түсі мен жасы, киіз үй түрлері, теңеу, эпитет, кейіптеу, мақал-мәтелдер, диалог пен монологтың қолданылуы т.б. жайлы көптеп айта беруімізге болады.

Романда қазіргі лексикамызға тен емес, кезінде актив қолданыста болған сөздер жетерлік.

Өзі суреттеп отырған дәуірге сай тіл қолдануды стиль тезіне салу дегеніміз – негізінен архайстік сөздерді өз орнында қолдану, әр кейіпкерді өз «рангісіне» сай сөйлету, толғандыру, «киіндіру», тұрмыстық-этнографиялық жайттарды «қаз-қалпынша» беру үлгісі.

Мына бір мысалға назар аударсақ. Жақсыбай марқұмның жалғызы Әділ байбатша құрбыларымен құдық қасындағы дөңде отырып: «анау бәйге торы айғырдың торы төбелін биыл қысыраққа салдым...» Мұндағы байбатша сөзі қазіргі біздің қолданысымыздағы жоқ сөздердің бірі. Түсіндірме сөздікте бұл сөзге бай баласы, мырза деген түсініктеме берілген. Яғни, автор бұл сөзді қолдану арқылы Әділдің әлеуметтік жағдайынан да құлақдар қылып тұр десе де болады.

Ер қанаты болған жылқы жануарының түр-түсіне қарай: сары-қызыл ат, көк бурыл, қылаң ат, боз жорға, қара жорға, баран ат, торы бәйге.

Қасиеті мен жасына қарай: жер қылаң ат, торы төбелі, тай, тарлан ат, бәйге ақтабан, бие, байтал, асау құлын, айғыр құнан, жайдақ ат дегендер кездеседі.

А) Әділ:

- Жарайды, бірақ үшеуіміз де жер қылаң ат мінбесек болмайды.

ә) ... міне осы түні баран атты асығыс жұмысы бардай-ақ сырылдатып келе жатыр.

Мұндағы «ылаң, баран» сөздеріне түсіндірме сөздікте мынандай анықтамала берілген.

Қылаң – 1. бозғыл түсі басым, ақшыл;

2. қылт-жылт етіптез қозғақлатын жылпос.

Баран – жылқының түсі; қара қоныр, қара кер. Бұл сөздерді жылқы түсі ретінде Ақан сері де пайдаланаған:

Алдыңғы ат баран болмай қылаң болды.

Шәкәрім шығармалары эстетикалық немесе сезімге, адамның рухани әлеміне әсер ету құралы емес, суреткердің шығармашылық шеберханасынан қазақ халқының ұлттық болмысы мен салт-санасы, тұрмыс-тіршілігінің суретін танып, жалпы мәдениеті жайлы мол мағлұмат алуға болады.

Жалпыхалықтық лексиканың қабат-қаттауларынан жұмсалмаған сөз кемде-кем: салт-дәстүрлік (қалындық ойнау, ұрын келу, енші беру, құда түсу, құлақ сүйінші беру, сұтақы, жыртқыс, тоймал беру, жасау беру, көрісу, жоқтау), ағайындық, құда жекжаттылық, аңшылық, ақсақалдар кесімі (айппұл, бітім, құн), киім-кешектік, құрал-саймандық, ас-тағамдық, ойын-сауықтық т.б. атаулар

Автор өз заманын, қазақ қоғамын, мәдениетін, экономикалық тұрмыс тіршілігін тарихшы не өнер танушы болып баяндамайды, сөзден сурет тоқиды. Соның бірі – киім атаулары. Романда киім атауларын қолдану (не киім кию салты арқылы) адамның мінез-құлқы, қоғамдық орны, болмысы анықталады. Мысалы, «Жаңа туған жас құлынды тәлтіректетіп құрығымен түртпектеп, шидем киген құлпаралы жылқышы жылқының ортасында келе жатыр».

Мұндағы шидем – жүннен тоқылған жылы сырт киім, құлпара болу – быт-шыт құлпараша болу, күйреу деген мағынаны білдіреді. Бір сөзбен айтқанда тозығы жеткен сырт киім киген жылқышы деп те айта салуына болар еді. Бірақ автордың орынды ұтымдылығын байқаймыз. Таңның атысынан кештің батысына дейін малдың соңында жүрген қарапайым жылқышының киімі құлпақраша болмағанда қайтсін? Мал баққан жылқышыға қымбат аң терісінен салынған жағалы шапан емес, шидем кигізген. «Шидем мен тон қабаттап киген малшы, бет қарауға шыдатпай теріс айналды» деген Абай ақынның «Қыс» атты атақты өлеңінде де кездеседі.

Тұрмыстық зат, үй жабдықтары атаулары: сырмақ, шымылдық, текемет, самауыр, кілем, ноқта, істік, шаңырақ, киіз, жерошак, алтыатар, сойыл, ертоқым, құрық, желі, қоқан, қауға, т.б. кездестіреміз.

Сөйтіп, киім-кешек атауларының шығармада қолданылуының әлеуметтік уәжі біріншіден, сол әлеуметтік топтың тұрмыс дәрежесін (бай, кедей) көрсету; екіншіден, саяси-әлеуметтік құбылыстар үрдісіндегі психологиялық портрет таныту; үшіншіден, қазақ қоғамындағы киім кию салтынан хабардар етіп, адам концептісі өрісін толықтырады.

Романдағы мақал-мәтелдердің қолданысы

Сонымен қатар, романда мақал-мәтелдер де қолданған. Бар жоғы он екі мақал-мәтел қолданған. Олар:

1. Басқа түссе баспақшыл.
2. Өзелене түсу оттан қиын.
3. Айласыздың батыры айға шабады.
4. Темірді қызуында соқ.
5. Бүлінген елден бүлдіргі алма.
6. Кебенек киген келеді.
7. Бір ай деген бір күн.
8. Кеш болса, қойға соқпақ табылар.
9. Жаман айтпай жақсы жоқ.
10. Отыз тістен шыққан сөзді отыз ру біледі.
11. Біреудің алтын басы еңкейсе.
12. Адам жылқы мінезді, аунаған соң мінгенін ұмытады.

Бірақ санына емес, оларды қолданудағы автор шеберлігі маңызды деп білемін.

Шығармада тақырыптық жағынан әр алуан:

1. Кейіпкердің ішкі жан дүниесін, психологиясын беруде:

- а) Басқа түссе баспақшыл;
- ә) Өзелене түсу оттан қиын;
- б) Айласыздың батыры айға шабады.

2. Басу айту мақсатында:

Темірді қызуында соқ.

3. Ғибрат. өсиет айту, жұбату мақсатында:

- А) Бүлінген елден бүлдіргі алма;
- ә) Кебенек киген келеді;
- б) Бір ай деген бір күн.

Өткен ғасырларда көп қолданыста болған, қазіргі күнде архайзмге айналған сөздерді тауып, шынайы жазу автордың дарындылығын, шеберлігін танытатыны сөзсіз.

Жоғарыда айтып өткенімдей, Шәкәрім Құдайбердіұлының шығрмаларына көптеп жан-жақты зерртеулер жасалғанымен оның прозалық шығармалары жайлы зерттеулер ауыз толтырып айтарлықтай емес. Бараз пікірлер ғана болмаса, талдау толық жасалған жоқ деуімізге болады. Сондықтан да зерттеу жұмысымыздың алға қойған мақсаты да осы. Шәкәрімнің прозасының зерттелуіне үлес қосу. Бұл романды әлі де зерттей беруге болады.

Қорыта айтқанда, аталған шығармаға талдау жасау барысында Шәкәрімнің өзі өмір сүрген заманындағы қолданылған сөздерді шығарма барысында орынды пайдалануы, кейіпкерлерді заман дәуіріне сай сөйлете, киіндіре білуінен тағы да оның көркем сөздің шебер екендігіне көз жеткіздік. Автордың мақсаты - өмірде әділетсіздікке қарсы күрескен жастардың әрекетін баяндау. Ақын шығармаларын зерттеу, насихаттау біздің парызымыз.

Библиографиялық тізім:

1. Атымов М. Қазақ романдарының поэтикасы. Алматы: Ғылым, 1975. 320 б.
2. Ақшолақов Т. Көркем шығармаға талдау жасау. Алматы: 1983. 215 б.
3. Әдебиеттану терминдер сөздігі. Семей: Талер-Пресс, 2006. 182 б.
4. Әбікенов М. С. Шаймерденов шығармаларындағы диалогтың қолданылу ерекшелігі. Қазақ тілі мен әдебиеті: 2006. №11. 83 б.
5. Қабдолов. Сөз өнері, Алматы: Жазушы, 1976. 273 б.
6. Қазақ тілінің сөздігі. Алматы: Дайк – Пресс, 1999. 732 б.
7. Қазақ прозасының тілі. Алматы: Ғылым, 1963. 375 б.
8. Қазақтың мақал-мәтелдері. Алматы. 1950. 180 б.
9. Майтанов М. «Әділ - Мария». Шәкәрім мәселелері. Семей-Новосибирск: Талер-Пресс, 2006. 330 б.
10. Момынова Б. Шәкәрім және қазақ ұлттық жазба әдеби тілі. Шәкәрім әлемі. 2006. 130 б.
11. Сыздық Р. Сөз құдыреті. Алматы: Санат, 1997. 320 б.
12. Шаяхметұлы Қ. Шәкәрім сөзі және қазақ әдеби тілі. Семей таңы, 2008. №39. 8 б.
13. Шәкәрім шығармалар жинағы. Алматы: Жазушы, 1988. 645 б.
14. Шалабаев Б. Көркем проза тілі. Алматы: Білім, 1994. 283 б.
15. Этимологиялық сөздік. Алматы. 1966. 425 б.

Батгалова Л.К., преподаватель спец. дисциплин,
КГП на ПХВ «Аксуский колледж черной металлургии» г.Аксу, Павлодарская обл.
lauraotema@mail.ru

ДИСТАНЦИОННОЕ ОБРАЗОВАНИЕ: СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ

Аннотация. Необходимо отметить, что педагогический потенциал дистанционного образования огромен. В системе дистанционного образования формируются важнейшие качества, которые смогут стать основой успешной образовательной деятельности человека в течение всей жизни: способность планировать свою образовательную траекторию, организовывать процесс обучения и – главное – нести ответственность за его результаты.

Аннотация. Қашықтықтан білім берудің педагогикалық әлеуеті зор екенін атап өткен жөн. Қашықтықтан білім беру жүйесінде адамның өмір бойы табысты білім беру қызметінің негізі бола алатын маңызды қасиеттер қалыптасады: өзінің білім беру траекториясын жоспарлау, оқыту процесін ұйымдастыру және ең бастысы – оның нәтижелеріне жауап беру қабілеті.

Annotation. It should be noted that the pedagogical potential of distance education is huge. In the system of distance education, the most important qualities are formed that can become the basis for successful educational activities of a person throughout life: the ability to plan their educational trajectory, organize the learning process and, most importantly, be responsible for its results.

Ключевые слова: Образование, дети с хроническими заболеваниями, дети с ограниченными возможностями, регистрация, работа на платформе, анализ.

Түйінді сөздер: білім беру, созылмалы аурулары бар балалар, мүмкіндігі шектеулі балалар, тіркеу, платформада жұмыс істеу, талдау.

Keywords: Education, children with chronic diseases, children with disabilities, registration, work on the platform, analysis.

В современных условиях растет необходимость формирования гибкой распределенной системы непрерывного образования, с помощью которой обеспечивается доступ человека к мировым ресурсам информации и базам данных и возможность непрерывно в течение жизни повышать свои профессиональные навыки. Такая система позволяет человеку быть профессионально мобильным и творчески активным. Эту возможность обеспечивает дистанционное образование, которое является одним из наиболее активно развивающихся направлений.

В течение последних нескольких десятилетий дистанционное образование стало глобальным явлением образовательной и информационной культуры, существенно повлияв на характер образования во многих странах мира. В данный момент во всем мире происходит развитие спектра образовательных услуг для обеспечения дистанционного образования, характеризующегося огромным числом обучающихся, количеством вовлеченных образовательных учреждений, размерами и сложностью инфраструктуры, масштабами финансирования.

Понятие дистанционного образования

Дистанционное образование (ДО) – это способ обучения, характеризующийся рядом специфических черт:

- взаимной пространственной удаленностью обучающихся, обучающихся и источников информации;
- набором специальных технологий, обеспечивающих двунаправленное взаимодействие субъектов образовательной деятельности и источников информации;
- сочетанием синхронных и асинхронных технологий обучения и общения (on-line и off-line технологии);
- ориентацией на самостоятельную образовательную деятельность обучающихся.

Понятие «дистанционное образование» отличается от обучения тем, что предполагает образовательную активность обучающегося: он не просто воспринимает информацию от обучающего, но прежде всего способен к самостоятельной образовательной деятельности и ответственности за ее результаты. При этом роль обучающего не сводится к простой трансляции информации. Он стимулирует и поддерживает устойчивую позитивную мотивацию обучающегося за счет следующих факторов:

- адекватной и удобной подачи материала, обеспечивающей возможности для успешной самостоятельной образовательной деятельности обучающегося;
- постоянно поддерживаемой обратной связи как реакции на результаты деятельности обучающегося, оценки его деятельности;
- организации возможностей общения и взаимодействия обучающихся в процессе совместной творческой деятельности (реализации дистанционных проектов).

Дистанционное образование позволяет решать следующие воспитательные задачи:

- формирование опыта самостоятельной образовательной деятельности;
- формирование ответственности за результаты собственного труда;
- формирование коммуникативных навыков, умения продуктивно взаимодействовать с людьми;
- помощь в самоопределении личности, в формировании стойких интересов к учению, познавательной активности, расширение кругозора;
- создание возможностей для успешной социальной адаптации.

Целевая аудитория ДО

Можно выделить несколько групп обучающихся, нуждающихся в особых формах организации образования:

• Дети с ограниченными возможностями, которые в силу особенностей протекания заболевания не могут посещать школу. Обучаются по модели обучения на дому с уменьшенным количеством часов, хотя в силу состояния здоровья обычно нуждаются в повышенном педагогическом внимании. Вопросы обучения этих детей часто перекладываются на плечи родителей, вынужденных затрачивать дополнительное время и средства для того, чтобы обеспечить ребенку образование, которое поможет ему в успешной социализации.

• Дети с хроническими заболеваниями, часто болеющие дети, вынужденные длительное время пропускать занятия в школе. При их обучении используется, как правило, та же модель, что и при обучении детей с ограниченными возможностями, которая и в этом случае не обеспечивает проблемному ребенку достаточного педагогического внимания.

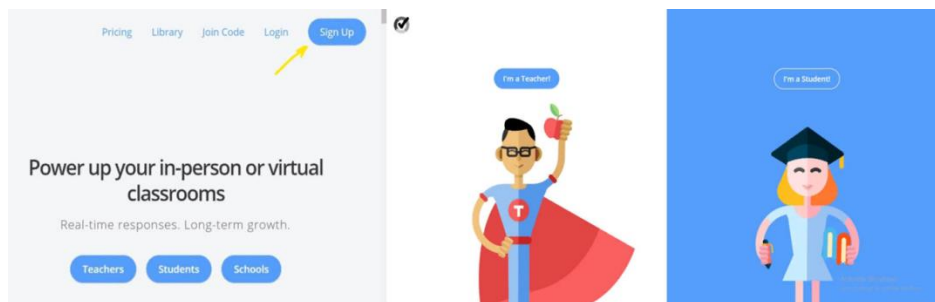
• Дети, активно вовлеченные в занятия системы дополнительного образования. Это, как правило, одаренные дети, активно занимающиеся творчеством, посещающие художественные, музыкальные, театральные и иные школы, участники творческих коллективов, занятые в репетициях, концертах, участвующие в гастрольных поездках и пр. и в силу этого регулярно вынужденные пропускать занятия в школе. Часто для таких детей нет возможности согласовать расписание учебных занятий в общеобразовательном учреждении и в учреждении системы дополнительного образования, что также становится причиной регулярных пропусков занятий. К этой же категории относятся спортсмены, занятые в тренировках и соревнованиях, учащиеся, активно занимающиеся учебно-исследовательской работой и техническим творчеством. Для детей этой категории в школах обычно используют модель частичного семейного образования, не позволяющую полноценно осуществлять учебный процесс.

Организационно-технологические модели ДО

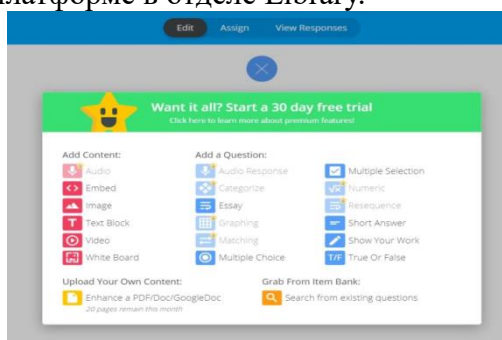
Обзор веб-приложения Formative: создание и оценивание учебного материала

С ростом популярности формата онлайн-обучения растет количество образовательных платформ, которые облегчают работу преподавателя. Одна из них – Formative, веб-приложение, которое позволяет в режиме реального времени отслеживать процесс работы учеников и в любой момент комментировать их работы.

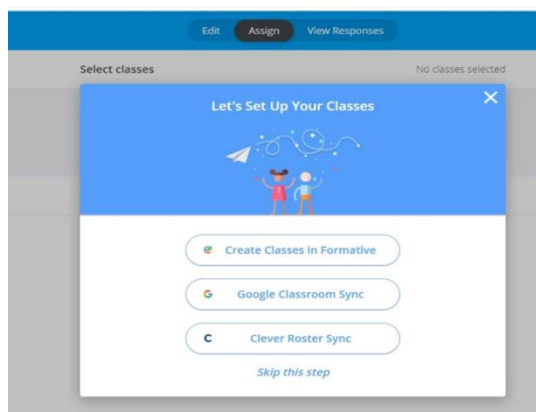
Регистрация - Зайдите на главную страницу сайта и нажмите на Sign up. Выберите I'm a teacher и появится поле для регистрации. Выберите удобный вам способ, после чего откроется страница личного кабинета.

Работа на платформе - Чтобы создать новый учебный материал, нажмите на «+». В бесплатной версии есть доступ для добавления изображений, видео, текста, интерактивной белой доски и встроенного кода. Также можно создать такие задания как: Multiple choice, True or False, Essay, Short Answer итд. Можно загрузить план урока в PDF формате или же поискать нужный материал на самой платформе в отделе Library.

Предоставление доступа ученикам - Чтобы дать ученикам доступ к материалу, нажмите на Assign. Выберите класс, с которым хотите поделиться ссылкой. Если класс еще не создан, можно это сделать, нажав на Create Classes in Formative.

Анализ данных - Для корректной учебной работы, учителю важно время от времени подводить промежуточные итоги и проводить анализ работы ученика.

Formative дает возможность провести анализ прогресса учащихся. Чтобы увидеть статистику конкретного ученика или класса, нажмите на Tracker, выберите нужный класс или ученика. После этого перед именем учащегося будут отображаться результаты по конкретным заданиям. Можно посмотреть какие ошибки совершает ученик и какие пробелы есть. Это помогает понять, на что нужно обращать внимание, и какие навыки прокачать. Подробнее смотрите здесь. Функция доступна в версии Premium.

Formative для мгновенного оценивания: несколько идей

Идея 1: При работе с детьми функция Show your work – отличный способ, чтобы проверить, насколько хорошо ребенок понял прочитанное. При нажатии на нее ему предоставляется цифровая доска для рисования ответов.

Отправьте ученику текст. Это можно сделать, нажав на плюс и выбрав удобный способ (текст, картинка или PDF формат). Добавьте также Show your work. Дайте студенту определенное время на прочтение, исходя из сложности и длины текста. После этого он нажимает на Edit background и начинает рисовать то, что понял из текста. Следите за работой ученика и при необходимости дайте обратную связь.

Идея 2: Выберите картинку или фотографию, которую ученик должен проанализировать. Добавьте ее в Show your work, нажав на Edit background, а после на иконку изображения. Дайте ученику несколько минут, чтобы детально посмотреть на нее. Затем он может с помощью рисования на изображение или добавления текста делиться своими мыслями. Такие задания способствуют развитию аналитического мышления.

Идея 3: Добавьте видео контент и задание Essay. Задача ученика – посмотреть видео и после этого написать короткий ответ о чем оно было.

Заключение

Резюмируя вышесказанное, необходимо отметить, что педагогический потенциал дистанционного образования огромен. В системе дистанционного образования формируются важнейшие качества, которые смогут стать основой успешной образовательной деятельности человека в течение всей жизни: способность планировать свою образовательную траекторию, организовывать процесс обучения и – главное – нести ответственность за его результаты. Такая «образовательная самостоятельность» очень важна особенно сегодня – в том «обществе знания», в котором будут жить выпускники где основа успешной жизнедеятельности напрямую связана с готовностью человека учиться в течение всей жизни.

Бактубаева А.А., преподаватель «Информатики»

ТОО «Казахстанский Международный Лингвистический Колледж» г.Нур-Султан

Baktubaeva A.A., Teacher of "Informatics"

LLP "Kazakhstan International Linguistic College"

abaevna84@mail.ru

НЕТРАДИЦИОННЫЕ ФОРМЫ ПРОВЕДЕНИЯ ЗАНЯТИЙ ПО ИНФОРМАЦИОННЫМ ДИСЦИПЛИНАМ

Возникла проблема: как при малом количестве часов (1 час в неделю), довольно обширной программе и огромном интересе студентов сделать преподавание базового курса информатики интересным, наглядным, изучаемый материал – запоминающимся надолго, а не на один урок. Одним из методов, позволяющих добиваться положительной мотивации к учению и хороших результатов в активизации познавательных процессов, является использование нетрадиционных форм уроков.

Ключевые слова: информатика, уроки, ситуация, игры, часы, дистанционное обучение, модель, мотивация.

A problem arose: how, with a small number of hours (1 hour per week), a rather extensive program and a huge interest of students to make teaching a basic computer science course interesting, visual, the material studied - memorable for a long time, and not for one lesson. One of the methods to achieve positive motivation for learning and good results in enhancing cognitive processes is the use of non-traditional forms of lessons.

Key words: informatics, lessons, situation, games, hours, distance learning, model, motivation.

Актуальность опыта

Тема данного педагогического опыта «Нетрадиционные формы проведения занятий по информационным дисциплинам» актуальна и связана с целью и содержанием программы развития «Создание образовательного пространства, обеспечивающего реализацию образовательных потребностей учащихся с повышенной мотивацией к обучению». Программа направлена на модель, образ выпускника, подготовленного к жизни в современном обществе.

Актуальность работы заключается в развитии теории творческой деятельности учителя. Полученные результаты закладывают теоретические и практические основы перехода на парадигму «субъект - субъектных» отношений на уроке и в образовании.

Оценка, выставленная не за воспроизведение пройденного материала, а за старания самостоятельно расширить свои знания, найти им практическое применение, умение работать в коллективе является хорошим стимулом для дальнейшего обучения. Использование

нетрадиционных форм проведения уроков привело к повышению уровня мотивации учащихся через осознанное отношение к учебе, появились реальные условия для бесконфликтной педагогики, воспитания самокритичности, обучения самоанализу и рефлексии.

В последнее время все больше внимания уделяется применению нетрадиционных форм проведения уроков в процессе преподавания различных предметов школьной программы.

Научная ценность данной работы заключается в том, что обобщение приведенного в ней опыта работы применения нетрадиционных методов обучения можно использовать не только в урочной, он и во внеклассной работе.

Практическая ценность работы состоит в том, что приведенные примеры и результаты исследований могут быть использованы учителями в процессе преподавания информатики и информационных технологий.

Теоретическое обоснование опыта

Сегодня все большее внимание уделяется человеку как личности – его сознанию, духовности, культуре, нравственности, а также высоко развитому интеллекту и интеллектуальному потенциалу. Соответственно, не вызывает сомнения чрезвычайная важность, острая необходимость такой подготовки подрастающего поколения, при которой колледж оканчивали бы образованные интеллектуальные личности, обладающие знанием основ наук, общей культурой, умениями самостоятельно и гибко мыслить, инициативно, творчески решать жизненные и профессиональные вопросы. В колледжах должен происходить постоянный поиск, цель которого – найти новые формы и приемы, позволяющие слить в единый процесс работу по образованию, развитию и воспитанию учащихся на всех этапах обучения. Коллективу учителей колледжа необходимо реализовать концепцию, которая предполагает необходимость обеспечения учащихся прочными знаниями материала программы с одновременным осуществлением разноаспектного развития и формирования личности каждого обучаемого – с учетом его индивидуальных способностей и возможностей. Пути и способы реализации этих принципов должны быть в значимой степени творческими, нетрадиционными и в то же время эффективными.

Ученик становится субъектом образования своей жизни, инициатором и творцом процесса собственного учения, его системообразующим началом.

Современный мир нуждается в человеке, наделенном подлинной внутренней свободой, достоинством и личной ответственностью. В ответ на это требование педагогика выдвигает новые цели образования:

- создание условий для индивидуально-личностного развития учащихся;
- педагогическая поддержка детской индивидуальности.

В связи с этим в современном образовании становятся очевидными тенденции, свидетельствующие о переходе на качественно новый этап. К таким тенденциям следует отнести "отказ от передачи подрастающему поколению проверенных "истин" и усиление самостоятельной культуросозидающей функции образования".

Ситуация – это «особый педагогический механизм, который ставит воспитанника в новые условия, трансформирующие привычный ход его жизнедеятельности, востребующие от него новую модель поведения, чему предшествует рефлексия, осмысление, переосмысление сложившейся ситуации. Ситуационный подход связан с проектированием такого способа жизнедеятельности воспитанников, который адекватен природе личностного развития индивида» конструирование учебной ситуации предполагает использование трех типов базовых технологий: «задача – диалог – игра»

Современное обучение должно ориентироваться на интересы и потребности учеников и основываться на личном опыте ребенка. Основной задачей образования становится актуальное исследование окружающей действительности. Нетрадиционные уроки, как правило, проходят в необычной, нетрадиционной обстановке. Подобная смена привычной обстановки целесообразна, поскольку она снимает психический барьер, возникающий в традиционных

условиях из-за боязни совершить ошибку. На таких уроках удается достичь самых разных целей методического, педагогического и психологического характера, которые можно суммировать следующим образом:

- осуществляется контроль знаний, навыков, умений и способов деятельности учащихся по определенной теме;
- обеспечивается деловая, рабочая атмосфера, серьезное отношение учащихся к уроку;
- предусматривается минимальное участие в уроке учителя.

Нестандартный урок — это импровизированное учебное занятие, имеющее нетрадиционную (неустановленную) структуру. Нетрадиционные уроки, особенно пришедшие из средств массовой информации, из телевидения (пресс-конференции, «круглые столы», уроки-соревнования, КВН, «Что? Где? Когда?» и др.), привлекли внимание необычностью формы, возможностью участия большого числа школьников, соревновательностью, интересным содержанием, они хорошо учитывают психологию школьного возраста. Ученик не декларативно, а действительно становится в центр учебного процесса.

Для учащихся нетрадиционный урок - переход в иное психологическое состояние, это другой стиль общения, положительные эмоции, ощущение себя в новом качестве, а значит новые обязанности и ответственность. Такой урок — это возможность развивать свои творческие способности и личностные качества, оценить роль знаний и увидеть их применение на практике, ощутить взаимосвязь разных наук, это самостоятельность и совсем другое отношение к своему труду.

Нетрадиционные формы проведения уроков дают возможность не только поднять интерес учащихся к изучаемому предмету, науке, а так же развивать их творческую самостоятельность, обучать работе с различными, самыми необычными источниками знаний.

Сама организация такого урока подводит учащихся к необходимости творческой оценки изучаемых явлений, особенно результатов деятельности человека, т. е. способствует выработке определенного позитивного отношения к природе.

В процессе проведения этих уроков складываются благоприятные условия для развития умений и способностей быстрого мышления, к изложениям кратких, но точных выводов.

Интерес к работе вызывается и необычной формой проведения урока, чем снимается традиционность урока, оживляется мысль.

Такие занятия позволяют шире вводить элементы занимательности, что повышает интерес к предмету.

Нетрадиционные формы уроков содержат в себе неограниченные возможности в деле ликвидации перегрузки учащихся домашними заданиями путем использования различных способов изучения нового материала на уроке.

Анализ педагогической литературы позволил выделить несколько десятков типов нестандартных уроков. В качестве примера нетрадиционных уроков можно привести следующие:

Типы уроков: Формы уроков

Уроки формирования новых знаний - уроки экспедиции (путешествия), уроки-исследования, уроки-инсценировки, учебные конференции ("пресс-конференции"), интегрированные уроки.

Уроки обучения умениям и навыкам – практикумы творческие практические работы, уроки-диалоги и семинары, уроки с ролевой, деловой игрой.

Уроки повторения и обобщения знаний, закрепления умений – семинары повторительно-обобщающие диспуты, игровые КВН, "Что? Где? Когда?", "Поле чудес", "Счастливый случай" интегрированные театрализованные, уроки-консультации, уроки-конкурсы, уроки-соревнования.

Уроки проверки и учета знаний и умений - Зачетные викторины, конкурсы, смотр знаний, защита творческих работ, проектов, творческие отчеты.

Игровые технологии:

- деловая игра, время которой может занимать весь урок или несколько занятий;
- дидактическая игра;
- логическая игра;
- ролевые игры на уроке (инсценирование);
- игровая организация учебного процесса с использованием игровых заданий (урок - соревнование, урок - конкурс, урок - путешествие, урок - КВН);
- игровая организация учебного процесса с использованием заданий, которые обычно предлагаются на традиционном уроке (найди ошибку, задай правильно вопрос, что "в коробочке лежит" и т.д.);
- использование игры на определённом этапе урока (начало, середина, конец; знакомство с новым материалом, закрепление знаний, умений, навыков, повторение и систематизация изученного); игровой момент урока: ребусы, кроссворды, шарады, и т.д.;
- различные виды внеклассной работы (КВН, экскурсии, вечера, олимпиады и т.п.), которые могут проводиться между учащимися разных классов одной параллели и другие.

У нетрадиционных уроков есть колоссальные образовательные возможности, если их рассматривать не разрозненно, а в системе. Можно, например, передвигаться от усвоения и использования фактов к их связям (от решения кроссвордов к их составлению), от описаний (уроки-путешествия) к объяснениям (уроки-экспедиции, исследования).

Классификация уроков нетрадиционной формы позволяет определить их место в реализуемой учителем системе и, следовательно, более обоснованно планировать, используя всю их «палитру», добиваясь поставленных целей.

Согласованная и обоснованная система уроков нетрадиционной формы — существенный фактор усвоения знаний и развития личности учащихся.

Ведущая идея

Найти новые эффективные методы обучения и методические приемы для активизации познавательной деятельности ученика на уроках информатики с учетом индивидуальных особенностей ребенка, обобщить опыт работы по применению нетрадиционных форм проведения уроков и поделиться им с коллегами.

Технология опыта

Формула эффективности урока включает две составные части:

- тщательность подготовки;
- мастерство проведения.

Плохо спланированный, недостаточно продуманный, наспех спроектированный и не согласованный с возможностями учащихся урок качественным быть не может. Подготовка урока — это разработка комплекса мер, выбор такой организации учебно-воспитательного процесса, которая в данных конкретных условиях обеспечивает наивысший конечный результат.

В подготовке учителя к уроку выделяются три этапа:

- диагностика;
- прогнозирование;
- проектирование (планирование).

При этом предполагается, что учитель хорошо знает фактический материал, свободно ориентируется в своем учебном предмете.

Диагностика заключается в «прояснении» всех обстоятельств проведения урока: возможностей учащихся, мотивов их деятельности и поведения, запросов и наклонностей, интересов и способностей, требуемого уровня обученности, характера учебного материала, его особенностей и практической значимости, структуры урока, — а также во внимательном анализе всех затрат времени в учебном процессе — на повторение (актуализацию) опорных знаний, усвоение новой информации, закрепление и

систематизацию, контроль и коррекцию знаний, умений.

Прогнозирование направлено на оценку различных вариантов проведения будущего урока и выбор из них оптимального по принятому критерию.

Проектирование (планирование) — это завершающая стадия подготовки урока, и заканчивается она созданием *программы управления познавательной деятельностью* учащихся. Программа управления отличается от традиционного плана урока четким, конкретным определением управляющих воздействий.

Один из эффективных способов организации нестандартного урока информатики — «разборка» его на детали, чтобы стали видны и понятны плюсы и минусы взаимодействия всех его частей. Но прежде чем разбирать, имеет смысл определиться в том, что принимается за главное. В связи с этим требуется умение учителя «выделять основное». Это необходимо для того, чтобы все второстепенное подчинить главному, чтобы не расплыться по мелочам, расходуя на них драгоценное время. Понять главное в нетрадиционном уроке информатики помогают следующие принципы:

- 1) Отказ от шаблона в организации урока, от рутины и формализма в проведении.
- 2) Максимальное вовлечение учащихся класса в активную деятельность на уроке. Различные формы групповой работы на уроке.
- 3) Не развлекательность, а занимательность и увлечение как основа эмоционального тона урока.
- 4) Поддержка альтернативности, множественности мнений.
- 5) Развитие функции общения на уроке как условие обеспечения взаимопонимания, побуждения к действию, ощущение эмоционального удовлетворения.
- 6) «Скрытая» (педагогически целесообразная) дифференциация учащихся по учебным возможностям, интересам, способностям и склонностям.
- 7) Использование оценки в качестве формирующего (а не только результирующего инструмента).

Разумная, педагогически выверенная организация деятельности школьника обеспечивает активность во всех ее направлениях. Активность в обучении позволяет школьнику быстрее и успешнее осваивать социальный опыт, развивает коммуникативные способности, формирует отношение к окружающей действительности.

Библиографический список:

1. Ваганова О.И., Смирнова Ж.В., Абрамова Н.С. Проектирование учебного процесса по дисциплине с использованием онлайн-курсов. 2019. С.277-280
2. Ваганова О.И., Смирнова Ж.В., Мокрова А.А. Применение игровых технологий в обучении студентов/Инновационная экономика: перспективы развития и совершенствования. 2019. С.16-21

Бондаренко Н.Ю., преподаватель специальных дисциплин,
Актюбинский колледж транспорта, коммуникаций и новых технологий, Актюбинская обл.
Bondarenko N.Yu., Aktobe college of transport, communications and new technologies,
tokioh@mail.ru

ДИСТАНЦИОННОЕ ОБУЧЕНИЕ: ВОПРОСЫ ОРГАНИЗАЦИИ УЧЕБНОГО ПРОЦЕССА

В статье рассматриваются вопросы дистанционного обучения, проблемы и пути решения. Опыт применения различных подходов в обучении, сравнительный анализ возможных результатов. Использование различных информационно-коммуникативных технологий для обеспечения устойчивых высоких результатов образовательного процесса.

Ключевые слова: дистанционное обучение; технология обучения; образовательные платформы; процесс учебного взаимодействия; информационно-коммуникативные технологии; учебный процесс; электронные образовательные комплексы.

DISTANCE LEARNING: ISSUES OF THE ORGANIZATION OF THE EDUCATIONAL PROCESS

The article deals with the issues of distance learning, problems and solutions. Experience in using various approaches in teaching, comparative analysis of possible results. The use of various information and communication technologies to ensure sustainable high results of the educational process.

Keywords: distance learning; teaching technology; educational platforms; learning interaction process; information and communication technologies; studying process; electronic educational complexes.

Дистанционное образование – это обучение на расстоянии. По сути это очное обучение в режиме онлайн. Дистанционное образование, это совсем не заочное обучение. Студенты-заочники, по данным МОН, осваивали только 65% от объёма, который осваивают очники. При этом и те, и другие получали одинаковые дипломы [1, с.126] .

При дистанционном обучении студенты изучают все 100% объёма информации. Весь учебный процесс построен на коммуникациях через интернет.

В период пандемии коронавируса учебные заведения нашей Республики, в том числе и наш колледж, перешли на дистанционную технологию обучения путем создания электронной информационной образовательной среды, включающей широкий спектр средств: лекции с обратной связью, вебинары, видео- и аудио конференции, видеоуроки, тесты-тренинги, тестирующие и аттестационные программы, синхронное взаимодействие участников образовательного процесса, преподавательского состава и обучающихся. Доступ к электронным образовательным ресурсам осуществляется через «Личный кабинет» студента на образовательной платформе EduPage а также на сайте и в автоматизированной информационной системе Платонус.

Дистанционная технология обучения - это совокупность методов и средств обучения и других учебных процедур, обеспечивающих проведение учебного процесса на расстоянии на основе использования современных информационных и телекоммуникационных технологий.

Дистанционный образовательный процесс в нашем колледже основывается на проведении дистанционных учебных занятий в режиме «online», «offline». Учебные занятия в режиме «online» предусматривают процесс учебного взаимодействия в режиме реального времени (видеоконференция, посредством обмена сообщениями по сети Интернет, переговоры посредством телефонного аппарата).

При осуществлении дистанционного обучения необходимо использовать целый ряд, информационно-коммуникативных технологий, которые должны обеспечивать:

- доставку студентам основного объема изучаемого материала;
- интерактивное взаимодействие обучаемых и преподавателей в процессе обучения;
- предоставление студентам возможности самостоятельной работы по усвоению изучаемого материала;
- оценку их знаний и навыков, полученных ими в процессе обучения.

Для достижения этих целей применяются следующие информационные технологии:

- пересылка изучаемых материалов по компьютерным телекоммуникациям;
- дискуссии и семинары, проводимые через компьютерные телекоммуникации;
- видеоуроки;
- трансляция учебных программ в YouTube и сети Internet;
- голосовая почта;
- двусторонние видеотелеконференции;
- односторонняя видеотрансляция с обратной связью по телефону;
- электронные (компьютерные) образовательные ресурсы.

Необходимая часть системы дистанционного обучения - самообучение. В процессе самообучения студент может изучать материал, пользуясь печатными изданиями, видеозаписями, электронными учебниками и справочниками.

При дистанционном обучении используются различные программные средства учебного назначения, создающие электронные образовательные комплексы [2, с.8].

Обучающие программы - это учебные материалы, которые студентами используются при самостоятельном изучении материала. Эти программы помогают повысить качество усвояемого материала и позволяют регулировать процесс обучения. Основанием для разработки обучающих программ должны быть учебные и типовые учебные программы и отвечать требованиям к их содержанию. Этот вид программ используется обучающимися для расширения коммуникативных знаний и получения новых знаний.

Электронный учебник - это обучающая система, которая основана на дидактических и методических материалах по предмету. Электронный учебник может быть использован как для дистанционного обучения, так и для самостоятельного изучения нового материала. Электронный учебник должен включать в себя все темы и разделы, которые имеются в рабочих программах предмета и учебных планах. В электронных учебниках должны быть предусмотрены вопросы или тесты, которые позволят им проверить и закрепить полученные знания. У данного вида учебного материала есть существенные преимущества, возможность быстро и точно находить необходимую информацию. В электронных учебниках имеются гиперссылки, что позволяет мобильно получать ссылки на другой материал.

Мультимедиа - еще одна очень полезная и эффективная образовательная технология. Благодаря ей развиваются познавательные и коммуникативные способности обучающихся. Использование анимация, видео и аудио материалов позволяют качественно повысить эффективность учебного процесса.

На интернет-ресурсах размещены 7014 видео-уроков по общеобразовательным дисциплинам, 6 177 – по специальным дисциплинам, 19 415 методических рекомендаций, более 40 763 практических заданий.

Индивидуальная работа с электронным материалом и интернет ресурсом, по оценкам экспертов, По оценкам экспертов, позволяет обеспечить более качественное усвоение изучаемого материала. Использование электронных материалов и ресурсов в образовательном процессе, помимо улучшения восприятия, позволяет решить вопрос с поиском и использованием учебной литературы. В колледже для этих целей имеется современная, оснащённая современным оборудованием библиотека с выходом в Internet. Студент имеет доступ к электронным образовательным ресурсам и базам данных, содержащим огромное количество разнообразной информации по всем образовательным дисциплинам.

Для организации дистанционного обучения в нашем колледже используются различные образовательные платформы такие как Googleclassroom, Платонус, EduPage, ZOOM. В первую неделю работы были трудности в размещении расписания занятий, в колледжах, где большая численность групп были проблемы в загрузке контентов.

Но все трудности в прошлом, сейчас преподаватели организуют учебный процесс творчески: теоретический материал предоставляется в виде презентации, видео-уроков, даются ссылки на видеоматериалы с YouTube и сети Internet и, конечно же, материал в виде лекции. В каждой образовательной платформе имеется обратная связь, оцениваются работы студентов, по которым будут выставляться итоговые оценки [3, с.31]. Для получения дополнительного материала преподавателями колледжа на образовательную платформу загружаются электронные материалы, учебники. На сегодня дистанционным обучением охвачены обучающиеся первых вторых и третьих курсов. Студенты четвёртого курса будут обучаться в «offline» режиме.

Все преподаватели колледжа прошли курсы повышения квалификации по IT-компетенциям. Для преподавателей ТиПО еженедельно проводятся вебинары и консультации.

По соблюдению санитарных норм хочу отметить, что в нашем колледже установлены санитайзеры, на сегодняшний день запасы дезинфицирующих средств имеются в достаточном количестве. Усиление режимов проветривания и влажной уборки. Для организации

социального дистанцирования предусматриваются деление на подгруппы с количеством не более 10-15 студентов в подгруппе. Все преподаватели и студенты обеспечены техникой для организации дистанционного обучения.

На сегодняшний день самая перспективная технология, представляет собой использование возможностей Интернета. Для реализации обучения с применением интернет-технологии колледж организует специальный портал, через который студенты в любое удобное для них время не только получают доступ к учебно-методическим материалам, но и проходят все виды промежуточной аттестации. Кроме того, наше учебное заведение практикует участие своих студентов и преподавателей в Web-конференциях, использование форумов и чатов (где студенты могут обсуждать различные интересующие их вопросы), а также тренинги в ходе практических или лабораторных работ [4].

Можно предугадать появление новых технологий в сфере дистанционного обучения. Почти все они - цифровые. Они будут включать в себя программы гипермедиа, что позволит студенту самому контролировать порядок освоения объёма информации прямо из дома или с места работы.

У дистанционного обучения есть ряд плюсов:

- индивидуальность обучения;
- доступность из любой точки мира, где есть выход в интернет;
- экономия, не придётся часто ездить в колледж;
- можно совмещать учёбу и работу.

Наряду с преимуществами у дистанционного обучения есть и некоторые минусы. При выборе такого вида обучения необходимо учитывать следующее:

- трудно организовать диалог во время онлайн урока, а также включить всех обучающихся в общее обсуждение вопросов;
- постоянная потребность в компьютере и интернете;
- необходимость личного присутствия на экзаменах (для идентификации).

Для того чтобы учиться дистанционно, у студента должны быть жёсткая самодисциплина и самоконтроль, иначе должного эффекта не будет.

Интернет и цифровые технологии сделали доступным и возможным дистанционное обучение. А это подразумевает обучение вне аудитории, по собственному графику. Теперь главный вопрос для студентов, желающих получить квалификацию или изучить что-то новое, состоит не в формате обучения, а в его качестве, длительности и актуальности полученных знаний.

Библиографический список

1. Баймухамедов М.Ф., Аймурзинов М.С. Экспертные системы дистанционного обучения. // Монография, изд-во «MasterReprint», Костанай, 2015. - 296 с.
2. Гогицаева О.У., Кочисов В.К. Роль дистанционного образования в современных условиях //Азимут научных исследований: педагогика и психология. - № 4. - 2013.- С. 10-12.2.
3. Соколова С. А. Современные инновационно-информационные технологии в образовательном процессе. //Журнал «Педагогические науки».№ 36-1, 2015. - С. 45-53.
4. Триндаде А.Р. Информационные и коммуникационные технологии и развитие человеческих ресурсов // Дистанционное образование. – 2000. – № 2. – С. 5-9.

Шерп Ю.М.

ТОО Юридический колледж «Фемида», Карагандинская обл.

ysherp_93@mail.ru

Sherp Yu. M.

ДИСТАНЦИОННОЕ ОБУЧЕНИЕ В СОВРЕМЕННЫХ РЕАЛИЯХ.

В статье рассматриваются актуальные вопросы дистанционного обучения в целом. Рассматриваются достоинства и недостатки, а также перспективы развития дистанционной формы обучения.

Ключевые слова: дистанционное обучение, информационные технологии.

DISTANCE LEARNING IN MODERN REALITIES.

The article deals with topical issues of distance learning in general. The advantages and disadvantages, as well as the prospects for the development of distance learning, are considered.

Keywords: distance learning, information technology.

В связи с современными реалиями, такими как пандемия, повсеместная оцифровка, быстрое увеличение объёма информации, интернет стремительно вошёл в нашу жизнь. Поэтому современное образование немислимо без компьютеров и интернета. Большинство сегодняшних школьников и студентов активно используют компьютеры и интернет в повседневной жизни и обучении.

В современном обществе, при стремительном росте информации, человеку приходится изучать практически всю свою жизнь. Использование интернет - технологий и дистанционного обучения открывают новые возможности для непрерывного профессионального обучения, переподготовки, получения второго обучения и улучшения доступа к обучению.

В тоже время потребность в непрерывном базовом образовании или переподготовке развивает потенциал дистанционного обучения.

Достоинства дистанционного обучения

Технологичность - (технологичность профессионального обучения, непосредственно связанный с технологическими процессами в производстве и заключающийся в последовательном овладении учебно - практическими и профессиональными умениями и навыками, в развитии у студентов творческого мышления и технической самостоятельности. Этот принцип имеет большое значение в профессиональной подготовке рабочих и специалистов.) [1]

Технологичность - обучение с использованием современного программного и аппаратного обеспечения делает электронное образование более эффективным. Новые технологии позволяют сделать визуальную информацию живой и динамичной, выстроить сам учебный процесс с учётом активного взаимодействия ученика с системой обучения.

1. *Доступность и открытость обучения* - возможность обучаться удалённо от места учёбы, не выходя из дома. В тоже время сосредоточение внимания на обучении в удобное время.

Учиться можно практически из любой точки мира, где есть компьютер и интернет. Это делает процесс обучения более доступным и более простым с организационной точки зрения, чем классическое обучение.

При этом человек может учиться в другой стране, находясь на другом континенте, в удобное для себя время, и ему не нужны визы, билеты, перелеты, отели.

2. *Свобода и гибкость, доступ к качественному образованию* - появляются новые возможности для выбора места обучения. Можно одновременно учиться в разных местах, сравнивая курсы между собой. Со временем в сети появятся самые лучшие курсы дистанционного обучения по различным специальностям. Появляются возможность обучения в лучших учебных заведениях, по наиболее эффективным технологиям, у наиболее квалифицированных преподавателей.

Обучение в любое время в любом месте позволяет студентам не только оставаться в привычной для них обстановке и сохранить привычный ритм жизни, но и выработать индивидуальный график обучения.

Возможность обучения инвалидов и людей с различными отклонениями.

3. *Индивидуальность систем дистанционного обучения.* Дистанционное обучение носит более индивидуальный характер обучения, более гибкое, обучающийся сам определяет темп обучения, может возвращаться по несколько раз к отдельным урокам, может пропускать отдельные разделы и т. д. Слушатель изучает учебный материал в процессе всего времени учёбы. Такая система обучения заставляет студента заниматься самостоятельно и получать им навыки самообразования.

Опыт показывает, что учащийся, обучающийся дистанционно становится более самостоятельным, мобильным и ответственным. Без этих качеств он не сможет учиться.

Дистанционное обучение делает процесс обучения более творческим и индивидуальным, открывает новые возможности для творческого самовыражения обучаемого.

Внедрение дистанционного обучения уменьшает нервозность обучаемых при сдаче зачёта или экзамена. Как уже известно, волнение и боязнь преподавателя не позволяют некоторым студентам раскрыться, показать полностью полученные им знания. Снимается субъективный фактор оценки. Снимается психологическое воздействие, обусловленное воздействием группы или успеваемостью учащегося по другим предметам.

Хорошие результаты даёт применение в оде дистанционного обучения релаксационных пауз и других специальных приёмов для отдыха обучаемого и снятия напряжений.

Дистанционное обучение индивидуализировано, возможность адаптации к стилю работы каждого студента и преподавателя, предоставление инструментов для самостоятельной до настройки.

Использование современных интернет технологий и дистанционного обучения позволяет легко создавать различные виртуальные профессиональные сообщества (например сообщества преподавателей гуманитарных дисциплин), общаться преподавателям между собой, обсуждать проблемы, решать общие задачи, обмениваться опытом, информацией и т. д.

Развитие дистанционного обучения невозможно без разработки и использования новых инструментов и методов обучения, построения новых моделей обучения.

Недостатки дистанционного обучения:

- Необходимость в персональном компьютере и доступе в интернет. Необходимость непрерывного доступа к источникам информации. Нужна хорошая техническая оснащённость, но к сожалению не все желающие учиться имеют компьютер и выход в интернет, нужна техническая готовность к использованию средств дистанционного обучения.

- Отсутствие прямого очного общения (личный контакт) между обучающимися и преподавателем. А когда рядом нет человека, который мог бы эмоционально окрасить знания, это значительный минус для процесса обучения. Сложно создать необходимую, в том числе творческую атмосферу в группе обучающихся.

- Высокие требования к постановке задачи на обучение, администрированию процесса, сложности мотивации учащихся.

- Одной из основных проблем дистанционного обучения было и остаётся проблема аутентификации пользователя при проверке знаний. Невозможно сказать, кто на другом конце провода. В ряде случаев это является проблемой и требует специальных мер, приёмов и навыков преподавателей. Отчасти эта проблема решается с установкой видеокамер на стороне обучающего и соответствующего программного обучения.

- Необходимо наличие целого ряда индивидуально - психологических условий. Для дистанционного обучения необходима жёсткая самодисциплина, которой к сожалению обладают не многие студенты, будучи ещё совсем недавно учениками школ. Результат напрямую зависит от самостоятельности и сознательности учащегося.

- Как правило, обучающиеся ощущают недостаток практических занятий. Отсутствует постоянный контроль над обучающимися, который для казахстанского человека является мощным побудительным стимулом.

- Высокая стоимость построения системы дистанционного обучения, на начальном этапе создания системы, велики расходы на создание системы дистанционного обучения, самих курсов дистанционного обучения и покупку технического обеспечения.

- Высокая трудоемкость разработки дистанционных уроков.
- **Временные трудности**
- Недостаточная компьютерная грамотность обучающихся и обучаемых, отсутствие опыта дистанционного обучения, многие преподаватели еще не готовы к такому методу преподавания, отдавая предпочтение классическому образованию.
 - Недостаточная развитость информационно - коммуникационных инфраструктуры в Казахстане
 - Обучающие программы и курсы могут быть недостаточно хорошо разработаны из-за того, что квалифицированных специалистов, способных создавать подобные учебные пособия, на сегодняшний день не так много. В самом начале пути дистанционного обучения мало методических материалов по подготовке и проведению дистанционного обучения.
 - Слабое использование стандартов в дистанционном обучении. Незрелость и несовершенство стандартов затрудняет повторное использование, обмен, многократное использование, совместимость учебных материалов.
 - Проблема поиска специалистов, требуется высокая квалификация разработчиков, для создания качественных мультимедийных курсов нужна команда из специалиста предметной области, художника, программиста и т. д.
 - Недостаточная интерактивность современных курсов дистанционного обучения. В настоящее время содержательную основу курсов составляют лекции в виде текстовых материалов и простейших графических объектов (рисунки, фото, презентации), блоки контроля знаний в виде тестовых заданий.
 - Недостаточное качество предлагаемых на рынке типовых решений как в качестве курсов, так и систем дистанционного обучения. Системы дистанционного обучения либо очень дороги, либо неудобны в использовании.

Перспективы развития дистанционного обучения в Казахстане

Развитие дистанционного обучения в системе казахстанского образования будет продолжаться и совершенствоваться по мере развития интернет технологий и совершенствования методов дистанционного обучения.

Дистанционная форма обучения способствует массовому распространению образования. Тем не менее, приходится констатировать низкое качество дистанционного обучения, что закономерно в контексте существующих приоритетов – минимизация расходов.

Широкое распространение дистанционного обучения в Казахстан получит тогда, когда в Казахстане появятся соответствующие технические возможности и хорошие телекоммуникации каналы.

Дальнейшее развитие систем дистанционного обучения предполагает обеспечение максимальной интерактивности. На самом деле не секрет, что обучение только тогда становится полноценным, когда достигается имитация реального общения с преподавателем, - вот к этому и следует стремиться. Необходимо использовать сочетание различных типов электронных коммуникаций, что позволяет компенсировать недостаток личного контакта за счет виртуального общения. Дальнейшее совершенствование курсов дистанционного обучения связано со следующими факторами:

- Мультимедийность - озвученные видео - и слайд фильмы, анимация, графика;
- Насыщенная интерактивность, включая математические модели процессов и явлений;
- Использование потокового аудио и видео.
- Многообразие контрольных и тестовых заданий;
- Большой объем учебного материала, который, благодаря мультимедиа легко усваивается;
- Общение слушателей между собой.
- Использование комбинированных методов доставки курсов: Интернет, Интранет, программы на флэш носителях и т. д.

Дистанционное образование позволяет реализовать два основных принципа современного образования – “образование для всех” и “образование через всю жизнь”

Библиографический список

1. Словарь. С.М. Вишнякова. 1999.

Краснощек А.А., преподаватель специальных дисциплин,
КГКП «Высший сельскохозяйственный колледж им.Ж.Кизатова» с.Покровка, Есильский р.,
Северо-Казахстанская обл.

eshk123@mail.ru

A.A. Krasnoshchek, a teacher of the special disciplines,
MSOPE "The Higher Agricultural College was named Z. Kizatov"

eshk123@mail.ru

ИННОВАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ КАК СРЕДСТВО ФОРМИРОВАНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ ОБУЧАЮЩИХСЯ ПО СПЕЦИАЛЬНОСТИ 1510000 «МЕХАНИЗАЦИЯ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА»

Тема данной работы является актуальной, так как главной задачей инновационных технологий профессионального обучения является обеспечение современного качества образования на основе сохранения его фундаментальности и соответствия актуальным и перспективным потребностям личности, общества и государства.

Ключевые слова: процесс обучения, интерактивные технологии обучения, технология проектного обучения, метод портфолио, метод проектов.

THE INNOVATIVE TECHNOLOGIES AS A MEANS OF THE FORMING PROFESSIONAL COMPETENCIES OF STUDENTS IN THE SPECIALTY 1510000 "MECHANIZATION OF THE AGRICULTURE"

The topic of this work is relevant, since the main task of the innovative technologies of the vocational training is to ensure the modern quality of the education based on the preservation of its fundamental nature and the compliance with the current and the future needs of the individual, the society and the state.

Keywords: learning process, interactive learning technologies, the project learning technology, the portfolio method, the project method.

В условиях образовательных реформ особое значение в профессиональном образовании приобрела инновационная деятельность, направленная на введение различных педагогических новшеств. Они охватили все стороны дидактического процесса: формы его организации, содержание и технологии обучения, учебно-познавательную деятельность. К инновационным технологиям обучения относят: интерактивные технологии обучения, технологию проектного обучения и компьютерные технологии.

Интерактивные технологии обучения.

В психологической теории обучения интерактивным называется обучение, основывающееся на психологии человеческих взаимоотношений. Технологии интерактивного обучения рассматриваются как способы усвоения знаний, формирования умений и навыков в процессе взаимоотношений и взаимодействий педагога и обучаемого как субъектов учебной деятельности. Сущность их состоит в том, что они опираются не только на процессы восприятия, памяти, внимания но, прежде всего, на творческое, продуктивное мышление, поведение, общение.

При этом процесс обучения организуется таким образом, что обучаемые учатся общаться, взаимодействовать друг с другом и другими людьми, учатся критически мыслить, решать сложные проблемы на основе анализа производственных ситуаций, ситуационных профессиональных задач и соответствующей информации.[1]

Все технологии интерактивного обучения делятся на неимитационные и имитационные. В основу классификации положен признак воссоздания (имитации) контекста профессиональной деятельности, ее модельного представления в обучении.

Применяются на занятиях такие методы интерактивного обучения:

метод портфолио, метод проектов, метод «Займи позицию», интерактивные подходы: творческие задания, работа в малых группах, интерактивная экскурсия.

Неимитационные технологии не предполагают построения моделей изучаемого явления или деятельности. В основе имитационных технологий лежит имитационное или имитационно-игровое моделирование, т. е. воспроизведение в условиях обучения с той или иной мерой адекватности процессов, происходящих в реальной системе.

Рассмотрим некоторые формы и методы технологий интерактивного обучения

1. Проблемная лекция предполагает постановку проблемы, проблемной ситуации и их последующее разрешение. В проблемной лекции моделируются противоречия реальной жизни через их выражение в теоретических концепциях.[2] Главная цель такой лекции — приобретение знаний обучающимися при непосредственном действенном их участии. Среди смоделированных проблем могут быть научные, социальные, профессиональные, связанные с конкретным содержанием учебного материала. Например: Постановка проблемы побуждает студентов к активной мыслительной деятельности, к попытке самостоятельно ответить на поставленный вопрос: «Почему вы должны знать системы и механизмы двигателя?», вызывает интерес к излагаемому материалу, активизирует внимание обучаемых. Результатами изучения эффективности проблемных лекций являются психический настрой студентов, выраженный не только в форме усвоения знаний, но и в уровне сформированности продуктивного мышления, в овладении умениями умственной деятельности, в уровне мотивации.[3]

2. Семинар-диспут предполагает коллективное обсуждение какой-либо проблемы с целью установления путей ее достоверного решения. Семинар-диспут проводится в форме диалогического общения его участников. На занятиях с элементами интерактивного обучения «Семинар-диспут», студенты делятся на подгруппы, где активно принимают участие все участники групп, выполняя при этом определенные функции. Например: первый студент подготавливает вопрос; второй студент группы проводит поиск информации по теме из дополнительной литературы; третий студент анализирует ответы; четвертый проводит связь с практикой наглядно на учебных макетах, стендах. Функции действующих лиц на семинаре-диспуте могут быть различными: докладчик, содокладчик, оппонент, эксперт, ассистент и др. Такая работа предполагает высокую умственную активность, обсуждение проблемы, защита своих взглядов и убеждений, лаконичность и ясность при изложении мысли.

3. Учебная дискуссия — один из методов проблемного обучения. Она используется при анализе проблемных ситуаций, когда необходимо дать простой и однозначный ответ на вопрос, при этом предполагаются альтернативные ответы.[4]

С целью вовлечения в дискуссию всех присутствующих целесообразно использовать методику кооперативного обучения (учебного сотрудничества). Данная методика основывается на взаимном обучении при совместной работе обучающимися в малых группах. Основная идея учебного сотрудничества проста: студенты объединяют свои интеллектуальные усилия и энергию для того, чтобы выполнять общее задание или достичь общей цели, например: «Найти варианты решения проблемы - способы устранения неисправности системы охлаждения двигателя»

Технология работы учебной группы при учебном сотрудничестве может быть следующей:

- постановка проблемы;
- формирование малых групп (микрогрупп по 5-7 человек), распределение ролей в них, пояснения преподавателя об ожидаемом участии в дискуссии;
- обсуждение проблемы в микрогруппах;
- представление результатов обсуждения перед всей учебной группой;
- продолжение обсуждения и подведение итогов.

4. Метод «Мозговой штурм» ставит своей целью сбор как можно большего количества идей, освобождение обучающихся от инерции мышления, активизацию творческого мышления, преодоление привычного хода мыслей при решении поставленной проблемы. «Мозговой штурм» позволяет существенно увеличить эффективность генерирования новых идей в

учебной группе. Применение метода «Мозговой штурм» по теме «Система охлаждения двигателя»:

- Каково назначение системы охлаждения?
- Из каких основных частей состоит система охлаждения?
- Как она действует?
- Какие основные отличия системы жидкостного охлаждения и воздушного охлаждения?

Основные принципы и правила этого метода — абсолютный запрет критики предложенных участниками идей, а также поощрение всевозможных реплик и даже шуток.

5. Дидактическая игра - важное педагогическое средство активизации процесса обучения в профессионально техническом образовании. В процессе дидактической игры обучаемый должен выполнить действия, аналогичные тем, которые могут иметь место в его профессиональной деятельности. В результате происходит накопление, актуализация и трансформация знаний в умения и навыки, накопление опыта личности и ее развитие. Применяются технологии дидактических игр, например:

«Техническое обслуживание системы питания» состоит из трех этапов:

- 1) Подготовка «Подготовить стенд для обслуживания форсунок»;
- 2) Проведение «Работа со стендом для проверки работы форсунок»;
- 3) Анализ «Анализ работы форсунок на стенде».

Вовлечение в дидактическую игру, игровое освоение профессиональной деятельности на ее модели способствует системному, целостному освоению профессии.[5]

Технологии проектного обучения

Игровое проектирование может перейти в реальное проектирование, если его результатом будет решение конкретной практической проблемы, а сам процесс будет перенесен в условия действующего предприятия или в учебно-производственные мастерские. Например, работа по заказу предприятий, изготовление товаров и услуг, относящихся к сфере профессиональной деятельности обучаемых.

Технология проектного обучения рассматривается как гибкая модель организации учебного процесса в профессионально техническом образовании, ориентированная на творческую самореализацию личности обучаемого путем развития его интеллектуальных и физических возможностей, волевых качеств и творческих способностей в процессе создания новых товаров и услуг. Результатом проектной деятельности являются учебные творческие проекты, выполнение которых осуществляется в три этапа: исследовательский (поиск проблемы, выбор и обоснование проекта, анализ предстоящей деятельности, выбор конструкции и материалов, разработка конструкторско-технической документации по организации рабочего места); технологический (выполнение технологических операций, предусмотренных технологическим процессом; соблюдение технологической, трудовой дисциплины, норм охраны труда, экологической и технической безопасности); заключительный (контроль и испытание изделия; экономическое обоснование, маркетинговые исследования; подведение итогов).

Учебный творческий проект состоит из пояснительной записки и самого изделия (услуги). В пояснительной записке должны быть отражены:

- выбор и обоснование темы проекта, историческая справка по проблеме проекта, генерирование и развитие идей, построение опорных схем размышления;
- описание этапов конструирования объекта;
- выбор материала для объекта, дизайн-анализ;
- технологическая последовательность изготовления изделия, графические материалы;
- подбор инструментов, оборудования и организация рабочего места;
- охрана труда и техника безопасности при выполнении работ;
- экономическое и экологическое обоснование проекта и его реклама;
- использование литературы;
- приложение (эскизы, схемы, технологическая документация).

К проектируемому изделию предъявляются такие требования, как технологичность, экономичность, экологичность, безопасность, эстетичность и др.

Пример игрового проектирования: Создание учебного стенда «Диагностика свечей зажигания»

Поиск проблемы: Определить неисправность свечей.

Выполнение технологических операций: Запуск и работа свечи зажигания на стенде.

Экономическое обоснование, анализ работы. Эффективность работы стенда.

Технология проектного обучения способствует созданию педагогических условий для развития креативных способностей и качеств личности обучающегося, которые нужны ему для творческой деятельности, независимо от будущей конкретной профессии.

Библиографический список

1. Антони М. А. Интерактивные методы обучения как потенциал личностного развития студентов // Психология обучения. - 2010. - N 12. - С. 53-63.
2. Воронкова О. Б. Информационные технологии в образовании: интерактивные методы / О. Б. Воронкова. – Ростов н/Д : Феникс , 2010. - 315 с. Свердловская ОУНБ; КХ; Инв. номер 2311409-КХ
3. Чепыжова Н. Р. Использование информационно-коммуникационных технологий для повышения качества обучения // Среднее профессиональное образование. - 2010. - N 6. - С. 13-15.
4. Ссылки [1]- <https://studfiles.net/preview/4511106/page:12/>
5. [2]- https://scibook.net/professionalnoe-obrazovanie_1292/problemnaya-lektsiya-52565.htm

Есалиева О.К., Физика пәні оқытушысы

Индустриалды-техникалық колледж, Шымкент қ.

ФИЗИКА ПӘНІНДЕГІ ^{14}N ЯДРОСЫНЫҢ АЛЬФА-БӨЛШЕК ШАШЫРАТУ ПРОЦЕСТЕРІНЕ ТӘЖІРІБЕ ЖҮРГІЗУ

Жұмыстың мақсаты: Өзара іс-қимыл әлеуеті оптикалық параметрлерін алу үшін, ядро оптикалық модель ^{14}N ядросы бойынша нуклидтардың шашырауын қарастыру болды. Жұмыс барысында, ^4He серпімді шашырау эксперименттік дифференциалды қималарын алу үшін ^{14}N ядросын 48,2 МэВ энергияда пайдалану қажет. Бірегей газды нысанаға пайдалана отырып, ядролық процестерді ЯФИ-да изохронды циклотрон зертханасында өлшеу.

Цель работы: в настоящей работе изложены экспериментальные результаты по упругому и неупругому рассеянию нуклидов ^4He с энергией 48,2 МэВ на ядре ^{14}N , а также их теоретический анализ в рамках оптической модели, методом искаженных волн и связанных каналов.

Objective: In the present paper presents experimental results on the elastic and inelastic scattering of nuclides ^4He with energy 48.2 MeV per nucleus ^{14}N , as well as their theoretical analysis of the optical model, the distorted wave method and its associated channels.

Бұл жұмыстағы біздің негізгі мақсатымыз өзара іс-қимыл әлеуеті оптикалық параметрлерін алу үшін, ядро оптикалық модель ^{14}N ядросы бойынша нуклидтардың шашырауын қарастыру. Жұмыс барысында, ^4He серпімді шашырау эксперименттік дифференциалды қималарын алу үшін ^{14}N ядросын 48,2 МэВ энергияда пайдалану. Бірегей газды нысанаға пайдалана отырып, ядролық процестерді ЯФИ-да изохронды циклотрон зертханасында өлшеу.

Шашырау қимасының жүйелі қателігі нысана қалыңдығының (6 – 9 %) нақты болмауына байланысты. Спектрметрдің қатты дене бұрышы (1 %), ағымдағы интегратор калибрлеу 10 % аспады. Статистикалық қателік 1 – 5 %.

^{14}N ядросында зерттелген шашырау ^4He ион энергиясында өтікізілді (жүргізілді): 1 – 2,4 МэВ [5], 2,5 – 3,9 МэВ [6], 2 - 3,8 МэВ [7], 3,5 – 6 МэВ [8], 6 МэВ [9], 7,5 – 9,8 МэВ [10], 9,3

МэВ [11], 20 – 24 МэВ [12], 23,7 МэВ [13] 26,6 МэВ [14]. Сонымен қатар ^{14}N ядросында ^3He энергия ионында: 26,3 МэВ [15], 29 МэВ [16] и 72 МэВ [17].

^4He дің ^{14}N -дегі бұрыштық бөлінудің басты ерекшелігі құрылымдалмағанның орталық бөлігінде орналасуы, θ бұрышына байланысты терең минимумның алдыңғы бұрыштарында бөлініп орналасуы, бұл ядро A байланысты өзгереді, сондай-ақ алдыңғы бөлімінде саласындағы ауыр тербелмелі құрылымы ($14 - 60^0$) және кері ($130 - 172^0$) бұрышта құнының айтарлықтай өсуі бұрыштары σ_0/σ_R . ^{14}N ге артқы жартсфералық құрылымы қиыршықталғын, АРН байқалмайды. 100-120о дейін бұрыштары бойынша бағаланатын арақашықтықта көшу 3,95 (1+) және 7,03 МэВ (2+), серпімді шашырау жылы дифракция құрылымы шағын бұрыштары кем айқын болып табылады, серпімсіз шашырау қарсы болып табылады.

α – бөлшектің шашыраған иондары екі кремнийлі жартылай өткізгішті детекторлардан тұратын спектрометриялық блокпен тіркелді: аралықты - ΔE және толық жұтып алу – E . Бұл детекторлардың қалыңдықтары шашыраған бөлшектердің энергиясына тәуелді таңдалды және ΔE есептеуіш үшін 20 дан 100 мкм дейін өзгерді және E үшін – 500 мкм ден 1 мм дейін. Спектрометриялық тракттың толық энергетикалық шешілуі ~ 500 кэВ құрады және негізінен жылдамдатылған α – бөлшектердің біріншілік шоғының энергетикалық шашуымен анықталды.

20- суретте ^{14}N ядросындағы ^4He эксперименттік иондық шашырау жүйесі көрсетілген, теорияның нәтижесі ядроның оптикалық моделі түріде көрсетілген.

Нүктелер – эксперименталдық мәліметтер, бірыңғай қисықтар – теориялық есептеулер

Сурет 20. 48,2 МэВ энергиясындағы ^4He иондарының ^{14}N ядросындағы шашыраудың дифференциалдық қималары

Оптикалық потенциалдың параметрлері теориялық және эксперименталдық бұрыштық таратулар арасында ең жақсы келісімге қол жеткізетіндей таңдалды. Теориялық есептеулер SPI-GENOA, DWUCK, ECIS [18-20] бағдарламасы бойынша орындалды. Оптикалық потенциалдың оптималды параметрлерін автоматты іздеу χ^2 шамасын минимизациялау жолымен жүргізілді. χ^2 критерийімен қатар физикалық маңызды потенциалдарды таңдау үшін J_V оптикалық потенциалдың нақты бөлігінен көлемдік интегралдың шамасы пайдаланылды. Оның мәні өзара әрекеттесудің нуклон-нуклондық потенциалының сәйкесінше шамасына жақын болу керек, ол шамамен 400 МэВ фм^3 тең . Кулондық радиустың параметрі $r_c = 1,3$ фм тең қабылданды. Өзара әрекеттесу потенциалының алынған оптималды параметрлері, J_V көлемдік интегралдық мәні және χ^2 шамалары 2 кестеде келтірілген.

Кесте 2

^4He иондарының ^{14}N ядросымен әсерлесуі кезіндегі оптикалық потенциалдардың параметрлері.

Ядро	Сәуле	E (МэВ)	V_0 (МэВ)	r_0 (Фм)	a_0 (Фм)	W_V (МэВ)	r_V (Фм)	a_V (Фм)	J_V	χ^2
^{14}N	^4He	48,2	117,3	1,24	0,78	9,61	1,57	1,66	396	28,2

Бастапқы және қозған күй арасында ауысу нысаны бар айналмалы моделін аясында есептелген.

$$V_\lambda(r) = \frac{\delta_\lambda}{\sqrt{4\pi}} \frac{dU(r)}{dr} \quad (3.1)$$

Квадрупольды ауысу үшін ($\lambda = 2$). Мұндағы δ_λ – деформацияның ұзындығы ($\delta_\lambda = \beta_\lambda R$).

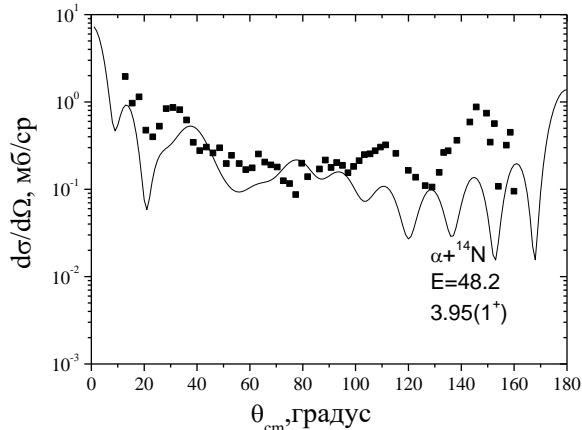
Кесте 3

DWUCK4 программасынан серіпсіз шашыраудың талдауы

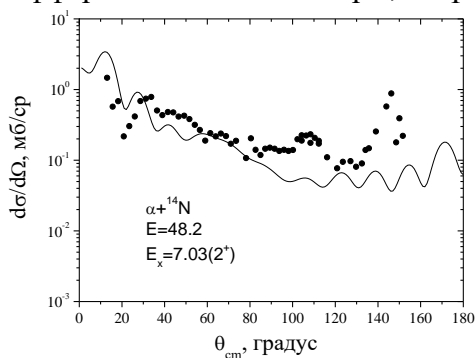
A	E_s МэВ	E_x МэВ	J^π	δ_2 Фм	V_0 МэВ

${}^4\text{He}$	48.2	3.95	1^+	0.5	45
		7.03	2^+	0.5	45

Есептеудің нәтижелерінің эксперименталдық деректермен оптималды сәйкестігі V , W және δ_2 параметрлерін түрлендірумен қол жеткізілді. Осы талдаудың нәтижелері 21-22-суретте келтірілген, онда символдар – эксперименталдық мәліметтер, бірыңғай қисықтар – теориялық есептеулер.

Нүктелер – эксперименталдық мәліметтер, бірыңғай қисықтар – теориялық есептеулер
 Сурет 21. 48,2 МэВ энергиясындағы ${}^4\text{He}$ иондарының ${}^{14}\text{N}$ ядросындағы шашыраудың дифференциалдық қималары, 1^+ үшін қозған энергиясы $Q = 3,95$ МэВ үшін

Нүктелер – эксперименталдық мәліметтер, бірыңғай қисықтар – теориялық есептеулер
 Сурет 22. 48,2 МэВ энергиясындағы ${}^4\text{He}$ иондарының ${}^{14}\text{N}$ ядросындағы шашыраудың дифференциалдық қималары 2^+ үшін, $Q = 7,03$ МэВ

ҚОРЫТЫНДЫ

У-150М гелий нуклидтар серпімді және серпімсіз шашырау дифференциалдық қимасының өлшеу үшін бейімделген циклотрон ядролық процестердің тіркеу және идентификациялау автоматтандырылған жүйесі. Жөнделген газды нысана.

${}^4\text{He}$ серпімді шашырау эксперименттік дифференциалды қималарын алу кезінде ${}^{14}\text{N}$ ядросын 48,2 МэВ энергияда пайдалағанда 10^0 нан 172^0 бұрышты диапазонында толық мағлұмат алынды. Теориялық анализде оптикалық ядро маделі осы аралықтарда жасалған, бұрмаланған толқындар және байланыс арналарында қолданылған. Жалпы эксперименттік жұмыстар Алматы қаласы маңы Ядролық Физика Институты қарамағындағы изохронды циклотронының ядролық процестер зертханасында жасалды.

48,2 (${}^{14}\text{N}$) энергия өзара іс-қимыл әлеуеті ${}^4\text{He}$ иондарының параметрлерін оңтайлы мәндері алынды.

${}^4\text{He}$ дің ${}^{14}\text{N}$ -дегі бұрыштық бөлінудің басты ерекшелігі құрылымдалмағанның орталық бөлігінде орналасуы, θ бұрышына байланысты терең минимумның алдыңғы бұрыштарында бөлініп орналасуы, бұл ядро A байланысты өзгереді, сондай-ақ алдыңғы бөлімінде саласындағы ауыр тербелмелі құрылымы ($14 - 60^0$) және кері ($130 - 172^0$) бұрышта құнының

айтарлықтай өсуі бұрыштары σ_0/σ_R . ^{14}N ге артқы жартсфералық құрылымы қиыршықталғын, АРН байқалмайды.

ҚОЛДАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР:

1 Арзуманов А.А., Неменов Л.М., Анисимов О.К., Баталин С.С., Волков Б.А., Громов Д.Д., Кравченко Е.Т., Круглов В.Г., Нигматов М.Х., Попов Ю.С., Прокофьев С.И., Рыбин С.Н. Изохронный циклотрон с регулируемой энергией ионов // Изв. АН КазССР. Сер. физ. – мат. – 1973. – №4. – С.6-15.

2 Дуйсебаев А.Д, Буртебаев Н., Иванов Г.Н., Бергер В.Д., Арзуманова З.М. Газовая мишень //Изв.АН КазССР. Сер. физ.-мат. – 1984 . – №4. – С.73-74.

3 Gurbich A.F., Bogdanovic Radovic I., Siketic Z., Jaksic M. Measurement and evaluation of the cross-section for helium elastic scattering from nitrogen // Nucl. Instrum. Methods in Physics Res. – 2011. – Vol.269. – P.40.

4 HerringD.F., ChibaR., GastenB.R., RichardsH.T. $\text{N}^{14}(\alpha,\alpha)\text{N}^{14}$ and $\text{N}^{14}(\alpha,p)\text{O}^{17}$ Differential Cross Sections // Phys. Rev. –1958. – Vol.112. – P.1210-1216.

5 Silverstein E.A., Salisbury S.R., Hardie G., Oppliger L.D. $\text{N}^{14}+\text{He}^4$ and $\text{O}^{16}+\text{He}^3$ differential cross sections // Phys. Rev. – 1961. – Vol.124. – P.868-876.

Азенова Н.С., педагог-психолог,
Ақжайық аграрлық техникалық колледжі

БӘСЕКЕГЕ ҚАБІЛЕТТІ МАМАН ДАЯРЛАУДА ТЖКБДЕ ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТ КӨРСЕТУ САПАСЫ

Тұңғыш Президент Н. Назарбаев өз Жолдауында «Ұлттық бәсекелестік қабілеті бірінші кезекте оның білімділік деңгейімен анықталады» деген болатын.

Еліміз бәсекеге қабілетті мемлекет қатарында болу үшін жанталасып білім алып, ізденіп, жаңа технологиялар мен ақпараттарды игеріп, оны өндіріс пен басқа салалардың бәріне енгізіп қана бәсекелестікке алғашқы қадам жасай аламыз. Әлемдік бәсекелестіктің күрделі процесінде табыстарға жету үшін халқымызға тән күшті рухын, білімін әлемге көрсетуге қабілеті жете ме деген сұрақ толғандырады. Сол себептен мемлекет ұлттық бәсекелестік қабілетін бірінші деңгейімен анықтайды.

Білім саласындағы ұлттық бәсекелестік бұл ұлттық құндылықтар, яғни этнопедагогикалық, этнопсихологиялық білімі бар жеке тұлға тәрбиелеу.

Қазір заман өзгерді, қоғам өзгерді, қоғамдық қасиеттер өзгерді, ата-ана мен баланың психологиясы өзгерді. ХХІ ғасырда ұстаздарға қойылатын талаптарда көп.

Оқу-тәрбие жұмысындағы қолданылатын әдістердің қай-қайсысы болса да білім алушының сана-сезімін, ақыл-ойын дамытуды талап ететін болғандықтан, психолог маманның педагогикалық-психологиялық білімін жетілуіне, теорияның практикамен ұштасуына да көңіл бөлінуде.

Осы бағытта маман ретінде әріптестеріммен үнемі ақылдаса, өз іс-тәжірибемізбен бөлісіп отырамыз.

Техникалық және кәсіби білім беруде педагогикалық-психологиялық жұмыстың алға қойған негізгі мақсаты: білім алушылардың психологиялық денсаулығын сақтау, қолайлы әлеуметтік-психологиялық жағдай жасау және білім беру үдерісіне қатысушыларға психологиялық қолдау көрсету.

Әр психолог маман өз жұмысында белгіленген әдістемілік-проблемалық тақырыбын негізге алады.

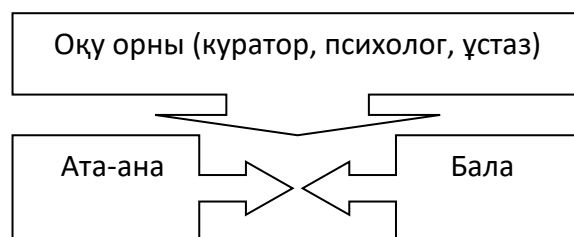
Жылдық жұмыс жоспарын Батыс Қазақстан облысы әкімдігінің 2015 жылғы 13 қаңтардағы №5 қаулысының негізінде жасап, «ҚР Конституциясы», «Білім туралы» заң, Бала құқықтары туралы конвенция т.б. нормативтік құжаттарға жұмыс барысында сүйенеді. Қосымша облыстық білім басқармасынның әдістемелік кабинеті жасақтаған бірыңғай психологиялық жұмыс жоспарын қолданамыз.

Қазіргі таңда әлеуметтік-психологиялық белгіде «сапа» психикалық саулық деп қаралады. Психикалық саулық дегеніміз - адамның бастапқы қабілеті мен қоршаған ортаға өзара қатынасын саналы түрде меңгеруі.

Оқу орнының психикалық саулық көрсеткіші ретінде құқықбұзушылық, дін, суицидтің алдын-алу жұмыстары туралы мониторинг арқылы көрінеді. Өзіне деген сенімсіздік ұялаған, басқалардан өзін төмен санайтын баланы оның сырына қаныға отырып, ешкімнен кем емес екендігін дәлелдеп, жігерін ұштау қажет. Бұл жұмыста «Жасөспірімдердің физикалық және психикалық денсаулығын нығайту» республикалық бағдарламасы өз нәтижесін беруде.

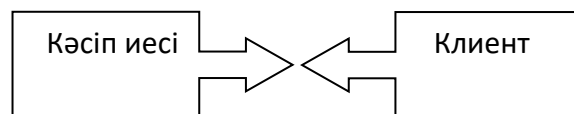
Бізге оқып, білім алуға келетін оқушылардың бір ерекшелігі - жасөспірім шақтан ересек өмірге деген құлшынысы оянған кезең, ортаның әсерлерін өзінше шешуге бет алып, бір сөзбен айтқанда өтпелі жасында колледжге қабылданады. Дәл осы уақытта мектеп, орта ауыстыруы т.б. жағдайлар оларға әсер ететіні сөзсіз. Осы қиындықтарды уақытында шешіп, бала жанымен бөлісіп, оған дер кезінде психологиялық, моральдық, достық т.б. көмек беріп уақытылы зерделей, түзету жұмысын сауатты жүргізе білсек қана маман ретінде қалыптасамыз.

Осы өтпелі кезеңде оқу орны, ата-ана, бала байланысы жақсы жолға қойылса ғана өз нәтижесін береді.

Сызба 1.

ТЖКБпедагог-психолог жұмысының өзіндік ерекшелігі бар. Ол болашақта оқушының тек өз ісінің шебері болып қана қоймай, клиенттермен байланыс орната білуінің қажеттілігін түсіндіруде.

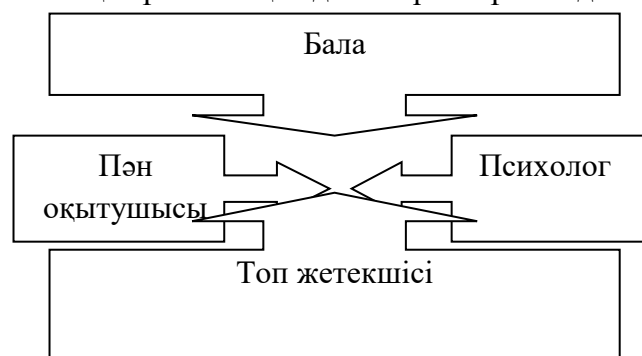

Сызба 2.

Жүргізілген әлеуметтік зерттеулер көрсеткендей, табыстың тек 15% қызметкердің қызмет көрсету саласындағы кәсіптік қасиеттеріне, ал қалғаны – адамдармен жұмыс істеу дағдысына байланысты. Оқуға түскен студенттер аса танымайтын адамдардың ортасына түседі. Олардың алдында өзін-өзі таныту міндеті тұр. Әрқайсысының өз мінезі мен темпераменті, ерекшеліктері мен жасқаншақтығы, жақсы және жаман әдеттері бар. Бұларды танып, білу және зерттеу мақсатында төмендегідей бағыт бойынша жұмыстар жүргізіледі.

1. Психодиагностикалық
2. Консультациялық
3. Түзету-дамытушылық
4. Әлеуметтік-диспетчерлік
5. Ағартушылық-профилактикалық бағыттар

Э.Кей «XXI ғасыр бала психологиясының ғасыры болады» дегендей әр бала – зерттелмеген құпия. Сол зерттелмеген құпияны ашып, баланың басқаға ұқсамайтын қасиетін тани білу үлкен салмақ. Бұл салмақ педагогтарға жүктеледі.

Сызба 3.

Өзінің білімі мен біліктілігіне сүйене отырып, өзгелерді тығырықтан шығаруға көмектесу мен педагог-бала арасындағы алтын көпір болу психологқа міндеттіледі.

Кәсіби шеберлікті дамытудағы психологиялық ағарту бағытының орны орасан зор екендігін айта келе, психологтар мен педагогтар өз ісінің шебері болу үшін өз біліктілігін арттыруды, өзін дамытуды, дүниетанымды кеңейтуді қолға алу қажет екендігін білеміз. Қазіргі қоғамдағы қарқынды техникалану дәуірі кезінде психолог мамандарға әдебиет пен әдістерді тауып, өзін дамытып отыру қиындық туғызбайды. Бірақ теория мен практика ұштаспай, әріптестермен бас қоспай қазіргі таңдағы жаңалықтарын толыққанды білу мүмкін емес. ТЖКБде психологиялық қызмет көрсету саласының проблемасы бұл білім жетілдіру курсының жоқтығы. Салыстырмалы түрде алсақ 10 жыл бұрын колледж психологтары жұмыс техникалары, әдістері бойынша мектептегі әріптестерден бір қадам алда еді. Ол үшін ТЖКБде психологтарына білім жетілдіру курстары жоспарлы түрде ұйымдастырылып тұратын. Алайда білім беру саласы қарқынды дамуда, сол себепті ЖББМ-тегі психологтарды ғылыми-әдістемелік тұрғыда (жаңартылған білім, ҰБТ кезеңі т.б.) қамтамасыз етуге өте көп күш салынып, бізді артқа қалдырды. ТЖКБде психологтарына білім жетілдіру курстары соңғы рет 2012-2015жж. ұйымдастырылып, ЖББМ психологтарымен бірге өткен екен. Біздің саладағы білім жетілдірудің бәсеңсуі техникалық және кәсіптік білімнің «Атамекен» кәсіпкерлер палатасы мен «Кәсіпқор» холдингімен біріккен жұмысында деп білемін. Арнайы мен жалпы пән оқытушылары осы ортылықтар арқылы өз білімдерін ұштайды. Болашақта колледждің психолог пен әлеуметтік педагог мамандарына курстар ашу «Өрлеу» БАҰО өз жұмыс жоспарына енгізіп, қолға алады деген сенімдемін.

Абай атамыз кезінде «Мен бір жұмбақ адаммын, оны да ойла» демеді ме? Шындығында әр бір тұлға – жұмбақ. Сол жұмбақтың кілтін табу Сіз бен Біздің міндетіміз болса, адам бойындағы тылсым сырды білуге тырысайық!

Әдебиеттер:

1. «Батыс Қазақстан облысының орта білім беру ұйымдарындағы психологиялық қызметтің жұмыс істеу қағидаларын бекіту туралы» Батыс Қазақстан облысы әкімдігінің 2015 жылғы 13 қаңтардағы № 5 қаулысы. [Электрондық ресурс]. – Қолжетімділік тәртібі: <http://adilet.zan.kz/kaz/docs/V15Z0003819>
2. Экспертно-правовой портал компании «МЦФЭР–Казахстан» [Электрондық ресурс] - Қолжетімділік тәртібі: <https://edu.mcfr.kz/article/1398-qqq-16-m10-24-10-2016--kolledjd-psihiologiyaly-yzmet>
3. Ақпарат құралдары арқылы білім беруді модернизациялау аясында ғылымды, психологиялық тәжірибені дамыту. // Мектептегі психология. 2010. №3. 15-19б.

Каримова Г.К.,

Ақжайық аграрлық техникалық колледжінің әдіскері

КӘСІПТІК БІЛІМ БЕРУДЕ ЖАҢА ТЕХНОЛОГИЯЛЫҚ ӘДІС-ТӘСІЛДЕРДІ ИГЕРУДІҢ ТИІМДІЛІГІ

Мемлекет басшысы Н.Назарбаевтың 2017 жылғы 31 қаңтардағы Қазақстан халқына: «Қазақстанның үшінші жаңғыруы: жаһандық бәсекеге қабілеттілік» атты Жолдауында: «төртінші басымдық – *адами капитал сапасын жақсарту*» деп атап көрсетті. Бірінші, білім беру жүйесінің рөлі өзгеруге тиіс. Біздің міндетіміз – білім беруді экономикалық өсудің жаңа моделінің орталық буынына айналдыру. Оқыту бағдарламаларын

сыни ойлау қабілетін және өз бетімен іздену дағдыларын дамытуға бағыттау қажет. Сонымен бірге, IT-білімді, қаржылық сауаттылықты қалыптастыруға, ұлтжандылықты дамытуға баса көңіл бөлу керек. Әсіресе, ауыл колледждері арасындағы білім беру сапасын жақсартып, жаңа өзгерістерге қарай қадам басуы қажет деп ойлаймын.

Осы тұжырым бағдарламаны негізге ала отырып, кәсіптік білім берудің ұлттық жүйесін қалыптастыруда педагог құзыреттілігі, студенттен кәсіби құзыретті маман қалыптастыруды бәсекеге қабылетті, білімді, азаматтар тәрбиелеуді жүктейді. Нәтижеге бағдарланған оқыту яғни құзыреттілік ең алдымен мұғалімнің кәсіби құзыреттілігін қалыптастыруды және дамытуды талап етеді. Кәсіби-педагог құзыреттілігін жүзеге асыруда, педагогтан қабілеттілік пен даярлықты талап етеді. Сонымен қатар кәсіби құзыреттілікке білімдер, іскерліктер, дағдылар мен қатар тұлғаның кәсіби құнды сапаларын, оның іс-әрекетін де қарастыруды талап етеді. Оның құрамына білім, іскерлік, дағды кіретіні белгілі. «Педагог білімін әртүрлі әдістермен білім алушыларға береді

Оқытудың инновациялық технологиялар: интерактивті оқытулар, ақпараттық технология, жобалау әдістері т.б. Соның бірі – оқытудың ақпараттық технология жүйесі. Оқытудың ақпараттық жүйесінің түрлерін енгізу бағытында оқыту әдіс-методын тиімді қолдануға болады. Құзыреттілігі жоғары кәсіби техникалық мамандар даярлау жүйесінде инновациялық технологиялармен оқыту маңызды орын алмақ. Өйткені бүгінгі күні ақпараттық технологиялармен оқыту жүйесі әлемдегі кәсіптік-техникалық кадрлар даярлаудағы ең тиімді формасы болып табылады. Қазіргі кезде әлемдік тәжірибеде оқытудың ақпараттық технологиялар жүйесі – кәсіптік-техникалық кадрлар даярлаудың ең тиімді жолдарының біріне айналып отырған жүйе болып табылады. Танымдық белсенділігін арттырады. Белсенді оқыту әдістер: проблемалық дәрістер; нақты жағдаяттарды талдау; жағдаят-проблема; жағдаят-баға; жағдай-иллюстрация; жағдай-жаттығулар; семинар-дискуссия; іскерлік ойындар; дөңгелеу үстелдер т.б.

Колледждердегі кәсіптік оқытудағы белсенді әдістердің бірі – **инновациялық технологиялар**. Жалпы техникалық пәндердің мазмұны және пәндерді оқыту әдіс-методының ерекшеліктері ескерілуі тиіс. Теориялық және өндірістік оқыту тақырыптары кәсіптік мамандыққа сай таңдалынып, айырмашылықтары ментехникалық мамандық ерекшеліктері ескерілуі тиіс.

Елбасының: «Қазақ тілінің басымдығы сақталады. Оның әрі қарай дамуына зор көңіл бөлінеді. Сонымен қатар, бүгінде *ағылшын тілі* – жаңа технология, жаңа индустрия, жаңа экономика тілі. Ағылшын тілін меңгермей, Қазақстан жалпы ұлттық прогреске жете алмайды» деп атап көрсетті. Осыған орай колледжде арнайы пәндерді «CLIL әдісі» арқылы меңгеру де қарастырылған.

Кәсіптік білім беру орындарында инновациялық әдістер мен технологияларды кәсіби түрде оқыту қазіргі заман өзгерістеріне бейім терең экономикалық және әлеуметтік-мәдени өзгерістер білім беру қызметіне жаңаша қарауды, кәсіби қызметтің барлық саласында мамандарды даярлау іс-әрекетін жаңаша тұрғыда ұйымдастыруды талап етеді. Колледж түлегі жоғары деңгейде дамыған, коммуникативті-прагматикалық тұрғыдан кәсібін меңгерген, өзгермелі ортаға бейім, бәсекеге қабылетті тұлға болуы тиіс. Сондықтан, барлық жаңалықтар мен өзгерістерге батыл жол ашарлық инновациялық білім беру технологияларын, интерактивті оқытуды, оқу іс-әрекетінің жаңа әдістері мен тәсілдерін белсенді қолдану – маңызды мәселелердің бірі. Колледжде оқыту барысында болашақ маман ретіндегі студентті еңбек нарығының сұраныстарына сай қалыптастыру оқу үрдісін қазіргі білім беру талаптарына сәйкес жоспарлы және мақсатты ұйымдастырумен тығыз байланысты. Ол үшін оқыту үрдісіне жаңа және бұрын қолданылған озық тәсілдер мен бағыттарды жетілдіре енгізу қажет. Олардың ішінде оқытудың инновациялық технологиясы айрықша орын алады. Қазіргі заманғы оқыту технологияларына мынадай талаптар қойылады.

Кәсіпке баулу: оқытудағы заманауи ақпараттық және коммуникативтік технологиялар, модульді технологиялар кәсіптік білім берудегі тұлғаға бағдарланған технологияларды тиімді пайдалану. Ғылыми-техникалық әлеумет және оның өзін-өзі дамытуға қабылеттілігі жалпыға бірдей бәсекелестік жағдайында басты фактор ретінде қарастырылуда. Қазіргі заманауи

экономикалық өсімнің басты факторлары сандық және ақпараттық жүйелер, бағдарламалық қамтамасызету, байланыс және коммуникация т.б. салалардағы инновациялық технологиялар болып отырғаны қоғам сұранысынан туындайды.

Инновациялық технология – бұл жаңашылдыққа негізделген технология.

Оның студенттер үшін пайдасы:

- кәсіби білім-білікті терең үйренуге жол ашады;
- түйінді шешім қабылдау, өз бетімен ізденгіштік қабілетін дамытады;
- болашақ кәсіби жөніндегі танымдық белсенділігін кеңейтеді, қалыптастырады;
- ғылыми-зерттеушілікпен айналысу белсенділігін арттырады;
- алған білімін өзіндік бақылау мүмкіндігі кеңейеді;
- ақпаратты талдайды, сыни, конструктивтік, аналитикалық және жүйелі тұрғыдан ойлайды.

Интербелсенді оқуда/үйренуде білім алушылар білім, білік, дағды, машықтарға үйренеді:

- “ терең ойлану, жеке рефлексиялық қабілеттерді дамыту;
- “ өз идеялары мен әрекеттерін талдау және оларға баға беру;
- “ ақпаратты өздігімен түсініп, оны таразылап, екшеп, оның ішінен керектісін таңдап алу;
- “ ақпаратты жан-жақты талдау;
- “ өздігімен жаңа түсінік пен білім құрастыру;
- “ оқу үдерісінде жеке басының құндылықтары мен сенімдерін қалыптастырып, белсенді өмірлік бағыт (көзқарас, дүниетаным) ұстану;
- “ пікірталастарға қатысып, өз ойы мен пікірін дәлелдеу;
- “ теория мен практиканы бірліктің оқытудың нәтижелі болуы;
- “ ортақ жұмысқа жұмыла білу және қиын мәселелерді шешу;
- “ басқалармен тиімді қарым-қатынас құру, өзара әрекеттесу;
- “ ұжымда ортақ бірлесе жұмыс жасаудың рухани және моральдік ережелерді қабылдау.

Қазіргі жас ұрпақтың саналы да сапалы білім алуының бірден-бір шарты – оқу орындарындағы білім беру үрдісінде жаңа инновациялық технологияларды енгізу екендігі түсінікті.

Қорыта келгенде, жаңа инновациялық технологияның негізгі міндеттері: “әрбір білім алушының білім алу, даму, іс-әрекеттерін мақсатты түрде ұйымдастыра білу;” өз бетінше жұмыс істеу дағдыларын қалыптастыру, дамыту; “ аналитикалық ойлау қабілетін дамыту.

Бұл біліктер тұлғаның тұрақты қасиеттеріне айналып, тек студенттік аудиторияда орын алып қана қоймай, сонымен бірге өмірдің басқа да жақтарынан тиянақты түрде көрінуі керек.

Пайдаланылған әдебиеттерізімі

1. ҚР-ның Президенті Н.Ә.Назарбаевтың Қазақстан халқына 2017 жылғы 31 қаңтардағы Жолдау: «Қазақстанның үшінші жаңғыруы: жаһандық бәсекеге қабілеттілік». http://massaget.kz/mangilik_el/43897/.
2. Қасым Б.Қ. Қазіргі қазақ тілінің теориялық және қолданбалы аспектілері. – Алматы, 2010. –371 б.
3. Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә.Назарбаевтың «Қазақстан жолы-2050». Жүнісбек Ә. Жаңа технология негізі – сапалы білім. – //Қазақстан мектебі, №4, 2008.
4. Кругликов Г.И. Методика профессионального обучения с практикумом: учеб.пособие для студ. высш. учеб. заведений/ Г.И. Кругликов. – 2-е изд., стер. – М.: Издательский центр «Академия», 2007.

Кулатов А.Б., директордың кәсіптік оқыту жөніндегі орынбасары.
МКҚК"Ақжайық аграрлық техникалық колледжі"

ДУАЛДЫ ОҚЫТУ - КАДРДЫҢ БӘСЕКЕГЕ ҚАБІЛЕТТІЛІГІНІҢ КЕПІЛІ

Елбасы Н.Ә.Назарбаев «Техникалық және кәсіптік білім беруді дамыту жүйесіне қызмет ететіннің барлығы - біздің еліміздің болашағына қызмет етеді» -деп атап көрсеткендей,

дуалды білім беру жүйесі еңбек нарығында сұранысқа ие мамандарды даярлауға мүмкіндік беріп, әрбір түлектің оқу орнын бітіріп шыққан соң жұмысқа орналаса алуына кепілдік береді.

Жастарға кәсіптік-техникалық білім беру, нарық қатынасын орнықтыру шағын және орта бизнесті дамыту, бүгінгі күн заман талабына сай бәсекелестікке төтеп бере алатын, жан-жақты іскер жұмысшы мамандарын даярлау-бүгінгі күн талабы. Осы талаптарды орындауда кәсіптік-техникалық білім беретін оқу орындарына үлкен міндеттер жүктелетіні сөзсіз.

Осы аталған мәселелерге орай Президенттің «Қазақстан Республикасында техникалық және кәсіптік білім беруді дамытудың және 2008-2012 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы туралы» Жарлығы шығып, басшылыққа алынса, 2010 жылдың 1 ақпанында «ҚР-да білім берудің «2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы» жасалынып, білім орындарына жаңа талаптар, жаңа міндеттер қойды. Осы орайда аудан және облыс ауыл шаруашылығы үшін жұмысшы кадрларды дайындап келе жатқан қара шаңырақ - байырғы оқу орындарының бірі Ақжайық аграрлық техникалық колледжінде көптеген жұмыстар атқарылуда.

2011 жылдан бастап оқу орны облыстағы алғашқы оқу орындарының бірі болып, орта буын мамандарын даярлауға көшіп, колледж статусын алды.

Қазіргі таңда колледжде 300-ге жуық оқушы тәрбиеленіп, білім алууда.

«ҚР-да білім берудің «2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасына» орай 2012 жылы республикалық бюджеттен қомақты қаржы бөлініп, бұл қаржыға оқу-материалдық техникалық база нығайтылды. Соның нәтижесінде «Ветеринария» және «Аспазшы» мамандықтары бойынша оқу кабинеттері мен зертханалары жасақталып, алғашқы оқушылар қабылданды.

Қазіргі таңда колледж инженерлік-педагогикалық кадрлармен толық жасақталған.

Оқытушылар және өндірістік оқыту шеберлеріне өз кәсіби біліктіліктерін арттырып, жаңа педагогикалық технологияларды меңгеру үшін барлық жағдайлар жасалған. Басқа да колледждермен байланыстар орнатылып, тәжірибе алмасу мақсатында бір-бірімен қарым-қатынастар жасайды.

Соңғы жылдары кәсіптік білім беруде жаңа дуальдік оқыту әдісі кең тарап, өзінің тиімділігіне көз жеткізуде. Дуальдік оқыту дегеніміз – теориялық білімді практикамен үзіліссіз ұштастыру. Бұл үшін кәсіптік білім алатын оқушы кәсіпорында практикалық жұмысты сол сабақтың үстінде қоса атқарады. Соның арқасында ол біліктілігін тез және оңай жетілдіреді. 2013-2014 оқу жылынан бастап колледж «Ветеринарлық техник» және 2015-2016 оқу жылынан бастап «Аспазшы» мамандықтары бойынша дуальдік оқыту жүйесінің кейбір элементтерін енгізілді. Дуальдік жүйе бойынша оқыту білім алушылардың кәсіби біліктер мен дағдыларды, іскерліктерді тікелей жұмыс орнында меңгеріп, жан-жақты кәсіби дамуына мүмкіндік беріп, түрлі жүйелердің - білім, ғылым, өндірістің - өзара байланысын, өзара әсерін, өзара кірігуін қамтамасыз ету арқылы кәсіптік білім беру жүйесінің сапасын арттыратындығы сөзсіз. «Аспазшы» мамандығы бойынша Чапаев селосының қоғамдық тамақтану орындарымен және «Ветеринарлық техник» мамандығы бойынша «Ақжайық аудандық ветеринарлық станциясы» ЖМК-мен дуальдік оқытудың элементтерін пайдаланып оқыту жөнінде келісімге қол қойылды. 2018-2019 оқу жылында «Экономист-бухгалтер» біліктілігі бойынша дуалдық оқыту енгізіліп Ақжайық ауданының 4 мекемесімен келісім-шарт жасалды.

Колледж базасында «Дуальді оқыту-кәсіптік білім берудің басты жолы» атты колледждің әлеуметтік серіктестері жергілікті кәсіпкерлермен дөңгелек стол өтті. Мақсаты «Аспазшы» мамандығы бойынша оқу үрдісіне дуальдік оқыту элементтерін пайдаланып оқыту, облыстық кәсіпкерлер палатасы, колледж және кәсіпкерлер болып үшжақты келісімге қол қою.

Кездесу алдында кәсіпкерлер колледждің материалдық-техникалық базасымен танысты.

Қатысқан кәсіпкерлер:

- ИП «Тюлеғалиева Ш.И.», ИП «Нуржанова Б.М.», ИП «Омарова К.М.», ИП «Кадешова Г.», ИП «Кушкарбаева Б.Б.», ИП «Хурани А.Х.», ИП «Бисенғалиева А.», ИП «Шағатаева М.», ИП «Тналиева М.К.», ИП «Батырғалиева Т.А.»

Кездесу колледжің кітапханасында басталып, алғашқы сөзді колледж директоры Б.Х.Куспаев алып колледжің жалпы жағдайымен таныстырды, жұмыс барысына сәттілік тіледі. Колледж директорының кәсіптік оқыту ісі жөніндегі орынбасары А.Б.Кулатов дуалдік оқыту жүйесінің тарихына, жоспарланған жұмыстардың барысына, және қол қойылғалы отырған келісім шарттың мазмұнына тоқталып, тараптардың міндеттерімен таныстырды. Батыс Қазақстан облысы Кәсіпкерлер палатасы директорының орынбасары А.К.Абулхаирова жалпы облыстағы кәсіпкерлік саласындағы заңнамаларға енгізіліп жатырған өзгерістер туралы, «Техникалық және кәсіптік білім беруді дамытудың және біліктілікті берудің республикалық ғылыми-әдістемелік орталығы» АҚ-ның Батыс Қазақстан облысы бойынша филиалының сарапшысы С.Х.Шаимов кәсіпкерлерді өз мекемесінің жұмыс барысымен таныстырып, республикалық ғылыми әдістемелік орталық тарапынан әдістемелік көмек көрсетуге дайын екендіктерін жеткізді. Кәсіпкерлер атынан М.Қ.Тналиева сөз алып, кәсіпкерлердің колледжің бастамасын қолдайтындықтарын білдіріп, оқушыларды өз кәсіпорындарында алған теориялық білімдерін тәжірибеде шыңдауларына өз тараптарынан барлық көмек болатындықтарын жеткізді. Жастармен жұмыс жөніндегі ресурстық орталығының маманы С.С.Имангазиев болашақ мамандарға сәттілік тілеп, орталық жұмысымен таныстырып, өз тараптарынан қолдау болатындығын жеткізді.

Дөңгелек стол қорытындысында төмендегі кәсіпкерлермен «Аспазшы» мамандығы бойынша дуалдік оқыту элементтерін пайдаланып оқыту бойынша ұшжақты келісімдерге қол қойылды:

- ИП «Тюлегалиева Ш.И»
- ИП «Нуржанова Б.М»
- ИП «Омарова К.М»
- ИП «Кадешова Г.»
- ИП «Кушкарбаева Б.Б
- ИП «Тналиева М.К»

Қол қою рәсімінен кейін «Аспазшы» мамандығы бойынша өндірістік оқыту шеберлері Б.Тажжуранова, Ә.Куспаеваның «Көп майда қуырылған қой сүбесі» және «Клярдағы еттен жасалған шариктер» тақырыбындағы шеберлік сабақтары өтті.

Дуалдық жүйе бойынша оқыту білім алушылардың кәсіби біліктер мен дағдыларды, іскерліктерді тікелей жұмыс орнында меңгеріп, жан-жақты кәсіби дамуына мүмкіндік беріп, түрлі жүйелердің – білім, ғылым, өндірістің – өзара байланысын, өзара әсерін, өзара кірігуін қамтамасыз ету арқылы кәсіптік білім беру жүйесінің сапасын арттыратындығы сөзсіз.

Аудан орталығына орналасқан колледж аумағымыздағы мектеп түлектеріне кәсіптік білім алудың ең тиімді нысаны. Уақыт өте келе білім беру сапасы артып келе жатқан білім ошағы күннен күнге қанатын кең жаюда. Бұны колледж оқушыларының арасында басқа аудандар мен облыстардан келіп оқып жатқан оқушыларды көптеп кездесуінен көруге болады. Еліміздің алға қойған мақсаттарына жету жолындағы ең маңыздысының бірі – сапалы еңбек кадрлары, ал заманға сай білікті мамандық иелерін дайындау – Ақжайық аграрлық техникалық колледжінің алға қойып ұстанатын қағидасы.

Қолданылған әдебиеттер:

1. Елбасының «Қазақстан жолы – 2050: Бір мақсат, бір мүдде, бір болашақ» атты Қазақстан халқына Жолдауы;
2. Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы;
3. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңы;
4. «Әлеуметтік әріптестік жағдайында техникалық және кәсіптік білім беру», Білім беру мекемесі басшыларының анықтамалығы №2 (26) 2009ж;

Кульманова А.К. преподаватель математики, магистр математики

СТАНОВЛЕНИЕ НОВОЙ СИСТЕМЫ ОБРАЗОВАНИЯ

*«Детей надо учить тому, что пригодится им, когда они вырастут»
Аристотель*

Президент Республики Казахстан Н.А. Назарбаев в своем Послании народу Казахстана «Казахстан - 2050» среди приоритетов работы в сфере образования выделил модернизацию методик образования. В частности, он отметил, что «необходимо уделять большое внимание функциональной грамотности наших детей, в целом всего подрастающего поколения. Это важно, чтобы наши дети были адаптированы к современной жизни».

В современном Казахстане идет становление новой системы образования, ориентированной на мировое образовательное пространство. Этот процесс сопровождается существенными изменениями в педагогической теории и практике. Главная задача перед учителем не просто дать детям знания, а научить их применять на практике, заинтересовать учеников самостоятельно добывать знания и искать информацию. Это основной смысл обновленного содержания образования.

Мы должны научить детей пользоваться своими знаниями в быту, а это следует делать на примерах, проектах, которые сегодня учителя разрабатывают посредством современных методик. Программа обновленного содержания образования направлена на совершенствование четырех навыков: слушание, говорение, чтение и письмо. Четыре навыка тесно связаны в учебном плане и сравнимы с «методом спирали». Спиральная форма обучения предполагает повторное рассмотрение материала, который усложняется на протяжении всего школьного обучения. Что дает больше преимуществ в развитии учащегося, чем традиционные формы обучения. Одной из особенностей обновленного содержания образования является – критериальное оценивание. Для нас привычно, что должна быть оценка, но теперь важно научить ребенка и его родителей обратной связи. Теперь учитель в тетради ученика прописывает, на что следует обратить внимание, что в свою очередь помогает родителям понять насколько успешно ребенок понял ту или иную тему. В свою очередь, для учителя появилась возможность дать точную оценку успеваемости учащегося, так как любое задание формативно оценивается. Критерии оценивания определены, и учащиеся во время выполнения заданий, будут знать эти критерии.

Программа обновленного образования предполагает активное обучение, должны осуществляться дифференциация обучения, должны реализовываться межпредметные связи, обязательным является использование ИКТ, диалоговое обучение, методы исследования своевременное реагирование на потребности учащегося. Благодаря личностному и социальному развитию учащиеся научатся определять, пересматривать и оценивать ценности общества и личностные ценности. Они также выработают умения, которые позволят им оценить свои собственные способности, работать самостоятельно, а также в коллективе, и принимать решения. В обновленном образовании акцент ставится не на освоение определенного содержания учебного плана, а на способность осмысливать и использовать его для достижения личных целей и для эффективного участия в жизни современного общества.

Качественная подготовка специалистов – это приоритет системы школьного, технического и профессионального образования. Профессионализм учителей, как известно, является одним из факторов эффективности системы образования в целом, определяющим качество реализации ими своих основных функций.

Выпускник школы или колледжа должен обладать востребованными обществом качествами: креативность, мобильность, социальная ответственность, развитый интеллект, функциональная грамотность, коммуникативность, общаться на родном, государственном и иностранных языках, выражать толерантность в отношениях с окружающими его людьми, уметь обращаться с современной техникой и средствами коммуникации.

Использование технологии развивающего метода на уроках математики видит три основные функции учителя нового типа: Первая и основная – создание условий для

включения учащихся в самостоятельную познавательную деятельность. Вторая – стимулирование действий обучающихся для достижения поставленной цели, обеспечение эмоциональной поддержки учащихся в ходе работы, создание ситуации успеха для каждого студента, поддержание общего позитивного эмоционального фона. Третья – проведение вместе экспертизы полученного результата. Общие особенности методики уроков с использованием развивающего метода: включение каждого ученика в процесс собственной деятельности на каждом этапе урока; планирование учителем не только собственной деятельности, но и деятельности каждого ученика; самооценка ученика и доверие учителя к ней; самоанализ урока с позиции его эффективности (активная мыслительная деятельность, мотивация, самоконтроль каждого ученика и т.д.). Подготовка к урокам такого типа имеет некоторые особенности. При планировании основное внимание уделяется деятельности ученика. На уроках используются индивидуальные, парные, групповые формы работы. Учителю надо создать такую образовательную среду, благодаря которой обучающиеся будут активно участвовать в учебном процессе, а не пассивно принимать информацию.

Приведем сравнительную таблицу традиционной и новой модели обучения.

Традиционная модель обучения	Новая модель обучения
Человек - средство	Человек – цель
Приобщение человека к науке и производству	Приобщение человека к полноценной самостоятельной жизни в современном обществе
Формирование знаний, умений и навыков	Формирование механизмов саморазвития личности, познавательной активности
Усвоение образца деятельности	Опыт творческой деятельности
Механизмы трансляции и репродукции	Механизмы творчества
Ориентация на среднестатистического обучаемого	Учет индивидуальных способностей
В основе – оценка деятельности	В основе – оценка деятельности и взаимодействия
Универсальность требований	Индивидуализация требований

Как видно из данной таблицы, такие важные характеристики образовательных программ нового поколения как открытость, внутренняя подвижность содержания и технологий обучения, интеграция и преемственность уровней образования.

Успешному решению поставленных задач перед учителем способствует индивидуализация обучения. Здесь можно выделить следующие цели: развитие и использование в обучении индивидуальных качеств, развитие познавательных интересов каждого, развитие интеллектуальных способностей и талантов каждого, подготовка к профессии, развитие навыков самостоятельной учебной деятельности.

«В деле обучения и воспитания, во всем школьном деле ничего нельзя улучшить, минуя голову учителя» - говорил великий педагог К.Д. Ушинский. То есть педагоги должны начинать с себя, не противиться, не критиковать, не отвергать, а принять как миссию по воссозданию нового, гармоничного мира, и объединившись, используя свой опыт, профессионализм, заняться построением новой системы образования, используя фундамент достижений, накопленных за многие столетия педагогической практики.

Такой подход к обучению может позволить государству получить развитые человеческие ресурсы, расширить возможности трудоустройства квалифицированных специалистов на рынке труда, сформировать конкурентно способные кадры с широкой компетенцией и фундаментальными знаниями для реализации важных проектов государства.

Сегодня благосостояние каждого государства, его дальнейшее развитие и признание на мировой арене основано на образованности его народа, на национальном человеческом капитале. Для роста экономики страны нужны конкурентно способные специалисты, отвечающие требованиям современных рыночных отношений. Нарастает потребность в активных деятельных людях, способных к самообразованию, самовоспитанию, саморазвитию. Поэтому одной из основных целей преподавания является развитие человеческих ресурсов, повышение конкурентоспособности человеческого капитала для достижения устойчивого экономического роста, процветания и социального благополучия казахстанцев. Обеспечение работодателей квалифицированными специалистами технического и обслуживающего труда с конкурентоспособными навыками и достаточным потенциалом для продолжения образования.

Литература

1. Государственная программа развития образования в Республике Казахстан на 2011-2020 годы / www.edu.gov.kz/ru/zakonodatelstvo.
2. Далингер В.А. Компьютерная компетентность – основа профессионализма современного учителя математики.
3. Концептуальные проблемы создания и совершенствования школьных учебников. Под ред. А.Е.Абылкасымовой и М.В.Рыжакова. – Алматы. Атамура, 2011.
4. Послание Президента Республики Казахстан – Лидера нации Н.А.Назарбаева народу Казахстана «Стратегия «Казахстан 2050». Новый политический курс состоявшегося государства» от 14.12.2012г.//<http://www.akorda.kz/>.
5. Республиканский научно-математический журнал «Математика в Казахстанской школе», г. Алматы, №3(27)-2010.

Даулеткалиева Г. К., «Кітапхана ісі» мамандығы бойынша арнайы пәндер оқытушысы, «Ақтөбе гуманитарлық колледжі» МКҚК, Ақтөбе обл.

Даулеткалиева Г.К., Teacher of special disciplines in the specialty «librarianship» State Enterprise «Aktobe humanitarian college» under the Department of education of Aktobe region
gumka1968@yandex.kz

ҚАЗІРГІКЕЗДЕГІ «КІТАПХАНА ІСІ» МАМАНДЫҒЫ БОЙЫНША МАМАНДАРДЫ ДАЯРЛАУ МӘСЕЛЕЛЕРІ

Бұл мақалада Ақтөбе гуманитарлық колледжінің «Кітапхана ісі» мамандығы бойынша мамандарды даярлау мәселелері қарастырылады. Мамандарды даярлау ісіндегі жаңалықтар мен қазіргі таңдағы PLATONUS платформасымен ұйымдастырылып отырған оқу-тәрбие үдерісі және қашықтықтан оқыту мәселелеріне тоқталады.

Түйінді сөздер: «Кітапхана ісі» мамандығы бойынша мамандарды даярлау, қашықтықтан оқыту, әлеуметтік серіктестіктер, ақпараттық технология

PROBLEMS OF MODERN TRAINING OF SPECIALISTS IN THE SPECIALTY «LIBRARIANSHIP»

This article discusses the issues of training specialists in the specialty «Librarianship» of Aktobe humanitarian college. We will focus on innovations in the field of training specialists, the educational process organized by the modern PLATONUS platform, and the problems of distance learning.

Keywords: Training of specialists in the specialty "librarianship"; distance learning; social partnerships; information technology

Қазіргі кітапханалар пайдаланушылардың талаптарын толық және жедел қанағаттандыруға бағытталған жаңа ақпараттық технологиялар негізінде қызмет ететін инновациялық типтегі ақпарат орталықтарына айналуға, сондықтан жан-жақты білімді, іскер, шығармашылдық қабілеті жоғары, интеллектуалдық ой өрісі дамыған, бәсекеге қабілетті мамандарды даярлауды талап етіледі.

Бүгінгі таңда сапалы мамандарды даярлау мәселесі — өзекті мәселелердің бірі болып табылады. «Ақтөбе облысының білім басқармасы» ММ-нің «Ақтөбе гуманитарлық колледжі» МКҚК 2015 жылдан 0401000- «Кітапхана ісі» мамандығы, 0401013- «Кітапханашы» біліктілігі бойынша мамандар даярлана бастады. 0401000- «Кітапхана ісі» мамандығының 0401013- «Кітапханашы» біліктілігі бойынша оқу түрі – күндізгі және сырттай.

Кітапхана саласында қолданылып жатқан жаңа ақпараттық технологиялар, электрондық ресурстар, пайдаланушыларға қызмет көрсетудің жаңа формалары, кітапхана қорларын автоматтандыру – бұл бүгінгі күннің талабы. Қазіргі кезде кітапханалардың басты міндеттерінің бірі - біртұтас электрондық кітапханалық жүйені қалыптастыру, автоматтандыру жұмыстарын кеңейту. Ақтөбе гуманитарлық колледжінде мамандық студенттері мен жұмыс берушілер талап-тілегін ескере отырып, бүгінгі күннің өзекті мәселелерінің бірі – кітапханалардың автоматтандырылған жүйесінің енгізілуіне байланысты, кітапханалық бағдарламаларды меңгертуге қатысты білім алушының таңдау пәні бойынша 2015-2018 жылы 2,3 – курстары үшін «Кітапхананы автоматтандыру жүйесі» пәні енгізілді.

Аталған пән бойынша оқу кабинетіне «ИРБИС» кітапханалық автоматтандырылған бағдарламаның көшірмесін орнатып, оқыту процесінде кеңінен қолданып, болашақ мамандарға кітапханалар жұмысын автоматтандыру жолдарын меңгеруге мүмкіндік жасалып отыр.

Оқу кабинеттері студенттердің білім алуына толық мүмкіндік жасалған. Оның ішінде интерактивті тақта, компьютер, көрнекі құралдар, кітапхана каталогтары мен картотекалары, библиографиялық құралдар, оқулықтар мен стендтер жасақталды.

Білім алушыларға сапалы білім беру бағытында оқытушылар инновациялық технологияны қолданудың әдіс тәсілдері, солардың ішінен тиімді деп танылған деңгейлі бағдарлама стратегиялары бойынша кеңінен қолданылады.

Кәсіби қызметіндегі іс-тәжірибесімен бөлісу мақсатында «Білім берудегі инновация мен тәжірибе уақыт талабы» облыстық оқу-әдістемелік семинарда “Кітапхана ісіндегі арнаулы пәндерде ақпараттық технологияны пайдаланудың мүмкіндігі мен тиімділігі ” атты ашық сабақ, «Жаңашыл ұстаз. Шығармашылық жаңғыру. Кәсіби маман» атты мамандықтың онкүндігінде «Инновациялық типтегі ақпараттық ресурстар орталығында оқырмандарға сервистік қызмет көрсету» атты ашық сабақтарында электронды ұяшықтарды қолдану, виртуалды көрме, балаларға арналған мультимедиялық кітаптарды таныстыр, кітапханалардың жоғары кәсіби білікті мамандарының қашықтықтан қойылатын бейне сұрақтарын жолдау әдістерін пайдалану арқылы кітапхана базаларымен байланыс орнатылды.

“Кітапхана ісі” мамандығы бойынша өндірістік базалар, облысымыздың ірі көпшілік және жоғары оқу орындарының ғылыми кітапханалары.

Бүгінгі таңда С.Бәйішев атындағы облыстық ғылыми әмбебап кітапханасы, Н.Байғанин атындағы облыстық балалар кітапханасы, С.Жиенбаев атындағы облыстық жасөспірімдер кітапханасы, Облыстық ғылыми техникалық кітапхана, «Өрлеу» біліктілікті арттыру ұлттық орталығы акционерлік қоғамы филиалының Ақтөбе облысы бойынша педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін арттыру институтының кітапханасы, Қ.Жұбанов атындағы өңірлік университетінің ғылыми кітапханаларымен келісім шарт жасасып, осы аталған базаларда “Кітапхана ісі ” мамандығының студенттері технологиялық тәжірибеден өтуде. Себебі, бітірген түлектер көпшілік кітапханалар мен оқу орындары кітапханаларына орналасады. Студенттер ғылыми-практикалық конференциялар мен түрлі байқауларға қатысады. Білім мен тәрбие беру жұмысы қатар жүріп отырады.

Мамандарды даярлаудағы негізгі мәселелердің бірі - оқулықтар мен оқу-әдістемелік құралдар қорының жеткілікті болуы. Рас, осы уақытқа дейін көптеген оқулықтар орыс тіліндегі оқулықтар пайдаланылды. Оның ішіндегі кейбір тараулар мен анықтамалар осы күнге дейін мағынасын жойған жоқ. Сондықтан ол оқулықтар да қатар пайдаланылып

келеді. Соңғы кезде, 0401000 «Кітапхана ісі» мамандығы бойынша техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру жүйесі үшін өзектендірілген типтік оқу жоспарлары мен бағдарламаларына сәйкес «Библиография», «Кітапханатану», «Кітаптану және кітап тарихы», «Кітапхана қорларын және каталогтарын ұйымдастыру» пәндері оқу құралы ретінде әзірленді. НАО «Талап» сайтында бұл оқу құралдары электрондық нұсқалары жүктелген. Әсіресе, «Кітаптану және кітап тарихы» оқу құралы ықшамдалып, типтік оқу жоспарына сәйкес құрылған. Оқу құралының мазмұны логикалық бірізділікпен орналасқан, білім алушыларға оқу материалдарын жеңіл игеруге ықпал етеді. Қосымша теориялық білімдерді бекітуге арналған тест тапсырмалары, бақылау сұрақтары мен терминдерге түсінік берілген. Осыған дейін Ш.Елеуқеновтың «Кітаптану негіздері» жоғары оқу орындары студенттеріне арналған оқу құралын пайдалануға тура келді. «Кітапханатану» оқу құралы бойынша 2019 жылы «Кәсіпқор» Холдингі» КЕАҚ әзірлеген оқу құралдарының сапасын қарау және бағалау бойынша қызметтер ұсынатын жұмыс топтарының мүшесі ретінде «Кітапханалардың балалармен, жасөспірімдермен және жастармен жұмысы» және «Білімнің жекелеген салалары бойынша әдебиеттерді насихаттау» жұмыстары туралы бөлімдерді енгізуге ұсыныс берілген болатын, осы оқу құралы осы бөлімдермен толықтырылған.

Барлық оқу құралдарында, қосымша иллюстрациялар, таблицалар, схемалар тартымды және ұтымды берілген, білім алушылар тапсырмаларды өз бетімен орындауға бағытталып берілген.

Әлі де оқулықтардың толық мазмұнын жетілдіруді қажет етеді. Атап айтқанда, көпшілік кітапханалар қорының ББК жүйесінен УДК жүйесіне көшуі, құжаттарға жасалатын библиографиялық сипаттамалардың ережелері мен талаптар стандартына өзгерістердің енуі тағы басқа тақырыптар бойынша толықтыруды қажет санаймын.

Ақтөбе гуманитарлық колледж кітапханасында қажетті әдебиетті іздеуге мүмкіндік беретін және жекелеген оқулықтар мен оқу-әдістемелік материалдардың электрондық нұсқаларына қолжетімділікті қамтамасыз ететін электрондық каталог «Платонус электрондық жүйесі» арқылы іске қосылып отыр. Данасы аз оқулықтардың сканерленген электронды көшірмесін мамандықтың барлық студенті пайдалана алады. Аталған оқулықтардың басқа да оқытушылардың оқу-әдістемелік құралдары мен тест жинақтары толық мәтінді электрондық нұсқада пайдалана алады.

Келесі мәселенің бірі - қашықтықтан оқыту. Елімізде болып жатқан пандемияға байланысты оқу орындары жаппай қашықтықтан оқытуға көшірілді. Қашықтықтан оқыту – бұл оқу процесін ұйымдастырудың тәсілі, мұнда оқу процедураларының көпшілігі оқытушы мен оқушының замануи ақпараттық коммуникациялық технологияларын қолдану арқылы жүзеге асырылады [1;15] Оқу процесі PLATONUS платформасы арқылы жүзеге асырылады.

Оқу тәжірибесі, технологиялық практикалар онлайн режимінде тапсырмалар алып отырды, сонымен қатар С.Бәйішев атындағы облыстық ғылым кітапхана, С.Жиенбаев атындағы облыстық жасөспірімдер кітапханасы, қалалық орталықтандырылған кітапханалар жүйесімен тығыз байланыста отырып, әлеуметтік желілер арқылы тікелей эфирде өтетін түрлі конкурстар мен мәдени шараларға болашақ мамандарды қатыстырылып отыр. Диплом алды практика студенттердің жергілікті тұрағы бойынша кітапханалардың базаларынан өтуде. Қашықтықтан оқыту кезінде ZOOM платформасы, презентация, видеоролик материалдарын кеңінен пайдаланып, бейнесабақтар түсірілді. Арнайы және кәсіптік пәндер оқытушыларының бағдарламалық мазмұн бойынша теориялық бейнесабақтары материалдарды e-college цифрлық білім беру жүйесіне орналастырылған.

Бейнесабақты түсіру барысында интернет желісі арқылы Қазақстан, Ресей кітапханаларының сайтына тікелей кіріп, кітапханалық – библиографиялық таблица (КБЖ), әмбебап ондық жіктеу (ӘОЖ) таблицасының электрондық эталоны немесе библиографиялық көрсеткіштердің 3D нұсқаларымен таныстыруға мүмкіндік болды.

Ұлттық қоғамдық сенім кеңесінің 4-отырысында Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев дәстүрлі кітапхананың ағартушылық рөлі ешқашан мәнін жоғалтпайтынын айтқан еді. [3;1].

Сондықтан, кітапхана,оның ішінде оқу сауаттылығын арттыру туралы мәселелер мемлекет деңгейінде көтерілуі кітапханашылардың жауапкершілігін арттырады. Осыдан туындайтын тағы бір мәселе - жұртшылықтың кітапхана мамандығына деген көзқарасы,жастардың осы мамандыққа деген қызығушылығы.Елімізде қанша көпшілік кітапханалар мен оқу орындары оның ішінде, мектеп,колледж,жоғары оқу орындары болса,сонша кітапханаларда жұмыс орындары бар.Еңбек нарығында кітапханашыларға сұраныс бар.

Қазақстанда ұлттың сауатын арттыру үшін "Оқуға құштар мектеп - оқуға құштар ұлт" жобасы жүзеге асырылу қолға алынуда. Оның аясында кітапханашылардың мәртебесі де артады деп күтілуде. Қазіргі кезде мектеп кітапханашыларын «педагог» мәртебесіне көтеру мәселесі қоғамда талқылануда.

Бүгінгі кітапханашы-менеджер, ол-бағдарламашы, ол-психолог, бірнеше саланы меңгерген, дәлірек айтқанда, кітапхана ісінің дамуын алға жылжытатын, қызмет көрестудің әдіс-тәсілін қалыптастыратын білікті маман болуы шарт.Әрине, осы талапқа сай қызмет көрсетіп жатқан кітапхана қызметкерлері аз емес, сондықтан олардың мәртебесі көтеріліп, жалақылары өсіп жатса, бізге келетін мамандардың да саны арта түспек.

Сонымен қатар, оқытушылардың біліктілігін арттыруы. Жаңа форматта біліктілікті арттыру жүйесінің енгізілуі - оқытушының өз білімін ұдайы жетілдірумен қатар, жаңа педагогикалық білімдер мен технологияларды қолдану арқылы, педагогтың кәсіби біліктілігін дамыту болып табылады.

Библиографиялық тізім:

1. Әбдіғапарова Ұ.М. Оқушылар тұлғасын әлеуметтендіруде «Өзін –өзі тану» ықпалының басымдығы // Өзін –өзі тану=Самопознание,№5,2020 ж.
2. Сахаренкова, Р. С. РАБОТА БИБЛИОТЕК В ОНЛАЙН-РЕЖИМЕ / Р. С. Сахаренкова. - Текст : электронный // Библиотечный навигатор : [сайт]. - URL:<http://libkrasnodar.blogspot.com/2020/03/blogpost.html> (дата обращения: 08.10.2020).
- 3.Тоқаев Қ-Ж. Ұлттық қоғамдық сенім кеңесінің 4 –отырысында сөйлеген сөзі//Егемен Қазақстан,27 мамыр, 2020

Дюсебаева Ж. С., преподаватель английского языка,
ГКП на ПХВ "Высший колледж «ASTANA POLYTECHNIC»,г.Нур-Султан
Dyussebayeva Zh.S., English teacher,
GKP on PHV "Higher College" ASTANA POLYTECHNIC ", Nur-Sultan city
zhana_d@mail.ru

ЭФФЕКТИВНОСТЬ ВОЗДЕЙСТВИЯ ИННОВАЦИОННЫХ ПОДХОДОВ НА КАЧЕСТВО ПРЕПОДАВАНИЯ ЯЗЫКОВЫХ ДИСЦИПЛИН ДЛЯ ПОДГОТОВКИ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО-КОМПЕТЕНТНОГО СПЕЦИАЛИСТА

В статье говорится о том, что преподавание английского языка на основе применения современных технологий способствует повышению конкурентноспособного специалиста в техническом и профессиональном образовании.

Ключевые слова: качество обучения, модернизация образования, инновационный подход, формирование личности, будущие специалисты, билингвальное образование, современные средства коммуникации.

The effectiveness of the impact of innovative approaches on the quality of teaching language disciplines for preparation professional-competent specialist

The article says that teaching English based on the use of modern technologies helps to increase a competitive specialist in technical and vocational education.

Key words: quality of education, modernization of education, innovative approach, personality formation, future specialists, bilingual education, modern means of communication.

В сфере образования в настоящее время происходят серьезные перемены, связанные с модернизацией отечественной системы образования. Все эти улучшения происходят для того, чтобы наше общественное образование, воспитание, самообразование, интегрировало в международное сообщество. А для этого мы должны, как писал К. Д. Ушинский: «... приучить воспитанников к умственному труду ..., нежели передавать сам предмет». В чём заключается «приучение воспитанников к умственному труду»? - Оно заключается в том, чтобы пробудить радость воспитанника в творческом самовыражении и познании – это есть высшее искусство преподавателя, как сказал Альберт Эйнштейн. Что нам для этого нужно? Для этого нам нужно воспитать коммуникативную личность, в свою очередь это невозможно без знаний инновационных технологий обучения и умения их использовать, потому что современное общество требует формирование личности, обладающей способностями думать, анализировать и синтезировать большой объем информации, что облегчит её вхождение в мировое сообщество и позволит успешно функционировать в нём.

Мы готовим элитных специалистов в области техники и технологий, поэтому интеграция в мировое сообщество, невозможна в первую очередь не освоив, хотя бы один иностранный язык. Таким образом, мы выполняем главную **МИССИЮ КОЛЛЕДЖА "ASTANA POLYTECHNIC"**: «Подготовка специалистов, обладающих профессиональными компетенциями, отвечающих современным требованиям рынка труда, готовых к непрерывному росту, социальной и профессиональной мобильности, обладающих высокими духовно-нравственными качествами».

Итак, под Инновациями в обучении понимают введение нового: в цели; в содержание; в методы и формы обучения; в организацию совместной деятельности педагога и обучающегося. Одним словом, инновации – это целенаправленные изменения и творческое переосмысление. Что касается педагогических инноваций, то можно сказать, что это: целенаправленные изменения, вносящие в образовательную среду новшества, улучшающие характеристики отдельных частей, компонентов и самой образовательной системы в целом; процесс освоения новшества (нового средства, метода, методики, технологии, программы и т. п.); поиск новых методик и программ, их внедрение в образовательный процесс и творческое переосмысление. Хочу обратить ваше внимание, что инновационные образовательные процессы, которые применяются в Высшем колледже "ASTANA POLYTECHNIC" занимают самое важное место для подготовки профессионального-компетентного специалиста, способного участвовать не только на городском, республиканском уровнях, но и международном, WorldSkills.

Кроме этого, год назад в колледже, на отделении «Программирование» было введено билингвальное обучение, т. е. двуязычное. Что повлияло на статус иностранного языка как дисциплины, дающего возможность воспользоваться преимуществами открытого общества, а именно создать формирующуюся личную компетентность, при которой обучающийся проявляет самостоятельность, а также формирует личную ответственность за результат своего обучения. Билингв, уже представляет собой не просто двух монолингвов в одном человеке, владеющем двумя языками, а является уникальным носителем двух взаимосвязанных языковых систем, каждую из которых он может использовать в той или иной степени в зависимости от требований обстановки. Теория и практика билингвального образования, при котором иностранный язык является не столько целью, сколько средством обучения преподавания специальных дисциплин, интенсивно разрабатывается в последнее время в Казахстане. В настоящее время существует несколько вариантов билингвального образования: а) билингвальное образование средствами языков лингвистического большинства и лингвистического меньшинства; б) билингвальное образование средствами языка, считающегося официальным языком государства, и языками этнических групп; в) билингвальное образование средствами родного и иностранного языков. Билингвальное образование позволяет подготовить обучающихся к межкультурному сотрудничеству в разных областях деятельности в многоязычном мире.

Вашему вниманию хочу представить существующие инновационные технологии и методы, применяемые в преподавании английского языка и специальных дисциплин на

английском языке в нашем колледже. Мы применяем: технологии развивающего обучения, технологии интерактивного обучения, кейсовые технологии (кейс-метод), технология развития критического мышления, проектные технологии. Кроме этого, используем инновационные методы: методика «погружения в предмет», методика группового обучения, урок-мастерская, урок-семинар, урок-спектакль, интеграция знаний и учебных дисциплин, урок-соревнование, урок-диспут. Можно сказать, что наше участие в инновационной деятельности, направленно на инновационные процессы: личностно-ориентированное обучение, компьютерные технологии при изучении английского языка, нестандартные формы проведения занятий, проектные методы на занятиях специальных дисциплин и английского языка, игровые методы, тестовые технологии.

Вышеперечисленные технологии и методы дают нам участие в инновационной деятельности, что позволяет: вовлекать обучающихся в активную познавательную деятельность, развивать творческую самостоятельность преподавателя, активизирует его занятия по самообразованию; индивидуализировать и дифференцировать подходы в обучении, соблюдать преемственность в содержании образования, развивать у обучающихся учебно-исследовательские и проектировочные умения.

Надлежит также отметить, что владение иностранным языком является насущной необходимостью практической и интеллектуальной деятельности как обучающегося, так и педагога, и делает качественные изменения в их жизни. Мы, педагоги, стремимся к тому, чтобы, наши будущие специалисты рассматривались как активные субъекты процесса обучения, которым присуще чувство личной ответственности за свое образовательное и профессиональное развитие.

Вывод: все наши мероприятия, которые проводились и будут проводиться в дальнейшем, посвящены формированию коммуникативной компетенции обучающихся с использованием аудиовизуальных материалов, формированием социокультурной компетенции, приглашением работодателей, носителей языка с применением интерактивной деятельности.

Библиографический список

1. Абдыкаримов Б. Некоторые вопросы модернизации профессионального образования в Казахстане// Вестн. Караганд. ун-та. Сер.пед.2005 № 3-С. 5–10.
2. Шаймуханова С. Д. Кенжебаева З. С. Модернизация образования Республики Казахстан: состояние и перспективы развития — 2014. — № 5
3. EUROPEAN COMMISSION, Directorate-General for Education and Culture, Common European Principles for Teacher Competences and Qualifications, Version 15.03.05
4. Kulbekova, Aigul, и др. «The methodological framework of occupational training in culture and art high schools of Kazakhstan.» International Journal of Environmental and Science Education, 2016: 5261-5272.
5. Brobst, Joseph, Kimberly Markworth, Tammy Tasker, и Chris Ohana. «Comparing the preparedness, content knowledge, and instructional quality of elementary science specialists and self-contained teachers.» Journal of Research in Science Teaching, 2017: 1302-1321.
6. Butt, Graham, и Helen Gunter. «Challenging modernization: Remodelling the education workforce.» Journal; Peer Reviewed Journal, 2005: 131-137.
7. Evely Gildersleeve, Ryan, Aaron Kuntz, Penny Pasque, и Rozana Carducci. «The role of critical inquiry in (re) constructing the public agenda for higher education: Confronting the conservative modernization of the academy.» US : Johns Hopkins University Press, 2010: 85-121.
8. Thomas, Hywel. «Education and modernization.» Journal; Peer Reviewed Journal, 2005: 235-245.

Сладкова Н.В., преподаватель специальных дисциплин,
Колледж сервиса и новых технологий, г.Уральск
Sladkova N.V., teacher of special disciplines,
College of Service and New Technologies, Uralsk

ФОРМИРОВАНИЕ УЧЕБНО-ПОЗНАВАТЕЛЬНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ НА УРОКАХ ЭКОНОМИЧЕСКИХ ДИСЦИПЛИН

В статье рассматривается формирование отношения учащегося к познавательной деятельности, структура активности учащегося, основной перечень познавательных компетенций, их реализация на занятиях экономических дисциплин.

Ключевые слова: компетенция, самостоятельная деятельность, познавательная компетенция, деловая игра, информация, учебная деятельность.

FORMATION OF EDUCATIONAL AND COGNITIVE COMPETENCE IN THE LESSONS OF ECONOMIC DISCIPLINES

The article deals with the formation of the student's attitude to cognitive activity, the structure of the student's activity, the main list of cognitive competencies, their implementation in the classroom of economic disciplines.

Keywords: competence, independent activity, cognitive competence, business game, information, educational activity.

Информация играет важную роль, от учащихся требуется быть коммуникабельными, ориентироваться в бурном потоке информации, само развиваться, самосовершенствоваться. Этого можно достичь благодаря познавательным и профессиональным компетенциям.

Формирование учебно-познавательной деятельности учащихся на уроках экономических дисциплин является одной из актуальных задач преподавателя. Учебно-познавательная компетенция состоит в том, что занятия должны быть направлены не только на восприятие учебного материала, но и на формирование отношения учащегося к самой познавательной деятельности.

В структуре активности учащегося можно выделить:

- готовность выполнять учебные, самостоятельные, творческие задания;
- стремление к самостоятельной деятельности, к самосовершенствованию, самоанализу;
- осмысленность выполнения задания;
- планомерность, организованность обучения;
- стремление повысить свой личный уровень.

При изучении экономических дисциплин сформировался определенный подход к формированию познавательных компетенций.

Главным является побуждение учащихся к самостоятельной деятельности по изучению учебного материала. Для этого учащиеся выполняют разные виды творческих заданий. Это могут быть – кейсы, групповые проекты, кроссворды, деловые игры, внеклассных мероприятия, разрешение ситуаций. Все это развивает самостоятельное творческое мышление, работу в группе.

Рассмотрим перечень познавательных компетенций, их реализацию на занятиях экономических дисциплин:

1. Понимание сущности и социальной значимости своей профессии, проявление к ней устойчивого интереса.

На своих уроках эту компетенцию я стараюсь привязать ко всем темам, приводя примеры из жизни: по бюджету, по заработной плате, по трудовым ресурсам и т.д. Примеры из жизни очень хорошо активизируют и заинтересовывают учащихся, что побуждает обучающихся самим приводить примеры.

2. Организация собственной деятельности, исходя из цели и способов ее достижения, определенных руководителем.

К этой компетенции больше всего подходят такие темы как: Бизнес-план, Руководитель трудового коллектива, Сущность заработной платы, Конфликты. Для этих тем лучше проводить деловые игры и игры викторины.

3. Анализ рабочей ситуации, проведение текущего и итогового контроля, оценка и коррекция собственной деятельности, ответственность за результаты своей работы.

Для реализации этой компетенции я провожу экономические игры, которые включает себя темы: Прибыль предприятия, Нормирование труда, Себестоимость продукции. Суть игры заключается в том, что учащиеся сами выступают в роли работников, работодателей.

4. Поиск информации, необходимой для эффективного выполнения профессиональных задач.

Поиск информации напрямую связан с профессиональными компетенциями, он реализуется в каждом задании для самостоятельного выполнения. Предлагаю составить тесты, кроссворды, сканворды, логические задачи, ситуации, презентации. На практике учащиеся охотно выполняют такие задания.

5. Использование информационно-коммуникационных технологий в профессиональной деятельности.

Творческие задания выкладываем в группе в социальных сетях. В режиме самоизоляции платформа Zoom позволила продолжить обучение. Используем платформу Zoom для проведения конференций, тренингов и семинаров.

6. Работа в команде, эффективное общение с коллегами, руководством, клиентами.

Данная компетенция реализуется при проведении деловых игр, викторин, олимпиадах. В этой компетенции обучение участников происходит в процессе совместной деятельности. При этом каждый решает свою отдельную задачу в соответствии со своей ролью и функцией. Общение способствует процессу совместного усвоения знаний, обучению совместной деятельности, умениям и навыкам сотрудничества в процессе реальной изучаемой деятельности.

Средствами для достижения цели активизации познавательной деятельности является прежде всего использование различных форм и методов организации учебной деятельности, которые позволяют:

- раскрыть личный опыт учащихся;
- создать атмосферу заинтересованности, успешности каждого учащегося;
- оценить деятельность учащегося не только по конечному результату, но и по процессу его достижения;
- создать обстановку на уроке для достижения естественного самовыражения учащегося.

Взаимодействие всех участников образовательного процесса может привести к положительному результату учебного процесса.

Библиографический список

1. Бабаева В.В. Опыт использования тренажеров в процессе подготовки будущих преподавателей//Казанский педагогический университет. – Казань, 2010.-№4.-С.130-135
2. Левина М.М. Технологии профессионального педагогического образования: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений. М., 2001.
3. Лихачёв Б.Т. Педагогика. – М., 1998.
4. Полат Е.С. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования. – М., 2005.
5. Щуркова Н.Е. Технологии воспитательного процесса. – М., 1994.

Қожабергенова Г.С., арнайы пән оқытушысы,
О.Тұрмағанбетұлы атындағы Маңғыстау индустриалды техникалық колледжі, Жаңаөзен қ.
kozhabergenova1967@mail.ru

Қазіргі кезде біздің қоғамда басталған көп өзгерістер білім беру саласында тың үрдістерге әкеліп соғады. Қай уақытта болмасын адамзат алдында тұратын жоғары мұрат-міндеттердің бастысы - өзінің ісін жалғастырып жүретін саналы, білімді, салауатты, жан-жақты ұрпақ тәрбиелеп өсіру. Халқымыздың болашағы да, тірегі де – біздің жастар. Сол себептен оларға дұрыс білім мен тәлім-тәрбие бермей, жоғары нәтижеге жетудің оңай емес екендігі белгілі.

Біздің алдымызда тұрған басты міндеттердің бірі - әлемдік қатарға Қазақстанның, оның білімі мен экономикасының бәсекеге қабілеттілігін арттыру.

Қазіргі кездегі білім әлемінде болып жатқан жаңалықтар – оның адам өміріндегі алатын орнын түбегейлі өзгертті. Осыған негіз болған- жаңадан еңгізіліп өзгеріп жатқан технология мен ақпарат ағымдарының қарқынды дамығандығы. Адамзаттың ойлау, шешім қабылдау жүйесіндегі көптеген өзгерістер өмірдің барлық саласын қамтыған. Айтылған құбылыстан сырт қалу біздің қоғамымызға үлкен сын. Бұл тұрғыда бүкіл әлемдік өркениеттің ұйытқысы болған біліктілік пен білім кеңістігін интеграциялау бағыты мен бағдары бүгінгі күннің негізгі мәселесі болып табылады. Сондай-ақ, студенттер өздігінен ақпаратты тиімді пайдалану, талдау, ұғыну, қоғамға пайдалы тұрғыдан араластыру құзыреттілігі де негізгі қажеттілік.

Болашақ мамандарды дайындауда оқу процесін өндіріспен қалыптастыру – басты мақсатымыз. Себебі, оқу орындары мен өндірістік кәсіпорындар арасында байланыс болмаса білімді мамандар даярлау өте қиын. Олай болса, оқытуды өндіріспен ұштастыруды келесі мәселелерді қарастыру қажет:

- еңбек нарығында дайындалатын мамандарға деген сұранысты қарастыру;
- студенттің кәсіби шеберлігін шыңдау;
- серіктес кәсіпорындар мен жұмыс берушілермен тығыз байланыс орнату

Бүгінгі қоғамда мектептерде және жоғары оқу орнында оқып білім алып жатқан жастардың алдында "Қазақстан - 2030 " бағдарламасында айтылып кеткен барлық қазақстандықтардың өсіп өркендеуі, қауіпсіздігі мен әл ауқатының артуы сияқты ұзақ мерзімдік стратегиясын үшінші мың жылдықта жүзеге асыру міндеті тұр. Яғни, бұл қоғамдық саладағы өзгерістерге сай жоғары талаптар қойып, экономикалық бәсекелестік жағдайында сапалы мамандар даярлау қажеттігін алға тартады.

Қазіргі заманғы ғылым мен техниканың кең қанат жайған кезінде ғылыми – таным әдіснамасы өте зор маңызды. Білім алудың мәңгілік сауалы: "Нені оқыту, қалай оқыту" күн өткен сайын күрделеніп келеді. Білім ауықымы адам айтқысыз кеңейді, аппаратты таңдай білу, техника мен технология дамып, мәселесі ең алдыңғы қатарға шықты. Ендеше мұғалімге жаңа технологияны ғылыми негізде меңгерту және терең білімді, ұлтжанды ұрпақ тәрбиелеу проблемасын өз жұмыстарына арқау еткен ұстаздың мақсаты төмендегідей болуы тиіс:

- озық тәжірибелерді, әртүрлі педагогикалық әдіс-тәсілдерді, жаңашыл педагогикалық технологияны ұжымда енгізу және оларды пайдаланудың соңғы қорытынды нәтижелерін дамыту;
- білімді терең жетілдіру негізінде студенттің жеке тұлға болуына ықпал жасау;
- студенттердің маңызды мәселелерді өздері өзбетімен талдап, қорытындылауына жол қарастыру;
- студент өзінің ғылыми– зерттеу әдістерін талдай отырып, диалектикалық ойлау бағыттарын дамыту және бүгінгі көзқарастың қалыптасуына негіз салу.

Білім берудің басты мақсаты, оның технологиялық жағынан жабдықталуы, ұйымдастыру құрылымы, оқыту әдістемесі қоғамның әлеуметтік сұранысынан басталады. Осыған дейін білім беру үрдісінің негізгі бағыттары: мақсатқа жету → мазмұнды ашу → форма жасақтау → әдістерді қолдану → оқыту көрнекілігі болса, бүгінде жаңа технология бойынша терең оқып үйрену → жақсы меңгеру → өмірге ендіру → кеңінен дамыту болып өзгертілген.

" Нені оқыту керек? " деген сауалға мемлекеттік Білім беру стандарты жауап берсе, "қалай оқыту керек? " сауалына жауапты тек ұстаздың жаңа технологияны пайдалана білуінен, кәсіптік даярлығынан, өз нақты мақсатын дәріс үстінде қалыптастыра білу шеберлігінен іздеу қажет.

Оқыту процесі үнемі еліміздің экономикалық дамуымен байланысты болады. Шағын және орта бизнес түрлерінің дамуы, осы саладағы мамандарға деген қажетті мәселелерді туғызады. Мұнда бірінші және нақты кезекте мамандарға қойылатын талаптар - жұмыс істеу қабілеті, біліктілігі, кәсіби сапалылығы, іскерлігі.

Кәсіби мамандар даярлау жаңа көзқараспен, яғни еңбек ету білім мен біліктілігінің сұранысына сәйкес болуы керек.

Нарық жағдайында білім мен экономикалық жағдайда жұмыс берушілермен серіктестік байланыс жасау өте қажет. Аталған мәселелерді шешуге стратегиялық инновациялық Бағдарлама қабылданды. Инновациялық (жаңашыл) байланыс дегеніміз:

- мамандарды өндірістің талабына сай даярлау;
- жас мамандарға жан-жақты қолдау көрсету;
- студенттерді өндірістің жағдайына қарай бейімдеу;
- мамандардың жұмысқа орналасу мүмкіндігін қарастыру.

Қазіргі экономика заманында кәсіптік білім беру жүйесіне бірнеше өзгерістер енгізілді. Колледжді бітірген түлектерін жұмысқа қабылдау кезінде жұмыс берушілер олардың негізгі теориялық білімімен қатар кәсіптік біліктілігінің де жоғары деңгейде болуына талап қояды. Студенттердің маман болуға дайындық сапасын талдау кезінде төмендегі нәтиже анықталды-жұмыс берушілердің талаптарына оқу бітірушілердің тәжірибелік білімі сәйкес келмейтіні (2, б.5; 33; 86).

Сол себептен біздің О.Тұрмағанбетұлы атындағы Маңғыстау индустриалды техникалық колледжімізде инновациялық технологияның бір түрі – дуальды технология бойынша оқыту жүйесі жолға қойылды. Дуальды деген сөз – бұл “екіжақтылық” деген мағынаны береді. Оқушы оқи жүріп еңбек ете алады, сонымен қатар мекеме қызметкері ретінде танылып, өзінің лауазымдық жауапкершілік міндетін атқарады, кәсіптік дағды қалыптасып, оны меңгереді және еңбегіне қарай табыс табады. Осылайша, дуалды оқыту жүйесі – ұйымның білім мен өндіріс аясында мамандарды мақсатты түрде кәсіптік даярлау.

Кәсіптік білім берудің дуальды формасы – соңғы курс оқушылары үшін өте тиімді жағдай. Өз мамандығы бойынша жұмыс жасайтын оқушыларға дуальды технология бойынша оқуға мүмкіндік беріледі.

Оқу процесінде маңызды тұлға оқытушы. Ал оқытушы қызметінің негізгі мақсаты – биік кәсіби шеберлік пен оқу-тәрбие жұмысын жақсарту деңгейімен өлшенеді. Алға қойған мақсатқа жетудің тиімді жолдары, бұл – оқытудың түрлі техникалық жабдықтармен, оқу-әдістемелік, ғылыми-көпшілік әдебиеттермен толық қамтамасыз етілуімен, жайлы материалдық базасының құрылымымен тығыз байланысты екені белгілі.

Оқу орны студентке терең теориялық білім берумен қатар бәсеке, нарық заманында терең білімі бар, оны іс жүзінде пайдалана алатын, сондай-ақ білгенін әрі қарай жетілдіруге ұмтылатын мамандар даярлауы қажет екендігі. Ол үшін өзіміз де әр күн сайын жаңалықтармен сусындап нағыз кәсіби мамандар даярлау үшін үнемі ізденіс үстінде болуға тиіс екендігімізді есте сақтау еді.

О. Тұрмағанбетұлы атындағы Маңғыстау индустриалды-техникалық колледжінде 2012-2013 оқу жылынан бастап Маңғыстау облыстық білім беру басқармасымен және негізгі кәсіпорындармен келісе отырып, қос бағытты білім беру жүйесін оқыту үдерісіне енгізуге байланысты эксперименттік жұмыстарды жүргізу қолға алынды. Эксперимент ұйымдастыру барысында құзырлылық деңгейі кәсіби мамандар деңгейінен кем түспейтін, жан-жақты дамыған және түрлі жұмыстарды атқара алатын, сол саладағы жұмыс жүйесі туралы хабары бар, жұмыс бағытындағы жаңа мақсаттар мен өзгерістер жұмыс саласына тұтастай алғанда қандай әсер тигізетіндігі туралы түсінігі бар мамандарды даярлау мақсаты қойылды.

Эксперименттің бірінші кезеңінде (2012 ж. маусым-тамыз айлары) дуалдық жүйе бойынша оқытуды жүзеге асыру тәжірибесін зерттеу, мөлшерлік құжаттарды дайындау және ұйымдастырушылық-әдістемелік жұмыстар жүргізілді. Жұмыс оқу жоспары жасалып, оқу циклына бөлінген жалпы сағат көлемін сақтай отырып, теориялық және тәжірибелік сағаттар бөлінісіне 20% көлемінде өзгерістер енгізіледі. ӨФ «Өзенмұнайгаз», ЖСШ «Бұлғылау» мекемелермен келісім-шарттар жасалып, тәжірибелі өндірістік мекемелерінің

қызметкерлерімен бірлесе отырып, типтік оқу бағдарламалары негізінде қос бағытты оқытуға бағдарланған жұмыс оқу бағдарламалары әзірленді.

2012-2013 оқу жылынан бастап эксперименттік жұмыстың екінші кезеңі басталды. Эксперимент жұмыстарына мұнай-газ ісі мамандықтарының оқушылары қатыстырылды. Аз уақыттың ішінде-ақ эксперимент жұмыстарының оң нәтижелері көріне бастады. Колледж оқушылары нақты жұмыс дағдыларына, ұжымда жұмыс жасау білігіне ие болуға, әлеуметтік құзыреттілігінің қалыптасуына, таңдаған мамандығының қыр-сырын тікелей жұмыс орнында танып, психологиялық және кәсіби бейімделуден өтуге мүмкіндік алды.

Өзінің тәжірибелік іс-әрекетінің өндірістік мекемесінің толыққанды қызметкері ретінде жүзеге асырылуы, болашақта осы мекемеге жұмысқа орналасу мүмкіндігінің болуы олардың белсенділігі мен жауапкершілік сезімін дамытты.

Колледждің эксперименттік жұмысы базалық мекемелер тарапынан оң баға алуда. Басқа мамандықтар бойынша ұсыныстар жасалып, дайындық жұмыстары жүргізілуде. Қазіргі таңда келесі мамандықтар бойынша біздің колледжде дуал бойынша білім алушылар:

1.1109000 «Токарлық іс және металлөндеу», 110901 2-«Токарь», келісім –шарт ЖШС «Бейбарыс Ltd» мекемесімен,

2.1201000 «Автомобиль көлігіне техникалық қызмет көрсету, жөндеу және пайдалану», 120106 2-«Автокөліктердің электр құрылғыларын жөндеуші электрик», келісім –шарт СТО «Шайхан» мекемесімен, 3.1109000 «Токарлық іс және металлөндеу»-110901 2-«Токарь», келісім –шарт ЖШС «ӨзенМұнайСервис» мекемесімен,

4.1109000 «Токарлық іс және металлөндеу»-110901 2-«Токарь», келісім –шарт ЖШС «Бек-А» мекемесімен.

Барлық оқытылған мамандықтар бойынша оқу бағдарламалар мекеме сұранысы негізінде жаңа технологияларға негізделіп оқытылды. Мекемелер, кәсіпорындар өндіріске пайдалануға жаңа технология негізінде техникалық құралдарды пайдалануда олардың жеке паспорты, құжаттар арқылы бағдарламаларға өзгерістер енгізіп отырады. Колледж оқушылары нақты жұмыс дағдыларына, ұжымда жұмыс жасау білігіне ие болуға, әлеуметтік құзыреттілігінің қалыптасуына, таңдаған мамандығының қыр-сырын тікелей жұмыс орнында танып, психологиялық және кәсіби бейімделуден өтуге мүмкіндік алды. Өзінің тәжірибелік іс-әрекетінің өндіріс қызметкері ретінде жүзеге асырылуы, болашақта осы мекемеге жұмысқа орналасу мүмкіндігінің болуы олардың белсенділігі мен жауапкершілік сезімін дамытты. Колледждің осы жұмысы базалық мекемелер тарапынан оң баға алуда, жұмыспен қамтылуда.

Әлеуметтік серіктестікке қатысушылар оқыту нәтижесіне ғана емес, сонымен қатар оқытудың мазмұнына, оның ұйымдастырылуына көңіл бөлуде. Шет елдік тәжірибелерге сүйене отырып, білім берудің жаңа буын мемлекеттік стандарттарын жасауға жұмыс берушілер қатыстырылып, дуалдық жүйені кәсіптік білім беру үдерісіне енгізудің мүмкіндіктері мен алғышарттары қарастырылуда. Зерттеу нәтижелерін Решетников Д.Л. «Дуалды білім жүйесінде тәрбиенің ролі» және «Жаңашыл білім жағдайында студенттердің жалпыкәсіптік құзіреттіліктері: бағалау және ұйымдастыру» еңбектерінде көруге болады. (3,б.125 – 131)

Германия, Норвегия, Сингапур және т.б. елдерде дуалдық жүйе бойынша кадрлар даярлауға жұмыс берушілер, кәсіподақтар және мемлекет қатысады. Осы үш қатысушы кадрлар даярлау ісінде өзара әріптес болып табылады.

Осы шеберлікті үйренуге мені және Қазақстан Республикасынан 11 мұғалім оқу курсына Германияға 28.09.2011 ж-10.09.2011 ж. аралығында колледж атынан жіберді.

Германия-бұл өте жоғары дамыған, күрделі экономикалық жүйесі бар ел. Осы экономикалық құрылымдық негізгі бағыты-өте жоғары деңгейде, жоғары сапалы дайын квалификациялық мамандар. Олар өзінің мамандығын «Дуалдық жүйесі» бойынша алған түлектер.

Дуалдық жүйе - Германия бойынша кәсіптік білім алудың негізін құрайтын жүйе. Бұл жүйе осы елдің экономикалық және әлеуметтік инфрақұрылымымен байланысты, сол себептен ол тектен-тек басқа елдерге берілмейді.

Дуальды дегеніміз-екі жақты деген мағына білдіреді , себебі оқу екі жерде өтеді - кәсіптік және мекемеде.

Бұл елдің кәсіпорнында студенттер тәжірибе өтеді. Студенттер бір аптада 1-2 рет өз оқу орнына барып теориялық білім алады. Аптасына 13 сағат оқиды. 5-6 сағат жалпы білім алады (неміс тілі, ағылшын тілі, әлеуметтану, экононмика, дін), 7-8 сағат арнайы пәндерге арналған (бұл жерде блокпен оқиды оқушылар).

Германиядағы оқудың екі жақты жүйесінде-

Мұғалім және студенттің өзара байланысу нәтижесінде сабақ беруінің педагогикалық процессі қалыптасады.

Қазіргі кездегі студент-біздің тәжірибемізді, мәдениетімізді, ғылымды болашақ ұрпаққа жеткізетін адам. Бұл біздің алға қойған мақсатымыздың сәтті жүруіне байланысты, сонымен қатар біздің атқарған жұмысымыздың сапалығын студент көрсетеді. Студенттің тұлға болып қалыптасуы үшін оқу мотивы жасақталады. Мотивтер стимул және игеру үрдісін оңайлату қызметін атқарады.

Студентті тәрбиелеу, оның оқуының мотивінің қалыптасуымен басталады. Мотив-бұл іс-әрекетті жүзеге асыратын жағдайдың негізі. Егер студенттің мотиві, үйренуге деген ұмтылысы болса, онда ол мұғаліммен тез тіл табыса алады.

Мотив студенттің оқуға деген құштарлығын артады. Сабақ үйрету- мұғалім мен студенттің жақсы тіл табыса алуынан басталады, соның нәтижесінде жаңа сабақпен танысу жүзеге асырылады.

Мен Германияда оқып келгеннен соң төмендегі білім нәтижесіне жеттік:

- 1.Германияның кәсіптік білім беру жүйесіне баға беруді;
- 2.кәсіптік білім берудегі жеке және мемлекеттік оқу орындарымен тығыз байланыстардың артықшылықтарын анықтауды;
- 3.әлеуметтік серіктестіктердің арасындағы байланысты анықтауды;
- 4.мамандарды дайындаудағы кәсіптік оқу орындармен және кәсіпорындардың байланыстарының байланыс процестерінің ерекшеліктерін;
- 5.қазіргі жаңап инновациялық оқу әдістерін түсінуді және қолдануда.

Білім беру жүйесі мен өндірістің кіріктірілу үдерісі – қоғам үшін мамандарды дайындауға тапсырысты қалыптастыруға қажетті шарт. Бұдан шығатын қорытынды: кәсіптік оқу

орындарының әлеуметтік серіктестіктермен белсенді әріптестіктік әрекетін жүзеге асыру барысында маман даярлау мазмұны мен іс-әрекеттерді ұйымдастыру мазмұнына елеулі өзгерістер енгізу қажеттілігі туындайды.

Дуалдық жүйе бойынша оқыту білім алушылардың кәсіби біліктер мен дағдыларды, іскерліктерді тікелей жұмыс орнында меңгеріп, жан-жақты кәсіби дамуына мүмкіндік беріп, түрлі жүйелердің – білім, ғылым, өндірістің – өзара байланысын, өзара әсерін, өзара кірігуін қамтамасыз ету арқылы кәсіптік білім беру жүйесінің сапасын арттыратындығы сөзсіз.

Ұстаздардың жаңа ұрпағының білім деңгейі әлқашанда жоғары болуы тиіс. Бұл-қазіргі заманның уақытының талабы. Білім берудегі бұрынғы мазмұнның орнына жаңасы келуде.

Ол - студенттің оқу қызметінің жаңа тұлғасы ретінде жүзеге асырылуы қажет. Жаңа тұлға студентті дамыту жолдары: өзін-өзі дамушы тұлға ретінде, өзін-өзі дамыту, өзін-өзі тануға қалыптастыруға бағытталған. Яғни, колледж студенттерінің Отандық, ұлттық және әлемнің мәдениет арналарына сусындату білімнің қоғамдық қажетті деңгейі мен қамтамасыз ету қажет.

Әр мұғалім – ХХІ ғасырұстазына сай болу үшін – жан-жақты шебер, нәзік психолог, ғалым, еңбекөор, қазыналы білімпаз болу керек.

Библиографиялық тізім:

1. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңы
2. Решетников Д.Л. « Организация системы дуального обучения в сфере образования: региональный аспект», Магистерская диссертация, Тольятти 2017 5; 33; 86 б.
- 3.. Руденко И.В., Алиева Л.В., Кустов Ю.А., Бейлина Н.С. «Сборник научных трудов», – Самара : ООО «Офорт», 2016,. 125 – 131 б.
- 4.«ТЖКБ жүйесіне халықаралық тәжірибелерге негізделген оқытудың дуалды жүйесін енгізу перспективасы»

Ражабова А.Ж., арнайы пән оқытушысы.

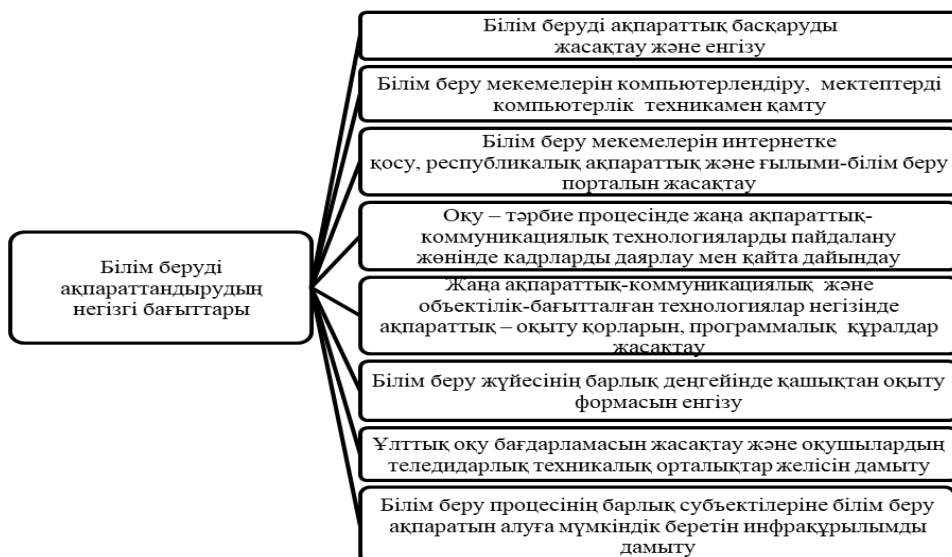
О.Тұрмағанбетұлы атындағы Маңғыстау индустриалды техникалық колледжі, Жанаөзен қ.

ҚАШЫҚТЫҚТАН ОҚЫТУДАҒЫ АҚПАРАТТЫҚ ТЕХНОЛОГИЯНЫҢ МҮМКІНДІКТЕРІ ЖӘНЕ ТИІМДІЛІГІ

Коронавирустың (COVID-19 пандемиясы) инфекциясының алдын алу мақсатында Қазақстан Республикасының Президенті Қасым-Жомарт Тоқаев 2020 жылдың 16 – наурызынан Қазақстан Республикасы халқының қауіпсіздігін қамтамасыз ету мақсатында елімізде төтенше жағдай енгізген болатын. Осыған байланысты еліміздегі барлық мектеп оқушыларының басым бөлігі және жоғары оқу орындарының студенттері қашықтықтан білім алуда [1].

Қашықтықтан оқыту – адамның білім алуға және ақпарат алуға деген құқықтарын іске асыратын үздіксіз білім беру жүйесі нысандарының бірі ретінде мамандардың негізгі қызметін атқара жүріп білімін, біліктілігін арттыруға мүмкіндік беретін оқу түрі.

Қашықтықтан оқытуды дамыту - үлкен аумағы мен шалғай елді мекендері бар Қазақстан үшін өзекті мәселе. Бұл мәселенің шешімін ұтымды табу – бұл ақпараттық технологияларды дамыту.

1 сурет – Білім беруді ақпараттандырудың негізгі бағыттары

Қазіргі таңда қашықтықтан оқыту жүйесі мен кредиттік технологиялар оқу үрдісіне жаңа ақпараттық технологияларды қолдана отырып оқытудың инновациялық әдістері ретінде сатылап енгізілуде. Бұл технологиялар студенттерге мамандық бойынша терең білім беретін оқыту жүйелері.

Қашықтықтан білім берудің және оны ұйымдастырудың көптеген тұжырымдамаларын зерттейтін болсақ, әлемдік және аймақтық желілік технологияларды құру идеясы назар аударуға тұрарлық. Қазіргі уақытта жалпыға қол жетімді мәліметтер қорының интеграцияланған байланыс желілеріне қосылуы жалғасуда. Сонымен қатар, бірқатар жоғары оқу орындарында жаңа ақпараттық технологиялар әзірленіп, сынақтан өтуде (2 - сурет).

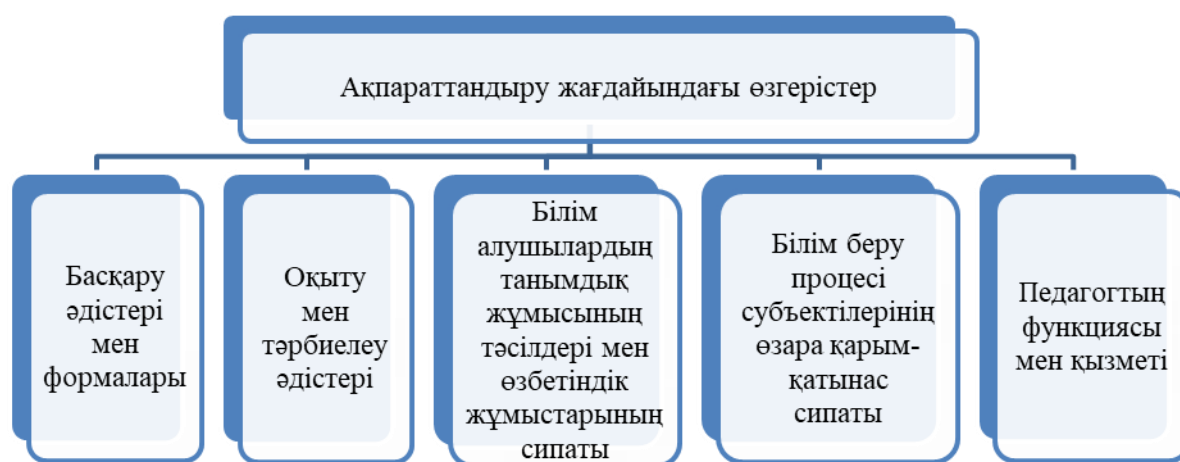
2 сурет - Ақпараттық ресурстарды жасақтаудың негізгі ғылыми-педагогикалық технологиялары

Қазақстанда қашықтықтан білім беру жүйесі 1999 жылдың 7 маусымындағы «Білім туралы» Заң ерекше маңызға ие болғаннан кейін ғана енгізіле бастады. Онда «Қашықтықтан оқыту (қашықтықтан оқыту) - бұл оқу-танымдық іс-әрекетті мақсатты және әдістемелік

ұйымдастырылған басқару және осы білім беру ұйымдарынан, деполардан оқшауланған тұлғаларды дамыту формалары». Осыдан кейін ғана бірқатар университеттер қашықтықтан оқытуды оқу процесіне енгізе бастады.

Заңға сәйкес қашықтықтан оқыту телекоммуникациялық желілер арқылы, сондай-ақ электронды оқулықтардың көмегімен жүзеге асырылады. Мұны 2001 жылы шыққан «Жоғары оқу орындарында қашықтықтан оқытуды ұйымдастыру ережелерінің» жобасына сілтеме жасау арқылы толықтыруға болады. Онда «Қашықтықтан оқытудың дидактикалық құралдары - оқулықтар (электрондық және мультимедиялық оқулықтар мен оқулықтар, теледидар, видео және аудио дәрістер, блоктар және т.б.), оқыту әдістері мен әдістері, білім беруді ұйымдастыру формалары» бар. Яғни, қашықтықтан оқытудың технологиялық базасының негізін компьютерлер, электрондық оқулықтар, ақпараттық желілер құрайды [2].

Ақпараттық технология – бұл компьютерлер арқылы жан -жақты ақпаратты – бағдарлама жүйесінде оқыту, ақпараттық үрдістерді компьютердің көмегімен жүзеге асыру. Оқытудың ақпараттық технологиясы – бұл ақпаратпен жұмыс жасау үшін арнайы тәсілдер, педагогикалық технологиялар, бағдарламалық және техникалық құралдар (кино, аудио және видео құралдар, компьютерлер, телекоммуникациялық желілер).

3 сурет – Ақпараттандыру – білім беруді өзгертудің негізгі механизмі

Қашықтықтан оқыту - білім алушы мен оқытушы арасындағы жанама (қашықтық) немесе толық емес жанама өзара әрекеттесумен ақпараттық-коммуникациялық технологиялар мен телекоммуникацияларды қолдану арқылы жүзеге асырылатын оқыту түрі. Қашықтықтан оқыту технологиялары желілік және оффлайндық қашықтықтан оқытуға негізделген. Онлайн-сабақтар нақты уақыт режиміндегі өзара әрекеттесу үшін оқыту процесін қамтиды (бейнеконференциялар, Интернет-хабарламалар, телефон арқылы сөйлесу). Онлайн сабақтар оқытушы мен студент арасындағы асинхронды байланыс процесін қамтиды (электрондық пошта, мұғалімнің тапсырмасы бойынша оқушының оқулықпен қорытынды бақылауы арқылы жұмысы).

Қашықтықтан оқыту технологиясы азаматтардың тұрғылықты жеріне, әлеуметтік жағдайына, жасына, денсаулық жағдайына және басқа да өмірлік жағдайларға қарамастан сапалы білім беру қызметтерін алу, олардың білім алу қажеттіліктерін қанағаттандыру мүмкіндіктерін кеңейтуге бағытталған.

Оқытудың жеке, шығармашылық, телекоммуникациялық сипаты қашықтықтан оқытудың осы түрінің басты ерекшелігі болып табылады, ал оның мақсаты қашықтықтан білім алушының шығармашылық өзін-өзі көрсетуі болып табылады. Қашықтықтан оқыту Интернет-біліммен тығыз байланысты, ал тұжырымдамалық тұрғыдан алғанда, жаһандық желінің мүмкіндіктерін пайдаланып оқытудың техникалық және технологиялық ерекшеліктерін қатаң реттейтін жүйе болып табылады. Осы жылы әлемдегі пандемияға байланысты еліміздегі білім беру жүйесі қашықтықтан оқыту форматына көшті. Осы уақытта

оқытушылар құрамында сабақтарды қалай ұйымдастыруға болады, уақытты қалай дұрыс пайдалануға болады? Ата-аналармен қалай тиімді байланыс орнатуға болады? Көптеген сұрақтар туындағаны рас.

Қашықтықтан оқытуды ұйымдастырудағы ең бастысы, әрине, АКТ құралдары: қазақстандық платформалар. Қашықтықтан оқыту мен оқытудың тиімділігін, сондай-ақ дәстүрлі сынып сабақтарын оқудың мақсаттарына сәйкес келетін сандық құралды таңдау арқылы, АКТ-ны қашықтықтан оқыту құралы бойынша нұсқаулық пен Telegram Messenger-дегі АКТ робот-чатботын қолдану арқылы жақсартуға болады. Осы телекоммуникациялық және ақпараттық құралдар негізінде оқытудың әр түрлі түрлерін қолдануға болады. Мысалы, қашықтағы іскери ойындар, зертханалар мен семинарлар, қол жетімді емес сайттарға виртуалды бару, виртуалды экскурсиялар, студенттер мен оқытушылар арасындағы компьютерлік хат алмасу, электронды ақпараттық бюллетень шығару және тағы басқалар. Бұл құралдар не жеке, не аралас жұмыс істей алады. Мысалы, студенттерге білім туралы дәріс материалы беріледі. Әр оқушы оны шешіп, нәтижелерін барлық сыныптастарына жібереді [3]. Бұл шешімдер электрондық пошта арқылы салыстырылады және талқыланады; студенттер сұрақтар, пікірлер, шолулармен алмасады. Қорытынды сұрақтарды құрастыру және тақырып бойынша негізгі сұрақтарды ұжымдық таңдау оқыту веб-серверінде орналастырылған. Қашықтықтан оқыту сабақтарының түрлері, бір жағынан, педагогикалық процестің ерекшеліктерімен, екінші жағынан, оқу орталығының қарамағында болатын ақпараттық-телекоммуникациялық құралдар мен қызметтердің жиынтығымен анықталады. Тәжірибе қашықтықтан оқытуда келесі сабақ түрлерін қолданудың тиімділігін көрсетеді. Кіріспе сабақ бүкіл курсты, оның мәселелерін, болашақ сабақтарға шолу жасайтындай етіп өткізіледі. Мұны білім беру серверіндегі веб-парақтар жиынтығы ретінде жасау керек. Жеке сабақтар әр оқушының ерекшелігін ескере отырып әр түрлі формада өткізіледі. Электрондық пошта арқылы қашықтағы конференция қашықтықтан хат алмасу жағдайында мәселені талқылау құрылымы мен ережелерін әзірлеуді талап етеді.

Чаттағы сабақтар нақты уақыт режимінде өтеді және нақты кесте мен сұрақтарды құрастыруды, сонымен қатар сабақтың мәтінін талдап, оны болашақта пайдалану үшін жазып алуды қажет етеді. Веб-сабақтың көптеген нұсқалары бар: веб-квестке негізделген қашықтықтан оқыту сабақтары (зерттеу тақырыбына сілтемелері бар арнайы дайындалған беттер), форумдар, семинарлар, іскери ойындар және басқа да әртүрлі конференциялар. Бұл сабақ электрондық пошта немесе веб-объектілерді пайдалану арқылы оқытылады. Қашықтықтан оқыту формалары студенттерге ғана емес, сонымен қатар мұғалімдерге де қолданылады.

Қашықтан оқытудың басымдығы - заманауи телекоммуникацияларды қолдана отырып құрылған студенттің жеке білімінің белсенділігі. Бұл тәсіл білім беру мекемелерінің өзара әрекеттесуі мен білім беру процесінің өнімділігін қамтамасыз ететін ақпараттық-педагогикалық технологияларды біріктіруді көздейді [4]. Бұл жағдайда ақпаратпен алмасу және беру студенттердің тиімді оқу қызметін ұйымдастыруда көмекші қызметін атқарады. Оқыту бір уақытта бір уақытта нақты уақыт режимінде өтеді (чат, бейне байланыс, қашықтағы студенттер мен оқытушыларға арналған «виртуалды тақта» және т.б.), сондай-ақ асинхронды режимде (электрондық пошта арқылы телеконференциялар).

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1 Білім беру ұйымдарына электрондық оқыту жүйесін енгізу жағдайында педагогтардың біліктілігін арттыруды ұйымдастыру әдістемесі / Ахметова Г.К., Караев Ж.А., Мухамбетжанова С.Т. // Алматы: АҚ «ҰБАО «Өрлеу», 2013.

2 Аймаганбетов Е.Б., Егоров В.В., Ибышев Е.С., Кенжебаева С.К. Қашықтықтан-кредиттік оқыту технологиясы: Оқулық. – Алматы: Білім, 2010

3 Ишанов П.З. Современные образовательные технологии: Учебное пособие. – Караганда: ТОО «САНАТ-Полиграфия», 2008

4 Әлиева А.О. Қашықтан оқытуда студенттердің танымдық іс-әрекеттерін қалыптастыру. Автореферат. – Алматы, 2010

Абишева С.М., физика пәнінің оқытушысы

Ақтөбе көлік, коммуникация және жаңа технология колледжі, Ақтөбе қ.

Абишева С.М., physics teacher

Aktobe college of transport and communications and new technologies, Aktobe city

sarash.l@mail.ru

ҚАШЫҚТЫҚТАН ОҚЫТУДЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ МЕН АРТЫҚШЫЛЫҚТАРЫ

Қашықтан оқыту – ақпараттық құралдар және ғылыми негізделген тәсілдер арқылы білім алу формасы. Қашықтан оқытуда екі компонент бар: оқытуды басқару және өз бетімен білім алу.

Мұғалімдерді алдын – ала дайындау және ұйымдастыру шаралары жүргізілмесе, программалық қамтамасыз етілмесе оқушылардың білімі жоғарламайды. Оқушының білімін, үлгерімін көтеруіміз үшін оқытушының біліктілігін көтеруіміз керек. Қашықтан оқыту бұл мұғалімнің біліктілігін көтереді, оқушының өз бетімен білім алуын қалыптастырады, ата-аналардың жаңа технологияға деген көзқарасын өзгертеді.

Бұрын технологияларға бағытталған қоғамдық прогрестің нәтижелерінің бүгінде ақпараттық аймақта орталықтандырылып жатқаны қашықтан оқытудың маңыздылығын арттырды. Информатика дәуірі басталды. Оның қазіргі кездегі даму кезеңін телекоммуникациялық деп сипаттауға болады. Бұл ақпарат пен білімнің қатынас аймағы. Кәсіби білім тез ескіретіндіктен оны тұрақты түрде жетілдіріп отыру қажет. Қашықтан оқыту формасы бүгінде уақыт және кеңістік белдеулерінен тәуелсіз, көпшіліктің өз бетінше үздіксіз жалпы білім алу жүйесін, өзара ақпарат алмасуын қалыптастырады және жүзеге асырады. Одан басқа, қашықтан оқыту жүйесі әлеуметтік жағдайына қарамастан және еліміз бен шет елдің кез-келген ауданында тұрса да адамның білім және ақпарат алу құқығын қамтамасыз етеді. Ел азаматының білім алу құқығын қамтамасыз етуде және қоғам қажеттілігін өтеуде тек осы жүйе мейілінше икемді әрі тиімді. Жоғарыда айтылған факторларға сүйеніп айтқанда, мамандарды дайындау мен олардың жоғары квалификациялық деңгейін ұстап тұруда қашықтан оқыту ХХІ ғасырдағы ең әсерлі жүйе болып табылады.

Түрлі мақалаларды талдай келе, қашықтан оқыту – бұл әдеттегі күндіз немесе сырттай оқудан көп айырмашылығы бар оқытудың жаңа, арнайы формасы. Ол оқушы мен мұғалімнің, оқушылардың өзара қарым-қатынасының өзгеше формасы, өзгеше оқу құралы мен әдісі, оқытуды ұйымдастырудың өзгеше түрі. Сонымен қатар оның құрамы кез-келген оқыту формасында, кезкелген оқыту жүйесінде бар компоненттерден, оқытудың барлық түрінде, әлеуметтік қажеттілікті өтейтін мақсаттардан; оқу орнының түріне қарай қолданыстағы программаларды қамтитын мазмұнынан; әдістемелерден, ұйымдастыру формасынан, оқу құралдарынан тұрады.

Сырттай оқу мен қашықтан оқуды екі түрлі нәрсе. Олардың басты айырмашылығы қашықтан оқытуда жүйелі әрі әсерлі интерактивтік оқыту қамтамасыз етіледі. Қашықтан оқытуды оқудың жаңа бір формасы деп, тиісінше қашықтан білім беруді білім берудің жаңа формасы деп қарастыруға болады. Әрине, оны басқа оқу жүйелерінің жетілдірілген түрі деп қарауға болмайды. Қашықтан оқыту да күндізгі оқытудағыдай мазмұн мен мақсаттар негізінде құрылады. Бірақ, интернеттің ақпараттық ортасының және оның

қызметінің мүмкіндіктеріне байланысты, қашықтан білім беруді жүзеге асыру ерекшеліктері болады.

Шетелдік тәжірибеге сүйенсек, қашықтықтан оқытудың тиімділігі – студенттің университетке бармай-ақ, өзіне ыңғайлы жерде отырып, берілген тапсырманы орындай беретіндігі, яғни уақыттың ұтымдылығы, екіншіден, оқу ақысының арзан болатындығы, шалғайдағы шетел жоғары оқу орнын елде жүріп-ақ оқып, диплом алу мүмкіндігінің болуы.

Біз үшін қашықтықтан оқытудың маңыздылығы – білім берудің біртұтас ақпараттық жүйесін құру арқылы студенттердің білім деңгейін көтеру. Сонымен қатар әлемдік ақпарат кеңістігіне жол ашып, оқушылардың ғылыми және шығармашылық ізденістерін арттырып,

білікті маман дайындап, оны өз игілігімізге жарата білсек, ұтар тұсымыз да сол болмақ. Әрине, білімге қойылатын талаптар да өзгеріске ұшырады: әрбір жанның негізгі білімі мен оның тұрақты жаңарып отыруымен қатар қазіргі маман информациялық қорларды табысты пайдаланып, заң және экономика негіздерін де игеруі тиіс. Қазіргі мамандардан шығармашылық тұрғыдан ойлай білуі, соның негізінде шешім қабылдауы және өмір бойы оқып үйренуі талап етіледі.

Қашықтықтан оқытуды ұйымдастырудың келесі тәсілі компьютерлік телекоммуникацияны, электрондық почта, телеконференция, аймақтық және интернет желісінің ақпараттық қорларын пайдалануды ұсынады. Бұл қашықтан оқытудың кең тараған әрі арзан түрі.

Қашықтан оқытудың әсерлі болуы оқушылармен бірге интернетпен жұмыс істейтін мұғалімге тікелей байланысты. Бұл мұғалім: қазіргі заманғы ақпараттық және педагогикалық технологияны меңгерген, оқушылармен бірге желідегі жаңа оқу-танымдық ортада жұмыс істеуге психологиялық тұрғыдан дайын болуы керек.

Қашықтан оқыту формасы туралы айтқанда құрамына барынша мүмкін болатын ақпараттың электрондық көздері, виртуалды кітапханалар деректер базасы, консультациялық қызметтер, электронды оқу құралдары, киберсыныптар, т.б. кіретін бірыңғай ақпараттық-білім кеңістігін жасау туралы айту керек, ол жүйеде мұғалім, оқушы бар деп түсіну керек. Осыдан шығатыны қашықтан оқыту формасын ұйымдастыруда ең бастысы электрондық курстар, қашықтан оқытудың дидактикалық жасалымы, педагог-үйлестірушілерді дайындау болып табылады. Қашықтан оқытуды сырттай оқытуға ұқсатудың қажеті жоқ, себебі бұл жерде мұғаліммен және киберсыныптағы басқа оқушылармен тұрақты байланыс бар, күндізгі оқудың барлық жағы, оқудың ерекше формасы ескеріле отырып қамтылған. Бұдан шығатыны, теориялық талдаулар, эксперименттік тексеру, жауапты ғылыми-зерттеу жұмыстары талап етіледі. Өкінішке орай біздің интернетте көріп жүргендеріміз компакт-дискілердегі электрондық оқулықтар педагогикалық талаптарға жауап бере алмайды. Сол себепті қашықтан оқыту курстарын жасақтаумен және оны әртүрлі базалық, тереңдетілген, қосымша білім беру мақсаттарындағы әдістемелер қолданумен байланысты проблемаларды шешудің мәні зор.

Қашықтықтан оқытудың маңыздылығы – білім берудің біртұтас ақпараттық жүйесін құру арқылы білім алушылардың деңгейін көтеру. Сонымен қатар әлемдік

ақпарат кеңістігіне жол ашып, оқушылардың ғылыми және шығармашылық ізденістерін арттырып, білікті маман дайындап, оны өз игілігімізге жарата білсек, ұтар тұсымыз да сол болмақ. Бүгінде, информация өңдеу мен халықаралық деңгейде еңбек түрлерін бөлу әлемдік экономиканың ең негізгі ерекшеліктері болып отырған кезде, білім алу кез келген маманның жеке және кәсіби табысының негізгі көзі болып қала береді. Білімнің адамның жұмысқа түру мен өмір сүру деңгейіне тигізетін әсері бұрынғыға қарағанда анағұрлым күшейе бастады. Әрине, білімге қойылатын талаптар да өзгеріске ұшырады: әрбір жанның негізгі білімі мен оның тұрақты жаңарып отыруымен қатар қазіргі маман информациялық қорларды табысты пайдаланып, заң және экономика негіздерін де игеруі тиіс. Қазіргі мамандардан шығармашылық тұрғыдан ойлай білуі, соның негізінде шешім қабылдауы және өмір бойы оқып үйренуі талап етіледі.

Функциональдық дайындау тұжырымдамасынан жеке тұлғаны дамыту тұжырымдамасына ауысу. Бұл ауысудың негізі тек приоритеттер ауысуы ғана емес, мұнда мамандарды мемлекеттік тапсырыс бойынша дайындаудан жеке тұлғаның талаптарын қанағаттандыруға көшу жүзеге асырылады. Жаңа тұжырымдама әрбір нақты адамның өз мүмкіндіктерін есепке ала отырып, соны іс жүзінде көрсету мен жетілдіру арқылы білім беруді жекелеп жүргізудің сипат алғанын көрсетеді. Бұл оқушылардың және мұғалімдердің өздерінің әртүрлі жеке мүмкіндіктеріне сәйкес алуан түрлі білім беру бағдарламаларын жасау арқылы іске асырылады. Білім беруді жетілдірудің осы бағытындағы маңызды фактор болып оқушылардың қазіргі және болашақта қолданылатын информациялық коммуникациялық технологияларды (ИКТ) пайдалану арқылы оқуға деген өз ынтасын өздерінің жеке басының когнитивті іс-әрекет жасауға икемділігін қалыптастыру ісі саналады.

Қазіргі кезде адамзат дамуының ерекше артықшылығы-ақпараттық өркениетке көшу, адамдардың интеллектуалдық мүмкіндіктерін арттыратын есептеуіш техника мен ақпараттық технологиялардың жедел дамуы болып табылады.

Қоғамды ақпараттандыру Қазақстан дамуының маңызды бағыттарының бірі болып саналады. Біздің еліміздегі үздіксіз білім беруді қарастыратын болсақ (орта мектеп-жоғарғы оқу орны-білім жетілдіру институты-мамандарды қайта даярлау), осы сатылардың барлығында ақпараттандырудың әсерін көруге болады. Оның мақсаты -эффективтілікті радикалды және мамандарды даярлау сапасын дамыған елдердің деңгейіне көтеру. Осының барлығы жеке тұлғаның ақпараттық мәдениет деңгейінің жоғарылауы мен дамуына әсер етуі керек. Осы тұрғыда үш деңгейді ерекшелеп көрсетуге болады: жалпы, кәсіби және жоғарғы логикалық. Адамдардың ақпараттық мәдениеті олардың еңбек қызметін анықтаушы факторы болып табылады. Ақпараттық қоғамға, қозғалысқа қарай оның рөлі арта түседі. Ақпарат бағалылығы да арта түседі. Адамның ақпараттық мәдениетінің қалыптасуы - оның күнделікті тіршілігіндегі білім, біліктерімен өз білімін жетілдіру кезінде жүзеге асады. Бұл - басқарылмайтын үрдіс. Әйтсе де, оның құрылымын анықтап, оқыту және тәрбие жүйесімен жеке тұлғаның ақпараттық мәдениетін бағытталған түрде дамыту кезінде күшейтуге, ұйымдастыруға болады. Тәжірибе көрсеткендей, оқытудың компьютерлік технологиясын келесі әдістерді қолдану арқылы жүзеге асыруға әсер етеді:

Ø Ақпараттық әдіс, үйренушінің танымдық қызметін;

Ø Компьютерлік модельдеу әдісі, мәліметтер базасы мен білімді, гипермәтіндерді қолдану арқылы білім алушының танымдық қызметін жүзеге асыру;

Ø Автоматты оқыту және білімді бақылау әдісі, математикалық және логика-лингвистикалық модельдерді қолдануға негізделген, танымдық қызметті дамытады;

Ø Автоматтандырылған оқыту және білімді бағалау әдісі, автоматтандырылған оқыту жүйелерін, тестілеу жүйелері мен мультимедианы қолдануға негізделген, танымдық қызметті дамытады;

Ø Ойындық әдіс, компьютерлік, іскерлік ойындарды, эксперттік жүйелерді қолдануға негізделген танымдық қызметті дамытады.

Білім беруде ақпараттық технологияларды сәтті тарату, сауатты қолдану және интенсивті дамыту бірнеше факторларға байланысты екендігі анықталды:

Ø Техникалық (компьютерлік) база жағдайы;

Ø Ақпараттық және компьютерлік аймағындағы маман-оқытушылардың кәсіби дайындық деңгейі;

Ø Басқа пән оқытушыларының компьютерлік сауаттылығы және ақпараттық мәдениет дәрежесі;

Ø Нақты аймақтағы ақпараттық технологияны дамыту тенденцияларына оқу жоспары мен бағдарламалар мазмұндарының сәйкес келуі.

Қазіргі қойылатын талапқа сай жаңа технологиялар - берілетін білім деңгейінің кеңейтілуінің және білім алушылардың білім дәрежесінің артуын талап етуде.

Әсіресе қашықтықтан оқыту технологиясы білім берудің ортасында тұратын оқыту жүйесін құру мүмкіндігін береді. Бұл жүйеде оқытушы білім алушының жұмыстарын, жеке қызығушылықтары мен сұраныстарын ескереді. Білім беру жүйесінің ортасында білім алушы тұратынын ескерсек, оқыту жүйесі тұтасымен өзгереді. Ұстаз білім алушыға арналған өзіндік жұмыстарды ұйымдастырумен шұғылданады. Қашықтықтан оқыту технологиясын қолдануда оқытушының рөлі арта түседі және өзгереді. Осымен байланысты қашықтықтан оқыту технологиясын қолданып жүргізілетін білім беру сапасын бақылауды дұрыс жүргізу және жүзеге асыру мәселесі туындайды.

Әдебиеттер:

1. Е.С. Полат. Дистанционное обучение: Учебное пособие для вузов.— М., 2008
2. Демкин В.П., Можаева Г.В. Технологии дистанционного обучения. - Томск, 2002
3. Журнал «Информатика негіздері»

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ НОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ ПРИ ОБУЧЕНИИ В СИСТЕМЕ ТЕХНИЧЕСКОГО И ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Все мы уже знаем, что занятие - это одна из форм организации обучения, которая осуществляется преподавателем в установленное время, с постоянной группой студентов, в ходе которой решаются дидактические, ситуационные задачи обучения, при этом идет воспитание и развитие личности, вытекающие из целей обучения. Но все занятия проводимые в колледже отличаются от занятий в вузе, они по своей структуре и типологии ближе к школьному, причем к уроку комбинированного типа, в котором сочетаются и реализуются функции разных типов уроков, изложение нового материала и закрепление, совершенствование знаний, умений и навыков студентов.

Студент отличается от школьников своей профессиональной направленностью личности, более серьезным отношением к вопросу профессионального и самоопределения, в колледже студенты стремятся «стать взрослым». Нужно отметить, очень разнородный состав студенческих групп по успеваемости (по отдельным предметам и в целом), уровню развития внимания, сформированности общеучебных умений, дифференцированному подходу к изучаемым предметам и преподавателям.

Поэтому основной целью всех преподавателей многопрофильного медицинского колледжа «Авиценна» является формирование профессиональных компетенций студентов, где они одновременно расширяют общеобразовательный кругозор и развивают личностные качества, а также подготовка студентов к продолжению образования в высшем учебном заведении по выбранной специальности. Выбор специальности в ВУЗе связано с развитием необходимых для познавательных процессов как - внимание, память, мышление, а также научить формировать учебные умения, как конспектировать, искать и анализировать информацию, слушать других, выступать с докладом, высказывать свое личное мнение, уметь дискутировать и т.д. При развитии и формировании устойчивой профессиональной мотивации студентов.

В современном мире, чтобы быть конкурентоспособным, необходимо внедрять новые инновационные технологии. В многопрофильном медицинском колледже «Авиценна» работа преподавателя со студентами имеет свои особенности.

Выбор наиболее эффективных методов или методик обучения, которая влияет на подготовку и проведение занятия.

Одна из особенностей урока в ТиПО, заключается во взаимосвязи профессионального и общеобразовательного компонента обучения. Без уровня общеобразовательной грамотности студенты не смогут овладеть многими теориями и технологиями профессиональной деятельности, поэтому изучение общеобразовательных предметов должно иметь профессиональную значимость. Студенты нашего колледжа понимают, для чего изучается тот или иной общеобразовательный предмет и какое значение это имеет для его будущей профессии, каким образом новое знание будет служить основой на решение им профессиональных задач.

Но нельзя останавливаться на достигнутом, поэтому все преподаватели многопрофильного медицинского колледжа «Авиценна» используют такие виды структур занятия как:

1. Преподаватель все вопросы данной темы излагает в строгом порядке, т.е. преподаватель последовательно располагает учебный материал, которая зафиксирована в рабочей учебной программе, силлабусе и календарно-тематическом плане. Изучение материала происходит постепенно, шаг за шагом, без нарушения предметной логики содержания данного материала с приоритетным изложением вопросов.

2. Модульная структурарассматривается как отдельная тема или раздел. Это единый логический блок, который прорабатывается на занятиях и они связаны между собой

определенной логикой и последовательностью, методами преподавания и оценочными средствами.

3. Сам материал имеет свою структуру, разнородный концепт, где учебная информация темы рассматривается с позиции социального, исторического и других подходов, точек зрения.

4. Преподаватель свое занятие по данной тематике разрабатывает на основе одного студента, как однородная деятельность, где использует родственные методы обучения.

5. Во время групповой работы, студенты изучают тему как систему дифференцированного задания, взаимообучения и самооценки, сотрудничества в процессе учебной деятельности и при этом получают высокий результат.

6. На практическом занятии, преподаватель студентам дает ситуационное задание, т.е. преподаватель создает образовательную ситуацию - от мотивации до постановки проблем и коллективного ее обсуждения и решения.

7. Преподаватель свою траекторию обучения строит на основе индивидуального задания, который творчески выполняется во время занятия и во внеурочное время. При этом преподаватель обращает большое внимание на самостоятельную работу студента (СРС) в процессе решения учебно-познавательных проблем и его разрешение.

Для активизации познавательной деятельности студентов на занятиях преподаватели нашего колледжа используют следующие, наиболее распространенные способы и приемы:

- при изучении материала, преподаватели стараются студентам раскрыть тему, раздел, весь материал урока, который определяет место данного учебного материала в общей системе знаний и показывает его значение при изучении последующего материала.

- на занятиях используют межпредметную связь, которая помогает систематизировать данный материал и установить связь. При этом студенты видят способы применения знаний и у них появляется желание их пополнить.

- преподаватель на занятии делает подбор информации, т.е. усложняет учебный материал и при этом делает подбор, таким образом, чтобы он был трудным, но и в то же время посильным. Все знают, что очень простой и очень сложный материал не вызывает интереса у студента. Поэтому преподаватель усложняет свой материал за счет теоретического обоснования явлений или процессов.

- материал в учебнике постепенно устаревает, поэтому необходимо постоянно показывать студентам современные научные достижения (тем более, что медицина не стоит на одном месте), предоставляя при этом новую информацию, полученную в спец журналах, на выставках, по интернету и т.д.

- если постоянно использовать разнообразные формы и методы приемов обучения, как студентам так и преподавателям быстро надоедает. Поэтому преподаватель должен предусмотреть на занятиях смену видов учебной деятельности каждые 10-15 минут.

- студенты не должны привыкать делать только то, что им интересно. Если исчезнет занимательность у студентов, то может совсем пропасть весь интерес. Нужно, чтобы студенты понимали, что в жизни много приходится делать обязательных действий без непосредственного интереса.

8. Преподаватели нашего колледжа для повышения эффективности усвоения материала используют разнообразные средства обучения, в первую очередь, наглядные, а также муляжи и тренажерные технические средства на 15-30% при поддержании устойчивого внимания и интереса. Наглядность, применяемая в нужный момент занятия соответствует с поставленной задачей.

9. Вопросы самому себе и ответы на них, т.е. «логические вопросы», этот прием можно использовать для разнообразия процесса изложения и при этом этот прием хорошо привлекает внимание студентов.

10. Преподаватели колледжа перед студентами ставят постановку вопросов по ходу изложения материала. Этими вопросами преподаватель как бы вовлекает их в процесс изложения. Поэтому преподаватель ставит определенную цель при обучении постановки вопросов:

- научить студентов уметь выслушивать ответы своих сокурсников, а также уметь задавать вопросы на воспроизведение пропущенного или исправления;

- уметь давать задания студентам и ставить вопросы к материалу учебника или конспекту лекции.

11. Во время занятий необходимо преподавателю научить студентов правильно применять темпы работы, т.е. слишком замедленный темп у студентов способствует рассеянию внимания, снижается его активность, а уж слишком быстрый темп также неблагоприятен, так как большинство студентов не успевают следить за мыслью студента, при этом теряется темп выполнения задания, появляется утомляемость, отставание и отключение от работы.

12. В конце выступления студента, преподаватель совместно со студентами должен проводить краткий итог каждого вопроса изложения.

13. Преподаватель должен обучить студентов правильно излагать материал в живой манере, где исключается монотонность. А также преподаватель учит студентов при изложении материала выделять голосом разные части материала. При этом должна быть умеренная и уместная мимика и жестикуляция.

14. Преподаватель при объяснении нового материала, ему целесообразно перемещаться по аудитории. А вот сидеть преподавателю во время объяснения нового материала - плохо.

15. Преподаватели клинических дисциплин колледжа используют опережающие домашние задания, т.е. на весь раздел, как теоретического, так и практического домашнего задания на выбор студентам, дифференцированные домашние задания, домашние задания с использованием всех ресурсов включая Интернет.

Преподаватель в праве выбирать, где и когда использовать перечисленные приемы, в каких сочетаниях применять, сообразуясь с условиями работы, содержанием учебного материала, группу студентов, собственного опыта и т.д. В этом и заключается педагогическое мастерство преподавателя, который постоянно совершенствуется, непосредственно повышает свою квалификацию и расширяет свой педагогический и методический опыт, а также адекватно использует его для достижения целей обучения, воспитания и развития высококвалифицированных, конкурентоспособных специалистов среднего звена.

Использованные литературы:

1. В.В.Краевский, Хуторской А.В. Основы обучения. Дидактика и методика: учеб, пособие. — М.: Академия, 2007.
2. Государственная программа развития технического и профессионального образования в Республике Казахстан на 2008-2012 годы. — Астана, 2008.
3. Г.К.Селевко. Традиционная педагогическая технология и ее гуманистическая модернизация. — М.: НИИ школьных технологий, 2005г.

Медеубаева Б.Б., Жузбаев Н.К., арнайы пән оқытушылары,

Қаратау құрылыс-техникалық колледжі, Қаратау қ.

Medeubaeva B. B., Zhuzbayev N. K., teachers of special disciplines, Karatau Construction and Technical College, Karatau city

nariman20@mail.ru

МАМАНДЫҚТЫ ИГЕРУДЕГІ КӘСІПТІК-ТЕХНИКАЛЫҚ ІС-ТӘЖІРИБЕЛЕРДІҢ РӨЛІ

Бұл мақалада кәсіптік білім беру мекемелерінде өндірістік іс-тәжірибелерді ұйымдастырудың маңызы, студенттерден дайын өнімді қабылдайтын тұлға ғана емес, өз бетімен ізденетін, дербес іс-әрекет жасай алатын тұлғаны қалыптастыру мәселелері қарастырылады.

Түйінді сөздер: Техникалық және кәсіптік білім беру, іс-тәжірибелерді ұйымдастыру, кәсіби даярлық.

THE ROLE OF PROFESSIONAL AND TECHNICAL PRACTICE IN THE DEVELOPMENT OF THE SPECIALTY.

The article deals with the importance of the organization of industrial practice in professional education organizations, the formation of the personality of a student who develops independently and is capable of independent actions, and not as a person accustomed to ready-made things.

Keywords: Technical and professional education, organization of practice, professional training.

Құзыретті маман даярлау, техникалық және кәсіптік білім берудің мақсатында «білім алушылардың білімдік белсенділігін арттыру технологиясын» пайдалана отырып, жаңа оқыту технологиясы бойынша білім беру мақсаты студенттерге өндірістік ситуациялар беру арқылы өз бетінше жұмыс жасау қабілетін, дұрыс шешім қабылдау мүмкіндігін қалыптастыру арқылы бәсекеге қабілетті маман ретінде дамуына көмектесу.

Теориялық білім тәжірибемен ұштасқанда ғана маман кәсібіне төселіп, көш ілгері жұмыс атқаруға қабілеті артады. Осыған байланысты, өндірістік тәжірибеге тарту жұмысына да елеулі көңіл бөлініп отырғаны айтылды. Қазіргі таңда жұмыс берушілер кадрларды мақсатты даярлауға көптеген қаражат бөліп отыр [1, 72-76 б.].

Ұлы Абайдың «Адам баласын заман өсіреді, кімде-кім жаман болса, оның замандастарының бәрі кінәлі» деген әйгілі сөзін еске алсақ, қазір аллаға шүкір, еліміз еңсе көтеріп, әлемдік өркениет пен ұлттық рухани құндылықтарымызға бет бұра бастадық. Жеке тұлғаны оқыту мен дамытудағы белгілі әдістердің рөлін бағалай отырып, қоғам дамуының әр кезеңінде адам ақыл - ойының «терең қайнарына бойлай алатын» әдістерді пайдалану жолындағы ізденістер мен ұсыныстар бүгінгі таңда өзекті деп санау қажеттігін айту керек.

Қазіргі таңда білікті маман даярлаушы техникалық және кәсіптік білім жүйесінде бәсекеге қабілетті маман қалыптастыру үшін, алдымен, маманның кәсіби құзыреттілігін қалыптастыру керек деген әр түрлі пікірлер жиі айтылуда.

Кәсібиліктің бірден келе салмайтындығы белгілі, оны әр мұғалім ерте ме, кеш пе меңгеруі тиіс. А.Маркова оның кезеңдерін төмендегідей етіп бөледі: оқытушының өз мамандығына бейімделу кезеңі: мамандықта өзін-өзі өзектендіру кезеңі: мамандықты еркін меңгерген кезең: мамандықта шығармашылық деңгейге жеткен кезең. Осылайша ғалым кәсіби құзыреттіліктің сипаттамасын шебер-оқытушының, жаңашыл-оқытушының, зерттеуші-оқытушының, кәсіби дәрежесіне көтерілген оқытушылардың жиынтық бейнесі ретінде қарастырады [4, 110 б.].

Осыған орай, болашақ кәсіби құзыретті маман осы ақпараттық қоғамнан тыс қалмай, жедел ойлаушы, жедел шешім қабылдаушы, ерекше ұйымдастырушылық қабілетті, нақты бағыт-бағдар беруші болып шығуы — бұл қазіргі заманның басты талабы.

Техникалық және кәсіптік білім беруде оқу орындары мен әлеуметтік серіктестіктердің байланысының жақсарғандығын осы секілді игі бастамалардан аңғаруға болады.

Жастардың табысты еңбек етуі төмендегі факторлармен тығыз байланысты: біріншіден, қазіргі таңдағы білім алу көзі кеңейіп, өз бетімен білім алушыларға мол мүмкіндік туып отыр; екіншіден, білім әлемінде өз жолын тауып, өздігінен білім алуға ұмтылыс жасау; үшіншіден, адамның өзіндік қызығушылығы, түрлі мотивтері болуы; төртіншіден, жұмыс істейтін орында оның үнемі даму үстінде болуына жағдай жасалуы мен шет елдермен тәжірибе алмасу.

Техникалық және кәсіптік білім беруге қазіргі таңда ел көлемінде айрықша мән беріліп отыр. Кәсіптік-техникалық білімнің бәсекеге лайық ілгерілеп дамуы мемлекет, бизнес құрылымдарының және азаматтардың әлеуметтік жағдайына орасан серпін берері сөзсіз. Елдің экономикалық қуаты да осы аталып отырған сала мамандарына тәуелді екені ақиқат. Жалпы бұл сала мамандарына біздің өңірімізде де сұраныс жоғары. Үкіметтің арнайы қаулысымен бекітілген тұжырымдамасында жастардың халықаралық стандарттарға сәйкес келетін отандық кәсіптік білім алуына жағдай жасау, жастарды жұмыспен қамту және жұмысқа орналастыру деңгейін арттыру мәселелері де қарастырылған. Ал оны іске асыру ортақ мүдде болғандықтан, сала мамандарының әріптестік жұмысы оң нәтижелерге қолжеткізетіні анық.

Сондықтан олардың функционалдық сауаттылықтарын кәсіби шеберлікпен ұштастыру үшін нәтижеге бағытталған білім беру үлгісінде мақсатты түрде білім беретін, қалыптастыратын, дамытатын андрогогикалық процесс қажет. Басқаша айтқанда ересектерге

арналған, жалпы және кәсіби білімнің қажеттілігін дамыту, ғылым, білім мен мәдениет жетістіктері арқылы адамдардың жалпы мәдениеті мен әлеуметтік белсенділікті дамытуға бағытталған танымдық іс-әрекетке ынталандыру үшін білім беру. Қазіргі білім беру парадигмасы «білікті адамға» бағытталған білімнен «мәдениет адамына» бағытталған білімге көшуді көздейді. Бұл білім беру жаңаша ұйымдастыру- оның философиялық, психологиялық, педагогикалық негіздерін, теориясы мен тәжірибесін тереңірек қайта қарауды қажет етеді.

Кәсіптік білім жастарымыздың мамандық таңдауы үшін қажетті өрісті қамтамасыз етуге, ал ересек тұрғындар үшін олардың жаңа жоспарлы іспен айналысуына, кәсіби шеберлігін жетілдіруіне бейімделген. Қазіргі жастардың кәсіптік білімге деген қызығушылықтарының арта бастағанын байқаймыз.

Сондықтан бүгінгі күні еліміздің білім жүйесінде оқыту үдерісін тың идеяларға негізделген жаңа мазмұнын қамтамасыз ету міндеті тұр.

Маман даяраудағы тағы бір тиімді бағыт – дуалды оқыту жүйесі. Дуалдық оқыту жүйесі – оқу орнындағы кәсіптік оқыту (теориялық оқыту) мен өндірістегі шәкірттікті (практикалық оқыту) байланыстыратын оқу процесін ұйымдастыру тәсілі болып саналады. Елімізде 421 колледжде дуалды жүйе бойынша оқыту жүргізіледі. «Кәсіпқор» холдингі» КЕАҚ колледждерге дуалды оқытуды енгізу бойынша оқу-әдістемелік және консультативтік көмек көрсетеді.

Қазақстан – 2010 жылдан бастап Еуропалық білім қорының (ЕБҚ) ұсынысымен басталған Туриндік процестің белсенді қатысушысы.

Осы бағыттың операторы ретінде холдинг ТЖКБ жүйесіне қатысты саясатты сараптайды. Туриндік процесс кәсіптік және техникалық білім беру саласында тиімді саясат әзірлеуде, оны еуропалық жүйемен интеграциялауда және халықаралық озық тәжірибеге ұштастыруға бағытталған.

Оған ЕБҚ-ның 30-дан аса серіктес елі қатысады. Олардың саны жыл сайын артуда. Қазіргі таңда Туриндік процестің талдауына сүйене отырып санды және сапалы мәліметтер жинаудамыз. Зерттеу нәтижелері отандық ТЖКБ жүйесінің дамуына септігін тигізеді деп ойлаймыз.

Білім ордасында студенттер арнайы пәннің өздеріне керек және маңызды екенін сезінуі керек. Мамандықтар бойынша арнайы пәндер арқылы білім беру мемлекеттік білім стандарттары негізінде құрылған типтік жұмыстар бағдарламалары, оның негізінде дайындалған оқу, жұмыс бағдарламалары, тақырыптық – күнтізбелік жоспарлар, оқу – әдістемелік кешендер, электрондық оқулықтар, жаңа ақпараттық – технологиялар, тірек-сызба, сын тұрғысынан ойлау, рефлексия әдістері қолданылып келеді.

Мұның барлығы маман моделінің нарықтық экономикада қажеттілігін тұрғызуға бағытталуы негізделеді. Себебі, соңғы кезде білім саласында біліктілік моделінің құзыреттілік моделіне ауытқуы көп қарастырылып келеді, яғни жұмыс берушіні көбіне біліктілік емес, құқық, ақпарат, әлеуметтік сала жағынан құзыретті мамандар қазықтырады.

Бірақ, біліктілікке қосымша құзыреттілік бірге жүрген жағдайда маман моделі жүйелі әрі сапалы болады.

Қорыта келе, кәсіби даярлықта әрбір кәсіптік оқу пәнінің білім мазмұны мен әдістемелік жүйесі негізінде жеке тұлғаға қойылатын кәсіби деңгейін, нәтижеге бағытталған сауаттылық шешімін табу керек. Себебі кәсіби даярлықта педагогке қажетті кәсіби құзыреттіліктерді толыққанды меңгерген оқытушы, студентті оқытуда, білім алу нәтижесіндегі құзыреттіліктерді сапалы меңгерте алатыны сөзсіз.

Библиографиялық тізім:

1. Азгальдов Г.Г., Костин А.В. Интеллектуальная собственность, инновации и квалиметрия // Экономические стратегии. - 2008. № 2 (60).- стр., 162-164.
2. Базылқызы Г., Әлемдік тәжірибе: дуалды оқыту әдісі. Қолжетімділік тәртібі: <http://i-kz/news/2013/02/21/6895375.html>. 06.03.2013.-4,5-б.
3. Бұзаубақова Қ.Ж., «Мұғалімнің инновациялық даярлығын қалыптастыру». Алматы. Жазушы, 2006.

4. Макаренко А.С., Психология труда учителя. М., «Просвещение», 1993.

5. Назарбаев Н.Ә. «Қазақстан – 2050» Стратегиясы қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты // Егемен Қазақстан. - 2012. - № 106 (28143). - 14 желт. - 6, 7-б.

6. Назарбаев Н.Ә. Қазақстанның әлеуметтік жаңартылуы: Жалпыға Ортақ Еңбек Қоғамына қарай 20 қадам // Егемен Қазақстан. - 2012. - № 97 (28456). — 10 шілде. - 6, 7-б.

7. Унайбаев Б.Ж., Дуальная модель профессионально-технического образования. Режим доступа: <http://forum.eitiedu.kz/index.php/2012/01/04/dualnaya-model-p-t-obrazovaniya/03.2013>. – стр., 5, 6.

Күрмет Е.,

«Колледж мектеп интернат», Ақмола обл.

Kurmet_erasyl@mail.ru

ТЖКББ-ДЕГІ ҚАЗІРГІ БІЛІМ: ДӘСТҮР, ТӘЖІРІБЕ ЖӘНЕ ИННОВАЦИЯ

Мен осы оқу орнында толық 6 жыл қызмет етудемін. Нұр - Сұлтан қаласындағы Сәкен Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университетінде білім алдым. Университетте кредиттік оқыту технологиясымен білім алдық. Колледжге жұмысқа орналасқанда алғашқы жылдары ескі жүйемен оқу іске асырылды. Соңғы жылдары ол жүйеден бас тартып, оны модульдік оқыту технологиясына, кредиттік оқыту технологиясына және дуалды оқыту технологиясы қарқынды түрде енгізілуде. Бұл технологиялардың өзіндік артықшылықтары және өзіндік кемшіліктері бар. Әр мамандыққа байланысты, сол мамандықты оқыту ерекшелігіне байланысты оқыту технологиясын тиімді таңдай отырып, енгізу керек.

Мен өзім «Фермер шаруашылығы» мамандығының арнайы пәндерінен сабақ беремін. Заман дамыған сайын техникада қатар дамуда. Біздің мемлекетіміз бұл салада өндірушілерге тікелей тәуелді болғандықтан, бұл сала көп артта қалып тұр. Оқу орындарындаға материалды техникалық база ескірген. Зертханалардың көбі көне техникалардан арыла алмай отыр. Облыстағы , аудандағы ірі ірі кәсіпорындардың өзі техникаларын енді жаңалауда. Осы айырмашылық көптеген қиындық туғызуда. Колледжде жұмысшы мамандықтарды оқыту дуалды оқыту жүйесі арқылы іске асырылуда. Дуалды оқыту жүйесінің негізгі мақсаты – техникалық – кәсіптік оқу орындарының жұмыс беруші жеке сектордағы өндіріс, шаруашылық мекемелерімен серіктестік ретінде бірлесе отырып, нарық заманында бәсекелестікке төтеп бере алатын, жаңа инновациялық-технологиялық бағдарламаларды меңгеруге дайын жұмысшы мамандар даярлау. Қазіргі кезде әлемде оқытудың дуалды жүйесі-техникалық және кәсіптік мамандар даярлаудың ең тиімді жолдарының бірі болып табылады.

Дуалды оқыту жүйесін енгізуге ыңғайлы болып табылатын еді, егер әлеуметтік серіктестер бізбен толыққанды жұмыс атқарса. Серіктестерді де түсінуге болады. Оларға ол үшін еш төлемақы төленбейді. Әрбірі шаруасын дөңгелетудің қамымен жанталасуда. Осы тұста үкіметтің алдына қойылатын, шешімін таппаған сұрақтардың бірі материалдық техникалық базаны дамыту немесе әлеуметтік серіктестердің жұмысшыларының тәлімгерлігі үшін ақысын төлеу болып тұр. Біздің түлектер жұмысшы маман иелері болғандықтан, оқу барысындағы тәжірибенің алатын орны ерекше. Оқу барысындағы өндірісте өткен кәсіптік тәжірибелері болашақ маманның бәсекеге қабілетті, сұранысқа ие жоғары білікті маман болып шығуына зор үлесін қосады. Бұл мамандықтың иесінің жерде қалмайтыны айдан анық. Агроөнеркәсіп саласы экономикамызға ықпал ететін саланың бірі. Осы облыстағы егіншілік жүйесі жақсы дамыған. Осы егіншілік жүйесіне, ауыл шаруашылығының басқада саласына қажетті техникаларды сатумен және техникалық күтімін жүзеге асыратын "Евразия Групп" ЖШС колледждермен тығыз байланыс орнатып, ө/о шеберлерін, студенттерді сол техниканың қыр сырын үйретуге жәрдемдесе білім беру жүйесіндегі осы саланы көптеген қиыншылықтан

құтқаратын еді. Техникалық және кәсіптік білім беру жүйесіндегі өндірістік оқыту шеберлерінің алатын орны ерекше. Осы тұста өндірістік оқыту шеберлерінің біліктілігін арттыру, өз салаларының өндірістерімен тығыз байланыс орнату, шет елдерге кәсіптік біліктілік арттыру курстарынан өтіп тұруы, осы саланың дамуына үлкен үлесін қосатын еді. Соңғы жылдары мектеп түлектерінің ынталары шет елдерде білім алуға, шет елдерде қалып жұмыс істеуге аса ақтты артып келеді. Бұлда бір жағынан біздің білім саласының, елдің экономикалық жағдайының төмен екенін білдіріп тұр. Жастар елдің болашағы. Еңселі ел болу, тарихи сахнада қазақ елін алтын әріппен қалдыратын осы жастар, келешекке ұрпақ. Бұл жастардың білім, білік, тәрбиесіне аса мән беруіміз керек. Себебі бұл өскелен ұрпақ ата-бабаларымыз сан жылдар бойы армандаған тәуелсіз мемлекетте тәрбиеленіп, білім алуға. Осы салаға үкімет жақсы назар аударса деген ой.

Жоғарғы оқу орнындағы білім беру жүйесі жақсы дамуда. Соңғы жылдары әрбір университеттер шет елдің алдыңғы қатардағы жоғарғы оқу орындарымен тәжірибе алмаса жұмыс жүргізуде. Бұлда осы саланың дамуына жақсы үлесін қосады. Оқытушылар құрамында арнайы мемлекеттік бағдарламалар бойынша шет елдерде оқуда. Жоғарғы оқу орындары техникалық және кәсіптік білім беретін мекемелермен тығыз байланыста жұмыс атқарса, оқу бағдарламаларын талқылай отырып жасаса кем жерлері толықтырылып қалатын еді. Тәжірибе жағына көп назар аударылса дұрыс еді. Мемлекет тарапынан кәсіпорындар базасын жаңартып, жаңадан өндірістер салып, сол салада студенттер дайындасақ, дуалды оқыту жүйесі толығымен іске асар еді. Бұлардың барлығы уақыт өте орны толатын болар деген сенімдемін.

ТЖКББ мекемелерінің алда тұрған негізгі мақсаты халықаралық стандарттарға сай келетін білікті маман дайындау. Осы мақсатта бүкіл әлем көз тігіп отырған студенттер арасында өткізілетін WorldSkills чемпионаты дәстүрлі түрде өткізілуде. WorldSkills - жұмыс кәсібі мен шеберлік дағдысының беделін арттыруды көздейтін халықаралық сайыс. Бұл сайыстың арқасында студенттердің деңгейі көтеріліп, сырт елдерде өз біліктіліктерін көрсетуге мүмкіндік беріліп тұр. Бұл жолдада бір қиындық, яғни кейбір мамандықтарда материалдық техникалық базамыздың халықаралық стандартқа сай келмей қалуы болды. Оқу орны тек қана зәулім ғимарат, парта-орындық, кітап, компьютермен өлшенбейді ғой.

Ең бастысы білікті кадрлар мен бірге, колледждің материалдық-техникалық базасы, заманауи лабораториясы, әр салаға қажетті құрал-жабдықтары болғаны абзал. Бұл бағытта «Жас маман» жобасы жүзеге асырылуда.

Тұңғыш Президент Нұрсұлтан Назарбаевтың Жастар жылының ашылу салтанатында жарияланған тапсырмасына сәйкес «Жас маман» жобасы жүзеге асырылуда. Бұл жоба «Жастар – ел тірегі» ұлттық жобасының құрамына кіреді.

Аталған жобаның негізгі мақсаты – сұранысқа ие өнеркәсіптік және сервистік 100 мамандық бойынша 180 колледж бен 20 ЖОО-ын жаңғыртуды және білікті мамандарды даярлауда халықаралық тәжірибені енгізу. Жоба аясындағы барлық шешімдерді Комиссия талқылап, қабылдайды. Осыған орай Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігі сұранысқа ие 100 мамандықтың тізімін анықтады. Колледждерде кадрларды дайындаудың халықаралық стандарттарын енгізу үшін шетелдік серіктестер тартылады. Олармен бірлесіп кадрларды дайындау бағдарламаларын жаңарту, оқытушыларды даярлау және оқу орны мен менеджмент процестерін жетілдіру бойынша жұмыс ұйымдастырылған.

Колледждерді жабдықтауға арналған жабдықтардың тізімі жергілікті атқарушы органдар мен колледждердің ұсыныстарына, жұмыс берушілердің талаптары мен WorldSkills стандарттарына сәйкес жасалған. Осының арқасында жұмысшы мамандықтарға деген қызығушылық артып келеді. Осы қарқында жұмыс жасалса, алдағы уақытта колледждің материалдық техникалық базасы жаңарып қалатын еді.

Дюсова Ш.Д., музыкалық пәндер бойынша арнайы пән оқытушысы, «Ақтөбе гуманитарлық колледжі» МКҚК, Ақтөбе қ.

Dyussova Sh.D., teacher of special disciplines in music disciplines,

"Aktobe Humanitarian College", Aktobecity

shdusova@mail.ru

ДИАЛОГТЫҚ ОҚЫТУДАҒЫ КОММУНИКАТИВТІК ДАҒДЫЛАРДЫ ДАМУЫ

Қарастырылып отырған мақала музыка Ақтөбе гуманитарлық колледжінің «Музыкалық білім беру» мамандығы бойынша, диалогтық оқытудағы коммуникативтік дағдысын дамыту, тіл мәдениеті дамыған кәсіби тұлға қалыптастыру.

IN DIALOGIC LEARNING DEVELOPMENT OF COMMUNICATION SKILLS

The article is devoted to the development of communicative skills in dialogic learning, the formation of a professional personality with a developed language culture in the specialty "music education" of the Aktobe humanitarian College of music.

Түйінді сөздер: Жаңа технология, диалогтық оқыту, коммуникативтік дағдыны дамыту,

Кіріспе

«Талант неғұрлым ірі болса, соғұрлым қарапайым болады, неғұрлым шебер орындаса соғұрлым ұғымды болады,...» деп З.Қабдолов айтқандай адамның таланты ашылған сайын олардың көзқарасы өзгерт бастайды. [3] Мысалы, музыканың ішіне енгенде сен өз орныңды табу үшін емес, музыкадан алатын орныңды табу үшін жұмыстануың керек. Яғни сенің дауысың жеке бір қайталанбас үн болып орнығуы үшін жұмыстануың керек. Менің ойымша, әр адам, ол бала болсын, ересек болса да, оның басында көптеген идеялар пайда болады және олар неғұрлым көп туылса, соғұрлым адам осы идеяларды беруді қажет етеді. Музыкалық қабілеттің дамуына коммуникативтік дағдылардың атқаратын ролі тығыз байланысты. Музыка кез-келген адамның қиялын дамыта түседі. Сол себептен балаға музыкалық тәрбие беруде музыка адам өмірінің ажырамас бір бөлігі ретінде алып қарап, кішкентайынан оны терең түсінуге, суреттеп айтып беруге бағыттауымыз керек. Біз, кәсіби маман дайындайтын болғандықтан, әңгіме студенттің жан-дүниесі рухани құндылықтарға бай, қызықты әрі пайдалы жағын сіңірген, бәсекеге қабілетті музыка жетекшісін тәрбиелейміз.

Музыка тілі – басқа тілдерге қарағанда күрделі тіл және диалогтық оқытудың вербалды емес коммуникация орын алған. Дауыстың жоғарылығы, биіктігі, ұзақтығы, бояуы мен тембрі, күші тәрізді қасиеттері бар. Осындай қасиет, белгілерді құбылтып қолдану және студентке жеткізу музыка мұғалімінің өнерпаздық дарынына, тәжірибесіне көркемдік танымына, көңіл күйіне және рухани болмысына байланысты. Студент диалог құру арқылы терең ойлау қабілетін дамыту, коммуникативтік қатынас орнату арқылы музыкадағы көркемдік нышанын айқындап, әсемдікті сезінуге және оны жалғастыруға мүкіндік алады. Диалогтық оқытудың баламасы ретінде оқытушы сабақты дайын күйінде бере салмай, өзінің шеберлігі арқылы диалог құрып, білімді игеруіне әрекет ету керек. Қарым-қатынасты дамытуда балаға жағдай туғызғанда ғана қызығушылығын артып, қабілеті ашылып, осы мақсатқа қол жеткіземіз. «Тіл – қарым-қатынас құралы» деп айтқандай тілді меңгеру үшін анағұрлым көп тілдесу керек.

Жаңа педагогикалық технологиялардағы диалогтық оқыту туралы көзқарастар

Оқыту мен оқудағы жаңа тәсілдер модулін басшылыққа алып, «диалогтік оқытуды» тәсілін енгізу арқылы сабаққа өзгерістер енгізудің басты себеп, Выготскийдің «ЖАДА» арқылы оқыту, өз бетімен жасай алмайтын тапсырмаларды өзгелердің көмегімен орындайды» деген тұжырымдамасының әсері еді. Оқушылар көбірек білетін басқа біреумен диалог жүргізу мүкіндігі болған жағдайда, оларды оқыту оңай болады.

Диалогтық оқыту модуліндегі Александердің (2004) тұжырымдамасындағы «Әңгіме-қарым-қатынас жасаудың бір сарынды үдерісі емес, керісінше әңгіме барысында идеялар екі жақты бағытта жүріп, оқушы білім алу үдерісі алға жылжиды деп тұжырымдайды. Мерсердің зерттеуіне сәйкес, әңгімелесу оқушылардың оқуының ажырамас бөлшегі болып табылады және әңгімелесудің үш түрін көрсеткен:

1. Әңгіме-дебат;

2. Топтық әңгіме;

3. Зерттеушілік әңгіме

Бұл модуль мен үшін пайдалы әрекеттерді туғызып, оны өз тәжірибеме қолдануға мүмкіндік берді. Диалогтік оқыту барысында жұмыс түрлері де сатылап, біртіндеп дамып отырады. Ұжымдық жұмыс түрлеріне оркестр, хор сыныбын жатқызатын болсақ, студент талдау жасай, жинақтай отырып, қарым-қатынас дамиды. Ұжымдық жұмыстың қиындығы сол ерекшеленбей, үндестік сақтап, үйлесімділік қарым-қатынаста болу. [11]

Диалогтық әңгіме, оның ішіндегі әңгіме-дебатты «Студенттердің бос уақытының көп болуы» тақырыбында студенттердің өзара диалог жүргізу арқылы өз шешімдерінен қабылдап, қарама-қарсы пікірлер берілседе өз шешімдерін өзгертпеу үшін шығармашылығын, білімін дәлелдеу үшін өмірмен ұштастыра білді. Осы бағытта жұмысты жалғастыру үшін сабақта студенттер білгендерімен алмасу мақсатында зерттеушілік әңгімелерді қолдануды жалғастырдым.

Мерсер (2000) сипаттағандай, білімді бірлесіп алуда немесе «пікір алмасу» барысында тең құқылы серіктестер болып табылады. Мерсердің зерттеуіне сәйкес, топтағы диалог оқушылардың зияткерлік дамуына және олардың нәтижелі оқуына ықпал етеді. Мерсер әңгімелесудің үш түрін ажыратады, олар көбінесе студенттер қатысады:

* Әңгіме-пікірталас;

* Кумулятивті әңгіме;

* Зерттеушілік әңгіме.

Диалогтік оқыту әдісіндегі жаңа технологиялардың арасындағы өзара байланыс

«Жаңа кезеңге жаңа көзқарас» деп Мұхтар Арын айтқандай баланың коммуникативтік дағдысын өсіруде, музыкалық қабілетін арттыруда тапсырмалар біртекті болмай, әрқырынан түрлендіріп берудің орны ерекше. Бұл жағдайда топтық сабақтарда дәстүрлі сабақ шеңберінен шығып, кеңінен қолданып отырған жаңа технология элементтерін жүйелі дайындау міндетін жүктейді. Қабілеті студенттермен қатар дамуы қалыпты жағдайдан қалыс балалардың ән салу арқылы әуенді есту қабілеті, ырғақты айыру, сезу, аспапқа ілесу, әннің құрылысын айыру жұмыстарын диалогтық оқытуда көрініс табады. Теория, сольфеджио немесе хормен ән айту сияқты топтық сабақтарында саралау, талдау, сайыс, бағалау сынды тапсырмалар орындап, бір-бірімен кеңесіп немесе бәсекелесіп асып түсуге тырысады. Соның нәтижесінде қазақ музыка үлгілерін ұсынып, бағыт беру арқылы ауқымын кеңейтіп, мазмұнына теориялық талдау, шығармаға аннотация жасап, ақпарлы мағлұмат алып, тілдесімді кеңейе түседі. [6]

Диалогтық оқытуда музыкалық білім беру пәнінің кіріктірілген сабақтарында пайдалану, оқушының шығармашылық, интеллектуалдық қабілетінің дамуына, өз білімін өмірде пайдалана білу дағдыларының қалыптасуына әкеледі. Бір пәннің өзінде шығарманы талдау, мәлімет беру, теориялық сұрақтарға жауап беру және шығармаларды сахналап беру бірнеше пәннің басын біріктіреді.

Сабақ барысында Блум таксономиясы, Джиксо әдісін қолдану жаңа тақырыпты постер жасау арқылы қорғау диалогтік оқыту әдісін жандандырды. Топ ішінде талқылаулар, тобын алға тарты мақсатында белсенді диалог жүргізу қолға алынды. Жұмыс барысында өз беттерімен бір модель жасап, топ мүшелерімен стикерге баға қойып, өз пікірін ұсыну, кері байланыс орнату айтылым дағдысымен қорытындылайды.

Заманауи технологияға сүйеніп өткізген жеке, жұптық, топтық және ұжымдық, өзіндік, ансамбль құру жұмысы ретінде алынған диалогтық оқу әдісі топ ішіндегі барлық студенттердің тақырыпты талқылап отыруы студенттің ойын кеңейтіп, тілін дамытады және сыни тұрғыда еркін ойлау қабілетін жетілдіреді. Топта өткізген сабақтарымда «Кілттік сөздер», «Ой шақыру», «Миға шабуыл», «Білім галерея» стратегияларын қолданып қана қоймай диалогтық тығыз байланыс ортасын орнаттым.

Балалардың коммуникативтік қабілетін дамыту мақсатында ойын элементтерін қолдануды ағымдағы жылы аймақтық семинарда үлгіледім. Коммуникативтік қабілетін

дамыту үшін қолданылатын ойын түрлерінің әрбірінің белгілі бір мақсаты және ерекше спецификасы бар. Соның ішінде шығармашылық ойындар, сюжеттік-ролдік ойындар, мақсатқа бағытталған ойындар қолдандым.

Диалогтық оқытудағы коммуникативтік дағдының даму сатысы

Студенттердің коммуникативтік дағдысының білімінен ұзап кете алмайды. Алғашқы курста шығармашылық іс-әрекет басталғанға дейін жұмысты орындауға қажетті білім, ақпарат жетіспей жатады. Сондықтан коммуникативтік дағдының жас ерекшелігіне, қабілетіне, ыңғайына, қажетіне, іс-әрекеттің нәтижесіне қарай әр түрлі дамыған. Оның тиімділігі көзбен көріп, құлақпен естіп, есте сақтай отырып, студентті ізденіске, іскерлік пен танымдық ынтаға, коммуникативтік дағдыны жетілдіру арқылы түрлі мәселелерді шеше білуге, тапқырлыққа, жаңа ғылыми ізденіске жетелейді. Оқу үрдісінде шығармашылық іс-әрекеттің даму сатысы жоспарлай білу қажет.

Үнемі сабақ үрдісін орындап қана қоймай, студент бір мезгіл музыканың әсем, әдемі үнін ниетпен тыңдай оны тілдік формада жеткізу үлкен талғамды қажет етеді. Музыканы ниетпен, ынтамен орындау жете ұғыну, түсіну кез-келген адамның сезімталдық қиялын дамыта түседі. [8] Біреулері эмоциялық сезім арқылы қабылдайды, енді біреулері ой-санасын қосып, саналы түрде игеріп, ойын анық суреттеп бере алады. Мұны көркем ойлаудың дайындық кезеңі десек те болады. Осыдан келіп студент үшін кәсіби шеберліктің алғашқы баспалдағы басталады, коммуникативтік дағдылар арқылы музыкалық сауатанып үлкен өнерге қанат қағады. Музыкалық ішкі жан-дүниесі байи түседі. Алғашқы музыкалық сауатын жаңа жинақтаған білім қорымен ұштастырып, зерттеп, зерделеп, салыстыра отырып, аспапта ойнау деңгейінің өскендігін саралайды. [9] Музыканы дұрыс түсіне білу, түсіндіре білуге тәрбиелеу арқылы студенттердің ой-өрісі мен терең сезімін, санасы мен қиялын талғамы мен өнерге деген сүйіспеншілігін, мәдениеттілігін дамытамыз. [10]

Қорытынды. Әрбір студент жұмбаққа толы. Олардың сабақтан алған әсері әралуан, әрқырынан дамып келеді. Сабақ сайын олардың қызығушылығы оянып, жаңа тақырыптың берілуін біліп қана қоймай, еркін диалогтық қатынасқа түсе алады.

Музыка сабағындағы коммуникативтік дағдының тиімділігі шығармашылық белсенділігін арттыру мақсатында арнайы техникалық жаттығулар еста сақтау қабілетін еркін дамытады. Музыкалық-теориялық цикл пәндерінен гармониялық есептер шығару, музыкалық диктанттар жазу, есту қабілетімен жұмыс түрін түрлендіру, өрбітіп, жаңа заманауи технологияларды қолданудың тиімділігі сол, өз дәлемдемелерін ой елегінен өткізіп, ұқыпты сөйлеп, тіл мәдениетін сақтауға машықтанып, коммуникативтік қабілетін арттыруды көздейді. [9]

Түрлі шараларға қатысу сайыстар өткізу, топ болып жарысу кезінде студенттердің белсенділігі артып, коммуникативтік қабілеті шыңдала түседі. Нәтижесінде дені сау, сана-сезімі оянған, рухани ойлау дәрежесі биік, тіл мәдениеті жоғары, бойында ізгі қасиеттер дарыған тұлға қалыптасады.

Нәтижесінде, диалог барысында оқушылар белгілі бір нәтижеге жету үшін пікір алмасу арқылы қызығушылығын арттыра отырып, негізгі білімді пысықтай алады. Болашақта өмір ағымына өзіндік пікірмен ілісе алатын, өзіне сенімді болып, жаңа нәрсеге тәуекелшіл, өмірді жаңаша көзқараспен қарайтын, тіл байлығы терең, өз мамандығында шеберлікті көрсететін студенттер болады деген сенімдемін.

Алайда кейбір жағдайларды салыстыра қарағанда кейбір студенттердің кертартпалық байқатып, топқа қосылмай өз бетінше тірліктермен айналысқан сәттері болды. Сол студенттің деңгейіне байланысты қосымша тапсырмалар беріліп, қызығушылығын ояту, топқа қосу жұмыстарын білдірмей жүргізілдім. Келесіде оларды топта басты рөл беріп, диалогқа тартып отырадым. Студент тапсырманы орындау барысында өзінің белсенді арласқанын байқамай қалған кездері туралы кері байланысқа жазған пікірлерінен аңғаруға болады.

Бүгінгі студент, ертеңгі күні мектепке дейінгі және негізгі орта білім беру ұйымдарындағы музыка пәнінің мұғалімі кәсіби біліктілігімен бағалы. Сондықтан, ХХІ ғасырдың жаңа формациядағы мұғалімі – кәсібін жетік меңгерген, өзін-өзі басқара алатын, жан-жақты, шығармашыл, коммуникативті маман ретінде еңбек нарығына аяқ басады.

Библиографиялық тізім:

1. Баженова и. «Педагогикалық ізденіс» Алматы, «Рауан», 1990, 105 б.
2. Жайымов А., Музыка оқу әдістемесі Алматы «Атамұра» 2002, 50,51 б.
3. Ерзакович Б.Г. «Казахская народная музыка» А., «Жазушы» 1975,17 бет
4. Қоңыратбаев Т.Ә «Қазақ музыкасының мәселелері» А.,«Музыка»,1994,14,15
5. Музыкальный энциклопедический словарь.М., «Сов.энц.»1991, 33.359.539 беттер.
6. Мұғалімге арналған нұсқаулық. «Назарбаев зияткерлік мектебі», ДББҰ, ДББҰ, 2019 ж
7. Натансон В.А. «Вопросы музыкальной педагогики» М.,«Музыка»1979, 37,71,3,64 б.
8. Кадцын Л.М «Музыкальное искусство и творчество слушателя».М., 1980

Жарылқапова Ж.Ә.,

«Алматы құрылыс және халықтық кәсіпшілік колледжі» КМҚК

«ТЖКББ-ДЕГІ ЖАҢАРТЫЛҒАН БАҒДАРЛАМАНЫ ОҚЫТУ ТИІМДІЛІГІ»

Қазіргі кезеңде білім берудің сапасын жақсарту, әдістемелік негізін өзгерту заман талабына сәйкес туындап отырған қажеттілік. Экономиканың әлемдік өсімінің орта деңгейден жоғары қарқынын қамтамасыз етуге және отыз озық елдің қатарына қарай тұрақты түрде ілгерілеуге лайықталған Тұңғыш Президентіміз – Елбасы Нұрсұлтан Назарбаевтың кезекті Жолдауындағы төртінші басымдығында, “Ең алдымен, білім беру жүйесінің рөлі өзгеруге тиіс. Біздің міндетіміз – білім беруді экономикалық өсудің жаңа моделінің орталық буынына айналдыру. Оқыту бағдарламаларын сыни ойлау қабілетін және өз бетімен іздену дағдыларын дамытуға бағыттау қажет” – екендігін атап өткен.

Кіріспе

«Білім мен ғылымды дамытудың мемлекеттік бағдарламасында» білім беру жүйесіндегі реформалау мен модернизациялау үдерісінің негізгі мақсаттары мен бағыттары көрсетілген. Жүргізіліп жатқан реформалардың басты мақсаты – өндіріске бейімделген, кәсіптік шеберлігі шыңдалған, білікті кәсіби маман дайындау, рухани дүниесі бай және адамгершілігі зор, қазіргі қоғамда ұлттық құндылықтарды бағалауға және дамытуға қабілетті тұлғаны тәрбиелеп шығару.

Қазіргі замандағы білім берудің негізгі мақсаты — еңбек нарығында бәсекеге қабілетті, құзыретті, өз жұмысын жақсы білетін, жан-жағына бағыт-бағдармен қарайтын, әлемдік стандарт деңгейінде нәтижелі жұмысқа, кәсіби өсуге, әлеуметтік-саяси оңтайлы тез әрекет жасауға, болып жатқан өзгерістерге тез бейімделуге қабілетті, индустриалды-инновациялық жағдайды шешуге лайық, өз қалауы мен қоғам талабына сай білікті, өз ісінің шебері, кең ауқымды, жан-жақты дамыған, өзінің әлеуметтік-экономикалық және рухани дамуының мазмұны мен сипаттарының өзгеруіне және еңбек сапасына талаптың жоғарылуына байланысты өз ісін жетік білетін, кәсіби білігі мол кәсіби маман дайындау.

Техникалық және кәсіптік білім берудің мақсаты — қоғамның және экономиканың индустриялық-инновациялық даму сұраныстарына сәйкес техникалық және кәсіптік білім беру жүйесін жаңғырту, білім беру жүйесіндегі білім, білік, дағды жиынтығын толық меңгерген, қоғам өміріне белсене араласатын, шығармашылықпен ойлайтын, өзін-өзі көрсете алатын, өздігінен ақпаратты іздеп, талдайтын және оны дамытуға қабілетті, кәсіби құзыретті, функционалды сауатты жеке тұлғаны қалыптастыруға бағытталған.

Бүгінгі таңда білім беруді жаңғырту – заманның талабы. Болашақ мамандарды даярлауда олардың кәсіби құзіреттілігін қалыптастырудың маңыздылығы қазіргі таңда жаңа технологиялармен оқыту жүйелі түрде жүргізілуде. Ол үшін студенттердің кәсіби құзіреттілігін теориялық және тәжірибелік тұрғыдан жетілдіру қажет және білім беру

ұйымдарында қызмет жасайтын мамандарды қайта оқыту, интерактивті білім беру, түрлі технологиялық және өндірістік оқу тәсілдер арқылы оқуға деген қолжетімділікті арттыру, білім беруді жаңғырту.

Мамандар даярлауда оқу-тәрбие үдерісін жаңғырту білім саласына ене бастады. Мәселен, бүгінгі таңда маманды дамыту білім беру жүйесін түбегейлі өзгертті деп айтуға болады. Оқыту үдерісін жаңғырту бағыты бойынша сұранысқа ие, болашағы бар бағыттарды күшейтудің маңызы зор. Біліктілікті арттыру жүйесі мен түрлі серіктестіктер жобалары жалпы алғанда студенттердің сауаттылығын қамтамасыз ету міндеттерін орындауға көңіл бөлгендіген, болашақ мамандар ақпараттық ортадағы өзіндік жұмысты ұйымдастыруға жеткілікті дәрежеде дайындауда.

Болашақ мамандардың кәсіби құзіреттілігін қалыптастыруда төмендегі мәселелерге: кәсіби құзыреттілікті қалыптастырудың тиімді жолдарын айқындай алуға, іс-әрекетті ұйымдастыруға қызығушылықтарының басым болуына; қажеттіліктері, белсенділіктері, ізденістері мен білім берудің әдістемесін толық меңгеруі; білім, білік, дағдылардың дәрежесіне сәйкес болуын қадағалай білуі; мақсатқа жетуге байланысты тиімді жолдарды таңдай алуы; ұсынылған жаңа білім мазмұнын игеруі және оны эмоционалдық көңіл күймен қабылдауы; талдау жасауы, шығармашылықпен болжам жасай білуі мен нәтижеге жетуге ұмтылысының болуына баса назарда. Сондықтан да білім алушының таңдаған пәні бойынша, мамандығына қатысты сабақтарды меңгеруі үшін – сайыстар ұйымдастырылуда.

Мысалы; WorldSkills т.б.

Сайыстарға қатысқан студенттер маман кәсібіне төселіп, көш ілгері жұмыс атқаруға қабілеті артады. Осыған байланысты, өндірістік тәжірибеге тарту жұмысына да елеулі көңіл бөлініп отыр. Бұл негізде техникалық және кәсіптік білім берудің инновациялық жүйесіне білім жүйесін жаңғырту аясында дуальды кәсіби білім беруді дамыту, жұмысшы кадрларының зәрулігін еңсеру үшін қолданбалы мамандықтардың заманауи орталықтарын құру міндеттері қойылды. Дуальды жүйенің негізі оқу орны мен өндірісте қатар оқыту болып табылады. Бұл кәсіптік-техникалық білім берудегі басты проблема — оқу орнындағы теория мен заманауи өндіріс практикасы арасындағы алшақтықты жоюға мүмкіндік береді. Дуальды оқытуда теория мен практиканың өзара байланысы принципі жүзеге асырылады, мұның өзі болашақ маманға кәсіпорында жұмыс істеу кезінде қажетті біліктілікке ие болуға көмектеседі. Мұндай оқыту өндірістің нақты сұраныстарына барынша жақындатады да жұмыс берушілер дайын мамандарға ие болады. Бүгінгі таңда еңбек нарығында жас маманның бойынан табылуға тиісті тәжірибелік дағды, білім мен тәжірибені талап ететін нақты өндірістік тәжірибие болып табылады, себебі білікті мамандармен қамтамасыз ету — бұл жетістікке қол жеткізудің кепілі.

Қазіргі кәсіби білім беру оқу орындарында жалпы оқытудың жаңа технологияларын оқу процесінде белсенді қолдануда. Әлемдік оқу үрдісінің өзегі — жаңа технологиялар екені мәлім. Әрбір технология өзіндік жаңа әдіс-тәсілдермен ерекшеленеді. Әдіс-тәсілдерді оқытушы ізденісі арқылы студент қабілетіне, қабылдау деңгейіне қарай іріктеп қолданады. Қазіргі таңда техникалық және кәсіптік білім беру жүйесінде модульдік оқыту технологиясы «Кәсіпқор» Холдинг» КЕАҚ әзірлеген білім беру бағдарламалары негізінде жұмыс оқу бағдарламалары әзірленді. Әзірленген бағдарлама бойынша білім алушылар бір мамандық шеңберінде бірнеше біліктілік алуға мүмкіндік алады.

Модульдердің мазмұнын әзірлеу күтілетін оқыту нәтижелерін жоспарлаудан басталады. Оқыту нәтижелері құзыреттіліктер формасында суреттеледі (біліктіліктерді алуға қажет), оларды білім алушылар модуль аяқталған соң көрсетеді. Оқыту нәтижелерін жоспарлау кезеңінде оқу уақытының көлемі, оқыту әдістері және олардың жетістіктерін

бағалау критерийлері анықталады. Оқыту нәтижелері құрамдық компоненттері бойынша бүтіндей бағдарламаның оқыту нәтижелеріне қол жеткізуіне себепкер болады. Оқыту нәтижелерінің анықтамалары келесі сипаттамаларға ие болуы тиіс: нақтылық – терминдарында білім мен дағды көмегімен студенттің қол жеткізетін нақты күйі; өлшемділік – бағалауға және өлшеуге болатын мүмкіншілігі; қол жеткізулік – оқу жұмысымен қамтамасыз етілетін студентке арналған модульдің, пәннің немесе бағдарламаның сәйкесінше деңгейлер жиынтығы; сәйкестік – бағдарлама (кәсіби стандарт) мақсаттарының бір пәннен екінші пәнге ауыстыру мүмкіншілігімен байланысы; мөлшерлестік – бағдарлама немесе пәнге анықталған уақыт оқу пәнінің мазмұнымен, көлемімен мөлшерлі болуы; тартымдылық – білім алушы алдына қойылған оқыту мақсаттарына жетуіне мүдделі болуы.

Атап айтсақ, модульдік технологиясы студенттердің оқу мотивациясын күшейтіп, шығармашылық ізденістерге жетелейді, бұл технология жеке студенттің білім сапасын анықтауға бағытталады. Студентке берілетін білімді алдын-ала модульге бөліп алып, үйрету өзінің тиімді нәтижесін береді. Білім алушының мүмкіндігіне қарай модульдік оқытуда мәтіннің мазмұны бөліктерге бөліп беріледі. Демек, модуль – іріленген мазмұнды дидактикалық бірлік деп саналады.

Модульдік оқыту – материалдары белгілі бір құзыреттіліктерді құруға бағытталған, жеке өзара байланысқан блоктар түріндегі материалдарды құрылым-дауды қарастыратын оқыту жүйесі. Модульдік оқытуда орталық түсінік болып «модуль» түсінігі саналады. ЮНЕСКО анықтамасына сәйкес модуль – «жеке немесе топтық зерттеулерге арналған, тапсырмалармен өз жылдамдылығына сәйкес зейінді танысу мен тізбектеп орындау арқылы бір немесе бірнеше дағды алып шығуды мақсат еткен жекеленген оқыту пакеті» «Модуль» түсінігінің этимологиясы мен семантикасы функционалдық түйінді білдіреді (лат.аударғанда Modul).

Модульдік оқытудың мақсаты – мазмұны мен оқытудың ұйымдастырылуы бойынша адамның нақ қазіргі мезеттегі қажеттіліктерін қамтамасыз ететін және жаңа, туындайтын мүдде векторын анықтайтын икемді білім беру құрылымдарын құру болып табылады. Модуль арқылы білім алушылардың өздік ізденісіне жол ашылады, олар әр бөліктер бойынша ойланады, қосымша материалды пайдаланады, тұжырым, қорытынды жасайды. Бөлінген мәтіндермен жұмыс жасай отырып, оларды толықтырады, қысқартады, мазмұнға сай өзгертулер жасайды. Сөйтіп, олар оқу материалының дербес бөлік екеніне көз жеткізіп, дәстүрлі оқыту мен модуль арқылы оқытудың ерекшеліктерін танып біледі.

Модульдік оқыту берілетін білімнің студенттердің жеке бастарының ерекшеліктеріне, іскерліктеріне, жұмыс істеу қабілетіне, белсенділігі мен пәнге қызығушылығына бағыттауға, оқыту жүйесін білім алушының жеке басының игеру қабілетімен үндестіру мәселесін іске асыруға мүмкіндік туғызады. Ең бастысы мұнда пәнді мазмұнға қарай модульге бөлу, оның мақсатын нақтылау және модульдің тексерілуі, жүйелілігі, тиімділігі, нәтиженің айқындығы, білім алушының шығармашылықпен ойлауға қалыптастындығы байқалады. Модуль оқу материалының мазмұнын сапалы, көрнекі түрде меңгеруге ықпалын тигізеді.

Техникалық және кәсіптік білім беру саласында бәсекеге қабілетті білікті мамандардың дайындалуына, заман көшінен қалып қоймай егеменді еліміздің сауатты азамттарының қалыптасуына жаңа оқыту технологияларын енгізу үлкен серпін бермек.

Дуальды оқыту жүйесі дегеніміз — теорияны өндіріспен ұштастыра оқыту технологиясы. Ол алғаш Германияда пайда болып, негізі қаланды. Дуальды оқыту жүйесінің кәсіби мамандар даярлауда тиімділігі мен нәтижелілігі зор екендігі тәжірибеде дәлелденген. Дуальды оқыту жүйесі қазіргі дүниежүзілік тәжірибеде бар дүние. Оған мысал ретінде Германиядағы кәсіптік-техникалық білім берудегі даярлаудың дуальдык жүйесін алуға болады. Мұнда оқушылар уақытының үштен екі бөлігінде еңбек ете жүріп өндірістен қол үзбей оқиды, тек уақытының үшінші бөлігін теориялық оқуға, білімді ұйымдастыруға арнайды.

Дуальды оқыту жүйесінің негізгі мақсаты — техникалық-кәсіптік оқу орындарының жұмыс беруші жеке сектордағы өндіріс, шаруашылық мекемелерімен серіктестік ретінде

бірлесе отырып, нарық заманында бәсекелестікке төтеп бере алатын, жаңа инновациялық-технологиялық бағдарламаларды меңгеруге дайын жұмысшы мамандар даярлау.

Дуальды оқыту жүйесі — теориямен қоса практиканы пайдалану деген сөз. Түлектер теориялық жағынан емес, практикалық жағынан да сауатты болмақ.

Қорытынды

Бастысы, түлектердің жұмысқа орналасу көрсеткіші жоғары деңгейде болатындығында, оқыту жүйесіндегі ерекшеліктердің бірі оқу орындары өздеріде даярланатын мамандықтарға сәйкес келетін кәсіпорындармен келісім-шартқа отырады.

Бір сөзбен айтқанда, дуальды жүйе бойынша білім алған колледж түлегі жұмыссыз қалмайды.

Дуальды оқыту әдісінің келесі бір ерекшелігі — еңбек нарығына қажетті жас мамандарды даярлауға тек білім мекемелерінің ғана емес, сонымен қоса жұмыс беруші мекемелердің де жауапкершілігін арттырады.

Нәтижесінде: оқу орындарында болашақ мамандардың кәсіби құзіреттілігін қалыптастырудың сапасы қоғам сұранысына сай келеді деуге болады.

Әдебиеттер

1. Назарбаев Н.А. Қазақстан халқына арнаған 2012 жылғы «Қазақстан – 2050 стратегиясы». – Астана, 2012
2. Құдайбергенова К.С. Құзырлылық амалының негізгі ұғымдары. – Алматы,
3. «Кәсіптік мектеп» журналы №2, 2010 ж.
4. Дуальды оқытуды ұйымдастыру қағидаларын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 21 қаңтардағы № 50 бұйрығы.

Шаханова Н. А., учитель информатики,

КГУ «Актюбинский областной специальный комплекс «школа-интернат-колледж» для детей с нарушениями слуха и зрения», г.Актобе

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ СОВРЕМЕННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ ДЛЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ ДЕТЕЙ С ОВЗ

Изменения, произошедшие за последние десятилетия в жизни страны, ставят перед образованием новые цели. Современное образование направлено на развитие личности и учет индивидуальных особенностей в обучении, создание возможности для творчества, практическую применимость знаний, использование современных информационных и коммуникационных технологий.

В современных условиях успешность социальной адаптации детей с ограниченными возможностями здоровья, их конкурентность на рынке труда во многом зависят от способности овладеть новыми технологиями, адаптироваться к изменяющимся условиям труда, ориентироваться в гигантских информационных потоках.

Реализации этих приоритетных требований способствуют педагогические инновации. Модель инновационного обучения предусматривает: активное участие неслышащих студентов в процессе обучения; возможности прикладного использования знаний в реальных условиях; подход к обучению как к коллективной, а не индивидуальной деятельности; акцент на процесс обучения, а не на запоминание информации.

Уровень и качество образования, получаемого глухим или слабослышащим в школе, в значительной мере определяет их последующую жизнь, в том числе и профессиональное самоопределение. Если уровень образования достаточно высок, молодой человек с нарушенным слухом может продолжить свое образование в системе начального, среднего или высшего профессионального образования.

В нашей стране перспективы получения профессионального образования лицами с нарушенным слухом зависят не только от качества, полученного в школе образования,

тяжести нарушения слуха, степени развития словесной речи, но и от влияния ближайшего социального окружения, мнения и ожиданий семьи, школьных товарищей, а также от готовности системы профессионального образования к включению в образовательный поток неслышащих студентов. Современные социальные проблемы растущая безработица, отсутствие социальной защищенности, конкуренция на рынке труда, проблемы трудоустройства лиц с ограниченной трудоспособностью требуют от молодежи более раннего жизненного и профессионального самоопределения, высокой функциональной грамотности. Школа для глухих детей может помочь в этом направлении путем политехнизации школьного образования, целенаправленной профориентации, повышения качества общего образования и уровня социальной адаптированности неслышащих.

Богданова Т.Г. пишет о том, что «трудности, которые дети с нарушениями слуха испытывают в развитии познавательной сферы, влияют на протекание процессов социализации, на их социальное и личностное развитие» [1, 144]. И только при создании необходимых психолого-педагогических условий с учётом тенденции развития общества мы можем говорить о гармоничном развитии и становлении детей с нарушением слуха. Следовательно, необходимы постоянно совершенствующие коррекционно-развивающие, профориентационные, профилактические программы и комплексы мероприятий по социальной адаптации детей через установление связей со слышащими сверстниками.

Речевые особенности у лиц с недостатками слуха проявляются в первую очередь в сужении объема поступающей в процессе обучения информации, т.е. в снижении эффективности фактора, определяющего формирование самых разнообразных сторон личности, и в ограничении коммуникативных функций в целом. Словесная речь не является единственным носителем информации. Она выступает обычно как один из компонентов комплексного по своим информационным средствам сообщения. В таких сообщениях весьма весомы и разнообразны наглядные компоненты. Отсутствие у учащихся слуха вызывает необходимость в нахождении специальных форм сочетания наглядного и словесного обучения.

В процессе обучения на уроках информатики оказывается необходимым сообщить учащимся в словесной форме большое количество информации самого различного характера. Наибольший объем такой информации дается при разъяснении общих принципов работы компьютера, принципов действия аппаратных устройств и программного обеспечения, изучении языка программирования, а также при ознакомлении со структурой практических действий. Эта информация с точки зрения достижения конечного эффекта оказывается тем полезнее, чем подробнее разъясняется суть технических принципов, основ действий, реализуемых в каждой конкретной операции. В следствие у глухих ограниченного лексического запаса при практической подготовке необходимо придерживаться такой системы занятий, при которой ознакомление с новой лексической единицей предшествовало бы ее применению или, во всяком случае, происходило бы вслед за первым ее упоминанием и закреплялось бы в дальнейшем. Та часть информации, которая содержит словесные компоненты и в которой учащимся передаются основные принципы работы и структура практических действий, может быть разделена на две в некоторой мере пересекающиеся группы. Первая группа объединяет информацию, направленную на описание принципов действия аппаратных устройств компьютера и программного обеспечения. Вторая группа относится к информации, необходимой для описания структуры индивидуальных практических действий при выполнении различных технологических приемов. Учебно-практические сообщения можно разделить на оперативные и неоперативные. Первые необходимо давать в зависимости от протекания учебного процесса, непосредственно по ходу деятельности, вторые предназначены для предъявления их учащимся до и после практических занятий. Отсутствие слуха создает затруднения при проведении оперативной информации. Подготовка сообщений для глухих должна предусматривать перевод возможно большего количества оперативной информации в разряд неоперативной. В учебно-практических сообщениях достаточно употребительна лексическая группа, содержащая названия устройств, программ и выполняемых операций. Характеристику такого рода словарного запаса отражают

результаты проверки, проведенной с глухими учащимися старших классов. Глухие учащиеся только в 60% случаев знали названия устройств, и то лишь тех, которые встречались им в повседневной практике (монитор, принтер, диск, флеш-карта, клавиатура, мышь). Названия других устройств (сканер, процессор, материнская плата и др.) знали от 10 до 40% школьников. Все эти устройства должны были быть знакомы ученикам еще на начальном этапе обучения. Несмотря на то, что у учащихся с годами обучения повышается объем словарного запаса, приведенные цифры дают основание говорить, что названия устройств и программ известны им недостаточно, не говоря уже о программировании, алгоритмизации, моделировании и т.д.. Можно заметить, что лексический запас глухих учащихся на всем протяжении обучения отстает от наглядных представлений. В ряде исследований неоднократно отмечалось, что развитие речи не всегда позволяло глухим ученикам словесно выразить то, что практически ими уже освоено (Ж.И.Шиф, И.М.Соловьев, А.П.Гозова и др).

Таким образом, активизация образовательного процесса заключается в поиске, разработке и апробации активных методов и форм обучения. Использование разнообразного иллюстративного материала, мультимедийные и интерактивные модели поднимают процесс обучения на качественно новый уровень. Интерактивные же элементы обучающих программ позволяют перейти от пассивного усвоения к активному, так как обучающиеся получают возможность самостоятельно моделировать явления и процессы, воспринимать информацию не линейно, с возвратом, при необходимости, к какому-либо фрагменту, с повторением виртуального эксперимента с теми же или другими начальными параметрами.

В распоряжении педагога не только инновационные методы и технологии обучения, применение которых способствует повышению качества профессиональной подготовки и организации учебного процесса. Он должен помочь учащимся понять, в чем состоят преимущества их индивидуальных особенностей, а в чем недостатки. Это позволит направить усилия самих неслышащих студентов, на закрепление положительных для данной деятельности проявлений. Так будет складываться индивидуальный стиль учебной деятельности. Если человек отдает себе отчет о своих динамических особенностях, то поиски индивидуального стиля деятельности будут идти в нужном направлении и приобретут более активный, целенаправленный характер.

Список литературы

1. Богданова Т. Г. Сурдопсихология. - М., 2002.
2. Алексеева, Л. Н. Инновационные технологии как ресурс эксперимента/ Л. Н. Алексеева// Учитель. - 2004. - № 3. - с. 78
3. Специальная психология: Учебное пособие для студ. высших педагогических учебных заведений / В.И.Лубовский, Т. В. Розанова, Л. И.Солнцева и др.; Под ред. В.И.Лубовского. — 2-е изд., испр. — М: Издательский центр «Академия», 2005. - 464 с.
4. Дебердеева, Т. Х. Новые ценности образования в условиях информационного общества/ Т. Х. Дебердеева// Инновации в образовании. - 2005. - № 3. – с. 79.
5. Выготский Л.С. Основы дефектологии. – СПб.: Изд-во Лань
6. Слостенин В.А., Подымова Л.С. Педагогика: инновационная деятельность М.: ИЧП «Издательство Магистр», 1997. – 456с.

II БӨЛІМ

СТУДЕНТТЕРГЕ БАҒЫТТАЛҒАН КӘСІПТІК ОҚЫТУ. ЭКОНОМИКА САЛАЛАРЫ ҮШІН КАДРЛАРДЫ ДАЯРЛАУДЫҢ ЗАМАНАУИ ТЕНДЕНЦИЯЛАРЫ.

СТУДЕНТООРИЕНТИРОВАННОЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЕ ОБУЧЕНИЕ. СОВРЕМЕННЫЕ ТРЕНДЫ ПОДГОТОВКИ КАДРОВ ДЛЯ ОТРАСЛЕЙ ЭКОНОМИКИ.

Ермаханова Р.С., арнайы пәндер оқытушысы,
«Жоғары көлік және коммуникация колледжі» МКҚК, Нұр-Сұлтан қ.
Ермаханова Р.С., teacher of special disciplines,
Higher College of Transport and Communications, Nur-Sultan
rozita08@mail.ru

АРНАЙЫ ПӘНДЕРДІ ӨНДІРІСПЕН БАЙЛАНЫСТЫРУ АРҚЫЛЫ ДАМЫТА ОҚЫТУ ТЕХНОЛОГИЯСЫН ҚОЛДАНЫП СТУДЕНТТЕРДІҢ БІЛІМІН АРТТЫРУ

Бұл мақалада арнайы пәндерді өндіріспен байланыстыра оқытудың студенттердің білім сапасын арттырудағы маңызы қарастырылған.

Түйінді сөздер: білім беру; кәсіптік білім беру; арнайы пәндер, практика, құзыреттілік; қабілет.

IMPROVING STUDENTS' KNOWLEDGE USING DEVELOPMENTAL LEARNING TECHNOLOGIES BY LINKING SPECIAL DISCIPLINES WITH PRODUCTION

In this article, the importance of teaching special disciplines in connection with production in improving the quality of students' knowledge is considered.

Key words: education; professional education; special disciplines, practice, competence; ability.

Білім беру – ұлттың шығармашылық және интеллектуалдық деңгейі қалыптасатын сала. Сондықтан да мемлекетімізде кәсіптік білім беру жүйесін жетілдіруге, реформалауға, осы саланың инновациялық қызметінің белсенділігін арттыруға үлкен назар аударылып отыр. Білім беру саласында жұмыс істеу – өте үлкен жауапкершілікті және қажырлы еңбекті талап ететіндігін бәріміз білеміз. Әрбір оқытушы білім беру жүйесіндегі басты ұстаным ретінде жеке адамның білімділігін арттыру, жеке тұлғаның құзырлығын қалыптастыру, білім берудің дамытушы сипатын жетілдіру секілді маңызды мәселелерді айқындап, білім беру жүйесін одан әрі дамыту міндеттерін көздейді. Соның ішінде студенттің алған білімін толықтыру, тереңдету жұмыстарының орны ерекше. Студентке біз жаңа тақырыпты жоғарғы деңгейде түсіндіргенімізбен, студент үйінде бір мезгіл дайындалмаса біздің соншалықты жоғарғы деңгейде түсіндірген тақырыбымыздың студент жадында сақталуы екі талай. Ол үшін сабақтан тыс уақытта үйірмелерге, қосымша сабақтарға және т.с.с. қатыстыру сынды жұмыстардың орны бөлек. Үйірмеге қатыстыру, студентті сабақтан кейін қосымша сабаққа алып қалу арқылы топтағы бүкіл студенттің көпшілігін қамти алмаймыз. Оның үстіне техникалық колледждерге түсетін студенттердің басым көпшілігі мектеп қабырғасынан үлгерімі нашар балалар. Мектеп қабырғасында үлгерімі нашар болған баланы біз бірден қосымша сабаққа қаласың, үйірмеге қатысасың, ғылыми-практикалық конференцияларға қатысасың деп қинай алмаймыз. Студенттердің көпшілігі оқу орнынан алыс қашықтықта тұрады, кейбіреуінде өзінің құлқы болмайды және тағы да басқа түрлі себептермен сабақтан тыс уақытта колледж қабырғасында қалуға студенттеріміз қуана қоймайды. Енді туындап отырған мәселе, студенттің алған білімін қалай тереңдетеміз, пәнге, өзі таңдаған мамандығына

деген қызығушылығын қалай дамытуға болады деген сұрақ туындайды. Мысалы, жалпы гуманитарлық және кәсіптік пәндерден дайын оқулықтар мен тапсырмалардың көп екендігін білеміз. Ал арнайы пәндер бойынша орыс тілінде оқулықтар бар болғанымен, қазақ тіліндегі оқулықтар жоқтың қасы. Алайда оқулық санының жеткілікті болғанымен де біздің студенттеріміздің үй тапсырмасын орындауға құлшыныстары төмен. Себебі, жаңа айтып өткенімдей көпшілік студенттер мектеп қабырғасынан нашар оқып келгендер. Сол үшін осы студенттерімізді ең алдымен үй тапсырмасын орындауға дағдыландыруымыз керек. Студенттерді үй тапсырмасын орындауға дағдыландыру мақсатында үй тапсырмасын өте қызықты, әрі студенттің деңгейіне сәйкес беру қажет. Осы конференцияға ма баяндаманы дайындау барысында бірнеше техникалық колледж оқытушыларынан сұрағанымда оқытушылардың көпшілігі оқу журналдарына үй тапсырмасына оқулықтың авторы немесе атын, тапсырма берілетін беттерін, кейбіреулері конспект жазу, оқу деген тапсырмаларды жазумен ғана шектеледі екен. Дәл осы үй тапсырмасын сабақ жоспарына да жазады. Үй тапсырмаларын былайынша беру арқылы біз студенттердің пәнге деген қызығушылығын жоғарылата алмаймыз, себебі, бұл әдіспен студенттеріміз мектеп қабырғасынан таныс болғандықтан, үй тапсырмасын орындауға аса құлшына қоймасы анық. Оның үстіне үй тапсырмасын бағалау барысында мұндай әдіспен біз топтың түгелін бағалай алмаймыз. Студенттің сабақ үстінде білімін бағалау ережесіне сәйкес топ студенттерінің 40-50% бағалануы тиіс. Біріншіден, топ студенттерінің бәрінен сабақ сұрап үлгермейміз. Екіншіден, студенттің бәрінің дәптерін сабақ үстінде тексеріп шығу мүмкін емес. Сонымен қатар кейде берілген үй тапсырмасы бір студентке оңай болса, келесі біріне өте қиынға соғады. Өйткені кез келген топта дарынды студенттермен қатар, әр түрлі себептерге байланысты қабілеті төмен студенттерде кездеседі және олар көбінесе, назардан тыс қалып отырады. Осыған байланысты мен оқытушы ретінде студенттің жеке тұлғалық ерекшеліктерін, студенттің сабақты үлгермеу себебін анықтай отырып, арнайы пәндерді оқыту кезінде топтағы студенттердің бәріне түсінікті болу үшін әрбір өтілген жаңа материалдар бойынша практикадан мысал келтіре отырып, жаңа заманғы инновациялық технологияларды пайдаланып үй тапсырмасын әр студенттің деңгейіне байланысты беруге тырысамын. Мысалы, стансалық құрылғылардың бірі «Бұрмалық электрлік жетек» тақырыбын өткеннен кейін, студенттерге үй тапсырмасы ретінде аталған қондырғының барлық бөлшектерімен тереңірек танысып, жұмыс істеу принципін көзбен көруді тапсырамын. Яғни, студент оқулықтан және сабақ үстінде жазған лекциядан қондырғы, не құрылғының ішкі құрылысымен және жұмыс істеу принциптерімен тек теориялық түрде танысады. Ал ішкі құрылысын, жұмыс істеу принципін көзбен көргенде студенттің қызығушылығы арта түседі. Ол үшін қазіргі таңда кез келген студенттің қолында ұялы телефон, үйінде дербес компьютері бар. Ғаламтор желісі арқылы құрылғы туралы көптеген мәліметтер ғана алып қоймай, бейне және фото материалдарды көптеп тауып алуға болады. Егер мүмкіндігім жоқ десе темір жол желісіне барса болғаны. Осылайша менің студенттерімнің үй тапсырмасын орындау құзыреттіліктерінің арқасында пәнім бойынша біразға жуық бейне және фото материалдар жинақталды. Арнайы пәндер бойынша материалдарды студенттер жадына сақтау қиын, себебі, теорияда айтылып жатқан процестерді іс жүзінде көрсе ғана адамның жадында жақсы сақталады. Сол үшін үйге берілетін тапсырманы студент шын ықыласымен орындау үшін көп жағдайда өндіріспен байланыстыра отырып беремін. Сонымен қатар студенттерге өндіріс орындарында жиі болу олардың болашақта қызметтік ұжымда жұмыс істеу қабілеттілігін арттырады, яғни, күнделікті жұмыстағы қиыншылықтар мен жетістіктерді көре отырып мамандығының қыр-сырын жетік меңгереді. Мұндай бағытта үй тапсырмасын беру арқылы

студенттердің пәнге, оқып жатқан мамандығына деген сүйіспеншілігін, қызығушылығын, құрметін арттыра түсіреміз. Бұлай үй тапсырмасын берудегі менің басты мақсатым теорияны практикамен ұштастыра отырып бәсекелестікке қабілетті жас маманды дайындау болып табылады.

Бізге жүктелген жауапкершілік өте жоғары екенін біле отырып, мен студенттердің барлығының толығымен өз мамандарының иесі болып қалыптасуына, бәсекелестікке лайық маман иесі болуына және білім алуына жағдай жасауға тырысамын.

Осылайша үй тапсырмасының маңыздылығын ұғына отырып, студенттердің әрқайсысына деңгейіне байланысты үй тапсырмаларын беру арқылы топтағы үлгерімі нашар студенттердің сабаққа деген ынтасын арттырып, дарынды студенттер қатарына қостып деп айта аламын.

Сонымен қатар сабаққа үлгермеуші студенттің оқуға ықыласын қалыптастыруға оқытушының жеке басының парасаттылығы мен мейірімділігінің үлкен рөлі бар. Студент ұстазды шын ұстазым, қамқоршым деп сенгенде ғана оның жетегіне еріп, қатарға қосыла алады. Ұстаз тек өзінің мамандығының шебері ғана болып қалмауы тиіс. Абайдың бір шумақ өлеңін жатқа айта алмайтын немесе Мұхтар Әуезовтың бірде-бір шығармасын толық оқымаған, ауыз-екі әңгімелерге өзінше малданып жүрген рухани кембағал, яғни, рухани байлықтан жұрдай оқытушы білім беру жүйесінің дамуына үлес қосады деп айта алмаймын. Сондықтан нағыз ұстаз тек өзінің мамандығымен шектеліп ғана қоймастан, студенттің тәрбиесіне де көңіл бөлуі қажет.

Библиографиялық тізім:

1. Батышев С. Я. Профессиональная педагогика. М.: Изд. «Эгвес».
2. Вербитский А.А., Борисова Н.В. "Методологические рекомендации по проведению деловых игр", М., 90.
3. Некоммерческое акционерное общество «Холдинг «Қәсіпқор», Центр профессионального образования, Руководство для слушателя курсов повышения квалификации инженерно-педагогических работников организаций технического и профессионального образования по программе «Реализация образовательных программ технического и профессионального образования, разработанных на основе модульно-компетентностного подхода»- Астана, 2017.-С.297
4. Некоммерческое акционерное общество «Холдинг «Қәсіпқор», Центр профессионального образования, Руководство для слушателя курсов повышения квалификации инженерно-педагогических работников организаций технического и профессионального образования по программе «Реализация инновационных образовательных технологий в деятельности методистов организаций образования, учебно-методических центров и работников отделов технического и профессионального образования управлений образования регионов»- Астана, 2018.-С.213
5. Никитина Н. Н., Железнякова О. М., Петухов М. А., Основы профессионально-педагогической деятельности, Уч. изд., М.: Изд-во «Мастерство», 2002
6. Шарзадин А.М., Кипшаков С.А. Влияние межпредметных связей на качество подготовки специалистов // Вестник КарГУ. Серия Педагогика. - 2006.-№1(41).-С.70-73

Колесниченко З.В., мастер производственного обучения,
КГП на ПХВ «Аксукий колледж черной металлургии» г.Аксу, Павлодарская обл.

ОРГАНИЗАЦИЯ ПРОИЗВОДСТВЕННОЙ ПРАКТИКИ В УСЛОВИЯХ ДИСТАНЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ В КГП НА ПХВ «АКСУКИЙ КОЛЛЕДЖ ЧЕРНОЙ МЕТАЛЛУРГИИ»

В условиях, когда вся страна, весь мир переживает сложный период, связанный с пандемией COVID-19, всем образовательным учреждениям пришлось перестроиться на новый удаленный формат работы. И наш колледж не исключение. Для получения хороших результатов перед работниками была поставлена -

Цель: создание условий для развития творческого потенциала педагогического коллектива, профессионального мастерства каждого преподавателя, направленного на подготовку социально адаптированного, конкурентоспособного специалиста.

Задачи на 2020-2021 учебный год

1. Обновление методического обеспечения учебного процесса колледжа в соответствии с Государственным общеобязательным стандартом технического и профессионального образования.
2. Совершенствование методического уровня преподавателей колледжа и компетентности в области преподаваемых дисциплин, в овладении новыми педагогическими и информационно-коммуникационными технологиями через систему стажировок, повышения квалификации и аттестации.
3. Создание условий для профессионального становления молодых и начинающих преподавателей. Создание интернет – ресурсов и их использование в образовательном процессе.
4. Приобщение преподавателей и студентов к научно-исследовательской работе по актуальным вопросам образования, воспитания и специальности через участие в научно-практических конференциях, семинарах, дискуссиях, круглых столах и т.п.
5. Интеграция методик дисциплин специального цикла по специальностям «Сварочное дело», «Токарное дело и металлообработка», «Электромеханическое оборудование в промышленности и «Эксплуатация машин и оборудования промышленности» для подготовки будущих специалистов, для участия в региональных, национальных и международных конкурсах WorldSkills.
6. Прохождение стажировки преподавателями специальных дисциплин и мастеров производственного обучения;
7. Подготовка специалистов к профессиональной деятельности в информационном пространствесовременного общества. Формирование у выпускников профессиональных компетенций, обеспечивающих их мобильность, способность применять свои знания на практике, умения мыслить нестандартно;
8. Подготовка специалистов, владеющих знаниями в соответствии с требованиями профессионального стандарта, социально и профессионально мобильного, стремящегося к постоянному профессиональному росту и к обучению в течение жизни;
9. Сохранение и развитие традиций и ценностей колледжа, совершенствование воспитательной и социокультурной среды, формирование толерантности и гражданской позиции выпускников.
10. Совершенствование имиджа, постоянства рейтинга колледжа среди организаций ТиПО Павлодарской области.

Сложившиеся условия подтолкнули нас к поиску альтернативы традиционному обучению. Думаю, что дистанционные технологии, вошедшие в нашу жизнь, будут и в дальнейшем применяться и позволят сделать весь образовательный процесс независимым от внешних условий. Традиционное обучение, которое, разумеется, должно быть сохранено, будет усилено дистанционной работой. Мы долго говорили о процессе цифровизации в образовании, но вот настало то время, когда помимо нашей воли она внедряется во все сферы жизнедеятельности.

Дистанционный формат позволил студентам продолжить обучение, не покидая родных стен. Дистанционно студенты могли ознакомиться с материалом лекций. Все контрольные работы учащиеся выполняли самостоятельно и отправляли на проверку преподавателям. Но одно дело организовать дистанционный процесс обучения, другое дело — производственная и преддипломная практика.

В этом случае прохождение дистанционной практики состоит из следующих этапов:

1. Выполнение задач, которые ставит перед студентами мастер-куратор.
2. Консультации с преподавателями по видеосвязи и чату.
3. Отправка выполненных работ на проверку по электронной почте.
4. Работа над ошибками, если они есть.
5. Подготовка отчета о прохождении практики с подробным описанием в соответствии с требованиями колледжа.

Сегодня активно используются система Zoom. Все занятия проводятся согласно утвержденному расписанию

В нашем колледже работают 11 мастеров производственного обучения которые для усвоения заданий записывают видео уроки с подробным описанием и демонстрационным показом той или иной техники выполнения задания. Для этого мы используем демонстрацию экрана и презентации Power point.

При записи видеуроков используем программы IseckreamVideo и Vandikam. Первая программа боллее удобна, так как там есть функция «Пауза». Ведь, снимая урок, происходит множество заминок. Очень удобна клавиша «Пауза».

Самый доступный способ проверки знаний студентов это **гугл-формы**. Они заполняются быстро, не "виснут", не требуют какой-то особой регистрации. Студенты с этим справляются. Создание гугл-форм не требует очень много времени, они имеют достаточно много опций. Проверять из тоже несложно.

Есть множество сайтов, которые позволяют создавать свои тесты. Очень хороший сай <https://onlinetestpad.com/ru>, потому что там гибкая и удобная система настройки вопросов. Можно вводить формулы, загружать картинки в вопрос, есть возможность выбрать различные типы вопросов, например, загрузка файлов, что позволяет получить решение в виде фото.

Нашими мастерами производственного обучения за 2020-2021 учебный год было записано 110 видео уроков из них 6 уроков по специальности металлургия черных металлов и 12 уроков по специальности сварочное дело загружены на сайт «Некоммерческое акционерное объединение «Talar»

Со второго полугодия производственная практика вошла в традиционный курс обучения, все студенты первого курса вышли на практику в цеха колледжа.

Учебно – производственные мастерские колледжа состоят из 6 цехов и 5 лабораторий:

- Сварочный цех;
- Цех полуавтоматов;
- Токарный цех;
- Электроцех;
- Слесарный цех.
- Цех автомобильного дела

Открыта автошкола.

Учебно-производственные мастерские оснащены необходимым учебно-производственным оборудованием, вспомогательным оборудованием, инструментом и расходными материалами, необходимыми для организации и проведения учебных практик студентов, в том числе и для получения квалификации по рабочей профессии.

Сварочный цех оснащен 12 – ю сварочными постами, каждый пост снабжен балластным реостатом РБ – 302, в количестве 12 штук. Цех сварки на полуавтоматах оснащен 6 кабинками полуавтоматической сваркой.

Токарный цех оснащен 6 – ю токарно-винторезными станками и станком с числовым программным управлением, 2 станками с ЧПУ, 1-фрезерным станком с ЧПУ.

Слесарные и электромонтажные цеха оборудованы современным оборудованием для работы по специальности.

Лаборатория по специальности «Электромонтер по ремонту промышленного оборудования» оснащена 5 - ю стендами для электромонтажных работ, 1 стендом для изучения основ электробезопасности, 1 стендом мастера п/о для электромонтажных работ, 1 стендом для обучения монтажу и наладке контрольно-измерительных приборов, 1 стендом для

обучения монтажу и наладке электрогидравлических систем, 1 учебным стендом по автоматизации промышленных процессов.

Лаборатория по специальности «Токарное дело и металлообработка» интерактивным модулем с бесконтактным управлением в формате 3D, 5 ПК со специализированным программным обеспечением для станков с ЧПУ.

Лаборатория по специальности «Сварочное дело» оснащена тренажером сварки в виртуальной среде Tekri Welding Simulator и комплектом мультимедийного оборудования.

Лаборатория по специальности «Слесарное дело» оснащена комплектом мультимедийного оборудования и стендом для обучения монтажу и наладке электрогидравлических систем.

Комплексная лаборатория с 2 динамическими тренажерами «Машинист крана металлургического производства», «Помощник машиниста тепловоза»

Развитие материально - технической базы колледжа осуществляется из средств благотворительной помощи Аксуского завода ферросплавов, филиала АО ТНК «Казхром», бюджетных средств. В этом году по программе «Жас маман» было приобретено оборудование на 300 миллионов тенге: для токарного цеха - станок с ЧПУ, фрезерный станок с ЧПУ, оборудование для подготовки металла: 2 сверлильных станка, пресс ножницы, 2 ленточных пилы, 8 наждачно заточных станков.

Согласно программы социального партнерства ежегодно компанией «ERG» колледжу выделяется свыше **9,0 млн. тенге**, а именно: поощрение инженерно-педагогического коллектива, именные стипендий 45 студентам колледжа.

Дистанционный формат обучения позволил расширить диапазон сотрудничества и обмена опытом между колледжами, так в ноябре 2020 «КГП на ПХВ «АКЧМ» была проведена Республиканская «Форсайт – сессия» посвященная «80-Технического и Профессионального Образования» с последующим выпуском сборника «ТиПО Вчера-Сегодня-Завтра» с получением ISBN номером.

В 2021 году КГП на ПХВ «Аксуский колледж черной металлургии» (КГП на ПХВ АКЧМ) подписал меморандум о сотрудничестве с Свердловским «Верхнесалдинским авиаметаллургическим колледжем имени А.А.Евстегнеева» (ГАПОУ СО «ВСАМК»). В который вошли следующие мероприятия

Методическое направление:

1. Международная олимпиада по специальным дисциплинам;
2. Международная олимпиада по предметам естественно-математического цикла;
3. Стажировка педагогического состава с целью обмена опытом
4. Создание единой цифровой образовательной среды
5. Реализация программ в сетевой форме
6. Совместная разработка учебно-методических материалов
7. Участие в защите курсовых проектов, дипломных проектов
8. Круглый стол на тему обмен опытом между молодыми специалистами «Лучшие инновационные находки молодого педагога»
9. Научное общество студентов (защита научных проектов)
10. Научно-практическая конференция для педагогов «Современный педагогический процесс: содержание, методы, приёмы, формы»

Практическая подготовка:

- Круглый стол по подготовке обучающихся к «WorldSkills»
- Конкурсы профессионального мастерства как среди студентов, так и среди преподавателей/мастеров п/о
- Стажировка в мастерских колледжа, на предприятии
- Разработка и совместное изготовление продукции, для дальнейшей ее реализации и сбыта на рынке
- Независимая оценка квалификации
- И о результативности подготовки студентов нашего колледжа можем

Ежегодно наши студенты принимают активное участие в республиканских, областных и городских конкурсах так: в 2020 году в конкурсе WorldSkills первое место выиграл по специальности токарное дело Тукаев Ильсур которого подготовил мастер п/о Клюкин О.Н., по специальности электрогазосварщик первое место выиграл Щевченко Владислав с мастер п/о Шарипов Д.Б.. По специальности слесарь выиграл 3 место Чинаров Владимир мастер п/о Кунтаев М.С., по специальности электромонтер выиграл третье место Ергали Арыстан которого подготовил Тусупбеков Д.С.

Если подвести итоги прошлого учебного года можно привести такие результаты из 125 выпускников трудоустроено 95 студентов, в армии 20 человек, 6 поступили в ВУЗ 4 в декретном отпуске.

За время дистанционного обучения мы многому научились: освоили новые программы, выявили и применили новые способы общения с коллегами и студентами. Самый главный вывод, которые многие для себя вынесли, что онлайн-обучение — это гораздо более сложный процесс, чем передача информации онлайн. Кроме того, стало понятным, что дистанционное обучение невозможно без IT-инфраструктуры и обеспеченности компьютерами и гаджетами большей части студентов. Предстоит еще очень долгий путь, но начало ему положено.

Туллубаева М.К., преподаватель химии и биологии,
Экибастузский политехнический колледж, г.Экибастуз, Павлодарская обл.
Tuleubaeva M. K., Teacher of Chemistry and Biology,
Ekibastuz Polytechnic College, Ekibastuz
tuleubaeva_m@mail.ru

ПРАКТИКО-ОРИЕНТИРОВАННЫЙ ПОДХОД К ПОДГОТОВКЕ СПЕЦИАЛИСТОВ

Статья посвящена реализации компетентностного подхода в системе технического и профессионального образования.

Центральное место в статье занимает понятие «компетентностный подход» внедрение которого в образовании способствует повышению качества подготовки профессиональных специалистов, также рассматривается система подготовки будущих специалистов учреждения с точки зрения компетентностного подхода.

На современном этапе модернизации профессионального образования производство нуждается в самостоятельных, творческих специалистах, инициативных предприимчивых, способных приносить прибыль, предлагать и разрабатывать идеи, находить нетрадиционные решения и реализовывать экономически выгодные проекты.

Методологическим аспектом удовлетворения этой потребности производства и приобщения будущих специалистов к процессу социального преобразования общества является профессиональное становление студентов. Без обращения профессионального образования к практико-ориентированным технологиям обучения и воспитания студентов достаточно проблематично выполнить поставленные задачи.

Государственный образовательный стандарт предусматривает усиление прикладного, практического характера СПО, адекватность его современным требованиям экономики, науки и общественной жизни.

Несмотря на значимость практико-ориентированного обучения для современного профессионального образования, его содержание и формы еще не получили достаточной теоретической и методической разработки. В педагогической теории и практике не достаточно обоснованы сущностные характеристики профессионального становления будущих специалистов в образовательной среде учебного заведения, не существует соответствующей модели, реализация которой могла бы обеспечить возможность повышения качества подготовки специалистов в разных отраслях производства.

Создание практико-ориентированной образовательной среды учебного заведения, изучение ее влияния на становление, реализацию, раскрытие, самосовершенствование личности остается актуальной проблемой педагогики.

Что же такое практико-ориентированный подход в обучении специалистов?

Существует, по крайней мере, три подхода, которые различаются как степень охвата элементов образовательного процесса, так и функциями студентов и преподавателей в формирующейся системе практико-ориентированного обучения.

Наиболее узкий подход связывает практико-ориентированное обучение с формированием профессионального опыта студентов при погружении их в профессиональную среду в ходе учебной, производственной и преддипломной практики (Ю. Ветров, Н. Клушина).

Второй подход, (авторы Т. Дмитриенко, П. Образцов) при практико-ориентированном обучении предполагает использование профессионально – ориентированных технологий обучения и методик моделирования фрагментов будущей профессиональной деятельности на основе использования возможностей контекстного (*профессионально направленного*) изучения профильных и непрофильных дисциплин.

Третий, наиболее широкий подход, очень емко сформулировал Ф. Г. Ялалов в деятельностно-компетентностной парадигме, в соответствии с которой практико-ориентированное образование направлено на приобретение кроме знаний, умений, навыков - опыта практической деятельности с целью достижения профессионально и социально значимых компетентностей. Это обеспечивает вовлечение студентов в работу и их активность, сравнимую с активностью преподавателя. Мотивация к изучению теоретического материала идет от потребности в решении практической задачи. Данная разновидность практико-ориентированного подхода является деятельностно-компетентностным подходом.

Таким образом, для построения практико-ориентированного образования необходимый, деятельностно-компетентностный подход.

В отличие от традиционного образования, ориентированного на усвоение знаний, практико-ориентированное образование направлено на приобретение кроме знаний, умений, навыков - опыта практической деятельности. В системе общего образования под опытом деятельности подразумевается в большей степени опытно-учебно-познавательная деятельность. А само приобретение опыта осуществляется в рамках традиционной дидактической триады “ЗНАНИЯ – УМЕНИЯ – НАВЫКИ” путем формирования у обучающихся практических умений и навыков. При деятельностно-компетентностном подходе традиционная триада дополняется новой дидактической единицей: ЗНАНИЯ — УМЕНИЯ — НАВЫКИ — ОПЫТ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ .

Компетентностный подход в нашей стране приходит на смену знающему. Если в традиционной системе преподаватель выступает как передатчик готовых знаний, а студент в основной своей массе как пассивная воспринимающая сторона, то в инновационном образовании преподаватель становится организатором познавательно-мыслительной деятельности и учит студента учиться на протяжении всей его учебной деятельности. Студент становится активным участником учебного процесса, следовательно, повышается его ответственность за качество своего образования.

Компетентностно – ориентированное профессиональное образование – не дань моде придумываемые слова и понятия, а объективное явление в образовании, вызванное к жизни социально-экономическими, политико-образовательными и педагогическими предпосылками. Прежде всего, это реакция профессионального образования на изменившиеся социально-экономические условия, на процессы, появившиеся вместе с рыночной экономикой. Рынок предъявляет к современному специалисту целый пласт новых требований, которые недостаточно учтены или совсем не учтены в программах подготовки специалистов. Эти новые требования, как оказывается, не связаны жестко с той или иной дисциплиной, они носят надпредметный характер, отличаются универсальностью. Их формирование требует не столько нового содержания (предметного), сколько иных педагогических технологий. Подобные требования одни авторы называют базовыми навыками (В.И. Байденко), другие –

над профессиональными, базисными квалификациями (А.М. Новиков), третьи – ключевыми компетенциями.

Компетентностный подход – попытка привести образование и потребности рынка, сгладить противоречие между учебной и профессиональной деятельностью.

Компетентностный подход в профессиональном образовании заключается в привитии развитию студентов набора ключевых компетенций, которые определяют успешную адаптацию в обществе. В отличие от термина "квалификация", компетенции включают помимо сугубо профессиональных знаний и умений, характеризующих квалификацию, такие качества, как: инициатива, сотрудничество, способность к работе в группе, коммуникативные способности, умение учиться, оценивать, логически мыслить, отбирать и использовать информацию.

Практика трудоустройства выпускников в последние годы показывает, что работодатели при подборе специалистов заинтересованы в кадрах, уже имеющих помимо специального образования и опыт работы. Поэтому сегодня молодые специалисты испытывают трудности конкуренции рынка труда и в адаптации к условиям деятельности. Профессиональное становление занимает еще несколько лет после окончания образовательного учреждения и требует дополнительных усилий от самих молодых специалистов и денежных затрат на переквалификацию от компаний, в которых они работают.

Основной проблемой низкой профессиональной компетентности выпускников и их неконкурентоспособности является отсутствие практики решения задач в области будущей профессиональной деятельности.

Для преодоления обозначенных проблем необходимо уже сегодня переопределить принципы, методы и процедуры формирования содержания профессионального образования, а также согласовать стандарты по подготовке специалистов с профессиональными стандартами определенной области.

При организации обучения специалиста и формировании содержания образования акцент необходимо ставить на принципы диалогизма и практико-ориентированности. Это позволит сформировать у будущих специалистов навыки диалогического общения, толерантное отношение к мнениям и взглядам коллег, умение выделять проблему из общей ситуации, выбирать оптимальный способ решения, прогнозировать и анализировать результаты, что соответствует критериям профессиональной компетентности специалиста.

В основу реализации данных принципов должны быть положены:

- реальные профессиональные задачи, сложность которых возрастает от курса к курсу;
- специфика профессиональной деятельности специалистов, которые работают индивидуально, малыми группами и большими коллективами;
- интеграция знаний, методов различных областей науки и практики.

Практико-ориентированный подход к обучению в образовательном учреждении должен применяться педагогическим коллективом с первых дней обучения и далее способствовать поэтапному формированию профессиональных компетенций личности студента.

1 этап – Смысловой

Адаптация к образовательному пространству. У студентов формируются культурные запросы и потребности, понимание сущности и социальной значимости своей будущей профессии, проявление к ней устойчивого интереса.

2 этап – Ценностный

Начало специализации, укрепление и углубление профессиональных интересов студентов. Самостоятельность в определении задач профессионального и личностного развития.

Задания лабораторно-практических работ должны быть нацелены на индивидуальную поисковую деятельность, где студент не просто закрепляет основные

теоретические положения учебного материала, а учиться прогнозировать, планировать, в диалоге раскрывать свои мнения и позиции по выбранному способу решения учебной задачи, самостоятельно организовывать свою деятельность. Выполнение лабораторно-практических работ целесообразно организовать с использованием ИКТ.

3 этап - Практический

Непосредственное знакомство с профессиональной деятельностью в период освоения профессиональных модулей и прохождения учебной практики, готовность к дифференцированной оценке уровня своего профессионализма и активность позиции.

В период освоения учебных дисциплин/междисциплинарных курсов студенты разрабатывают проекты в малых группах по 5-6 человек, где в основу работы положен диалог. Диалог является средством выявления проблемы и путей ее решения. На этом этапе выполняется полный цикл исследовательской деятельности: от изучения предметной области и выделения проблемы до ее реализации.

Результатом учебной практики является разработанный под руководством специалистов программный продукт для решения небольших по объему задач, выбранных из круга актуальных проблем. Кроме практической работы будущие специалисты знакомятся с реальными задачами производства, их постановкой, решением, документированием и презентацией.

4 этап – Заключительный

Готовность организовывать собственную деятельность, выбирать типовые методы и способы выполнения профессиональных задач, оценивать их эффективность и качество.

К заключительному этапу обучения относится:

- производственная практика по виду профессиональной деятельности, сдача экзамена (квалификационного) по профессиональному модулю;
- преддипломная практика и защита дипломного проекта (работы).

Задачи: формирование практического опыта профессиональной деятельности на базе конкретного производства, освоение профессиональных и общих компетенций по виду профессиональной деятельности; проверка возможностей самостоятельной работы будущего специалиста в условиях конкретного производства; сбор и подготовка материалов к сдаче экзамена (квалификационного) по освоению вида профессиональной деятельности, написание курсовой работы (проекта). Во время преддипломной практики студенты выполняют конкретные задания, соответствующие должностным обязанностям рабочего (служащего), могут приниматься на работу на вакантные должности.

Таким образом, практико-ориентированность и диалог позволяют студентам приобрести необходимый минимум профессиональных умений и навыков, опыт организаторской работы, систему теоретических знаний, профессиональную мобильность и компетентность, что соответствует образовательному стандарту и делает наших выпускников конкурентоспособными.

Список литературы:

1. Канаева Т.А., Профессиональное становление студентов СПО в контексте практико-ориентированных технологий, Современные исследования социальных проблем (электронный научный журнал), №12(20), 2012, www.sisp.nkras.ru
2. Михеев В.А. Основы социального партнерства: теория и политика, практика: Учебник для вузов. М., 2007
3. Солянкина, Л.Е. Модель развития профессиональной компетентности в практико-ориентированной образовательной среде / Л.Е. Солянкина // Известия ВГПУ. – 2011. – № 1 (0,6 п.л.).
4. Скамницкий А.А., Модульно-компетентностный подход и его реализация в среднем профессиональном образовании, М., 2006. – 247 с.
5. Шуберт Н. П., Замарова Е.В. Реализация компетентностного подхода в системе среднего профессионального образования//Среднее профессиональное образование, 2013, №3.

Караева Б.С., преподаватель специальных дисциплин
Алматинский государственный колледж энергетики и и электронных технологий, г.Алматы
Karayeva B.S., teacher of special disciplines
Almaty State College of Energy and Electronic Technologies

РЕСУРСНЫЙ ЦЕНТР - ИННОВАЦИОННАЯ МОДЕЛЬ ОРГАНИЗАЦИЙ ТЕХНИЧЕСКОГО И ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

В статье рассматриваются вопросы о создании и работе ресурсного центра. Представлен опыт работы ресурсного центра колледжа.

Ключевые слова: ресурсный центр, образовательные услуги, рабочая квалификация

RESOURCE CENTER IS AN INNOVATIVE MODEL OF TECHNICAL AND VOCATIONAL EDUCATION ORGANIZATIONS

The article discusses questions about the creation and operation of a resource center. The experience of the college resource center is presented.

Keywords: resource center, educational services, work qualifications

Одной из задач образования является приведение всех уровней квалификации выпускников технического и профессионального образования в соответствие с существующими и перспективными требованиями производства, обеспечение опережающей подготовки квалифицированных кадров в условиях инновационного развития государства. Решение данной задачи предполагает готовность системы образования обучать по профессиям, которые востребованы на рынке труда. Этим объясняется необходимость модернизации организационной структуры учебных заведений, в т.ч. путем создания ресурсных центров как структурных подразделений организаций технического и профессионального образования. Основным моментом является деятельность колледжа по повышению качества образовательных услуг.

На основании письма МОН РК №01-4-11-2/ 890-И от 30.03.2015г. и приказа руководителя управления образования города Алматы №153 от 14.05.2015г. издан приказ №36 от 30.12.2015г. «О создании ресурсного центра». Целями ресурсного центра являются:

- ✓ опережающая подготовка высококвалифицированных кадров;
- ✓ расширение доступа обучающихся к ресурсам на основе сетевой организации обучения;
- ✓ обеспечение непрерывности профессионального обучения;
- ✓ формирование профессиональной элиты;
- ✓ повышение имиджа профессионального образования;
- ✓ развитие новых форм социального партнерства в организации профессиональной подготовки кадров;
- ✓ расширение возможностей Колледжа при реализации образовательных программ дополнительного профессионального образования.

С 27.07.2015г. по 28.08.2015г. преподаватели специальных дисциплин Тюлюбекова А.Т., Исаханова Ш.Ж., Мухамеджанова Н.И., Айткулова А.М., Дайырманова Д.С., Бейсеитова Д.С. прошли повышение квалификации по программе «Организация и научно-методическое обеспечение подготовки квалифицированных рабочих и специалистов в условиях ресурсного центра» в учреждении образования «РИПО» (Беларусь).

Для качественного проведения курсов по получению рабочих специальностей разработаны, согласованы с социальным партнером АО «АЛЭС» и утверждены директором колледжа рабочие учебные планы и графики учебного процесса на курсы по рабочим квалификациям 0901022 «электрослесарь по ремонту электрооборудования электростанций», 0901032 «электромонтажник по силовым сетям и электрооборудованию».

В 2016 году ресурсным центром был подготовлен пакет документов для участия в конкурсе по предоставлению образовательных услуг по программе «Дорожная карта занятости - 2020» в проведении 3-х месячных курсов по подготовке по рабочим специальностям с присвоением 3-го разряда по квалификациям: 0901022 «электрослесарь по ремонту электрооборудования электростанций» и 0901032 «электромонтажник по силовым сетям и электрооборудованию». 31.03.2016г. по решению тендерной комиссии «Центра занятости города Алматы» ресурсный

центр колледжа объявлен победителем по предоставлению образовательных услуг на подготовку по рабочим специальностям с присвоением 3-го разряда. С 26.09. по 26.12. на базе РЦ обучились 24 человека по данной Программе по квалификации «Электромонтажник по силовым сетям и электрооборудованию».

На основании заключенных Договоров с КГУ «Центр занятости населения города Алматы» Управления занятости и социальных программ города Алматы» по реализации Государственной программы развития продуктивной занятости и массового предпринимательства на 2017-2021 годы «Еңбек» по специальности 0901000 «Электрооборудование электрических станций и сетей (по видам)» с присвоением рабочей квалификации 0901032 «Электромонтажник по силовым сетям и электрооборудованию» с 02.05.2019г. по 18.06.2019г. было обучено 25 человек.

В рамках социального партнерства с АО «АлЭС» на базе ресурсного центра прошли повышение квалификации 10 мастеров по теме: «Инновационные подходы в теории и практике профессионального обучения».

В рамках договора о сотрудничестве с АО «Самрук-Энерго» № У-231 от 21.12.2015г. было подписано письмо о производственной стажировке преподавателей специальных дисциплин и мастеров производственного обучения с 19.06 по 26.06.2018г. (72ч.) (включительно) на базе предприятий АО «АлЭС». Производственная стажировка на базе предприятия даст возможность преподавателям и мастерам производственного обучения на приобретение в определенный срок обучения опыта практической деятельности с целью углубления и развития профессиональных компетенций, закрепления теоретических знаний и приобретения практических навыков и умений для их эффективного использования при выполнении должностных обязанностей преподавателя и мастера производственного обучения колледжа. Стажировка носит практико-ориентированный характер. Всего направляется 26 человек. Ресурсным центром разработаны План-программа стажировки, которая согласована начальником отдела подготовки персонала УЧР АО «АлЭС» Сабикеновой Ж.А. и утверждена директором колледжа Тайтулеевым Т.

За время деятельности в ресурсном центре было подготовлено 695 человек из них: с присвоением рабочей квалификации «электромонтажник по силовым сетям и электрооборудованию» - 282 человек, и «электрослесарь по ремонту электрооборудования

электростанций» - 15 человек, «электромонтер (всех наименований) – 398 человек»

С целью повышения квалификации преподавателей с 29.01 по 08.02. по теме - «Модульная технология обучения: основные этапы организации, специфика модулей» прошли обучение 26 преподавателей колледжа. По завершению курса были выданы сертификаты.

В 2019 году ресурсный центр вошел в реестр учебных центров при НПП РК «Атамекен» что дает возможность получать финансирование на краткосрочное профессиональное обучение в облегченном формате в рамках программы развития продуктивной занятости и массового предпринимательства.

Таким образом деятельность ресурсного центра на базе ГККП «Алматинский государственный колледж энергетики и электронных технологий» создает инновационную модель организаций ТиПО, которая предоставляет возможность слушателям реализовать свое право на получение профессии через подготовку (переподготовку, повышение квалификации), позволяет им быть конкурентоспособными специалистами в области эксплуатации и технического обслуживания электрооборудования электрических станций и сетей, а также получить профессию с учетом требований работодателей и современного рынка труда региона.

В 2020 году по итогам реализации проекта «Жас маман» материально-техническая база колледжа была оснащена современным оборудованием, необходимым для подготовки специалистов, востребованных на республиканском и международном уровне. В проекте переход ресурсного центра в региональный центр компетенций по заявленным профессиям, а также, проведение подготовки участников на чемпионаты WorldSkills.

Библиографический список

1. Государственная программа развития продуктивной занятости и массового предпринимательства на 2017-2021 годы «Еңбек»
2. Инновационный проект образовательного учреждения / авт.-сост. Е.В. Воронина. –М., 2008. -368с.
3. Концепция ресурсного (учебного) центра организации технического и профессионального, послесреднего образования Республики Казахстан Приложение к письму № 01-4-11-2/4294-И от 14 декабря 2015 года.
4. Никитин М.В. Ресурсный центр как функциональная модель непрерывного образования. – М.:ИЦ НОУ ИСОМ, 2004.-198с.
5. Программа «Дорожная карта занятости», утверждена Постановлением Правительства Республики Казахстан от 19 июня 2013 года № 636.

Петько Е. М., преподаватель специальных дисциплин,
Высший торгово-экономический Колледж Казпотребсоюза г.Нур-Султан
Petko E.M., Higher trade- economic college Nur-Sultan Citi
Teacher of special disciplines
elpetko@mail.ru

СОЦИАЛЬНОЕ ПАРТНЕРСТВО КАК ГАРАНТИЯ КАЧЕСТВА И ВОСТРЕБОВАННОСТИ КОМПЕТЕНТНЫХ СПЕЦИАЛИСТОВ В УСЛОВИЯХ НЕПРЕРЫВНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

В статье рассматриваются вопросы социального партнерства как одного из действенных механизмов вовлечения широкого круга заинтересованных лиц в обсуждение и решение проблем развития образования.

Әлеуметтік әріптестік кенәзарәудару ашық білім беружүйелерін дамыту шарттарының бірі және білім беруді дамыту дығалқылауға мүдделі тұлғалардың кең ауқымын тартудың пәрменді тетігі болыптабылады.

The article examines the issues of social partnership as one of the conditions for the development of open educational systems and an effective mechanism for involving a wide range of stakeholders in the discussion and solution of problems of education development.

Ключевые слова: социальное партнерство, рынок труда, практика, навыки.

Методы исследования. Теоретические и практические методы исследования.

Цели исследования. Анализ системы социального партнерства в профессиональном образовании.

Социальное партнерство в профессиональном образовании – это особый тип взаимодействия образовательных учреждений с субъектами и институтами рынка труда, образовательных услуг, государственными и местными органами власти, общественными организациями, нацеленный на максимальное согласование и реализацию интересов всех участников этого процесса.

Результаты исследования. Социальные партнеры колледжа участвуют на защите профессиональной практики на реально действующих предприятиях и в учебном заведении, на научно-практических конференциях, на итоговой государственной аттестации, при распределении студентов на практику, на родительских собраниях. Социальные партнеры являются соавторами рабочих учебных программ, разрабатываемых учебным заведением.

Заключение. Социальное партнерство в области профессионального образования ориентировано на повышение результатов деятельности системы образования, достижение уровня подготовки кадров с учетом потребностей отраслей экономики и работодателей, укрепление связей обучения с производством, в том числе путем внедрения дуального обучения, привлечение дополнительных источников финансирования, включая средства работодателей на основе государственно-частного партнерства.

Внимание к социальному партнерству в настоящее время не случаен, оно является одним из **условий развития открытых образовательных систем** и действенным механизмом вовлечения широкого круга заинтересованных лиц в обсуждение и решение проблем развития образования.

Задачи, определяемые доктриной развития образования и модернизацией образования, направлены на обеспечение открытостисистемы образования разнообразным воздействиям со стороны общества, государства, вовлечение их в решение вопросов образовательной тактики и стратегии.

Социальное партнерство в образовании имеет свою историю. Идеи педагогической среды нашли свое отражение в работах Д.Дьюи, С.Т. Шацкого. В работах этих авторов определялись различные точки зрения на взаимодействие образовательного учреждения со средой, но при этом во всех отмечалась необходимость устойчивых связей учебного заведения с семьей, микрорайоном, общественностью, неформальными объединениями с целью обеспечения не искусственного мира, а реального проживания подростком своей жизни.

Для построения социального партнерства следует учитывать следующие принципы:

1. Принцип социальной справедливости и согласования интересов. В условиях социального расслоения необходимо обеспечить равновесие интересов всех групп во избежание социальных конфликтов.

2. Принцип законодательного закрепления отношений, который позволяет сделать партнерство прочным, исключает взаимные претензии.

3. Принцип ответственности партнеров друг перед другом.

4. Принцип добровольности и равновыгодности.

Соблюдение данных принципов позволяет интегрировать в едином образовательном и информационном пространстве интересы различных социальных групп, оказывающих влияние на развитие образовательных процессов и способных предложить эффективную стратегию развития образования.

Система социального партнерства в образовании имеет **многоцелевой характер** и позволяет выстроить его на нескольких **уровнях**.

На основе охвата субъектов (по масштабности):

- Как партнерство **внутри** отдельного коллектива **образовательного учреждения**.
- Как партнерство **внутри системы образования**, прежде всего с системами общественно-государственного управления.
- Как партнерство с **другими социальными институтами** – от органов исполнительной, законодательной и муниципальной власти и до представителей малого и среднего бизнеса.

На основе развития отношений рассмотрим уровни образования:

- **Начальный** уровень партнерства представляет собой простейшие контакты с целью обмена информацией. При этом контакты представляют собой специфически новые отношения, в которых большую роль имеет эффект конгруэнции (подтверждение взаимных ожиданий) и минимум расхождений по основным вопросам обмениваемой информации.
- **Средний** уровень партнерства предполагает активное сотрудничество при решении определенных проблем образования совместными усилиями.
- **Высший** уровень партнерства выступает как исключительно эффективная совместная деятельность, сопровождающаяся взаимопониманием и взаимодействием всех сторон в достижении общей цели.

Формирование партнерства, как и другие виды развития, предполагают прохождение определенных ступеней (этапов развития).

Первый шаг выстраивания партнерства – это поиск точек соприкосновения и опорных позиций. Опорными позициями выступают положительные стороны партнера или заинтересованность в его возможностях другой стороной.

На втором этапе идет накопление согласий. Это позволяет определить сферы и содержание взаимодействия сторон на основе взаимной заинтересованности. Каждая сторона предъявляет свои интересы и раскрывает свои возможности для согласования позиций и уровня включенности в совместную деятельность.

Этап взаимной адаптации основывается на взаимопонимании и принятии интересов другой стороны. Это этап коррекции интересов и совместной выработки нормативов взаимодействия. Предпочтительно закрепление этого этапа договорными отношениями.[2]

Переход к доверительным отношениям в процессе совместной деятельности. На этом этапе развития партнерства снижается уровень взаимоконтроля и повышается взаимная ответственность за результаты совместной деятельности. При этом конфликты, возникающие в процессе деятельности, носят конструктивный характер и разрешаются с учетом согласования позиций обеих сторон.

Таким образом, рассмотрев сущность, виды, уровни и этапы формирования партнерских отношений, можно утверждать, что любые деловые или личностные контакты, выстраиваемые в открытом образовательном сообществе, обеспечиваются **активным взаимодействием различных социальных групп, имеющих собственные стратегические интересы в сфере образования**. Например, выпускники 2019-2020 учебного года по специальности «Маркетинг», где я являлась классным руководителем, в настоящее время работают от старших продавцов до супервайзеров на торговых предприятиях, где они прошли профессиональную практику.

Социальное партнерство в учебных заведениях может быть реализовано посредством внедрения дуальной системы профессионального обучения с заключением трехстороннего договора (учебное заведение — предприятие — обучающийся).

Формы взаимодействия с социальными партнерами колледжа следующие:

- Совместная работа с социальными партнерами по разработке образовательных программ, учебных планов, государственных стандартов.
- Заключение 3-х сторонних договоров: предприятие- студент - учебное заведение.
- Расширение базы практики, предоставление оплачиваемых ученических рабочих мест.
- Проведение стажировок преподавателей спец.дисциплин на базе предприятий социальных партнеров.

- Активное участие в попечительском совете социальных партнеров (именные стипендии для студентов).
- Совместная реализация проектов (разработка модульных программ для получения нескольких квалификаций обучающихся).
- Оказание помощи в обеспечении учебного заведения современным технологическим оборудованием.
- Проведение обучающих семинаров, курсов для специалистов базовых предприятий.
- Внедрение проведения практических занятий специалистами предприятий социальных партнеров.
- Трудоустройство выпускников. [3]

Высший торгово-экономический колледж Казпотребсоюза по специальности «Маркетинг» имеет договорные отношения с известными торговыми системами ТОО «Кенмарт, ТОО «Metrocashandcarry», ТОО "SkifTrade", торговой сетью магазинов Magnum. В состав комиссии квалификационных экзаменов входили наши социальные партнеры. Практические работники отмечают высокий уровень теоретической подготовки студентов Высшего торгово-экономического колледжа. В колледже по двум специальностям «Организация питания» и «Маркетинг» ведется обучение по дуальным образовательным программам, где практическое обучение составляет около 70% от общего объема учебного времени. По данным специальностям предусмотрено тесное сотрудничество с социальными партнерами, где они выступают в качестве наставников с производства.

Для этого в течении двух последних лет Региональной палатой предпринимателей «Атамекен» г.Нур-Султан проводилось обучение в Школе наставничества. Наши наставники с производства получили Сертификаты и были зарегистрированы в Реестре Палаты предпринимателей.

В 2020-2021 учебном году профессиональную практику на торговых предприятиях прошли – студенты вторых и третьих курсов по специальности «Маркетинг» более 280 человек. Практика проходила в комбинированном формате с применением ДОТ. Применение ДОТ в практическом обучении подразумевает демонстрацию практических навыков посредством образовательной платформы MicrosoftTeams, а также студенты в малых группах посещают учебно-практические лаборатории и базы практик с соблюдением всех санитарных правил и норм. Все студенты получили хорошие и отличные оценки на квалификационных экзаменах на присвоение квалификации «Продавец продовольственных товаров».

В январе 2021 года на базах социальных партнёров колледжа, ТОО «Metrocashandcarry» и ТОО "SkifTrade" прошли квалификационные экзамены с элементами демоэкзамена в группах второго курса.

Экзаменационная комиссия отметила хорошую подготовку наших студентов, которую они приобрели при прохождении профессионального обучения на базах практики у наших социальных партнёров в условиях ограничительных мер. В состав комиссии входили наши социальные партнеры, представители торговых систем и преподаватели специальных дисциплин.

Социальнопартнерство предоставляет прекрасные возможности для управления собственной карьерой. Уровень обучения в ее рамках постоянно повышается. Ни одно колледжное образование не способно дать такое знание производства изнутри, как дуальное обучение, что делает его важной ступенькой на пути к успешной карьере.

Первостепенная задача правительства Казахстана — заинтересовать предпринимателей в партнерстве с учебными заведениями.

Список литературы:

1. Закон РК Об образовании (на 14.11.2019г.) Статья 45-1. Социальное партнерство в области профессионального образования;
2. Сафонов В.А. Социальное партнерство: учебник для вузов / В.А. Сафонов. — Москва: Издательство Юрайт, 2020. — 395 с. — (Высшее образование). — ISBN 978-5-534-01455-6;
3. Ковалев Г.Н., Дементьева О.М., Социальное партнёрство в образовании Учебно-методическое пособие, - 295 с. - ISBN: 978-5-4263-0758-2.

Жунусова З.С., преподаватель русского языка,
колледж АО «Финансовая академия», г. Нур-Султан.
Zhunusova Z.S., teacher of the Russian language,
College of JSC "Financial Academy", Nur-Sultan.

НЕКОТОРЫЕ ОСОБЕННОСТИ ОБУЧЕНИЯ В ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ РЕЧЕВОЙ ПОДГОТОВКЕ СТУДЕНТОВ ЭКОНОМИЧЕСКИХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ

Some features of teaching in professional speech training of students of economic specialties.

В статье рассматриваются вопросы формирования профессиональной коммуникативной компетенции студентов экономических специальностей.

The article deals with the formation of professional communicative competence of students of economic specialties.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, экономические термины, способы изложения, профессионально-направленное обучение, условно-коммуникативные упражнения.

Key words: vocational training, economic terms, presentation methods, vocationally directed training, conditional communication exercises.

Русский язык становится важным ресурсом социального и профессионального роста. Знание русского языка открывает будущему специалисту доступ к русскоязычным источникам информации, без которой в настоящее время немыслима деятельность современного специалиста. Проблема обучения языку специальности остается одной из важнейших задач для преподавателей, работающих со студентами технического и профессионального образования любых специальностей, поскольку не вызывает сомнений мысль о том, что в отличие от русскоговорящей аудитории, где профессиональный уровень понимания и говорения идет параллельно с высоким уровнем чтения профессионально-ориентированной литературы и письма, у студентов с государственным языком обучения существует разрыв между данными уровнями.

Все профессии на предприятиях и организациях в Казахстане требуют знания русского языка, владения им на достаточном для общения и обмена мнениями уровне. Одним из важных направлений современной экономической реформы является привлечение иностранных инвестиций в различных формах, которые включают области производства, торговли, финансов, обмена технологией и следует учитывать, что понятийный состав экономических терминов характеризуется разнообразием и многоплановостью, значительным проникновением терминов в сферу общеупотребительной лексики (перспективное планирование, народное хозяйство, экономическая задача и др.), широким использованием общеупотребительных слов в качестве терминов (норма, долговечность, надежность и др.), большим удельным весом терминов-словосочетаний в структурном составе экономических терминов (амортизация на полное восстановление..., прямой коэффициент и др.) и некоторых других. К пониманию специфики речевой компетентности способствовали труды Н. А. Бердяева, И. А. Зимней, Л.А. Введенской и др. Для восприятия оригинального научного текста

особое значение приобретает понимание авторской мысли, языковым выражением которой является не отдельное предложение, а высказывание, текст и его определенные типы (описание, повествование или сообщение-рассуждение, доказательство и др.). Однако в учебных целях в экономической аудитории целесообразно изучать наиболее часто встречающиеся в текстах по экономике способы изложения и те, которые необходимы для определенного этапа обучения. По мнению многих авторов учебников, любой научный текст для чтения должен быть структурирован в соответствии с речевыми потребностями студентов: лексический материал, речевые клише, конструкции и другие типичные обороты речи, которые необходимы для его построения, должны составлять основу текста. Текстовый материал должен иметь научную значимость, связанную с узловыми вопросами профессионально-направленного обучения, соответствовать интересам студентов, иметь для них практическое назначение, быть связанным с материалом профильных дисциплин, что значительно повышает мотивацию.

Задание: Работаем в «тройках». Задайте вопрос собеседнику.

Ответьте на вопрос, используя разные конструкции.

Образец: Студ. А: Государство перераспределяет доходы с целью снижения уровня бедности.

Студ. Б: С какой целью государство перераспределяет доходы?

Студ. В: Чтобы снизить уровень бедности.

1. Государство осуществляет реформы в целях создания наиболее благоприятных условий для долгосрочного роста экономики.
2. Государство обязано заниматься перераспределением созданного дохода в целях поддержания устойчивого социального климата.
3. Государство воздействует на совокупный спрос с целью приближения экономики к её потенциалу.

Задание: а) Познакомьтесь с разными способами сравнения объектов.

Услуги дороже продуктов. = Услуги дороже, чем продукты.

б) Сравните объекты.

Образец: продукты и одежда – дешёвый →

1) Продукты дешевле одежды.

2) Продукты дешевле, чем одежда.

1. Товары и сырьё – дорогой; цены и стоимость – высокий; оплата и прибыль – низкий; рынок и магазин – большой; доходы и расходы – маленький;

2. Хороший – качество сырья из этого региона и качество сырья из того региона; плохой – товары одной фирмы и товары другой фирмы. В связи с этим, следует отметить важность обучения студентов экономической терминологии с учетом предметного содержания. Л. С. Выготский считал, что прямое обучение понятиям всегда оказывается фактически невозможным и педагогически бесплодным. В процессе освоения лексики изучаемого языка специальности студенты сами строят профессионально ориентированные высказывания, в которых эта лексика используется наряду с ранее известным материалом. Происходит актуальное творческое использование только что усвоенной лексики в коммуникативных ситуациях, что обеспечивает формирование навыка переноса информации, весьма важного для развития устной речи. Новая лексика языка специальности выступает в качестве основы тематически объединенного диалогического текста, логически связывает диалог и обеспечивает нарастание объема языкового материала в соответствии с принципом включения. В ходе участия в учебном диалоге студенты получают информацию о терминах в изучаемом языке специальности.

Наибольшую трудность для овладения представляет общенаучная лексика, находящаяся на стыке литературного языка и разговорной речи. По сравнению со специальными терминами, которые относительно свободно семантизируются в понятном для будущего специалиста ситуативном контексте диалога и, как правило, не представляет особых трудностей для запоминания, общенаучная и допустимая разговорная лексика и фразеология

требуют постоянного внимания. В целях интенсивного освоения общенаучного словаря, в котором много сложных слов значительно больше, чем в обиходном разговорном, рекомендуется применение трансформационных и подстановочных условно-коммуникативных упражнений, составление вопросов и ответов к специальным текстам и выполнение прямого и обратного перевода отрезков текстов при актуализации лексики и фразеологии общенаучного пласта речи студентов.

При составлении тренировочных условно-коммуникативных упражнений преподавателям следует уделять внимание словам и словосочетаниям, которые располагаются на границе между служебными и автономными словами, т. е. союзам, союзным фразеологизмам, наречиям и предложным словосочетаниям, выражающим различные логико-синтаксические связи – временные (предшествование, одновременность, следование действия), причинные отношения следствия, условия, предположения, цели, уступительные значения и другие. Для того, чтобы подготовить будущего студента-экономиста к обсуждению проблематики, составляющей содержание его профессиональной подготовки, необходимо отобрать тексты по экономической теории, бизнес-планированию, менеджменту и маркетингу, которые позволяют формировать умения прагматического характера, которые бы давали студенту экономисту возможность ориентироваться в литературе по специальности.

1. Изучите микротексты на тему «Товарная политика маркетинга».

Текст 1. Товарное производство возникло давно. Можно назвать главные условия его появления: во-первых, общественное разделение труда, при котором одна группа людей производит какой-либо продукт, другая-другой. Для удовлетворения всех потребностей необходим обмен через куплю-продажу продуктов на рынке; во-вторых, появление различных собственников, которые отдают свой продукт только через куплю-продажу, а не безвозмездно.

Текст 2. Основной особенностью товарной политики в маркетинге являются ее направленность на удовлетворение потребностей покупателей. Первична здесь именно внешняя потребность покупателей, а не внутренние производственные возможности фирмы. Товарная политика связана с реализацией на практике продукта. Она предусматривает решение задач, связанных с тем, что производить, для кого производить, в каком виде производить.

Текст 3. Товарная политика- определенный набор действий или заранее обдуманных методов и принципов деятельности, благодаря которым обеспечивается преимущество и целенаправленность мер по формированию и управлению ассортиментов товаров. Цели товарной политики: поддержание конкурентноспособности товаров на необходимом уровне; целенаправленная адаптация ассортиментного набора к требованиям рынка, поиск для товаров перспективных рынков сбыта, реализация стратегий товарных знаков, упаковки, сервиса.

Задание: определите тему каждого из текстов, коммуникативную задачу текста, напишите.

Т1- (тема первого текста) **ЖЗ1-** (коммуникативная задача первого текста)

Современные условия развития общества диктуют новую модель преподавания русского языка, позволяющую достаточно быстро и качественно обучить студентов не только рецептивным умениям, но и репродуктивным и продуктивным.

Библиографический список:

1. Архипова Л.В., Иванова И.С., Попова Т.В. и др. ; под общ. ред. Шаховой. Л.А. Русский язык : учебно-методическое пособие / – Тамбов : Изд-во ТГТУ. Г.Тамбов, 2002. – 80 с.
2. Выготский Л.С. «Педагогическая психология», М., 1933-1934г.
3. Санина Л. П., Чистякова А. Б. Изучаем язык экономики. Практическое пособие по русскому языку для иностранных студентов. Харьков, 2005.
4. Филатова, Е. А. Русский язык для экономистов – 1 : Учебное пособие для учащихся первого курса экономических специальностей / Е. А. Филатова, И. С. Черенкова, О. В. Луценко. – М. : Русский язык. Курсы, 2007. – 176 с
5. Чекина Е.Б., Капасова Д.А.. Русский язык. Учебное пособие для студентов-экономистов.
6. Чекина Е.Б., Бурамбаева С.Г. Пособие по интегрированному обучению профессиональной научной речи и основам экономической теории, Алматы, 2004г.

Кожабергинова С.М., преподаватель специальных дисциплин
ГККП «Колледж общественного питания и сервиса» акимата г. Нур - Султан
Kozhaberginova S. M., teacher of special disciplines.,
College of Catering and Public Service of Akimat of Nur-Sultan
saule.kozh@mail.ru

ФОРМИРОВАНИЕ ИНФОРМАЦИОННО – КОММУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ СТУДЕНТОВ

Аннотация: в данной статье рассматриваются вопросы формирования информационно – коммуникативной компетентности студентов, которые он может применять в различных формах для решения личных, социальных или глобальных проблем.

Ключевые слова: личность, формирование, компетентность, информационные задачи, знания, информационные, коммуникационные технологии

В наши дни современный колледж должен готовить выпускников к жизни в информационном обществе, в котором главными продуктами производства являются информация и знания. Одна из главных задач, которую мы должны решить, заключается в создании условий обучения, при которых студенты могли бы раскрыть свои возможности, подготовиться к жизни в высокотехнологичном конкурентном мире.

Отличительной чертой разрабатываемых сегодня образовательных стандартов является новый подход к формированию содержания и оценке результатов обучения на основе принципа: от «знаю и умею» — к «знаю, умею и умею применять на практике».

Именно такие умения, как способность применять полученные знания на практике, проявлять самостоятельность в постановке задач и их решении, брать на себя ответственность при решении возникающих проблем — составляют основу *понятия «компетентность»*.

Под ИКТ - компетентностью подразумевается уверенное владение студентами всеми навыками ИКТ - грамотности для выполнения возникающих вопросов в учебной и иной деятельности, при этом акцент делается на сформированность обобщённых познавательных, этических и технических навыков.

Под владением следует понимать умение применять навыки ИКТ - грамотности в решении разного рода практических информационных задач. С решением информационных задач мы сталкиваемся в жизни на каждом шагу: когда делаем покупки продуктов, бронируем гостиницы, выбираем лекарства, пишем статью и т.д., и т.п. В процессе решения той или иной задачи каждый из нас проходит определённые этапы работы с информацией. Основными этапами работы с информацией являются:

- 1) Определение информации.
- 2) Управление информацией.
- 3) Доступ информации.
- 4) Интеграция информации.
- 5) Оценка информации
- 6) Создание информации.
- 7) Передача информации.

На формирование ИКТ - компетентности студентов влияет множество факторов, например: образовательное учреждение, деятельность преподавателя информатики, социально-демографические факторы, различные аспекты учебной деятельности и досуга.

Основы информационно-коммуникативной компетентности закладываются в начальной школе и развиваются в дальнейшем в образовательных учреждениях – колледжах, вузах. Наиболее эффективно такое развитие может идти в сочетании с такой учебной деятельностью, где продолжается систематическое освоение новых элементов компетентности, где она используется, оценивается и совершенствуется.

Современный колледж не только источник получения информации, а место, где учат учиться, где преподаватель не просто проводник знаний, а личность, обучающая способам творческой деятельности, направленной на самостоятельное приобретение и усвоение новых

знаний. Развитие становится ключевым словом педагогического процесса, как альтернатива понятию обучение.

Информационная компетенция относится к группе ключевых компетенций студентов, и включает в себя навыки деятельности по отношению к информации в учебных предметах и образовательных областях, а также в окружающем мире; владение современными средствами информации и информационными технологиями; а также поиск, анализ и отбор необходимой информации, ее преобразование, сохранение и передачу. Рассмотрим один аспект данной компетенции, а именно – компетенцию поиска информации. Именно поиск информации является начальным этапом при решении таких лично значимых для студента образовательных задач, как пополнение знаний по изучаемому предмету (теме, разделу), самостоятельное изучение темы, реферативная работа, исследовательская и проектная деятельность, самообразование.

В современном научно-педагогическом мире лидеры информационных и коммуникационных технологий определяют ИКТ компетентность как способность отдельного индивида решать учебные, бытовые и профессиональные задачи с использованием информационных и коммуникационных технологий.

Полагаю, что ИКТ компетентность является самой главной из всех видов компетентностей современного общества и отдельно индивида, а частности и является базовой в решении повседневных задач его жизнедеятельности как-то, работа с компьютером, работа в сети Интернет, общение в системе телекоммуникации.

Считаю, что показателями ИКТ компетентности современного хорошо успевающего студента колледжа являются:

- 1) понимание системного образования как один из процессов, происходящих в глобальной информационной паутине, т.е. невозможность выключения системы профессионального образования из современного мира;
- 2) студент свободно входит в систему получения информации и получает базовые навыки обработки полученной информации;
- 3) воспитание и формирование индивидуальных способностей к анализу, т.е. творческому подходу восприятия информации;
- 4) воспитание и обучение навыкам получения, хранения и последующего использования информации.

Весьма актуален процесс передачи ИКК от преподавателя к студенту, он формирует ИКК студента, предполагает и основывается на главных способах формирования ИКК студента, например:

- 1) изучение компьютерных технологий вкупе со способами обработки информации и их применении на практике, подкрепленное изучением теории;
- 2) активизация самостоятельной деятельности для получения новых знаний;
- 3) реализация творческого подхода в поиске решения проблемной ситуации;
- 4) участие в дистанционном образовательном процессе;
- 5) повышение заинтересованности педагогов и школьников в развитии информационной базы знаний.

Из всего этого можно сделать следующие выводы, что, у студентов формируются ключевые компетенции, предъявляемые Государственными стандартами образования:

- 1) умение обобщать, анализировать, систематизировать информацию по интересующей теме;
- 2) умение работать в группе;
- 3) умение находить информацию в различных источниках;
- 4) коммуникативная компетентность;
- 5) осознание полезности получаемых знаний и умений.

Формирование информационной компетентности представляет собой процесс перехода к такому состоянию, когда студент становится способным находить, понимать, оценивать и применять информацию в различных формах для решения личных, социальных или глобальных проблем.

Выработка подлинной информационной компетентности, прежде всего, предполагает формирование универсальных навыков мышления и решения задач. К ним относятся умения наблюдать и делать логические выводы, использовать различные знаковые системы и абстрактные модели, анализировать ситуацию с разных точек зрения, понимать общий контекст и скрытый смысл высказываний, неуклонно самостоятельно работать над повышением своей компетентности в этой сфере, а именно в сфере развития общественного питания.

ИКТ-компетентность — это общеколледжное умение и поэтому наша общая задача — сделать акцент на формирование этих умений в соответствии с требованиями информационного общества, в котором большая часть информации представлена в электронном виде: для этого преподаватель должен быть настроен на формирование этой компетентности (грубо говоря, помнить о ней всегда); потребуются изменение дидактических целей типовых заданий, которые вы обычно даете своим студентам (целей будет как минимум две: изучение конкретного учебного материала и формирование ИКТ - компетентности); формированию ИКТ - компетентности помогает использование активных методов обучения (групповая или командная работа, деловые и ролевые игры и т.д.). Преподаватель должен уметь формировать информационно-образовательную среду, в которой студент мог бы выразить и одновременно учить себя.

Список использованных источников

1. Собкин, В.С., Адамчук, Д.Н., Руднев, М.Г. «Анализ факторов, влияющих на компетентность учащихся школ в сфере ИКТ»
http://docs.google.com/Doc.id=dd3tt2x6_14hsd3zfd8
2013 Образовательный портал RusEdu
<http://www.rusedu.info/Article1022.html>

2. Методика тестирования ИКТ - компетентности учащихся...
<http://900igr.net/kartinki/pedagogika/Kompetentnosti-uchaschikhsja/005-IKT-kompetentnost-obuchajuschikhsja.html>

Рахметова Г.М., преподаватель математики,
Колледж общественного питания и сервиса акимата г.Нур-Султан
Rakhmetova G.M., teacher of mathematics,
College of Catering and Public Service of Akimat of Nur-Sultan
guldaria_76@mail.ru

РАЗВИТИЕ МЫСЛИТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СТУДЕНТОВ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ

Главным приоритетом стратегии развития образования Республики Казахстан является формирование духовно-богатой и гармонично развитой личности, обладающей независимым мировоззрением и самостоятельным мышлением. Важнейший показатель всесторонне и гармонично развитой личности – наличие высокого уровня мыслительных способностей. Мой педагогический опыт показывает, что развития мыслительной деятельности студентов можно добиться только в сочетании инновационных педагогических технологий и активных методов обучения.

Сегодня перед ТиПО стоит важная задача - подготовить выпускников, владеющих универсальными навыками, ориентированными на успех в профессиональной и общественной деятельности, гармонию в личной жизни.

Цель доклада - обобщение опыта пятилетней работы по развитию мыслительной деятельности студентов на уроках математики.

Каждая учебная дисциплина в колледже направлена на формирование у студентов общих и профессиональных компетенций. В настоящее время с переходом на компетентностный подход в образовании проблема развития мыслительной деятельности

студентов в обучении математике, развивающей стили мышления, приобретает особую актуальность[1].

Мы убеждены, что способность быстро реагировать на изменения в сфере экономики, совершенствовать свои знания, умения и навыки (ЗУН), анализировать большое количество информации возможно только в процессе модульно-компетентностного обучения, требующего от студентов умения решать проблемы разной сложности в определенных областях, основываясь на приобретенных ЗУН. Два года работы в рамках методической темы колледжа: **«Формирование общих и профессиональных компетенций будущих специалистов в процессе модульно-компетентностного обучения»**, - подтверждают, что при таком подходе ценится способность личности использовать и грамотно применять ЗУН на практике. Данная технология обеспечивает активность студента, как субъекта процесса саморазвития: он не просто усваивает предлагаемый материал, а через активную познавательную деятельность проектирует и контролирует траекторию развития своего личностно-профессионального потенциала.

Поэтому на уроках математики мы добиваемся, чтобы студент получил фундаментальную математическую подготовку в соответствии с программой и овладел навыками математического моделирования в области будущей профессиональной деятельности. Для этого мы наполняем содержание учебного предмета в соответствии с профессиональной направленностью, опираясь на индивидуальные способности студента и его личный опыт.

Согласно положениям возрастной психологии (Л.И.Божович, Л.С.Выготский, В.А.Крутецкий, Б.М.Теплов и др.) именно в возрасте (17-23 года) наблюдаются интенсификация мыслительной и творческих видов познавательной деятельности.

Труды исследователей по проблеме развития мышления (А.Б.Брупшинского, Л.Л.Гуровой, Д.Н.Завалишиной, Ю.Н.Кулюткина, А.М.Матюшкина, Я.А.Понмарева, В.Н.Пушкина, С.О.Рубинштейна, О.К.Тихомирова и др.) убеждают в том, что **сформированный в колледже уровень развития мыслительных способностей студента является одним из критериев успешности его социальной адаптации в современном информационном обществе.**

Активизацию обучения обеспечиваем на основе системы активных методов (АМО), направленных на самостоятельное овладение учащимися ЗУН в процессе активной мыслительной и практической деятельности и обеспечивающих подготовку квалифицированного специалиста. АМО формируют у студентов положительную учебную мотивацию; повышают познавательную активность; активно вовлекают всех студентов в образовательный процесс; стимулируют самостоятельную деятельность; помогают эффективно усваивать большой объем учебной информации; развивают творческие способности, нестандартность мышления и коммуникативно-эмоциональную сферу студента; раскрывают его личностно-индивидуальные возможности и определяют условия для их проявления и развития. Это наглядно отражено в синквейне **«Метод»** - нерифмованное стихотворение.

По данным исследования немецких, американских и российских ученых, студент, непосредственно участвующий в самостоятельной постановке проблем, выработке и принятии решения, формулировке выводов, запоминает и усваивает материал на 90 %.

Широкое внедрение АМОв образовательный процесс колледжа - стратегическая задача сегодняшнего дня.

В основе нашего опыта лежит **«Обучение на основе технологии полного усвоения» Б.С.Блума**, согласно которой выделены следующие группы студентов по уровню усвоения учебного материала: малоспособные, талантливые и обычные. Работа проводится дифференцированно. Новизна технологического подхода к обучению состоит в фиксации учебных результатов, которых должны достичь все студенты.

В своей практике мы активно обращаемся и к дидактическим средствам, обладающим огромным развивающим потенциалом, - это мультимедиа, позволяющая использовать текст, графику, видео и мультипликацию в режиме диалога, что активизирует мыслительную

деятельность студентов и расширяет области применения компьютера в учебном процессе. Изобразительный ряд, включая образное мышление, помогает студенту целостно воспринимать изучаемый материал и позволяет нам совмещать теоретический и демонстрационный материалы, применять тестовые задания не только со словесной формулировкой, но и как целый видеосюжет.

В настоящее время, в век информатизации общества, совершенствование и оптимизация учебного процесса в колледже неосуществимы без информационных технологий обучения (ИТО). Сегодня невозможно представить современный урок без интерактивной доски, электронных учебников, тестовых программ, электронных обучающих тетрадей, цифровых образовательных ресурсов как инструментов самостоятельной работы студентов по предмету. Одним из эффективных и любимых педагогами средств ИТО является слайдовая презентация, применяемая на различных этапах занятия. Например, на этапе актуализации опорных знаний, в ходе фронтального опроса, текст вопроса появляется на экране, а для самопроверки правильности ответа студенты переходят по гиперссылке к слайду с визуализацией ответа. В качестве фреймовых опор демонстрируем на ИД этапы решения задач, от которых легко и быстро переходим на слайд с новыми начальными условиями или рисунком (чертежом), затем продолжаем решение задачи, а в случае необходимости можем вернуться назад к общей схеме. Это позволяет сэкономить учебное время и опросить большее количество студентов[2]. Эффекты анимации позволяют студентам быстрее понять и запомнить последовательность изучаемого, выполнять все дополнительные построения и описание этапов решения задачи не в готовом виде, а по ходу решения, также производить разбор решения задач на готовых примерах, увеличивать объем заданий для закрепления изученного материала. Огромные возможности Power Point позволяют нам включать в презентации видеоролики, иллюстрирующие связь математики с будущей профессией студентов и достижениями человеческой мысли.

Новизна и практическая значимость нашего опыта заключается в том, что обучение математике мы строим на интеграции технологии полного усвоения знаний Б.С.Блума с современными педагогическими технологиями и активными методами обучения, стимулирующих формирование у студентов качеств, связанных с будущей профессией и позволяющих адаптироваться в современном обществе.

В перспективе мы планируем совершенствовать модульно-компетентностное обучение математике, расписав темы обучающей программы и возможные межпредметные связи со специальными дисциплинами, продумать возможные виды дифференцированной самостоятельной работы студентов по каждому модулю с целью достижения более эффективных результатов в формировании у студентов общих и профессиональных компетенций будущих специалистов.

Вывод: использование современных педагогических технологий, средств мультимедиа и АМО на занятиях по математике с опорой на компетентностный подход в обучении формирует активного участника образовательного процесса, облегчает восприятие новой информации, делает более успешным запоминание материала, развивает логическое, алгоритмическое и математическое мышления; пространственное воображение, творческие способности и критическое мышления студентов на уровне, необходимом для будущей профессиональной деятельности, для продолжения образования и самообразования.

Литература

1.Семущин, А. Д.; Егоров, Е. Е.; Кретинин, О. С. Активизация мыслительной деятельности учащихся в процессе обучения математике. – М.: Просвещение, 1981. Абдуллаев, А. Н.;

2.Инатов, А. И.; Останов, К. О применении информационных технологий для формирования информационно-коммуникативной компетентности учащихся на уроках математики // Молодой ученый. Международный научный журнал, № 14(148), 2017, Ч. 7, с. 583–585.

Шишкин С.Г., мастер производственного обучения,
КГУ «Аграрный колледж Аккайынского района», Северо-Казахстанская обл.
Shishkin S. G., Master of industrial training,
KSU " Agricultural College of Akkayyn district»
kialpl3@mail.ru

СТУДЕНТООРИЕНТИРОВАННОЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЕ ОБУЧЕНИЕ. СОВРЕМЕННЫЕ ТRENДЫ ПОДГОТОВКИ КАДРОВ ДЛЯ ОТРАСЛЕВОЙ ЭКОНОМИКИ

В статье рассматриваются основные положения студентоориентированного обучения. Профессиональные и общепрофессиональные компетенции, которые формируются на уроках производственного обучения по квалификации «Тракторист-машинист сельскохозяйственного производства».

Ключевые слова: профессиональное образование, конкурентноспособные специалисты, компетенции, личностные качества.

STUDENT-ORIENTED VOCATIONAL TRAINING. MODERN TRENDS IN PERSONNEL TRAINING FOR THE INDUSTRIAL ECONOMY

The article discusses the main provisions of student-centered learning. Professional and general professional competencies that are formed at the lessons of industrial training on the qualification "Tractor driver-driver of agricultural production".

Keywords: professional education, competitive specialists, competencies, personal qualities.

*«Я никогда не учу своих учеников.
Я только пытаюсь обеспечить условия,
в которых они могут учиться».*

Альберт Эйнштейн

На современном этапе модернизации профессионального образования производство нуждается в самостоятельных, творческих специалистах, инициативных предприимчивых, способных приносить прибыль, предлагать разрабатывать идеи, находить нетрадиционные решения и реализовывать экономически выгодные проекты.

Методологическим аспектом удовлетворения этой потребности производства и приобщения будущих специалистов к процессу социального преобразования общества является профессиональное становление студентов. Без обращения профессионального образования к студент оориентированному обучению достаточно проблематично выполнить поставленные задачи

Студентоориентированное (студентоцентрированное) обучение (СЦО) является одним из эффективных педагогических подходов в реализации образовательных программ организациями образования.

К основным положениям СЦО относятся:

- упор на активное, а не пассивное обучение;
- акцент на критическом и аналитическом изучении и понимании;
- повышение ответственности и подотчетности со стороны студентов;
- повышенная автономия студентов;
- взаимозависимость между преподавателем и студентами;
- взаимное уважение в отношениях между студентами и преподавателем;
- рефлексивный подход к учебному процессу со стороны и преподавателя, и студентов.

Как показывает практика трудоустройства выпускников в последние годы, работодатели при подборе специалистов заинтересованы в кадрах, уже имеющих помимо специального образования и опыт работы. Поэтому сегодня молодые специалисты испытывают трудности конкуренции рынка труда и в адаптации к условиям деятельности. Профессиональное становление занимает еще несколько лет после окончания образовательного учреждения и требует дополнительных усилий от самих молодых специалистов и денежных затрат на переквалификацию от компаний, в которых они работают.

Поэтому необходимо подготовить выпускника уже адаптированного к современным условиям рынка труда.

Миссия нашего колледжа: подготовка компетентных конкурентноспособных специалистов, востребованных на рынке труда.

Наш колледж готовит специалистов для сельскохозяйственной отрасли экономики: трактористы-машинисты сельскохозяйственного производства, электрогазосварщики, мастера по эксплуатации и ремонту машин и механизмов, повара, бухгалтера.

Я, работая старшим мастером производственного обучения, уделяю большое внимание формированию и развитию профессиональных компетенций будущих специалистов. Ведь будущий профессионал должен обладать хорошими практическими навыками, для того чтобы быть востребованным.

На уроках производственного обучения по квалификации «Тракторист-машинист сельскохозяйственного производства», я работаю над формированием у будущих специалистов следующих компетенций:

- выполнение сельскохозяйственных работ на колесных тракторах класса до 20 кн включительно, гусеничных тракторах класса до 30 кн включительно, сельскохозяйственных машинах, включая бульдозеры, в соответствии с требованиями агротехники и агротехнологии;
- комплектация машинно-тракторных агрегатов;
- выполнение транспортных работ на тракторах с соблюдением правил дорожного движения и правил перевозки грузов;
- проведение ежесменного технического обслуживания тракторов, сельскохозяйственных машин;
- определение неисправности тракторов, прицепных и навесных орудий и других сельскохозяйственных машин, что с ними агрегатируются, устраняет их;
- самостоятельное выполнение технологической регулировки рабочих органов сельскохозяйственных машин;
- чтение несложных машиностроительных чертежей, схем, уметь пользоваться инструкциями по эксплуатации машин;
- умение рационально использовать горюче-смазочные материалы и запасные части;
- подготовка тракторов, сельскохозяйственных машин и орудия к хранению;
- выполнение работы с соблюдением правил и норм охраны труда, производственной санитарии и противопожарной охраны, а также требований охраны окружающей среды.

А также большое внимание я уделяю формированию общепрофессиональных компетенций, таких как:

- а) уметь рационально и эффективно организовать рабочее место;
- б) соблюдать нормы технологического процесса;
- в) не допускать брака в работе;
- г) знать и выполнять требования нормативных актов об охране труда и окружающей среды, придерживаться норм, методов и приемов безопасного ведения работ;
- д) использовать в случае необходимости средства предупреждения и устранения природных и непредвиденных негативных явлений (пожары, аварии, наводнения, и тому подобное);
- е) знать основы информационных технологий.

Как показывает опрос социальных партнеров колледжа, работодателя наряду с профессиональными компетенциями, интересуют личностные качества работника: умение быстро находить выход в сложной ситуации, умение применять теоретические знания на практике, использовать современные ИТ технологии, желание расти и совершенствоваться, умение работать в команде, развитие лидерских качеств и многое другое.

Для развития личностных качеств у студентов, на своих уроках, я применяю технологию развития критического мышления, создание проблемных ситуаций, для решения которых студенту необходимо применить свои теоретические знания, иногда принять решение

от которого будет зависеть исход дела, то есть формирую у них самостоятельность в принятии решений и чувство ответственности за свою работу. Свои уроки я провожу, максимально приблизив их к условиям производства, воспитываю уважительное отношение друг к другу, умение выслушать и помочь коллеге, работать автономно и в команде.

Все эти навыки необходимы будущему специалисту для того, чтобы без устроиться на хорошо оплачиваемую работу, быть востребованным и конкурентоспособным специалистом.

Библиографический список:

1. Журнал «Среднее профессиональное образование» - февраль 2006г
2. Студентоцентрированное обучение. Инструментарий для студентов, профессорско - преподавательского состава и вузов / Анжеле Аттард, Эмма Ди Иорио, Коен Гевен, Роберт Санта.- Астана: НКАОКО-ІҚАА, 2017. – с. 64
3. Студентоцентрированное обучение. Глубинное понимание теории и практики / Анжеле Аттард, Эмма Ди Иорио, Коен Гевен, Роберт Санта.- Астана: НКАОКО-ІҚАА, 2017. – с.

Тулегенова М. Ш., Экономика ғылымдарының магистрі,
«Басқару колледжі» ЖШС, Нұр-Сұлтан қ.

Тулегенова М. Ш., Master of Economics,
"College of Management", Nur-Sultan
t_manat_68@mail.ru

ОҚЫТУДЫҢ БЕЛСЕНДІ ӘДІСТЕРІН ЭКОНОМИКАЛЫҚ ПӘНДЕРДЕ ПАЙДАЛАНУДЫҢ ТИІМДІЛІГІ

Білім беру үрдісін ақпараттандыру – жаңа инновациялық технологияларды пайдалану арқылы дамыта оқыту, дара тұлғаны бағыттап оқыту мақсаттарын жүзеге асыра отырып, оқу - тәрбие үрдісінің барлық деңгейлерінің тиімділігі мен сапасын жоғарылатуды көздейді.

Инновациялық технологияны бәсекеге қабілетті ұлттық білім беру жүйесін дамытуға және оның мүмкіндіктерін әлемдік білімдік ортаға енудегі сабақтастыққа қолдану негізгі мәнге ие болып отыр.

Инновациялық технологияны пайдалану жөніндегі қызметтің мақсаты:

- үйренушінің шығармашылық әлеуметін дамыту;
- коммуникативтік әрекеттерге қабілетті болуды қамту;
- сараптамалық – зерттеу қызметі дағдыларын қалыптастыру;
- оқу қызметі мәдениетін дамыту;
- оқу-тәрбие үрдісінің барлық деңгейлерін жеделдету, оның тиімділігі мен сапасын арттыру.

Бәсекеге қабілетті тұлғаны қалыптастыру ұстаздың білімділігін, жан-жақтылығын және кәсіби шеберлігін талап етері сөзсіз. Осыған сәйкес Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңында оқыту формасын, әдістерін, технологияларын таңдауда көп нұсқалық қағидасына оқытушының өзіне ыңғайлы нұсқаны қолдануына мүмкіндік береді [1].

Оқытудың белсенді әдістері - оқу материалын игеру үдерісінде оқушыларды белсенді ойлау және практикалық әрекетке итермелейтін әдістер.

Белсенді оқыту мұғалімнің дайын білімдерді баяндауына, оларды есте сақтауы мен қайта жаңғыртуына емес, оқушылардың белсенді ойлау және практикалық әрекет үдерісінде өз бетінше білімдер мен біліктерді меңгеруіне бағытталған әдістер жүйесін пайдалануды білдіреді.

Белсенді оқыту әдістерінің ерекшеліктері - олардың негізінде практикалық және ойлау әрекетін ояту болып табылады. Онсыз білімдерді игеруде алға жылжушылық болмайды. Оқытудың белсенді әдістерінің пайда болуы және дамуы оқытудың алдына оқушыларға білім ғана беріп қоймай, танымдық қызығушылықтар мен қабілеттердің, шығармашылық ойлаудың,

өз бетінше ақыл-ой еңбегінің қалыптасуы мен дамуын қамтамасыз ету т.б. жаңа міндеттер қойылуымен байланысты. Егер бұрын оқу орындарында алынған білімдер адамға ұзақ уақыт қызмет ете алса, қазіргі ақпараттық заманда оларды үнемі жаңартып отыру қажет. Бұл өз бетінше білім алу жолымен жүзеге асуы мүмкін, ал бұл адамнан танымдық белсенділікті талап етеді.

Әрбір оқытушының басты міндеті - студенттерге белгілі бір білімдер жиынтығын беру ғана емес, сонымен қатар оларда оқуға деген қызығушылықты дамыту, оқи білуге үйрету. Жақсы ойластырылған оқыту әдістерінің көмегімен оқу материалының игерілуін ұйымдастыру қиын.

Оқу орындарында қолданылатын неғұрлым тиімді белсенді әдістер:

1. Дәстүрлі сабақтың дәстүрлі емес басталуы – сабаққа эмоционалдық бетбұрыс (эпиграф, костюмделген көрініс, видеоүзінді, ребус, жұмбақ, анаграмма), мақсаттарды, күтілетін нәтижелерді, күдіктерді айқындау.

1. Проблемалық сұрақтар қою және шешу, проблемалық жағдаяттар құру.

Сабақта қолданылатын проблемалық жағдаяттардың типтері:

- күтпеген нәрсе жағдаяты;
- конфликт жағдаяты;
- белгісіздік жағдаяты;
- болжам жағдаяты;
- таңдау жағдаяты.

2. Релаксацияны және қорытынды шығаруды ұйымдастыру.

3. Оқу материалының тұсаукесері – ақпараттық технологияны, электронды оқу құралдарын, интерактивті тақтаны және т.б. пайдалану.

4. Индуктивті және дедуктивті логикалық сызбаларды пайдалану [2].

Белсенді оқыту әдістерін таңдау бірқатар факторларға тәуелді. Белгілі бір дәрежеде ол оқушылардың санымен анықталады. Көптеген оқыту әдістерін шағын топтарда пайдалану ұсынылады. Бірақ әдісті таңдау, бірінші кезекте, сабақтың дидактикалық мақсатымен анықталады. Сабақта төмендегі белсенді оқыту әдістерін пайдалануға болады

«Миға шабуыл» әдісінің көмегімен берілген әдіс, күрделі мәселелерді шешу бойынша ой туындауға бағытталған, күрделі тапсырмаларға пікір таластар ұйымдастыру барысында қойылған тапсырмаларды бірігіп шешу процесіне негізделген.

«Миға шабуыл» әдісі білім алушылардың жоғарғы белсенді санының көбірек қатысуына мүмкін береді. Берілген әдісті сабақтың әртүрлі кезеңдерінде қолдануға: жаңа білімді енгізу үшін, білімдерін аралық бақылауда сапалы меңгеруге, алған білімдерін шыңдауға мүмкіндік береді. Енді ссы әдістің көмегімен «Өнімді сатудан түсетін түсім туралы түсіндіруді жүзеге асырайық.

Ұйымдағы өнімді сатудан түсетін түсім негізгі қызметтен түскен табыс болып табылады. Өнімді сатудан алынатын түсімнен басқа негізгі қызметтің нәтижесінде берілген коммерциялық несиелер бойынша пайыздар, сатып алушылардан аванстар, дебиторлық қарыздарды жабу сомасы және басқа да түсімдер түсуі мүмкін, яғни экономикалық табыстарды қарастырған кезде студенттердің оқу-танымдық белсенділігін арттыру жұмысын мынадай миға шабуыл сұрақтарынан бастауға болады:

1-ші сұрақ. Кәсіпорынның қаржылық қызметі нені сипаттайды?

2-ші сұрақ. Ұйым табысынан ақша бөлінсе қандай қорды қалыптастырады?

Жалпы ұйымдағы пайда мен табыстың мағынасын түсінген білім алушылар бұл сұрақтар бойынша төмендегідей ойға келеді:

а) Пайда – дегеніміз кәсіпкер өндірісті ұйымдастырғаны үшін ие боалтын сыйақы. Кәсіпорынның нарықта өзі өндірген өнімін сатып жіберген болса, фирма сатудан табыс тапты, яғни түсім түсірді.

б) Табыстардың болуы – кәсіпорынның қызмет ету мүмкіндігі, бәсекеге қабылеттілігі және қаржылық жағдайына байланысты болады

2. Кәсіпорын табысының негізгі көзі – өнім сатудан түскен түсім, оның ішінде өндіріс және өнімді сатуға материалдық, еңбек және ақшалай шығындарды шегергендегі бөлігі.

Сондықтан әрбір шаруашылық субъектісінің басты мақсаты – қаражаттарды шығындауда қатаң үнемдеу режимін қадағалау жолымен және айтарлықтай оларды тиімді пайдалану жолымен аз шығын кезінде көп табысқа жету.

Өнімді сатудан алынған түсім қолданыстағы бағалармен есептеледі. Осы көрсеткіш арқылы еңбек ұжымдары сатылған өнімнің сандық өсуіне қызығушылық танытады, яғни сұранысқа ие өнімдерді тауарларды көптеп өндіреді. Оның сапасына және сату көлеміне көп көңіл бөле бастайды. Демек сатудан түскен түсімнің көрсеткіші коммерциялық есеп талаптарына жауап береді, кәсіпкерліктің дауына әсер етеді.

Кәсіпорындардың өндіріске және нарыққа сұранысқа ие сапалы өнім сатуға қызығушылығы пайда шамасында көрсетіледі.

Пайда мен табыс, түсім бойынша тапсырмаларды орындату арқылы білім алушыларға, шығындардың түрлерінің қалай жіктелетіндігін меңгерту қажет.

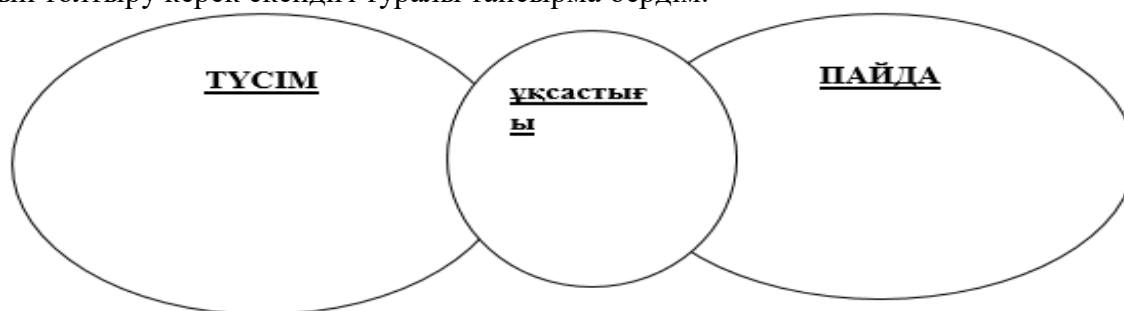
Ұйымдағы түсімнің жіктелуін, сызба түрінде көрсетсе, студенттердің білімді қарқынды меңгеруі мен есте сақтауына ықпал етеді.

«Өнімді сатудан түсетін ақшалай түсім түсінігі» тақырыбына байланысты өткізілетін бекіту сабақтарында, студенттердің өткен тақырыптарды еске түсірулері үшін «блиц-сұрақтар» қойған тиімді.

Мысалы: Ұйымдағы түсім (TR, total revenue)–дегеніміз не?

Жауап: фирманың өзі өндірген өнімін сатқанда алатын табысы немесе бухгалтерлік түсім.

Келесі тапсырмада студенттерге Венн диаграммасы арқылы бүгінгі өткен жаңа сабақтан түсінгендері бойынша Түсім мен Пайданың негізгі түсінігін, ортасына ұқсас маңызын толтыру керек екендігі туралы тапсырма бердім.

Студенттерге ұйымдағы түсімдерді «Семантикалық карта» түрінде түсіндірген де ыңғайлы болып табылады.

Негізгі сөздер	$AR = TR/Q$	$MR = \Delta TR / \Delta Q$	$TR = P \times Q$
Түсім			
Орташа табыс			
Шекті табыс			

Өнімді сатудан алынған түсім қолданыстағы бағалармен есептеледі. Осы көрсеткіш арқылы еңбек ұжымдары сатылған өнімнің сандық өсуіне қызығушылық танытады, яғни сұранысқа ие өнімдерді тауарларды көптеп өндіреді. Оның сапасына және сату көлеміне көп көңіл бөле бастайды. Демек сатудан түскен түсімнің көрсеткіші коммерциялық есеп талаптарына жауап береді, кәсіпкерліктің дауына әсер етеді.

Кәсіпорындардың өндіріске және нарыққа сұранысқа ие сапалы өнім сатуға қызығушылығы пайда шамасында көрсетілетіндігіне басты назар аудару қажет.

Сабақ барысында түсімдерді зерттеу кезінде студенттерді топқа бөліп, топтық сабақтар өзкізу арқылы олардың белсенділіктерін арттыруға болады. Әр топқа 3 әр түрлі зерттеулерді тапсыру керек.

Топқа бөлу кезінде «б шляпа әдісі», «Тарсия әдісі», «Сынарынды тап», «Жұмбақ турнир» және т.б. ойындар өткізуге болады. Сабақ үстінде студенттер мен оқытушылардың арасында тығыз қарым-қатынас байқалатын болады. Әдетте мұндай қарым-қатынас студенттердің әлдебір мәселені талқылап, соның шешімін табуға тырысқан кезде байқалады. Бұл жерде студенттердің жауаптарынан гөрі мәселенің шешімін табуға талпынғаны маңыздырақ. Себебі белсенді оқытудың басты мақсатының өзі сол- студенттерді өз бетінше ой қорытып, жауап таратуға үйрету. Белсенді әдістеме өзара қарым-қатынастың мол ауқымын қамтиды.

Оқу процесінің барысында студенттер мыналармен қарым-қатынасқа түседі:

- оқытушымен (студенттер оқытушының сұрағына жауап берген кезде);
- өзге студенттермен (бірігіп жұмыс істеу барысында);
- шағын топтармен (3-5 студентпен);
- студенттердің үлкен тобымен (көбіне пікірталас, топ болып әлдебір мәселені талқылау барысында);

Топтың сандық құрамы оқудың немесе өзара қарым-қатынастың сапасын айқындамайды. «Өзара қарым-қатынас» әдісінің ерекшелігі- білім алушы өзгелермен араласу барысында ашыла түсетін болады. Топтағы студенттердің ойлау қабілеті де, қызығушылығы да әр түрлі. Сондықтан студенттердің пәнге деген қызығушылығын арттырып, сабақ бойы оларды белсенді қалыпта ұстап, сабақты өз бетінше меңгеруге құлшындырып, ынтасын арттыру мақсатында оқытудың тиімді әдістерін іс-тәжірибеде қолдану міндеті оқытушыға жүктеледі.

Қазіргі таңдағы білім беру үрдісіне ақпараттық технологиялардың жетістіктерінің енуі, заманауи педагогикалық технологиялардың қолданылуымен қатар студенттердің экономикалық пәнге деген қызығушылығын арттырудың бір әдісі, осы сабақтарды дидактикалық ойындарды немесе олардың элементтерін қолдану болу табылады.

Экономикалық пәндерді оқыту барысында ойын элементтерін пайдалану, студенттердің ой-өрісін дамытып, танымдық белсенділік қасиеттерін арттырады. Теорияны практикамен ұштастыруға жол ашады. «Өнімді сатудан түсетін түсім» сабағын тез есте сақтап қалу үшін ойналатын ойынның бір түрі «Экономикалық домино». «Экономикалық домино» ойыны қалай ойналады. Көлемі шамамен 5- 10см болатын қатты қағаздан жасалған карточка екіге бөлініп біреуінде сұрақ не есеп, ал екіншісінде басқа сұрақ не есептің жауабы жазылады. Бірінші доминоның сол жағы бос болады, ал оң жағына сұрақ не есеп жазылады. Ал оның жауабы келесі доминоның сол жағында жазылады, ең соңғы доминоның оң жағы бос болады. Әр топқа «доминоның»3 бірнеше нұсқасын ұсынуға болады.

Сабақты қорытындылау кезеңінде «ББҮ» әдісі пайдалануға болады. «ББҮ» әдісі – Білемін. Білгім келеді. Үйрендім. Бұл стратегияны 1984 жылы Чикаго университетінің профессоры Донна Огл шығарған. Оның мақсаты – таным үрдісінде рефлексивтілікті дамыту[3].

Ол үшін төмендегі кестені толтыру керек. Топтың мүшелерін дамыту мақсатында уақытты үнемдеу арқылы студенттердің барлығын тыңдауға мүмкіндік береді.

Кестені толтыру барысында ұсыныстар және жаңа ойлар қосуға болады. Бірінші баған сабақтың басында толтырылады, соңғы екі баған сабақты қорытындылау кезеңінде толтырылады. Соңғы бағандағы студент пікірі оқытушының келесі сабағының мақсатын айқындауға мүмкіндік береді.

Білемін	Білдім	Үйрендім
Өнімді сатудан алынатын түсім негізгі қызметтен түскен табыс болып табылады:	Өнімді сатудан алынатын түсімді анықтаудың дәстүрлі әдісіне, сатылған өнімге төлем түскен кезде және ақшаның ұйымның банктегі шотына немесе кассаға қолма-қол ретінде түсуі кезінде орындалады;	Өнімді сатудан түскен түсімді есептеу әдістері бойынша формулаларын және есептеу әдістерін;

Белсенді әдістердің көмегімен тек сабақтарды түсіндіру үшін ғана пайдалануға болмайды, сонымен қатар пән бойынша олимпиада, үйірмелерді жүргізу барысында да

қолдануға болады. Сонын бірі «Өнімді сатудан түсетін түсім» тақырыбына байланысты студенттер арасындағы «Жас кәсіпкер» клубында дөңгелек үстел жасауға болады. Дөңгелек үстелдің тақырыбы ««Өнімді сатудан түсетін түсім бойынша түсінік және есептер шығаруға студенттерді үйрету». Бұл дөңгелек үстелді ұйымдастыру мақсаты студенттердің оқу программасынан өзге күрделірек түрлендірулерді шешуге машықтандыру. Дөңгелек үстел қатысушыларын үш немес төрт топқа бөлуге болады. Әрбір топқа есептерді беріп, шешу тәсілдерін бақылау керек.

Оқытудың белсенді әдістерін экономикалық пәндерді оқытуға пайдалану әдістемесі ол экономикалық тақырыптарды, студенттердің тез меңгеру жолдарын қарастыруға арналады.

Қолданылған әдебиеттер:

1. Қазақстан Республикасының Білім туралы Заңы. <http://adilet.zan.kz/>
2. Әбілқасымов А.Е. Математиканы оқытудың теориясы мен әдістемесі: Оқу құралы. - Алматы: Білім, 2005. – 272 б.
3. Жайлауова М.К. Мектептегі оқытудың белсенді әдістері // Білім әлемінде. - 2014. - № 5.-С. 29-31 б.

Бакбергенова К.А., арнайы пәндер оқытушысы, **Бисенгалиева С.М.**, арнайы пәндер оқытушысы

«Техникалық колледжі» МҚКК, Нұр-Сұлтан.

Bakbergenova K.A., teacher of special disciplines SME, **Bisengalieva S.M.**, teacher of special disciplines SME

"Technical College" of the akimat of Nur-Sultan

tore1967@bk.ru

salta.bis79@mail.ru

ӨНДІРІСТІК ТӘЖІРИБЕНІҢ КӘСІПТІК ЖӘНЕ ТЕХНИКАЛЫҚ БІЛІМ БЕРУДЕ МАҢЫЗЫ

Аннотация: Заман талабына сай оқытудың жаңа жүйелері өндірістік оқыту мен тәжірибеге аса көңіл бөлуді талап етеді. Жақсы маман дайындау үшін өндірістік оқу-тәжірибесінің берері мол.

Тірек сөздер: Өндірістік тәжірибе өтуде өндіріс орындарымен тығыз байланыста болу. Өндіріс оқыту шеберлерінің білімділігін арттыру.

Елбасы Н.Ә.Назарбаев «Қазақстан-2050» стратегиясы: қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» атты Жолдауында «Білім және кәсіби машық - заманауи білім беру жүйесінің, кадр даярлау мен қайта даярлаудың негізгі бағдары. Бәсекеге қабілетті дамыған мемлекет болу үшін біз сауаттылығы жоғары елге айналуымыз керек. Барлық жеткіншек ұрпақтың функционалдық сауаттылығына да зор көңіл бөлу қажет», - деп атап көрсетті.

Тәуелсіз ел тірегі білімді ұрпақ десек, жаңа дәуірдің күн тәртібінде тұрған мәселенің бірі білім беру және ғылымды дамыту болып табылады. [3]

Бүгінгі күні біздің, білім беру ұйымдарының алдында еңбек нарығына қажетті, бәсекеге жарамды кәсіби білікті мамандарды даярлау міндеті тұр. Осыған байланысты кәсіптік және техникалық білім беруде өндірістік тәжірибенің маңызы зор. Студенттерге арналған өндірістік практиканы ұйымдастыру Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі «Білім туралы» № 319-ІІІ Заңына (2016.09.04 берілген өзгерістермен және толықтырулармен) (бұдан әрі – Білім туралы Заң), Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 23 қарашадағы № 414-V Еңбек кодексіне (2016.06.04 берілген өзгерістермен және толықтырулармен) (бұдан әрі – ҚР ЕК), сондай-ақ Қазақстан Республикасының мемлекеттік жалпы міндетті білім стандарттарына сәйкес жүзеге асырылады.

Өндірістік тәжірибе колледж студенттерінің орындауға міндетті болып табылатын, білікті және құзыретті мамандарды даярлауда оқу процесінің ажырамас бөлігі.

Өндірістік тәжірибенің негізгі мақсаты студенттердің алған теориялық білімдерін тәжірибеде сынауға, әрі нығайтуға, сонымен қатар оқу орындарының өндіріспен байланысын жақсартуға ықпал етеді.

Өндірістік тәжірибе – әртүрлі қызмет саласындағы кәсіпорындарында кәсіби жұмыс жасау дағдыларын қалыптастыру және дипломдық жұмысты орындауға ақпарат жинау.

Заман талабына сай оқытудың жаңа жүйелері өндірістік оқыту мен тәжірибеге аса көңіл бөлуді талап етеді. Атап айтқанда модульдік оқыту, дуальдық оқыту жүйелері бойынша студенттер 40 пайыз теорияда, 60 пайыз өндірісте өткізуге бағытталған.

Оқу орны, оқу жылының басында кәсіпорындармен екі жақты келісім-шартқа (келісім-шартта екі жақтың талап-міндеттері толық көрсетіліп жазылады) отырып, келісім шарт негізінде студенттер кәсіпорын басазында тәжірибеден өтеді. Кәсіптік тәжірибенің маңызы, студенттің теориялық білімін шындап, тәжірибе барысында бекіту болып табылады. Кәсіби тәжірибенің артықшылығы, студент кәсіпорынға барған күннен бастап өзін маман ретінде ұсынады, ұжымда жұмыс істеуге дағдыланады, өздігінен шешім қабылдау, әрекет ету қасиеті дамиды, болашақ кәсіптік жарамдылығын өндірісте сынайды. Тәжірибе барысында өзін жан-жақты көрсету арқылы жұмысқа орналасуға мүмкіндік туады.

Кәсіптік тәжірибе барысында көзбен көріп, қолмен жасап үйренген, машықтанған студенттің болашақ мамандығының жаңа сатысына өтіп, оқу бітіріп жұмысқа орналасу кезінде мәселелер болмасы анық.

Қазіргі таңда, өндірістік зертханалардың мамандықтарға сай жабдықталуы төменгі сатыда. Тек, жұмысшы мамандарды даярлайтын оқу орындарының басым көпшілігінің өндірістік зертханалары нормативтік-актілерге сәйкес жабдықталған. Бұл жағдайдың білікті маман даярлауда жағымсыз факт екенін ескеретін болсақ, түлектердің жұмысқа орналасу мәселесі де қиындайтыны сөзсіз. Осы орайдағы мәселенің шешімі-әлеуметтік серіктестер деп ойлаймын. ТЖКББ мекемелері әлеуметтік серіктестердің сұранысына ие мамандықтарды даярлау керек. Сонымен қатар жұмыс оқу бағдарламасын бекіткенде әлеуметтік серіктестердің келісімі міндетті түрде болғаны дұрыс деп ойлаймын. Қазіргі таңда көбтеген колледждар осылай жасап жүр.

Өндірістік оқыту оқу процесінің бір бөлігі мен шебердің іс-әрекетіне нұсқау беруді қамтиды және оқушылардың оқу-жаттығуы қызметінің бөлігі болып табылады. Нұсқау мен оқу бір-бірімен тығыз байланысты және бір-біріне ықпал етеді. Ілім ол жүйелі, оқушылардың білімді меңгерудегі мақсатты және саналы оқу еңбегі, сыртқы және ішкі жақтары бар тұжырымдау дағдыларын әзірлеу.

Оқытудың ішкі жағы білім алушының өндірістік оқыту процесі кезінде оның оқу еңбек қызметінде көрінеді — орындау тәсілдері, операциялар, бұйымдарды дайындау, реттеу, механизмдер мен осыған ұқсас өндірістік іс-әрекеттерді баптау.

Ішкі қызмет шебердің нұсқаулығын қамтиды, және алдағы жұмыстарды жоспарлау әдістері, бақылау және өзін-өзі бақылау, ойдағы іздеу процесін ұтымды тәсілдерін орындау, құру жорамалдар, оларды тексеру және т. б. Білім алушының бірлігі, ішкі және сыртқы тараптардың оқу қызметінің нәтижесінде білімдері мен іскерліктері және дағдылары қалыптасады.

Шебердің білім алушыны өндірістік оқытудағы басшылық қызметінің мазмұны нақты мазмұнына байланысты (кәсіптер, тақырыптар) және оқу кезеңдері, білім алушылардың дайындықтары, оқыту шарттары.

Өндірістік оқыту процесі әр түрлі нысандар және әр түрлі әдістермен жүзеге асырылады. Білім алушының оқу-өндірістік мінезін, осы қызметке басшылық пен сабақ құрылымдары, оқыту түрлерінің астында оқу-тәрбие процесінің сипатын айқындайтын тәсілдерін түсінуге болады. Білім алушының оқу процесін ұйымдастыру түрлері мен оқу-өндірістік қызметін ұйымдастыруды ажырата білген жөн. Білім алушылардың оқу шеберханалары мен оқу - өндірістік кәсіпорындар учаскелерінде өндірістік оқытудың негізгі ұйымдастыру түрі ол сабақ болып табылады. Оқытуды мерзімді ұйымдастыру кезінде, ең алдымен шебердің басшылық рөлін сипаттайтын, барлық топ білім алушылары бірдей оқу материалын оқып, бір үлгідегі оқу-өндірістік тапсырмаларды орындайды. Өндірістік оқыту

сабағына тән нақты мақсаттар мен мазмұндар, сондай-ақ ұйымдық құрылымы— кіріспе нұсқамасы, (өзіндік жұмыс) білім алушының жаттығуы мен ағымдағы қорытынды нұсқамалары.

Білім алушылардың өндіріс оқыту жағдайында (кәсіпорындарда, құрылыстарда, шаруашылықта және т. б.) оқу процесін ұйымдастырудың негізгі түрлері:

- білім алушыны оқушылар құрамында оқыту;
- білікті жұмысшылар құрамында оқыту;
- білім алушыларды білікті жұмыскерлерге жеке тіркеу.
- экскурсия және білім алушылардың оқу үй жұмысы.

Білім алушының оқу-өндірістік қызметінің түрлері оқыту кезінде қолданылатын әр түрлі оқыту процесін ұйымдастыру фронтальды-топтық, бригадалық және жеке болып келеді. Белгіленген оқу түрлері мен білім алушының оқу-өндірістік қызметін ұйымдастыруда фронтальды-топтық түрлерін араластыруға болмайды. Білім алушының қызметінде фронтальды-топтық түрі өндірістік оқыту экскурсия сабағы кезінде іске асырылады. Сонымен қатар сабақтарда білім алушының оқу-өндірістік қызметінің бригадалық, жеке түрлері кеңінен қолданылады. Осылайша, білім алушының оқытуын ұйымдастыру мен қызмет түрлерін бірлікте қолдану қажет.

Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңында: «Білім беру жүйесінің басты міндеті ұлттық және жалпы азаматтық құндылықтар, ғылым мен практика жетістіктері негізінде жеке адамды қалыптастыруға және кәсіби шыңдауға бағытталған білім алу үшін қажетті жағдайлар: оқытудың жаңа технологияларын енгізу, білім беруді ақпараттандыру, халықаралық ғаламдық коммуникациялық желілерге шығу» деп білім беру жүйесін одан әрі дамыту міндеттерін көздейді. Сондықтан, қазіргі даму кезеңі білім беру жүйесінің алдында оқыту үрдісі технологияландыру мәселесін қойып отыр. Заман талабына сай білім оқу орындарында білім мазмұнын, оның құрылымдық жүйесін жақсарту білім реформасының жүзеге асуының басты шарты.

Осы заманғы білім берудің стратегиялық мақсатын өз жауапкершілігін сезіне алатын, өздігінен әрекет етуге және әрекетінің шешімін таба білуге қабілетті, барлық істе сауатты тұлғаны оқыту мен тәрбиелеуді қамтамасыз ету болып табылады.

Библиографиялық тізім:

1. Назарбаев Н.Ә. Білім мен ғылым — даму тетігі / Елбасының ҚР Білім және ғылым қызметкерлерінің III съезінде сөйлеген сөзі // Егемен Қазақстан, 13 қазан, 2014ж.
2. Скакун В.А. Введение в профессию мастера производственного обучения: Методические пособие.-М.:Высш.шк.,2010г.
3. Н.Ә.Назарбаев., Ел президентінің Қазақстан халқына жолдауы Астана қ., 2012 жылғы 14 желтоқсан.
4. Қабдықайыров Қ., Инновациялық технологияларды диагностикалау. – А, 2015ж.
5. Раджерс Э. Инновация туралы түсінік. – //Қазақстан мектебі, №4, 2011.«Әлеуметтік әріптестік жағдайында техникалық және кәсіптік білім беру», Білім беру мекемесі басшыларының анықтамалығы №2 (26) 2013ж.

Кулешова Т.М., заместитель директора по учебно-производственной работе КГКП Алматинский колледж моды и дизайна УО г.Алматы.

Kuleshova T.M., deputy director for educational and production work, MSOPE Almaty College of Fashion and Design, UO, Almaty.

ДУАЛЬНОЕ ОБУЧЕНИЕ В СИСТЕМЕ ТЕХНИЧЕСКОГО И ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ КАЗАХСТАНА

В статье рассматриваются вопросы внедрение дуального обучения в колледже для подготовки рабочих кадров с учетом реальных потребностей экономики.

Ключевые слова: дуальное обучение, рынок труда, квалификация, работодатель, социальное партнерство.

DUAL TRAINING IN THE SYSTEM OF TECHNICAL AND VOCATIONAL EDUCATION IN KAZAKHSTAN

The article discusses the introduction of dual education in college for training workers, taking into account the real needs of the economy.

Key words: dual education, labor market, qualifications, employer, social partnership.

«Профессионально-техническое и высшее образование должно ориентироваться в первую очередь на максимальное удовлетворение текущих и перспективных потребностей национальной экономики в специалистах. Во многом, это решит проблему занятости населения.» Н.Назарбаев «Стратегия Казахстан: - 2050»: новый политический курс состоявшегося государства». Успешная реализация государственных программ устойчивого развития экономики страны напрямую зависит от качества трудовых ресурсов, человеческого капитала. Сегодня техническое и профессиональное образование все больше ориентируется на рынок труда, запросы работодателей и социальных партнеров.

Таким образом, в стране становится актуальной новая система отношений между образовательными учреждениями и представителями бизнеса. Новые социально-экономические условия определяются рядом факторов, среди которых центральное место занимают постоянные технологические изменения, революция в информационных и коммуникационных технологиях и вызванный ими быстрый темп социальных перемен. Поэтому современному производству требуются валифицированные, разносторонне развитые, инициативные специалисты, способные к профессиональной мобильности в условиях информатизации общества.

Перед техническим и профессиональным образованием страны сегодня стоит задача подготовки нового поколения специалистов – новаторов новой формации с глубокими знаниями и практическими навыками в области техники и технологий на мировом уровне, умеющих применять современные методы работы в инновационной деятельности. Он должен иметь обширные междисциплинарные теоретические знания, уметь творчески мыслить, уверенно работать на сложном оборудовании, уделять особое внимание точности своих действий и контролю качества работы.

В настоящее время от 60 до 80% вакансий на рынке труда составляют рабочие профессии. При этом средний возраст рабочего — 53-54 года. Таким образом, статистика говорит о тяжелой ситуации с воспроизводством квалифицированных рабочих кадров.

В Казахстане взят курс на освоение и развитие высокотехнологичных производств, но, как и на любом новом пути, здесь немало трудностей. Одна из важнейших задач в их преодолении - обеспечение современных высокотехнологичных производств Казахстана кадрами, соответствующими потребностям индустриально-инновационного развития страны. В сфере профессионального образования существует и другое противоречие: недостаточная связь теории с практикой, что является слабым звеном системы образования.

Дуальная система обучения представляет собой инновационный тип организации целевой профессиональной подготовки, основанный на согласованном взаимодействии образовательной и производственной сфер по обучению специалистов. Особенность дуальной системы заключается в том, что обучение проводится большей частью не в учебном заведении, а на предприятии. Дуальная система отвечает интересам всех участвующих в ней сторон – колледжа, обучающегося, предприятий. Для предприятия дуальная система дает возможность подготовить кадры, сократить расходы по поиску и подбору работников. Для молодых людей дуальное обучение – хороший шанс рано приобрести самостоятельность и адаптироваться к взрослой жизни в социуме. При дуальной системе обучения не должно быть разрыва между теорией, которую студенты получают в колледже, и требованиями производства и рынка труда, работодатели получают возможность реально участвовать в управлении и оценке качеством подготовки требуемых специалистов, а колледж должен

своевременно реагировать на потребности производства. Если говорить о внедрении дуальной системы обучения в Алматинском колледже моды и дизайна, элементы использовались при подготовке специалистов с 2014 года на базе 11 классов со сроком обучения 10 месяцев по специальности 1211000 Швейное производство и моделирование одежды, квалификация 121106 2 «Портной», с 2016 года для внедрения дуального обучения было предусмотрено 60% производственного обучения и 40% теоретического обучения. Это проявлялось при совместной разработке учебных программ по специальным дисциплинам преподавателями колледжа и социальными партнерами. Проводятся различные семинары, мастер-классы, круглые столы. Студенты колледжа проходят практику на предприятиях города, поэтому у работодателей уже на этой стадии складывается мнение о знаниях и навыках студентов. В то же время студенты во время прохождения практики имеют возможность познакомиться с режимом работы предприятия, с условиями и экономическими возможностями предприятия. Социальные партнеры имеют возможность участия в оценке качества подготовки специалистов посредством участия в ОУПП, итоговой аттестации с присвоением квалификации по специальности. Преподаватели специальных дисциплин и мастера производственного обучения проходят стажировку на предприятиях социальных партнеров, принимают участие в мастер-классах, семинарах, конкурсах профессионального мастерства, тем самым повышая свой уровень квалификации и осваивая новые технологические возможности и современное оборудование. Благодаря дуальной системе обучения появилась возможность реальной эффективности обучения для удовлетворения конкретных потребностей производства.

Таким образом, мы получили возможность выйти на объединение интересов бизнеса, молодого человека и государства — совершенно новый уровень трехстороннего партнерства. При этом большую помощь оказывает НПП Атамекен по г. Алматы.

Руководство предприятий и колледжа пришло к выводу, что дуальная форма обучения имеет преимущества. Во-первых, позволяет значительно укрепить практическую составляющую учебного процесса, сохраняя при этом уровень теоретической подготовки, обеспечивающий высокий уровень подготовки специалистов. Во-вторых, помогает решить задачу подготовки специалистов, полностью готовых к выполнению конкретных трудовых функций. В-третьих, повышает профессиональную мобильность и конкурентоспособность выпускников на рынке труда. Благодаря участию колледжа в программе Жас маман 2021, мы получили возможность приобрести оборудование, которое соответствует последним тенденциям рынка и всем требованиям современного швейного производства. Обучение работе на данном оборудовании позволит подготавливать востребованных на сегодня специалистов с гарантированным трудоустройством на швейных предприятиях. Более того, большая часть выбранного оборудования не только соответствует, но и опережает эти требования, что позволит уже сегодня начать подготовку квалифицированных кадров, услуги которых станут востребованы в ближайшие 3-5 лет. Наличие новейших цифровых швейных машин позволит значительно повысить интерес «**современного молодого студента**» (который буквально с детского сада привык к технологичным гаджетам) к данной профессии. А оборудование сохранит свою актуальность на долгие годы.

Надеемся, в будущем колледж укрепит свои позиции на рынке образовательных услуг как ведущее образовательное учреждение технического и профессионального образования и ресурсный центр подготовки, переподготовки и повышения квалификации в области швейного производства.

Библиографический список

1. Закон Республики Казахстан «Об образовании» от 29.06.20г. № 351-VI
2. Приказ МОН РК от 21 января 2016 года № 50 «Об утверждении Правил организации дуального обучения»;
3. Н. Назарбаев «Стратегия Казахстан: - 2050»

Проценко О.Д., преподаватель спец дисциплин,
ГКП на ПХВ "Высший колледж " ASTANA POLYTECHNIC" г.Нур-Султан

Protsenko O.D., teacher of special disciplines,
GKP on PHV "Higher College" ASTANA POLYTECHNIC ", Nur-Sultan city
oksana.protsenko@mail.ru

ТУРИСТСКИЕ ВОЗМОЖНОСТИ РК ДЛЯ РАЗВИТИЯ ВНУТРЕННЕГО ТУРИЗМА. КАК ПАНДЕМИЯ ПОВЛИЯЛА НА ТУРИСТСКУЮ ОТРАСЛЬ В КАЗАХСТАНЕ

В статье рассматриваются вопросы возможности развития туризма в современных условиях; готовность выпускников колледжей к развитию внутреннего туризма Республики Казахстан; анализ состояния туризма в условиях пандемии; перспективы и возможности развития внутреннего туризма глазами учебных заведений, работодателей.

Ключевые слова: внутренний туризм, пандемия, реализация, приоритетные направления, актуальность, анализ.

TOURISM OPPORTUNITIES OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN FOR THE DEVELOPMENT OF DOMESTIC TOURISM HOW THE PANDEMIC HAS AFFECTED THE TOURISM INDUSTRY IN KAZAKHSTAN

The article discusses the issues of the possibility of tourism development in modern conditions; readiness of college graduates for the development of domestic tourism in the Republic of Kazakhstan; analysis of the state of tourism in the context of a pandemic; prospects and opportunities for the development of domestic tourism through the eyes of educational institutions, employers.

Key words: domestic tourism, pandemic, implementation, priority areas, relevance, analysis.

«Сегодня наша страна обладает уникальной возможностью развивать все виды туризма – от космического до экстремального».

*Нурсултан Назарбаев
18 сессия генассамблея ЮНВТО*

Казахстан обладает огромным туристическим потенциалом, в связи с наличием большого количества заповедников и различных памятников природы, а так же иного культурного наследия.

В связи с пандемией COVID-19 туризм в Казахстане вошел в состояние кризиса, но сейчас на исправление данной ситуации было выделено более 450 млрд тенге. Выступая на открытии 18 Генеральной Ассамблеи ЮНВТО, Нурсултан Назарбаев сказал: «Сегодня наша страна обладает уникальной возможностью развивать все виды туризма – культурно-познавательный, оздоровительный, экологический, экстремальный, спортивный, космический и другие. Мы ежегодно принимаем более 4,5 миллионов иностранных граждан, рассчитываем из года в год на увеличение этой численности».

В 2021 году ожидается восстановление потока туристов во все уголки нашей страны. Туризм переживает самые сложные времена за всю свою историю. Пандемия превратила эту пока не особо значимую в экономике Казахстана (6% в ВВП), но динамично растущую отрасль буквально в выжженное поле. Первыми, еще за пару месяцев до режима ЧП пострадали компании, которые работали с иностранными группами. Уже в январе B2B-партнеры стали массово отзывать заказы зарубежных гостей, а с закрытием границ и полной отменой виз этот бизнес встал намертво. В профильном комитете потери в сфере въездного туризма оценивают в 70-80%. Так, если в 2019 году на экспорте туруслуг страна заработала порядка \$2,5 млрд, то к концу этого года ожидаемый доход – на уровне \$600 млн. А прибыль туркомпаний и мест размещения упадет с 300 млрд тенге до 60-80 млрд. В госреестре на начало этого года состояли 1484 туроператора и 4385 турагентов. При этом на внутренний туризм из них были ориентированы лишь порядка 20%.

Пандемия вынудила сотни компаний либо заморозить свою деятельность, либо переориентироваться на внутренний туризм и местные туры – преимущественно на Алаколь, Каспийское море и Бурабай. «По разным оценкам, количество таких фирм составляет более

300», – отмечают в комитете индустрии туризма. Правительство разработало и внедрило регламент работы туристских объектов, и в регионах созданы мониторинговые группы, которыми проводится проверка соблюдения разработанных санитарно-эпидемиологических норм объектами и выдача актов готовности. Новый тренд сезона-2020 – гиперлокальный туризм: когда население предпочитает не выезжать за пределы своего региона. Этот тренд подтверждают и последние данные статкомитета миннацэкономики: пассажирооборот в Казахстане сократился в первом полугодии на 45%. ж/д сообщения, регулярные автобусные перевозки между регионами и практически все авиамаршруты были восстановлены только к 1 июня. Учитывая, что большинство пляжных дестинаций закрыты либо функционируют в ограниченных условиях, на рынке вырос спрос на экотуры и туры выходного дня. Однако их разновидности сильно сократились. К примеру, в феврале разработано на предстоящий сезон 70 направлений, больше половины из которых были абсолютно новые и казались очень перспективными. Это, например, агротуры по Алматинской области.

Специалисты наблюдают интерес потребителя в сторону малоизвестных маршрутов, таких как розовое озеро Кобейтуз, Соколиные горы в Буйратау, Селетинские каньоны Бестобе, оз. Сарыоба (Акмолинская область), урочище Киин-Кериш (ВКО), соленое озеро Индер (Атырауская область), впадина Карын-Жарык (Мангистауская область) и др. Большинство посещений таких мест неорганизованные. Туристы дикарями, то есть самостоятельно, добираются туда на своих авто, при этом на месте мало или нет совсем сервисов (питание, аренда инвентаря, санузлы и урны) и контроля за дестинацией. «Что несет нагрузку на ее экосистему без видимых экономических выгод», – подчеркивают в комитете индустрии туризма.

Вместе с тем в топ-5 самых популярных направлений по Казахстану по-прежнему входят озеро Алаколь, Бурабай, Каспийское море, оз. Балхаш и Алматинский горный кластер. Наибольшее количество отдыхающих, если брать выезды за пределы своего региона, приходится на жителей Нур-Султана, Алматы, Шымкента и Атырау. Действующие базы отдыха и отели на Алаколе и Бурабае в основном уже заняты до конца летнего туристского сезона.

Еще одно влияние пандемии – внутренний туризм приобретет круглогодичный режим, и, к примеру, предприниматели Бурабая констатируют рост запросов на отдых в будущий зимний сезон. Плюсом развития внутреннего туризма служит то, что инвесторов и бизнес власть планирует поддержать целым рядом субсидий. В частности, это: возмещение до 10% от затрат частных при строительстве, реконструкции и оснащении туристских объектов; преференции для инвестпроектов стоимостью порядка 2,7 млрд тенге для объектов в топ-10 туристских дестинациях и порядка 540 млн тенге на остальной территории республики, за исключением столицы, городов республиканского значения. То есть на эти проекты возможно освобождение от таможенных пошлин, НДС, КПП, налога на имущество, а также предоставление натуральных грантов и инвестиционных субсидий; возмещение 25% затрат бизнеса по строительству объектов придорожного сервиса в соответствии с нацстандартами; субсидирование затрат на содержание санитарно-гигиенических узлов в размере 30 МРП; возмещение 25% затрат туроператоров и турагентств по приобретению транспортных средств туристского класса, приобретению горнолыжного оборудования; субсидирование затрат туроператоров за каждого иностранного туриста; возмещение авиакомпаниям 100% провозной платы за детей по внутренним авиамаршрутам. До 2025 года государство планирует выделить 163,7 млрд. тенге для поддержки компаний, работающих в сфере внутреннего и въездного туризма. В период пандемии усилил взаимодействие туристского рынка, НПП «Атамекен» с АО «НК «Казах Туризм». Были подписаны Дорожные карты, на постоянной основе проводились вебинары и обсуждения проблемных вопросов, вырабатывались новые подходы, организовывались исследовательские экспедиции.

Выводы: в Республике Казахстан сейчас в той или иной форме активно развивается внутренний туризм, люди открывают для себя потенциально новый Казахстан и желают по нему путешествовать. В ответ наш край может, и хочет предложить огромный ассортимент возможных поездок во все концы страны и во все ландшафты – от пустынь и солнечных

степей, до туманных горных лесов, побережий озер, и даже берегов моря, которые нам даровала наша земля. Внутренний туризм в РК- быстроразвивающийся рынок с великим будущим!

Библиографический список:

1. Закон РК «О туристской деятельности» от 13 июня 2001г.
2. Постановление Правительства РК «О перечне государственных Комментарий к закону РК «О туристской деятельности в РК» (с изменениями и дополнениями по состоянию на 02.01.2021 г.)
3. <https://inbusiness.kz/ru/news/kazahstanskij-turizm-status-vyzhit>
4. https://www.inform.kz/ru/kak-pandemiya-povliyala-na-turisticheskuyu-otrasl-v-kazahstane_a3742745

Бекова Г. Ж.

«Технологиялық колледжі» МКҚК, Нұр-Сұлтан қ.
gul-bekova@mail.ru

КӘСІПТІК ҚАЗАҚ ТІЛІ САБАҚТАРЫНДА МӘТІНДЕРМЕН ЖҰМЫС ЖАСАУДЫ ҰЙЫМДАСТЫРУ

Түйіндеме: Мақалада кәсіби қазақ тілі сабақтарында мәтінмен жұмыс жасауды ұйымдастыру жолдары қарастырылады. Оқу үрдісін жаңа мазмұнмен толтыруға мүмкіндік беретін мұндай жұмыстар студенттердің болашақ кәсіби қызмет тұрғысынан талдау дағдыларын дамытуды және сөйлеу құзыреттілігін қалыптастыруды қамтамасыз етеді.

Тірек сөздер: жобалар әдісі, қазақ тілінде кәсіби сөйлеу, жоба жұмыстары, бәсекеге қабілетті маман, кәсіби бағдар.

Организация работы с текстом на уроках профессионального казахского языка

Аннотация: В статье на уроках профессионального казахского языка рассматриваются подходы к организации работы с текстом. Такие работы, наполняющие учебный процесс новым содержанием, обеспечивают у студентов развитие навыков их аналитической деятельности и формирования речевой компетентности с точки зрения будущей профессиональной деятельности.

Ключевые слова: метод проектов, профессиональная речь на казахском языке, проектная работа, творческий потенциал, конкурентоспособный специалист, профессиональная ориентация.

Organization of work with text in the lessons of the professional Kazakh language

Abstract: This article discusses approaches to the organization of work with the text in the lessons of the professional Kazakh language. Such works, filling the educational process with new content, provide students with the development of skills in their analytical activities, and the formation of speech competence in terms of future professional activities.

Keywords: method of projects, professional speech in the Kazakh language, project work, creative potential, competitive specialist, professional orientation.

Қазіргі заман саяси, экономикалық, техникалық қарым-қатынастар жасау және мамандық бойынша іскерлік байланыстарды жүзеге асыру үшін жоғары білікті және қазақ тілді мамандар болу қажеттілігімен сипатталады. Демек, қазақ тіліндегі ақпарат ағыны мен оны алудың қолжетімділігі күн сайын артып келеді, сондықтан студенттер өз мамандығы бойынша мемлекеттік тілдегі әдебиеттерді пайдалану қажеттілігіне тап болады. Тиісті дағдыларсыз бұл мүмкін емес және мұғалімнің міндеті –оны алып, жетілдіру үшін студенттерге көмектесу[4]. Болашақ мамандардың өз кәсібі шегінде қазақ тілінде еркін сөйлеу үшін студенттерді қазақ тіліне кәсіби бағдарлап оқытудың маңызы зор.

Кәсіптік бағдарланған оқытудың тиімді әдістерінің бірі - студенттерге мемлекеттік тілде еркін сөйлесуге және пікір алмасуға мүмкіндік беретін кәсіптік бағдарланған мәтіндерді пайдалану болып табылады.

Кәсіби лексиканы дамытудың негізгі бағыты - мәтінмен жұмыс жасау, өйткені дәл сол мәтінде тілдің барлық құрамдары берілген: дыбыс, сөз, сөз тіркесі, сөйлем.

Студенттердің кәсіби сөйлеу шеберлігін дамыту - бұл қазақ тілін оқыту әдістемесіндегі ең күрделі мәселе, өйткені сөйлеуді дамытудың өзіндік мазмұны, оқыту құралдары, студент тілінің даму деңгейін бағалау критерийлері болуы керек. Орта кәсіптік білім беруде студенттердің кәсіби қарым-қатынас тілі сапасын арттыру - кешенді жұмыстар жүргізу арқылы жүзеге асырылады. Сондықтан, кәсіби лексиканы игеру, әсіресе, тілдік қарым-қатынаста мамандық бойынша терминдердің мағынасын дұрыс ажырату және пайдалану қабілеттерін игеру күрделі жұмыстардың көмегімен жүзеге асырылуы керек. Мұндай жұмыстар тапсырмалар кешенінде орындалса нәтижелі болады: кәсіби-ситуациялық тапсырмалар, іскерлік ойындар, талқылау, диспут, шығармашылық тапсырмалар және т. б.

Мұндай жұмыстар студенттерге әр айтылған сөзге мән беруге, оның мазмұнына, жүйелілігіне, сөздік қорының байлығын, өз мамандығы бойынша терминдерді пайдалануға көмектеседі. Осылайша, студент тілдік қарым-қатынас кезінде тілдік құралдарды таңдау дағдыларын игереді, жүйелі сөйлеуді үйренеді. Студенттің жеке тұлға ретіндегі мәдениеті, дүниетанымы, кәсіби деңгейде сауатты сөйлеу қабілеті, оның жақсы маман болудың кепілі болып табылады. Барлық осы талаптар кәсіби сөйлеуді дамыту бойынша күрделі жұмыстар жүргізілген жағдайда орындалуы мүмкін.

Кәсіби бағытталған мәтіндер - белгілі бір мамандық бойынша лексика минимумдарынан, болашақ кәсіби қызметте қажетті практикалық білімдерден тұратын күрделі коммуникативті бірлік. Кәсіби бағытталған мәтіндер сөйлеу әрекетінің барлық түрлерінде қолданылады (оқу, жазу, ауызша сөйлеу, тыңдау, айтылу). Кәсіби бағытталған мәтіндер ауызша монологиялық сөйлеуді оқыту құралы болып табылады, өйткені тілдік аспектілермен бірге олар дұрыс сөйлеуге және сауатты жазуға әсер етеді. Осы сипаттағы мәтіндермен жұмыс жасай отырып, студенттер оқу дағдыларын қалыптастырады, оны қайталайды, сөйлеуді дамытады, мәтінге сұрақ-жауап құрастырады — сөздік қорын кеңейтеді. Мәтін бойынша әңгімелер мен эсселер жазудың дамуына ықпал етеді, оқу кезінде сөйлеу, тыңдау қабілеттері қалыптасады, мәтін бойынша өз пікірін айту кезінде ауызша сөйлеу, пікірталасқа белсене қатысып ойын жеткізе алу дағдылары дамиды.

Арнайы мәтіндердің көмегімен қазақ тілін оқыту мәтіндерді қабылдау және есте сақтау дағдыларын қалыптастыруға; мәтіннің мағынасын анықтайтын кілт сөздерді, сөз тіркестерін және сөйлемдерді іздеуге; мәтіннің құрамдас элементтері арасындағы логикалық және грамматикалық байланысты ажырата білуге; ұқсас мәтінді құрастыруға мүмкіндік береді. Студенттерді мәтінді логикалық бөліктерге бөлуге, олардың әрқайсысын атауға, мәтін жоспарын құруға үйрету керек. Мәтіндермен жұмыс сөйлеу тілін оқытуда және қарым-қатынаста ерекше рөл атқарады. Мәтінмен жұмыс істейтін студент сөйлеу әрекетінің барлық түрлерін қолданады. Мәтінді зерттей отырып, студент өз мамандығына қатысты толық ақпарат алады, сондықтан оның кәсіби сөздік қоры артып, болашақ мамандыққа деген қызығушылығы артады. Осы типтегі мәтіндермен жұмыс істеу үшін лексика - грамматикалық материалды мұқият таңдау керек.

Біздің колледжде инновациялық әдіс-тәсілдер арқылы білім беру тәжірибесінде және оқыту үрдісін жетілдіруде студенттердің өз бетінше білім алу және білімді шығармашылықпен игеруіне аса назар аударылып отыр. Біздің колледждің тіл мамандары студенттердің қабілетін, дарынын дамытуға, студенттердің өздігінен білім алуына ықпал етеді. Пәнді оқытуда қалыпты сабақ беру әдісін жаңа мазмұнда ұйымдастыру, тиімді әдіс-тәсілдер мен озық технологияларды пайдалану, студенттердің өздік жұмысының сапалы болуына, өзіндік жеке тұлға болып қалыптасуына әсер етеді.

Студенттердің оқу әрекетін белсендіруге, жеке тұлға ретінде қалыптасуына олардың өзін-өзі дамытуына – шығармашылығын жүзеге асыруға мүмкіндік беру арқылы қол жеткізуге болады. Инновациялық мақсатты дамытуға бағытталған студенттің жеке тұлғалық зияткерлігін дамыту – бұл стратегиялық бағытталған үрдіс. Студенттердің шығармашылық әлеуетін дамытуға жағдай жасауға басты назар аудара отырып, олардың ғылыми-зерттеу және жобалау жұмыстарымен айналысуына кәсіби бағдар берілуі керек.

Әрине, оқытушылардың инновациялық әдістерін, студенттердің оқуға деген қызығушылықтарын қалыптастыратын әдістерін (танымдық ойындар, оқу пікірталастары, проблемалық жағдайларды жасау және т.б.) қолдануы, оқуға жауапкершілікпен қарауы (көтермелеу, мақұлдау, сөгу және т. б.), студенттер мен оқытушылардың білім алу/беру процесіне жаңа технологияларды (оқу материалдарының тұсаукесерлері, электрондық құралдар, аудио - және бейнематериалдар және т. б.) енгізуі - тілдік оқыту процесін жандандырады және қазақ тілін меңгеру тиімділігіне ықпал ететіні сөзсіз.

Еңбек нарығында бәсекеге қабілетті маман дайындау барысында және студенттердің мәтінмен жұмыс жасау жұмыстарын ұйымдастыруда *жобалар әдісін* қолдану қажет.

Біздің колледждің оқытушылары ғылыми-техникалық, жалпы әлеуметтік және кәсіби лексиканы меңгерту арқылы, студенттердің болашақ мамандығымен байланысты сөйлеу дағдылары мен біліктерін *жобалар әдісі* арқылы дамытады.

Аталған әдіс әлемдік педагогикада жаңа әдіс болып табылмайды, АҚШ-та ХХ ғасырдың 20-шы жылдарында пайда болды, оның негізін қалаушысы Дж. Дьюи болған. Көрші Ресейде жобалар әдісінің теориялық негізін қалаған профессор Полат Е. С. [7]. Ресейлік ғалымның пікірі бойынша, жобалар әдісі – бұл мәселені (технологияны) бөлшектеп әзірлеу арқылы дидактикалық мақсатқа жету тәсілі[8.,67]. Оның мақсаты – студенттің шығармашылық қабілетін дамыту, өйткені студент: өзіне жеткіліксіз білімді әртүрлі қайнар көздерінен өз ықыласымен алады, алған білімдерін танымдық және шығармашылық міндеттерді шешу үшін пайдалануды үйренеді.

Жеке тұлғаның (зерттеушілік, проблемалық, эвристикалық) жасампаздығын, дербестігін, бастамашылығы мен ұтқырлығын қалыптастыруға ықпал ететін әдістермен қатар инновациялық әдістер қатарында. Жобалар әдісі бойынша қызметті ұйымдастыру кезінде, жоба – кезең-кезеңмен, идеядан оның іске асырылуына дейін кішігірім шығармашылық жұмыс атқару деп түсінуге болады.

Егер бұл әдісті біз педагогикалық технология ретінде қарастырсақ, ол зерттеушілік, іздеу, проблемалық әдістерден құралады. Оның бірнеше мәні болады: кез келген құрылыс пен бұйымға есептеу мен сұлба жасау жиынтығы; кез келген құжаттың алдын ала дайындалған мәтіні; бір ой не жоспар.

Студенттер жұпта, жеке не топтасып жұмыс істей алады[8.,69]. Әр топта жұмыс атқарған студенттің коммуникативті біліктері дамытылады, мысалы, өз зерттеушілік мәселесін айқындау, ақпаратты жинау және бақылау біліктері, эксперимент өткізу, сараптама жасау, жоба құру, жалпы зерттеу жасау. Оқытушы әзірлеуші, үйлестіруші, сарапшы және кеңес беруші ретінде болады. [1., 2., 5].

Тіл мамандары жаңа тақырыпты түсіндірген кезде, өткен сабақты бекітуде, тақырыптың бір немесе бірнеше тарауларын қайталаған кезде, студенттермен түрлі жаттығу жұмыстарын атқарған кезде (грамматикалық талдау, тірек сұлбалар құрастыру және т.б.) осы әдісті қолданады.

Кейде сабақта екі мәтін берілуі мүмкін: негізгі және қосымша мәтін (сабақтан тыс уақытта орындалуы мүмкін). Негізгі мәтіннің барлық терминдері меңгерілуі тиіс, өйткені «сол лексиканы, таныс терминдер мен сөздерді және таныс емес сөздерді белгілі түбірлердің сөздерін көмекші мәтіндер мен жаттығулардың жаңа сөз тіркестерінде қолдану қажет» [3].

Сонымен, студенттер топтасып атқаратын жұмыстар реттілігін мысал ретінде келтіреміз: 1) мәселені анықтау. 2) жоба тақырыбын, міндетін тұжырымдау. 3) болжамдау жасау (қажет болса). 4) тапсырманы түсіну және оларды бөліп тарату.

5) топта алдын ала талқылау. 6) ұжымдық талқылау. 7) жобаны қорғау. 8) рефлексия[6. с.12].

Студенттерге арналған үлгі: 1) тақырып, мәселе аталады. 2) мақсаты: мәтіннің мәні мен ресімделуін анықтау. 3) болжамдау (осыған ұқсас өз мәтінін құру), келешекте бұл сценарий, эссе, очерк, әңгіме, ертегі, повесть жасауға мүмкіндік береді. Бұл жобалар әдістің «жеңілден күрделіге дейін» тәсілі[8].

Іс жүзінде мәтіннің тапсырмалары, әсіресе: мәтінді жалғастыру, мәтінді аяқтау, сюжеттің жоспарын құру, осыған ұқсас өз сюжеттің құру, шашылған үзінділерден мәтінді

жинап алу, жасалғанды толықтыру мәнде болып келеді. Бұл ретте айта кететініміз: студенттің еңбегіне адамгершілік тұрғыда, сыпайы және мәдениетті түрде қарау және студенттің шығармашылық процесінің серіктесі болуды болжайды.

Жобалар әдісі жұмыстарын жүзеге асырудың мынадай кезеңдерден өтеді: 1) мақсат қою. 2) жоспарлау. 3) бағдарламаны жүзеге асырудың әдісін таңдау, 3) орындау, 5) бағдарламаны қорғау.

Жоба бойынша студенттердің әрекеті:

1) ақпаратты нақтылайды; тапсырманы талқылайды; мәселелерді табады.

2) кезең – тапсырманы жүйелейді.

3) кезең – жұмыс істеу әдісін талқылайды; тиімді жолды таңдайды; ақпаратты қайдан алуға болатынын талқылайды.

4) кезең – ақпаратпен жұмыс істейді; ұсыныстарды талдайды; зерттеу жүргізеді; жобаны рәсімдейді.

5) кезең – жобасын қорғайды; әрекетке ұжымдық баға берудің қорытындысына қатысады.

Қорыта келе, жобалар әдісі - кәсіби сөйлеуге үйрену үшін және оны дамыта отырып, кәсіби сөйлеу дағдысын қалыптастыру үшін қоса жүргізілетін пайдалы әдістің бірі.

Кәсіби қазақ тілі сабақтарында сөйлеуге үйретуде жобалар әдісі өте тиімді екеніне көз жеткізілді, өйткені, студент өз бетінше ізденіп, болашақ мамандығы рөліне ену арқылы әр түрлі шиеленіскен ситуациялардан шыға білуге, сөйлеу үлгілерін дұрыс пайдалануға қалыптасады, жобаны қорғау кезінде студент өз әрекетін ұйымдастырып бағалай алуға үйренеді.

Библиографикалық тізім

1. Аманов К. О развивающейся образовательной среде. [Текст]/ Образование. –М., 2017г.- с.133-143.

2. Андру Ф. Особенности формирования компетенции студентов технического вуза. [Текст]/Материалы научной конференции с международным участием/Рига, 2017г.- с.157-161.

3. Жученко Г. А. Работа над специальными текстами в процессе обучения иностранных студентов русскому языку. -Киев, 1968г. стр.8.

4. Курманбаева Ш.К. О вопросах обучения казахскому языку посредством учебных текстов с применением компьютерной обучающей программы // Электронный научный журнал «Современные проблемы науки и образования». — 2015. — № 1.

5. Любимов В. Формирование компетентности студентов в условиях развивающейся образовательной среды. [Текст]/Актуальные проблемы развития профессионального образования: материалы научной конференции с международным участием 15-16 декабря 2017г./Рубцовский индустриальный институт. –Рубцовск, 2017. - с. 280-284.

6. Махметова А. А. Развитие орфографической и пунктуационной зоркости студентов через проектную деятельность на уроках русского языка. Учебно-методическое пособие. г. Нур – Султан .: 2019, с.12.

7. Полат Е. С. Метод проектов. Статья на сайте «Вопросы интернет образования».65-66с.

8. Полат Е. С. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования. Учебное пособие. М., Академия. 2008г., с.67-69.

Маштыкова С.И.,

Ақтау технологиялық қызмет көрсету колледжі

СТУДЕНТТЕРГЕ БАҒЫТТАЛҒАН КӘСІПТІК ОҚЫТУДЫ ҰЙЫМДАСТЫРУ.

Білім беру процесі - Қазақстан Республикасы дамуына үлесі бар бірден-бір маңызды басымдылықтардың біріне айналып отыр. Еліміздегі білім беру реформаларының жалпы ортақ

мақсаты аталған жүйенің жаңа әлеуметтік- экономикалық ортаға адаптациялануы болады. Қазіргі білім беру саясатының басты мақсаты – маман даярлаудың сапасын арттыру, білім берудің ғылыми-әдістемелік жүйесін түбегейлі жаңарту, оқытудың формалары мен әдістерін өзгерту, нәтижесінде алдыңғы қатарлы оқу-тәрбие тәжірибелері мен қоғамның сұраныстарының алшақтығын жою, білімдегі жаңашылдықты саралау, білімді жетілдіру үдерісіндегі үздіксіздікті қамтамасыз етуде, оның рөлін арттыру және халықаралық талаптарға сай, ізденімпаз, шығармашыл, жаңашыл мамандар дайындау болып табылады.

Елбасы Н.Ә. Назарбаевтың Қазақстан халқына арналған жолдауында білім саласына, жас ұрпақтың білімі мен біліктілігін жетілдіру мәселелеріне ерекше көңіл бөлінеді. «Қазақстан - 2050 стратегиясы - қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» Жолдауында «Біздің мемлекетіміздің жастары оқуға, жаңа заманға сай ғылым – білімді игеруге, жаңа машықтар алуға, ғылым мен технологияны күнделікті өмірде шебер пайдалануға міндетті» деп көрсетілген. «Біз бұл үшін барлық мүмкіндіктерді жасап, ең қолайлы жағдайлармен қамтамасыз етуіміз керек» - деп, Қазақстанның дамыған 30 мемлекеттің қатарына кіру үшін нақты мақсаттар жүктеледі [1]. Сондықтан қазіргі таңда кәсіби білім берудің негізгі мақсаты білім алып, білік пен дағды-машыққа қол жеткізу ғана емес, солардың негізінде дербес, ғылыми шығармашылық әлеуеті жоғары және кәсіби білікті, ақпаратты өзі іздеп табу, талдау және ұтымды пайдалану, жылдам өзгеріп жатқан бүгінгі дүниеде лайықты өмір сүру және жұмыс істеу болып табылады. Осыдан қазіргі педагогтық қоғамдастықтың алдында тұрған білім берудің жаңа моделін құру, сынақтан өткізу міндеттеріне сәйкес мемлекетіміздегі білім беру жүйесіне, ондағы дайындалып жатқан болашақ мамандарға нақты талаптар қойылып, мемлекет дамуының негізгі ресурсы ретінде болашақ педагогтардың ғылыми дүниетанымы дамиды. Ғылыми дүниетаным тек теориялық білім алу арқылы емес, сонымен қоса, дәйекті дәлелдер және ғылыми зерттеу жұмысының нәтижесінде қалыптасады. Бұл педагогикалық жоғары оқу орындарының алдына болашақ педагогтарды дайындауда ғылыми зерттеу жұмысына баулу міндетін қояды.

ҚР педагог қызметкерлерінің біліктілігін арттырудың деңгейлі бағдарламасының негізінде әзірленген педагог кадрларды даярлайтын жоғары оқу орындарының бітіруші курс студенттеріне қосымша кәсіби білім беру бағдарламасы бойынша тренерлерді оқыту бағдарламасының өзектілігі – Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасының мақсаттарымен және міндеттерімен үйлеседі. Ал мақсаты – әрбір ел үшін маңызды болып табылатын рухани, мәдени және адамгершілік құндылықтардың негізінде жастарды өз елінің мәдениетін құрметтеуге тәрбиелеу, жастарды жылдам өзгеріп жатқан әлемде өзіне сенімді және табысты болуға мүмкіндік беретін дағдылар мен түсініктерін дамытуға, өмірлік жағдайларда өз білімдерін қолдануға ықпал тигізетін сын тұрғысынан ойлауға үйретуді қамтиды. Ал бұл мақсаттардың жүзеге асуында басты рөлде мұғалімдер тұрғаны баршамызға аян. Аталған бағдарламаның тақырыптық мазмұны ЮНЕСКО және Экономикалық ынтымақтастық және даму ұйымының білім алушылардың функционалдық сауаттылығын дамыту жөніндегі ұсыныстарының басты қағидаттарымен үйлеседі.

Білім беру саласында жүргізілген әлемдік зерттеулердің нәтижелеріне сүйенсек, кәсіптік қасиеттерге ие, оқыту және оқыту үдерістерінің қажетті дағдылары мен терең түсініктерін игерген ұстаздар жастардың білімін сапалық тұрғыдан өзгерте алады екен. Бағдарлама аясындағы оқыту мен оқудағы жаңа тәсілдер, сын тұрғысынан ойлауға үйрету, оқу үшін бағалау және оқуды бағалау, оқыту мен оқуда ақпараттық-коммуникациялық технологияларды пайдалану, талантты және дарынды балаларды оқыту, оқушылардың жас ерекшеліктеріне сәйкес оқыту және оқу, оқуды басқару және көшбасшылық сынды жеті модуль бұл тұрғыда оқытушыға көмекке келері анық. Нәтижесінде, рефлексияға қабілетті, өзін-өзі жүзеге асыруға талпынған зерттеушілік, әлеуметтік тұлғалы, коммуникативтілік, ақпараттық және тағы басқа құдыреттіліктердің жоғары деңгейімен сипатталатын рухани-адамгершілікті, жауапты, белсенді, сауатты, шығармашыл тұлға қалыптаспақ.

Қазіргі білім беру саясатының басты мақсаты – маман даярлаудың сапасын арттыру, білім берудің ғылыми-әдістемелік жүйесін түбегейлі жаңарту, оқытудың формалары мен әдістерін өзгерту, нәтижесінде алдыңғы қатарлы оқу-тәрбие тәжірибелері мен қоғамның сұраныстарының алшақтығын жою, білімдегі жаңашылдықты саралау, білімді жетілдіру үдерісіндегі үздіксіздікті қамтамасыз етуде, оның рөлін арттыру және халықаралық талаптарға сай, ізденімпаз, шығармашыл, жаңашыл мамандар дайындау болып табылады.

Педагогикалық оқу орындарының болашақ кәсіптік оқыту мамандықтарындағы оқу бағдарламалары мен оқулықтарын зерделеу де, оқу-ғылым үдерісіне, жоғары білім беру құжаттарына талдау жасай келе, бұл мәселенің бірегей жүйеге келтірілмегендігін, болашақ көркемдік еңбек пәні мұғалімінің кәсіби білімін зерттеушілік іс - әрекеті дамыту арқылы жетілдіру мазмұнының ойдағыдай жүзеге аспайтындығын дәлелдейді. Осы себепті, зерттеушілік іс-әрекеті дамыту оқу үдерісіне жүйелі, шығармашылықпен және кезең-кезеңмен ендіру білім беруді ізденімпаз, жаңашыл, әлемдік бәсекеге қабілетті болашақ көркемдік еңбек пәні мұғалімін даярлау бағдарламасы мазмұнына енгізу қажет. Сол себепті де, жоғары оқу орындарында көркемдік еңбек пәні мұғалімдерін даярлауда зерттеушілік іс - әрекетті қалыптастыру әдістемесін дайындау мәселесіне бүгінгі таңда қызығушылық арта түсуімен өзекті.

Болашақ кәсіптік оқыту педагогтарын ғылыми-зерттеу жұмыстарына баулу төмендегі негізгі идеяларды басшылыққа алады:

- білім беру және ғылыми қызметтің бірлігін ұйымдастыру идеясы;
- ғылыми-зерттеу қызметін қолдау идеясы;
- дамудың үздіксіздігі идеясы - білім беру қызметін ұйымдастырудың әртүрлі формалары арқылы болашақ мамандардың ғылыми-зерттеу қызметі.

Аталған жетекші идеялар болашақ кәсіптік оқыту педагогтарының және оның жеке шағын жүйелерінің, мақсаттары мен мазмұнының, сатыларының ғылыми-зерттеу жұмыстарына дайындық үдерісінің жүйелі қалыптастырушы функцияларын орындайды.

Кәсіптік оқыту педагогтарын даярлау үрдісін сипаттаудың негізгі элементі - зерттелетін үрдістің бағыты мен мазмұнын анықтайтын оқыту мақсаттарын қалыптастыру. Мақсаттар болашақ зерттеушінің кәсіптік даярлығына дайындық процесінің күтілетін нәтижелерін көрсетеді.

Болашақ кәсіптік білім беру педагогының заманауи жағдайларда ғылыми-зерттеу қызметінің құрылымы мен мазмұнын талдау, сондай-ақ кәсіптік білім беру, экономика, педагогының ғылыми-зерттеу жұмыстарына дайындау мақсаттарын анықтайды. Болашақ кәсіптік оқыту педагогтарын дайындауда ғылыми зерттеу жұмыстарына баулу оқу үдерісінде ұйымдастыру деңгейлеп, кезең - кезеңмен жүргізіледі:

1 - кезең немесе анықтау кезеңі, бірінші курстан бастап ғылыми зерттеу жұмыстарына баулуды жүйелік - құрылымдық тұрғыда дамыту пәндер мазмұнын зерттеу тапсырмалары негізінде толықтыру студенттердің білімін тереңдетуге мүмкіндікті жоғарлатады. Бұл кезеңнің мақсаты: шығармашылық қабілеті жоғары, ғылыми зерттеу жұмыстарына бейім студенттерді анықтау.

2 - кезең немесе қалыптастыру, зерттеу, рефлексивті кезең, болашақ кәсіптік оқыту педагогтарының ғылыми зерттеу жұмыстарына баулу мақсатында, оқу бағдарламасына сәйкес оқытылатын пәндер мазмұнын толықтыру арқылы және жаңа мақсатты түрде жоспарланған пән, ғылыми зерттеу жұмыстарына баулуға арналған арнайы пәндерді оқыту барысында түрлі деңгейдегі зерттеу тапсырмаларын орындай отырып, зерттеу аумағын кеңейту, зерттеу әдістерін меңгертуге бағытталған кезең. Яғни, студенттер бұл кезеңде оқу жоспарына сәйкес, сонымен қатар әдістеме мазмұнына сәйкес құрастырылған ғылыми зерттеушілік бағыттағы оқу- зерттеу, тәжірибелік- зерттеу тапсырмаларын орындайды және жеке дара зерттеу тапсырмалары бойынша жұмыстар атқарады. Бұл кезеңнің мақсаты: болашақ кәсіптік оқыту педагогтарын даярлау деңгейін жетілдіру арқылы оларға зерттеу

тапсырмаларын өзбетімен орындауға машықтандыру, зерттеу жұмыстарын әрі қарай жоспарлауға бейімдеу және келешек кәсібінде тиімді қолдануға үйрету.

Болашақ кәсіптік оқыту педагогтарын ғылыми зерттеу жұмыстарына баулуды ұйымдастыру оқу үдерісінің барлық формаларын қамтуы қажет:

Аудиторияда ғылыми зерттеу жұмысына баулу, яғни проблемалық жағдай туындату, студенттерге ғылыми болжам құруды үйрету, кәсіби пәндер мазмұнында эксперимент, бақылау жүргізу, зертханалық, жобалық, тәжірибелік, зерттеу тапсырмаларын орындау сияқты танымдық іс - әрекеттерді талап ететін күрделі тапсырмаларды орындату арқылы білім алуды белсенді түрде ұйымдастыруға мүмкіндік береді.

Болашақ кәсіптік оқыту педагогын ғылыми зерттеу жұмыстарына баулуда шығармашыл студент өзін-өзі дамытады және жаңа білімдер алуға ұмтылады. Себебі, Қазақстан Республикасының білім беру жүйесінің стратегиялық мақсаты: мемлекеттік, әлеуметтік және кәсіби мәселелерін өз бетінше тұжырымдай отырып, іс жүзінде шеше алатын, жоғары білімді әрі бәсекеге қабілетті, шығармашыл тұлғаны қалыптастыруға неғұрлым қолайлы жағдай жасау болып табылады [6,7]. Осыған орай еліміздің қазіргі білім беру жүйесінің мақсаты, мазмұны және оны оқыту тәсілдері қайта қаралып, оқу жүйесін реттеу, жетілдіру, ұйымдастыру мәселелері зерттеліп, өз шешімін табуы қажет етеді. Жоғары оқу орындарында студенттерді дайындаудың басты мақсаттарының бірі ізденімпаз, дара тұлғаны қалыптастыру және дамыту болып табылады. Қорыта айтқанда ғалымдар бұл міндеттерді шешудің маңызды ұстанымдары белсенділікті, ізденімпаздықты және студенттердің жеке жауапкершілігін дамыту деп санайды, сондай - ақ қабілетті және талантты студенттерді анықтау мен ынталандыру шараларын ұйымдастырудың мақсатты, дәйекті жүйесін білдіреді. Яғни болашақ педагогтарды ғылыми зерттеу жұмыстарына баулу оқу үдерісінің ажырамайтын бөлігі ретінде үнемі дамытуды қажет етеді.

Еліміздегі білім саласын жаңғырту отандық білім жүйесінің бәсекеге қабілеттілігін арттыруға бағытталған және жаһандық жаңа шарттарға бейімделуді көздейді. Мамандарды даярлаудың ескі жүйесі қазіргі шарттарға сәйкес келмейді және тиімділігі өте төмен. Сондықтан қоғам мен экономикалық өзгерістер шеңберінде жаңа талаптарға сәйкес өзгерістер жүргізу қажеттілігі байқалады. Бұл үшін қажетті мамандар даярлауда нарық мұқтаждықтарымен санасу қажет деп ойлаймыз. Білім беру мазмұны, білім беру стандарттары, білім беру бағдарламалары, оқулықтар мен оқу құралдары, оқу жұмыс бағдарламалары және т.б. қайта қарастырып, білім беру мекемелерінің заман талабына сай ақпараттық ортасын құруға көңіл бөлген дұрыс. Тек осы жағдайда ғана қоғам мен экономика сұраныстарын жүзеге асыра аламыз.

Жалпылама айтқанда, жаһандық әлеуметтік, саяси, экономикалық, техникалық және ақпараттық мәселелерді шешу барысында білім жүйесі маңызды рөл атқарады. Өйткені, білім адам сана-сезімі мен ақыл-парасаты қызметін үздіксіз ұйымдастыратын үрдіс. Білімді қоғамдық және кәсіби сананы қалыптастыратын, мәдениет пен өркениетті дамытатын үдеріс ретінде де қарастырамыз. Сондықтан білімнің басты міндеті ретінде барлық бағыттар бойынша қоғамдық дамуды жетілдіру, дамудың қоғамдық, ғылыми, әлеуметтік, экономикалық салаларында адам мен қоғам қызметін үйлестіру саналса, сананы жаңғырту шарттарында болашақ мұғалімдердің рухани дүниетанымын тұлғалық-бағдарлы оқыту оның дамуына өз үлесін қосады.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә. Назарбаевтың Қазақстан халқына Жолдауы «Қазақстан-2050» Стратегиясы қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты. - Астана, 2012//<http://akorda.kz>.
2. Қазақстан Республикасының мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарты. Жоғары білім. Бакалавриат. 23 тамыз 2012 ж. бекіт. Жарлық № 1080 // <http://adilet.zan.kz/kaz/docs>
3. Қазақстан Республикасының мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарты. Жоғары білім. Бакалавриат. 13 мамыр 2016 ж. бекіт. Жарлық № 292. //

Бекетова Р.А., старший. мастер,
Айтжанова С.Р., мастер производственного обучения
«Хромтауский горно-технический высший колледж», Актюбинская обл.

МАРКШЕЙДЕРСКОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ В ГОРНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ.

Ключевые слова: Нивелир, теодолит, тахеометр, съемка, основные части нивелира, поверки нивелира

Key words: Level, theodolite, total station, shooting, main parts of the level, level checks

В «Хромтауском горно-техническом высшем колледже» по дисциплине Основы геодезии и Маркшейдерского дела применяется геодезические приборы для обучения студентов по специальности: 7005000 «Подземная разработка месторождений полезных ископаемых»; 0706000 «Открытая разработка месторождений полезных ископаемых»;

Исходя из опыта хочу рассказать в своей статье о геодезическом приборе Нивелире BOSH который применяется обучающимися для изучения приобретения навыков измерения расстояний и превышении отметок: В результате работы с оборудованием обучающиеся осваивают:

- устройство нивелира, основные части и винты;
- поверки нивелира;
- порядок подготовки нивелира к работе;
- порядок измерений превышений на станции;
- формулы для вычисления превышений и высот точек.

Нивелир – для определения разности высот между точками. Этот инструмент используется в геодезии, картографии и в маркшейдерами на производстве а также в строительстве. В зависимости от поставленной задачи может потребоваться разная степень точности проводимых измерений. Точность нивелира характеризуется значением средней квадратической погрешности измерений на 1 км двойного хода.

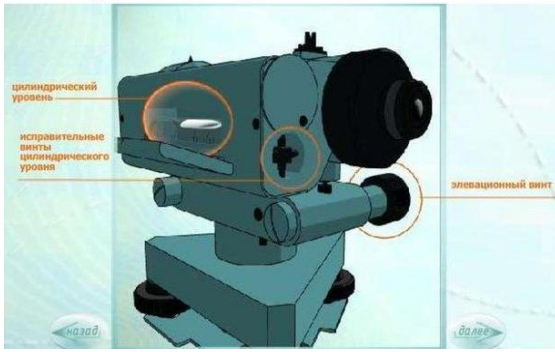
Данное оборудование позволит проводить нивелирования I и II классов или нивелировании в особо точных инженерных работах. Высокая точность измерений позволяет использовать такие нивелиры в различных областях:

- контроль деформации зданий и сооружений;
- строительство зданий;
- контроль высотных башенных кранов и сооружений;
- строительство дорог и рельсовых путей;
- работы по построению государственных и специальных геодезических сетей;
- проведение научно-исследовательских работ;
- различные геодезические исследования и изыскания.

Основные части нивелира.

В настоящее время применяются нивелиры с самоустанавливающейся линией визирования. В этих нивелирах используются компенсатор. Сбоку от трубы располагается цилиндрический уровень, помещенный в металлическую коробку.

При помощи оптических линз, расположенных над уровнем, изображение концов пузырька уровня передается в поле зрения окуляра. Совмещение изображений концов пузырька уровня производится с помощью элевационного винта, который выполняет медленные перемещения визирной оси в вертикальной плоскости.

Нивелиры с компенсатором

- 1 - наводящий винт
- 2 - зрительная труба с компенсатором
- 3 - окуляр
- 4 - круглый уровень с исправительными винтами
- 5 - подставка
- 6 - подъемный винт
- 7 - пружинящая пластинка с втулкой

Устройство нивелира

Маркшейдерские приборы применяются в маркшейдерском деле при пространственных геометрических измерениях в шахтах и карьерах, а также на поверхности Земли.

По назначению Маркшейдерские приборы подразделяются на несколько групп.

Угломерные приборы – теодолит – тахеометры, и приспособления к ним (консоли, сигналы, отвесы, штатив).

Приборы для измерения высот и превышений – нивелиры.

Нивелир

Теодолит

Тахеометр

Маркшейдерское обеспечение подразделяется на:

- ✓ Маркшейдерское обеспечение при подземных разработках месторождений полезных ископаемых;

- ✓ Маркшейдерское обеспечение при открытых разработках месторождении полезных ископаемых;
- ✓ Маркшейдерское обеспечение при строительстве в здании и сооружении;
Маркшейдерская съемка в карьере Маркшейдерская съемка при строительстве

Маркшейдерская съемка в шахте

Маркшейдерские работы представляют собой набор измерений, расчетов, геометрических построений, необходимых для создания технических планов, маркшейдерских проектов и подготовки документации, при добыче полезных ископаемых и строительстве подземных сооружений.

Главная цель маркшейдерских работ — исследовать месторождение. Квалифицированный инженер должен выяснить объемы залежи, специфику породы и грунта, установить размеры фракций и прочие критерии, спрогнозировать риски при освоении месторождения.

В комплексе маркшейдерские работы помогают решить различные инженерно-технические задачи, с которыми приходится сталкиваться на всех этапах разработки полезного ископаемого. От их качества зависит безопасность и эффективность функционирования горного предприятия, поэтому исследование может выполнять только специалист — маркшейдер. К его помощи прибегают не только при решении нужд горнодобывающей отрасли, но и во всех других случаях, когда требуется вести строительство под Землей.

Нивелирование практическая работа

Маркше́йдер (нем. *Markscheider* (*Маркше́йдер*); от *Mark* — отметка, граница + *Scheider* — *отделитель*) — горный инженер или техник, специалист по проведению пространственно-геометрических измерений в недрах земли и на соответствующих участках её поверхности с последующим отображением результатов измерений на планах, картах и разрезах при горных и геолого - разведочных работах.

Маркшейдерское дело (маркшейдерия) – это область горной науки и техники, которая включает совокупность методов, способов и средств, применяемых при разведке месторождений полезных ископаемых, проектировании, строительстве и эксплуатации горных предприятий и других, связанных с ними объектов. О маркшейдерии до сих пор часто говорят как об искусстве. Дело в том, что слова «маркшейдерское дело» или «маркшейдерия» произошли от нем. *Markscheidenkunst* – в дословном переводе это означает «марки устанавливать искусство», в русской транскрипции – «искусство устанавливать границы».

Библиографический список

1. 50 лет советской геодезии и картографии. - М.: Недра, **2016**. - 482 с.
2. Геодезия / А.Г. Юнусов и др. - М.: Академический Проект, Гаудеамус, 2011.
3. Геодезия / Е.Б. Ключин и др. - М.: Академия, 2012. - 496 с.
4. Геодезия и картография на современном этапе развития. 1919-1989. - М.: Недра, **2010**. -
5. Геодезия. Учебник / А.Г. Юнусов и др. - М.: Академический Проект, Трикста, 2015
6. Девис, Р.Е. Геодезия / Р.Е. Девис. - М.: Книга по Требованию, 2012. - 561 с.
7. Девис, Р.Е. Геодезия. Теория и практика. Выпуск 2 / Р.Е. Девис, Ф.С. Фуг. - М.: ОНТИ НКТП. Главная редакция геологоразведочной и геодезической литературы, **2011**. - 374 с.
8. Дитц, О. Г. Геодезия / О.Г. Дитц. - М.: Издательство геодезической литературы, **2014**.
9. Знаменский, М.А. Беседы по геодезии с учителями / М.А. Знаменский. - М.: Медиа, **2014**.
10. Золотова, Е. В. Геодезия с основами кадастра / Е.В. Золотова, Р.Н.

Жапаркулова У.М.,

Колледж менеджмента, бизнеса и образования, г.Нур-Султан

СТАРТАПЫ И СТУДЕНТООРИЕНТИРОВАННОЕ ОБУЧЕНИЕ В ТИПО

Согласно посланию Президента Республики Казахстан создание наукоёмкой экономики является одним из долгосрочных приоритетов развития страны. Для этого необходимо повышать эффективность инновационной системы, её базовых институтов. На данный момент в Казахстане действует 20 бизнес-инкубаторов, 7 технологических парков, периодически проводятся конкурсы стартап идей. Несмотря на это, количество успешных стартапов невелико, наблюдается низкая степень их дальнейшего развития и перехода в стадию полноценного бизнеса.

Главными препятствиями для развития сферы стартапов в Казахстане являются недоступность финансирования, нехватка специалистов. Наши предприниматели и топ-менеджеры не в полном объеме учитывают возможности внешней среды на развитие стартапов.

Следует также отметить, что модель работы казахстанских бизнес-инкубаторов неэффективна. Они предоставляют помещения и оргтехнику, но не дают необходимые для ведения и развития бизнеса знания и навыки. В рамках государственной поддержки стартапов действуют программы гарантирования кредитов, программа «Дорожная карта бизнеса 2020», проекты «Бизнес — Советник» и «Деловые связи» (обучение созданию и оптимизации бизнеса, предоставление необходимых контактов).

Из внутренних факторов, влияющих на развитие стартапов, можно выделить небольшой опыт создания инноваций. В Казахстане стартапы зачастую создаются выпускниками казахстанских ВУЗов и колледжей, имевшими возможность перенять обширный международный опыт. С созданием Таможенного союза появилось больше возможностей для заимствования российского опыта. Отлаженная система менеджмента, хорошее знание национальных особенностей позволяют эффективно управлять проектами.

Обобщённый анализ внутренних и внешних факторов показывает, что развитие инноваций в Казахстане находится на низком уровне и зависит от внешних специалистов, инвестиций и опыта. Рост стартапов неразрывно связан с развитием инноваций. Для Казахстана сегодня важно развивать технологические парки, особенно в крупных городах, таких как Нур-Султан и Алматы. Кроме того, важно пересмотреть формат работы бизнес-инкубаторов, давая новым предпринимателям необходимую информацию. Колледжи должны стать площадками для воплощения в жизнь студенческих проектов. Это даст возможность развивать потенциал молодых творческих групп.

Молодёжь недостаточно информирована, мыслит стереотипами и не пытается рисковать для приобретения опыта в предпринимательской деятельности. Необходима всесторонняя поддержка государства для информирования населения о возможностях создания, ведения и развития собственного бизнеса. Кроме того, должны быть привлечены специалисты для передачи опыта и создания собственных баз развития инноваций. Все эти меры повлекут за собой развитие сферы стартапов.

Современные тенденции модернизации образовательных программ требуют внедрения активных методов обучения студентов, которые предполагают сокращение аудиторных занятий, особенно лекций, и увеличение объема самостоятельной работы студентов. Акцент в организации учебного процесса все более смещается в сторону активного дидактического управления и контроля обучения, оценки качества самостоятельной работы студентов, что в полной мере соответствует «студентоориентированному или студентоцентрированному образованию».

Цель студентоориентированного обучения – достижение того или иного образовательного результата в обучении, воспитании, развитии.

Современный студентоориентированный подход к управлению образовательным процессом предполагает формирование партнерских отношений со студентом, поскольку

резко повышается самоактуализация студента как будущего профессионала не только в процессе обучения, но и в процессе контроля его результатов.

Такие отношения должны характеризоваться ясностью и прозрачностью требований, как к уровню учебных достижений, так и к процедурам контроля, а также наличием «обратной связи» со студентом, доступностью результатов и их анализа для всех заинтересованных сторон.

В новом подходе делается упор на результаты обучения, которые становятся главным итогом образовательного процесса для студента с точки зрения знания, понимания и способностей, а не на средства и методы обучения, которые используют преподаватели для достижения этих результатов. От пассивного приема и запоминания учебной информации студент должен перейти к созданию личности, способной наилучшим образом выполнять поставленные цели. Студент выступает полноправным членом субъектных отношений, при которых обучаемые берут на себя долю ответственности за обучение, они обсуждают и взаимодействуют друг с другом и с преподавателем при выборе целей и способов их достижения, исследуя в то же самое время наилучшие пути для использования и совершенствования существующих умений и знаний.

Студентоориентированный подход - это личностно-деятельностный подход, основы которого заложены психологами: С. Л. Рубинштейном, Б. Г. Ананьевым. В центре обучения находится сам обучающийся - его мотивы, цели, его неповторимый психологический склад. Изменения в подходе к обучению касаются, прежде всего, изменения роли преподавателей в связи с помещением в центр процесса обучения студентов и связанных с этим изменений в организации обучения и методах оценки.

Самостоятельность, адекватная самооценка, стремление к самореализации в учебном труде, восхождение к «Я-идеальное», «Я-профессиональное» должны сформировать гражданские качества студента, которые становятся одним из главных итогов образовательного процесса и для молодого специалиста, и для общества.

У нынешних студентов появляются новые роли и цели, связанные, с одной стороны, с сознательным, активным и ответственным развитием личностных и профессиональных компетенций, а с другой стороны, с активным поиском своего «Я» в профессии и в жизни. Таким образом, изначальная ориентация на результат и активная позиция по отношению к своему обучению являются индикаторами появления у будущих выпускников личной ответственности за качество своей профессиональной подготовки.

Исходя из сказанного, реализация принципа студентоориентированного обучения предполагает оптимальным такой способ проектирования и организации образовательного процесса, при котором:

- основной акцент делается на организацию различных видов деятельности обучаемых;
- преподаватель выступает в роли педагога-менеджера, а не транслятора учебной информации;
- информация используется как средство организации деятельности, а не цель обучения;
- обучаемый выступает в качестве субъекта деятельности наряду с преподавателями, а его личностное развитие выступает как одна из главных образовательных целей. Кроме того, личностно-ориентированный подход предполагает перераспределение субъектных полномочий в образовательном процессе, что ведет к трансформации взаимоотношений между преподавателем и студентом – оба становятся субъектами процесса обучения.

К основным понятиям данного подхода мы относим следующие:

- индивидуальность – уникальный «портрет» человека, состоящий из единичных, особенных черт, отличающих его от других индивидов;
- личность - устойчивая совокупность свойств индивида, характеризующая социальную сущность человека;
- самоактуализация – стремление выразить себя, проявить свои способности и раскрыть существующие возможности;

- самовыражение – процессуальная характеристика, отражающая результат развития и проявления индивидом присущих ему качеств и способностей;
- субъектность – ощущение себя отдельным человеком в качестве активного деятеля, обладающего возможностью свободы выбора в реализации любого вида деятельности;
- Я-концепция – осознаваемая, оцениваемая и переживаемая каждым отдельным человеком система взглядов и представлений о самом себе в окружающем мире, которая влияет на выстраивание им собственной жизнедеятельности, процесса взаимодействия с другими членами социума, конструирование картины мира в целом;
- выбор (альтернатива) - осуществление человеком возможности реализации своих предпочтений для проявления активности;
- поддержка - деятельность педагогического сообщества по оказанию превентивной помощи обучающимся в решении их индивидуальных проблем (состояние физического и психического здоровья, взаимодействие с другими участниками процесса обучения, коммуникативные трудности, выстраивание индивидуальной жизненной и образовательной траектории, профессиональная самореализация).

1. Абасов, З.А. Проектирование педагогической деятельности / З.А. Абасов // Мир образования образование в мире, 2004. - №4. - с. 140-149.
2. Абульханова-Славская, К.А. Деятельность и психология личности. М. : Наука, 1980 - 334 с.

Аубакирова Р.М., Преподаватель специальных дисциплин
 Колледж городского хозяйства «Астана Профи», г.Нур-Султан
Aubakirova R.M., Teacher of special disciplines
 "College of Municipal Economy" Astana Profi "

СТУДЕНТООРИЕНТИРОВАННОЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЕ ОБУЧЕНИЕ. СОВРЕМЕННЫЕ ТРЕНДЫ ПОДГОТОВКИ КАДРОВ ДЛЯ ОТРАСЛЕЙ ЭКОНОМИКИ.

Студентоориентированное (студентоцентрированное) обучение (СЦО) является одним из эффективных педагогических подходов в реализации образовательных программ организациями образования. К основным положениям СЦО относятся:

- упор на активное, а не пассивное обучение;
- акцент на критическом и аналитическом изучении и понимании;
- повышение ответственности и подотчетности со стороны студентов;
- повышенная автономия студентов;
- взаимозависимость между преподавателем и студентами;
- взаимное уважение в отношениях между студентами и преподавателем;
- рефлексивный подход к учебному процессу со стороны и преподавателя, и студентов.

Общие принципы СЦО

- СЦО требует непрерывного процесса рефлексии
- СЦО не имеет универсального подхода
- Студенты имеют различные стили обучения
- Студенты имеют различные потребности и интересы.
- Выбор является центральным аспектом эффективного обучения в рамках СЦО.
- Студенты имеют различный опыт и базовые знания.
- Студенты должны иметь возможность контролировать свое собственное обучение.
- Смысл СЦО состоит в создании возможностей, но не в информировании.
- Обучение требует сотрудничества между студентами и персоналом колледжа

Преимущества СЦО для их представительных организаций: повышение качества образования, повышение статуса профессии преподавателя, увеличение представленности в структурах управления, снижение показателей отсева студентов из колледжа.

Преимущества СЦО для студентов: ориентированность на значимую роль студентов в академическом сообществе, повышенная мотивация к обучению, самостоятельность и ответственность в обучении. В отличие от традиционной модели обучения в студентоориентированной модели обучения обучающийся является не только участником учебного процесса, но также является главным действующим звеном в колледже. Обучающийся рассматривается как личность – учитывается его опыт, особенности, способности восприятия, интересы и потребности и он сам решает, чему и как ему следует учиться. Преподаватель в данном учебном процессе является консультантом (тьютором), который лишь внимательно наблюдает за обучающимся и направляет его активность в ту или иную сторону. Модернизация учебного процесса в новой модели обучения предусматривает надлежащее научно-методическое обеспечение учебного процесса, соответствующее материальной базе, улучшение финансово-бытового положения обучающегося. И самое главное, эта система гарантирует высокое качество подготовки будущего специалиста, а значит, защищает обучающегося от профессиональной непригодности. После завершения обучения по данной системе обучающийся является конкурентоспособным на рынке труда не только в Казахстане, но и зарубежом.

Реализация принципа студентоцентрированного обучения предполагает оптимальным такой способ проектирования и организации образовательного процесса, при котором:

- основной акцент делается на организацию различных видов деятельности обучаемых;
- преподаватель выступает в роли педагога-менеджера, а не транслятора учебной информации;
- индивидуальность – уникальный «портрет» человека, состоящий из единичных, особенных черт, отличающих его от других индивидов;
- самоактуализация – стремление выразить себя, проявить свои способности и раскрыть существующие возможности;
- выбор (альтернатива) - осуществление человеком возможности реализации своих предпочтений для проявления активности.

На основе анализа проработанной литературы можно выделить систему принципов:

1. Студентоцентрированное обучение требует постоянного рефлексивного процесса. Основополагающая часть философии студентоцентрированного обучения состоит в том, что ни в одном контексте невозможно иметь один стиль студентоцентрированного обучения, который все время бы оставался применимым.

2. Студентоцентрированное обучение не имеет одного решения, подходящего для всех случаев. Основой студентоцентрированного обучения является понимание того, что все высшие учебные заведения различны, как различны все преподаватели и студенты;

3. Студенты придерживаются различных стилей обучения.

Студентоцентрированное обучение признает, что студенты имеют различные педагогические потребности.

4. Студенты имеют различные вопросы и интересы.

5. Выбор имеет важнейшее значение для эффективности студентоцентрированного обучения. Студенты хотят узнавать разные вещи, поэтому любое предложение должно предусматривать разумный выбор.

Таким образом, для того чтобы выстроить процесс освоения учебной дисциплины на основе компетентного подхода, преподаватель должен принять и овладеть студентоцентрированным обучением.

В условиях развития экономики непрерывно возрастают требования к профессиональному, образовательному и культурному уровню всех специальностей общества. В связи с этим большое значение придается подготовке квалифицированных рабочих кадров. В настоящее время система ТиПО готовит квалифицированных специалистов практически для всех отраслей экономики.

Одним из принципов в ТиПО является обучение не только узкопрофессиональным навыкам и умениям, но умение рационально планировать свой труд, организовать его в соответствии с современными требованиями научной организации труда.

Обучающиеся овладевают профессиональными навыками и умениями в процессе активного участия в профессиональной практике. Они должны сознавать, как велико значение приобретаемых ими знаний для овладения новой технологии производства, уметь пользоваться этими знаниями в практической деятельности.

По результатам исследования компании «Фреймекс» и других обзоров можно выделить несколько трендов в системе образования как в нашей стране, так и за рубежом.

1. Тренд на создание системы непрерывного образования взрослых.
2. Тренд на увеличение роли «неформального образования».
3. Тренд на формирование профессионально-общественных механизмов, обеспечивающих стимулирование спроса со стороны взрослого населения на получение образования в течение всей жизни.
4. Тренд на индивидуализацию образования.
5. Тренд на увеличение бесплатного образовательного контента в самых разных форматах
6. Тренд на дистанционный (электронный, он-лайн) формат обучения.
7. Тренд на минимизацию очных форм обучения.
8. Тренд на дополнительное образование взрослых по базовым курсам в рамках «неформального образования».
9. Тренд на обучение микро-навыкам и fast-программы.
10. Тренд на ценностный подход в образовании

Существует, конечно, множество и других трендов в образовании как в нашей стране, так и за рубежом. Здесь перечислены только самые очевидные.

Реализация программ дуального образования позволит эффективно совмещать обучение и работу в реальном бизнесе. Для реализации этих планов понадобятся такие специалисты, как координатор образовательной онлайн-платформы, ментор стартапов, организатор проектного обучения, игромастер. Приобретут новые характеристики такие специалисты, как тьюторы и модераторы в образовательных проектах.

Экономика впечатлений ставит новые вызовы перед системой образования, формируя запрос на специалистов, осознающих необходимость постоянного (непрерывного) обучения и овладения техниками самообучения и саморазвития в течение всей жизни, готовых переучиваться в зависимости от требований работодателей, поскольку в перспективе востребованными станут меж- и трансдисциплинарные специалисты, так называемые «универсальные солдаты», способные быстро обучиться работе на новом месте или в новых условиях.

Использованные основные источники:

1. Студентоцентрированное обучение. Инструментарий для студентов, профессорско - преподавательского состава и вузов / Анжеле Аттард, Эмма Ди Иорио, Коен Гевен, Роберт Санта.- Астана: НКАОКО-IQAA, 2017. – с. 64
2. Студентоцентрированное обучение. Глубинное понимание теории и практики / Анжеле Аттард, Эмма Ди Иорио, Коен Гевен, Роберт Санта.- Астана: НКАОКО-IQAA, 2017. – с. 55
3. Носко, И.В. Студентоцентрированное образование как основополагающий принцип болонских реформ в высшей школе / И.В. Носко // Вектор науки ТГУ. – 2011. – № 1(4). – С. 136 – 138.
4. Современные тренды в подготовке кадров для экономики впечатлений Зайцева Н.А. 2019.

Смирнова О.Д., Тюрюбаева Р.Б.

преподаватели специальных дисциплин

КГП на ПХВ «Колледж сервиса и туризма», г.Нур-Султан

КОНКУРСЫ И МАСТЕР – КЛАССЫ КАК СРЕДСТВО ТВОРЧЕСКОЙ САМОРЕАЛИЗАЦИИ.

Изменения в образовании и преобразования в обществе требуют от педагога нового подхода к процессу обучения. В современных условиях не достаточно просто владеть набором знаний, умений и навыков, надо уметь их приобретать все в большем объеме, уметь применять их в реальной жизни, реальной ситуации, доступно, интересно излагать студентам, чтоб в последующем они могли применять в своей профессиональной деятельности. Основные пути развития профессиональной компетентности педагога: курсы повышения квалификации, инновационная деятельность, посещение мастер-классов, активное участие в конкурсах и фестивалях, взаимопосещения уроков и т.д. В данной статье хочу сделать обзор мастер-классов и активного участия в конкурсах, преподавателями и студентами нашего колледжа Сервиса и туризма.

Конкурсы и мастер классы- это формы повышения профессионального мастерства, цель которых – знакомство с авторскими наработками, освоение и отработка практических навыков по различным методикам и технологиям обучения и воспитания. Получение знаний участниками происходит в форме открытий, проб, овладения теми способами и методами, которые передаются Мастером, причем такими характерными приемами, какие присущи только этому мастеру. Вот несколько ярких примеров из жизни нашего колледжа с участием педагогов и студентов:

-27.11.2019г. при содействии директора Проекта «Дела рук Астана» Перминовой Ирины. Шеф поваром Алишером Касымовым был проведен мастер класс по теме: «Банкетные

блюда и закуски» для студентов и преподавателей по специальности «Технология и организация производства продукции предприятий питания».

-27, 28 февраля-1 марта 2019 года, в г. Алматы проходил I Международный Фестиваль Молодой Кухни «ДелаРук NORECAS-2019». Студенты 3 курса приняли участие в конкурсе и заняли призовые места

I место, в номинации категория R1 (юниоры) – Командные соревнования 1. Какенова Акмарал гр. Т-31

2. Артыков Бахтияр гр. Т-31

3. Досбол Есенбек гр. Т-31

II место в номинации индивидуальные практические соревнования с дегустацией Айткалиев Батырхан гр Т-32,

III место в номинации индивидуальные практические соревнования с дегустацией «SLOWFOOD» Казахстан

Для дальнейшего более эффективного плодотворного сотрудничества в области подготовки специалистов являются конкурсы профессионального мастерства «Лучший по профессии». В популяризации движения WorldSkills в феврале 2020 г прошел внутри колледжский отборочный тур для участия в региональном чемпионате WorldSkills по компетенции: «Поварское дело»

-Ежегодно студенты колледжа участвуют на Городском чемпионате WorldSkills Нур-Султан «Поварское дело», который проводится среди студентов колледжей и молодых специалистов предприятия в возрасте от 18 до 22 лет. И не однократно выходили в призеры золотой медали. В отборочном туре Городского чемпионата WorldSkills Astana 2018 «Поварское дело». Среди студентов колледжей города Астаны. Взял первое место студент 3 курса группы Т-32 специальность «Технология и организация производства продукции предприятий питания», Жумажанов Даурен

-16 апреля 2019 года в рамках плана работы отдела ТиПО Управления образования, Центра модернизации г. Нур-Султан проекта «Ассоциация педагогов» в конференц-зале Абылай-хана отеля «Jumbaktas», состоялся семинар на тему: «О проведении конкурса на лучшее блюдо национальной казахской кухни «Ковчег вкуса», Модератор семинара Коваль Марина Леонидовна.

Цель семинара Популяризация национальной казахской культуры, пропаганда принципов традиционного питания в современной жизни. Привлечь казахстанцев к участию в сохранении традиционных продуктов питания.

30 человек приняли участие в мероприятии, это Представители Управления образования, Центра модернизации г. Нур-Султан, социальные партнеры директор отеля «Jumbaktas», участники проекта «Ассоциация педагогов», ответственные за работу кластера «CateringServices» преподаватели специальных дисциплин, мастера производственного обучения столичных колледжей.

С приветственным словом к участникам семинара обратилась Ахметова Ханым Жумабаевна - Лидер Конвивиума СлоуФудНур-Султан генеральный директор ТОО «Инсар-Астана». В своем докладе она провела презентацию проекта «Ковчег вкуса» и продуктах в рамках местных традиций исключительного качества связанных с территорией, памятью, самоидентификацией и традициями местных сообществ. Продукты, которые нас интересуют, тесно связаны с территорией не только с точки зрения климата и окружающей среды, но и в культурном, историческом и физическом контексте.

В практической части конкурса проводилась демонстрация на лучшее блюдо национальной казахской кухни. Конкурс посвящен актуальным вопросам- ценностям и секретам забытых национальных блюд. Сохранение, изучение культурного наследия, обычаев и традиций казахского народа является одной из актуальных задач.

Эксперты конкурса

Алишева И.С.- Представитель Центра модернизации г. Нур-Султан

Ахметова Х.Ж.- Лидер Конвивиума СлоуФудНур-Султан генеральный директор ТОО «Инсар-Астана».

Жаксылыкова С.У.-директор отеля «Jumbaktas»

В конкурсе приняли участие студенты третьего курса :

Какенова Акмарал с блюдом «Майсақжидікпен»;

Досбол Есенбек – с блюдом «Долма»;

Артыков Бахтияр с блюдом «Әсіп»;

Байжигитов Алишер – с блюдом «Бауырдан Тісбасар».

-27 ноября 2018 года в рамках плана работы отдела ТиПО Управления образования, Центра модернизации г. Астаны, кластера «Cateringservices», Конвивиума «SlowFood» Астанав зале Мерейотеля «ComfortHotelAstana» состоялся семинар на тему: «Международное движение «SlowFood» в Казахстане. Пропаганда здорового питания». Ответственным за организацию и проведение семинара был наш колледж.

Цель проведения семинара: Поддерживать международное движение «SlowFood» идеями и практической помощью, распространить достоверную информацию, повышать осведомленность, популяризируя устойчивое производство и потребление. Участие казахстанцев в сохранении традиционных продуктов питания.

На семинаре приняли участие представители Управления образования города Астаны, директора и заместители директоров по УПР организаций ТиПО г. Астаны, социальные партнеры, преподаватели специальных дисциплин кластера «Cateringservices», а также отечественные производители, деятели сферы общественного питания, фермеры, рестораторы, представители НПО и СМИ.

Нашими преподавателями специальных дисциплин Баймукановой Л.К. и Смирновой О.Д. была проведена практическая часть «Тропа чувств», которая состояла из следующих упражнений:

1. «Напряги зрение!»
2. «Можете ли вы различать запахи?»

3. «Распознаете ли вы вкус?»
4. «Все дело в коже!»
5. «Едите ушами?»

Модератор семинара Коваль Марина Леонидовна - представитель образовательного проекта международной эко-гастрономической организации «SlowFood», заместитель директора по производственному обучению ГПП на ПВХ

Колледжа сервиса и туризма (бывшего ГККП «Колледж экономики, технологии и стандартизации пищевых производств».) По окончании семинара участникам были вручены сертификаты.

Активное участие в различных мероприятиях дает возможность стать значимым в профессиональном сообществе через оценку данным обществом в его деятельности, реализацию своего профессионального «Я» в условиях состязания, что повышает профессиональный уровень, заставляет искать новые пути решения задач.

Давно известна истина, что получение вузовского диплома - не финиш, а старт. На каком бы этапе жизненного и профессионального пути ни находился педагог, он никогда не может считать свое образование завершенным, а свою профессиональную концепцию окончательно сформированной. В добрый путь господа!!!

Литература:

1. Мандыбаева А.К. Инновационные методы обучения .-А.,2011.
2. А.Н. Сеничевич «Педагогика» Москва 2005г.
3. Рестораны Астаны - 2007 г
4. Семушкина Л.Г. Содержание и технологии обучения в средних специальных заведениях : учебное пособие для преподавателей.-М.,2001г
5. «Словарь по социальной педагогике» 2002 г.
6. Сборник «Современные педагогические технологии обучения»А.,-2007

Усенбаева А. Ж.,

КПП на ПВХ «Колледж сервиса и туризма», г.Нур-Султан
a.usenbaeva@bk.ru

ПРИМЕНЕНИЕ ДЕЛОВЫХ ИГР НА УРОКАХ ЭКОНОМИЧЕСКИХ ДИСЦИПЛИН

Актуальность темы:

Формирование профессиональных качеств у студентов в процессе обучения в колледже является центральной задачей подготовки их к трудовой деятельности в современном обществе. Как показывает опыт, организация образованного процесса, основанного на эффективном использовании метода деловых игр, позволит добиться высокого уровня профессиональной

подготовки специалистов экономического профиля, обеспечить их конкурентноспособность на рынке труда. Игровая деятельность является важнейшим средством формирования профессиональных качеств экономиста, она способна изменять стиль мышления и характер поведения человека, служит сильным стимулом инициативы, самостоятельности, творческой активности. Поэтому игровой метод познания получает все большее признание среди педагогов – практиков. Указанные выше соображения доказывают актуальность выбранной темы исследования.

Цель исследования: - научно обосновать, разработать, реализовать и экспериментально проверить в процессе специальной экономической подготовки методов деловых игр в качестве средств формирования профессиональных качеств у студентов колледжа.

Объект исследования: образовательный процесс подготовки студентов экономических специальностей в колледже.

Предмет исследования: - организационно-методическая система деловых игр в образовательном процессе профессиональной подготовки студентов экономических специальностей в средне специальном заведений.

Задачи исследования: Исходя из поставленных целей, определены и задачи исследования:

1. Разработать теоретическое обоснование методики проведения деловых игр на уроках “Основы менеджмента”, “ Основы маркетинга”;
2. Определить оптимальные средства и методы (анкетирование, собеседование, анализ контрольных работ и т.д.) проведения деловых игр;
3. Экспериментально проверить эффективность методики проведения деловых игр при формировании основных экономических понятий в курсе “Основы менеджмента”, “ Основы маркетинга”.

МЕТОДИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ РАЗРАБОТКИ ДЕЛОВЫХ ИГР

1. Назначение деловых игр

Деловые (ролевые, управленческие) *игры* – имитации принятия решений и действий в разных искусственно созданных или непосредственно практических ситуациях путем проигрывания соответствующих ролей (индивидуальных или групповых) по заданным или выработанным самими участниками правилам.

Деловая игра наряду с другими методами обучения служит накоплению управленческого опыта, близко к реальному, и по существу заменяет опыт лабораторным, причем с помощью деловых игр это удастся сделать несколько лучше, чем при других методах познания. Игра, во-первых, достаточно реально имитирует существующую действительность; во-вторых, создает динамичные организационные модели; в-третьих, более интенсивно побуждает к решению намеченных целей. Элементы риска, вводимые в деловые игры, дают возможность принимать решения в условиях недостаточной информации и производственной напряженности, что позволяет студенту, будущему менеджеру, принимать управленческие решения (часто рискованные) в моделируемых производственных ситуациях и накапливать умения и навыки управленческой деятельности без ущерба для реального производства в будущем. Такой опыт позволит будущему специалисту в реальной обстановке, при необходимости, принимать эффективные решения с минимальными потерями.

Другим назначением деловых игр является научное исследование. Если в основе игры лежит имитация производственных ситуаций, то при их адекватности реальным условиям метод становится удобным научным инструментом.

С помощью игровых имитаций отрабатываются системы экономического и материального стимулирования на предприятиях.

Воспитание деловых качеств на основе игровых имитаций – важная сторона использования игр при подготовке будущих специалистов. Ситуации, разыгрываемые в деловой игре, развивают способности руководителей, или выступающих в из "роли" студентов, оперативно осмысливать и оперативно реагировать на них, принимая правильные, эффективные решения. Именно эти качества выдвигаются сегодня на одно их первых мест в комплексе требований подготовки и обучения например менеджеров.

2. Характерные ситуации деловых игр при изучении специальных предметов

Анализ заданных производственных условий и принятие оптимальных решений (технических, управленческих, экономических, организационных и др.).

Определение (диагностика) дефектов обработки (сборки, регулирование, в соблюдении режимов работы оборудования и др.) по их описанию, проявлению, характеристикам и показателям работы оборудования с помощью реальных или имитированных контрольно-измерительных средств.

Определение характера деятельности рабочего, специалиста в условиях разных отклонений технологического процесса от нормы (вплоть до аварийных ситуаций), заданных словесно, письменно, по показаниям приборов на тренажере (имитаторе).

Обсуждение плана работы и других действий и распределение ролей в бригаде при получении ею разных игровых заданий и т.п.

3. Типичное распределение ролей в деловой игре

Ведущий (преподаватель) – комплекзует команды, определяет цели игры (общую и на каждом игровом этапе), проводит инструктаж и консультации, руководит ходом игры в целом.

Капитаны (старшие команд) – руководят действиями команд, обеспечивают активное включение в игру каждого члена команды.

Информационно-экспертная группа (из числа лучших учащихся) – ведет сбор и обработку оперативной информации, принимает участие в ведении итогов игры.

Игроки – реализуют поставленные цели игры.

4. Типовая схема деловой игры

Выделяют три этапа деловой игры

5. Основные правила организации и проведения деловых игр

Этап подготовки к игре	Этап проведения игры	Этап судейства и подведения итогов
<ul style="list-style-type: none">Сочетать повторения и закрепления изученного с изучением нового учебного материала;Правила игры разрабатывать совместно с учащимися;Не упрощать игровой атрибут по сравнению с реальными условиями;Создавать в группе атмосферу творчества, энтузиазма, соревновательности	<ul style="list-style-type: none">Быть активным участником игры;Следить за игровым азартом и быть готовым к разрешению конфликтов;Не вмешиваться в работу учащихся без крайних необходимости;Не сводить игру к простому опросу и контролю знаний и умений знаний;Не стремиться к снятию игрового шума и следить, чтобы он не мешал нормальному ходу игры	<ul style="list-style-type: none">Практиковать привлечение к судейству учащихся;Сообщение общей оценки и подведение итогов игры брать на себя (оценка должна быть справедливой и соответствовать критериям);Сверять свое мнение с мнением играющихСтараться замечать положительное в действиях каждого играющего;Использовать коллективную оценку, уметь с ней соглашаться.

Опыт применения деловых игр на уроках экономических дисциплин.

Применение деловых игр на уроках экономических дисциплин.

С 2018 года я начала использовать технологию деловой игры при обучении экономических дисциплин.

В практике своей работы реализация игровых приемов и ситуаций при урочной форме занятий происходит по **основным направлениям**:

- цели ставятся перед студентами в форме игровой задачи;

- учебная деятельность подчиняется правилам игры, учебный материал используется в качестве ее средства;
- в учебную деятельность вводится элемент соревнования, который переводит дидактическую задачу в игровую;
- успешное выполнение дидактического задания связывается с игровым результатом.

За этот период мною апробирована методика создания деловых игр, которая используется для решения комплексных задач усвоения нового, закрепления материала, развития творческих способностей, формирование общеучебных умений, дает возможность учащимся понять и изучить учебный материал с различных позиций.

Одним из структурных компонентов игры являются игровые задачи. Учебная задача, выступающая для студентов замаскированным, неявном виде, способствует осуществлению непреднамеренного учения студентов. Игровая задача является одним из центральных звеньев в формировании мышления студентов.

Как преподаватель экономических дисциплин, я понимаю, что современный рынок производства требует высококвалифицированных специалистов.

Прошла курсы повышения квалификации по обучению основам предпринимательской деятельности в системе общего, среднего и профессионального технического образования «Знакомство с бизнесом». Опираясь на полученные знания спроектировала открытый урок на тему «Бизнес планирование» в виде деловой игры.

Цели занятия:

Образовательная: научиться строить свой бизнес и планировать свои расходы за время деловой игры;

Воспитательная: воспитывать чувство уважения друг к другу и умение работать в коллективе;

Развивающая: развить экономическое мышление в направлении предпринимательства.

Вид урока: деловая игра

Хотелось бы напомнить, что: «Бизнес план должен быть нацелен на максимизацию выполнения намеченных задач. Необходимо не только планировать, но и выполнять запланированное- бизнес план должен быть руководящим документом, обеспечивающим эффективность деятельности.

Ход работы:

1. Выступление преподавателя.
2. Разбить группу на две команды.
3. Ознакомить команды с игрой.
4. Проведение игры.
5. Подведение итогов.

Правила игры :

В ходе деловой игры группа делится на две команды: зеленые и красные. Помимо двух команд распределили роли: Банкиры, продавец, поставщик сырья, заказчик и ведущая.

Команды открывают свое предприятие по производству шляпок, но у них есть конкурирующая компания. Поэтому нужно сделать все возможное, чтобы быть на шаг впереди от своих конкурентов.

Деятельность своего предприятия начинают с 1 июля 2018 г. В начале игры выдавалась командам одинаковая сумма денег на которые они должны реализовать свой бизнес.

В понедельник команды закупают сырье для производства шляпок.

Во вторник происходит производственный процесс.

В среду реализовывали свой товар т.е. шляпки.

В четверг команды ходили в банк, получать кредит. В последующие четверги они должны были, также в банке получать деньги за проданные шляпки. А в последний четверг и надо было погасить кредит и пеню 10%.

В пятницу команды планировали: сколько денег вложить в свой бизнес, сколько оставить на расходы, а сколько отложить на сбережения.

В субботу они должны сделать покупки в «Супермаркете Майка».

В воскресенье команды демонстрировали заранее приготовленные номера к выступлению.

А потом вся цепочка повторяется снова.

В конце игры команды подсчитывают свои сбережения, выигрывает та команда у кого на счету больше денег и благодаря своей предусмотрительности, бережливости, сплоченности, а также правильному распределению ролей.

Заключение

Деловые игры использую по дисциплинам “Основы менеджмента”, “ Основы маркетинга”. Эффективность деловой игры можно проанализировать по следующим моментам:

-деловая игра как источник экономии учебного времени.

-деловая игра как форма контроля.

-деловая игра как условие для овладения деятельностно-коммуникативными способностями:

Деловые игры приводят к тому, что студенты не только сами стремятся выполнять хорошо задание, но и побуждают к этому своих однокурсников. Деловые игры хорошо использовать при проверке результатов обучения и делают процесс обучения интересным и занимательным, создают у студентов доброе рабочее настроение.

Литература:

1. Под редакцией Кузембаева М.М. Сборник законодательства РК по вопросам образования (постановления Правительства РК), Астана, 2006 г.(стр. 119)
2. Н.Т.Оганесян, Педагогическая психология (вопросы образования и обучения), М.2006 (стр.79-87)
3. Кругликов Г.И., Методика профессионального обучения с практикумом, 2007
4. Устемиров Кумисбек, Профессиональная педагогика , 2005
5. Поисковая системы www.google.kz, www.yandex.ru.

Марусанич С.А., методист, **Ткачев Р.С.** мастер производственного обучения, ГKKП «Агротехнический колледж» г.Есиль., Ақмолинская обл. marusanich71mail.ru

Marusanich S.A., Tkachev R.S., teacher of chemistry and biology State municipal-state Enterprise «Agrotechnical College, Yesil city» under the Department of Education of the Akmola region»

ТЕХНИЧЕСКОЕ ТВОРЧЕСТВО КАК СРЕДСТВО СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ И РАЗВИТИЯ ЛИЧНОСТИ

Статья содержит описание практического опыта мастера производственного обучения по организации творческого подхода к формированию профессиональных компетенций студентов по специальности «сварочное дело», основой которого является одно из перспективных направлений формирования трудовых компетенций у студентов ТиПО - изготовление художественных сварных изделий из металла своими руками. Предложенная в статье методика значительным образом повысит уровень профессионального образования студентов по специальности «Сварочное дело». Результаты опыта могут быть использованы мастерами производственного обучения, преподавателями спец.дисциплин, заместителями директора по учебно-производственной работе. Также описанные формы работы могут быть рассмотрены для включения в программу обучения по специальности «Сварочное дело» в рамках академической свободы.

Ключевые слова: формирование профессиональных компетенций, познавательная активность и творческая деятельность учащихся, личностно-ориентированное обучение, предпринимательские компетенции, изготовление художественных сварных изделий из металла своими руками.

TECHNICAL CREATIVITY AS A MEANS OF IMPROVING PROFESSIONAL COMPETENCIES AND PERSONALITY DEVELOPMENT

The article contains the description of practical experience of a master of apprenticeship on the organization of creative approach to formation of professional competences of students on a speciality "Welding engineering", the basis of which is one of the perspective directions of formation of labour competences of students of TPE - manufacturing of art welded products from metal by their own hands. The methodology proposed in the article will significantly increase the level of professional education of students in the specialty "Welding Engineering". The results of this experience can be used by masters of apprenticeship, teachers of special disciplines, deputy directors for educational and production work. Also the described forms of work may be considered for including into the training program by the specialty "Welding engineering" in the framework of academic freedom.

Key words: formation of professional competencies, cognitive activity and creative activity of students, personality-centered learning, entrepreneurial competencies, production of artistic welded metalwork by hand.

Профессия сварщика сегодня входит в ТОП-50 наиболее перспективных и востребованных на рынке труда профессий, которым обучают в технических и профессиональных учебных заведениях. К сожалению, в наши дни немногие молодые люди стремятся приобрести рабочие профессии, поэтому на рынке ощущается острая нехватка таких специалистов. Между тем сварщик на особом счету на каждом производстве, их труд хорошо оплачивается, особенно если у сварщика уже есть опыт работы. Это престижная рабочая профессия, которая предусматривает работу со сварочным оборудованием. Такие рабочие занимаются сваркой металлических конструкций разного уровня сложности, а также сваркой деталей, изделий и трубопроводов различного предназначения. Только от профессионализма сварщика зависит качество сварных швов и всей работы в целом.

В новых социально-экономических условиях нашего общества остро и актуально встал вопрос о конкурентоспособности выпускников ТиПО. Об этом свидетельствуют ряд нормативных документов правительства РК и министерства образования и науки РК. Специалист не должен допускать ошибок — каждая ошибка в работе может привести к серьезным последствиям. Поэтому колледж должен выпускать людей творческих, способных самостоятельно приобретать новые знания и применять их в изменяющихся условиях современной действительности.

Не секрет, что эффективность современного процесса обучения зависит от познавательной активности обучающихся и её поддержания в течение всего периода занятий. Решение этой не простой задачи можно найти в области выбора оптимальных методов и средств обучения: и конкретно – в применении на уроках производственного обучения метода изготовления художественных сварных изделий из металла своими руками.

В свою очередь это поможет выпускнику колледжа проявить высокий профессионализм и компетентность, способность оперативно включаться в профессиональную деятельность сразу же после окончания учебного заведения

Сущность данного опыта совпадает с заказом ГОСО на 2020-2025гг, так как современная педагогика и политика государства в области образования все больше внимания уделяют необходимости формирования у учащихся общих и профессиональных компетентностей, что будет отвечать требованиям современного общества. Это условие предъявляет особое требование к содержанию, формам, технологиям, применяемым на уроках производственного обучения.

В свою очередь повышение требований к подготовке квалифицированных рабочих в организациях системы технического и профессионального образования вызывает необходимость применения таких средств и методических приёмов, которые позволили бы, во-первых, интенсифицировать учебный процесс (без чего учащиеся не смогут справиться с увеличившимся объёмом и усложнившимся содержанием учебного материала), во-вторых целенаправленно формировать умственные компоненты трудовой деятельности, воспитывать творческую активность, инициативу и другие качества, характерные для производства.

Как показывают мониторинговые исследования, организация практического обучения на основе изготовления художественных сварных изделий из металла своими руками

является одним из важных условий, способствующих профессиональному самоопределению и повышению конкурентоспособности на рынке труда студентов Агротехнического колледжа г.Есиль обучающихся по специальности «Сварочное дело».

Безусловно, что данная форма работы является новым способом коллективно-творческого воспитания и обеспечивает широкую внеурочную занятость студентов. Эта методика предполагает участие каждого в выборе, разработке, проведении и анализе выполненной работы. В процессе создания продукта студенты совершенствуют свои профессиональные навыки, общаются, учатся делить успех и ответственность с другими, развивают творческие качества. Знакомятся с высокохудожественными образцами, выполненными из металла, кузнечного и декоративного прикладного искусства прошлого и настоящего, традициями казахских народных ремёсел. Таким образом, идут два процесса одновременно: творческое развитие личности студента и формирование профессиональных компетенций.

Актуальность предложенной методики обучения диктуется и запросом работодателей. Прогноз ситуации на рынке труда РК свидетельствует о том, современные работодатели при распределении рабочих мест всё больше делают акцент на привлечение образованных, конкурентоспособных специалистов.

Государству для устойчивого развития и социального прогресса требуются специалисты качественно нового типа: профессионально-компетентные, коммуникабельные, конкурентоспособные, готовые к самостоятельной постановке целей и их творческому достижению. Это предъявляет принципиально новые требования к уровню развития и качеству подготовки выпускников ТиПО. Кроме этого, инновационное развитие образования требует использования новых технологий обучения, позволяющих обеспечить готовность выпускников к профессиональной деятельности, обладающих профессиональными компетенциями, в состав которых входит предпринимательская компетентность. Поэтому вопрос подготовки предпринимательски грамотного и активного молодого поколения – это на просто актуальный вопрос нашей жизни и нашего образования, это стратегический вопрос развития государства, отвечающий задачам, установленным постановлением Правительства Республики Казахстан от 13 ноября 2018 года № 746 "Об утверждении Государственной программы развития продуктивной занятости и массового предпринимательства на 2017 – 2021 годы "Еңбек" и Правилам обучения основам предпринимательства по проекту "Бастау Бизнес".

Несомненно, что профессиональный успех выпускника ТиПО в значительной степени зависит от того, способен ли молодой специалист с максимальным эффектом использовать имеющийся ресурс знаний и опыта для планирования своего профессионального роста. При реализации данного подхода для студентов появится возможность:

- проявить себя в творчестве, прожить «ситуацию успеха» и совершенствовать свой профессиональный уровень, что несомненно, отразится на его трудоустройстве, показатель которого является главным целевым индикатором для ТиПО, согласно Государственной программе образования РК на 2020-2025гг.;
- профессиональные навыки, полученные на занятиях по изготовлению художественных сварных изделий из металла своими руками, помогут выпускнику продумать перспективы и возможности достижения успеха в профессии;
- пропаганда предпринимательской деятельности, осуществляемая в ходе занятий, поможет определиться с направленностью дальнейшей профессиональной деятельности в рамках предпринимательской деятельности;
- развить навыки продуктивной деятельности, развить креативные и творческие способности;
- сформировать ценностно-смысловые ориентации и жизненные компетенции: умение выражать свои мысли, навыки взаимодействия и сотрудничества в коллективе, навык самостоятельного поиска необходимой информации и применения знаний и опыта в жизни.

В целом применение данного метода можно рассмотреть как вопрос внедрения в систему ГОСО прикладного, практического характера обучения; прикладной аспект включающий инновационный процесс: генерирование идеи, разработка идеи в прикладной аспекте,

реализация проекта в практике, инновация; отказ от стереотипных установок в преподавании дисциплин по специальности «Сварочное дело».

Несомненно, присутствует и новизна, доказанная в ходе апробации данного метода на базе производственной лаборатории колледжа «Сварочное производство», которая выражается:

- в совершенстве средств обучения и творческого развития студентов, обучающихся по рабочей специальности «сварочное дело»;
- в творческом переосмыслении традиционных методов обучения с учетом возрастных потребностей и индивидуально-творческих возможностей обучающихся;
- в совершенствовании художественного воспитания и эстетического вкуса студентов;
- соединении знаний технологических приемов сварки с художественной фантазией, за счет развития образного и критического мышления;
- в формировании нового опыта подростка основанного на потребности созидать, творить;
- в пропаганде значимости трудовой и предпринимательской деятельности.

Также внедрение описанного опыта работы будет способствовать формированию *общекультурных и предпринимательских компетенций студентов колледжа.*

В условиях перехода к рыночной экономике возникла необходимость коренных преобразований системы подготовки рабочих кадров на новых началах, стало очевидным, что профессиональное образование должно ориентироваться на специализированную подготовку рабочих, обладающих высоким уровнем профессионализма, компетентности, профессиональной мобильности, характеризующихся развитой познавательной активностью.

Благодаря использованию метода - **изготовление художественных сварных изделий из металла своими руками** на уроках производственного обучения создается адаптивная среда, позволяющая создать комфортные условия, при которых раскрываются фактические и потенциальные ресурсы каждого учащегося. Главная задача мастера при реализации такого подхода - дать возможность студентам раскрыть и развить свои творческие способности, полнее и глубже получить знания о металлах, о профессиях, связанных с ними, о способах и приёмах работы с металлом. Показать актуальность, значение и применение металла сегодня, на данном, современном этапе развития экономики и общества в целом.

Для организации занятий производственного обучения в колледже имеются все условия. Работа по сварке художественных изделий организуется на базе слесарных и сварочных мастерских ГККП АТК, оснащенных современным оборудованием. На занятиях обучающиеся изучают историю возникновения художественной сварки, знакомятся с биографией людей, стоящих у ее истоков, узнают о современных материалах и высокопроизводительных способах сварки, совершенствуют навыки работы на сварочном оборудовании, позволяющем выполнять изделия на высоком техническом и художественном уровне.

Занятия предоставляют большой простор для практического применения знаний технического черчения, инженерной графики, основ слесарных работ. Применяемые разнообразные методы обработки металлов, от обычных ручных инструментов до аппарата воздушно-плазменной резки позволяют приобретать новые знания. При выполнении практических работ студенты осваивают и совершенствуют не только технологические приёмы работы с металлом своих предшественников, но и ищут новые технологии, ставят и решают задачи по созданию творчески интересного изделия, отвечающего как функциональным, так и эстетическим требованиям.

В основу обучения положено, развитие интереса у студентов к обработке металлов. Обучение ориентировано на углубление знаний в области слесарного дела, специальных предметов, по данной специальности, изучение свойств металла, освоение на профессиональном уровне техники и технологии основ слесарной обработки металлов, создание изделий, разработку самостоятельных проектов и композиций.

Виды работ на занятиях разнообразны:

- изготовление образцов и приспособлений для практических работ (приспособления для сварки в различных пространственных положениях, устройство для установки кассет большого диаметра со сварочной проволокой и т.п.);

- изготовление инструментов (садовых);
- изготовление предметов бытового назначения (регистры отопления, козырьки крыльца, скамейки и т.п.);
- изготовление элементов ландшафтного дизайна и стеновых панно.

Занятия художественной сваркой не только способствуют активизации познавательной деятельности обучающихся, развивают техническое и художественное мышление, формируют умение мыслить пространственно, формируют чувства объема и пропорций, способствуют принятию дизайнерских решений, позволяют показать пластику металла, но и дают возможность обучающимся показывать отличные результаты на уроках производственного обучения, на конкурсах профессионального мастерства.

Результатами деятельности работы по развитию профессионального творчества обучающихся являются:

- повышение интереса к выбранной профессии по результатам анкетирования;
- увеличение качественной успеваемости по дисциплинам специального цикла у тех обучающихся, которые активно занимались сваркой художественных изделий.

Таким образом, путем дополнительной учебной составляющей (сварки художественных изделий из металла) студент будет выводиться на творческое самопроектирование, самоконструирование. При этом он начинает осознавать себя успешным студентом, «принимает» профессию, находит личный смысл в профессиональной деятельности.

Мастер же в свою очередь легко сможет интенсифицировать процесс формирования социально-профессиональной компетентности являющийся одним из наиболее важных задач современного профессионального образования.

Это позволяет сделать вывод: что занятия по техническому творчеству в сочетании с учебными занятиями помогают обучающимся приобретать глубокие и прочные знания в области технических наук, получать ценные практические умения и навыки; воспитать трудолюбие, дисциплинированность, культуру труда, умение работать в коллективе. А техническое творчество выступает средством совершенствования профессиональных компетенций и развития самой личности, поэтому нацеленность на творческую деятельность должна стать основой подготовки обучающихся и молодых специалистов.

Таким образом, предложенная система профессионального самоопределения обучающихся способствует созданию ситуации успеха в профессиональной деятельности и карьеры в будущем; формированию профессиональных и предпринимательских компетенций; созданию условий для адаптации выпускников в социуме.

Такой подход открывает широкие перспективы для раскрытия личностного, социального, трудового потенциала и обеспечивает основу для выбора стратегии профессионального образования. Внедрение данного опыта в систему ТиПО позволит обновить методическое обеспечение и учебные программы теоретического и практического обучения, актуализировать содержание профессиональной деятельности по специальности «Сварочное дело», активизировать познавательную деятельность студентов, что в результате превратит обучение в интересный и результативный процесс.

Библиографический список

1. Андреев, В.И. Диалектика воспитания и самовоспитания творческой личности / В.И. Андреев. - Казань: Изд-во Казанского университета, 1988. - 238 с.
2. Асаул, А.Н. Организация предпринимательской деятельности / А.Н. Асаул. - М.: Питер, 2013. - 374 с.
3. Лапуста, М. Г. Создание собственного дела / М.Г. Лапуста. - М.: ИНФРА-М, 2013. - 432 с.
4. Менеджмент в малом бизнесе. Учебное пособие. - М.: Ленанд, 2016. - 200 с.
5. Муравьев, А. И. Предпринимательство / А.И. Муравьев, А.М. Игнатьев, А.Б. Крутик. - М.: Лань, 2018. - 696 с.

Аубакирова Т. Н., преподаватель специальных дисциплин,

СОЦИАЛЬНОЕ ПАРТНЕРСТВО – ОДНО ИЗ ГЛАВНЫХ УСЛОВИЙ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ И ТРУДОУСТРОЙСТВА

В статье рассматриваются вопросы социального партнерства колледжа с предприятиями города.

Ключевые слова: выпускник; предприятие; специалист; квалификация; работодатель.

SOCIAL PARTNERSHIP IS ONE OF THE MAIN CONDITIONS FOR PROFESSIONAL TRAINING AND EMPLOYMENT

The article deals with the issues of social partnership of the college with the enterprises of the city.

Keywords: graduate; enterprise; specialist; qualification; employer.

На современном этапе развития производства и общества в целом изменились требования к выпускникам учебных заведений. В советские годы трудоустройство выпускников было гарантировано государством: все выпускники подлежали распределению по рабочим местам на различные предприятия и организации. Даже если молодой специалист не в полной мере усваивал навыки профессии, на рабочем месте он сталкивался с практической школой, где и повышал свои знания. Сегодня выпускник поставлен в жесткие условия: к нему предъявляются высокие профессиональные требования и он должен быть конкурентоспособным. В процессе обучения в среднем профессиональном заведении он должен получить знания и практические навыки, отвечающие современному уровню. В советские годы было понятие «наши шефы», «базовый завод». На этих предприятиях организовывались учебные мастерские, где студенты проходили практику, туда же их брали на работу. Сейчас многое изменилось: у предприятий и организаций нет никаких обязательств и обязанностей перед учебным заведением.

С изменениями форм собственности практически прекратилась помощь учебным заведениям со стороны предприятий и акционерных обществ. Сейчас у образовательных учреждений нет возможности надеяться на отраслевую поддержку. Отрыв профессиональных образовательных учреждений от отраслевого научно-производственного комплекса осложняет процесс практической подготовки специалистов.

В современных социально-экономических условиях профессиональные образовательные учреждения только в тесном контакте с работодателями – непосредственными потребителями их продукции смогут выполнять свою главную задачу – осуществлять подготовку высококвалифицированных кадров.

Одной из главных задач системы профессионального образования, в связи с ростом требований к квалификации и качеству подготовки специалистов, является полный учёт требований работодателей. Быстро реагировать на изменения рынка труда возможно только при создании системы социального партнерства. Внедрение технологии социального партнёрства в техническом и профессиональном образовании является как раз тем механизмом, который способен сделать эффективным решение задач профессионального образования.

В сфере образования социальное партнерство означает установление взаимоотношений между учебными заведениями и работодателями - потребителями подготовленных этой сферой кадрами. Основная цель социального партнерства - это содействие процессу подготовки и переподготовки конкурентоспособных квалифицированных работников, адаптирующихся к быстрым изменениям рынка труда. Заинтересованность в таком диалоге работодателей и работников объясняется следующим: чем качественнее учебное заведение проведет профессиональную подготовку, тем меньше будет социальных проблем, конфликтов с работодателями.

Социальное партнёрство для многих учебных заведений технического и профессионального образования стало естественной формой существования, которое открывает следующие дополнительные возможности:

- обеспечивается учёт требований работодателей по содержанию подготовки специалистов;
- упрощается процедура корректировки старых и разработки новых учебных материалов и программ, отвечающих стандарту и требованиям работодателей;
- открываются более широкие возможности для организации производственного обучения и практики;
- расширяются возможности трудоустройства выпускников;
- появляются возможности для организации стажировки преподавателей для ознакомления с новейшими типами оборудования и технологическими процессами.

Подготовка специалиста нового типа, обладающего конкурентоспособностью уже с момента окончания профессиональных учебных заведений – требование времени. И многое зависит и от взаимоотношений работодателей и учебного заведения. Интенсивно развивающийся рынок образовательных услуг стимулирует учебные заведения профессионального образования на укрепление социального партнерства. Молодежь, вступающая в трудовую жизнь, должна получать профессию, навыки, знания, гарантирующие ей занятие достойного места в системе экономических отношений.

Развитие социального партнерства является одним из важных условий эффективности деятельности колледжа. Современному производству нужны специалисты инициативные, способные внести новые идеи, управлять. Насколько студент подготовлен к дальнейшей профессиональной деятельности определяет практика. Колледж взаимодействует с социальными партнерами по следующим направлениям:

- участие представителей предприятий в образовательном процессе и выдвижение своих требований к выпускнику еще на этапе подготовки;
- производственное обучение и производственная практика студентов на рабочих местах;
- участие работодателей (представителей) в проведении государственных квалификационных экзаменов;
- присутствие на защите дипломных проектов выпускников, где у них есть возможность оценить уровень подготовки выпускников, и предоставить рабочие места у себя на производстве;
- участие работодателей в профессиональных конкурсах мастерства, студенческих конференциях, неделях по специальностям, профессиям, заседаниях «круглых столов»;
- краткосрочная стажировка преподавателей и мастеров;

психологическая поддержка выпускников при трудоустройстве.

В заключение хочется отметить, что социальное партнерство в техническом и профессиональном образовании способствует не только повышению качества получаемого образования, но и наиболее полной реализации права на труд. В современных условиях только в тесном контакте с работодателями колледж может выполнять свое главное предназначение – давать качественную профессиональную подготовку по специальностям и профессиям, востребованным на рынке труда.

Библиографический список:

1. Назарбаев Н.А. «Послание народу Казахстана «Казахстанский путь -2050: Единая цель, единые интересы, единое будущее» 17 января 2014г.
2. Программа развития образования города Нур-Султан на 2017-2022 годы.
3. <https://strategy2050.kz>

Атаманчук В.Н., преподаватель химии и биологии,
Колледж «Индустрии питания и сервиса», г. Шымкент

ЗНАЧЕНИЕ ХИМИИ В ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПОВАРА

«Химия в профессии» направлена на достижение следующих **целей**:

- формирование у обучающихся умения оценивать значимость химического знания для каждого человека;
- формирование у обучающихся целостного представления о мире и роли химии в создании современной естественнонаучной картины мира; умения объяснять объекты и процессы окружающей действительности: природной, социальной, культурной, технической среды, используя для этого химические знания;
- развитие у обучающихся умений различать факты и оценки, сравнивать оценочные выводы, видеть их связь с критериями оценок и связь критериев с определенной системой ценностей, формулировать и обосновывать собственную позицию;
- приобретение обучающимися опыта разнообразной деятельности, познания и самопознания; ключевых навыков, имеющих универсальное значение для различных видов деятельности (навыков решения проблем, принятия решений, поиска, анализа и обработки информации, коммуникативных навыков, навыков измерений, сотрудничества, безопасного обращения с веществами в повседневной жизни).

Каждый из живущих на земле людей — в той или иной степени химик. Например, когда проводит генеральную уборку, затевает стирку или хлопочет на кухне.

Профессия Повар тесно связана с химией. С помощью химии и зная некоторые факты можно понять, почему повара готовят не всегда вкусно. Даже самые лучшие рецепты могут быть приготовлены неправильно. Знание химии может помочь поварам в приготовлении их шедевров. При приготовлении пищи происходит ряд химических реакций, о которых повару необходимо знать, для получения качественных блюд.

Поэтому в нашем колледже уделяется большое внимание этому предмету.

«Химия в профессии», обеспечивает достижение студентами следующих **результатов**:

личностных:

- химически грамотное поведение в профессиональной деятельности и в быту при обращении с химическими веществами, материалами и процессами;
- готовность к продолжению образования и повышению квалификации в избранной профессиональной деятельности и объективное осознание роли химических компетенций в этом;
- умение использовать достижения современной химической науки и химических технологий для повышения собственного интеллектуального развития в выбранной профессиональной деятельности;

метапредметных:

- использование различных видов познавательной деятельности и основных интеллектуальных операций (постановки задачи, формулирования гипотез, анализа и синтеза, сравнения, обобщения, систематизации, выявления причинно-следственных связей, поиска аналогов, формулирования выводов) для решения поставленной задачи, применение основных методов познания (наблюдения, научного эксперимента) для изучения различных сторон химических объектов и процессов, с которыми возникает необходимость сталкиваться в профессиональной сфере;

-

использование различных источников для получения химической информации, умение оценить ее достоверность для достижения хороших результатов в профессиональной сфере;

предметных:

- сформированность представлений о месте химии в современной научной картине мира; понимание роли химии в формировании кругозора и функциональной грамотности человека для решения практических задач;
- владение основополагающими химическими понятиями, теориями, законами и закономерностями; уверенное пользование химической терминологией и символикой;
- владение основными методами научного познания, используемыми в химии: наблюдением, описанием, измерением, экспериментом; умение обрабатывать, объяснять результаты проведенных опытов и делать выводы; готовность и способность применять методы познания при решении практических задач;
- сформированность умения давать количественные оценки и производить расчеты по химическим формулам и уравнениям;
- владение правилами техники безопасности при использовании химических веществ;
- сформированность собственной позиции по отношению к химической информации, получаемой из разных источников.

В помощь достижения этих целей и результатов, в нашем колледже созданы все условия: имеется современно оборудованный кабинет химии с лабораторной комнатой; имеются лабораторные, которые оборудованы необходимым оборудованием для оттачивания профессиональных навыков наших студентов.

На уроках химии, я использую межпредметные связи с такими предметами как: химия пищевых производств, физиология, калькуляция и т.д. Эти предметы включаются в образовательный процесс на II курсе или во II семестре.

При изучении органической химии, я даю студентам основные знания о составе, свойствах и значении тех или иных органических веществах (белках, жирах, углеводах и т.д.), которые являются основными компонентами пищи человека.

Как преподаватель химии, на уроках, стараюсь максимально создавать условия необходимые для реализации всех целей, озвученных ранее, подготовить студентов для получения профессиональных навыков в освоении специальных дисциплин, расширить кругозор, показать все проявления химии в технологии приготовления пищи.

Основными компонентами пищи человека являются белки, жиры, углеводы, витамины и минеральные вещества. Большинство их претерпевает химические превращения при кулинарной обработке, определяя структуру и вкусовые качества будущего съедобного шедевра.

Что бы студенты имели первые представления о химических процессах, на уроках химии, мы проводим практические занятия, лабораторные опыты, решаем задачи по вычислению калорий, составляем таблицы по химическому составу пищевых продуктов, а также выполнения обучающимися индивидуальных учебных исследовательских проектов.

Современная кухня во многом напоминает химическую лабораторию. С той лишь разницей, что кухонные полки заняты баночками, наполненными всевозможными крупами, специями и другими продуктами, а лабораторные – уставлены склянками с не предназначенными для пищи реактивами. Вместо химических названий «хлорид натрия» или «сахароза» на кухне звучат более привычные слова «соль» и «сахар».

Химия и физика помогли лучше понять процессы, происходящие в продуктах, и развенчали некоторые кулинарные мифы.

На смену привычной нам стандартной кулинарии приходит молекулярная кулинария. Изменяющая консистенцию и форму продуктов до неузнаваемости. Яйцо с белком внутри и желтком с наружи, впечённое мясо с гарниром, желе со вкусом маринованных огурцов и редиса, сироп из крабов, тонкие пластинки из свежего молока.

За всеми процессами молекулярной кухни «следит» химия.

Дополнительные занятия позволяют формированию у обучающихся знаний о пище, ее физиологическом значении и процессах усвоения, элементарных навыков определения качества продуктов питания, о влиянии на здоровье человека и, конечно, об обеспечении безопасного приготовления и хранения продуктов питания.

Актуальность таких занятий в том, что предлагаемый теоретический и практический материал затрагивает химическую составляющую пищевой промышленности, с которой учащимся придется встретиться на производстве; формирует интерес к исследовательской деятельности и навыки здорового образа жизни через создание условий для охраны здоровья и полноценного питания.

Особенностью является использование практических и исследовательских методов обучения, виртуальные химические лаборатории. Обучающиеся выполняют практические работы, которые содержат химический эксперимент.

Эти занятия направлены на углубление знаний по химии, физиологии, кулинарии, биологии.

Так же в колледже часто проводятся научные конференции различного уровня, где студенты обмениваются информацией и личным опытом.

Мои студенты участвовали в областных и республиканских олимпиадах (занимали призовые места), в республиканском конкурсе дистанционного обучения (занимали I места).

Но не только углубленному изучению предмета уделяется время, но и формированию **профессионально-обусловленному здоровью.**

Ни для кого не секрет, что здоровье – залог успеха.

Здоровье человека неотделимо от его жизнедеятельности и ценно тем, что является непременным условием социальной активности и трудоспособности личности.

Здоровье - это не только отсутствие болезней, но и физическое, психическое и социальное благополучие человека. Здоровье - это капитал, данный нам не только природой от рождения, но и теми условиями, в которых мы живем.

Решить данную проблему в системе среднего профессионального образования возможно различными способами, ориентированными на воспитание и развитие личности при грамотном воздействии на все сферы ее сознания – познавательную, эмоционально-чувственную, ценностно-ориентационную и деятельностную. Важно, чтобы в итоге такого воздействия у обучающихся сформировалось новое качество – ответственность за свое здоровье и здоровье других людей.

В колледже перед нами стоит цель: построение учебного процесса на основе сохранения здоровья обучающихся и педагогов.

Воспитательно-образовательный процесс направлен на развитие системы досуговой деятельности обучающихся. Она включает организацию урочной и внеурочной деятельности, направленной на сохранение и укрепление здоровья обучающихся в современных условиях образования.

В заключение хотелось бы подчеркнуть, что сочетание урочной и внеурочной деятельности – важнейший принцип формирования потребности обучающихся в сохранении и укреплении здоровья, а так же расширения знаний о химии и профессии.

Используемая литература:

Антипова Л.В., Голубев В.Н. Основы пищевой химии. – М.: Биоинформсервис, 1997. – 223с.,
Дунченко Н.И. Химия пищи. Колос С, 2009, Кочеткова А.А. и др. под редакцией А.П. Нечаева.
Пищевая химия. - СПб.: ГИОРД, 2011, Траубенберг С.Е., Рогов И.А., Скурихин И.М., Нечаев А.П. Все о пище с точки зрения химика. – М.: Высшая школа, 1991. – 287 с.

Оспанова Ж.М., магистр юридических наук,

преподаватель специальных дисциплин

Высший торгово-экономический Колледж Казпотребсоюза г.Нур-Султан

Ospanova Zh.M., Master of Laws,

teacher of special disciplines

Higher Trade and Economic College

Kazpotrebsoyuz,

jadira-83@mail.ru

КЕЙСОВЫЙ МЕТОД В СИСТЕМЕ ОБУЧЕНИЯ СТУДЕНТОВ ПО СПЕЦИАЛЬНОСТИ «ПРАВОВЕДЕНИЕ»

В статье рассматриваются вопросы обучения с применением кейсового метода. Представлен опыт работы по данному направлению.

Ключевые слова: кейс метод, самостоятельная работа, подгруппа, команда.

CASE METHOD IN THE SYSTEM OF TRAINING STUDENTS ON THE SPECIALTY "LAW"

The article discusses the issues of learning using the case study method. Experience in this area is presented.

Key words: case method, independent work, subgroup, team.

Под самостоятельной работой студентов понимается такая работа, которая выполняется студентами по заданию и под контролем преподавателя, но без непосредственного его участия в ней, в специально предоставленное для этого время. При этом студенты сознательно стремятся достигнуть поставленной цели, употребляя свои умственные усилия и выражая в той или иной форме результат умственных и физических действий.

В процессе обучения применяются различные виды самостоятельной работы студентов, с помощью которых они самостоятельно приобретают знания, умения и навыки. При подготовке педагогом самостоятельной работы необходимо продумать, как предлагать студентам задание для самостоятельной работы, как инструктировать их перед работой. Под инструктированием студентов перед началом самостоятельной работы подразумевается краткое, но исчерпывающее объяснение того, что надо сделать, зачем нужна данная работа, каким образом ее выполнять и какая цель должна быть достигнута.

Самостоятельная работа предполагает активные умственные действия обучающихся, связанные с поисками наиболее рациональных способов выполнения предложенных преподавателем заданий, с анализом результатов работы. Для этого на примере занятий гражданского права можно показать сущность обучения по кейс методу.

Что такое кейс метод? В чем заключается цель применения кейс метода на занятиях гражданского права?

Гражданское право – это спец. дисциплина, в курсе которой студенты знакомятся с различными вариантами способов защиты своих субъективных прав, учатся анализировать, систематизировать свои знания, в том числе на практических занятиях приобретают профессиональные навыки. Наибольший результат, конечно, достигается при использовании кейс метода.

В кейсе рассматривается конкретная ситуация. В описание ситуации включаются основные случаи, факты, принимаемые решения, имевшие место в судебной практике. Причем, ситуация может отражать как комплексную проблему, так и какую-либо частную реальную задачу. Проблемы, рассмотренные в кейсе должны быть актуальны для сегодняшнего дня.

Рекомендуется следующая последовательность работы над кейсом:

- записать цель (тему), над которой предстоит работать группе;
- выписать вопросы, сформулированные для данной темы;
- по каждому вопросу кратко высказать мнения, а кому-либо из участников их записывать;
- сформулировать результирующее мнение, которое будет является решением поставленной цели.

При работе в подгруппе (команде) каждому участнику рекомендуется придерживаться следующих правил:

- активно принимать участие в высказывании идей и обсуждении;
- терпимо относиться к мнениям других участников;

- не прерывать высказывающего, давать ему возможность полностью высказаться;
- не повторяться вслух;
- не манипулировать неточными или неверными сведениями для того, чтобы приняли

Вашу точку зрения;

- помнить, что каждый участник имеет равные права;
- не навязывать своего мнения другим;
- четко формулировать свое окончательное мнение (устно или письменно).

Для представления результатов рекомендуется подготовить на одной странице резюме в виде выводов (текст, графики, таблицы). Предварительно на доске записываются основные результаты работы, затем следует выступление представителя команды в пределах 10 минут. Обсуждение темы заканчивается подведением итогов преподавателем.

Примеры возможных образовательных целей кейс метода:

- ✓ приобретать знания;
- ✓ развивать общие представления;
- ✓ понимать методы;
- ✓ приобретать навыки использования метода, концепцию и знания;
- ✓ приобретать навыки анализировать сложные и неструктурированные проблемы;
- ✓ приобретать навыки разработки действий и их осуществления;
- ✓ расти в умении слушать;
- ✓ расти в умении налаживать надежные связи;
- ✓ развивать определенные отношения;
- ✓ ответственность за свои решения, за результаты;
- ✓ скептицизм;
- ✓ критический взгляд на самого себя;
- ✓ уверенность - "могу сделать";
- ✓ развивать умение общаться - коротко, эффективно, убедительно;
- ✓ развивать определенные качества ума;
- ✓ различать надежды, мнения, предположения, факты;
- ✓ ясность целей и задач;
- ✓ анализ;
- ✓ инициатива;
- ✓ набор норм - моральных, предпринимательских, общественных;
- ✓ развивать суждение и здравый смысл;
- ✓ предвидеть значение, результаты;
- ✓ рассматривать ситуации в долгосрочной перспективе;
- ✓ обобщать - от конкретных деталей к осознанию перспектив и разработке успешных концепций.

Исходя из сказанного нужно определить ход урока с использованием кейс метода.

Фаза работы	Действия преподавателя	Действия студента
До занятия	1.Подбирает кейс 2.Определяет основные и вспомогательные материалы для подготовки студентов 3.Разрабатывает сценарий занятия	1.Получает кейс и список рекомендуемой литературы 2. Готовится к занятию
Во время занятия	1.Организует предварительное обсуждение кейса 2. Делит группу на подгруппы 3. Руководит обсуждением кейса в	1.Задаёт вопросы, углубляющие понимание кейса и проблемы 2.Разрабатывает варианты решений, слушает, что говорят другие

	подгруппах, обеспечивая их дополнительными сведениями	3.Принимает или участвует в принятии решений
В конце занятия	1. Оценивает работу студентов	Составляет письменный отчет о занятии по данной теме
После занятия	2. Оценивает принятые решения и поставленные вопросы	

Анализ передового педагогического опыта и результатов исследований позволяет констатировать, что рационально организованная и систематически проводимая преподавателем на уроке самостоятельная работа студентов способствует овладению всеми студентами глубокими и прочными знаниями, активизации умственных операций, развитию познавательных сил и способностей к длительной интеллектуальной деятельности, обучению учащихся рациональным приемам самостоятельной работы.

Особенность работы преподавателя, практикующего кейс-метод, заключается в том, что он не только реализует максимально свои способности, но и развивает их. Основное содержание деятельности преподавателя включает в себя выполнение нескольких функций — обучающей, воспитывающей, организующей и исследовательской. Они воспринимаются в единстве, хотя у многих одни довлеют над другими. Если в реальной педагогической деятельности эти функции довольно часто реализуются раздельно, то в процессе преподавания кейсов наблюдается их синкретическое, органическое единство.

В процессе рассмотрения данной проблемы выяснилось, что для эффективной организации самостоятельной работы студента преподаватель должен уметь спланировать познавательный процесс и правильно выбрать способ решения задачи, при этом большое значение уделяется подборке учебного материала.

Повышение качества обучения тесно связано с совершенствованием методики организации занятий на уроке.

Для повышения качества обучения особое значение имеет развитие познавательного энтузиазма студентов, интереса к предмету. Они должны понимать, каков смысл изучения предлагаемого материала. Более того, современное поколение вправе желать, чтобы учебная деятельность была интересной, давала удовлетворение.

Однако мало обеспечить мотивацию учения и возбудить познавательный интерес. Необходимо далее, во-первых, четко осознавать цели обучения и, во-вторых, показать, как эти цели могут быть достигнуты.

Библиографический список

1. Андриади, И.П. Основные направления применения кейс-технологий в профессиональной подготовке учителя / И.П. Андриади, С.Ю. Темина // Эксперимент и инновации в школе. – 2010. – № 3. – С. 2-4.
2. Гладких И.В. Методические рекомендации по разработке учебных кейсов. Вестник Санкт-Петербургского университета. Серия: Менеджмент.-2005. - Выпуск 2. с. 169-194.
3. Долгоруков А.М. Метод case-study как современная технология профессионально-ориентированного обучения. URL:<http://www.vshu.ru/lections.php>
4. Иванова Е. В. Инновационные педагогические технологии: модульное пособие для преподавателей профессиональной школы / под ред. Е. В. Иванова, Л. И. Косовой, Т. Ю. Аветовой. С.-Петербург: Полиграф-С, 2004. 160 с.
5. Качалина, Е.Б. Использование кейс-метода в процессе преподавания дисциплин предметной подготовки студентов педагогического колледжа / Е.Б. Качалина // Инновации в образовании. – 2009. – № 1. –С. 110 – 117.

Ташенова А.Е., арнайы пән оқытушысы
Ақжайық аграрлық техникалық колледжі

ЭКОНОМИКАЛЫҚ ПӘНДЕР БОЙЫНША СТУДЕНТТЕРДІҢ ТАНЫМДЫҚ БЕЛСЕНДІЛІГІН АРТТЫРУ

Бүгінгі таңда білім беруді жаңғырту – заманның талабы. Болашақ мамандарды даярлауда олардың кәсіби құзіреттілігін қалыптастырудың маңыздылығы қазіргі таңда жаңа технологиялармен оқыту жүйелі түрде жүргізілуде. Ол үшін студенттердің кәсіби құзіреттілігін теориялық және тәжірибелік тұрғыдан жетілдіру қажет.

Қазіргі уақытта елдің білім беру жүйесінде дидактикалық жүйені оқытудың негізінен ақпараттық түрімен оқытуға қайта бағыттау мәселесі шешілуде, бұл студенттердің танымдық және кәсіби қабілеттерін анықтауға және дамытуға мүмкіндік береді.

Төртінші өнеркәсіптік революция жағдайындағы экономикалық бейіндегі мамандарды даярлауға қойылатын түбегейлі жаңа талаптарды қалыптастырады. Кәсібилік, ұтқырлық, шығармашылық, жоғары бейімделу сияқты қасиеттер бірінші орынға шығады және осы қасиеттердің негізін студенттердің танымдық белсенділігін арттыратын оқыту жүйесін ұйымдастыру кезінде қалыптастыруға болады.

"Ақпараттық серпіліс" жағдайында, ғылыми білім көлемінің артуы мен оларды игерудің шектеулі мүмкіндігі арасындағы қайшылық шиеленіскен кезде студенттердің танымдық және шығармашылық әлеуетін дамытуға ерекше назар аударылуға тиіс.

Танымдық белсенділік дегеніміз-таным процесіне интеллектуалдық және эмоционалды жауап, студенттің оқуға, жеке және жалпы тапсырмаларды орындауға деген ұмтылысы, оқытушы мен басқа студенттердің іс-әрекетіне қызығушылық, практикалық және ақыл-ой іс-әрекетіне шақыру, онсыз білімге ие болу үшін алға жылжу болмайды.

Оқу жүйесінде студенттің танымдық белсенділігі оның танымдық іс-әрекетінің сапасы ретінде қарастырылады. Бұл белсенділік оның мазмұны мен қызмет процесіне деген көзқарасынан көрінеді. Оқытушының міндеті-белгілі бір жағдайлар жасау және оқытудың белсендірілуін, қызығушылық деңгейін арттыруды, оңтайлы уақыт ішінде білім мен танымдық іс-әрекеттің әдістерін тиімді игеруді қамтамасыз ететін құралдар жүйесін пайдалану, яғни студенттердің зияткерлік, адамгершілік-ерік және физикалық күштерін жұмылдыру қажет. Адамның біліміне екі негізгі фактор әсер етеді: даралық, табиғи бейімділікпен анықталған және білім беру ортасы. Техникалық және кәсіптік білім беру орындарында экономикалық мамандықтар бойынша даярлау сапасы оқытушының оқыту қызметінің тиімділігінен және студенттің өзіндік танымдық жұмысын жандандырудан ажырамайды. Өз бетінше жұмыс істеуге жеткілікті дағдылары жоқ студенттерді оқыту процесін ұтымды ұйымдастыруға ерекше назар аудару керек.

Экономикаға деген қызығушылық мұғалім зерттелетін процестердің пайдалы екенін дәлелдей отырып, оларды болашақ мамандар ретінде студенттерді толғандыратын экономикалық практика мәселелерімен байланыстыра отырып, арта түседі, көбінесе бұл міндет оқытуға проблемалық көзқарасты жүзеге асыру кезінде шешіледі. Сонымен қатар, проблемалық оқытудың негізгі функциясы - жеке тұлғаның шығармашылық потенциалын дамыту - ерекше мәнге ие болады.

Болашақ мамандарды оқытудың тиімділігі мен сәттілігін арттыру танымдық белсенділікті ынталандыру негізінде мүмкін болады. Танымдық іс-әрекеттің құрылымы үш компоненттен тұрады: мотивациялық, мазмұнды-операциялық және ерікті. Мотивациялық компонент – бұл қажеттіліктер, мотивтер, мүдделер, яғни студенттің белсенді оқу процесіне қосылуын қамтамасыз ететін және оқу танымының барлық кезеңдерінде осы белсенділікті қолдайтын барлық нәрсе. Мазмұнды-операциялық компонент студенттердің жетекші білім жүйесі мен оқыту әдістерін меңгеруін қамтиды. Ерікті компонент білім алу процесінде, әсіресе оларды қолдану кезеңінде қиындықтарды жеңумен байланысты.

Танымдық белсенділікті ынталандыру әдістері дәріс сабақтарын өткізуде де маңызды рөл атқарады. Дәріс-топтық оқытудың дәстүрлі түрі, сондықтан оқытудың келесі кезеңдерінің тиімділігі дәрістің қалай өткізілгеніне байланысты.

Оқу процесі барысында студенттерді белсенді оқу-танымдық іс – әрекетке тікелей тарту жалпыланған оқыту әдістері деп аталатын әдістер мен әдістерді қолданумен байланысты.

Студенттердің белсенділігін арттырудың тиімді нысандарының бірі проблемалық дәріс болып табылады, оны іске асыру схемасы "Макроэкономика" курсының "жиынтық сұраныс және жиынтық ұсыныс" тақырыбын зерттеу мысалында ашылуы мүмкін. Тақырып сұрақтары блоктарды құрайды, олардың әрқайсысы үшін студенттерге проблема қойылады және оны шешудің нұсқаларын анықтау ұсынылады. Проблемалық дәрістің сәттілігінің басты шарты-мәселенің әр блогын талқылау кезінде үш кезеңнен өту керек: 1. Шақыру немесе "ми шабуылы" 2. Талқылау 3. Бекіту немесе "рефлексия". Дәрістің қорытынды сұрағы нақты макроэкономикалық тәжірибеге қол жеткізе алады. Егер әлемдік нарықта мұнай бағасы күрт төмендеп кетсе, Қазақстан экономикасында не болады? (Жұпта талқылау, жазбалар). Дәрісті қорытындылай келе, оқытушы тақырыптың негізгі терминдерін атайды және практикалық сабақтарда талқылау үшін бірнеше мәселелерді ұсынады. Осылайша, барлық проблемалық дәріс негізгі блоктарға бөлінеді және әр мәселені талқылау кезінде қиындықтар, пікірталастар мен рефлексия кезеңдері дәйекті түрде жүзеге асырылды. Сонымен қатар, сабақ барысында әртүрлі стратегиялар қолданылады - "ми шабуылы", кластерлер, салыстырмалы талдау, кестені толтырумен белсенді тындау, жұпта жұмыс істеу.

Студенттердің танымдық қызметін тежейтін теріс факторлар да бар: 1) қызығушылықтың болмауы; 2) қабылдау үшін қиын материалдың үлкен көлемі; 3) пән бойынша базалық дайындықтың жеткіліксіздігі болып табылады; 4) оқу қызметін жоспарлау және ұйымдастыру қабілетсіздігі; 5) оқытушыға теріс көзқарас.

Соңғы нәтиже тұрғысынан танымдық белсенділік жеке тұлға алған білімдерде, оның танымдық іс-әрекетінің дамуына байланысты адамда болатын көзқарастар, сенімдер, іс-әрекеттер жүйесіндегі өзгерістерде көрінеді. Танымдық белсенділік дамудың кез-келген бастапқы деңгейіне сүйене отырып көрінуі мүмкін және мотивтер жүйесінің арқасында тұлғаның даму динамикасына ықпал етеді. Студенттердің танымдық инерттілігі пәнге қызығушылықтың жоқтығынан, қиындықтармен толық әрекетсіздіктен көрінеді, ойдың инерттілігі, оқу ақпаратына эмоционалды жауаптың болмауы байқалады. Танымдық белсенділіктің қажетті, бірақ жеткіліксіз деңгейі мәжбүрлеу мен мұғаліммен әлеуметтік сәйкестендірудің, оның пікіріне бағдарланудың себептеріне негізделген танымдық қызығушылықтың төмендігімен көрінеді, сондықтан танымдық белсенділікті ынталандырудың барлық мүмкін әдістерін үнемі қолдануды талап етеді.

Ал, қызығушылық пәннің мәнін, қарым-қатынасы мен заңдылықтарын түсінуге, қиын мәселелерді түсінуге, қиындықтарды жеңуге және ынтамен оқуға деген ұмтылыста көрінеді. Танымдық іс-әрекеттің мотивациясы адамның шындықтың белгілі бір көрінісіне қатынасын сипаттайды және білімге қажеттіліктің пайда болуымен байланысты. Қызығушылық-бұл шындықты бейнелеудің өзара байланысты жүйелерінің болуына байланысты адам санасының бағдарлануының көрінісі. Егер мұндай байланыс болса, білім процесі белсенді түрде жүзеге асырылады, егер ол бұзылса, оқуға деген қызығушылық әлсірейді, содан кейін мүлдем жоғалып кетуі мүмкін.

Өздік жұмыс барысында студент оқу ақпаратын сұрақ пен сынақтан өткізеді, содан кейін алынған білім ретінде тіркейді. Өздік жұмыс шеберліктің оң мотивациясын, кәсіби құзыреттілікті және маңызды жеке қасиеттерді – тәуелсіздік, танымдық белсенділік және жауапкершілікті қалыптастырады. Алайда, білім беру процесіне қойылатын заманауи талаптарды ескере отырып, белсенділік принципі тек тәуелсіздікке ғана емес, сонымен бірге кез-келген оқыту принципін жүзеге асырудың ажырамас шарты және көрсеткіші болып табылатын белсенділік қағидатын іске асырмай сәтті оқытуды жүзеге асыру мүмкін еместігінде оқу принциптерінің жүйесінде ерекше рөл атқарады. Теориялық талдау негізінде студенттердің өзіндік жұмысын жандандырудың екі жолын бөлуге болады: экстенсивті (оқу пәндерінің санын көбейту, яғни. білім көлемін ұлғайту) және қарқынды (оқу бағдарламаларын өзгерту, танымдық іс-әрекет процесінде студенттің белсенді жеке ұстанымына бағытталған оқыту құралдары мен әдістерін күшейту).

Білім беруді модернизациялаудың қазіргі жағдайында студенттердің өзіндік жұмысын жандандырудың қарқынды жолына артықшылық беріледі, өйткені бұл тек студентке білім беруден ғана емес, сонымен қатар студенттің өзін таным процесінің компоненттерін саналы

және шығармашылық түрде басқаруға үйретуден тұрады: қызығушылық, оқу іс-әрекетін ұйымдастыру, білім алу мүмкіндігі және т. б. Студенттердің өзіндік жұмысын жандандыру негізінен дайын білімді механикалық есте сақтауға және көбейтуге емес, белсенді танымдық іс-әрекет процесінде студенттердің білім мен дағдыларды саналы және тәуелсіз игеруіне бағытталған әдістер жүйесін қолдануды қамтиды. Студенттердің танымдық қызметін жандандырудың әртүрлі тәсілдері ұжымдық атауға ие болды – белсенді оқыту әдістері.

Оқытушы студенттерге оның пәні студенттерге олардың болашақ қызметінде пайдалы болатындығын дәлелдей білуі керек. Егер студент пен оқытушы арасында ең аз оқыған сағаттардан басқа байланыс болмаса, студенттердің қандай да бір уәжі туралы айтудың қажеті жоқ.

Студенттерді құрметтемеу мотивациялық әсерді айтарлықтай төмендетеді. Мотивацияның маңызды қағидасы-бағалауды емес, нәтижені ынталандыру. Білімге кәсіби бағытталған көзқарас болашақ кәсіби қызмет аясында жүзеге асырылады және кәсіби қызмет саласын игеруді қамтиды. Бұл- оқытушыға кәсіби іс-әрекеттің панорамасын көруге, жеке перспективаларды сезінуге, болжамды жүзеге асыруға; кәсіби іс-әрекеттің нәтижелерінде идеяларды жүзеге асырудың мүмкін нұсқаларын нақты көрсетуге, оқытудың белгілі бір кезеңінен өткеннен кейін кәсіби және жеке мінез-құлық стратегиясын анықтауға мүмкіндік береді.

Студенттің танымдық қызығушылығын дамытпай, танымдық іс-әрекетін жандандыру қиын ғана емес, іс жүзінде мүмкін емес. Осылайша, студенттердің кәсіби дайындық процесінде өзіндік жұмысын жандандыру студенттердің білімін жетілдірудің маңызды шарты ретінде әрекет етеді, алған білімдерін практикада қолдану дағдылары мен дағдыларын қалыптастыруға ықпал етеді, білімді терең және берік игеруге әкеледі.

Бұл- болашақ мамандардың кәсіби даярлығы, яғни оның білім беру қызметі барысында иеленген білімі, тәжірибесі, жеке және әлеуметтік қасиеттері мен құндылықтарын жұмылдыру қабілеті оның кәсіби құзіреттілігін қалыптастырып, біліктілігін арттаруды құрайды және оны өз тәжірибесінде тиімді пайдалана алуымен өлшенеді.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Президент Н.Ә. Назарбаевтың 2018 жылғы 1 қаңтардағы "Төртінші өнеркәсіптік революция жағдайындағы дамудың жаңа мүмкіндіктері" атты Қазақстан халқына Жолдауы// <http://www.akorda.kz/>
2. Вербицкий А. А. Жоғары мектептегі белсенді оқыту: Контекстік тәсіл М., 1991.
3. Исаева З., Мынбаева А., Садвакасова З. Жоғары мектепте оқытудың белсенді әдістері мен формалары-Алматы, 2005.

Утеуова А.М.,

Жоғары аграрлық-техникалық колледжі, Орал қ.
saltanat.kakimovna@bk.ru

БӘСЕКЕГЕ ҚАБІЛЕТТІ МАМАН ДАЯРЛАУ - ҰЛТТЫҚ ЭКОНОМИКАНЫ ТҰРАҚТАНДЫРУДЫҢ БАСТЫ ФАКТОРЫ РЕТІНДЕ

Мақалада қазіргі жас ұрпақтың сауаттылығы, мамандық таңдау, жұмысқа орналасу мәселесі қозғалған. Жалпы еңбек нарығында сұранысқа ие маман даярлау мен бәсекеге қабілеттілікті арттырудың алғы шарттары баяндалады.

Түйінді сөздер: Еңбек нарығы, бәсекеге қабілеттілік, кадр дарлау, жаһандану, кәсібилік, нарықтық экономика

В статье рассматриваются вопросы грамотности подрастающего поколения, выбора профессии, трудоустройства. Описаны предпосылки для подготовки и повышения конкурентоспособности специалистов, востребованных на рынке труда в целом.

Ключевые слова: Рынок труда, конкурентоспособность, кадровое обеспечение, глобализация, профессионализм, рыночная экономика.

The article discusses the issues of literacy of the younger generation, choice of profession, employment. The prerequisites for training and improving the competitiveness of specialists in demand on the labor market as a whole are described.

Keywords: Labor market, competitiveness, staffing, globalization, professionalism, market economy.

Қазақстан Республикасындағы мемлекеттік жастар саясаты туралы тұжырымдамасына сәйкес жастар дегеніміз - Қазақстан Республикасының он төрт жастан жиырма тоғыз жасқа дейінгі азаматтары. Халықтың үштен бірін құрайтын жастар - қоғамның жарқын болашағын қалыптастыратын капиталы, бүгінгі стартегиялық мақсаттарды ертеңгі жүзеге асырушы [1]. Сондықтан да жастардың білімді, дәстүрмен қатар заманның озық құндылықтарын меңгерген, бәсекеге қабілетті болғаны дұрыс.

Нарықтық экономика жағдайында болашақ маман еңбек рыногының конъюктурасын ескере отырып, өзінің мүмкіндіктері мен қажеттіліктеріне сәйкес тиімді түрде бәсекеге түсіп, өз әлеуетін іске асыра алатындай сапалар мен қасиеттер кешенін зерттеуге және айқындауға негіз береді. Бұл мақсатқа білім беру процессінде тар кәсібилік пен әмбебептық қасиеттерді біріктіруге деген кешенді жеке тұлғалық сұраныс саналы түрде қалыптасып дамығанда ғана қол жеткізуге болады.

Жалпы еңбек нарығындағы жастардың бәсекеге қабілеттілігін анықтайтын бірден бір фактор –олардың білімі. Бұл орайда елбасы Н.Ә. Назарбаевтың «Білімі жоқ елдің болашағы жоқ» немесе «Болашақ жастар қолында» деп айтқан ұран сөзінің астары жастардың бәсекеге қабілеттілігін арттыруды меңзеп тұр. Егер білім сапалы берілсе, маманның да бәсекеге қабілетті болуы сөзсіз.

Бәсекеге қабілеттілік ұғымы отандық педагогикада зерттелмеген салалардың бірі. Кез келген тауардың бәсекеге қабілеттілігі үш топ элементтен тұрады: техникалық, экономикалық және әлеуметтік ұйымдастырушылық. Егер бұл элементтерді болашақ маман тұлғасына қатысты алатын болсақ, біз төмендегідей параметрлерді аламыз:

- техникалық –мамандық және мамандану, сағат, пән, модуль, дайындау деңгейі, стандартқа сәйкестігі өлшеміндегі игерілген бағдарлама көлемі; қолданылу аймағы мен шекаралары; нәтижеде алынатын құжат, т.б.(бұл ең қатаң параметрлер)
- экономикалық – бүкіл шығындарды есептегендегі маман дайындауға кететін қаржы;
- әлеуметтік-ұйымдастырушылық –пайдаланушылардың әлеуметтік құрылымын (түлектердің өздері мен жұмыс берушілер); өндірісті ұйымдастыруда ұлттық және аймақтық ерекшеліктерді ескерту, яғни түлектерді дайындау, жұмысқа орналастыру және болашақ мамандарды жарнамалау.

Болашақ маманның бәсекеге қабілеттілігі көп жағдайда ЖОО –ның өздерінің бәсекеге қабілеттілігін анықтайды.

Оқу мекемелеріне қатысты алғанда, өндірушіге бәсекелестік үстемдік жағдай жасайтын жалпы басқару факторлары да назар аударарлық:

- 1) барлық және әрбір қызметкердің бастаған істі жалғастыруға ұмтылуы;
- 2) мекеменің клиентке жақындығы;
- 3) өндіріс орнында автономиялық және шығармашылық атмосфераның құрылуы;
- 4) адамдардың қабілеті мен олардың жұмысқа деген ынтасын пайдалана отырып өнімділікті арттыру;
- 5) өндіріс ұйымы үшін маңызды жалпы құндылықтарды жариялап отыру;
- 6) өз дегенінде нық тұру;
- 7) ұйымдастырудың қарапайымдылығы, қызметшілер мен басқару деңгейлерінің мейлінше азайтылуы;
- 8) бір мезгілде әрі жұмсақ, әрі қатал бола білу. Ең маңызды проблемаларды қатаң бақылауда ұстай отырып, қол астындағыларға мәні төмендеу мәселелерді беріп отыру [2].

Осылайша болашақ маманның бәсекеге қабілеттілігі ұғымы күрделі проблемаға келіп тіреледі. Маманның бәсекеге қабілетті ұғымы, біздің ойымызша, жеткілікті дәрежедегі

конструктивтік функциясына ие және бүкіл білім берушілік іс әрекетін жобалаудың негізі бола алады. Бұл жерде негіз құраушы қасиет сапалар төмендегідей:

- мақсаттар мен құндылық бағыттардың айқындылығы;
- еңбекқорлық;
- іске шығармашылық қарым-қатынас;
- тәуекелге баруға даярлық;
- тәуелсіздік
- көшбасшылық қабілеті;
- өзін-өзі үздіксіз дамытуға қабілеттілік,
- үнемі кәсіби тұрғыдан өсіп отыруға қабілеттілік;
- соңғы өнімнің жоғары сапалығына ұмтылу;
- стресске төзімділік.

Көптеген авторлардың пікірінше, маманның бәсекеге қабілеттілігі ассоциациялық тұрғыда ғана емес, жеке тұлғалық сфералардағы да жетістіктермен бейнеленеді.

Жаһандандудың қарқынды ықпалынан жастар арасындағы қылмыс, нашақорлық, алкогольизм, суицид, жұмыссыздық көлемінің артуы мен жастардың рухани құндылықтарының төмендеуі немесе еңбекке қатысты жастар қатынасының деформациясы, нигилизмнің етек алуы көрініс тауып отыр [4]. Жастардың жеке өмірге бағдарлануында құндылықтар жүйесінде - ақша, материалдық сәттілік бірінші I орында тұрғандығы баршамызға белгілі. Дегенмен, жастардың 62 пайызы өздерінің еңбегімен материалдық игілілікке жетуге болады деген тоқтамға келген. Ал 38 пайыз жастар еңбектен гөрі, статусты «ақшалы» мамандықтарды материалдық игілікке бастар жол ретінде көрсетеді. Сонымен қатар, мансап жасау, жұмыстағы сәттілік секілді бүгінгі жастардың бойында индивидуалистік қасиеттер басым.

Бүгінгі қазіргі заманғы жастар алдыңғы буынға қарағанда өте күрделі кезеңде өсіп жетіліп келеді. Сондықтан жастарға бағытталған мемлекеттік саясат біріншіден, қоғамдық өмірдің маңызды салаларын: денсаулық, білім беру және тәрбие салаларын қамтуы керек. Бұл бағытта мемлекеттік жастар саясаты жүйелі жұмыстар атқаруы керек. Жер шарының бір мүшесі ретінде Қазақстан әлемдік жаһандану процесінен тұмшаланып тыс қала алмайтын болса, еліміздің жастары әлемдік аренада бәсекеге қабілетті болуы тиіс деп санаймын.

Ал кадр даярлау мәселесіне келсек, жалпы елімізде сауаттылық деңгейі жоғары көрсеткіштерге ие екені белгілі. Халықтың 99,5 пайызы сауатты, осы көрсеткіш бойынша Қазақстан 177 елдің ішінен 14-орынды алады. Қазақстан соңғы 12 жылда адамның даму индексінің орнықты артуы нәтижесінде 20 тұғырға алға басып, әлем бойынша 73-орында тұр. Ал білімді сипаттайтын жаһандық бәсекеге қабілеттілік индексінің 11 құрамдас бөлігінің тек бір ғана «Жоғары оқу орындарына қабылданған студенттер саны» индикаторы бойынша еліміз елу үздік ел қатарына кіріп отыр. Бір парадокс бар. Философия ғылымдарының докторы, профессор Ғарифолла Есім айтқандай, «еліміздегі адамдардың сауаттылық деңгейі экономикаға, әлеуметтік жағдайға, рухани өмірге әсер етпей отыр». Салыстыру үшін, Түркияда сауаттылық көлемі 0,1 пайызға артса, жалпы өнім бір пайызға артады екен. Түркияда халықтың 76 пайызы ғана сауатты. Ал американдықтардың 52,5 ғана жоғары толық білім алса, 27,3 пайызының бакалавр дәрежесінде ғана білімі бар. Ал Қазақстанда жоғары білімді адамдар көп болғанымен, әлі күнге дейін техникалық, медициналық салаларды айтпағанның өзінде, барлық салаларда кәсіби, білікті мамандар тапшылығы айқын білінеді. Демек, мақсатсыз бағдарланған түрде сапалы білім алу бүгінгі жастар алдындағы негізгі міндеттердің біріне айналып отыр.

Жастардың жұмыссыздығын болдырмаудың басты жолдарының бірі жастардың кәсіптік бейімделуі болып табылады, бұл олардың кәсіби дамудың өз траекториясын құруға мүмкіндік береді. Қазақстанда бұл құрал белсенді емес және заңмен реттелмейді. Кәсіби бейімделу үлгісі ретінде кейбір дамыған елдердің тәжірибесін келтіре аламыз.

Дания ең жақсы мысалдардың бірі болып саналады. Онда студенттер үшін кәсіби бағдар тренингтер қабылданған және әртүрлі ұйымдарға бару үшін, әрбір жоғарғы мектеп оқушысы ата – анасының көмегімен, мектеп және кәсіби бағдар орталығы бірлесіп (жұмыспен

қамту қызметтері) тиісті мамандық бойынша оқуы үшін өз жоспарын әзірлеуге көмектеседі. Бұл жоспар жұмыспен қамту қызметінің дерекқорына енгізілген, бірақ болашақты зерттеуді немесе адамның жұмысын шектемейді, бірақ тәуекел топтарын анықтау және жұмыспен қамту саясатын қалыптастырудың қосымша құралы болып табылады.

Сингапурда, тіпті жоғарғы сыныптарда да болашақ мұғалімдерді ерте іріктеу жүргізіліп, мақсатты кәсіби бағдарлау жүргізіледі. Болашақ мұғалімдердің саны осы мектепте жоғары академиялық үлгерімі бар студенттердің үштен бірінен аспауы керек [3].

Халықаралық тәжірибені зерделеудің негізгі қорытындысы жастардың кәсіптік бағдарлануы кәсіптік-техникалық білім беру ұйымына, яғни мектепте жұмыс жасамас бұрын жүзеге асырылуы тиіс.

Қазіргі кездегі шапшаң жүріп жатқан жаһандану үрдісі әлемдік бәсекелестікті күшейте түсуде. Тіпті бірқатар дамыған елдерде бұл идея ұлттық қағидаға айналған. Сондықтан халықаралық ұйымдар әлемі елдерінің бәсекегеге қабілеттілігінің рейтингін анықтауға кірісіп, оның теориясы мен тұжырымдалары жасалып жатыр. Ғаламдық бәсекеге қабілеттілікті анықтайтын 113 айнымалы көрсеткіш бар, солардың негізгі құраушы бөлігі 12 пунктен тұрады. Сол көрсеткіштердің бірі еңбек нарығының көрсеткіштері мен кәсіби дайындық болып отыр. Жоғарыда айтып өткендей, Қазақстан жастарының 99,5 пайызы сауатты. Бірақ жастарға деген еңбек нарығында сұраныс аздығы жұмыссыздыққа әкеліп отыр. Екінші жағынан қазіргі таңда білікті маман тапшылығы үлкен мәселе. Бұдан шығатын нәтиже жастарымыздың бәсекеге қабілеттілігі төмен деп қорытынды жасауға болады.

Қазіргі таңда білікті маман тапшылығы үлкен мәселеге айналып отыр. Қазақстан Ұлттық кәсіпкерлік палатасы Үдемелі индустриялы-инновациялық даму мемлекеттік бағдарламасының екінші бесжылдығында осы күні маңызды мәселе болып отырған аса білікті маман дайындау жайына қатысуды жоспарлап отыр. Инновациялық технологияларды пайдаланатын жаңа ашылған кәсіпорындарға мамандар қажет. Бүгінгі таңда тек инженерлік-техникалық қызметкерлер ғана емес, білікті жұмысшы да жетіспейді.

Еліміздің ірі бизнес-ұйымы білікті маман дайындау мәселесін шешуді қолға алды, бұл бағытта қандай жұмыстар атқарылмақ, ең бірінші қандай мамандарды дайындауымыз қажет, мамандар қалай оқытылады деген сұрақ туады. Бәсекеге қабілетті экономика бәсекеге қабілетті адам капиталын қажет ететіні анық. Экономикамыздың дамуына тежеуіш болып отырған салмақты фактордың бірі жоғары білікті маман тапшылығы екені рас. Отандық өнеркәсіптің талабына жауап беретін мамандарсыз еліміздің басты өнеркәсіптік бағдарламасының жүзеге асуы мүмкін емес.

Сараптама қорытындысы бойынша, ресми тіркелген жұмыссыздардың төрттен бірі ЖОО түлектері болса, үштен бірі – колледж бітіргендер. Тиісінше, тұрғындардың еңбекпен қамтылу мәселесі мен экономиканың түрлі саласына қажет мамандар тапшылығы шешімін таппай тұр.

Қазіргі таңда Ұлттық палата салалық қауымдастықтармен бірге экономиканың әр саласының дамуына болжам жасап, «Мамандық картасын» жасаған болатын. Барлық өңірлердегі жұмыс істеп тұрған 8 мыңнан астам кәсіпорынға 2021 жылға дейін қандай маман иелері керек екендігіне сауалнама жүргізілген. Мәселен, 11 салалық қауымдастық пен одақтарға 46 мыңнан астам орта және жоғары буын мамандары қажет екені анықталған.

Мамандарды даярлауда сөзсіз нарық талабын ескеру қажет. Дегенмен, кадр мәселесін шешуде кәсіпкерлердің өздері де кәсіби және техникалық білім беру үдерісіне қатысуы шарт. Бұл үшін болашақ мамандардың кәсіпорындарда өндірістік жұмыс дағдысына оқу мерзімінде-ақ қалыптасуы үшін кәсіпорындарда дуальді оқу тәжірибесін енгізіп, оны барынша дамытуды жоспарға қою қажет. Бұл тәжірибенің артықшылығы – жұмыссыздық мәселесі шешіледі, жастарымыз мамандық игеріп, жұмысқа тұрады, ал кәсіпорындар білікті мамандармен қамтамасыз етіледі деген сөз.

Дүниежүзінде екі мыңнан астам мамандық бар екен. Бірақ заман талабына сай сол мамандықтардың бірі жойылып, бірінің мазмұны өзгерсе, енді бірі жаңадан пайда болып жатады. Елімізге қандай мамандықтар қажет? Рас, 90-шы жылдардың басында экономика, заң саласындағы мамандарды дайындауға көп көңіл бөлінді.

Қазір Қазақстанда заңгер мен экономист дайындауға сұраныс аз сияқты. Мамандық қажеттілігі нарық талабына сәйкес өзгеріп отырады. Қазіргі кезде жаңа технология саласындағы мамандар, технолог, газ-мұнай саласындағы инженерлер, құрылыс мамандарын дайындауға көп көңіл бөлінуде. Денсаулық сақтау саласымен мектеп мұғалімдері, жоғары оқу орындарының оқытушыларына деген сұраныс азайған жоқ. Өйткені, олар қай кезде де керек мамандықтар. Есесіне бізде агроном, ветеринар, жалпы ауыл шаруашылығы мамандары жетіспейді. Тіпті космонавтика, атомдық ядро, энергетика салаларында мамандарымыз жоқтың қасы. Дегенмен, жастарымыз ауылшаруашылық саласын, техника, байланыс ісі, орта кәсіптік мамандығын таңдаса, жұмыссыздар қатарын толықтырмас па еді, кім білсін? Сол себепті де лауазымы мен табысына көп көңіл аудармай, қайта жүрегіңмен қалап түскен мамандықты оқып, жұмыс атқарсаң, қандай да бір нәтиже шығары анық. Қазір қандай мамандарға зәруміз? Бізге банк қызметкерлері мен жақсы дәрігерлер, өндіріс пен ауылшаруашылық салаларындағы инженер, агроном, зооветеринарлық мамандар жетіспейді. Заман талабына сай жаңа мамандықтар қажет-ақ.

Орта кәсіптік білімге сұраныс көбейіп келеді. Жастардың көбісі жоғары білім алғысы келетіндігін білеміз. Айталық, сантехник, слесарь, сварщик, теледидар тоңазытқыш жөндеушілер, программистер т.б. мамандықтар көбіне орта кәсіптік оқу орындарында ғана оқытылып жүр.

Жастар өз мамандығын дұрыс меңгеріп, оның өмірге қажетті болуын да ойланулары қажет-ақ. Мамандардың барлығы деңгейіне байланысты бөлінеді. Еңбек нарығының ортасында, шетінде тұрған мамандықтар бар. Дүниежүзілік деңгейге жету үшін еңбек нарығының ортасында тұрған мамандықтарға көп көңіл бөлуіміз керек. Оны «Болашақ» бағдарламасы бойынша біздің мемлекетіміз сараптап, келешектегі дүниежүзілік деңгейдегі көлемге жетуге қажетті мамандарды дайындауды дұрыс жолға қойып, нақты бағыт-бағдар беріп отыр [3, б.2].

Қорытындылай келе, экономиканың барлық салалары үшін білікті де, білгір кадр даярлау және оны еңбек нарығында бәсекеге қабілетті ету ұлттық экономиканы тұрақтандырудың бірден – бір жолы, әрі әлемге дамыған ел ретінде танылу үшін де қажет екені блгілі. Өйткені жастар жалпы халықтың әлеуметтік-экономикалық белсенді бөлігі болып табылады. Олардың тәжірибесі жеткіліксіз болғанымен инновациялық және шығармашылық әлеуеті жоғары келеді. Жоғарыда атап өткен кедергілер жастардың маманық таңдауы мен еңбек нарығында сұранысқа ие бола алмауының себебін түсіндіретін факторлар мен проблемалар. Бірақ бұл кедергілер уақыт өте өз шешімін табады деп ойлаймын. Оның дәлелі ретінде «Дипломы бар жұмыссыз» деңгейін азайту үшін соңғы жылдары мемлекет ЖОО саласын оңтайландыру кешенін жүргізуді қолға алғанын айтуға болады. Болашақта кәсіби орта білім мен жоғары білім мамандарын дайындауды оңтайландыру процессін жүзеге асырудың мақсатында дайындықты базалық ЖОО –на, яғни материалдық-техникалық базасы мен жоғарғы білікті профессор-оқытушылар құрамы сәйкес келетініне шоғырландыру көзделген.

Сонымен қатар кәсіби орта және жоғары білімі бар кадрларды дайындауда олардың оңтайлы құрылымы мен көлемін жоспарлауда мемлекеттің ролін күшейту өзекті болып отыр. Сондықтан әлемнің дамыған озық 30 елімен тереземіз тең болсын десек жастарды қолдау керек, мамандық таңдауда жан-жақты көмектесу керек. Жастар елдің болашағы, олардың білімі озық, кәсіби нық болатын болса, елдің ертеңінен үлкен үміт күте аламыз.

Библиографиялық тізім:

1. Мемлекеттік жастар саясаты туралы Қазақстан Республикасының Заңы 2015 жылғы 9 ақпандағы № 285-V ҚРЗ. <http://adilet.zan.kz/>
2. Қазақстан Республикасында білім беруді және ғылымды дамытудың 2020 – 2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2019 жылғы 27 желтоқсандағы № 988 қаулысы <https://adilet.zan.kz/>
3. Барысова Н.Т. Бәсекеге қабілетті мамандар даярлау – заман талабы. 28.11.2017./ <http://orleunursultan.kz/>

Нусупова А.А., мастер производственного обучения,
КГКП «Алматинский колледж моды и дизайна», г.Алматы
Nusupova A.A., industrial training master,
“Almaty College of Fashion and Design”, Almaty city
a.nusupova@list.ru

СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ В ПОДГОТОВКЕ КАДРОВ

В статье рассмотрены современные требования, предъявляемые к системе подготовки кадров, отражающие изменения в экономике. Автор выделяет десять трендов в подготовке кадров. Обосновывается, как потребительское поведение влияет на изменение в требованиях к компетенциям сотрудников, вовлеченных в экономику впечатлений. На основе использования форсайт-технология Rapid Foresight, при помощи которой подготовлено несколько версий Атласа профессий, автором обосновывается прогноз потребности в подготовке кадров.

Ключевые слова: тренды в образовании, Форсайт-технология, компетенции, экономика впечатлений, услуги.

Modern development trends in personnel training

The article deals with the modern requirements to training, reflecting changes in the global economy. The author identifies ten trends in training. Substantiates how consumer behavior influences the change in requirements for the competence of personnel involved in the experience economy. On the basis of the use of foresight technology Rapid Foresight, which several versions of Atlas of professions were prepared with, the author substantiates the forecast of needs in staff training.

Keywords: trends in education, technology foresight, expertise, experience economy, services.

Перспективные формы образования детей и взрослых. В условиях изменения глобальной экономики, формирования общества потребления все актуальнее становится вопрос о том, как должна измениться система подготовки кадров для экономики будущего. Рассмотрим два подхода к описанию «образов будущего» образования и соответствующих ему форм образования. По мнению Александра Лазло - президента Международного общества системных наук, новые стандарты образования должны раскрывать потенциал обучающегося, должны быть действительно от латинского «educare», что значит выявлять, а не наполнять. Образование должно быть актуальным для полноценной жизни, а также для самореализации в контексте жизни конкретного ученика. Современное образование, по мнению А. Лазло, скучное. Поэтому надо проводить обучение путем передачи большей части информации через символы и изображения. Главный вызов для системы образования сегодня — найти способ формирования не только навыков, но и образа мышления, и устремлений ученика: в каком мире вы хотите жить? Как вы можете участвовать в переменах? Вопросы определения стратегии развития и самоидентификации в современных условиях важны, как никогда прежде. Конечно же, и государство не может быть в стороне от разработки стратегии обучения молодого поколения, способного формировать мир и участвовать в переменах. После завершения обучения в образовательной организации большинство взрослого населения не испытывает потребности в дополнительном обучении и перестает учиться. Тренд на создание системы непрерывного образования взрослых, ориентированного на формирование сквозных компетенций, востребованных рынком труда. Результаты международных исследований свидетельствуют о том, что увеличение средней продолжительности образования взрослого населения всего лишь на один год в долгосрочной

перспективе ведет к увеличению экономического роста экономики страны на 3,7%, а доходов на душу населения на 6%. Тренд на формирование профессионально-общественных механизмов, обеспечивающих стимулирование спроса со стороны взрослого населения на получение образования в течение всей жизни. Без прохождения дополнительного и регулярного обучения невозможно будет пройти очередную независимую оценку квалификаций, а значит, подтвердить свое право на работу в определенной должности или профессии. Тренд на индивидуализацию образования. Все более актуальной становится разработка индивидуальных образовательных маршрутов, касающихся как профессионального, так и личностного развития человека в течение всей жизни. Поэтому в перспективе будут востребованы специалисты, способные разрабатывать такие траектории развития, учитывающие особенности и потребности конкретного человека. Тренд на увеличение бесплатного образовательного контента в самых разных форматах: текстовый, аудио и видео-формат, геймификация и другие. Все это позволит обеспечить максимальных охват взрослой аудитории и удовлетворить потребность в обучении. В настоящее время эти потребности удовлетворены далеко не полностью. Так результаты изучения активности поиска гражданами информации в течение последних двенадцати месяцев о получении дополнительного образования в России показали, что искали и нашли необходимую информацию только 28,06 % от общего количества желающих пройти обучение. Тренд на дистанционный (электронный, онлайн) формат обучения. Особенно распространенным этот формат становится у молодого поколения, которое умеет находить образовательные программы в Интернете, хорошо знает иностранный язык, а потому может смотреть курсы не только на русском языке. Такая форма обучения также позволяет выбирать наиболее интересные программы и не отвлекаться на неактуальную информацию. Тренд на минимизацию очных форм обучения. По сути, очный формат обучения останется только там, где без него невозможно обойтись. Например, при формировании так называемых softskills, особенно в коммуникационной сфере (переговоры, публичные выступления и т.д.). При этом наиболее эффективно их проведение именно после предварительного ознакомления обучающихся с теоретическими основами курса в дистанционном режиме. Тренд на дополнительное образование взрослых по базовым курсам в рамках «неформального образования». Как уже отмечалось выше, современный выпускник образовательных организаций, в названии которых даже есть слово «университет», оставляет желать лучшего. Повышение темпов смены производственных технологий при низком уровне общего образования молодого поколения приводит к тому, что в рамках «неформального образования» все чаще на предприятиях создаются курсы «ликбеза» по обучению сотрудников основам математической статистики, финансовой математики, основам экономики и управления. Тренд на обучение микро-навыкам и fast-программы. Смена требований, предъявляемых к сотрудникам, из-за повышения скорости изменений в бизнес-среде приводит к тому, что появляется необходимость в быстром обучении небольшим навыкам. Например, компания планирует выйти со своей продукцией на китайский рынок, и поэтому сотрудников контактной зоны, работающих на Китай, необходимо научить особенностям коммуникаций с китайскими партнерами. Тренд на ценностный подход в образовании связан с ростом значимости самообразования и оценкой эффективности инвестиций в образование. Усложнение работ, выполняемых сотрудниками, приводит к тому, что снижается доля простого или рутинного труда и растет доля сложной деятельности. Эти выводы подтверждаются данными исследования, которое было проведено Федеральным резервным банком Нью-Йорка совместно с Колумбийским университетом и университетом Нью-Йорка. В результате этого исследования был сделан вывод о том, что в США доля работ с не рутинными обязанностями возросла с 40% в 1975 году до 60% в 2019 году. Ученые, принимавшие участие в данном исследовании, построили прогноз изменения доли не рутинного труда. По их оценкам, она составит к 2020 году не менее 70% от общего объема работ, выполняемых сотрудниками. Результат сложной деятельности требует от персонала самоконтроля, в том числе в области образования. Сотрудники, понимая имеющиеся у них «разрывы» в образовании, инвестируют собственные средства в повышение своей

конкурентоспособности на основе оценки ценности и эффективности и этих вложений. Существует, конечно, множество и других трендов в образовании как в нашей стране, так и за рубежом. Здесь мы описали только самые очевидные. Рассмотрим далее, какие специалисты в области образования будут востребованы в будущем. Технология форсайтов как инструмент описания «образа будущего» в подготовке кадров. Для построения образа будущего часто используется технология форсайтов, относящаяся к группе технологий для создания «дорожный карт». В научных исследованиях под методологией «дорожных карт» принято понимать наглядное представление сценариев развития определённого объекта по принципу: «прошлое - настоящее – будущее». Сам процесс формирования «дорожных карт» называют дорожным картированием, а объект, эволюция которого представлена на карте, – объектом дорожного картирования. Наиболее распространённой технологией дорожного картирования является форсайт (от английского foresight – предвидение) – группа методов долгосрочного прогнозирования научно-технологического и социального развития объекта картирования, основанная на опросе экспертов. В результате применения технологии форсайта рассматриваются различные сценарии и формируются разнообразные прогнозы. Поскольку в нашей стране эта технология является сравнительно новой, то различные «дорожные карты» отличаются высокой степенью творчества. Технологии форсайта как социальные технологии стали активно использоваться в процессе прогнозирования социально-экономических процессов более 30 лет назад. Великобритания, Франция, Германия и другие страны Европы, США, а также Япония, Южная Корея и Индия стали разрабатывать программы в области технологических форсайтов, опирающихся, как правило, на ранее сформулированные цели и ориентиры государственного развития. В 2000 годах эта технология уже получила широкое использование в большинстве развитых и развивающихся стран. В процессе применения технологии RapidForesight происходит работа с достаточно отдалённым будущим (от 10 до 20 и более лет). При всех различиях эти технологии, как правило, включают в себя три уровня деятельности: определение образа будущего (работа с перспективами, построение стратегий и др.), планирование (стратегический анализ, определение альтернатив и критериев их отбора и др.), нетворкинг (выстраивание коммуникаций и модерация взаимодействия участников форсайт-сессий). На основе применения технологий форсайта для построения образа будущего в образовании в России уже несколько лет Агентством стратегических альтернатив разрабатывается «Атлас профессий», в котором отражаются экспертные мнения профессиональных сообществ о том, какие изменения в структуре и качестве кадров в той или иной отрасли произойдут в отдалённой перспективе (рассматривается горизонт прогнозирования до 2020 года). Во многом результаты этих исследований совпадают с общемировыми трендами. В соответствии с последней опубликованной версией этого "Атласа профессий" в образовании все активнее будут использоваться IT-технологии для обучения – от онлайн симуляторов до тренажеров и даже онлайн миров. Другим трендом станет усиление индивидуализации в образовании, следствием чего станет появление такой профессии, как разработчик образовательных траекторий. Образование станет все более предметным и практико-ориентированным, особенно при обучении взрослых. Это приведет к смещению акцентов в образовании от изучения теории к разработке реальных проектов и реализации стартапов. Реализация программ дуального образования позволит эффективно совмещать обучение и работу в реальном бизнесе. Для реализации этих планов к 2020 году понадобятся такие специалисты, как координатор образовательной онлайн-платформы, ментор стартапов, организатор проектного обучения, игромастер. Приобретут новые характеристики такие специалисты, как тьюторы и модераторы в образовательных проектах. После 2020 года возможно появление таких специалистов, как тренер по майн-фитнесу (специалист, разрабатывающий программы развития индивидуальных когнитивных навыков с помощью специальных технологий и устройств с учетом психотипа и конкретных задач пользователя) и разработчик инструментов обучения состояниям сознания (создатель программ и оборудования для обучения пользователей продуктивным состояниям сознания, например, высокой концентрации внимания или наоборот, расслаблению), а также уже упоминавшийся выше разработчик образовательных траекторий (специалист по разработке индивидуальных

«маршрутов» обучения из программ, предлагаемых образовательными организациями, а также на основе онлайн технологий с учетом психотипа и личных целей конкретного человека). Влияние потребительского спроса и изменения требований к компетенциям сотрудников Экономика впечатлений основана на появлении все новых продуктов и услуг, которые удовлетворяют потребности клиентов в новых ощущениях, впечатлениях, новых реалиях. Рассмотрим два проекта в сфере услуг, направленных на удовлетворение потребностей клиентов в новых впечатлениях. Первый проект можно назвать «Живые экскурсии». Идею разработки пешеходных экскурсий, посвященных не происходившим историческим событиям и несуществующим личностям, придумала бывшая журналистка Associated Press Саманта Гросс. Для разработки экскурсий она привлекла бруклинского писателя и преподавателя Лукаса Лоердо, а также актера Эллисон-Глэдстоуна. Не смотря на то, что заканчивается всего лишь первый год существования данного проекта, уже сформировался устойчивый спрос среди основного контингента – ньюйоркцев в возрасте до 35 лет. Вот некоторые из отзывов тех, кто уже воспользовался такой услугой: «В Нью-Йорке есть множество экскурсий, раскрывающих различные аспекты жизни и истории мегаполиса, но эта дает эмоции», «Я чувствую себя маленькой девочкой, которой рассказывают сказку», «Весело, когда врут напропалую». Сами же клиенты дают советы автору проекта по его совершенствованию, например, одевать Эллисон-Глэдстоуна в костюмы, соответствующие эпохе, которой посвящена экскурсия. Другой проект, тоже из Нью-Йорка, ориентирован на любителей компьютерных игр.

В рамках стартапа FanDuel ежедневно проводятся фэнтезийные соревнования по американскому футболу и баскетболу. Фэнтези-спорт - это относительно новое направление для любителей делать ставки на спорт, появившееся на Западе в конце 20 века и набирающее популярность в интернете.

Особенностью фэнтези-спорта является то, что он совмещает в себе несколько проектов: компьютерную игру (симулятор работы менеджера спортивной команды), букмекерскую контору и покерную систему проведения турниров, т.е. это виртуальная онлайн-игра с возможностью выигрыша реальных денег. При этом участник игры может собрать команду своей мечты из тех игроков, которых хочет в ней видеть.

После этого идет учет успехов этих игроков в реальной жизни. Каждый результативный пас или гол игрока в реальности дает дополнительное очко виртуальной команде. Сравнивая результаты игры с другими участниками, становится понятно, кто лучший футбольный менеджер.

В отличие от проекта с пешеходными эмоциями, онлайн проект очень прибыльный: исследовательский бутик EilersResearch, специализирующийся на интерактивных играх и технологиях, оценил в конце прошлого года количество пользователей FanDuel в 1,01 млн., при этом каждый из них в среднем тратит \$147 в месяц. Но объединяет эти два проекта то, что клиенты этих компаний получают новые эмоции, создавая виртуальные реальности, или знакомятся со вновь созданными и не вполне правдивыми.

В контексте данной статьи встает вопрос: какие специалисты, с каким образованием и компетенциями нужны для экономики впечатлений?

В первом проекте, относящемся, по сути, к экскурсионному бизнесу, оказались востребованы специалисты совсем другого профиля: журналисты, писатели, актеры. Во втором проекте оказались востребованными не только компетенции в области программирования, но и в области игровых технологий, финансов, маркетинга.

Все это говорит о том, что экономика впечатлений ставит новые вызовы перед системой образования, формируя запрос на специалистов, осознающих необходимость постоянного (непрерывного) обучения и овладения техниками самообучения и саморазвития в течение всей жизни, готовых переучиваться в зависимости от требований работодателей, поскольку в перспективе востребованными станут меж- и трансдисциплинарные специалисты, так называемые «универсальные солдаты», способные быстро обучиться работе на новом месте или в новых условиях. Готова ли система образования к этим вызовам, покажет время.

Библиографический список:

1. Век XXI: чему и как обучать? http://www.trainings.ru/library/esse_uchastnikov/?id=16302
2. Зайцева Н.А. Поколение «миллениум»: как их понять? Журнал «Пять звезд», № 3-4, 2015, с. 32-35
3. Интервью с А. Лазло газете «Ведомости» Главный вопрос образования: в каком мире вы хотите жить?. 10.10.2014 г. http://www.vedomosti.ru/opinion/video/61_4661/glavnyj-voprosobrazovaniya-v-kakom-mire-vy-hotite-zhit
4. Ларионова А.А. Проблемы подготовки бакалавров менеджмента. Журнал Российские регионы: взгляд в будущее. 2014, № 1, с. 70-84
4. Мур М. Стартаперы США научились зарабатывать сотни миллионов долларов на фэнтези-футболе. ГазетаВедомости. № 3875 от 17.07.2015 г.
5. Kropinova E.G., Zaitseva N.A., Moroz M. Approaches to the Assessment of the Contribution of Tourism into the Regional Surplus Product. Mediterranean Journal of Social Sciences, Vol. 6, No 3 S5 (2015), P. 275- 282. DOI 10.590/mjss2015.v6.n3s5p275

Толеубаева А. Б., физика пәні оқытушысы
Мейірбике колледжі, Маңғыстау обл.

СТУДЕНТТЕРДІҢ КӘСІБИ БАҒЫТТЫЛЫҒЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ ЖОЛДАРЫ

Жоспар:

1. Студенттерге кәсіби бағыттылықты қалыптастыру
2. Студенттің өзіндік жұмысы
3. Студенттердің кәсіби бағыттылығын қалыптастыру.

Қазіргі таңда жоғары оқу орындарында болашақ мамандарды даярлау ісін қайта қарау, оның мазмұны мен құрылымын өзгертуді ғана талап етпей, сонымен қоса оның бүкіл бағдар бағытын түбегейлі жетілдіруді керек етіп отыр. Себебі, қай саладан болса да өз мамандығының шебері, өздігінен ізденуге мүмкіндігі бар, кәсіби бағыттылығы жоғары маман даярлау мәселесі қазіргі заманның басты талабына айналды.

Техникалық, ауылшаруашылығы саласы бойынша мамандықтарға, медицина саласының мамандықтарына, экономика және құқық, педагогикалық мамандықтарға сұраныс өте жоғары. Әсіресе педагогикалық мамандықтардың ішінен еліміздің көптеген жоғары оқу орындарынан ашылған, бүгінде қажет мамандықтардың бірі «Кәсіптік оқыту» мамандығы.

«Кәсіптік оқыту» мамандығы өте қажет мамандықтардың бірі болып табылады. Кәсіптік оқыту мамандары оқу-тәрбие мекемелерінде және кәсіптік білім оқу орындарында психолог-педагогтық қызмет жасай алады.

Кәсіптік оқытушы педагогтың іскерлігінің негізгі бағыты – болашақ мамандардың кәсіби білімін жетілдіру болып табылады. Студенттердің кәсіби дайындығының мақсаты – түрлі ғылыми-педагогикалық тапсырмаларды орындауға және кәсіби білім педагогы мен еңбек технологиялары мұғалімінің кәсіптік қызметінің қажетті функциялары мен түрлерін орындауға бейім маманды қалыптастыру.

Кәсіптік оқыту мамандығы бойынша білім бакалаврының кәсіби қызмет түрлері: білім беру (оқу-тәрбиелеу, педагогикалық), ұйымдастыру технологиялық, өндірістік-басқарушылық, жобалау, ғылыми-ізденушілік. Жалпы кәсіптік оқыту мамандығының білім бакалаврының кәсіби қызметі: білім беру, тәрбиелік, дамытушылық, ұйымдастырушылық, конструктивтік, коммуникативтік, ақпараттық, бағдарлық, ұтқырлық, ізденушілік, өндірістік-технологиялық, жобалау, болжамдау, шығармашылық, кәсіпкерлік, дизайнерлік.

Студенттің өзіндік жұмысы.

Студенттерге кәсіби бағыттылықты қалыптастыру жолдарының бірі – білім беру үрдісінде олардың өзіндік жұмыстарын күшейту. Сол себептен де кәсіби бағыттылықты

қалыптастыруда өзіндік жұмыстарды ұйымдастыруды негізгі мәселелерінің бірі ретінде қарауға тура келді. Студенттердің өзіндік жұмысын ұйымдастыру арқылы олардың кәсіби бағыттылығын қалыптастыруға жағдай туады.

Студент тұлғасының өзін-өзі тануы білім беру жүйесінде жетекшімақсаттардың бірі өзіндік дәрежесін алуы қажет. Студенттің “Менің” позитивтік өзгерту қазіргі таңда педагогика мен психологияға деген гуманистік көзқарастың бірден-бір маңызды саласы, оқыту мен тәрбиелеу ісіне қатысы бар әр адамның өзін-өзі адамгершілік тұрғыда дамытуын қамтамасыз ететін басты құралы. Болашақ маманның өзін-өзі дамыту қағидаларын меңгеруі қажет, әйтпесе ол өзгелерге бұл процесте қажетті көмек бере алмайды.

Бүгінгі таңда қоғам өзгерістерінің шешуші факторы-Адам. Адамның қарым-қатынасының үйлесімділігін қамтамасыз етуде адамгершілік құндылық жетекші орын алады. Жалпы «Адам-Қоғам», «Адам-Әлем» қатынасының адамның дүниеге деген көзқарасы қандай ұстанымдарға, принциптерге арқа сүйейтінінен құндылықтарды анықтауда үлкен маңыздылыққа ие болғанын көреміз.

Педагог – тәрбие беру басымдылықтарының негізгі жолсерігі. Тәрбие үрдісінің ақырғы нәтижесі оның кәсіби-тұлғалық қасиеттеріне байланысты. Мейірімділік, кішіпейілділік ортасы, педагогикалық қолдауды күшейту, балаларға белсенді сенім арту – бала тұлғасының адамгершілік-рухани қалыптасуының негізін қалаушы жағдайлар. Тәрбиеленушілерге жүргізілген сауалнамалардың нәтижесі бойынша олар, ең алдымен, басқа адамдардың бойында мейірімділік, сүйе алу қасиеттерін бағалайды. Достық, адалдық, ақ жүректік, қайырымдылық, көпшілдік, адамдарға құрмет сезімі, жауапкершілік, өзін-өзі құрметтеу сезімі де маңызды болып табылады.

Қазіргі кезде жоғары оқу орындарында білім берудің кредиттік жүйеге көшуімен байланысты студенттердің шығармашылық әрекетін, білімді өздігінен ізденіс арқылы табудың жолын, жалпы педагогикалық принциптерді басшылыққа алу біліктіліктерін көтеру мәселесі қойылып отырғандықтан, білім беруді ұйымдастырушы-оқытушы мен білім алушы-студенттер арасындағы қарым-қатынас дәрежесі мүлдем басқаша жаңа деңгейге көтерілді. Осының негізінде оқыту әдістері мен оқу әрекеттері түрленіп, өзіндік жұмыстың құрылымы да, мазмұны да, оны ұйымдастыру-дың педагогикалық-психологиялық мақсаты да кешенді түрде өзгеріске ұшырады.

Студенттердің кәсіби бағыттылығын қалыптастыру.

Кәсіби бағыттылықты қалыптастыруда өзіндік жұмыстардың маңызы орасан зор. Студенттің өзіндік жұмысы – бұл студенттің дидактикалық тапсырмаларды өзінше орындауға, танымдық әрекеттерге қызығушылығының қалыптасуына және нақты бір ғылым саласында білім жинақтауына бағытталған студенттің оқу әрекетінің ерекше түрі. Студенттің өзіндік жұмысы – жоғары оқу орнының оқыту үдерісінде студенттердің өзіндік әрекетін ұйымдастыру мен басқарудың ерекше бір құралы. Олай болса кредиттік оқыту жүйесінің жоғары мектепте ендірілуі және СӨЖ-дің үлесінің артуы оны белсендіруге баса көңіл аудартады.

Педагогикалық-психологиялық тұрғыдан алсақ, өзіндік жұмыстың қай түрі болса да, оның студенттердің оқу әрекетіне жататыны белгілі. Ал оқу әрекетін ұйымдастыру оқытушының шеберлігін, студенттердің қызығушылығын тудыруын, олардың алдына мақсат қоя білуін, мақсатты шешуге жағдай жасауын, оны кәсіби тұрғыда шешетіндей міндет жүктеуін қажет етеді. Бұл өзіндік жұмысқа байланысты оқушыға жүктелетін мәселе болса, енді тікелей студенттің әрекетіне байланысты мәселе-мақсаты әрекет ету, ойлану ой қорыту, дұрыс шешім қабылдау, нақты нәтижеге қол жеткізу. Осындай құрылымнан тұратын өзіндік жұмыс нәтижесінде студент өздігінен білім алудың көзін ашады, кәсіби бағыттылығы қалыптасады.

Қазіргі таңдағы жоғары оқу орындарында жүргізіліп отырған өзіндік жұмыс түрлері баршылық болғанмен: *біріншіден*, оның мазмұнын ашу, *екіншіден*, оның құрылымын нақтылау, *үшіншіден*, өзіндік жұмысты ұйымдастыру әдістерін жетілдіру, *төртіншіден*, оны бағыттай отырып, кәсіптік шеберлік деңгейіне көтеру жақтары жетіспей келеді.

Өзіндік жұмыстың түрлері көп болғанымен, оның студенттердің кәсіби бағыттылығы қалыптастыруға бағытталған түрлерін, оны орындауға жұмсалатын уақыты және нәтижесін айқындайтын критерийлерін саралаудың да өзіндік ерекшелігі бар. Педагогикалық – психологиялық тұрғыдан алсақ, өзіндік жұмыс студенттің оқу әрекетіне ене отырып, студенттің алдына мақсат қоя білуін, мақсатты шешудің жолын іздеуін әрекет етуін, ойлауын, ой қорытуын, нақты нәтижеге қол жеткізуін қамтамасыз ететіндігі белгілі. Студенттердің кәсіби бағыттылығын қалыптастыру мәселесі қазіргі уақытта күрделі мәселелердің бірі болып отыр. Себебі студенттердің кәсіби бағыттылығы бойынша жақсы жұмыс жүргізілсе білікті кадрлар ағымын дайындауға кететін шығындар төмендейді, еңбек өнімдігі жоғары болады, ең алдымен өз мамандығынан қанағат алу, денсаулығын сақтау тұрақты болады.

Пайдаланған әдебиеттер

1. Қазақстан Республикасында Білім беруді дамытудың 2011 – 2020 жылдарға арналған бағдарламасы. – Астана,
2. ҚР МЖМБС 6.08.076-2010. «Кәсіптік оқыту» мамандығы бойынша мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарты – Астана: М.О.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік университеті, Қ.А.Яссауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университеті баспасы, 2010. – 46 б.
3. Тұлғаның кәсіби бағыттылығын дамыту үрдісінің моделі // Мереке-праздник для всех. – Алматы: – 7 б.
4. «Кәсіптік бағдарлау теориясы мен әдістемесі» пәні бойынша оқу-әдістемелік кешен / Құрастырғандар: доцент Самашова Г.Е., Нұрмағанбетова М.С. және т.б. – Қарағанды: ҚарМТУ баспасы,
5. Самашова Г.Е., Құрымбаев С.Ғ., Ударцева С.М., Әшімбаева А.М. және т.б. Кәсіби бағдар беру бойынша екі тілді анықтамалық-терминологиялық сөздік (қазақ, орыс тілдерінде). Қарағанды: ҚарМТУ баспасы, 2013. – 49 б.
6. Букенова Ж. Электронды аударма сөздіктер // Қазақ тілі мен әдебиеті. – 2007. – 5 б.
7. Комолова Н., Яковлева Е. HTML. Самоучитель. – М.: Мысль, 2011. – 268 б.

ІІІ БӨЛІМ

ЦИФРЛАНДЫРУ ЖӘНЕ БІЛІМ БЕРУ ҮРДІСІ. ҚАШЫҚТАҢ ОҚЫТУДЫҢ ШЫНДЫҚТАРЫ.

ЦИФРОВИЗАЦИЯ И УЧЕБНЫЙ ПРОЦЕСС. РЕАЛИИ ДИСТАНЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ.

Абдуллаева Г.А., физика пәнінің оқытушысы
Алматы мемлекеттік бизнес колледжі
Aba7203@mail.ru

ҚАШЫҚТЫҚТАН ОҚЫТУДЫҢ ЗАМАНАУИ ТҮРІ-ОНЛАЙН САБАҚ

Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар біздің өміріміздің ажырамас бөлігіне айналды. Біз оларды жұмыс, қарым-қатынас, ойын-сауық және, әрине, білім беру үшін қолданамыз.

Бүгінгі таңда Интернет заманауи білім беру кеңістігінің құрамдас бөліктерінің біріне айналды, Интернет-ресурстар мен әртүрлі қызметтердің мүмкіндіктерін пайдалану барлық деңгейдегі оқыту жүйесіне кірді.

Оқу іс-әрекетін ұйымдастырудың заманауи формаларының бірі-онлайн сабақ.

Интернеттегі сабақ ұғымының көптеген анықтамалары бар. Мысалы, онлайн сабақ-дидактикалық циклдің негізгі бірлігі және қашықтықтан оқытуды ұйымдастыру нысаны. немесе онлайн сабақ-бұл Интернетте бейне тарату форматында өткізілетін семинар. Сонымен, кез – келген онлайн-сабақ-бұл оқытушының экранын көрсету арқылы интернет арқылы нақты уақыт режимінде жаттығулар өткізілетін интернет-конференцияның нұсқасы.

Компьютерлік технологияның дамуы біздің өмірімізді, еңбек нарығының қажеттіліктерін, білім беру іс-әрекетінің түрлерін айтарлықтай өзгертті. Онлайн оқыту бүгінде үлкен қарқын алуда. Білім берудің бұрыннан таныс формалары бүгінде барлық мұқтаж адамдарға оларды алуға жарамайды.

Қазіргі жастар, яғни жас педагог жаңа тәсілді және оқытудың жаңа әдістерін, технологияларын қажет етеді. Ол үшін уақытпен қадам басып және кәсіби тұрғыдан сұранысқа ие болу үшін үнемі өзін-өзі тәрбиелеумен, ізденумен айналысу керек.

Реформаланған білім беру кеңістігінде оқытушы рөлінің өзгеруі де орын алады, ол кеңесші болады, студенттерді жергілікті және жаһандық желі ортасында ақпаратты тәуелсіз іздеуге және талдауға, іске асыру жолдарын таңдауға, олардың қызметін бағалауға бағыттайды.

Оқытушы қазіргі оқушыны өз сабақтарымен қызықтыра білуі керек, оларды оқушыға қол жетімді және қызықты түрде ұсына алады, белсенді қазіргі заманғы технологияларды және қазіргі өмірдегі интернет мүмкіндіктерін пайдалану. Сондықтан онлайн сабақтар бүгінгі күні үлкен қарқын алуда. Онлайн сабақ-бұл мультимедиялық мазмұнның көптеген мүмкіндіктерін қолдануға ғана емес, сонымен қатар инклюзивті студенттердің шекаралары мен шектеулі физикалық мүмкіндіктерін жеңуге мүмкіндік беретін оқу сабағын ұйымдастырудың заманауи түрі.

Сонымен қатар, әр түрлі материалды ұсыну формасын қолдана отырып, онлайн-сабақ өткізу кезінде әр оқушы үшін оқу материалын аз уақыт шығындарымен ең қол жетімді түрде жеке-жеке жеткізуге болады.

Интернеттегі сабақ-бұл дәстүрлі сабақ, бірақ онлайн режимінде және электронды және мультимедиялық оқу материалдарын қолдана отырып өткізіледі. Кәдімгі сабақтарға тән барлық негізгі білім беру функциялары онлайн сабақтарда сақталады.

Оқушылар оқытушыны көре және ести алады, өз сұрақтарын қоя алады, сауалнамаларға, тесттерге қатыса алады және т. б.

Жалпы онлайн сабақ өткізу әдістемесі бойынша сабақтарды былайша жіктеуге болады:

- бейнеконференция технологияларын қолдана отырып, онлайн сабақ өткізу әдістемесі;
- тақырыптық Интернет ресурстарын қолдану әдістемесі;
- демонстрациялық экспериментті қолдана отырып, онлайн сабақтарды өткізу әдістемесі;

- спутниктік байланысты қолдана отырып, онлайн сабақ өткізу әдістемесі.

Онлайн сабақ өткізу оқытушының дәстүрлі сабаққа қойылатын барлық талаптарды сақтауын талап етеді, яғни әр сабақта білімді бағалау, шаблон бойынша жаттығу жасау және түсінгендерін тексеруі керек. Әр сабақтан кейін оқушылар берілген үй тапсырмаларын орындауы керек. Бұл ретте оқушылар оқу материалын электрондық оқулықтар, цифрлық интерактивті мультимедиялық білім беру ресурстары түрінде дисктерде (пошта арқылы) немесе порталдан алады.

Онлайн сабақ географиялық орналасуымен шектелмейтін оқушылармен педагогтің тікелей интерактивті трансляциясы режимінде өткізіледі. Оқушылар порталда тіркеуден өтіп, өздерінің виртуалды оқу сыныбына кіруге болатын пайдаланушы аты мен пароль алады.

Онлайн сабаққа қол жеткізу және оған қатысу үшін оқушылар өз компьютерлерін немесе смартфонды, мобильді телефонын пайдаланады. Екі жақты қарым-қатынас үйден немесе оқу орнынан шықпай-ақ оқуға ыңғайлы мүмкіндік қалдырып, тікелей сабақтардың тиімділігі мен сапасына қол жеткізуге мүмкіндік береді.

Сабақ барысында мультимедиялық материалдар қолданылады: бейнелер, суреттер, мәтіндер және аудио жазбалар. Сабақ материалы дауыстық нұсқаулықтар, бейнелер арқылы оқытылады.

Қазіргі уақытта онлайн оқыту түрінде қашықтықтан оқыту жүйесі белсенді дамуда. Желіде онлайн сабақтар арқылы жаңа білім алуға көмектесетін көптеген қызметтер пайда болады.

Қашықтықтан оқыту – оқушы мен оқытушының жанама немесе толық емес жанама өзара іс-қимылы кезінде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды және телекоммуникациялық технологияларды қолдана отырып жүзеге асырылатын оқыту. «Онлайн» режиміндегі оқу сабақтары білім алушы мен педагог арасындағы асинхронды тілдесудің оқу іс-әрекеті үдерісін қарастырады.

Колледждерде қашықтықтан онлайн оқытудың ең тиімді платформаларының түрлері ZOOM, Google Meetайтуға болады.

Сабақ барысында оқушылар оқытушыны, ал оқытушы веб-камерасынан барлық оқушыларды көреді. Оқытушы мен оқушылар микрофондардың көмегімен байланысады. Олар PowerPoint презентацияларын, бейнеклиптерді, аудио жазбаларды, суреттерді, мәтіндерді және т. б. көре алады.

Сонымен қатар, оқушылар мен оқытушылар нақты уақыт режимінде тиісті ақпарат алу үшін веб-сайттарға бірге кіре алады. Пәндер бойынша онлайн сабақтарды жобалау және өткізу әдістемесі цифрлық интерактивті мультимедиялық білім беру ресурстарының негізінде құрылуы керек, өйткені олар дидактикалық бірлік, мақсаттан нәтижеге дейінгі автоматтандырылған оқу процесі.

Онлайн сабақты кез-келген уақытта, кез-келген жерде, ақпарат алмасудың әртүрлі мүмкіндіктерін және оқу үшін әртүрлі сандық және мультимедиялық материалдарды қолдана отырып ұйымдастыруға болады. Онлайн сабақтарды өткізу үшін заманауи техникалық жабдықтар мен жоғары сапалы және жоғары жылдамдықты интернет байланысына қол жеткізу мүмкіндігі қажет, бұл көптеген жағдайларда оларды өткізуге кедергі болып табылады.

Оқытушы мен оқушылардан компьютерлік сауаттылықтың белгілі бір дағдылары қажет.

Онлайн сабақтарды дайындау және ұйымдастыру процесі әдеттегі сабаққа қарағанда көп уақытты қажет етеді. Бұл форма оқушылардың барлық санаттары үшін қолайлы және ыңғайлы: колледж оқушылары үшін және студенттер, магистранттар, екінші жоғары білім және қосымша білім алатын жұмыс істейтін азаматтар үшін, кәсіби дайындық үшін және т.б. Онлайн сабақтар мүмкіндігі шектеулі студенттерге, сондай-ақ шалғай аудандарда тұратын студенттерге сапалы білім алуға мүмкіндік береді.

Қашықтықтан оқыта отырып, оқушының алған білімінің нәтижесін бағалау немесе күнделікті оқушы қандай деңгейде білімге қол жеткізіп жатыр деген сауалда әрбір адамзатты толғандырады. Осы тұрғыда критериалды бағалаудың қашықтықтан оқытудағы тиімділігі және жолдары деген ойға тоқталып өтсек.

Критериалды бағалау кезінде оқушылардың үлгерімі алдынала белгіленген критерийлердің (Р.Ю.Глейзер енгізген) нақты жиынтығының көмегімен өлшенеді. Бұл нормаға негізделген бағалаудан өзгеше деуге әбден болады. Нормаға негізделген бағалау кезінде оқушылардың үлгерімі олардың сыныптастарының үлгерімімен салыстырылып қойылады. Критериалды бағалау жүйесі қалыптастырушы бағалау мен жиынтық бағалауды қамтиды.

Күнделікті сабақтың өн бойында жүретін бағалау қалыптастырушы бағалау. Бұл бағалаудың түрі оқу үдерісінің ажырамас бөлігі болып табылады және оқушылардың дағдыларының қалыптасу және білімді меңгеру деңгейін байқатады, оқудағы қиындықтарды анықтауға, оқу бағдарламасындағы белгіленген оқу мақсаттарына қол жеткізуге көмектеседі.

Сонымен қатар оқушылар мен оқытушы арасындағы кері байланысты қамтамасыз етеді, балл не баға қоймастан оқу үдерісін түзетіп отыруға мүмкіндік береді.

Қалыптастырушы бағалаудың негізгі функциялары:

- қалыптастыру – тәжірибе жүзінде құндылықтар жүйесін белгілеу, қалыптастыру және бекіту;
- ынталандыру – оқушының күтілетін нәтижеге қол жеткізуі, тиімді түрде алға ілгерілеуі үшін қолайлы жағдай жасау;
- уәждеу – оқушылардың бойында оқуға және нәтижеге қол жеткізуге деген ынтаныояту.

Олай болатын болса, қазіргі таңда қашықтықтан оқыту барысында оқушыларымызды бағалау тиімді болды ма? Біріншіден оқытушы тарапынан әр баланың орындаған тапсырмасын көре отырып, жеке кері байланыс, түзетімдер енгізу кеңінен қолданылды деуге болады, себебі онлайн режимінде асинхронды қатынас жүзеге асырылады. Бұл дегеніміз баланың қаншалықты білімді игерді немесе бойында құндылық пен қажетті дағдының қалыптасқаны диалогтық қатынаста көрініс табады. Оқушы өзінің әлі де түзетімдер енгізуді қажет ететін тұстарын, тез арада өзгертуге мүмкіндік алады. Бұдан шығатын қорытынды қалыптастырушы бағалаудың бірінші функциясының орындалғанын байқатады.

Сонымен қатар оқушыны алға жетелеу мақсатында үнемі сындарлы және тиімді пікір білдіру қажет немесе қолайлы жағдай туғызған жөн. Мысалы, онлайн режимінде отбасында оқушыға ата-ана тарапынан қолдау, мадақтау берілсе немесе оқытушы тарапынан позитивті көңіл-күй сыйлай отырып, ашық пікір айтылып, жазылып және тапсырманың орындалуына қажетті дәрежедегі уақыт берілсе... Нәтижесінде қалыптастырушы бағалаудың екінші функциясы, яғни оқушыны ынталандыру жүзеге асырылғандығы байқалады және оқушыда алға қарай жылжу көрсеткішін көруге болады.

Кезкелген адамзаттың бойында қандай да бір іс-әрекетке ынта болмаса, нәтиже болмайтындығы немесе сапасыз нәтиже болатындығы анық. Осы тұрғыда оқушыларымызда тапсырманы орындауда немесе жаңа білімді, дағдыны игеруде ынтасын оятуымыз қажет, яғни уәжін өсіре алуымыз қажет. Педагог оқушының ішкі уәжін өсіруге мүмкіндік беретіні белгілі. Яғни педагог әсер етуші сыртқы фактор ретінде десем, артық емес. Яғни оқытушы дайын білімді бермей, керісінше оқушы ізденетіндей білім беруі қажет. Айталық, онлайн режимі кезінде бала ақпараттық құралдарды қолдана отырып, берілген тапсырманы өз бетімен іздене отырып, жұмыс жасаса, оның сабаққа деген ішкі қызығушылығы өсе бастайды. Сонымен қатар педагог сабақты тек қана қашықтықтан оқытудың ватсап желісін қолданып қоймай, бейнечат, zoom т.с.с. қатынас бағдарламаларын қолданып өтетін болса, оқушыда ынта, ізденіс пайда болады. Бұл қалыптастырушы бағалаудың үшінші функциясының орындалуының бір мысалы деуге болады. Неғұрлым оқушыға қолдау, жігерлендіру, тиімді ұсыныс беру, әдіс-тәсілдерді таңдай отырып, онлайн режимінде сабақ жүргізілсе, нәтиже болатыны сөзсіз.

Алайда уақыт өте келе оқудың барлық кезеңдерінде оқушылар сабақ барысында жеке жұмыс істеуге қарағанда, оқытушы қолдау көрсеткен жағдайда көп жетістікке жетіп жүргеніне көз жеткізуі қажет. Мұны орындаудың ең тиімді жолы жеке оқушыларға жүйелі түрде кері байланыс ұсынып, тиісті, күрделілігі жоғарырақ мақсат қою болыптабылады.

Жоғарыда айтылғандардың барлығын қорытындылай келе, онлайн сабақтар түрінде оқыту формасы заманауи, қызықты және сұранысқа ие, студенттердің уақыты мен қажеттіліктеріне сәйкес келеді деп қорытынды жасауға болады. Ақпараттық-коммуникациялық технологияларды дамытумен онлайн сабақтар білім беру қызметінің барлық салаларына табысты интеграцияланатын болады.

Тағыда ең маңыздысы қашықтан оқыту қазіргі заман талабы болса, оны ұйымдастыруда педогог-ұстаздардың біліктілігі жоғары, зияткерлік және кәсіби деңгейі жоғары деңгейде дамыған болуы өте маңызды!

Әдебиеттер

1. Абдуллаев С. Г. Оценка эффективности системы дистанционного обучения // Телекоммуникации и информатизация образования. – 2007. - N 3. - С. 85-92.
2. Аверченко Л. К. Дистанционная педагогика в обучении взрослых // Философия образования. - 2011. - № 6 (39). - С. 322-329.
3. Ахметова Г.Б. Методология и технология формирования сетевой готовности будущих специалистов. – Алматы, 2009. – 270 с.
4. Есполов Т.Е., Кунанбаева С.С., Курманалина Ш.Х., Моминбаев Б.К., Нургалиева Г.К., Сулеев Д.К. Педагогическая технология информатизации образования. – Алматы: РЦИО, 2002. – 268с.
5. Полат Е.С. Дистанционное обучение. - М. Владос, 1998-192 с.
6. Тажигулова А.И. Педагогическая методология и технология информатизации среднего образования. – Алматы, 2009. – 280 с.
7. <https://bilimdinews.kz/?p=97396> Білімді ел сайты.

Иманова А.М.,

Информатика пәнінің оқытушысы

«Қайнар» колледжі

ЦИФРЛАНДЫРУ ЖӘНЕ БІЛІМ БЕРУ ҮРДІСІ. ҚАШЫҚТЫҚТАН ОҚЫТУ ШЫНДЫҚТАРЫ

Елбасымыз айтып кеткендей, Н. Ә. Назарбаевтың «Қазақстанның үшінші жаңғыруы: жаһандық бәсекеге қабілеттілік» атты барша отандастарымызға арнаған Жолдауында «Цифрлық Қазақстан» бағдарламасын жүзеге асыруды тапсырған болатын. Экономикамыздың әр саласы әлемдік өсімінің лайықты деңгейге жетуін қамтамасыз ететін, жеделдетілген технологиялық жаңғыртылу басымдығына көшуімізді айқындап берді.

XXI ғасыр-адамзат қоғамының барлық салалары жоғары технологияларға негізделген ақпараттандыру заманы. Бүгінгі төртінші өнеркәсіптік революция цифрлы қоғамды қалыптастырып отыр. Технологиялық және инфрақұрылымдық тұрғыдан дамудың жаңа кезеңі басталды: экономика салаларын индустрияландыру кезінде өнеркәсіптік манипуляторларды, роботты техниканы, әртүрлі техникалық құралдар мен компьютерлендірілген жүйелерді кеңінен қолдануға негізделген өндірістерді ашумен қатар, цифрлы технологияларды жаппай қолдану жоғары экономикалық өсуді қамтамасыз етудің қуатты факторы болып табылады. Қазіргі таңда, «Жасөспірімдердің IT бағытындағы шығармашылық қабілеттерін сараптау арқылы дамыту әдістемесі» тақырыбындағы ғылыми-зерттеу жобасы туралы айта кетейін. Жоба аясында Инженерия факультеті, «Компьютерлік ғылымдар» және «Компьютерлік инженерия» кафедраларының оқытушылары мен ақпараттық жүйелер мамандары Компьютерлік графика және мультипликация; Интернет-технологиялар; Компьютерлік ойындарды әзірлеу бағыттары бойынша біліктілік арттыру курсынан өту үстінде. Біз келісім-шарт жасасқан Ресей Федерациясы, Ю.А.Гагарин атындағы СМТУ-нің АРТЕСН оқу орталығының жанынан құрылған «Балалар компьютер мектебі» ТМД мемлекеттеріндегі теңдесі жоқ, 7 жастан бастап оқыту әдістемесі мен бағдарламалары бойынша 20 жылдан астам тәжірибесі бар бірден-бір орталық. Қазақстан аймақтары бойынша мектеп жасындағы (7-17 жас аралығы) балалардың IT-білім деңгейін жоғарылату, шығармашылық қабілеттерін дамыту және жаңа бағдарламалық білім серпілісін беру арқылы болашаққа ынталандыру үшін жасөспірімдерге онлайн-режимде тегін курстар ұйымдастыру мақсатында заманауи IT-білім мен дағдыларды меңгеріп, сертификатталған оқытушылар мен мамандарымыз Қазақстан аймақтарының мектеп мұғалімдері мен оқушыларына онлайн-режимде сабақ жүргізеді»- деп, жоба туралы жан-жақты айтты. Оқытудың жаңа ақпараттық-коммуникациялық технологияларын меңгеру- қазіргі заман талабы.

Қазіргі қоғамдағы білім жүйесін дамытуда ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың маңызы зор. Білім беруді ақпараттандыру және пәндерді ғылыми – технологиялық негізде оқыту мақсаттары алға қойылуда. Ақпараттандыру технологиясының дамуы кезеңінде осы заманға сай білімді, әрі білікті педогог мамандарды қалыптастыру білім беру ұйымдарының басты міндеттерінің бірі. Ақпараттық құзыреттілік- бұл жеке тұлғаның әртүрлі ақпаратты қабылдау, табу, сақтау, оны жүзеге асыру және ақпараттық-коммуникациялық технологияның мүмкіндіктерін жан-жақты қолдану қабілеті.

Білім алушылардың түпкілікті құзіреттіліктері – білім берудің жаңа нәтижелері. Оқу нәтижесінде өзгермелі жағдайда меңгерген білім, білік, дағдыны тәжірибеде қолдана алу қабілеті болып табылатын жаңа сапа. Ақпараттық құзіреттілікті қалыптастырудың басты мақсаты – білім алушыларға ақпаратты беру, түрлендіру және оны қолдану білімдерімен қаруландыру, олардың компьютерлік технологияны өз қызметтеріне еркін, тиімді пайдалана алу қабілеттерін қалыптастыру.

Ақпараттық-коммуникативтік технология жағдайындағы жалпы оқыту үрдісінің функциялары: оқыту, тәрбиелеу, дамыту, ақпараттық болжамдау және шығармашылық қабілеттерін дамытумен анықталады.

Оқытудың ақпараттық-коммуникативтік және интерактивтік технологияларының бағыттары:

- электронды оқулықтар;
- телекоммуникациялық технологиялар;
- мультимедиалық және гипер мәтіндік технологиялар;
- қашықтан оқыту (басқару).
- Ақпараттық-коммуникативтік технологияны оқу-тәрбие үрдісіне енгізуде

мұғалім алдына жаңа бағыттағы мақсаттар қояды:

- Өз пәні бойынша оқу-әдістемелік электронды кешендер құру;
- Әдістемелік пәндік Web –сайттар ашу;
- Жалпы компьютерлік желілерді пайдалану;
- Бағдарламалау ортасында инновациялық әдістерді пайдаланып, бағдарламалықсайттар, құралдар жасау. (мультимедиалық және гипер мәтіндік технологиялар).

▪ Қашықтан оқыту (Internet желісі) барысында өздігінен қосымша білім алуды қамтамасыз ету.

Оқыту құралдарының біріне тоқталсақ-электрондық оқулық. Ол білім алушыларды даралай оқытуда жаңа информацияларды жеткізуге, сондай-ақ игерілген білім мен біліктерді тесттік бақылауға арналған программалық құрал. Білім беру жүйесінде электронды оқулықтарды пайдаланып, үлкен табыстарға жетуге болады. Электронды оқулықтарды пайдалану барысында оқушы екі жақты білім алады: біріншісі-пәндік білім, екіншісі-компьютерлік білім. Электронды оқулықтарды пайдалану білім алушының өз бетінше шығармашылық жұмыс жасауына, теориялық білімін практикамен ұштастыруына мүмкіндік береді. Электронды оқулық арқылы білім алушы көптеген қосымша материал ала алады, осы алған мәліметтерін компьютерден көргендіктен есінде жақсы сақтайды, өз бетінше жұмыс жасау қабілеті қалыптасады. Осылайша жас ұрпақты оқытуда инновацияны пайдаланудың – шығармашылық жетістіктің негізгі көзі болып табылады.

Электрондық оқулықпен оқытудың негізгі мақсаты-оқыту үрдісін үздіксіз және толық деңгейін бақылау, сонымен қатар ақпараттық-ізденіс қабілетін, шығармашылық қабілетін дамыту. Мұның тиімді жағы: электронды оқулықта әр сабаққа арналған бейне көрініс, анықтама сөздік, диктант, тест тапсырмаларын, қайталау сұрақтарын пайдалана аламыз. Электронды оқулықты қолдану арқылы сабақта техникалық құралдарды, дидактикалық материалдарды қолдану тиімділігі, білім алушының пәнге қызығушылығы, білім, білік, дағды деңгейін қалыптастыруы, білімнің тереңдігі, тексеру түрлері, бағалауы, практикалық дағдыларды игеруі артады. Білім алушылардың өздері де алынған ақпаратты көшіріп алып, онымен өз ыңғайына қарай жұмыс істей алады.

Педагог үшін нәтижеге жету білім алушысының білімді болуы ғана емес, білімді өздігінен алуы және алған білімдерін қажетіне қолдану болып табылады. Бүгінгі бала- ертеңгі

жаңа әлем. Бүгінгі күні ақпараттар ағымы өте көп. Ақпараттық ортада жұмыс жасау үшін кез келген педагог өз ойын жүйелі түрде жеткізе алатындай, коммуникативті және ақпараттық мәдениеті дамыған, интерактивтік тақтаны пайдалана алатын, онлайн режимінде жұмыс жасау әдістерін меңгерген мұғалім болуы тиіс. Заман талабына сай жаңа технология әдістерін үйрету, бағыт-бағдар беруші – ұстаздарымыз. Білім алушылардың жаңа тұрмысқа, жаңа оқуға, жаңа қатынастарға бейімделуі тиіс. Осы үрдіспен бәсекеге сай дамыған елдердің қатарына ену ұстаздар қауымына зор міндеттер жүктелетінін ұмытпауымыз керек.

Қазіргі таңда тұжырымдамалық түрде білім беру жүйесі негізгі үш бағыт бойынша жүргізілуде:

- білім беру үдерісін цифрландыру;
- цифрлық білім беру контент;
- білім беруді басқаруды цифрландыру.

Қазақстанда колледжде білім беруді цифрландыру оны реформалау үрдісіндегі басты тенденциялардың бірі болып табылады. Қазіргі кезде онлайн оқытулар мен виртуалды зертханалар әрбір қатысушыға икемді және жеке көзқарасы болуын қамтамасыз етіліп отыр. Оқу үрдісі әрбір білім алушының идентификаторымен байланыстырылатын болады, бұл бағалау және бағаларды қалыптастыруға мүмкіндік береді.

Колледжді де цифрландыру осы үрдіске қатысатын барлық оқушыларға, олардың ата-аналарына, мұғалімдеріне, білім беру жүйесінің әкімшіліктеріне ыңғайлы және тиімді құралдарды жасауды білдіреді. Сонымен қатар, оқу үдерісін цифрландыру, адамның адамдық қарым-қатынасының оңтайлы теңгерімі және виртуалды ортада нақты және цифрлы әлемді синтездеудің бір түрі болып табылады. Қазіргі кезде халықтың өмір сүру сапасын жақсартатын цифрлық платформа құру мақсатында «Цифрлік Қазақстан -2020» Елбасы ұсынған бағдарламаны жүзеге асырудамыз.

XXI ғасырдың икемділігі мен құзыреттілігіне келсек, олар бастауыш мектептен бастап барлық білім беру қызметінде қалыптастырылуы керек. Білім беруді цифрландыруды, атап айтқанда жалпы білім беру жүйесінің іске асуының кейбір аспектілеріне тоқталатын болсақ, онлайн-ресурстарын құру және пайдалану үдерісі белсенді түрде жүргізілуде. Онлайн курстардың бірыңғай платформасы - баршаға ақпараттық ағындарға жылдам бейімделуге, ақпаратты бағалауға, ерекше жағдайларда шешімдер қабылдауға, бір сөзбен айтқанда, XXI ғасырдағы дағдыларды игеруге мүмкіндік береді. Заманауи білім берудің негізгі бағыттарының бірі - желілік қызмет, әлеуметтік желілерді білім беру ресурстары ретінде пайдалану және шеберлік сабақтарын өткізу, тренингтер, вебинарлар. Желілік технологияларды қолданумен цифрлы білім берудің типтік ерекшеліктері - бұл икемділік, ұтқырлық, өндіріс қабілеттілігі, диалогтық және интерактивтілік, медиа ағындарды қабылдауға бағдарлау болып табылады.

Білім сферасындағы цифрландырудың ең басты міндеті – білім беру сапасын арттыру, яғни халықаралық дейгейде әртүрлі салаларда, оның ішінде «жасанды интеллект» және «ауқымды деректер» жасау саласында бәсекеге қабілетті жеке тұлға дайындау. Білім беру саласы – бәріміз үшін өте маңызды тақырып. Ұлттың болашағы білім-ғылыммен қаруланған келешек ұрпақтың қолында екені айтпаса да түсінікті. Электронды журналдар мен күнделіктер жүйесі еліміздің барлық мектептерінде енгізілген. Кез келген ата-ана ғаламтор арқылы сол жүйеге кіріп, баласының үлгерімін қадағалай алады. Барлық мектеп жүйеге құпия сөз және логин арқылы кіреді. Әр оқу жылына бір рет сабақ кестесі бекітіліп, автоматты түрде барлық тоқсанға қойылады. Мұғалім сабақ кестесіне сәйкес электронды журналға баға қояды. Баға автоматты түрде оқушының күнделігіне түседі. Жүйеде үйге берілген тапсырма да көрініп тұрады. «Базалық цифрлы дағдыларға» персоналдық компьютер мен ноутбукты, мобильдік құрылғылар мен интернет желісін қолдануды жатқызуға болады. «Электронды үкімет және электрондық мемлекеттік қызметтер» дағдысы бойынша үйден шықпай «онлайн» электрондық мемлекеттік қызмет алу мүмкіндігі бар. Мектепке оқушыларды қабылдауға, басқа мектепке ауысуға байланысты өтініштерді ата-ана онлайн бере алады. Жоғалтып алған құжаттардың дубликатын беру үшін де мемлекеттік қызмет «онлайн» түрде көрсетіледі.

Бүгінгі таңда «Цифрлыландыру және білім беру үрдісі. Қашықтықтан оқытудың шындықтары» жүзеге асып отыр. Қазіргі таңда әлем бойынша қашықтан оқыту үрдісін қолға алды. Қашықтықтан оқыту барысында мектеп, колледждер, жоғарғы оқу орындары да, ұстаздар, оқушылар, студенттер онлайн режимінде және де «Edus» платформасымен сонымен қатар, қашықтықтан оқыту «Zoom» бағдарламасы арқылы күнделікті сабағымызды өткізудеміз. Қазіргі таңда, қашықтықтан оқыту үрдісі өте жақсы көрсеткіште дамыған. Қорыта айтқанда, білім беру жүйесін цифрландыру арқылы ақпараттық-коммуникациялық технологияларды тиімді қолдана білу қажет. Мұғалім үшін сапалы білім беруге жеткізер жол. Білім алушылардың жан-жақты бәсекеге қаблетті «тұлға» болып қалыптасуына тигізер үлесі зор.

Қолданылған әдебиеттер:

1. Черемисин А.Г. Интернетті дамыту — ақпараттық қоғамдағы білім. // Білім берудегі инновациялар.-2005. -№5. –П.36-40.
2. Zoom Video Communications Википедия ашық энциклопедиясы.
3. Соловьева Т.А. Болашақ мұғалімдердің пәнді дайындаудағы қашықтықтан оқыту технологиясы
4. Сергиенко И.В. Қашықтықтан оқыту процесін модельдеу негіздері. // Білім берудегі инновациялар. — 2005.-№2. — S.43-53
5. Зенкина С.В., Чернеби Е.В. Электрондық оқытуды құру үшін мұғалімдердің АКТ-ты пайдалануы.

Койшибаева С.А., преподаватель СД,

Хромтауский горно-технический высший колледж, г.Хромтау, Актыобинская обл.

Koishibaeva S. A., teacher of SD,

Khromtau Mining and Technical Higher College, Khromtau

S.Samal_A@mail.ru

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ТРЕНАЖЁРА FORWARD ПОГРУЗОЧНО-ДОСТАВОЧНОЙ МАШИНЫ ATLAS COPCO SCOOPTRAM ST1030 НА УРОКАХ ГОРНОГО ОДЕЛА

В статье рассматривается использование тренажера погрузочно-доставочной машины на уроках специальных дисциплин.

Ключевые слова: образовательное пространство, цифровые образовательные ресурсы, тренажер, ПДМ.

USING THE FORWARD SIMULATOR OF THE ATLAS COPCO SCOOPTRAM ST1030 LOADING AND DELIVERY MACHINE IN MINING LESSONS

Использование в учебном процессе цифровых образовательных ресурсов (ЦОР) стало делом обычным и необходимым. Система ЦОР включает в себя электронные учебники, учебные пособия, учебно-наглядные пособия, самоучители, практикумы, тренажеры. Особое место в ряду ЦОР занимают тренажёры – программы, предполагающие многократное выполнение обучающимися заданий для закрепления полученных знаний, доведения формируемых навыков до автоматизма.

Из собственного опыта хочется отметить, что использование интерактивных тренажеров на занятиях горного дела не только позволяет повысить эффективность преподавания, но и более рационально и экономно использовать время и силы преподавателя специальных дисциплин.

Тренажер Forward погрузочно-доставочной машины Atlas Copco Scooptram ST1030 может использоваться на всех этапах формирования, совершенствований знаний,

умений и навыков учебных действий. При этом на данном тренажере могут выполняться различные функции: включение ПДМ, вождение, маневрирование, погрузка и разгрузка породы, подъем ковша и задний ход.

Тренажер Forward погрузочно-доставочной машины AtlasCopco Scooptram ST1030 предназначен для обучения операторов погрузочно-доставочной машины, предназначенной для применения в шахтных условиях, подземной эксплуатации, в очистном пространстве и в горных выработках.

Погружение в виртуальную реальность поможет в подготовке машинистов погрузочно-доставочных машин. В Хромтауском горно-техническом высшем колледже по проекту «Жас маман» разработанный в соответствии с поручением Первого Президента Республики Казахстан Н.А. Назарбаева, данного на торжественной церемонии открытия Года молодежи 23 января 2019 года появился новый тренажер-симулятор **Тренажер Forward погрузочно-доставочной машины AtlasCopco Scooptram ST1030**, имитирующий работу ПДМ.

Тренажер-симулятор дает возможность довести навыки управления погрузочно-доставочными машинами до автоматизма. Благодаря подвижной платформе, экранам, имитирующим обзор шахты из кабины ПДМ на 360 градусов, а также аудиосистемам, передающим звуки реально работающей под землей машины на всех режимах, симулятор максимально реалистично воспроизводит условия производственной подземной площадки.

При выполнении практических работ студент **должен:**

- пройти инструктаж по безопасности труда и пожарной безопасности в лаборатории;
- ознакомиться с правилами техники безопасности при работе на стенде.

Получить у преподавателя и мастера ПО разрешение на включение тренажера.

Выполнять только запланированную практическую работу. После проведения необходимых работ привести стенд в исходное положение. При завершении практической работы навести порядок на учебном месте и сдать его мастеру.

Запрещается:

Проводить какие-либо практические, ремонтные и регулировочные работы (за исключением предусмотренных в регламенте практических работ) на включенном стенде.

Оставлять без наблюдения включенный тренажер. Проводить практические работы на неисправном тренажере. Эксплуатировать стенд при неисправной электрической поводке.

Проводить любые работы и измерения с использованием открытого огня в непосредственной близости от тренажера. Располагаться или располагать посторонние предметы рядом с подвижными элементами тренажера.

Далее получив задание, студенты знакомятся с целью, задачами и основными теоретическими положениями, а затем приступают к выполнению практической работы.

Новый тренажер создает реалистичную картинку подземных горных выработок и дает возможность студенту приобрести те трудовые навыки, которые он успеет получить за время обучения по специальности «Подземная разработка месторождений полезных ископаемых».

Симулятор позволяет отточить все манипуляции с техникой: от посадки в ПДМ до выхода в горные выработки, от навыков управления до моделей поведения в чрезвычайной ситуации. Я считаю, что этот тренажер — очередной шаг к повышению производительности труда и безопасности. Обучаться на симуляторе будут все студенты 2-4 курса, кто поступил в Хромтауский горно-технический высший колледж по специальности 0705000 «Подземная разработка месторождений полезных ископаемых».

Сначала будущие машинисты ПДМ изучат теорию. Закреплять знания и приобретать новые навыки они будут на тренажере. В завершение обучения слушатели отправятся на учебный подземный полигон, где сядут на настоящие машины. Уже в реальных условиях они отработают полученные навыки на погрузочно-доставочной машине. Уверен, с тренажером-симулятором обучение будет более эффективным, да и информация будет восприниматься совсем по-другому. До конца года на новом оборудовании пройдут обучение две-три группы техников-технологов.

Заклучение

Тренажер Forward погрузочно-доставочной машины AtlasCorpo Scooptram ST1030 позволяет студентам обучиться как высококвалифицированный специалист в области вождения погрузчика.

Студенты могут после завершения колледжа приобрести дополнительную квалификацию. Интерактивный учебный тренажер предназначен для специализированных учреждений, осуществляющих подготовку водителей спецтехники, в том числе погрузочно-доставочных машин.

The Atlas Copco Scooptram ST1030 Forward loader simulator allows students to train as a highly qualified specialist in the field of loader driving.

Students can acquire additional qualifications after completing college. The interactive training simulator is designed for specialized institutions that train drivers of special equipment, including loading and delivery vehicles.

Библиографический список:

1. Игумнов, С. Г. Водителю погрузчика / С.Г. Игумнов. - М.: ДЕАН, 2011. - 184 с.
2. Погрузчики Мира. Справочник. Выпуск 11 / М.И. Грифф и др. - М.: Издательство Ассоциации строительных вузов, 2005. - 248 с
3. Руководства по эксплуатации тренажера Forward погрузочно-доставочной машины AtlasCorpoScooptramST1030

Нұрқабыл Г.Ж., педагогика ғылымдарының магистрі
ШЖҚ «Жоғары көлік және коммуникация колледжі» МҚК, Нұр-Сұлтан қ.
Нұрқабыл Г.Ж., Master of Pedagogical Sciences
Higher College of Transport and Communications, Nur-Sultan City
Totty25@mail.ru

ЦИФРЛЫҚ БІЛІМ БЕРУ – ЗАМАН ТАЛАБЫ

Бұл мақалада студенттердің қоғамдағы ақпараттық негіздерінің қалыптасу формалары, ондағы цифрлік технологиялардың тиімділігі, қабілетке бейімділігі қарастырылады. Қашықтықтан оқыту жүйесіндегі цифрлы технологияның қауіпсіздік шараларын арттыру мәселелері сөз етіледі.

Түйінді сөздер: цифрлік сауаттылық, цифрлі технология, білім беру тенденциясы, қашықтықтан оқыту бағдарламасы.

DIGITAL EDUCATION IS A MODERN REQUIREMENT

This article considers the forms of formation of the information base of students in society, the effectiveness of digital technologies in them, the propensity for ability. The issues of improving the security measures of digital technology in distance learning will be discussed.

Keywords: digital literacy, digital technology, educational trends, distance learning programs.

Цифрлік сауаттылық - бұл адам өмірінің барлық салаларында цифрлік технологияларды сенімді, тиімді қолдануға дайындық болмаса соған деген ынталандырушы қабілет. Аталған технологияны қолдану арқылы халықтың өмір сапасын арттыруға жол ашамыз. Сондықтан да, ХХІ ғасырдың ең ауқымды тақырыптарының бірі де осы – ақпараттық қоғамды цифрландыру.

Шын мәнінде, адамзат қауымы жыл санап емес, ай санап, тіпті апта мен күн санап цифрландыру заманының сиқырлы әлеміне көшіп барады. Цифрландыру технологиялары – бұрын-соңды адамзат бастан кешпеген ғажайып әлемнің жаңа құралдары іспеттес. Яғни,

қазіргі таңда бұл технологиялар жасақталу үстінде. Олар қазірдің өзінде біз тамсанып айта беретін ақпараттық технологиялардың өзін жолда қалдыра бастады.

Бүгінгі таңда тұжырымдамалық түрде білім беру жүйесі негізгі үш бағыт бойынша жүргізілуде:

- ✓ білім беру үдерісін цифрландыру;
- ✓ цифрлық білім беру контенті;
- ✓ білім беруді басқаруды цифрландыру [1, б.27].

Елімізде білім беруді цифрландыру оны реформалау үрдісіндегі басты тенденциялардың бірі болып табылады. Болашақ білім беру ұйымдарының көрінісі көбінесе барлық пәндердің жинақталған білім беру жүйесіне біртіндеп көшуімен байланысты. Менің мұндағы айтпағым, онлайн оқулықтар мен виртуалды зертханалар, ашық білім беру мазмұны, әрбір қатысушыға икемді және жеке көзқарас тудыра алуы қажет. Ұй тапсырмаларын білім алушылар онлайн режимінде бірге жұмыс істей алады. Оқу орындарындағы кітапханалар ақпараттық және компьютерлік орталықтарға айналды. Оқу үрдісі әрбір білім алушының идентификаторымен байланыстырылатын болады, бұл бағалау және бағаларды қалыптастыруға мүмкіндік береді.

Бұл жөнінде Елбасымыз Н.Ә.Назарбаев 2017 жылы 31 қаңтарда жариялаған «Цифрлы Қазақстан» атты Жолдауында Қазақстан үшін жаңғыруға қажетті бағдарлама керектігін басып айтты. Жолдауда Елбасымыз: «...Біз цифрлық технологияны қолдану арқылы құрылатын жаңа индустрияларды өркендетуге тиіспіз. Бұл маңызды кешенді міндет. Елде 3D -принтинг, онлайн-сауда, мобильді банкинг, цифрлық қызмет көрсету секілді денсаулық сақтау, білім беру ісінде қолданылатын және басқа да перспективалы салаларды дамыту керек. Бұл индустриялар қазірдің өзінде дамыған елдер экономикаларының құрылымын өзгертіп, дәстүрлі салаларға жаңа сапа дарытты. Осыған орай, Үкіметке «Цифрлы Қазақстан» жеке бағдарламасын әзірлеуді және қабылдауды тапсырамын. Цифрлық индустрияны дамыту басқа барлық салаларға серпін береді. Сондықтан Үкімет ІТ саласын дамыту мәселесін ерекше бақылауда ұстауға тиіс» [1, б.3], - деп халықаралық бағыттағы бағдарламаның артықшылықтарына ерекше тоқталып өтті.

Жолдауда көрсетілгендей «Цифрландыру» мәселесінің негізгі 5 қағидасындасының 4-інші түрінде: «Адам капиталын дамыту» мәселесін көтерді. Бұл бағыт бойынша «білім экономикасына» көшу үшін креативті қоғам құру қолға алынсын деген идеялар айтылды.

«Адами капитал» ұғымын алғаш рет ғылыми ортаға енгізген Нобель сыйлығының иегері, экономист Теодор Шульц терминге «Адам бойындағы барлық қабілет туа бітеді немесе өмірлік дағдымен қалыптасады. Тиісті қаржы бөлу арқылы дамытылатын адам бойындағы туа және жүре қалыптасқан құнды қабілеттерді адами капитал дейміз» [2, б. 12], - деген анықтама береді.

Ендеше капитал дегеніміз – табыс әкелетін құндылық. Табыс әкелмеген кез келген байлық капитал бола алмайды. Демек, адами капиталға айналмаған жан бәсекелестікке қабілетті болмайтындығы онсыз да түсінікті жайт.

Адам капиталын дамыту үшін Қазақстанда сапалы кадрлық әлеует құру керек. Сол себепті, «Цифрлы Қазақстан» бағдарламасында орта, техникалық жәнекәсіби, жоғары білімберуде цифрлық сауаттылықты арттыру шаралары қарастырыла бастады. Оған төмендегідей ерекшеліктер кіріктіріледі:

- ✓ білім алушыларға арналған бағдарлама роботты техника, виртуалдышындық, 3D принтинг және басқа пәндермен толығады;
- ✓ талантты жастарды дамыту және қолдау мақсатында тұрақты түрде хакатондар, олимпиадалар мен конкурстар ұйымдастырылады;
- ✓ роботты техника мен бағдарлама бойынша түрлі үйірмелер ашылады;
- ✓ елді мекендерде тұрғындар, оның ішінде жұмыссыздар, сұранысқа ие цифрлық машықтарға оқытылатын болады [3, 10.б].

Цифрландыру үрдісінің тиімді әрі пайдалы жақтары өз нәтижесін де көрсетіп жатыр. Бүгінгі әлемдік деңгейде орын алып жатқан «Covid-19» пандемиясының әсерінен елімізде оқу

орындарының барлығы дерлік қашықтықтан білім алуға. Соған сәйкес цифрлы білім алу жүйесі қарқынды түрде жүргізілуде.

Соңғы 10 жылдықта білім беру ұйымдарында жаппай енгізілген электронды күнделік, электронды кітапхана білім алушылар мен ата-аналар үшін тиімді қызмет атқарып тұр. Қолданысқа енгізілген электронды журналдар мен күнделіктер ата-аналарға балаларының үлгерімін бақылауға, оқу бағдарламасы мен үй тапсырмалары туралы ақпарат алуға мүмкіндік береді. Өңірде онлайнсабақтар секілді жаңашыл үрдістер шалғайда орналасқан аудандар мектептеріндегі мамандар жетіспеушілігі мәселесін шешу әлі де қарастырылуы қажет деп есептеймін. Тіпті, интернет байланысы әлі де жоқ ауылды-мекендер де қаншама. Десек те, қашықтықтан оқыту барысында кездесетін дәл мұндай қиыншылықтардың шешімі өз нәтижесін табуы тиіс. Өйткені, қоғамның дамуы тікелей ақпараттық технологияға негізделіп тұр.

XXI ғасырдың икемділігі мен құзыреттілігіне келсек, олар бастауыш мектептен бастап барлық білім беру қызметінде қалыптастырылуы керек. Білім беруді цифрландырудың, атап айтқанда жалпы білім беру жүйесінің іске асуының кейбір аспектілеріне тоқталайық. Соңғы уақытта жеке тапсырмалардан бастап тағайындалған құзыреттерді қалыптастыру үшін толық курстар мен модульдерге дейін ашық жалпы білім беру, жалпы дамудың онлайн-ресурстарын құру және пайдалану үдерісі белсенді түрде жүргізілуде. Онлайн курстардың бірыңғай платформасы баршаға ақпараттық ағындарға жылдам бейімделуге, ақпаратты бағалауға, ерекше жағдайларда шешімдер қабылдауға, бір сөзбен айтқанда, XXI ғасырдағы дағдыларды игеруге мүмкіндік береді.

Халық өмірінің әлеуметтік парадигмасын қайта цифрландыру, ол адамдардың ой өрісін кеңейтуге, жаңа білім алу мүмкіндігін ашады. Заманауи білім берудің негізгі бағыттарының бірі - желілік қызмет, әлеуметтік желілерді білім беру ресурстары ретінде пайдалану және шалғай шеберлік сабақтарын өткізу, тренингтер. Желілік технологияларды қолданумен цифрлы білім берудің типтік ерекшеліктері - бұл икемділік, ұтқырлық, өндіріс қабілеттілігі, диалогтық және интерактивтілік, медиа ағындарды қабылдауға бағдарлау.

Елбасының сөзінен шығатын қорытынды Қазақстан цифрлы болашаққа қарышты да нық қадам басуы керек. «Цифрлы Қазақстан» бағдарламасының шешуші мақсаты инновациялық экономиканы қалыптастыру, 2050 жылға қарай бәсекеге қабілетті 30 елдің қатарына қосылу және қоғам мен өндірісті жаңарту.

Білім сферасындағы цифрландырудың ең басты міндеті білім беру сапасын арттыру, яғни халықаралық дейгейде әртүрлі салаларда, оның ішінде «жасанды интеллект» және «ауқымды деректер» жасау саласында бәсекеге қабілетті ел жастарын дайындау.

Қазақстанның үшінші жаңғыруы аясында экономиканың жедел технологиялық дамуына жол ашып, цифрландыру мәселесіне ерекше ден қоюмаңызды стратегиялық міндет деп қабылдағанымыз жөн. Себебі, еліміздің болашағы тек қана дамыған әрі сапалы ұрпақ білімінде.

Библиографиялық тізім:

1. Қазақстанның үшінші жаңғыруы: жаһандық бәсекеге қабілеттілік. ҚР Президенті Н.Ә. Назарбаев Қазақстан Халқына Жолдауы. Егеменді Қазақстан, 2017. 21-30 б.
2. Қастер Сарқытқан. Адами капитал мамандық таңдаудан қалыптасады // President & Nalyq. 2018. 6-12 б.
3. Абай Асанкелдіұлы. Білім саласын цифрландыру мәселесі қаралды // Егеменді Қазақстан. 2018. 20 наурыз. 12 б.

Нурмышев К.К., преподаватель специальных дисциплин,
Актюбинский колледж транспорта, коммуникаций и новых технологий, г. Актобе

Нурмышев К.К., teacher of special subjects

Aktobe college of transport, communication and new technology, Aktobe City

kairat-7337@mail.ru

ЦИФРОВИЗАЦИЯ УЧЕБНОГО ПРОЦЕССА – ОСНОВНЫЕ ПРЕИМУЩЕСТВА И НЕДОСТАТКИ

Рассматриваются подходы к системе цифровизации образовательного процесса в учебных заведениях, проанализированы задачи внедрения цифровых технологий и их возможная реализация. Требование времени к изменению использования цифровых средств в профессиональной подготовке.

Ключевые слова: цифровизация, профессиональное образование, информационно-коммуникативные технологии, информационная среда в профессиональной образовательной организации.

DIGITALIZATION OF EDUCATIONAL PROCESS – THE MAIN ADVANTAGES AND DISADVANTAGES

Accesses to digital system of educational process in institutions are considered, tasks to introduction digital technologies and their possible realizations analyzed. Time demand to change using digital devices in professional preparation.

Keywords: digitalization, professional education, informational-communicative technologies, informational environment in professional educational organization.

Современные технологии уверенными темпами внедряются в нашу жизнь, уже нередко можно услышать понятие «Цифровизация» не только на научных конференциях, но и в повседневной жизни.

В то время как некоторые люди все еще спорят о пользе или вреде процесса цифровизации, во многих государствах тенденция внедрения современных технологий становится обыденностью, за которой надо успевать.

Цифровизация подразумевает полную автоматизацию процессов и этапов производства, начиная с проектирования продукта и заканчивая его поставкой к конечному потребителю, а также последующим обслуживанием продукта. Во время стремительного развития науки, многим корпорациям требуются сотрудники, владеющие специальными навыками готовые работать с новейшими технологиями на всех уровнях их производств. Решение этих проблем, несомненно, должно исходить из реорганизации процесса образования.

Реформа цифровизации образования заключается в оснащении образовательных учреждений качественным программным обеспечением, например, информационными системами, позволяющими получать доступ к образовательным ресурсам, результатам современных научных исследований и разработок, электронным научным библиотекам на различных языках мира. Однако для этого сначала необходимо обеспечить образовательные учреждения современной техникой, а именно, компьютерами с возможностью подключения к сети Интернет.

Цифровизация непосредственно связана с теми учебными инструментами, которые дают для школ, колледжей и университетов широкие возможности для обучения, ранее не доступные.

Наиболее выделяющимся из них можно считать онлайн-обучение, в состав, которого входят как смешанные формы обучения, т.е. совмещение просмотра лекционного видео в режиме онлайн и семинарских занятий в колледже, так и непосредственно онлайн-курсы – E-Преподаватель от SENSYS Engineering.

Отсюда можно сформулировать те задачи цифровизации, которые, скорее всего, должны быть поставлены перед учебным заведением:

- обучение и повышение квалификации самих педагогических работников по использованию цифровых технологий в образовательной деятельности;
- реализация цифровых технологий в образовательном процессе;

- предоставление для коллективного пользования цифровых ресурсов и доступа к ним в облачных ресурсах;
- обеспечение повышения уровня мотивации к профессиональному использованию цифровых технологий преподавателями и обучающимися;
- создание инновационных условий развития через внедрение цифровых технологий;
- оказание информационных и консультационных услуг по использованию цифровых и облачных технологий с неограниченными ресурсами;
- накопление, систематизация и распространение информации по использованию цифровых и облачных технологий.

Наиболее сильное развитие онлайн-обучение получило в Северной Америке (США, Канада), Западной Европе (большинство европейских стран), а также в Азии (Китай, Япония). Важно отметить, что развитие рынка онлайн-обучения в Восточной Европе намного меньше, чем в упомянутых ранее странах.

Тема цифровизации образования не просто так все чаще появляется в СМИ, Интернете и других источниках, цифровизация, несомненно, влияет на процесс и качество образования. Новые технологии, внедряемые в процесс образования, способны увлечь студентов гораздо сильнее, чем простые лекции.

Так как преимущества, которые дает цифровое образование, в мире уже исследованы и признаны.

Для формирования навыков использования цифровых ресурсов у учащихся требуется наличие высокоскоростного интернета; здания, оборудованные множеством точек доступа к беспроводной сети Wi-Fi в целях обеспечения непрерывного доступа к сети Интернет; устанавливается множество интерактивных панелей, имеющих связь с электронным журналом и дневником, а также с библиотекой электронных ресурсов; учебные заведения получают множество портативных гаджетов – компьютеров, ноутбуков и планшетов.

Современная формулировка обучения в корне отличается от старой. Цифровизация образования – именно так называется процесс перехода на электронную систему. Пока что, подробно говорить о будущих изменениях сложно, но уже сейчас можно сказать, что поменяется. Учебные материалы, планы, занятия, журналы и дневники – все это перейдет на онлайн-версии. Ученик сможет проводить уроки, не выходя из дома, по Интернету. Создадутся электронные ресурсы, из которых обучающийся найдет подробную информацию для занятий.

Учебные заведения будут оснащаться современными технологиями: компьютеры, планшетные панели. В каждом заведении проведут Интернет для доступа к информационному контенту. Учителям придется обучаться новой системе образования. Эта профессия полностью изменится.

Цифровизация подразумевает самостоятельное изучение материала. Педагог выступает в роли помощника, куратора, к которому придется обращаться лишь при необходимости.

Плюсы цифровой системы образования:

- *Приучение к самостоятельности.* Так как будущая система подразумевает самостоятельную работу, учащийся с детства поймет, что он сам должен стремиться к знаниям. Такое воспитание в дальнейшем сделает характер человека более твердым. Без излишней заботы педагогов ученик добьется более высоких результатов.
- *Отсутствие бумажной волокиты.* Учащимся приходится носить сразу несколько учебников и тетрадок, которые занимают значительное место и много весят в сумке. Нагрузка может быть такой сильной, что у ребенка будет болеть тело. Цифровое образование избавляет человека от горы бумаг и книг. В компьютере вместятся все учебники и пособия, а планшет заменит рабочие тетради.
- *Экономия.* Так как цифровизация избавляет от бумажных версий, родителям не придется тратить деньги на тетради, учебники, ручки и прочую канцелярию. Тем более, школьные принадлежности очень дорогие. Электронные версии необходимо будет заменять на новые только в случае поломки старой техники.

- *Упрощение работы педагогов.* Профессия учителя считается одной из самых сложных. На воспитание юных умов тратится много энергии и нервов. В цифровой системе работа учителя подразумевает лишь помощь. Педагог задает направление, по которому развиваются ученики. Учащиеся обращаются к нему лишь в спорных ситуациях.
- *Шаг в будущее.* Переход к цифровому образованию – это значимый этап к созданию Интернет-технологий. Сейчас наука развивается с большой скоростью, каждый день появляются новые структуры. Цифровизация обучения поможет учащимся лучше ориентироваться в информационном мире в будущем.

Недостатки онлайн-образования:

- *Риск отрицательного результата.* Эти изменения будут кардинальными. Нет возможности точно сказать: будет ли такое новшество положительным. Данная система применится впервые, поэтому сравнить с чем-то подобным не получится.
- *Отсутствие творчества.* Ученые доказали, что цветное оформление помогает человеку лучше запомнить информацию. Даже взрослым людям рекомендуется создавать свои записи с небольшими корректировками.

Это также способствует развитию творческих способностей. Однако информационные технологии исключают возможность проявить себя. Электронные версии носят «сухой» характер. Ребенок быстро привыкнет к скучному повествованию. Детское творчество заметно пострадает.

- *Снижение умственной активности.* Это явление можно наблюдать уже сейчас. Человеку нет нужды размышлять о чем-то, он перестал самостоятельно добывать информацию. Достаточно иметь доступ в Интернет, чтобы узнать необходимые сведения. Это приводит к ослаблению мыслительных способностей.
 - *Плохая социализация.* Когда ученик впервые приходит в школу, есть лишь малая вероятность, что там он встретит знакомого. Ребенок тут же попадает в другой социум, где никого не знает. В учреждении он получает не только знания, но и обретает друзей, учится взаимодействовать с обществом. Информационная система значительно снижает уровень социализации человека. Это повлияет на дальнейшее развитие личности.
- *Проблемы с физическим развитием.* Зрение и мелкая моторика изменятся в первую очередь. Длительное пребывание за экранами приводит к глазной усталости. Со временем, появятся: сухость; покраснение; раздражение; ухудшение зрения. В следующих поколениях уже вряд ли найдется человек с хорошим зрением. Однако, возможно, в будущем технологии станут более безопасными для детского развития. Работа с клавиатурой и планшетом приведет к изменению физиологии пальцев. Могут поменяться строение костей, суставов и мышц.
- *Абсолютный контроль.* Это относится к школьникам, педагогам и родителям. На каждого человека заводится личное дело, собирается подробная информация о семье. Это приведет к тотальному контролю общества. Если рассуждать на более низком уровне: ребенок не сможет ничего скрыть от взрослых. Раньше можно было спрятать дневник, исправить оценку, умолчать о замечании. В будущем такой возможности не будет, что плохо для детей. Это заметно ударит по самостоятельности. Когда ребенок сталкивается с проблемами, он пытается их решить сам, хоть и не правильными способами.
- *Функция педагогов.* После цифровизации понятие учителя будет полностью изменено. Профессионалов заменят роботы и виртуальные системы. Люди лишатся работы.

Оценить все плюсы и минусы такой системы, ее последствия будет возможно спустя десятилетия. Когда придет время, поменяется вся структура образования.

Хорошо это или плохо – решится спустя время.

Библиографический список:

1. Алексанков А.М. Четвертая промышленная революция и модернизация образования: международный опыт // Стратегические приоритеты. 2017. №1 С 53-69.

2. Бычкова Е.Н. Самый умный город. Как школы используют современные технологии? // Аргументы и факты. 2017 №4. С.20.

3. Государственная программа «Цифровой Казахстан» утверждена постановлением Правительства РК №827 от 12.12.2017.

4. Касторнова, В.А., Дмитриев Д.А. Информационно-образовательная среда как основа образовательного пространства // Вестник Самарского государственного технического университета. Серия: Психолого-педагогические науки. 2018. – № 2 (18). – С. 83-90.

5. Сидоров Г.С. Цифровой университет: применение цифровых технологий в современных образовательных учреждениях // ООО «Издательство СК ПРЕСС». 2017.

Оспанова А.М., гуманитарлық ғылымдар магистрі,
Қазтұтынуодағының жоғары сауда-экономикалық колледжі, Нұр-Сұлтан қ.
Оспанова А.М., master of Arts in humanities,
Higher trade and economic College of Kazpotrebsoyuz, Nur-Sultan City
asem.akkaliev@mail.ru

ҚАШЫҚТАН ОҚЫТУ ҮРДСІНДЕ АКТ ҚОЛДАНУДА ЦИФРЛЫҚ САУАТТЫЛЫҚТЫҢ МАҢЫЗЫ

Мен әркімнің цифрландыру мақсат емес екенін
Түсінуін қалаймын, ол жаһандық бәсекелестікке
Әкелетін біздің абсолюттік артықшылығымызға
Қол жеткізудің құралы.
Нұрсұлтан Назарбаев

Бүгінде жан-жақты цифрландыруды енгізу заман талабы болғандықтан еліміздің барлық салаларын цифрландыру күн тәртібінің басты тақырыптарының біріне айналды.

Цифрлік сауаттылық - бұл адамның өмірдің барлық салаларында цифрлік технологияларды сенімді, тиімді және қауіпсіз қолдануға қабілетті болуы және дайын болуы.[1]. Сондай-ақ, Цифрлік сауаттылық – көз ілеспес жылдамдықпен ағылып жатқан ақпараттық қоғамдағы қауіпсіздіктің негізі. [2]. Демек, ХХІ ғасырдың ең маңызды білімі!

Мәселен, өндірістегі цифрландыру өнім өндіру процесінен бастау алып, өндіріс кезеңдерін толық автоматтандыруды, өнімнің дизайнынан бастап, оны түпкілікті тұтынушыға жеткізумен аяқтауды, сондай-ақ кейіннен өнімге техникалық қызмет көрсетуді білдіреді.[3]

Демек, көптеген корпорациялар өндірістің барлық деңгейлерінде жаңа технологияларды қолдана отырып жұмыс істеуге дайын қызметкерлерді талап етеді. Ал білім беруді өндіріспен сабақтастыра жүргізетін техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдары үшін бұл ең өзекті мәселе.

Бұл дегеніңіз техникалық және кәсіптік білім беру процесін қайта жаңғырту деген сөз. [4,б.6]

Бітіруші түлектің жұмысқа орналаса алуы, жұмыс ұсынған корпорация талаптарының үдесінен шыға білу жас маманның кәсіби дайындығына байланысты дүние. Индустриалдық кеңес негізінде жұмыс берушімен тығыз байланыста маман даярлау ісі қазіргі колледждерде жүйелі жүргізілуде.[2]. Ал жұмыс беруші серіктестікке қажетті цифрлық сауаттылығы бар маман даярлау үлкен жауапкершілікті іс.

Сондай-ақ еліміздің қарыштап дамуы үшін экономикамызды сапалы дамытатын цифрлық технологияны меңгерген қызметкерлер екені даусыз. Мұндай қызметкерлерді даярлау білім беру саласының заман талабына сай дамуына жол ашады. Бұл ретте мемлекет тарапынан ауқымды жұмыстар жүргізілуде. [2]

Ал кездейсоқ жарияланған пандемия мен жоғарыда тізбектеп шыққан цифрлық сауаттылыққа өту процесін тіптен жеделдетіп жіберді. Білім беру саласына мүлдем басқа үрдіс Онлайн білім беру енгізілді. Қашықтан білім бере отырып, тәрбиелеу, келешек ел азаматтарына адами құндылықтарды дамыту әр оқытушыдан өз мамандығына басқа қырынан келуді талап етті. Ақпараттық технологияны жедел меңгеруге итермеледі.

Ақпараттық коммуникативтік технология сөзін АКТ деп қысқартып, көп жерде қолданамыз. Осы сөздің түп төркініне үңілетін болсақ, өзі-ақ көптеген мүмкіндіктерге жол ашып тұрағанын көруге болады. [5]

А - Ақпараттық – ақпарат, жаңалық

К - Коммуникативтік – байланыс, қатынас

Т - Технология – іскерлік пен шеберлік

Яғни бір сөзбен айтқанда тұлғаға кез-келген тақырыпты, ғылыми ұғымдар мен терминдерді жеңіл қабылдауға және түсінуге, есте сақтауға мүмкіндік беретін жүйе.

Онлайн оқыту осы АКТ негізінде жүзеге асырылды. Сонымен қатар, онлайн оқыту жүйесі оқытушыға да, білім алушыға да мол мүмкіндіктерді ашып берді.

1. АКТ сауаттылығымыз артты.
2. Арнайы сайттармен тиімді жұмыс жасауды үйрендік
3. Онлайн форматта тапсырмалар құрастыруды үйрендік
4. Студенттер ақпараттық ағындарға жылдам бейімделіп, ақпаратты бағалауды игерді..
5. Жұмысты екі есе жеңілдетті.
6. Оқытушы, студент, ата-анаға ХХІ ғасырдағы дағдыларды игеруге мүмкіндік берді.
7. Оқушының сыни ойлауын дамытты.

Жалпы, сарапшылардың сөзіне сүйенсек, бұл цифрландыру адамдардың ой-өрісін кеңейтуге, жаңа білім алу мүмкіндігіне жол ашады. Сол сияқты, көптеген оқытушылар өз ізденістерінің арқасында онлайн білім берудің бірнеше жолдарын тапты.

Мысалы, мен өзім жиі қолданатын Class tools net сайты. Бұл сайттың негізін ағылшын педагогі Рассел Тарр қалаған. Аталмыш сайт Оқу ақпаратын визуализациялау және сабақтарға арналған интерактивті flash ойындарын(уақыт кестелері, диаграммалар және т.б.) құруға арналған шаблондар сервисі. Мұнда «Timeline» ойынын құрастыру арқылы мен өз сабақтарымда «Есім, уақыт, оқиға» деп алып, қашықтан оқушыларға тапсырма бере аламын. Сондай-ақ, «Priority Chart» кестесі арқылы оқиғаларды сәйкестендіру кестесін жүзеге асырамын. Мұнда Венн диаграммасын онлайн қолдану мүмкіндігі бар.

LearningApps.org шағын, көпшілікке қолжетімді интерактивті модульдердің (бұдан әрі- жаттығулар) көмегімен оқыту мен оқытуды қолдау үшін жасалған. Бұл жаттығулар онлайн режимінде жасалады және болашақта білім беру процесінде қолданыла алады. Мұндай жаттығуларды жасау үшін сайтта бірнеше шаблондар ұсынылады (жіктеу жаттығулары, бірнеше таңдау тестілері және т.б.).

Дайын тұрған тақталарға өз тапсырмаларыңызды салу арқылы жұмыс жасай бересіз. «Сөзжұмбақ», «Дұрыс-бұрыс», «Бос орындарды толтыру», «Суреттерді сөйлету», «Сурет пен жылды сәйкестендіру», «Мәтіндік диктант», «Миллион кімге бұйырады?» тапсырмаларын орындатуға болады.

Барлық жасалған жаттығуларды сақтау мүмкіндігі жасақталған. Сонымен қатар, кері байланыс бөлімі арқылы оқушыларға жігер бере отырып, қолдау білдіруіңізге болады. Бұл сайттың тағы бір ерекшелігі Мои классы жүйесі арқылы өз оқушыларыңызға аккаунт ашып беріп, онлайн сынып құрастырып, олардың статистика бөлімі арқылы тапсырма орындалу деңгейін көріп отыруға болады.

Castloots.org сайты - жүздеген "өмірлік" жағдайларда көмектеседі: жарыстарға немесе ойындарға қатысушылардың топтарына бөлу, кезекшілік кестесін құру кезінде пайдалану, қызметкерлерді компания ішіндегі командаларға бөлу және т. б. Бұл сайт арқылы сыни ойлауға бағытталған тапсырмалар құрастыруға болады.

Мұндай ақпараттық технологиялар арқылы жасалып жатқан оқыту процесі оқушының жаңаша ойлау қабілетін қалыптастырып, кәсіби потенциалдарын көтеруге жол ашады.[6,б.12]

Білім мен ғылымды дамытудың 2020-2025 жылдарға арналған жаңа мемлекеттік бағдарламасының түпкі мақсаты да осы цифрлық сауаттылықты көтеруге емес, жүйелі түрде жалпылама игеруге бағытталған.[1]

Ел дамуын цифрландырудағы негізгі мақсат – бәсекеге қабілеттілікті арттыру болса, – ел болашағын оқытып тәрбиелейтін білім беру саласында сапаны арттыру негізгі мақат болып

табылды. Кәсіптік білім беретін колледждер осы міндет негізінде кешенді жұмыстар атқаруда.[7,б.2]

Бұл орайда Цифрландыру – Қазақстанның озық ел атану жолындағы басты құралы екенін естен шығармағанымыз абзал.

Бұл мақалада қашықтан оқыту кезінде ақпараттық технологияны қолдануда цифрлық сауаттылықтың маңыздылығы жан-жақты талданған. Осы мақаланың мазмұны автордың жеке тәжірибесімен бөлісуі болып табылады.

Түйінді сөздер: цифрлық сауаттылық, акт, онлайн, сайт, жас маман

В данной статье подробно проанализирована важность цифровой грамотности в использовании информационных технологий при дистанционном обучении. Содержание данной статьи заключается в том, чтобы автор поделился личным опытом.

Ключевые слова: цифровая грамотность, ИКТ, онлайн, сайт, молодой специалист

This article analyzes in detail the importance of digital literacy in the use of information technologies in distance learning. The content of this article is for the author to share his personal experience.

Keywords: digital literacy, ICT, online, website, young specialist

Библиографиялық тізім:

1. Қазақстан Республикасында білім беруді және ғылымды дамытудың 2020 – 2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы. – Нұрсұлтан: 2020ж.
2. 2017-2021 жылдарға арналған «Цифрлық Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасы. – Астана: 2017ж.
3. Қазақстанның үшінші жаңғыруы: жаһандық бәсекеге қабілеттілік.- ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаев Қазақстан Халқына Жолдауы.- Егеменді Қазақстан.- 2017.- 31 қаңтар
4. Қастер Сарқытқан. Адам капитал маамандықтан даудан қалыптасады // President & Nalyq.- 2018. – 29 маусым. – Б. 6.
5. <http://nci.kz/ru/content/uchebno-metodicheskie-posobiya-po-ispolzovaniyu-cifrovyyh-obrazovatelnyh-resursov-v-uchebnom> - сандық білім беру ресурстарының қолданылу әдістемесі.
6. Игілігі мол цифрлық қоғам // Егемен Қазақстан. - 2018.- 2 ақпан. – Б. 12. Абай Асанкелдіұлы.
7. Білім саласын цифрландыру мәселесі қаралды // Егеменді Қазақстан.- 2018. - 20 наурыз. – Б. 21.

Жағалова А.М.

«Қаржы академиясы» АҚ колледжі, Нұр-Сұлтан қ.
арнайы пәндер оқытушысы

ЦИФРЛАНДЫРУ ЖӘНЕ БІЛІМ БЕРУ ҮРДІСІ. ҚАШЫҚТАН ОҚЫТУДЫҢ ШЫНДЫҚТАРЫ

Кіріспе. Цифрлік сауаттылық - ақпараттық қоғамдағы қауіпсіздіктің негізі, ХХІ ғасырдың ең маңызды білімі, ең негізгі тақырыптарымыздың бірі. Цифрлік сауаттылық - бұл адам өмірінің барлық салаларында цифрлік технологияларды сенімді, тиімді қолдануға дайындығы және қабілеті. Осы технологияны қолдану арқылы халықтың өмір сапасын арттыруға жол ашып отыр. Расымен де, адамзат қауымы жыл санап емес, ай санап, тіпті апта мен күн санап цифрландыру заманының сиқырлы әлеміне еніп барады. Цифрландыру технологиялары дегеніміз – бұл бұрын-соңды адамзат бастан кешпеген ғажайып әлемнің жаңа құралдары. Яғни, қазіргі таңда бұл технологиялар жасақталу үстінде. Олар қазірдің өзінде біз тамсанып айта беретін ақпараттық технологиялардың өзін жолда қалдыра бастады. Бүгінгі таңда тұжырымдамалық түрде білім беру жүйесі негізгі үш бағыт бойынша жүргізілуде: білім

беру үдерісін цифрландыру, цифрлық білім беру контенті, білім беруді басқаруды цифрландыру. Қазақстанда мектептік білім беруді цифрландыру оны реформалау үрдісіндегі басты тенденциялардың бірі болып табылады. Болашақ мектептерінің көрінісі көбінесе барлық пәндердің бұлтты білім беру жүйесіне біртіндеп көшуімен байланысты. Біз онлайн оқулықтар мен виртуалды зертханалар туралы, ашық білім беру мазмұны, әрбір қатысушыға икемді және жеке көзқарас туралы айтып отырмыз. Үй тапсырмаларын оқушылар онлайн режимінде бірге жұмыс істей алады. Мектеп кітапханалары ақпараттық және компьютерлік орталықтарға айналды. Оқу үрдісі әрбір білім алушының идентификаторымен байланыстырылатын болады, бұл бағалау және бағаларды қалыптастыруға мүмкіндік береді. Мектептерді цифрландыру осы үрдіске қатысатын барлық ойыншыларға: оқушыларға, олардың ата-аналарына, мұғалімдеріне, білім беру жүйесінің әкімшіліктеріне ыңғайлы және тиімді құралдарды жасауды білдіреді. Сонымен қатар, оқу үдерісін цифрландыру, адамның адамдық қарым-қатынасының оңтайлы теңгерімі және виртуалды ортада нақты және цифрлық әлемді синтездеудің бір түрі болып табылатыны маңызды. Сонымен қатар халықтың өмір сүру сапасын жақсартатын цифрлық платформа құру мақсаты Цифрлік Қазақстан -2020 Елбасымен ұсынылған бағдарламаны жүзеге асыруға белсенді түрде қатысады.

Қазақстан Республикасы президенті Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаев Қазақстан халқына арналған Жолдауында Қазақстанда үшінші жаңғырудың бастау алатыны ресми түрде жарияланды. Бұл дегеніміз Қазақстанда үлкен экономикалық және технологиялық дүмпу болуы қажет. Бұл ретте ІТ саласына ерекше басымдық беріледі. «Біз цифрлық технологияны қолдану арқылы құрылатын жаңа индустрияларды өркендетуге тиіспіз. Бұл – маңызды кешенді міндет. Елде 3D-принтинг, онлайн-сауда, мобильді банкинг, цифрлық қызмет көрсету секілді денсаулық сақтау, білім беру ісінде қолданылатын және басқа да перспективалы салаларды дамыту керек. Бұл индустриялар қазірдің өзінде дамыған елдердің экономикаларының құрылымын өзгертіп, дәстүрлі салаларға жаңа сапа дарытты. Осыған орай, Үкіметке «Цифрлық Қазақстан» жеке бағдарламасын әзірлеуді және қабылдауды тапсырамын...», - делінген Қазақстан Республикасы президенті Нұрсұлтан Назарбаев Қазақстан халқына арналған жыл сайынғы «Қазақстанның үшінші жаңғыруы: жаһандық бәсекеге қабілеттілік» атты жолдауында. Осылайша, маусымда Қазақстан Республикасы ақпарат және байланыс министрлігі «Цифрлық Қазақстан» бағдарламасын Үкіметке енгізеді. Бұл туралы аталған ведомство басшысы Дәурен Абаев кеше Мәжіліс депутаттарының алдында баяндаған болатын. Жалпы алып қарасақ, «Цифрлық Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасының ең негізгі мақсаты – Қазақстан Республикасы тұрғындарының өмір сапасын жақсарту, сонымен қатар ұлттық экономиканы цифрландыру. Құжатты жүзеге асыру аясында 2020 жылға дейін интернет қолданушылардың санын сексен процентке дейін артып отыр және Қазақстан Республикасы тұрғындарының тоқсан бес пайызын цифрлық хабар таратумен қамтамасыз ету, Қазақстан Республикасы азаматтардың цифрлық сауаттылығын сексен пайызға дейін арттыру жоспарда бар. Сонымен бірге, тек 2017 жылдың өзінде «Цифрлық Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасы аясында Қазақстан Республикасында 244 радио және телевизиялық станция салынатын болды. Жүзеге асқан жобалардың көптеген бөлігі мемлекеттік және жекменшік серіктестігі аясында іске асады.

Жоба басты төрт бағыт аясында іске асатын болатын. Оның әрқайсысына тоқталып, талдап көрелік.

Бірінші бағыт – ауылды аймақтарды интернетпен қамтамасыз ету жоспары тұр, Қазақстан Республикасының транзиттік жағдайын арттыру.

Екінші бағыт – Қазақстан Республикасы экономикасының түрлі саласына цифрлық технологияны ендіру. Оның әрқайсысына жеке-жеке тоқтап өтелік. Олар - көлік және логистика саласы, денсаулық сақтау саласы, білім беру саласы, ауыл шаруашылығы мен электронды сауда саласын дамыту.

Үшінші бағыт – Қазақстан Республикасының мемлекеттік органдары жұмысының сапасын жақсарту және Қазақстан Республикасы азаматтарына ыңғайлы ету.

Төртінші бағыт – ІТ-секторындағы білікті мамандарды дайындау.

Қазақстан Республикасының ақпараттық технологияларды мемлекеттік жүйеге ендіру, сәйкестендіру жұмыстары осыдан он жыл бұрын-ақ нәтижелі бастау алғанын айтып өткен жөн. Осы он жылдың ішінде Қазақстандағы цифрландыру жүйесі едәуір өскенін байқауға болады. Мәселен, қазіргі таңда eGov системасы электронды жүйеге ауысты. Қазақстанда онлайн сауда нарығы дамып келеді. Қазақстан халқының басым бөлігі цифрлы сауатты. Үйден немесе кеңседен шықпай-ақ түрлі операцияларды жасай алады. Бұрындары кезекте тұрып, уақытта сарп етіп, арнайы мекемеге бару керек болса, қазір Қазақстан халқы төлемді де, оның ішінде салық, айыппұл төлеу, коммуналды қызметтерді жасау секілді тағы да басқа түлі операцияны орындай алады.

Кең байтақ Қазақстанның түкпір-түкпіріндегі, тіпті шалғай ауыл-аймақтарда интернетке қолжетімділігін арттыру. Қазақстан Республикасы бойынша орта білім беру мекемелерінде интерактивті тақта орнату, компьютермен жабдықтау қолға алынды.

«Цифрлық Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасы аясында аталған жүйенің жұмысы одан әркез жетілдіріліп отырады.«Цифрлы Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасын жасау барысында көптеген өркениетті, дамыған елдердің тәжірибесі қолданылды. Олар - цифрлық технологияны іске асыру жолында толағай жетістіктерге қолжеткен Австрия, Дания, Аустралия, Канада мен Сингапур секілді елдерді мысалға келтіруге болады. Мысал, Австрия астанасы Вена қаласында қалалық қаржылық бюджетті дайындауда жоспарлаудың «цифрлық» принципі пайдаланылады. Соның нәтижесінде, Австрия астанасы Вена қаласының бюджетіндегі қаржының жыл сайын екі миллион еуросын үнемдеуге көмектеседі екен. Ал, Америка Құрама Штаттарындағы Бостонда коммуналды қызмет түрлерін бақылауға арнайы мобильді қосымша бар. Ол қолданысқа енгізілгелі бері Қазақстан Республикасы тұрғындарының шағымы алпыс алты пайызға бірден қысқарған.

Қазақстандағы цифрландыру – Қазақстан экономикасын дамыту қарқынын жеделдетуге және азаматтардың тұрмыс сапасын жақсартуға арналған үдеріс.

Қазақстандағы цифрландыру бағыттары:

- ел экономикасының басты салаларында цифрлық технологияларды әзірлеу, енгізу және дамыту;

- қазақстандықтарға Интернет және 4G (болашақта 5G) мобильді байланысына барлық жерден кеңжолақты қолжетімдік ұсынатын инфокоммуникациялық инфрақұрылымды кеңейту;

- онлайн ұсынылатын мемлекеттік қызметтердің сапасын жақсарту мен санын арттыру. Бұл бюрократия мен жемқорлықты төмендетуге, сондай-ақ мемлекеттік органдарды неғұрлым тиімді және ашық етуге мүмкіндік береді;

- электронды коммерцияны дамытуға белсенді ықпал ету арқылы кәсіпкерлер үшін жаңа мүмкіндіктер мен қолайлы жағдайлар жасау;

- отандық IT секторды дамытуға, сондай-ақ Қазақстандағы білім беру мен денсаулық сақтау сапасын арттыруға ықпал ететін, халықтың жалпы цифрлық сауаттылығын арттыру.

Негізгі бөлім. «Цифрлық Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасы. 2017 жылғы бекітілген «Цифрлық Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасын іске асырудың бес негізгі бағыты бар:

1. Экономика салаларын цифрландыру – озық технологиялар және мүмкіндіктерді пайдалана отырып, капиталдандырудың өсуі мен еңбек өтімділігін арттыратын ҚР экономикасының әртүрлі салаларын қайта құру. Міндеттері: Өнеркәсіпті және электр энергетикасын цифрландыру;

- Көлік пен логистиканы цифрландыру;

- Ауылшаруашылығын цифрландыру;

- Электронды сауданы дамыту;

- Қаржылық технологиялар мен қолма-қол ақшасыз төлемдер.

2. Цифрлық мемлекетке өту – халық пен бизнестің сұранысын алдын ала болжай отырып, қызметтер көрсету үшін мемлекеттің инфрақұрылымын қайта құру. Міндеттері: Мемлекет – азаматтарға; Мемлекет – бизнеске; «Ақылды» қалалар.

3. Цифрлық Жібек жолын іске асыру – деректерді беру, сақтау және өңдеудің жоғары жылдамдықтағы және қорғалған инфрақұрылымын бүкіл аумақты дамыту. Міндеттері: Еліміздің барлық аумағында байланыс желілері мен АКТ инфрақұрылымын қамтуды кеңейту; АКТ саласындағы ақпараттық қауіпсіздікті қамтамасыз ету.

4. Адами капиталды дамыту – креативтік қоғам құруды және жаңа нақтылықтар – білімдер экономикасына өтуді қамтитын түрлендірулер. Міндеттері: Орта, техникалық және жоғары кәсіби білім берудегі цифрлық сауаттылықты арттыру;

Халықтың цифрлық сауаттылығын арттыру (даярлау, қайта даярлау).

5. Инновациялық экожүйені құру – бизнес, ғылым саласы және мемлекет арасында берік байланысы бар технологиялық кәсіпкерлікті дамыту, сондай-ақ инновацияларды енгізу үшін жағдай жасау.

Міндеттері: Инновациялық даму алаңдарын қолдау;

Технологиялық кәсіпкерлікті, Startup мәдениетін және ҒЗТКЖ (ғылыми-зерттеу тәжірибе конструкторлық жұмыстар) дамыту;

Инновацияларға сұраныс;

Венчурлық қаржыландыруды тарту.

Қазақстанда цифрландыру процесінің ағымдағы үрдістері

Bigdata (Үлкен деректер) – деректер қорымен жұмыс істеу үшін дәстүрлі тәсілде жиі пайдаланылмайтын үлкен көлемді ақпаратты сақтау, ұйымдастыру және зерттеу әдістері. Көбінесе құжаттар мен бейнетаспалардың ретсіз жиынтықта орналасқанынан туындайтын қиыншылықты өңдеу арқылы толықтай жүзеге асырады және бәсекелестердің қызметін талдауға, өз клиенттері туралы ақпаратты біріктіруге мүмкіндік береді. Осылайша, бұл қызмет көрсету деңгейін жақсартуға, шығындарды оңтайландыруға, қызметтер немесе өнім сапасын арттыруға, сатуды ұлғайтуға әкеледі.

Blockchain технологиясы.

Ақпарат белгілі бір ережелер бойынша дәйекті түрде құрылған және көбінесе түрлі компьютерлерге таратылады. Осылайша, әртүрлі

компьютерлер арасында ақпаратты бірнеше рет қайталаудың және бөлудің арқасында бірнеше маңызды артықшылықтарға қолжеткізеді, атап айтқанда:

- технологияның сенімділігі, өйткені деректер пайдаланушылар арасында бірнеше рет қайталанған;

- орталықсыздандыру, өйткені бірыңғай басқару орталығы жоқ;

- ашықтық – әрбір пайдаланушының жаңартылған деректер көшірмесі бар, өйткені ақпаратты қасақана бұрмалау әрекеті жедел анықталатын болады.

«Smart» city («Ақылды» қала) – қалалық мүлікті және қала көрсететін қызметтерді басқару тұжырымдамасы. Ол білім, көлік, денсаулық сақтау, инфрақұрылымды басқару және тағы басқаларды қамтиды. Тұжырымдаманың

мақсаты – қала тұрғындарына қызмет көрсетудің тиімділігін арттыру, сондай-ақ адам капиталының сапасын арттыру арқылы өмір сүру сапасын жақсарту. Қазақстанды цифрландырудың түпкі мақсаты – ортамерзімді дамуда цифрлық технологияларды пайдалану есебінен республика экономикасының даму қарқынын жеделдету және халықтың өмір сүру сапасын жақсарту, сондай-ақ Қазақстан экономикасының ұзақмерзімді даму жоспарында Болашақтың цифрлық экономикасын құруды қамтамасыз ететін дамудың қағидалы жаңа траекториясына көшуі үшін жағдайлар жасау.

Қашықтан оқыту дегеніміз— мұғалім мен оқушы арасында қандай да қашықтықта интернет ресурстарының сүйемелдеуімен өтілетін оқытудың формасы, яғни интернет желілерінің көмегімен белгілі бір арақашықтықта оқыту. ҚО ұйымдастырудың үш түрлі формасы бар: онлайн (синхрондық) және оффлайн (асинхрондық), және кең таралған үшінші түрі вебинар. Онлайн режимдегі оқыту дегеніміз – интернет ресурстарының көмегімен ағымдағы уақытта белгілі бір қашықтықта мұғалім экранын көру арқылы оқытуды ұйымдастыру формасы. Оффлайн режимдегі оқыту дегеніміз – интернет ресурстарының

көмегімен (электрондық пошта) мұғалім мен оқушы арасындағы ақпарат алмасуды қамтасыз етуге мүмкіндік беретін оқытудың формасы. Вебинар дегеніміз – интернет желілерінің көмегімен семинарлар мен тренинтер өткізу формасы.

Қорытынды. Елімізде коронавирус індетінің таралуына байланысты төтенше жағдай енгізіліп, мектеп оқушылары тоқсандық демалысқа бір апта ерте шыққан еді. Ал соңғы төртінші тоқсан сабақтарын оқушылар қашықтан оқыды. Осыған орай, мектеп мұғалімдері жергілікті және аймақтық желіні пайдаланып, шығармашылық жұмыстарын таратып, оқыту үрдісінде әдістеме бойынша тәжірибе алмасты.

Қашықтан оқыту – білім берудің ақпараттық және телекоммуникациялық технологиялардың көмегімен жүзеге асырылатын арнайы түрі. Компьютерге немесе интернетке қосылған басқа гаджетті пайдаланып білім мен дағдыларды игеру. Қашықтан оқу оқушыларға білім беру ортасына толығымен енуіне мүмкіндік береді: дәріс оқып тындау, тапсырмаларды орындау, мұғалімдермен кеңесу және желіге қосылу арқасында сыныптастармен сөйлесу. «Қашықтан оқыту» түсінігі оқушы мен мұғалім арасындағы қашықтықтың бар екенін көрсетеді. Сонымен бірге нәтижелі түрде оқу үшін жаңа ақпараттық технологияның құралдарымен жұмыс істей білуі тиіс. Қашықтан оқыту – адамның білім алуға және ақпарат алуға деген құқықтарын іске асыратын үздіксіз білім беру жүйесі нысандарының бірі ретінде мамандардың негізгі қызметін атқара жүріп білімін, біліктілігін арттыруға мүмкіндік береді. Бағдарламаға сай білімді оқушыларға түрлі әдіс пен тәсілдерді пайдалану арқылы білім нәрін септік. Қорыта айтқанда, қашықтан оқыту қазіргі заман талабы болса, оны ұйымдастыруда ең бастысы электрондық материалдар, қашықтан оқытудың дидактикалық жасалымы, педагог-үйлестірушілерді дайындау болып табылады. Бұл біліктілігі жоғары, зияткерлік және кәсіби деңгейі дамыған, халықаралық дәрежедегі бәсекеге төзімді қоғам құруға зор көмегін тигізеді. Қашықтан оқыту технологиясының тиімділігі: заман талабына сай ақпараттық-телекоммуникациялық технологиялар мен құралдарды қолдану; сапалы білім алу; уақытты үнемдеу; ыңғайлы уақытта оқу; ата –аналардың балаға көмегі; оқушылардың өзін еркін ұстауы; өз ойын кері байланыс арқылы беруі. Оқушыларға тақырыптарға қатысты материалдар мен тапсырмаларды, бейнесабақтарды ватсап желісі арқылы жіберіп отырдық. Оқушылар өздерінің мүмкіншілігі болған уақытта сол өтілген тақырыптарды көре алады. Қайта –қайта қарап жаңа білімді толық меңгереді. Қосымша мәлімет іздеуіне де уақыт жеткілікті. Оқушылардың әр қыры ашылып, іздегіштік қабілеті артты.

Пайдалынған әдебиеттер тізімі

1. Edunews.kz сайты
2. Martebe.kz сайты
3. bilimdinews.kz сайты

Жақсылықова С.Қ. – арнайы пәндер оқытушысы

Маңғыстау энергетикалық колледжі, Маңғыстау облысы, Ақтау қаласы

ЦИФРЛАНДЫРУ БҮГІНГІ БІЛІМ БЕРУДЕГІ ЖАҢА НЕГІЗГІ БАҒЫТ

Цифрлік сауаттылық - ақпараттық қоғамдағы қауіпсіздіктің негізі, ХХІ ғасырдың ең маңызды білімі, ең негізгі тақырыптарымыздың бірі. Цифрлік сауаттылық - бұл адам өмірінің барлық салаларында цифрлік технологияларды сенімді, тиімді қолдануға дайындығы және қабілеті. Осы технологияны қолдану арқылы халықтың өмір сапасын арттыруға жол ашып отыр.

Расымен де, адамзат қауымы жыл санап емес, ай санап, тіпті апта мен күн санап цифрландыру заманының сиқырлы әлеміне еніп барады. Цифрландыру технологиялары дегеніміз – бұл бұрын-соңды адамзат бастан кешпеген ғажайып әлемнің жаңа құралдары. Яғни, қазіргі таңда бұл технологиялар жасақталу үстінде.

Олар қазірдің өзінде біз тамсанып айта беретін ақпараттық технологиялардың өзін жолда қалдыра бастады.

Бүгінгі таңда тұжырымдамалық түрде білім беру жүйесі негізгі үш бағыт бойынша жүргізілуде: білім беру үдерісін цифрландыру, цифрлық білім беру контенті, білім беруді басқаруды цифрландыру.

Цифрландырудағы негізгі мақсат – бәсекеге қабілеттілікті арттыру, халықтың өмір сүру сапасын жақсарту, оқу-тәрбие процесін жеделдету және жеңілдету, балаларға, ұстаздарға, ата-аналарға жүктемені азайту.

Ең бастысы – білім беру сапасын арттыру. Біздің студенттеріміз халықаралық деңгейде әртүрлі салаларда, оның ішінде жасанды интеллект және ауқымды деректер жасау саласында бәсекеге қабілетті болуға тиіс.

Мемлекет басшысы атап көрсеткендей, елді цифрландыру – бұл мақсат емес, бұл – Қазақстанның абсолюттік артықшылыққа қол жеткізу құралы. Бүкіл процесс жүйелілікті, реттілікті және кешенді тәсілді талап етеді. Білім сферасындағы цифрландырудың ең басты міндеті – білім беру сапасын арттыру, яғни халықаралық деңгейде әртүрлі салаларда, оның ішінде «жасанды интеллект» және «ауқымды деректер» жасау саласында бәсекеге қабілетті Ел жастарын дайындау. Бүгінде еліміздің экономикасының барлық салаларын цифрландыру күн тәртібінің басты тақырыптарының бірі. Осы бағытта басталып жатқан белсенді жұмыстың алғашқы бағыттардың бірі білім беру деп аталады. Цифрлік сауаттылық - бұл адамның өмірдің барлық салаларында цифрлік технологияларды сенімді, тиімді, сыни және қауіпсіз қолдануға дайындығы және қабілеті. Цифрлік сауаттылық - ақпараттық қоғамдағы қауіпсіздіктің негізі, ХХІ ғасырдың ең маңызды білімі. Цифрлік сауаттылықты қалыптастыру оқырмандық, математикалық және жаратылыстану сауаттылығымен тең дәрежеде назар аударылуы керек. [2] Расымен де, адамзат қауымы жыл санап емес, ай санап, тіпті апта мен күн санап цифрландыру заманының сиқырлы әлеміне еніп барады. Цифрландыру технологиялары дегеніміз – бұл бұрын-сонды адамзат бастан кешпеген ғажайып әлемнің жаңа құралдары. Қазіргі күні бұл технологиялар жасақталу үстінде. Олар қазірдің өзінде біз тамсанып айта беретін ақпараттық технологиялардың өзін жолда қалдыра бастады.

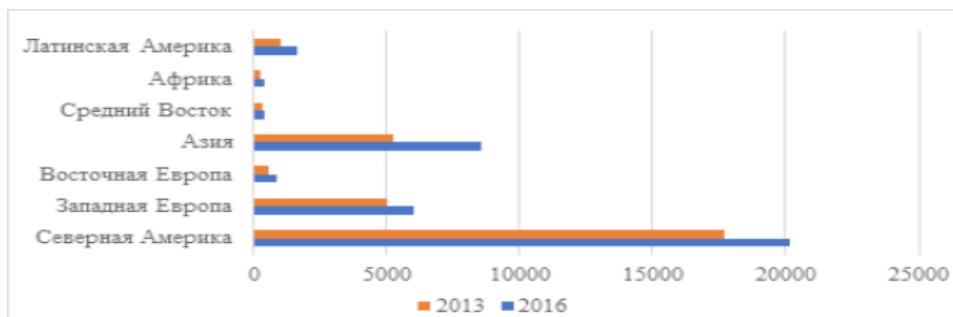
Заманауи технологиялар біздің өмірімізге тұрақты түрде енгізілуде, «Цифрлік» тұжырымдамасын тек ғылыми конференцияларда ғана емес, күнделікті өмірде де жиі кездесетін болдық. Кейбір адамдар әлі күнге дейін цифрлау үрдісінің артықшылықтары мен кемшіліктері туралы пікірталастарда. Цифрландыру процесі және өндіріс кезеңдерін толық автоматтандыруды, өнімнің дизайнынан бастап, оны түпкілікті тұтынушыға жеткізумен аяқтауды, сондай-ақ кейіннен өнімге техникалық қызмет көрсетуді білдіреді.

Ғылымның қарқынды дамуы барысында көптеген корпорациялар өндірістің барлық деңгейлерінде жаңа технологияларды қолдана отырып жұмыс істеуге дайын қызметкерлерді талап етеді және арнайы дағдыларға ие емес қызметкерлер қажеттілігі артта қала беруде. Осы проблемаларды шешу, әрине, білім беру процесін қайта жаңғыртуды талап етуі тиіс.

Цифрландыру тікелей бұрын қол жетімді болмаған жоғары оқу орындары мен мектептер үшін ашылатын цифрлік технологияның оқу құралдарымен байланысты. Олардың ішінде онлайн оқу аса ерекшеленеді.

Мысалы, онлайн оқыту нарығының кестесін қарастырайық (1-сурет). Графиктен көріп отырғанымыздай, онлайн оқыту Солтүстік Америкада (АҚШ, Канада), Батыс Еуропада (Еуропа елдерінің көпшілігі), сондай-ақ Азияда (Қытай, Жапония) ең күшті дамыды. Шығыс Еуропада онлайн оқыту нарығын дамыту бұрын айтылған елдерге қарағанда әлдеқайда аз екенін атап өту маңызды. [3]

Цифрландыру үрдісі, мінсіз білім беру үдерісі мен сапасына әсер етеді. Мектептік білім беру процесіне енгізілген жаңа технологиялар мектеп оқушыларын қарапайым лекцияларға қарағанда әлдеқайда көп қызықтыра алады. Мәселен, мысалы, Англияның Гранж мектебі мектептің ішіндегі «қала» сияқты жасалған. Гранж мектебінде телевизия мен радиостанциялар құрылып, балаларға әлем шынайылығындағы жағдайларды жақсартуға көмектеседі. [3]

Сурет 1 – Аймақтар бойынша 2013 және 2016 жылдардағы онлайн оқыту нарығының үлесі, млн АҚШ доллар

Қазір Қазақстан Үкіметінің ақпараттық технологияларды игеруді барынша жылдам дамытуға ұмтылып отырғандығын байқауға болады. Қазіргі ақпараттық технологиялар дегеніміз – цифрлы сана мен технологияларға қол жеткізудің басты алғышарты.

Қазақстанның білім беру жүйесін жаңғырту өзектілігі әлеуметтік функциясының маңыздылығы – білімді өндіру және түрлендірумен негізделеді, олар қазіргі қоғамдағы еңбек бөлінісінде шешуші рөлді атқарады. Қазақстанның білім беру жүйесін жаңғыртудағы барынша табыстылыққа тек егер білім беру саясатына негізделген барлық бағдарламалық қондырғылар әлем тәжірибесімен жиналған оң әлеуеттен барлық мүмкін болатынды өзіне жинай алса ғана қол жеткізуге болады. Және де, әсіресе Орталық Азиядағы көптеген елдер үшін, білім беру жүйесін жаңғырту мәселесі әлі де өзекті болып қалуда. [2]

Әлемдік тәжірибе көрсеткендей, білім беру процесіне цифрландыру жүйесі өте қажет. Осылайша, көптеген жоғары оқу орындары білім беру жүйесінің ұзақ мерзімді тәжірибесін талдап, осы әдістің артықшылықтарын түсінді. Бұл жүйе білім беру сапасын жақсарту, жаңа ақпараттық технологияларды дамыту, заманауи қағаз процестерін жеделдету, мекеменің әкімшілік және басқарушы қызметкерлеріне қажет.

Әдебиеттер тізімі

1. http://www.orleu-almobl.kz/index.php?option=com_content&view=article&id=1573&Itemid=103&lang=kz
2. <http://edunews.kz/importantnews/1503-cifrlandyru-bgng-blm-berudeg-zhaa-negzg-bayt.html>
3. ЦИФРОВИЗАЦИЯ ОБРАЗОВАНИЯ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОГО НЕРАВЕНСТВА
DIGITALIZATION OF EDUCATION IN THE CONTEXT OF DIGITAL INEQUALITY
М. А. Абрамова Институт философии и права СО РАН, Новосибирск, Российская Федерация, e-mail: marika24@yandex.ru

Жылкыбаева Г.А., Байменова А.Р., жалпы білім беру

пәндерінің оқытушылары,

«ASTANA POLYTECHNIC» жоғары колледжі» ШЖҚ МКК, Нұр-Сұлтан қ.

ЦИФРЛАНДЫРУ – БҮГІНГІ БІЛІМ БЕРУДЕГІ ЖАҢА БАҒЫТ: ЖАЛПЫ БІЛІМ БЕРУ ПӘНДЕРІ БОЙЫНША ЭЛЕКТРОНДЫҚ ОҚУЛЫҚТЫ ЖАСАҚТАУ ЖӘНЕ ОҚУ ҮРДІСІНЕ ЕНГІЗУ

Мақалада қазіргі ХХІ ғасырда ғылым мен техниканың дамыған шағында, жаратылыстану-математика бағыты бойынша білім беретін «Физика» және «Математика» сабақтарында, білім алушылардың тек оқулықтардан ғана білім алмай, электронды тасымалдауыштардан білім алғаны тиімді. «Физика» және «Математика» пәдерінен дидактикалық электронды тапсырмаларының жиынтығын қолданып, «Физика» және «Математика» пәндерін жетіле үйренуі. Тапсырмалар мен есептерді дұрыс шеше білуі. Білім

алушылардың формулаларды, теориялық материалды жетік, әрі тез түсіне алуы осы пәндерге ерекше қызығушылықты тудырады.

Түйінді сөздер: Embarcadero RAD Studio 10.2, Adobe Photoshop, Html тілі, электрондық жиынтық, молекулалық физика, ақпараттық технология.

Зерттеудің мақсаты: жалпы білім беретін пәндерде Embarcadero RAD Studio 10.2, Adobe Photoshop, Html программалау ортасында электрондық жиынтығын жасақтау.

Зерттеудің тәжірибелік маңыздылығы: осы жасалып отырған мақалада физика және математика пәндерінен дидактикалық электрондық тапсырмаларының жиынтығын қолданып, физика және математика пәндерін жетіле үйреніп, тапсырмалар мен есептерді дұрыс шеше біліп, формулаларды, теориялық материалды жетік, әрі тез түсіне алу жолдары қарастырылады.

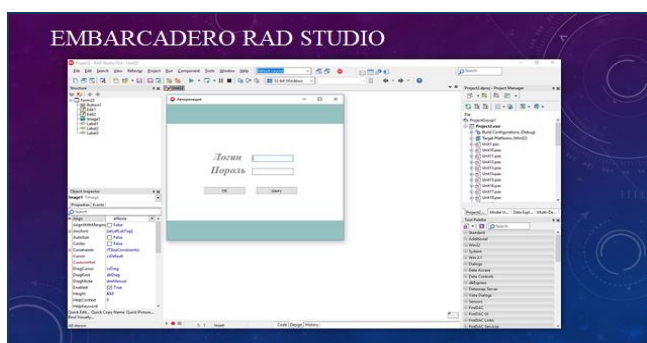
Міндеттері: білім алушылар физикалық-математикалық біліктерді еркін пайдалана алатындай деңгейде игерту; белгілі физикалық-математикалық мәдениетті бойға сіңірту; білім алу болашақ тұрғысынан білім алушының өзінің потенциалын бағалауға көмектесу.

XXI ғасыр – техниканың озық дамыған ғасыры. Бәсекеге қабілетті азаматты дайындау үшін ақпараттық технологияны білім жүйесіне енгізуіміз қажет. Білім беру жүйесін ақпараттандыру дегеніміз – берілетін білім жүйесінің барлық түрлерінде кәдімгі технологияларды тиімді жаңа комплекстік ақпараттандыру технологияларына алмастыру, оларды сүйемелдеу және дамыту болып табылады. Дәстүрлі оқытудан компьютерлікке көшу оқытудың жаңа және ыңғайлы түрін қажет етеді, сондықтан да оқу процесінде қолданылатын және ақпаратты құралы үшін программалар өңдеу қажеттілігі туады [1].

Жаңа технология – сапалы білім негізі.

Жобаны құру үшін Embarcadero RAD Studio 10.2 – бағдарлама құрылды, Adobe Photoshop – бағдарламаның интерфейсі құрылды, Html тілі – теориялық материалды ұсыну үшін қолданылды.

Embarcadero RAD Studio – Windows, NET қосымшаларын, веб-қосымшаларды және дерекқорлар қосымшаларын жылдам дайындаудың кешенді шешімі болып табылады.

1-сурет. Авторизация терезесі.

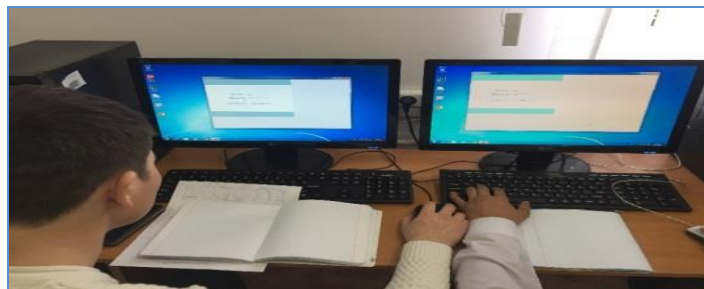
Adobe Photoshop – Adobe Photoshop программасы графикалық редакторлар арасында өзінің кең мүмкіндігі, жоғары тиімділігі және жұмыс жылдамдығы арқасында көшбасшы болып табылады [3].

HTML – интернетке түрлі қызметтердің жиынтығы әсер етеді. Солардың бірі ең көп тараған қызметтер қатарына Web енеді. Web – тораптардағы құжаттардың негізгі форматы HTML болып табылады [2].

Физика және математика – жаратылыстану ғылымдарының тірегі, ал оның зерттеу әдістері қазіргі заманғы ғылыми танымның тұғыры.

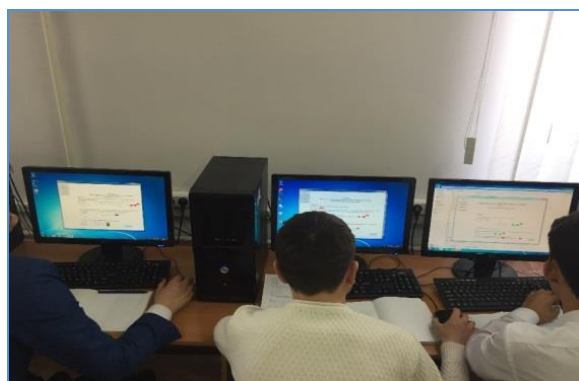
Физика есептерін мазмұны, берілу шарты және шығару тәсілдеріне сәйкес бірнеше топтарға бөлуге болады. Мазмұны жағынан ажыратылатын есептерге физиканың механикаға, электродинамикаға, оптикаға және т.б. бөлімдеріне арналған есептер жатады. Берілу шарты бойынша физикалық есептер сапалық, сандық, графиктік, эксперименттік топтарға бөлуге болады. «Физика» және «Математика» пәндерінен дидактикалық тапсырмалар жиынтығы.

Қазіргі таңда өз тәжірибемізде білім алушыларға физика және математика сабақтарында электрондық тапсырымалар жиынтығын пайдаланып келеміз. Онда әр тарауда тақырыптың мазмұны, заңдары мен анықтамалары, тапсырмалар мен есептер, ой жинақтау («Кім тапқыр?», «Бұл қай ғалым?», «Сәйкестендіру», «Тапқыр болсаң – талас жоқ», «Жұмбақтар шешу») жұмыстары қамтылған.

2-сурет. Білім алушылардың логин арқылы кіруі.

Молекулалық физика және термодинамика тарауы бойынша тапсырмалар үлгісі көрсетіледі. Тапсырмаларды орындау үшін физикалық заңдылықтар мен формулаларды жетік меңгеру керек.

3-сурет. Білім алушылардың жеке есептерді шығаруы.

Ұсынылып отырған жинақ «Физика» және «Математика» пәндерінің негізгі курсы сүйемелдейді, «Физика» және «Математика» базалық курсының жақсы игерілуіне әсер етеді және білім алушылардың білімдерін кеңейтуге, тапсырмаларды орындау және есептерді шешу арқылы физикалық және математикалық дайындық деңгейлерін көтеруге бағытталған [4]. Сонымен қатар тақырыпты қорытындылау үшін тест сұрақтары берілген.

Бұл тест сұрақтарының нәтижесі әр білім алушыға жауап беру деңгейіне қарай орындалады [5].

4-сурет. Білім алушылардың топпен тест тапсырмаларын шешуі.

Бағдарлама іске қосылған кезде Авторизация терезесі ашылады, қолданушы логин парольды дұрыс енгізсе, бағдарламаның басты беті ашылады. Басты бетте мәзірдің көмегімен бағдарламаның бөлімдеріне өтуге болады. Білім алушы бағдарламаны қолдана отырып, физика пәні бойынша білімін жетілдіреді. Ол үшін оқулықтағы теориялық материалмен танысып, тапсырмаларды және тест тапсырмасын орындау қажет. Бағдарламаның интерфейсі қарапайым тұтынушыға түсінікті етіліп жасалған. Бағдарламаның бөлімдері бойынша ауысу жеңіл, өйткені бөлімдер бағдарламаның жоғарғы бөлімінде орналасқан.

Электрондық оқулықтар мен компьютерлік оқу-әдістемелік құралдарды өз дәрежесінде қолдануды үйренген білім алушылар зерттеуге құштар, өзі белсенді жеке жұмыс істей алады. Білім берушінің жұмысын жеңілдетіп, білім алушыны жалқаулықтан құтқарады.

Электрондық жиынтық пән білім берушілері үшін бұл күнделікті дамытылып отыратын ашық түрдегі әдістемелік жүйе, оны сабақта қолдану білім берушінің шығармашылықпен жұмыс жасауына, белсенділігін арттыруына мол мүмкіндік береді.

Физика сабақтарында ақпараттық технологияларды пайдаланудың тиімділігі:

- ✓ білім алушының өз бетімен жұмысы;
- ✓ аз уақытта көп білім алып, уақытты үнемдеу;
- ✓ білім-білік дағдыларын тест тапсырмалары арқылы тексеру;
- ✓ шығармашылық есептер шығару кезінде физикалық құбылыстарды түсіндіру арқылы жүзеге асыру;
- ✓ қажетті ақпаратты жедел түрде алу мүмкіндігі;
- ✓ экономикалық тиімділігі;
- ✓ қарапайым көзбен көріп, қолмен ұстап сезіну немесе құлақ пен есту мүмкіндіктері болмайтын табиғаттың таңғажайып процестерімен әр түрлі тәжірибе нәтижелерін көріп, сезіну мүмкіндігі;
- ✓ білім алушының ой-өрісін дүниетанымын кеңейтуге де ықпалы зор.

Қорытынды Білім беру ұйымдарының даму болашағы қоғамның даму үрдісімен үнемі өсіп отыратын ақпарат көлемінің әртүрлі тегімен анықталады. Білім алушыларға білім беруде жаңа оқыту технологияларын қолдану, инновациялық бағытта жұмыс жасау заман талабына сай талап етілуде. Оқу процесінде оқытудың ақпараттық технологияларын тиімді пайдалану және қолдану айтарлықтай оң тәжірибе беріп отыр. Атап айтсақ, білім алушылардың өз бетімен ізденісі, пәнге деген қызығушылығын арттырып, шығармашылығын дамытуға, оқу қызметінің мәдениетін қалыптастыруға, дербес жұмыстарын ұйымдастыруға ерекше қолайлы жағдай туғызып отыр.

Бүгін де еліміздегі білім беру саласында жаңа ақпараттық технологияларды қолдану басты мақсат болып отыр. Ол тек қана техникалық құрал емес, сонымен бірге жаңа ақпараттық, коммуникациялық технология және білім беру жүйесіндегі сабақ берудің жаңаша әдіс болып саналады.

Қазіргі ХХІ ғасырда ғылым мен техниканың дамыған шағында, білім алушылардың тек оқулықтардан ғана білім алмай, электронды тасымалдауыштардан білім алғаны тиімді.

Білім алушылар дидактикалық электронды тапсырмаларының жиынтығын қолданып, аз уақыт ішінде тапсырмалар өздігінен орындауды және есептерді дұрыс шеше білуді үйренеді. Негізгі формулаларды, теориялық материалды жетік, әрі тез түсіне алады.

Библиографиялық тізім:

1. Досжанов Б., Альменаева Р. «Қазақ тілінде электрондық оқулықтар мен web-парақтар даярлау әдістері», «Информатика негіздері», 2002, N3.
2. Будилов В.А. «HTML» - СПб: «Наука и техника», 2001.
3. Тайц А. «Эффективная работа с Photoshop 6 (+CDROM)» - СПб.: «Питер», 2001.
4. Кронгарт Б.А., Кем В.И., Қойшыбаев Н. «Физика»/Жалпы білім беретін мектептің жаратылыстану-математика бағытындағы 10-сыныбына арналған оқулық/ - Алматы: «Мектеп», 2019.
5. Абылқасымова А.Е., Кучер Т.П., Корчевский В.Е., Жумагулова З.А. «Алгебра және анализ бастамалары»/Жалпы білім беретін мектептің жаратылыстану-математика бағытындағы 10-сыныбына арналған оқулық/ - Алматы: «Мектеп», 2019.

Купеева Г.А.

Қызылорда медициналық жоғары колледжінің оқытушы

ЦИФРЛАНДЫРУ ЖӘНЕ БІЛІМ БЕРУ ҮРДІСІ. ҚАШЫҚТЫҚТАН ОҚЫТУДЫҢ ШЫНДЫҚТАРЫ

Аннотация. Заманауи қоғамның қажеттілігі жоғары азаматына білім беру – әлеуеті жоғары дамыған, ізденімпаз, жаңаша ойлай алатын, өзіндік ұстанымы қалыптасқан, рухы мықты адамды тәрбиелеу. Жаңартылған бағдарлама негізінде жұмыс істеп жатқан мұғалімдердің жаңаша көзқарасы қалыптасуда. Пандемия уақытында қашықтықтан оқытуда Қазақстан Республикасы бойынша білім беру платформаларын тиімді қолдану, күнделікті сабақ барысында пайдалану, ұстаздарға оңтайлы білім беру жағдайын қалыптастыру, цифрлық технологияларды ұтымды пайдалану, жетілдіру және дамыту, қашықтықтан оқытудың шындықтары туралы жазылған. Сонымен қатар, білім беру процесін цифрландыру жұмысын жүзеге асыру жолдары қарастырылған. Цифрлық технологияларды енгізу міндеттеріне талдау жасалып және оның білім беруде тиімділігі туралы жазылды. Цифрлық құралдарды білім беру процесінде қолдануды өзгерту – заман талабы.

Кілт сөздер: цифрландыру, цифрлы технология, қашықтықтан оқыту, білім беру үрдісі. «ЦИФРЛЫ ҚАЗАҚСТАН» – ЖАҢҒЫРУҒА БАСТАЙТЫН ҚАДАМ.

Қасым Жомарт Тоқаев.

Әр дәуірдің өз талап-тілегі бар. Жаһандану дәуірі есік қаққалы жұрт жаңа технологияның тілін меңгеруге көшкен. Заманның көшінен қалмау – уақыт талабы. Осы тұрғыда қабылданған «Цифрлы Қазақстан» бағдарламасы технологиялық тұрғыда дамуға қол жеткізеді. Сонымен қатар, ІТ бағдарламалар шығындарды азайтып, уақытты үнемдеуге көмектеседі, адамдар өзара ақпарат, тауар және қызмет түрлерін алмаса алатын болады.

«Біз цифрлы технологияны қолдану арқылы құрылатын жаңа индустрияларды өркендетуге тиіспіз. Бұл – маңызды кешенді міндет. Елде 3D-принтинг, онлайн-сауда, мобильді банкинг, цифрлы қызмет көрсету секілді денсаулық сақтау, білім беру ісінде қолданылатын және басқа да перспективалы салаларды дамыту керек. Бұл индустриялар қазірдің өзінде дамыған елдердің экономикаларының құрылымын өзгертіп, дәстүрлі салаларға жаңа сапа дарытты. Цифрландыру дегеніміз Қазақстанның озық ел атану жолындағы мақсат емес, құрал. Бәсекеге қабілетті болу, өсімді, өнім өндіруді арттыру, міне, осы – мақсат», – деді Елбасы өзінің Жолдауында.

«Цифрлық Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасы инфрақұрылымды дамытуға, адам капиталын жақсартуға, экономика саласын цифрландыруға және мемлекеттік қызмет көрсету

жүйесін жетілдіруге бағытталады. Бағдарламаның 4 негізгі бағыты бар. Бірінші – ауыл-аймақты кең жолақты интернетпен қамтамасыз етіп, еліміздің транзиттік мүмкіндіктерін арттыру. Екінші бағыт – экономиканың салаларына (көлік және логистика, денсаулық сақтау, білім беру, ауыл шаруашылығы және электронды сауда) цифрлы технологияны енгізу. Үшіншісі – мемлекеттік органдар жұмысының сапасын арттыру. Төртінші – IT мамандарды даярлау.

Ақылды технологиялар-бұл ішкі өзін-өзі ұйымдастырудың жоғары деңгейіне ие қазіргі заманғы жоғары технологиялардың атауы, жүйенің "үдеуіне" және оның кейінгі эволюциясына ықпал ететін оң және теріс, жүйені басқаратын, оның қалыпты, ырғақты өмір сүруіне мүмкіндік беретін көптеген кері байланыстар. Ақылды технологиялардың мысалдары: ақылды үй, ақылды қала, ақылды сағат, ақылды бақша және т. б.

Ғылыми тұрғыдан алғанда, кез-келген ақылды технологияның жұмыс істеуі олардың сапалық және сандық сипаттамаларын анықтайтын бірқатар принциптерге негізделуі керек, сонымен қатар олардың құрылымы мен мінез-құлық моделін анықтауы керек. Мысалы, кез-келген ақылды технология "өзін-өзі басқару заңдарына" бағынуы керек, бұл ішкі синергияның болуын және бақылау әсерін қабылдауға негізделген сыртқы сигналдардың максималды санын дербес өңдеу мүмкіндігін көрсетеді.

Қашықтықтан оқыту – білім алушы мен педагог қызметкерінің жанама (алыстан) немесе толық емес жанама өзара іс-қимылы кезінде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды және телекоммуникациялық құралдарды қолдана отырып жүзеге асырылатын оқыту.

Қашықтықтан оқыту көп жылдан бері оқу орындарында дәстүрлі түрде өз орнын тауып келген оқытудың бір түрі екендігі бәрімізге мәлім. Дегенмен, қазіргі таңда әлемде болып жатқан індеттің таралуына байланысты бұл оқыту түрінің маңыздылығы арта түсті. Себебі еліміздегі Covid-19-дың таралу қаупіне байланысты өз жұмыстарын тоқтатып, оқушыларды қашықтықтан оқытуға кірісті. Ал қашықтықтан оқыту босаңсуға жол бермейді, өйткені қазіргі заманғы технологиялар оқу үрдісінің барлық кезеңдерін қашықтық форматқа көшіруге толығымен мүмкіндік береді. Яғни, қашықтықтан оқыту карантин жағдайында оқу үрдісін жалғастыруға мүмкіншілік туғызып отыр.

Әрине, кез келген оқыту түрі біржақты бола бермейді. Яғни, оның өз артықшылықтары мен кемшіліктері де болады. Қашықтықтан оқыту түрінің еркіндігі мен икемділігі, географиялық жағдайға қарамайтын, кез-келген тұлғаның білім алу қажеттіліктерін қанағаттандыруға мүмкіндік тудыратын артықшылығы бар болғанымен, қашықтықтан жұмыс істеу кезінде қатысушылардың бір-бірімен жеке байланысы аз, кейде мүлдем жоқ деп те айтуға болады. Сондықтан мұндай оқыту нысаны коммуникабельділік, сенімділік, командада жұмыс істеу дағдыларын дамыту үшін қолайлы емес. Дегенмен, карантин аяқталып, өз жұмыс орнымызға оралған жағдайда дәстүрлі оқыту түрімен қатар қашықтықтан оқыту түрін де бірге ала жүреміз деген ойдамыз. Себебі жаңа ғасыр адамзаттан оның кәсіби қызметіндегі барлық өзгерістерді біліп, үнемі білім деңгейін жетілдіріп отыруды қажет етеді.

Қашықтықтан білім беру технологиялары қашықтықтан оқу сабақтарын «online», «offline» режимінде өткізуге негізделген. «Online» режимінде оқу сабақтары нақты уақыт режимінде оқудың өзара іс-әрекет ету үдерісін қарастырады (бейнеконференция, интернет желісімен хабар алмасу, телефон аппараты арқылы келіссөздер). «Online» режиміндегі оқу сабақтары оқытушы мен білім алушы арасындағы асинхронды тілдесудің (электрондық пошта, кейіннен қорытынды бақылау тапсырумен оқытушының тапсырмасы бойынша білім алушының оқулықпен жұмысы) оқу іс-әрекеті процесін қарастырады.

Қашықтықтан оқыту технологиясын қолдана отырып білім берудің мақсаты: сапалы білім беру қызметін алуда азаматтардың мүмкіндіктерін кеңейту; олардың білім қажеттіліктерін тұрғылықты жеріне, әлеуметтік жағдайына, жасына, денсаулығына және өмірдің тағы басқа себептеріне қарамастан қамтамасыз ету.

Ақпараттандыру жағдайында білім алушылар меңгеруге тиісті білім, білік, дағдының көлемі күннен күнге артып, мзмұны өзгеріп отыр. Білім беру саласында ақпараттық

технологияларды пайдалану арқылы білімнің сапасын арттыру, білім беру үрдісін интенсификациялау мен модернизациялаудың тиімді тәсілдерін іздестіру жұмыстары жүргізіліп жатыр. Бұл жұмыстардың тиімділігі мен нәтижелілігі бірнеше оқу-әдістемелік, психологиялық-педагогикалық мәселелердің шешімін ғылыми түрде негіздеуді талап етеді. Осы сұрақпен айналысатын ғалымдар оларды бірнеше бағыттарға бөліп отыр:

- Оқу үрдісіне ақпараттық технологияларды іске асырудың жүйелі ғылыми-әдістемелік жолын анықтау;
- Білім алушылардың тәжірибелік іс-әрекетінде ақпараттық технологияларды пайдаланудың әдістемесін жасау;
- Мұғалімдердің ақпараттық технологияларды меңгеруі және оқу үрдісіне пайдалану бойынша кәсіби біліктіліктерін жетілдіру;
- Білім алушыларды білім, білік, дағдыны меңгеру үшін ақпараттық технологияларды пайдалануға үйрету;
- Колледждің материалдық-техникалық базасын нығайту.

Цифрлық білім беру ресурстарының сабақты өткізудегі тиімділігі:

- Сабақ барысында дайындалған сандық объектілерді мультимедиялық проектор арқылы демонстрациялау;
- Зертханалық жұмыстарды орындауда электрондық микроскоп, интерактивті модельдерді пайдалану;
- Білімді тексеруде компьютерлік тестілерді қолдану;
- Сабақ үстіндегі білім алушылардың жеке зерттеушілік және шығармашылық жұмыстары.

Цифрлық білім беру ресурстарының оқушылардың үй тапсырмасын орындаудағы тиімділігі:

- Үй тапсырмасын орындаудың және оған жауап берудің жаңа формасы арқылы білім алушылардың пәнге деген қызығушылығы артады. Қабілеті төмен балалардың сабаққа қызығушылығы жоғарыласа, дарынды балалардың оқытудың зерттеушілік-ізденушілік деңгейі көтеріледі;
- Кез-келген уақытта білім алушылар өздерінің білімдерін автоматты түрде тексере алады. Сонымен қатар, оқушы өз білімін автоматты түрде бақылау құрылғысы «жақсы», «өте жақсы» бағаларын қойса, қызығушылығы одан әрі жоғарылайды;
- Баяндама, ғылыми жоба, конференция, презентация дайындауда биологиялық объектілердің үлкен жинағы болып табылады. Білім алушы сабаққа, сыныптан тыс жұмыстарға қажетті қызықты мәліметтер мен деректер жинақтай алады;
- Энциклопедиялық бағыттағы сұрақтарға жауап ала алады;
- Мультимедиялық анықтамалық –сөздіктер мен анықтауыш –атластарды пайдалану мүмкіншіліктері артады;
- Оқушының өз мүмкіндігі мен материалды меңгеру мен қабылдау ерекшелігін ескере отырып, жаңа білімді оқып үйренеді.

Оқу процесі барысында цифрлық білім ресурстарының көптеген түрлері қазірдің өзінде қолданылып отыр: анимациялар, интерактивті суреттер мен сызбалар. Келешекте интерактивті тапсырмаларды да кеңінен қолдануға болады. Сабақ кезінде жоғарыда айтылған мүмкіншіліктерді кеңінен пайдалану қажет. Цифрлық білім беру ресурстары табиғи объектілер мен көрнекі құралдарды толықтырып отырады. Бұл кезде мұғалімнің оқыту барысында белгілі бір жағдайда бейімдеуге, оқушылардың дайындық деңгейін ескеріп, оқушылардың жеке шығармашылық потенциалын ашуға мүмкіншіліктер берері сөзсіз.

Қазіргі уақытта ақпараттық технологияларға негізделген жұмыстың жаңа педагогикалық нысандарының мәселелері қарастырылатын әртүрлі біліктілікті арттыру

курстарына сұраныс артты. Қашықтықтан оқытуды ұйымдастыратын әр мұғалімнің алдында бірнеше негізгі аспектілер тұр:

1. Онлайн-кеңістікте білім беру процесін ұйымдастыру;
2. Қажетті әдістемелік ұсынымдарды жинау;
3. Жаңа педагогикалық идеяларды енгізу үшін қажетті техникамен жабдықтау.

Заманауи технологиялардың дамуы нәтижесінде адамға үйрену, жаңа білім алу оңайырақ болады. Оқытудың бұл түрінің негізгі қолайлылығы:

1. Адамның қалаған уақытында оқу мүмкіндігі;
2. Оқыту деңгейі мен ұзақтығына жеке көзқарас.

Қашықтықтан оқытудың тиімділігін арттыру:

1. Техниканың болуы;
2. Интернеттегі жұмыстың үздіксіздігі;
3. Мотивацияның жоғары деңгейі;
4. Педагогикалық технологияларды неғұрлым егжей-тегжейлі пысықтау;
5. Қажетті материалдармен, электрондық ресурстармен қамтамасыз ету;
6. Оқытудағы жүйелі тәсіл.

Қашықтықтан оқытудың тиімділігі педагог ыңғайлы білім беру процесі үшін жасаған құралдардың: оқу бағдарламаларының, электрондық құралдардың, интерактивті платформалардың және т.б. жоғары сапасы жағдайында ақталатын болады. Теориялық, практикалық және бақылау сабақтарын ұйымдастыруда қашықтықтан форматты қолдану біздің күнделікті өмірімізге айналды және әлемдегі қазіргі жағдайға сүйене отырып, процестің тиімділігін арттырудың маңызды факторы болып табылады. Мұндай сабақтарды өткізудегі ең танымал құрал тәуелсіз және жетілдірілген оқыту үшін қолданылатын автоматтандырылған оқу курстары болды. Мұндай курстарды құру процесі өте күрделі. Бұл ең алдымен жақсы әдістемелік қолдауды, сонымен қатар терең теориялық білім мен психологиялық дайындықты қажет етеді. Қазіргі заманғы технологиялар мен дәстүрлі оқыту жүйесінің плексусы маңызды бөлік болып табылады. Мұғалімнің теориялық аспектісі мен тәжірибесінен басқа, заманауи технологияларды қолдана білу маңызды. Мұндай оқу курстарын құру әртүрлі платформаларда мүмкін, оқытуға дайын бағдарламалар бар және олармен тең дәрежеде өз курстарын құру үшін тек алаң ұсынатын платформалар бар. Платформаларда: Google Classroom; Youtube; Moodle-сіздің мақсатты аудиторияңызға бейімделген авторлық бағдарламаны құру мүмкіндігі бар. Пандемия жағдайында және мұғалімдердің жүктемесінің күрт артуында сіз жұмыс істейтін оқу бағдарламасы бойынша дайын курсты таңдауға мүмкіндік беретін білім беру платформаларының бірінші түрін таңдау өте ыңғайлы. Артықшылықтары процесті автоматтандыруда да айқын, курсты құруға уақыт жұмсаудың қажеті жоқ, мұндай платформаларда білімді бағалау жүйесі әзірленді және автоматтандырылды. Бұл таңдау материалды дайындауға және оны тексеруге кететін уақытты едәуір қысқартады. Сондай-ақ, платформалардың бірінші түрі осы салада тәжірибенің болмауына байланысты өз бағдарламасымен айналысудан қорқатын мұғалімдер үшін өте қолайлы. Авторлық курстар туралы не айтуға болады, әрине, бұл формат ұқсас оқыту форматын одан әрі жүргізуді жоспарлап отырған мұғалімдер үшін өте қолайлы, көбінесе басқа мұғалімдерге ұқсас мүмкіндіктерді жиі қолданатын тәрбиешілер туралы айтуға болады. Бұл өте көп уақытты, тәжірибе мен күшті қажет ететін энергияны қажет ететін процесс. Бірақ платформалардың бірінші түрімен салыстырғанда артықшылықтар айқын. Дайын бағдарламаларды қолдана отырып, бәрі сіз жасамағаныңызды түсінеді, бұл сіздің студенттер арасындағы беделіңізге әсер етуі мүмкін, сіздің "қатысу қажеттілігіңіз" соншалықты маңызды болмайды, бұл жағдайда мұғалімнің рөлі артта қалады және жұмысты бағалау қажет болған кезде ғана "ойынға" енеді.

Авторлық курсты құра отырып, мұғалім білім мен оқушы арасындағы байланыстырушы буынға айналады. Бұл жағдайда мұғалім белгілі бір тақырыпқа қанша уақыт жұмсау керектігін, қандай ақпарат беру керектігін, білім алушының білімінің дұрыстығына көз жеткізу үшін оны қалай дұрыс бағалау керектігін шешеді. Себебі қашықтықтан оқытудың ең басты жауы және басты досы-интернет. Оқушылардың мотивациясы төмен, интернеттен

жұмысты есептен шығаруға азғырылуы өте жоғары. Осылайша, оқытудың осындай форматы процесінің тиімділігі білім алушыға ақпараттың қалай берілетініне және ол кімнен түсетініне байланысты. Қашықтан оқытудың жетістігі тек мұғалімге ғана байланысты емес. Бұл жағдайда мұғалімнің баланың отбасымен өзара әрекеттесуі маңызды. Неліктен бұл маңызды? Себебі дәл қазір отбасы оқушының алға басуының негізгі қозғаушы күші болып табылады, бұл отбасылық микроклимат және ересектердің зейіні негізгі білімі болады.

Төтенше жағдайға байланысты Қазақстанда білім беру оқу орындары қашықтан оқытуды жүзеге асыру үшін синхронды және асинхронды сабақтарды өткізуге көшірілді. Оған Bilimland (OnlineMektep) және DarynOnline отандық интернет платформалары пайдаланылып жатыр. Білім және ғылым министрі Асхат Аймағамбетовтың сөзінше, қашықтан оқуда қолданылатын қазақстандық онлайн білім платформаларының саны 8-ге жеткен. Олардан бөлек, шетелдік WhatsApp, Telegram мессенджерлері, Zoom видеоконференциясы, Microsoft Teams, Google Classroom платформалары қосымша қолданыста. Қазіргі заманғы технологиялардың арқасында біздің өміріміз бір смартфонға оңай сыйысады, ал смартфондар біздің өміріміздің бір бөлігіне айналды. Осылайша, біз үшін онлайн режимінде білім алу мүмкіндігі ең жақсы жолға айналып отыр.

Мен цифрлық технологиялардың білім беру саласына ұзақ және байыпты түрде келгендігіне, болашақтың солар екендігіне сенімдімін. Олар білім беру процесінің тиімділігін арттырады, оқытушыларға сапалы оқу материалдарын жасауға көмектеседі, студенттерге ақпарат іздеу уақытын қысқартады. Оқу орындары мен ІТ-компаниялардың тығыз ынтымақтастығының арқасында білім беру ортасы ақпараттық және функционалдық ортаға айналууда. Менің ойымша, біз бұл жаңа әлемді біршама жақсарта аламыз.

Әдебиет:

1. <https://turkystan.kz/article/70078-tsifrly-aza-stan-zha-yru-a-bastajtyn-adam>
2. Умные технологии. [электронный ресурс] // Википедия, режим доступа: https://ru.wikipedia.org/wiki/Умные_технологии (дата обращения 03.01.2017).
3. Яковлев А.С. Механизм образовательного процесса и необходимость его совершенствования./А.С. Яковлев.// Вестник ОрелГИЭТ. — №4 (14), 2010.
4. Яковлев А.С. Роль экономики и государства в изменении тенденций развития социальной сферы./А.С. Яковлев.// Вестник ОрелГИЭТ. — №2 (8), 2009. С. 26–31.
5. https://www.inform.kz/kz/elbasy-zholdauy-2018-3-mindet-akyldy-tehnologiyalar-agroonerkasip-keshenin-karkyndy-damytu-mumkindigi_a3124576
6. Полат В. Дистанционное обучение: идеи, технологии, проблемы и перспектива. М., 2005.
7. Уваров А. Информатика в школе: вчера, сегодня, завтра // Информатика и образование, 1990. № 4.

Ризабекова Г., преподаватель географии
ГКП на ПХВ «Высший колледж «ASTANA POLYTECHNIC» г.Нур-Султан
grizabiekova@mail.ru

ИНФОРМАТИЗАЦИЯ ОБРАЗОВАНИЯ И ФОРМИРОВАНИЕ ФУНКЦИОНАЛЬНОЙ ГРАМОТНОСТИ ОБУЧАЮЩИХСЯ

Информатизация образования - процесс изменения методов и форм учебной деятельности, обеспечивающий подготовку обучающихся к жизни в условиях информационного общества.

В условиях, когда происходит глобальная информатизация общества, требуются люди, умеющие быстро адаптироваться к изменениям, происходящим в постиндустриальном мире. В новых обстоятельствах процесс обучения в профессиональной школе должен быть ориентирован на развитие компетентностей, способствующих реализации концепции «образование через всю жизнь». Предпосылкой развития компетентности является наличие определённого уровня функциональной грамотности.

Ключевые слова: «информационная компетентность», «глобальная информатизация», «дистанционное обучение», «модернизация образования», «образование через всю жизнь»

В соответствии с требованиями современного образовательного пространства информационная компетентность является одной из базовых, формируемых учреждениями образования.

Условиями, способствующими становлению информационной компетентности, являются

- внедрение в образовательный процесс информационных технологий;
- проектирование занятий с использованием ИКТ и различных ЭОР.

Процесс глобальной информатизации всех сторон общественной жизни привёл за собой радикальные изменения в стратегии образования. Информатизация образования - это главным образом процесс изменения методов и форм учебной деятельности, обеспечивающий подготовку обучающихся к жизни в условиях информационного общества.

В свете событий последних месяцев, когда были введены мероприятия по самоограничению из-за пандемии, связанных с Covid-19, когда мир перешел на дистанционное обучение, проектирование современных занятий в цифровом формате вошло в наш обиход.

Основополагающим элементом современного образовательного учреждения становится информационно - образовательная среда – это единая система, которая проникла во все сферы образовательного учреждения:

- сферу административно-управленческой деятельности;
- сферу дополнительного образования;
- сферу информационно-методического сопровождения учебного процесса;
- и конечно сферу учебно-познавательной деятельности.

Ресурсами информационно - образовательной среды, которые обеспечивают эффективную работу средств являются различные информационные технологии, доступные преподавателю:

- ЭОР;
- возможности интернет-технологий;
- офисные программные продукты (MS Word, MS Excel, Power Point и др.);
- специализированные программы и интерактивные средства обучения;
- электронные приложения к учебникам.

Новые жизненные условия выдвигают свои требования к формированию молодых людей, вступающих в жизнь: они должны быть не только знающими и умелыми, но мыслящими, инициативными, самостоятельными.

Модернизация образования обусловлена изменениями, происходящими в современном обществе. С одной стороны, изменилась ситуация на рынке труда. В меняющемся мире система образования должна формировать такое качество, как профессиональный универсализм - способность менять сферы и способы деятельности. [1].

С другой стороны, происходит глобальная информатизация общества. Современному обществу требуются люди, умеющие быстро адаптироваться к изменениям, происходящим в постиндустриальном мире. В новых обстоятельствах процесс обучения в профессиональной школе должен быть ориентирован на развитие компетентностей, способствующих реализации концепции «образование через всю жизнь». Установлено, что предпосылкой развития компетентности является наличие определённого уровня функциональной грамотности. [3].

Отраслевым организациям необходимы специалисты, которые могут не только достигать поставленных целей, но и делать это квалифицированно и эффективно, которые выступают в роли того человеческого капитала, обеспечивающего уровень роста экономики и

благополучия, что становится актуальным в антикризисном управлении; во-вторых, формирование модели компетентности отраслевого специалиста и формирующих ее компетенций, определяет профессиональное поведение личности, которое будет эффективным, результативным и продуктивным для выполнения задач профессиональной деятельности.

Использование компетентностного подхода обусловлено социально-экономическими потребностями современной экономики:

- необходимостью проектирования национальных моделей подготовки специалистов;
- в условиях неопределенности рыночной ситуации и усиливающейся конкуренции специалистов на рынке труда востребованным становится профессионально мобильный, инициативный специалист, способный к принятию оптимальных решений;
- сопряженность спроса на квалифицированных специалистов.

В современном профессиональном образовании необходима модель профессионального развития, ориентирующая на активность, способность принимать решения и нести ответственность за сделанный выбор и осуществляемые действия, существование которой возможно при условии использования компетентностного подхода в качестве концептуального. [4].

Главной задачей ТиПО на современном этапе является подготовка специалистов, способных нестандартно, гибко и своевременно реагировать на изменения, которые происходят в мире. [2].

«Использование инновационных технологий обучения, способствующих повышению мотивации, формированию функциональной грамотности обучающихся и ключевых компетенций»- методическая тема, по которой я работаю.

Задачи:

- формирование умения анализировать глобальные, региональные и локальные явления при изучении социально-экономических, геоэкологических процессов;
- формирование политических, географических знаний геополитических проблем и направлений развития современного общества;
- развитие аналитических качеств, речи, овладение навыками самостоятельной обработки и речевой интерпретации сведений;
- выработка активной гражданской жизненной позиции.

Ожидаемый результат:

1. Развитие познавательной активности обучающихся.
2. Самоорганизация работы обучающегося, способность самостоятельно планировать, выполнять и контролировать свою работу, что составляет основу компетентности будущего специалиста.
3. Развитие креативности, творческих способностей.

Цель инновационных технологий, которая обязательно включает в себя применение образовательных цифровых технологий:

- подготовка человека к жизни в постоянно меняющемся мире, качественное изменение личности обучающегося по сравнению с традиционной системой;
- развитие интеллектуальных, коммуникативных, лингвистических и творческих способностей обучающихся, формирование их личностных качеств;
- выработка умений, влияющих на учебно-познавательную деятельность и переход на уровень продуктивного творчества.

Методы инновационного обучения:

- проблемное обучение, предусматривающее формирование навыков для решения проблемных задач;
- самостоятельная работа над материалом и выработка умений применять обретенные знания на практике;
- интерактивное обучение, направленное на активное и глубокое усвоение изучаемого материала, развитие умения решать комплексные задачи;

- работа в малых группах, которая ставит своей задачей эффективное усвоение учебного материала, выработку способности воспринимать разные точки зрения, умение сотрудничать и решать конфликты в процессе совместной работы.

- критическое мышление, умение представлять и отстаивать собственное мнение.
- создание ситуации успеха в процессе обучения.

С уверенностью можно сказать, что курс экономической и социальной географии мира имеет большое значение в развитии личности обучающихся. А реализовать эту сложную задачу позволяют различные виды деятельности: групповая работа, работа по парам, самостоятельные работы, рефераты с презентациями, которые обучающиеся создают в программе Power Point. Обучающиеся работают с различными источниками информации: учебником, атласами, справочниками, энциклопедией, используют Интернет. И так как одной из целей личностно – ориентированного обучения является развитие личности учащихся на основе личного опыта, то данная деятельность дает хороший результат.

Во время занятия мной не даются готовые ответы на вопросы. Очень важно, чтобы студенты искали ответы самостоятельно. Теоретические вопросы чередуются с работой по атласу и контурной карте, где обучающиеся оформляют сведения, используя столбиковые, круговые, линейные диаграммы и другие способы визуализации статистических данных на карте по теме «Географические базы данных. Визуализация географических данных. Геоинформационные системы».

При изучении темы «Показатели экономического развития стран мира. Мировой опыт экономического развития» обучающиеся анализируют уровни развития экономики стран мира по субрегионам. Большой интерес вызывает экономические модели развитых (США, Германия, Япония), ключевых (Китай), развивающихся (Индия) стран и своеобразные методы ведения хозяйства в историко-географических регионах. Обучающиеся анализируют экономику новых индустриальных стран, так называемых «азиатских тигров», причину их «быстрого рывка» в развитии экономики. Интерес вызывает экономическая стратегия стран-членов ОПЕК в современной картине глобальной экономики.

Широко осуществляются межпредметные связи: использование знаний по физической географии (характеристика природных условий и ресурсов), истории (история формирования государств), экономики (уровень экономики, ВВП в государстве).

Таким образом осуществляется компетентностный подход – ориентация на цели образования: обучаемость, самоопределение, самоактуализация, социализация и развитие индивидуальности.

Обучающиеся проявляют интерес процессам интеграции и сотрудничества Казахстана со стратегическими партнерами с братскими странами по СНГ, дают оценку деятельности экономических организаций на пространстве СНГ.

В процессе обучения студенты работают с экономическими понятиями и терминами: «себестоимость», «производительность труда», «рентабельность», «ликвидность», «национальное хозяйство», «мировое хозяйство», «международное географическое разделение труда», «специализация», «свободная экономическая зона», «транснациональные корпорации», «конвертируемость валюты» и т.д.

На занятиях при опросе, также закреплении материала часто используются приложения Kahoot, LearningApps.

Во время дистанционного обучения занятия проводились на платформе ZOOM. Задание прикреплялись в Classroom, которая является очень удобной для открытости информации, где обучающиеся задают вопросы преподавателю, обсуждая задания, могут посмотреть свои оценки в электронном журнале и т.д.

Применение инновационных цифровых технологий повышает интерес обучающихся к процессу обучения:

- способствует активному восприятию обучающимися учебного материала;
- развивает способность к самостоятельной работе с информацией любой сложности;
- вызывает интерес к творческой деятельности, развивает креативность;

-способствует развитию интеллектуальных способностей обучающегося, позволяющих ему учиться самостоятельно.

Основной ценностью становится не усвоение суммы сведений, а освоение обучающимися таких умений, которые позволяли бы им определять свои цели, принимать решения и действовать в типичных и нестандартных ситуациях, т.е. формировать функциональную грамотность. [4].

Список литературы:

1. Закон Республики Казахстан «Об образовании». — Астана, 2007.
2. Государственная программа развития технического и профессионального образования в Республике Казахстан на 2008-2012 годы. — Астана, 2008.
3. Зеер Э., Заводчиков Д. Идентификация универсальных компетенций выпускников работодателем // Высшее образование в России. – 2007. -№ 11. – С. 39-45.
4. Образование компетентного специалиста: монография / А.В. Дьяченко, В.В. Антоненко, и др.; под ред. А.В. Дьяченко; Волгоград: Изд-во ВолГУ, 2008. – 324 с.

Есмурзина Г.К., преподаватель химии и биологии,
Аманжолова Н.Б., преподаватель химии,
ТОО «Казахстанский Международный Лингвистический Колледж», г. Нур-Султан

ОСОБЕННОСТИ ДИСТАНЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ ПРИ ПРЕПОДАВАНИИ ХИМИИ

Дистанционные образовательные технологии - это образовательные технологии, за счет которых осуществляется связь обучающихся и преподавателя на расстоянии. Дистанционное обучение требует от всех нас повышения эффективности организации учебного процесса. У преподавателя появились новые функции, все это требует больше времени, несколько не облегчая работу. Но эта форма обучения – единственная во время пандемии. Дистанционные образовательные технологии используются не только как форма обучения, но и возможность проводить различные мероприятия: олимпиады, конкурсы, чтения и т.д. Из опыта Казахстанского Международного Лингвистического Колледжа можно отметить проведенные мероприятия городского уровня: олимпиада по истории, конкурс по литературе, конкурс по биологии и др.

Дистанционное обучение – взаимодействие преподавателя и обучающихся между собой на расстоянии, отражающее все присущие учебному процессу компоненты (цели, содержание, методы, организационные формы, средства обучения) и реализуемое средствами Интернет-технологий или другими средствами, предусматривающими интерактивность.

Функции преподавателя:

- Создание мотивации к поиску, познанию
- Навигация в потоках информации
- Автоматизация образовательного процесса и удаленное учение
- Работа с открытыми образовательными ресурсами
- Сетевая безопасность

Перечень компетенций обучающегося:

- Компетенция осуществления деятельности
- Компетенция самоуправления и саморазвития
- Компетенция оценки и учета последствий эффективной деятельности

Формы дистанционного обучения разнообразны:

Чат-занятия – чат-занятия проводятся синхронно, то есть все участники имеют одновременный доступ к чату.

Веб-занятия – дистанционные уроки, конференции, семинары, деловые игры, лабораторные работы, практикумы, которые проводятся с помощью средств телекоммуникаций.

Преимуществом дистанционного подхода являются:

- Гибкий график обучения
- Вариативная продолжительность
- Отсутствие необходимости тратить время
- Возможность занятий в любом удобном для Вас месте
- Доступ ко многим источникам учебной информации
- Обучение с помощью дистанционных образовательных технологий представляет

собой современный подход к обучению, интересный, развивающийся, способствующий повышению уровня мотивации как обучающегося, так и преподавателя, при котором меняются формы и методы преподавания. Обучающиеся при таком способе организации обучения используют новые образовательные ресурсы и проявляют деловую активность

Недостатки дистанционного обучения:

- Отсутствие прямого очного общения между обучающимися и преподавателем.
- Необходимость в персональном компьютере и доступе в Интернет.

Необходимость постоянного доступа к источникам информации. Нужна хорошая техническая оснащенность

- Невозможно сказать, кто на другом конце провода. Отчасти эта проблема решается с установкой видеокамер на стороне обучающего и соответствующего программного обучения.

- Для дистанционного обучения необходима жесткая самодисциплина, а его результат напрямую зависит от самостоятельности и сознательности обучающегося.

Интернет-технологии позволяют осуществлять процесс обучения: использование интернет-ресурсов, возможность устраивать видеоконференции, выход в чат и т.д. Конечно, это требует изменения подходов к преподаванию. Важный момент: заинтересовать студента. Поэтому больше опираемся на практический материал, так как химия – наука практическая. И здесь целесообразно использование «Виртуальной химии», где можно показать демонстрацию или проведение лабораторной, практической работы. Конечно, не умаляется значение теории, без нее нет и практики. Обязательно дается лекционный материал, составляется опорный конспект. При дистанционном обучении мы воздействует на визуальное и слуховое восприятие, привлекаем внимание обучающихся, используя презентации, электронные учебники, которые предлагает учитель. Но презентации создают и сами обучающиеся. Постепенно пополняется учебная база по предмету.

Эффективность дистанционного обучения зависит от взаимодействия преподавателя и обучающегося, какими методами и приемами пользуется преподаватель, как поставлена обратная связь.

В состав дистанционных материалов входят:

1. Подача теоретического материала:

- ✓ урок/лекция
- ✓ мультимедиа
- ✓ описание практической/лабораторной работы.

2. Проверка усвоения подачи материала:

- ✓ отчет по практической/лабораторной работе
- ✓ вопросы/задачи к уроку (домашние задания)
- ✓ тесты (для самоконтроля, для оценивания знаний)
- ✓ контрольная работа (экзамен) – как в тестовой форме, так и в форме вопросов.

В 2020 году образовательные учреждения всех уровней вынужденно перешли на организацию учебного процесса с использованием дистанционных образовательных

технологий. К сожалению, процесс этот оказался не простым как для обучающихся, так и для преподавателей. Особенно сложным стало изучение в дистанционном режиме естественных дисциплин, в частности, химии.

При дистанционном обучении в колледже применяется платформа McTeams. Платформа McTeams позволяет выходить на связь со всеми обучающимися: это и объяснение материала, и контроль знаний. А также можно использовать доску, когда необходимо пояснение преподавателя. Не исключается и самообразование, самостоятельный поиск нужной информации самими обучающимися. Однако именно преподаватель является главным действующим лицом дистанционного обучения, так как он программирует учебную ситуацию, решая следующие образовательные задачи: мотивирует к учению; ставит учебные цели и задачи перед студентами; определяет формы, методы и способы передачи знаний, планирует формы и виды контроля за процессом обучения

В качестве примера – один их тем по дисциплине «Химия»:

Раздел: Углерод и его соединения

Тема занятия: Карбонильные соединения. Альдегиды

Вид занятия: Изучение нового материала

Практическая часть: Лабораторная работа

Ссылка на лабораторную работу:

1. <https://www.youtube.com/watch?v=xtaH2zmR7IY>

2. <https://www.youtube.com/watch?v=ufePxUsSoqE>

Самостоятельная работа обучающихся:

- 1) Составлять структурные формулы альдегидов, называть их по номенклатуре ИЮПАК (IUPAC-международный союз теоретической и прикладной химии);
- 2) Составлять уравнения реакций получения альдегидов;.

Для изучения школьного курса химии такой ресурс имеется – «Виртуальная химическая лаборатория»: <https://vrchemlab.ru/>.

Следует также учитывать, что дистанционное обучение требует от студентов высокой самоорганизации, самодисциплины, мотивации к овладению информацией. Однако не все студенты имеют достаточно высокий уровень данных качеств.

И никто не отменял здоровьесберегающий момент в обучении: рекомендуется через каждые 15-20 минут проводить физкультминутки. Обучающийся находится в одном и том же положении длительное время: устают мышцы, устают глаза. Необходимо снимать напряжение.

Таким образом, сегодня дистанционное обучение становится неотъемлемой частью образовательного процесса, в том числе и при изучении химии.

Байесенова Г.М. Биология пәнінің оқытушысы,
Ақтау технологиялық қызмет көрсету колледжі, Ақтау.
Bayesenova G.M. Biology teacher,
Aktau Technological Service College, Aktau
gbayesenova@bk.ru

ҚАШЫҚТАН ОҚЫТУ КЕЗІНДЕ БИОЛОГИЯ САБАҒЫНДА ӘДІС-ТӘСІЛДЕРДІ ҚОЛДАНУ

Бұл мақалада қашықтан оқыту кезінде биология сабағында қолданылатын оқыту әдістерін тиімді пайдалану өзектілігі көрсетілген.

Түйінді сөздер: үздіксіз білім беру, жаңа технология әдістерін үйрету, ақпараттық-коммуникациялық технологияларды және телекоммуникациялық құралдарды қолдану.

APPLICATION OF TECHNIQUES IN BIOLOGY LESSONS IN DISTANCE LEARNING

This article shows the relevance of the effective use of teaching methods that used in biology lessons in distance learning.

Keywords: continuing education, development of new technologies, use of information and communication technologies and telecommunications.

Білім беру үдерісін оқыту-әдістемелік тұрғыдан жетілдіру және ғылыми қамсыздандыру, инновациялық жобалардың жасалуына ыңғайлы жағдай жасау және сол жобаларды жүзеге асыруды талап етеді. Кәсіптік-педагогикалық білім беру саласының қоғамның дамуындағы қазіргі заманғы маңызды білім беру тенденцияларын жүзеге асырудағы жауапкершілігі – үздіксіз білім беру жағдайында жастарды өмірге дайындаумен тығыз байланысты. Білім беру саласындағы маңызды орынды – әрдайым білікті, құзырлы, оқушылардың оқуға қызығушылығын дамытуға қабілетті, оқыту және тәрбие беру құралдарының барлық арсеналын меңгерген педагог-маман иеленеді[1].

Егеменді еліміздің дамуындағы жаңа бағдарламалар, қоғамның жедел ақпараттануы білім беруге қойылатын талаптарды түбегейлі өзгертті. Қазақстан Республикасының тұңғыш президенті, Елбасымыздың Н.Ә.Назарбаевтың өз Жолдауында «Бізге қоғамдық жаңару қажеттіліктеріне сай келетін осы заманғы білім беру жүйесі қажет»- деп атап көрсете отырып, әлемдік білім кеңістігіне енуіне ғылым мен білім, әр түрлі жаңа технологиялар арқылы оқу үрдісін шығармашылықпен ұйымдастыруға еркіндік беріп, ұстаздар қауымының белсенділігін арттыруды міндеттеп отыр. Келешекте арнаулы мамандықтарға талпынудың іргетасы да білімнен басталмақ. Студенттердің ой-қиялын біліммен нұрландыратын, дүниетанымын кеңейту ұстаз шеберлігіне байланысты. Әсіресе, терең де тиянақты білім беруді ұлағатты тәрбиемен ұштастыруда негізгі пәндердің өзіндік орны ерекше.

Білім алушылар мен тәрбиеленушілердің, педагогтердің, білім беру ұйымдарының басқа да қызметкерлерінің өмірі мен денсаулығының сақталуын қамтамасыз ету мақсатында, сондай-ақ Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымы жариялаған пандемия кезеңінде COVID-19 коронавирустық инфекцияның (бұдан әрі – коронавирустық инфекция) таралуының алдын алу үшін қашықтықтан оқытуға көштік. [2].

Қашықтықтан оқыту – білім алушы мен педагог қызметкерінің жанама (алыстан) немесе толық емес жанама өзара іс-қимылы кезінде ақпараттық- коммуникациялық технологияларды және телекоммуникациялық құралдарды қолдана отырып жүзеге асырылатын оқыту; [3].

Білім берудегі жаңа технологиялар сабақ барысында оқушылардың сабаққа қатысуын ұйымдастыратын оқыту барысы. Интернет мүмкіндігін пайдалана отырып, өткізген сабақтар педагогтың оқу процесінде уақытын үнемдей отырып, білім алушыларға көптеген ақпараттарды беруге көмектеседі. Платформалардың керемет мүмкіндіктері білім алушыларды таңғалдырады, шабыттандырады, қызықтырады. Студенттер қызығып, таңғалып, шабыттанып отырып білім алады деп ойлаймыз.

Колледж әкімшілігі қазіргі таңда болып жатқан қашықтан оқу жағдайында студенттер мен ата-аналарға түрлі мотивациялар ұсынуда. Қазіргі таңда елімізге келген үлкен сынаққа колледж ұжымы үлкен жауапкершілікпен қарауда. Күнделікті қашықтықтан жүргізілген сабақ ретімен жүреді. Сабақ барысында ұстаздар ата-аналармен де етене жақын араласып, білім алушыларға өтілетін тақырыпты жан-жақты дайындықпен түсіндіруде.

Биология пәнінен сабақ өткізу барысында **синхронды және асинхронды** оқыту жүйесін қолданамыз. Синхронды (zoom, Teams, Google Meet) платформаларын пайдаланып бейнероликтер көрсету арқылы оқыту.

WhatsApp желісі, Coogle Classroom, Bilimland.kz, платформалары арқылы кері байланыстың берілуі оқушылардың өз бетімен іздену, білімдерін шыңдауға, әрі қарай білім алуға мүмкіндік беретін сындарлы кері байланыс беру арқылы жүйелі жұмыстарын жүргізуге, алған білімдерін бағалауға мүмкіндік жасауда. Қазіргі еліміздегі болып жатқан қиын-қыстау жағдайға бой бермей, болашақ ұрпақтың сапалы білім алуы үшін мұғалімдердің қызметі өте маңызды. Сондықтан әр мұғалімнің еңбегі бағалы. Сондықтан қазіргі кезде оқушыларға қашықтықтан білім беру кезінде оқушының ой-дағдысын, есте сақтау қабілеті, логикалық

ойлауы, дене бітімі мен ақыл-есінің дамуын, оқыту тілін меңгергендігін, жаңа технологияларды қолдана білуін, білім сапасын ескерген жөн.

Қашықтықтан білім беруде оқушыларды жалықтырмас үшін сабақтың әр кезеңінде әр түрлі - әдіс тәсілдермен сабағымды өткіздім. Мысалы, 1-ші аялдамада *«Үй тапсырмасын тексеру»* болса, келесі аялдамалар *«Венн диаграммасы»*, *«Құпия сан»*, *«Оқулықпен жұмыс»*, *«Салыстыру кестесі»*, *«Ой қозғау»* стратегиясы сияқты әр түрлі тәсілдермен өтті. Әр аялдама бойынша топ басшылары, өз тобындағы оқушыларды қатысымына қарай балл бойынша бағалап отырды.

Сабақтың әрбір кезеңдерінен өткен сайын студенттер тапсырмаларға тез, дұрыс жауап беруге тырысып ұйымшылдыққа тәрбиеленді, белсенділіктері, қызығушылықтары артты. Сабақ бойы студенттер берілген тапсырманы орындауда белсенділік көрсетті. Осы әдістерді қолдана отырып студенттердің оқуға деген ынтасының, қызығушылығының арта түскенін байқауға болады.

"Жетістік баспалдағы" рефлексиясы арқылы оқушылардың сұрақ қою дағдылары қалыптасады. Ашық және жабық сұрақтардың айырмашылығын ажырата алады.

Жаңа сабақ барысында ынтымақтастық атмосферасын қалыптастыру мақсатында *«Менің көңіл-күйім»* стратегиясын, жаңа сабақты меңгеру және топтық жұмыс жүргізу мақсатында *«Айналым бекет»* әдісін, жаңа сабақты бекіту мақсатында *«Атмосфера орнату»* әдісі оқушыларға сұрақ беріліп оқушылар нақты талқылап, дұрыс шешім шығарады. *«Аяқталмаған ой»* әдісі арқылы ең тиімді әдісті тауып тапсырманың шешімін шығарады. Техника және технология саласының жетістіктерін анықтау мақсатында *«Даналар философиясы»* әдісін қолдандым. Мен барлық сабағымда белсенді оқыту әдістерін пайдаланып, шығармашылық тапсырмаларды беру арқылы студенттерге білу, түсіну, қолдану, талдау, синтез, бағалау дағдысын қолданамын.

Менің сабақ беру үдерісі кезінде жиі қолданатын әдістерім:

«Сұрақтар қобдишасы» ортаға сұрақтар жазылған қобдиша қойылады. Оқушылар кезектесіп бір сұрақты алады да жауап береді. Кей жағдайда оқушылар сұрақтар құрастырып қобдишаға салып, сосын оған жауап бергізуге де болады.

«Көргеніңді айт» әдісі арқылы білім алушылардың айтылым, оқылым дағдысын дамытамын.

«Ойлан, Бірік, Бөліс» әдісі арқылы білім алушылар топтық жұмыс жасай отырып, зерттеушілік, шығармашылық, сыни тұрғыдан ойлау дағдысын дамытамын.

«Ойланып тап» әдісі арқылы диалог арқылы сөйлеу, айтылым дағдыларын қалыптастыру.

«Бір минуттық әңгіме» оқушылар қарама-қарсы сызық бойымен қатарға тұрып, жұптық әңгіме жүргізеді. Үйге берген тапсырма туралы әңгімелесуге болады немесе жаңа сабақты бекіту мақсатында өз ойларымен бөліседі.

«Айналым бекет» әдісі арқылы топтық жұмыс жасауға түрткі жасап айтылым және тыңдалым дағдысын қалыптастырамын.

«Өрмекші» әдісі арқылы білім алушылардың зерттеушілік, шығармашылық, сыни тұрғыдан ойлау дағдысын дамытамын.

«Галереяны шарлау» әдісі суреттерді пайдалана отырып, білім алушылар тақырыпты еркін меңгеріп, айқындай алу іскерліктерін қалыптастырады.

«Қар кесегі» бір оқушы тақырып бойынша бір тұжырым айтады. Екінші оқушы оның айтқанын қайталап, өзінің тұжырымын айтады. Үшінші оқушы алдыңғы екі оқушының айтқанын қайталап, өзінің тұжырымын айтады. Сөйтіп жалғаса береді.

«Миға шабуыл» қойылған проблеманы оқушылардың шығармашылық белсенділігіне сүйене отырып шешуге бағытталған, оқушыларға проблеманы шешуге жауап нұсқасын таңдауға еркіндік беріліп, оны шешудің неғұрлым көп жолдарын көрсетуге негізделген. Кейін ең жақсы идеялар, шешімдер таңдалынып алынады. Берілген сұраққа әр оқушы жауап бере алады. Маңыздысы – айтылған көзқарасқа баға қоймау керек, барлық жауап қабылданады

және әр пікір тақтаға немесе қағазға жазылғаны дұрыс. Қатысушылар олардан негіздеме немесе түсініктеме талап етілмейтінін түсінулері тиіс.

«Бес сөз» әдісі мұғалімнің студенттердің жаңа сабақтың мақсатына жеткендігін анықтап, логикалық ойлау операцияларын қолдануға тиімді.

«Фишбоун» әдісі арқылы білім алушыларға жұптық жұмыс жасата отырып, зерттеушілік, шығармашылық, сыни тұрғыдан ойлау дағдысын дамытамын.

Тапсырманы орындау кезінде білім алушылардың қажеттіліктеріне қарай аудиалды, вертуалды, кенестетикалық ресурстар мен тапсырмаларды үлестіріп, бағыт беремін. Қабілеті жоғары студенттерге күрделі тапсырма беремін. Белсенді оқыту әдістерін пайдаланып, шығармашылық тапсырмаларды беру арқылы оқушыларға білу, түсіну, қолдану дағдысын меңгертемін.

Қашықтықтан білім беру аясында:

- Оқытушылар қашықтықтан білім беру арқылы білім алушылардың бірегей қабілетін дамытуға бағытталған айрықша тиімді әдістерді пайдаланады;
- Отбасын білім беруге міндеттейді;
- Білім алушыларды өмірге бейімдеу, өз бетінше оқып үйренуге баулиды;
- Ойшыл ретінде студенттер өздерінің жасаған іс-әрекеттеріне жауап іздеп, жаңа алған білімдері мен бұрынғы білімдерін байланыстырады;
- Кездескен қиындықтарды шешу жолында баламалы шешімдер қабылдап, қиын мәселелерді жаңалық ашу жолындағы мүмкіндіктер деп қабылдайды.

Қорыта келгенде, ұрпағымызды парасатты да білікті, мәдениетті де білімді етіп тәрбиелеп, рухани дүниетанымын жалпы адамзаттық деңгейде дамытамыз десек, бойында ұлттық және азаматтық намысы бар ұрпақ өсіргіміз келсе, бүкіл қоғамдық өмірдің өзегін келешек ұрпақ тәрбиесіне, соның ішінде ұлттық құндылықтар негізінде тәрбиелеуге бағыттауымыз қажет. Бүгінгі білім алушылар – ертенгі жаңа әлем. Бүгінгі күні ақпараттар ағымы өте көп. Ақпараттық ортада жұмыс жасау үшін әр педагог өз пікірін жүйелі түрде жеткізе білетін, коммуникативті және ақпараттық мәдениеті дамыған, интернет жүйесін пайдалана алатын, онлайн режимінде жұмыс жасау әдістерін меңгерген педагог-маман болуы тиіс. Заман талабына сай жаңа технология әдістерін үйрету, бағыт-бағдар беруші – ұстаздар.

Осы үрдіспен мемлекетіміздің бәсекеге қабілетті дамыған 30 елдің қатарына кіру мақсаты ұстаздар қауымына зор міндеттер жүктейді.

Заманауи мұғалім – өз шәкірттерін жетістіктерге, инновациаларға жетелейтін, дүниетанымын арттыратын, ортақ шығармашылыққа шақыратын адам. Нағыз өз ісінің шебері ғана жоғары жетістіктерге ие бола алады. Ал білікті маман болу үшін көп ізденіс керек екені даусыз. Ұстаздық – ұлы ұғымға құрылған мамандық десек, осы кәсіпті жүрек қалауымен қалап, мектебі үшін бар күшін жұмсап, онысын ісімен дәлелдеп жүрген ұстаздарымыз қаншама. Осындай ұйымшылдықпен бір-бірімізге деген сенім, ұйымшылдық ұжымның бірлігін артыра түскендей. Сабырлық пен адамгершілікті, мейірімдікті жалпы жұртшылыққа түсіндіріп жеткізушілердің бірі – ұстаздар! «Жұмыла көтерген жүк жеңіл» демекші қайсар ұстаздары мен олардың білімді шәкірттері тұрғанда барлық қиыншылықты жеңіп шығамыз!

Ұсыныс:

1. Республикамыздағы барлық өңірдегі интернет жылдамдығы жоғарыласа;
2. Қашықтан оқыту кезінде биология сабағынан тәжірибелік жұмыстарды өткізу үшін виртуалды зертханаларды дамытса.

Библиографиялық тізім:

1. Л.Есенова. «Кәсіби дамудың негізі мен психологиясы» - Алматы. 2014 ж. 27 б.
2. Пандемия кезеңінде білім беру ұйымдарында COVID-19 коронавирустық инфекцияның таралуына жол бермеу жөніндегі шараларды күшейту туралы № исх: 123 от: 01.04.2020.
3. [http://kazatu.kz/kk/education/distance learning/](http://kazatu.kz/kk/education/distance-learning/).

Есілбай Д.Д., преподаватель ,2 категории,

ЦИФРОВИЗАЦИЯ ОБРАЗОВАНИЯ: ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ

Статья обращается к одной из актуальных проблем - трансформации высшего образования в условиях цифровизации. В статье рассмотрены основные направления цифровой трансформации, которая радикально меняет экономику, образование и образ жизни в целом. Показано, что цифровые технологии для образовательного процесса - необходимое, но недостаточное условие для повышения результативности учебной работы. Востребованность способности к анализу систем, распространение идей и методов процессного управления, увеличение числа рабочих мест, где требуются умения ставить задачи и формализовать методы их решения, - все это заставляет переопределить традиционные образовательные результаты в ходе цифровой трансформации образования.

Ключевые слова: цифровые технологии, система образования, цифровая трансформация, студенты, обучение, преподаватель, интернет, высшее образование, цифровизация, онлайн-обучение.

DIGITALIZATION OF EDUCATION: CHALLENGES AND PROSPECTS

The article addresses one of the urgent problems - transformation of higher education in the conditions of digitalization. The article discusses the main directions of digital transformation, which radically changes the economy, education and lifestyle in general. It's been shown that digital technologies are necessary for the educational process but not sufficient for increasing the effectiveness of academic work. The demand for the ability to analyze systems, dissemination of ideas and methods of process management, the increase in the number of workplaces where skills are required to set tasks and formalize methods for solving them - all these factors makes it necessary to redefine traditional educational results during the digital transformation of education.

Key words: digital technologies, education system, digital transformation, students, training, teacher, Internet, higher education, digitalization, online learning.

Качество образовательного процесса неизбежно влияет на укомплектованность государства специалистами в будущем, в связи с чем данным проблемам необходимо уделять особое внимание. В процессе совершенствования национального образования с каждым годом все большую роль приобретают современные технологии, внедрение которых способствует модернизации и развитию образования, а также повышению качества подготовки будущих специалистов и сближению образования с наукой. В то же время такие технологии во многом требуют пересмотра существующих подходов к образовательной деятельности, а также анализа их влияния на общество. В связи с этим изучение вопросов технологизации образовательного процесса и ее социальных последствий представляется весьма актуальным направлением научных исследований.

Сегодня использование цифровых технологий считается одним из основных требований во многих профессиональных сферах, в частности, в сфере образования. Педагоги все больше осознают преимущество, которое дает правильное внедрение цифровых технологий в организацию современного учебного процесса. Термин «цифровизация», возникший в связи с развитием информационно-коммуникационных технологий, все чаще звучит в научных обсуждениях. Споры вокруг позитивного и негативного эффекта цифровизации актуальны для всего мирового научного сообщества. Тем не менее, цифровизация, которая предполагает внедрение цифровых технологий в различные сферы жизни, стала современным трендом. Цифровизация образования предполагает изменения в образовательных стандартах, появление новых компетенций, переосмысление роли педагога и

в целом направлена на модернизацию учебного процесса. Такие особенности цифровизации, как доступность информации, высокие скорости, новые технологические инструменты, безусловно, ведут к качественной и кардинальной перестройке образования.

Цель нашего исследования заключена в выявлении на основе анализа научных источников основных проблем и определении перспектив цифровизации в сфере образования.

Цифровизацию, указывают В.Г. Халин и Г.В. Чернова, можно рассматривать как тренд эффективного мирового развития только в том случае, если она сопровождается лишь эффективным использованием ее результатов. Важнейшая задача современной науки – определить позитивные стороны этого явления, которые не так очевидны, как представляется на первый взгляд. Определяя позитивный потенциал цифровизации, отметим, что цифровые технологии предлагают множество вариантов при проектировании образовательных процессов. Сочетание виртуального и реального компонентов обучения позволяет преподавателям передавать знания и непосредственно, и опосредованно. Отличительной особенностью такого подхода является то, что можно воспользоваться преимуществами этих методов и избежать их недостатков. При цифровом посредничестве (видео, слайды, моделирование и т.д.) обучаемые имеют большую степень свободы, что к примеру, позволяет в процессе презентационных мероприятий обмениваться ролями с другими обучающимися и преподавателем.

Цифровизация формирует индивидуальные образовательные среды, куда могут входить платформы интернета, которые позволяют обучающемуся индивидуально управлять учебным контентом и лично создавать своего рода виртуальный стол. Цифровизация в образовании позволяет обогащать реальные учебные ситуации цифровыми данными. Например, учащиеся могут сформировать навыки определения места происхождения или содержания какой-либо вещи, документа, всего лишь сфотографировав его QR-код.

Современные цифровые технологии расширяют возможности в педагогике, а также позволяют получать обратную связь практически мгновенно. Модернизация образовательного процесса подразумевает создание новых учебных пособий в цифровом формате, разработку онлайн курсов, что делает образование более доступным. В настоящее время возможно применение новых форм контроля или поиска информации с использованием цифровых технологий. Так, студенты, постоянно отвлекающиеся на гаджеты во время лекций или семинаров, могут их использовать для того, чтобы мгновенно перейти по соответствующим ссылкам, найти ответы на поставленные вопросы, а также выполнить небольшой тест с целью проверки изученного на занятии материала. Также к плюсам в данном случае часто относят тот факт, что учащиеся могут развивать навык поиска и отбора информации самостоятельно, используя поисковые системы Интернета. Однако отметим, что по своей сути это ничем не отличается от варианта поиска информации на бумажных носителях, за исключением того, что экономит время и усилия обучающегося, что с точки зрения проблемы цифровизации человека не всегда можно назвать плюсом. Например, когда речь идет о формировании таких личностных качеств, как упорство и стремление к достижению цели, а также об отсутствии полноценной физической нагрузки, доступность информации представляется не всегда преимуществом цифровой системы.

Так же чрезмерное увлечение идеями цифровизации может привести к снижению активности целого ряда преподавателей, обладающих ценным педагогическим опытом, но не освоивших цифровые ресурсы для его трансляции, технологически некомпетентных. В условиях «старения» преподавательского корпуса это проблема нам представляется весьма актуальной. В зарубежных исследованиях эта особенность получила название «цифрового разрыва», но обсуждается в основном применительно к технологической некомпетентности со стороны обучающихся. Цифровая культура имеет неоднозначные последствия для развития отечественного образования. Исследователи отмечают, что повсеместное внедрение цифровых технологий приводит к снижению интеллектуальной культуры общества. Когда «машина» начинает выполнять развивающие человеческий интеллект функции, развитие прекращается, а мыслительные способности деградируют.

Об указанной проблеме говорили еще философы прошедшей исторической эпохи. Например И.А.Ильин отмечал, что «человечество думает, что творит новую культуру, а в действительности не замечает омертвения своего сердца и своей духовности».

Говоря об источниках информации, сторонники цифровизации часто рассуждают о том, что новая система позволяет решить проблему траты денег на приобретение новых пособий и тетрадок, решая за счет этого экологические проблемы, а также проблему нагрузки, связанной с необходимостью постоянно носить большое количество учебников и тетрадей.

В таком случае уже невозможно забыть дома выполненное домашнее задание или оправдаться тем, что задание выполнено, но оставлено дома: все необходимое вмещает в себя электронный носитель. Однако здесь возникает новая проблема – качество и объем информации в сети Интернет. Не умея отличать полезную информацию от вредной или неверной, не обладая достаточным количеством знаний и опытом для адекватной оценки информации, учащиеся зачастую просто не могут найти надёжные источники информации. Все это приводит к возникновению ошибок, неточностей в исследовательской деятельности. Кроме того, такая ситуация способствует формированию неправильных представлений о мире. Спасением здесь могут стать специальные информационные базы, которые создаются научно-педагогическими работниками, рекомендуются в учебных программах. Также за счёт использования только информационных образовательных платформ в процессе обучения нельзя решить финансовые проблемы учебных заведений: ни для кого не секрет, что покупка новых технологий тоже стоит немалых денег.

Из всего сказанного можно сделать вывод: модернизация отечественного высшего образования неизбежна, она следует в ногу со временем, но необходимо учитывать риски нововведений и не отказываться от доказавших свою эффективность традиционных образовательных технологий.

Цифровые технологии – это неизбежный переход в будущее. Отрицать их существование или влияние на нашу жизнь бессмысленно и бесполезно. Полномасштабно оценить все плюсы и минусы цифровизации человека, а вместе с ней и цифровизации образования можно будет лишь спустя десятилетия после того, как одно из поколений человечества полностью проживет эпоху цифровых технологий. Безусловно, существует большой риск, что результат таких изменений окажется отрицательным, ведь все происходящее кардинально меняет нашу жизнь, а предугадать все последствия невозможно. Однако очевидно, что создание современной

цифровой среды является приоритетным направлением в образовании в настоящий момент. Частичное решение проблем, связанных с масштабной цифровизацией общества, видится в разумном применении новейших технологий. Необходимо заботиться о цифровой гигиене, бороться с цифровой зависимостью, выработать правила применения цифровых технологий. В сфере образования такая задача ложится на педагогов, которые совместно с психологами должны разрабатывать программы грамотного использования технологий, контролировать их и знать не только преимущества цифровизации, но и ее опасности. Цифровое образование должно открыть новые возможности для обучения, создать новую среду, где студенту интересно получать и добывать знания. Цифровизация призвана повысить результативность процесса обучения, а не привести человека к цифровому аутизму. Лишь понимание этого позволит людям использовать технологии с целью создания и созидания, а не разрушения. На основании этого можно сказать, что использование инновационных технологий в образовательной деятельности является необходимым условием для подготовки высококачественных специалистов. При этом важно помнить, что в ходе использования инновационных технологий возникают новые риски для общества. Безусловно, необходимо учитывать их специфику, представленную научным анализом и имеющимся опытом практического преобразования современной образовательной среды.

Библиографический список

1.Ахромеева Т.С., Малинецкий Г.Г., Посашков С.А. Смыслы и ценности цифровой реальности

2. Никулина Т.В., Стариченко Е.Б. Информатизация и цифровизация образования: понятия, технологии, управление // Педагогическое образование в России. – 2018. – №8. – С. 107 – 113.
3. Петрова Н.П., Бондарева Г.А. Цифровизация и цифровые технологии в образовании // Мир науки, культуры, образования. – 2019. – № 5 (78). – С. 353–355.
4. <http://www.nauteh-journal.ru/files/b70667b2-c01e-4288-960f-14625c25d0f3>

Аймурзин А.У., өндірістік оқыту шебері
М.Б.Іқсанов атындағы Жәнібек колледжі, Батыс Қазақстан обл.
Аймурзин А.У., master of industrial training
Zhanibek College named after MB Iksanov, West Kazakhstan region.
asik-87@inbox.ru

АҚПАРАТТЫҚ САУАТТЫЛЫҚ – БҮГІНГІ ЗАМАН ТАЛАБЫ

Мақалада цифрлік сауаттылық - ақпараттық қоғамдағы қауіпсіздіктің негізі, ХХІ ғасырдың ең маңызды білімі, ең негізгі тақырыптарымыздың бірі. Цифрлік сауаттылық - бұл адам өмірінің барлық салаларында цифрлік технологияларды сенімді, тиімді қолдануға дайындығы және қабілеті. Осы технологияны қолдану арқылы сапалы білім беру қойылып отыр.

Түйінді сөздер: Цифрлік сауаттылық, құзыреттілігі, ІТ білім берудің негізі.

INFORMATION LITERACY IS A MODERN REQUIREMENT

In the article, digital literacy is the basis of security in the information society, the most important knowledge of the XXI century, one of our main topics. Digital literacy is the readiness and ability to use digital technologies reliably and effectively in all areas of human life. Quality education is provided through the use of this technology.

Keywords: Digital literacy, competence, the basis of IT education.

*«Адамзат үшін ХХІ ғасыр – жаңа технологиялар ғасыры болмақ,
ал осы жаңа технологияларды жүзеге асырып, өмірге енгізу,
игеру және жетілдіру – бүгінгі жас ұрпақ, сіздердің еншілеріңіз...
Ал жас ұрпақтың тағдыры – ұстаздардың қолында»
(Н. Ә. Назарбаев)*

Бүгінде еліміздің экономикасының барлық салаларын цифрландыру күн тәртібінің басты тақырыптарының бірі. Осы бағытта басталып жатқан белсенді жұмыстың алғашқы бағыттардың бірі білім беру деп аталады.

Цифрлік сауаттылық - бұл адамның өмірдің барлық салаларында цифрлік технологияларды сенімді, тиімді, сыни және қауіпсіз қолдануға дайындығы және қабілеті. Цифрлік сауаттылық - ақпараттық қоғамдағы қауіпсіздіктің негізі, ХХІ ғасырдың ең маңызды білімі. Цифрлік сауаттылықты қалыптастыру оқырмандық, математикалық және жаратылыстану сауаттылығымен тең дәрежеде назар аударылуы керек.

Расымен де, адамзат қауымы жыл санап емес, ай санап, тіпті апта мен күн санап цифрландыру заманының сиқырлы әлеміне еніп барады. Цифрландыру технологиялары дегеніміз – бұл бұрын-сонды адамзат бастан кешпеген ғажайып әлемнің жаңа құралдары. Қазіргі күні бұл технологиялар жасақталу үстінде. Олар қазірдің өзінде біз тамсанып айта беретін ақпараттық технологиялардың өзін жолда қалдыра бастады.

Заманауи технологиялар біздің өмірімізге тұрақты түрде енгізілуде, «Цифрлік» тұжырымдамасын тек ғылыми конференцияларда ғана емес, күнделікті өмірде де жиі кездесетін болдық. Кейбір адамдар әлі күнге дейін цифрлау үрдісінің артықшылықтары мен кемшіліктері туралы пікірталастарда. Цифрландыру процесті және өндіріс кезеңдерін толық

автоматтандыруды, өнімнің дизайнынан бастап, оны түпкілікті тұтынушыға жеткізумен аяқтауды, сондай-ақ кейіннен өнімге техникалық қызмет көрсетуді білдіреді.

Ғылымның қарқынды дамуы барысында көптеген корпорациялар өндірістің барлық деңгейлерінде жаңа технологияларды қолдана отырып жұмыс істеуге дайын қызметкерлерді талап етеді және арнайы дағдыларға ие емес қызметкерлер қажеттілігі артта қала беруде. Осы проблемаларды шешу, әрине, білім беру процесін қайта жаңғыртуды талап етуі тиіс.

Цифрландыру тікелей бұрын қол жетімді болмаған жоғары оқу орындары мен мектептер үшін ашылатын цифрлік технологияның оқу құралдарымен байланысты. Олардың ішінде онлайн оқу аса ерекшеленеді. Болашақ мектептерінің көрінісі көбінесе барлық пәндердің бұлтты білім беру жүйесіне біртіндеп көшуімен байланысты. Біз онлайн оқулықтар мен виртуалды зертханалар туралы, ашық білім беру мазмұны, әрбір қатысушыға икемді және жеке көзқарас туралы айтып отырмыз. Үй тапсырмаларын білім алушылар онлайн режимінде бірге жұмыс істей алады. Оқу орындарының кітапханалары ақпараттық және компьютерлік орталықтарға айналды. Оқу үрдісі әрбір білім алушының идентификаторымен байланыстырылатын болады, бұл бағалау және бағаларды қалыптастыруға мүмкіндік береді.

Цифрландыру осы үрдіске қатысатын барлық ойыншыларға: оқушыларға, олардың ата-аналарына, мұғалімдеріне, білім беру жүйесінің әкімшіліктеріне ыңғайлы және тиімді құралдарды жасауды білдіреді. Сонымен қатар халықтың өмір сүру сапасын жақсартатын цифрлық платформа құру мақсаты Цифрлік Қазақстан -2020 Елбасымен ұсынылған бағдарламаны жүзеге асыруға белсенді түрде қатысады.

XXI ғасырдың икемділігі мен құзыреттілігіне келсек, олар бастауыш мектептен бастап барлық білім беру қызметінде қалыптастырылуы керек. Білім беруді цифрландырудың, атап айтқанда жалпы білім беру жүйесінің іске асуының кейбір аспектілеріне тоқталайық. Соңғы уақытта жеке тапсырмалардан бастап тағайындалған құзыреттерді қалыптастыру үшін толық курстар мен модульдерге дейін ашық жалпы білім беру, жалпы дамудың онлайн-ресурстарын құру және пайдалану үдерісі белсенді түрде жүргізілуде. Онлайн курстардың бірыңғай платформасы баршаға ақпараттық ағындарға жылдам бейімделуге, ақпаратты бағалауға, ерекше жағдайларда шешімдер қабылдауға, бір сөзбен айтқанда, XXI ғасырдағы дағдыларды игеруге мүмкіндік береді. Халық өмірінің әлеуметтік парадигмасын қайта цифрландыру, ол адамдардың ой өрісін кеңейтуге, жаңа білім алу мүмкіндігін ашады. Заманауи білім берудің негізгі бағыттарының бірі - желілік қызмет, әлеуметтік желілерді білім беру ресурстары ретінде пайдалану және шалғай шеберлік сабақтарын өткізу, тренингтер. Желілік технологияларды қолданумен цифрлы білім берудің типтік ерекшеліктері - бұл икемділік, ұтқырлық, өндіріс қабілеттілігі, диалогтық және интерактивтілік, медиа ағындарды қабылдауға бағдарлау.

Цифрландырудағы негізгі мақсат – бәсекеге қабілеттілікті арттыру, халықтың өмір сүру сапасын жақсарту, оқу-тәрбие процесін жеделдету және жеңілдету, балаларға, ұстаздарға, ата-аналарға жүктемені азайту. Ең бастысы – білім беру сапасын арттыру. Біздің балаларымыз халықаралық деңгейде әртүрлі салаларда, оның ішінде жасанды интеллект және ауқымды деректер жасау саласында бәсекеге қабілетті болуға тиіс. Мемлекет басшысы атап көрсеткендей, елді цифрландыру – бұл мақсат емес, бұл – Қазақстанның абсолюттік артықшылыққа қол жеткізу құралы. Бүкіл процесс жүйелілікті, реттілікті және кешенді тәсілді талап етеді.

Цифрлы Қазақстан бағдарламасының 4 негізгі бағыты бар.

Бірінші – ауыл-аймақты кең жолақты интернетпен қамтамасыз етіп, еліміздің транзиттік мүмкіндіктерін арттыру.

Екінші бағыт– экономиканың салаларына (көлік және логистика, денсаулық сақтау, білім беру, ауыл шаруашылығы және электронды сауда) цифрлы технологияны енгізу.

Үшіншісі – мемлекеттік органдар жұмысының сапасын арттыру. Төртінші – IT мамандарды даярлау. Қажаттарды есепке алу, сақтау және медикопсихологиялық көмек көрсету бөлімінің басшысы сөз алып, Жолдау біздің еліміздің ширек ғасыр ішіндегі екі жаңғырту үрдісін аяқтап, үшінші, экономикамыздың әлемдік өсімінің лайықты деңгейге

жетуін қамтамасыз ететін, жеделдетілген технологиялық жаңғыртылу басымдығына көшуімізді айқындап берді.

Бүгінде цифрландыру әлемдік ауқымдағы трендке айналды. Дамыған елдің барлығы цифрлық саясатты қолға алып, даму қарқынын арттыруға күш салып жатыр. Десе де, инновация мен технология тілін түсінетін, оны жүргізетін мамандар тапшы. Сол тапшылық IT-саласының дамуына кері әсерін тигізіп, цифрлық экономиканы жүргізуге, озық технологияның игілігін көруге кедергі келтіріп келеді.

IT-маманның аздығы – тек Қазақстанда емес, бүкіл әлем елдерінде бар үлкен мәселе. Инновация мен технология күн сайын жаңарған заманда оларға сұраныс та арта түсті. Әлемдік рейтинг бойынша ең қажет мамандықтар тізімінде IT-мамандар екінші орын алады екен. Қазір жаңа технологиялар тауар жасаудан бастап, өндіріс, транспорт сынды барлық салаға ықпал етіп жатыр.

ЖОО-ның көптілді түлектерінің инновациялық құзыреттілік моделінің инварианты болашақ маманның жан-жақты кәсіби құзыреттілігін құрайтын тұлғааралық, коммуникативтік, жалпы кәсіби және арнайы кәсіби құзыреттіліктерінің жіктемесін білдіреді. Жоғары оқу орнынан кейінгі дайындық маманының құзыреттілік моделіне келер болсақ, мұнда негізгі (тұлғааралық, коммуникативтік) және кәсіби құзыреттіліктерді одан әрі дамытумен қатар магистратурада қолданбалы құзыреттілікті, ғылыми докторантурада және постдокторантурада кәсіби қызметті сараптамалық бағалау құзыретін қалыптастыру орын алады. Көптілді маманның инновациялық құзыреттілік моделінің инвариантын ескере отырып, біз ЖОО және жоғары оқу орнынан кейінгі даярлықтың көптілді IT маманының құзыреттілігін қалыптастырудың келесі әдіснамасын ұсынамыз. Авторлардың пікірінше, коммуникативтік құзыреттіліктер тиімді коммуникация дағдыларымен байланысты, кәсіби (Жалпы кәсіби және арнайы-кәсіби) құзыреттіліктер IT маманның кәсіби қызмет түрлеріне сәйкес келеді және жоғары оқу орнынан кейінгі жүйесінің негізгі білім беру құрылымдарына сәйкес құрылады. Қазіргі заман талаптарына сәйкес IT-маманның құзыреттілік моделі тек арнайы техникалық білім мен біліктілігі ғана емес, сонымен қатар «жұмсақ» (soft skills) немесе гуманитарлық қасиеттерді, негізгі құзыреттілікті құрайды. Біз әзірлеген инвариантқа сәйкес келесі негізгі құзыреттерді анықтауға болады: тұлғааралық және коммуникативтік. Мұнда негізгі құзыреттердің құрамы қандай да бір дәрежеде ұқсас немесе болашақ мамандарды даярлаудың барлық бағыттары мен мамандануы үшін бірдей екенін атап өту қажет. Мысалы, көшбасшылық, командада жұмыс істей білу, мотивация, эмоционалдық интеллект, креативтілік, бастамашылық – бұл дайындық бағыты мен мамандығына қарамастан, қазіргі маман үшін маңызды тұлғааралық құзыреттілікке жатады, сондай-ақ, коммуникативтік құзыреттілікке қатысты.

Бұл жерде жалпы кәсіптік құзыреттердің барлық мамандандыру топтары үшін әмбебап болатынын атап өту қажет. Мысалы, ақпаратты алудың, сақтаудың, өңдеудің негізгі әдістерін, тәсілдері мен құралдарын меңгеру дағдылары, жұмыс дағдылары. Көптілді IT маманның инновациялық құзыреттілік моделін әзірлеу және енгізу мақсатында сарапшылар IT мамандығы бойынша білім алушы студенттерге, оқытушыларға, түлектер мен жұмыс берушілерге сауалнама жүргізу бойынша қатар жұмыс жүргізеді. Сауалнама жүргізу арқылы жоба авторлары, біріншіден, IT-маманның неғұрлым өзекті және маңызды құзыреттерін анықтайды, екіншіден, жалпы IT саласы бойынша білім берудің басым міндеттерін анықтайды. Қазіргі таңда жоба жетекшілері мүмкіндігінше көптеген жоғары оқу орындарын, сонымен қатар, IT компанияларды да жобаның міндеттерін шешу үшін тартуды жоспарлап отыр. Сондай-ақ, олар көптілді IT маманды кәсіби даярлаудың әзірленген моделі зерттеушілердің, ғалымдар мен мамандардың білім берудегі құзыреттілік ұстанымдары бойынша назарын аударатынына және заманауи IT білім берудің негізі болатынына сенімді.

Ендеше, цифрлық дамуға елімізде ерекше мән берілуде. Біздің бұл үрдіске көршілеріміз ғана емес, шалғайдағы көптеген мемлекет сүйсініп отыр. Елдің ертеңі, келешектің кепілі саналатын жастарға барлық мүмкіндікті қолдану керектігін елбасымыздың өзі атап өткен болатын.

Сөзімді қорытындылай келе, IT-технологиялар қоғамның барлық саласын түгелдей қамтиды. Мемлекетіміздің инновациялық индустриалды дамуы, ақпараттық технологиялардың әр салада кеңінен пайдалануы «Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету» және «Информатика» мамандықтарының иегерлері жоғары сұраныста екенін айтқым келеді.

Библиографиялық тізім:

1. К.А.Жайлаубаева «Өрлеу»БАҰО» АҚ филиалы Түркістан облысы және Шымкент қаласы бойынша ПҚБАИаға оқытушысы
Дереккөз: "EDUNews.KZ" ақпарат агенттігі
2. "Цифрлық Қазақстан" мемлекеттік бағдарламасы
3. Еңлік С. IT-маман даярлау ісі еңбек нарығы сұранысын қалай өтеп жатыр?. 03.09.2019
4. <https://baribar.kz/> IT-маман даярлаудың әлемдегі үлгісі және Қазақстандағы жағдай

Ескендинова Ж.Ж., педагог высшей категории,
Высший казахский гуманитарно-технический колледж, г.Кокшетау
Yeskendirova Zh.Zh., teacher of the highest category
High Kazakh humanitarian-technical college, Kokshetau City
janagul_87_87@mail.ru

ПРОЦЕСС ПОЛУЧЕНИЯ ЗНАНИЙ, УМЕНИЙ И НАВЫКОВ В СИСТЕМЕ ДИСТАНЦИОННОГО ОБРАЗОВАНИЯ

В статье рассматриваются вопросы дистанционного образования, история происхождения, плюсы и минусы данного формата обучения.

Ключевые слова: дистанционное образование, дистанционное обучение, удаленная работа, гибкость, доступность, актуальность, нехватка времени.

THE PROCESS OF GETTING KNOWLEDGE, SKILLS IN THE DISTANCE EDUCATION SYSTEM

The article discusses the issues of distance education, the history of origin, the pros and cons of this learning format.

Key words: distance education, distance learning, remote work, flexibility, availability, relevance, lack of time.

В последнее время в разных сферах производства и оказания услуг, а именно в образовании набирает популярность - дистанционный формат обучения. Дистанционное обучение, то есть любая форма удаленной учебы, при которой ученик не присутствует физически на уроке, сегодня переживает настоящий бум благодаря развитию интернета. Количество гибких и доступных предложений по дистанционному обучению постоянно растет, на рынке представлено огромное разнообразие курсов. И в действительности дистанционная учеба имеет ряд преимуществ даже перед традиционными формами обучения. На сегодняшний день с течением объективных обстоятельств дистанционное обучение является обязательным видом получения знаний в школах, колледжах и ВУЗ-ах

История применения дистанционного обучения появилось гораздо раньше, чем обучение через Интернет, так как этот метод обучения существовал задолго до того, как люди начали использовать компьютеры.

Фактически с **1728 года** и по сей день концепция дистанционного образования осталась прежней: менялись только каналы коммуникации.

Почти триста лет назад господин **Калев Филипс** (англ. *Caleb Phillips*) стал первым организатором системы дистанционного образования, разместив в бостонской газете объявление о наборе студентов из пригородов на курсы быстрого письма и бухгалтерии. Благодатной почвой для появления дистанционного образования стало развитие

регулярных почтовых служб: без этого канала связи удаленная коммуникация была бы слишком затянута и нестабильна.

Английский педагог, изобретатель системы стенографии **Исаак Питман** (англ. *Isaak Pitman*) в **1840** году, используя почтовые отправления, начал обучать стенографии студентов в Соединенном Королевстве.

В Америке в 1873 году **Анна Элиот Тикнор** (англ. *Anna Eliot Ticknor*) взяла за основу английскую программу «Общество поддержки домашнего обучения» и создала систему обучения по почте для женщин под названием «Общество Тикнор».

А в **1874** году программа обучения по почте была предложена **Университетом штата Иллинойс. Вильям Рейни Харпер** (англ. *William Rainey Harper*) считающийся в Америке «отцом обучения по почте», в **1892** году учредил первое отделение дистанционного обучения в **Университете Чикаго**.

В **1906** году преподавание по почте было введено и в **Университете штата Висконсин**.

В Австралии в **1911** году начали свою работу курсы вузовского уровня в **Квинслендском университете в Брисбене**. Для детей, проживающих далеко от школ, в **1914** году было организовано обучение по почте по программе начальных классов. Вскоре подобные системы для школьников стали использоваться в Канаде и Новой Зеландии.

В **1939** году во Франции для обучения детей, не имеющих возможности посещать школу, был создан **Государственный центр дистанционного обучения в Гренобле** (на фото слева).

Сегодня это крупнейшее учебное заведение дистанционного образования в Европе. В **1946** году на дистанционные формы обучения перешел **Южноафриканский университет**.

Дистанционное образование в **России** стало развиваться после революции **1917** года. Была разработана особая, «консультационная» модель дистанционного образования, не предполагающая визуального контакта.

К **1960** году в СССР было образовано 11 заочных университетов, а также заочные факультеты в очных высших учебных заведениях.

Центральная и Восточная Европа последовала примеру СССР после Второй мировой войны. Открытие в **1969** году **Открытого университета Великобритании** поспособствовало развитию дистанционного обучения в странах Европы и Азии.

В **1979** году в Китае была организована Национальная сеть радио- и телевизионных университетов (*Central Radio and TV University, CRTVU*).

К **середине 1990-х гг.** сформировалось представление о дистанционном образовании как о системе, основанной на интегрированной информационно-образовательной среде обучения, в которой преподаватель не только передает знания, но и координирует познавательный процесс, а студент самостоятельно разрабатывает индивидуальную образовательную траекторию из модульных компонентов курса.

В Беларуси с **начала 2000-х гг.** расширение использования информационно-коммуникационных технологий привело к появлению трансляционной и расширению технического арсенала дистанционной модели образования.

Проследив историю развития дистанционного образования, можно сделать вывод о том, что оно всегда соответствовало развитию информационного общества с его новыми запросами и потребностями. Методы организации дистанционного обучения менялись каждый раз с появлением новых технологий.

Дистанционное образование — это термин, который используют применительно к широкому спектру образовательных программ и курсов, начиная от обучающих курсов и курсов повышения квалификации, не имеющих аккредитации (так называемое «неформальное образование»), заканчивая аккредитованными программами высшего образования, которые реализуют возможность тесного общения студентов со своими преподавателями и сокурсниками, как это происходит в очном обучении.

Для того чтобы обеспечить эффективное взаимодействие, при дистанционном обучении используется целый набор инструментов, включая интерактивные компьютерные программы, Интернет, электронную почту, телефон и т. п.

Дистанционное образование становится чрезвычайно популярной формой обучения в силу своего удобства и гибкости. Оно устраняет основной барьер, удерживающий многих занятых людей от продолжения образования, избавляя от необходимости посещать занятия по установленному расписанию. Обучаясь дистанционно, можно выбирать удобное для себя время занятий согласно собственному расписанию.

Дистанционное образование тесно связано с дистанционным обучением.

Принято считать, что дистанционное образование — это процесс передачи знаний (за него ответственен преподаватель и учреждение образования), а дистанционное обучение — это процесс получения знаний (за него ответственен обучаемый).

Дистанционное обучение — это форма обучения, представляющая собой взаимодействие педагога и обучаемого на расстоянии, содержащая все компоненты учебного процесса и реализуемая с помощью интернет-технологий и других средств, предусматривающих интерактивность (электронная почта, телефонные переговоры, переговоры с использованием средств сети Интернет).

Возможные варианты использования дистанционного обучения:

- совмещение традиционных занятий (урок) с дистанционными (например, проведение консультаций, дополнительных занятий для мотивированных детей или, наоборот, для слабоуспевающих);
- организация постоянной группы обучаемых (киберкласс) из разных учебных заведений (городов, регионов, стран) для прохождения дистанционного курса, за обучением которых следит (консультирует, помогает) куратор;
- дистанционное самообразование без поддержки куратора.

Дистанционное обучение имеет как положительные, так и отрицательные стороны.

Плюсы и минусы дистанционного обучения. Еще пару десятилетий назад человек, желающий получать новые знания, был вынужден регулярно посещать учебные заведения или библиотеки. Сегодня для обучения вам нужен только компьютер с доступом в интернет. В этой статье мы рассмотрим главные плюсы и минусы дистанционного обучения.

Плюсы дистанционного обучения

1. Доступность. Обучаясь дистанционно, вы можете получать знания, находясь в любой точке земного шара. Учиться можно дома или в путешествии, в кафе или на даче — в общем, везде, где только есть интернет. При этом вы не ограничены страной или континентом. Вы вольны получать образование в любом вузе мира. Такая доступность — главное преимущество дистанционного обучения.

Онлайн-уроки проходят в двух форматах — это или записанный заранее видеоурок, или вебинар в прямом эфире. Прямые эфиры которых ничем не отличаются от привычных встреч в офлайне — можно видеть преподавателя и презентацию, задавать вопросы, общаться с одноклассниками.

2. Гибкость. В процессе дистанционного обучения большую часть материала ученик осваивает самостоятельно. А значит, время для занятий он волен выбирать сам. Для людей, которые предпочитают жить в нестандартном графике, дистанционное обучение может стать настоящей находкой. Также эта форма образования хорошо сочетается с работой. Как правило, время онлайн-учебы можно легко подстроить под практически любой рабочий график.

3. Экономия денег и времени. Важное достоинство дистанционного обучения — его относительно невысокая стоимость. Конечно, среди различных онлайн-курсов и школ попадаются и такие, цена которых в разы превышает стоимость контрактного дневного обучения в университете. Но это, скорее, исключения. По большей части, дистанционное образование стоит дешевле дневного. Это объясняется тем, что организациям, которые

предоставляют услуги обучения, не нужно арендовать помещения, покупать мебель и оборудование и содержать постоянный штат преподавателей.

Обучаясь удаленно, человек не зависит от транспорта. Помимо экономии денег это позволяет сохранить массу свободного времени.

4. Конкретные знания. Дистанционное обучение дает человеку конкретный набор знаний и навыков. Вы получаете ровно то, за что платите.

Каждый, кто учился в университете, сталкивался с откровенно лишними предметами, которые никак не вписываются в картину профильного образования. Гуманитариев в вузах мучают математикой, математиков — философией, а еще всех пытаются физкультурой. Дистанционное обучение избавлено от излишеств академического образования. И если вы платите за курсы программирования, вас не будут заставлять бегать и прыгать.

5. Актуальность знаний. В последние годы престиж традиционного образования заметно снизился. Многие люди с университетским дипломом не находят работу по специальности. Выпускники технических факультетов становятся менеджерами в офисах, бывшие студенты филфака превращаются в продавцов-консультантов. На этом фоне этого престижность традиционного университетского образования снижается.

А престиж дистанционного обучения, напротив, растет. Сегодня человек, дистанционно изучивший конкретный курс, находится в выигрышном положении. Он имеет больше шансов применить знания на практике, чем тот, кто годами штудировал в вузе абстрактные, неприменимые в реальной жизни предметы.

Минусы дистанционного обучения

1. Ограниченный выбор. К сожалению, не все можно изучить дистанционно. В некоторых случаях нельзя обойтись без практических занятий под руководством опытного наставника. Дистанционно вы можете изучать историю или литературу, можете стать отличным дизайнером или программистом. Но вы не сможете выучиться на пилота или хирурга.

Возможно, в скором будущем ситуация изменится. Однажды технология виртуальной реальности позволит людям с разных концов планеты принимать участие в совместных лабораторных работах. Когда это произойдет, список профессий и навыков, которые можно освоить дистанционно, сильно расширится.

2. Нехватка личного общения. Очное обучение ценно не только набором знаний. Важный элемент оффлайн-обучения — личное общение. Получая традиционное высшее образование, студент несколько лет варится в бурлящем котле университетской жизни. Он взаимодействует с преподавателями и одногруппниками в неформальной обстановке. Такое общение может порождать удивительные идеи и кардинально менять судьбы людей. Если бы Билл Гейтс получал образование в Гарварде дистанционно, он никогда бы не встретил Стива Балмера и не основал бы Microsoft.

3. Отсутствие положительных «побочных эффектов». То, что дистанционное обучение дает человеку конкретный набор знаний, можно считать не только плюсом, но и минусом. Обучаясь удаленно, человек лишает себя многих положительных «побочных эффектов» академического образования.

Например, процесс конспектирования длинных лекций тренирует скорость письма, развивает механическую память, учит на ходу вычленять наиболее важные фрагменты из потока информации. Все эти навыки очень полезны в повседневной жизни, но дистанционное обучение их не дает.

4. Коварные обстоятельства. В процессе дистанционного обучения вы, наверняка, столкнетесь с непредвиденными обстоятельствами, которые будут вам мешать. К примеру, в самый неподходящий момент у вас может отключиться свет или выйти из строя компьютер. А интернет может оборваться прямо во время важного онлайн-семинара, и вы ничего с этим не сможете поделать. Удаленное обучение делает вас зависимым от технических средств.

Конечно, и по пути в университет можно застрять в лифте. Но если вы уже добрались до физического места учебы, мало что может помешать получать знания.

5. Отсутствие контроля. Отсутствие постоянного контроля со стороны преподавателя — минус, который можно легко перепутать с плюсом. Но не все так просто. Поначалу студенту

может казаться, что отсутствие контроля дает ему дополнительную свободу. На самом же деле, дистанционное обучение требует от учащегося сильной мотивации и жесткой самодисциплины.

В процессе дистанционного обучения вам придется самому составлять учебные планы, а потом контролировать их выполнение, постоянно бороться с желанием расслабиться и отложить работу на потом.

Заключение

Дистанционное обучение неизбежно заставит вас сражаться с самым суровым противником — собственной ленью. И если вы к этому поединку не готовы, лучше вовсе не начинайте бой. Однако если вы уверены в своих силах и твердо намерены учиться, дистанционное образование предложит вам разнообразные возможности для профессионального и личностного совершенствования. Я считаю, дистанционное обучение - это требование времени на сегодняшний день. И просто необходимость образования.

Использованные источники:

1. <https://the-accel.ru/plyusy-i-minusy-distancionnogo-obucheniya/>
2. <http://dtraining.web-3.ru>

Советбекова М.Б.,

ЖШС «Республикалық медициналық академия», Нұр-Сұлтан қ.

ЗАМАНАУИ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР БІЛІКТІ МАМАНДАРДЫ ДАЯРЛАУ ҚҰРАЛЫ РЕТІНДЕ

Кіріспе: Заманауи педагогикалық технология-бұл педагогикалық жетістіктердің синтезі, дәстүрлі, жетілдірілген формалар мен әдістердің заманауи тиімді білім беру инновацияларымен үйлесуі. Педагогикалық технология психологиялық, педагогикалық және әлеуметтік ғылымдардың жетістіктеріне, озық педагогикалық тәжірибеге негізделген. Мамандарды кәсіби даярлауға заманауи педагогикалық технологияларды енгізу одан әрі теориялық және эксперименттік педагогикалық зерттеулерді қажет етеді.

Түйінді сөздер: мотивация, проблемалық оқыту технологиялары, практикалық сабақтар, оқытушы, проблемалық оқыту технологиялары.

Қазіргі жағдайда жаңа технологияларды меңгеруге, өзге еңбек жағдайларына бейімделуге, өзінің кәсіби деңгейін жаңа кәсіби міндеттерді шешу кезінде қажетті сапаға үнемі "жеткізуге" дайын болмай, бірінші кезекте техникалық және кәсіптік білім беру жүйесін жаңғырту қажеттілігі арасындағы қайшылықтар айқын болып отыр; екіншіден, бітіруші маманның табысты кәсіби және әлеуметтік мансабы білім берудің дәстүрлі базалық нысанын алуды талап етеді.

Осы қарама-қайшылықтарды жеңу үшін өзін-өзі жүзеге асыруға, өмір сүру әдістері мен формаларының икемді өзгеруіне, өмірлік және кәсіби мәселелерді шешуге қабілетті маман қалыптастыруға ықпал ететін жаңа тәсіл қажет. Ол үшін заманауи педагогикалық технологиялар қолданылады-ақпараттық, тренингтік, проблемалық оқыту, тұлғаға бағытталған технология және басқалар.

Заманауи педагогикалық технология мақсаты педагогикалық технологияны оқытудың формаларын, әдістері мен құралдарын оқытушылардың кәсіби құзыреттілігі мен педагогикалық шеберлігімен сәтті үйлестіру негізінде құзыретті маман қалыптастыруға бағыттау.

Педагогикалық технологияны таңдағанда студенттердің қабілеттерін, болашақ мамандардың кәсіби қызметінің нақты түрлерінің ерекшеліктерін ескеру қажет. Педагогикалық технологиялар кәсіби құзыреттер мен қасиеттерді қалыптастыру мақсатында мамандарды кәсіби даярлаудың негізі ретінде педагогикалық процесті ғылыми

ұйымдастырудың қазіргі заманғы әдістерін әзірлеу мен енгізуді, оның сапасын бақылауды және білім беру-кәсіптік даярлық деңгейін диагностикалауды көздейд[1]

Заманауи білім беру технологияларын тиімді енгізу үшін негізгі факторлар::

- студенттердің заманауи білім беру технологияларын қабылдауға дайындығы;

- оқу іс-әрекетінің оң мотивациясы;

- оқытушылар мен студенттердің шығармашылық, инновациялық қызметке дайындығы;

- білім беру үдерісінің оңтайлы психологиялық микроклиматы;

- оқытушылардың педагогикалық шеберлігі;

- жоғары оқу орнын басқару ерекшеліктерін есепке алу.

Практикалық сабақтар құзыреттіліктер мен қасиеттерді қалыптастыруға, теориялық білімді бекітуге, мақсаттарға сәйкес міндеттерді жеке орындау арқылы дағдылар мен қабілеттерді қалыптастыруға бағытталған.

Заманауи педагогикалық технологиялар арасында тренингтік технологиялар ерекше орын алады. Тренинг қысқа уақыт ішінде дәстүрлі оқыту формаларын қолдана отырып қалыптастыру мүмкін емес болашақ маманның құзыреттілігін, дағдыларын, дағдылары мен жеке қасиеттерін қалыптастыруға мүмкіндік береді.

Сабақтың ойын сәті, практикалық тапсырмаларды орындауға баса назар аудару тренингтің барлық қатысушыларының мүмкіндіктері мен қабілеттерін жұмылдыруға ықпал етеді. Оқу процесінде ақпараттық технологияларды қолдану "оқытушы - ақпараттық оқыту технологиясы - студент" жүйесінде оқытушы мен студенттің рөлі мен орнын айтарлықтай өзгертеді. Оқыту құралдары мен әдістерінің өзгеруі оқу іс-әрекетінің мазмұнының өзгеруіне ықпал етеді, ол барған сайын тәуелсіз және шығармашылық бола бастайды, оқытуда жеке көзқарасты жүзеге асыруға ықпал етеді[2].

Болашақ мамандарды даярлауда проблемалық оқыту технологиялары маңызды орын алады. Проблемалық оқыту технологиялары оқытушы мен студенттердің өзара әрекеттесу сипатын қарастырады, онда оқу ақпаратын беру және игеру кезінде қайшылықтар ашылады, проблемалық жағдайлар туындайды, нәтижесінде танымдық мәселе шешіледі.

Жеке тұлғаға бағытталған оқыту технологиясының мақсаты студент тұлғасын үйлесімді қалыптастыру және жан-жақты дамыту, оның шығармашылық күштерін толық ашу, өзіндік "Мен", қайталанбас даралыққа ие болу болып табылады.

Ол жалпы ғылыми және кәсіптік білімнің, машықтар мен дағдылардың белгілі бір жиынтығын ғана меңгермей, тыныс-тіршіліктің, кәсіби қызметтің субъектісіне айналуға тиіс. Қашықтықтан оқыту технологиясын дәстүрлі білім беру жүйесінің бор тақтасынан электронды тақтаға және компьютерлік оқыту жүйелеріне, кітап кітапханасынан электронды, қарапайым аудиториядан виртуалды жүйеге дейінгі эволюциясының табиғи кезеңі ретінде қарастыруға болады.

Қашықтықтан оқытудың тиімділігі студенттердің сыртқы қысымға ұшырамай, әрі қарай оқу қажеттілігін сезінуіне негізделген. Олар оқу материалдарымен тікелей оларға сәйкес келетін режимде және көлемде жұмыс істей алады. Бұл әсер көбінесе студенттің қаншалықты үнемі айналысатындығына байланысты. Бақылау-диагностикалық міндеттерді дәйекті орындау, сондай-ақ оқытушы-үйлестірушінің барлық мәселелерінде қолдау білімді жоспарлы меңгеруді қамтамасыз етеді[2]. Құзыреттілік пен сапаның нәтижесі педагогикалық процесті ғылыми ұйымдастырудың заманауи әдістерін әзірлеу мен енгізуді, оның сапасын бақылауды және білім беру және кәсіптік дайындық деңгейін диагностикалауды қамтиды. Мамандарды даярлау озық сипатқа ие: студенттердің білімі, дағдылары мен дағдылары қазіргі талаптардың негізінде емес, болашаққа деген көзқарас негізінде қалыптасады, өйткені практикалық іс-әрекет бойынша жасалған ұсыныстар мен ұсыныстар жас маманның практикалық қызмет жағдайларына бейімделуі кезінде ғана емес, сонымен қатар оны оқу орнынан шығару кезінде де маңыздылығын айтарлықтай жоғалтады. Әрі қарайғы зерттеулердің қорытындылары мен перспективалары. Педагогикалық технологияларды енгізу, кәсіптік білім беруде құзыреттілік тәсілді іске асыру басты мақсатқа - бәсекеге қабілетті, әлемдік және еуропалық стандарттар деңгейінде

тиімді жұмыс істеуге қабілетті, тұрақты кәсіби өсуге, Әлеуметтік және кәсіптік ұтқырлыққа дайын білікті маман даярлауға қол жеткізуге ықпал ететін болады.

Библиографиялық тізім:

1. Беспалько В.П. Педагогика и прогрессивные технологии обучения. - М.: Ин-т проф. обр. РАО, 2015.
2. Татур Ю. Г. Компетентность в структуре модели качества подготовки специалиста / Ю. Г. Татур // Высшее образование сегодня. 2014. № 3. С. 20-22.

Байсултанова И.Ш. информатика пәнінің оқытушысы, **Болатова А.С.**, арнайы пәндер оқытушысы
Жоғары аграрлық-техникалық колледжі, Орал қ.
alfia.samatovna@mail.ru, binkar@mail.ru

EDUCATION SPACE OF KOLLEDG AS CONDITION OF FOMING PSYHOLOGICAL HEALTHY GENERATION

Түйіндісөздер:

State program "Digital Kazakhstan", digital technology, digital age, digital evolution, franchising, rating indicator, human capital.

ЦИФРАНДЫРУ ЖӘНЕ БІЛІМ БЕРУҮРДСІ. ҚАШЫҚТЫҚТАНОҚЫТУДЫҢ ШЫНДЫҚТАРЫ

Ақылды қала, электронды қала

«Ақылды қала, электронды қала» бұл тақырып біздің елбасымыздың жобасын атікелей аталдау және оның пайдалы жақтары. Ақылды қала яғни, «Smart City» бұл жоба қазір көптеген елдерде, көбінесе еуропа елдерінде қолданылады. Себебі тиімді болуында деп ойлаймын.

«Ақылды қалалар» өңірлік дамудың, инновацияны таратудың және еліміздің барлық аумағында тұрмыс сапасын арттырудың локомотивтеріне айналады», – деді Елбасы Жолдауында. Осыған байланысты, «Смарт сити» тұжырымдамасы мен қалаға қоныс аударатын адамдардың құзыреттерін дамыту негізінде қалалық ортаны басқаруды кешенді түрде енгізу қажеттігін ерекше айтады. Ақылды қала – бұл, қазіргі заманғы өмір сүру сапасын инновациялық технологияларды қолдану есебінен қаланың тыныс-тіршілік жүйелерін үнемді пайдалануды қамтамасыз ету болып табылады. Жалпақ тілмен айтқанда, ақылды қала – бұл ақылды басқару, ақылды тұру, ақылды адамдар, ақылды орта, ақылды экономика, ақылды ұтқырлық. ХХІ ғасырдағы қалалық ортаның жай-күйі тек инфрақұрылыммен, яғни материалдық ресурстармен де анықталмайды. Ақылды қалаға сапалы жаңа дамытуды қамтамасыз ететін ақылды шешімдер қажет.

Дүниежүзі бойынша «ақылды қалалар» рейтингінде Канада елінің Торонта қаласы бірінші орында тұр, ал біздің Астана Интеллектуалдық қауымдастық форумының (АҚШ) рейтингі бойынша 2016 жылы «ТОП – 21» ақылды қалалар тізіміне енген болатын. Астана қаласын «ақылды қала» жобасы ретінде дамыту үшін екі жоба жүзеге асырылуда, оның бірі –

«Астана қаласының интеллектуалды көлік жүйесі», екіншісі – «Қауіпсіз қала». «EXPO-2017» көрмесін өткізуіне байланысты Астана қаласы дүниежүзіне танымал болып, болашақ мегаполистің футуристік жобасын көрсеткендей болды.

Астанада өткен «EXPO-2017» халықаралық көрмесінде «ақылды қалалар» жобасы Германия, Финляндия, Сингапур елдерінің павильондарында жақсы бейнеленген болатын. Мысалы, Германияның павильонында «Энергия – дұрыс жолда» ұранымен елдің жаңа энергетикалық саясаты ұсынылды. Неміс павильоны арқылы адамның өмірлік ортасына арналған және «Болашақтың қаласына» үңілуге мүмкіндік берді. Павильонға бас сұғушыларға энергияның баламалы көздері саласындағы жаңа зерттеулер таныстырылды, яғни дәлірек айтсақ: көбірек энергия өндіретін «ақылды үйлер», балама энергия көздерін алуға арналған басқа да жобалар ұсынылды.

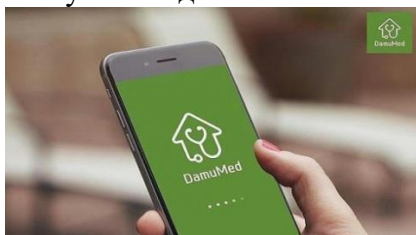
Мысалы бұл үшін электронды аялдамалар, тегін WiFi желісі, барлығы осы жоба бойынша дайындалуда. Бұдан бөлек, көшелерді жарықтандыру бағаналарында «Заттар интернеті (IoT)» «ақылды» сервисі енгізіледі. Бұл сервисі іске асыру өзге есептегіштерден мәліметтер жинау үшін бірыңғай сымсыз жүйе, ақпараттық кесте, авариялық көмек түймесі (SOS), фотобейнетіркеу, көлік ағынына мониторинг жасау, қоршаған ортаны бақылау, Wi-Fi сынды сервистерге қол жеткізуге мүмкіндік береді. Сонымен қатар, WLAN қолдануға, қоршаған ортаны бақылау және мониторинг жүргізуге, көліктер ағынын бақылауға арналған.

Қазір Астана қаласын ақылды қалалар қатарына қосу көзделген. Осы жоба барысында Астана қаласында «Smart Мектеп», «Smart аурухана», «Smart жарықтандыру» қолға алынуда.

Ең алғашқы Smart мектеп, Ақтау және Астана қалаларында қолға алынды. Smart мектептердің қарапайым мектептерден айырмашылығы олар бағдарламаудың бастапқы кезеңдерін қамтитыды, 3D модельдеу және робототехника ілімдерін қамтиды. Бұл тек Астана секілді ірі қалаларда ғана емес, енді Қазақстандағы барлық мектептерде болуы тиіс деген пікірге келді.

Қазіргі таңда «Ақылды қалалар» концепциясы (Smart City, Electronic City, Safe City) кеңінен таралуда. Бұл бағдарламаның негізгі мақсаты – ақпараттық-коммуникациялық технологияларды пайдалану арқылы барлық қалалық қызметтердің тиімділігін арттыру. Қазіргі уақытта әлемнің 2500-ден астам ірі және кіші қалалары «ақылды қала» концепциясының әртүрлі компоненттерін белсенді түрде енгізуде. «Ақылды қалалар» концепциясы «Цифрлық Қазақстан – 2020» мемлекеттік бағдарламасының бір бөлігі болып табылады. Қазіргі уақытта Үкімет Smart City жобасын Астана, Алматы, Қарағанды, Шымкент және Ақтөбе сияқты ірі қалаларда біртіндеп енгізуді жүзеге асыруда. Бұл 5G интернет, қолайлы емделу, сатып алу секілді үлкен идеялармен ұштасады. Осындай электронды қосымшалардың бірі ол – «DamuMed» бұл да бір электронды қаланың бөлігі деп алуға болады.

Осы қосымша арқылы сіз дәрігер қабылдауына жазыла аласыз, үйге дәрігер шақырта аласыз сізге берілген рецептерді жақын ауруханаларды барлығын дерлік қарау мүмкіндігіне

ие боласыз. Тек пациенттерге ғана емес енді дәрігерлерге жеңіл көптеген кезекті күтпей, мобильді қосымшаны ашып кезек күтпейді.

Ал екінші электронды қосымша бұл «InfoBus» бұл қосымша сізге керек автобус неше минуттан кейін келетіні, қай жерде келе жатқаның оңай біле аласыз. Бұл қосымша элементтің көптеген елдерінде қолданылады. Қазақстан болса бұл елдер қатарына кіреді.

Бүгінгі таңда «Цифрлық Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасы аясында «Ақылды қала» жобасы алдымен Астана, Алматы, Ақтөбе, Қарағанды қалаларына енгізіледі. Бұл бағытта Қазақстан мен Сингапур «ақылды қалалар» технологиясын құру саласында ынтымақтастық келісімге келді. Жалпы, қазіргі уақытта әлемнің барлық ірі қалалары осы «ақылды қала» мәртебесін иеленуге жұмыс жасауда. Жаһандық рейтингке сүйенсек, Канаданың Торонто қаласы көш басында. Одан кейін Нью-Йорк, үштікті Токио түйіндеп тұр. Мұнан кейінгі қатарда Бостон, Сингапур, Лондон, Париж сынды сақа қалалар жайғасқан. Негізінен «Ақылды қала» рейтингісіне кіретін барлық қалалар нақты бір немесе екі саланы таңдаған. Мысалы, Торонто қауіпсіздікке күш салса, Нью-Йорк күл-қоқыстың утилизациясы, Париж көгалдандыру, Сингапур технологиялық бағытта. Осы технологиялық рейтингте Азия арыстаны сингапурліктер екінші орында. Байқағаныңыздай, әлем жұрты «ақылды қала» атануға барын салуда. Пайдасы да көл-көсір. Әрі халықтың әлеуметтік ісіне оң әсерін тигізіп, қалалық инфрақұрылымның дамуына даңғыл жол ашты. Жеделдетілген технология негізінде барлық ресурстарды ұтымды басқаруда жаһан жұрты. Осы тұста жас қала һәм бас қала Астананың да бағындырар биігі алда. Түйін орнына, биыл Елорданың 20 жылдығына арналған «20 нақты бастама» атты бағдарламада «ақылды қала» жобасына айрықша басымдық берілгенін айта кетейік. Оған қоса, Жолдау жүгі де бұл салаға серпінді серпіліс берері сөзсіз.

Цифрландыру бүгінгі білім берудегі жаңа бағыт

Бүгінде еліміздің экономикасының барлық салаларын цифрландыру күн тәртібінің басты тақырыптарының бірі. Осы бағытта басталып жатқан белсенді жұмыстың алғашқы бағыттардың бірі білім беру деп аталады.

Цифрлік сауаттылық - бұл адамның өмірдің барлық салаларында цифрлік технологияларды сенімді, тиімді, сыни және қауіпсіз қолдануға дайындығы және қабілеті. Цифрлік сауаттылық - ақпараттық қоғамдағы қауіпсіздіктің негізі, ХХІ ғасырдың ең маңызды білімі. Цифрлік сауаттылықты қалыптастыру оқырмандық, математикалық және жаратылыстану сауаттылығымен тең дәрежеде назар аударылуы керек.

Расымен де, адамзат қауымы жыл санап емес, ай санап, тіпті апта мен күн санап цифрландыру заманының сиқырлы әлеміне еніп барады. Цифрландыру технологиялары дегеніміз – бұл бұрын-сонды адамзат бастан кешпеген ғажайып әлемнің жаңа құралдары. Қазіргі күні бұл технологиялар жасақталу үстінде. Олар қазірдің өзінде біз тамсанып айта беретін ақпараттық технологиялардың өзін жолда қалдыра бастады.

Заманауи технологиялар біздің өмірімізге тұрақты түрде енгізілуде, «Цифрлік» тұжырымдамасын тек ғылыми конференцияларда ғана емес, күнделікті өмірде де жиі кездесетін болдық. Кейбір адамдар әлі күнге дейін цифрлау үрдісінің артықшылықтары мен кемшіліктері туралы пікірталастарда. Цифрландыру процесті және өндіріс кезеңдерін толық автоматтандыруды, өнімнің дизайнынан бастап, оны түпкілікті тұтынушыға жеткізумен аяқтауды, сондай-ақ кейіннен өнімге техникалық қызмет көрсетуді білдіреді.

Ғылымның қарқынды дамуы барысында көптеген корпорациялар өндірістің барлық деңгейлерінде жаңа технологияларды қолдана отырып жұмыс істеуге дайын қызметкерлерді талап етеді және арнайы дағдыларға ие емес қызметкерлер қажеттілігі артта қала беруде. Осы проблемаларды шешу, әрине, білім беру процесін қайта жаңғыртуды талап етуі тиіс.

Цифрландыру тікелей бұрын қол жетімді болмаған жоғары оқу орындары мен мектептер үшін ашылатын цифрлік технологияның оқу құралдарымен байланысты. Олардың ішінде онлайн оқу аса ерекшеленеді.

Қазір Қазақстан Үкіметінің ақпараттық технологияларды игеруді барынша жылдам дамытуға ұмтылып отырғандығын байқауға болады. Қазіргі ақпараттық технологиялар дегеніміз – цифрлы сана мен технологияларға қол жеткізудің басты алғышарты.

«Цифрлық Қазақстан» бағдарламасының 4 негізгі бағыты бар.

Бірінші – ауыл-аймақты кең жолақты интернетпен қамтамасыз етіп, еліміздің транзиттік мүмкіндіктерін арттыру.

Екінші бағыт– экономиканың салаларына (көлік және логистика, денсаулық сақтау, білім беру, ауыл шаруашылығы және электронды сауда) цифрлы технологияны енгізу. Үшіншісі – мемлекеттік органдар жұмысының сапасын арттыру.

Төртінші – IT мамандарды даярлау. Құжаттарды есепке алу, сақтау және медико-психологиялық көмек көрсету бөлімінің басшысы сөз алып, Жолдау біздің еліміздің ширек ғасыр ішіндегі екі жаңғырту үрдісін аяқтап, үшінші, экономикамыздың әлемдік өсімінің лайықты деңгейге жетуін қамтамасыз ететін, жеделдетілген технологиялық жаңғыртылу басымдығына көшуімізді айқындап берді.

Тұтастай алғанда, бағдарламаның басты мақсаты – қазақстандықтардың өмір сапасын арттыру әрі ұлттық экономиканы цифрландыру. Құжатты жүзеге асыру шеңберінде 2020 жылға дейін интернет қолданушылардың санын 80 пайызға дейін арттыру, тұрғындардың 95 пайызын цифрлық хабар таратумен қамту, азаматтардың цифрлық сауаттылығын 80 пайызға дейін арттыру көзделуде»

Бізге технологияларды тек импорттап қана қоймай, оларды барынша дамыта түсу қажет. Бір орында тұралап қалуға болмайды. Бізге бірлесе әрекет ету керек. Цифрландыру барысында біздің университеттер мен зерттеу шаралары байланысты болғаны жөн. Жаңашылдықты қолданып қана қоймай оны тиімді пайдалану арқылы біз бәсекелестікті арттыра аламыз. Ол экономикаға да тиімді, азаматтарымызға да ыңғайлы.

Елбасы: «Болашақ жастардың қолында екенін жиі айтады. Қазақстан бүгінде әркімге қай саладан болмасын мол мүмкіндік туғызып отырған ел. Сондықтан цифрлық Қазақстанға қол жеткізу үшін жастарға артар үміт зор», – деді.

Цифрландыру – Қазақстанның озық ел атану жолындағы басты құралы. Қазақстан 2018-2022 жылдары «Цифрлық Қазақстан» бағдарламасын іске асырады. Бағдарламада экономика саласын цифрландыру, сандық мемлекетке көшіру мақсаты айқын көрсетілген. Сонымен бірге, цифрлық Жібек жолын іске асыру, адами капиталды дамыту, инновациялық экожүйені құру бағытын қамтиды. Цифрлық технология біздің өмірімізге тәуелсіздігіміздің бастапқы жылдары-ақ батыл енгізіле бастады. Ең алдымен, мектептерді жаппай компьютерлендіру қолға алынып, компьютерлер үйде де, жұмыста да негізгі ақпарат құралы ретінде танылды. Ақпараттық жұмыстардың барлығы компьютердің көмегімен жасала бастады және ақпаратты сақтау да, тасымалдау да жолға қойылды.

Қазақстандықтардың өмір сапасын арттыру әрі ұлттық экономиканы цифрландыру бағдарламасын жүзеге асыру шеңберінде 2020 жылға дейін интернет қолданушылардың санын 80 пайызға дейін көбейту, тұрғындардың 95 пайызын цифрлық хабар таратумен қамту, азаматтардың цифрлық сауаттылығын 80 пайызға дейін арттыру көзделуде. Бұл үшін биылдың өзінде аталған бағдарлама аясында елімізде екі жүзден астам радиотелевизиялық станса іске қосылмақ. Халықтың цифрлық сауаттылығын арттыру да басты міндет, ол 85 пайызға дейін жеткізілетін болады.

Осылайша, «цифрландыру» – бәсекеге қабілетті экономика қалыптастыратын жетістік кепілі. Бұл үшін қоғам алдында Мемлекет басшысының «Төртінші өнеркәсіптік революция жағдайындағы дамудың жаңа мүмкіндіктері» атты Жолдауындағы 10 бағытты жұмылған жұдырық болып іске асыру міндеті тұр. «Цифрлық Қазақстан» бағдарламасының 4 бағытындағы міндеттерді нақты жүзеге асырсақ, Қазақстан озық отыздыққа еруге мол мүмкіндік алады. Мұнымен қоса, ел ішіндегі өндірісті жаһандық жаңғырту және цифрландыру шеңберінде тоғыстыру керек. Сонда ғана Қазақстан экономикасы дамыған әлем елдерінің көшіне ілесіп, ақпараттық саланың тың жетістігін тұтынады.

Дамыған елдердегі білім беру жүйесінде ерекше маңызды болып табылатын мәселелердің бірі - оқытуды ақпараттандыру, яғни оқу үрдісінде ақпараттық технологияларды

пайдалану болып табылады. Қазіргі таңда да елімізде білім беру жүйесінде жаңашылдық қатарына ақпараттық кеңістікті құру еніп, көкейкесті мәселе ретінде күн тәртібінен түспей отырғандығы мәлім.

Ақпараттандыру жағдайында оқушылар меңгеруге тиісті білім, білік, дағдының көлемі күннен күнге артып, мазмұны өзгеріп отыр. Мектептің білім беру саласында ақпараттық технологияларды пайдалану арқылы білімнің сапасын арттыру, білім беру үрдісін интенсификациялау мен модернизациялаудың тиімді тәсілдерін іздестіру жұмыстары жүргізіліп жатыр. Бұл жұмыстардың тиімділігі мен нәтижелілігі бірнеше оқу-әдістемелік, психологиялық-педагогикалық мәселелердің шешімін ғылыми түрде негіздеуді талап етеді.

Қашықтықтан оқыту платформасы

Қазақстан Республикасының Президенті Қасым-Жомарт Тоқаев 2020 жылдың 16-наурызынан бастап Қазақстан Республикасы халқының қауіпсіздігін қамтамасыз ету мақсатында елімізде төтенше жағдай енгізген болатын. Осыған байланысты еліміздегі барлық мектеп оқушылары, колледж, университет студенттері қашықтықтан білім алуға.

«Қашықтықтан оқыту» деген ұғымға тоқталатын болсам, қашықтықтан оқыту – адамның білім алуға және ақпарат алуға деген құқықтарын іске асыратын үздіксіз білім беру жүйесі нысандарының бірі ретінде мамандардың негізгі қызметін атқара жүріп білімін, біліктілігін арттыруға мүмкіндік береді. Қашықтықтан оқытуды ұйымдастырудың 3 түрлі формасы бар: онлайн (синхрондық), оффлайн (асинхрондық) және кең таралған үшінші түрі вебинар.

Онлайн режимдегі оқыту дегеніміз – интернет ресурстарының көмегімен ағымдағы уақытта белгілі бір қашықтықта мұғалім экранын көру арқылы оқытуды ұйымдастыру формасы.

Оффлайн режимдегі оқыту дегеніміз – интернет ресурстарының көмегімен (электрондық пошта) мұғалім мен оқушы арасындағы ақпарат алмасуды қамтасыз етуге мүмкіндік беретін оқытудың формасы.

Вебинар дегеніміз – интернет желілерінің көмегімен семинарлар мен тренинтер өткізу формасы.

Қазіргі қиын сәтте сан қырлы, әрі күрделі мәселелерді жүзеге асыруда мұғалімнің атқарар рөлі орасан. Оған әрі ауыр, әрі жауапты міндет жүгі жүктеледі: ол қысқа мерзімді оқу жоспарын дайындап, оны қашықтықтан білім беру жүйесімен астастырып бейімдейді, оқу үрдісінің барысын қадағалап, тапсырмаларды орындау барысында, өз бетімен бақылау-пысықтау жұмыстарын орындау жөнінде ұсыныстар береді. Қашықтықтан оқыту тәсілі бойынша жұмыс істейтін педагог оқытудың жаңа технологиясын, оқытудың компьютерлі және тораптық жүйелерін жетік біліп, олармен іс жүргізу ісін орындау шарт. Қазіргі заман талабына сай жаңартылған білім беру мазмұны бойынша әртүрлі әдіс – тәсілдері қолдануда төтенше жағдайға байланысты қашықтықтан оқытып жатырмыз. Материалды игеру сапасы білім мазмұны бар платформаға байланысты. Біздің жағдайымызда ЕДҰС платформасы мен WatssApp желісі арқылы жүзеге асуда.

2) Тіркелу батырмасына басасыз.

1) www.college.edu.kz сілтемесіне өтіп, Жүйеге кіру батырмасын басасыз.

EDUS Білім беру ресурстарының Электронды колледж

Жүйеге кіру

ЖІН

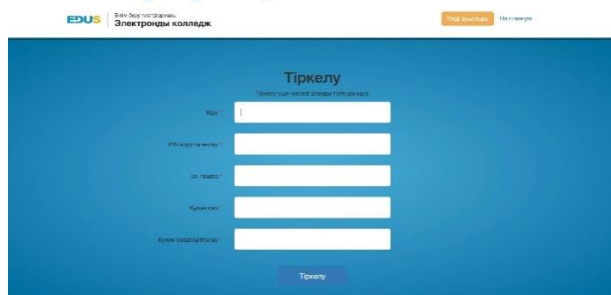
Кіру

Күні сөзі

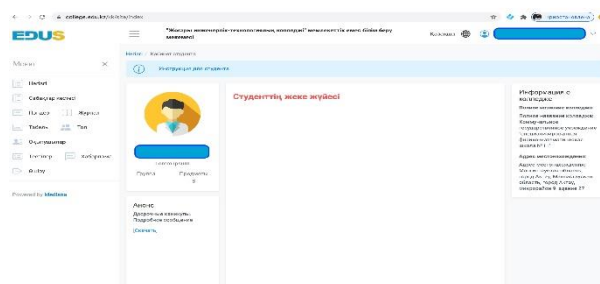
Күні сөзі

Кіру

3) Барлық жолдарды толтырып, Тіркелу батырмасына басасыз.

4) Сіз EDUS білім беру платформасына тіркелдіңіз.

Қашықтықтан оқыту кезінде студенттермен кері байланыс ең маңызды болып табылады. Тапсырманың анық-қанығын, оқу материалдарына толық қолжетімділіктің болуын және т.б. Үнемі бақылау қажет. Сондай-ақ, осы мақсатта студенттер арасында танымал болған мессенджерді (Whatsapp және т.б.), ресурстарын пайдаланып отырмыз. ЕДУС-қа кіре алмаған студенттер

Whatsapp арқылы тапсырмаларын жіберіп бағаланып отырды. Қашықтықтан оқытудың тиімді жағдайлары студенттер өздігінен жұмыстанады, ізденеді, тапсырмаларды жеке орындайды деп есептеймін.

Қашықтықтан оқытуды күрделі процесс деп санамауымыз қажет, қазіргі білім беру ресурстарының болуы материалды зерттеуді ұйымдастыруда және оның дамуын бақылауда мұғалімнің міндеттерін жеңілдетуге арналған. Тек дұрыс материалды таңдап, студенттермен байланысын жоғалтпау өте маңызды. Қорыта келе айтарым, қашықтықтан оқыту жүйесінің рөлі қазіргі таңда білім саласы үшін өте жоғары, себебі бұл жүйе арқылы мұғалімдеріміз бен студенттеріміз әлемдік ақпараттармен байланысуға, білімдерін онлайн жалғасыруға, ғылыми және шығармашылық жұмыстарын жетілдіруге, әлемдік ақпарат кеңістігінде өздерінің білімдерін шындауға зор мүмкіндік алады.

Библиографиялық тізім:

1. Қазақстанның үшінші жаңғыруы: жаһандық бәсекеге қабілеттілік.-ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаев Қазақстан Халқына Жолдауы.-Егеменді Қазақстан.-2017.-31 қаңтар 2 Қастер Сарқытқан. Адами капитал мамандық таңдаудан қалыптасады // President & Haluq.-2018. -29 маусым. -Б. 6.3 Игілігі мол цифрлы қоғам// Егемен Қазақстан.-2018.-2 ақпан.-Б. 12.4 Абай Асанкелдіұлы. Білім саласын цифрландыру мәселесі қаралды// Егеменді Қазақстан.-2018.-20 наурыз.-Б. 21.5 Жаңа әлемге бастайтын жаңа жобалар// Айқын.-2018.-24 сәуір.-Б. 8.6 Егеменді Қазақстан.-2018.-3 қазан.-Б.20.
2. <http://edunews.kz/ru/>

Долинский Р.С., преподаватель специальных дисциплин
КГУ "Карагандинский машиностроительный колледж", г. Караганда

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ДИСТАНЦИОННОМ ОБУЧЕНИИ В СФЕРЕ ТПО

Техническое и профессиональное образование—это область, в которой объединяются различные понятия перемен, возникающих в результате перехода на дистанционное обучение для нашей страны.

Есть четыре причины, которые являются причиной эффективности воплощения цифровых инструментов в процессы средне-технического образования и дают возможность полностью использовать решения цифровых технологий:

- обучающиеся должны приобретать знания, умения, навыки и компетенции, которые позволяют им в полной мере воспользоваться возможностями цифровых технологий;
- образовательные программы Республики Казахстан должны оперативно реагировать на изменения в обществе и на рынке труда для успешного трудоустройства специалистов;
- колледжи и университеты должны стать пространством проектирования и пилотирования социальных реформ, которые направлены на обеспечение возможности использовать преимущества цифровизации в Республике Казахстан;
- нужно использовать различные цифровые технологии для создания новых образовательных пространств с целью повышения доступности и качества образовательных услуг.

Уже давно Министерства образования различных стран установили тесную связь между преподаванием и обучением в вузах и в заведениях технического и профессионального образования и процессом цифрового преобразования:

В 2018 году Европейской комиссией был утвержден План действий в области цифрового образования (Digital Education Action Plan), в котором определены три приоритета: более эффективное использование цифровых технологий для преподавания и обучения; развитие соответствующих цифровых компетенций и навыков для цифрового изменения; улучшение образования за счет лучшего анализа и прогнозирования данных.

5 февраля 2021 года в Алматы стартовал форум «Цифровая перезагрузка: Рывок в новую реальность» с участием Премьер-Министров стран ЕАЭС. Главы Правительств подвели итоги прошлого года и отметили, каких успехов достигли в сфере цифровизации государства, входящие в Союз. С приветственным словом к участникам форума через видеоконференцсвязь обратился Президент РК Касым-Жомарт Токаев. Глава государства отметил, что более 90% государственных услуг оказывается в электронном формате. В период кризиса около 6,5 млн граждан получили поддержку государства посредством цифровых систем. Школы, колледжи и вузы перешли на дистанционный формат обучения.

Свыше 15 млн человек в Казахстане являются пользователями беспроводного Интернета.

Вспышка COVID-19 вынудила правительство РК закрыть все учреждения ТИПО и ВУЗЫ и начать онлайн-обучение. С начала весны 2020 года вся система образования начинает массовый переход из традиционного очного образования в онлайн-обучение. За короткий промежуток времени все преподаватели начали вести занятия перед экраном компьютера, а обучающиеся слушать лекции и проходить курсы через Интернет.

В Республике Казахстан переход на дистанционную форму обучения был осуществлен с 8 апреля 2020 года во всех образовательных организациях, реализующих программы образования (Приказ № 135). В условиях измененного формата деятельности вузов и колледжей исследователи утверждают, что цифровизация стала мегатрендом, определяющим все аспекты деятельности учебных заведений.

В настоящее время для реализации процесса онлайн обучения колледжи используют различные веб-инструменты и платформы: BILIMAL, Zoom, Google Classroom, и т.д. Для целей обучения успешно приспособлены и элементы игрового пространства, например, такие платформы, как Discord, изначально разработанные для игрового сообщества. Эти инструменты оказались самым простым и привлекательным для студентов способом общения и взаимодействия в процессе проведения дискуссий, презентаций, упражнений и практических занятий.

Необходимо отметить, что цифровые подходы к поддержке обучения по-прежнему вызывают ряд вопросов. С одной стороны, следует приветствовать новые формы поддержки обучения, поскольку они дают более гибкую и более персонализированную поддержку обучения.

Однако, с другой стороны, существует вероятность снижения качества обучения, а также недостоверности результатов обучения (при недостаточном уровне проверки того, что обучающийся действительно прошел курс или программу). Соответственно, вопросы обеспечения прозрачности и доверия к качеству цифрового обучения выходят на первый план.

Процедуры обеспечения качества должны быть расширены для охвата цифрового обучения в двух случаях: если оно предлагается в рамках собственной программы курса колледжа (например, также в виде смешанного обучения, который сейчас успешно практикуется) и если оно используется обучающимися для дополнения своего собственного пути обучения. В обоих случаях они требуют более ориентированного на студента подхода к обеспечению качества.

Обеспечение качества, в традиционном понимании, сосредоточено на реализации образовательного процесса в стенах организаций ТиПО и обычно охватывает качество учебной среды и организации преподавания, соотношение числа преподавателей и студентов и другие вопросы. Но обеспечение качества онлайн-обучения должно рассматривать в качестве основных критериев виртуальную среду обучения и систему управления обучением, педагогическое качество учебной ситуации и доступность поддержки.

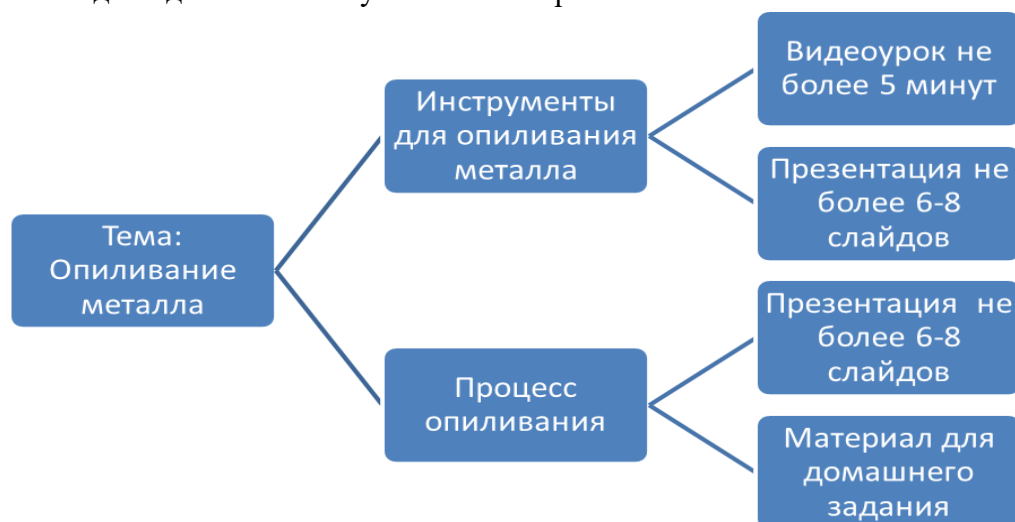
Анализ процессов дистанционного обучения позволяет нам выделить шесть основных пунктов, которые должны повысить качество онлайн-обучения и обеспечить эффективное использование цифровых технологий в условиях пандемии.

1. Составление планов готовности к неожиданным проблемам. Почти все курсы на данный момент переведены в режим онлайн-обучения, компьютерные серверы чаще всего не успевают принимать большое количество пользователей, что вызывает перегрузку, зависание и сбой работы платформы СДОТ. Для своевременного решения всех непредвиденных вопросов преподаватели должны подготовить два а то и три запасных плана до начала занятий и заранее проинформировать об этом обучающихся.

Я, как преподаватель специальных дисциплин, понимаю как важен доступ обучающегося к материалу урока и заранее предвидя проблемы с доступом к системе СДОТ, готовлю материал и могу отправить им его в других соцсетях, таких как Whatsapp, Telegramm, о чем заранее сообщая студентам которые не могут подключиться к системе.

2. Разделение учебного материала на более мелкие структурные единицы. Чтобы обучающиеся могли сосредоточиться на онлайн-обучении, преподаватели должны разумно разбить содержание обучения на более узкие темы и использовать модульный метод обучения. Другими словами, на основе обеспечения четкой структуры усвоения материала обучающимися в учебном плане преподавателям рекомендуется делить контент стандартной лекции (темы) на несколько небольших модулей, каждый из которых длится примерно 15–20 минут (не более, для лучшего усвоения материала обучающимися).

Так, например по дисциплине "Слесарная обработка материала", я делю одну тему на несколько подтем для большего усвоения материала.

3. Использование голоса. В традиционном обучении в классе важными инструментами являются язык тела, выражение лица и голос преподавателя. Однако как только курс переключается на онлайн формат, возможности

Невербальной коммуникации становятся ограниченными, и только голос может функционировать в полном объеме. Поэтому в онлайн-обучении преподаватели должны максимально использовать такие инструменты общения, как интонации, тембр голоса, дикция и другие.

На своих дисциплинах провожу занятия в режиме онлайн на платформе ZOOM, где стараюсь детально и эмоционально объяснить тему урока при помощи голоса и жестикуляции, для того, чтобы мотивировать студентов и вызвать интерес к занятию, а так же провожу с ними обратную связь в режиме вопрос-ответ.

4. Организация технической поддержки преподавателей. Ввиду того, что многим преподавателям тяжело работать на образовательных онлайн-платформах, особенно важна поддержка со стороны технических ассистентов, которые могут также предоставлять консультации и отвечать на вопросы для недостаточно подготовленных студентов, используя электронную почту, социальные сети и мессенджеры (Telegramm, Whatsappи т.д.).

Например, в нашем колледже есть отдельные группы по техническим вопросам в социальных сетях, где могут задать вопросы не только преподаватели но и студенты, и технические консультанты всегда детально ответят по данным проблемам.

5. Мотивация к активному обучению вне класса. По сравнению с традиционными лекциями преподаватели имеют мало контроля над онлайн-обучением, и обучающиеся с большей вероятностью пропускают занятия, если за тем внимательно не следить. Таким образом, прогресс онлайн-обучения и его эффективность в значительной степени зависят от мотивации и самоконтроля обучающихся в стенах своих домов и квартир.

Для этого преподаватели должны использовать различные методы, чтобы модифицировать домашние задания, придумывать игровые занятия и мотивировать студентов к активному обучению без присутствия их в стенах колледжа. Преподаватели нашего колледжа проводят уроки в виде уроков-дискуссий или в игровом формате. Я на своих уроках применяю методику внезапной речи. При объяснении темы урока, в конце занятия, выбираю одного студента и даю ему возможность рассказать одну из подтем, когда студент приведет аргументы и рассуждения, он дает возможность другому студенту рассказать про другое направление.

6. Эффективное сочетание онлайн и самостоятельного обучения. Недостаточная самостоятельная подготовка к занятиям, ограниченное участие в обсуждениях и недостаточная глубина освоения материала признаны наиболее распространенными проблемами традиционного обучения. Эти вопросы не следует упускать из виду также и при онлайн-обучении.

При планировании онлайн-уроков преподаватели могут предусматривать два этапа обучения: этап самообучения и этап онлайн-обучения. На этапе самообучения обучающиеся должны прочитать литературу по конкретному предмету или конкретному материалу и представить краткие конспекты на основе ключевых материалов до начала занятий. На этапе онлайн-обучения преподаватели могут использовать метод дискуссии для оценки понимания материала и стимулирования его дальнейшего изучения.

Крупные мировые события часто являются переломным моментом для быстрых инноваций. Ярким примером является рост электронной торговли после SARS. Хотя нам еще предстоит выяснить, будет ли данное утверждение применимо к электронному обучению после COVID-19, средне-техническое образование – это одна из немногих отраслей, развитие которую нужно максимально стимулировать в условиях современных форс-мажорных обстоятельств. В ходе этой пандемии стало ясно, как важно обеспечить качество образования и трансляцию знания через границы и все слои общества. Если технология онлайн-обучения может сыграть здесь свою роль, то мы обязаны полностью раскрыть ее потенциал.

ИСПОЛЬЗОВАННЫЕ ИСТОЧНИКИ

1. Цифровизация образовательных процессов / Шведова С.В., Маевская И.М., // 2020.

2. Приказ Министра образования и науки Республики Казахстан от 8 апреля 2020 года № 135 "О дополнительных мерах по обеспечению качества образования при переходе учебного процесса на дистанционные образовательные технологии на период пандемии коронавирусной инфекции.

3.Королев, К. Ю. Вызовы, проблемы и возможности процесса интернационализации учебных заведений в условиях форс-мажорного перехода на дистанционное обучение / К. Ю. Королев, Н. Г. Королева // *Primoaspectu*. – 2020. – № 2 (42). – С. 76–81

4. COVID-19 и образование: сегодня и завтра. Анализ воздействия, политические ответные меры и рекомендации, 9 апреля 2020 года, Доклад Международного института высшего образования ЮНЕСКО в Латинской Америке и Карибском бассейне (IESALC). – Режим доступа: <http://www.iesalc.unesco.org/en/wp-content/uploads/2020/04/COVID-19-EN-090420-2.pdf>

5. План действий по цифровому образованию (2021-2027) Перезагрузка образования и профессиональной подготовки в цифровую эпоху. – Режим доступа: https://ec.europa.eu/education/education-in-the-eu/digital-education-action-plan_en

6. Ежегодный форум «Digital Almaty»/ Источник: <https://primeminister.kz/ru/news/reviews/ezhegodnyy-forum-digital-almaty-kak-proshlo-obsuzhdenie-voprovov-cifrovoy-transformacii-na-urovne-glav-pravitelstv-51725>

Кенжебекова Г.С., - преподаватель специальных дисциплин
ГККП «Технический колледж», г.Нур-Султан
gsakenovna02@mail.ru

ЦИФРОВОЙ КАЗАХСТАН И ЕГО ОЖИДАЕМЫЕ РЕЗУЛЬТАТЫ

Во всем мире началась очередная, уже Четвертая промышленная революция. Индустрия 4.0 включает в себя объединение физического и виртуального миров. Данная промышленная революция в основном означает всё большую автоматизацию и усиленное внедрение искусственных интеллектов в работу производства. Так как Четвёртая промышленная революция является глобальным процессом, то она повлечет за собой ряд стремительных изменений, например, технологических, экономических, политических и социальных.

Главный вопрос:

Какие возможности и ожидаемые результаты принесет Казахстану государственная программа «Цифровой Казахстан»?

SWOT и PEST анализы:

Сильные стороны

Политические аспекты. К сильной стороне использования цифровых технологий можно отнести принятую в декабре 2017 г. программу «Цифровой Казахстан» на 2018–2022 гг. как формулирование новой государственной политики. Целью программы являются ускорение темпов развития экономики республики и улучшение качества жизни населения за счет использования цифровых технологий в среднесрочной перспективе. Также цифровизация государственного управления: цифровой документооборот, принципы digital by default и digital first, пересмотр неэффективных процессов сможет улучшить работу государственного аппарата. В этом случае цифровизация охватывает весь спектр сервисов: внутреннее взаимодействие госструктур, а также взаимодействие государства с гражданами.

Экономические аспекты. «Цифровой Казахстан» создает условия для перехода экономики Казахстана на абсолютно новую траекторию развития, обеспечивающую создание цифровой экономики будущего Казахстана в долгосрочной перспективе. Блокчейн имеет все предпосылки совершить глобальную трансформацию денежной системы. Большие данные и повсеместная доступность связи являются одними из факторов, на основе которых строится

«экономика совместного потребления», распространяющаяся в глобальных масштабах ускоренными темпами.

Социальные аспекты. Благодаря цифровизации различных отраслей Казахстана будут появляться новые специальности и профессии, с помощью этой ситуации можно решить вопрос сегодняшней безработицы. Ведь в Казахстане численность безработных в июле 2018 года, по оценке, составила 442,5 тыс. человек, что составляет 4,9% от численности рабочей силы (в июне этого года - 4,8%).

Технологические аспекты. Кардинальным образом меняются способы производства, появляются новые требования к образованию, промышленности и трудовым навыкам людей. Именно цифровые технологии формирует будущее производственных отраслей, используя возможности гибкого и умного производства, а именно Искусственного Интеллекта, что обеспечивает революционный рост производительности. Технология 3D-печати уже сегодня способствует трансформации таких отраслей, как авиация, логистика, биомедицина и автомобильная промышленность.

Слабые стороны

Политические аспекты. Государственная программа “Цифровой Казахстан” может повлечь за собой несогласие со стороны граждан, так как неготовность принятия резких изменений почти во всех сферах жизни может повлиять на мнение общества о необходимости внедрения цифровые технологии. Следовательно, существует возможность появления противостояния нескольких мнений, что может привести к дестабилизации в государстве.

Экономические аспекты. Для того чтобы провести цифровизацию экономики Казахстана необходимы специалисты, способные внедрить цифровые технологии в экономическую систему страны. Однако таковых профессионалов у нас не хватает на данный момент, поэтому возможно для реализации “Цифрового Казахстана” необходимо привлечь зарубежных специалистов. Именно поэтому осуществление государственной программы требует больших капиталов и расходов, что может отрицательно повлиять на остальные отрасли Казахстана.

Социальные аспекты. Резкий переход государства на новый этап развития, и использование цифровых технологий может поставить в затруднительное положение многих людей, особенно старшее поколение. Поскольку пожилые люди и многие взрослые в большинстве случаев не знают, как правильно использовать смартфоны, компьютеры и многие другие технологии, которые сегодня повсеместно используются молодежью и специалистами. Из-за сложившейся ситуации можно понять, что данный класс людей будет путаться в использовании цифровых технологий и в будущем, пока люди не получат необходимое обучение.

Технологические аспекты. На сегодняшний день Казахстан страдает от нехватки специалистов в технологических и других областях, которые смогут правильно использовать инновационные технологии на благо развития индустриального сектора и государства. На рынке труда Казахстана практически во всех сферах ощущается дефицит кадров. Сложнее всего находить специалистов по продажам в ИТ (Информационные Технологии) и по продажам тяжелого оборудования. Также чувствуется резкий дефицит геологов и технических специалистов. Таким образом из-за нехватки кадров будет сложно реализовать государственную программу “Цифровой Казахстан” в краткосрочной перспективе.

Потенциальные возможности

Политические аспекты. Во-первых, реализация цифрового Шелкового Пути способствует укреплению взаимоотношений между странами Европы, Средней Азии и Дальнего Востока. Таким образом, Казахстан и другие страны смогут обмениваться опытом, товарами и продуктами быстрым и эффективным способом, то есть посредством цифровых технологий. Во-вторых, торговые, экономические и культурные взаимоотношения могут положительно повлиять на геополитическое положение нашей страны. Наладив отношения с

внешним миром, Казахстан будет способен внести свой вклад в развитие человечества, сохранение мировой безопасности и решение глобальных проблем.

Экономические аспекты. С помощью государственной программы “Цифровой Казахстан” можно реализовать цифровой Шелковый Путь. Определенно, данный проект повлияет на дальнейшее развитие экономики Казахстана, поскольку проект цифрового Шелкового пути означает развитие торговых путей, соединяющих восток и запад. К счастью, Казахстан является ключевой фигурой в данном проекте, так как Казахстан находится в центральной Азии. Благодаря этому фактору торговля с Китаем и других азиатских стран в Европу будет осуществляться через Казахстан.

Качественная транспортная и логистическая инфраструктура дает мощный толчок развитию экономики за счет повышения связности территории и снижения накладных расходов на доставку товаров до места назначения. В настоящее время Казахстан имеет высокоразвитую сеть железнодорожных путей, однако недостаточно развитую сеть автомобильных дорог и избыточно дорогостоящие авиаперевозки.

Социальные аспекты. В программу Цифрового Казахстана также входит «Развитие человеческого капитала» — направление преобразований, охватывающее создание так называемого креативного общества для обеспечения перехода к новым реалиям — экономике знаний. То есть, государство будет делать большой акцент на развитие сферы образования и бизнеса.

В развитых и развивающихся странах стремительно развивается электронная торговля, ее позитивное воздействие распространяется не только на сферу бизнеса, но и на качество жизни населения в стране. В частности, благодаря электронной коммерции население получает доступ к большему количеству товаров по более низким ценам, к примеру, за счет вовлечения в международную торговлю.

Технологические аспекты. Для обеспечения дальнейшего роста транспортно-логистической отрасли требуется внедрение цифровых технологий в транспортную систему, которая бы содействовала увеличению транзитного потенциала путем управления транспортными средствами и усиления безопасности передвижения. Все это может быть осуществлено путем оперативной обработки информации, полученной с автомобиля или транспорта другого вида, и выработки оптимальных и рациональных решений в опасных ситуациях на дорогах. В период с 2002 по 2012 годы в США была реализована программа национальной интеллектуальной транспортной системы. А в Японии к созданию интеллектуальной транспортной системы приступили в первой половине 70-х годов прошлого столетия.

Потенциальные угрозы

Политические аспекты. С развитием цифровых технологий общество будет становиться все более зависимыми от них. Таким образом, за 2017 год увеличилось не только количество пользователей, но и время, проведенное онлайн. По последним данным GlobalWebIndex, в среднем люди так или иначе пользуются интернетом по 6 часов в день. А есть и те люди, которые сутками не вылезают из Интернета. Следовательно, все что содержат сайты и социальные сети оказывает безусловное влияние на человека, его поведение и психику. Даже сегодня зафиксированы попытки распространения различных идеологий, направленных на разрушение государственной системы, осуществление терактов и других опасных замыслов. Поэтому с развитием цифровых технологий и Интернета, у подобных организаций также появляются новые способы распространения вредоносной информации.

Экономические аспекты. Цифровизация подразумевает под собой хранение электронных и цифровых данных, что ставит вопрос о безопасности хранения данных. Если дело касается больших финансов, то помимо системы хранения необходимо создать мощнейшую систему безопасности и защиты, ведь в наше время хватает хакеров, которым под силу взломать различные системы безопасности.

Социальные аспекты. Широкое использование цифровых технологий может привести к таким последствиям, что человек просто не сможет проанализировать большой поток

информации. Тем более, при таком огромном объеме информации очень сложно различать какая из них необходимая, бесполезная или вообще опасная. Вследствии чего, распространение опасных и вредоносных идеологий и идей через Интернет и социальные сети может способствовать появлению дестабилизации в обществе.

Технологические аспекты. Для того, чтобы цифровые системы и технологии работали в полную силу и приносили как можно больше пользы, необходимо чтобы население было максимально образовано в сфере ИТ. Однако, есть вероятность что это будет очень затруднительно, поскольку на сегодняшний день многие взрослые и престарелые люди не имеют нужных навыков для свободного пользования такими системами как цифровое правительство, онлайн банкинг и многое другое. Именно поэтому, процесс внедрения цифровых технологий должен происходить эволюционным путем, но никак не революционным.

Результаты:

Государственная программа “Цифровой Казахстан” имеет множество преимуществ, которые помогут Казахстану стать еще более конкурентоспособной страной на мировой арене. К примеру, цифровизация государственных аппаратов поможет государству и гражданам напрямую взаимодействовать друг с другом. Так как сегодняшняя система электронного правительства достигла многих высот, признана мировым сообществом и активно используется гражданами Казахстана, так как это удобно, сохраняет время и силы человека.

Поскольку одной из главных целей данной государственной системы является развитие экономики и ее переход на новый уровень, то цифровизация экономики и проект цифрового Шелкового Пути идеально подходят для этого. С помощью таких способов развития экономики в Казахстане повысятся коэффициенты ВВП(Валовой Внутренний Продукт) и ВВП(Валовой Национальный Продукт), то есть развитие торговли и торговых путей будет идти полным ходом.

Вдобавок ко всему вышеперечисленному, цифровизация всех отраслей государства также положительно скажется на технологической революции. Использование Искусственного Интеллекта, робототехники, компьютерного программирования и других цифровых технологий в производстве различных продуктов, товаров и промышленности повысит качество товаров и эффективность отечественного производства.

В заключении можно сказать, что на данный момент Казахстану необходима такая инновационная государственная программа как “Цифровой Казахстан”, поскольку благодаря ее осуществлению наша страна может стать более конкурентоспособной на мировой арене и реализовать такие высокие цели как вхождение Казахстана в 30-ку развитых стран мира.

Используемая литература:

1. Государственная программа «Цифровой Казахстан». Утверждена Постановлением Правительства РК №827 от 12.12.2017
2. Муқанова А. (2017). Цифровизация как путь к успеху. Взято с <https://www.kazpravda.kz/articles/view/tsifrovizatsiya-kak-put-k-uspehu/>
3. Электронное Правительство Республики Казахстан. (2018). Взято с <http://egov.kz/cms/ru/information/about/help-elektronnnoe-pravitelstvo>
4. Ахметбеков А.(2018)Уровень безработицы в Казахстане в июле составил 4,9% Взято с https://www.inform.kz/ru/uroven-bezraboticy-v-kazahstane-v-iyule-sostavil-4-9_a3353960
5. Муминов А.(2018) Эксперты оценили рынок труда в Казахстане. Взято с <https://kapital.kz/gosudarstvo/68079/eksperty-ocenili-rynok-truda-v-kazahstane.html>
6. (2018)В 2018-м люди проведут в сети миллиард лет, - исследование. Взято с https://ru.espreso.tv/news/2018/01/30/v_2018_m_lyudy_provedut_v_sety_millyard_let_yssledovanye

Сулейменова Б.А., магистр технических наук,
Колледж АО «Финансовая Академия», г.Нур-Султан

КОМПЬЮТЕРНОЕ МОДЕЛИРОВАНИЕ ИНТЕРЬЕРА В ПРОГРАММНОМ КОМПЛЕКСЕ DIALUX

В статье рассматриваются вопросы создания образовательного пространства в 3D моделирование в программном комплексе DIALux. Представлен опыт решения данной проблемы.

Ключевые слова: светодиоды, искусственное освещения, интерьер, элементы управления, световые приборы, моделирование.

COMPUTER MODELING OF THE INTERIOR IN THE DIALUX SOFTWARE PACKAGE

The article deals with the issues of creating an educational space in 3D modeling in the DIALux software package. Experience in decision of this problems is the content of this article.

Keywords: LEDs, artificial lighting, interior, controls, lighting devices, modeling

Возможности компьютерного проектирования в области светового дизайна достаточно широки и постоянно расширяются. В последние годы на рынке программного обеспечения появились десятки светотехнических программ разного уровня и специализации, в том числе DIALux[2].

Одно из направлений по улучшению качества и функциональности осветительных установок - это разработка и внедрение новых технологий по организации освещения. В настоящее время самыми перспективными и универсальными приборами в освещении становятся светодиодные светильники [1].

Светодиоды нашли применение в освещении самых разных объектов, широко используются в различных системах общего освещения. Рассматривая систему освещения как неотъемлемую составляющую физиологической среды обитания человека, необходимо сформировать комфортное освещение как для работы, так и для отдыха. При этом применение светодиодных светильников, может носить не только декоративный компонент освещения, но и применяться в качестве дополнительного источника света, обеспечивающего недостаток естественной освещенности.

Цель работы разработка разных сцен освещения для решения вопросов светового убранства интерьера, объектов внутренней сцены, на основе светодиодных светильников.

Планируется изучение технологии применения светодиодов, не только как декоративного компонента в освещении, но и основного источника света при проектировании осветительной установки. Расчет и построение сцен освещения выполнен с помощью программы DIALux.

Актуальность работы изучение и анализ программного комплекса DIALux и реальное проектирование различных построения 3D моделей и расчетов сцен освещения при компоновке осветительных систем.

Программа DIALux значительно упрощает процесс расчета системы общего искусственного освещения помещений с трехмерной визуализацией проектных решений. Программа интерактивна: она позволяет пользователю перемещаться в освещенном, в соответствии с расчетом, интерьере [4].

Задачи:

- изучение и анализ светотехнических данных светодиодных светильников, в том числе в формате электронного документа;
- построение и расчет сцен освещения с элементами управления на базе программного продукта DIALux;
- анализ моделей освещения, светового оформления, вариативности решений;
- разработка проектной документации проекта освещения заданного объекта.

Новизна:

- ✓ изучение и анализ программного комплекса DIALux;
- ✓ реальное проектирование различных построения 3D моделей;
- ✓ использование только светодиодных светильников;
- ✓ расчетов сцен освещения при компоновке осветительных систем.
- ✓ разработка проектной документации заданного объекта

Возможности компьютерных средств проектирования позволяют моделировать сцены освещения с учетом цветных компонентов участвующих в освещении, таких как цветной светофильтр или производить коррекцию цветного освещения на базе цветовой температуры источника света.

В зависимости от типа помещения и вида деятельности требования к оптимальному и благоприятному освещению определяется, как зрительным комфортом, так и визуальным окружением. Для формирования необходимого визуального окружения в интерьере как составной части комфортности необходимы дополнительные приемы, в том числе совмещённые с естественным светом [2].

3D-моделирования является визуализация объемного образа объекта. Точные копии предмета создаются с помощью трехмерной графики, которые можно разобрать и даже представить несуществующий, нереальный объект.

Получение трехмерного изображения выполняется в несколько этапов:

1. Моделирование - создание трехмерных объектов и персонажей.
2. Раскраска - наложение на модели рисунков (текстур).
3. Освещение - установка и настройка источников света.
4. Элементы управления - разработка новой сцены.
5. Рендеринг - построение реального изображения.

Использование в освещении цвета обогащает, усиливает эффект восприятия созданных светотехником проектов освещения. Многочисленные задачи, решаемые с помощью цвета, должны рассматриваться комплексно, так как на формирование цветового окружения влияет одновременно целый ряд взаимосвязанных факторов. Цвет безусловно важный эстетический фактор формирования архитектурной среды, в проектировании освещения улиц и прилегающих территорий, ландшафтов, широко применяется в оформлении интерьеров.

Будучи сравнительно новой технологией, светодиоды в большинстве случаев превосходят традиционные источники света по энергоэффективности, качеству света, рентабельности и экологичности [1]. Традиционные светильники значительно уступают возможностям светодиодных приборов и по количеству цветов, и в том, что касается диммирования и смещения оттенков. Многочисленные задачи, решаемые с помощью цвета, должны рассматриваться комплексно, так как на формирование цветового окружения влияет одновременно целый ряд взаимосвязанных факторов. Проблема влияния освещения на восприятие цвета стала особенно актуальной с появлением и постоянным расширением номенклатуры светодиодных светильников [3]. Цвет, безусловно, важный эстетический фактор формирования архитектурной среды, в том числе и в оформлении интерьеров. При этом конечный результат освещения должен обеспечивать организованное, целенаправленное качественно-количественное распределение цвета в пространстве. Заметное влияние на цветность излучения могут оказывать светотехнические материалы, из которых выполнены отражатели, рассеиватели, абажуры светильников, решетки (анодированные золотистые, серебряные и др.), перекрывающие световой поток при искусственном освещении. Это могут быть как материалы, пропускающие свет - молочное стекло, цветные стекла, пластмассы, ткани, светорассеивающие пленки, так и отражающие его - металлические поверхности, эмали, лакокрасочные покрытия [2]. Учет параметров цветопередачи источников света, сочетание цветов - это не только декоративный компонент при освещении, но и качественный неповторимый, эстетический облик, индивидуальность, как внутреннего пространства зданий, как и архитектурной композиции.

Разделяя на разные зоны освещения можно анализировать работу.

Освещение зона окна

Освещение картин

Освещение тумбовых светильников

Освещение зона сна

Освещение центральной зоны

Комната отдыха

Характеристика и свойства цветов, а также использование световых эффектов распространения и подачи света (на базе традиционных источников света) нашли свое распространение при организации освещения помещения [3].

Без фильтра

Красный светофильтр

Синий светофильтр

Зеленый светофильтр

Использование цвета, светоцветовой динамики и светопроекции, а также создание световых эффектов с помощью лазерных и прожекторных пучков света определяет результат динамичного архитектурного освещения [2].

Использование и внедрение светодиодных технологий расширяет и обогащает светоцветовые возможности в освещении.

Правильно выбранные и корректно установленные светодиодные системы освещения могут улучшить качество окружающей среды и качество жизни людей [4].

Библиографический список

1. Вейнерт Д. Светодиодное освещение. Принципы работы, преимущества и области применения: справочник/ компания Philips Color Kinetics.- сентябрь 2010. - 147с., www.philips.ru
2. Панова В.Н., Шестакова М.А. Художественные принципы создания витрины: назначение и организация витринного пространства. XIII Международная научно-практическая конференция студентов, аспирантов и молодых ученых «Современные техника и технологии» / Сборник трудов в 3-х томах. Т. 3. - Томск: Изд-во Томского политехнического университета, 2008. - С.554-556.
3. Сулейменова Б.А., Гречкина Т.В. Светодиодные технологии в современном мире. Методическое указание для выполнения лабораторных работ/ Сулейменова Б.А., Гречкина Т.В. - Томск, изд.ТПУ,2013.-235 с.
4. Сулейменова Б.А., Гречкина Т.В. Компьютерное проектирование цветных сцен освещения на базе светодиодных светильников. Международная выставка декоративного и технического освещения, электротехники и автоматизации зданий в Москве // Тезисы и докладов на научно-технической конференции молодые светотехники России, г. Москва. 2012.- С. 37- 39.

Қырғызбаев М.О., арнайы пән оқытушысы

«Қаратау құрылыс-техникалық колледжі» КМҚК, Жамбыл облысы, Талас ауданы, Қаратау қ.

Қырғызбаев М.О., teacher of special disciplines

KSCP "Karatau construction and Technical College", Zhambyl region, Talas district, Karatau City
margulan-kirgizbaev@mail.ru

БІЛІМ БЕРУ ҮРДІСІНДЕ МУЛЬТИМЕДИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫҢ АТҚАРАТЫН РӨЛІ

Бұл мақалада білім беру үрдісінде мультимедиялық технологиялардың қашықтықтан оқыту кезіндегі артықшылықтары мен атқаратын ролі қарастырылған. Мақаланың мазмұны мультимедиялық технологиялардың оқу үрдісінде қолдануда тәжірибе болып табылады.

Түйінді сөздер: білім беру үрдісі, мультимедиялық технологиялар, видео сабақ, ақпараттық-коммуникациялық технология.

THE ROLE OF MULTIMEDIA TECHNOLOGIES IN THE EDUCATIONAL PROCESS

This article discusses the advantages and role of multimedia technologies in distance learning in the educational process. The content of the article is the experience of using multimedia technologies in the educational process.

Keywords: educational process, multimedia technologies, video lessons, information and communication technologies.

Білімнің сапалы да саналы түрде берілуі білім беру жүйесіндегі педагогтердің, зиялылар қауымының деңгейіне байланысты. Дәстүрлі білім беру жүйесінде білікті мамандар даярлаушы кәсіби білім беретін оқу орындарының басты мақсаты – мамандықтарды игерту ғана болса, ал қазір әлемдік білім кеңестігіне ене отырып, бәсекеге қабілетті тұлға дайындау үшін адамның құзырлылық қабілетіне сүйену арқылы нәтижеге бағдарланған білім беру жүйесін ұсыну – қазіргі таңда негізгі өзекті мәселелердің бірі. Ал құзыреттілік дегеніміздің өзін қазіргі заман талабына сай педагог қауымының өзін -өзі өзгерте алу қабілеттілігі деп түсінуге болады.

Нәтижеге бағытталған білім моделі мен басқарудың жаңа парадигмасы аясында жекелеген ұғымдар мен нормаларды және тиімді педагогикалық технологияларды меңгеру үшін педагогтардың кәсіби мәдениетін дамытуға бағытталған оқу қажеттіліктері туындылап отыр. Оқытушыларға қойылатын талаптардың бірі – оқытудың жаңа технологияларын меңгеру. Осындай аса қажетті технологиялардың бірі – ақпараттық - коммуникациялық технологияларды (бұдан кейін АКТ) пайдалану. АКТ - ны игеру қазіргі заманда әрбір жеке тұлға үшін қажетті шартқа айналды. АКТ - ның дамуы кезеңінде осы заманға сай білімді шәкірт тәрбиелеу мұғалімнің басты міндеті болып табылады. Қоғамдағы ақпараттандыру процестерінің қарқынды дамуы жан - жақты, жаңа технологияны меңгерген жеке тұлға қалыптастыруды талап етеді.

Сандық білім беру кешендерінің мазмұны:

- Ақпарат алу блогы: ғылыми мақалалар, мәтіндер, оқулықтағы мәтіндерден үзінді, иллюстрациялар, анимациялар және тағы да басқа мультимедиалық құрылымдар, мультимедиалық презентациялар.

- Виртуалды галерея: видеофрагменттер, анимация, шынайы и иллюстрациялық суреттер, дыбыстық объектілер.

- Анықтамалық материалдар: графиктер и диаграммалар, ғалымдардың

өмір деректері, аннотациялы Интернет–сілтемелер.

Сандық білім ресурстарына қойылатын талаптар:

- Оқу бағдарламасы мен оқулықтың мазмұнына сай болуы;
- Оқытудың заманауи формаларына негізделіп, оқытуды интерактивтілік және мультимедиалық тұрғыдан қамтамасыз етуі;
- Студенттердің жеке және жас ерекшелігіне сай, оқытуды саралау және даралау мүмкіндігін қамтамасыз ету;
- Студенттердің осы пән бойынша алған білік-дағдылары негізінде проблемаларды шешуде өмірлік тәжірибе қалыптастырға бағытталған оқыту түрлерін ұсыну;
- Топтық және жеке жұмыстар ұйымдастыру;
- Шынайы мәліметтерге сүйену;
- Оқулықтың сәйкес бөлімдерінің көлемін ұлғайту;
- Методикалық тұрғыдан мақсатқа сай болғанда ғана қолдану мүмкіндігі;
- ыңғайлы интерфейс.

Видео - сабақтарды қолдану мен презентацияларды демонстрациялау оқу құралы ретінде қиялды, абстрактілі ойлауды, оқытылатын оқу материалына және пәнге қызығушылықты арттырады. Презентациялар бір жағынан студентларға жаңа материалды (иллюстрация, фотосуреттер, бейнелік, дидактикалық материалдар, т. с. с.) көрнекті түрде көрсету құралы болса, екінші жағынан, мұғалімдерге осы материалдарды және оны қолдану арқылы сабақты меңгерту процесін жеңілдетеді. Видео - сабақтар педагогикалық

технологияның алға басқан тағы бір қадамы. Студенттердің ақпаратты теледидар, компьютер және т. б. техникалық құралдардың көмегімен жақсы қабылдайтынын жақсы білеміз

Видео-сабақтар педагогикалық технологияның алға басқан тағы бір қадамы. Балалардың ақпаратты теледидар, компьютер және т.б. техникалық құралдардың көмегімен жақсы қабылдайтынын жақсы білеміз. Видео-сабақты қолдану ақпаратты жоғарғы көрнекілікте көрсету және жаңашылдық элементін енгізуге көмектеседі. Ашық көркемдеулер және анимацияланған процестер назардың көбірек аударылуына, қарастырылатын тақырыпқа байланысты қызықтырушылық тудырады. Егер мұғалімнің түсіндіруін студент дұрыс қабылдай алмай қалса, видео-сабақтар арқылы түсіндіру қабылдауға жеңіл әрі қызықты. Мұндай әдіс жаңа материалды түсіндіруге кететін уақытты азайтады. Мысалы лекциялық материалдың мазмұны бүкіл бір сабақтың уақытын алса, ал оқу видеофильмдері - 20 минут қана уақыт алады немесе тәжірибелік жұмысқа нұсқауды көркем жеткізуге мүмкіндік береді. Осының арқасында материалды тәжірибелік меңгеруге көп уақыт қалады. Видео-сабақты қысқаша талқылау материалдың негізгі кезеңдеріне назар аудартып, қорытындылар шығаруға көмектеседі. Яғни қажеттілігінше видео-сабақтарды пайдалану студентның пәнге қызығушылығын арттыруға мүмкіндік береді. [1]

Оқытушылар үшін ақпараттық технологияларды пайдаланудың тиімділігі:

- студентның өз бетімен жұмыс істеуіне;
- уақытын үнемдеуге көмектеседі;
- білім-білік дағдыларын тест тапсырмалары арқылы тексереді;
- қашықтықтан білім алу мүмкіндігі туындайды;
- қажетті ақпаратты жедел алуға мүмкіндік береді;
- экономикалық тиімді;
- іс-әрекет, қимылды қажет ететін пәндер мен тапсырмаларды оқып үйренуде көп көмегі бар;
- қарапайым көзбен көріп, қолмен ұстап сезіну немесе құлақ пен есту мүмкіндіктерін студентның ой-өрісін, дүниетанымын кеңейтуге де ықпалы зор.

АКТ - ның негізгі мақсаты – студентті қазіргі қоғам сұранысына сай, өзінің өмірлік іс - әрекетінде дербес компьютердің құралдарын қажетті деңгейде пайдаланатын жан - жақты дара тұлға ретінде тәрбиелеу. Білім беруде АКТ - ны пайдалану мен студенттердің құзіреттілігін қалыптастыру, қазіргі заман талабына сай АКТ - ны, электрондық оқулықтарды және Интернет ресурстарды пайдалану студентның білім беру үрдісінде шығармашылық қабілетін дамытуға мүмкіндік береді. АКТ - ны сабақта пайдалану кезінде студентлар бұрын алған білімдерін кеңейтіп, өз бетімен шығармашылық тапсырмалар орындайды. [2]

Ақпараттық әдістемелік материалдар коммуникациялық байланыс құралдарын пайдалану арқылы білім беруді жетілдіруді көздейді. Мультимедиялық оқулықтар біріншіден студенттердің қызығушылығын арттырады, екіншіден зейін қойып көрумен қатар түсінбеген жерлерін қайта көруге, тыңдауға және алған мағлұматты нақтылауға мүмкіндік береді, сонымен қатар студентның білім алу кезеңінде оқу іс-әрекетіне белсенділігін арттыра түседі. Заманымызға сай қазіргі қоғамды ақпараттандыруда педагогтардың біліктілігін ақпараттық-коммуникациялық технологияны қолдану саласы бойынша көтеру негізгі міндеттердің біріне айналды.

Оқу процесінде оқытудың ақпараттық-коммуникациялық технологияларын тиімді пайдалану және қолдану айтарлықтай оң тәжірибе беріп отыр. Атап айтсақ, студенттердің өз бетімен ізденісі, пәнге деген қызығушылығын арттырып, шығармашылығын дамытуға, оқу қызметінің мәдениетін қалыптастыруға, дербес жұмыстарын ұйымдастыруға ерекше қолайлы жағдай туғызып отыр.

Білім – болашақ бағдары, кез-келген оқу орынның басты міндеттерінің бірі – жеке тұлғаның құзіреттілігін дамыту. Ақпараттық құзіреттілік – бұл жеке тұлғаның әртүрлі ақпаратты қабылдау, табу, сақтау, оны жүзеге асыру және ақпараттық – коммуникациялық технологияның мүмкіндіктерін жан-жақты қолдану қабілеті. Ол – оқу нәтижесінде өзгермелі жағдайда меңгерген білім, білік, дағдыны тәжірибеде қолдана алу қабілеті болып табылатын жаңа сапа.

Ал, оқытушы үшін де маңызы өте зор, ол мына жетістіктермен ерекшеленді: мұғалім үздіксіз ізденіс үстінде жүреді, жеке тұлғаны қалыптастырудағы жауапкершілігі артады, инновациялық технологияларды қолдану іскерлігі, әдіс- тәсілі артады, жас мамандардың қызығушылығын туындатады, интернетке кіру жүйесі арқылы әлемдік деңгейде іс — тәжірибе алмасуды қалыптастырады және оқытудың түрлі әдіс тәсілдерін игеруге қолы жетеді, оқытушының сабақты қызықты, жүйелі түрлендіріп өткізуге машықтанады.

Студенттің өз бетінше білім алуына, ізденуіне көп мән берілуі тиіс.

Олардың кәсіптік білім алуымен қатар іздемпаз, тапқыр, ой- өрісі жоғары, өз пікірін ашық білдіретін, жаңашыл ұрпақ етіп тәрбиелеу керек. Бүгінгі заман талабы- қоғамның дамуымен бірге болашақ жастарды жаңашылдыққа, іздемпаздыққа, еңбек сүйгіштікке тәрбиелеу.

Осы аталғандарды іске асыру үшін сабақта ақпараттық–коммуникациялық технологияларды пайдалану маңызды болмақ.[3]

Ақпараттық-коммуникациялық технологияға тоқталатын болсақ, коммуникация – ақпаратты тасымалдап жеткізу әдістері мен механизмдерін және оларды жинақтап жеткізу құрылғыларын қамтитын жалпы ұғым, ал оқытудың ақпараттық технологиясы- қазіргі компьютерлік техника негізінде ақпаратты жинау, сақтау, өңдеу және тасымалдау істерін қамтамасыз ету, білімді бүгінгі заман талабына сай жаңаша, ұтымды және тиімді түрде оқырманның санасына жеткізе білу, педагогикалық іс- әрекетке өзгеріс енгізу, білімді қабылдау, білім сапасын бағалау, оқу-тәрбие үрдісінде студенттің жеке тұлға ретінде жан- жақты қалыптасуы үшін жаңашылдық енгізу деп түсінуге болады.

Ақпараттық ортада жұмыс жасау үшін кез келген педагог өз ойын жүйелі түрде жеткізе алатындай, коммуникативті және ақпараттық мәдениеті дамыған, интерактивтік тақтаны пайдалана алатын, онлайн режимінде жұмыс жасау әдістерін меңгерген оқытушы болуы тиіс.

Библиографиялық тізім:

1. http://www.rusnauka.com/17_APSN_2013/Pedagogica/5_140668.doc.htm
2. <http://bilimdiler.kz/ustaz/5559-akparattyk-kommunikaciyaluk-tehnologiyalardy-paydalanu-arkyly-sabaktyn-tiimdiligin-arttyru.html>
3. Ж.Досмұхамедов атындағы педагогикалық колледждің оқу үрдісіне ақпараттық-коммуникациялық технологияны енгізу / Құрманалина Ш.Х. // Орал.- 2003. - ақпан.

Асанова Н.У., директордың ақпараттық технологиялары жөніндегі орынбасары, «Қаратау құрылыс-техникалық колледжі» КМҚК, Жамбыл облысы, Талас ауданы, Қаратау қ.
Асанова Н.У., deputy director for information technology, KSCP "Karatau construction and Technical College", Zhambyl region, Talas district, KaratauCity
nurhat-85@list.ru

БІЛІМ БЕРУ ҮРДІСІНДЕ ҚАШЫҚТЫҚТАН ОҚЫТУДЫҢ ТИІМДІЛІГІ

Бұл мақалада білім беру үрдісінде қашықтан оқытудың перспективалары мен тенденциялары және оның тиімділігі қарастырылған. Мақаланың мазмұны қашықтықтан білім беру жүйесінің оң және теріс ерекшеліктерін анықтауда тәжірибе болып табылады.

Түйінді сөздер: білім беру, қашықтықтан оқыту, дәстүрлі оқыту, интернет технология, телекоммуникация.

EFFECTIVENESS OF DISTANCE LEARNING IN THE EDUCATIONAL PROCESS

This article discusses the prospects and trends of distance learning in the educational process and its effectiveness. The content of the article is an experiment in identifying positive and negative features of the distance education system.

Keywords: education, distance learning, traditional learning, internet technology, telecommunications.

Елбасы Н.Ә.Назарбаев «Қазақстан-2050» стратегиясы: қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» атты Жолдауында «Білім және кәсіби машық - заманауи білім беру жүйесінің, кадр даярлау мен қайта даярлаудың негізгі бағдары. Бәсекеге қабілетті дамыған мемлекет болу үшін біз сауаттылығы жоғары елге айналуымыз керек. Барлық жеткіншек ұрпақтың функционалдық сауаттылығына да зор көңіл бөлу қажет», - деп атап көрсетті.

Оқытудың дәстүрлі түрлеріне қарағанда, бүгінде білім берудің жаңа, ерекше форматы – қашықтықтан оқыту. Оның көптеген артықшылықтары бар. Ұтқырлық, таңдау еркіндігі, ыңғайлылық, қаражат пен уақытты үнемдеу – білім арудың қашықтан форматын таңдап, сізге шексіз мүмкіндіктер ашылады.

Электрондық оқыту форматы бүгінде қарқынды дамып келеді. Компьютерлік технологияның дамуымен қашықтықтан оқыту әлемнің кез-келген нүктесінде студентке қол жетімді болды. Дәстүрлі оқытудан алынған білім көлемі өз саласындағы маманның одан әрі жұмыс істеуі үшін жеткіліксіз болды. Өз білімін жетілдіру және біліктілік деңгейін арттыру үшін оған қосымша білім беру көздерінен сапалы материал қажет, оны қашықтықтан оқыту арқылы алуға болады.

Бүгінгі таңда үлкен аудиторияны қамтитын интернет-технологияларды қолдана отырып, толыққанды бизнес-білім алуға мүмкіндік беретін көптеген білім беру порталдары бар.

Қашықтықтан оқыту - бұл Интернет және заманауи ақпараттық және телекоммуникациялық технологиялар арқылы білім алу. Қашықтықтан оқыту кезінде қашықтықтан заманауи құралдарды қолдана отырып, оқу ақпаратымен алмасу жүреді. 21 ғасырда оқытудың бұл түрі білім берудің жетекші нысандарының бірі болып табылады, өйткені қашықтықтан білім беруді дамыту перспективалары көптеген бағыттарда байқалады.

Қашықтықтан оқытуды дамыту перспективаларының бағыттарының бірі-асинхронды оқыту, яғни студент білім, дағдыларды алады және жинақтайды, ал оқу орны бұл процесті және синхронды оқытуды бақылайды, яғни негізінен студенттер оқытушы және ақпараттық базамен өзара іс-қимыл жасайды.

Қашықтықтан білім алу арқылы халық оқу шығындарын азайтады, ал халықтың материалдық жағы білім алуға маңызды сәттердің бірі болып табылады.

Қашықтықтан білім беруді дамыту перспективалары оқыту сапасын бағалау кезінде де байқалады. Қазіргі заманғы оқыту құралдарын, компьютерлік бағдарламаларды, ақпараттық технологияларды, интернетті, қашықтықтан оқыту нысандарын пайдалана отырып, білім беру сапасын арттыруға болады, өйткені студенттің оқу және қосымша материалға қол жеткізу мүмкіндіктері көбірек, ақпарат берудің және оқытушылармен және оқу процесін ұйымдастырушылармен өзара іс-қимылдың жылдам тәсілі бар. Қашықтықтан оқыту сапалы кәсіби білім алу мүмкіндігін кеңейтеді.

XXI ғасырдың білім беру жүйесі. Білім берудің стратегиялық проблемалары жөніндегі мамандар қашықтықтан оқыту нысанын осылай атайды. Неліктен? Бұрын техносферада шоғырланған әлеуметтік прогрестің нәтижелері бүгінде инфосферада шоғырланған. Ақпараттық дәуір келді. Оның дамуының тәжірибелі кезеңін телекоммуникация ретінде сипаттауға болады. Бұл әлеуметтік фаза, ақпарат пен білім беру кезеңі. Бүгінгі білім мен жұмыс синоним болып табылады: кәсіби білім өте тез ескіреді, сондықтан оларды үнемі жетілдіру қажет - бұл ашық білім. Әлемдік телекоммуникациялық инфрақұрылым бүгінде уақыт пен кеңістік белдеулеріне қарамастан жаппай үздіксіз өзін - өзі оқыту, жалпыға ортақ ақпарат алмасу жүйелерін құруға мүмкіндік береді. Қашықтықтан оқыту XXI ғасырға мамандарды даярлау мен олардың жоғары біліктілік деңгейін үздіксіз қолдаудың ең тиімді жүйесі ретінде енді.

Қазіргі заманғы компьютерлік телекоммуникациялар білім беруді және әртүрлі білім беру ақпараттарына тең дәрежеде қол жеткізуді қамтамасыз етеді, кейде дәстүрлі оқыту құралдарына қарағанда әлдеқайда тиімді.

Шетелдік сарапшылардың деректері бойынша 2020 жылға қарай жоғары білім адамзаттың білім алуы үшін қажетті шағын білім деңгейіне айналады. Мұндай студенттер тобын күндізгі оқыту тіпті ең гүлденген елдердің бюджетіне төтеп бере алмайды. Сондықтан

соңғы онжылдықтарда дәстүрлі емес технологиялар бойынша білім алушылардың саны күндізгі бөлім студенттерінің санынан тезірек өсуі кездейсоқ емес.

Қашықтықтан білім беру идеясы - оқытушы мен студенттің өзара әрекеті виртуалды кеңістікте жүреді: екеуі де компьютерлердің артында және интернет арқылы байланысады.

Қашықтықтан білім беру кезінде студенттің әдебиетпен өзіндік жұмысы маңызды рөл атқарады. Қашықтықтан білім беру және интернет-технологиялар мамандарды үздіксіз оқытуға және мамандарды қайта даярлауға, екінші білім алуға жаңа мүмкіндіктер берді, оқытуды қол жетімді етеді.

Әлемдегі қашықтықтан білім беру жүйесін дамытудың ұзақ мерзімді мақсаты - кез келген жерде тұратын әрбір білім алушыға кез келген колледждің жалпы оқу курсынан өтуге мүмкіндік беру. Бұл білім беру ресурстарымен алмасу арқылы білімді бөлу мақсатында студенттердің елден елге физикалық ауысуы тұжырымдамасынан мобильді идеялар, білім және оқыту тұжырымдамасына ауысуды болжайды.

Осы мәселенің туындауына байланысты біз қала тұрғындарына әлеуметтік сауалнама және қашықтықтан оқытын студенттерге интернет - сауалнама жүргіздік.

Қала тұрғындары арасында қашықтықтан оқыту туралы білетіндерін анықтау және қашықтықтан білім беру жүйесінің оң және теріс ерекшеліктерін анықтау қажет болды. Сауалнамаға 600 адам, 200 ер адам және 400 әйел қатысты. Сұралғандардың 48.3% орта кәсіптік немесе орта арнайы білімі бар.

Респонденттердің көпшілігі (70.6%) қашықтықтан оқыту түрі туралы біледі. Бұл оның қазіргі қоғамдағы танымалдығы туралы айтады.

Кесте №1

Сіз қашықтықтан оқыту түрі туралы білесіз бе?	%
Иә	70,6%
Жоқ	29,4%
Жауап беруге қиналамын	0

Қала тұрғындары қашықтықтан білім беру жүйесі туралы оң және теріс пікірлерді естіді (62%). Тек теріс пікірлер 13.3% және тек 23.4% оң болды, бұл халықтың қашықтықтан білім беру жүйесіне деген аралас қатынасы туралы айтады.

Кесте №2

Қашықтықтан білім беру туралы қандай пікірлер естідіңіз?	%
Тек оң	23,4%
Оң да, теріс	62%
Тек теріс	13,3%
Ештеңе естімеген (а)	1,3%

Қызметкерлерді қашықтықтан оқыту жүйесі қандай қасиеттерді тәрбиелейді деген сұраққа еңбекқорлықты 58.3%, жауапкершілікті 54.7% және ұйымшылдықты 51.4% бөлді. Осыдан қашықтықтан білім алатын студент еңбекқор және жауапты, бұл жеке уақытын жақсы ұйымдастыратын адам деген қорытынды жасауға болады. Респонденттердің қалған жауаптары келесідей бөлінді:

- уақытты басқара білу 35.7%
- өзіне деген сенімділік 35.6%
- ұтқырлық 32.6%
- бейімделу 22.7%

Қала тұрғындары қашықтықтан білім берудің негізгі мүлкімен оқудың еркіндігі мен икемділігін бөледі, сондықтан респонденттердің 89.3% - ы жауап берді, бұл біздің гипотезамызды толық растайды. Сондай - ақ, жалған белгілер жеке қарқынмен оқытуды 55.7% және кез-келген адам үшін 44.7% оқытудың қол жетімділігін көрсетеді.

Кесте №3

Қашықтықтан білім беру жүйесінде қандай жағымды қасиеттерді атап өтуге болады?	%
пәндерді жеке қарқынмен оқыту	55,7%
оқытудың еркіндігі мен икемділігі	89,3%
кез келген адам үшін оқудың қолжетімділігі	44,7%
байланыс жылдамдығы	29%
білім беру процесінің технологиялылығы	24,3%
әлеуметтік теңдік	37,3%
шығармашылығы	30,4%

Қашықтықтан оқытудың басты кемшілігі-практикалық сабақтардың болмауы, сондықтан респонденттердің 65.7% - ы жауап берді. 54.3% - ы білім алушыларға бақылаудың жоқтығын да атап көрсетеді. Теріс белгілердің арасында үшінші орынды жауап формасы (31.3%) алады, бұл жауаптың бұл формасы әрдайым студент үшін ыңғайлы емес екенін көрсетеді. Көптеген адамдар үшін мұғаліммен тек өз ойларын жазбаша түрде айтудан гөрі "тірі" қарым-қатынас жасау оңайырақ.

Қала тұрғындарына қашықтықтан білім берудің негізгі ерекшеліктерін бес балдық шкала бойынша бағалау ұсынылды. Жауаптарды бөлу нәтижесінде келесі нәтижелер алынды:

- параллелизм-5 балл.
- икемділік-4.9 балл;
- асинхрондылық-4.4 балл;
- ұзақ әсер ету-3.9 балл;
- рентабельділік-3.8 балл;
- модульділік-3.4 балл.

Респонденттердің пікірінше, студенттер көп уақытты қажет етпейтіндіктен қашықтықтан оқытуды таңдайды. Оны жұмыспен және оқытумен біріктіруге болады. Бұл басқа оқу формаларына қарағанда әлдеқайда арзан. Бұл ыңғайлы, сіз үйден шықпай-ақ оқуға және жұмыстан алаңдамауға болады.

Қашықтықтан білім беру жүйесінде бөліп көрсетуге болатын жағымды қасиеттердің ішінде бірінші орынды оқытудың еркіндігі мен икемділігі алады, деп жауап бергендердің 96.3% - ы жауап берді.

Екінші орын пәндерді жеке қарқынмен оқыту 81.5%, кез келген адам үшін оқудың үшінші қолжетімділігі 21.6%. Қалған жауаптар келесідей әлеуметтік теңдікке ие болды— 18.3%, білім беру процесінің технологиялылығы – 9.9%, қарым-қатынас жылдамдығы-6.7% және шығармашылық-4.9%.

Қашықтықтан оқытудың негізгі кемшілігі-практикалық сабақтардың болмауы. Жауаптардың жазбаша формасы және оқытушы мен студент арасында нақты білімнің болмауы көп нәрсеге кедергі келтіреді.

Әр түрлі көздерді талдау негізінде біз қашықтықтан оқытудың сипаттамалық ерекшеліктерін бөліп аламыз

оқыту:

1) оқу процесінің барлық кезеңдерінде жаңа құралдарды қолдану; Ақпараттық технологиялар және бұқаралық коммуникация құралдары;

2) тұрақты байланыстарда көрсетілген оқу процесінің жоғары интерактивтілігі оқытудың барлық қатысушылары (оқытушылар мен білім алушылар, өзімен);

3) оқытушының жаңа рөлі: үйлестіру, түзету, процесс барысын басқару, жеке оқу жоспарын құру кезінде кеңес беру, басшылық оқу жобалары және т. б.;

4) білім беру сапасын мамандандырылған бақылау: бақылау нысандары ретінде қашықтықтан ұйымдастырылған емтихандар, сұхбаттар, практикалық, курстық және жобалық жұмыстар, компьютерлік зияткерлік тестілеу жүйесі;

5) экономикалық тиімділік: әлемдік білім беру жүйелерін орташа бағалау - бұл дәстүрлі білім беру формаларына қарағанда 50% арзан екенін көрсетеді;

6) модульділік: модульдік принцип негізге алынады, бұл жиынтықтан мүмкіндік береді.

7) икемділік: ҚО жүйесі бойынша білім алушылар негізінен тұрақты сабақтарға қатыспайды. Дәрістер мен семинарлар түрінде жұмыс істейді, өздеріне ыңғайлы уақытта, ыңғайлы жерде және ыңғайлы жерде жұмыс істейді

8) оқу дербестігінің үлкен үлесі, өйткені ҚО ұйымдастыру әдістемесі студенттің компьютерде белсенді жұмысын қамтамасыз етеді, негізінен оқытушының қатысусыз;

9) жаңа педагогикалық технологиялар мен озық әдістемелерді пайдалану:

- Жоба әдісі;

- модульдік оқыту;

- ынтымақтастықта оқыту;

- көпдеңгейлі оқыту;

- оқытуға жеке және сараланған көзқарас;

- зерттеу әдісі.

Осылайша, жоғарыда айтылғандардың негізінде келесі қорытынды жасауға болады:

- білім беруді ақпараттандыру және компьютерлендіру процесін жандандыру қашықтықтан оқыту жүйесін одан әрі дамыту және қалыптастыру;

- Қашықтықтан оқытудың технологиялық негізі ретінде телекоммуникациялық және ақпараттық технологиялар;

- қашықтықтан оқыту - бұл негізделген күрделі дидактикалық жүйе оқытудың негізгі принциптері мен әдістері;

- қашықтықтан оқыту-бұл жаңа педагогикалық технология жоғары мектепті дамытудың қазіргі тенденцияларына.

- қашықтықтан білім беруді дамытудың негізгі үрдістері ғаламдық желінің мүмкіндіктері (ең алдымен бейнеконференциялар), сонымен қатар электрондық кітапханаларды жүйені құрайтын құрылым модулі ретінде кеңінен қолдану.

Библиографиялық тізім:

1. Назарбаев Н. Жаңа әлемдегі жаңа Қазақстан. Қазақстан Республикасы Президентінің Қазақстан халқына Жолдауы // Казахстанская правда. - 2007., 28 ақпан.

2. Густыр А.В. Қашықтықтан оқытудың негізгі моделін таңдау және нормативтік қамтамасыз ету мәселелері // Ресейдегі қашықтықтан оқыту Мәселені шешу және ұйымдастыру тәжірибесі. Құраст. Овсянников В.И. - М.: «Альфа» ААҚ Мәскеу мемлекеттік педагогикалық университеті М.Ә. Шолохов, 2001 жыл.

3. Қашықтан оқыту технологиялары - 2011 // Интер. ғылыми-практикалық конф. негізінде Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті. - Қарағанды, 2011.

Назарова А. А преподаватель первой категории, магистр юридических наук
ТОО Юридический колледж «Фемида» г. Караганда
zamdir.yvr@mail.ru

Nazarova A. A lecturer of the first category, master of legal sciences
LLP Law College «Femida», Karaganda city
zamdir.yvr@mail.ru

ДИСТАНЦИОННОЕ ОБУЧЕНИЕ: «ЗА» ИЛИ «ПРОТИВ»

В статье рассматриваются актуальные вопросы дистанционного обучения в Юридическом колледже «Фемида». Приводятся примеры студенческих ответов на вопрос: «Дистанционное обучение «за» или «против».

Ключевые слова: дистанционное обучение, информационные технологии.

DISTANCE EDUCATION: «FOR» OR «AGAINST»

The article discusses topical issues of distance learning at the Law College «Femida». Also given the examples of student responses to the question: «Distance Learning «for» or «against».

Key words: distance learning, information technology.

В период пандемии с марта 2020 года, наш Юридический колледж, как и все учебные заведения, перешёл на дистанционное обучение. В научной литературе дистанционное обучение объясняется следующим образом: «Под дистанционными образовательными технологиями понимаются образовательные технологии, реализуемые в основном с применением информационных и телекоммуникационных технологий при опосредованном, (на расстоянии) или не полностью опосредованном взаимодействии обучающегося и педагогического работника»[1].

Для организации учебного процесса колледж начал внедрение в образовательный процесс АИС Platonus. Данная платформа позволяет вести обучение в дистанционном формате и соответствует всем предъявляемым требованиям.

Какие же трудности возникали у нас, педагогов и студентов нашего колледжа, в связи с переходом на дистанционное обучение? Перечислю лишь самые значительные. Основной задачей было — определиться, как мы будем общаться со студентами. Выход был найден. Срочно была создана группа колледжа в одном из наиболее популярных в нашей стране мессенджеров Telegram. Исходили из того, что большая часть студентов знакома с этим мессенджером. Для каждой группы отвели ветку, соответствующую названию группы. Но первые 2 недели сеть «висла», и мы не могли даже выложить задания. Одновременно с этим выяснилось, что не все наши педагоги имеют определенные цифровые навыки. Отправка и проверка домашних заданий, связанных со сканированием документов, размещением фото и видеодокументов, отсутствие понимания методики онлайн-преподавания и навыков удалённой передачи знаний — лишь некоторые из них.

Всё это превращало первые дистанционные занятия в систему самообразования самого преподавателя. На первом этапе мы просто выкладывали в Telegram домашнее задание, например, самостоятельно изучить параграф учебника, лекцию и законспектировать материал. В лучшем случае, ответить на вопросы. Как можно догадаться, о качестве усвоения материала студентом, речь не шла. Первые 2 недели мы — преподаватели — «не вылезали из компьютера». Нагрузка была колоссальная. Наши студенты жаловались на объём заданий и нехватку времени для выполнения их. А преподаватели упрямо отсылали материалы, которые дети должны были изучить и «в классе» и выполнить домашнее задание. Ошибок в налаживании обучения на расстоянии было допущено много. Это и понятно, постоянной практики работы в режиме онлайн у нас не было.

Но, пожалуй, самой неприятной проблемой для нас, преподавателей, стало отсутствие стабильного высокоскоростного интернета у многих наших студентов из районов области, где сеть появляется только, когда залезаешь на крышу сарая!

Часть студентов с самого первого дня считала, что онлайн-уроки — «это занятия не для всех, а лишь для тех, кто хочет учиться». Для целеустремлённых и мотивированных студентов почти не изменилось ничего, особенно, если обратная связь с преподавателем была налажена хорошо.

С внедрением в образовательный процесс АИС Platonus, учебный процесс стал проходить более спокойно, и с каждым днем и студенты и преподаватели овладели навыками

работы в нем. Активнее разнообразили занятия с помощью видеолекций, презентаций. 2019-2020 учебный год был завершён в дистанционном формате.

Летом мы с нетерпением ждали стабилизации эпидемиологической ситуации в Казахстане, тщательно следили за новостями Министерства образования и науки Республики Казахстан. Родители абитуриентов постоянно задавали нам вопросы: «Как будут учиться наши дети?». В конце августа стало известно, что начнется 2020-2021 учебный год также в дистанционном формате.

Мы были к этому готовы. Наша платформа за лето пополнилась базой презентаций, аудиолекций, электронными книгами. Но все это, конечно же, не заменит живого общения преподаватель – студент.

На сегодняшний день дистанционным обучением уже никого не удивить, большая часть учебных заведений различного уровня в Казахстане и за рубежом в той или иной степени использует в педагогическом процессе дистанционные технологии. Ещё 10 лет назад численность студентов в мире, получающих образование по дистанционным технологиям, превышала численность студентов очного отделения [2, с.362]. От современных тенденций никуда не уйти, и многие колледжи и вузы это понимают и стараются развиваться в этом направлении. Кстати, правильно говорить «дистанционное обучение», а не «дистанционное образование», т.к. это всего лишь иной способ формирования знаний и умений студента, а содержание образования при этом остаётся неизменным.

Десятый месяц на дистанционном обучении позволяет подвести некоторые итоги, выделить плюсы и минусы. Хочу поделиться своими мыслями и доводами, а также мыслями и доводами студентов и преподавателей нашего колледжа.

Аргументы «за»:

1. Нет необходимости выезжать в учебное заведение, что значительно сокращает расходы особенно у студентов из отдаленных районов;
2. Больше свободного времени на домашние и личные дела;
3. У студентов повышается уровень осознанного отношения к учёбе, они начинают чувствовать ответственность за результат своего обучения, учатся рационально распределять время и силы;
4. Удобная система работы в личном кабинете, работа за компьютером в любое время.

Аргументы «против»:

1. Отношение к дистанционному обучению скептическое, нейтральное или отрицательное;
2. Считаю, что оно никогда не может заменить учителя, по крайней мере, в колледже (для наших 15–17-летних). Дистанционное обучение является лишь вспомогательным методом в процессе получения знаний. Только преподаватель обеспечивает индивидуальный подход к обучающемуся. И никакие платформы его не обеспечат. На «дистанционке» «...отсутствуют моменты, связанные с индивидуальным подходом к обучению и воспитанию. А если рядом нет преподавателя, который обычно эмоционально окрашивает занятие и способствует лучшему восприятию материала, это, конечно, значительный минус».
3. Нет возможности учиться «вживую» строить отношения в коллективе (с преподавателями, одногруппниками, администрацией колледжа), выступать перед аудиторией;
4. Студенты, проводящие 5–6 часов за компьютером каждый день за выполнением уроков, устают физически. Глаза страдают в первую очередь. Тем более я уверена, что параллельно или после выполнения уроков, ещё часов 5 студент продолжает «лазать» по интернету;
5. Преподавателю часто сложно понять, как усвоен студентами материал. Присланные выполненные контрольные, проверочные работы часто студенты выполняют с помощью всё того же компьютера. И даже на видеоконференции, за короткий период нельзя понять: кому нужна помощь в освоении материала;
6. Не каждый студент умеет поддерживать у себя мотивацию к самостоятельной работе. К тому же сказывается отсутствие такого эффективного мотиватора учебной деятельности как

постоянный контроль со стороны преподавателя. Те преподаватели, которые работают с 1-м курсом в колледже, знают, насколько важно у первокурсников, особенно в первое время, проверять домашнее задание и регулярно организовывать проверочные и контрольные работы. Очень низок процент студентов, которым такой контроль не нужен, они и так осознают, что самостоятельная работа над предметом необходима;

7. Очное обучение ценно не только набором знаний. Важный элемент оффлайн-обучения — личное общение. Получая традиционное высшее образование, студент несколько лет варится в бурлящем котле внутриколледжной жизни. Он взаимодействует с преподавателями и одногруппниками в неформальной обстановке. Такое общение может порождать удивительные идеи и кардинально менять судьбы людей

8. Для преподавателя при аудиторном ведении занятия важно чувствовать, насколько студенты понимают материал (по их взглядам, по задаваемым вопросам, по ответам на свои вопросы) и оперативно скорректировать учебный процесс: ещё раз повторить сложные моменты, дать дополнительные разъяснения по некоторым вопросам, изменить темп изложения. При дистанционном обучении такая связь теряется [3, с.799].

У нашего колледжа опыт в применении полноценного дистанционного обучения пока небольшой, большинство преподавателей использует дистанционные технологии в дополнение к традиционным.

Мы регулярно проводим анкетирование студентов с целью выявления проблем, которые у них возникают при работе с электронными курсами, и с целью узнать их точку зрения насчёт эффективности применения дистанционных технологий в учебном процессе. По мнению обучающихся, сочетание обычных аудиторных занятий с самостоятельной работой с электронными курсами достаточно эффективно (таблица), что подтверждается итогами анализа успеваемости студентов.

В завершении хочется привести примеры ответов наших студентов по поводу дистанционного обучения. «Я отношусь к дистанционке куда хуже, чем отрицательно, казалось бы в таком методе обучения есть только плюсы, но, начав такое обучение, я поняла как это неудобно абсолютно, ничего и никого не понимаешь, не хватает иногда времени на домашние дела или наоборот, сидеть часами и писать совершенно неудобно, или просто читать и заучивать ничего не понимая. Учителя могут объяснить, конечно, через зум ,но, когда мы ходили в колледж, было огромное желание учиться. Время хватало на все, хватало так скажем сил, и распорядок дня был куда проще. Слушать тему, когда преподаватель рассказывает, глядя на студентов, куда понятнее и интереса была ого-го-го. И когда мы ездили в колледж, мы видели своих друзей- одногруппников, происходили разные насыщенные моменты, которые хоть немного заставляли смеяться и давали сил. И все было чудесно, ну прям все», «Отношусь к дистанционному обучению отрицательно, т.к , честно говоря, совсем неудобно лично для меня. Учёба идёт непонятно, и дело даже не в преподавателях и не в материале , а во мне, нет четкой концентрации на предметах , нежели при очном обучении, я лично, очень хочу ,чтобы мы наконец начали ходить в колледж и учились очно , с глазу на глаз с преподавателями», «Одни минусы: Минус зрение, Минус нервы, Минус общение. Становишься асоциальным и ленивым, не хочется никуда ходить, что-то делать», «потерей своих лучших студенческих лет», «Плюсы:1) удобство в плане времени и места; 2) большой объем информационных ресурсов;3)непрерывность. Минусы:1) отсутствие общения между обучающимися и преподавателями;2) отсутствие практики в реальном времени; 3)сложность подготовки учебного материала для самостоятельного изучения», «Неохота ничего делать, только спать. А когда ходишь на занятия, то есть мотивация учиться».

Вот такое небольшое исследование дистанционного обучения в Юридическом колледж «Фемида».

Библиографический список

1. Закон Республики Казахстан от 27 июля 2007 года № 319-III (по состоянию на 08.01.2021 г.).

2. Кузнецова О.В. ДИСТАНЦИОННОЕ ОБУЧЕНИЕ: ЗА И ПРОТИВ // Международный журнал прикладных и фундаментальных исследований. – 2015. – № 8-2. – С. 362-364.

3. Набиев, И. М. Перспективы дистанционного образования / И. М. Набиев. — Текст: непосредственный // Молодой ученый. — 2014. — № 2 (61). — С. 799–801. — URL: <https://moluch.ru/archive/61/9218/> (дата обращения: 28.05.2020).

Утепбаева А.Б. – ағылшын тілі пәні оқытушысы

Маңғыстау энергетикалық колледжі, Маңғыстау облысы, Ақтау қаласы

ҚАШЫҚТЫҚТАН ОҚЫТУ ҮРДІСІНДЕГІ БАҒАЛАУДЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Бұл мақалада соңғы уақытта кеңінен тараған қашықтықтан оқыту үрдісіндегі басты мәселелердің бірі – оқушыларды бағалау критерийлері мен ерекшеліктері туралы талқыланады. Оффлайн оқытудағы бағалауды онлайн бағалау жүйесіне икемдеудің жолдары анықталып, практикалық-педагогикалық кеңестер беріледі.

Түйінді сөздер: қашықтықтан оқыту, топтық жұмыс, ғаламтор, идентификация, бағалау

This article discusses one of the most important issues of modern distance learning - the criteria and specifics of student assessment. There will be defined methods of adaptation of assessment for autonomous training to the online assessment system, as well as practical and pedagogical advice will be provided.

Keywords: online study, group work, internet, identification, evaluate.

Қазіргі таңда оқу орындары жабық, бірақ оқу жалғасуда. Біз әрине синхронды немесе асинхронды онлайн сессияларды қолданамыз, оны қашықтықтан оқыту немесе онлайн оқыту деп те атап жатамыз, алайда бәрімізге тиімді қашықтықтан білім беруді ұйымдастыру аса маңызды.

Қашықтықтан оқыту кезінде оқушыларды бағалау біршама қиын, бірақ мүмкін процесс. Біз оқушылардың оқу игерімін жүйелі түрде тексеріп, мағыналы кері байланыс жасауымыз керек.

Оқушылардың материалды қаншалықты меңгергендігін тексеруге арналған қалыптастырушы бағалау құралдары өте көп. Бірақ, әрине, оқушыларды неғұрлым объективті бағалау үшін бағалау процедураларының өзі ғана емес, сонымен қатар әр түрлі формаларының болуы маңызды. Бағалаудың кем дегенде екіден төртке дейінгі бірнеше формаларын таңдаған дұрыс. Тек бірнеше құралға назар аудару оқушыларға өздері үйренген қызметтермен жұмыс істеуге мүмкіндік береді, ал екінші жағынан, бұл мұғалімге нәтижелердің жинақталуын бір немесе бірнеше жерлерде ғана шоғырландыруға мүмкіндік береді.

Қолданылатын құралдар сіздің мақсатыңызға сәйкес келетініне көз жеткізіңіз. Егер сізге оқушының ұялмай емес, оқу үдерісіне қатыстындығына көз жеткізу керек болса, онлайн немесе синхронды оқыту құралын таңдаңыз. Егер сізге оқушылардың мазмұн туралы білімін тексеру қажет болса, асинхронды оқыту құралдарын қолданып көріңіз. Айтпақшы, Kahoot, Quizizz, Classtime, Socrative және басқа да ақпараттық құралдар әмбебап болып табылады және кез-келген режимде жұмыс істеуге мүмкіндік береді. [1]

Педагог ғалымдардың көпшілігі диагностикалау, бақылау, оқыту, тәрбиелеу, ынталандыру және дамыту функцияларын педагогикалық бағалаудың негізгі функциялары деп санайды. Осы оймен келісе отырып, қашықтықтан оқытуда аталған барлық бағалау функциялары ішкі (оқушылардан) және сыртқы (оқытушыдан) басқарумен бірдей байланысты екенін ескергім келеді.

Қашықтықтан оқытудағы бағалау әрекеттерінің реттілігі «өзін-өзі бағалаудан - сыртқы бағалауға қарай» жүреді, оқу материалын игеру нәтижелерін бастапқы бағалауды оқушының өзі жүзеге асырғаны жақсы нәтиже көрсетеді. Осыған байланысты оқушылар қашықтықтан оқытуды бағалаудың негізгі компоненттерін - бағалаудың егжей-тегжейлі индикаторларын

(критерийлерін) және әрбір зерттелген тақырып бойынша бағалау құралдарының қорын игеруі керек.

Қашықтықтан оқыту кезінде бағалау - бұл маңызды процесс, ол тек нәтижелерді бақылау үшін емес, оқу үдерісін талдау және оны түзету үшін қажетті. Оқытушы шәкірттерден бейнежазбаларын немесе өз жұмыстарын көрсететін фотосуреттер жіберуді сұрай алады. Скриншоттар мен телефоннан алынған тұрақты фотосуреттер де жақсы жұмыс істейді. Осы бейнелерді немесе фотосуреттерді түсіруге көмектесу үшін ата-аналармен жұмыс жасау, әсіресе кішкентай балаларды оқытқанда аса маңызды.

Оқушылармен жеке қарым-қатынас, менің ойымша, материалды игеру деңгейін тексерудің ең жақсы және мағыналы тәсілі болып қала береді. Біздің мәжбүрлеп ұйымдастырылған қашықтықтан оқыту жағдайында оқшаулану синдромы мен эмоциялық интеллекттің азаю қаупі бар. Оқушылармен жеке сабақтар немесе тіпті қарапайым телефон арқылы сөйлесуді жоспарлай отырып, біз олардың дайындық сапасын объективті түрде бағалай аламыз. Оқушы мұғалімнің жақын екенін және ол туралы ұмытпағандығын әрдайым сезінгені жөн.

Қашықтықтан оқыту бағалаудың барлық дерлік ұйымдастырушылық түрлерін пайдалануға мүмкіндік береді (емтихандар, тестілер, жазбаша тестілер, рефераттар, коллоквиумдар, курстық жұмыстар, зертханалық тестілер, жобалық жұмыстар, күнделік жазбалары, бақылау журналдары және т.б.) және оларды арнайы әзірленген компьютерлік бағдарламалармен орындауға мүмкіндік береді. Қашықтықтан оқытудағы бағалаудың айрықша ерекшелігі - ағымдағы бағалау формаларының санының көбеюі, олардың даралануы және сараланған сипаты, өйткені бағалау әр оқушы мен мұғалім арасындағы тиімді кері байланыс механизмі болып табылады.

Білім сапасын бағалау мазмұнының маңызды аспектісі - жоспарланған нәтижеге сәйкес әр түрлі кезеңдерде оқыту нәтижелерін өлшеу үшін бағалау критерийлерін анықтау.

Қашықтықтан оқыту кезінде оқытушы бағалау жүйесіне басқа қырынан қарауы керек. Презентациялар түсіндіру процесін жеңілдететін болғандықтан, бағалауды барынша жүйелі ойластыру керек. Сонымен қатар, егер оқушылар онлайн режимінде тест немесе сауалнама тапсырғанда ғаламторды пайдалануды блоктайтын жүйе болмаса, дәстүрлі объективті бағалау қашықтықтан оқыту үшін жұмыс істемейді. Мұндай жағдайда бағалауды дұрыс жүргізу үшін мұғалімдер аралық (немесе қалыптастырушы) және қорытынды бағалау арасындағы айырмашылықты нақты түсінуі керек.

Аралық бақылау мұғалімдерден кері байланыс арқылы жинақталса, қорытынды бағалау көбінесе объективті тестілер мен эссе, топтық жұмыстарды қамтиды. Қашықтықтан оқытуда оқушылардың түсінігін еркін көрсете алу үшін мұғалімдерге ашық сұрақтарды қолдану ыңғайлы. Эсселер қашықтықтан оқыту жағдайында қорытынды бағалауға өте ыңғайлы. Тағы бір нәтижелі бағалау түрі - оқушылардан Microsoft Sway, PowerPoint немесе бейне редактор арқылы жаңа терминдері түсіндіруді сұрау. Сонымен қатар, студенттер Flipgrid немесе PowerPoint экран жазғышын қолданып, терминді, процесті немесе математикалық есепті шығарудың алгоритмін түсіндіретін видео түсіре алады.

Қорытындылай келе, оқу орындарындағы қашықтықтан оқыту сапасын бағалаудың мазмұны туралы мәселені қарастыра отырып, мен оның келесі әмбебап қағидаларға жауап беретін жүйе болуы керек екендігін атап өткім келеді:

- ✓ нақтылық (бағалау объектісін нақты анықтау, бағалаудың тиісті өлшемдерінің болуы, тапсырмалардың бағалау объектісінің критерийлері мен көрсеткіштеріне сәйкес келуі);
- ✓ тұтастық (оқу нәтижелеріне қойылатын талаптардың толық көлемімен, әртүрлі пәндерге қолдану мүмкіндігімен өзара байланысты);
- ✓ өндіргіштік (тапсырмаларды тиісті түрде рәсімдеу, бағалау ақпаратын алу және қажетті есептеулерді жүргізу үшін техникалық құралдарды пайдалану мүмкіндігі). [2]

Библиографиялық тізім:

1. Формирующее оценивание в условиях дистанционного обучения – «Дидактор» педагогикалық онлайн журналы.

2. Дмитриева Е.Н., Курицына Г.В. Содержание оценки качества дистанционного обучения в вузе // Современные проблемы науки и образования. – 2015. – № 6.

Тайтолеуова А.А., зав.учебно-методического отдела, преподаватель информатики
ТОО «Акмолинский колледж КазАТК им.М.Тынышпаева», г.Нур-Султан

ОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ СИСТЕМА XXI ВЕКА

В настоящее время ведется много обсуждений по поводу новой формы обучения, получившей название, «дистанционная». Так же данную форму зачастую называют «образовательная система XXI века». Раньше основная ставка делалась на сферу технологий, развитие технических средств для улучшения или оптимизации вопросов, связанных с деятельностью человека в различных сферах и направлениях. Безусловно, эта ставка осталась, ведь с каждым днем появляются все новые технологии, но их новизна, по большей мере, заключается в модернизации уже имеющихся технологий. В настоящий момент основное внимание концентрируется в сфере информационной, т.е. процессы работы с информацией и ее концентрацией с помощью технологий, поэтому этот этап получил название «телекоммуникационный». Это область общения, информации различного типа и знаний. В этом и заключается актуальность данной темы. Посредством указанных технологий реализуется так называемая «система дистанционного обучения». С точки зрения системности, она может наиболее адекватно и гибко реагировать на потребности человечества в образовании и обеспечить реализацию конституционного права на образование каждого гражданина страны. Исходя из вышесказанного, можно сделать вывод, что дистанционное обучение может зарекомендовать себя как наиболее эффективная система подготовки и непрерывного поддержания высокого квалификационного уровня специалистов различного профиля. Дистанционное обучение с использованием протоколов сети Интернет значительно расширяет возможности предоставления образовательной услуги, особенно для тех детей, которые проживают в местности, где затруднено обучение в школе или же требуется углубленная подготовка для сдачи экзамена, например. Следовательно, удаленная форма обучения может стать для средней общеобразовательной школы вполне отличным вариантом, или дополнением, для получения всесторонней подготовки учащихся, в том числе и для подготовки к сдаче ЕНТ, и обучения на подготовительных курсах к выпускным и вступительным экзаменам.

Удаленное обучение предполагает тщательное и детальное планирование деятельности обучаемого, четкую постановку целей и задач обучения, организацию предоставления необходимых учебных материалов. Учитывая указанные условия эффективность и качество образования посредством технологии, в частом случае, зависят от эффективной организации и качества используемых материалов, а также качественного руководства процессом и, в значительной мере, мастерства участвующих в нем педагогов. Принципиальным отличием удаленного обучения от традиционных видов является то, что в его основе лежит самообучение, то есть основой является самостоятельная познавательная деятельность обучаемого. Отсюда, необходима гибкая система организации дистанционного образования, позволяющая приобретать знания в удобных учащемуся условиях. Важно, чтобы учащийся не только овладел определенным уровнем знаний, но и научился самостоятельно их приобретать, работать с материалом, овладел различными способами познавательной деятельности, которые в дальнейшем мог бы применять в дальнейшем. Самостоятельное приобретение знаний должно носить активный характер, обучаемый с самого начала должен быть вовлечен в активную познавательную деятельность, которая не будет ограничена только освоением знаний, но и будут эффективно применяться в практической деятельности. Одной из задач обучения в удаленной форме является самостоятельное приобретение и применение знания, искать и находить нужные средства обучения и источники информации, уметь работать с этой информацией. При организации дистанционного образования актуальны проблемы

социализации личности, поскольку одним из условий успешности обучения является включение обучаемого в коллективную познавательную деятельность, дефицит которой вытекает из самого определения дистанционного образования

В основе методики организации дистанционного обучения лежит задача по созданию комплексной образовательной среды с организацией доступа к информационным источникам, таким как: электронные книги, библиотеки, сборники образовательных видео. При этом участникам образовательного процесса предоставляется возможность для прямого общения, как с учителем, так и с членами группы (класса), что представляет данную форму организации уникальной в своем роде и может благоприятно влиять на получение новых знаний, не исключая при этом наблюдение учителя за активностью и продуктивностью выполнения плана обучения. При разработке учебных курсов для данной формы особое внимание уделяется самостоятельной работе обучаемых, возможно даже их коллективное творчество, проведение мини-исследований различного уровня, что позволяет применять метод проектов. Но это все было бы не настолько эффективно, если бы не возможность получения ежедневных консультаций от учителя. Практика дистанционного обучения в большинстве стран мира показывает на значительное увеличение качества взаимодействия учащихся и учителей в индивидуальной форме, по сравнению с качеством при организации в других формах. Следует ожидать, что данная форма принесет свои плоды и пусть она будет не обязательно «лучше», но хотя бы будет достойной альтернативой для привычных нам форм обучения.

Айешева Г.А., магистр экономических наук
Колледж сервиса и новых технологий, г.Уральск
Ayeshova G.A., master of economic sciences
College of Service and New Technologies, Uralsk
Dilek01@bk.ru

ДИСТАНЦИОННОЕ ОБУЧЕНИЕ КАК ИННОВАЦИОННЫЙ ПОХОД В РЕАЛИЗАЦИИ НЕПРЕРЫВНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Статья посвящена организации процесса обучения с применением дистанционной формы обучения, показаны отличия дистанционного обучения от традиционной. Показано что эффективность дистанционного обучения определяется использованием педагогических технологий определяющих, лежащих в основе обучения. Сделан вывод о том, что дистанционное обучение может рассматриваться как самостоятельная форма обучения для реализации непрерывного образования.

Ключевые слова: дистанционное обучение, Интернет технологии, информационная среда, телекоммуникации, синхронное и асинхронное дистанционное обучение.

DISTANT TECHNOLOGIES – INNOVATIVE APPROACH IN THE ORGANIZATION OF LIFELONG LEARNING EDUCATION

The article is devoted to the problems of the learning process organization with the help of distant education. The author examines the main types and models of distant learning, shows the differences between the form of distance learning and the traditional one. The author points out that the effectiveness of distant education is determined by the use of teaching technologies that underlie learning. Distant education is proved to be regarded as an independent form of training in the organization of lifelong learning education.

Key words: distant teaching, Internet-technologies, information media, telecommunications, synchronous and asynchronous distant teaching.

Специалисты по стратегическим проблемам образования дистанционную форму обучения относят к образовательной системе XXI века. Актуальность темы дистанционного обучения заключается в том, что результаты общественного прогресса, сегодня

концентрируются в информационной сфере. Этап развития информационной сферы на сегодняшний день можно характеризовать как телекоммуникационный.

Дистанционная форма обучения дает сегодня возможность создания систем массового непрерывного самообучения, всеобщего обмена информацией, независимо от временных и пространственных рамок. Система дистанционного обучения позволяет приобрести все необходимые навыки и знания с помощью персонального компьютера (ПК) и выхода в сеть Интернет. Учиться можно дома, на работе, в on-line классе одного из центров дистанционного обучения, а также в любом другом месте, где есть ПК с подключением к сети Интернет. Что является важнейшим преимуществом дистанционного обучения перед традиционными формами обучения.

А также, система дистанционного образования дает равные возможности всем людям независимо от социального положения (школьникам, студентам, гражданским и военным, безработным и т. д.) в любых районах страны и за рубежом реализовать права человека на образование и получение информации.

Как и любая другая форма обучения, дистанционное обучение имеет соответствующий компонентный состав: цели, обусловленные социальным заказом для всех форм обучения; содержание, также во многом определенное действующими программами для конкретного типа учебного заведения, методы, организационные формы и средства обучения. Последние три перечисленных компонента в дистанционной форме обучения обусловлены спецификой используемой технологической основы (например, только компьютерных телекоммуникаций, компьютерных телекоммуникаций в комплексе с печатными средствами, компакт-дисками, так называемой кейс-технологией, пр.). Если рассмотреть отличие дистанционного обучения от заочного, при дистанционной форме обеспечивается систематическая и эффективная интерактивность. Дистанционное обучение складывается в соответствии с теми же целями и содержанием, что и очное обучение. Но формы подачи материала и формы взаимодействия преподавателя и учащихся между собой различны. А дидактические принципы организации дистанционного обучения те же, что и в очном обучении, но отличается их реализация, которая обусловлена спецификой новой формы обучения, возможностями информационной среды Интернет и ее услугами.

И так, с одной стороны, дистанционное обучение следует рассматривать в общей системе непрерывного образования, предполагая при этом преемственность отдельных ее звеньев. А с другой, дистанционное обучение необходимо различать как систему и как процесс. Курсы дистанционного обучения предполагают тщательное, детальное планирование деятельности обучаемого и ее организации, четкую постановку задач и целей обучения, доставку необходимых учебных материалов, которые должны обеспечивать интерактивность между обучаемым и преподавателем, обратную связь между обучаемым и учебным материалом, предоставлять возможность группового обучения. С помощью эффективной обратной связи ученик получает информацию о правильности своего продвижения по пути от незнания к знанию. Мотивация – также является важнейшим элементом любого курса дистанционного обучения.

На сегодняшний день наиболее распространенными являются виды дистанционного обучения, которые основаны на интерактивном телевидении; компьютерных телекоммуникационных сетях (региональных, глобальных), с различными дидактическими возможностями в зависимости от используемых конфигураций (текстовых файлов, мультимедийных технологий, видеоконференций); сочетании технологий компакт-дисков и сети Интернет [2].

Преимущество такого обучения, базирующегося на интерактивном телевидении, заключается в его возможности непосредственного визуального контакта с аудиторией, находящейся на различных расстояниях от преподавателя. Его отрицательная же сторона состоит в том, что при таком обучении проводится практически обычное занятие, которое построено как по традиционной методике, так и с использованием современных педагогических технологий. Эта форма дистанционного обучения интерактивна и считается

перспективной в системе повышения квалификации и подготовки специалистов. Но в настоящий момент это чрезвычайно дорогостоящие технологии.

Следующий способ организации дистанционного обучения является использование компьютерных телекоммуникаций в режиме электронной почты, телеконференций, информационных ресурсов региональных сетей и сети Интернет [1]. Это считается самым популярным и не дорогим способом дистанционного обучения. При организации такого способа предусматривается применение новейших средств телекоммуникационных технологий. Дистанционное обучение, которое осуществляется с помощью компьютерных телекоммуникаций, имеет следующие формы занятий.

Чат-занятия – учебные занятия, которые осуществляются с использованием чат-технологий, проводятся синхронно, то есть все участники имеют одновременный доступ к чату. В рамках многих дистанционных учебных заведений действует чат-школа, где с помощью чат-кабинетов организуется деятельность дистанционных педагогов и учеников.

Веб-занятия – это дистанционные уроки, конференции, семинары, деловые игры, лабораторные работы, практикумы и другие формы учебных занятий, которые проводятся с помощью средств телекоммуникаций и других возможностей сети Интернет. Для веб-занятий используются специализированные образовательные веб-форумы – это форма работы пользователей по определенной теме или проблеме с помощью записей, оставляемых на одном из сайтов с установленной на нем соответствующей программы.

Телеконференции проводятся, на основе списков рассылки с использованием электронной почты. Для таких учебных телеконференций характерно достижение образовательных задач. А также существуют формы дистанционного обучения, когда учебные материалы высылаются почтой в регионы. В основе такой системы заложен метод обучения, получивший название «Природный процесс обучения» (Natural Learning Manner).

Телеприсутствие - дистанционное присутствие, которое осуществляется, например, с помощью робота R.Bot 100 (<http://robotor.ru/2011/05/30/r-bot-interview/>). Третий способ, предполагает использование компакт-дисков в качестве базового электронного учебника. Преимуществом компактдиска является то, что он сочетает в себе следующие свойства: интерактивность, мультимедийность и содержит большой объем информации, за счет чего в значительной степени оптимизирует процесс дистанционного обучения. В сегодняшний день можно выделить шесть основных моделей дистанционного обучения [3].

Первая модель – это обучение по типу экстерната. Обучение, ориентированное на школьные или вузовские (экзаменационные) требования, предназначенное для учащихся и студентов, которые по каким-то причинам не могут посещать очные учебные заведения.

Вторая модель – это обучение на базе одного университета. Это целая система обучения для студентов, обучающихся не стационарно, а на расстоянии, заочно (открытые формы) или дистанционно, т.е. на основе новых информационных технологий, включая компьютерные телекоммуникации. И такие программы используются для получения разнообразных аттестатов образования.

Третья модель – обучение, которое основано на сотрудничестве нескольких учебных заведений. Такая модель предусматривает совместную подготовку единых программ дистанционного обучения для нескольких учебных заведений по ведущим дисциплинам (в любых районах страны и за рубежом). Такое сотрудничество в подготовке программ дистанционного обучения позволяет сделать их менее дорогостоящими и более качественными. Перспективная цель программы – это дать возможность любому гражданину стран содружества, не покидая своей страны и своего дома, получить любое образование на базе функционирующих в странах содружества колледжей и университетов.

Четвертая модель – автономные образовательные учреждения, которые специально созданы для целей открытого или дистанционного обучения, где студенты могут получить образование по различным направлениям. Они специализируются в создании мультимедийных курсов. Обучение полностью оплачивается организациями и фирмами, где работают студенты.

Пятая модель – это обучение по автономным обучающим системам. Обучение в рамках подобных систем ведется целиком с помощью ТВ видеозаписей или радиопрограмм, а также дополнительных печатных пособий.

Шестая модель – это неформальное, интегрированное дистанционное обучение на основе мультимедийных программ. Такие программы ориентированы на обучение взрослой аудитории, людей, которые по каким-то причинам не смогли закончить школьное образование.

В практике использования дистанционного обучения существуют следующие преимущества:

1. Более высокая эффективность профессиональной подготовки по сравнению с вечерней и заочными формами обучения при более низкой стоимости обучения.
2. Сокращение сроков обучения.
3. Возможность параллельного обучения в казахстанском и зарубежном вузах.
4. Независимость студента от географического расположения учебного заведения.

Любой желающий может получать дистанционное образование. Нет возрастных, территориальных, образовательных, профессиональных ограничений; практически нет ограничений по состоянию здоровья. Студентами дистанционного обучения могут быть не только студенты в традиционном понимании этого слова, но и школьники, также сотрудники организаций, осуществляющих корпоративное обучение своих специалистов.

Среди желающих получить образование можно выделить несколько групп, для которых дистанционная форма обучения предпочтительнее по сравнению с традиционной.

К ним относятся те, кому сложно присутствовать на учебных занятиях в строго определенном месте и в строго определенное время. К такому числу в первую очередь относятся:

1. Сотрудники корпораций, которые могут пройти необходимые тренинги, переподготовку и переобучение в пределах своей организации, иногда даже не покидая своих рабочих мест, что существенно снижает уровень затрат на корпоративное обучение.
2. Студенты вузов, колледжей которые проживают в отдаленных районах, и в силу этого территориально оторванные от учебных и научных центров. Такие центры расположены крайне неравномерно и сосредоточены в немногих, как правило, в крупных, городах. Эти условия не дают возможности получить желаемое образование высокого качества значительную часть населения страны, так как не только очная, но и заочная форма традиционного обучения связана с поездками в большой университетский город и сопряженных с этими поездками многочисленными бытовыми и финансовыми неудобствами для студента (а также с организационными сложностями для администраторов учебного процесса и преподавателей).
3. «Молодые мамы» и другие люди, которые вынуждены из-за семейных обстоятельств постоянно присутствовать дома, но желающие в будущем выйти на работу, и для этого получить образование.
4. Люди, которые страдают тяжелыми физическими недугами и не покидающие пределов своего жилища. Если человек видит изображение на мониторе и способен работать с клавиатурой и мышью – его можно обучать с помощью дистанционного обучения. Следует отметить, что в последнее время в связи с совершенствованием устройств ввода и вывода информации в компьютер практически не остается заболеваний, которые могут помешать любому человеку обучаться дистанционным способом. Кроме этого, разработанные медиками программные продукты, позволяющие компенсировать последствия различных (особенно неврологических) заболеваний, и даже улучшить состояние больного, легко встраиваются в дистанционные системы. Все чаще различные реабилитационные центры инвалидов и аналогичные им организации прибегают к помощи систем дистанционного обучения [4].

Но наряду с преимуществами дистанционной формы обучения, существуют также и проблемы в ее организации. Так, эффективность дистанционного обучения прямо зависит от тех преподавателей, которые ведут работу с учащимися в Интернет [4]. Это должны быть преподаватели с универсальной подготовкой, которые владеют современными

педагогическими и информационными технологиями, психологически готовые к работе с учащимися в новой учебно-познавательной сетевой среде. К сожалению, в нашей стране не ведется подготовка специалистов подобного рода.

Другой проблемой является – инфраструктура информационного обеспечения студента в сетях. Вопрос о том, какой должна быть структура и композиция учебного материала остается открытым. Наряду с чем ставится вопрос об условиях доступа к курсам дистанционного обучения.

Наибольшей эффективности при дистанционном обучении можно достичь посредством использования смешанных методик дистанционного обучения. Термин «смешанное дистанционное обучение» означает, что программа обучения строится как из элементов синхронной, так и из элементов асинхронной методики обучения. Методика синхронного дистанционного обучения предусматривает общение учащегося и преподавателя в режиме реального времени – on-line общение. Методика асинхронного дистанционного обучения применяется, когда невозможно общение между преподавателем и учащимся в реальном времени – так называемое off-line общение.

В заключении хотелось бы отметить, что непрерывное образование может быть реализовано в системе, где субъект образования может находиться в ней, будучи в различных возрастных стадиях. Средством образовательной навигации в данной системе является дистанционное обучение, важным аспектом которого является общение между участниками учебного процесса и обязательные консультации преподавателя. При чем общение между учащимся и преподавателем происходит удаленно, средствами телекоммуникаций, компьютерных и Интернет-технологий, а также средствами интерактивного телевидения. Эффективность каждой из рассмотренных моделей дистанционного обучения зависит от организации и методического качества используемых материалов, также от мастерства педагогов, участвующих в этом процессе.

Библиографический список

1. Андреев, А. А. Введение в Интернет-образование: учеб. пособие / А. А. Андреев. – М.: Логос, 2003. – 76 с.
2. Пидкасистый, П. И. Компьютерные технологии в системе дистанционного обучения / П. И. Пидкасистый, О. Б. Тыщенко // Педагогика. – 2000. – № 5. – С. 7-12.
3. Полат, Е. С. Дистанционное обучение: каким ему быть? / Е. С. Полат, А. Е. Петров // Педагогика. – 1999. – № 7. – С. 29-34.
4. Преподавание в сети Интернет: учеб. пособие / отв. ред. В. И. Солдаткин. – М.: Высшая школа, 2003. – 792 с.

Аганина Г.В., заместитель директора по учебно-методической работе, **Фараджулаева Ф.А.**, мастер производственного обучения,

Алматинский колледж моды и дизайн, г. Алматы

aganina86@mail.ru

faradzhulaeva99@bk.ru

Aganina G.V., Deputy Director of Educational and Methodological Work, **Faradzhulaeva F.A.**, Master of Industrial Training

Almaty College of Fashion and Design, Almaty city,

faradzhulaeva99@bk.ru

aganina86@mail.ru

ДИСТАНЦИОННОЕ ОБУЧЕНИЕ КАК ИННОВАЦИОННЫЙ ПОДХОД В РЕАЛИЗАЦИИ ОБРАЗОВАНИЯ

Статья посвящена организации процесса обучения с применением дистанционной формы обучения, дан анализ основных видов и моделей дистанционного обучения. Показана

эффективность дистанционного обучения с использованием педагогических технологий. Сделан вывод о том, что дистанционное обучение может рассматриваться как самостоятельная форма обучения для реализации непрерывного образования.

Ключевые слово: Дистанционное обучение, интернет - технологии, информационная среда, телекоммуникации, синхронное и асинхронное дистанционное обучение.

DISTANCE LEARNING AS AN INNOVATIVE APPROACH TO THE IMPLEMENTATION OF EDUCATION

The article is devoted to the organization of the learning process with the use of distance learning, the analysis of the main types and models of distance learning is given. The effectiveness of distance learning using pedagogical technologies is shown. It is concluded that distance learning can be considered as an independent form of learning for the implementation of continuing education.

Key words: Distance learning, Internet technologies, information environment, telecommunications, synchronous and asynchronous distance learning.

Глава государства Касым-Жомарт Кемелевич Токаев, выступая 11 мая 2020 года на заключительном заседании Государственной комиссии по чрезвычайному положению, подчеркнул: «Образование следует сделать гораздо более гибким, важно разработать протоколы и методики обучения детей и студентов в удаленном режиме, завершить реальную цифровизацию всех учебных заведений страны. Необходимо форсированно внедрять современные дистанционные технологии. Предстоит пересмотреть содержание образовательных программ, сделать их доступными и интерактивными».

Программа конкретных действий и изменений, которые будут приняты во исполнение поручения Президента, будет обсуждаться с экспертами и общественностью, поэтому ниже рассмотрим первые выводы, связанные с внедрением дистанционного обучения.

Необходимо внесение в законодательство понятия «дистанционное образование» и дальнейшее нормативное регулирование этого процесса. На данный момент проект нормативных актов был рассмотрен и утвержден.

Наряду с изменениями в НПА необходимо подготовить отечественные цифровые образовательные платформы. Протестировали и успешно применяем платформу «Сфера» в общем и среднем образовании, а в техническом и профессиональном образовании платформу ВІLІМПараграф и другие платформы.

Необходимо повышать компетенции наших педагогов по работе в условиях дистанционного обучения. В этом направлении работа уже начата. Во все образовательные программы, начиная от вузовских программ подготовки будущих учителей и завершая программами курсов повышения квалификации, включаются специальные модули по организации дистанционного обучения, методологии работы в условиях ДОТ, педтехнологиям, а также по IT- компетенциям. Успешно выполнено и продолжаем повышать свою квалификацию.

Изменение структуры и содержания образовательного процесса к дистанционной форме обучения.

Необходима трансформация культуры обучения, формирование эффективной обратной связи обучающихся с преподавателями для работы в условиях дистанционного обучения. Важно также найти надежные инструменты идентификации при сдаче экзаменов и проведении мониторинга учебных достижений.

Обновление академической политики вузов с учетом возможности достижения запланированных результатов обучения как традиционными методами, так и дистанционно. Тем самым произойдет индивидуализация обучения.

Требуется совершенствование информационной системы министерства: включение баз данных дипломов, электронных учебников, различных видео тренажеров, полная цифровизация госуслуг, мониторинга образовательных достижений, тестирования, аттестации и т.д. Появляется необходимость в создании площадки для генерации контента, на которой учителя самостоятельно смогут создавать свои материалы и делиться опытом друг с другом.

Создание цифровых ситуационных центров и развития инфраструктуры. Важно обеспечить оснащение необходимым оборудованием: серверами, каналами связи, системами прокторинга и оборудованием для коммуникации. Соответствующие требования, возможно, должны быть включены уже при лицензировании образовательной деятельности. Для эффективного выстраивания траектории обучения необходима сводная информация, так называемый «цифровой след», который должен включать данные о содержании, об инструментах обучения, полученных результатах и степени вовлеченности учащихся.

Необходима дальнейшая либерализация и усиление академической самостоятельности. Практика показывает необходимость дальнейшей передачи полномочий по вопросам академической политики самим организациям образования для обеспечения индивидуализированных, гибких программ обучения.

Надо понимать, что традиционную форму очного обучения никто не отменяет. Дети, студенты, родители, учителя, работники министерства – все мы понимаем, что на сегодняшний день более эффективным и удобным форматом является традиционное очное обучение. Дистанционные технологии рассматриваются как дополнительная возможность, альтернатива, условие для обеспечения гибкости программ.

Наша задача – поиск новых, нестандартных решений. В связи с этим мы планируем аккумулировать положительные практики, как отечественные, так и зарубежные, и имплементировать их в образовательный процесс.

Формальное образование поможет вам выжить. Самообразование приведет вас к успеху”. Джим Рон.

Человек привыкает к устоявшимся традициям и любые изменения, выход из зоны комфорта всегда немного пугают нас. Но стоит ли бояться? Ведь время показывает, что все современные технологии, методы и подходы придуманы и созданы ради нашего удобства. Все они, на самом деле, практичны и действенны.

В конце XVIII века в Европе впервые появились попытки обучения «на расстоянии», когда студенты принимали весь учебный материал по почте и могли вести переписку с преподавателями. Это направление получило название «корреспондентское обучение». Абитуриенты сдавали зачеты, устные и письменные экзамены доверенному лицу или отсылали дипломные работы. Тогда, и подумать не могли, что сегодня, обучение «на расстоянии» станет одним из современных трендов в образовании. Дистанционное обучение сегодня – это взаимодействие учащихся и учителя между собой на расстоянии, отражающее все присущие учебному процессу компоненты (цели, содержание, методы, организационные формы, средства обучения) и реализуемое специфическими средствами Интернет-технологий или другими средствами, предусматривающими интерактивность. **Основными** преимуществами использования дистанционного обучения являются: мобильность, удобство, экономия средств и времени. Данный формат обучения набирает стремительные обороты в своем развитии. Школьники, студенты и даже педагоги и руководители, которые желают повысить свой уровень знаний, обучаются на удаленном расстоянии. Это открывает большие возможности перед людьми: вы можете работать и обучаться новому одновременно в любой стране, не затрачивая средств и времени. На сегодняшний день лидерами мирового масштаба по предоставлению электронного образования являются: Америка и Канада; Азия; Великобритания; Германия и Франция. Развитие мирового рынка дистанционного образования получило огромный толчок с развитием информационных технологий и в первую очередь компьютерных сетей, позволивших охватить огромную аудиторию слушателей практически в любой точке мира. С помощью интернет-технологий любой человек может получить образование в любом высшем учебном заведении, не выходя из дома. Нынешняя ситуация в мире дала еще раз понять, как важны инновационные подходы в обучении. Сейчас миллионы студентов, сидя дома, изучают предметы, смотрят видеоуроки, исследуют материал, выполняют письменные работы.

Благодаря множеству интернет платформ преподаватели совместно со студентами и родителями могут выбрать наиболее подходящую для себя среду обучения. Наиболее популярные из них: bilimland, BILIMПараграф, ZOOM, GoogleMeet и другие. На

отечественных телеканалах транслируют уроки, согласно расписанию по государственному общеобязательному стандарту образования, студенты первых и вторых курсов могут просматривать видео уроки по общеобразовательным предметам. Педагогические работники всей страны интенсивно работают со своими учениками и студентами, применяя асинхронное и синхронное обучение. Самое главное для преподавателя – это то, что понял студент из его занятия и как он сможет применить эти знания в дальнейшем. При обучении на расстоянии преподавателям необходимо правильно разработать урок: учесть время обучения, которое сокращается; выдать доступный материал по изучаемой теме; предоставить выбор ресурсов для обучения; проверить домашнее задание; осуществить обратную связь; отметить данные в электронном журнале. Студенту во время удаленного учебного процесса необходимо: своевременно изучать новый материал; выполнять письменные и практические работы; внимательно слушать указания преподавателя и мастера производственного обучения; использовать дополнительные источники информации; выполнять домашние задания; анализировать полученные знания и при необходимости изучить дополнительно определенную тему.

Третья сторона обучения – родители, которые совсем не готовы к обучению детей дома. Порой, родителям сложно ориентироваться в учебной программе своих детей. Ведь сейчас подходы и методы в образовательном процессе далеко шагнули вперед. К сожалению, не все педагоги были готовы перейти на удаленное обучение и одна из основных причин – это незнание пользования интернет платформ, таких как Zoom например. Установить контакт и взаимодействие на расстоянии со студентами – задача не из простых. По этой причине в начале всегда будут сложности. Нужно лишь начать, затем набраться терпения и сил и продолжить свою работу. Самая большая нагрузка при дистанционном обучении ложится на студентов. Они привыкли обучаться совместно с преподавателями и в одной группе. Но, нужно отметить, что студенты 21 века отлично ориентируются в любых приложениях и это облегчает им деятельность. Родителям необходимо всегда быть на связи с кураторами и мастерами производственного обучения, чтобы знать об успеваемости своего ребенка. Задача родителей заключается в следующем: создать все условия эффективного обучения для своего ребенка; создать благоприятную атмосферу в доме для продуктивного обучения (не отвлекать ребенка во время учебного процесса, следить за режимом дня); при необходимости помочь при выполнении домашнего задания; просматривать электронный дневник; контролировать соблюдение правил техники безопасности при работе с компьютером, планшетом или смартфоном.

Итак, мы рассмотрели три стороны дистанционного обучения: преподаватель, студенты и родители. Несомненно, что для более эффективного обучения на расстоянии, нужно время. В нашей стране не все студенты могут принять это и пользоваться, так как морально не готовы к удаленному обучению, а у некоторых нет средств обеспечения для интерактивного обучения. Поэтому нам нужно время, апробация разных платформ и практика в использовании разнообразных программ. Не стоит забывать о том, что дистанционное обучение очень удобно и именно за ним стоит будущее согласно прогнозам.

Дистанционное обучение – удобный формат современного образования и самообразования. Оно позволит нам обучаться всегда: будучи студентом, преподавателем, сотрудником, руководителем. Наша задача – совершенствоваться и развиваться вместе с инновационными подходами и технологиями.

Библиографический список

1. Густырь А.В. Проблемы нормативного обеспечения и выбора базовой модели дистанционного образования // Дистанционное образование в России. Постановка проблемы и опыт организации. Сост. Овсянников В.И. - М.:РИЦ "Альфа" МГОПУ им. М.А. Шолохова, 2001.
2. Демкин В.П., Можяева Г.В. Технологии дистанционного обучения. - Томск, 2002.

3. Дистанционное образование в России. Постановка проблемы и опыт организации. 5. Дистанционное обучение: Учебное пособие / Под ред. Е.С. Полат. - М.: Гуманит. изд. Центр ВЛАДОС, 1998. - 192 с.

4. Полат Е.С., Бухаркина М.Ю., Моисеева М.В., Петров А.Е. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования / Под ред. Полат Е.С. - М.: Изд. Центр "Академия", 2001. - 272 с.

5. Вымятнин В.М. Информационно-технологическое обеспечение ДО // Открытое и дистанционное образование. - 2000. - № 1.

Жазылбекова Н.Р., преподаватель информатики, nazik@mail.ru

КГКП Алматинский колледж моды и дизайна УО г.Алматы.

Zhazylbekov N. R., teacher of computer sciencenazik@mail.ru

MSOPE Almaty College of Fashion and Design, UO, Almaty.

ЦИФРОВИЗАЦИЯ ОБРАЗОВАНИЯ КАК ЧАСТЬ МОДЕРНИЗАЦИИ УЧЕБНОГО ПРОЦЕССА

В статье рассматривается вопрос цифровизации учебного процесс А также об внедрении дистанционного образования в колледже.

Ключевые слова: цифровизация, учебный процесс, дистанционное образования.

DIGITALIZATION OF EDUCATION AS PART OF THE MODERNIZATION OF THE EDUCATIONAL PROCESS

The article deals with the issue of digitalization of the educational process. And also about the introduction of distance education in the college.

Keywords: digitalization, educational process, remote education.

Мир невозможно представить без цифровых технологий. Каждый из нас привык пользоваться гаджетами, которые намного облегчают повседневную жизнь.

Уже полным ходом идет программа по цифровизации, которая должна охватить все возможные сферы жизни.

Цифровизация образовательного сектора сегодня является не только необходимым условием развития системы образования Казахстана, но и важнейшим фактором достижения её главных целей: развития человеческого капитала и повышения цифровой грамотности.

Первостепенно для развития эффективной цифровой экосистемы в Казахстане в декабре 2017 года была утверждена Государственная программа «Цифровой Казахстан». В рамках данной программы уделяется внимание и обновлению отечественной системы образования. В частности, акцент в программе сделан на повышение цифровой грамотности на всех ступенях образования. Это, в свою очередь, предполагает внедрение обучения основам программирования, рост количества выпущенных специалистов с базовыми ИКТ-компетенциями и ежегодное увеличение выпущенных ИКТ-специалистов.

Однако, реформирование в данном направлении не ограничивается только на этом. По заявлению министра образования и науки, в настоящее время по цифровизации образования и науки ведется работа по трем направлениям. Первое – это развитие информатизации в системе среднего образования, второе – автоматизация процесса управления образованием и наукой, и третье - это подготовка ИТ-специалистов, которая отражена в вышеуказанной программе. В современных условиях каждое из этих направлений актуально и значимо.

Для достижения успешных результатов по первому направлению необходим переход к более раннему обучению ИКТ и качественное техническое оснащение. Обе эти меры в стране постепенно реализуются.

Так, в 2018 году начало обучения предмета «Информатика» сдвинулось на более ранние сроки. Теперь ученики средних школ познают азы информатики не с 5-го класса, а с 3-го. Данное новшество предусматривает обновление содержания учебных программ с учетом ИТ-компетенции, 3D-принтинга, робототехники и актуальных языков программирования.

Реалии дистанционного обучения

Пандемия, потрясая мир, не обошла стороной и нашу страну. В первую очередь это коснулось секторов образования. Поэтому все колледжи в марте прошлого года перешли на дистанционное обучение. И наш колледж не стал исключением. Колледж продолжил свою работу дистанционно на платформе ПАРАГРАФ ВІLІМ.

ПАРАГРАФ ВІLІМ - это эффективный контроль системы образования, цифровизация и автоматизация учебного процесса, мониторинг обучения и деятельности контингента студентов и сотрудников для учреждений технического и профессионального образования (ТиПО)

Преимущество для учебных заведений

•Получение общей актуальной и достоверной информации, а также выявление проблем внутри колледжа: учебный процесс, контингент студентов, сотрудников

Автоматизация учебного процесса : учебный курс, академический календарь, электронная картотека, студентов и сотрудников; внутренний документооборот, учебно-методические и практические материалы, нормативная правовая информация, электронные библиотеки и архив необходимых документов для образовательных процессов; приемная комиссия; внутренний чат для обмена мнениями и поддержки постоянной связи всех пользователей платформы

•Экономия финансирования: автоматизация и оптимизация рабочих мест и расходных материалов

•Возможность обучения инвалидов и лиц с ограниченными возможностями.

•Возможность интеграции с ИС § «Параграф Работа» (трудоустройство), «1С» (платное отделение обучения)

Дистанционное обучение процесс взаимодействия студента и преподавателя на расстоянии с сохранением всех присущих обучению компонентов (целей, содержания, методов, организационных форм, средств обучения) и с применением специфических технических средств (интернет-технологий или других интерактивных сред).

Если немного упростить, то дистанционное обучение является самостоятельной формой обучения с использованием информационных технологий как основного средства обучения.

Поскольку интернет стирает границу между понятиями «далеко» и «близко», дистанционное обучение начинает разрушать существующую парадигму образования.

Винтернете есть огромное количество вариантов обучения (и преподавания), существует несколько видов, которые хорошо вписываются в существующие системы и традиционную педагогику:

• Видеоконференцсвязь стандартный способ прямого общения учителей с учениками в реальном времени. Это могут быть сессии один на один или классное обучение, когда несколько студентов общаются с учителем по видеосвязи.

• Синхронное обучение это когда все студенты учатся вместе (и зачастую даже в одном помещении), а преподаватель находится в другом месте. В синхронном обучении часто используется видео- или телеконференцсвязь, чтобы учащиеся и учителя могли взаимодействовать в цифровом формате.

• Асинхронное обучение формат, в котором реже используется связь в реальном времени, но и ограничений здесь меньше. Вместо онлайн-обучения студентам дают задания и обозначают сроки их выполнения. Далее они самостоятельно изучают темы и выполняют задания.

- Онлайн-курсы с открытым графиком еще более гибкие. Это одна из разновидностей асинхронного обучения, отличающаяся только тем, что здесь нет установленных сроков. Такой формат идеально подходит для учеников с особыми потребностями в свободном времени, например, профессионалов или домохозяек.

- Онлайн-курсы с фиксированным графиком это разновидность синхронных курсов, при обучении на которых пользователи должны связываться по видео с определенной виртуальной локацией в установленное время (например, к такому формату относятся вебинары). В отличие от более негибких синхронных уроков, такой формат позволяет студентам со всего мира обучаться и взаимодействовать онлайн.

- Компьютерное дистанционное обучение синхронные уроки, которые проводятся в фиксированное время на компьютерах, как правило, в компьютерных классах. Такой формат чаще всего можно встретить в существующих университетах, где имеется доступ ко всем необходимым устройствам.

- Гибридное обучение специальный тип смешанного обучения, когда учащиеся изучают один и тот же урок в режиме реального времени (как и в случае с синхронным дистанционным обучением), но при этом некоторые ученики физически присутствуют на уроке, а другие обучаются удаленно.

Преимущества дистанционного обучения:

- Свобода доступа, мобильность
обучаться можно практически в любом месте и в любое время, используя любые доступные средства (гаджеты).

- Снижение затрат на обучение
Отсутствуют материальные траты на проезд к месту обучения.

- Гибкость обучения
продолжительность и последовательность изучения материалов обучаемый выбирает сам, полностью адаптируя весь процесс обучения под свои возможности и потребности.

- Возможность определять критерии оценки знаний
— в дистанционном обучении имеется возможность выставлять четкие критерии, по которым оцениваются знания, полученные обучаемым в процессе обучения.

Недостатки дистанционного обучения:

- Необходима сильная мотивация
практически весь учебный материал студент осваивает самостоятельно. Это требует развитой силы воли, ответственности и самоконтроля. Поддерживать нужный темп обучения без контроля со стороны удается не всем.

- Электронное обучение не подходит для развития коммуникабельности при электронном обучении личный контакт студентов друг с другом и преподавателями минимален, а то и вовсе отсутствует. Поэтому такая форма обучения не подходит для развития коммуникабельности, уверенности, навыков работы в команде.

- Недостаток практических знаний
обучение специальностям, предполагающим большое количество практических занятий, дистанционно затруднено.

- Проблема идентификации пользователя
пока самый эффективный способ проследить за тем, честно и самостоятельно ли обучаемый сдавал экзамены или зачеты, — это видеонаблюдение или очный зачет, что не всегда удобно.

- Недостаточная компьютерная грамотность
во многих странах особенная потребность в дистанционном обучении возникает в отдаленных районах. Однако в глубинке не у всех желающих учиться есть компьютер с доступом в Интернет и достаточные знания для прохождения обучения on-line.

Дистанционное образование — это, безусловно, не волшебная палочка, и обучение в кабинете никогда не потеряет своей актуальности. В то же время удаленное обучение все

равно обладает огромным неиспользованным потенциалом в плане охвата студентов, независимо от их местоположения, и нового взаимодействия студентов со своими преподавателями. От более гибких условий до новых методов обучения — похоже, что будущее учебного процесса будет столь же разнообразным в плане времени и места, сколь и в плане новых идей.

Библиографический список:

1. Госпрограмма «Цифровой Казахстан» утверждена постановлением Правительства РК №827 от 12.12.2017.
2. www.orleu-edu.kz
3. www.bl.orleu-edu.kz
4. <http://www.sano.ru/articles/distanczionnaya-forma-obucheniya-cto-eto-takoe.html>
5. <https://agksit.kz/index.php/ru/distantsionnoe-obuchenie/116-distantsionnoe-obuchenie/862-paragraf-bilim-blm-kz>

Керимбекова А.М., екінші санатты информатика пәнінің оқытушысы
«Алматы сән және дизайн колледжі» КМҚК, Алматы қ.

Kerimbekova. A.M., teacher of computer science of the second category
Almaty College of fashion and design, Almaty
edil_1989@list.ru

ЦИФРЛАНДЫРУ ЖӘНЕ БІЛІМ БЕРУ ҮРДІСІ. ҚАШЫҚТЫҚТАНОҚЫТУДАҒЫ ҚИЫНДЫҚТАР МЕН ПЕРСПЕКТИВАЛАР

Цифрландыру және білім беру үрдісі. Қашықтықтан оқытудағы қиындықтар мен перспективалар

Бұл мақалада техникалық және кәсіптік білім беру жүйесін цифрландыру, қашықтықтан оқу кезіндегі туындаған кемшіліктер көрсетілген. Мақаланың мазмұны білім беру жүйесіндегі өзгерістерді, қашықтықтан оқу кезіндегі қиындықтар мен перспективаларды, білім беру ресурстарын, білім беру платформасын қамтиды.

Түйінді сөздер: цифрландыру, цифрлық білім беру жүйесі, қашықтықтан оқытудың перспективалары, қашықтықтан оқытудың қиындықтары, оқу процесін автоматтандыру

Digitalization and educational process. Difficulties and perspectives of distance learning.

This article highlights the disadvantages of digitalization of technical and vocational education, distance learning. The content of the article includes changes in the education system, difficulties and prospects of distance learning, educational resources, educational platform.

Key words: digitalization, digital education system, perspectives of distance learning, difficulties of distance learning, automation of the educational process.

Заманауи үдеріске үндесіп жасалған «Цифрлы Қазақстан» бағдарламасы озық білім мен құзыреттілік бастамасы болып отыр. Бұл бағдарлама барлық салаға ерекше серпін беріп, халықтың әл-ауқатын арттыруға басты қадам болады. Оқу үдерісін цифрландыру, адамның адамдық қарым-қатынасының оңтайлы теңгерімі және виртуалды ортада нақты және цифрлы әлемді синтездеудің бір түрі болып табылатыны маңызды. Цифрландырудағы негізгі мақсат – бәсекеге қабілеттілікті арттыру, халықтың өмір сүру сапасын жақсарту, оқу-тәрбие процесін жеделдету және жеңілдету, балаларға, ұстаздарға, ата-аналарға жүктемені азайту. Ең бастысы – білім беру сапасын арттыру. Біздің балаларымыз халықаралық деңгейде әртүрлі салаларда, оның ішінде жасанды интеллект және big data (ауқымды деректер) жасау саласында бәсекеге қабілетті болуға тиіс.

Елбасы оқыту әдістемелерін жаңғырту және өңірлік білім орталықтарын құра отырып, **білім берудің онлайн-жүйелерін** белсене дамыту керек болады, ол үшін қашықтан және онлайн режимінде оқытуды қоса, білім беру жүйесіне инновациялық әдістерді, шешімдерді және құралдарды қарқынды енгізуге тиіспіз», - деп атап көрсетті.

XXI ғасыр – «ақпараттық технология ғасыры» екені белгілі. Сандық технологиясы дамыған заманда еліміздің болашағы – жас ұрпаққа заман талабына сай білім беріп, жан-жақты дамуына ықпал ету мұғалімнен шығармашылық ізденісті, үлкен сұранысты талап етеді. Компьютер және сандық технологиялар арқылы жасалып жатқан оқыту процесі білім алушының жаңаша ойлау қабілетін қалыптастырып, оларды жүйелік байланыстар мен заңдылықтарды табуға итеріп, нәтижесінде – өздерінің кәсіби потенциалдарының қалыптасуына жол ашады. Цифрлық білім беру – заманауи оқытудың кілті. Цифрлық сауаты бар адам цифрлық дағдылардың, есептеуіш құрылғылардың негізгі қағидаларын, компьютерлік желілерді пайдаланудағы цифрлық дағдылардың диапазонына, қоғамдастықтар мен әлеуметтік желілерге қатысу және ақпаратты табу мен бағалау қабілеттілігіне ие болуы тиіс.

Елімізде енгізіліп отырған жаңартылған білім беру мазмұны бағдарламасының негізгі мақсаты – оқушыларды сындарлы ойлауға үйрету, әлемдік білім кеңістігіне қол жеткізу, инновациялық білім негіздерін және ақпараттық технологияны терең меңгерту. Білім алушылардың жаңа бағдарламаға, жаңа білімге, жаңа қатынастарға бейімделуі тиіс. Ақпараттық әдістемелік материалдар коммуникациялық байланыс құралдарын пайдалану арқылы білім беруді жетілдіруді көздейді.

Цифрлы технология біздің өмірімізге тәуелсіздігіміздің бастапқы жылдары-ақ батыл енгізіле бастады. Ең алдымен, мектептерді жаппай компьютерлендіру қолға алынды. Компьютерлер кеңседе де, үйде де негізгі ақпараттық құрал ретінде пайдаланыла бастады, ақпаратпен орындалатын кез келген жұмыс компьютер көмегімен жүзеге асырылатын болды. Ақпаратты сақтау да, тасымалдау да жолға қойылды. Сымсыз телефондар, желілік телеарна – осы бағдарламаның жемісі. Жаңа дамып келе жатқан жасанды интеллект белгілі бір алгоритм жоқ жерде пайдалануға жол ашады.

Білім беру процесіне цифрландыру жүйесі өте қажет. Бұл жүйе білім беру сапасын жақсарту, жаңа ақпараттық технологияларды дамыту, заманауи қағаз процестерін жеделдету, мекеменің әкімшілік және басқарушы қызметкерлеріне қажет. Бүгінгі таңда білім беру жүйесі негізгі үш бағыт бойынша жүргізілуде: білім беру үдерісін цифрландыру, цифрлық білім беру контенті, білім беруді басқаруды цифрландыру.

Еліміздің болашағы - жас ұрпаққа сапалы, бәсекеге қабілетті, өнегелі тәрбие мен білім беру, оқушылардың мектепте алған білімін өмірлік жағдаяттарда қолдану дағдыларын қалыптастыру - бүгінгі күннің басты талабы. Пән мұғалімдерінің пәндік, педагогикалық және технологиялық құзыреттілігі – бүгінгі білім беру сапасын арттырудың негізі болып табылады. Цифрлық білім берудің мүмкіндігі мол. Білім берудің қазіргі заман талабына сай техникалық және кәсіптік білім беру орындарында ақпараттық-коммуникациялық технологиялары арқылы студенттің оқуға ынтасын арттырып, цифрлық білім ресурстарымен студенттің ақпаратты өз бетінше дербес меңгеруіне жағдай туғызып, бақылау жұмысы нәтижесінде өзін-өзі реттеуіне қол жеткізуіне мүмкіндік беруде. Цифрлық білім беру ресурстарын тәжірибеде тиімді қолдану әдістері айтарлық. *Phet, simulators* секілді виртуалды лабораторияларды пайдалану мүмкіндіктері мол. Жоғары мүмкіндіктерге ие виртуалдық лабораториялар мен сервистер: *zipgrade, bilimland, plickers, kahoot, edmodo, quizlet, youtube* және т.б. Сабақта *plickers, kahoot, zipgrade, quizlet, youtube, Twig, LearningApp* сияқты ресурстар мен сервистерді оңтайлы қолдану студенттердің білімін арттырып қана қоймай, өздігінен білімдерін жетілдіруге ықпалын тигізді.

Техникалық және кәсіптік білім беру саласында электрондық кітапхананы басқару мен дамытудың ақпараттық жүйесі сынақтан өткізілуде. Қазіргі таңда студенттің электрондық паспортын, сабақтар мен үй тапсырмасының кестесін, сынақ кітапшаларын, жатақханаларда орынды қамтамасыз етуді және конкурстық оқуға түсуді онлайн түрде алуға болады. Техникалық және кәсіптік білім беру қазірдің өзінде цифрлық форматтағы электронды журналға, сабақ кестесі мен үй тапсырмасына ауыстырылды. Техникалық және кәсіптік білім берудегі цифрлық оқытудың өзіндік қиындықтары мен перспективалары бар.

Техникалық және кәсіптік білім берудегі *цифрлық оқытудың перспективаларына* тоқталып өтетін болсам: Ақпараттық технологиядан қалыспауда интернет, электрондық

пошта құралдарын пайдалануға болатыны белгілі. Білім беруді ақпараттандырудың тағы бір басты бағыттарының бірі студенттердің бүкіл әлемдік желі- интернетпен жұмыс істей білуіне жағдай жасалуда. Интернет жүйесінде жұмыс істеу әлемдік білім мен ғылым жетістігінен хабардар болып, оны игеруіне шексіз мүмкіндіктер ашады. Интернет желісін пайдалану арқылы студенттер өздеріне керекті мәліметтерді алып, білімін жетілдіретіні сөзсіз. Күнделікті сабаққа видео, аудио қондырғылары мен интерактивті тақтаны, компьютерлік желіні қолдану айтарлықтай нәтижелер беруде. Білім беруді ақпараттандырудың негізгі талаптарының бірі – оқу үрдісіне электронды оқулықтарды енгізу. Мультимедиялық оқулықтар біріншіден оқушылардың қызығушылығын арттырады, екіншіден зейін қойып көрумен қатар түсінбеген жерлерін қайта көруге, тыңдауға және алған мағлұматты нақтылауға мүмкіндік береді, сонымен қатар студенттің білім алу кезеңінде оқу іс-әрекетіне белсенділігін арттыра түседі. Себебі, білім беру саласында тек мұғалімнің айтқандарын орындау немесе оқулықты пайдалану заман талабын қанағаттандырмайды. Сондықтан қазіргі ақпараттандыру қоғамында электронды оқулықтарды пайдаланбай алға жылжу мүмкін емес. Кез-келген сабақта электрондық оқулықты пайдалану білім алушылардың танымдық белсенділіктерін арттырып қана қоймай, логикалық ойлау жүйесін қалыптастыруға, шығармашылық пен еңбек етуіне жағдай жасайды. Дәстүрлі оқулықты оның электрондық нұсқасына оңай ауыстыруға болады. Бұл нұсқаның жетістігі - оны компьютер жадында сақтау мүмкіндігі, оны компьютерлік желілер арқылы тарату болып табылады. Қашықтықтан оқытудың перспективаларына:

- уақыт үнемдеу, ақпарат алмасуды жылдам жүзеге асыру;
- Интернет желісіне қосылған Қазақстанның кез келген аймағынан білім алу мүмкіндігі;
- Студенттердің жаңа бағдарламаға, жаңа білімге, жаңа қатынастарға бейімделуі;
- Виртуалды зертханаларды қолдануды, виртуалды шындықтағы сабақтарды ұйымдастыруды және т.б. жатқызуға болады.

Қашықтықтан оқытудың қиындықтарына тоқталатын болсам: ауылдық және қалалық мектептер арасында білім сапасының алшақтығы, шалғай ауылдарда компьютерлер мен Интернеттің жоқтығы, білім беруде бала процесін бақылаудың жоқтығын атап айтуға болады.

«Цифрлы Қазақстан» жобасының аясында еліміздің барлық мектептері «Bilim media group», Kundelik.kz, бағдарламасын пайдаланады. Колледждер үшін Параграф Білім, SmartNation, және т.б. білім беру платформалары құрылған.

2020 жыл білім берудің мәнін, оқытудың нысандары мен әдістерін түсінуде, білім беру ұйымдарына ең заманауи озық технологияларды енгізуде бетбұрыс болды. Білім беру жүйесі әлемде орын алып жатқан пандемияға байланысты дәстүрлі оқыту үрдісінен қашықтықтан оқыту жүйесіне көшті. Бұр ретте **Vlm.kz (Параграф Білім)** платформасы мұғалімдерге артылар күшті сәл де болса жеңілдетті. **Vlm.kz (Параграф Білім)** -бұл білім беру жүйесін тиімді бақылау, цифрландыру және оқу процесін автоматтандыру платформасы. **Vlm.kz (Параграф Білім)** жүйесі қашықтан оқыту барысында студенттерге үй тапсырмаларын беруге, оларды тексеруге, онлайн тест жүргізуге, электронды бағалауды жүзеге асырып, жұмысымызды бір жүйеге келтірді. Семестрлік баға шығарар кезде автоматты түрде қорытынды бағалар шығып тұрады. Әр баланың бағасы процент арқылы көрініп тұрады. Оны мұғалім де, ата-ана да, студенттің өзі де көріп отырады. Осы арқылы студент сабағын дұрыстауға тырысады. Мұғалім ескертпей-ақ, ол өз үлгерімін жақсартуды өзі қолға алады. Бұның өзі мұғалім үшін көмек әрі қуаныш. Алғаш қолдана бастағанда күдікпен қарағанымыз да рас. Алайда Vlm.kz (Параграф Білім) жобасын іске асыру нәтижесінде мынадай жетістіктерге қол жеткізілді:

Мемлекет үшін:

- білім саласындағы жаңа басқару әдістерінің пайда болуы;
- білім беру саласының қолжетімділігін, сапасын арттыру.

Оқу орындары мен мұғалімдер үшін:

- Жалпы өзекті және сенімді ақпарат алу, сондай-ақ колледж ішіндегі мәселелерді анықтау: оқу процесі, студенттер, қызметкерлер контингенті

- Оқу процесін автоматтандыру: оқу курсы, академиялық күнтізбе, студенттер мен қызметкерлердің электрондық картотекасы, ішкі құжат айналымы, оқу-әдістемелік және практикалық материалдар, нормативтік құқықтық ақпарат, электрондық білім беру үрдістері үшін қажетті құжаттардың кітапханалары мен мұрағаты;

- Пікір алмасу және тұрақты қолдау үшін ішкі чат платформадағы барлық пайдаланушыларды байланыстырады;

- Студенттердің үлгерім журналдары мен үй тапсырмаларын беру, тексеру тұрақты электронды түрдегі жүргізуге көшу;

- Білім беру ұйымында білім беру қызметін бақылаудың жаңа құралдарының пайда болуы.

Студенттер мен ата-аналар үшін:

- Білім алушылардың Онлайн-журналы: сабаққа қатысу, үлгерім, сабақтар мен емтихандардың кестесі;

- Оқыту сапасы, оқыту деңгейі туралы ақпарат алу;

- Ағымдағы және қорытынды аттестаттау нәтижелері;

- Жүйеде студентпен электрондық құжат айналымы;

- Оқу материалдарын жүктеу және түсіру;

- Қашықтықтан оқыту (ағымдағы және қосымша оқу материалдары);

- Жұмысқа орналастыру динамикасы бойынша статистикалық деректер.

Дегенмен, әр жүйенің артықшылықтары да, кемшіліктері болады. Vlm.kz (Параграф Білім) жүйесінің де кемшіліктері бар, әлі де жүйені жетілдіре түсу керек, себебі жұмыс жасау барысында кемшіліктер орын алды. Бұның барлығын құзырлы мекемелер ескеріп, қолға алады деген ойдамын. Қашықтықтан оқытуды күрделі процесс деп санамауымыз қажет, қазіргі білім беру ресурстарының болуы материалды зерттеуді ұйымдастыруда және оның дамуын бақылауда мұғалімнің міндеттерін жеңілдетуге арналған. Тек дұрыс материалды таңдап, студенттермен байланысын жоғалтпау өте маңызды.

Қорыта келе айтарым, жалпы, мұның бәрі халықтың жақсы өмір сүруі үшін жасалып жатқан шаралар екенін түсінуіміз қажет. Алдағы кезде заман көшінен қалғысы келмеген әрбір азамат, мамандар, ғалымдар, студенттер мен оқушылар ұялы байланыс, телекоммуникация, сандық ТВ, кеңжолақты интернет, ақпараттық технологиялар, Е-үкімет, Е-сауда, интерактивті жарнама және әлеуметтік медиа саласындағы өзекті тақырыптардан тыс қалуына болмайды. Жаңашылдықты қолданып қана қоймай оны тиімді пайдалану арқылы біз бәсекелестікті арттыра аламыз. Жастарды осы салаға мамандандырып, бағыттайтын болсақ, әлемдік нарыққа кіруге мүмкіндік туатыны анық.

Болашақ цифрлы технологиялардың еншісінде, заман ағымына, оның өзгерістері мен талабына сай болып, құзыреттілік дәрежемізді көтеру әрбір азаматтың міндеті.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1 Қазақстанның үшінші жаңғыруы: жаһандық бәсекеге қабілеттілік.- ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаев Қазақстан Халқына Жолдауы.- Егеменді Қазақстан.- 2017.- 31қаңтар

2."Цифрлық Қазақстан" мемлекеттік бағдарламасы. Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2017 жылғы 12 желтоқсандағы № 827 қаулысымен бекітілген.

3. Жалпы орта білім беру мекемелеріндегі электрондық оқыту жүйесі үшін цифрлық білімдік ресурстарды дайындау стандарты www.nci.kz.

4. «Цифрлық Қазақстан» бағдарламасын жүзеге асыру аясында адами капиталды дамыту» (2019 жыл- Жастар жылына арналған): тақырыбында облыстық ғылыми тәжірибелік конференциясы. – Ақтөбе: «Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Ақтөбе облысы бойынша ПҚБАИ, 2019.-№ 435бет.

Саурбаева С.А.,

мастер производственного обучения,

КГКП «Алматинский колледж моды и дизайна», г.Алматы

SaurbayevaS.A.,
industrial training master,
“Almaty College of Fashion and Design”, Almaty city
sauyrbaeva.sandugash@mail.ru

РОЛЬ ДИСТАНЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ В СОВРЕМЕННОМ ОБРАЗОВАНИИ И ПРОИЗВОДСТВЕННОМ ОБУЧЕНИИ

В данной статье рассмотрены роли дистанционного обучения в современном образовании и производственном обучении. Качество и эффективность данной формы образования напрямую зависит от преподавателей, ведущих занятия через интерактивную сеть. Это должны быть педагоги универсалы, которые владеют новейшими педагогическими приемами, владеют инновациями в области информационных технологий, подготовлены для работы в уникальной информационной среде. Все это ведет к осознанию значимости вышеописанных проблем дистанционной формы обучения. Необходимо улучшить и расширить применение дистанционной формы обучения из-за больших перспектив данной формы обучения, той пользы, которую данная система может принести для развития интеллектуального и высокопрофессионального общества.

Ключевые слова: Дистанционное обучение, современная модель обучения, информационные технологии, системы дистанционного обучения.

THE ROLE OF DISTANCE LEARNING IN MODERN EDUCATION AND INDUSTRIAL TRAINING

This article examines the role of distance learning in modern education and industrial training. The quality and effectiveness of this form of education directly depends on the teachers conducting classes through an interactive network. These should be universal teachers who possess the latest pedagogical techniques, master innovations in the field of information technology, and are prepared to work in a unique information technology environment. All this leads to an awareness of the significance of the above-described problems of remote forms of education. It is necessary to improve and expand the use of remote forms of training due to the great prospects of this form of training, the benefits, which this system can bring for the development of intellectual and highly professional society.

Key words: Distance learning, modern teaching model, information technology, distance learning systems.

Дистанционное обучение (ДО) - взаимодействие учителя и учащихся между собой на расстоянии, отражающее все присущие учебному процессу компоненты (цели, содержание, методы, организационные формы, средства обучения) и реализуемое специфичными средствами Интернет - технологий или другими средствами, предусматривающими интерактивность. У дистанционного образования богатая история. Первый дистанционный университет открылся в 1969 году в Великобритании. Спустя год был представлен Университет Атабаски, Открытый университет Канады, в 1972 году — испанский Национальный университет дистанционного образования, в 1974 — Хагенский заочный университет. Все они существуют до сих пор. Актуальность системы дистанционного образования заключается в том, что прогресс общества в целом переместился из сферы технологий в информационную. Сфера информации представляет собой конгломерат базовых знаний и инновационной информации, постоянно обновляющийся и изменяющийся. Необходимо также учитывать, что профессиональные знания устаревают. Их необходимо постоянно обновлять. Дистанционное образование с учетом особенностей и проблем может дать возможность непрерывного обучения и обмена информацией без потери актуальности. При этом существенным преимуществом данной системы является то, что знания и информацию можно получать практически без потери реального времени и независимо от реального местоположения. Именно дистанционное образование адекватно и гибко может

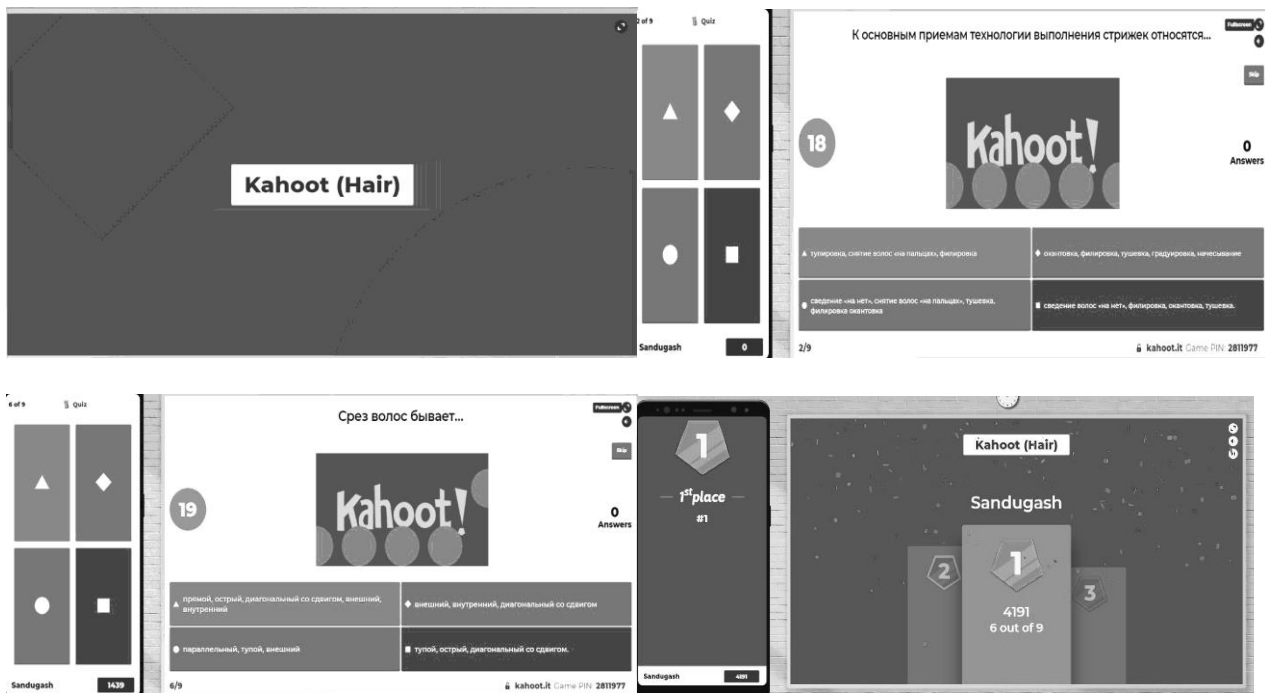
откликнуться на любые изменения и требования окружающей обстановки и произвести необходимые изменения и дополнения. С учетом решения всех проблем дистанционного образования эта система образования может стать наиболее эффективной формой обучения как в сочетании с фундаментальным образованием, так и как самостоятельная единица. Основными проблемами дистанционного образования являются следующие:

- полностью не проработана нормативно-правовая база, на деле существуют лишь отдельные документы, обозначающие существование и работу данной системы;
- дистанционным образованием называют любое образование, кроме очной системы;
- образовательно-педагогические аспекты данной системы отступают на второй план перед коммерческой составляющей данного вопроса.

Учитывая тематику поставленных проблем, необходимо разобраться и установить четкие определения дистанционной системы образования, выделить четкие грани теоретической базы, оценить возможности предоставления системы знаний для различных уровней обучения. Сопоставляя различные источники информации, можно дать следующее общее определение дистанционному образованию.

Дистанционное образование - это наиболее новая и современная модель обучения, отличающаяся своей спецификой от других форм обучения. Дистанционное образование подразумевает применение методик, средств, форм обучения, отличных от других форм образования. Так же необходимо учитывать и формы общения студентов с педагогическим составом и друг с другом, как элементом системы самообучения. При этом дистанционная форма образования должна состоять из тех же компонентов, что и традиционные формы обучения. А это значит должна быть основная направленная цель обучения, установленная социальным заказом для этой формы обучения; предметное содержание, устанавливаемое действующими учебными программами; организационные методы и формы работы; средства обучения. Последние составляющие определены компонентами технологической основы: телекоммуникациями, компьютерной техникой и подобными техническими элементами.

Отличительной особенностью дистанционного обучения является предоставление обучаемым возможности самим получать требуемые знания, пользуясь развитыми, информационными ресурсами, предоставленными современными информационными технологиями. При дистанционном обучении можно проходить дополнительное обучение, мастерам производственного обучения необходимо повышать квалификацию не только как мастер, но и осваивать современные цифровые программы. Информационные ресурсы: базы данных и знаний, компьютерные, в том числе мультимедиа, обучающие и контролирующие системы, видео- и аудиозаписи, электронные библиотеки вместе с традиционными учебниками и методическими пособиями создают уникальную среду обучения, доступного широкой аудитории. Все созданные видеоуроки сохраняются у мастера п\о в электронной библиотеке, что позволяет в дальнейшем использовать в работе или обмениваться с коллегами. Проведение чатов и форумов, видео конференций, возможность частых, вплоть до ежедневных, консультаций с преподавателями посредством компьютерных коммуникаций делают взаимодействие обучаемых с преподавателями намного более интенсивными, чем при традиционной форме обучения. Современные средства телекоммуникаций и электронных изданий позволяют преодолеть недостатки традиционных форм обучения, сохраняя при этом все их достоинства. Дистанционное обучение воплощает в себе все существующие методы обучения и придает им качественно новый уровень. Занятие производственного обучения состоит из озвучивания результатов, критерий оценивания и цели занятий. Далее проводится опрос обучающихся. При помощи различных приложений. Я использую такие приложения как KAHOOT, SOCRATIVE.

Предусматривается большое количество заданий, рассчитанных на самостоятельную проработку, с возможностью организации ежедневных консультаций. Центральным звеном системы дистанционного обучения (СДО) являются средства телекоммуникации и их транспортная основа. Они пользуются для обеспечения образовательных процессов необходимыми учебными и учебно-методическими материалами, обратной связью между преподавателем и обучаемым, обменом управленческой информацией внутри системы ДО, выходом в международные информационные сети, а также для подключения в СДО зарубежных пользователей. Видеоконференции с использованием компьютерных сетей позволяют организовать видеосвязь с минимальными затратами. Данный тип видеоконференций может быть использован для проведения семинаров в группах, а так же индивидуальных консультаций. Помимо передачи звука и видеоизображения компьютерные конференции обеспечивают возможность совместного управления изображением на компьютере: создание чертежей и рисунков на расстоянии.

Преимущества дистанционного обучения: несмотря на большое расстояние между учителями и обучаемыми, общение между ними происходит интерактивно, в доходчивой и увлекательной форме; обучение становится мобильным. Обучение становится комплексным и творческим. Чтобы ответить на один самый маленький вопрос, в общем случае недостаточно пользоваться только одними учебниками. Часто готового ответа нет ни в каких источниках — его приходится создавать самому, напрягая свой мысленный процесс. Это — одно из крупнейших достижений современной педагогической методологии. Характерными чертами дистанционного обучения являются гибкость. Обучаемые, в основном, не посещают

регулярных занятий в виде лекций и семинаров, а работают оптимально, т. е. в удобное для себя время в удобном месте и в удобном темпе, что представляет большое преимущество для большинства обучаемых. На преподавателя (мастера производственного обучения) корректировка преподаваемого курса, консультирование при составлении индивидуального учебного плана, руководство учебными проектами и др. Работая с учениками дистанционно, педагог должен как-то с ними общаться, чтобы организовать учебный процесс. Многие используют социальные сети или видео чаты, однако большинство всё же полагается на старые методы. Трудности возникают с любым из этих способов коммуникации: и чаты, и почта одинаково быстро засоряются, так что уже через несколько минут становится трудно что-либо найти в потоке информации. Как педагогу сориентироваться в куче сообщений и писем, решение очевидное: нужно свести коммуникацию к минимуму и организовать её. Это не значит, что достаточно только отправлять задания и получать их обратно для проверки. Нет. Общение с учениками, несомненно, нужно поддерживать. Однако, оно должно быть структурированным, чтобы не создавать лишнего хаоса и дополнительной работы. Попробуйте установить определенные правила общения. Например, пусть учащиеся делают соответствующие пометки в теме письма, отправляя домашние задания вам на проверку. Если вы пользуетесь чатами, создайте отдельные каналы для общения и обсуждения заданий. Так вам будет проще отвечать на текущие вопросы и следить за процессом обучения. Не менее важно установить время, когда вы будете доступны для учащихся. Он управляет учебными группами, помогает обучаемым в их профессиональном самоопределении.

Асинхронное, как правило, взаимодействие обучаемых и преподавателя предполагает обмен сообщениями путем их взаимной посылки по адресам корреспондентов. Это позволяет анализировать поступающую информацию и отвечать на нее в удобное для корреспондентов время. Методами асинхронного взаимодействия являются электронная голосовая почта или электронные компьютерные сети. В качестве форм контроля в ДО можно использовать дистанционно организованные экзамены, собеседования, практические, курсовые и проектные работы, экстернат, компьютерные интеллектуальные тестирующие системы. Следует особо подчеркнуть, что решение проблемы контроля качества ДО, его соответствия образовательным стандартам имеет принципиальное значение для успеха всей системы ДО. От успешности ее решения зависит академическое признание и рейтинг курсов ДО, возможность зачета их прохождения традиционными учебными заведениями. Поэтому для осуществления контроля в СДО должна быть создана единая система государственного тестирования. Использование специализированных технологий и средств обучения.

Технология дистанционного обучения — это совокупность методов, форм и средств взаимодействия с человеком в процессе самостоятельного, но контролируемого освоения им определенного объема знаний. Обучающая технология строится на фундаменте определенного содержания и должна соответствовать требованиям его представления. Предлагаемые к обучению знания подаются в специальных курсах и модулях, предназначенных для ДО и основанных на имеющихся в стране образовательных стандартах, а также в банках данных и знаний, библиотеках и так далее. Анализируя всю описанную выше информацию, можно отметить также, что проблемы дистанционного образования существуют, но они вполне поправимы. Качество и эффективность данной формы образования напрямую зависит от преподавателей, ведущих занятия через интерактивную сеть. Это должны быть педагоги-универсалы, которые владеют новейшими педагогическими приемами, владеют инновациями в области информационных технологий, подготовлены для работы в уникальной информационной среде. Все это ведет к осознанию значимости вышеописанных проблем дистанционной формы обучения. Необходимо улучшить и расширить применение дистанционной формы обучения из-за больших перспектив данной формы обучения, той пользы, которую данная система может принести для развития интеллектуального и высокопрофессионального общества.

В современном мире информационные технологии пронзили все сферы жизни человека, и сфера образования не является исключением. Использование интернет технологий и дистанционного обучения не является сейчас чем-то новым. На сегодняшний день

дистанционное обучение позволяет взглянуть на процесс получения образования с другой стороны. С появлением интернета у людей появилась возможность прямого доступа к различным ресурсам, находящимся в сети. Потенциал таких технологий очень высок, именно поэтому ни одна область деятельности человека сейчас не функционирует без информационных технологий. Активное использование таких технологий в образовании определило место дистанционному обучению.

Библиографический список

1. Андреев А. А. Введение в дистанционное обучение.- М, 1997. Дистанционное обучение: Учебное пособие // Под редакцией Е. С. Полат–М.: Гуман.изд.центр, «Владос», 1998. Ф.Кораев, Н.Дилмуродов. Масофавий курсларни яратиш ҳақида// Насаф зиёси, 2005. № 1.
2. Буриев, К. С. Роль дистанционного обучения в современном образовании / К. С. Буриев. — Текст: непосредственный // Образование и воспитание. — 2016. — № 4 (9). — С. 4-

Уябаева Г.Ж., заместитель директора по учебной работе,
КГКП «Алматинский колледж моды и дизайна», г.Алматы
Uyabaeva G.Zh., Deputy Director for Academic Affairs,
“Almaty College of Fashion and Design”, Almaty city
gulzi.askar57@mail.ru

ЦИФРОВИЗАЦИЯ И УЧЕБНЫЙ ПРОЦЕСС В СОВРЕМЕННОМ ОБРАЗОВАНИИ И РЕАЛИИ ДИСТАНЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ

Ключевые слова: дистанционное обучение, инновации, цифровое обучение, мотивация, цифровые технологии, компетенции.

Современный мир ставит перед образованием новые задачи. «Цифра», с одной стороны, помогает их решать, с другой – создает новые вызовы. Государству, IT-компаниям и педагогическому сообществу предстоит вместе формировать новые методики обучения, искать оптимальный баланс цифрового и классического образования.

Образовательный контент требует регулярного обновления. Нужно актуализировать данные, интегрировать новые образовательные стандарты и методики, адаптировать материалы под потребности учителей и учеников.

Digitalization and the educational process in modern education and the realities of distance learning

Key words: distance learning, innovation, digital learning, motivation, digital technologies, competencies.

The modern world sets new challenges for education. Digital, on the one hand, helps to solve them, on the other, it creates new challenges. The state, IT companies and the pedagogical community will have to form together new teaching methods and seek the optimal balance of digital and classical education. Educational content requires regular updates. It is necessary to update the data, integrate new educational standards and methods, and adapt materials to the needs of teachers and students.

Интерес к учебе важно повышать не с помощью внешней мотивации, а за счет внутренней. Нам стоит мотивировать студентов развиваться и узнавать новое, а не зазубривать наизусть учебник ради высокого балла.

Сегодня дети привыкли получать от онлайн-среды контент с игровой составляющей, которая как раз строится на внешней мотивации: наградах, рейтингах и так далее. Но не стоит дублировать в образовании то, что работает в сфере развлечений. В учебе ребенок должен соревноваться в первую очередь сам с собой и быть нацелен на сотрудничество с другими – то есть стремиться улучшить собственные результаты, а не обойти одноклассников в рейтинге.

Современное образование должно научить студента применять знания в реальной жизни. Для этого нужно развивать функциональную грамотность, учить анализировать текст, работать с математической и любой другой информацией, использовать свои знания для решения прикладных задач.

Здесь у «цифры» есть преимущества: высокая наглядность и интерактивные инструменты. Можно, с одной стороны, реалистично воссоздавать ситуации из жизни, в которых ребенок применяет свои знания. Вместе с тем проще моделировать сложные метапредметные концепции.

Образование должно давать навыки, полезные для реальной жизни. «Цифра», помимо всего прочего, способна обучить студента цифровой грамотности и взаимодействию с интерфейсами. Это особенно удобно, учитывая, что студент находится в безопасном онлайн-пространстве и может получать подсказки.

Цифровизация – один из способов сделать образование одинаково качественным для всех. С «цифрой» проще и быстрее сформировать персонализированный подход к студентам, легче внедрить дифференцированное обучение, которое учитывает потребности каждого. Цифровая среда способна создать равные возможности и для студентов с особенностями развития.

Однако необходимо понимать, что на данный момент техника и онлайн-инструменты доступны не всем и не везде. «Цифра» станет по-настоящему эффективной, только когда получит массовое распространение – и это отдельная большая задача.

Роль преподавателя трансформируется: к тем компетенциям, которые были присущи этой профессии веками, добавляются новые. Доступность и количество информации растут как никогда раньше, и важно уметь с этим работать. Кроме того, актуальность приобретает развитие «гибких» навыков.

Поэтому современный преподаватель не только носитель знаний, но также ментор и наставник. Он должен учить детей работать в команде, применять рефлексию, планировать свое время и т.д. А еще – хорошо ориентироваться в информационных потоках, стать навигатором для студента. Важно учить студента алгоритму поиска и обработки информации, помогать ему видеть закономерности и анализировать тенденции, а не просто заучивать даты и факты.

Классические обязанности преподавателя никуда не исчезают. Он все так же должен составлять планы уроков и проверять домашние задания. А современная образовательная система добавляет к этому множество отчетов и документации. Преподаватель перегружен работой, и за этим нередко следует профессиональное выгорание.

Управленческие решения в сфере образования необходимо принимать исходя из актуальной ситуации, для этого нужно собирать и анализировать большие объемы данных. Эти задачи гораздо проще решить, если в процесс образования интегрированы цифровые технологии.

Сегодня на рынке есть множество цифровых решений, заточенных под конкретные задачи – из тех, что мы перечислили выше. На одних платформах можно найти утвержденный ведомствами перечень учебников, на других – задания для разных уровней студентов, третьи прицельно готовят к экзаменам, четвертые направлены на образование преподавателей, пятые целятся в родительскую аудиторию... Однако совокупность образовательных потребностей не обеспечивает ни один ресурс.

В условиях самоизоляции и перехода системы образования на дистанционные технологии и онлайн обучение, на мой взгляд, многие наших граждан глубже осознали (особенно родительское сообщество):

- в чем заключается труд и социально-культурное предназначение учителей-педагогов, образовательно-воспитательная миссия школ, колледжей и вузов;
- необходимость еще большего укрепления статуса педагога;
- необходимость овладения навыками и компетенциями в использовании ИКТ не только педагогами, но и всеми гражданами.

Цифровые технологии предоставляют широкие возможности получения образования, расширяют горизонты получения знаний и диверсифицируют подходы к обучению, но не могут заменить фундаментальную ценность образования – всестороннее развитие человеческой личности.

Утверждать, что дистанционное образование или массовые открытые онлайн-курсы (МООК) служат альтернативой традиционной системе образования неправильно. Эти технологии нацелены на создание условий для самообразования человека, источник дополнительных знаний. Они призваны формировать лишь отдельные компетенции. При этом они лишены фундаментальности и педагогического общения. Невостребованным, неработающим рискует остаться основополагающий принцип педагогики – принцип единства обучения и воспитания. Онлайн-курсы могут заменить лишь одну, хотя и немаловажную часть образовательного процесса – передачу знаний. Однако качественные учебники и учебные пособия продолжают играть важную роль в образовании и в генерации новых знаний.

Цифровые технологии в образовании, дистанционное обучение, МООК создают противоречия в реализации важного принципа образования – принципа равенства возможностей.

Несмотря на определенные успехи и достижения в цифровизации в нашем государстве в целом, в системе образования, в частности, по-прежнему существует неравенство возможностей. Неравенство доступа к Интернету и цифровым технологиям особенно в сельской местности. Кто живет в населенных пунктах с неразвитой инфраструктурой и неналаженными коммуникациями оказываются в неравном и невыгодном для себя положении, что чревато нарушением их прав на получение качественного образования.

Широкое использование информационно-коммуникационных технологий может стать в некоторых случаях не благом, а в какой-то мере, барьером или препятствием для получения качественного образования (например, в малообеспеченных или многодетных семьях и т.д.).

Все и раньше понимали это, но за этот короткий промежуток времени в самоизоляции еще глубже начали осознавать исключительную важность очного обучения. Приходит понимание того, что для сохранения общечеловеческих ценностей в условиях широкого применения цифровых технологий на первый план должна выдвигаться роль человеческого взаимодействия в образовательном процессе – двусторонняя связь «педагог – обучающийся».

Укрепление гуманистической миссии образования имеет первостепенное значение для противодействия тенденции к девальвации духовно-нравственных ценностей. Тотальный переход на дистанционное обучение и широкое использование цифровых технологий содержит в себе риск принижения значимости общечеловеческих ценностей в образовании. В данном контексте общеизвестные слова выдающегося мыслителя аль-Фараби – «Знание, полученное без воспитания – враг человека» – раскрывают весь смысл современной системы образования.

Безусловно, что переход на дистанционное образование во всем мире – это временная и вынужденная мера из-за пандемии коронавируса. Данная практика дистанционного обучения показывает два важных аспекта сложившейся ситуации.

С одной стороны, целенаправленная государственная политика цифровизации всех сфер жизнедеятельности общества, в частности, системы образования стал наиболее эффективным ответом на вызовы и риски в условиях вынужденной самоизоляции. Поэтому цифровизация в дальнейшем еще глубже будет проникать в нашу повседневную жизнь и неизбежно трансформировать нашу ментальность.

С другой стороны, все виды дистанционного или онлайн-образования могут лишь частично решать задачи образования, но не смогут полностью заменить многовековое педагогическое наследие человечества и взять на себя миссию образования – формирование всесторонне развитой личности.

Поэтому анализ этих противоречий будет способствовать выработке наиболее сбалансированного подхода в выборе перспектив дальнейшего развития системы образования.

Библиографический список

1. Андреев А.А. Введение в дистанционное обучение: учебно-методическое пособие / А.А. Андреев. — М.: ВУ, 1997.
2. Ибрагимов И. Информационные технологии и средства дистанционного обучения / Ильдар Ибрагимов. — М.: Academia, 2007.

Шотова Д.С., – Заместитель директора по воспитательной работе ,
ГККП «Колледж-школа-интернат», Акмолинская обл.

ЦИФРОВИЗАЦИЯ И УЧЕБНЫЙ ПРОЦЕСС. РЕАЛИИ ДИСТАНЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ.

Человеческую жизнь сегодня невозможно представить без современных технологий. Различные цифровые гаджеты сейчас есть буквально у каждого жителя планеты и сейчас технологии начинают проникать во многие аспекты жизнедеятельности общества. Образование в этом процессе не является исключением.

Целью системы образования является подготовка нового поколения граждан страны к жизни не в современном мире, а в мире будущего – сформировавшегося информационного общества и развитой высококонкурентной цифровой экономики, которые станут важнейшими характеристиками реальности уже в ближайшее десятилетие.

Обучение – это та область, где время имеет очень большое значение. Информация и данные имеют тенденцию устаревать значительно быстрее, чем ранее, так как сегодня в мире все меняется стремительно.

Цифровая трансформация системы образования, в первую очередь, предполагает оснащение учебных заведений современными цифровыми технологиями, которые призваны повысить доступность обучения и обучающих материалов для всех.

Преимущества цифровизации образования:

- приучение студентов к самостоятельности;
- устранение бумажной волокиты: студентам не придется постоянно носить с собой многочисленные тетради и учебники, а учителям — всевозможные пособия: один планшет заменит собой килограммы макулатуры;
- экономия — снижение затрат на канцелярию, использование электронных версий учебников/тетрадей требует меньших затрат;
- более высокая доступность знания для людей в отдаленных населенных пунктах.

Сложная эпидемиологическая ситуация внесла свои коррективы и дала повод пересмотреть отношение к дистанционному обучению. В связи с невозможностью посещения обучающихся образовательных организаций дистанционный формат стал единственным путем для педагогов продолжить процесс обучения. Пришло осознание, что наш мир — настолько хрупкая и изменчивая система, что цифровизация образования должна и будет развиваться. В настоящее время дистанционное обучение набирает все большую популярность, хотя некоторые убеждены, что традиционные методы по-прежнему более эффективны при обучении. В связи с расширением применения информационных технологий во всех общественных сферах, учебные заведения должны по-новому подходить к процессу обучения. Невозможно подготовить современного специалиста с высоким уровнем компетенций, довольствуясь только традиционными методиками обучения. Не стоит стараться изменить современных студентов, наоборот — меняться должны преподаватели и их подходы к работе. Педагогам необходимо стремиться развивать в студентах мультизадачность, креативность, постараться раскрыть их и помочь им научиться ориентироваться в информационном мире. Цифровизация образования — это не только неизбежное развитие прогрессивного учебного процесса, но и раскрытие новых возможностей и перспектив. Актуальность цифровизации, применения дистанционных образовательных технологий резко усилилась после перехода к повсеместной дистанционной форме как мере защиты от пандемии. Благодаря системной работе по формированию и развитию цифровой образовательной среды, данная ситуация для основной части участников образовательного процесса не стала непреодолимым испытанием. Сегодня в ГККП «Колледж-школа-интернат село Бозайгыр» Шортандинский район при управлении образования Акмолинской области созданы все условия для обучения в дистанционном формате. Онлайн-обучение, организованное в цифровой образовательной

среде колледжа, предусматривало занятия онлайн-лекции, вебинары через приложения Zoom, Skype. На единой платформе дистанционного обучения <https://college.snation.kz/ru/akm> были размещены домашние задания, практикумы, благодаря которым, студенты могли работать с ними в любое удобное время. В период дистанционного обучения коллектив колледжа приобрел эффективный опыт, педагоги успешно сочетают онлайн-лекции с самостоятельно организованной работой студентов с цифровым образовательным контентом предусматривающей, в том числе и обязательную обратную связь. Своевременно методической службой колледжа была оказана информационная и организационно-методическая поддержка, онлайн-консультирование с применением всех возможных технологий связи. Преподавателям была предоставлена возможность взять в колледже компьютерную технику для организации онлайн-обучения студентов. В ближайшей перспективе перед коллективом стоит задача: привести образовательные программы в соответствие с нуждами цифровой экономики, широко внедрить цифровые инструменты учебной деятельности и целостно включить их в информационную среду, обеспечить возможность обучение студентов по индивидуальному учебному плану. В свою очередь, индивидуальный подход даст возможность готовить качественных специалистов в той или иной сфере, необходимой в условиях современных реалий государства. И это может в будущем качественно отразиться на экономическом состоянии уже всего государства. Конечно же, процесс этот – далеко не самый легкий. И ожидать того, что цифровое образование даст свои плоды прямо здесь и сейчас не стоит. Однако это отличный задел на будущее. К тому же, оттягивать внедрение цифровизации не стоит, потому как рано или поздно она коснется каждого аспекта человеческой деятельности.

Каленова И. А., бөлім меңгеруші
«Техникалық колледжі» МКҚК, Нұр-Сұлтан қ.

ҚАШЫҚТЫҚТАН ОҚЫТУДЫҢ ТИІМДІЛІГІ.

Төртінші индустриялық революция кезінде цифрлы – байланысты арналармен және технологиялық бағдарламалармен жабдықталған коммуникациялар қоғамды түбегейлі өзгертеді. Оның әсер ету аймағы мен жылдамдығы – адамзат тарихындағы басқа өнеркәсіптік революцияларға ұқсамайтын ерекше өзгерістер алып келеді делінген «Түбегейлі өзгерістер – технологиялық бетбұрысты сәттер және әлеуметтік ықпалдар» атты зерттеу қорытындысы 2015 жылдың қыркүйек айында жарияланған болатын. Білім беру саласы – бәріміз үшін өте маңызды мәселе. Ұлттың болашағы білім-ғылыммен қаруланған келешек ұрпақтың қолында екені айқын. Ол үшін үкімет деңгейінде айтарлықтай жұмыс та жасалынып жатыр. Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2017 жылдың 12 желтоқсандағы №827 қаулысымен «Цифрлық Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасы бекітілді. Бағдарлама жоспарына сәйкес 2018-2021 жылдар аралығында атқарылуы тиіс жұмыстар көрсетілген. Бағдарламаның басты мақсаты – цифрлық технологияларды пайдалану мен дамыту арқылы мемлекет экономикасының бәсекелестігін және халық сапасын арттыру. Бұл бағдарлама қазір жоспар бойынша жүзеге асырылуда. Соның ішінде білім беру жүйесін цифрландыру әрбір қазақстандық білім алушы үшін тиімді орта қалыптастыру болып табылады. Министрлік цифрландыру тұжырымдамасын да жасады. Осы тұжырымдама аясында ақпаратқа қолжетімділік пен жеделдікті арттыру көзделген. Сондай-ақ жүйені ашық әрі әділ етіп, білім сапасын көтеру міндеті қойылған. Тұжырымдаманың тағы бір бағыты – «Big Data» жүйесін құрып, онлайн талдау жасау. Жаһандағы дамыған мемлекеттердің тәжірибесін негізге алған Қазақ елі білім беру саласын цифрландыруға қазір көптеп көңіл бөлуде. Бүгінде білім мен ғылымды цифрландыру бойынша үш бағытта жұмыс жасалынып жатыр. Біріншісі – ол орта білім жүйесінде ақпараттандыруды дамытуға негізделген. Екіншісі – білім мен ғылымды басқару процестерін автоматтандыру, үшіншісі – IT мамандарды даярлау. Еліміздің басым көп мектебі бірінғай сандық жүйеге қосылды. Цифрландырудың басты мақсаты – бәсекеге қабілеттілікті арттыру, халықтың өмір

сүру сапасын жақсарту, кез-келген процесті, қазіргі жағдайда, оқу-тәрбие процесін жеңілдету, ұстаздарға, балаларға, ата-анаға жүктемені азайту. Ең бастысы – білім беру сапасын арттыру. Мемлекет басшысы атап көрсеткендей, «елді цифрландыру – бұл мақсат емес, бұл – Қазақстанның абсолюттік артықшылыққа қол жеткізу құралы. Заман өзгерісіне қарай білім беру ұйымдарына қойылатын талап та, ондағы оқыту мен тәрбиелеу әдіс-тәсілдері де өзгеріс үстінде. Қазіргі қоғамдағы өзекті мәселелердің бірі – өзгермелі әлеуметтік және экономикалық жағдайда өмір сүруге дайын ғана емес, сонымен қатар шынайы өмірге белсене араласатын, әлеуметтік жауапкершілігі жоғары, ой-өрісі кең, сауатты, танымдық іс-әрекетке қызығушылығы мол ұрпақты тәрбиелеу. Сондықтан білім беру саласы да жаңа қадамдарға басып, білім беру мазмұны жаңартылуда. Осыған байланысты тұлғаға ақпараттар кеңістігінде дұрыс бағытты таңдауға мүмкіндік жасай алатын оқытудың жаңа технологиялары пайда болып отыр. Ақпараттық технологиялар - саналы, сауатты ұрпақ тәрбиелеуге жол ашады. Ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың білім беру саласына белсенді енуі білім беру процесінің жаңартылуына әкелді. Бұл бағыт бойынша білім беру бағдарламасының мазмұны үнемі жаңартылып отыруы қажет. Жоғарыда аталған бағдарлама бойынша мұғалімдердің біліктілігін, оқушыларға робото-техниканың қолжетімділігін арттыру мақсатында жұмыстар атқарылды. Қазіргі таңда үш мыңнан астам мектеп пен оқушылар сарайында бағдарламалау және роботты техника бойынша элективті курс енгізілді және мұғалімдер осы сала бойынша біліктілігін арттырды. Мектептерді аталған элективті курсты өткізу үшін робот техникасымен материалдық жабдықтау көзделуде. Облыс аумақтарында IT парктер ашылып, онда қаншама оқушы қызығушылығы және икемділігі бойынша курстарда қосымша білім алуда. Мектептердің инфрақұрылымы дамытылып жатыр. Мүмкіндігінше кең жолақты интернетке және wi-fi сымсыз желісіне қосу жұмыстары жалғасын табуда. Орта білім жүйесін ақпараттандыруды дамыту бойынша бірқатар өзгерістер енгізілді. Мәселен, бұған дейін «Информатика» бесінші сыныптан оқытылса, енді үшінші сыныптан басталды. Экономикалық ынтымақтастық және даму ұйымы елдерінде бұл бағыт бірінші сыныптан жүргізіледі. Бізде де бұл мәселе жөнінде сарапшылармен талқылау үстінде. Ал 5-11 сыныптардағы осы пәннің оқыту бағдарламасын қайта қарастыру жоспарланып отыр. Сонымен қатар жоғары оқу орнындағы «Ақпараттық коммуникациялық технологиялар» пәнінің бағдарламасы да қайта қарастырылды. IT мамандарды дайындауда, техникалық және кәсіби білім беру мамандығының классификаторына 5 жаңа мамандық қосылды. Үшінші бағыт IT мамандарды даярлау бойынша бірқатар жұмыстар атқарылуда. Жоғары білім беру саласында «Ақпараттық қауіпсіздік жүйелері» мамандығында жаңа білім беру бағдарламалары енгізілді. Еліміздің Ұлттық университеттерінде киберқауіпсіздік орталықтары ашылуда. Еуразиялық топтың қолдауымен 10 STEM зертханасы ашылды. STEM зертханасы – ол оқушыларға ойын үлгісінде жаратылыстану ғылымдарын меңгеруге көмектесетін және жаңа білім технологиялары арқылы олардың бәсекеге қабілеттілігін арттыруға көмектесетін заманауи білім концепциясы. Барлық өңірде оқушылар сарайының базасында қажетті инфрақұрылымы, компьютерлік лабораториясы, 3D-принтер бар балалар технопарктері мен бизнес-инкубаторларын құру жұмыстары жүргізілуде. Барлық мамандарды IT технологияны өз саласында шебер пайдалана алу құзіреттілігін қалыптастыру көзделуде. Еуразиялық Топ (ERG) кәсіпорындары орналасқан қалалар – Павлодар, Ақсу, Хромтау, Лисаковск, Рудный, Екібастұз, Ақтөбе мен Астана мектептерінің жоғарғы сынып оқушылары енді өз білім ұяларында инженерия, робототехника мен 3D-моделдеу және бағдарлама әзірлеу дағдыларын меңгеру мүмкіндігіне ие болды. Облыс әкімдіктері мен ERG арасында жасалған өзара әріптестік туралы Меморандумдар шеңберінде теңдессіз STEM-зертханалар сатып алынған. Осылайша Eurasian Resources Group жаңаша STEM оқыту әдістемесін барынша қолдап, оны шалғайдағы мектептердің қарапайым оқушыларына қолжетімді етті. Қазіргі таңда STEM (Science, Technology, Engineering, Math – STEM оқыту жүйесінің негізін қалаған негізгі академиялық пәндер) бағыты алған теориялық білімін нақты тәжірибесімен ұштастыруға септеседі.

Пандемия кезеңінде техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдарына қашықтықтан білім беру технологиясын пайдалана отырып, оқу процесін ұйымдастыру бойынша «Талап» КЕАҚоғамының әзірлеген материалдары:

- ҚББТ пайдалану нұсқаулары;
- Жалпыға қол жетімді білім беру сервистерінің тізімі;
- Бейнесабақтар бойынша нұсқаулықтар;
- әдебиеттерді пайдалану жөнінде нұсқаулықтары көмекке келді.

Бұдан бөлек сайтта мамандықтар бойынша бейнесабақтар, электрондық оқулықтар мен қосымша материалдар каталогы құрылған, ол үнемі жаңартылып толықтырылып отырады.

Бүгінгі күні каталогта 21235 оқу материалдары, оның ішінде:

11866- бейнесабақтар; 3672- электрондық оқулықтар (курстар);

5697- қосымша материалдар бар. Бұл дегеніңіз мамандықтар бойынша білім беру бағдарламаларынан қалыс қалмай білім беруге мүмкіндік береді. **Бұл оқулықтар студенттер мен инженер-педагогтарға таптырмас құрал көзі болды.**

Сонымен қатар, iМектер сайтында бастауыш мектеп бағдарламасын толық қамтитын танымдық анимациялық сабақтар мен оны бекітуге көмектесетін жүздеген ойын түріндегі тапсырмалары төмендегідей:

«Bilimland» ресурсында республика көлемі бойынша контенттер орта білім беру мазмұнына сай оқыту процессінде қолданылып сұранысқа ие болуда. Мектеп бағдарламасына арналған ең бай интерактивті сабақтар қазақ, ағылшын, орыс тілдерінде берілген.

iTest.kz ресурсында ҰБТ-ға қосымша дайындалуға мүмкіндік беретін виртуалды жаттығу алаңы 13 пән, 15 мыңға тарта тест сұрақтары барлығы мобильді құралдарда жұмыс жасайды.

Twig-bilim.kz деп аталатын ресурста мектеп бағдарламаларының негізгі пәндері бойынша қосымша материалдарды қамтыған 1000-нан аса танымдық қызықтытамаша фильмдер сыныпта да, үйде де пайдалануға қолайлы. Әрине, интерактивті сабақтар пәнге деген қызығушылығын арттыратыны сөзсіз. Әрине ол мұғалімді алмастырмайды, дегенмен көмекші құрал болып, сабақты көрнекі етері сөзсіз. Әсіресе жаратылыстану бағытындағы (физика, химия, информатика, биология) пәндерін тереңірек меңгеруге, виртуалды зертханаларды пайдалануға болады. Ол сабақтарды зерделеп қарасақ, анимациялық видеосабақтардың мазмұны де терең, аз уақытқа ықшамдалып жасалынған. Балаларды зеріктірмейді, немесе бала алдын ала өтілетін тақырыпты тыңдап, сыни бағалап, сабақ барысында мұғаліммен және сыныптастарымен талқылап білімін шыңдайды және өз бетінше білім алу дағдыларын қалыптастырады. Әсіресе бұл сабақтар шалғай ауылдағы шағын жинақты мектептер үшін ыңғайлы және таптырмас мүмкіндік. Бұл портал мұғалім үшін де айтарлықтай көмек. Себебі дайын сабақ жоспарлары, қосымша материалдар, жаңашыл мұғалімдердің озық үлгідегі сандық сабақтары және т.б.

Еліміздегі жоғары оқу орындары пайдаланып отырған Microsoft Teams платформасы виртуалды аудиториямен өзара әрекетті ұйымдастыру бойынша ұсынымдар беріледі. «Команда» «**Арна**» құралы, «Жиналыс» құралы, «**Чат**» құралы «**Әңгімелесу**» құралы, «Stream» құралы **осындай бірнеше құралдарды қарастыра отырып, бұлар өзара әрекет етіп және виртуалды аудиторияда оқытуды ұйымдастыруға жақсы көмектеседі.**

«Platonus»- кредиттік және дистанционды оқу жүйесін автоматтандыруға арналған ақпараттық жүйеге біздің колледжде де енгізіліп отыр. Бұл бағдарлама 2007 жылы жұмысқа қосылды. Бағдарламада оқу орнының барлық жүйелері мен міндеттері айқындалатын орталықтандырылған ақпарат жүйесі бар. Әр студент пен қызметкер үшін жеке парақ (жеке web- парақшасы) жасалған, сабақ кестесі, хабарландырулар, құттықтаулар көрстілген. Оқу орны қызметкерлерінің негізгі міндеттерін автоматтандыруға ықпал етіп, студенттердің керекті ақпаратты тауып, қашықтан оқитын студенттерге тез арада оқу және бақылау бағдарламаларына еніп, оқытушылармен интернет желісі арқылы қатынас жасауына көмек көрсетеді. Студентке жеке тапсырма жіберу, бейне сабақтардың сілтемесін көрсету, жүктеу

арқылы орындауға кері байланыс орнату құралы. Біткен жұмысқа сыншы көп дегендей, түрлі сында айтылуда. Дегенмен бүгінгі күні колледж білім алушылары осы платформада білім алуға, инженер-педагогтар өз сабақтарын тиімді мазмұнды етіп ұйымдастыруда бұл платформаның барлық мүмкіншіліктерін пайдалануда.

YouTube қолдануға ыңғайлы және қарапайымдылығының арқасында бейнефайлдарды яғни бейне сабақтарды орналастыруға арналған ең танымал орындардың біріне айналды. Бұл желінің кеңінен таралғаны соншалықты қазір ол жақтан небір бейнематериалдарды табуға болады. Сондай-ақ, әр оқытушы Youtube.com сайтына тіркеліп, өз каналын ашып, сапалы, авторлық контентті жүктеуге мүмкіндік берілген. Бұл каналды да біздің оқытушылар тиімді пайдаланып бейне сабақтарын жүктеп, өз сабақтарында пайдалануда.

WhatsApp смартфондарға арналған хабарлама (мәтін, аудио, видео, фото және анимациялық бейнелер) жолдаушы болып табылады. Студенттермен кері байланыс құралы ретінде және топтық дискуссия құрып түсінбеген сұрақтарға тез, жылдам анықтама алуға болады.

Білім беру ұйымының оқу жоспарында белгіленген сағаттардың жалпы көлемін сақтай отырып, өндірістік оқыту, оқу және өндірістік практикадан өту мерзімін анықтау бөлігінде оқу процесінің кестесіне өзгерістер енгізіледі. Студент қашықтан практикалық сабақты тұрғылықты жері бойынша өту үшін өтініш жазады. Барлық студенттерге өндірістік оқыту шебері электронды пошталарына бағдарламаға сәйкес, практиканы орындау үшін құжаттарды жібереді.

Өтініште мыналар көрсетілуі керек:

Білім алушының аты-жөні, мамандық бойынша анықтама, курс, тобы, оқу мерзімі, байланыс телефоны;

- Практика атауы, өту мерзімі;
- Студенттің практиканы өтетін мекеменің аты;
- Практика бойынша мекемедегі жауапты адамның байланыс нөмірі;

Анықтама мәтнінде болуы шарт:

- 1) Студентке практиканы өткені бойынша есеп беру құжаттарына қол қойып, мөр басылу керек.
- 2) Практика соңында күнделікте тақырыптар толтырылып практиканың есебі жазылуы керек. Электронды поштаға жібереді.

Нарықтағы жетекші бейнеконференциялық қосымшалардың бірі Zoom бұл жеке кездесулер мүмкін болмаған кезде әріптестермен немесе білім алушылармен іс жүзінде қарым-қатынас жасауға мүмкіндік береді. Бұл телекоммуникацияны әлдеқайда адамдық етеді, өйткені бұл сізге байланыс сезінуге көмектеседі. Мысалы, COVID-19 коронавирусы кезінде Zoom байланыста күнделікті білім беру процестерін барынша үзіліссіз жалғастыру үшін оқытушылардың маңызды құралына айналды. Тағы бір мүмкіншілігі оқытушы презентацияны экранға көрсету арқылы жаңа сабақты түсіндіруге ыңғайлы.

Сонымен цифрландыру бізге не береді:

қолжетімділік және мобильділік;

білім сапасын және меңгеру деңгейін жақсартады;

ашықтық пен әділдік;

бақылау;

Өзара әрекет етудің және оқудың қашықтық форматы, әсіресе мұғалімнен сабаққа мұқият дайындалуды, виртуалды аудитория мен интербелсенді қарым-қатынастағы дағдыларды игере білуді талап етеді. Мұны түсіну үшін сарапшы болудың қажеті жоқ, карантин аяқталған соң оқыту тәсілі тек қана кеңейе береді, ал мұғалімдер болса, іс-шараларды ұйымдастыруға және өткізуге арналған түрлі сервистер мен интернет тұғырнамаларды қолдана беретін болады.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Клаус Шваб. Төртінші индустриялық революция, Астана 2018.
2. "Цифрлық Қазақстан" мемлекеттік бағдарламасын бекіту туралы №827 қаулысы

Қалекеш Ж.Б, Тулемисова С.С.,
Жоғары аграрлық техникалық колледжі, Орал қ.

ІЛІМ БЕРУ ПРОЦЕСІНДЕГІ ЖАҢА АҚПАРАТТЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР

Бұл ғылыми жұмыста оқушылардың компьютермен жұмыс істеу мүмкіндіктері, өз бетімен шығармашылық бағытта жұмыс істеуі, өзін-өзі бақылауына және өз жұмыс әрекетіне өзінің түзету енгізе білуі, басқа пәндерден алған білімдерін бекіту жалпы танымдық қабілетінің дамуына әсері, материалды тез меңгеру және компьютердің табиғи жағдайда көзге көрінбейтін кейбір құбылыстарды экранда көруге мүмкіндік беретідігі қарастырылған.

Түйін сөздер: жаңа ақпараттық технологиялар, компьютер, ақпараттық сауаттылық, бағдарламалық модульдер.

В данной исследовательской работе умение студентов работать с компьютером, самостоятельная творческая работа, самоконтроль и самокоррекция своей работы, закрепление знаний в других дисциплинах влияют на развитие общих когнитивных способностей, быстрое обучение и компьютер позволяет видеть на экране некоторые невидимые явления в естественном состоянии.

Ключевые слова: новые информационные технологии, компьютеры, информационная грамотность, программные модули.

This paper examines students' ability to work with computers, their ability to work independently and creatively, their ability to self-monitor and make adjustments to their work, the development of their general cognitive abilities in other disciplines, their ability to master material and the invisibility of the computer. allows you to see the phenomena on the screen.

Keywords: new information technologies, computers, information literacy, software modules.

Жаңа ақпараттық технологиялар дегеніміз – білім беру ісінде ақпараттарды даярлап, оны білім алушыға беру үрдісі. Бұл үрдісті іске асыруда негізгі құрал компьютер болып табылады. Компьютер – білім беру ісіндегі бұрын шешімін таппай келген жаңа, тың дидактикалық мүмкіндіктерді шешуге мүмкіндік беретін зор құрал. Бірақ, әлі күнге дейін біз осы зор құралдың шексіз мүмкіндіктерінің оннан бірінде пайдалана алмай отырмыз. Жаңа ақпараттық технологияларды тиімді түрде пайдаланудың негізгі шарты – дербес компьютерлердің орны мен рөлін дұрыс анықтау болып табылады, ол информатика сабағында ғана қолданылу мен шектелмеуі тиіс. Компьютерді оқу үрдісінде қолдану проблемаларының ішінен екі бағытты бөліп алуға болады, олардың біріншісі – компьютерлік сауаттылықты қамтамасыз ету, бұл жағдайда компьютер зерттеу объектісі болып табылады, екіншісі – компьютерді оқу құралы ретінде пайдалану.

Заманауи ақпараттық технологияларды қолдануды дамытуға қойылатын талаптардың негізгі тенденциясы – кәсіптік білім беруді ақпараттандырудың мәнін ашу, оның дамуына әсер ететін факторлар мен жолдарды анықтау. Оқыту технологиясы оқытудың тиімді жолдарын зерттейтін ғылым ретінде, оқыту процесінде қолданылатын тәсіл, принциптер және анықтаушы жүйеретінде, нақты оқыту процесі ретінде сипатталады. Осыған орай, қазіргі таңда білім беру мекемелері мен педагогика ғылымы білім берудің философиялық негіздеріне, білім беру жүйесінің стратегиялық бағыттарына, мақсаттары мен мазмұнына, оны жүзеге асырудың әдістері мен тәсілдеріне жаңа көзқарастарды әзірлеуде. Заманауи ақпараттық технологиялар арқылы білімгерлер студенттердің дайындық сапасын арттыру, оларды жүзеге асырудың шарттарын құру, жаңа және дәстүрлі оқу – тәрбие әдістерін үйлестіру психологиялық - педагогикалық, оқу – әдістемелік және басқа да мәселелердің бір тұтас кешендерін талап етеді. Олардың бағыттарын төмендегідей топтастыруға болады:

- оқу-тәрбие үдерісіне заманауи ақпараттық технологияларды ендіру мәселесін шешудің біртұтас кешенді ғылыми-әдістемелік тәсілін жасау;
- практикалық қызметте заманауи ақпараттық технологияларды пайдалану әдістемесін жасау;
- оқушыларға білімдік пен іскерлік дағдыларын игеруге даярлау;
- оқу ғимаратының материалдық-техникалық қорын жетілдіру;
- ғылым-әдістемелік құралдармен қамтамасыз ету;
- ақпараттық технологиялардың мүмкіндіктерін іске асыру арқылы оқыту үрдісінің ықпалдылығы мен сапасының деңгейін көтеру;
- дайындық сапасын арттыруға бағытталған әрекеттердің белсенділігін арттыратын шараларды қамтамасыз ету;
- қазіргі заманғы ақпарат өңдеу тәсілдерін пайдалану негізінде пәнаралық байланысты тереңдету [2, 112б.].

Білім беруді ақпараттандыру жағдайында педагогикалық кадрлардың біліктілігін арттыру бүгінгі күннің басты міндеттерінің бірі болып табылады. Педагог кадрлардың біліктілігін арттыруды ақпараттандыру, қажеттіліктерді шешуде олардың қызметінде ақпараттық технологияларды қолдану, педагогикалық кадрлардың ақпараттық сауаттылығын, ақпараттық мәдениеті мен ақпараттық құзіреттілігін қалыптастыру:

- білім беру мазмұны жаңарып, жаңа тәсілдер, басқа қатынастар пайда болады, өзіндік менталитет қалыптасады;
- білім берудің мазмұны жаңа үдерістік біліктермен, ақпараттарды қабылдау қабілетінің дамуымен, қазіргі кездегі білім беру бағдарламаларының нақтылануына байланысты;
- ақпараттың дәстүрлі әдістері - ауызша және жазбаша оқыту қазіргі заманғы компьютерлік құралдарға ығысып орын беруде.

Ақпараттық технологиялар саласындағы мемлекеттік саясаттың негізгі принциптері келесі бағыттарда жүзеге асырылады:

- ұлттық ақпараттық инфрақұрылымның дамуына ықпал ететін тұрақты нормативтік құқықтық база мен стандарттарды құру;
- Қазақстан Республикасы тұрғындарының, кәсіпкерлік субъектілерінің, қоғамдық ұйымдарының және мемлекеттік органдарының ұлттық ақпараттық инфрақұрылымға жан-жақты қол жетімділігін қамтамасыз ету;
- «электрондық үкіметті» әзірлеу және енгізу, оның ішінде мемлекеттік органдардың порталдарын, мемлекеттік деректер базасын және құжаттар айналымы процедураларын құруды;
- электрондық білім беру мекемелері мен кітапханаларын құру арқылы халықтың білім деңгейін арттыру;
- бағдарламалық жасақтама құралдары мен электрондық технологиялардың ұлттық саласын дамытуға жан-жақты қолдау көрсету.

Білім деңгейін көтеру және онда заманауи ақпараттық технологияларды пайдалану арқылы оқу - тәрбие үдерісін тиісті деңгейге көтеру, білімгерлер оқушыларының, ұстаз бапкерлердің, басшыларының, педагогикалық ұжымның жүйелі басшылық алған бағыты деп есептейміз. Пікірталас қорытындысын шығара отырып, бүгінгі күні компьютерді қолдану негізінде колледжде әр пәнді оқыту сапасын арттыру, білім беруді ақпараттандыру бойынша жүйелі жұмыстар жүргізіліп жатыр деп айтуға болады. Осыған байланысты студенттерді оқыту мен тәрбиелеудің сапасын арттыру, студенттердің білім деңгейін арттыру, оқушылардың білім деңгейін арттыру, оқушылардың хабардарлық деңгейін арттыру мақсатында біздің еліміз жоғары технологиялық технологиялары бар, әлемдік бәсекеге төтеп бере алатын және өнім шығаратын жетекші мемлекетке айналатыны сөзсіз өндіріс. Біздің жас ұрпағымыз осы деңгейге жету үшін қажетті білімді ала алатындығына сенімдіміз. [3, 27б.].

Білім беру жүйесін ақпараттандыру арқылы жаңа сатыға көтеру үшін тек білім мазмұны мен оқыту әдістерін ғана емес, ақпараттық технологияларды кезінен пайдалану арқылы оқытуды ұйымдастыру формаларын жетілдіру керек. Сонымен қатар, қазіргі заманғы ақпараттық технология құралдарымен жұмыс оқушылардың бойына дәлдікке, айқындылыққа, берілген тапсырмаларды орындау тиімділігіне, негізгі мәселеге назар аудара білуге, сонымен қатар оқушылардың ақпараттық технологиялармен жұмыс жасау кезінде өзінің жеке іс-әрекеттерін дұрыс жоспарлай білуге, дұрыс шешім қабылдауға дағдыландырады. Осылайша, біз қазіргі заманғы ақпараттық технологиялар негізінде студенттерді даярлау сапасын арттырудың педагогикалық негіздеріне тоқталдық. Қазіргі заманғы ақпараттық технологиялар негізінде қалыптасқан білім берудің жаңа формаларының мүмкіндіктері және оларды қазіргі кездегі педагогика ғылымы саласында жүзеге асырудың әр түрлі жолдары қарастырылды.

Жоғарыда айтылғандарды тұжырымдай келе, келесі мәселелерге тоқталып өтуге болады, олар:

1. Заманауи ақпараттық технология оқу құралы ретінде оқытудың тиімділігін арттыруға мүмкіндік береді.

2. Білім беруді ақпараттандыру оқытуды дербестендіру үшін қолайлы жағдайлар жасайды.

3. Заманауи ақпараттық технологияның оқу - тәрбие үдерісіндегі орны ерекше.

Енді оқытудың заманауи ақпараттық технологияларының мәнін ашып көрсетейік:

1. Компьютерлік және ақпараттық сауаттылық. Компьютерлік сауаттылыққа электронды есептеуіш техникасымен жұмыс істеу білігін жатқызуға болады. Ақпараттық сауаттылық ақпаратты алудың, қайта жасаудың, жеткізудің, сақтаудың және пайдаланудың негізгі ережелерін білуді көздейді.

2. Оқу үдерісінде компьютерді пайдалану оқушылардың өзіндік жұмыстарын ақпараттық - әдістемелік тұрғыдан қамтамасыз етуге де елеулі өзгерістер енгізуге мүмкіндік береді, мұндай жаңашыл өзгерісті оқулықтардан бастауға болады. Мұнда дәстүрлі баспа оқулықтарымен қатар оқу үдерісінде электронды оқулықтарды пайдалану көзделеді.

3. Модельдеу. Модельдеу идеясы оқыту үдерісіне жаңа мүмкіндіктер береді. Атап айтқанда, оқу үдерісінде компьютерлік модельдеуді қолдану ойға негізделген болжамдарды тексеруге, сонымен қатар оқушының қоршаған ортамен байланысын анықтап, адамзат саласын жан деңгейге көтеруге ықпал етеді. Бұл модельдеу әдістемесі оқу бағдарламасының сапасын бағалау жолымен оқушылардың шығармашылық қасиеттерін және ғылыми зердесін дамытудың құралы болып табылады.

4. Компьютерлік оқыту бағдарламалары олар интерактивті тәртіппен компьютер арқылы қандай да болсын пәнді оқып үйренуді көздейтін бағдарламалар болып табылады. Бұл бағдарламаларды теориялық материал мен блоктар болады, олар оқушылардың берілген білім көлемін меңгеруінің сапасын анықтауға мүмкіндік береді [4, 596.].

Модельдеу бағдарламалары мен микромирлер - бұл ерекше аз мамандандырылған бағдарламалар, оларды компьютерде арнайы қолдану және оның кейбір мәселелерін зерттеуге тура келеді.

Инструменттік құралдар деп жаңа электрондық ресурстар жасауды қамтамасыз ететін бағдарламаларды атайды:

- әр түрлі форматты файлдар;
- мәліметтер қоры;
- бағдарламалық модульдер;
- жекелеген бағдарламалар мен бағдарламалар жиыны.

Мұндай құралдар пәндік - бағытта болуы мүмкін, сол секілді нақты міндеттер ерекшелігі мен қолдану саласына тәуелді болмауы да мүмкін. Білім үдерісіне қолдануға негізделетін бағдарламалық құралдарда сақталатын негізгі талаптар - бұл жеңілдік пен табиғилық, білім алушының оқу материалымен жеңіл танысуына мүмкіндік жасау.

Бағдарламаларға сай келетін талаптар мен сипаттамаларды HCI (ағылшын тілінде "Human - Computer Interface" - «Интерфейс - адам – компьютер») аббревиатурасымен белгілеу қабылданған. Мұны сөзбе - сөз аударғанда «адаммен сұхбаттасуға арналған компьютерлік

бағдарламалар» деп түсінуге болады. Материалды компьютердің көмегімен оқып үйрену әр түрлі құралдарды, оның ішінде компьютерді қолдана отырып, оқушының жаңа материалды өз бетінше оқытуын көздейді. Ол оқу қызметінің сипатын көздемейді, оны оқу-әдістемелік нұсқаулар жиынтығымен жүзеге асыруға болады. Бұл бағдарламаланған оқыту әдісінің мәнін ашады.

Елдің егемендігін алу нәтижесінде қоғамдық өмірдің барлық салаларында, соның ішінде білім беру, демократияландыру және ізгілендіру білім беру мекемелерін қуатты ұмтылыстарға бағыттайды.

Қазіргі уақытта республикамызда білім беру кеңістігіне ену жұмыстары жүргізілуде. Бұл педагогика теориясымен бірге білім беру үдерісіндегі елеулі өзгерістерге байланысты болып отыр.

– білім берудің мазмұны жаңарып, жаңа көзқарас, басқаша қарым - қатынас, өзгеше менталитет пайда болуда;

– білім берудің мазмұны жаңа үдерістік біліктермен, ақпараттарды қабылдау қабілетінің дамуымен, қазіргі кездегі білім беру бағдарламаларының нақтылануына байланысты;

– ақпараттың дәстүрлі әдістері - ауызша және жазбаша оқыту қазіргі заманғы компьютерлік құралдарға ығысып орын беруде.

Ақпараттық технология саласындағы мемлекетті саясаттың негізгі ұстанымы төмендегі бағытта жүзеге асырылуда:

– ұлттық ақпараттық инфрақұрылымды дамытуға ықпал ететін және тұрақты нормативтік - құқықтық базалар мен стандарттарды жасау;

– халықтық, шаруашылық субъектілерінің, қоғамдық ұйымдардың және Қазақстан Республикасының мемлекеттік басқару органдарының ұлттық ақпараттық инфрақұрылымға жан жақты қол жеткізуін қамтамасыз ету;

– мемлекеттік органдар порталдарын жасауды, мемлекеттік деректер базасы мен құжат айналымы рәсімдерін қоса алғанда, «электрондық үкіметті» әзірлеп, енгізу;

– халықтың білім деңгейін электрондық оқу мекемелері мен кітапханаларын құру есебінен көтеру;

– бағдарламалық құралдар мен электрондық технологиялардың ұлттық индустриясын дамытуды жан-жақты қолдау.

Компьютерлік ресурстарға негізделген материал әр түрлі білім беру технологияларын, технологиялық құралдарды (дәстүрлі оқулықтарды, аудио және видео жазбаларды және басқаларын қоса) қолданумен ерекшеленетін жағдайда, мұнда бағдарламалық жасақтама құралдарын, өзін-өзі арттыратын бағдарламаларды пайдалану студенттерді тиімді оқыту.

Қорыта келе, біздің түйіндейтініміз, компьютермен жұмыс істеу мынандай мүмкіндіктерді берді:

Оқушының өз бетімен шығармашылық бағытта жұмыс істеуіне.

Оқушылардың өзін-өзі бақылауына және өз жұмыс әрекетіне өзінің түзету енгізе білуіне. Басқа пәндерден алған білімдерін бекітуге көмектеседі.

Жалпы танымдық қабілетінің дамуына әсер етеді. Материалды тез меңгеруге. Табиғи жағдайда көзге көрінбейтін кейбір құбылыстарды экранда көруге мүмкіндік береді.

ӘДЕБИЕТТЕР:

1. Есенгабылов И.Ж. Орта мектептің 5-6 сыныптарында математиканы оқытуда компьютерлік технологияны қолдану әдістемесі: пед. ғылым. канд... дисс.-Алматы 2009-Б.3.

2. Әшімбаева Б.М. « Білім беру үрдісіндегі оқушылардың ақпараттық құзіреттілігін қалыптастыру», білім көкжиегі 2011, № 11.

3. Бөрібаев Б, Балапанов Е. Жаңа ақпараттық технологиялар. – Алматы, 2001.

4. Ошанова Н.Т. Білім беру жүйесінде коммуникациялық технологиялардың көмегімен оқушылардың дүниетанымдық көзқарастарын қалыптастыру Вестник КазНПУ им.Абая, Алматы, №2(13).

Карпаева А.Т., преподаватель спецдисциплин
Учреждение медицинский колледж «Шипагер», г.Нур-Султан
Карпаева А.Т., teacher of special disciplines
Institution Medical College "Shipager" Nur-Sultan Siti
ainash.k81@mail.ru

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ДИСТАНЦИОННОГО ФОРМАТА ОБУЧЕНИЯ СТУДЕНТОВ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ПРОЦЕССЕ

В данной статье расскажем о дистанционном формате обучения студентов. Выбраны основные ресурсы и программы, позволяющие организовать занятия со студентами удалённо (совместная работа в документах, социальные сети, системы управления курсами, видеоконференции). Особое внимание уделяется анализу возможностей программы Zoom как наиболее функциональному инструменту, при помощи которого возможно проводить учебные занятия в режиме видеоконференцсвязи.

Ключевые слова: дистанционное обучение, интернет-технологии, видеоконференцсвязь, видеоконференция, Zoom.

USE OF DISTANCE STUDENT LEARNING FORMAT IN THE EDUCATIONAL PROCESS

This article is dedicated to the distance education model of teaching students. The author considers the main resources and programs that allow arranging classes with students remotely (collaboration in documents, social networks, course management systems, video conferencing). Particular attention is paid to the analysis of the capabilities of the Zoom program as the most functional tool that enables conducting training sessions in video conferencing mode.

Keywords: distance learning, Internet technologies, video conferencing, video conference, Zoom.

В настоящее время, когда ситуация с коронавирусом COVID-19 охватила многие страны, люди перешли на удалённый формат работы, в результате которого понятие удалёнка в первой половине 2020 г. стало весьма популярным. Одним из активных потребителей дистанционного формата является образовательный сектор. Это связано с тем, что современные Интернет-ресурсы обеспечивают «интерактивность и мультимедийную поддержку учебного процесса, контроль оценки познавательной деятельности обучающихся». Интернет-технологии позволяют преподавателю проводить обучение на расстоянии, использовать ресурсы для дистанционного обучения, создавая условия для полноценного усвоения материала. Сравнивая традиционную форму обучения с дистанционной, следует отметить преимущества удаленки : возможность получения профессионального образования в более короткие временные сроки с учетом индивидуальных наклонностей студента, возможность получения образовательных услуг в удобное время и независимо от расположения учебного заведения, возможность совмещать получение образовательных услуг и работу, использование огромного количества источников информации, широкое использование информационных и телекоммуникационных технологий . Следует отметить, что качество системы дистанционного образования зависит не только от использования современных цифровых технологий, но и от осознания необходимости творческого подхода к работе, установления взаимодействия студентов и преподавателей в информационном пространстве . Существует большое количество Интернет-ресурсов, программ, которые позволяют устанавливать преподавателям дистанционную связь с учащимися и максимально продуктивно и порой нестандартно организовывать процесс обучения: – отправление сообщений (email, WhatsApp, и др.); – совместная работа в документах (Google документы, интерактивные онлайн-доски, – социальные сети (ВКонтакте, Фейсбук, Инстаграм и др.); – система

управления курсами, или виртуальная обучающая среда Classroom – видеоконференцсвязь (Zoom, , Google Meet, TrueConf, Microsoft Teams, Skype и др.). При помощи программ, которые позволяют отправлять сообщения можно организовать группы учащихся и оперативно связываться со всеми участниками, отправляя им информацию не только в виде текста, но и фото, видео, аудиозаписей. Совместная работа в документах позволяет работать над одним документом всем участникам, которые имеют ссылку на данный документ, как в режиме онлайн, так и в разное время. Так, например, в случае необходимости проверки задания студента можно использовать Google документы, где студенты могут размещать свои файлы (сочинения и др.). А виртуальные доски помогут в организации занятия, т.к. на них можно загружать тексты, мультимедиа, файлы, можно рисовать, а передвижения курсора будут видны всем участникам (например, IDroo). Возможности социальных сетей в настоящее время также стали активно пользоваться в образовательном процессе.

Все названные выше сервисы, безусловно, имеют большое значение в дистанционном обучении. Однако наибольшего результата можно достичь при условии прямого контакта с учащимися. Это возможно в случае использования программ для проведения видеоконференцсвязи, так как преподаватель может работать с группой студентов и при этом слышать и видеть их. Определённым лидером среди данных программ является Zoom. На сегодня эта программа имеет, пожалуй, самый богатый функционал, в том числе в базовой версии. Zoom — сервис для проведения видеоконференций, онлайн-встреч и дистанционного обучения. При помощи него возможно проведение крупных интерактивных мероприятий с трансляцией видео, звука и экранов (могут принимать участие до 100 участников в бесплатной версии программы). Zoom настраивается для управления большими аудиториями с использованием регистрации, элементов управления организатора, опросов, вопросов и ответов, голосования поднятием рук, чата, видеозаписей проводимого мероприятия и др. Среди преимуществ Zoom можно назвать возможность для каждой группы студентов настраивать конференцию с отдельным идентификатором. Также у преподавателя-организатора конференции есть возможность включить «Зал ожидания». Это означает, что при подключении к конференции студент не сразу попадает в виртуальную комнату, а только после подтверждения преподавателя. В процессе занятия преподаватель может отправить студента в «Зал ожидания» и потом снова его вернуть в общую виртуальную комнату. Эта возможность будет полезна, например, в случае каких-либо игровых задач на занятиях, когда студент не должен присутствовать в виртуальной аудитории в определённое время. У преподавателя-организатора конференции есть возможность выключать и включать все микрофоны, а также выключать видео и запрашивать включение видео у всех студентов, что также является полезной опцией, позволяющей оптимально организовать процесс работы и контролировать его. Одним из самых важных преимуществ Zoom для дистанционного обучения является расширенные возможности демонстрации экрана. Именно эта опция позволяет наглядно объяснить любой материал. В Zoom можно включать демонстрацию всего экрана, а также только отдельного приложения (например, презентации). Можно делиться только звуком, не включая демонстрацию экрана (это может быть полезно для курсов по аудированию, предполагающих изучение иностранного языка). Демонстрацию экрана можно поставить на паузу. В настройках можно дать всем участникам возможность делиться экраном или включить ограничения, чтобы делать это мог только организатор. Во время демонстрации своего экрана, а также экранов студентов преподаватель-организатор конференции может использовать в Zoom функцию комментирования. Это означает, что можно писать, рисовать поверх демонстрации экрана. Например, при демонстрации файлов .docx, .pdf и других файлов при помощи инструментария Zoom можно вносить дополнительный текст, выделять слова/предложения, рисовать, чертить и т.д., что позволит студентам лучше понять материал. Другими словами, основой виртуальной доски может стать любое демонстрируемое приложение (и даже рабочий стол). Преимуществом подобной функции комментария является возможность

моментально удалить все дополнительные поясняющие записи, а также можно сохранить обсуждаемое в виде изображения вместе с данными записями. У студентов тоже может быть такая функция, если она будет включена в настройках. В платформу Zoom встроена интерактивная доска, что позволяет не использовать сторонние программы и быстро переключаться с демонстрации экрана на доску. Однако у данной доски относительно ограниченные возможности. Например, нельзя загружать на эту доску изображения. Следует отметить, что в общем чате конференции Zoom можно писать сообщения, передавать файлы всем или одному студенту. Однако из-за неудобства сохранения (нужно сохранять содержимое переписки в отдельных файлах) для отправки студентам текстовых сообщений и файлов во время занятия можно использовать группу в Whatsapp. Для этого будет удобнее установить данные программы на компьютер или использовать версию для браузера. Уникальной функцией в Zoom являются сессионные залы. Чтобы понять суть данной функции, можно провести аналогию. Во время обычного очного практического занятия может встать задача разделить студентов на группы и дать задание подготовиться к какой-либо ситуации (например, на занятиях по ОСД составить план ухода).

Студентов можно разделить на группы и распределить их в отдельные виртуальные комнаты – сессионные залы, где они будут общаться только друг с другом, остальные их не будут ни видеть, ни слышать. Количество комнат определяет преподаватель-организатор. Участников можно распределить автоматически или вручную. У преподавателя-организатора есть возможность входить во все комнаты и наблюдать за работой студентов. Также можно перемещать участников из комнаты в комнату.

В настройках можно дополнительно указать время нахождения студентов в виртуальной комнате, а также преподаватель может отправлять сообщение, которое автоматически появится во всех комнатах. Также реализована возможность вызова преподавателя в определённую комнату, если у студентов появятся вопросы в процессе выполнения задания.

Еще одной полезной функцией Zoom является возможность делать видеозаписи занятий со студентами. Данную функцию можно также использовать для записи видеолекций, включающих презентацию, голосовое объяснение темы и видео (при включенной веб-камере). Видеозапись можно ставить на паузу и далее продолжать. Сохранение видеозаписи происходит после её выключения и завершения конференции.

Важно отметить, что сделанные в Zoom видеозаписи имеют совсем небольшой вес (например, 20 минут записи могут составить примерно 40 Мб). Это позволит без проблем загружать такие файлы в облачные сервисы, а ссылки включать в систему онлайн-курсов. Эта платформа дает нам возможность создавать, редактировать и запускать опросы, которые помогут выявить подготовленность студента а так же, как студенты усвоили материал. Говоря о Zoom, можно отметить внимание разработчиков к безопасности.

В результате разработчиками были внедрены дополнительные меры безопасности, среди которых «Зал ожидания», пароль для входа в конференцию, возможность удалять пользователя, контроль передачи файлов, демонстрации экрана и др. Все эти функции позволяют быть уверенным, что никто из посторонних не помешает провести занятие.

По моему мнению многофункциональной программой которой можно успешно пользоваться в образовательном процессе является Zoom.

Заключение

В конце хотелось бы сказать, что цифровые технологии идут вперед и не стоят на месте развиваясь с каждым днём.

И, несмотря на непростую эпидемиологическую ситуацию в мире, в образовательном процессе, нужно делать интересным для студентов, мотивировать их к активной познавательной деятельности, что, безусловно, даёт им возможность получить качественное образование.

Список литературы

1. Современное образование : содержание, технологии, качество. – 2016. – Т. 2. – С. 57 – 60.

2. Воробьева Е. И. Информатизация иноязычного образования: основные направления и перспективы: монография / Е. И. Воробьева. – Поморский гос. ун-т им. М. В. Ломоносова. – Архангельск: Поморский университет, 2011. – 123 с.

3. Геращенко И. Г. Проблемы дистанционного образования : методологический аспект / И. Г. Геращенко, Н. В. Геращенко // Studia Humanitatis. – 2017. – № 2. [Электронный ресурс] / URL: <http://st-hum.ru/content/gerashchenko-iggerashchenko-nv-problemy-distancionnogo-obrazovaniya-metodologicheskiiy> (дата обращения 10.05.2020)

Тулекеева С.А., педагогика ғылымдарының магистрі

«Шипагер» медициналық колледжі, Нұр-Сұлтан қ.

Tulekeyeva S. A., Master of pedagogical sciences

Medical college institution “Shipager”, Nur-Sultan Siti

Tulekeeva84@mail.ru

АҒЫЛШЫН ТІЛІН ОНЛАЙН ОҚИТУДА ТОПТЫҚ ЖҰМЫСТЫ ҰЙЫМДАСТЫРУДЫҢ КЕМШІЛІКТЕРІ МЕН АРТЫҚШЫЛЫҚТАРЫ

Бұл мақалада онлайн режимде білім алушылардың топтық жұмысын ұйымдастырудың артықшылықтары мен кемшіліктері және олардың шешу жолдары келтірілген.

Түйінді сөздер: ағылшын тілі, онлайн, топтық жұмыс

ПРЕИМУЩЕСТВА И НЕДОСТАТКИ ГРУППОВОЙ РАБОТЫ ОБУЧАЮЩИХСЯ В ИЗУЧЕНИИ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА.

В статье рассматриваются трудности и преимущества в обучении английского языка групповой работы в режиме онлайн так же предоставлены пути решения.

Ключевые слова: английский язык, онлайн, групповая работа

Advantages and disadvantages of team work in learning English language.

In this article advantages and disadvantages of team work in learning English language is described. Decision paths are given.

Key words: English language, online, team work

Қазіргі заман талабына сай кәсіби білім беру мен жоғарғы оқу орындарында және жалпы білім беру орталықтарында ақпараттық компьютерлік технологияларды енгізу өзекті мәселелердің бірі екені белгілі. Бүгінгі таңда ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың заманауи талаптарға сай дамуы білімді бағалау және пайдалану жүйесін уақытылы өзгертіп отыруды талап етеді. Осыған байланысты ағылшын тілін оқытуда қолданылатын әдіс-тәсілдер, әдістемелер, технологиялар білім беру талаптарына байланысты жаңартылып отырады. Сапалы терең білімді меңгеруге талпынған өскелең ұрпақтың жеткілікті дәрежеде сандық сауаттылығы бар, себебі олар өмір жағдайлары барысында жаңа технологияның барлық мүмкіндіктерін пайдаланады. Сол мүмкіндіктерді нәтижелі қолдану мұғалімнің біліктілігіне, біліміне, тәжірибесіне байланысты.

Бір жыл бұрын қашықтықтан оқыту жаңа технологиялар мен әдіс болып есептелсе, қазіргі кезде оқу процессін онлайн оқусыз елестету мүмкін емес. Қашықтықтан оқыту басталғанда мұғалімдер де, тәлімгерлер де, ата-аналар да ненің қалай қолданылатынын білмей абдырап қалғаны анық. Оқытушыларға жаңаша дүниені бірден игеріп кету оңайға соққан жоқ. Онлайн оқытудың жүзеге асуында педагогикалық шеберліктерінің болмауы алғашқы

қиындықтардың бірі болған. Алайда, уақыт өте келе білім беруші де, білім алушы да онлайн режимінде оқуды айтарлықтай жақсы меңгеріп алғанына көзіміз жетіп отыр.

Қашықтықтан оқыту дегеніміз — мұғалім мен оқушы арасында қандай да қашықтықта интернет ресурстарының сүйемелдеуімен өтілетін оқытудың формасы, яғни интернет желілерінің көмегімен белгілі бір арақашықтықта оқыту. ҚО ұйымдастырудың 3 түрлі формасы бар: онлайн (синхрондық) және оффлайн (асинхрондық), және кең таралған үшінші түрі вебинар

Онлайн режимдегі оқыту дегеніміз – интернет ресурстарының көмегімен ағымдағы уақытта белгілі бір қашықтықта мұғалім экранын көру арқылы оқытуды ұйымдастыру формасы.

Оффлайн режимдегі оқыту дегеніміз - интернет ресурстарының көмегімен (электрондық пошта) мұғалім мен оқушы арасындағы ақпарат алмасуды қамтасыз етуге мүмкіндік беретін оқытудың формасы.

Вебинар дегеніміз – интернет желілерінің көмегімен семинарлар мен тренингтер өткізу формасы.

Заманауи білім беру ошағында ағылшын тілі пәні мұғалімінің алдына қойылатын маңызды тапсырманың бірі – шет тілінде қарым-қатынас жасауға үйрету және мұғалімнің басқаруымен оқушылардың қарым-қатынасын максималды түрде белсенділікті қамтамасыз ету. Білім алушылардың тілдік белсенділігін арттыру мақсатында ағылшын тілінің заманауи сабақтарында тиімділікті арттырудың бір жолы ретінде отанымызда және шетелде мойындаған «топпен жұмыс жасау» әдісін қолданған жөн. Топтық жұмыс жасау, шет тілі мұғаліміне сабақта “тілдік орта” құруға ықпал етеді, яғни шет тілінде сөйлеуге білім алушыларды біршама жақындатады. Онлайн форматта да топтық жұмыстар жасауға болады.

Соған мысал ретінде: Think-Pair-Square-Share. Білім алушылар топ мүшелерін өздері таңдаса да болады, мұғалім топқа бөлсе де болады. Мұғалім жағдаят беріп, трансформациялық және репродуктивті тілдік жаттығулар беріп, сөйлемдерді айтады. Жауапты топта талқылайды, негізі оны алдымен жеке ойласып, сосын жұппен ойласады, сонан соң топпен талқылайды. Онлайн форматында білім алушылар Whats App чатын қолданып, қарым қатынас жасаса да болады. Соңында бір білім алушы жауапты айтады.

Outside-Inside Circle құрылымы. Мұғалім аралас жаттығулар дайындайды. Өткен тақырып бойынша және жаңа тақырып тапсырмаларын араластыра жаттығулар дайындайды. Екі топтың білім алушылары бір біріне қарама-қарсы тұрады. Онлайн форматта алдын ала бөлінген топтар аталған білім алушылармен бір біріне сұрақтар қойып, жауап береді. Жұпты өздері таңдаса болады. Бір жұп сөйлеп болған соң, екінші жұп сөйлейді. Қатысушылар бір біріне сұрақ қояды, және оны есте сақтауға тырысады, жұптарымен ауысады. Presentation. Білім алушылардың өз бетінше жасайтын жұмыстарын бірігіп, слайд жасап, қорғауларына болады. Үй жұмысына берілген мәтінді бірін бірі жалғастыра отырып, мәтіннің мазмұнын айтуларына болады.

Ынтымақтастық оқытудың түрлі нұсқалары бар. Дегенмен, желіде жасалған бұл әдістер кейде іске аспай жатады. Әлем заңдылығы бойынша, барлық дүниенің артықшылығымен қатар кемшілігі де бірге жүреді.

Топтық жұмысты ұйымдастырудың артықшылықтары:

-Игеретін материалдардың көлемі мен оларды түсіну қажеттілігі артады.

-Жаппай оқытуға қарағанда, жаңа ұғымдарды, түсініктерді, дағдыларды қалыптастыруға аз уақыт жұмсалады.

-Білім алушылардың танымдық белсенділігі мен шығармашылық жұмыс істеуі артады.

-Білім алушылардың өзара қарым-қатынасы жақсарады.

-Өзіне сын көзбен қараушылық артады, топтастарымен жұмыс істеп үйренген білім алушы өзінің қабілетін дұрыс бағалай біледі және жақсы бақылай алады. Өмірге қажетті дағдыларға үйренеді.

Топтық жұмысты ұйымдастырудың кемшілігі:

-Интернет жұмысының біреуде жақсы, біреуде нашар болуы

-Үлгерімі төмен білім алушының көптің көлеңкесінде қалып қоюы.

-Асинхронды желілерді пайдаланғанымен, бірнеше адам сөйлесе, жаңғырық шығып, шудың салдарынан бір-бірін естімей қалуы.

-Берілген уақыт ішінде тапсырманы орындай үлгермеуі

-Шығармашылық жұмыс аяқсыз қалуы

-Бір топ жұмысты қорғап жатса, басқа топ мүшелері өз жұмыстарын аяқтап жатумен шұғылданады. Бір нәрсені есте сақтау керек: топтық жұмыс – жарыс емес, бір-біріне көмек беру мен бір-бірін қолдауға негізделген, білімге деген ұмтылыс. Осылайша, онлайн режимде топтық жұмысқа мұғалім де, білім алушы да психологиялық тұрғыда дайын болу керек. Онлайн сабақта топтық оқытуды енгізу білім алушылардан белгілі бір даярлықты талап етеді, сондықтан топтық оқытуды енгізудің бастапқы кезеңінде білім алушыларда бейімделу процесі жүзеге асырылуы керек. Барлық сабақтарда топтық оқытуды қолдану мүмкін емес сондықтан, сабақтың тақырыбына және мақсатқа сәйкес қолдану жөн.

Библиографиялық тізім:

1.Қазақстан және ТМД елдеріндегі білім беруді ақпараттандырудың IV Халықаралық форумының ғылыми мақалалар жинағы.

2 .Щуркова Н. Е. Педагогическая технология. М., 2002.

https://ust.kz/word/qasyqtyqtan_oqytydyng_artyqsylыqtary_men_kemsilikteri-206137.html

<https://erketai.kz/ustazdar-enbegi/english-tili-sabagynda-toptyk-zhumys/>

Кравченко Т.Н., магистр биологии, преподаватель биологии

Костанайский педагогический колледж, г. Костанай

Kravchenko T.N., master of biology, teacher of biology

Kostanay Pedagogical College, Kostanay city

magistr_2006@mail.ru

ОПЫТ ПО СОЗДАНИЮ УСЛОВИЙ ОРГАНИЗАЦИИ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ СТУДЕНТОВ ТИПО В ПРОЦЕССЕ ДИСТАНЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ

В статье рассматриваются методы и способы раскрытия потенциала самостоятельной работы студентов. Представлен опыт решения этой проблемы через мотивационную, познавательную и творческую деятельность.

Ключевые слова: самостоятельная работа, дистанционное обучение, опыт, мотивация, познавательная деятельность, творческая деятельность.

EXPERIENCE IN CREATING CONDITIONS FOR THE ORGANIZATION OF THE SELF-WORK OF VET STUDENTS IN THE PROCESS OF DISTANCE LEARNING

The article discusses the methods and ways of revealing the potential of students' independent work. The experience of solving this problem through motivational, cognitive and creative activities is presented.

Key words: independent work, distance learning, experience, motivation, cognitive activity, creative activity.

Любое образование должно способствовать самореализации личности, но именно дистанционная его форма предоставляет для этого самые широкие возможности. Чтобы быть эффективным, дистанционное обучение должно опираться на хорошо сформированные умения и навыки самостоятельной работы. Самостоятельность в учении выступает в виде

свойства личности, которое сформировавшись однажды, становится ведущим фактором достижения успехов в учебной и профессиональной деятельности. Педагогическая поддержка со стороны педагога направлена на развитие индивидуальности обучаемого, раскрытие его умений и способностей в процессе педагогического взаимодействия – создание творческой образовательной среды и совместной творческой деятельности преподавателя и студентов.

Для того чтобы потенциал самостоятельной работы студентов максимально использовался для их развития необходимо:

- мотивационная сфера
- познавательная деятельность
- творческая деятельность.

1. Мотивационная сфера. Когда студент каждый день ходит в колледж, на него влияют педагоги, студенты, учебный режим. Он может получить как публичное признание своих успехов, так и неодобрение. Тут действуют разнообразные факторы мотивации. В период дистанционного обучения студент остаётся дома один на один с компьютером – для продолжения учёбы ему требуется большая самостоятельность и внутренняя мотивация.

Внутренняя мотивация приводит к развитию личности студента, эффективности и устойчивости деятельности. В её основе лежит стремление самостоятельно ставить цели и контролировать свои действия, желание быть компетентным в какой-либо области, чувствовать собственную успешность. Важна и поддержка педагога. На внутреннюю мотивацию отрицательно влияют такие внешние факторы, как навязанные цели и сроки окончания работы, критикующая обратная связь или полное её отсутствие. При дистанционном режиме обучения у студента появляется больше возможностей для учебы в удобном ему темпе и формате.

Для стимуляции внутренней мотивации я использую:

- ✓ совместное формулирование конкретных учебных целей и задач, над которыми студенты будут работать в течение занятия;
- ✓ возможность выбора заданий разной сложности;
- ✓ конструктивная развернутая обратная связь, (что получилось, а что нет);
- ✓ возможность выбрать вариант решения.

На своих занятиях во время видеосвязи со студентами мы вместе формулируем общие цели обучения по данной теме, а также я прошу каждого студента определить более подробно и конкретно для себя учебные задачи, над которыми они будут работать в течение занятия, исходя из своих знаний. Когда студенты расписывают свои задачи, они заранее определяют алгоритм своей работы. Приведу примеры из своей работы: совместное формулирование конкретных учебных задач, над которыми они будут работать в течение занятия представлено в таблице

Общая цель обучения занятия	Цели обучения, формулируемые студентами
Расширить представление о жирах как о химических веществах, изучив химическое строение и функции жиров	- вспомнить роль липидов и жиров в живом организме; повторить структурные компоненты липидов вспомнить функции жиров; описывать химическое строение и функции
Расширить знания о репликации молекул ДНК	- повторить строение молекулы ДНК -составить схему последовательности этапов процесса репликации -познакомиться с исследованиями Чаргаффа -описывать процесс репликации ДНК на основе правил Чаргаффа
Изучить процессы, протекающие при темновой фазе фотосинтеза	дать определение термину «темновая фаза фотосинтеза» - определить этапы цикла Кальвина

	-определить продукты темновой стадии фотосинтеза. - выявить признаки отличия темновой фазы фотосинтеза от световой -объяснять процессы, протекающие при темновой фазе фотосинтеза
--	---

Возможность выбора заданий разной сложности, составленные по таксономии Блума:

1. Перечислите свойства воды необходимые для поддержания жизни.
2. Определите связь между такими свойствами воды, как теплоемкость, теплопроводность, температура кипения и замерзания и поддержанием жизни.
3. Почему вода растворяет полярные вещества?
4. Изобразите в виде произвольной схемы растворимость веществ в воде. Отразите понятие: гидрофильность, гидрофобность, диполь, а также классы и группы веществ и укажите заряды различных веществ.
5. Докажите на примерах, что без воды жизнь невозможна.
6. Почему проявления поверхностного натяжения жидкости в природе, в физиологии нашего организма и в жизни насекомых играет важную роль. Приведите примеры.
7. Порассуждайте: почему считается, что жизнь зародилась в океане?
8. Считаете ли вы, что возможна жизнь без капельно-жидкой воды?

Конструктивная развернутая обратная связь: важно предоставлять учащимся конкретную информацию о том, что они делают правильно или неправильно. Я стараюсь ее осуществлять незамедлительно сразу после проверки задания. В результате у студентов появляется доступ к информации о результатах учебной деятельности, у них повышается качество результатов обучения.

С целью возможности выбрать вариант решения, использую разные приемы, например прием РАФТ по теме «Значение воды для жизни на Земле»:

Написать в тетради эссе о роли воды на Земле

Роль- любой человек нашей планеты, журналист, менеджер по рекламе

Аудитория - для родителей, учащихся колледжа, жителям планеты Земля, жителям планеты Венера, письмо будущему ребенку

Форма - письмо, реклама, извещение, информация для размещения в соц.сетях

Текст-

Ключевые слова: растворитель, полярность, поверхностное натяжение, адгезия, когезия, капиллярные явления, гидрофильность/гидрофобность, метаболизм, транспорт веществ, теплоемкость

Требование к эссе : объяснять фундаментальное значение воды на примере свойств для жизни на Земле, использовать не менее 100-120 слов, использовать ключевые слова.

2.Познавательная сфера. Одним из условий определяющих эффективность самостоятельной работы, является знание того, как надо работать. Важно предоставить студенту алгоритм выполнения работы - здесь очень важно особенно для обучающихся первых курсов разбить всю работу на отдельные этапы и спланировать каждый из них, что обеспечить более качественное выполнение самостоятельной работы. Важным является умение оценивать конечные и промежуточные результаты своих действий. С этой целью в каждой инструктивной карте урока кроме плана действий, предлагаются критерии оценивания. Также сюда можно отнести - умение использовать различные поисковые системы в целях отыскать нужную информацию, умение анализировать источники учебной информации, делать выводы. С этой целью студентам также предлагаются различные задания.

Для самостоятельной познавательной деятельности наиболее благоприятным мотивом является познавательный интерес, благодаря которому создается расположенность обучающегося к учебному процессу, к действиям преподавателя. Большую помощь здесь оказывают мультимедиа-технологии, использование которых не только повышает мотивацию к учению, но и формирует навыки анализа, синтеза и самоконтроля. Кроме наглядного материала в форме презентаций, для поддержки самостоятельной работы

студентам я предлагаю законченные мультимедийные продукты – видеоуроки, разработанные не только ведущими педагогами республики, но и авторские. Мною разработан ряд видеоуроков по наиболее сложным темам для самостоятельного изучения и размещен на сайте колледжа. Все представленные уроки были созданы с применением CamtasiaStudio. Данные уроки получили высокую оценку как со стороны педагогов (1 место в конкурсе «Лучший видеоурок в условиях ДОТ» среди преподавателей колледжа), так и среди студентов. Видеоурок представляет собой четкую последовательность и пошаговую структуру работы над конкретной темой учебной дисциплины.

Одним из условий повышения эффективности самостоятельной работы я считаю применение цифровых платформ с автоматической проверкой заданий. Студенты сразу же получают обратную связь. Регулярно использую интерактивные упражнения разрабатываемые на платформе LearningApps.org, в апреле месяце планируется выпуск электронного сборника «Интерактивные упражнения по анатомии, физиологии и гигиене ребенка» для самостоятельной работы студентов. Контроль усвоения и понимания темы провожу через использование разных видов тестов (с одиночным выбором, множественным выбором, ввод текста, установление последовательности, установление соответствий) на таких сервисах как quizizz.com и Online Test Pad, а также в системе Platonus. Это дает студентам возможность контролировать процесс усвоения темы видеть свои ошибки.

Еще одним условием повышения эффективности самостоятельной работы является использование онлайн-доски для работы над учебными задачами с демонстрацией своей работы и студентов и возможностью прочитать комментарии к своей работе в любое для студентов время. В своей практике я использую доску Padlet.

3.Творческая деятельность. В этом направлении студентам предлагаю различные творческие работы, включающие возможность решения задач несколькими способами: составление графических органайзеров (ментальные карты, фишбоун, кластеры), презентаций, заполнение таблиц, подготовка сообщений и другое. Они требуют от учащихся инициативы, будят мысль, заставляют анализировать и принимать самостоятельно решения. Ряд работ представлен на слайде.

Таким образом, при любой форме обучения самостоятельная работа остается незаменимым звеном образовательного процесса. Она готовит будущих специалистов к непрерывному образованию и его интеграции с самообразованием, вырабатывает самостоятельность, умение ориентироваться в потоке научной информации, формирует умение и культуру умственного труда.

Библиографический список

- 1.Куклина Е.Н. Организация самостоятельной работы студента 2-е изд., испр. и доп. Учебное пособие для вузов / Елена Николаевна Куклина. - М.: Юрайт, 2017. - 487 с.
2. Еромасова, А.А. Общая психология. Практикум для самостоятельной работы студента. Учебное пособие для вузов / А.А. Еромасова. - М.: Юрайт, 2017. - 778 с.

Виноградова О.А., преподаватель русского языка и литературы
Высший Казахский гуманитарно-технический колледж, г.Кокшетау
Vinogradova O.A., the teacher of Russian and Literature.
High Kazakh humanitarian- technical college, Kokshetau
Oksana_wino@mail.ru

ВЛИЯНИЕ СОВРЕМЕННЫХ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ НА ФОРМИРОВАНИЕ ОРФОГРАФИЧЕСКОЙ ГРАМОТНОСТИ СТУДЕНТОВ

В статье дается обзор образовательных интернет-ресурсов для формирования грамотности и улучшения качества обучения по предметам русский язык и литература.

Ключевые слова: цифровые технологии; интернет-ресурсы; формирование грамотности; повышение эффективности и качества знания.

INFLUENCE OF MODERN DIGITAL TECHNOLOGIES ON THE FORMATION OF ORTHOGRAPHY LITERACY OF STUDENTS

The article gives an overview of educational Internet resources for the formation of literacy and improving the quality of teaching in the subjects of Russian language and literature.

Key words: digital technologies, Internet resources, formation of literacy, improving the efficiency and quality of knowledge.

Изменения, происходящие на современном этапе развития общества, переход страны к информационному обществу привели к необходимости коренных преобразований в системе общего образования. Возникла потребность в быстром переходе к новым педагогическим технологиям, которые способны сформировать активную личность, обладающую общечеловеческой культурой, широким кругозором и мышлением.

С этой целью в современном образовании активно внедряются цифровые технологии.

Основной целью обучения русскому языку является формирование и развитие коммуникативной культуры школьников, обучение практическому овладению русским языком. Задача учителя состоит в том, чтобы создать условия практического овладения языком для каждого учащегося, выбрать такие методы обучения, которые позволили бы каждому ученику проявить свою активность, своё творчество.

Учитель должен активизировать познавательную деятельность учащегося в процессе обучения. Современные педагогические технологии такие, как обучение в сотрудничестве, проектная методика, использование новых информационных технологий, Интернет - ресурсов помогают реализовать личностноориентированный подход в обучении, обеспечивают индивидуализацию и дифференциацию обучения с учётом способностей детей, их уровня обученности, склонностей и т.д.

Возможности использования Интернет - ресурсов огромны. Глобальная сеть Интернет создаёт условия для получения любой необходимой учащимся и учителям информации, находящейся в любой точке земного шара: страноведческий материал, новости из жизни молодёжи, статьи из газет и журналов, необходимую литературу и т.д.

При всем обилии образовательных сайтов и бурном развитии сети Интернет, у каждого учителя в арсенале есть свой каталог избранных сайтов, с которыми он систематически работает. В перечень избранных сайтов входят, прежде всего, порталы «Грамота.ру», «Национальный корпус русского языка», «Единая коллекция цифровых образовательных ресурсов», «1 сентября», «Культура письменной речи».

Очень популярен и удобен, на мой взгляд, сервис Google Classroom - бесплатная интерактивная платформа, которая позволяет преподавателю организовать работу с несколькими курсами, назначать задания, в том числе индивидуальные, проверять и ставить оценки.

Возможности сервиса:

- Создание своего курса;
- Организация записи учащихся на курс;
- Делиться с учениками необходимым учебным материалом;
- Предложить задания для учеников;
- Оценка задания учащихся и следить за их прогрессом;
- Организация общения учащихся.

Использую Интернет-ресурсы и при организации проектной и исследовательской деятельности учащихся.

Проектно-исследовательская деятельность всегда ориентирована на самостоятельный поиск информации в сети Интернет. Данная деятельность также обеспечивает формирование информационной компетенции и компетенции разрешения проблем.

Давайте разберёмся, зачем использовать цифровые технологии при изучении гуманитарных предметов.

Цели использования электронных упражнений на уроках русского и литературы

- Создание мотивации (ученики получают интересные разнообразные задания в том виде, к которому они привыкли).
- Повышение качества образования для всех (возможность тиражировать и использовать в любой школе материалы лучших специалистов).
- Доступность без посещения школы (возможность работать с классом во время карантина, возможность удалённо работать с группой детей, находящихся на домашнем обучении).
- Экономия времени (использование упражнений, которые можно организовать без компьютера, но с большими временными затратами).
- Эффективность (использование эффективных упражнений, которые невозможно организовать без компьютера).
- Формирование универсальных навыков.

Возможности, которые дают цифровые технологии

- Автоматическая проверка (экономия времени преподавателя, возможность задавать на дом тренировочные диктанты) ЯКЛАСС, Лернинг апс, образовательная платформа Лекта, Единая коллекция ЦОР.
- Мультимедийность (возможность вставить в учебник звук, видео, что помогает лучше запомнить материал).
- Интерактивность (включение в активную работу одновременно всех учеников группы, что даёт экономию времени). Мы работаем в классе и дома
- Совместная работа группы над проектом (возможность совместно создавать документы, презентации, ментальные карты и т.п. исследовательской группой учащихся).
- Статистика ошибок (экономия времени ученика при работе со словарём, экономия времени учителя при анализе ошибок).Пликерс
- Разнообразие (возможность быстро генерировать большое и даже бесконечное количество однотипных упражнений – экономия времени учителя, повышение качества образования для ученика).

Обучение при помощи цифровых технологий на уроках русского языка и литературы

Под использованием цифровых технологий преподаватели пока понимают лишь показ презентаций и обучающих видеороликов, раздачу ссылок на текстовые материалы да компьютерное тестирование. Что ещё можно сделать? А вот смотрите:

- показывать быстро меняющиеся словарные слова для зрительного запоминания каждый урок,
- предлагать упражнения на сортировку слов, терминов, портретов писателей и т.д. с автоматической проверкой,
- предлагать упражнения типа "вставь букву" с автоматической проверкой,
- задавать на дом диктанты с записью диктора и автоматической проверкой,
- предлагать зрительные диктанты с автоматическим таймером и проверкой,
- предлагать интерактивные игры на зрительное запоминание слов, например, "Парочки",
- предлагать задания на поиск соответствий (определений и терминов, предложений и схем, слов с одним признаком, названий произведений и писателей),
- предлагать ученикам самостоятельно создавать подобные упражнения,
- создавать общий текст со множеством гиперссылок при анализе текста (например, в гуглдоках создать файл или презентацию с гипертекстом и ссылками на источники),

- создавать общие презентации,
- создавать ментальные карты,
- создавать профили литературных героев в соцсетях,
- создавать хронологические ленты (история литературы),
- создавать лендинги - презентации литературных произведений,
- создавать слайды с инфографикой по произведениям и авторам,
- создавать облака тегов (слова на одно правило, слова произведения, логические задачи),
- создавать копилки примеров и списки литературы в гуглдоках,
- создавать читательские дневники в блогах,
- создавать видеоролики по стихам и коротким рассказам,
- создавать учебные мультфильмы,
- создавать радиоспектакли,
- анализировать тексты с помощью компьютерных программ, подсчитывающих частотные слова и выражения, выделяющих общие элементы в разных текстах и т.п. (очень помогает при анализе мотивной структуры),
 - работать с электронными обратными словарями для подбора рифм и слов на одно правило,
 - изучать лексикологию с помощью программ, дающих статистику употребления слова...

Этот перечень можно продолжать и продолжать. Технологии дают возможности, дело за вашей фантазией.

Остановимся на некоторых из них

Сколько времени вам потребовалось бы на организацию зрительного диктанта для всего класса без компьютера? Если давать один вариант на всех, надо заранее написать предложение на доске, закрыть его и последить, чтоб на перемене никто не подсмотрел. На уроке открыть доску, засесть время, снова закрыть, собрать листочки для проверки или надеяться на качественную самопроверку. Максимум можно дать 2 таких предложения, потому что укромных мест на доске ровно два (если доска вообще закрывается). Чтобы раздать каждому свой вариант, надо потратить минут пять, а потом следить, чтоб все перевернули листочки и не списывали. В общем, одна возня, поэтому мало кто использует зрительные диктанты, хотя все понимают, что такая работа очень полезна. Автоматизированный зрительный диктант вместе с проверкой занимает не более 2 минут на одну фразу, причём фраз предлагается огромный набор(презентация)

Тут и визуализация, и метапредметность, и работа в группах, и использование технологий. Сделаны все обязательные отжимания, а эффективность работы только выросла.

Какие сайты можно использовать для создания интерактивных заданий?

Казалось бы, как далеки русский язык и информатика! Однако появляется всё больше сервисов, которые позволяют сделать урок русского языка и литературы не только нескудным, современным и технологичным, но и более эффективным.

Самое простое, что нам подарили информационные технологии, - создание презентаций к уроку. Если вы знаете, где брать хорошие иллюстрации, если вы без труда обрабатываете эти иллюстрации (например в Фотошопе), если можете с нуля создать шаблон оформления, и главное (!) - если у вас есть время на эту работу, то вам не нужны какие-то особые программы для создания презентаций к уроку. Хватит и стандартных средств типа PowerPoint. Существуют интернет-сервисы, которые значительно упрощают процесс создания презентаций и экономят время учителя. Популярен сайт Canva

Canva - это графический сервис, который позволяет создавать любые виды презентаций прямо в браузере без установки какого-либо программного обеспечения на компьютер. Ресурс ориентирован на непрофессиональных пользователей, что отражается не только в простоте использования сервиса, но и в детальной системе обучения, которая расскажет о всех возможностях работы с проектами.

Canva предлагает своим пользователям более 300 000 бесплатных изображений для фона презентаций, более 50 тысяч уже готовых шаблонов и более 35 разных видов шрифтов от рукописных до стандартных.

Сервис предусматривает совместную работу нескольких людей над одним проектом, использование собственных медийных материалов при оформлении слайдов. А это значит, что одну презентацию одновременно могут делать несколько учеников.

Национальный корпус русского языка.

Инструмент для анализа текста - Национальный корпус русского языка.

Сайт представляет собой громадную библиотеку текстов и механизмы для анализа этих текстов. Например, можно быстро найти фразу, которую использовали разные авторы, что очень помогает для сравнительного анализа текстов. Моментально собирается материал для мотивного анализа по ключевому слову.

Интересна статистика употребления слов. Можно быстро получить график, который покажет, как менялась "мода" на то или иное слово в течение столетий. Например, этот график показывает, как устаревал глагол "извольте". График составил за доли секунды.

Игры со словами

Для активизации словарного запаса можно использовать различные браузерные игры со словами. "Балда" всем известна и доступна в соцсетях, но есть более сложные и интересные игры. Некоторые из них предлагают создатели сайта <http://www.iqfun.ru/>

Создание ментальных карт

Запомните новое слово - майндмэппинг. Это удобная и эффективная техника визуализации. Ментальные карты можно применять для фиксации идей, анализа и систематизации информации. Что-то типа создания очень разветвлённого плана, только не в линейной записи. Предлагайте ученикам создавать ментальные карты для закрепления материала. Например, можно устроить конкурс на лучшую карту по видам придаточных предложений или по языковым средствам выразительности.

Легко устроить мозговой штурм на уроке литературы и, используя совместно одну доску, быстро добавить много примеров из текста на заданную тему. Просто шикарно для анализа мотивной структуры произведения.

Карты размещаются на бесконечных досках и могут расширяться в разные стороны. Поэтому не сложно теорию подкрепить многочисленными примерами. Примеры могут быть в прикрепленных файлах, открытых для совместного редактирования. Так вы используете ещё одну технологию. Обычно сервисы создания ментальных карт позволяют добавлять прямо на доску прикрепленные файлы для скачивания, фото и видео. К анализу эпизода можно присоединить отрывок из фильма-экранизации, а ещё лучше - из нескольких фильмов, чтоб возникло поле для сравнения и дискуссий.

Стрелки могут показывать сеть очень сложных взаимосвязей блоков. Это существенное отличие от линейного плана.

Чем карта отличается от обычного способа работы с информацией?

Во-первых, информация визуализируется, во-вторых, систематизируется, в-третьих, проще выделить основную идею, которая размещается в центре, проблемный вопрос, в-четвертых, это мыслительный процесс, демонстрирующий индивидуальный способ восприятия. Достоинства сервиса я вижу в том, что он позволяет работать как индивидуально, так и группой, применим в урочной и внеурочной деятельности для учащихся на разных этапах урока. Ментальные карты можно создавать по определенным темам и параграфам учебника, по биографиям поэтов и писателей, по правилам русского языка. Создавая ментальную карту, ученик работает с информацией, перерабатывает ее, самостоятельно изучает учебный и справочный материал. Для создания карты нужно вдумчиво прочитать произведение.

Личные орфографические словарики.

Создайте вместе с детьми личные орфографические словарики. Для начала добавьте те слова, которые запоминаете в этой четверти, потом можно приучить учеников пополнять словарики, работая над ошибками. Вы сразу получите несколько бесплатных

автоматизированных упражнений со словами, попавшими в словарики, в разделе Тренинг. Если слово есть в нашей базе, оно попадёт в озвученные задания, если нет - только в зрительные диктанты. Программа анализирует частоту ошибок и предлагает проблемные слова чаще.

Справа от вас на этой странице кругляш "Выучить 15 слов".

Например, на этой странице подборка из трёх упражнений. Сначала слабый ученик выполняет очень простую задачу: растаскивает карточки по двум полям в соответствии с выделенными буквами. Если карточка попадёт не на место, прозвучит звуковой сигнал. Ребёнок точно справится с таким заданием, получит позитивный опыт и запомнит по ходу дела несколько слов. Затем эти же слова предлагаются в другом порядке и уже с пропущенными буквами. Можно предложить классу проговаривать слова хором. В момент нажатия на карточку появляются пропущенные буквы и ученики могут проверить себя.

Я считаю применение информационных технологий необходимым на уроках русского языка, литературы и мотивирую это тем, что они способствуют совершенствованию практических умений и навыков, позволяют эффективно организовать самостоятельную работу и индивидуализировать процесс обучения, повышают интерес к урокам русского языка и литературы, активизируют познавательную деятельность учащихся, осовременивают урок.

Библиографический список

1. Богдановская И.М., Информационные технологии в педагогике и психологии. СПб.: Питер, 2018. 405 с.
2. Захарова И.Г., Информационные технологии в образовании. М: Академия, 2017, 48 с.
3. Зубов А.В., Информационные технологии в лингвистике. М: Академия, 2019, 400 с.
4. Потапова Р.К., Новые информационные технологии и лингвистика. М: Ленанд, 2017, 368 с.
5. Сейдаметова З.Н. Дидактические свойства и функции средств мультимедийных технологий. Ученые записки Крымской инженерно-педагогического университета, 2016, 152 с.
6. Сирота, И.В. Новые способы продвижения чтения, или феномен буктрейлера: от просмотра к чтению. На путях к новой школе, 2015, №3, с.13-132.

Секенова А.М., М.О.Әуезов атындағы педагогикалық колледжі, Семей қ.

АҒЫЛШЫН ТІЛІ САБАҚТАРЫНДА QR-КОДТЫҚОЛДАНУ

Abstract. This article discusses the concept of «QR code» and the possibility of using QR technologies in educational process as an effective means of increasing interest in learning English and as a resource for the formation of communicative and cognitive universal learning activities.

Keywords: QR code, QRtechnology, educational posters

Білім сферасындағы цифрландырудың ең басты міндеті – білім беру сапасын арттыру, яғни халықаралық дейгейде әртүрлі салаларда, оның ішінде «жасанды интеллект» және «ауқымды деректер» жасау саласында бәсекеге қабілетті ел жастарын дайындау. Цифрландырудағы негізгі мақсат – бәсекеге қабілеттілікті арттыру, халықтың өмір сүру сапасын жақсарту, оқу-тәрбие процесін жеделдету және жеңілдету, балаларға, ұстаздарға, ата-аналарға жүктемені азайту. Ең бастысы – білім беру сапасын арттыру. Мемлекет басшысы атап көрсеткендей, елді цифрландыру – бұл мақсат емес, бұл – Қазақстанның абсолюттік артықшылыққа қол жеткізу құралы. Бүкіл процесс жүйелілікті, реттілікті және кешенді тәсілді талап етеді. Қазіргі білім беру жүйесі негізгі үш бағытының бірі білім беру үдерісін

цифрландыру. Цифрлық ғасырда, электронды оқулықтар мен арнайы бағдарламалар білім беру процесінде қолданылатындықтан оқытуды компьютерсіз елестету қиын. Білім беруде инновациялық, ақпараттық технологияларды игеру қажеттілігі тағы бар. Осы тұста ағылшын тілі сабақтарында QR-код, QR-технологияларды қолданудың маңызды педагогикалық әлеуеті бар екеніне сенімдімін.

QR - бұл мобильді телефонның камерасы арқылы жылдам тану үшін ақпарат беретін, екі өлшемді штрих-код. QR коды (quick response, ағылшын тілінен «жылдам жауап» деп аударылған) матрицалық код болып табылады және 1994 жылы Toyota ұйымына енетін Denso-Wave компаниясымен әзірленген штрих коды одан әрі дами бастады. Себебі жапон индустриясының машина оқылатын кодтары бойынша талаптар өсті. Бұл кодтардың міндеті кішігірім бетінде үлкен көлемдегі ақпаратты сақтауға болуына байланысты. Бастапқыда QR кодтары тек қана өнеркәсіптік мақсаттар үшін пайдаланылды. Кейін олардың қолдану саласы едәуір кеңейіп, біздің өмірімізде белгілі бір орынды иеленді.

QR-кодтың көмегімен кез-келген ақпаратты кодтауға болады, мысалы: мәтін, телефон нөмірін, сайттың сілтемелерін немесе визиттық карточканы. Камерасы бар ұялы телефон арқылы кодты сканерлеу үшін бағдарламаны іске қосып камераны кодқа әкеліп, ақпарат алуға болады.

QR кодтарды құрастыруға арналған онлайн сервистер:

qrcoder.ru, qrmania.ru – рунеттегі айрықша танымал генераторлардың бірі болып табылады. Бағыттауы – кодтау түрі (мәтін, сілтеме, визит карточкасы немесе sms-хабарлама).

keremerkan.net көптеген бағыттағы генератор: кодтың әрекеті (сайтқа өту, сайтқа сілтеме, қоңырау, SMS жолдау, E-mail, географиялық координаттар және т.б.); код түрі (QR, Data Matrix, Aztec, Micro QR), пішін келбеті, векторлық түрлерді қоса алғанда (PNG, PDF, TIFF, SVG, EPS) және түсі.

linkstore.ru – мәтінді, графиканы, бейне немесе аудионы серверде сақтауға мүмкіндік береді және QR-кодты мобильді веб-бетшеге сілтемемен жасайды, онда сақталған мәліметтерді көруге болады.

addons.mozilla.org— Mozilla Firefoxқа арналған плагин. Браузерға, URL-мекенжай немесе белгіленген мәтінге код құрастыру үшін түйме қосады.

code.google.com —Google Chart Tools пакетіндегі кодтың генераторы. Кодты жай GET-сұраумен жасауға болады.

QR кодын қалай жасайды? QR коды туралы ақпаратты зерделеу, оны жасау қиын емес екендігі анықталды. QR генераторы қажет болады, ол арнайы бағдарлама. Жұмысты бастау үшін Интернетте табылған тегін қызметтерді пайдаланыңыз. Мысалы, www.qrcoder.ru. Бірнеше онлайн генераторларды талдағаннан кейін олармен жұмыс істеу үшін жалпы оңтайлы алгоритм бар. Бірнеше қарапайым әрекетті орындау қажет:

- QR-генератордың веб-сайтына бару;
- Болашақ кодының пішімін таңдау (байланыс ақпараты, SMS-хабарлама, интернет-адрес және т.б.) тиісті сілтемеге басып, мәтінді енгізу;
- Әрекеттің орындалуын растағаннан кейін QR коды экранда көрсетіледі; ол баспа және пошта арқылы болуы мүмкін.
- QR кодын әр түрлі пішімдерде (GIF, JPEG, PNG немесе TIFF) сақтауға болады

Бағдарламаны телефонға орнату үшін QR-кодтарды оқудың тегін қосымшалары көптеген мобильді платформалар үшін қол жетімді: Symbian (Nokia), J2ME (телефоны с поддержкой Java), Android, Windows Mobile, iOS (iPhone). Мобильді құрылғыға бағдарламаны орнату үшін жасаушыны таңдап және қосымшаны жүктеп алу қажет.

Білім беру мекемесінде QR жүйесін қолдану мүмкіндіктері:

- QR кодтарын мультимедиа көздеріне және осы немесе басқа мәселені шешуге көмектесетін ресурстарға апаратын сілтемелермен пайдалана аласыз.

- Кабинетте QR кодтарын пайдаланған кезде белгілі бір материалға бейне немесе мультимедиа түсініктемесі (сілтемелер түрінде) сияқты ақпараты бар ақпараттық стендтерде орналастыруға болады. Бұл оқу кабинетінің стандартты ақпараттық стендтерінің ақпараттық қанықтылығын едәуір байытады.
- Әр түрлі тапсырмалар нұсқалары бар карталар түрінде жасалған бақылау-тест материалдарын тарату арқылы тікелей сабақта қолданыңыз.
- Әр түрлі эстафеталарды, ойындарды, іс-шараларды өткізу кезінде тиімді пайдалануға болады, онда кезеңдердің бірінде (кез-келген пән бойынша немесе сыныптан тыс іс-шарада) тапсырма QR коды түрінде ұсынылады, оны оқып, тапсырманы орындауға болады.
- Сыныпта тілдік орта құру үшін QR кодын қолдануға болады, мысалы, осы элементтердің атаулары шифрланған кодтарды сыныптағы пәндерге бекіту. Бұл студенттер үшін өте қарапайым және сонымен бірге практикалық жоба болуы мүмкін. Ағылшын тілі сабағында QR-кодты қолдану мүмкіндіктері:

Мобильді құрылғыларды және ақпаратты графикалық кодтауды қолдана отырып, ағылшын тілін оқытудың ұсынылған әдістемесі ағылшын сөздері мен олардың айтылуын зерттеу QR кодтары бекітілетін айналадағы объектілердің мысалында жүргізіледі деп болжайды. Оқушылардың мобильді құрылғылары оқитын бұл кодтар шетелдік сөздердің электронды каталогына, сондай-ақ айтылымды меңгеру үшін аудиоматериалдар кітапханасына қол жеткізуге мүмкіндік береді.

Оқу процесінде QR кодтарын қолданудың көптеген жолдары бар: ойын өткізуден бастап түйіндеме жасауға дейін. Ең оңай жолы - жоспарланған іс-шаралар, олимпиадалар, конкурстар, білім беру сайттары және т.б. туралы қосымша ақпарат алу үшін ақпараттық парақтарға немесе плакаттарға QR кодтарын басып шығару және орналастыру. QR технологиясын қолданатын ең танымал ойын әдістерінің бірі-қазына іздеу ойыны (Treasure Hunting)

1. "Қазына іздеу" ойыны ("Treasure Hunting немесе Scavenger Hunts"). "Қазына іздеуде" –бұл ойында қатысушылар QR кодтарын сканерлеу құралы арқылы бір-бірінен алыс орналасқан жерлерде орналасқан, шектеулі уақыт ішінде ағылшын тілінен орыс тіліне шифрланған нұсқауларды аударуы керек. Бірінші болып ойын соңына жеткен, QR кодында шифрланған сұраққа дұрыс жауап беретін команда жеңеді. Сонымен қатар, ойынды бастау үшін қажет нұсқаулықтар қолдануға болады. Мысалы Go three steps forward, then turn right. / Look inside the top drawer / Open the red box / Take the key out of the red box / Turn left and go five steps / Open the box with the key т.б. Бұл нұсқауларды принтерге басып шығарып және әр түрлі орындарға орналастыру керек. Содан кейін студенттер "Treasure hunt" ұйымдастырады. Олар нұсқауларды смартфондармен оқиды және көрсетілген тапсырмаларды орындайды. Егер жауап дұрыс болса, онда топ QR коды бар екінші жазбаны алады т.с.с жалғаса береді. Барлық сұрақтарға бірінші болып жауап берген немесе шектеулі уақыт ішінде көп тапсырмаларды орындаған студент немесе топ жеңіске жетеді. Бұл ойынның тағы бір түрі - әр түрлі түсті қағазға жабыстырылған QR кодтарын қолдану. Әр командаға өз түсі беріледі және әр кезеңде команда олардың түсіне сәйкес келетін тапсырма бар картаны алады. Студенттерге QR-кодтар түріндегі тапсырмаларды шифрлау арқылы топтың алға жылжу бағытын құру арқылы "қазына іздеу" ойынын дамытуды ұсынуға болады.

2. "Қолтырауын" ойыны. «QR- codes and Vocabulary Quiz» QR кодтары бар қолтырауын" ойынының мәні-лексикалық материалды пантомиманың көмегімен ойын түрінде бекіту. Білім алушылар ерікті түрде 2 командаға бөлінеді. Үстелде QR – кодтарда алдыңғы сабақтарда зерттелген әртүрлі тақырыптардың әртүрлі лексикалық бірліктері мысалы: спорт, тамақ, жануарлар және т.б. шифрланған студенттер кезек-кезек үстелге жанына барып кодты сканерлейді. Телефонның дисплейінде шифрланған сөз пайда болады. Білім алушы пантомиманың көмегімен осы лексикалық бірлікті бейнелеуі тиіс. Бірінші тапқан топ ұпай алады. Көп ұпай жинаған топ жеңіске жетеді.

3. " QR-кодтағы елтану» ойыны. «Codes and Country Study. Flags.»

Бұл тапсырманы кез-келген мемлекетті зерттегеннен кейін қолдану тиімді. Әлемде ағылшын тілінде сөйлейтін көптеген елдер бар, онда ағылшын тілі 1-ші, 2-ші немесе 3-ші ресми тіл бола алады. Үстелде ағылшын тілді елдердің жалаулары басылып шығарылды. Әр тудың артқы жағында QR коды бар. Білім алушылар жауап парағына елдің және оның астанасының атауын жазады. Әр дұрыс жауап үшін 1 балл беріледі. Егер ел мен астанасы дұрыс жазылса, 2 балл. Тапсырма аяқталғаннан кейін білім алушылардың QR-кодты сканерлеу арқылы дұрыс жауапты білуге мүмкіндігі бар.

4. «QR - Codes and Phraseological unit» ойыны. Тақтада фразеологиялық бірліктер ағылшын тілінде жазылған. Фразеологизмді қазақ тіліне аударудың ең тиімді нұсқасын айтқан студент балл алады. Өзін-өзі тексеру үшін QR кодтары тақтаға шығарылады.

5.«Елтану және көрікті жерлер» ойыны.«QR Codes and country Study-Sightseeing» Тақтада ағылшын тілінде сөйлейтін елдердің көрікті жерлерінің суреттері көрсетіледі. Білім алушылар көрікті жерлердің атын айтады. Дұрыс жауапқа көз жеткізу үшін олар тақтада көрсетілген QR кодын сканерлей алады.

6. «QR кодтары бар виртуалды көрме» Кез-келген тақырып бойынша виртуалды көрме ұйымдастыруға болады. Ол үшін интернеттен тиісті суреттерді алып (мысалы, мұражайлардағы суреттердің электронды көшірмелері), оларға сілтемелерді кодтар түрінде шифрлап, кодтарды басып шығарып, қабырғаға қолтаңбалармен іліп қоюға болады. Білім алушылар бос уақытында үзіліс кезінде көрме экспонаттарымен таныса алады.

Қорытындылай келе, мобильді құрылғыларды қолдана отырып, ағылшын тілін оқытуды ұйымдастыруда тиімді техникалық құралдарды қолдана отырып, шет тілін оқытудың бұрыннан қалыптасқан дәстүрлерін жалғастырып қана қоймай, оларды мобильді платформалардың түбегейлі жаңа мүмкіндіктерін пайдалануға болатынына көз жеткізуге болады. Ұсынылған инновациялық технологияларды пайдалану бойынша алған тәжірибеміз қазіргі заманғы нақты жүзеге асырылатын білім беруде тиімділігін көрсетті. Сонымен қатар, ағылшын тілін оқыту тек сабақ жүйесіне ғана емес, сонымен қатар еркін форматта, ойын әрекеті түрінде жүзеге асырылады, бұл шет тілін меңгеру үшін өте маңызды. Қолданыстағы білім беру жүйесінде жаңа технологияларды қолданудың оңтайлы моделі-оқытушымен қарым-қатынастың, коммуникация мен цифрлық технологиялардың шебер үйлесімі. Бұл мұғалімді елемеу немесе ауыстыру емес. Мақсаты-студенттер өз білімдерін қалыптастыру үшін қолданыстағы технологияларды тиімді қолдануына жағдай жасау. Кез-келген технология сияқты, QR кодтарын қолданудың артықшылықтары мен кемшіліктері бар.

Технологияның кемшіліктері:

- Мобильді құрылғылардың әртүрлі мүмкіндіктері (жад параметрлері, Бейне ажыратымдылығы, батарея сыйымдылығы, жұмыс ұзақтығы).
- QR моделін қолданған кезде оқушының сабаққа деген зейінін тұрақты ұстау қиынырақ болады. Әлеуметтік желілерге көңіл аударуы мүмкін.
- Егер мұғалім оқушылардың жеке мобильді құрылғыларының техникалық сипаттамаларын білмесе, сабақты жоспарлауда бірқатар қиындықтар туындайды.
- Қалам мен қағазды пайдалануды қажет етпейді. Бірақ көп мөлшерде энергия пайдаланылады.

Технологияның артықшылықтары:

- Жеке мобильді құрылғылар оқу процесінде көмекші құрал болады.
- QR-код қолданғанда білім беру мекемесіне қосымша жабдық сатып алудың қажеті жоқ. Ата-аналардың өздері баласын техникалық оқыту құралдарымен қамтамасыз етеді.
- Оқушылар сабақ тапсырмаларын жеке мобильді құрылғылар арқылы шешеді (онлайн сөздік, Google карталары).
- Әрбір білім алушы өзіне ыңғайлы құрылғыны, желілік сервисті таңдайды.
- QR-код ақпаратпен жедел жұмыс істеуге және жұмыс нәтижелерін ұсынуға мүмкіндік береді.

QR кодтарының мүмкіндіктері шексіз. QR codes оқушылардың назарын аударудың және сабақты интерактивті етудің қызықты әдісі бола алады. QR-технологияларды пайдалану жаңашылдықты талап етеді.

Қолданылған әдебиеттер :

1. Самохина Н.В. Использование мобильных технологий при обучении английскому языку: развитие традиций и поиск новых методических моделей // Фундаментальные исследования. – 2014. – № 6-3. – С. 591-595;
URL: <http://www.fundamental-research.ru/ru/article/view?id=34208>
2. Электронные технологии в системе образования... [Электронный ресурс]. – <http://som.fio.ru/getblob.asp?id=10007856#Точ26155139>
3. Использование новых информационных технологий в преподавании английского языка в средней школе ...[Электронный ресурс]. – <http://portal.krsnet.ru/razdels/uchitelia/rmo/>
4. Яковлев А.И.: Информационно-коммуникационные технологии в образовании. ... [Электронный ресурс]. – <http://cor.edu.27.ru/>

Жумагова А.Е., информатика пәнінің оқытушысы

КММ “Саран техникалық колледжі”, Саран қаласы, Қарағанды облысы,

ЦИФРЛАНДЫРУ – БҮГІНГІ БІЛІМ БЕРУДЕГІ ЖАҢА БАҒЫТ ӘЛЕМДІК «ЦИФРЛЫҚ ҚАДАМДАР»

Қазіргі уақытта көптеген елдерде цифрландыру дамудың стратегиялық басымдығы болып табылады. Әлемдік экономиканың төрттен бір бөлігі цифрлық болмақжәне мемлекетке, бизнеске және қоғамға тиімді өзара әрекеттесуге мүмкіндік беретін экономиканы цифрландыру технологияларын енгізу ауқымды және динамикалық үдеріске айналып келеді. Әлемнің 15-тен астам елі цифрландырудың ұлттық бағдарламаларын іске асыруда: Дания, Норвегия, Ұлыбритания, Канада, Германия, Сауд Арабиясы, Үндістан, Ресей, Қытай, Оңтүстік Корея, Малайзия, Сингапур, Аустралия, Жаңа Зеландия және Қазақстан. Қытай өзінің «Интернет плюс» бағдарламасында цифрлық индустрияларды дәстүрлімен ықпалдастырады. Сингапур «Ақылды экономиканы» қалыптастырады, Канада Торонтода АКТ-хабар құрады. Ал, Оңтүстік Корея «Креативті экономика» бағдарламасында адами капиталды дамытуға, кәсіпкерлікке және АКТ жетістіктерін таратуға бағыт алады, ал Дания мемлекеттік секторды цифрландыруды көздейді. Көріп отырғанымыздай түрлі елдер цифрлық түрлендіру саласында алдына түрлі басымдықтар қояды. Біздің жағдайымызда "Цифрлық Қазақстан" бағдарламасында біз тұрақты экономикалық өсімге жету үшін цифрлық экожүйенің ілгерінді дамуын күтеміз.

Қазақстан цифрлық даму эволюциясында

Қазақстан «басынан» бастамайды, 90-шы жылдары үдемелі индустриялық инновациялық даму бойынша мемлекеттік бағдарлама іске қосылды, «Болашақ» халықаралық білім беру бағдарламасына бастамашы болды, 2005 жылы электронды үкіметті қалыптастыру жұмыстары басталды. Сондай-ақ, бүгінгі таңда Қазақстанда инновациялық экожүйенің бірқатар элементтері құрылды, «Алатау» ИТП» арнайы экономикалық аймағы, «Назарбаев университеті» жұмыс жасайды, Astana Hub халықаралық технопарк іске қосылды.

Қазақстан халқына Жолдауында Мемлекет басшысы цифрлық индустрияны дамыту басқа барлық салаларға серпінді қамтамасыз ететінін атап өтті. Осыған байланысты Елбасы цифрлық технологияларды қолданумен құрылатын жаңа индустрияларды дамыту бойынша міндетті алға қойды.

Мемлекеттік бағдарлама бес негізгі бағыт бойынша жүзеге асырылады:

1. Экономика салаларын цифрландыру - цифрлық технологияларды қолдану және енгізу арқылы Қазақстан экономикасының дәстүрлі секторларын түрлендіру;

2. Цифрлық мемлекетке көшу - қажеттіліктерді болжай отырып, қызмет көрсету тәсілдерін және мемлекеттің азаматтармен және бизнеспен өзара қарым-қатынасын түрлендіру;

3. Цифрлық Жібек жолын іске асыру - ел ішінде де, транзиттік әлеуетті іске асыру үшін де деректерді беру, сақтау және өңдеудің жоғары жылдамдықты және қауіпсіз инфрақұрылымын дамыту;

4. Адам капиталын дамыту - жасампаз қоғам құруды қамтитын өзгерістер;

5. Инновациялық экожүйені құру - бизнестің, ғылыми саланың және мемлекеттің тұрақты байланыстарымен технологиялық кәсіпкерлікті және инновацияларды дамыту үшін жағдай жасау.

Бүгінде халықтың компьютерлік (цифрлық) сауаттылық деңгейі 76,2%-ды құрайды - бұл жаман көрсеткіш емес. Алайда алға қойған мақсаттарға жету үшін оны тек сандық жағынан емес, сапалық тұрғысынан да жақсарту қажет. Осы мақсатта цифрлық экономикаға мамандарды даярлауда, бірінші кезекте, фактілер мен формулаларды жаттатқаннан көрі, ақпараттарды талдау және ойлаудың шығармашылық қабілетін дамыту дағдыларына басымдық беру керек. Индустрия мен білім беруді жақындастыру мақсатында техникалық және кәсіптік, жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беруді дамыту үшін:

1. Орта білім беру.

Қазіргі таңда ҚР БҒМ бірқатар бастамаларды енгізіп жатыр: Мәселен, 3-4 сыныптарда «Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар» пәні енгізілді, ол оқыту мен күнделікті өмірде тиімді пайдалану үшін заманауи ақпараттық технологиялармен жұмыс істеудің жалпы негізгі білімдерін қалыптастырады.

2. Техникалық және кәсіптік, жоғары, жоғары оқу орнынан кейінгі білім.

ҚР БҒМ деректері бойынша үш мамандық негізінде таңдалған мамандық бойынша АКТ-ны тәжірибеде қолданудың базалық білімін қалыптастыратын «Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар» пәні енгізілді. Сондай-ақ, деректерді сараптау, робот құрастыру, нанотехнологиялар, сондай-ақ, ВІМ технологияларын қолдану, жасанды зерде, заттар интернеті, блокчейн арқылы өнімдер шығаратын жоғары білікті әзірлеушілер секілді жаңа сұранысқа ие мамандықтар бойынша кәсіби стандарттарға және еңбек нарығына қойылатын талаптарға негізделген білім беру бағдарламаларын жаңартуға арналған іс-шаралар жоспарланып отыр.

Жаңа ақпараттық технологиялар – білім беру ісінде ақпараттарды даярлап, оны білім алушыға беру үрдісі. Бұл үрдісті іске асырудың негізі компьютер болып табылады. Компьютер – мұғалімнің басты көмекшісі. Ең біріншіден, ол мұғалімнің еңбегін жетілдіреді. Көптеген материалдарды, дайын сабақтарды реттеп сақтауға мүмкіндік береді. Екіншіден, компьютердің арқасында мұғалім әр сабаққа оқушылардың ерекшелігіне қарай және сабақтың мақсатымен міндетін ескере отырып, әртүрлі кестелер, материалдар дайындай алады. Үшіншіден, сабақтың формаларын түрлендіре алады, яғни көрнекілік, әдістемелік, аудио және бейнематериалдар қолдана алады. Мұндай жұмыс сабақтың әр кезеңінде іске асырылады. Сонымен бірге, ақпараттық коммуникативтік технология сабаққа дайындалуда қосымша ақпаратты іздеуді кеңейтеді. Интернеттің іздеу жүйесі арқылы қызықты мәліметтер, көрнекіліктер таба аламыз. Сол жағынан да сабаққа дайындалу барысында әдістемелік көмек береді. Компьютер арқылы тұсаукесер сабақтарын, компьютерлік формадағы бақылау сабақтарын дайындауға болады. Сондай-ақ Classroom.tools және learning.apps цифрлық ресурстарын қолдану арқылы сабақ беру.

Сонда, оқу-жүйесінде ақпараттық-цифрлық технологияларды қолдану мынадай нәтижелерге қол жеткізеді:

- оқушылар электронды оқулықтармен және интернет желісімен жұмыс істей алады;
- оқушының білімі қысқа мерзімде және кез келген уақытта бағаланады;
- орындаған жұмыстарының қателерін бірден көруге мүмкіншілік тудырады;
- интерактивті тақтаны еркін қолданады;
- ақпараттық мәдениетін дамытады;
- сабақта уақыт та үнемделеді;

- оқушылардың коммуникативтік қабілеттері дамиды;
- зерттеу дағдылары дамиды;
- оқушылардың пәнге деген қызығушылықтары артады;
- әрбір оқушының шығармашылық мүмкіндігі ашылады.

Цифрлық нәтижелер

Алдын ала бағалау бойынша, 2025 жылға қарай Қазақстан экономикасын цифрландырудан келетін тікелей пайда - қосымша 1,7 - 2,2 трлн теңгені құрайды. Осылайша 2025 жылға қарай жеке инвестицияларды ескере отырып, инвестициялардың жалпы көлеміне инвестициялардан 4,8 - 6,4 есе қайтарымды қамтамасыз етеді. Цифрландыру экономикалық тиімділік пен бәсекеге қабілеттілікті арттырудан басқа, әлеуметтік салаларға да оң әсерін береді. Білім беру, денсаулық сақтау және инвестициялық ортада сапалы даму нәтижесі күтіледі.

Библиографиялық тізім:

1. «Цифрлы Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2017 жылғы 12 желтоқсандағы №827 қаулысымен
2. Дронов В- Macromedia Flash Professional 8 Графика и анимация БХБ Петербург-2006
3. «Цифрлы Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2017 жылғы 12 желтоқсандағы №827 қаулысымен ӘП
4. Садуов Ш.Р. Ақпараттық технология. Алматы, 2009. 226 б.

Сарсенбаева С.К., информатика пәні оқытушысы, магистр.
Ақтөбе гуманитарлық колледжі, Ақтөбе қ.

ЦИФРЛАНДЫРУ - БҮГІНГІ БІЛІМ БЕРУДЕГІ ЖАҢА БАҒЫТ

XXI ғасыр – бұл ақпараттық қоғам дәуірі, технологиялық мәдениет дәуірі, айналадағы дүниеге, адамның денсаулығына, кәсіби мәдениеттілігіне мұқият қарайтын дәуір. Бүгінгі күні ақпараттық технологияларды меңгеру – заман талабы. Бұлай дейтін себебіміз – XXI ғасырдың «ақпараттық технология ғасыры» деп аталуында. Ақпараттандыру дегеніміз – ғылыми техникалық прогресс жетістіктерінің күнделікті тұрмысқа ауқымды енуінің нәтижесі, яғни адам өміріне іс-әрекеттік интеллектуалды түрлерінің жан-жақты әсер етуі мен рөлінің жоғарлауына байланысты.

Цифрлы технология біздің өмірімізге тәуелсіздігіміздің бастапқы жылдары-ақ енгізіле бастады. Ең алдымен, мектептерді жаппай компьютерлендіру қолға алынды. Компьютерлер кеңседе де, үйде де негізгі ақпараттық құрал ретінде пайдаланыла бастады, ақпаратпен орындалатын кез келген жұмыс компьютер көмегімен жүзеге асырылатын болды. Ақпаратты сақтауда, тасымалдау да жолға қойылды.

Цифрлық технологиялар көптеген елдердің экономикасын дамытуда маңызды рөлге ие. Уақыт ағымына қарай көш түзеген елімізде білім саласында тың өзгерістер орнауда. Қазіргі заманды әртүрлі техникалық құралдарды пайдаланусыз, жаңа технологиясыз елестету мүмкін емес. Білім сапасын жоғары сапалық деңгейге көтеру әр мұғалімнің біліктілігімен қоса ақпараттық ортада жұмыс істей білу сауаттылығы да аса маңызды болып отыр. Жаңа ақпараттық технология құралдарын сабақтарда пайдалану, шәкірттердің шығармашылық, интеллектуалдық қабілетінің дамуына, өз білімін өмірде пайдалана білу дағдыларының қалыптасуына әкеледі. Компьютерлік техниканың дидактикалық мүмкіндіктерін педагогикалық мақсаттарға қолдану, білім мазмұнын анықтауда, оқыту формалары мен әдістерін жетілдіруде жақсы әсерін тигізеді.

Компьютермен жұмыс жасату шәкірттердің дүниетанымын қалыптастырады, өз әрекетін саналы түрде жоспарлайды, құбылыстарға модельдер құра біледі.

XXI ғасырда білімгерлердің жанын рухани жағынан кемелдендіріп, қызығушылығын арттыратын ақпараттық техникалық құралдар екені бәрімізге белгілі. Сондықтан барша

оқытушыларға ортақ міндет – заман ағымына ілесе алатын жаңа тұлғаны тәрбиелеу болып табылады. Ұлы педагог Ушинский «Бала балқытылған алтын, оны қандай қалыпқа салып құям десе де оқытушының қолында» дегені, шәкіртті тәрбиелеп оқытуда, әр оқытушының шеберлігі мен әдіс-тәсіліне қойылатын көрсеткіші деп білемін. Ал, ақпараттық технологияларды пайдалану арқылы білім беру оң нәтижесін беріп отыр. Білім саласы - күрделі процесс. Үнемі дамуды, жаңаша деңгейді талап етеді. Өйткені бүгінгі білім алып жатқан білімгерлер, ертеңгі мамандар. Шәкірттерімізді заманауи қоғамға ілесе алатындай етіп цифрландырудың игілігін пайдаланудамыз.

Теориялық ақпараттық технологиямен қаруланған жастар еңбек майданында еркін көсілетініне сенім мол. Дүние жүзінен келетін байланыс нәрімен, түрлі елдерде болып жатқан жаңалықтармен танысуға мүмкіндік бар. Ақпараттар ағымынан қалыспауда интернет, электрондық пошта құралдарын пайдалануға болатыны белгілі. Сондықтан білім беруді ақпараттандырудың тағы бір басты бағыттарының бірі оқушылардың интернет жүйесінде жұмыс істей білуіне жағдай жасалуда. Интернет жүйесінде жұмыс істеу оқушыларымызға әлемдік білім мен ғылым жетістігінен хабардар болып, оны игеруіне шексіз мүмкіндіктер ашады. Интернетті пайдалану арқылы оқушылар өздеріне керекті мәліметтер алу арқылы білімін жетілдіре түсетіні сөзсіз. Заман ағымына қарай күнделікті сабаққа видео, аудио қондырғылары мен интерактивті тақтаны, компьютерлік желіні қолдану айтарлықтай нәтижелер беруде.

Қазіргі заман талабы бойынша білім беруді ақпараттандырудың негізгі талаптарының бірі – оқу үрдісіне электронды оқулықтарды енгізу. Өйткені, бүгінгі таңдағы білім беру саласында тек мұғалімнің айтқандарын орындау немесе оқулықты пайдалану заман талабын қанағаттандырмайды. Сондықтан қазіргі ақпараттандыру қоғамында электронды оқулықтарды пайдаланбай алға жылжу мүмкін емес.

Кез-келген сабақта электрондық оқулықты пайдалану оқушылардың танымдық белсенділіктерін арттырып қана қоймай, логикалық ойлау жүйесін қалыптастыруға, шығармашылық пен еңбек етуіне жағдай жасайды. Дәстүрлі оқулықты оның электрондық нұсқасына оңай ауыстыруға болады. Бұл нұсқаның жетістігі - оны компьютер жадында сақтау мүмкіндігі, оны компьютерлік желілер арқылы тарату болып табылады. Елбасының «Болашақта ұлттың табысты болуы оның табиғи байлығымен емес, адамдарының бәсекелік қабілетімен айқындалады. Сондықтан әрбір қазақстандық, сол арқылы тұтас ұлт ХХІ ғасырға лайықты қасиеттерге ие болуы керек» деген сөзін басты назарға алып, елімізде «Цифрлы Қазақстан» жобасы қолға алынды.

Осы «Цифрлы Қазақстан» жобасының аясында еліміздің барлық мектептері «Bilim media group», Kundelik.kz бағдарламасын пайдаланады. «Bilim media group» компаниясының қазақ, орыс, ағылшын тілінде оқыту платформасы, оқушыларды ҰБТ-ға дайындайтын оқыту кешені, бастауыш мектеп курсы, өздік оқуға арналған бейнефильмдер білім беру порталын пайдалану мұғалімдер үшін өте тиімді оқытуды жүзеге асыруға көметеседі. «Kundelik.kz» жүйесі қағаз бастылықтан арылтып, жұмысымызды бір жүйеге келтіреді. Алғаш қолдана бастағанда күдікпен қарағанымыз да рас.

Алайда Kundelik.kz жобасын іске асыру нәтижесінде мынадай жетістіктерге қол жеткізілді: Мемлекет үшін: – білім саласындағы жаңа басқару әдістерінің пайда болуы; – бюджет қаражатын пайдаланудың тиімділігін арттыру; – білім беру саласының қолжетімділігін, сапасын арттыру. Ата-аналар үшін: – ата-анасының баланың оқу процесіне қатысуы; – баланың жетістіктері туралы қашықтықтан хабардар ету арқылы ата-аналарға тиімді жағдай жасалуы. Мұғалімдер мен мектеп әкімшілігі үшін: – оқушылардың үлгерім журналдары мен күнделіктерін тұрақты электронды түрдегі жүргізуге көшу; – білім беру ұйымында білім беру қызметін бақылаудың жаңа құралдарының пайда болуы. Оқушылар үшін: – Ауыл мен қала оқушыларына сапалы білімге тең қол жеткізу; – білім беру ресурстары мен технологияларына тең қол жеткізу; – коммуникативті және кәсіби құзыреттілікті дамыту. Kundelik.kz жобасы мұғалімдерге артылар күшті жеңілдетті. Мысалы, тоқсандық баға шығарар кезде автоматты түрде қорытынды бағалар шығып тұрады. Әр баланың бағасы процент арқылы көрініп тұрады. Оны мұғалім де, ата-ана да, оқушының өзі де көріп отырады.

Осы арқылы оқушы сабағын дұрыстауға тырысады. Мұғалім ескертпей-ақ, ол өз үлгерімін жақсартуды өзі қолға алады. Бұның өзі мұғалім үшін көмек әрі қуаныш. Жалпы, мұның бәрі халықтың бақуатты өмір сүруі үшін жасалып жатқан шаралар екенін түсінуіміз қажет. Тұрғындардың әл-ауқаты артып, еңсесі тік көтерілгенде ғана Қазақстан дамыған өркениетті елдердің қатарына, яғни алдыңғы «отыздыққа» қосыла алады. Алдағы кезде замана көшінен қалғысы келмеген әрбір азамат, мамандар, ғалымдар, студенттер мен оқушылар ұялы байланыс, телекоммуникация, сандық ТВ, кеңжолқты интернет, ақпараттық технологиялар, Е-үкімет, Е-сауда, интерактивті жарнама және әлеуметтік медиа саласындағы өзекті тақырыптардан тыс қалуына болмайды.

Қорытындылай айтқанда, «Цифрлы Қазақстан» жобасының басты мақсаты – қазақстандықтардың өмір сапасын арттыру әрі ұлттық экономиканы көтеру. Құжатты жүзеге асыру шеңберінде 2020 жылға дейін интернет қолданушылардың санын 80 пайызға дейін арттыру, тұрғындардың 95 пайызын цифрлық хабар таратумен қамту, азаматтардың цифрлық сауаттылығын 80 пайызға дейін арттыру көзделуде».

Бізге технологияларды тек импорттап қана қоймай, оларды барынша дамыта түсу қажет. Бір орында тұралап қалуға болмайды. Бізге бірлесе әрекет ету керек. Жаңашылдықты қолданып қана қоймай оны тиімді пайдалану арқылы біз бәсекелестікті арттыра аламыз. Жастарды осы салаға мамандандырып, бағыттаптын болсақ, әлемдік нарыққа кіруге мүмкіндік туатыны анық. Бұл – заман талабы. Сондықтан Елбасының «Цифрлық Қазақстан» идеясын толық қолдаймын.

Пайдаланған едебиеттер:

1. Садуов Ш.Р. Ақпараттық технология. Алматы, 2009. [226 бет].
2. Досалы Ш.К. Жаңа ақпараттық технологиялар. Монография. – Алматы: Қазақстан, 2007. [184-бет].
3. Кемалова Н.Г. Электронды оқулықтар. Астана: Фолиант, 2008. [268-бет].
4. «Айқын» газетінде жарық көрген «Цифрлық Қазақстан»: ел экономикасына жаңа серпін береді» атты мақала.

Изтлеуова Г.К., информатика пәні оқытушысы, магистр.
Ақтөбе гуманитарлық колледжі, Ақтөбе қ.

ЦИФРЛЫҚ ҚАЗАҚСТАН

Соңғы кезде жиі айтылып жүрген цифрлық дегеніміз не? Алдымен осыған тоқталайық. Елімізде жаңа технологияны жетік меңгере түсу үшін «Цифрлы Қазақстан» бағдарламасы қабылданды. Ол 4 бағыт бойынша жүзеге асырылады. Бірінші бағыт – ауылаймақты кең жолақты интернетпен қамтамасыз етіп, Қазақстанның транзиттік әлеуетін арттыру. Екінші бағыт – көлік және логистика, денсаулық сақтау, білім беру, ауыл шаруашылығы және электронды сауда экономиканың салаларына цифрлы технологияны ендіру. Үшіншісі – мемлекеттік органдар жұмысының сапасын арттыру және төртінші бағыт – IT-мамандарды даярлау. Қарап отырсақ, бұл жұмыстардың барлығы атқарылып жатыр. Интернет желісі қолжетімді болу үшін облыс, аудан орталықтарынан бөлек, шалғайдағы ауылдарға да қолайлы жағдай жасалуда. Мұның барлығы санды технологияны ендіру үшін жасалған қадамдар болатын. Айналасы бірнеше жылдың ішінде қазақстандықтар неше түрлі ұялы телефондарды ұстады. Жыл өткен сайын олардың функциялары өзгеріп, мүмкіндіктері де арта түсті. Алғашқыда тек байланыс құралдары үшін қолданылған қолақпандай телефондар бірте-бірте айфон, айпад, смартфондарға ауысты. Бүгінде ұялы телефоныңыз тек байланыс құралы ғана емес, сонымен қатар, интернет желісіне еркін қосылатын компьютер іспетті. Адамдар ұялы телефондарына сан алуан әлеуметтік желілерді жүктеп, қоғамда орын алған оқиғаларға байланысты ой-пікірлерін білдіретін болды. Ал біздің бүгінгі күндегі негізгі басты мақсатымыз АКТ-ны жетік меңгеру және оқушыларға меңгерту. АКТ-ны қолдану мұғалімге

де оқушыға да қолайлы. Сол кезде ғана сабақта теория мен практиканы ұштастыра аламыз. Тәжірибелік жұмыс жасау барысында бала теориялық білімін шыңдайды. Конфуций: «Маған айтып берсең - ұмытып қаламын, көрсетсең – есте сақтаймын, өзіме жасатсаң – үйренемін» деген. Мектеп қабырғасында кез келген пәнінде АКТ-ны жүйелі қолдану - пәнді оқытуда оқушыға дүниенің заңдарын терең меңгертіп қана қоймайды, оның логикалық ойын дамытып, эмоциясына, сезіміне қозғау салады. Оқушы ешкімнің көмегінсіз өз бетінше ойланып, шешім қабылдауға дағдыланады. Егеменді еліміздің ең басты мақсаты өркениетті елдер қатарына көтерілу болса, ол өркениетке жетуде жан – жақты дамыған, рухани бай тұлғаның алатын орны ерекше. Қазіргі білім берудің басты мақсаты да жан – жақты дамыған, рухани бай жеке тұлға қалыптастыру болып табылады. Сондықтан заман талабына сай оқыту үрдісін жетілдіре отырып, қоғам сұранысына сай жеке тұлға қалыптастыру мәселесі бойынша оқушыларға ақпараттық - коммуникациялық технологияларды сабақта көптеп қолдану тиімділігі артып отыр. Адамның үнемі ізденіске, жаңалыққа ұмтылуы ол физиологиялық құбылыс. Ақпараттық - коммуникациялық технологиялар дегеніміз не? «Білім берудегі АКТ» ұғымы «оқытудың жаңа ақпараттық технологиялары», «қазіргі ақпараттық оқыту технологиялары», «компьютерлік оқыту технологиялары» және т.б., тіркестермен тығыз байланысты. Ақпараттық –коммуникациялық технология электрондық есептеуіш техникасымен жұмыс істеуге, оқу барысында компьютерді пайдалануға, модельдеуге, электрондық оқулықтарды, интерактивті тақтаны қолдануға, интернетте жұмыс істеуге, компьютерлік оқыту бағдарламаларына негізделеді. Қазіргі білім беру жүйесінің мақсаты - бәсекеге қабілетті маман дайындау. Ізденімпаз мұғалімнің шығармашылығындағы ерекше түс - оның сабақты түрлендіріп, тұлғаның жүрегіне жол таба білуі. Ұстаз атана білу, оны қадір тұту, қастерлеу, арындай таза ұстау - әр мұғалімнің борышы. Ол өз кәсібін, өз тәнін, барлық шәкіртін, мектебін шексіз сүйетін адам. Өзгермелі қоғамдағы жаңа формация мұғалімі – педагогикалық құралдардың барлығын меңгерген, тұрақты өзін - өзі жетілдіруге талпынған, рухани дамыған, толысқан шығармашыл тұлға құзыреті. Осы қойылаған талаптарға біздің мектептің мұғалімдері бәсекеге қабілеттілігі, білім беру сапасы жоғары, кәсіби шеберлігі, әдістемелік жұмыстағы шеберлігі сай келеді деп ойлаймын. Әрбір ұстаздың алдына келген бала да әр түрлі ойлау қабілетінде болады, мысалы кейбірі шапшаң ойлап, тез жұмыс істесе, кейбірі тақырыпты баяу қабылдап, оған тапсырманы қайтадан қарап шығу тиімді болып табылады. Осы орайда интернет желілерін пайдаланып, соның ішінде қазіргі мұғалімдерге қолжетімді BilimLand сайтынан көптеген видеосабақтар көрсету арқылы оқушыларды қызықтырып, сабақты қызықты өткізуге зор мүмкіндіктер туғызады. Сонымен қатар оқушыларымыз да заманауи АКТ құралдарымен жұмыс істейді. АКТ оқушыларды ұқыптылыққа, нақтылыққа, берілген тапсырмалардың нәтижелі орындалуына, өзінің жеке іс - әрекетін дұрыс жоспарлауға, дұрыс шешім қабылдай алуға тербиелейді. Компьютерлік технологияны пайдалана отырып дарынды, орташа және үлгерімі төмен оқушыға сабақты ойдағыдай меңгеруіне мүмкіндік туғызады. Мұғалімдеріміз кәсіби шеберліктерін ұштастыра отырып, мектепшілік аудандық, облыстық онлайн олимпиадаларына, іштей және сырттай байқауларға қатысып алғыс хат және дипломдармен марапатталуда. КіО мұғалімдерге арналған республикалық қашықтық олимпиадасына химия пәнінің мұғалімі жас маман Меруерт Алпысқызы қатысып, аудан бойынша жеңілісі І орын иеленсе, NiO ұлттық интернет олимпиадасына, Өрлеу біліктілікті арттыру ұлттық орталығының интернет конкурстарына көптеген мұғалімдеріміз қатысып, жүлделі орындар иеленуде. Сонымен қатар, мұғалімдерге арналған infourok.kz, korilurokov.kz т.б. көптеген сайттарға материалдар салып, дипломдармен, сертификаттармен марапатталуда. Оқушыларымыз да мұндай қашықтық олимпиадалардан тыс қалып көрген емес. BSPRESS, intelurokov, iKanat, NiO қашықтық олимпиадасына қатысып диплом, сертификаттармен марапатталуда. Сондай-ақ видео мен презентацияларды демонстрациялау оқу құралы ретінде қиялды, абстрактілі ойлауды, оқытылатын оқу материалына және пәнге қызығушылықты арттырады. Презентациялар бір жағынан оқушыларға жаңа материалды (иллюстрация, фотосуреттер, бейнелік, дидактикалық материалдар, т. с. с.) көрнекті түрде көрсету құралы болса, екінші жағынан, мұғалімдерге осы материалдарды және оны қолдану арқылы сабақты меңгерту процесін жеңілдетеді. Видео -

сабақтар педагогикалық технологияның алға басқан тағы бір қадамы. Оқушылардың ақпаратты теледидар, компьютер және т. б. техникалық құралдардың көмегімен жақсы қабылдайтынын жақсы білеміз. Білім беру үрдісінде жаңа ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану мәселесі өзекті мәселелердің қатарынан орын алуда. Шетел тілін оқытудың мақсаты субъектінің мәдениетаралық қарым-қатынас біліктілігін қалыптастыру десек, онда сол шетел тілін оқытуда жаңа ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану шетел тілін оқытудың мақсатынан туындап отырған қажеттілік болмақ.

Пайдаланған әдебиеттер:

1. egemen.kz сайты
2. bilimainasy.kz сайты
3. aikyn.kz сайты

Муравьева С.А.

ГКП на ПХВ «Высший колледж транспорта и коммуникаций»г. Нур-Султан

Muravyeva S.A.

GKP on REM "Higher College of Transport and Communications" Nur-Sultan City,

luskazah@mail.ru

**ИСПОЛЬЗОВАНИЕ
ЦИФРОВЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ РЕСУРСОВ
В СИСТЕМЕ ТИПО**

***Аннотация:** В статье описывается роль цифрового учебного пособия при стандартной и дистанционном обучении. Рассмотрены основные аспекты цифрового учебного пособия, этапы использования в учебном процессе.*

***Ключевые слова:** цифровое учебное пособие, подготовка квалифицированных кадров, практическое обучение, интеграция теории и практики, информационная технология*

**USE OF DIGITAL EDUCATIONAL RESOURCES
IN THE TVE SYSTEM**

***Abstract.:** The article describes the role of the tutorial in standard and distance learning. The main aspects of the textbook, the stages of use in the educational process are considered*

***Key words:** digital textbook, training of qualified personnel, hands-on training, theory integration, information technology*

Теория без практики мертва, а практика без теории глупа!

Б. Пастернак

В настоящее время в различные сферы деятельности человека внедряются инновации, в результате чего происходит эволюция образовательной индустрии, что ориентирует людей на новое развитие, совершенствование своих знаний, умений, навыков, компетенций, овладение новыми видами деятельности. Особенно заметной тенденцией в развитии сферы образования на сегодняшний день, в период пандемии, стало использования цифровых технологий в учебном процессе колледжей. Происходит ротация в системе образования, то есть переход от «старой школы» к «новой школе», которая поспособствовала развитию цифрового образования.

Процесс цифровизации, осуществляется как в нашей стране, так и за рубежом, и заставляет с новых позиций рассматривать методы и средства обучения, побуждает преподавателей подбирать новые способы подачи материала, проводить контроль успеваемости и выполнения самостоятельной работы студентов[1]. Идет быстрое нарастание объема информации, и студент как объект исследования, должен не только обладать определённой базой знаний, но и смог бы в дальнейшем самостоятельно пополнять ее, совершенствуя свое профессиональное мастерство, поэтому необходимо внедрение в

образовательный процесс смешанного обучения, основанного на книжном и цифровом изучении материала [2].

Цифровизация стала рычагом для использования в учебном процессе при дистанционном обучении информационных, цифровых ресурсов: онлайн курс, онлайн экзаменов, мультимедиа, обучающие и контролирующие системы, видео- и аудиозаписи, электронные библиотеки вместе с традиционными учебниками и **методическими пособиями** создают уникальную среду обучения, доступного широкой аудитории [1].

Возникла необходимость в создании цифровых учебников – это электронный учебный курс, в котором информация по дисциплине представлена в виде текста, рисунков, видео, аудио, анимации и других графических средств. Развитая система связей и поиска позволяет мгновенно переходить от одного раздела или фрагмента учебника к другому.

В настоящее время актуальным являются направление в развитии педагогических технологий, это написание цифровых учебных пособий, нацеленных на помощь преподавателю и студенту в образовательном процессе.

Актуальность статьи заключается в том, что одним из критериев повышения качества знаний, является создание авторских цифровых учебных пособий, позволяющих привнести в процесс обучения некоторую свободу, и стратегию выбора изучения материала студентом.

Цель состоит в определении роли ЦУП (цифровых учебных пособий) при стандартном и дистанционном обучении.

Для выполнения данной цели требуются пересмотр некоторых положений теории и практики организации самостоятельной работы студентов и ее оптимизация на основе использования ЦУП.

Самостоятельная работа является важнейшей формой обучения, обязательным компонентом учебной, учебно-исследовательской и научно-исследовательской деятельности студентов. Ее эффективность в значительной степени определяет качество профессиональной подготовки будущего специалиста.

Самостоятельная деятельность студента, базируется на трех видах деятельности студента:

- деятельности по усвоению понятий, теорий, закономерностей или применению готовой информации в знакомых ситуациях обучения;
- деятельности, целью которой является определение возможных модификаций действия усвоенных закономерностей в измененных условиях ситуации обучения;
- деятельности, направленной на самостоятельное открытие закономерностей.

Особенно одним из важных компонентов учебного процесса в системе дистанционного обучения, является блок материалов, который представляет собой единый комплекс информации, расположенный в ЦУП.

Рассматриваемое цифровое учебное пособие «Релейная защита и автоматика» разработано по актуализированным типовым учебным планам и программам для системы технического и профессионального, послесреднего образования на основании приказа №553 МОН РК и включает в себя все компоненты цифровизации необходимые для проведения комплексных занятий, обеспечивающих полное усвоение курса.

Структура учебного пособия состоит из трех разделов соответствующих программе дисциплины.

В цифровое учебное пособие «Релейная защита и автоматика», входят учебные материалы, как для стандартного обучения, так и для дистанционного обучения, разделено на независимые темы-разделы, каждый из которых дает целостное представление об определенной тематической области, что способствует индивидуализации процесса обучения, т. е. студент может выбрать из вариантов обучения: изучение полного курса по предмету или изучение только конкретных тем.

При выборе первого варианта студент по мере освоения материала переходит на следующий раздел.

Каждый раздел и подразделы содержат:

- наименование темы;
- учебные вопросы и их нормативную трудоемкость;
- цели уроков;
- методические указания о порядке и последовательности изучения темы модуля;
- используемые учебные материалы;
- упражнения и тесты для самопроверки, а также ссылки на правильные ответы, чтобы обучающиеся могли проверить свое понимание учебного материала и управлять своим обучением;
- упражнения и тесты для итогового контроля.

Курс рассчитан на определенный срок изучения, в зависимости от его трудоемкости.

Последним этапом работы с цифровым учебным пособием является контрольное тестирование.

Таким образом, построенное дистанционное обучение представляет педагогическую технологию, целиком построенную на использовании информационных и цифровых технологиях.

Так же хочется еще добавить, что внедрение в образовательный процесс разработанных цифровых учебных пособий по дисциплинам, позволяет активизировать учебную деятельность и повысить результативность процесса обучения в целом, способствует развитию самостоятельной поисковой и исследовательской деятельности студентов, повышению их познавательного интереса.

Преимущества авторских цифровых учебных пособий перед традиционной учебной литературой состоят в том, что они:

- создают условия для самообразования, обучаемого с возможностью выбора места и времени работы, а также темпа обучения;
- позволяют в большей степени индивидуализировать обучение;
- дают возможность работать с моделями изучаемых объектов и процессов.

Вывод:

Из всего вышесказанного можно заключить, что цифровые учебные пособия в настоящее время являются актуальным направлением в развитии педагогических технологий, нацеленных на помощь преподавателю и студенту в образовательном процессе.

Использование цифровизации в образовании заключается в том, что она сочетается с аспектами: аудиторного обучения и методами онлайн-обучения. То есть методологической основой является соединение в одном цифровом пособии теоретического материала с выработкой профессиональных компетенций при выполнении лабораторных и практических работ, и самоконтроль знаний, что стимулирует познавательную активность студентов в освоении большого, технически сложного, материала.

В данном случае смешанное обучение дает твердый фундамент знаний студентам. Цифровизация в образовании также оказалась правильным методом экономии ресурсов, например онлайн-экзаменационные платформы.

Список литературы

1. Буриев К. С. Роль дистанционного обучения в современном образовании / К. С. Буриев. — Текст: непосредственный // Образование и воспитание. — 2016. — № 4 (9). — С. 4-6.

2. Вымятнин В.М., Демкин В.П., Можаяева Г.В., Руденко Т.В. Авторский мультимедийный учебник как основа дистанционного обучения // Новые информационные технологии в университетском образовании: Материалы международной научно-методической конференции. – Новосибирск, 1998.

3. Кандалова Г.А., Майорова Ю.А. Роль электронных учебных пособий в организации самостоятельной работы студентов при модульном подходе в обучении грамматике // Самарский государственный технический университет. – Самара, 2016.

Кененбаева Р.К.

ШЖҚ «Түркістан жоғары медицина колледжі» МКК

IT бөлімінің меңгерушісі, информатика пәнінің оқытушысы

Jan_rai_82@mail.ru

ЦИФРЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯ – БІЛІМ САЛАСЫНДА

*«Адамзат үшін ХХІ ғасыр – жаңа технологиялар ғасыры болмақ,
ал осы жаңа технологияларды жүзеге асырып, өмірге енгізу,
игеру және жетілдіру – бүгінгі жас ұрпақ, сіздердің еншілеріңіз...
Ал жас ұрпақтың тағдыры – ұстаздардың қолында»
(Н.Ә.Назарбаев)*

Елбасының «Қазақстанның Үшінші жаңғыруы: жаһандық бәсекеге қабілеттілік» атты Жолдауында цифрлы технологияны қолдану арқылы құрылатын жаңа индустрияларды өркендетуге тиіс екеніміз айтылған. Сондай-ақ, 3D-принтинг, онлайн-сауда, мобильді банкинг, цифрлы қызмет көрсету секілді денсаулық сақтау, білім беру ісінде қолданылатын және басқа да перспективалы салаларды дамыту керектігі анық айтылған болатын. Сондықтан ең алдымен, цифрлық сауаттылық дегеніміз не? Цифрландыру технология бізге не береді? Осыған тоқталып өтсек.

Цифрлық сауаттылық - бұл адам өмірінің барлық салаларында цифрлық технологияларды сенімді, тиімді қолдануға дайындығы және қабілеті. Осы технологияны қолдану арқылы халықтың өмір сапасын арттыруға жол ашып отыр. Қарапайым тілмен айтқанда, бұл – адамның күнделікті өмірде және жұмыста ақпараттық технологияларды қолдана білуі. Цифрландыру технологиялары дегеніміз – бұл бұрын-соңды адамзат бастан кешпеген ғажайып әлемнің жаңа құралдары. Яғни, қазіргі таңда бұл технологиялар жасақталу үстінде. Олар қазірдің өзінде біз тамсанып айта беретін ақпараттық технологиялардың өзін жолда қалдыра бастады.

Осы мақсатқа қол жеткізу "Цифрлық Қазақстан" мемлекеттік бағдарламасында көрсетілгендей дамудың екі бағыты бойынша жүруді білдіреді:

"Қазіргі экономиканы цифрландыру" - нақты сектордағы нақты жобалардан тұратын прагматикалық бастауды қамтамасыз ету, экономиканың қазіргі салаларын, мемлекеттік құрылымдарды цифрландыру және оларды технологиялық қайта жабдықтау жобаларын іске қосу және цифрлық инфрақұрылымды дамыту.

"Болашақтың цифрлық индустриясын құру" - адами капиталды дамыту деңгейін көтеру, инновациялық даму институттарын құру және жалпы алғанда, цифрлық экожүйені қарқынды дамыту есебінен ұзақ мерзімді орнықтылықты қамтамасыз ету, елдің цифрлық трансформациялауды іске қосу.

2018-2022 жылдар кезеңінде іске асырылатын Бағдарлама еліміздің флагмандық салаларын технологиялық жаңғыртуға қосымша серпін беруді қамтамасыз етеді және еңбек өнімділігінің ауқымды және ұзақ мерзімді өсуіне жағдай жасайды.

Бағдарламаны іске асырудың бес негізгі бағыты:

1. "Экономика салаларын цифрландыру" - еңбек өнімділігін арттыруға және капиталдандырудың өсуіне алып келетін озық технологиялар мен мүмкіндіктерді пайдалана отырып, Қазақстан Республикасы экономикасының дәстүрлі салаларын түрлендіру бағыты.

2. "Цифрлық мемлекетке көшу" - қажеттіліктерін күні бұрын біліп халық пен бизнеске қызмет көрсету инфрақұрылымы ретінде мемлекеттің функцияларын түрлендіру бағыты.

3. "Цифрлық Жібек жолын іске асыру" - ішкі контур үшін де, Қазақстан Республикасының транзиттік әлеуетін іске асыру үшін деректерді берудің, сақтаудың және өңдеудің жылдамдығы жоғары және қорғалған инфрақұрылымын дамыту бағыты.

4. "Адами капиталды дамыту" - жаңа жағдайға - білім экономикасына көшуді қамтамасыз ету үшін креативті қоғам деп аталатын түрлендіру бағыты.

5. "Инновациялық экожүйені құру" - бизнес, ғылыми сала және мемлекет арасындағы орнықты көлденең байланыстармен технологиялық кәсіпкерлік пен инновацияны дамыту үшін жағдай жасау бағыты. Мемлекет инновацияларды өндіріске шығаруға, бейімдеуге және енгізуге қабілетті экожүйе катализаторы ретінде әрекет етеді.

Нақтырақ тоқталатын болсақ қазіргі қарым-қатынас, онлайн төлемдер, электрондық қызметтер – осының барлығы заманауи адамның күнделікті істерінің бір бөлігі болып табылады. "ЦифрлықҚазақстан" мемлекеттікбағдарламасынқабылдайотырып, қазақстандықтардыңөмірінеқарқындыенгенцифрландыруэкономиканыңжаңамоделінжасайды, онда тек базалықсалалар мен бизнес қана емес, соныменқатарқоғамныңбүкілөмірі де цифрланған.

Мысалы, eGov.kz электрондық үкімет порталы азаматтардың мемлекеттік қызметтерге жылдам қол жеткізуі үшін жұмыс істейді. Бұл – өтініштер беру, анықтамалар алу, лицензиялар алу, есепке қою, тіркеу және басқа да операциялар сияқты қызметтер мен сервистер. Мемлекеттік органдар, сондай-ақ басқа да көптеген ұйымдар, мысалы, банктер мен почта, қағаз құжат айналымынан құтыла отырып, өз жұмысын электрондық форматқа ауыстырды.

Сонымен қатар ең үлкен өзгеріс білім саласында болып отыр. Қазақстан Республикасының Президенті Қасым-Жомарт Тоқаев 2020 жылдың 16-наурызынан бастап Қазақстан Республикасы халқының қауіпсіздігін қамтамасыз ету мақсатында елімізде төтенше жағдай енгізген болатын. Осыған байланысты еліміздегі барлық мектеп, колледж, университет және т.б. білім беру мекемелері қашықтықтан білім алуда.

Қашықтықтан оқыту - бұл оқытушы мен білім алушы ақпараттық технологиялардың көмегімен ара қашықтықты сақтай отырып білім алу түрі. Қашықтықтан оқыту кезінде білім алушы арнайы әзірленген бағдарлама бойынша білім алады, вебинарлардың жазбаларын қарайды, тапсырмаларды орындайды, оқытушыдан онлайн-чатта кеңес алады және өз жұмысын тексеруге белгіленген мезгілдерге сай ұсынып отырады.

Қашықтықтан білім беру технологиялары келесі түрлерді қамтиды: бейне-сабақ, онлайн-сабақ, мультимедиа- сабақ, телевизиялық- сабақ, электрондық оқу басылымдары бойынша білім алушылардың өзіндік жұмысы (электрондық оқулықтар, мультимедиялық оқыту бағдарламалары, тренажерлер, ақпараттық-анықтамалық жүйелер), виртуалды зертханалық практикумы (имитациялық модельдер), компьютерлік тестілеу жүйелері; форумдар, чаттар және электрондық пошта арқылы кеңес беру, өзге де телевизиялық, желілік және кейс-технологиялар, жобалау жұмысы.

Еліміздің ақпараттық кеңістігінде білім алушыларға арналған түрлі білім беру платформалары бар, мысалы: Bilimland, Daryn Online, Kundelik, Platonus, Univer, Edupage, BTS education, U-study, AGS. Бүгінгі күні "Zoom" стримингтік сервисі, "Coursera" ең ірі платформасы өз қызметтерін тегін ұсынды. Мұнан басқа Google Classroom, Hangouts, Kundelik, Moodle жүйелерін қолдануға болады.

Еліміздің білім беру мекемелерінде негізінен бейнеконференция өткізу үшін келесі платформалар қолданылады: Zoom, Skype, Microsoft Teams, сондай-ақ WhatsApp және басқа да әлеуметтік желілерді білім алушылармен жеке сабақтарда өзара іс-қимыл жасау үшін пайдалануға рұқсат етілген. "EL ARNA", "balapan" телеарналарында қазақ және орыс тілдерінде телекоммуникациялық желілер арқылы трансляция жүзеге асырылады. Бұндай телекоммуникациялық желілер арқылы сабақ жүргізуді оқытушыларымыз Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2020 жылғы «13» тамызда № 345 бұйрығына сай оқу-әдістемелік кешендер мен цифрлық білім беру ресурстарын қалыптастыру тәртібі бойынша сабақ жүргізілуде.

Оқу-әдістемелік кешендер мен цифрлық білім беру ресурстарын қалыптастыру тәртібі:

Білім алушыларды оқу-әдістемелік материалдармен қамтамасыз ету үшін оқу жұмыс бағдарламаларына сәйкес пәндер (модульдер) бойынша оқу-әдістемелік кешендер (ОӘК) мен цифрлық білім беру ресурстары болуы қажет. ОӘК және цифрлық білім беру ресурстары білім алушылардың қажеттіліктері мен мүмкіндіктеріне байланысты желілік және кейстік нұсқаларда да қолданылады.

ОӘК және цифрлық білім беру ресурстары жұмыс оқу жоспары мен бағдарламасын, электрондық оқулықты, тест материалдарын, материалды меңгеру сапасын бақылауға арналған материалдарды, пәнді (модульді) оқып-үйрену бойынша білім алушыға арналған әдістемелік ұсынымдарды, үлгерімді ағымдағы бақылауды ұйымдастыруды, білім алушыға өзіндік жұмысты ұйымдастыру бойынша ұсынымдарды, оқу (дидактикалық) құралдарын және басқаларды қамтиды. Қажет болған жағдайда, оқу-әдістемелік кешен анықтамалық материалдармен, әдебиеттермен, электрондық ресурстарға сілтемелермен толықтырылуы мүмкін.

Педагогтар:

- цифрлық білім беру ресурстарын, қажетті оқу-әдістемелік материалдары (оның ішінде бейнематериалдары) бар оқу-әдістемелік кешендерді электрондық түрде әзірлейді және сабақтар өткізеді;
- білімді бақылау құралдарын әзірлейді;
- білім алушыларға әрбір тақырып бойынша жұмыс уақытын, жұмыстарды орындау мерзімін көрсете отырып, тиісті бөлімдерді меңгерудің тақырыптық кестесін әзірлейді және таратады;
- білім алушылармен, оның ішінде ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалар үшін синхронды және асинхронды консультациялар өткізеді;
- оңтайлы және әртүрлі жұмыс түрлерін, қолжетімді ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолданады;
- сабақ бойынша жоспарлауды түзетуді және оқу материалдарын құрылымдауды уақтылы жүзеге асырады
- қолданылатын жұмыс түрлері туралы, онлайн сабақтарды өткізу нысаны мен мерзімдері, офлайн сабақтарға қатысу, үй жұмыстарын тапсыру мерзімдері туралы ақпаратты білім алушылардың, олардың ата-аналарының (заңды өкілдерінің) назарына уақтылы жеткізеді);
- оқу-әдістемелік ресурстарды (оның ішінде бейнематериалдарды) тұрақты жаңартуды қамтамасыз етеді);
- білім алушылардың оқу жұмыстарын орындауын әрбір пән немесе модуль үшін көзделген бағалау критерийлеріне сәйкес бағалайды;
- ҚБТ-ны оқу процесінде пайдалану саласында оқудан және (немесе) біліктілігін арттырудан өтеді;
- үлгерім мен сабаққа қатысуды бақылайды;
- білім алушылармен жедел байланыс жасайды;
- бекітілген оқу кестесіне сәйкес сабақтар өткізеді, өзіндік жұмысты бақылауды жүзеге асырады;
- оқу жүктемесін орындайды;
- қашықтықтан оқытуға байланысты құжаттаманы жүргізеді.

Білім алушылар:

- ✓ Білім алушылар электрондық оқу материалдарын: электрондық оқу-әдістемелік кешендерді, лекцияларды, презентацияларды немесе оқу-әдістемелік құралдарды және басқа да электрондық форматта оқыту материалдарын зерделеу арқылы бағдарламаны меңгереді;
- ✓ Білім алушылар нұсқауға сәйкес online режимдерінде теориялық және практикалық сабақтарға тапсырмаларды орындайды;
- ✓ Кураторлар және педагогтармен күнделікті байланыста болады;
- ✓ Күн сайын білім ордасының сайтында сабақ кестесін қарайды;
- ✓ Қашықтықтан оқыту үшін білім ордасының платформасына енеді;

- ✓ Кестеге сәйкес оқу курсына кіріп және тапсырмаларды орындайды;
- ✓ Платформа жүйесі арқылы қандай да бір себептермен оқытуды жүзеге асыру мүмкін болмаған жағдайда оқытушыға қол жетімді байланыс (телефон, WhatsApp, электрондық пошта және т.б.) арқылы хабарласады;
- ✓ Платформа жүйесі педагогтарының талаптарына немесе қажет болған жағдайда басқа да баламалы нұсқаларға (электрондық пошта, Whatsarрчаттар және т. б.) сәйкес күнделікті орындалған тапсырмаларды ұсынады);
- ✓ Оқу тапсырмаларын орындау кезінде Академиялық адалдық ережелерін және өзін-өзі бағалау қағидаларын сақтайды;
- ✓ Қол жетімді электрондық ресурстарды пайдаланады;
- ✓ Ата-аналар қауымы тәрбие мәселелері бойынша кеңестер алу, сондай-ақ қашықтықтан баласының сапалы орта білім алуы мен жетістіктері туралы ақпараттық хабарлама алу мүмкіндігіне ие болады.

Білім саласын цифрландырудағы негізгі мақсаты – бәсекеге қабілеттілікті арттыру, халықтың өмір сүру сапасын жақсарту, оқу-тәрбие процесін жеделдету және жеңілдету, білім алушыларға, оқытушыларға, ата-аналарға жүктемені азайту. Ең бастысы – білім беру сапасын арттыру. Біздің балаларымыз халықаралық деңгейде әртүрлі салаларда, оның ішінде жасанды интеллект және ауқымды деректер жасау саласында бәсекеге қабілетті болуға тиіс. Мемлекет басшысы атап көрсеткендей, елді цифрландыру дегеніміз бір ғана саланы немесе бір бағытты дамыту емес екеніне тоқталып, оның ең алдымен, экономиканың, өнеркәсіптің және қоғамның дамуына түбегейлі өзгерістер әкелуі қажеттігін баса айтты. Цифрландыру – бұл мақсат емес, бұл – Қазақстанның абсолюттік артықшылыққа қол жеткізу құралы. Бүкіл процесс жүйелілікті, реттілікті және кешенді тәсілді талап етеді.

Қорыта айтқанда цифрлы технологияны меңгеру- заман талабы. Сапалы білімнің салтанат құруы жолында әрбір ұстаз атсалысуы қажет. Білімді ұстаздан білгір шәкірт шығады. Жоғарыда айтылғандарға сүйене отырып, цифрлық технологияларды енгізу жоғары және кәсіптік білім беру жүйесін дамыту үшін өте маңызды екенін атап өткен жөн, дегенмен, оларды жүзеге асыруға ғылыми негізделген көзқарас қалыптастыру қажет. Мәдени көзқарас негізінде оқытуды жетілдіру цифрлы ақылды дидактиканы қалыптастыруға, білім саласының жүйелілігін, сапасын арттыруға мол мүмкіндік береді.

Пайдаланған әдебиеттер:

1. Қазақстанның үшінші жаңғыруы: жаһандық бәсекеге қабілеттілік.- ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаев Қазақстан Халқына Жолдауы.-Егеменді Қазақстан.-2017.-31қаңтар
2. Қазақстан Республикасы Президентінің 2010ж 7желтоқсандағы №1118 Жарлығымен бекітілген Қазақстан Республикасы нда білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы.
3. "Цифрлық Қазақстан" мемлекеттік бағдарламасын бекіту туралы. Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2017 жылғы 12 желтоқсандағы № 827 қаулысы.
4. «Пандемия кезеңінде білім беру ұйымдарында COVID-19 коронавирустық инфекцияның таралуына жол бермеу жөніндегі шараларды күшейту туралы». ҚР Білім және ғылым Министрі А.Аймағамбетовтың 01.04.2020 ж. № 123 бұйрығы.
5. «ЦИФРЛЫҚ ҚАЗАҚСТАН» БАҒДАРЛАМАСЫН ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ АЯСЫНДА АДАМИ КАПИТАЛДЫ ДАМУ» (2019 жыл- Жастар жылына арналған) атты облыстық ғылыми-тежірибелік конференция жинағы.
6. «Цифрландыру бүгінгі білім берудегі жаңа негізгі бағыт» //«Өрлеу»БАҰО» АҚ филиалы Түркістан облысы және Шымкент қаласы бойынша ПҚБАИ аға оқытушысы К.А.Жайлаубаева

Калиева Г.Ж., преподаватель математики,
ГККП Высший технический колледж, г.Кокшетау
Gul_turs@mail.ru
Kalieva G.Zh., teacher of mathematics,
SMEE Higher Technical College, Kokshetau
Gul_turs@mail.ru

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ОБУЧЕНИИ МАТЕМАТИКЕ

В статье рассматриваются вопросы по использованию информационных технологий в процессе обучения математике.

Ключевые слова: информационные технологии, цифровой образовательный ресурс, систематизация учебно-методического комплекса, ИКТ-компетентность.

USE OF INFORMATION TECHNOLOGIES IN TEACHING MATHEMATICS.

The article discusses issues on the use of information technology in the process of teaching mathematics.

Key words: information technology, digital educational resource, systematization of the educational and methodological complex, ICT competence.

Одним из приоритетных направлений процесса информатизации современного общества является информатизация образования.

Государственная программа «Цифровой Казахстан» содержит направление "Развитие человеческого капитала", где отражены перспективы на преобразование и создание так называемого креативного общества для обеспечения перехода к новым реалиям - экономике знаний.

Креативное общество ныне сложно представить без качественного современного образования, без использования цифровых технологий. ИКТ активно интегрируются в нашу жизнь и систему образования, и в частности в ТиПО.

Каждый педагог стремится использовать информационные технологии на своих занятиях.

Преимуществами информационных технологий являются:

- 1) возможность включения мультимедийных способов представления информации (презентации, видеоматериал);
- 2) использование интерактивных средств контроля знаний для проверки, в том числе и самопроверки (тесты, онлайн-тренажеры);
- 3) простота использования в домашних условиях.

Использование информационно-коммуникативных технологий в обучении способствует совершенствованию традиционного процесса обучения. А увеличение объёма информации на уроках заставляет задуматься над тем, как поддержать у обучающихся интерес к математике, их активность на протяжении всего урока.

Информационные технологии на уроках математики привлекательны тем, что направлены на развитие коммуникативных способностей обучающихся, делая работу педагога более продуктивной. ИТ технологии экономят время на уроке математики, повышают мотивацию, позволяют провести многостороннюю и комплексную проверку знаний, умений, усиливают интерес к уроку, к предмету, наглядно и красочно представляют материал.

Наиболее удобной формой для восприятия является материал, собранный в единый обучающий комплекс - цифровой образовательный ресурс (ЦОР).

Создание цифровых образовательных ресурсов в настоящее время приобретает широкую популярность, так как данный вид электронных образовательных ресурсов систематизирует учебно-методические материалы по предмету и облегчает организацию процесса обучения, формирования системы знаний и умений, а также понимания и запоминания изучаемых понятий. ЦОР предназначен студентам в качестве пособия для самостоятельного изучения

материала по дисциплине, а также его могут использовать преподаватели при проведения всех видов занятий по дисциплине.

Какие компоненты могут включать ЦОР:

- программные (рабочие учебные программы, календарно-тематические планы, технологические карты занятий);
- теоретические (учебник, учебные пособия, курс лекций, презентации);
- практические (сборник ситуационных заданий и упражнений сборник задач, сборник контрольных или тестовых заданий, видео, виртуальные лабораторные работы, электронные тестовые задания);
- методические (методические рекомендации по изучению дисциплины, методические рекомендации по самостоятельной работе, по выполнению контрольных работ, рефератов, исследовательских работ);
- справочные (гlossарий – словарь терминов и персоналий; словари, учебно-терминологические словари, учебно-информационные справочники);
- наглядные (таблицы, графики, комплекты плакатов, фильмы, слайды).

ЦОРы разрабатываются в компьютерных программах Fron Page, E-Autor, Auto Play, Turbo-cait, macromedia, Microsoft PowerPoint и многих других. Например блок с тренировочными заданиями, заданиями для самоконтроля и контроля, тестами с эталоном ответов созданы программой конструктора тестовых заданий JSTest Compiler, MyTestStudent.

ЦОР можно использовать при любой форме - очной, дистанционной организации обучения. При создании ЦОР необходимо учитывать возможность постоянного обновления и пополнения практическими заданиями для студентов и дополнительной информацией; демонстрации при помощи видеопроектора в любой аудитории или в компьютерном классе; выполнения заданий как в электронном виде, так и в печатном; фрагментарного использования на любом этапе урока.

Занятия с применением цифровых образовательных ресурсов эффективны не только своей эстетической привлекательностью, но и способствуют активизации разных каналов восприятия студентов, реализуя тем самым принципы доступности и наглядности (использование анимации, звукового сопровождения, видеосюжетов и гиперссылок.).

Также на уроках математики очень эффективно применять образовательную платформу BILIMLAND.kz, которая увлекает студента к дальнейшему самостоятельному изучению предмета.

Таким образом, применение ИКТ, в частности цифровой образовательный ресурс, на уроках математики создает возможности доступа к новой информации, осуществления «диалога» с интерактивными средствами обучения, активизирует познавательную деятельность студентов, формирует ИКТ-компетентность обучающихся, позволяет отойти от объяснительно-иллюстрированного метода обучения к системно-деятельностному, при котором обучающийся становится активным субъектом деятельности на занятиях, что способствует более осознанному усвоению знаний и применению их в практической деятельности.

Литература: 1. Государственная программа «Цифровой Казахстан». Постановление правительства РК №827 от 12.12.17.

2. Жакиенова Э.Б. //Проектирование цифрового портфолио и цифрового образовательного ресурса преподавателя. //28.02.2018 Oqu-zaman.

3. Споденейко Е.В. Использование ИКТ-технологий на уроках математики.<https://urok.1sept.ru/persons/102-438-626>.

4. Усеинова Э. В. Использование современных информационно-коммуникационных технологий в педагогическом процессе // Молодой ученый. — 2018. — №2. — С. 156-158. — URL <https://moluch.ru/archive/188/47709/>

ОҚУ ФОРМАСЫНЫҢ ЖАҢА ТҮРІ – ҚАШЫҚТЫҚТАН ОҚИТУДЫ ПЛАТФОРМАЛАРДЫҢ КӨМЕГІМЕН ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ

Бұл мақалада цифрлық сауаттылық, қашықтықтан оқыту барысындағы еліміздегі ЖОО мен колледждер оқу процесін жүргізіп отырған платформалар, бірыңғай автоматтандырылған жүйе Platonus платформасы туралы келтірілген. Осы мақаланың мазмұны аралық аттестаттау, электронды журнал, электронды сынақ кітапшалары, балдық жүйені бағдарламаның өзінің есептеуі сынды көптеген қағазбастылықтан құтқаратын, онлайн форматында да штаттық форматтағы сабақ өту барысында да қолданып кете беруге тиімді Platonus платформасы осы мәселелерді шешуде тәжірибе болып табылады.

Түйінді сөздер: Электрондық білім беру платформалары; электрондық оқыту; ақпараттық технологиялар; білім беруді ақпараттандыру; Цифрлы Қазақстан; электрондық білім беру ресурстары.

XXI ғасырдың ең маңызды тақырыбының бірі – цифрлық сауаттылық. Цифрлық сауаттылық – әр адамның цифрлық технологияны толық меңгеріп, оны қолдана білуіне келіп тоқталады. Сол себепті технологияны қолдану мақсатында халықтың өмір сүру сапасы арта түспек. Қазіргі уақытта бұл технология күн санап дамып келеді. Еліміз «Цифрлы Қазақстан – 2020» Елбасымен ұсынылған бағдарламаны жүзеге асыруға халықтың өмір сүру сапасын жақсартатын цифрлық платформа құру арқылы белсенді түрде қатысады. Қарқынды даму барысында өндірістің барлық деңгейлерінде жаңа технологияларды қолдана отырып жұмыс істеуге дайын қызметкерлерді талап етеді. Ал арнайы дағдыларды игермеген қызметкерлер артта қала бермек. Осы проблемаларды шешу, әрине, білім процесін жаңғыртуды талап етпек. Қазіргі таңда білім беру үдерісін цифрландыру басты тенденциялардың бірі болып отыр.

Коронавирус пандемиясы өмірдің барлық салаларына әсерін тигізді. Соның ішінде, білім беру жүйесі де ең көп зардап шеккен салалардың бірі саналады. Алайда, пандемия бізге тығырықтан шығып, жаңа мүмкіндіктерді игеруге де жол ашты. Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымы жариялаған пандемия кезеңінде COVID-19 коронавирустық инфекциясының таралуының алдын алу және білім беру ұйымдарында білім алушылар мен тәрбиеленушілердің, педагогтердің, білім беру ұйымдарының басқа да қызметкерлерінің өмірі мен денсаулығының сақталуын қамтамасыз ету мақсатында Қазақстан Республикасы бойынша 2020 жылдың 6 сәуірінен (IV тоқсаннан) бастап орта білім беру ұйымдарында қашықтықтан білім беру ұйымдастырылды.

"Оқу процесін ұйымдастыру үшін барлық педагогтар мен студенттерге электронды платформаларға қолжетімділік беріледі. Құрал ретінде бейнесабактар, өзіндік онлайн-жұмыс, онлайн-курстар қолданылатын болады. Оқу-әдістемелік кешендерді, тестілерді, цифрлық білім беру ресурстарын және т.б. жүктеу бойынша үлкен жұмыс жүргізілуде", – деді білім және ғылым министрі Асхат Аймағамбетов.

Колледждер мен жоғары оқу орындарына оқу процесін жоспарға сай орындау үшін білім және ғылым министрлігі тарапынан біршама платформалар мен қызмет түрлері ұсынылды. Олар: Sova.ws; Smart community; Smartnation; College.Snation; BilimLand; Білімал; Paragraph Bilim; Kundelik.kz; Platonus; BilimAl; Dales; Mektep.edu; I-mektep.kz; Daryn.Online; College Smartnation; "Сириус"; "Универ"; "Деканат"; ПМУ; "Электрондық ректорат"; EUniver; ШҚМТУ; ХАТУ; Uninet; Moodle; Canvas.

Canvas - шетелдік серверлерде орналасқан, штаб-пәтері Лондонда орналасқан шетелдік компания қызмет көрсетеді. Бұл әлемдік бренд, олардың халықаралық деңгейдегі қуаты, кепілдіктері, деректер орталықтары, резервтік серверлері бар. Canvas -студенттер мен оқытушылар арасындағы бірыңғай корпоративтік орта.

Moodle - көптеген мүмкіндіктері бар тегін платформа. Ол тек өз серверіне орнатылады. Функционалдылықты кеңейту үшін көптеген плагиндер бар. Әкімшілендіру үшін web-әзірлеу дағдыларын талап етеді. [1]

iSpring - корпоративтік секторға бағытталған платформа. Курстар мен тренажерлерді тез құруға мүмкіндік беретін оқу материалдарының барлық түрлерін, вебинарларды, егжей-тегжейлі статистиканы және курс редакторын қолдайтын платформа. iSpring егжей-тегжейлі статистиканы жинайды және кімнің шынымен оқитынын және кім емес екенін бақылауға көмектеседі. Қызметкерлердің үлгерімі мен үлгерім рейтингтерін бағап отырады.

WebTutor модульдік HRM- Кең мүмкіндіктері бар күрделі жүйе. Платформа көптеген мүмкіндіктерге жол ашады. HR-процестер: бағалау құзыреті, автоматтандыру іріктеу және бастапқы даярлау.

Teachbase - бұлтты оқыту платформасы. Кіріктірілген курс редакторы бар-Tilda-да әдеттегі қону парағы сияқты курс бар бет жиналады. Курстарды сату мүмкіндігі бар. Жеке кабинет - қатысушылардың әрқайсысы үшін. Қызметке кірген кезде қарау үшін тағайындалған материалдар бірден көрінеді. [2]

Қашықтықтан оқытуды ұйымдастырудың кез-келген платформасының оң және теріс жақтары бар. Платформаны сіздің қажеттіліктеріңізге бейімделу дәрежесінен және жүйенің барлық мүмкіндіктері мен функцияларын қолдана білу мен пайдалану ыңғайлылығына қарай тиімді

Функционалдылық жағынан жүйенің стандартты түрдегі мүмкіндіктері орасан зор платформаның бірі - "PLATONUS"

«**PLATONUS-COLLEGE**» автоматтандырылған ақпараттық жүйесі (бұдан әрі жүйе) білім беру жүйесін басқару үдерістерін ақпараттық тұрғыдан тиімді қолдауды қамтамасыз етуге, сондай-ақ, жоғары және орта білім беру мекемелеріндегі оқу үдерісін басқаруға арналған.

«Platonus-College» автоматтандырылған ақпараттық жүйесі мынадай бағыттар бойынша міндеттер кешенін қамтамасыз етуге мүмкіндік береді:

- Білім беру саласындағы контингенттің ақшалай түсімдерінің сақталуын бақылау міндеттерін шешуді ақпараттық-техникалық тұрғыдан қолдау негізінде басқару тиімділігін жоғарылату;
- Жоғары және орта білім беру мекемелерінің, олардың персоналы мен студенттерінің іс-әрекетін ақпараттық-техникалық тұрғыдан қамтамасыз етуді жетілдіру негізінде білім беру қызметтерінің сапасын арттыру;
- Жоғары және орта білім беру мекемелері студенттерінің оқу үдерісін жүргізу сұрақтары бойынша, сондай-ақ тиісінше уәкілетті органдармен электрондық түрде өзара әрекеттесу мүмкіндігін қамтамасыз ету негізінде білім беру саласындағы с-әрекеті жүзеге асыру сұрақтары бойынша ақпараттандырылуын жоғарылату.

- **Колледж туралы ақпарат.**

Колледждің жеке картасы «Негізгі мәліметтер», «Ақпараттандыру туралы мәліметтер», «Қаржыландыру», «Объектілердің сипаттамасы», «Кітапхана», «Үйірмелер және спорттық секциялар», «Әлеуметтік жобалар», «Ерекше білім беру мұқтаждықтары бар контингентке арналған жағдайлар туралы мәліметтер» және «Қадрлардағы мұқтаждық» сияқты кірістірмелер түрінде, білім беру мекемесі туралы мәліметтерді қамтиды.

«Негізгі мәліметтер» кірістірмесінде білім беру мекемесі туралы төлқұжаттық деректер: БСН; директоры, ұйымның негізін қалау күні, лицензия нөмірі және берілген күні, мекеменің қазақ, орыс және ағылшын тілдеріндегі толық атауы мен мекенжайы және басқа да деректер енгізіледі. Ол дегеніміз платонуста отырған, студенттер мен ата-аналарымызға колледж жарнамасы немесе кәсіптік бағдар беру болмақ.

- «**Кітапхана**» кірістірмесінде қолда бар кітаптар туралы, кітаптардың жыл сайынғы келіп түсуі туралы, кітапханаға келу туралы және кітапхананың ауданы туралы ақпаратты қамтиды. Білім алушылар сабақ барысындағы оқулықтар, әдістемелік кітаптар, әдеби оқулықтар туралы ақпаратты өз кабинасы арқылы біліп отырады. Білім алушылардың уақытты тиімді пайдалануына тигігер пайдасы орасан зор.

- «**Үйірмелер**» жүйесі бойыншақ колледжде өткізілетін әр түрлі үйірме секциялар жүйесі құрылып, жүйе арқылы білім алушылардың қай үйірмеде екендігін жүйе арқылы көріп

отыруға болады. Сондай ақ ір үйірме-секция жұмыстарында қанша білім алушы отырғандығы да автоматты түрде көрсетіледі.

- **Колледждің баптаулары** бөлімінде Жалпы колледж оқыту жүйелері толық қамтылған. Әр топ бойынша пән оқытушылары әр семестрде қанша апта оқитындығы. Семестр ұзақтығы, пәннің аяқталуы жайлы ақпараттар (сынақ, емтихан), архив деректерісінды ақпараттарды автоматтардырылған жүйе автоматты түрде анықтап көрсетіп отырады.

- Колледждің оқыту жүйесі. (Барлық семестр бойынша);
- Жұмыс аптасының ұзақтылығы;
- Әр семестрдің ұзақтылығы (апталармен);
- Академиялық ағымдағы адамдардың максималды рұқсат етілетін саны;
- Оқытушылардың ОӘК пәндері бойынша ақпараттары;
- Білімалушының бұрынғы тегіннің көрсетілуі;
- Емтихан бағасын қорытынды баға ретінде пайдалану (МАК);
- Сабақ кестесін құрған пайдаланушыға ғана оны редакторлық жасай алуы;
- Егер журналда бір де бір баға қойылмаса, оқытушыны алып тастауға рұқсат беру;

- **Журнал баптаулары** бойынша Платонус платформасының тиімділігі барлық балдық ұпайды бағдарламаның есептеуі. Білім алушылар мен ата-аналар арасында да мұғалімге деген әртүрлі кереғар көзқарастардың туындамауына, нақты алған білімнің бағаланатындығына дәлел.

- Журналдағы бағалар жүйесі – анықтамалықтан таңдау: 5-ұпайлық, 100-ұпайлық.
- Емтиханға жіберуге жеткілікті болатын ұпайы;
- Қорытынды бағаны есептеу үшін емтихандық бағаның минималды ұпайы;
- «Өте жақсы», «Жақсы», «Қанағаттанарлық» бағаның цифрлық баламасы;
- Қорытынды бағаны есептеудің дәлдігі (үтірден кейінгі таңбалар саны);
- Қорытынды бағаны есептеу кезінде орташа семестрлік бағаны тексеру;
- Емтиханға жіберуді есептеу кезінде курстық жұмыстың бағасын тексеру;
- «Емтихан және курстық жұмыс», «Сараланған сынақ және курстық жұмыс» бақылау нысаны бар пәндер үшін сынақ кітапшасында курстық жұмыстарды белгілеу;
- «Сараланған сынақ және курстық жұмыс» бақылау нысаны бар пәндер үшін сараланған сынақ бағасын қою кезінде курстық жұмыстың бағасын тексеру;
- Апта өткен соң журналда бағаларды өзгертуге тыйым салу;
- Аралық және ағымдық бағаларды тексермей, емтихандық бағаны қоймау;
- Емтихан алушының рөліне арналған емтихан ведомосі;
- Емтихандық бағаны қойған соң орташа ағымдық бағаларды қоюға рұқсат беру
- Дипломға қосымшада қосымша оқыған пәндерді шығару;
- Оқытушыға қорытынды бағаларды қою қажеттілігі туралы хабарландыруды неше күн бұрын жіберу
- Хабарландыруларды жіберу үшін күн сайын қорытынды бағаларды қою күндерін тексеру қажеттілігінің уақыты

Берілген функцияларды орындау үшін қағаз толтырмай, жан-жақтан ақпарат жинамай батырмалар басу арқылы іске асырылады.

ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаев 2017 жылғы 31 қаңтардағы «Қазақстанның үшінші жаңғыруы: жаһандық бәсекеге қабілеттілік» атты Жолдауында «Цифрлы Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасын жасаудың қажеттілігін айқындап берді: «... Біз цифрлық технологияны қолдану арқылы құрылатын жаңа индустрияларды өркендетуге тиіспіз. Бұл – маңызды кешенді міндет. Елде 3D –принтинг, онлайн-сауда, мобильді банкинг, цифрлық қызмет көрсету секілді денсаулық сақтау, білім беру ісінде қолданылатын және басқа да перспективалы салаларды дамыту керек. Бұл индустриялар қазірдің өзінде дамыған елдер экономикаларының құрылымын өзгертіп, дәстүрлі салаларға жаңа сапа дарытты. Осыған орай,

Үкіметке «Цифрлы Қазақстан» жеке бағдарламасын әзірлеуді және қабылдауды тапсырамын. ... Цифрлық индустрияны дамыту басқа барлық салаларға серпін береді. Сондықтан Үкімет ІТ саласын дамыту мәселесін ерекше бақылауда ұстауға тиіс»[4, 3-б.].

Елімізде ЖОО мен колледждердің оқу үдерісін автоматтандыру процесі жүзеге асырылуда. Біздің оқу орыны, М.О.Әуезов атындағы педагогикалық колледжі автоматтандырылған жүйе ағымымен ілесіп ШҚО бойынба бірінші болып ПЛАТОНУС тлатформасын қабылдадық. Автоматтандырылған жүйемен жыл басынан жұмыс жүргізіп келе жатқан оқытушылар мен білім алушылар барлық оқу-әдістемелік кешенді, тестілік және емтихан тапсырмаларымен жұмыс жасауға дағдыланған.

Ертеңгі маман цифрлы болашаққа қарышты да нық қадам басуы керек. «Цифрлы Қазақстан» бағдарламасының білім сферасындағы цифрландырудың ең басты міндеті – білім беру сапасын арттыру, яғни халықаралық дейгейде әртүрлі салаларда, оның ішінде «жасанды интеллект» және «ауқымды деректер» жасау саласында бәсекеге қабілетті Ел жастарын дайындау.

ДЕРЕККӨЗДЕР:

1. Moodle жайлы ақпараттар сайты. <http://texob.ru/kz/products/moodle/>
2. Қашықтықтан оқыту бағдарламалары. Қашықтықтан білім беру бағдарламалары <https://kerchtt.ru/kk/programmy-dlya-distancionnogo-obucheniya-programmy-distancionnogo-obrazovaniya-a-teper-rasseem-nekoto/>
3. «PLATONUS-COLLEGE» ААЖ Пайдаланушының жетекшілігі. Нұсқаулығы 2018
4. Қазақстанның үшінші жаңғыруы: жаһандық бәсекеге қабілеттілік.- ҚР Президенти Н.Ә.Назарбаев Қазақстан Халқына Жолдауы.- Егеменді Қазақстан.- 2017.- 31қаңтар

Нурмагамбетова Ш.С., преподаватель математики
Колледж городского хозяйства «Астана Профи», г.Нур-Султан
NurmagambetovaSh.S., teacherofmathematics
College of Municipal Economy "AstanaProfi"

КОМПЬЮТЕРНОЕ МОДЕЛИРОВАНИЕ МАТЕМАТИЧЕСКИХ ПРОЦЕССОВ

В статье рассматриваются вопросы математического моделирования для решения задач по геометрии. Представлен опыт решения этой проблемы.

Ключевые слова: компьютерное моделирование, математические процессы, решение задач по геометрии.

COMPUTER SIMULATION OF MATHEMATICAL PROCESSES

The article deals with the issues of mathematical modeling for solving problems in geometry. The experience of solving this problem is presented.

Key words: computer modeling, mathematical processes, solving problems in geometry.

Одним из важнейших направлений развития общества является образование. Образование «работает» на будущее. Оно определяет личные качества каждого человека, его знания, умения, навыки, культуру поведения, мировоззрение, тем самым, создавая экономический, нравственный и духовный потенциал общества. Информационные технологии позволили осуществить качественный рывок в системе образования, так как учитель получил в свои руки мощное средство обучения. Обычно выделяют два основных направления компьютеризации. Первое ставит цель обеспечить всеобщую компьютерную грамотность, второе- использовать компьютер в качестве средства, повышающего эффективность обучения. Если компьютер используется только как средство учебной деятельности, то взаимодействие его с учащимися осуществляется по типу «пользователь». В данном случае компьютер не является средством обучения, хоть он и может сообщать новые знания.

Если компьютер выполняет функцию управления учебной деятельности, то его можно рассматривать как обучающее средство, заменяющего педагога, так как компьютер

моделирует обучающую деятельность, задает вопросы и реагирует на ответы и вопросы учащегося как учитель. Поэтому, когда говорят о компьютерном обучении, то имеют в виду использование компьютера как средства управления учебной деятельностью. Академик В.Г.Разумовский отмечает, что «с введением в учебный процесс компьютеров возрастают возможности многих методов научного познания, особенно метода моделирования, который позволяет резко повысить интенсивность обучения, поскольку при моделировании выделяется сама суть явлений и становится ясной их общность».

Современное состояние компьютерного обучения характеризуется большим набором обучающих программ, значительно отличающихся по качеству. Дело в том, что на начальном этапе компьютеризации учителя, использовавшие компьютерное обучение, создавали свои обучающие программы, а поскольку они не являлись профессиональными программистами, то и созданные ими программы были малоэффективными. Поэтому, наряду с программами, обеспечивающими проблемное обучение, компьютерное моделирование имеет большое число примитивных обучающих программ, не влияющих на эффективность обучения. Таким образом, задачей учителя становится не разработка обучающих программ, а умение использовать готовые качественные программы, отвечающие современным методическим и психолого-педагогическим требованиям.

Исторически, моделирование использовалось в различных областях, развивалось в значительной степени независимо, но исследования двадцатого столетия в теории систем и кибернетики привела к некоторому объединению и более систематическому представлению понятия модели с использованием компьютера.

Математическое моделирование обращается к моделированию, в котором математические объекты заменяются виртуальными объектами, потому что они меньше или больше, чем фактически объект или какая-то система.

Система компьютерного моделирования является попыткой смоделировать реальную или гипотетическую ситуацию на компьютере так, чтобы это могло быть изучено, чтобы видеть, как система работает. При замене начальных исходных данных предсказания могут быть сделаны о будущем поведении системы.

Компьютерное моделирование стало полезной частью многих естественных систем в математике, физике, химии и биологии, экономике и социологии. Хороший пример полноценности использования компьютеров как стимуляторов может быть в области транспортного моделирования.

В таком моделировании поведение модели изменится согласно набору начальных параметров, принятых для окружающей среды.

Ученые считают, что успешность изучения геометрии зависит от двух составляющих: логического мышления и наглядно-образного воображения. К сожалению, для многих учащихся геометрия является одним из сложнейших предметов. Такие выводы позволяют сделать анализ результатов единого национального тестирования по математике: большинство учащихся не пытаются решать задания, связанные с геометрией либо решают только плоскостные задачи. Очень малая доля учащихся пытается решить стереометрические задачи, не всегда достигая положительных результатов.

Использование возможностей компьютерного моделирования на уроках позволяет повысить эффективность усвоения многих геометрических знаний. Важно отметить, что его создание компьютерных моделей учащимися поможет им освоить навыки формализации условия задач, освоить современные способы и алгоритмы их решения и, конечно познакомиться с программными средствами для представления функциональных зависимостей, визуализации геометрических фигур. Компьютерное моделирование позволяет создавать наглядные образы плоских и объемных геометрических фигур. Обучение с помощью компьютерного моделирования позволяет не только рассмотреть объект под разными углами зрения, выполнить различные построения, сечения.

Применение современных программных средств, при изучении геометрии позволит учащимся не просто заучивать теоремы и формулы, а понимать, что за ними стоит, получать объемное представление об объекте, правильно воспринимать его свойства. Опыт педагогов

показывает, что именно визуализация с помощью ИКТ, наиболее эффективно помогает учащимся развивать осознание и представление геометрических объектов.

Очень важное качество компьютерного моделирования заключается в том, что при исследованиях с его использованием в результате эксперимента обнаруживаются геометрические факты, которые будут новыми для учащихся. Это играет ключевую роль в обучении, т.к. студенты гораздо быстрее воспринимают знания, полученные в результате эксперимента, чем просто логические выводы из учебника. Отметим также, что при самостоятельной разработке компьютерной модели учащиеся лучше разберутся в условии задачи, зависимостях между параметрами геометрических объектов, смогут увидеть новые способы ее решения.

Рассматривая варианты применения компьютерного моделирования на уроках геометрии, можно отметить два наиболее перспективных пути: использование Microsoft Excel и программы трехмерной геометрии GeoGebra.

GeoGebra – свободно-распространяемая (GPL) динамическая геометрическая среда, которая даёт возможность создавать «живые чертежи» в планиметрии и стереометрии, кроме того, у программы богатые возможности работы с функциями (построение графиков, вычисление корней, экстремумов, интегралов и т.д.) за счёт команд встроенного языка. Программа написана М. Хохенвартером на языке Java и распространяется бесплатно, обладает простым интерфейсом, имеет русскоязычную версию.

Для большинства учащихся проблемой являются стереометрические задачи. Данная программа может упростить их решение, позволяя учащимся самостоятельно реализовать сложный процесс построения.

Задача 1. Известно, что радиус сферы равен 5,25 см. Построить сечение сферы. Данная задача является стереометрической, поэтому выбираем инструмент «Полотно 3D». Для начала построим сферу с радиусом 5,25 см. Для этого выберем инструмент «Сфера по центру и радиусу». Появится окно, в которое нужно вписать величину радиуса, после чего появляется нужная нам сфера.

На следующем этапе построим сечение сферы. Для этого нужно выбрать инструмент «Точка» и поставить точки, через которые будет проходить сечение. Далее выбираем «Плоскость через три точки». За несколько шагов можно выполнить сложное для учащихся задание. Пример построения приведен на рисунке 2.

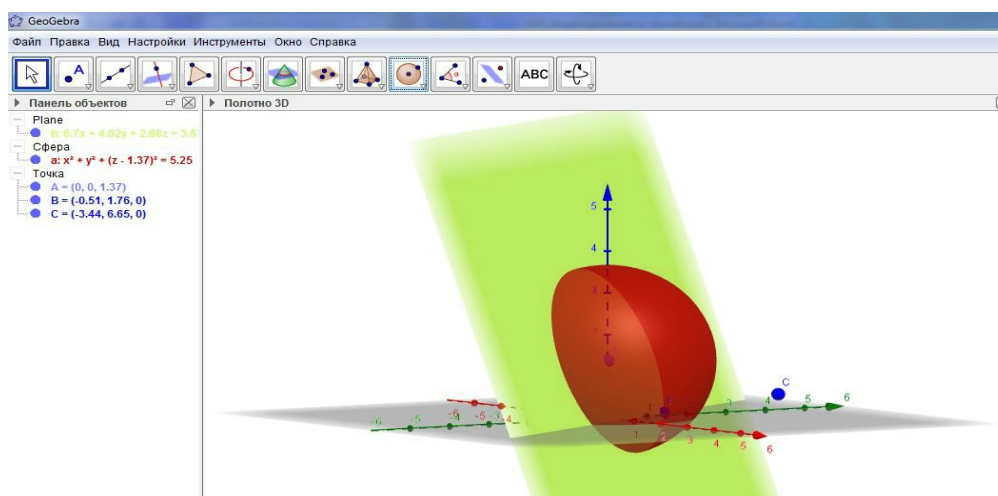

Рисунок 1. Построение сечения сферы

Microsoft Excel – табличный процессор, программа для выполнения вычислений и графического представления их результатов. Microsoft Excel или же ее аналоги Open Office Calc, LibreOffice Calc существуют в открытом доступе, обладают интуитивно понятным интерфейсом, большим набором математических, статистических, логических и других встроенных функций, а также средствами создания графиков и диаграмм. Создание компьютерных математических моделей в среде Microsoft Excel поможет учащимся быстрее запомнить формулы и выявить существующие закономерности, проанализировать этапы построения фигур.

Рассмотрим построение эллипса в Microsoft Excel.

Задача 2. Даны координаты центра эллипса (3;2) и значения большой и малой полуосей $a=5$ см и $b=7$ см. Построить эллипс.

Обсуждая решение задачи с учащимися, нужно вспомнить уравнение эллипса с центром в начале координат и с центром в точке $(x_0; y_0)$.

$$x^2/a^2 + y^2/b^2 = 1$$

$$(x-x_0)^2/a^2 + (y-y_0)^2/b^2 = 1$$

Для построения эллипса будем использовать 20 точек с углом окружности от 0 до 2π . Также зададим координаты центра эллипса (3;2) и значения большой и малой полуосей (3 и 4 соответственно). Для построения эллипса рассчитаем значения x и y . Координата x считается по формуле: $x_0+a*\cos(a)$, координата y рассчитывается по формуле: $y_0+b*\sin(a)$. Нужно ввести соответствующие формулы в ячейки таблицы, установив где требуется абсолютные ссылки.

Затем построим график эллипса, выбирая точечную диаграмму с гладкими кривыми как на рисунке 3.

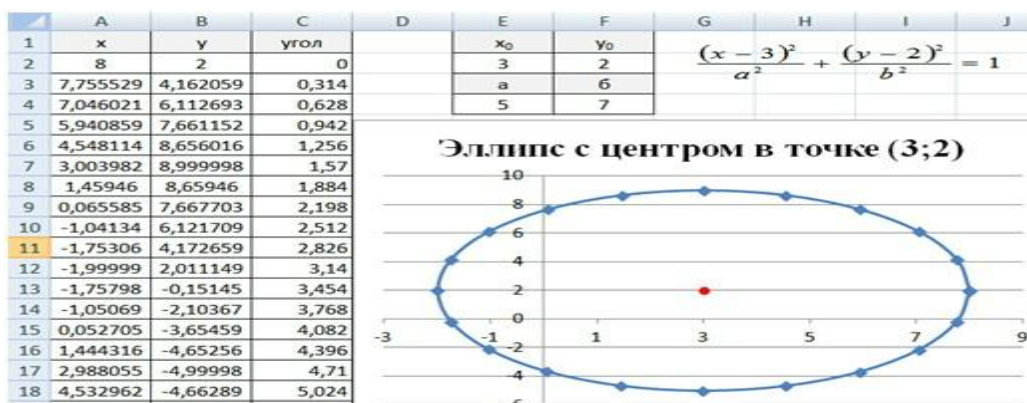

Рисунок 2. Построение эллипса в Microsoft Excel.

Таким образом, использование широких возможностей современных программных средств позволяет изменить традиционные подходы к изучению многих вопросов геометрии. Самостоятельное создание компьютерных моделей учащимися позволяет развивать не только логическое мышление, но и пространственное воображение, формировать у студентов навыки анализа и представления математических данных. Качественно новые дидактические возможности современных программ позволяют повысить эффективность освоения студентами основ геометрии.

Библиографический список

1. Андрафанова Н.В., Назарян Д.С. Интерактивная геометрическая среда как средство компьютерной наглядности в обучении геометрии. Материалы международной научно-практической конференции «Информационные технологии в обеспечении федеральных государственных образовательных стандартов», Елец, 2014, с.76-80.

2. Вовк И.Г. Геометрическое моделирование линейных объектов в прикладной геоинформатике // Вестник СГУГиТ (Сибирского государственного университета геосистем и технологий). 2013. №4
3. Гусева Е. Н. Дидактические условия использования педагогических программных средств в процессе профессиональной подготовки будущих учителей: дисс. кан. пед. наук. – Магнитогорск: МаГУ, 1999. – 168 с.
4. Гусева Е. Н. Математика и информатика: [электронный ресурс] учеб. пособие/ Е. Н. Гусева, И.Ю. Ефимова, И.Н. Мовчан, Л.А. Савельева. – 3-е изд., стереотип. –М.: Флинта, 2015– 400 с.
5. Гусева Е.Н. Математические основы информатики/ Е.Н. Гусева, И.И. Боброва, И.Ю. Ефимова, И.Н. Мовчан, С.А. Повитухин, Л.А. Савельева. – Магнитогорск: Изд-во Магнитогорск. гос. техн. ун-та им. Г.И. Носова, 2016.- 234 с.
6. Кайгородцева Н.В. Геометрия, геометрическое мышление и геометро-графическое образование // Современные проблемы науки и образования. – 2014. – № 2.

Оскина М.С., педагогика ғылымдарының магистрі,
«Астана Профи» колледжі, Нұр-Сұлтан қ.
Oskina M.S., master of Pedagogical Sciences
Astana Profi Colledge, Nur-Sultan City
makpal.oskina@mail.ru

LEARNING STRATEGIES IN CLIL CLIL-ДЕОҚЫТУСТРАТЕГИЯЛАРЫ

Түйіндеме: мақалада CLIL-деоқыту стратегиялар сұрақтары қарастырылған. Оқыту стратегиясына жаңа біліммен дағдыларды игеруге, түсінуге немесе одан әрі беруге ықпал ететін кез-келген ой, мінез-құлық, сенім немесе эмоциялар кіреді. CLIL оқытушылары курсына өзін-өзі оқушыларына сәйкестендіріп, бейімдей алуы керек. Тиімді стратегиялардың бірнеше мысалдары келтірілген.

Түйін сөздер: CLIL, оқыту стратегиялары, оқушылардың стратегиялары, ойлаудағылары, мұғалімдердің стратегиялары

СТРАТЕГИИ ОБУЧЕНИЯ В CLIL

Аннотация: в статье рассматриваются вопросы стратегии обучения в CLIL. Стратегии обучения включают любые мысли, поведение, убеждения или эмоции, которые способствуют приобретению, пониманию или последующей передаче новых знаний и навыков. Преподаватели CLIL должны иметь возможность выбирать и адаптировать содержание курса соответствующим образом для своих учеников. Приведено несколько примеров эффективных стратегий.

Ключевые слова: CLIL, стратегии обучения, стратегии учащихся, навыки мышления, стратегии учителей

Annotation: the paper is devoted to the problem of learning strategies in CLIL. Learning strategies include any thoughts, behaviours, beliefs or emotions that facilitate the acquisition, understanding or later transfer of new knowledge and skills. CLIL teachers need to be able to select and adapt the course contents appropriately for their learners. There are some examples of effective strategies is given.

Key words: CLIL, learning strategies, learner strategies, thinking skills, teacher strategies

This section aims to describe learning strategies and provide a few examples which may be useful in the CLIL context for both teachers and learners. Learning strategies or the idea of learning

to learn or improving thinking skills has been traced back to the beginning of the 19th century. Much research has gone into learning strategies which has led to the following and fairly recent definition:

“Learning strategies include any thoughts, behaviours, beliefs or emotions that facilitate the acquisition, understanding or later transfer of new knowledge and skills” [3].

Learning strategies have been classified as metacognitive, cognitive and social/affective strategies [2]. Metacognitive strategies have a higher order function which entails planning, monitoring and evaluating a learning activity. They regulate learning and are applicable to a wide variety of tasks. Cognitive strategies are the steps used in learning or problem-solving those require direct analysis or transformation of learning materials. They are more directly linked to performance on a particular learning task. Social-affective strategies are ways in which learners interact with others or control their emotional state to assist learning.

The current consensus is that there are no “good” or “bad” strategies but a strategy can be used effectively or ineffectively in a given context. Teachers and learners in a CLIL context can benefit from knowledge of strategies, particularly at the beginning of a course. For the teacher strategies will help to convey input, focusing on, not only the final goal of learning but the process or steps towards getting there. A strategic approach also ensures that learners are challenged at different levels of cognitive complexity, using different thinking skills. For learners an awareness of strategies can help them plan, monitor and evaluate their learning and become more active, reflective and so autonomous learners who understand more fully what the learning process entails [1].

Teachers Strategies /Scaffolding

CLIL teachers need to be able to select and adapt the course contents appropriately for their learners. Once material has been selected, teachers need to predict the language that will cause learners problems and prepare appropriate strategies or scaffolding to overcome the language difficulties. In the classroom teachers need to have sufficient L2 proficiency to be able to attend to learners’ language problems and facilitate written and spoken output. Here are some examples of effective strategies:

a. Managing tasks

When carrying out tasks in the classroom the following strategies can be employed to ensure successful task completion:

- describing the task and giving instructions clearly
- ensuring learners understand the task outcome and the teachers’ expectations
- highlighting key language
- keeping learners focused and engaged in the task
- breaking the task down into steps, if necessary
- pacing the task appropriately
- using ice-breakers when class dynamics are low
- monitoring students progress and providing immediate feedback
- responding to and using information from students’ home cultures to show that there are different ways of interpreting the task

b. Providing comprehensible input

To avoid “dumbing down” content, cognitively demanding information should be consistently introduced. This information can be made more comprehensible by...

- demonstrating
- outlining
- using visuals, graphic organisers
- repeating
- rephrasing: using synonyms, definitions, similes, more general words
- giving examples
- using gesture
- linking new information to learners’ prior knowledge
- speaking more slowly and clearly than usual
- pausing for longer

- using signalling techniques when lecturing
- modelling language by producing sentence starters which students can incorporate into speaking or writing

Scaffolding can slowly be reduced and finally removed as students gain confidence in the subject matter and language. Very colloquial English, which will be more difficult to understand, is best avoided.

c. Integrating different levels of cognitive processing

Tasks may be sequenced according to their cognitive complexity from more simple to more complex, using thinking skills (remembering, understanding, applying, analyzing, evaluating, and creating). For example a concept can be introduced; the principles underlying the concept can be elicited. Students can work together to apply the principles to a different situation. The concept can then be put into practice, analyzed and evaluated. Questioning techniques can then be used to ensure that learners are using thinking skills. For example, to *apply* their knowledge – “Would this method be useful for ...?”, to *analyze* – “What was the problem with ...?”, to *create* – “Can you find a new use for ...?”.

d. Checking comprehension

If teachers make regular general comprehension checks: “Does everyone understand?” “Shall I repeat that?” they can gauge whether students are following the class/activity. Asking specific questions will show whether learners have understood the concepts explained.

e. Recapping

To review an activity or lesson teachers can give learners notes, a handout or online material to refer to at the end of the lesson, revise or summarize important points and get learners to reflect on or evaluate what they have learnt.

Learner Strategies

In the early stages of CLIL teachers should emphasize receptive skills (reading and listening) and allow learners to respond in L1, L2 or by non-verbal responses to instructions. Here are some examples of strategies that students can be taught for reading and listening:

a. Reading

- looking at titles, headings and illustrations to predict the contents of the text
- thinking about what you already know about the subject
- scanning for specific information
- skimming for a general idea
- using the context to guess the meaning of unknown words
- using a dictionary to find out the meaning of unknown words
- looking at prefixes and suffixes to understand parts of speech
- thinking about the most important points in the text
- thinking about the topic of each paragraph
- distinguishing the main ideas from supporting points
- understanding techniques for giving examples, paraphrasing, making connections
- identifying the writer’s opinion or attitude
- identifying logical arguments
- distinguishing between argument and opinion

b. Listening

- thinking about what you already know about the subject
- thinking about the context: Who is speaking? Where? Why?
- using the context to guess the meaning of unknown words
- understanding the main ideas rather than every word.
- identifying specific information
- differentiating main ideas from supporting details
- recognising signalling, which organises the speaker’s talk
- recognising intonation, wordstress and pausing
- listening for “chunks of meaning” rather than separate words
- identifying the speaker’s opinion or attitude

Once learners have gained confidence in the L2 they should be encouraged to respond by using productive skills (speaking and writing). Here are some strategies learners can use in these areas:

c. Speaking

- giving yourself time to plan what you will say
- thinking about how to organise your ideas
- trying to relax
- being positive about your abilities
- trying not to avoid difficult or unfamiliar topics
- asking for help
- paraphrasing or summarizing ideas you want to emphasize
- using conversational expressions you remember
- monitoring how people are responding to what you say
- using synonyms, paraphrase or gesture if you can't think of a word
- focusing more on communicating your ideas and less on your defects

When you don't understand...

- saying that you don't understand
- asking for repetition, clarification, rephrasing
- asking the speaker to speak slower
- repeating the phrase in your own way to make sure that you have understood

d. Writing

- describing facts and figures
- describing trends
- describing processes
- summarizing
- brainstorming ideas
- selecting and ordering ideas
- stating your purpose for writing
- planning structure: introduction, main paragraphs and conclusion
- organising internal paragraph structure

References

1. Benson. Teaching and researching autonomy in language learning, 2001
2. Nurisheva T.I., Kadyrgalieva S.I. Learning strategies in CLIL,
3. O'Malley & Chamot, Learning strategies in second language acquisition, 1990
4. Weinstein, Husman and Dierking. Learning Strategies 2000

Шайрова А.С., преподаватель специальных дисциплин,
ГККП «Мангистауский энергетический колледж» г.Актау, Мангыстауская обл.
Shairova A.S., teacher of special disciplines
Mangystau Power Engineering College, Aktau City
sha_ai_su@mail.ru

ИННОВАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ПРЕПОДАВАНИИ

В статье рассматриваются методы преподавания, современные лекций в которых должны быть включены инновационные технологий преподавания.

Ключевые слова: Инновационные технологий ,технология преподавания ,современные лекций.

INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN TEACHING

The article deals with teaching methods, modern concepts, which should include innovative teaching technologies.

*Keywords:*Innovative technologies, teaching technology, modern lectures.

Одним из приоритетных направлений процесса информатизации современного общества является информатизация образования - процесс обеспечения сферы образования методологией и практикой разработки и оптимального использования современных или, как их принято называть, новых информационных технологий (НИТ), ориентированных на реализацию психолого—педагогических целей обучения, воспитания.

Современные средства информации и массовых коммуникаций не могут заменить лекцию, но она должна стать еще более гибкой, дифференцированной, учитывающей и особенности изучаемой научной дисциплины, и специфику аудитории, и психологические закономерности познания, переработки услышанного, его воздействия на формирование оценок, отношений, взглядов, чувств и убеждений человека, и возможности новых информационных технологий.

Современная лекция выполняет следующие функции:

- информационную;
- мотивационную (стимулирует интерес к науке, убеждение в теоретической и практической значимости изучаемого предмета, развитие познавательных потребностей студентов);
- организационно-ориентационную (ориентация в источниках, литературе, рекомендации по организации самостоятельной работы);
- профессионально-воспитывающую;
- методологическую (формирует образцы научных методов объяснения, анализа, интерпретации, прогноза);
- оценочную и развивающую (формирование умений, чувств, отношений, оценок).

Прогресс в высшем образовании характеризуется появлением новых и существенным изменением традиционных форм и методов обучения. Внедрение новых инновационных технологий должно удовлетворить стандартным методическим требованиям. Отличительной особенностью процесса внедрения новых инновационных технологий является постоянное технологическое совершенствование способов подачи учебной информации, что требует повышения уровня квалификации и профессионализма педагога.

В современных вузах происходит формирование новой профессиональной обучающей деятельности – подготовки и чтения лекций-презентаций учебного материала с помощью аудиовизуальной техники, как минимум – компьютера и проектора.

Внедрение инновационных технологий преподавания общетехнических дисциплин, проведение лекций с использованием средств мультимедиа. позволяет решать следующие дидактические и организационно методические задачи:

- проведение лекций по общетехническим дисциплинам должно сопровождаться демонстрационным экспериментом. Эта проблема успешно решается новыми информационными технологиями (компьютерное моделирование процесса, интерактивные эксперименты и т.д.).
- мультимедийный курс лекций позволяет значительно расширить спектр наглядного материала:
- документальные видеозаписи натурального и демонстрационного эксперимента;
- динамичные компьютерные модели изучаемых механических процессов и явлений, демонстрация реально протекающих процессов, событий (видеофильм), интерактивные эксперименты, большее число рисунков, схем, графиков и фотографий;
- мультимедийный курс лекций позволяет существенно интенсифицировать процесс передачи учебной информации.

Инновационная технология позволяют, обеспечивая многим, уравнивать процесс обучения. Широкий спектр компьютерных технологий, предоставление информации (анимации, клипы, фрагменты фильмов, интерактивные эксперименты и т.д.) находят эмоциональный и

интеллектуальный отклик у студентов с различным уровнем подготовки. Использование документальных фильмов и методических разработок научных организаций способствуют повышению научного уровня учебной информации, ее достоверности, убедительности и авторитета. Новые информационные технологии облегчают работу лектора и студентов, то есть способствует созданию комфортных условий в процессе обучения. Имеется возможность активного взаимодействия преподавателя со студенческой аудиторией, имея возможность задавать вопросы, следить за эмоциональной обратной связью, останавливать изображение и осуществлять повтор в случае необходимости.

Одним из отличительных дидактических принципов применения мультимедийного курса лекций является принцип взаимного дополнения, сущность которого заключается в органическом соединении мультимедиа и традиционных технологий. Это позволяет преподавателю выстраивать структуру своей лекции, используя приёмы как объяснительно-иллюстративного акта, так и проблемного способа изложения материала.

Динамичные красочные образы и звуковое сопровождение обеспечивает «эффективность» восприятия информации. Знания воспринимаются на уровне ощущений и закрепляются подсознательно на уровне интуиции.

Мультимедийный курс лекций используется методом с учетом его индивидуальной манеры чтения лекции, специфики учебной дисциплины, уровня подготовленности студенческое аудитории.

Для создания мультимедийного курса лекции используются такие программные продукты, как Makromedia Flash, Power Point, позволяющие использовать анимационные и звуковые эффекты, включить в виде вставок фотографии, видеоролики, фрагменты имитационного моделирования, выполненные в средах Electronics Workbench Matlab. При разработке мультимедийного курса лекций применяются такие способы обработки аудиовизуальной информации как:

1. компьютерная анимация, «манипулирование» (перемещение) контаминация (смещение);
2. деформирование;
3. тонирование;
4. дискретная подачи;
5. фиксирование выбранной части;
6. рассмотрения «под луной»;
7. много оконное представление информации на одном экране с возможностью активизировать любую часть экрана (например, в одном «окне» видео фильм, в другом – текст.

Таким образом, изложение лекционного материала приобретает динамичность, убедительность, эмоциональность, что способствует повышению его научного уровня и комплексному восприятию знания.

С появлением в вузах информационных средств обучения стремительно развиваются такие организационные формы, как дистанционное и открытое обучение, обучение в компьютерных классах и лабораториях и т. п. В качестве источников информации все шире используются электронные средства и глобальные телекоммуникационные сети Интернет, а программы интерактивного обучения все чаще применяются как практические тренажеры для формирования и закрепления профессиональных умений и навыков.

Библиографический список:

1. Антипова М. В. Формы организации обучения. – М.: МарГТУ, 2011. – 16 с.
2. Кругликов В. Н. Активное обучение в техническом вузе: теория, технология, практика. Воен. инж.-техн. ун-т. – СПб.: ВИТУ, 2017. – 308 с.

3. Кахаров З. В. Дистанционное форма организации самостоятельной работы студентов // Сборник статей по итогам Международной научно-практической конференции (Киров, 28 мая 2020 г.). – Стерлитамак: АМИ, 2020.
4. Кукушкин В. С. Теория и методика обучения. – Ростов Д/н.: Феникс, 2005.– 474 с.

Ордабаева З.К., қазақ тілі мен әдебиеті оқытушысы
«Басқару» ЖШС колледжі, Нұр-Сұлтан қ.

САНДЫҚ ҚАЗАҚСТАН

«Сандық Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасының (бұдан әрі – Бағдарлама) мақсаттары орта мерзімді перспективада Қазақстан Республикасы экономикасының даму қарқынын жеделдету және цифрлық технологияларды пайдалану есебінен халықтың өмір сүру сапасын жақсарту, сондай-ақ ұзақ мерзімді перспективада Қазақстанның экономикасын болашақтың цифрлық экономикасын құруды қамтамасыз ететін түбегейлі жаңа даму траекториясына көшіруге жағдай жасау болып табылады.

Осы мақсатқа қол жеткізу дамудың екі бағыты бойынша жүруді білдіреді:

«Қазіргі экономиканы цифрландыру» - нақты сектордағы нақты жобалардан тұратын прагматикалық бастауды қамтамасыз ету, экономиканың қазіргі салаларын, мемлекеттік құрылымдарды цифрландыру және оларды технологиялық қайта жабдықтау жобаларын іске қосу және цифрлық инфрақұрылымды дамыту.

«Болашақтың цифрлық индустриясын құру» - адами капиталды дамыту деңгейін көтеру, инновациялық даму институттарын құру және жалпы алғанда, цифрлық экожүйені қарқынды дамыту есебінен ұзақ мерзімді орнықтылықты қамтамасыз ету, елдің цифрлық трансформациялауды іске қосу.

2018-2022 жылдар кезеңінде іске асырылатын Бағдарлама еліміздің флагмандық салаларын технологиялық жаңғыртуға қосымша серпін беруді қамтамасыз етеді және еңбек өнімділігінің ауқымды және ұзақ мерзімді өсуіне жағдай жасайды.

Бағдарламаны іске асырудың бес негізгі бағыты:

1. «Экономика салаларын цифрландыру» - еңбек өнімділігін арттыруға және капиталдандырудың өсуіне алып келетін озық технологиялар мен мүмкіндіктерді пайдалана отырып, Қазақстан Республикасы экономикасының дәстүрлі салаларын түрлендіру бағыты.

2. «Цифрлық мемлекетке көшу» - қажеттіліктерін күні бұрын біліп халық пен бизнеске қызмет көрсету инфрақұрылымы ретінде мемлекеттің функцияларын түрлендіру бағыты.

3. «Цифрлық Жібек жолын іске асыру» - ішкі контур үшін де, Қазақстан Республикасының транзиттік әлеуетін іске асыру үшін деректерді берудің, сақтаудың және өңдеудің жылдамдығы жоғары және қорғалған инфрақұрылымын дамыту бағыты.

4. «Адами капиталды дамыту» - жаңа жағдайға - білім экономикасына көшуді қамтамасыз ету үшін креативті қоғам деп аталатынды құруды қамтитын түрлендіру бағыты.

5. «Инновациялық экожүйені құру» - бизнес, ғылыми сала және мемлекет арасындағы орнықты көлденең байланыстармен технологиялық кәсіпкерлік пен инновацияны дамыту үшін жағдай жасау бағыты. Мемлекет инновацияларды өндіріске шығаруға, бейімдеуге және енгізуге қабілетті экожүйе катализаторы ретінде әрекет етеді.

Көрсетілген бес бағыттың шеңберінде 17 бастама мен 100-ден астам іс-шара қалыптастырылды, оларды іске асырудан түсетін қайтарылымды алдағы жылдардың ішінде айқын көруге болады, сондай-ақ болашақ экономикасының жаңа саласы ретінде цифрлық секторды қалыптастыруға негіз болатын іс-шаралардың негізгі нәтижесін келесі онжылдықтан байқауға болады.

Бағдарламаны іске асыру республикалық бюджет қаражатынан 141 млрд. теңге көлемінде қаржыландыруды тартуды болжайды. Сондай-ақ квазимемлекеттік сектор субъектілерінен 169 млрд. теңге қаражат тартылады деп күтілуде.

Бағдарламаны іске асыру бенефициарлары Қазақстан Республикасының барлық халқы, бизнес және мемлекеттік органдары болады, өйткені ол өмірдің барлық салаларына әсер етеді және мемлекеттің әрбір азаматы мен тұрғынының өмір сүру деңгейін арттыруға бағытталған. Бағдарлама жұмыспен қамту құрылымында елеулі өзгерістерге әкеледі - атап айтқанда, 2022 жылға қарай цифрландыру есебінен 300 жұмыс орны құрылады.

Цифрландырудың жаһандық трендтері және халықаралық тәжірибе.

Бүгінгі күні Интернет экономикасы дамушы елдерде жылына 25%-ға дейінгі қарқынмен өсіп келеді, бұл ретте экономиканың бірде бір саласы мұндай қарқынға тіпті жақындай да алмайды. Барлық жаһандық деректердің 90%-ы бар-жоғы соңғы екі жылдың ішінде жасалды. Қазірдің өзінде интернетке 35 миллиард құрылғы қосылған және деректермен алмасуды жүзеге асырады, бұл цифр әлемдегі тұрғындардың жалпы санынан бес есе артық. Бірақ, сонымен бірге Үкімет пен корпорация жыл сайын кең таралған жаңа құбылыс - кибершабуылдарға қарсы іс-қимыл жасауға жарты триллионға жуық АҚШ долларын жұмсайды.

Бүгінде цифрландыру процесі әлемдегі барлық елдерге әсер етеді. Сонымен қатар әрбір ел цифрлық дамудың басымдықтарын өзі айқындайды. Әлемдегі 15-тен астам мемлекет қазіргі уақытта ұлттық цифрландыру бағдарламаларын іске асыруда. Қытай, Сингапур, Жаңа Зеландия, Оңтүстік Корея және Дания ұлттық экономикаларды цифрландыру бойынша алдыңғы қатардағы елдер болып табылады. Қытай өзінің «интернет плюс» бағдарламасында цифрлық индустрияны дәстүрлімен біріктіреді, Канада Торонтода АКТ-хабын жасады, Сингапур драйвері АКТ болып табылатын «ақылды экономиканы» қалыптастырады, Оңтүстік Корея «Креативті экономика» бағдарламасында адами капиталды, кәсіпкерлікті дамытуға және АКТ саласындағы жетістіктерді таратуға бағдарланады, ал Дания мемлекеттік секторды цифрландыруға баса назар аударады.

Осы елдерде мемлекет бағдарламаны іске қосу мен іске асыруда маңызды рөл атқарады, бұл ретте табысқа жету «цифрлық жекешелендіру» деп аталатын жеке ойыншылардың қатысуына байланысты.

Цифрлық жекешелендіру тәсілінің ең жарқын мысалы - Сингапур. Осылайша, 2014 жылы мемлекет Smart Nation тұжырымдамасын әзірлеуді бастамашылық етіп, оны нақтылау және іске асыру үшін бизнес және сарапшылар қауымдастығын ынтымақтасуға шақырды. Smart Nation – мемлекеттің азаматтардың күнделікті өміріне цифрландыруды енгізу арқылы өмір сүру сапасын жақсарту жөніндегі бастамасы. Мемлекет Smart Nation шеңберінде бастамаларды іске асыру үшін бірінші кезектегі міндеттердің бірқатарын шешу үшін бастапқы сұрауды қалыптастырды. Мәселен, бастапқыда айқындалған негізгі бастамалардың бірі «ақылды қаланы» құру үшін ұлттық сенсорлық желіні дамыту болып табылады. Техникалық шешім әзірлеуге мердігер таңдау үшін мемлекет әрбір міндет бойынша тендер ұйымдастырады.

Тендерге қатысу брифингтің талаптарына жауап беретін барлық қатысушылар үшін ашық: осылайша, мемлекет тек ірі бизнеске ғана емес, сондай-ақ шағын және орта бизнеске де назар аударады. 2015-2016 жылдары келісімшарттардың жартысынан астамы шағын және орта бизнеспен жасалғанын атап өту қажет.

Оңтүстік Кореяда басты компаниялар мемлекеттің белсенді ұстанымы кезінде өздері дербес серпінді цифрлық технологияларға инвестиция жасайды. Мәселен, елдегі ең ірі телеком операторларының бірі - SKT - жасанды интеллект технологияларына және «заттар интернетіне» 4 миллиард АҚШ долларынан астам инвестиция салуға ниет білдірді.

Цифрлық бастамаларды іске асыру елдің одан әрі экономикалық өсуі үшін бірқатар іс-шаралардағы маңызды буын болады. Бағдарламада қосымша құн құрудың және экономикадағы шығындарды қысқартудың едәуір әлеуеттілік бар, бұл өз тарапынан 2025 жылға таяғанда елдің ЖІӨ өсу қарқынын жылына 4,5-5% деңгейге жеткізуге мүмкіндік береді, сонымен бірге 1,6%-2,2%, яғни үштен бір бөлігі тек қана цифрландыруға қатысты болады.

Қазір біз өркендеудің жаңа жолына, әлеуметтік дамудың жаңа кезеңіне бет алдық. Елбасы бекіткен жаңа экономикалық бағамда жаңа бағдарламалар, оның бағыттары және нәтижеге жету жолдары көрсетілген. Сол бағытты ұстанып, болашаққа сеніммен қарайық!

Пайдаланған әдебиеттер

1. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңы. Алматы, Литера, 2000, 8-бап.
2. Н.Ә. Назарбаев «Барлық қазақстандықтардың өсіп-өркендеуі, қауіпсіздігі және әлауқатының артуы», Алматы, 1997.
3. Ақжайықтың ақберендері. Алматы, 2005.
4. А. Жұбанов. Ғасырлар пернесі. Алматы, 2002.
5. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңы
6. «Болашақтың іргесін бірге қалаймыз» Н.Ә. Назарбаевтың Қазақстан халқына Жолдауы, 2011 жыл
7. Қазақстан Республикасы білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы

Шайхсламова А.Н.,

Колледж АО «Финансовая академия», г. Нур-Султан

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИНФОРМАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ДИСТАНЦИОННОМ ОБУЧЕНИИ НА ЗАНЯТИЯХ ПО ПОДГОТОВКЕ СПЕЦИАЛИСТОВ В ОБЛАСТИ ИНФОРМАЦИОННЫХ СИСТЕМ

Информационные технологии в дистанционном обучении

На данный момент времени благодаря развитию общества в целом и науки и информационных технологий в частности, сложилась следующая ситуация относительно перспектив развития дистанционного обучения и его места как системы в системе образования. Общество предъявляет как к подрастающему поколению, так и к уже зрелым людям определенные требования по владению уровнем знаний, умений и навыков, необходимых для реализации себя как профессионалов в жизни. Общество дает социальный заказ на подготовку как специалистов покидающих стены учебных учреждений среднего и высшего образования, так и на переподготовку уже работающих в различных отраслях людей, поскольку быстрое изменение ситуации требует от работников изменения уровня своих знаний и умений. Наиболее успешными становятся люди, сумевшие реализовать себя в той специальности, по которой они получили образование непосредственно, но имеющие дополнительно одно или более образование, существенно расширяющие их возможности и способствующие повышению эффективности работы. Ряд профессий, таких как учителя, врачи, программисты требует постоянного повышения своей квалификации, получения новых знаний, умений и навыков. В ином случае специалист перестает соответствовать своей специальности, и продолжение им трудовой деятельности может привести к негативным последствиям. Поскольку переобучение с отрывом от производственной деятельности нецелесообразно по ряду экономических причин, то выход из сложившейся ситуации был найден при помощи системы дистанционного образования. Существенным плюсом дистанционного образования является то, что оно, идя в ногу со временем, для проведения обучения или переобучения применяет ряд информационных технологий, позволяющих проводить обучение через сеть Интернет. Помимо дистанционного обучения взрослых людей, активно используются технологии дистанционного обучения в системе инклюзивного образования, поскольку часть детей с ограниченными возможностями по ряду медицинских показаний не имеет возможности посещать учебные заведения. В этом случае с ними ведется работа по их обучению либо на дому - так было раньше, либо применяя информационные технологии в виде дистанционного обучения. Основными

технологиями дистанционного обучения являются, на данный момент времени, проведение занятий онлайн через видеоконференцию, применение видеуроков, направленных преподавателем ученику также через сеть Интернет и выложенных на портале учебного заведения для каждого занятия, раздача дидактического обучающего материала, по изучению которого обучающийся должен проверить свои знания и умения, пройдя ряд тестовых заданий, позволяющих оценить его уровень знаний и указать на ошибки. Современное развитие техники, в частности использование для проведения обучения программы Microsoft Teams, Zoom, Skype, использование которой позволяет ученику видеть и слышать урок преподавателя, а также те материалы, которые он показывает ученику в процессе урока на экране компьютера. Это стало возможным благодаря развитию сети Интернет, на которой основаны все технологии дистанционного образования.

Видеоконференция, проводимая с учеником, является одной из основных технологий дистанционного образования как в инклюзивном образовании, так и в дистанционном образовании, применяемом для взрослых людей. Следующей технологией дистанционного обучения, на которой основано дистанционное обучение в большинстве высших учебных заведений и курсах переподготовки, является технология MOODLE, позволяющая учебным заведениям создавать интернет-ресурсы для обучения, тестирования и сдачи экзаменов. Сущностью данной технологии является создание интерактивного интернет-сайта учебного заведения, на котором, в обязательном порядке регистрируются как студенты, обучающиеся удаленно в данном учебном заведении, так и их преподаватели. Наполнение данного сайта, являющегося по сути учебной платформой, на основе которой происходит весь процесс дистанционного обучения, представляет собой следующие составляющие. В первую очередь, это непосредственное общение студентов и преподавателей при помощи обмена электронными сообщениями и видеоконференциями. Также данный ресурс служит для размещения учебных материалов для самостоятельной работы с последующей их проверкой преподавателем, студент допускается к выполнению следующего задания, только выполнив предыдущее, этим достигается непрерывность и последовательность учебного процесса. Каждое задание оценивается как преподавателем, чья оценка может быть субъективной, так и итоговым тестированием при помощи тестовой системы. Данная система позволяет объективно оценить знания и пробелы студента и при необходимости указать ему на них, и помочь в изучении неизученного материала. Поскольку конечная оценка за предмет выводится на основании суммы баллов, получаемой за выполнение каждого из заданий, а также оценки выполнения заданий преподавателем в целом, данная система дистанционного обучения зарекомендовала себя хорошо. Помимо обучения в виде видеоконференций, выкладывания дидактических материалов и тестов, в последнее время все более активно применяется оценка результатов обучения в виде классического экзамена, в ходе которого студентом выбирается билет, и даются развернутые ответы на вопросы билета. Единственная разница лишь в том, что студент видит преподавателя на экране монитора, а преподаватель - студента, и в процессе экзамена они ведут беседу в режиме видеоконференции. Такой классический способ контроля итоговых знаний, как экзамен, не может быть вытеснен тестированием, поскольку далеко не всегда корректно тестирование определяет уровень знаний студента, слишком много субъективных факторов на него воздействует. Данный тип общения, когда люди не находятся в прямом контакте друг с другом, именуется в психологии непрямой формой общения. Её особенностью является то, что психологически человек в большей степени подвержен влиянию стрессовых факторов при прямой форме общения, при такой же форме, как видеоконференция, уровень тревожности студента значительно понижается. Нельзя сказать, что дистанционное обучение не имеет недостатков, имеет, например, ряд письменных заданий и тестов может быть решен не студентом, а иным лицом, зачастую с применением интернет-технологий удаленного доступа на компьютер студента. Также нельзя не отметить тот факт, что сама система дистанционного обучения, построенная на

базе использования сети Интернет как среды связи между институтом и студентом, технически еще не безупречна.

Поскольку все обучение происходит в сети Интернет, то сбои с подключением такого сайта к сети вызовут невозможность обучения до их устранения у всех студентов данного учебного заведения. Чтобы исключить это, при проектировании производится подключение к серверу как минимум двух независимых провайдеров Интернета, обеспечивающих устойчивость данного сервиса. В случае отключения одного из них, сервер переводится на резервный канал, пользователи этого даже не успевают заметить. Дистанционное образование не могло развиваться ранее, поскольку уровень развития техники и самой сети Интернет был недостаточным для создания бесперебойно работающих систем, в настоящий момент времени это стало возможно, и, тем не менее, технические неисправности время от времени случаются.

Отдельно хотелось бы отметить, что, несмотря на все плюсы дистанционного образования, для получения образования надлежащего качества необходимо присутствие студента на лекциях классического типа. Даже при дистанционном обучении в настоящий момент времени необходимо посещение некоторого количества занятий, это позволяет наладить контакт с преподавателем, по этой причине переобучение или курсы повышения квалификации предполагают присутствие студента на ряде лекций.

В заключение, подводя итоги, можно выделить следующие технологии дистанционного образования:

1. Видеоконференция в виде лекции. Применяется для обучения учащихся и студентов, при помощи видеокамеры и микрофона преподаватель транслирует излагаемый им учебный материал учебной аудитории. В дальнейшем обучающиеся на основе данного материала будут выполнять ряд самостоятельных заданий и тестов.

2. Использование для обучения учебной среды Microsoft Teams. Данная учебная среда позволяет создавать для каждой группы и каждого курса студентов, обучающихся дистанционно, индивидуальные задания, а индивидуальные пароль и логин студента, с обязательной регистрацией подключения к среде с его личного компьютера по IP-адресу позволяют получать дидактические материалы, учебные задания, проходить тесты, предназначенные именно для данного студента.

3. Использование тестов. Тесты позволяют в определенной мере выяснить уровень усвоения материала студентом, и на основании полученных данных скорректировать процесс обучения.

4. Онлайн-экзамен. Онлайн-экзамен происходит в режиме видеоконференции. Студент видит преподавателя, а преподаватель слушает ответ студента, видит его и может задавать необходимые вопросы. Все данные технологии базируются на использовании технологии Интернет. Без нее само дистанционное образование было бы невозможно.

В настоящее время все более возрастает роль информационно-социальных технологий в образовании, которые обеспечивают всеобщую компьютеризацию обучающихся и преподавателей на уровне, позволяющем решать, как минимум, три основные задачи:

- обеспечение выхода в сеть Интернет каждого участника учебного процесса, причем, желательно, в любое время и из различных мест пребывания;

- развитие единого информационного пространства образовательных индустрий и присутствие в нем в различное время и независимо друг от друга всех участников образовательного и творческого процесса;

- создание, развитие и эффективное использование управляемых информационных образовательных ресурсов, в том числе личных пользовательских баз и банков данных и знаний учащихся и педагогов с возможностью повсеместного доступа для работы с ними.

Различные подходы к определению образовательной технологии можно суммировать как совокупность способов реализации учебных планов и учебных программ, представляющую собой систему форм, методов и средств обучения, обеспечивающую достижение образовательных целей. Различие образовательных

технологий специалисты обычно выводят из различия применяемых средств обучения. Информационные образовательные технологии возникают при использовании средств информационно-вычислительной техники. Образовательную среду, в которой осуществляются образовательные информационные технологии, определяют работающие с ней компоненты:

- техническая (вид используемых компьютерной техники и средств связи);
- программно-техническая (программные средства поддержки реализуемой технологии обучения);
- организационно-методическая (инструкции учащимся и преподавателям, организация учебного процесса).

Под образовательными технологиями понимается система научных и инженерных знаний, а также методов и средств, которые используются для создания, сбора, передачи, хранения и обработки информации в предметной области высшей школы. Формируется прямая зависимость между эффективностью выполнения учебных программ и степенью интеграции в них соответствующих информационно-коммуникационных технологий. Этот аспект практики образования комментируют так. Использование информационной системы в процессе обучения “позволяет не только дать студентам информацию об объекте управления, но и помогает им осознать все многообразие и сложность связей, характерных для реальных предприятий, проследить динамику этих связей при изменении внешних и внутренних факторов, а также разрушить сформировавшиеся у студентов междисциплинарные барьеры, обусловленные временной последовательностью изложения учебных предметов. Такой инструментарий дает возможность построить современные учебные технологии, которые предусматривают формирование у студентов неординарного мышления, творческого подхода к управлению. В конечном итоге их деятельность становится не набором стандартных приемов, а основывается на понимании причинно-следственных связей явлений и процессов, что существенно повышает ее мотивированность и результативность».

Одно из определений информационной образовательной среды формулирует ее понимание как информационную систему, объединяющую посредством сетевых технологий, программные и технические средства, организационное, методическое и математическое обеспечение, предназначенное для повышения эффективности и доступности образовательного процесса подготовки специалистов.

В Докладе ЮНЕСКО об основных направлениях деятельности в области образования и информатики после Первого Международного конгресса "Информатика и образование" указано, что важна не сама технология, а ее взаимодействие с обучением и ее роль в контексте системы образования в целом.

Сегодня одной из характерных черт образовательной среды является возможность студентов и преподавателей обращаться к структурированным учебно-методическим материалам, обучающим мультимедийным комплексам всего университета в любое время и в любой точке пространства.

Помимо доступности учебного материала, необходимо обеспечить обучаемому возможность связи с преподавателем, получение консультации в он-лайн или офф-лайн режимах, а также возможность получения индивидуальной «навигации» в освоении того или иного предмета. “Студенты будут стремиться к гибкому режиму обучения, модульным программам с многочисленными поступлениями и отчислениями, которые позволят накапливать зачетные единицы, свободно переводиться из одного учебного заведения в другое с учетом предыдущего опыта, знаний и навыков.

По-прежнему важной для студентов останется возможность личного развития и профессионального роста; программы получения степени и короткие курсы, возможно, будут пользоваться одинаковым спросом; резко возрастет потребность в программах профессионального обучения и аспирантских программах”.

Разработчики дистанционного образования (ДО) конкретизируют индивидуализацию образовательного поведения следующим образом, считая, что в ДО наиболее ярко проявляются черты личностно-ориентированного способа обучения:

Гибкость — обучающийся волен самостоятельно планировать время, место и продолжительность занятий.

Модульность — материалы для изучения предлагаются в виде модулей, что позволяет обучаемому генерировать траекторию своего обучения в соответствии со своими запросами и потенциальными возможностями.

Доступность — независимость от географического и временного положения обучающегося и образовательного учреждения позволяет не ограничивать в образовательных потребностях население страны.

Рентабельность — экономическая эффективность проявляется за счет уменьшения затрат на содержание площадей образовательных учреждений, экономии ресурсов временных, материальных (печать, размножение материалов и пр.).

Мобильность — эффективная реализация обратной связи между преподавателем и обучаемым является одним из основных требований и оснований успешности процесса ДО.

Технологичность — использование в образовательном процессе новейших достижений информационных и телекоммуникационных технологий.

Интернациональность — экспорт и импорт мировых достижений на рынке образовательных услуг.

Информационные технологии приносят возможность и необходимость изменения самой модели учебного процесса: переход от репродуктивного обучения — «перелива» знаний из одной головы в другую, от преподавателя к студентам — к креативной модели, когда в учебной аудитории с помощью нового технологического и технического обеспечения моделируется жизненная ситуация или процесс, студенты под руководством преподавателя должны применить свои знания, проявить творческие способности для анализа моделируемой ситуации и выработать решения на поставленные задачи.

Перспективная система образования должна учитывать основные вызовы XXI века и связанные с ними важнейшие проблемы человека в современном и наступающем информационном обществе.

К важнейшим направлениям перехода к новой образовательной концепции, которая станет основой необходимой для условий XXI века перспективной системы образования, относятся, в частности, фундаментализация образования на всех его уровнях; реализация концепции опережающего образования; широкое использование методов инновационного и развивающего образования на основе применения перспективных информационных технологий; повышение доступности качественного образования путем развития системы дистанционного обучения и средств информационной поддержки учебного процесса современными информационными и телекоммуникационными технологиями.

Сагындыков Ж.М.,

директордың өндірістік оқыту ісі жөніндегі орынбасары
МКҚК "Ақжайық аграрлық техникалық колледжі"

ҚАШЫҚТЫҚТАН ОҚЫТУДЫҢ АРТЫҚШЫЛЫҚТАРЫ МЕН ҚИЫНШЫЛЫҚТАРЫ

Қашықтықтан оқыту – бұл оқу үдерісінің оқытушы мен білім алушылардың арасында ақпараттық-коммуникациялық технологияларды пайдалану арқылы оқу үдерісін жүргізу мен ұйымдастырудың заманауи тәсілі.

Әлем күн сайын жаңаруда. Күн сайын түрлі жаңалықтар ашылуда. Күн сайын жаңа жобалар іске асырылуда. Күн сайын бұл өмірдің бізге дайындаған сыйы артуда. Сондықтан әр

күнге жаңаша көзқараспен қарауға дайын болуымызға тура келді. Ал, ең үлкен өзгеріс – техникалық колледждердің де қашықтықтан оқытуға көшуі. Әрине, бұл оқушылар тұрмақ, мұғалімдер мен ата-аналар үшін де қиындау болғаны анық. Көкейде сауал көп. Дегенмен, іштегі қорқыныш, үрей, сенімсіздікке қарамастан алға қарай қадам жасау маңызды.

Білім беру бұл ел болашағы үшін аса жауапты үрдіс екені мәлім. Сондықтан білім беру саласына қай мемлекетте болмасын үлкен жүк артылады. Ал қазіргі жағдайда сапалы, ең бастысы нәтижелі білім беру үрдісін ұйымдастыру екі есе қиындай түсетіні анық.

Қазіргі елімізде болып жатқан төтенше жағдай білім саласында әсерін тигізбей қоймады. Сондықтан қашықтықтан оқыту басталғалы бері білім саласындағы барлық мұғалімдерге көп ізденуге тура келді. Қашықтықтан оқыту ерте ме, кеш пе бізге жететін еді. Өйткені бұл – заман талабы. Ақпараттандырылған ғасырда озық технологияның үздік жемістерін пайдалану – дамыған елдердің шешімі. Еліміз үшін бұл да бір жаңа белес, жаңа шың! Сондықтан кедергілер мен қиыншылықты шешу үшін төмендегі бағдарламаларды өз тәжірибемде қолданып жүрмін.

Қашықтан оқыту артықшылықтары.

Зерттеушілердің айтуынша, қашықтан оқытудың даусыз артықшылықтары мыналар:

1. білім беру қызметінің арзандығына қарамай, кешкі немесе сырттай оқу түріне қарағанда әлдеқайда жоғары кәсіби дайындық ;
2. оқу мерзімін қысқарту;
3. Қазақстан мен шет ел ЖОО-нда қатар оқу мүмкіндігі;
4. Студенттің ЖОО-ның географиялық орнына тәуелсіздігі.

Оқу курстарының сапсы мен құрылымы қашықтан оқыту мен дәстүрлі оқытуда бірдей немесе кйбір жағдайларда қашықтан оқыту сапасы жоғары болғанын тәжірибелер дәлелдеп отыр. Дәстүрлі оқыту орталарына қарағанда жаңа электрондық технология оқушыны оқу процесіне белсенді қатыстырып қана қоймайды, сонымен қатар осы процесті басқаруға рұқсат етеді. Дыбыстың, қиымлыдың, образдың және мәтіннің интеграциясы жаңа, мүмкіндіктері мол, әдеттен тыс оқу ортасын қалыптастырады, оның дамыу барысында оқу процесіне қатысатын оқушы саны да арта береді. Қашықтан оқыту жүйесінде қоданылатын бағдарламалар мен ақпаратты жеткізу жүйесінгің инетраактивтік мүмкіндіктері, көптеген дәстүрлі оқу орталарында мүмкін болмайтын кері байланыс орнататы және икемдеп отырады, тұрақты көмек пен сұқбатты қамтамасыз етеді. Қазіргі заманғы компьютерлік телекоммуникация білім және түрлі оқулық ақпарат беруде, дәстүрлі оқу құралдарымен бірдей, ал кейде одан да әсерлі. Қашықтықтан оқыту барысында төмендегідей қосымшаларды пайдаланып, нәтижесін де көріп жүрміз. Атап айтар болсақ:

Google SmartNation қосымшасы

Бұл қосымша компьютермен де, ұялы телефонмен де кіруге ыңғайлы. Ұялы телефон үшін алдын ала бағдарламасын жүктеп алу қажет. Мұғалімдер де, оқушылар да өздерінің жеке сәйкестендіру нөмері арқылы тіркелу арқылы жүзеге асады. Білім беру үдерісі бойынша ; тақырыптық күнтізбелік жоспар, кесте, журнал, дипломдық жұмыстар, модульдер қарастырылған. Колледж әкімшілігін де тіркеуге болады. Бұл әкімшілік үшін оқытушылар мен студенттердің жұмысын қадағалап отыруға ыңғайлы әрі тиімді. Құжаттама бөлімінде ата-аналардың, студенттерінің өтініштерін онлайн форматта тіркеуге өте қолайлы. Кітапхана, емтихан, емтихан билеттері де белгілі бір ретпен жинақталған. Мұғалім ретінде тіркелгеннен кейін сіз өз пәніңізге арнап әр топқа, әр пәніңізге журнал ашу мүмкіндігіне ие боласыз. Студенттер курсқа өз ЖСН арқылы тіркеле алады. Курста өтілетін тақырыпты күн сайын жариялап отыруға немесе алдын-ала дайындап, сабақ кестесіне сай күнді, уақытты белгілеп, жоспарлап жариялауға мүмкіндік бар.. Оқушыларға тапсырмаларды тест түрінде, бейнематериал немесе презентация түрінде ұсынуға болады. Әр тапсырма бағалау критерийлерін енгізе аласыз. Оқушылардан жұмысын жібергенде сізге хабарлама келеді және олар бір-бірінің жұмыстарын көре алмайды. Мұндай оқушымен кері байланыс жасау мүмкіндігі де қарастырылған. Әр оқушының жұмысына өзі ғана көре алатын жеке комментарий қалдыруға болады. Оқушы жұмысын дәптерге орындап, сізге суретке түсіріп жіберген жағдайда, оның қателерін белгілеп, пікір қалдыра аласыз. Ең бастысы, бұл

қосымшада арнайы журнал болады. Кімнің қай уақытта тапсырғанын, қанша балл алғанын қадағалап отырасыз. Сонымен қатар оқушылардан келген файлдардың барлығы Google Дискте сақталады. Кез келген уақытта қолжетімді болады. Жылдық қорытынды, емтихан нәтижесі автоматты түрде есептеліп тұрады. Бұл жүйе өте тиімді және бағалау барысында нақты нәтиже көрсетеді.

Learningapps қосымшасы

Бұл – сабақты түрлендіруге арналған қосымша. Дәстүрлі сабақтармен оқушылардың қызығушылығын төмендетіп алуыңыз ықтимал. Сол себепті Learningapps арқылы әр сабақты қызықты форматта өткізсеңіз болады. Мұнда оқушыларды өзіңіз тіркеп, логин парольдерін үлестіруге немесе qr кодпен бөлісіп, оқушылардың өздігінен тіркелуіне болады. Арнайы бағдарлама жүктеудің қажеті жоқ, сайтқа кіріп, онлайн түрде қолдана бересіз. Ұялы телефон арқылы да кіруге болады.

Telegram немесе WhatsApp

Иә, бұл – бәрімізге белгілі мессенджер. Барлық оқушының жылдамдығы жоғары ғаламторға шығатын мүмкіндігі жоқ. Бұл орайда месенджерлерді пайдалануға болады. Соның ішінде ең тиімдісі осы Telegram мен WhatsApp деп санаймын. Компьюер арқылы да, ұялы телефонмен де кіре аласыз. Мұнда канал ашып, оқушыларға сол каналдың сілтемесін жіберуге болады. Каналды күнделікті сабақтарыңызды, тапсырмаларды жариялап отырасыз. Бір пайдасы оқушылар мұндай жаза алмайды, тек бақылап, көріп отыра алады. Ал сұрақтарын жеке хат арқылы жолдайды. Сонымен бірге қысқаша сауалнама ұйымдастыруға да болады.

Қазір қашықтықтан оқытуға арналған бағдарламалар өте көп. Дегенмен, бұл ұсынылған қосымшалар ең тиімді және қолжетімді деп санаймын. Қолда бар барлық мүмкіндікті пайдаланып, қашықтықтан оқуды жалғастыру керек. Балапан, Еларна телеарнасынан бастап, Mектеp.edu, BilimLand жалғаған дайын контентпен сабақ берушіден бастап, онлайн оқуға арналған Google Classroom, Learningapps, Telegram немесе WhatsAp, Daryn online бағдарламалары арқылы жасауға болады.

Қашықтан оқытудың қиыншылықтары мен проблемалары да жетерлік.

Қашықтан оқытудың әсерлі болуы оқушылармен бірге Интернетпен жұмыс істейтін мұғалімге тікелей байланысты. Бұл мұғалім; қазіргі заманғы ақпараттық және педагогикалық технологияны меңгерген, оқушылармен бірге желідегі жаңа оқу-танымдық ортада жұмыс істеуге психологиялық тұрғыдан дайын бесаспап ұстаз болуы керек. Өкіншіке қарай біздің елімізде осыған ұқсас мамандар дайындау жүзеге асырылмай отыр. Басқа проблема – желідегі студенті ақпаратпен қамтамасыз ететін инфраструктура. Оқу материалының құрылымы мен кешені қандай болуы керек деген сұрақ әлі ашық тұр. Бұлармен қатар қашықтан оқыту курсына жіберу туралы сұрақ та бар. «Қашықтағы» оқушылардың білімін бағалау мен оны ұйымдастыру да шешілмеген сұрақ күйінде қалып отыр. Оны шешу үшін оқушылардың білімін бағалайтын нормативтік-құқықтық база жасау керек.

Қорытыта айтар болсақ;

Қашықтан оқыту формасы туралы айтқанда, құрамына; барынша мүмкін болатын ақпараттың электрондық көздері (желілікті қоса алағанда): виртуалды кітапханалар, деректер базасы, консультациялық қызметтер, электрондық оқу құралдары, т.б. кіретін бір ыңғай ақпараттық-білім кеңістігін жасау туралы айту керек. Әңіме қашықтан оқыту туралы болып отырғанда, ол жүйеде мұғалім, оқушы және оқулық бар деп түсіну керек. Бұл оқушы мен оқытушының өзара әсері. Осыдан шығатыны, қашықтан оқыту формасын ұйымдастыруда ең бастысы электрондық курстар, қашықтан оқытудың диактикалық жасалымы, педагог-үйлестірушілерді дайындау болып табылады. Қашықтан оқытуды сырттай оқуға ұқсатудың қажеті жоқ, себебі, бұл жерде мұғаліммен және басқа оқушылармен тұрақты байланыс бар, күндізгі оқудың барлық жағы, оқудың еркеше формасы ескеріле отырып қамтылған. Бұдан шығатыны, теориялық талдаулар, эксперименттік тексеру, жауапты ғылыми-зерттеу жұмыстары талап етіледі. Өкіншіке қарай, біздің интернетте көріп жүргендеріміз, компакт-дисклердегі электрондық оқулықтар педагогикалық талаптарға жауап бере алмайды. Осыдан барып, қашықтан оқыту курсатырын жасақтаумен және оны әртүрлі базалық, тереңдетілген,

қосымша білім беру мақсаттарындағы әдістемелер қолданумен байланысты проблемаларды шешудің мәні зор.

Жоғарыда келтірілген фактілер мен мысалдар, Қазақстанда қашықтан оқыту жүйесін құруды және оны аймақтарда кеңету қажеттігін көрсетеді. Бұл квалификациясы жоғары, интеллектуалдық сапасы күшті, кәсіби деңгейі дамыған, халықаралық деңгейдегі конкуренцияға төзімді қоғам құруға зор көмегін тиігзеді.Әрине, елдегі цифрландыру саласының керемет еместігі, интернет жылдамдығының жетпейтіні ақиқат. Бірақ, мұндай жағдайда елдің жағасына жармасу азаматтық емес, қандай жағдай болсада қиыншылықты жеңуге тырысуымыз қажет. Осындай әлемді дүр сілкіндірген сын сағатта бәріміз бірге болып, оқушылардың білім сапасын арттыру үшін біз, ұстаздар қауымы әріптестерімізбен кеңесе отырып, қиыншылықты жеңіп шығамыз деп кәміл сенемін.

Әдебиеттер тізімі :

1. Околесов О. П. Системный подход к построению электронного курса для дистанционного обучения // Педагогика. -1999. -№ 6. -С. 50-56.
2. Полат Е. С. Петров А.Е. Дистанционное обучение: каким ему быть? // Педагогика. - 1999. - №7. -С. 29-34.
3. Пидкасистый П.И. Тыщенко О.Б. Компьютерные технологии в системе дистанционного обучения // Педагогика. -2000. -№5. -С. 7-12.
4. Сайттар: www.e-gov.kz, www.albest.ru, www.tor.kz

Әділханова Қ.Ә., арнайы пәндер оқытушысы

Қазтұтынуодағы жоғары сауда-экономикалық колледжі, Нұр-Сұлтан қ.

Adilkhanova K.A., teacher of special disciplines,

The high economic and trade college of Kazakhconsumeunion, Nur-Sultan c.

adilkhankyzy.k@gmail.com

ЦИФРЛЫҚ САУАТТЫЛЫҚ – АҚПАРАТТЫҚ ҚОҒАМДАҒЫ ДАМУДЫҢ АЛҒЫШАРТЫ

Мақалада экономиканың барлық саласының цифрландыруы салдарынан техникалық және кәсіптік білім алушылардың цифрлық сауаттылығының маңызы айтылған. Бұл мақсатқа қол жеткізуге себепші болатын құралдар мен тәжірибе ұсынылған.

Кілт сөздер: цифрландыру; цифрлық сауаттылық; модульді-күзиреттілік тәсіл; коммуникация.

DIGITAL LITERACY - A BACKGROUND TO THE DEVELOPMENT OF THE INFORMATION SOCIETY

The article highlights the importance of digital literacy for technical and vocational students due to the digitalization of all sectors of the economy. Tools and experience are offered to help achieve this goal.

Keywords: digitization; digital literacy; modular-competent approach; communication.

Бүгінде еліміздің экономикасының барлық салаларын цифрландыру күн тәртібінің басты тақырыптарының бірі. «Цифрландыру-заман талабы. Қазақстан өңірдегі кибер мемлекетке айналуы тиіс» деп ел Президенті Қасым-Жомарт Тоқаев та үлкен мақсат қойған болатын [1].

Цифрлік сауаттылық - бұл адамның өмірдің барлық салаларында цифрлік технологияларды сенімді, тиімді, сыни және қауіпсіз қолдануға дайындығы және қабілеті. Цифрлік сауаттылық - ақпараттық қоғамдағы қауіпсіздіктің негізі, ХХІ ғасырдың ең маңызды білімі. Цифрлік сауаттылықты қалыптастыру оқырмандық, математикалық және жаратылыстану сауаттылығымен тең дәрежеде назар аударылуы керек. Қазіргі уақытта, әлем

жыл санап емес, ай санап, тіпті апта мен күн санап цифрландыру заманының сиқырлы әлеміне еніп барады. Әсіресе әлемдік коронавирус пандемиясы жағдайында бұл үрдістің барлық салаға қажеттілігіне көз жетіп, көптеген мәселелер тек цифрлық технологиялар көмегімен шешілді. Цифрландыру технологиялары дегеніміз – бұл бұрын-сонды адамзат бастан кешпеген ғажайып әлемнің жаңа құралдары. Қазіргі күні бұл технологиялар жасақталу үстінде. Олар қазірдің өзінде біз тамсанып айта беретін ақпараттық технологиялардың өзін жолда қалдыра бастады.

Технологияларды ойлап табу арқылы адамзат өз тіршілігін жеңілдетіп жатыр. Есесіне уақыт үнемделіп, сана-сезімнің өсуіне мүмкіндік жасалады. Бірақ қазіргі технологиялық трендтер үдерісін қуып жетудің өзі қиын. Шетелдің дамып кеткен өнімдеріне тамсанып, "бізге өсу керек" деп отыра беретін болсақ, бүгінгі күйімізден де жаман құлдырап кетуіміз мүмкін.

Сондықтан әлем елдерінің барлығы да бұл бағытқа мән беріп, әртүрлі салаларды цифрландыруға үлкен күш пен қаража жұмсауда. Біздің еліміз үшін де цифрландыру процесінің маңызы анық түсінікті, оның дәлелі 2018 жылғы қабылданған «Digital Kazakhstan» бағдарламасы болып табылады. Осы бағдарламаның негізгі бағыттарының бірі – Адами капиталды дамыту, соның ішінде орта, техникалық және жоғары кәсіби білім берудегі цифрлық сауаттылықты арттыру мен халықтың цифрлық сауаттылығын арттыру болып табылады.

Бұл бағыттарды жүзеге асыру үшін, әрине, білім беру жүйесінің қазіргі таңдағы мүмкіндіктерін пайдалану қажет. Қазақстанның білім беру жүйесін жаңғырту өзектілігі әлеуметтік функциясының маңыздылығы – білімді өндіру және түрлендірумен негізделеді, олар қазіргі қоғамдағы еңбек бөлінісінде шешуші рөлді атқарады [2]. Соның ішінде техникалық және кәсіптік білім беру жүйесінде пайдаланып келе жатқан модульдік-құзіреттілік тәсілі бойынша әрбір білім беруші ұйым өз оқу бағдарламасын қалауынша өзгерте алады. Себебі еңбек нарығының өзекті мамандықтары бойынша кәсіби стандарттарды жаңарту және өндіріске инновациялық технологияларды енгізу Қазақстанның техникалық және кәсіптік білім беру жүйесіне маңызды тапсырмалар қояды – жұмыс берушілердің талаптарына және еңбек нарығының конъюнктурасына жылдам көңіл бөлу және әлемнің стандарттарына сай мамандарды даярлау.

Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңында: «Білім беру жүйесінің басты міндеті – ұлттық және азаматтық құндылықтар мен практика жетістіктері негізінде жеке адамды қалыптастыруға және кәсіби шыңдауға бағытталған білім алу үшін қажетті жағдайлар жасау, оқытудың жаңа технологияларын енгізу, білім беруді цифрландыру, халықаралық ғаламдық коммуникациялық желіге шығу» - делінген[3]. Осыған орай, бүгінгі оқытушының алдында студентке білім, білік, дағдыларын игертіп қана қоймай, қабылдауын, ойлауын, қиялын, сезімдерін, ерік-жігерлерін, яғни жан-жақты, азат, шығармашыл, өз бетімен жұмыс жасай білетін, бәсекеге қабілетті жеке тұлғаны дамыту міндеттері тұр.

Осы міндетті орындауда студенттердің цифрлық сауатты болуын бірінші орынға қоюға болады. Өйткені қазіргі заманда қарапайым электронды қызметтерді өз бетімен пайдалана алмау, олардың беретін мүмкіндіктерін күнделікті өмірде, кәсіби қызметте қолданбау – білімсіздіктің көрінісі. Мессенджердегі қарым-қатынас, онлайн төлемдер, электрондық қызметтер – осының барлығы заманауи адамның күнделікті істерінің бір бөлігі болып табылады. "Цифрлық Қазақстан" мемлекеттік бағдарламасын қабылдай отырып, қазақстандықтардың өміріне қарқынды енген цифрландыру экономиканың жаңа моделін жасайды, онда тек базалық салалар мен бизнес қана емес, сонымен қатар қоғамның бүкіл өмірі де цифрленген.

Мысалы, eGov.kz электрондық үкімет порталы азаматтардың мемлекеттік қызметтерге жылдам қол жеткізуі үшін жұмыс істейді. Бұл – өтініштер беру, анықтамалар алу, лицензиялар алу, есепке қою, тіркеу және басқа да операциялар сияқты қызметтер мен сервистер. Мемлекеттік органдар, сондай-ақ басқа да көптеген ұйымдар, мысалы, банктер мен почта, қағаз құжат айналымынан құтыла отырып, өз жұмысын электрондық форматқа ауыстырады. Бірақ, барлық азаматтар жаңа технологияларды пайдалана алмайды. Оны шешу үшін халықты үйреншікті қызметтерді жаңаша пайдалануға үйрету қажет.

«Цифрлық сауаттылық» терминінің бірыңғай түсінігін қарапайым тілмен айтқанда, бұл – адамның күнделікті өмірде және жұмыста ақпараттық технологияларды қолдана білуі. Сондықтан да колледжімізде студенттердің цифрлық сауаттылығын арттыруға үлкен мән беріліп, оған қол жеткізу үшін оқу бағдарламаларындағы тақырыптар мен қазіргі таңда елімізде бар электронды қызметтердің сабақтастығы қарастырылып, тек теориялық түрде тақырыпты өтіп қоймай, іс жүзінде оны қалай электронды түрде жүзеге асыруға болатыны студенттерге үйретілуде. Бұған қол жеткізуде біліктілікті арттыруға бағытталған модульдік-күзиретілік тәсілінің маңызы зор екенін айта кеткен жөн. Оқыту процесіндегі модульдік тәсіл Қазақстан Республикасының заманауи тапсырмаларымен байланысты – заманауи шынайылыққа студенттердің ойын бейімдеу және қайта құру, алған білімін практикаға бағыттау арқылы қолдану және өзіндік оқу дағдысын дамытуға мүмкіндік береді, және цифрлық сауаттылықты арттыру мақсатында таптырмас көмекші құрал болып табылады.

Сонымен қатар, цифрлық сауаттылықты арттыруға бағытталған кураторлық сағаттар өткізіліп, сабақ барысында күнделікті өмірге қажет билет алу, айыппұлдарды төлеу, электронды студенттік билет, түрлі органдар анықтамаларын алу сияқты әрбір студент өзі пайдалана алатын қарапайым электронды қызмет түрлерімен таныстырады.

Екінші көмекші құрал ретінде www.digitalkz.kz сайты мен мен egov.kz порталындағы электронды қызметтерді қалай пайдалануды қысқа да нұсқа етіп, көрушіге түсінікті болатындай түсіріліп/жазылған бейнежазбалар мен мақалаларды айтуға болады. Қашықтықтан оқыту форматында бұл бейнежазбалар оқытушыларға үлкен көмек көрсетіп, олардың дайын әрі қолжетімді болуы оқытушының уақытын үнемдеп, мақсатына қол жеткізуіне орасан зор ықпал етуде.

Токсан ауыз сөздің тобықтай түйінісалынған қазіргі бізде бар құралдар мен оқыту технологиялары көмегімен студенттердің цифрлық сауаттылығын арттыру – қысқа уақытта оң нәтижесін көрсететін **әрі оңай қол жеткізуге болатын мақсат. Тек осы бағыттың қажеттілігі мен өзектілігін ұмытпай, оқыту процесінде пайдаланып әрі жетілдіріп отыру қажет.**

Себебі цифрландырудағы негізгі мақсат – бәсекеге қабілеттілікті арттыру, халықтың өмір сүру сапасын жақсарту, оқу-тәрбие процесін жеделдету және жеңілдету, балаларға, ұстаздарға, ата-аналарға жүктемені азайту. Ең бастысы – білім беру сапасын арттыру. Біздің студенттеріміз халықаралық деңгейде әртүрлі салаларда, оның ішінде жасанды интеллект және ауқымды деректер жасау саласында бәсекеге қабілетті болуға тиіс. Елбасы Н.Ә.Назарбаев атап көрсеткендей, елді цифрландыру – бұл мақсат емес, бұл – Қазақстанның абсолюттік артықшылыққа қол жеткізу құралы [1]. Бүкіл процесс жүйелілікті, реттілікті және кешенді тәсілді талап етеді.

Библиографиялық тізім:

1. www.digitalkz.kz
2. Қазақстан Республикасында білім беруді және ғылымды дамытудың 2020-2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы. - Астана, 2019 жыл

Елубаева А.Р., магистр технических наук,
ГКП на ПХВ «Высший колледж «AstanaPolytechnic»», г. Нур-Султан
asel-elu@mail.ru

УСПЕХИ И НЕУДАЧИ ДИСТАНЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ В СИСТЕМЕ ТЕХНИЧЕСКОГО И ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Только не раскисай. В том и состоит твоя задача в нашей тяжелой жизни - сохранить сердце любящим и не раскисать не смотря ни на что.

Чтобы не случилось, держи себя в руках и не падай духом!

Стивен Кинг

Именно с таких слов я хотела начать свою статью, посвященная такому новому и в то же время уже привычному образу жизни в условиях всемирной пандемии. Образование – это обязательный компонент успешного и развитого государства, качество образовательных услуг сейчас напрямую зависит не только от педагогов и их воспитанников, но и от уровня внедрения информационных технологий. Множество государственных программ, направленных на цифровизацию и внедрение информационных технологий, оказалось провальным. Пандемия коронавируса показала, что казахстанские школьники, студенты, педагоги не были готовы к вынужденной дистанционной форме обучения, но при такой ситуации тем не менее, ради собственной безопасности и сохранения здоровья от такой страшной болезни наше общество показало, что вполне способно приспособится к альтернативным методам обучения. Экономика, медицина и образование – три обязательных компонента успешного и развитого государства. Мы просто были не готовы к такому повороту событий. Мы не были готовы к такой страшной болезни и последствиям от нее. Но давайте вспомним и проанализируем события 2020 года. Итак постановлением №285 от 15 марта 2020 года был введен режим чрезвычайного положения на территории всей страны. Режим ЧП из-за коронавируса в Казахстане сохранялся с 16 марта по 11 мая, затем были ограничительные меры, были организованы мониторинговые группы, межведомственная комиссия по предотвращению и нераспространению этого заболевания на территории нашей страны. Летом в июле 2020 года из-за послаблений режима, к сожалению, были новые жертвы от коронавируса. Вся страна была поделена на цветовые секторы- красный, желтый и зеленый. Началась борьба с коронавирусной инфекцией локально по регионам. Пока медики боролись за здоровье пациентов, в таких непростых, сложных экономических условиях педагоги, школьники, студенты, родители столкнулись с проблемой связи, отсутствием персональных компьютеров, планшетов, смартфонов, ноутбуков, веб-камер. Наиболее распространенные жалобы родителей и студентов во время дистанционного обучения :

1. Низкая скорость передачи данных либо отсутствие интернет-услуг от провайдера ;
2. ПК с низкой мощностью и малым объемом памяти, машина не способна в режиме многозадачности одновременно выполнять и запускать различные многоресурсные приложения, графические редакторы, платформы для обучения;
3. Устаревшая база учебно-методической литературы;
4. Отсутствие социализации и живого общения педагогов и их воспитанников;
5. Постоянный контроль родителей, который привел детей и подростков к конфликтным ситуациям и даже депрессивным мыслям.

А какие же все-таки «плюсы» дистанционного обучения для студентов и школьников были? Ниже перечисленное:

1. Переоценка ценности образования и роль образовательных учреждений в жизни обучающихся;
2. Уважение и почтение к профессии педагогов, рассмотрение закона «О статусе педагога»;
3. Возможность обучаться в дистанционном формате новым курсам, углубленное изучение языков, специальных дисциплин, различных платформ и освоение новых граней своих возможностей (игра на музыкальных инструментах, различные мастер-классы по рукоделию, шитью и т.д.);
4. Стартап-проекты в национальном масштабе по обучению дистанционного формата;
5. Бережное отношение к собственному здоровью и окружающих;
6. Высшая ценность для государства- это его гражданин, его здоровье, его права.

Исходя из своего педагогического опыта я не испытывала проблем с освоением платформ и стриминговых приложений, но моим коллегам старшего поколения было нелегко пройти этот путь освоения информационных технологий. Несмотря на казусные ситуации педагоги освоили различные методики и приемы дистанционного обучения. Немного о цифровизации. Цифровая трансформация началась с 2013 года после утверждения Нурсултаном Назарбаевым государственной программы «Информационный Казахстан-2020».

Одним из главных достижений данной программы можно отметить развитие электронного правительства в стране.[1] Согласно рейтингу стран мира по уровню развития электронного правительства за 2014 год (The United Nations E- Government Survey), Казахстан расположился на 28-ой позиции, поднявшись на 10 пунктов, по сравнению с показателями 2012 года (38 место).[2] При этом в нынешнем году Казахстан находится на 29-ой позиции в данном рейтинге. Посредством платформы «электронного правительства» удалось наладить оказание услуг и информации гражданам, государственным органам и бизнесу.

Однако, при наличии результатов, все еще имеются немаловажные проблемные зоны: недостаточная оснащенность населения компьютерной техникой; неполная или низкая обеспеченность населения широкополосным интернетом, а также услугами телефонной связи; несоответствующий уровень оказания государственных услуг в электронном формате. На смену предыдущей пришла новая программа – «Цифровой Казахстан», запланированная на период 2018-2022 годы.[3]

Вынужденный переход на дистанционное онлайн-обучение обнажил всю техническую неподготовленность страны в образовательном секторе, а цифровая реформа, обеспеченная внушительными финансовыми вложениями, не прошла проверку на качество в новых условиях.

Тем не менее, настоящую ситуацию можно рассматривать и в положительном ключе, как некий «триггер» для дальнейшего развития информационно-коммуникационных технологий в образовательной среде с обязательным внедрением обучающих курсов по IT грамотности как для педагогов, так и для самих обучающихся. Так, по примеру цифрового опыта Эстонии было бы целесообразным рассмотреть и перенять зарубежную практику, предусматривающую присутствие в школах специальных технических специалистов, опытных преподавателей, задача которых заключалась бы в оказании помощи учителям в интеграции и дальнейшем использовании цифровых ресурсов для улучшения учебной программы.[4]

Необходимо работать над совершенствованием дистанционного формата и дальнейшим развитием образовательных платформ именно в долгосрочной перспективе, а восприятие данного формата как временного на период пандемии является ошибочным.

С учетом вышеизложенных проблем, критически важным является обеспечение определённых слоёв населения компьютерами и повсеместное подключение к глобальной сети. Отсутствие законодательной базы в данной области также послужило препятствием к качественному переходу на дистанционный формат; правительству пришлось в спешном

режиме разрабатывать соответствующие методические рекомендации, инструкции и регламенты.

Сложившаяся за десятилетия традиционная система среднего образования в Казахстане крайне тяжело перестраивается на дистанционный формат, когда реальный контакт преподавателя и обучающегося просто критически необходим в контексте социализации, развития командной работы и коммуникативных навыков детей, а «живое общение» со сверстниками является существенной составляющей нормального эмоционального состояния учеников. Хочется надеяться на положительный исход всемирной борьбы с КВИ и возвращение к нормальному и безопасному образу жизни.

Библиографический список:

1. Триндаде А.Р. Информационные и коммуникационные технологии и развитие человеческих ресурсов // Дистанционное образование. – 2000. – № 2. – С. 5-9.
2. Официальный сайт Президента Республики Казахстан <https://www.akorda.kz/ru>
3. Официальный интернет-ресурс акимата г.Нур-Султан <https://astana.gov.kz/ru>
4. Официальный сайт Министерства образования и науки Республики Казахстан <https://www.gov.kz/memleket/entities/edu>

Балпанова Г.С., заместитель директора по учебной и учебно-методической работе, РГКП «Алматинский музыкальный колледж имени П.Чайковского»,
Gulsarakobis@mail.ru

ОПЫТ ОРГАНИЗАЦИИ МЕТОДИЧЕСКОЙ РАБОТЫ С ПЕДАГОГАМИ В АЛМАТИНСКОМ МУЗЫКАЛЬНОМ КОЛЛЕДЖЕ ИМЕНИ П. ЧАЙКОВСКОГО ПО НАПРАВЛЕНИЮ АНАЛИЗА И ОЦЕНКИ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПЕДАГОГОВ ПО ПЛАНИРОВАНИЮ И ПРОВЕДЕНИЮ УРОКОВ

В статье представлен опыт организации методической работы с педагогами в РГКП Алматинском музыкальном колледже имени П. Чайковского по направлению анализа и оценки профессиональной деятельности педагогов по планированию и проведению уроков, описаны результаты инновационной методической деятельности с педагогами колледжа.

Ключевые слова: дескрипторы, инновационные технологии, критериальный подход, мониторинг, профессиональный стандарт.

The article presents the experience of organizing methodological work with teachers in the Almaty State University of Music named after P. Tchaikovsky in the direction of analysis and evaluation of professional activities of teachers, describes the results of innovative methodological activities with teachers of the college.

Keywords: descriptors, innovative technologies, criteria approach, monitoring, professional standard.

Анализ и оценка профессиональной деятельности педагогов является одним из главных направлений кадровой образовательной политики, обеспечивающей развитие творческой инициативы, повышение профессионального мастерства и качества педагогического труда. Организация данного вида контроля работы педагогов относится именно к тем эффективным методам, которые способствуют расширению круга творческих педагогических и научно-педагогических работников и служит целям повышения качества образования. Правильно построенная система мониторинговой и аналитической работы в колледже будет способствовать повышению качества предоставляемых государству образовательных услуг. Один из основательных принципов методической работы с педагогами колледжа является осуществление комплексной оценки деятельности педагогического работника, которая предусматривает обеспечение всестороннего рассмотрения материалов по опыту работы,

изучение необходимой документации, сравнительный анализ результатов деятельности в течение всего учебного года.

Опишу опыт организации методической работы с педагогами в РГКП Алматинском музыкальном колледже имени П. Чайковского по направлению анализа и оценки профессиональной деятельности педагогов, прежде всего, их уровень по планированию и проведению уроков.

В начале 2018-2019 учебного года при посещении уроков педагогов в ходе внутриорганизационного контроля было установлено, что у 45% (81 педагог) структура урока не соответствует современным требованиям: однотипный подход к проведению индивидуальных уроков, в который не включаются такие этапы, как мотивационный, рефлексия. 38% (68 педагогов) педагогов колледжа проводят уроки в традиционной форме, при этом «приписывают» использование некоторых их приемов к инновационным формам. Например, использование наглядности в графической форме было объяснено педагогом как применение элементов технологии проблемного обучения. Только 49 педагогов (17%) проводят уроки в обновленном режиме (18 из них работают по обновленному содержанию образования). Проведенный анализ документации педагогов колледжа, посещение уроков, проведение мониторинга позволило заключить, что основная проблема, которая оказывает влияние на планирование и проведение уроков педагогами колледжа – это отсутствие единого подхода к оцениванию работы педагога. Это послужило основанием для разработки и внедрения в учебно-воспитательный процесс колледжа критериальной системы оценки. Было установлено, что, если педагог будет знать основные критерии успешности современного урока, в процессе подготовки к уроку, будет опираться на имеющейся комплекс критериев, то он сможет разработать и провести урок, который позволит не упустить при подготовке к уроку основные его этапы, продумать комплекс методов и приемов, средств наглядности, которые облегчат восприятие обучающимися учебного материала, будут способствовать формированию и закреплению необходимых практических навыков. Данное положение обусловлено тем, что уроки в музыкальном колледже, это, прежде всего, овладение обучающимися высокой техникой исполнительства.

Анализ работы педагогов колледжа в начале 2018-2019 учебного года послужил основой для разработки критериев оценки труда педагога, представленные следующим образом:

1) Анализ результатов изучения уровня организации учебного процесса:

- владение необходимыми методическими приемами, педагогическими средствами;
- умение работника решать педагогические проблемы;
- использование информационно-коммуникационных технологий, цифровых образовательных ресурсов в учебно-воспитательном процессе;
- владение современными образовательными технологиями,
- владение различными формами внеурочной работы и качественным их применением;
- использование методов компетентностно-ориентированного подхода к организации учебного процесса;
- владение инновационными образовательными методиками и технологиями;
- владение широким спектром стратегий обучения;
- применение нестандартных формы проведения урока; активно внедряют формы и методы организации учебно-воспитательного процесса, обеспечивающие максимальную самостоятельность обучения учащихся.

2) Уровень учебных достижений учащихся:

- анализ результатов текущих и итоговых контрольных работ;
- анализ результатов мониторинга учебных достижений учащихся;
- анализ результатов государственной итоговой аттестации;
- анализ результатов внешнего независимого оценивания (по наличию)
- определение уровня взаимной корреляции указанных результатов;
- отслеживание динамики (или стабильности) результатов. Косвенно об уровне учебных достижений свидетельствуют также итоги участия учащихся в предметных конкурсах и олимпиадах, поэтому в данном разделе необходимо изучать также и

соответствующие результаты, показанные учащимися на протяжении всего учебного года.

- 3) Участие работника в методической работе:

- участие в работе предметных методических объединений (от учебного заведения до городских, региональных и областных);

- внедрение передового педагогического опыта;

- владение технологиями творческой педагогической деятельности с учетом особенностей учебного материала и способностей учащихся;

- распространение инновационных образовательных методик в профессиональной среде;

- умение продуцировать оригинальные, инновационные идеи;

- способность вносить предложения по совершенствованию учебно-воспитательного процесса в учебном заведении;

- систематическое использование и распространение передового педагогического опыта работником;

- оказание педагогом практической помощи другим педагогическим работникам;

- осуществление научно-методической и научно-исследовательской деятельности и полученные в учебном году результаты;

- наличие собственных методических разработок работника, результаты их апробации и рассмотрения научно-методическими учреждениями (обязательно).

Также были разработаны дескрипторы для анализа уроков педагогов, представленные в Таблице 1.

Таблица 1

Дескрипторы для анализа урока педагога

Дескрипторы для анализа урока учителя	2 балла	1 балл	0 баллов
1. Требования к предметному содержанию и способам обучения	<p>Содержание учебного материала соответствует требованиям Стандартов.</p> <p>Выбор программы и/или её модификация произведена в соответствии с образовательной программой школы и с учетом уровня учебно-познавательных возможностей обучающихся, отражен в Рабочей Программе учителя</p> <p>Педагог умело выбирает методику или технологию предметного обучения, обеспечивающие оптимальный результат обучения для данного контингента</p>	<p>Содержание учебного материала не всегда соответствует требованиям стандарта – иногда неправомерно завышается, а иногда – занижается.</p> <p>При выборе программы учитель недостаточно полно производит педагогический анализ учебно-познавательных возможностей детей, не всегда может объяснить свой выбор содержания или коррекции задач программы, исходя из особенностей контингента и задач школы</p>	<p>При отборе учебного содержания учитель не руководствуется требованиями, предъявляемые к современному уроку.</p> <p>Учитель практически не может связать собственный выбор программы обучения с задачами колледжа и особенностями контингента</p>
2. Требования к структуре урока	<p>Учитель в структуру урока включает все необходимые этапы. Все переходы от одного этапа урока к другому продуманы. Каждый этап имеет свою цель. Учитель с обучающимися подводит итог на каждом этапе и ставит цель следующего этапа. Структура урока представляет собой</p>	<p>Планируя урок, учитель упускает отдельные этапы. Не всегда подводится итоги ставится цель на следующий учебный этап. Не всегда используются активные методы обучения, только</p>	<p>Учитель не планирует отдельные этапы урока. Начиная с формулирования темы занятия, допускает грубые фактические ошибки. Не подводится итоги урока, не ставится цель перед учащимся, не используются</p>

	целостную систему	на отдельных этапах.	активные методы обучения
3. Требования к содержанию урока	Содержание урока соответствует образовательной программе	Содержание урока содержит отклонения от требований образовательной программы	Содержание урока не соответствует требованиям образовательной программы
4. Применение инновационных технологий	Учитель на каждом этапе урока использует инновационные технологии, что позволяет обучающегося из пассивного объекта обучения перевести в активный и деятельный	Учитель только на отдельных этапах урока фрагментарно использует инновационные технологии, обучающийся выполняет требования учителя, не демонстрируя активную позицию	Инновационные технологии не используются. Обучающийся пассивен, выполняет только требования учителя.
5. Развитие личностной сферы обучающегося средствами предмета	Педагог умело акцентирует социализирующее предметное содержание урока, формы работы, развивающие личностные качества обучающегося, умеет самостоятельно проектировать такие задания	В Рабочей программе личностные результаты для данной темы прописаны, но на уроке это практически не реализовано	Личностные результаты темы не прописаны в Рабочей программе, не реализованы на уроке
6. Учет и развитие мотивации и психофизиологической сферы обучающихся	<p>Педагог применяет разные приемы мотивации – на результат и на деятельность, учитывает уровень сформированности мотивационно-потребностной и эмоционально-волевой сферы обучающихся для отбора социальных, познавательных, эмоциональных или волевых приемов мотивации.</p> <p>Педагог использует на уроке приемы, развивающие психофизиологические внутренние ресурсы обучающегося память, внимание. Обучает эффективным приемам запоминания, концентрации внимания</p>	<p>Педагог осознает важность этапа мотивации, использует набор приемов мотивации.</p> <p>Отбор приемов мотивации для обучающегося производится педагогом чаще всего интуитивно, без опоры на педагогический анализ.</p> <p>Педагог практически не учитывает в проектировании заданий их дидактический потенциал, обеспечивающий развитие памяти и внимания</p>	<p>Используемые приемы мотивации не учитывают данные о конкретных обучающихся</p> <p>Педагог не учитывает уровень развития психофизиологических ресурсов обучающихся</p>
7. Управление качеством учебной деятельности обучающихся через систему оценивания	Педагог использует формирующее оценивание деятельности обучающихся: на этапе проверки достижений используются приемы, позволяющие оценить динамику предметных достижений в работе каждого обучающегося, общий уровень обученности, позволяющий приступить к дальнейшей работе.	Педагог реализует констатирующее оценивание учебных достижений, что позволяет оценить соответствие уровня реальных остижений обучающихся запланированному, но не показывает динамику результатов каждого обучающегося	У педагога не сложилась целостная система оценивания на основе критериев и показателей в соответствии с требованиями к современному уроку

Оценка на основе предложенных дескрипторов проведенного урока выставляется следующим образом:

- 12-14 баллов – деятельностный урок, проведенный на высоком уровне профессионального мастерства педагога;
- 8-11 баллов – урок, проведенный в режиме развивающего обучения, имеющий отклонения от требований;
- 7 и ниже баллов – урок репродуктивного содержания.

С системой дескрипторов для анализа урока был ознакомлен в начале года каждый педагог. Был проведен ряд обучающих практических семинаров с привлечением группы педагогов, работающих по обновленному содержанию образования. Положительной стороной дескрипторов является то, что педагог при подготовке к каждому уроку имеет возможность самостоятельно оценить его структуру и содержания, а также качество проведения. Это также явилось мотивирующим фактором для значительной группы педагогов пересмотреть свою работу по самообразованию. В работе по самообразованию перед педагогами были поставлены следующие задачи: изучение новых программ и учебников, анализ их дидактических и методических особенностей; самостоятельное усвоение новых технологий учебно-воспитательного процесса; овладение методологией и методикой педагогического исследования; активное участие в работе научно-методических семинаров и методических объединений, различных творческих групп; подготовка методических разработок; систематическое изучение передового педагогического опыта. Результаты самообразования педагог представлял на каждом его этапе, участвуя в семинарах, информируя на заседании методического объединения, докладывая на педагогических чтениях, научно-практических конференциях.

В конце учебного года были подведены итоги данного направления методической работы. В ходе мониторинга были посещены уроки у 69 педагогов колледжа. Результаты представлены в Таблице 2.

Таблица 2

Итоговые результаты методической работы по совершенствованию профессионального мастерства педагогов по подготовке и проведению уроков музыки (n=69)

Уровень и качество проведенного урока	В начале года (сентябрь)		В конце года (май)	
	Количество чел.	%	Количество чел.	%
Деятельностный урок, проведенный на высоком уровне профессионального мастерства педагога	12	17	28	40
Урок, проведенный в режиме развивающего обучения, имеющий отклонения от требований	24	34	35	42
Репродуктивный урок	33	49	6	8

Согласно данным Таблицы 2, можно заключить, что разработанная методическая система доказала свою эффективность: педагогов, которые планируют и проводят уроки деятельностного характера с активным участием обучающихся увеличилось в конце учебного года на 23% (16 педагогов); количество педагогов, которые проводят уроки в режиме развивающего обучения увеличилось на 8% (11 педагогов). Значительно снизилось количество педагогов (с 49% до 8%), которые проводят уроки репродуктивного уровня.

Разработка и внедрение инновационных технологий в методическую работу с педагогами колледжа в сочетании с гуманистически-ориентированным подходом свидетельствует о существенных изменениях в развитии составляющих основ профессионального мастерства: сформированы целевые установки на идеи гуманистической

лично-ориентированной педагогики; значительно обогатилась мотивационная сфера педагогов, появилась потребность глубже познать сущность разнообразных педагогических и социально-педагогических явлений и процессов; значительно повысился уровень сформированности комплекса педагогических умений и навыков; расширился и обогатился арсенал современных инновационных методов и технологий, форм и средств педагогического взаимодействия с обучающимися; у педагогов сформирована потребность в самообразовании, самовоспитании, саморазвитие природных возможностей и способностей.

Библиографический список

1. Профессиональный стандарт «Педагог» / Приложение к приказу Председателя Правления Национальной палаты предпринимателей Республики Казахстан «Атамекен» № 133 от 8 июня 2017 года.

Абдыкаликова Ж.Н., магистр технических наук, преподаватель спецдисциплин
Карагандинский высший политехнический колледж, г. Караганда

Abdykalikova Zh.N., master of technical sciences, teacher of special disciplines
Karaganda Higher Polytechnic College, Karaganda City
kz-zhanara@mail.ru

ПРЕИМУЩЕСТВА ДИСТАНЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ, ПРОБЛЕМЫ И ПУТИ ИХ РЕШЕНИЯ

В статье рассматриваются проблемы и преимущества дистанционного обучения, пути их решения.

Ключевые слова: дистанционное обучение, проблема и решения, компьютерная грамотность, технические неполадки.

ADVANTAGES AND DISADVANTAGES OF DISTANCE EDUCATION

This article shows privileges and problems of online learning, and of course their relevant solutions.

Key words: distance education, problem and solution, computer literacy, technical difficulties.

Потрясающая весь мир пандемия показала, насколько отечественная система образования не готова к дистанционному обучению. А надо бы подготовиться, потому что именно к такому формату обучения плавно переходит образование во всем мире. Онлайн-обучение становится не просто удобством, а необходимостью. Из-за пандемии COVID-19 нахождение в закрытых помещениях группами превратилось в большую проблему, отчего во всем мире возникла потребность в социальном дистанцировании и принудительном карантине. По этой причине дистанционное обучение становится как никогда актуальным и вводится во всех образовательных учреждениях.

Дистанционное обучение – это процесс получения знаний, при котором учитель и ученик физически не находятся в одном месте. То есть обучение осуществляется удаленно через Интернет посредством видеозвонков, онлайн-курсов или мобильных приложений.

Международный рынок электронного обучения растет колоссальными темпами: ожидается, что к 2025 году он достигнет отметки в 325 миллиардов долларов. Это вполне объяснимо, поскольку онлайн-обучение рентабельно, удобно и полезно для населения в целом. Одним из его основных преимуществ является то, что оно доступно каждому, цена на обучающие решения имеет тенденцию падать [1].

Еще одно неочевидное преимущество дистанционного обучения по сравнению с очным – это экологичность. Онлайн-занятия сокращают потребление энергии на 90%, а выбросы углекислого газа – более чем на 85%. Таким образом, электронное обучение является важным элементом борьбы с глобальным изменением климата.

Необходимость и преимущества электронного обучения неоспоримы. Однако на практике как учащиеся, так и преподаватели сталкиваются с серьезными трудностями, которые мешают и предложим советы для их решения.

Первая проблема: технические неполадки.

Технические проблемы часто являются камнем преткновения при онлайн-обучении. Могут возникнуть проблемы совместимости обучающих платформ с операционными системами, браузерами или смартфонами, а низкая скорость Интернет-соединения – привести к пропускам онлайн-занятий или сложностям с загрузкой уроков в видеоформате. Все это усиливает разочарование учащихся и снижает вовлеченность в процесс обучения.

Чтобы решить эту проблему нужно подключиться с надежным с высоким скоростным Интернет-соединением, а также узнать телефон его службы технической поддержки, куда можно обращаться в случае сбоев. Если же случился сбой с онлайн-платформой, на которой проходят занятия, свяжитесь с преподавателем и отправьте снимок экрана о технических неполадках[2].

Вторая проблема: низкая компьютерная грамотность.

Отсутствие компьютерной грамотности является серьезной проблемой в современном мире, которая затронула как учащихся, так и преподавателей. Многие до сих пор не умеют работать с персональным компьютером (ПК) и стандартными офисными приложениями типа MS Word и PowerPoint. Даже среди опытных преподавателей и учеников может возникнуть непонимание инструментов дистанционного обучения, таких как образовательные онлайн-платформы, системы видеоконференцсвязи, различные приложения, связанные с общением и просмотром учебных материалов.

Тем не менее технологические навыки являются обязательными для успешного прохождения дистанционного обучения.

Третья проблема: нет живого общения.

Находясь в классе, ученики имеют возможность общаться друг с другом и педагогом напрямую: мгновенно реагировать, делиться опытом, шутить и устанавливать контакт, укрепляя навыки общения. Без компании друзей, шума в классе и личного контакта с педагогами ученики, обучающиеся удалено, могут чувствовать себя изолированными. Этот психологический фактор негативно влияет на мотивацию и успеваемость.

Чтобы помочь ученикам преодолеть чувство изоляции, нужно создать блог или групповой чат для общения, а также побуждайте их задавать вопросы, помогать друг другу или дискутировать на заданные темы. Показать ученикам, что вы открыты для общения: спросить каждого, чем вы можете ему помочь, рассказать, как сами справляетесь с текущей ситуацией, быть любезным, оценивая задания[3].

Четвертая проблема: отсутствие мотивации.

Не у всех есть вилы воли и поддержания мотивации к обучению. Осложняется это тем, что многие студенты выбирают профессию неосознанно. Они еще не столкнулись вживую с той профессией, которые выбрали для себя. Поэтому не все стремятся приступить к обучению. Для других хорошим мотиватором является регулярный контроль преподавателя и личный контакт с педагогическим составом.

Особенно это важно для первокурсников, которые еще не привыкли к местным правилам и не знают, как важна самостоятельная работа.

Нужно поставить перед учениками конкретные и достижимые цели, чтобы они не чувствовали себя потерянными. В качестве мотивации используйте похвалу и вознаграждение. Например, можно завести виртуальную таблицу и отмечать в ней учеников, которые ответственно подходят к онлайн-обучению, либо в индивидуальном порядке отправлять по электронной почте положительные отзывы. Иногда даже самые мотивированные ученики теряют интерес, если не видят энтузиазма учителя, поэтому основная задача преподавателя – показать и продемонстрировать свою страсть к предмету. Вдохновляйте учеников: делайте интересные лекции, устраивайте эмоциональные и увлекательные дискуссии, связывайте материал занятия с реальной жизнью[4].

Пятая проблема: обезличивание преподавателя и студентов.

Когда преподаватель видит перед собой ученика, он видит личность: со своими достоинствами и недостатками, проблемами и жизненной ситуацией, особенностями усвоения информации. Все это позволяет подходить к каждому индивидуально. И вот тут возникают

основные сложности дистанционного обучения. При дистанционном обучении учеников воспринимается как объектов, общую массу. Это создает определенные психологические проблемы в организации эффективного дистанционного обучения.

Нужно научиться видеть свои плюсы для студентов. Например, преподаватель не знает вас, а значит, и умышленно «валить» на экзамене навряд ли кто-то будет. Отношение ко всем будет равное. А это создает более психологически спокойную среду для студентов[5].

Мир меняется. Да, дистанционное обучение сильно отличается от традиционного, что порождает определенные проблемы. Но они преодолимы, нужно лишь перестать сопротивляться новому, изменить отношение к онлайн-формату и приобрести дополнительные технические навыки. Ведь очевидно, что электронное обучение открывает двери для благоприятных возможностей: научиться пользоваться гаджетами не только ради развлечения, стать гибкими, взять ответственность за свои знания в собственные руки, освоить новые стандарты – важнейшие из них.

Если вы столкнулись с трудностями, верьте, что справитесь с ними.

Сосредоточьте внимание на своих целях – это отличный способ не сбиться с пути и достичь желаемого. Успехов!

Библиографический список

1. Азаров, Ю.П. Семейная педагогика / Ю.П.Азаров; Предис. Н.Д.Никандров. – СПб.: Питер, 2018. – 400 с.
2. Багрова, И.Г. Сурдопедагогика: Учебник для студентов высших педагогических учебных заведений / И.Г.Багрова, Т.Г.Богданова, Е.А.Большакова; Под.ред. Е.Г.Речицкая. – М.: ВЛАДОС, 2018. – 655 с.
3. Богачкина, Н.А. Педагогика и психология: Учебное пособие / Н.А.Богачкина, С.Н.Скворцова, Е.Г.Имашева. – М.: Омега-Л, 2018. – 233 с.
4. Вульф, Б.З. Психология и педагогика: Учебник для бакалавров / П.И.Пидкасистый, Б.З.Вульф, В.Д.Иванов. – М.: Юрайт, ИД Юрайт, 2018. – 151 с.
5. Глухов, В.П. Коррекционная педагогика с основами специальной психологии (курс лекций): Учебное пособие / В.П.Глухов. – М.: Секачев В., 2017. – 256 с.

Богославская И.Ю., преподаватель специальных дисциплин

Актюбинский колледж транспорта, коммуникаций и новых технологий, г. Актобе

Bogoslavskaya I. Yu., teacher of special disciplines

Aktobe College of Transport, Communications and New Technologies, Aktobe

Inna_1064@mail.ru

ПЕРСПЕКТИВЫ ВНЕДРЕНИЯ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ И ЭЛЕКТРОННОГО ОБУЧЕНИЯ ПРИ ПОДГОТОВКЕ СПЕЦИАЛИСТОВ ДЛЯ ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОГО ТРАНСПОРТА

В статье рассмотрены основные вопросы, связанные с современными преобразованиями в стране, вызванными быстрой информатизацией общества и динамичностью его развития. Все эти преобразования меняют и требования к образованию. Особую актуальность приобретают основные проблемы и дальнейшие перспективы внедрения цифровых технологий обучения при подготовке специалистов для работы на железнодорожном транспорте. Качественные изменения в любой области нашей жизни, а тем более в образовании, невозможны без формирования нового взгляда педагога на своё место и роль в учебном процессе.

Ключевые слова: Информатизация общества, цифровые технологии в образовании, информационно-коммуникативные технологии, отраслевая программа «Цифровая железная дорога», дистанционные образовательные технологии

PROSPECTS FOR THE INTRODUCTION OF DIGITAL TECHNOLOGIES AND E-LEARNING IN THE TRAINING OF SPECIALISTS FOR RAILWAY TRANSPORT

The article examines the main issues related to the modern transformations in the country caused by the rapid informatization of society and the dynamism of its development. All these transformations also change the requirements for education. Of particular relevance are the main problems and further prospects for the introduction of digital learning technologies in the preparation of specialists for work in railway transport. Qualitative changes in any area of our life, and even more so in education, are impossible without the formation of a new view of the teacher on his place and role in the educational process.

Keywords: Informatization of society, digital technologies in education, information and communication technologies, the industry program "Digital Railway", distance educational technologies

Знание – это абсолютная ценность нашего времени. Эти слова красноречиво отражают и современные тенденции развития образования. Образование - это путь в будущее. Качество образования – одна из острейших проблем современности.

В последнее время отечественная система образования претерпевает постоянные изменения. Модернизация процесса обучения неуклонно приводит нас к пониманию того, что мы должны искать такие педагогические технологии, которые бы смогли заинтересовать обучающихся и мотивировать их на изучение предмета.

Современные преобразования в стране, быстрая информатизация общества и динамичность меняют требования к образованию. На этом фоне, компьютеризация, охватившая все сферы человеческой деятельности, включая и систему образования, всё увеличивающийся объём информации предъявляют особые требования к её изучению, способам обработки и хранению.

Качественные изменения в любой области нашей жизни, а тем более в образовании, невозможны без формирования нового взгляда педагога на своё место и роль в учебном процессе [1]. Каждый педагог в современном мире должен понять и принять все изменения в содержании и технологии обучения, осмыслить цели, задачи, которые ставит перед нами государство. От нас, как от педагогов, требуется способность заниматься профессиональной деятельностью на достаточно высоком уровне и проектировать своё дальнейшее профессиональное развитие. Ни для кого не секрет, что использование цифровых технологий считается основным требованием во многих профессиональных областях. Это, конечно, касается и образования.

Теперь с помощью цифровых технологий преподаватели могут эффективнее преподносить материал, поэтому возможности обучения значительно расширяются [3]. Сегодня мы преподаватели можем общаться с коллегами со всего мира, из других учебных заведений. Мы давно вышли из офлайн пространства конференций и собраний и с удовольствием участвуем в вебинарах, видео и онлайн конференциях.

Что же собой представляют цифровые технологии в образовании? Это способ организации современной образовательной среды, основанный на цифровых технологиях. Цифровые технологии развиваются с огромной скоростью. Цифровизация образования — именно так называется процесс перехода на электронную систему. Большую роль в этом играет компьютеризация учебного процесса, а именно наличие достаточного количества компьютеров, наличие сети Интернет для доступа к информационному контенту [1]. Поэтому изучение и использование информационной и компьютерной технологий в учебном процессе — важнейший компонент подготовки студентов к дальнейшей трудовой деятельности.

Переход к цифровому образованию — это значимый этап к созданию Интернет - технологий. Сейчас наука развивается с большой скоростью, каждый день появляются новые

технологии, структуры. Однако широкого распространения в системе технического и профессионального образования эта практика до определённого времени не получала. Ещё в декабре 2017 года Правительство Республики Казахстан приняло постановление об утверждении программы «Цифровой Казахстан», в соответствии с которой в 2018 году была принята отраслевая программа «Цифровая железная дорога». Железнодорожный транспорт является главным помощником в решении грандиозных экономических задач государственного и международного значения [4]. Преподаватели колледжа всегда готовы и открыты к инновационным процессам, происходящим и в образовании, и на транспорте. Поэтому основным направлением нашей профессиональной деятельности стало внедрение и использование элементов информационно-коммуникативных и цифровых технологий при изучении специальных дисциплин.

Информационно-образовательная среда, в которой находится учитель сегодня, сложна, динамична и многообразна. Потоки информации в этой среде часто превосходят человеческие возможности. Поэтому необходимо учиться организованной образовательной деятельности на основе ИКТ.

Информационная компетентность является необходимой составляющей эффективной деятельности современного педагога, нацеленной на формирование у студентов определённых аспектов информационной культуры. Другими словами, учитель учит не информации, а умению работать с информацией.

При этом преподаватель не только образовывает, воспитывает и развивает студента, но с внедрением новых ИКТ и цифровых технологий он и сам получает мощный стимул для самообразования, профессионального роста и творческого развития. Владая ИКТ, внедряя их в учебный процесс при подготовке будущих специалистов, которым предстоит реализоваться в новом, информационном обществе, преподаватель специальных дисциплин повышает качество образования, уровень подготовки специалистов, умножая при этом и своё профессиональное мастерство [3]. Как преподаватели специальных дисциплин мы не можем не задумываться над тем, что ожидает завтра наших сегодняшних студентов, и понимаем, что будущее потребует от них огромного запаса знаний в области современных технологий. Студенты должны освоить новые жизненно необходимые навыки уже сегодня. Самое главное, мы стараемся быстро реагировать на изучение инноваций, внедряемых на железнодорожном транспорте, для обеспечения эффективной подготовки наших выпускников.

2019-2020 учебный год стал особенным для всех участников образовательного процесса: особенно для преподавателей и обучающихся. Мы столкнулись с одной из основных инноваций образовательного процесса в современных условиях - дистанционным образованием. Фактически это качественно новый, современный и прогрессивный вид обучения, который появился благодаря новым информационным и технологическим возможностям. Актуальность и перспективы развития дистанционного образования заключаются в том, что все достижения в сфере технологий сегодня сконцентрированы в информационной среде. Реализация основных направлений использования дистанционного обучения потребовала от нас переосмысления своего педагогического опыта [3]. Стало очевидным, что, используя только наработанные методы обучения предмету, решить задачи подготовки специалистов для отрасли весьма затруднительно.

Конечно же, мы преподаватели, уже имели в своём распоряжении большой арсенал возможностей для применения в процессе обучения разнообразных средств информационно-коммуникативных технологий. Это банки данных, информация из Интернета, многочисленные электронные учебные пособия, словари и справочники, презентации и компьютерные программы, автоматизирующие контроль знаний. Но мы не были в полной мере готовы к тому, что нашим учащимся придётся полностью самостоятельно заниматься изучением нового материала, а мы - педагоги будем выступать в роли помощника, куратора, к которому придётся обращаться лишь при необходимости. Мы должны были не только внедрять элементы инновационных технологий, но полностью изменить формат привычных учебных занятий. Из привычных офлайн уроков мы перешли на онлайн обучение. Мы научились снимать видео уроки, делая их интересными и профессиональными. А цифровая

копия урока стала доступна тем, кто его пропустил или хочет повторить и посмотреть ещё раз.

Специфика подготовки специалистов для работы на железнодорожном транспорте заключается в том, что в профессиональной дальнейшей деятельности от них требуется не только точное знание основных нормативных документов, правил, инструкций, но и умение в экстренных ситуациях мобилизоваться, в короткий срок принять единственно верное решение, ведь в большинстве случаев им доверена жизнь людей. Как преподаватели спец дисциплин мы требуем от своих учащихся не только точных формулировок, правил, но и понимания сущности происходящего, умения воспользоваться полученными знаниями.

Совершенствование системы организации перевозок связано с тем, что в настоящее время на железной дороге практически все рабочие места компьютеризированы, большинство профессий, связанных с движением поездов, подготовкой и оформлением поездных и перевозочных документов, оснащены автоматизированными рабочими местами. Поэтому вся система изучения спец дисциплин в колледже основана на широком использовании компьютерных программ, и в дальнейшем выпускники колледжа быстро адаптируются на рабочих местах.

Однако компьютеризированное обучение на базе даже самых современных технологий не может заменить человека - преподавателя, но оно может дополнить и усовершенствовать его деятельность, особенно в тех областях, в которых развиваются самостоятельность, творческое мышление [2].

Процесс онлайн-обучения безусловно стимулирует работу преподавателя. Для достижения взаимопонимания с удалённой аудиторией и максимального соответствия нововведениям преподаватель заинтересован в постоянном совершенствовании своих курсов, регулярном повышении профессиональной квалификации. Появилась возможность проводить уроки с привлечением специалистов производителей, непосредственно с их рабочих мест. Для нас движущим это очень важно, так как приглашать студентов на рабочие места стало в последнее время проблематично. Да и работа большинства наших специалистов с производства – оперативная. Они не могут отвлекаться от своих прямых обязанностей, это связано с движением поездов и безопасностью!

Студентам, обучающимся по дистанционным программам, также пришлось столкнуться с новейшими технологиями представления и обработки информации. Например, студенты начальных курсов. Для эффективного освоения дистанционных программ обучения им действительно требуется определённый набор качеств: высокий уровень самоорганизации, мотивации и нацеленности на самостоятельное формирование качественных знаний и навыков [2]. Поэтому они начали интенсивно осваивать эти технологии, получая дополнительные навыки и умения, которые значительно повышают их общеобразовательный и технический уровень. Однако то, что дистанционное обучение даёт человеку конкретный набор знаний, можно считать не только плюсом, но и минусом. Обучаясь удалённо, человек лишает себя многих положительных «побочных эффектов» академического образования. Ведь очное обучение ценно не только набором знаний. Важный элемент оффлайн-обучения — личное общение. Получая образование, студент взаимодействует с преподавателями и одногруппниками, и такое общение несомненно помогает и развивает. Ещё один минус, который можно легко перепутать с плюсом – это отсутствие постоянного контроля со стороны преподавателя. Но не все так просто. Поначалу студенту может казаться, что отсутствие контроля даёт ему дополнительную свободу. На самом же деле, дистанционное обучение требует от учащегося сильной мотивации и жёсткой самодисциплины [2].

Перед современными преподавателями встала одна из важнейших задач, направленная на создание отличительно новой и перспективной системы образования. Мы должны подготовить наших учеников к жизни в новых условиях цивилизации. Без наличия массы высококвалифицированных специалистов, способных качественно выполнять необходимые работы в самых разных сферах жизни общества нормальное функционирование такого сложного механизма, как современное государство просто невозможно. Таким образом, задачу подготовки специалистов необходимого качества необходимо признать

первостепенной задачей для любого государства, стремящегося динамично и целеустремлённо развиваться в современных условиях. Цифровое образование может принести много пользы, но для этого надо понимать, как оно действует, поэтому многое будет зависеть от каждого преподавателя - насколько он сумеет заинтересовать своих учеников, как он построит курс, какие задания даст.

Цифровизация обучения поможет нашим выпускникам лучше ориентироваться в информационном мире в будущем, а мы преподаватели постараемся их качественно к этому подготовить. Новые образовательные возможности должны внести вклад в улучшение человеческого капитала и качества жизни, что будет способствовать решению важнейших глобальных проблем современности. Но не стоит забывать наши наработанные годами технологии очного обучения. Только синтез этих технологий даст положительный результат!

Библиографический список

1. Полат Е.С., Бухаркина М.Ю., Моисеева М.В., Петров А.Е. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования / Под ред. Полат Е.С. - М.: Изд. Центр "Академия", 2001.
2. Сарафанов А.В., Суковатый А.Г. и др. Интерактивные технологии в дистанционном обучении. – Красноярск, 2006.
3. Селевко Г.К. «Интерактивные технологии» Энциклопедия образовательных технологий, 2006.
4. Государственная программа «Цифровой Казахстан», Постановление Правительства Республики Казахстан от 12 декабря 2017 года
5. Интернет-ресурсы.

Сулейменова К.М., учитель информатики,
КГКП на ПХВ «Аксукий колледж черной металлургии», г.Аксу
Suleimenova K.M., teacher of informatics,
MSOPE on REM "Aksu College of Ferrous Metallurgy", Aksu
Email: elubaeva41@mail.ru

ЭФФЕКТИВНОСТЬ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ДИСТАНЦИОННОМ ОБУЧЕНИИ.

Аннотация: В данный момент педагоги столкнулись с рядом проблем, касаемых организацией учебного процесса. Пандемия доказала, что цифровые образовательные ресурсы имеют место быть и выигрывает не тот педагог, у которого огромный опыт за спиной обучения в классе, а тот, который успешно адаптируется к ситуации и использует современные технологии в обычной жизни. Важно видеть плюсы в дистанционном формате и рассчитывать риски на несколько шагов вперед. Педагог остался один на один с компьютером. Какой формат обучения выберет он? Все конечно же зависит от промежутка времени дистанционного обучения и возможностей самого педагога.

Ключевые слова: дистанционное обучение, обучение, образование, педагогические технологии, учебные ресурсы, платформа.

ҚАШЫҚТЫҚТЫ ОҚЫТУДАҒЫ ЦИФРАЛЫ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫҢ ТИІМДІЛІГІ

Аннотация: қазіргі уақытта мұғалімдер оқу процесін ұйымдастыруға қатысты бірқатар проблемаларға тап болды. Пандемия сандық білім беру ресурстары бар екенін дәлелдеді және оны сыныпта оқытудың артында үлкен тәжірибесі бар мұғалім емес, жағдайға сәтті бейімделіп, қарапайым өмірде заманауи технологияларды қолданатын мұғалім жеңеді. Қашықтан форматта артықшылықтарды көру және тәуекелдерді бірнеше қадам алға санау

маңызды. Мұғалім компьютермен жалғыз қалды. Ол қандай оқыту форматын тандайды? Әрине, бұл қашықтықтан оқыту уақыты мен мұғалімнің мүмкіндіктеріне байланысты.

Түйінді сөздер: қашықтықтан оқыту, оқыту, білім беру, педагогикалық технологиялар, оқу ресурстары, платформа.

EFFICIENCY OF DIGITAL TECHNOLOGIES IN DISTANCE LEARNING

Abstract: currently, teachers have faced a number of problems with the organization of the educational process. Pandemia has proven that there are digital educational resources, and it is won not by a teacher with extensive experience behind teaching in the classroom, but by a teacher who successfully adapts to the situation and uses modern technologies in ordinary life. It is important to see the benefits in a remote format and count the risks a few steps ahead. The teacher was left alone with the computer. What training format does he choose? Of course, this depends on the time of distance learning and the capabilities of the teacher.

Keywords: distance learning, training, education, pedagogical technologies, educational resources, platform.

В данный период современности, такими как пандемия, мы все столкнулись с дистанционным обучением. Происходит подмена лидирующих позиций в обучении, более плотное внедрение уже ранее использованных технологий, только теперь исключительно в онлайн-режиме. Для нас педагогов это был запоминающийся период в педагогической деятельности. Я бы хотела рассмотреть с положительной стороны. Благодаря дистанционному обучению, мы педагоги начали стремительно развиваться в сфере IT. Активно применяем онлайн уроки, электронные учебные пособия, мультимедийные технологии, онлайн-конференции со студентами.

Данный пример доказал, что цифровые образовательные ресурсы имеют место быть и выигрывает не тот педагог, у которого огромный опыт за спиной обучения в классе, а тот, который успешно адаптируется к ситуации и использует современные технологии в обычной жизни.

Используя различные платформы для своей работы, отметила для себя отличные ресурсы, с которыми хотела поделиться. Думаю, что повысить уровень профессиональной компетенции педагога с помощью новых платформ в условиях обновления содержания образования. Основными платформами такого рода обучения являются:

Онлайн-сервис Flippity — это онлайн-сервис, с помощью которого можно создать разнообразные интерактивные задания для обучения на основе Google-таблиц. По функционалу Flippity схож с такими популярными сервисами, как LearningApps, Quizziz, Classtools.

Самые популярные виды интерактивных заданий Flippity:

- Упражнение на ввод текста;
- Проверка орфографии;
- Кроссворд;
- Турнирная таблица;
- Временная шкала;
- Поиск слов;
- Бинго.

Для каждого задания доступна инструкция по созданию, а также шаблон и демонстрационная версия.

В целом, Flippity является достаточно простым и удобным инструментом для создания интерактивных заданий, игр, тестов, позволяющим экономить время при подготовке к занятиям.

Преимущества:

✓ включает множество вариантов игровых упражнений. К каждому шаблону имеется инструкция по созданию.

- ✓ бесплатный.
- ✓ можно поделиться ссылкой на упражнение.
- ✓ регистрации не требуется.
- ✓ часть упражнений можно распечатывать.
- ✓ можно сформировать сертификат.
- ✓ Ссылка на сервис: <https://flippity.net>

Квест на Learnis- педагогическая технология, включающая в себя набор проблемных заданий с элементами ролевой игры, для выполнения которых требуются какие - либо ресурсы.

Разрабатываются квесты для максимальной интеграции Интернета в различные учебные предметы на разных уровнях обучения в учебном процессе. Они могут охватывать отдельную проблему, учебный предмет, тему, также могут быть и межпредметными.

Learnis поможет провести учебное занятие или внеклассное мероприятие нестандартно.

Не нужно устанавливать на компьютер программы или владеть навыками программирования. Просто выберите уже готовые квесты из каталога и адаптируйте задания для своего предмета.

Как пользоваться веб-квестами

- 1) Регистрация на сайте
- 2) Выбор квест-комнаты
- 3) Загрузите предметные задания
- 4) Получите номер квеста и используйте его

Liveworksheets — конструктор интерактивных рабочих листов. Само название сервиса Liveworksheets (интерактивный рабочий лист) говорит само за себя.

Для создания интерактивных рабочих листов вы можете использовать свои записи в текстовом редакторе Word, а также в формате PDF или изображение JPEG.

После регистрации выходите в режим создания интерактивного рабочего листа. Загружаете свой текстовый документ.

Canva.com – это один из самых популярных графических сервисов. Инструмент, с помощью которого можно делать картинки для соцсетей, видео, инфографику, открытки, учебные материалы, меню, плакаты, флаеры, сертификаты, дипломы и многое другое.

Эффективность дистанционного обучения будет оправдана в случае высокого качества созданных педагогом инструментов для комфортного образовательного процесса: учебных программ, электронных пособий, интерактивных платформ и т.д.

В каждом отдельном случае эти инструменты персональны в зависимости от конкретной области изучаемых знаний. Использование дистанционного формата в организации теоретических, практических и контрольных занятий стало нашей повседневностью и является важным фактором повышения эффективности процесса исходя из сегодняшней ситуации в мире.

Дистанционное обучение делает процесс обучения более творческим и индивидуальным, открывает новые возможности для творческого самовыражения обучаемого.

Внедрение дистанционного обучения уменьшает нервность обучаемых при сдаче зачета или экзамена. Не секрет, что волнение и боязнь учителя не позволяют некоторым школьникам показать полностью свои знания. Снимается субъективный фактор оценки. Снимается психологическое воздействие, обусловленное воздействием группы или успеваемостью учащегося по другим предметам.

Хорошие результаты дает применение в оде дистанционного обучения релаксационных пауз и других специальных приемов для отдыха обучаемого и снятия напряжений.

Дистанционное обучение индивидуализировано, возможность адаптации к стилю работы каждого ученика и учителя, предоставление инструментов для самостоятельной до настройки.

Использование современных Интернет технологий и дистанционного обучения позволяет легко формировать различные виртуальные профессиональные сообщества (например сообщества учителей), общаться учителям между собой, обсуждать проблемы, решать общие задачи, обмениваться опытом, информацией и т. д.

Развитие дистанционного обучения требует использования новых инструментов и методов обучения, построения новых моделей обучения.

Развитие дистанционного обучения в системе образования будет продолжаться и совершенствоваться по мере развития Интернет технологий и совершенствования методов дистанционного обучения.

Дистанционная форма обучения способствует массовому распространению образования. Тем не менее, приходится констатировать низкое качество дистанционного обучения, что закономерно в контексте существующих приоритетов – минимизация расходов.

Библиографический список

1. Абдурахманова А.Т. учащихся // Проблемы Науки, 2019. № 8 (141).
2. Бальцук Н.Б., Буняев М.М., Матросов В.Л. Некоторые возможности использования электронно-вычислительной техники в учебном процессе М.: Прометей 2009. - 135 с.
3. Евреинов Э.В., Каймин В.А. Информатика и дистанционное образование. М.: «ВАК», 2008.- 88
4. Околесов О. П. Системный подход к построению электронного курса для дистанционного обучения // Педагогика. -1999. -№ 6. -С. 50-56.
5. Полат В. Дистанционное обучение: идеи, технологии, проблемы и перспектива. М., 2005. Влияние онлайн-обучение на познавательную и психоэмоциональную сферу
6. Полат Е. С. Петров А.Е. Дистанционное обучение: каким ему быть? // Педагогика. - 1999. -№7. -С. 29-34.
7. Пидкасистый П.И. Тыщенко О.Б. Компьютерные технологии в системе дистанционного обучения // Педагогика. -2000. -№5. -С. 7-12.
8. Уваров А. Информатика в школе: вчера, сегодня, завтра // Информатика и образование, 1990. № 4.

Шакиров Г.Р., Руководитель отдела ИТ

ГККП «Центр модернизации образования» акимата города Нур-Султан

Shakirov G.R., Head of IT department

GKKP "Center for the modernization of education" of the akimat of the city of Nur-Sultan

galik_s@mail.ru

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ЭЛЕКТРОННОГО РЕСУРСА «JIGSAWPLANET» В ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕПОДАВАТЕЛЯ

В статье рассматриваются вопросы создания цифровых интерактивныхпазлов. Предлагаются основные идеи по использованию сервиса в образовании:

1. Для создания пособий в игровой форме по тематике предмета
2. Для организации внеурочной деятельности

Ключевые слова:цифровые образовательные ресурсы, образование, мотивация, исследовательские и проектные работы, форма проведения занятия.

THE USE OF THE ELECTRONIC RESOURCE «JIGSAW PLANET» IN THE PEDAGOGICAL ACTIVITY OF THE TEACHER

The article deals with the creation of digital interactive puzzles. The main ideas on the use of the service in education are offered:

1. To create manuals in the form of a game on the subject of the subject
2. For the organization of extracurricular activities

Keywords: digital educational resources, education, motivation, research and project work, the form of the lesson.

Цифровые образовательные ресурсы (ЦОР) - это цифровые дидактические материалы по изучаемым дисциплинам, обеспечивающие обучение в интерактивной форме: фотографии, видеофрагменты, статические и динамические модели, объекты виртуальной реальности и интерактивного моделирования, звукозаписи и иные учебные материалы.

Целью создания ЦОР является сосредоточение в одном месте и предоставление доступа к полному набору современных обучающих средств, предназначенных для преподавания и изучения различных учебных дисциплин в соответствии с Государственным общеобязательным стандартом начального, основного среднего, общего среднего образования Республики Казахстан.

Задачи ЦОР:

помощь учителю:

- фрагментирование урока из отдельных цифровых объектов;
- дополнительная и справочная информация – для углубления знаний по теме предмета;
- эффективный поиск информации в комплекте цифровых образовательных ресурсов;
- обмен опытом с другими учителями через интернет и переносимую внешнюю память.

помощь учащимся:

- повышение интереса у учащихся к предмету за счет новой формы представления материала;
- возможность оперативного получения дополнительной информации энциклопедического характера;
- развитие творческого потенциала учащихся в предметной виртуальной среде;
- помощь ученику в организации изучения предмета в удобном для него темпе и на выбранном им уровне усвоения материала в зависимости от его индивидуальных особенностей восприятия.

Наиболее интересными в настоящее время считаются интерактивные методы обучения, где преподаватель теряет центральную роль, он становится организатором образовательного процесса. Акцент на таком занятии делается на сотрудничество и взаимодействие. Преподаватель определяет общее направление, контролирует время и порядок выполнения намеченного плана, даёт консультации, помогает в серьёзных затруднениях. Учащиеся на таких занятиях взаимодействуют друг с другом, а преподаватель заботится о том, чтобы их усилия были направлены на положительный результат.

Само слово «**Интерактив**» переводится как взаимодействие. То есть взаимодействие преподавателя с обучающимися, обучающегося с преподавателем и друг с другом. А **интерактивная технология** – это совокупность методов, средств обучения на основе интеграции информационных и педагогических технологий.

Интерактивные методы способствуют формированию активной, самостоятельной позиции учащихся, развивают исследовательские, рефлексивные и оценочные умения.

В настоящее время понятие «**интерактивные технологии**» наполнилось новым смыслом. Это не просто процесс взаимодействия преподавателя и обучающегося – это новая ступень организации учебного процесса, неотъемлемым элементом которого выступают специальные интерактивные доски, приставки, проекторы, сервисы, ресурсы – одним из таких является цифровой интерактивный ресурс JigsawPlanet[1].

Возможности сервиса

JigsawPlanet - этот сервис дает возможность создавать свои пазлы из любого изображения, разработанный чешской компанией TiboSoftware. Его можно собирать как на самом сайте JigsawPlanet, так и вставить код пазла на свой сайт.

Сервис предназначен для создания интерактивных учебно-методических пазлов по разным предметам. Для начала работы необходимо зарегистрироваться. Затем преподаватель создает альбом(ы) и загружает тематические изображения, из которых сервис предлагает создать различные по сложности и форме пазлов. Созданные работы можно сохранять на страничках сайтов в виде альбомов и как отдельные работы. Можно поделиться работами в социальных

сервисах и посредством электронной почты. Работы можно создавать с общим доступом (публичные) - для тех, кто имеет ссылку [2].

Применение цифрового интерактивного ресурса JigsawPlanet позволяет разнообразить формы занятий: от теоретического познания до проектной (исследовательской) деятельности студента.

Цифровой интерактивный ресурс JigsawPlanet – очень прост в управлении и позволяет использовать все международные языки работы с ним на рис. 1.

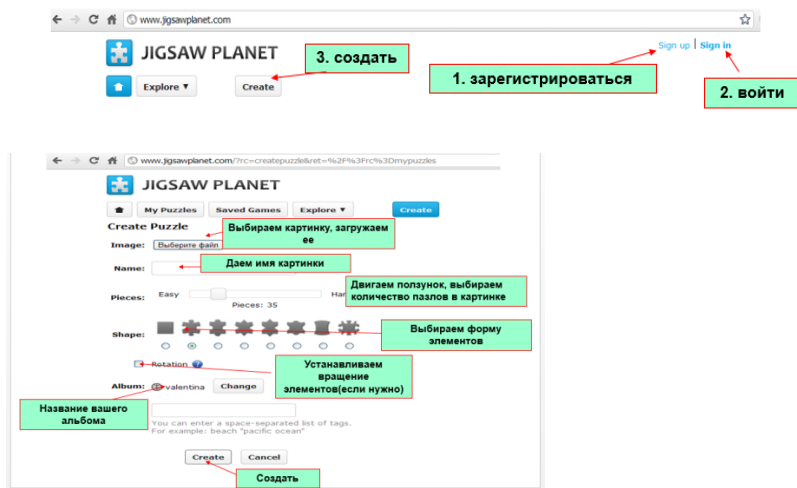

Рис.1. Управление ресурсом JigsawPlanet

Использование ресурса JigsawPlanet в педагогической деятельности в реалии дистанционного обучения

1. Как раньше было сказано – JigsawPlanet можно использовать в проектной деятельности, также и в практической на вводном занятии, как дополнение к вводной презентации преподавателя;
2. На этапе рефлексии для проверки знаний учащихся;
3. При работе с ресурсом происходит активизация внимания учащихся, усиливается их мотивация, развиваются познавательные процессы.

Собирать пазлы – весьма популярный способ для детей и взрослых с пользой и удовольствием. Но в эпоху цифровизации, а тем более образования — это можно выполнять сидя за компьютером. Технологически и идейно очень незамысловатый сервис. Суть этой игры – головоломка в том, что нужно собрать картинку из ее кусочков разного размера. На JigsawPlanet у вас есть два пути: составление картинок по пазлам, опубликованным другими пользователями, а также, что не маловажно для преподавателя – это создание и решение собственных головоломок по своему предмету. Если же преподаватель создаёт собственные головоломки, то он сам задаёт условия игры, выставляет сложность головоломки, которая зависит от количества фрагментов рисунка, их формы и изначального положения на экране. Разумеется, при создании пазла картинки, преподаватель самостоятельно загружает картинку – со своего компьютера [3].

В процессе игры в качестве подсказки можно подкладывать под виртуальный игровой стол полупрозрачный образ исходного рисунка, а также выводить на экран полноценное изображение. Есть на JigsawPlanet и соревновательный момент – игра (сбор пазла) всегда идёт на время. Самые ловкие и шустрые учащиеся, таким образом, оказываются на почётных первых местах.

Выводы

Значение использования преподавателем цифрового интерактивного ресурса JigsawPlanet в образовательном процессе:

- формирование умений самостоятельной работы с различными источниками информации
 - умения усваивать и анализировать новый материал;
 - активизация познавательной деятельности учащихся;
 - контроль с обратной связью, с диагностикой ошибок (появление на компьютере соответствующих комментариев) по результатам деятельности и оценкой результатов;
 - тренировка в процессе усвоения учебного материала;
 - усиление мотивации обучения;
 - формирование культуры учебной деятельности, информационной культуры общества;
 - активизация взаимодействия интеллектуальных и эмоциональных функций при совместном решении исследовательских (творческих) учебных задач.
- Работа в сервисе может
- подготовить восприятие,
 - являться средством осмысления нового,
 - являться средством обобщения и закрепления уже изученного материала.

Библиографический список

Интернет ресурсы

1. <http://www.roman.by/r-13736.html>
2. http://www.dostup1.ru/society/society_29910.html
3. <https://ru.calameo.com/books>

IV БӨЛІМ

ҚАЗІРГІ ӘЛЕМДЕГІ ҚОҒАМ, МӘДЕНИЕТ, ТҰЛҒА.

ОБЩЕСТВО, КУЛЬТУРА, ЛИЧНОСТЬ В СОВРЕМЕННОМ МИРЕ.

Абдразакова К.Ж. – директордың тәрбие ісі жөніндегі орынбасары,

«Екібастұз медициналық колледжі» КМҚК, Екібастұз қаласы, Павлодар облысы

Абдразакова К.Ж. – deputy director for educational work, KSCP" Ekibastuz Medical College", Ekibastuz, Pavlodar region

kadaiana@mail.ru

ҚАШЫҚТАН ОҚЫТУ ҮРДІСІНДЕ ТӘРБИЕ ЖҰМЫСТАРЫН ТИІМДІ ҰЙЫМДАСТЫРУ – ЖЕТІСТІК КЕПІЛІ

Тәрбие – сапалы білімнің
негізгі арқауы, діңгегі.
Қ.К. Тоқаев

Бүгінгі таңның ұстазы жаңашыл тұлға. Ол санқырлы, өзгені ғана емес үнемі өзін де дамытып отырады.[6]. Ел Президенті міндеттеген заманына сай жан-жақты толыққан, жоғары мәдениетті, терең білімді, толерантты тұлғаны тәрбиелеу оқытушы қауымының бірден-бір міндеті. Өткеннен өнеге ала отырып, ақпараттың аламанына ат қосарда бүгінгі күннің талабына сай, келешегі жарқын, толыққанды тұлғаны қалыптастыру оқытушы қауымына зор жауапкершілік жүктейді.

Бұл мақалада оқыту барысында тәрбиелеу маңыздылығы айтылады. Қашықтан оқыту кезіндегі оқу орнының тәрбие жұмысын жүргізу тәжірибесі көрсетілген.

Кілт сөздер: тәрбие, отаншылдық, адамдық, тұлға

В этой статье рассказывается о важности воспитания в процессе обучения. Показан опыт проведения воспитательной работы учебного заведения при дистанционном обучении.

Ключевые слова: воспитание, патриотизм, человек, личность

This article explains the importance of parenting in the learning process. The experience of conducting educational work of an educational institution in distance learning is shown.

Keywords: education, patriotism, person, personality

Қазіргі жаһандану дәуірінде жаңа технологияның қарқынды дамуы өмірімізге түбегейлі өзгерістер әкелді.

Адам капиталына, білім саласына қойылатын талаптар мүлдем өзгеше.

Сапалы білім қарқынды дамудың басты шартына айналды. Ұлы Абай үнемі сынға алған масылдық қоғамға ешқашан жақсылық әкелген емес. Соны түсінетін жастарымыз тек біліммен қаруланып, еңбекке ғана арқа сүйеуі тиіс.

Біз қазіргі заманның жаңаша талаптары мен үрдістеріне әрқашан сай болуымыз керек.

Бұл үшін бір орында тұрып қалмай, ілгері жылжу басты мақсат болуы тиіс.[1]

Жас ұрпақты қалыптастыруда білім мен тәрбие қашанда егіз жүретін ұғым. Тәрбиелей отырып оқыту немесе оқыта отырып тәрбиелеу үрдісі әр пән сабағында жүргізіліп отыратын үздіксіз процесс.[2] Білім беру мен тәрбиені ажыратып тастай алмайтынымыз бесенеден белгілі.

Ал қазіргі локдаунға байланысты қашықтан оқыту режимінде білім алушы оқу орнынан оқшау кезде тәрбие жұмысының жүргізілу барысы бір сәтке де тоқтап қалған жоқ.

Қашықтан оқыту кезінде сабақ беруді ұйымдастырумен қатар, тәрбиелеу үрдісін жүргізу өте маңызды. Білім беру кезіндегі тәрбиелеу мен адами құндылықтарды дарыту өскелең ұрпақ үшін бір сәтте қалт жіберуге болмайтын маңызды жұмыс.

Осындай абыройлы мақсатты жүзеге асыру барысында кәсіби мамандыққа оқытатын «Екібастұз медициналық колледжі» қашықтан оқыту режимінде тәрбие жұмысын жүйелі жүргізе білді.

Ең алдымен қашықтан оқыту кезінде уақытты тиімді пайдалану, жұмыс орнын жасақтау тақырыптарына нұсқаулықтар жасақталып, студенттерге қолданыстағы мессенджерлер арқылы таратылды. Дәл осындай жаднамалар психологиялық кеңестермен толықтырылып ата-аналарға да жіберіліп, оқу орны – білім алушы – ата-ана үштігінің одақтасуына мүмкіндіктер туғызды. [3]. Нәтижелі білім беруде бұл үштіктің бірлесе жұмыстануы маңызды рөл атқарады. Жыл сайынғы I курс білім алушыларының оқу орнына бейімделу жағдайындағы жұмыстары да қашықтан оқыту режиміне негізделіп, онлайн түрде жүргізілуімен ерекшеленді. Десек те, заман ағымына тез бейімделген психолог-педагогтер қойылған талапты сапалы орындап, орын алған мәселелерді сауатты шеше білді.

Колледж қашықтан тәрбие жұмысын жүзеге асыру барысында оқытушылар қауымы WhatsApp, Телеграмм мессенджерлерін және Classroom, ZOOM қосымшаларын ұтымды пайдалануда. Бұл орайда бүгінгі күн талабына тез бейімделген оқытушы еңбегін атап өтуге болады.

Тек сабақ беріп қана қоймай, міндеті тәрбие жұмыстарын онлайн жүйеге икемдеп, студентер арасында түрлі олимпиада, байқаулар, тақырыптық сынып сағаттарын өткізген әріптестерімді мақтан етемін.

Сондай-ақ, жастар арасында орын алатын құқықбұзушылық, діни ауытқушылық, жаман әдеттерге әуестену, нашақорлық, алкогольді тұтыну сынды әдеттердің алдын алу үшін арнайы мамандармен кездесулер жүйелі түрде ұйымдастырылды. «Жасөспірімдердің құқықтық және әкімшілік жауапкершілігі», «Жасөспірім және заң» және т.б тақырыптарды өткізілген сынып сағаттары мен «Сіз жемқорлықты тоқтата аласыз» тақырыбымен жасақталған стенд жоғарыдағы сөзімізге дәлел бола алады.

Құқық қорғау органдары мамандарымен бірлесіп, директордың тәрбие ісі жұмыстарының орынбасары түнгі уақытта құқықбұзушылықтарды болдырмау мақсатында және жасөспірімдердің тәртібін қадағалауды мақсат тұтып түнгі рейдтер жүйелі жүргізіліп отырды. [4]

Пандемия кезінде отбасы тәрбиесіне ерекше көңіл бөлініп, ата-аналармен, білім алушының басқа да отбасы мүшелерімен қатынас орнатылды.

Қоғамдағы қызу талқыға түсіп жатырған қыздар тәрбиесі айрықша назарда ұсталды. «Ана ұлағаты» Мұсылман Әйелдер Лигасы өкілдерін өткізген, «Әдепке жатпайтын әдеттер» тақырыбындағы инстаграмм желісінде өткізілген тікелей эфирді тамашалап, артынан ZOOM қосымшасы арқылы талдау жүргізілді. [4]

Патриоттық тәрбие беру үрдісі үздіксіз жүргізіліп, Отанымыз сыйлап отырған мүмкіндіктер айтылып, Отанды сүю, елге қызмет ету міндеттері мейлінше насихатталды.[5] Бұл бағытта өткізілген бірнеше шараны атап көрсетуге болады.

Дәл бүгінгі күні өзекті болып отырған денсаулықты күту, карантин ережелерін сақтау, қашықтықты қадағалау, қол жуу міндеттері үнемі әкімшілік назарында болып,

Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау Министрлігі бекіткен медициналық кеңестер беріліп отырды.

Дене тәрбиесі жүйесінің басты мақсаты – күш-қуаты мықты, жан-тәні сау, елімізді қорғауға әзір, шығармашылық жұмысқа құштар, жан-жақты дене тәрбиесі дайындығынан өткен адамдарды тәрбиелеу, студенттерді дене тәрбиесі жаттығуларымен колледжде ғана емес, үйде де тұрақты айналысуға әдеттендіру.

Аталған үрдісті жалғастыру жолында дене шынықтыру пәні оқытушылары да қашықтан оқыту кезінде үй жағдайында жеке тұлғаны жан-жақты және үйлесімді дамытуға, оның денсаулығын нығайтуға, еңбек ету мен кез-келген қызметті атқаруға, даярлауға бағыттауға өз үлестерін қосуда.

Сондай-ақ, өмірге керек қозғалыс ептілігі мен дағдысын қалыптастыруға, оларды жаңа қозғалыстарға, қимыл-әрекеттерге үйретуге студенттердің дене тәрбиесі мен спортқа деген ынтасын, қызығушылығын оятып, оларды спортпен тұрақты, жүйелі шұғылдануға баулуда.

Колледжде жүйелі жолға қойылған істің бірі – волонтерлік.

Еріктілер жылында бұл үрдіс өз ауқымын барынша кеңейтті. Келешек мамандардың бойына қайырымдылық пен мейірімді, ізгілікті дарытуды нысанаға алған бұл жұмыс жыл өткен сайын түрлі бағыттарда жұмыс жүргізуде. Колледждің әкімшілік тарапынан ерекше қолдау тапқан еріктілер ұйымы қатары күн санап көбейіп отыр.

Нәтижелі жұмыстар жүргізген еріктілеріміз бүгінде қала деңгейінде үлкен танымалдыққа ие.

Библиографиялық тізім:

1. Тоқаев Қ.К. «Білім және ғылым» дәрісі, Тамыз конференциясындағы сөйлегенсөзі, 16.08.2019 ж.
2. Қазақстан Республикасында білім беруді және ғылымды дамытудың 2011 – 2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы. – Астана: 2010ж.
3. Қазақстан Республикасында білім беруді және ғылымды дамытудың 2020 – 2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы.
4. Екібастұз колледжінің 2020-2021 оқу жылының І жартыжылдығын ат тәрбие Саласының есебі
5. Әбенбаев С. «Тәрбие теориясы мен әдістемесі», Алматы – Дарын, 2004ж.
6. Бабаев С.Б., Оңалбек Ж.К. «Жалпы педагогика», Алматы – 2005ж.

Авдиенко Л. С., преподаватель истории,
Экибастузский колледж инновационного Евразийского Университета, г. Экибастуз
Avdienko L. S., teacher of history,
Ekibastuz College of Innovative Eurasian University, Ekibastuz City
greathistory@inbox.ru

ДЕБАТЫ КАК СРЕДСТВО ЛИЧНОСТНОГО РАЗВИТИЯ СТУДЕНТОВ КОЛЛЕДЖА

В статье рассматривается сущность дебатов как средства личностного развития студентов колледжа. Обоснована эффективность применения дебатной технологии.

Ключевые слова: личность; духовно-нравственное воспитание; нравственность; патриотизм; дебаты; компетенция.

DEBATES AS A MEANS OF PERSONAL DEVELOPMENT OF COLLEGE STUDENTS

The article examines the essence of debates as a means of personal development of college students. The effectiveness of the use of debate technology is justified.

Keywords: personality; spiritual and moral education; morality; patriotism; debate; competence.

В современном обществе духовно-нравственное воспитание и социализация обучающихся определены как задачи первостепенной важности. Поэтому важной педагогической задачей является выработка студентами активной жизненной позиции, сознательного отношения к общественному долгу, единства слова и дела, нетерпимости к отклонениям от норм нравственности.

Модернизация общественно-политической жизни страны, трансформация мировоззрения современного человека неизбежно повлекли за собой изменение нравственно-духовных ориентиров, идеалов, форм общественного сознания. Патриотизм, нормы морали и нравственности, межнациональное согласие, толерантность, физическое и духовное развитие, законопослушание – именно эти ценности должны прививаться на всех ступенях образования.

Министр образования и науки Республики Казахстан А. Айтмагамбетов отметил, что во всех учебных заведениях страны будет возрождаться дебатное движение. В своем фейсбук – аккунте Министр отметил, что «дебаты – это не только интеллектуальная ролевая игра, это настоящая образовательная технология. Участники дебатов меньше подвержены пропаганде и популистским идеям, потому что участие в них формирует умение аргументировать свою позицию. А для этого надо читать больше книг, смотреть познавательные передачи, развивать навыки коммуникации, аргументации, постоянно работать над собой» [1].

Цель работы заключается в том, чтобы создать эффективную программу формирования духовно-нравственных качеств студентов колледжа. Духовно-нравственное воспитание личности студентов будет более эффективным, если вместе с их профессиональными компетенциями способствовать становлению их коммуникативной культуры, мировоззрения, основанного на общечеловеческих ценностях.

Социализация молодежи в период обучения в профессиональном учебном заведении включает в себя не только усвоение знаний, выработку умений и навыков, но и приобретение навыков жизни во взрослом обществе, приобретение социально-психологической и профессионально значимой направленности, обеспечивающих успешную деятельность как результат самореализации. Под социализацией понимается некий процесс воздействия на становление личности, ее приобщение к общепринятым нормам и ценностям в обществе [2]. В настоящее время обучение и воспитание рассматривается как социальный заказ общества, потому что результат обучения и воспитания – это личность, которая адаптирована к профессиональной деятельности и к жизни в обществе.

Технология «дебаты» была предложена известным философом и социологом Карлом Поппером. Ее первоначальное назначение – обучение умению рассуждать, критическому мышлению, организации самого процесса ведения спора. Некоторые исследователи, такие как Е.О. Галицких, С.А. Пуйман, В.В. Чет, в своих исследованиях обосновали необходимость применения дебатной технологии при подготовке будущих педагогов к профессиональной деятельности. Дебатная технология, как форма диспута, имеет популярность в учебных заведениях разного уровня в Западной и Восточной Европе, США, Японии, Юго-Восточной Азии, Западной Сибири. Оксфорд, Кембридж, Йель, Гарвард, Сорбонна. Это не все регионы и

крупные учебные заведения, школы и университеты, где дебатные клубы имеют широкую популярность, и являются неотъемлемой частью учебного процесса [3].

Главным показателем эффективности дебатной технологии является правильно подобранная основная тематика мероприятия, так как необходимо, чтобы в первую очередь именно зрителям был чётко сформулирован и разъяснён общий социально-острый вопрос, подлежащий обсуждению [4]. Дебаты - интеллектуальное соревнование, которое подходит для проведения урочных и внеурочных занятий для студентов всех курсов и специальностей. Такое соревнование требует тщательной подготовки участников, ведущего. Дебаты предусматривают следующую последовательность действий: подготовка к игре, игра, анализ игры [5, с. 50].

Когда завершается дебатный турнир, происходит рефлексия, то есть разбираются выступления участников, анализируется подготовка команд. Анализируются способы выдвижения аргументов участниками дебатов, ответы на вопросы оппонентов, другие элементы дебатов. В отличие от других интеллектуальных, творческих игр, участие в которых редко выходит за пределы школы, ВУЗа или района, дебаты могут выйти за более обширные пределы вплоть до чемпионата мира. Дебатный турнир даёт равные, реальные возможности каждому участнику развить в себе лидерские качества, научиться рассматривать проблемы с разных точек зрения, аргументировано доказывать свою позицию, выступать перед аудиторией.

Мы рассматриваем дебаты как технологию повышения уровня гражданско-правового сознания и культуры молодежи. С учетом применения участниками дебатов вербальных и невербальных средств убеждения, создается определенный массив эмпирически, рационально воздействующий на слушателей, который, так или иначе, запускает механизм выбора той или иной позиции для каждого человека самостоятельно. Таким образом, можно говорить о высоком потенциале технологии дебатов в образовательной практике как одного из эффективных механизмов повышения уровня гражданско-правового сознания и культуры молодежи.

В XX веке было широко распространено мнение о том, что «аргумент, вооруженный пистолетом, убеждает лучше, чем просто аргумент» [6]. Недостаточно прочесть книгу с изложением основ ораторского искусства, чтобы научиться непринуждённо беседовать с аудиторией, единственный учитель - практика.

В процессе изучения дебатной технологии, особенностей проведения дебатных турниров, была разработана программа Дебатного клуба «Еркін сөз». Дебатный клуб функционирует с 2015 года, объединил более 100 постоянных участников с первого по четвертый курс. Цели Дебатного клуба: поддержка и развитие инициатив молодежи; развитие критического мышления, ораторских способностей, коммуникативных навыков студентов – участников Дебатного клуба; развитие общих компетенций личности, индивидуальности, умения отстаивать свою точку зрения, убеждать других, а также умения признавать свои ошибки; способствовать социальной и профессиональной самореализации участников дебатного клуба; способствовать развитию и укреплению дебатного движения в Республике Казахстан.

С момента своего основания, Дебатный клуб успешно функционирует. Члены Дебатного клуба участвуют в различных турнирах городского, областного, регионального масштабов. В 2017 году команда ЭКИнЕУ «Фараоны» заняла второе место в Дебатном турнире на кубок ЦРМИ, посвященном Дню Первого Президента Республики Казахстан. В 2017 году дебатыры колледжа ЭКИнЕУ провели городской дебатный турнир, приуроченный ко Дню Независимости Республики Казахстан. В 2018 году приняли участие в Региональном Дебатном турнире «Казахстан – оазис культуры, науки и интеллектуальной конкуренции XXI века», проходившем на базе Инновационного Евразийского Университета, при поддержке Управления по вопросам молодежной политики. На базе Дебатного клуба студенты занимаются научно-исследовательской работой. Студентка специальности «Правоведение» Трефилова И. изучала влияние дебатов на процесс социализации студентов, итоги своей

работы в 2019 году представила на Международной научно-практической конференции молодых ученых, магистрантов, студентов и школьников «XIX Сатпаевские чтения», заняла второе место. В 2020 году приняли участие в дебатном турнире «Страна без коррупции – процветающая страна», в рамках реализации антикоррупционной стратегии Республики Казахстан на 2015-2025 годы, организованный молодежной организацией «Кенжекөл Жастары».

В процессе работы над программой дебатного клуба, можно сделать следующие выводы и обозначить рекомендации по применению дебатной технологии: дебаты учат публичному выступлению, дают возможность научиться отстаивать свою точку зрения именно практикуясь; в процессе дебатов развиваются и совершенствуются умения логически мыслить, особое значение в дебатах дается именно содержательной части выступления, только потом - голосу, мимике, жестам, различным риторическим приёмам.

Дебаты способствуют расширению кругозора, помогают научиться выявлять проблемы и находить решения этих проблем. При подготовке к дебатным турнирам участники дебатов исследуют большой объем информации из разных источников, по различным темам и вопросам. Это способствует расширению кругозора, эрудиции, способствует пониманию общественно-политических проблем и важным вопросов развития общества. Часто в своей повседневной жизни, в процессе профессиональной деятельности мы сталкиваемся с задачами и проблемами, которые затрудняемся решить. Навыки и компетенции, которые обучающийся приобретает, участвуя в дебатах, помогают ему мыслить конструктивно и находить решения подчас очень нестандартных и трудных задач и ситуаций.

Дебаты позволяют посмотреть на проблему со стороны, анализировать, найти нужное решение. Так происходит, когда участники отстаивают точку зрения, которая отличается от их мнения. Они ищут аргументы, и очень часто изменяют свое изначальное видение проблемы. В таком случае развивается толерантность, уважение к чужому мнению. Дебатные турниры учат работать в команде, добиваться поставленной цели, распределять роли в команде, прислушиваться к чужому мнению.

Библиографический список

1. МОН возрождает дебатное движение и школьное самоуправление, «Образовательная страна», Республиканская образовательная общественно-политическая газета, доступно URL: <https://bilimdinews.kz/?p=137439> (дата обращения 20.02.2021)
2. Проблемы социализации современных студентов// Молодой ученый. 2015г. [Электронный ресурс]. URL: <https://moluch.ru/archive/89/18227> (дата обращения: 27.02.2019).
3. Ковалева А. И. Концепция социализации молодежи: нормы, отклонения, социализационная траектория // Социологические исследования. - №1. - 2003. С. 112.
4. Луков Вал. А., Миневич Я. В. Социализация студентов и социальное проектирование: Применение технологии социального проектирования для развития социальных умений будущих специалистов. - М.: Издательство Московского гуманитарного университета, 2006. - 54 с.
5. Ковалева А. И., Луков В. А. Социология молодежи: Теоретические вопросы. М.: Социум, 1999. - С. 131.
6. Светенко Т. В., Калинин Е. Г., Петренко О. Л., Дебаты: Учебно-методический комплект. – М.: Издательство «Бонфи», - 2001. – 296 с.

Заицкий Д.С., преподаватель I категории,

учреждение «Высший казахский гуманитарно-технический колледж», г.Кокшетау

Zaitsky D.S., teacher of the 1st category,

Institution «High Kazakh humanitarian-technical college», Kokshetau City

mr.zaitskiy_denis@mail.ru

ПРАВОВЫЕ АСПЕКТЫ ПРАВОВОГО ВОСПИТАНИЯ СТУДЕНТОВ КОЛЛЕДЖА В ПРОЦЕССЕ УЧЕБНОЙ И ВНЕУЧЕБНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ.

В статье рассматриваются нормативно-правовые акты Республики Казахстан содержащие и раскрывающие особенности правового воспитания молодежи Республики Казахстан. *Ключевые слова:* правовое воспитание; молодежь.

LEGAL ASPECTS OF LEGAL EDUCATION OF COLLEGE STUDENTS IN THE PROCESS OF EDUCATIONAL AND EXTRACTUAL ACTIVITIES.

The article discusses the regulatory legal acts of the Republic of Kazakhstan containing and revealing the features of the legal education of youth in the Republic of Kazakhstan.

Key words: legal education; the youth.

В современных условиях становления и развития правового демократического государства, особое значение приобретает проблема правового воспитания молодежи, так как она определяет будущее любой страны.

После обретения Независимости Республикой Казахстан и становления ее как суверенной, унитарной, независимой и демократической страны, одним из главных вопросов стал вопрос о формировании правового сознания и правопослушного поведения у подрастающей молодежи. В связи с этим государственными органами, в частности Правительством Республики Казахстан начались разрабатываться НПА в основе которых стояли задачи правового воспитания подрастающего поколения.

Важным шагом в этом направлении стало Постановление Президента Республики Казахстан 1995 года, об утверждении Концепции правового обучения учащейся молодежи в Республике Казахстан, содержащей конкретные проблемы и пути правового обучения. Согласно данному документу, правовое обучение учащейся молодежи должно заключаться в мобилизации всего комплекса правового воспитания на основе формирования высокого правосознания и традиций уважения к законам [4].

Спустя 10 лет, в 2015 году, Правительством Республики Казахстан были разработаны и утверждены Концептуальные основы воспитания, включающие 8 направлений воспитательной работы, первым из которых является воспитание казахстанского патриотизма и гражданственности, правовое воспитание. Конечной целью данного направления должно было стать формирование патриота и гражданина, способного жить в новом демократическом обществе; политической, правовой и антикоррупционной культуры личности; правосознания детей и молодежи, их готовности противостоять проявлениям жестокости и насилию в детской и молодежной среде.

Для определения на сколько обучающиеся и студенты достигли положительных результатов в данном направлении, были разработаны и включены в данный документ конкретные критерии оценивания данного направления: проявление уважительного отношения, чувства гордости и ответственности по отношению к: Родине, государственному строю, государственной политике, государственной идеологии; Конституции и законодательству Республики Казахстан, государственным символам (гербу, флагу, гимну), правопорядку; межнациональному и межконфессиональному согласию в стране, дружбе народов; достижениям своей страны в сфере экономического и социокультурного развития; ценностям, правам и свободам другого человека; природе, культурно-исторической жизни своего края (села, города, микрорайона); правовым знаниям и антикоррупционному поведению; требованиям законов, правам и обязанностям; социальным ценностям.

Механизмами реализации данного направления должны были стать: занятия, учебные предметы, внеурочная деятельность, дополнительное образование. В рамках программы НДО «Самопознание» проведение уроков мужества, чести и достоинства, бескорыстного служения Родине, организация дебатных, дискуссионных клубов, патриотические форумы, акции, в том числе призывающие к нетерпимости к коррупции. Конкурсы и олимпиады школьников на знание атрибутов государственности и государственных символов Республики Казахстан. Краеведческие экспедиции по изучению культурного наследия, традиций и обычаев казахского народа, других этносов, проживающих в Казахстане. Встречи с государственными деятелями, литературы, искусства, науки, ветеранами войны и ветеранами труда, общественными деятелями, работниками правоохранительных органов, юстиции, органов государственной службы и противодействия коррупции; развитие системы детских и молодёжных инициативных проектов. Активизация деятельности детских и молодёжных движений; совместная деятельность с общественными фондами; беседы, лекции, семинары, тренинги; экскурсии; распространение информационно-правовых материалов; организация «служб доверия», проведение акций «Я и закон», «Мы против коррупции – против предательства интересов общества» [1].

В 2019 году, приказом Министерства образования и науки Республики Казахстан были приняты Концептуальные основы воспитания в условиях реализации программы «Рухани жаңғыру», согласно которых, были обновлены приоритетные направления базового содержания воспитания с учетом всех основных направлений модернизации общественного сознания программы «Рухани жаңғыру».

В результате обновления была пересмотрена и конечная цель данного направления: формирование патриота и гражданина с рациональным и эмоциональным отношением к родине, потребностью к усвоению и соблюдению законов государства и общества, противостоящего политической, правовой и антикоррупционной беззаконности, готового противостоять проявлениям жестокости и насилию в детской и молодёжной среде.

В рамках программы «Рухани жаңғыру» в соответствии с данным направлением рассматривается базовое направление «Отаным – тағдырым»(патриотическое), подпрограмма «Атамекен», целью которой является воспитание патриота с активной гражданской позицией и чувством принадлежности к единой великой нации.

Обеспечение данного направления должно пройти через: переформатирование молодёжного движения с акцентом на формирование конкурентоспособной, ответственной Личности Единой Нации; воспитание гражданской сознательности через активное проявление в различных сферах жизни общества; поддержка лидерства через поддержку детских инициатив; укрепление гражданской активности и чувства ответственности за судьбу малой родины [2].

Таким образом, проблемы развития правового воспитания, несомненно, заслуживают самого пристального внимания, так как речь идет о завтрашнем дне Казахстана, ценностных ориентирах нашего общества, о национальной безопасности страны, корни которой кроются в воспитании, творческом развитии, гражданском становлении подрастающего поколения [3].

Библиографический список

1. Приказ Министра образования и науки Республики Казахстан от 22 апреля 2015 года № 227 «Об утверждении Концептуальных основ воспитания»
2. Приказ Министерства образования и науки Республики Казахстан от 15 апреля 2019 года № 145 «О принятии Концептуальных основ воспитания в условиях реализации программы «Рухани жаңғыру»
3. Приказ Министра образования и науки Республики Казахстан от 16 ноября 2009 года № 521 «Об утверждении Концепции воспитания в системе непрерывного образования Республики Казахстан»
4. Постановление Президента Республики Казахстан от 21 июня 1995 г. №2347 «Об утверждении Концепции правового обучения учащейся молодежи в Республике Казахстан»

Мештаева Г. А., преподаватель истории и обществознания,
ТОО «Медико-технический колледж», г.Нур-Султан
Mestaeva G. A., teacher of history and social science of the highest category
LLP “Medical-technical college”, Nur-Sultan City
meshtaeva62@mail.ru

ФОРМИРОВАНИЕ ПОЛИТИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ ОБУЧАЮЩИХСЯ В УСЛОВИЯХ ОБНОВЛЕНИЯ ОБРАЗОВАНИЯ

В статье рассматриваются вопросы развития современного многонационального и поликонфессионального Казахстана, создающего условия для культурного и мировоззренческого многообразия и плюрализма в стране.

Ключевые слова: политическая культура, светскость, социально-политическое поведение, толерантность, религиозный экстремизм, общечеловеческие ценности.

FORMATION OF THE POLITICAL CULTURE OF STUDENTS IN THE CONTEXT OF THE RENEWAL OF EDUCATION

The article deals with the development of modern multinational and multi-confessional Kazakhstan, which creates conditions for cultural and ideological diversity and pluralism in the country.

Keywords: political culture, secularism, socio-political behavior, tolerance, religious extremism, universal values.

Принцип светского государства является одним из краеугольных правовых, философских, социальных норм и занимает особое место и в конституционно-правовой науке в виде одной из основ конституционного строя государства.

В соответствии со статьёй 1 Конституции страны, Республика утверждает себя демократическим, светским, правовым и социальным государством, высшими ценностями которого являются человек, его жизнь, права и свободы. В этом аспекте светскость в Казахстане представляет собой конституционную и правовую характеристику государства, означающую отделение власти от религии, утверждение разграничения сфер их деятельности. Казахстан- светское государство, которое будет обеспечивать гражданам свободу веры и совести, но в то время намерено жестко противостоять попыткам навязывать обществу какие-либо нормы, идущие вразрез с нашими традициями и законодательством. Главной характеристикой государственно-конфессиональных отношений является отсутствие в Казахстане какой-либо официальной или обязательной религии. Что означает - наша страна признаёт и обеспечивает свободу совести и вероисповедания, граждане вправе самостоятельно и без принуждения определять своё вероисповедание либо вовсе не ассоциировать себя с той или иной религией и жить, не обращаясь к религиозным институтам.

Такой подход к организации взаимоотношения государства и религии наиболее отвечает цели гармоничного развития современного многонационального и поликонфессионального Казахстана, создающего условия для культурного и мировоззренческого многообразия и плюрализма в стране. Казахстан как государство с уважением относится ко всем мировым религиям, учитывает их общечеловеческую и гуманистическую направленность. В этом контексте светскость - это один из основополагающих принципов построения и функционирования современного правового государства в Казахстане, в котором все государственно-конфессиональные отношения строятся на букве светского закона. Конституция страны гарантирует каждому человеку свободу совести и вероисповедания, а также запрещает любые формы дискриминации по конфессиональному признаку.

Необходимо подчеркнуть, что в Казахстане государственная система образования и воспитания также носит сугубо светский характер и строго отделена от системы религиозного образования. Светскость в данном случае означает, что в системе образования запрещено

формировать у молодёжи то или иное отношение к религии, но право формировать уважительное, толерантное отношение вообще к религии в целом.

Усиление религиозного экстремизма во многих частях света и особенно в азиатской части Евразии заставляет Казахстан более внимательно относиться к этому явлению, существует определённая опасность, что процесс конфессиональной дестабилизации, в конце концов, может проявиться у нас.

Возможность проявления религиозного экстремизма в Казахстане давно уже вышла из разряда мифических угроз нашей национальной и государственной безопасности как светского государства, поэтому воспитание политической культуры обучающихся это и методы превентивной политики его предотвращения.

Сложность и динамика современного общества требует от школьников нестандартного мышления, умений и навыков адекватной оценки политических процессов и разнообразной, насыщенной информации.

Для того, чтобы молодёжь могла жить и трудиться в современной социально-политической ситуации, у них должны быть развиты такие качества, как: самостоятельность, коммуникативность, способность организовать свое социально-политическое поведение, должна быть сформулирована высокая гражданская и национально-государственная позиция. Политическая культура как элемент воспитания отвечает этим требованиям и условиям социализации личности. Воспитание политической культуры обучающихся обусловлено целевыми установками государственной политики в области образования и воспитания, направленного на формирование разносторонне развитой, нравственно-зрелой, творческой личности.

В качестве одной из основных составляющих воспитания рассматривается гражданское и патриотическое воспитание, направленное на формирование активной гражданской позиции, патриотизма, правовой, политической и информационной культуры молодёжи, все что заложено в национальной программе «Мәңгілік Ел».

Политическая культура - одна из основных форм проявления общественного сознания в виде конкретных мировоззренческих ценностей, оказывающих влияние на социальный выбор личности, зависящей от степени понимания ею процессов, происходящих в обществе и государстве. Формирование политической культуры учащихся – это целенаправленный процесс обучения и воспитания, включающий в себя освоение ими политического опыта, выработанного человечеством, развитие соответствующего нормам современного демократического общества политического сознания и подготовку к адекватному политической реальности поведению. В этом заключается высокая миссия общенациональной объединительной идеи «Мәңгілік Ел».

Роль учителя в формировании понятия «светскость» через воспитание политической культуры не знает границ. Политическая культура - это знание истории, культуры своего родного края и Казахстана, это умение анализировать и оценивать общественно-политическую ситуацию, формирование уважение к Законам Республики Казахстан, понимание сущности правового государства.

Современная школа - это основа якорных принципов Концепции укрепления и развития казахстанской идентичности и единства, утвержденной в декабре 2015 года указом Президента Республики Казахстан, которые сформулированы как «Единство в многообразии», «Одна страна-одна судьба». Перед современной обновленной казахстанской школой стоит задача поддерживать стремления молодых граждан к политическому осмыслению социальных процессов, активному непосредственному участию в них.

Заложить незыблемые основы межнационального единства и межрелигиозного уважения через воспитание политической культуры высока: это центр формирования социально-политической зрелости юного гражданина, которая развивается через разнообразные коммуникации, участие в социально значимых делах на благо людей. Молодежные структуры органично вплетены в воспитательную систему в форме самостоятельных организаций, общественных клубов,

координационных советов.

Многообразие молодежных общественных объединений выступает индикатором политической активности учащиеся молодежи. Динамика идеологических процессов в обществе и государстве обуславливает необходимость формирования у молодежи зрелой гражданской позиции, лидерских навыков, социально ответственного поведения. В этой связи приоритетной задачей социального развития в условиях молодежных общественных объединений и организаций является формирование политической культуры личности.

Общенациональная идея «Мәңгілік Ел» по формированию нового духовно-нравственного поколения предполагает новые подходы к пониманию школьниками современной социально-политической ситуации, где решающее значение имеет способность принимать ответственные решения, разработать современные подходы к формированию потребности в созидательной деятельности на благо личности, общества, привития трудолюбия, ответственности.

Современное казахстанское общество стремительно входит в информационную цивилизацию. В этом качественно новом жизненном пространстве обучающиеся должны уметь не только продуктивно реализовать свои таланты и способности через многообразие ресурсов, но адекватно понимать внешний и внутренний мир людей, самого себя как части сложного, противоречивого и взаимозависимого мира.

В этой связи национальная идея «Мәңгілік Ел» выступает реальным способом системной трансформации человека, общества, государства. Обновленная современная школы, колледжи- это атмосферы подлинной демократии, равноправия, равенства возможностей, уважение достоинства и право выбора на основе личной ответственности. Именно в этом заключается формирование базовых ценностей обучающихся, остро осознающих необходимость не только жизненного успеха, но и социальной справедливости реального мира по отношению к каждому из них.

Сформировать твердые убеждения у обучающихся, что светскость- это стабильность межэтнических отношений, расширение зон согласия и доверия между народами при помощи Ассамблеи народов Казахстана и национально-культурных центров.

Так на уроке истории при изучении темы: «Депортация народов», «Казахстан в годы ВОВ» акцентирую внимание, что у нашей страны особое предназначение – быть мостом между Европой и Азией.

Совместное проживание и согласие между различными народами, знак признания прав всех людей жить в мире, уважительном отношении к традициям, религии каждого из народов. У Казахстана особая миссия, пропаганда мира и единства, что позволяет нести миролюбивую политику как внутри, так и во внешней политике.

Современная идеология, образовательного учреждения призвана обеспечить формирование нового поколения казахстанцев как субъектов волеизъявления и правоответственности.

Предлагаемые инновационные формы работы раскрывают ценные методики политического воспитания.

Принцип светскости в образовании подразумевает соблюдение равновесие между правами на свободное религиозное самовыражение, право на образование в соответствии с семейными традициями и право на свободу совести и убеждений.

Литература

1. Государственная программа развития образования на 2016-2019 годы.
2. Конституция Республики Казахстан 30 августа 1995г.
3. Концепции укрепления и развития казахстанской идентичности и единства утвержденной в декабре 2015 года указом Президентом Республики.
4. «Казахстанский путь- 2050: одна цель, одни интересы, одно будущее».
5. Стратегические направления развития образования в контексте Посланий Президента Республики Казахстан Н.А. Назарбаев «Нұрлы жол –путь в будущее» Национальный план «100 конкретных шагов».

Смаилова С.Ж., педагог-психолог,
Қазтұтынуодағының жоғары сауда-экономикалық колледжі, Нұр-Сұлтан қ.
Smailova S.Zh., educational psychologist,
Higher trade and economic college of Kazpotrebsoyuz, Nur-Sultan City
2493sszh@gmail.com

КОЛЛЕДЖ СТУДЕНТТЕРІНІҢ ОҚУДАН ТЫС ҚЫЗМЕТТЕГІ КӨШБАСШЫЛЫҚ ҚАСИЕТТЕРІН ДАМУЫ

Мақалада көшбасшылық идеясы қоғамның өзекті мәселесі ретінде қарастырылады. Колледж студенттерінің өзін-өзі басқару көшбасшылары - студенттердің жеке ерекшеліктері көрсетілген.

Түйінді сөздер: көшбасшылық, жеке тұлға, студенттердің өзін-өзі басқаруы, көшбасшылық қасиеттерді қалыптастыру.

LEADERSHIP DEVELOPMENT OF COLLEGE STUDENTS OUTSIDE THE EDUCATIONAL ACTIVITIES

The article discusses the issues of the idea of leadership as an urgent problem of society. The features of the personality of students - leaders of the student self-government of the college are highlighted.

Key words: leadership, personality, student self-government, the formation of leadership qualities.

Елдегі жаңа экономикалық қатынастардың қалыптасуы қоғамның әлеуметтік бағыттарының күрт өзгеруіне, сонымен қатар құндылық категорияларының мазмұнының өзгеруіне себеп болды. Жеке тұлғаның болашағын болжаудың күрделілігі тұтастай қоғам дамуының сызықтық еместігімен, ұзақ мерзімді жоспарларды құрудың қиындығымен анықталады. Тез өзгертін әлем жағдайында және ақпарат ағындарының көбеюінде іргелі пәндік білім міндетті болып табылады, бірақ білім берудің жеткілікті мақсаты емес. Жоғары жеке белсенділікті қалыптастыру, көшбасшы болу қабілетін, қажет болған жағдайда өздігінен шешім қабылдай алу және өзіне жауапкершілікті сезіну қабілеті аса маңызды міндет болып табылады.

Қазақстан Республикасының білім беру тұжырымдамасында әр түрлі типтегі ұжымдарда білім беру жүйесінде білім беруді жүзеге асыруды көздейтін әлеуметтік өзара әрекеттесу тиімділігі қағидасы көрсетілген. Бұл студенттерге қарым-қатынас саласын кеңейтуге мүмкіндік береді, әлеуметтік-мәдени өзін-өзі анықтаудың сындарлы үрдістеріне жағдай жасайды, әлеуметтік бейімделу, өзін-өзі жүзеге асыру және өзін-өзі растау дағдыларын қалыптастырады, яғни көшбасшылық қасиеттерді қалыптастырады. [3]

Көшбасшы (ағылшынша Leader - жетекші) - бұл қоғамдастықтың мүдделерін қанағаттандыруға бағытталған бірлескен іс-әрекеттерді біріктіру мақсатында басқаларға ықпал етуге қабілетті адам.

Кең мағынада көшбасшылықты белгілі бір мақсатқа жету бағытында басқаларға әсер ету процесі ретінде анықтауға болады. Т.В. Бендас топта «көшбасшы - бұл өзі үшін маңызды жағдайларда жауапты шешімдер қабылдау құқығын мойындайтын топтың мүшесі, яғни бірлескен іс-әрекеттерді ұйымдастыруда және қатынастарды реттеуде негізгі рөл атқаратын ең беделді адам» деп санайды.

Көшбасшы өзінің жеке қасиеттеріне, дүниетанымына, қабілеттеріне және топтың жетекші мүшесі болуға деген ұмтылысына сүйенеді, топтың тиімділігіне барынша әсер етеді, адамдар арасындағы қатынастарға белсенді қатысу арқылы мүшелерінің белсенді қолдауынан пайдаланады, қызықтырады, үнемі өзгеріп отыратын және белгісіз ортада қоршаған ортаның дамуы мен өркендеуіне қажетті маңызды процестер мен ресурстарды жаңартады және бейімдейді.

Көшбасшы:

- өзінің құндылығы мен бірегейлігін ашып, өзін таныта білген, оны дамытып, барынша арттыра алған адам.

- әр адамның құндылығын мойындайтын, өзіне бағынышты адамдарды біріктіретін адам, өзін-өзі анықтай алатын және үнемі дамып отыратын қабілеті бар, басқаларды бұған итермелейтін адам. [1]

Ұйымдастырушылық қабілеттер адамдар арасындағы қатынастарда маңызды рөл атқарады. Бұл адамға тез, сенімді, сенімді түрде адамдарды бір нәрсе жасауды ұйымдастыруға мүмкіндік беретін жеке тұлғаның жеке қасиеттерінің жиынтығы.

Ұйымдастырушының келесі жеке ерекшеліктері көзге түседі:

- Құзыреттілік - ұйымдастырылуы қажет бизнес туралы білім;
- Белсенділік - практикалық мәселелерді шешуде жігерлі, талапты әрекет ету қабілеті;
- Бастама - белсенділіктің ерекше шығармашылық көрінісі, идеяларды, ұсыныстарды алға жылжыту;
- Байланыс - құбылыстардың мәніне жету, олардың себептері мен салдарын көру, басты нәрсені анықтау қабілеті;
- Табандылық - ерік-жігерді, табандылықты, істі соңына дейін жеткізе алу қабілетін көрсету;
- Өзін-өзі бақылау - сіздің сезімдеріңізді, қиын жағдайлардағы мінез-құлқыңызды басқара білу;
- Тиімділік - төзімділік, көп жұмыс істей білу, ұзақ уақыт шаршамау;
- Тәуелсіздік - шешімдердегі тәуелсіздік, тапсырманы өздігінен орындау жолдарын таба білу, жауапкершілікті сезіну;
- Ұйымдастырушылық - өзіңізді қажетті жұмыс режиміне бағындыру, өз іс-әрекетіңізді жоспарлау, жүйелілік, жинақылық таныту қабілеті. [2]

Көшбасшылық қасиеттерге шығармашылық қабілет (шығармашылық) және басқа адамды түсіну, оның орнына өзін қоя білу, сезіну (эмпатия) жатады. Көшбасшының жоғарыда аталған барлық қасиеттері адамға туғаннан берілмейді. Оларды өздігінен дамыту керек, бұл күнделікті іске асырылатын қиын және ауыр жұмыс. Бірақ осы жұмыстың нәтижесі - бұл басқа адамдардың көшбасшылықты мойындауы.

Колледж студенттері арасында зерттеу мақсатында көшбасшылық қасиеттерді анықтау диагностикасы жүргізілді. Барлығы 154 студенттен сұхбат алынды. Тестілеу нәтижесінде келесі мәліметтер алынды: оқушылардың 43% -ы көшбасшылық қасиеттерін нашар білдірді, мұндай жасөспірімдерде жеке өмірлік мақсаттарда түсініксіздік, адамдарға ықпал ете алмау, 44% -ында орташа айқындалған көшбасшылық қасиеттер бар. Бұл жасөспірімдерде көшбасшы жұмысының ерекшеліктерін жете түсінбеу, адамдардың бірлескен тиімді жұмысын ұйымдастыруға қабілетсіздік.

Оқушылардың 7% -ында көшбасшылық қасиеттер күшті, ал 6% -ында көшбасшылық қабілеттер өте күшті.

Сонымен, зерттеу нәтижелері бойынша айқын көшбасшылық қабілеттері бар жасөспірімдер аз екенін көреміз. Сондай-ақ, кейбір жағдайларда тестілеу кезінде студенттер өз қабілеттері мен мүмкіндіктерін асыра бағалап, өз қасиеттерінің нақты күйін емес, белгілі бір тұлғаның идеалын бейнелейтіндігін есте ұстаған жөн. Олар ұсынылған жағдайларды нақты өмірде емес, идеалды орындауда қарастырады. [4]

Бүгін бізге қоғамдағы жаңалықтарды басқара алатын, болашаққа көзқарасы бар, әлеуметтік үрдістерді позитивті түрде жобалап, дамыта алатын, ұлт тағдыры үшін жауапкершілікті өз мойнына алуға дайын адамдар қажет.

Колледжде жастар көшбасшылығын дамытуға ерекше көңіл бөлінеді. Осылайша «Жастар ісі жөніндегі комитет» студенттік өзін-өзі басқару органы құрылды (бұдан әрі - ЖІК). ЖІК-нің негізгі идеясы - колледжде өз құрдастары арасында іс-шараларды ұйымдастыруға қабілетті студенттерді мақсатты оқытуды ұйымдастыру; студенттер арасындағы көшбасшыларға педагогикалық қолдау көрсету. ЖІК қызметі жасөспірімнің қоғамға жақсы бейімделуіне, оның әлеуметтенуіне және жеке дамуына қажетті жеке көшбасшылық қасиеттерді қалыптастыру мен дамыту үшін жағдайлар жасау міндеттерін шешуге арналған.

ЖІК студенттердің өзін-өзі басқаруы ретінде студенттердің өмірін ұйымдастырудың белсенді формасы болып табылады, олардың шешімдер қабылдаудағы тәуелсіздігі мен әлеуметтік және жеке маңызды мақсаттарға жетудегі нәтижелер үшін жауапкершілікті дамытуға ықпал етеді. Көшбасшылықты дамыту - бұл студенттердің бір-бірімен шығармашылық қарым-қатынасының мақсатты үрдісі. Студенттік өзін-өзі басқару іс-әрекеттің барлық түрлерін кешенді түрде жүзеге асыруға жағдай жасайды.

Студенттік өзін-өзі басқару, көшбасшылық сапа индикаторларын қалыптастыру механизмі ретінде, колледж түлектерін даярлаудың қазіргі заманауи тенденцияларына сәйкес, тұлғаға бағытталған және белсенді тәсілдер мен қағидаларды қамтиды.

Студенттік өзін-өзі басқару функцияларына мыналар кіреді: әлеуметтік және кәсіби маңызды ақпаратты таратуға бағытталған; колледждің барлық бағыттарына белсенді қатысудан тұратын іс-шаралар; коммуникативті, студенттер мен білім беру процесінің барлық субъектілері арасындағы оң өзара әрекеттесуді, корпоративті мәдениетті қалыптастыруға ықпал етеді. [2]

Лайықты көшбасшылар тобын дайындау, ЖІК мүшелері арасында көшбасшылық қасиеттерді дамытуға ықпал ету мақсатында жеткіліксіз қалыптасқан көшбасшылық қасиеттерді жақсарту үшін келесі тренингтер өткізілді:

- «Бір қадам алда»;
- «Жетістік формуласы»;
- «Жоғары деңгейге жету жолында».

Жасөспірімдерге көшбасшылық дағдыларды үйрету кезінде көшбасшылық стильдерінің ойын әдістері қолданылды:

- «Психологиялық ойынға бейімделу»;
- «Үлкен отбасылық сурет»;
- «Арқанмен жаттығулар»;
- «Туған күн» микроойыны;
- «Көшбасшы» жаттығуы;
- «Шеңбер және мен» жаттығуы;
- «Командирсіз» қуаттандырғыш жаттығуы және т.б.

Әр түрлі ойындар өткізу кезіндегі негізгі және негізгі талап - жүйелі рефлексия. Эмпирикалық таным жасөспірім жасалынған жаттығуға қайта оралғанда, оның сезімін, топта не болып жатқанын, бұл тәжірибені оның өмірінің басқа қырларымен қалай байланыстыруға болатындығын талдағанда және нәтижесінде, не істейтінін қорытындылағанда пайда болады.

Жұмыс еңбек нарығы мен мемлекеттің талаптарына байланысты туындайтын проблемаларға, сондай-ақ өзінің көшбасшылық қасиеттерін көрсетуге дайын кәсіби бәсекелестерге негізделген. Студенттік ұйымдар мен қоғамдық іс-шараларға қатысу арқылы көшбасшылық қабілеттерді қалыптастыру және дамыту бойынша нақты дағдылардың көпшілігін дамытуға болады.

Жастар ортасында кәсіби әлеуетті қоса алғанда, көшбасшылық қасиеттерді қалыптастыру, алынған білім сапасын арттыру, алған мамандыққа деген ынтаны арттыру көбіне қазіргі қоғамдағы жас тұлғаның әлеуметтенуі мен өзін-өзі жүзеге асыруына байланысты.

Библиографиялық тізім

1. Битянова М.Р. Социальная психология. «Питер», 2008
2. Васюков, И.Л. Обзор некоторых существующих практик развития лидеров в молодежной среде / И.Л. Васюков // Инновационные образовательные технологии. — 2006. — №3. — С.108 -116.
3. Қазақстан Республикасының тәрбиелеу концепциясы.
4. Психологические тесты.- М.: Эксмо, 2004.

Жумабаева С.Т., преподаватель истории,
КГП на ПХВ «Колледж сервиса и туризма», г.Нур-Султан
Zhumabayeva S.T., teacher of history,
College of Service and Tourism, Nur-Sultan City,
saltanat3.12@mail.ru

ОРАТОРСКИЕ НАВЫКИ В РАБОТЕ ПРЕПОДАВАТЕЛЯ

Цель педагогики достигается благодаря устной речи преподавателя. В статье рассматриваются вопросы развития ораторских навыков в работе преподавателя, раскрывает, что для педагогического красноречия важны глубокое знание теоретического материала, общая эрудиция преподавателя, его умение выдвигать проблемы, отвечать на вопросы, умение держаться перед аудиторией.

Ключевые слова: ораторское искусство, культура речи, эрудиция, энергия, эмоциональность, экспрессивность, этика, эстетика, педагогическая риторика.

Keywords: oratory, culture of speech, erudition, energy, emotionality, expressiveness, ethics, aesthetics, pedagogical rhetoric

Я ратую за развитие речи преподавателей. И пусть не думают литераторы, историки, обществоведы, что призыв учиться мастерству относится только к ним.

Вяло, безжизненно и художественно- беспомощно прочитанное преподавателем условие задачи, будь то по физике, математике, химии и другим предметам, поражает у обучающихся ответную вялость мышления, дистрофию заинтересованности и необратимую апатию чувств.

Актуальность данной темы заключается в том, что культурная речь является обязательным элементом общей культуры человека. Не случайно считается, что речь человека – его визитная карточка, поскольку от того, насколько грамотно он выражается, зависит его успех не только в повседневном общении, но и в профессиональной деятельности. Особенно актуально данное утверждение по отношению к речи педагога, работающего уже технических и профессиональных учебных заведениях, готовящих специалистов новой формации.

Есть не мало людей для которых профессиональная деятельность связана с употреблением языка и речью. Это учителя школ, преподаватели технических и профессиональных, а также высших учебных заведениях, сами учащиеся, студенты, журналисты, врачи, работники сферы обслуживания.

Для преподавателя четкость произношения - профессиональная необходимость, способствующая правильному восприятию обучающимися речи педагога. Дикция- ясность и четкость в произнесении слов, слогов, звуков. Она зависит от слаженной и энергичной работы всего речевого аппарата, который включает губы, язык, челюсти, зубы, твердое и мягкое небо, голосовые связки.

Совершенствование дикции связано, прежде всего, с отработкой артикуляции - движения органов речи. Этому служит специальная гимнастика, которая включает упражнения для разминки речевого аппарата и упражнения для правильной отработки каждого звука.

Одним из главных навыков современного человека является - навык общения, диалога, умение выражать свои мысли с помощью слова.

Успешному человеку необходимо обладать прекрасными ораторскими способностями. В чем важность ораторского мастерства для педагога? Это лучший способ выразить и донести обучающимся учебный материал, лучший способ воздействия и убеждения.

Общение необходимо в процессе совместной трудовой деятельности и в их повседневном обиходе. Поэтому каждому из нас прежде всего полезно разобраться хотя бы в общих вопросах, касающихся культуры общения и речевого этикета.

Педагогическая культура оратора заключается в том, что он четко представляет себе свои функции и не только как «передатчик» знания, но и как организатора учебно-воспитательного процесса.

Опыт убеждает, что для педагогического красноречия важны глубокое знание теоретического материала, общая эрудиция преподавателя, его умение выдвигать проблемы, отвечать на вопросы, умение держаться перед аудиторией (жесты, мимика).

Преподаватель должен всегда учитывать, в какое время проводится занятие: первый или третий, утром или вечером.

Нельзя забывать и о кризисах внимание. Известно, что после 30 мин. объяснения преподавателя, обучающимся требуется разрядка. Здесь очень уместно сделать юмористическое отступление или рассказать какой-нибудь интересный факт, связанный с предметом, темой.

При подготовке к уроку преподавателю крайне важно овладеть техникой речи.

Установлено, что из звука, рожденного в гортани, наружу выходит лишь 1/10, а иногда 1/50 часть. Основная часть звука поглощается внутри организма, а это вызывает ненужную вибрацию тканей головы, шей, груди. Почему одни говорят без всякого напряжения, вроде бы тихо, а голос их слышен далеко. Секрет постановки голоса в умении дышать. Какими же языковыми средствами можно максимально привлечь внимание обучающихся на уроке?

Культура речи включает в себя не только грамматическую правильность, но и богатство, краткость, точность и эмоциональность языка.

Рассмотрим кратко эти требования к живому слову.

1. Грамматическая правильность речи

Дело в том, что неправильная речь серьезное препятствие для слушателей (также как в телефонных или радионаказах). Важно следить за словоупотреблением, произношением и ударением в словах. Преподавателю нужно иметь «Словарь иностранных слов», «Словарь русского языка», «Словарь казахского языка», где поставлены ударения в словах.

Думаю, у каждого преподавателя есть и другие справочные издания по предмету (Для нас и для обучающихся образец речи- язык ведущих радио и телевидения)

2. Богатство языка.

Сюда следует отнести его оригинальность, борьбу со штампами. Подсчитано, что в активном запасе человека до 8000 слов. Большую роль в увеличении словарного запаса играют чтение художественной литературы и прессы. Ныне этому помогают наши электронные интернет библиотеки.

3. Краткость речи, борьба с многословием

Особенно засоряют язык слова-паразиты, которые не несут смысловой нагрузки. Они порят речь, обедняют ее.

4. Точность и ясность языка

Важно, чтобы все формулировки и объяснения преподавателя были заранее придуманы, слова тщательно отобраны, просты и доступны для понимания обучающихся.

5. Эмоциональность речи

Подсчитано, что при бесстрастной монотонной речи слушатели усваивают не более 40-50% услышанного, а иногда попросту «выключают» лектора, на более интересные занятия. Следует всегда помнить, что педагог не только автор своей речи, он – ее исполнитель.

Ораторское искусство преподавателя является одним из видов ораторства. Цель педагогики достигается благодаря устной речи преподавателя. Речь признана дать знания, научить учащихся выражать свои мысли, правильно говорить. Так же она должна вызвать интерес к дисциплине, которую преподает педагог и к тому, о чем он говорит на уроке и домашним заданиям

Поэтому очень важно, чтобы педагог владел мастерством публичного выступления. Сказать и быть услышанным очень важно для преподавателя. Для этого существует много методик и правил. Начиная с Платона и до современных авторов, в книгах по риторике даются советы, что надо делать, чтобы достичь ораторского мастерства, которое является показателем профессионализма преподавателя.

Для начала преподаватель определяет цель урока и своего рассказа. Чаще всего, это выдать информацию и побудить к действию, т. е. вызвать интерес к познанию. Очень важно выстроить свой рассказ или выступление, придерживаясь композиционных правил:

вступление, основная часть и кульминация, заключение. Об этом написано в книге Р. Гандапаса: «Закон композиции не придуман самим человеком, а свойственен его природе». Действительно, любое действие человека выстроено композиционно. Значит и урок, выстроенный по правилам композиции, которым подчиняется наша жизнь, будет воспринят учащимися и будет результативным. Грамотно построенный урок и рассказ учителя лучше запомнится и легче для исполнения самому преподавателю. Выдающийся ученый XX века Е.А. Адамов в своей работе «Ораторское мастерство» выдвигает для педагогов шесть требований:

1. Эрудиция

Первое требование – это глубокое знание основного материала. Но так как приходится иметь дело с разнообразными вопросами, преподаватель должен знать и дополнительный материал: достижения науки и техники, современные события, новинки литературы искусства и т.д. Кроме глубины знаний должна быть широта охвата материала и достоверность. В своей знаменитой речи перед студентами А. Ухтомский приводит в пример слова Аристотеля «Действительно знать – значит научать ребенка». Также отличное знание материала делает педагога уверенным в себе.

2. Энергия

Учитель не должен входить в класс с плохим настроением. Он оратор и придерживается всех правил ораторского искусства. Есть люди от природы энергичные, и они заряжают своей энергией других. Но таких людей немного. Что делать обыкновенному человеку? – надо работать над собой. Стать энергичным помогает физкультура, занятия восточными дисциплинами, дыхательная гимнастика и т.д. И еще, «есть цель – есть энергия». Значит очень важно иметь цель. Прежде чем начать говорить, задай себе вопрос — что я хочу этим сказать, и чего я хочу достичь.

3. Эмоциональность

Для успешной педагогической деятельности очень важно владение живым словом. Слова должны создавать образы. Эмоциональность речи придают прилагательные и глаголы. Большое значение имеет интонация голоса. Голос либо привлекает, либо отталкивает. Интонация бывает разной – уверенная, командирская, упругая, мягкая. Ее можно выработать путем тренировок. Сюда же относится тембр голоса и дикция оратора, презентатора. Часто эмоции бывают одним из самых важных элементов презентации и обучеждения, в особенности когда необходимо «взбодрить» аудиторию или когда аргументов недостаточно

4. Экспрессивность

Она выражается в образности в выразительности рассказа, в умелом использовании поговорок, цитат, пословиц, высказываний.

5. Этика

Это простота и ответственность перед аудиторией. Доброжелательное отношение к ней, уважение. Учитель не должен опаздывать на урок. Не игнорировать вопросы, обладать чувством времени.

6. Эстетика

Педагогическая риторика – это умение и красиво говорить, и красиво выглядеть перед собравшимися, любой аудиторией и конечно своими учениками и студентами

В ораторском искусстве преподавателя все важно: и речь, и логика мышления, и голос, и его интонация, дикция, умение вести диалоги, и держать внимание аудитории и быть привлекательным. Главную задачу педагога определил А.А. Ухтомский словами: «...Подлинное знание живо и практично, оно несет в своем существе тенденцию к передаче и распространению». Передавать свои знания, опыт, мастерство; чтоб тебя слушали не только ушами, но и головой, сердцем и душой, – это предназначение.

Выступая перед публикой, педагог должен подготовить не только свою речь, но и старательно поработать над внешним видом. Не секрет, что выступающего в первую очередь встречают по внешнему виду. Уже давно доказано, что внешний облик играет важную роль при первом впечатлении. Исходя из статистических данных, 55% убеждающей силы

приходится на внешний вид оратора и зрительное восприятие слушателей, на тон голоса — 35% и всего 10% на слова.

Слушатели в первую очередь являются зрителями. Они весьма внимательно будут рассматривать выступающего. Особенно женская половина уделяет пристальное внимание мелочам. Наряд, прическа и манера держаться не останутся незамеченными. Человек, который не уверен в себе, плохо подготовлен или нерешителен, быстро бросается в глаза. Публика не захочет сосредотачиваться и вникать в суть его выступления. И как бы не старался оратор, расположить к себе слушателей будет весьма трудно.

Искусство ораторской речи как раз и заключается в себе умение донести подготовленный доклад или на ходу выстроенное выступление. Настоящий мастер умеет быстро ориентироваться и выстраивать логические предложения. Кроме того, он умеет завлечь своих слушателей и заинтересовать своим выступлением.

Для удержания внимания оратор использует специальные приёмы, позволяющие не только расположить к себе, но и настроиться на одну психологическую волну. При этом жестикуляция и мимика, голос и интонация играют важное значение. Ведь одно дело слушать, а совсем другое — быть услышанным. Об этом еще говорила известная поэтесса М.Цветаева. Ни в коем случае нельзя дать публике ни малейшего повода для раздражения.

Речь выступающего в большей части представляет собой монолог. Однако оратору нужно уметь находить контакт с аудиторией.

Он должен стараться установить связь, пусть даже мнимую. Только в этом случае он сможет рассчитывать на отклик. Хороший оратор способен уловить настроение аудитории и в нужный момент откорректировать свое выступление. Он как бы читает мысли слушателей и не даёт им отвлечься от преподносимой информации.

Это похоже на мысленный диалог, при котором вторая сторона не произносит вслух своих пожеланий. В свою очередь, это не отвлекает выступающего, но и не исключает двустороннее общение.

Факторы успешного выступления:

- 1.Зрительное восприятие и внешний вид
- 2.Удержание внимания
- 3.Контакт с аудиторией
- 4.Зрительный контакт

Таким образом, искусство публичных выступлений — это имитация живого общения. Новичку сложно добиться этого, но вполне реально при освоении основных риторических приемов. Среди них: непосредственное обращение к аудитории, наполнение выступления эмоциями, придерживание разговорного синтаксиса. Не стоит заранее переживать, всё приходит с опытом, нужно только приложить усилия и терпение.

Ещё одно немаловажное средство установления двустороннего общения - это зрительный контакт с выступающим. Если читать подготовленный текст и не отрываться от бумаги, интерес у публики быстро пропадёт. В этом случае докладчик самостоятельно сооружает стену, которая ограждает его от слушателей. Не рекомендуется смотреть в один угол или потолок. Лишь переводя взгляд от одного слушателя на другого, оратор может рассчитывать на объединение аудитории и достижение эффекта общения, пусть даже на мысленном уровне.

Нужно уметь читать реакцию по глазам. В этом случае оратор сможет контролировать аудиторию. Как только он заметит первые признаки переутомления слушателей, он сможет использовать один из проверенных способов для разрядки зала. К примеру, это может быть воспоминание смешного случая, вставка афоризма или пословицы. Желательно, чтобы они были близки к тематике выступления. Можно вообще отойти в сторону от доклада и рассказать веселый анекдот, расположив к себе аудиторию. Эмоциональная разрядка при

утомлении наилучшим образом воссоздаст дружескую атмосферу. Всё это позволит продолжить выступление, интерес к которому только усилится.

Ораторское искусство - это один из немногих видов искусства, которое вторгается в жизнь каждого человека, потому что наша жизнь строится на общении. Практически все люди - хотят они того или нет - в разной степени владеют искусством публичного выступления с целью убеждения, а оно зависит от того, насколько много времени уделяют они совершенствованию своей ораторской речи.

С помощью тренингов и занятий легче добиться взаимопонимания со стороны обучающихся и коллег, избавиться от страха публичных выступлений, прийти к пониманию осознанной речи и начать получать удовольствие от общения и презентаций.

Ораторское искусство и Техника речи есть основа основ речевого звучания на всем протяжении жизни каждого человека!

Библиографический список

1. Бахтин М. М. Эстетика словесного творчества. М.: Искусство, 1979. 384 с.
2. Бадмаев Б. Ц., Мальшев А. А. Психология обучения речевому мастерству. М.: Владос, 2002. 224 с.
3. Васильева А. Педагогические факторы и критерии развития гуманистического мировоззрения студентов: дис. канд. пед. наук. Казань, 1991. 159 с.
4. Головин Б. Н. Основы культуры речи: Учебн. для вузов по спец. «Русский язык и лит-ра». 2-е изд., испр. М.: Высшая школа, 1988. 320 с.
5. Лихачев Б. Т. Эстетика воспитания. М.: Педагогика, 1972. 160 с.
6. Михневич А. Ораторское искусство, М. 1984 г
7. Совершенствование профессионального и методического мастерства преподавателя. М. 1990

Омарова К.Н., заместитель директора по учебно-воспитательной работе
КГКП Алматинский колледж моды и дизайна УО г. Алматы.

Omarova K.N., Deputy Director for teaching and educational work
MSOPE Almaty College of Fashion and Design, UO, Almaty.

ДУХОВНО-ПРАВСТВЕННАЯ КУЛЬТУРА ЛИЧНОСТИ КАК ОСНОВА ДОВЕРИЯ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ПРОЦЕССЕ

Ключевые слова: духовно-нравственная культура, феномен духовности, развитие духовно-нравственной культуры, социальное доверие.

В статье представлен краткий обзор основных подходов к рассмотрению духовно-нравственной культуры личности в связи с различными пониманиями феномена духовности человека.

SPIRITUAL AND MORAL CULTURE OF THE INDIVIDUAL AS THE BASIS OF TRUST IN THE EDUCATIONAL PROCESS

Keywords: spiritual and moral culture, spirituality, development of spiritual and moral culture, social trust.

The article presents a brief description of main perspectives in studies of spiritual and moral culture of personality related to different understanding of human spirituality. This review reflects presuppositions of approach to spiritual and moral development in light of social trust development in education.

В отечественной научной психологии проблематика духовно-нравственной культуры личности, ее становления и развития мало изучены. При этом актуальность этой темы чрезвычайно высока в свете задач гармонизации социальных отношений, формирования

социального доверия и согласия в современном обществе, которые в настоящее время ставятся перед системой общего образования в нашей стране.

К проблематике духовно-нравственной культуры можно подходить как к предмету исследований педагогической психологии, что позволяет изучать связь духовно-нравственной культуры личности и таких характеристик социума, как социальное доверие и согласие, которые являются желаемым результатом образовательного процесса. При рассмотрении духовно-нравственной культуры необходимо осознавать, какой подход к феномену духовности при этом используется.

Гражданский подход к духовно-нравственной культуре личности отождествляет проявление наивысших нравственных качеств с жертвенным служением обществу: родовой общине, городу или государству. Прекрасной иллюстрацией гражданского подхода является история Древней Греции и Рима. Стремление к высшему благу, которое превосходит интересы отдельного человека, греческая культура отождествляла с общественным, особо выделяя участие гражданина в жизни полиса; благодаря ему жизни отдельных людей объединялись в жизнь общества. Согласно этому пониманию, Аристотель характеризовал человека как политическое животное. Духовность и нравственность определялись как активное участие человека в политической деятельности. Следовательно, безнравственным называли человека, который не руководился государственными интересами и не вовлекался в политическую деятельность. Следовательно, цель нравственного воспитания лежала в области освоения искусства воевать и философствовать.

Гражданское воспитание в Древнем Риме понимало духовность и нравственность как служение родине. Так, Цицерон пишет: "Дети... римлян воспитываются для того, чтобы они впоследствии могли быть полезны отечеству, а потому их надо образовывать в видах государственного блага и вести в обычаях предков". В европейской культуре нового времени гражданская направленность жизни человека вызывает высокую оценку. Она выражена в учении о человеке-гражданине у Т. Гоббса и Дж. Локка, позже в представлении об экономическом человеке А. Смита. Тенденция абсолютизации общества в древних цивилизациях в Новое время компенсировалась тенденцией к свободе и автономности личности.

Наиболее ярко идея гражданской духовности выражена в работах Карла Маркса, который определял сущность человека как совокупность общественных отношений. Наиболее влиятельная роль в его работах отведена обществу как некоей субстанции, которая воздействует на личность и формирует ее индивидуальные особенности. Советский период российской истории реализовал этот вид духовности, когда идея построения идеального общества и возвышение коллективных интересов страны господствовала в идеологии и образовании. Героями этого времени признавались те, кто жертвовали своей жизнью ради общего блага или победы страны.

Интеллектуальный подход к духовно-нравственной культуре подчеркивает роль разума как высшей формы проявления сущности человека. Начало интеллектуального подхода заложено древнегреческими философами Аристотелем и Плутархом, которые особо выделяли способность человека мыслить и размышлять, что проистекает из вечных и непреходящих качеств сущего. Абстрактный анализ явлений позже был развит схоластикami и достиг кульминации в развитии научного знания. Желание выйти за рамки формального богословского знания и метода побуждало приверженцев науки действовать вне религиозных ограничений и отождествлять природу с Богом. С позиции этого подхода духовность и нравственность понимались как способность понимать законы природы посредством ума и интеллекта (Б. Спиноза, Т. Гоббс, К. Гельвеций, Л. Фейербах). Эта позиция привела к тождеству таких понятий, как "дух", "сознание" и "ум". Рене Декарт писал: "Я мыслю, следовательно, я существую". Со временем научное знание и естественнонаучные законы природы были абсолютизированы, общество стало более рационализировано. Интерес к естествознанию привел к подъему образования, сфокусированного на постижении разных наук, в котором духовно-нравственное стало производным знания о законах.

С позиций культурного подхода духовно-нравственная культура – это результат приобщения человека к общечеловеческим ценностям. При таком понимании дух становится категорией культурологической, мировоззренческой. Вклад в такое понимание в области социологии внес М. Вебер. Он использовал термин "дух капитализма" для описания определенного строя мышления людей, которые ориентированы на получение законной и этически безупречной прибыли. Среди отечественных психологов, изучавших формирование значений как семантического основания культуры, духовного опыта человечества, можно назвать А.Н. Леонтьева. Научный анализ объективации значений в общественном сознании осуществлял Б.П. Петренко.

Интересно, что в рамках культурного подхода к духовности высшие ценности могут быть совершенно различными по содержанию и лежать в плоскости интересов и деятельности человека. В.Г. Федотова выделяет в культурной духовности три типа, появившиеся в сферах разных наук:

– "эстетизм", присущий представителям художественной интеллигенции и определенной части молодежи (для него характерны способности человека восхищаться прекрасным, чувство гармонии, развитый художественный вкус, наличие духовно-эстетического идеала);

– "теоретизм" как доминанта научной интеллигенции и деятелей сферы управления (основными чертами этого типа являются развитые общие и специальные способности, многосторонние знания, развитость всех видов мышления, готовность к познанию и созданию нового, прогнозирование и моделирование);

– "этизм" как направленность педагогов, публицистов, деятелей художественной литературы и позиция взрослых по отношению к молодежи (основные компоненты – развитость рефлексивных, нравственных, альтруистических качеств, сформированные нравственные и духовные ценности, моральная ответственность за мысли, идеи и действия).

При восприятии духовно-нравственной культуры как культурного феномена принимаются к рассмотрению высшие образцы человеческих достижений искусства, литературы, технической и интеллектуальной деятельности. Этот подход считает, что высшие духовные ценности существуют только в пространстве самой культуры. Проблематичным в данном подходе является выделение приоритетов, потому что все объекты культуры равнозначны. В культурном подходе не существует высшего критерия, относительно которого явление культуры может быть названо "хорошим" или "плохим".

С позиций культурно-антропологического подхода духовно-нравственная культура имеет довольно широкое значение и определяется как процесс передачи и принятия ценностей культуры и нравственности. Проявление духовно-нравственной культуры можно наблюдать в индивидуальном созидании жизни, в осознанности творческих и социальных целей, в понимании своей роли в жизни других людей и обществе в целом.

Культурно-исторический подход выделяет в духовно-нравственной культуре приобщение к миру идей, связанности с развитием человечества через ощущение себя как его части. Ведущим средством развития духовно-нравственной культуры личности считается знак и слово, которым уделяется значительное внимание. Процесс приобщения ребенка к миру знака и слова происходит при помощи взрослых, выступающих в роли посредника.

К религиозному пониманию духовно-нравственной культуры можно отнести все философские и богословские подходы к пониманию человека, наделенного духовной жизнью из Абсолюта. К этим подходам относятся теологические системы буддизма, конфуцианства, иудаизма, ислама, христианства. Наивысшим проявлением духовно-нравственной культуры, с религиозной точки зрения, является гармоничное соединение человека с Абсолютом, которое понимается и достигается по-разному в зависимости от конкретной религиозной традиции.

В рамках смыслового направления духовно-нравственная культура прежде всего связана с поиском смысла человеческого существования. Стремление к поиску и реализации человеком смысла своей жизни В. Франкл рассматривает как врожденную мотивационную тенденцию, присущую всем людям и являющуюся основным двигателем поведения и развития личности.

Наличие различных подходов к изучению духовно-нравственной культуры личности указывает на необходимость более глубоких психолого-педагогических исследований этой проблематики. Эти исследования имеют не только теоретическую, но и практическую значимость. В современной мультикультурной и поликонфессиональной ситуации рефлексия ценностных оснований и духовно-нравственной культуры в целом становится важной социальной компетенцией. Эта компетенция позволяет выстраивать добрососедские отношения и конструктивный диалог с представителями других культур и социальных групп и помогает находить партнеров для развития социального доверия и согласия, которые так важны для современного общества.

Библиографический список

1. Горбачева, Т.М. Психологическая подготовка будущего педагога к духовно-нравственному воспитанию учащихся: дисс. ... канд. психол. наук / Т.М. Горбачева. – Н. Новгород, 2008. – 234 с.
2. Ильичева, И.М. Психология духовности: дисс. ... д-ра психол. наук: / И.М. Ильичева. – СПб., 2003. – 450 с.
3. Модзалевский, Л.Н. Очерк истории воспитания и обучения с древнейших до наших времен / Л.И. Модзалевский; научн. ред., вступ. ст., предм. указ. В.М. Захарченко. – СПб.: Алетейя, 2000. – 496 с.
4. Попов, Л.А. Нравственное воспитание и религия (в современных условиях) / Л.А. Попов // Педагогика. – 1999. – №6. – С. 109–114.
11. Рыжов, В. В. Духовно-ориентированный диалог и диалогическая личность / В.В. Рыжов // Гуманизм и духовность в образовании: сборник научных трудов I Нижегородской научной конференции. – Н.Новгород: НГЛУ, 1999. – С. 64–69.– М., 1995.
5. Франкл, В. Человек в поисках смысла: пер. с англ. и нем. / В. Франкл ; общ. ред. Л.Я. Гозмана, Д.А. Леонтьева; вступ. ст. Д.А. Леонтьева. – М.: Прогресс, 1990. – 366 с. (Библиотека зарубежной психологии).

Тұрсынғалиқызы. А., жоғарғы дәрежелі екінші санатты өндірістік оқыту шебері, КҚМК «Алматы сән және дизайн колледжі», Алматы қ,

Tursyngalikyzy. A., Master of Industrial Training of the second category of the highest category, Almaty College of Fashion and Design, Almaty,

БІЛІМ БЕРУ ҮРДІСІНІҢ ТҮЛҒА ҚАЛЫПТАСТЫРУДАҒЫ МАҢЫЗЫ

Мақалада адам миының мүмкіншіліктерін бұрынғыдан тиімді пайдалану мәселесі, білім берудің тұлға қалыптастырудағы жолдары жайлы қарастырылған.

Түйінді сөздер: оқу/оқыту; үйрену/үйрету.

The article deals with the problem of more efficient use of the human brain, ways of education in the formation of personality.

Keywords: reading / teaching; learning / teaching.

Бүгінгі Әлем дамуының жаңа ұстанымдары білім беру жүйесінен күн сайынғы экономикалық, әлеуметтік және мәдени өзгерістерге мейлінше бейімделуді талап етеді. Әлем қазіргі күні «білім қоғамын» және «білім экономикасын» құру бағытында. Бұл идея бүкіл білім беру жүйесіне реформа жүргізіп, оны модернизациялауды қажеттейді.

Бұл ауқымды мәселе туралы Қазақстан Республикасының тұңғыш Президенті Н.Ә.Назарбаев «Болашақтың іргесін бірге қалаймыз!» атты Жолдауында былай деген: «Біз білім беруді жаңғыртуды одан әрі жалғастыруға тиіспіз... Біз университеттік білім беру мен ғылымды дамытудың жаңа деңгейін қамтамасыз етуге міндеттіміз... Сапалы білім беру-Қазақстанда дарынды, білімді, жан - жақты тұлғаларды қалыптастыруда зор маңызға ие болуы тиіс».

Елбасы Н.Назарбаев «Өмір бойы білім алу» әр қазақстандықтың жеке кредосына айналуы тиіс» деп бекер айтпаған да болар.

Нәтижеге бағытталған білім оқу процесінде студентті бірінші орынға шығаруды талап етеді. Ал бұл ұстаным әрбір оқытушыға студенттерді белсенділендіретін оқу/оқыту әдістемелерін қолдануды міндеттейді, өйткені бүгінгі күні оқу процесі бұрынғыдай «үйрету», «оқыту», «беру» сыртқы ықпалды білдіретін етістіктерден құралмай, «ұйымдастыру», «жағдай жасау», «бағыт-бағдар беру», «басқару» сияқты ұғымдардан тұрады.

Оқу процесі студентке бағытталып, студентцентристік идеяларды ұстанғандықтан үйрену/үйрету әрекеттері қоян-қолтық қарым-қатынастан тұруы керек. Бұл қарым-қатынас оқытушы мен студенттер, студент пен басқа студент, студенттердің шағын топтары арасында өтеді. Оқу мен оқыту, үйрену мен үйрету мұндай қарым-қатынаста біртұтас қалыпта болып, олардың нәтижесі мен маңызы да осындай қарым-қатынасқа тәуелді болады. Басқаша сөзбен айтқанда, бүгінгі күні білім беру жүйесінде мәселені тіпті былайша төтесінен қоюға болады: **«үйрену мен үйрету тек өзара белсенді әрекеттерге негізделген қарым-қатынас арқылы жүзеге асырылады»** және **«Тек әрекеттесу арқылы ғана үйренуге/үйретуге, болады»**.

Білім беру философиясы мен когнитивтік (танымдық) психология адамның өз қолымен жасағанын есте сақтайтындығын, практикалық әрекеттер арқылы (бірінші кезекте бірлескен ұжымдық әрекеттер) үйренетіндігін, оған өзі жасағаны қызық екендігін дәлелдеді.

Халық даналығы осыны растап тұр: «Тісі шыққан балаға шайнап берген ас болмас!» Екі жарым мың жыл бұрын қытай ғұламасы Конфуций былай деген: «Маған айтып берсең-ұмытып қаламын, көрсетсең-есімде сақтаймын, өзіме жасатсаң-үйренемін!» Бұл идеяны ХХ ғасыр басында Мария Монтессори өзінің тамаша үйрету жүйесінің негізгі қағидасы ретінде қайталаған: «Менің өзім жасауым үшін маған көмектес!»

Адам капиталына салынған инвестициялар мүмкін ең қайтарымды болар. Мәселен, білім алуға жұмсалған шығындар өз кезегінде бес есе болып қайтып оралуы ықтимал деген ұғым бүгінде ел санасында мықтап орын алған. Бұл инвестициялар тез өзгеріп жатқан заманда техникалық тұрғыдан прогрессивті әрі өнімді жұмыс күшін қалыптастыру үшін қажет дейді Мемлекеттік бағдарлама, яғни білімді, білім игеруді әлеуметтік қажеттіліктерге жасаған шығындар деп түсінбей, экономикалық инвестициялар деп түсіну қажет. Бүгінгі күні білім, экономикалық пайда мен жұмыс өнімділігі арасында тығыз байланыс бар екендігі дәлелденіп отыр. Білім жүйесі экономикалық артышылықтар мен қатар әлеуметтік пайда да береді. Білім жүйесі әлеуметтік капитал құрастырудың бірден бір себепкері болады, ал бұл капитал қоғамдағы мынандай игі өзгерістерден тұрады: азаматтардың билікке қатысу үлесі жоғарылайды, қоғам бірлігі өседі, қылмыс деңгейі төмендейді.

Қоғамда тұлға рөлінің өсуі.

Бүгінгі күн адам (тұлға) рөлінің Әлем дамуында, қоғам ауқымында алатын орны мен рөлінің маңызы күрт өсумен ерекшеленеді.

Бір кездерде тамаша философ И.Кант негіздеген қағида жүзеге асырыла бастаған секілді: «Адам әр кезде мақсат болып, ешқашан құрал болмауы қажет!»

Қазіргі экономика адамға бағытталу мен және өз кезегінде адамның өндірісте алатын орнының өзгеруімен байланысты. **Адам енді бұрынғыдай өндірістің құрамдас бөлігі немесе элементі емес, адам экономиканың басты құндылығына айналуға: «Бәрі де адам үшін, адам игілігі үшін!». Экономика бүгінде экономика үшін емес, адам үшін дамуда.**

Әлемдік білім беру жүйесі де жеке тұлғаны қалыптастыруға бағытталған.

Бұл ұстаным Қазақстан Республикасының Білім туралы Заңында жан-жақты сипатталған: «Білім беру жүйесінің басты міндеті – ұлттық және жалпыадамзаттық құндылықтар, ғылым мен практика жетістіктері негізінде жеке адамды қалыптастыруға және кәсіби шыңдауға бағытталған білім алу үшін қажетті жағдайлар жасау, оқытудың жаңа технологияларын енгізу, білім беруді ақпараттандыру, халықаралық ғаламдық коммуникациялық желілерге шығу».

Оқу/оқытуда, үйрену/үйретуде басты назар білім алушыға бағытталғандықтан, бұл процестің мазмұны жеке тұлғаны дамыту ауқымында құралады.

Ал тұлғаның дамуы өз кезегінде оның белсенді әрекеттері мен тығыз байланысты, өйткені адам бірінші кезекте өз қолымен жасағанды елейді, ескереді, есте сақтайды.

Сол себепті де бүгінде білім игеруде интербелсенді әдістердің маңыздылығы дау туғызбайтын аксиома.

Адам миының мүмкіншіліктерін бұрынғыдан тиімді пайдалану мәселесі адамзаттың негізгі міндеттерінің бірі.

Адам миының орташа есеппен тек 3 пайызы ғана белсенді жұмыс атқарады екен.

Қалған бөлігінің қалғып-мүлгіп жатқаны ғой?!

Егер де адам өз миын осы көрсеткіштен еселеп дамытатын болса, онда ол керемет қасиеттерді иемденетін шығар!

Мысалы, біз рухани тұрғыдан асқақтап соның салдарынан жер бетінде жаманшылық пен зұлымдық тып-типыл болып жойылады, «Адам адамға – дос, бауыр және жолдас!» деген қағидаға шынайы түрде жүзеге асырылатын болар!

Тұлғаны бағалауда интеллектуалды коэффициенттен (IQ) эмоционалды коэффициентке (EQ) көшу.

Кеше тұлғаның «миы», «басы», «ақылы», «интеллекті» бірінші орында еді. Ал бүгінде адамды бағалауда біз бірінші кезекте оның ішкі жан дүниесін, иманы мен рухани ахуалын, адамгершілік қасиеттерін ескереміз.

Сол себепті де қазіргі қоғамға тек білімді әрі білікті мамандар ғана қажет емес. Қоғамға бүгінде адами тұрғыдан ақаусыз тұлғалар мен азаматтар керек.

XVIII ғасырда Жан-Жак Руссо «Бізде мамандар көп те, азаматтар жоқ!» деп налығанда, осы жәйтты меңзеген.

Сол себепті де жоғары оқу орындарында маман дайындау ісін тәрбие жұмысын (яғни жалпы адамгершілік қағидаларына сай өмірге деген моральдық-рухани көзқарас, құндылықтар жүйесін қалыптастыру мәселелері) тығыз байланыстыру керек.

Ғұлама Эль-Фарабидің «Тәрбиесіз берілген білім – адамның хас жауы!» деген аталы сөздері бүгінде білім игеру жүйесінің ең басты қағидасына айналған. Абайдың да негізгі өмірлік рухани қағидасы «Адам бол!» императиві болған жоқ па еді?!

Бүгінгі күні маманға қойылатын талаптар біліммен жұмыс жасау бағытына ауысқан.

Дамыған елдердің экономикалары нақты емес жағдайда жұмыс жасай білетін, проблеманы айқындай біліп, оны шешу жолдарын белгілеп, стратегиялық бағыттарды айқындай білетін мамандарды көптеп қажет етуде.

Эль-Фарабидың «Адам мақсатына өзін – өзі жетілдіру арқылы жетеді» деген сөзін ескере отырып, алдағы уақытта жаңартылған білім беру бағдарламасы бойынша жұмысты жүйелі, тиімді жүргізу арқылы оқушылардың тереңде жатқан ойын дамыта, оларды сөйлеуге, сыни тұрғыдан ойлауға, өмірде де тиімді пайдалана алатындай дәрежеде дәлелдеуге үйрету - мұғалімнің басты мақсатының бірі болмақ.

Қорыта келгенде, білім беру жүйесіндегі инновациялық процестерді ұйымдастыру үшін ұстаздың біліктілігі, оның кәсіптік даярлығы, тұрақты және динамикалық түрде дамитын педагогикалық ортада өз қызметін жүзеге асыруға дайындығының маңызы зор.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. А.С. Макаренко. Педагогические сочинения. М., «Педагогика», 1988.
2. А.С. Макаренко. Психология труда учителя. М., «Просвещение», 1993.
3. В.И. Андреева. Педагогика творческого саморазвития. Казань. 1996.
4. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңы // Алматы 2010.
5. Қазақстан Республикасында 2015 жылға дейінгі білім беруді дамыту тұжырымдамасы // Астана. 2004.
6. Краткий словарь иностранных слов // под. ред. О.П. Марасанова. М., 1993.
7. Советский энциклопедический словарь // М., Издательство «Советская энциклопедия», 1984.

Байтасов Д.Д.,
заместитель руководителя,
ГККП «Центр модернизации образования» г.Нур-Султан.

ПРОБЛЕМЫ ИДЕНТИЧНОСТИ И ЦЕННОСТИ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ И ИНФОРМАТИЗАЦИИ ОБЩЕСТВА

Аннотация

В статье авторами проанализированы некоторые актуальные проблемы осмысления феномена идентичности в процессе глобализации и информатизации общества. Актуальность данной проблемы определяется тем, что в настоящее время глобализация и информатизация планетарной жизни являются важнейшими факторами, оказывающими влияние на культурную и национальную идентичность современного общества.

Авторы приходят к выводу, что в основе сохранения национальной культурной самобытности и идентичности в полиэтничном обществе не маловажную роль играет национальная политика государства в контексте свободного культурного развития всех этнических общин, в совокупности с привитием гражданской идентичности и патриотизма каждого гражданина.

In this article we analyzed the topical problems of understanding of the phenomenon of identity in the stream of society's globalization/informatization tendency. The relevance of this problem is determined by the fact that at the present time, in planetary aspect, globalization and informatization are the most important agents influencing the cultural and national identity of modern society.

We conclude that in the basis of multi-ethnic society's national and cultural identity preservation, one of the most important roles is given to the national politics, in context of all ethnic communities' independent cultural development, with the inculcation of civic identity and individual patriotism sense.

Ключевые слова: Идентичность, идентификация, глобализация, мультикультурализм, национальная культура, общеказахстанская идентичность

Понятие «идентичность» широко используется в современной этнологической, философской, антропологической, психологической, культурологической, социологической и политологической литературе.

Содержание понятия «идентичность» определяется как осмысление человеком своей принадлежности к определенной социокультурной среде, группе, позволяющее ему определить и оценить свое место и роль в социальном пространстве и активно ориентироваться в окружающем мире. Необходимость в идентичности обусловлено тем, что каждый человек стремится быть значимым и актуализировать свою жизнедеятельность в сообществе людей. С этой целью он должен добровольно принять доминирующие в данном социокультурном сообществе стереотипы сознания, привычек, установок, норм, ценностей и иных элементов и средств взаимоотношений, принятых окружающим его сообществом людей. Человек как субъект является одновременно членом качественно разнообразных социокультурных общностей. В зависимости от типа групповой принадлежности принято выделять различные виды идентичности: этническую, религиозную, социальную, культурную, политическую, психологическую и др.

Некоторые исследователи разделяют всю совокупность идентичностей на естественные, не требующие организованного участия по их воспроизводству, и искусственные, постоянно нуждающиеся в организованном поддержании.

К первым относятся такие идентичности как этнические, расовые, территориальные (ландшафтные), общемировые, видовые.

Ко второй категории относятся такие идентичности как национальные, профессиональные, договорные, конфессиональные, региональные, (суб)континентальные, сословные, классовые, зодиакальные, групповые, стратификационные. Некоторые идентичности носят смешанный характер, например, гендерные [1, с. 8-24].

Основные тенденции развития современной цивилизации - информатизация и глобализация планетарной жизни. Они являются важнейшими факторами, оказывающие влияние на культурную и национальную идентичность людей.

Хотя термин «глобализация» стал расхожим в наши дни, тем не менее он не получил достаточно четкого определения. Под ним обычно подразумеваются как всеобщие проблемы, затрагивающие мир в целом, так и последствия интеграционных процессов в виде становления единого мирового рынка, свободного движения товаров и капитала, а также распространения информации. Говорят также об информационной революции и даже о зарождении в недалеком будущем качественно нового человека и глобальной формы сообщества - мегаобщества, мегакультуры, суперэтнуса.

Таким образом, процесс глобализации и информатизации общества, ставший специфической чертой современной социальной реальности, влечет за собой трансформации идентичности человека, в частности культурных, этно-национальных традиционных идентичностей. Ценностные критерии указанных процессов в контексте аксиологического осмысления выдвигают качественно новые подходы к проблеме идентичности, в частности индивидуальной, культурной, национальной. Нельзя не согласиться с мнением Т. С. Воропай, что, с одной стороны, невозможно стало не замечать, что мы живем в стремительно глобализирующем мире [2,с.15-16].

С другой, все настойчивей звучат речи о размывании культурных идентичностей, об опасностях унификации, об угрозе исчезновения своеобразия, уникальности и неповторимости национальных культур. На самом деле, в настоящее время глобализация в области культуры (культурная глобализация) в той форме, в которой она существует, включает в себе серьезную опасность. Она сводится к унификации национальных культур на основе западных образцов (в основном к американизации). Западная культура преподносится как общемировая и самая прогрессивная. В результате активной рекламы западных обычаев, праздников, ценностей насаждаются праздники, имеющие католическое происхождение (день Св.Валентина), западный образ жизни, западная мораль, основанные на принципах индивидуализма, чуждых незападным народам. Односторонний характер культурного взаимодействия ведет к подавлению национальных культур и, в конечном счете, может привести к потере национально-культурной самобытности не только малочисленными народами, но и довольно многочисленными. И мы думаем, что такая тенденция существует, что естественно было бы недопустимо. Для того чтобы избежать этого, необходимо обеспечить системообразующую роль национального языка в сохранении национальной культуры, самоидентификации национальных языков и культур, избегать процессов ассимиляции, аккультурации данного этноса как культурно-языкового сообщества, так как язык играет важную роль в трансляции национальных культур в информационное пространство современной цивилизации. По выражению французского философа Мишеля Фуко, язык связывается цивилизацией на уровне достигнутого или познания через дух народа, который его породил, одушевил и может узнавать в них себя [3,с.24].

Как образно выражался В.Гумбольдт, «язык народа есть его дух и дух народа есть его язык».

Несмотря на усиление процесса глобализации, в большинстве стран мира сохраняется интерес к национальным традициям. Взаимодействию культур способствуют также массовые переселения людей (миграции), межэтнические контакты, межнациональные (смешанные) браки. При правильном взаимодействии культур (без угрозы утраты культурного своеобразия для одной из них) будет происходить их гармоничное сочетание.

Сохранение разнообразия культур и традиций является одним из наиболее эффективных путей достижения социальной интеграции [4, с. 16].

Заметим, что новые информационные технологии ускоренными темпами вошли в повседневную реальность современного человека, во все сферы его жизнедеятельности, и тем самым превратились в важнейшие неотъемлемые компоненты бытия человека, сложный конструктивный, а иногда и деструктивный техногенный фактор, изменяющий социокультурную среду. «Возникает противоречивая ситуация: с одной стороны расширяются возможности общения посредством новых информационных технологий, в частности

Интернета, с другой, подобные общения в основном характеризуются как обезличения, анонимная, виртуальная реальность» [5,с.4].

Указанная ситуация, по нашему мнению, все чаще приводит к неадаптивному конфликту: «Я» реального и «Я» виртуального, нарушению установки самоидентификации индивида, возникновению болезненных симптомов различной патологии, в частности депрессивному состоянию, что несомненно может привести к биопсихосоциальной дезинтеграции и дезадаптации личности в данной социокультурной среде.

Следует подчеркнуть, что идентичность можно характеризовать как социокультурное переживание и осмысление человеком своей индивидуальности. Виртуализация социальной реальности как важнейшая специфическая черта информатизации общества «...размывает границы, как индивидуальных идентичностей, так и социальных (национальных в том числе)» [6,с.60]. «Идентичности и локальные культуры, - пишет У. Бек, - утрачивают корни и заменяются символами товарного мира, сформированного рекламой транснациональных корпораций: бытие становится дизайном, причем повсеместно. Люди суть то, что они покупают» [7, с.82].

В современных условиях роль культурной политики государства приобретает приоритетное ценностное значение в укреплении национальной идентичности, в разработке критериев национальной идентичности и становится важнейшим фактором сохранения национальной самобытности, национальной безопасности. Отсюда следует, что национальная идея должна быть рефлексией национальной идентичности.

Национальная идентичность — одна из составляющих идентичности человека, связанная с ощущаемой им принадлежностью к определённому этносу или нации. Национальная идентичность не тождественна понятиям национальности или гражданства, хотя они могут быть факторами, оказывающими на неё сильное влияние.

Национальная идентичность не является прирождённой чертой. Она проистекает из приобретённого осознания общности культуры, истории, языка с определённой группой людей. К этому может добавиться чувство принадлежности к определённому государству, приверженность его государственной идентичности, национальной идее и государственным символам.

Национальная идентичность может быть многоуровневой и сложносоставной. У малых народов, не имеющих собственной государственности, нередко имеет место национальная идентичность, комбинирующая региональную этнокультурную идентичность с более широкой национальной идентичностью, связанной с политической нацией и государством. Национальную идентичность мигрантов может определять как их происхождение, так и самоидентификация с их новым государством и его культурной средой.

На определённых этапах развития в рамках одной и той же этнокультурной группы могут конкурировать несколько проектов национальной идентичности. В некоторых контекстах понятие «национальная идентичность» употребляется в отрыве от индивида, как некая совокупность черт и установок, присущих целой группе людей.

Позитивное и конструктивное выражение чувства, связанного с собственной национальной идентичностью, называется патриотизмом и национализмом, негативное и гипертрофированное — шовинизмом. Хочется особо подчеркнуть неоднократные обращения Президента Республики Казахстан, в которых он говорил о необходимости в укреплении казахстанской идентичности. Лейтмотивом всех выступлений стала мысль о том, что нельзя терять свои культурные корни [8]. Одной из центральных задач в рамках четвертой институциональной реформы и определенных по этому направлению в «Плане нации - 100 конкретных шагов» является укрепление гражданской идентичности. В данной сфере четко определены четыре главных приоритета: казахстанская идентичность, ценности «Мәңгілік Ел», развитие триединства языков и генерация нового поколения «Мәңгілік Ел». Роль главного механизма реализации мероприятий в рамках четвертой институциональной реформы и «Плана нации - 100 конкретных шагов» по направлению «Идентичность и единство» отводится Ассамблее народа Казахстана. Путем к новому этапу государственного развития Казахстана на глобальном уровне является реализация

обозначенных Лидером нации пяти реформ. Поэтому укрепление казахстанской идентичности должно стать базовой основой. Гражданство Казахстана должно быть не только отметкой в паспорте, но и осознаваться каждым из казахстанцев с точки зрения патриотизма, а также собственного вклада в развитие республики. В настоящее время Ассамблея народа Казахстана разработала общий план реализации четвертой институциональной реформы. Этот документ охватывает все направления социально-культурной сферы: образование, культуру, молодежную политику, спорт, туризм, работу с неправительственными организациями и СМИ. Цель масштабного проекта «Большая страна - большая семья» заключается в формировании общеказахстанской (национальной) идентичности. В речи Президента не раз подчеркивалась его озабоченность всеми теми процессами, которые ведут к утрате Европой своей идентичности: размывание национальных основ, утрата семейных ценностей, принудительная секуляризация, репрессивная толерантность («трансгуманизм»), мультикультурализм. Не секрет, что культурная ценность нередко становится барьером для формирования глобальных (надкультурных) приоритетов будущего человечества, стало быть, способы и средства, направленные на изменение идентичности – это, прежде всего методология решения стратегических геополитических проблем и экономических задач. Отметим, что в современных условиях глобализации и информатизации наблюдается тенденция расслабления идентичности, что характеризуется как «кризис» идентичности. Однако, как было подчеркнуто, наблюдается также обратный процесс, т.е. процесс активизации интереса к культурной идентичности, национальным, этнически-локальным феноменам.

Итак, глобализация и информатизация как объективные процессы формирования надкультурных ценностей должны способствовать отдельному человеку, в частности, и сообществу людей в целом, надлежащим образом осмыслить культурную и национальную идентичность и вносить свою лепту в социальную общность, с которой связано его прогрессивное будущее.

Литература

1. Бек У. Что такое глобализация? Ошибки глобализации – ответ на глобализацию. – М: прогресс – Традиция, 2001.
2. Воропай Т.С. Между глобализацией и масскультурой// Философские науки № 10. 2009.
3. Мухамбеталиев К.М., Н.К.Сатпаева// Вестник КарГУ, 2013, 234 с.
4. Новые информационные технологии и судьбы рациональности в современной культуре. //Материалы «круглого стола». Вопросы философии. №2, 2003.
5. Назарбаев Н.А. В потоке истории. - Алматы: Атамура, 1999 г.
6. Сафронова Л. А. О проблемах идентичности // Культура сквозь призму идентичности. — М.: Индрик, 2006.
7. Уханов Е.В. Идентичность в сетевых коммуникациях// Философские науки. №10, 2009..
8. Фуко С. Слова и вещи. Археология гуманитарных наук. Спб.: 1994.

Солтанбай Б., тарих пәні оқытушысы,
«Шипагер» медициналық колледжі, Нұр-Сұлтан қ.
SoltanbayB. Historyteacher
Medicalcollegeinstitution "Shipager", Nur-Sultan Sity
nura.bahit@gmail.com

ОҚУОРЫНДАРЫНДАТӘУЕЛСІЗДІККЕТӘУЕТЕТІН ЖАДЫ ҚАЛЫПТАСТЫРУ

Бұл мақалада тарих сабақтарында тәуелсіздікті сақтап одан әрі дамыту үшін «тәуелсіз жады» қалыптастыруды жүзеге асыру туралы айтылады.

FORMATION OF INDEPENDENT MEMORY IN EDUCATIONAL INSTITUTIONS

This article deals with the formation of "historical memory" for the preservation and further development of independence in history lessons.

Keywords: independence, history, independent memory

Елбасымыздың қанатты сөзінде: «Мәдениет ұлттың бет-бейнесі, рухани болмысы, ақыл-ойы, парасаты. Өркениетті ұлт ең алдымен тарихымен, мәдениетімен, ұлтын ұлықтаған ұлы тұлғаларымен, әлемдік мәдениеттің алтын қорына қосқан үлкенді-кішілі үлесімен мақтанады. Сөйтіп, тек өзінің төл мәдениеті арқылы ғана басқаға танылады», - дегендей біз көшпенді елдің ұрпағымыз, жерімізді түркі халықтарының бесігі деп атасақ та артық етпес. Түріктер қазақтарды ата - баласын төрден көргісі келетінін жасырмай айтып та, жазып та келеді. Бұл бүгінгі күнде әлемдік геосаясатта, еліміздің басқа мемлекеттермен салиқалы саясат жүргізгенінің жетістіктері деп тұжырымдауға болады. Мың өліп, мың тірілдік деп те, өткен күнді еске алып жатамыз. Қазақстан тәуелсіздік алғалы, ел болып етек-жеңді жиғалы – отыз жыл болды. Арман еткен күн үшін аттан түспей, ауыздықпен ат суарған өр мінезді бабалардың арманы еді. Осынау ұлан-ғайыр елдің тірегі мен болашағы болатын бүгінгі жастар. Жастарымыз жарқын болашаққа мақсат қойып, ұранымен бабалар арманын жалғастыра ала ма деген сұрақ та туындайды. Президент Қасым-Жомарт Тоқаев “Тәуелсіздік бәрінен қымбат” мақаласында қазақстанның төл тарихын жазу керектігін тілге тиек етті. Бұл ойдың астарында ел ертеңі тұрғаны жасырын емес. Олай дейтінім “ұяда нені көрсе, ұшқанда соны іледі” демей ме атам қазақ. Бұндай астарлы тәлімі мол, философиясы терең ұлттық тәрбиені айту үшін де ел тағдырымен мемлекеттің тізгінін ұстап отырған азаматтарымыз айқындап сара жол салып берді деп ойлаймын. Ал біз осы ұлттық тәрбие және тарих екеуі қатар, егіз ұғым екенін ұмытпағанымыз дұрыс деп есептеймін. «Таным мен тағылым» тарауында барша жұрттың, әсіресе жас ұрпақтың тарихи санасы айқын, әрі берік болуына назар аударды. Көркем және деректі тарихи туындыларда мемлекеттілік және мемлекетшілдік идеясы әрдайым көрініс табуы қажеттігін шегеледі. Құзырлы органдар мен отандық телеарналарға мемлекеттік тапсырыстың белгілі бір бөлігін міндетті түрде тарихи тақырыптарға бағыттауды тапсырды.

Осы бағыттағы жұмыстарды қолға алып жүзеге асырудың басты міндеті біздерге яғни оқытушыларға тікелей қатысты деп ойлаймын. Мемлекеттік тарих институтының директоры Еркін Әбіл мырза сұхбаттарының бірінде: “Тәуелсіздікті құжат жүзінде алдық, әр Қазақстандықтың тәуелсіз жадысы қалыптаспай, сезіне алмаса тәуелсіздіктің құнына жете алмаймыз” деген еді. Бұл да терең ой салып отыр бізге.

- 1 Биылғы тәуелсіздігіміздің отыз жылдығы қарсаңында оқу-білім ордаларында не жасалуы керек.
- 2 Тарихты жаңғыртып, том-том жаңа кітаптардың басылып шығарылуын жақтаймын.
- 3 Әр пән ұстаздары қандай үлес қоса алады?
- 4 “Адамзаттың бәрін сүй бауырым деп” біз мақсат тұтқан болашақ үміт қандай болмақ деген ойлар келеді.

Тәуелсіз Қазақстанның жері осындай ұлан-ғайыр алқапты алып, кең көсіле жатқан жалпақ дархан халықты көрген сырт көздер тамсана, таңданып қарары сөзсіз. Осы аманатталған байлықты көзінің қарашығындай сақтап келешек ұрпаққа аманаттауымыз керек. Бүгінгі оқу орындарында ғылыми тәжірбие жұмыстарында ұлттық жады ұғымын қатты назарға алу керек. Кемел болашақтың кепілі – білімді жастар дейтін болсақ, бұларға білім нәрімен сусындатқан ұстаздар қауымы, ұлтымыздың өр рухты өршен мінезіне, жадысына қалыптастыру керек. Бұндай басқа ұлттық жады қалыптастыру арқылы, өз мемлекеттерінің кемелденіп, дамыған елдер қатарына жетті. Біз де осы тәуелсіз жады арқылы еліміздің ертеңі үшін бүгіннен бастап қолға алуымыз керек деп ойлаймын.

Ал тарихымызға жаңа дем беріп, кітап шығаруды қолға алу керек. Қазақтың кім болғаны, негізін кім қалыптастырды, әр рудың тарихын талдау арқылы да сүбелі деректер бере аламыз. «Қазақ руға бөлінбейді, қазақ рудан құралады». Еліміздің идеологиясы жетпіс жылдан астам басқа елдің тарихын оқытып, санамызды соның төңірегінде қалыптастырды. Еліміз тәуелсіздігін жария еткенде бізде тәуелсіз тарихты жазатын, айтатын ғалым ағалардың көбі екі ойлы болды. “Қазақ тарихының әліппесі” деген кітаптың авторы Мұхтар Мағауин ағамыз жалған тарихтың уақыты жетіп, нағыз шынайы тарих туралы жазу керектігі жайлы қалам тартты. “Енді елге өз тарихын қайтаруымыз керек”, -деп ел игілі үшін жұмыс жасаған ағалардың еңбегі аз болғанымен, осы күнге дейін жетті.

Мұғалімдер өз пәндері бойынша мамандандырылған, білікті деп айтайын, бірақ тәуелсіз Қазақстанның кемелденіп, бойын тіктеу үшін не істеулері керек?

Бұндай сұрақ әр Қазақстандықты ойландырса, ұстаздар қауымы лекцияда әр сөзімен осы сарында жүйелеп айтып отырса дұрыс. Бұндай тәлім мен тәрбие балабақшадан басталуы керек. «Жастықта алған білім тасқа біткен қынадай» демей ме. Ол жерде ертегі мен жыр-дастан кейіпкері қалыптасса, мектеп қабырғасында бұл жалғасын тауып техникалық кәсіптік білім мен жоғары оқу орындарында кемелдену шағы боларына кәміл сенемін. Бұл ғаламтордың қарыштап дамыған заманында өз ұлттық болмысымызды сақтап қалудың бір жолы мен жүйесі десек болады. Халқымыздың біртуар перзенті Әлихан Бөкейханов «Ұлтқа қызмет істеу білімнен емес, мінезден» дегендей, әр ұстаз келешекте рухты ұрпақтың қалыптасарын мақсат тұтуы керек деп айтқым келеді. Өркениеттің өрлеп, дамып өршеленіп, кемелді, келбеті шарықтаған сәтке келіп тұрған шақта мамыражай кең қолтық қазақы болмысы бойында менмұндалап тұратын біздің ел атам заманнан бері дұшпанға да қас қылмаған. Міне, біздің ұлттың болмысы мен бояуы бұрыннан қалыптасқан халық екендігіміз баршаға мәлім. Дала мен қаланы ұштастыра білетін өресі кең өркениеттің қайнар көзінің бір бұтары болған ел екендігімізді айшықтай алатынымызды көрсету арқылы отыз жылда басқаларға айтып келеміз. Қазақстандағы басқа этностардың діні мен тіліне қысым болмады, болмайды да. Кең пейіл тектіліктің кемелі осындай болатынын көрсетіп келеміз. Бүгінгі күні басқа ұлттың өкілдері болсын кемелденіп келе жатқан Қазақстанға өз үлестерін қосып келеді. Осы бір қалыптасқан бірлестік жүйесі арқылы елдің сыртқы келбетін жасаймыз.

Бұл ойды мен келелі кеңестерде ортаға қойып, талқыға салып жүрмін. Өз лекциямда айтып жүрмін. Тәуелсіздік оңайлықпен келген жоқ, басқаға тәуелді ел болмаймыз деп қаншама боздақтардың жаны қиылды. Оқу орындарында отырған әр ұстаз әр студентке, оқушыға елдіктің рухын бойына сіңірсе болашағымыз кемелді боларына кәміл сенемін.

Егер біз тарихи пәлсапаны дұрыстап қолға алып, этно киіз үйдің жабдықтарымен оқу орындарында бір сыныпты жабдықтап, келбетімізді алға тарта отырып ән-күй, жыр, айтыс, салт-дәстүрлерімізді оқушылар мен студенттерге үйретіп отыруды осы сыныптардың рөлі зор болады деп ойлаймын. Әлбетте бұл көлемді жұмыстарға ресми шешімдер шығарылса, міндеттелген болатын болса, бұл Елбасының “МӘНГІЛІК ЕЛ” боламыз деген ұлы тұжырымына қосқан ұстаздар қауымның үлесі болмақ.

“Ұлтқа қызмет ету мінезден” деген сөзді жоғарыда айттым. Өз ұлтының ұлылығын сезіп өскен ұрпақ, интернет дамыған заманда, шет елден оқып білім алса да еліне ұлтына қызмет ететін шәкірттер шығады деп ойлаймын.

Осы ұсыныс-пікірімді ортаға салу арқылы ұстаздар қауымына ой тастағым келді. Біз осы ұлы міндетті жетер жеріне жеткізе атқарсақ тұтас мемлекет дамымақ. Идеологиясы түзу елдің саясаты да, экономикасы да, қорғанысы да дұрыс болатынын өзге елдердің тәжірибесі көрсетіп отыр емес пе?!

Библиографиялық тізім:

1. Елбасы Н.Ә.Назарбаевтың қанатты сөздері
2. Қ.К.Тоқаев «Тәуелсіздік бәрінен қымбат» мақаласы, қаңтар 2021 жыл

Джантулина М.Т. директордың оқу жұмысы жөніндегі орынбасары,
А.Иманов атындағы жол-көлік колледжі, Орал қ.

ЖҰМЫСШЫ МАМАНЫ ЖӘНЕ КӘСІБИ ҚАРЫМ-ҚАТЫНАС МӘДЕНИЕТІ

Әрбір елдің қуатты күші, байлығы экономикалық даму деңгейімен ғана емес, сонымен бірге мәдени, рухани өресімен де айқындалады. Ал мәдени өріс, рухани талғам деген сол халықтың ақыл-ойының көрінісі- тілге тікелей тәуелді екені бізге белгілі. Сонымен, қарым-қатынас адамды тәрбиелеу үшін, дүниені қабылдау және түсіну үшін, адамдарға алдымен іс-әрекет жасау алдымен қарым-қатынас жасаудан басталуы тиіс.

Бала жастайынан отбасында ата-анамен қарым қатынас жасауды үйренеді. Адам дүниеге шыр етіп келіп түскеннен бастап-ақ айналасындағылармен қатынас жасай бастайды. Өмірінің алғашқы кезеңінде биологиялық сипаттағы қарым-қатынас болса, одан әрі оның қарым-қатынас сипаты әлеуметтік ортаға қатысты сипаттарға ие бола бастайды

Ата-анасы неғұрлым көрегенді болса ұрпағын да сол бағытта мәдениеттілікке тәрбиелейді. Жай ғана ата-ана мен бала арасында сөйлеу арқылы қарым- қатынас жасау бір басқа, мектепте мұғалім көмегімен жоғары мәдениеттілікке баули отыра қарым-қатынас жасау ол бір басқа, осы екі ортада да сөйлеу тілі арқылы қарым-қатынас мәдениетілік тұрғыда іске асады.

Күнделікті өмірде бала және оның айналасындағылар арасындағы жанды өзара әрекет арқылы көптеген процестер іске асып жатады. Баланың бір жас кезеңінен екіншісіне өтуде өзара дамудың кезеңдері өтіп жатады. Сонымен, мектепке дейінгі бала - «ойын баласы», яғни оның айналасындағылармен қарым - қатынас жүйесін анықтайды. Оқушы - басқаша қарым - қатынас жүйесінде болатын «білім алушы бала», ал ересек белгілі еңбек әрекетіндегі қарым-қатынасқа түсуші кәсіби маман иесі. Мамандыққа қатысты қарым-қатынасты игеру білім ордасынан іске асып жатады.

Мектеп қабырғасында жүріп жас жеткіншек болашақ мамандығын армандайды, оған жету жолында еңбектенеді. Қажет болғанда қосымша білім арқылы тілін жетілдіріп өз арманының жолында жұмыстануға кіріседі. Қазіргі уақытта шетел тілі сабағы шетел тілін оқытудың мақсаты мен мазмұнына сәйкес толығымен мәдениетаралық қарым-қатынасқа бағытталған, сондықтан оқу мен оқыту процесіндегі басты талап – студенттердің тілін оқып үйреніп жатқан елдердің мәдениетін түсіністікпен қабылдауға даярлық, төзімділік, икемділік сияқты қабілеттерін қалыптастыра отырып, оларды өз мәдениетін, ұлттық салт-дәстүрін сақтауға баулу болып табылады.

Кей балалар негізгі сыныптан соң ақ кәсіби біліммен білімдерін жалғастырып жатады. Біз қызмет жасап отырған А.Иманов атындағы жол-көлік колледжінде жол саласы үшін мамандар жұмысшы мамандары даярланады екен. Әрине бүгінгі студент- ертеңгі маман иесі. Жақсы маман иесі болу ол тек шеберлікпен ғана шектелмейді. Жақсы маман иесі ертеңгі күнде өз кәсіпкерлігін ашуда жұмысын жалғастыра алатындай білім бағдарламасында мазмұнына сай бар құрылып, жасалған. Бағдарламаға сай қосымша кәсіби пәндер, кәсіптік орыс тілі, кәсіптік қазақ тілі, кәсіптік шетел тілі , қосымша сағаттар сай кәсіби этика, мәдениеттану деген пәндер оқытылуда. Мақсат не? ол маманның құзіреттілігін, тілін дамыту, қосымша білім арқылы қарым-қатынасын жетілдіруге жол ашу болып табылады. Осы жолда әр жұмыс жүйеленгенде келгенде, ондағы қызмет жасап отырған мамандардың құзыреттілік тұрғыда қарым-қатынасқа келгенде мәдениетті қарым-қатынас ұтымды жолға қойылмақ.

Өмірдің түрлі жағдайларына байланысты біздің іс - әрекетімізбен қатар мінез-құлқымыз да өзгермелі. Соған сәйкес қарым-қатынас стильдері де өзгермелі болады. Қарым - қатынас стилі адамның басқа адаммен өзара әсерлесуі барысындағы мінез-құлқын көрсететеді.

Жұмысшы мамандығы тек қана қарым-қатынасты реттеумен ғана жұмысын жалғасырумен қарай мәдениеттілікті де зәру. Іс-тәжірибе алмасу барысында жұмысшы шетелге шығу, шетел азаматтарымен іс- әрекет жасау, тілдесу, іс-тәжірибе алмасу мәдениеттілікті қажет етеді. Қазіргі технология дамыған заманда күнделікті тілді меңгеруді

өз жолымен оқып үйреніп жүрген қаншама білім алушыларымыз бар. Олар ертеңгі кәсіп иесі, өз компаниясының иегері. Қарапайым жұмысшыдан ертеңгі күнге керемет басшылар шығатыны және осы жолда құзіреттілік, мәдени қарым-қатынас жасау, мәдениетті сөйлесу сол студенттік шақтан басталатыны ғақ. Қарым-қатынас біріншіденбіріккен іс - әрекетте пайда болатын адамдар арасында байланыс орнату және оны дамыту процесі болса, екіншіден, тұлғалардың бірлескен іс-әрекетте қажеттіліктен пайда болған өзара белгі құралдарымен жүзеге асатын күйі, мінез құлқы болып табылады. Білім алушыларды жоғары деңгейде қарым-қатынасқа тәрбиелей отыра, жоғары мәдениеттілік шеңберіне әкелеміз.

Қарым-қатынас арқасында ғана адам өзінің кім екенін танып, өзін өзгелерден ажырата алады, өзін басқалармен салыстыру арқылы басқа адамдағы қасиеттерді меңгереді. Себебі қоғамнан тыс адам өмір сүре алмайды. Сондықтан адам өзгелермен қатынасқа түсу арқылы ғана қалыпты өмір сүре алады. Тиімді қарым-қатынас арқылы мәдениеттілік орта қалыптасады. Қарым-қатынастың мәдениеттілігі іске асады..

Қазіргі кезде қоғамдық еңбек пен өндіріс орындарында еңбек адамдарымен тілі табысып, олардың күнделікті қажеттіліктері мен талап - тілектеріне жете мән беріп отыр. Мұндай талаптарды жүзеге асыру кәсіпорындар мен ұжымдардағы қоғамдық - әлеуметтік мәселелерді байыпты шешу қажеттігі өмір тәжірибесі айқын көрсетіп отыр.

Адамдардың ортақ нәтижеге қол жеткізу мен қатынасты жақсарту мақсатындағы олардың күшін біріктіруге және келісімге келуге бағытталған екі немесе одан да көп адамның өзара әрекеттесуі қарым-атынас болып табылады. Сондықтан қарым-қатынас әлеуметтік байланыстың негізгі құралы.

Қай мамандықтың болмасын кәсіби мәдениеттілігі негізінде қалыптасатын құндылықтар қатарынан адамгершілік, ар-ұят, қайырымдылық қасиетерін көруге болады

Қазақтың көрнекті ғалымы, профессор Қ.Жарықбаев қарым-қатынас туралы былай деген: «қарым - қатынас - адам іс - әрекетінің аса ауқымды саласы, өмір сүру, тыныс тіршіліктің негізгі арқауын білдіретін ұғым. Адамға ауа, тамақ, киім, баспана қандай қажет

болса, айналасындағылармен қарым-қатынаста болу да аса маңызды». Сондықтан қарым-қатынас тіршіліктің барлық кезеңінде адам үшін маңызды орын алады.

Әдебиеттер тізімі:

1. Абеуова И.А., Дусманбетов Г.А., Махаманова М.Н., Шерьязданова Х.Т. Психологическая служба в вузе. Алматы, 2004.
2. Абрамова Г.С. Практическая психология. М., 2001.
3. Алдамұратов Ә. Жалпы психология. Алматы, 1996.

Ибрагимов М.А., тарих пәнінің оқытушысы ,
Б.Алтынсарин атындағы Рудный әлеуметтік –гуманитарлық колледжі, Рудный қ.
Ibragimov M. A., history teacher ,
Rudny social and humanitarian college named after I. Altynsarin, Rudny city
mansur_2411@mail.ru

ТОЛЕРАНТТЫЛЫҚ – ТҰРАҚТЫЛЫҚ НЕГІЗІ

Бұл мақалада қазіргі әлемде өзекті проблемалардың бір бейбітшілік пен тұрақтылықтың негізі жайында баяндалады. Бейбітшіліктің үлгісі ретінде көпұлтты Қазақстанның атқарып жатқан істері, сонымен қатар елімізде 2003 жылдан бастау алған «Әлемдік және дәстүрлі діндер басшылары съездері» туралы айтылады.

Кілт сөздер: бейбітшілік; тұрақтылық; толеранттылық; дін; интолерантность; съезд; форум; этнос.

TOLERANCE-THE BASIS OF STABILITY

This article describes one of the most pressing problems in the modern world. An example of peace is what multinational Kazakhstan does, as well as the "congresses of leaders of world and traditional religions", which began in our country in 2003.

Keywords: peace; stability; tolerance; religion; intolerance; congress; forum; ethnos.

Қазақстан – көпұлтты ел болғандықтан татулықты, қоғамдағы саяси тұрақтылық пен толеранттық қатынасты қалыптастыруда еңбек етіп келеді. Толеранттылық – рухани, адами, идеялық, діни көзқарастар мен ұстанымдарға ортақ болса да, қабылдаймын дегенді білдіреді. XVIII ғасырда өмір сүрген француз жазушысы әрі философ Вольтер: «Сіздің пікіріңіз маған жат, бірақ оны жақтау үшін өмірімді құрбан етуге дайынмын», деген екен. Ол – толеранттылықтың басты қағидаты. Бұл адамдар арасында өзара сыйластықты, мейірбандықты білдіреді. Сондықтан толеранттылық екі жақтың мемлекеттер, діндер, этностар және жеке адамдардың бір-біріне шапағат жасай білуі. Толеранттылыққа қарсы «интолерантность» деген ұғым да бар. Оны төзімсіздік, ымырасыздық, шыдамсыздық, менмендік, бірбеткейлік деп адам, әлеуметтік топтар, мемлекеттерге байланысты айтуға болады [1.]

Толеранттылықтың қазіргі заманда орны ерекше. Оған елімізде алты мәрте өткен «Әлемдік және дәстүрлі діндер басшылары съездері» дәлел бола алады.

Әлемдік және дәстүрлі діндер басшылары съездері жер бетінде бейбітшілік пен тұрақтылықты нығайтуға орнықты үлес қосып отыр. Қазақстандағы қазіргі заманғы діни қатынастардың жағдайы полиэтникалық және поликонфессионалдық құрылымға байланысты. Мұндағы ондаған ғасырлардан бері түрлі діни сенімдегі 130-дан астам ұлт өкілдері тату-тәтті өмір сүруде. Ал Қазақстан бүгінде елде тек тұрақтылықты қамтамасыз етіп қана қоймай, әлемнің барлық елдерінің дін өкілдерінің басын қосып, оларды ортақ міндеттерді бірлесіп талқылауға ұмтылуда. Нұр-Сұлтан қаласында 2003 және 2018 жылдары аралығында өткізілген әлемдік және дәстүрлі діндер басшыларының съезі осы саясаттың жарқын дәлелі. Нұр-Сұлтанда діндер диалогын ұйымдастыру шарасы әлемдік

қауымдастықтың назарын аударды. Сондықтан да болар съездің ұйымдастырылуы барысында оған әлемнің төрт бұрышынан көп адам келіп қатысты.

Енді елімізде өткен «Әлемдік және дәстүрлі діндер басшылары съездеріне» кішкене тоқталып өтсек.

2003 жылғы 23-24 қыркүйекте Астанада Әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлерінің I съезі алғаш өтті. Съезге түрлі діни конфессиялардан 17 делегация қатысты.

2006 жылғы 12-13 қыркүйекте Астанада Әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлерінің II съезі «Дін, қоғам және халықаралық қауіпсіздік» атты тақырыптың аясында өтті. Съезд осы ауқымды халықаралық іс-шараны өткізіп тұру үшін арнайы салынған жаңа ғимарат-Бейбітшілік пен келісім сарайында болды. Форум жұмысына 20-елден келген 43 делегация қатысты.

2009 жылғы 1-2 шілдеде Астанада Әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлерінің III съезі «Толеранттылық, өзара құрмет және ынтымақтастыққа негізделген әлемді қалыптастырудағы діни лидерлердің рөлі» атты тақырыптың аясында өтті. III съездің жұмысына 77 елден келген, әлемнің барлық басты діндеріне қатысы бар 77 делегация атсалысты.

2012 жылғы 30-31 мамырда Астанада Әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлерінің IV съезі «Бейбітшілік пен келісім-адамзат тандауы» атты тақырыптың аясында өтті. Форумға 40 елден барлық әлемдік және дәстүрлі діндерге, сондай-ақ беделді діни және халықаралық ұйымдарға қатысы бар 87 делегация атсалысты.

2015 жылғы 10-11 маусымда Астанада Әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлерінің V съезі «Діни көшбасшылар мен саяси қайраткерлердің бейбітшілік және даму жолындағы диалогы» атты тақырыптың аясында өтті. Съезге 42 елден 80 делегация келіп қатысты [2] .

2018 жылы 10-11 қазан аралығында Астанада Әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлерінің VI съезі « Діни көшбасшылар қауіпсіз әлем жолында» атты тақырыбында өтті [3].

2003 жылы болған I съездің басты басымдылықтары: -бейбітшілікті, келісім және төзімділікті адам өмір сүруінің қайтпас қағидаттары ретінде бекіту;

- діндер, конфессиялар, ұлттар мен этностар арасында өзара құрмет пен төзімділікке қол жеткізу;

- адамдардың діни сезімдерін қақтығыстар мен әскери әрекеттерді өршіту мақсатында пайдалануға қарсы тұру.

Съезд жұмысына ислам, християн, буддизм, иудаизм, даосизм, синтоизм және индуизм білдіретін 17 делегация қатысқанын атап кеттік. Делегация мүшелерінің тарапынан болған ұсыныстар мен сөздеріне қысқаша тоқталып кетсек.

Абдала бен Абдель Мухасин Ат-Турки баяндамасында-шейх, Дүниежүзілік Ислам Лигасының бас хатшысы (Сауд Арабиясы) халықаралық құқық нормаларына сәйкес «терроризм» түсінігін жалпылайтын анықтау бойынша, «өркениеттер қақтығысы» теориясына сын жасау бойынша комиссиялар қатарын құру идеясын ұсынды. Шейх қатысушыларға адам бірлігін қажаратын күштерге қарсы тұру мақсатында нақты орын алуға шақырады.

Әбсаттар қажы Дербісәлі осы съезде жасаған баяндамасында әлемдік қоғамдастыққа этносаралық қақтығыстардың жемісін жеуге тура келетіндігіне көңіл аударып дінаралық келіссөздің тұрақтылықпен қауіпсіздікті сақтау үшін көкейкесті міндет екендігін айтып кетті. Келіссөз тендік, өзара түсіністікпен және махаббат негізінде құрылу керек. Ислам ұлттық айырмашылық негізінде қысымшылық жасамайды және ұлтаралық келісімді нығайтуға ғана ұмтылады. Дін, қоғам құрылымының бөлігі ретінде қоғамдық-саяси өмірден тыс қалмауы керек екендігін айтып кетті.

Йозеф Томко баяндамасында-кардинал, Евангелиені уағыздау үшін Конгрегация президенті (Ватикан) I Съезге арналған Папа Иоанн Павел II жолдауын жариялады. Йозеф Томко дін лидеріне жер шарының барлық діндерімен оң келіссөз орнатуға бағытталған Қасиетті Тақ орнын көрсетіп Жер планетасында бейбітшіліктің сақталуына адамзат алдында жауапты екендігін естеріне сала кетті.

Мефодий- Астана және Алматы митрополиті-Съезге қатысушыларды Мәскеу және бүкіл Ресей патриахы жолдауымен таныстырды, орыс православие шіркеуінің орны дінаралық ынтымақтастықты орнатуға, жер шарында бейбітшілік пен келісімді насихаттауға ұмтылатындығын, сондай-ақ террозим, фанатизм, діни сезімдерді нашар мақсаттарға пайдалану мәселелерін жақтамауда өзге діндермен бірге екендігін баса айтып кетті.

Шантилал Карамши Сомайя баяндамасында – Индологияны зерттеу және дінаралық келіссөз институты төрағасы (Үндістан) – барлық әлемдік діндер үшін құндылықтар жалпылығына, әсіресе «зорлық жасамау» түсінігінде үнділік діни-флосфиялық ойлар іргесін қалаған мейірімділік пен өшпенділік, әділдік пен адамдар теңдігі проблемаларына көзәрастардың ұқсастығына көңіл бөлінді.

Мехди Хадави Могаддам – Иран Ислам республикасының ғылым және жаңа технологиялар министрлігі жанында ислам құқықтану және құқық комитетінің төрағасы адамзат ХІХ – ХХ ғасырларда табиғи ғылымдардың дамуына ерекше көңіл бөлгендігін атап кетті. Ол сондай-ақ съезге қатысушылар көңілін материалдық байлық адам қауіпсіздігін қамтамасыз етпейтіндігін. Соңғы уақытта адамдардың рухани бейімдерге ұмтылатындығына көңілдерін аударды. Оның баяндамасында барлық әлем діндерінде басынан бастап салынған рухани құндылықтарды қайта түлетуге шақырды.

Мухаммад Саид Аль-Тантауи баяндамасы- шейх және Аль Азхар Университетінің (Египет) жоғарғы имамы келіссөздер жүргізу қағидаттарына арналған баяндамасы Съезге барлық қатысушылар мен қонақтардың қызығушылығын тудырды. Шейх қатысушыларды қорытындысында оң нәтиже беретін объективтілік қарапайымдылық қағидаттары негізін құрайтын жалған емес шынайы фактілерге, күшті дәлелдерге құрылатын оң келіссөз жүргізуге шақырды. Бұндай келіссөз Құдаймен жақталды. Діни сенімдердегі айырмашылықтар ынтымақтастық пен өзара баю мүмкіндігін теріске шығармайды.

Тумээхуу Булган – «Азия буддистерінің бейбітшілік үшін конференциясы» бас хатшысы (Моңғолия) – жаһандану процесі әлемді өзара тәуелділікті тануға әкелді, бірақ ол қақтығыстарды кірісуге әкелген жоқ. Күш жұмсамай дау – дамайды болдырмау проблемасын шешу нұсқаларының бірі дінаралық үйлесімділікті дамыту болып табылады. Бұл көптеген проблемалар мен қиыншылықтар келіссөз арқылы шешілу керек дегенді білдіреді – деді Булган мырза. Әлемнің ең ұлы діндерінің барлығы халықтар арасында үйлесімге қол жеткізу үшін мәдени және әлеуметтік сипаттағы айырмашылықтарды танымау үшін бірге жұмыс істеуі керек. Дінаралық келіссөздің басты мақсаты түрлі діни-философиялық ілімдер, дәстүрлер туралы пікір алысу болып табылады, бұл діндер арасында бар кедергіні жою үшін керек.

Шри Шри Сугендра Тиртха Свами Мадхавачарья – БҰҰ жанында діни лидерлердің дүниежүзілік кеңесінің президенті, «Шри Мадхавачарья» мектебінің (Үндістан) басшысы – қатыгездік, өзге адамдар азабына жан ашымаушылық сондай-ақ олардың құқықтарына деген құрметтің болмауы үнді философиясымен ешқашан қабылданбайтындығына көңіл аударды. Ол сондай-ақ діни лидерлер бүкіл әлемде достық климатты құруы және ұстауы керектігін айтты, өйтпеген күнде терроризм үлкен қауып болатын түрі бар. «Біздің рухани мүмкіндіктерімізді терроризммен күреске қарсы жұмылдыру уақыты келіп жетті. Осыған байланысты біздер терроризм қай жерде туындамасын, ол Құдайға қарсы акт екендігін көрсетуіміз керек [2].

Әлемдік және дәстүрлі діндердің І съезінде өркениеттер, конфессиялар, елдер және халықтар арасында келісімді нығайту мен құрастырылымды келіссөзді орнату жолында батыл қадам жасалды. Дінаралық келіссөз барлық халықтарды қоғамдық дамыту мен әл-әуқатын жақсартудың түйінді тәсілдерінің бірі болып табылатындығы аталды.

2006 жылғы съезге тек діни конфессия өкілдері ғана емес Еуропа мен Азияның саяси қайраткерлері мен ғалымдар және Біріккен Ұлттар Ұйымы, Еуропадағы қауіпсіздік пен ынтымақтастық ұйымы, ЮНЕСКО сияқты халықаралық деңгейдегі беделді ұйымдардың өкілдері атсалысты. Бұл мәселеге қатысты Елбасы Нұрсұлтан Назарбаев «Бұл біздің форумның әлем алдындағы беделінің көрінісі. Бұл біздің бір-бірімізді түсіне отырып, әлемде

орын алған күрделі оқиғалардың жауабын бірлесіп іздеуге деген ұмтылысымыздың нышаны» деген болатын.

Жиынды ашқан өркениеттер диалогы алаңын ұйымдастырушы, игі істің бастамашысы Елбасы Нұрсұлтан Назарбаев «Бүгінгідей алқалы жиын Астанада осымен екінші рет өтуде. Мен сіздерге қош келдіңіздер дей отырып, барлықтарыңызға үлкен алғысымды білдіргім келеді. Мен кеше ғана, яғни осы форумның бірінші отырысында сөз еткен Бейбітшілік пен келісім сарайы міне бүгін сіздерге алғаш рет есігін айқара ашты. 2003 жылы өткен съездің алғашқы отырысы әлем жұртшылығының назарын аударды. Осы уақытқа дейін әлемде бірде-бір рет осындай кең ауқымды шара болған емес. Осыдан үш жыл бұрынғы съезге әлем елдерінен 17 конфессияның делегациялары қатысса, бұл жолы олардың саны 29-ға жетіп отыр. Бұл жақсы көрсеткіш және ол біздің форумымыздың өсіп келе жатқан беделінің көрінісі» деді. Жиында Мемлекет басшысы съезге қатысушылардың қозғайтын мәселелерінің басым бағыттарын анықтап берді. Ал дін өкілдері түрлі қайшылықтарға толы бізді әлемімізде діни сенім бостандығы мен өзге дін өкілдерін сыйлау, халықаралық қауіпсіздікті нығайтудағы дін басыларының рөлі сияқты мәселелердің талқыланатын уақыты жеткендігімен келісті [4].

2009 жылғы III съездің басты тақырыбы діни көшбасшылардың рөлі болды. Онда толерантыққа, өзара құрмет пен ынтымақтастыққа негізделген әлемді құруда оларға ерекше мүмкіндік жүктелді. Съезд ауқымында осы заманғы келісім мен диалогты, бейбітшілікті қамтамасыз етумен байланысты өткір проблеаларды талқылау жөнінде секциялық отырыстар болды. Секциялық отырыстар тақырыптары: моральдық рухани құндылықтар; әділеттік, бейбітшілік, және қауіпсіздік; қоршаған орта және үйлесім; диалог және әсіресе дағдарыс кезіндегі ынтымақтастық; мәселелерен қамтыды.

Әлемдік және дәстүрлі діндер көшбасшыларының IV съезі «Бейбітшілік пен келісім-адамзаттың таңдауы» атты тақырыппен өтті [5]. Үшінші съездегімен салыстырғанда бұл жолы жаһандық діни құрылтайға қатысушылардың саны біртіндеп өсіп келе жатқандығын көрсетті. Қазақ елі жоңҚазақ елі жоғары руханилық пен ақ тілекті батаның нұрыменен толығып, адамзат атаулыны бірлікпен тыныштыққа шақырудың символына айналды. Аталған жиын жаған үшін алмағайыа кезеңде өткізілді. Бұған дейінгі съездерде күрделі жаһандық үдерістер ушыққан кезеңде өткізіліп келді.

IV съезде әлемде түрлі өзгерістер орын алңсъезде әлемде түрлі өзгерістер орын алған кезбен сәйкес келген кезеңде өткізілді. Бүгінде әлемдік және дәстүрлі дін басшыларының съезінің жаһандық мәні артып келеді. Жиын халықаралық диалогтың бірегей құрамдасына айналды. Жаһандық диалог тек халықаралық форум кездесулермен ғана шектеліп оған интерактивті байланыстар арқылы әлем халықтары ат салысып жүр. Осы орайда елбасымыз жаһандық толеранттылық пен сенімді нығайту мәселелерені арналған ғаламторлық ресурстар құру қажеттілігін айтып өтті [6].

Съезд қонақтарының қатарында Бүкіләлемдік Ислам лигасының Бас хатшысы шейх Абдалла Мухсин ат Турки, Сауд Арабиясы Королінің кеңесшісі тағы да басқы көптеген мәптебелі меймандар болды.

Елорда төріндегі V әлемдік және дәстүрлі дін көшбасшылары съезі Қазақстан Көшбасшысы Нұрсұлтан Назарбаевтың қатысуымен өткен болатын. Халықаралық деңгейдегі бұл шараға БҰҰ Бас хатшысы Пан Ги Мун, Иордания Королі II Абдалла, БҰҰ өркениеттері альясының өкілі Н.әл-Насер, Минск және Заславск митрополиті, Бүкіл Экзарх Патриархы Павел, ЕҚЫҰ бас директоры Л.Заньер, Бэдфорд епископы, Ағылшын шіркеуінің Р.Аткинсон, «Джинджа Хонче» Сионистік храмдар қауымдастығының басқарушы директоры Т.Тераи, ИСЕСКО бас дтректоры А.ат-Туэйждри, Дүниежүзілік лютеран федерациясының президенті М.Юнан қатысып, сөз сөйлеген болатын. Н.Назарбаев форум мінберінен діндер мен мәдениеттердің өзара қарым-қатынастары мәселесін жер шарындағы бейбітшілік пен тұрақтылық мүдделері тұрғысынан талқылау біздің форумның айрықша ерекшелігі болып табылатындағын баса айтты. Елбасы өз сөзінде ең біріншіден жаһандық қауіпсіздік режимінің күрт әлсіреуі орын алғандығын атап өтті. Екіншіден, әлемде әскери және ішкі дау-дамайлар қауырт өсе түскендігін, Украинаның шығысындағы жанжал еуропалық және жаһандаық қауіпсіздік деңгейін айтарлықтай төмендеткедігін баса айтты. Үшіншіден, халықаралық

терроризм қатері «ислам мемлекеті» деп аталатын іс-қимылдар пішінін қабылдады. Өздеріне қаратып алудың жаһандық желісін пайдалану арқылы әлемнің түрлі елдеріндегі жастар оның қатарына тартылуда. Жалған діни үндеулермен бүркемелене отырып, содырлар өзге діндер өкілдерін, журналистер мен еріктілерді жаппай өлім құштұрудың жан түршігерлік актілерін жүзеге асыруда. Біх сіздермен бірігіп, мұндай көзқарасқа және діннің осындай қаскүнемдіктеріне қарпсы ортақ пікірімізді білдіруіміз керек. Олар Ирак пен Сириядағы сан ғасырлық мәдени мұраларды қасақана қиратуда. Мұның бәрін ізгі ниетілікке және адамшершілікке қарсы актілер демеске лаж жоқ», - деді Мемлекет басшысы [7].

Міне жоғарыда көрсетілген діни съездерді тұжырымдайтын болсақ, толеранттылық бар жерде бейбітшілік, тыныштық болатынын аңғаруға болады. Осындай дәстүрге айналған съездер Қазақстанның бейбіт сүйгіш ел ретінде әлемге таныта білді. Дәл қазіргі заманда тұрақтылық, төзімділік пен түсіністік жоғары орында болуы керек.

Библиографиялық тізім:

1. <http://syrboyi.kz/negizginews/toleranttyly-tratyly-negz-5603/>
2. https://www.w5.inform.kz/kzastanadagy-s-ezde-alemdik-zhane-dasturli-dinder-koshbasshylary-kazirgi-zamannayn-basty-maseleleri-beibitshilik-pen-kelisim-maselelerin-talkylaydy_a2467012.
3. https://massaget.kz/mangilik_el/janalyktar/54495/
4. https://www.inform.kz/ru/alemdik-zhane-dasturli-dinder-basshylary-s-ezderi-zher-betinde-beybitshilik-pen-turaktylyty-nygaytuga-ornykty-ules-kosyp-otyr_a2183029.
5. Назарбаев Н.Ә. Азаматтық қоғамға ұлттардың толерантты қоғамдастығы қажет // Президент және халық, 2012 жыл, 1 маусым, №23
6. Досан Ш.Қ. Қазақтың таңдауы-азаматтың таңдауы // Астана ақшамы, 2012 жыл, 31 мамыр, №56
7. ҚР Президенті Н.Ә. Назарбаевтың Әлемдік және дәстүрлі діндер көшбасшыларының V съезінде сөйлеген сөзі // Егемен Қазақстан, 2015 жыл.

Дембельбаев Н.А.

«Ақсу қара металлургия колледжі» Ақсу қ., Павлодар обл.

ТУРИЗМНІҢ САЛАУАТТЫ ӨМІР САЛТЫНА ТИГІЗЕР ӘСЕРІ.

Туризм – жеткіншектер мен жасөспірімдерді тәрбиелеудің ғажайып және тиімді құралы. Біз мектептегі туризм балалар және жасөспірімдердің бұқаралық қозғалысы болып табылады. Бұл анықтамаға қарағанда, туризмде тәрбиенің барлық түрі қолданылады: еңбексүйгіштік, эстетикалық, физикалық, патриоттық, интернационалды және т.б. мұндай оқу-тәрбие үдерісін ұйымдастыру және өткізу формасы ретінде жеке ориентациалық-педагогикалық пригма қолданылады. Бұл пригманың негізінде мынандай қағида мен әдіс-тәсілдер бар:

- жеке іскерлік;
- диалогтық;
- дара шығармашылық;
- мәдениеттілік;
- мақсаттылық;
- өлкетанушылық;
- тәрбие үдерісінің және педагогикалық әсер ету тұтастығы.

Осы іс-әрекеттерге байланысты баланың бойында барлық болған қиыншылықтарға шығармашылық көзқараспен қарауда ішкі себеп пайда болады.

Туристік өлкетану оқу-тәрбие жұмысы эмоционалды, жарқын және өте мазмұнды жағы болып табылады. Түрліше туристік және техникалық шаралар сауықтыру туристік

жарыстар кезінде тауларға шығу, суда байдаркамен жүзу, әр түрлі тапсырмаларды орындаудағы жұмыс істеу балалармен және жасөспірімдер арасында қызығушылығын тудырады. Табиғатты қорғау және табиғатты қалпына келтіру шараларын зерттеу жұмыстарын қатар ұйымдастырған дұрыс. Осының негізінде оқушылар қоршаған ортаның экологиялық жағдайларды жақсартуға негізделгенін және ол кез-келген адамның қолынан келетіндігін түсінеді. Табиғат аясындағы балаларға дұрыс ұйымдастырылған демалу және сауықтыру іс-шаралары оларға табиғи ортада дағдылануына көмектеседі.

Баянауыл жеріндегі Республикамыздың ұлттық паркінде өтетін дәстүрлі жарыстарда спорттық іс-шаралардан жеке өткізілетін экскурсиялар қолданылатыны оқушыларға көп рухани байлық береді деп ойлаймын.

Туризм үйірмесіндегі оқушылар өмірде кездесетін қиын жағдайлардан шығу амалдарын үйренеді. Мысалы:

- бірінші дәрігерлік көмек көрсету;
- таулы жердегі құтқару жұмыстары;
- орындағы бағдарлау;
- шаңғымен жүру.

Осындай дағдыларды үйренген оқушылар өз білімін керек кезде дұрыс мақсатта жұмсай алады деген ойдамын.

2007 жылдан бастап, туризм командаларының жаттықтырушылық жасап, командалар құрылды.

Бұл үйірмелердің мақсаты:

- адамның жан-жақты және гармониялық дамытуы,
- физикалық және адамгершілік сау адамның тәрбиесі,
- логикалық ойлауды жетілдіру,
- оқушылардың бос уақытын тиімді пайдалану;
- Облыстық, Республикалық жарыстарға құрама команда даярлау;

Сөз соңында айта кетейін дегенім, әр білім ордасында туризм үйірмесін ашып, оған оқушыларды баулып, туризм дағдыларын үйретсек, біз ертең өз елінің табиғатын сүйетін, қоршаған ортаны қорғайтын қиындықтарға қарсы тұруға қабілетті адамды, рухы биік азаматтарды тәрбиелеп шығарамыз деп ойлаймын.

Қолданған әдебиеттер:

- №1 2005 жыл, «Соқпақ» Ғылыми – әдістемелік журналы,
- №3,4 2005 жыл, «Соқпақ» Ғылыми – әдістемелік журналы,
- №3,4 2005 жыл, «Соқпақ» Ғылыми – әдістемелік журналы,

Рахимова Р.Ы., қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің оқытушысы, Жаңатас көпсалалы колледжі, Жамбыл облысы, Жаңатас қаласы.

Rakhimova RY, teacher of the Kazakh language and literature, Zhanatas Multidisciplinary College, Zhambyl oblast, Zhanatas city.

Rrahimova1965@gmail.com

ЖАМБЫЛ-ТАҒЫЛЫМ

«Жамбыл – ақыл ойдың алғыры, өзгеге ұқсамайтын дара, оқшау бет-бейнесімен аса зор құбылыс. Оның бірі, әрі эпик-ақын, әрі айтыс-ақыны, әрі азаматтық әуеннің де ақыны»

М. Әуезов

Жаңа ғасырда жаңа мемлекет құрған Қазақстан үшін биылғы жыл табыстар мен жетістіктердің, оң өзгерістер мен мерейлі тойлардың жылы болып отыр. Солардың бірі- Қазақ халық поэзиясының әйгілі тұлғасы, өлең сөздің дүлдүлі Жамбыл Жабаевтың - 175 жылдық мерей тойы.

Қоғам дегеніміз не? Бұл сұраққа жай ғана жауап беру қиын. Қоғам - өте нәзік әрі күрделі материя. Оны қолмен ұстауға немесе көзбен қарап көруге болмайды. Демек алдымен белгілі бір қауымның немесе жеке бір елдің тарихи даму кезеңдері еске түседі. Ал қоғамды жалпы мағынада алсақ, онда бүкіл адамзат тарихы және оның болашағы туралы ойлаймыз. Ендеше, қоғамда мәдениет пен тұлға егіз ұғым. Әлемдегі мәдениетті қалыптастырушы адам, яғни тұлға болып табылады.

Ш.Уалиханов қазақ халқының рухы туралы айта келе, ол оның керемет екендігіне арнайы тоқталып, суырып салма ақындардың жадының ғажаптығына таңғалады. Даланың өмірін жан-жақты жырлайтын фольклорлық туындылардың бізге сол қалпында өзгеріссіз жеткендігін атап көрсетіп, көшпелі және сауатсыз орданың ауызша жеткен деректерінің осындай адам нанғысыз дәлдігі шын мәнінде ешбір күмән келтірмейтін шындық екендігін мойындайды.

Қазақ халқының мәдениеті – қазақ жерінде өмір сүріп, қазақ ұлтын құраған рулар мен тайпалардың материалдық мәдениеті мен рухани мәдениетінің заңды жалғасы, өзіндік сипаты бар дәстүрлі, қазақ халқының өз ата – бабаларының мәдени қазыналарын қамтыған мәдениет. Содан бері қазақтың дәстүрлі мәдениеті мәдени-тарихи тұрғыда үздіксіз дамып, осы күнге дейін жалғасын табуда.

Жалпы қазақ халқының тарихында, оның мәдени дамуында музыка мен поэзияның алатын орны ерекше. Олар этностың бірігуіне, ұрпақ байланысының үзілмеуіне жағдай жасап, көшпелі қоғамның эстетикалық құндылықтарын дүниеге әкелді деуге болады. Олай болса, А.Затаевичтің қазақ даласы – музыка теңізі дегені бекерден-бекер айтылған сөз емес шығар. Музыкалық-ақындық өнердің қазақ қоғамы үшін маңыздылығын ондағы ақын, жырау, жыршы, әнші, күйшілердің алатын әлеуметтік орнынан-ақ көруге болады. Олар ел аралап, қоғамдық іс-шараларға қатысып, халық арасында кең танылды.

Мәдениет адам тәжірибесін жинақтап, сақтап және оны ұрпақтан ұрпаққа, дәуірде дәуірге таратып, жеткізеді. Ол адамды тұлға етеді, оларды біріктіріп, қоғамның бірлігін нығайтады. Оның бастау көзі – көшпенділер мәдениетінің табиғатпен үйлесімді дамуында. Сондықтан ауыз әдебиетінің, айтыс өнерінің дамуының нәтижесінде мәдени сабақтастықтың әлеуеті жоғары болды. Бұл әлеуеттің іргетасы - салт-дәстүрлер жүйесі, ауыз әдебиеті және өнердің Ұлы Далада кең тараған басқа түрлері.

Кеңпейіл қазақ халқының ата-бабасынан қан арқылы ұрпағына беріліп, ұлттың ерекше сый-құрметіне бөленіп келе жатқан ізгі дәстүрі, асыл мұрасы-айтыс өнері. Осы өнерді барынша дәріштеген тұлғаның бірі де, бірегейі-Жамбыл Жабайұлы.

Жоғалтпаған даналығын, сабырын

Құрметтеген бар қазақтың дарынын

Көп оқыдым Жабаетты жалықпай

Таусылмайтын алдым одан тағылым.- демекші, менің Жамбылдай ұлы да заңғар ақынымыздан бойға жинаған тағылымым мол. Неге десеңіз, Жамбыл шығармалары- тереңінен тұнып тұрған ізгілік пен адамгершіліктің көзі. Бұл жобаны қорғаудағы менің мақсатым- кейінгі жас ұрпаққа өсиет, мұра етіп қалдырған ізгі қасиеттерді қазіргі жастардың бойына тереңірек сіңірту. Сонымен қатар Н.Назарбаевтың Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру атты үндеуінде айтылған ұлттық бірегейлікті сақтау, прагматизм сияқты, қазақтың ұлттық салт-дәстүрін сақтап, оны құрметтеу, жалпы қазақ жастарын тұлғаларды дәріштеуге шақыру. Қазақтың ұлттық құндылықтары: адамгершілік, үлкенді сыйлау, білімге ден қою, тілімізге құрмет, дінімізді сақтау, Отанын сүю - Жамбыл шығармаларының негізгі арқауы.

Өлең сөздің дүлдүлі, жыр алыбы Жамбыл Жабает өнер бесігінде тербеліп өскендіктен ақындық дарыны жас кезінен-ақ таныла бастаған. Осы кездері ол Сүйінбай ақынның ақ батасын алған. Көптеген суырып салма ақындармен сөз бәйгесіне түсіп, жүйріктерді жеңіп, шоқтығын асырып отырған. Жамбыл ақын өлеңдеріне көбіне халықтың әлеуметтік-саяси өмірін, Патша үкіметінің отаршыл саясатын арқау етті. Ол ел өміріндегі табыс пен жаңғыруды, жеңіс пен ерлік істерді ерекше шабытпен жырлаған.

Заманына қарай адамы демекші, заман өзгеріп бара ма, әлде адамы ма? Менің ойымша жақсы заманды қалыптастыру адамның өз қолында секілді. Білімді, адамгершілік қасиеттерін жоғалтпаған ел ғана жан-жақты дамыған мәдениетті қоғам қалыптастыра алады. "Көп оқыған

көп тоқиды" демекші неге ақын-жазушыларымыздың шығармаларын көп оқымасқа? Ұлы тұлғаларымыздың шығармаларынан мол тағылым ала отырып, біз адамгершілігі мол, мәдениетті ел бола аламыз. Сонымен менің айтпағым:

Жамбылды оқып жас ұрпақ
Тағылым алып, жол қуса
Арманы болмас елімнің
Қазақтан сіздей ұл туса

Жан-жақты дамыған, үлкен мәдениеті, кең дүниетанымдық көзқарасы бар қоғам мүшесін қалыптастыру кешегі күні қандай өзекті болса, бүгіндері тіпті де маңызды бола түсетіні анық. Өйткені қазіргі қоғамның жақсылы-жаманды әсері қалай болғанда да бүгінгі адамның рухани дүниесін қалыптастыруда бірінші орынға шыққаны рас, сондықтан да болар, бүгінгі жаһандану үрдісіне меңзей отыра, ғалым Манаш Қозыбаев: "Біз мынау цивилизацияның дүрмегіне орай, урбанизация деген ағымға еріп, адамгершілік тәрбиені төмендетіп алдық. Сондықтан да жас ұрпаққа сапалы білім берумен қатар олардың адамгершілік қасиетін жоғалтпауға көңіл бөлуіміз керек сияқты" деп тұжырым жасайды.

Қоғамдық ой-сананың рухани саласы өзінің халыққа ықпалын өрелі ойшылдарының шығармалары арқылы жасап отырады. Олардың қатары неғұрлым көп болса, оларды қоғамды жақсартуға неғұрлым пәрменді әсер етер болса, өнегелері елді сүйрейтіндей болса, халқының бақыты. Ондай халық тарих тәлкегіне, қиыншылықты тағдырға төтеп беретіндей ұлттық сапаларға ие болмақ.

Халықтың ділі мен рухани қуатының қорғануға қабілеттігі мен болашаққа ұмтылысының да қайнар көзі- сол халықтың жоғын жоқтаған, мұңын мұңдаған даналарының ой теңізі. Қазақ ұлты- осы тұрғыдан бақытты халық. Басынан қаншама қиямет-қайым замандарды өткерсе де халықтың тоз-тоз болып жойылып кетпегендігінің, бей ұлттық келбеттегі тобырға айналып кетпеуінің себебі-елдің адамгершілік келбетін, ұлт үшін жанкешті hareketі, қазақтың қазақтығын сақтауға орасан үлес қосқан дана ұлдарының бірі-Жамбыл Жабаев. Ол адам бойындағы ең ізгі қасиет- адамгершілікті өз шығармашылығының туы жасаған, оны ең өзекті сұрақ, мәселе етіп қойғандардың бірі болатын.

Жамбыл ақынның кез-келген өлеңдерін, жырларын алсақ, оның мағынасында үлкен тәлімдік мәні бар адамгершілік мәселелерінің жатқанын көреміз. Біз осыдан соң ақынның өз шығармаларын жай шабытын шығару үшін ғана емес, үлкен мақсатпен, терең оймен жазатынын байқаймыз.

Жамбылдың адамгершілік дегенге көзқарасы қандай? Ақынның адамгершілік деген ұғымға қатысты ой-пікірлері ағартушылық көзқарастармен үндес, сабақтас. Ақын адамгершілік туралы ойларының қайсысын болса да өсиет, үлгі ретінде ұсынды. Жамандықтан қашып, жақсылыққа ұмтылуды уағыздады. Абай сынаған өтірік, өсек, мақтаншақтықты, Жамбыл де жеткізе сынайды.

Абай мен Жамбыл бір заманның адамдары. Екеуі де ұлт ұранына айналған тұлғалар. Бірде Мұхтар Әуезов Жамбылдан: «Абай қандай ақын?»,- деп сұрайды. Сонда Жамбыл: «Абай ақын емес» деп бір қайырыпты. Әуезов қатты сасады. Жамбыл, мырс етіп күліп. «Әй, шоң бала, Абай ақын ғана емес, ол пайғамбар», дейді. Бұнда ақынның Абайды пайғамбарға теңеуі- үлкен көрегендіктің белгісі.

Қырғыздың ұлы ақыны Тоқтағұл Сатылғанов Сібір тұтқынынан қашып, жолай Жамбыл Жабаевты іздеп келеді. Жамбыл Тоқтағұлды екі-үш ай қасында ұстап, ел қыдыртып, ән айтқызып, халықпен таныстырып, той-томалақтарға қатыстырады. Тоқтағұлдың алдына ірілі-ұсақты біраз мал жинап беріп, ат мінгізіп шығарып салады. Бұл жерде ақынның бойынан адами қасиет пен азаматтық үлгісін танимыз.

Жамбыл ақын өз өлеңдеріне көбіне халықтың әлеуметтік-саяси өмірін, Патша үкіметінің отаршыл саясатын арқау етті. Ол ел өміріндегі табыс пен жаңғыруды, жеңіс пен ерлік істерді ерекше шабытпен жырлайды.

Ж. Жабаев Сүйінбай Аронұлы сияқты Жетісудің дүлдүлінен тәлім-тәрбие алған. Сонымен бірге Жамбыл туысқан қырғыз елінің де сөз өнерін жетік біліп, Тоқтағұл, Мұраталы, Әлімқұл, Тыныбек, сияқты дүлдүлдермен өнер сайысына түскен. Жүз жыл өмірінің сексен бесін өлең-

жырмен өткізген. Жамбылдың шығармашылық өмірі 19-ғасырдың 70-жылдарынан басталған. Бұл – қазақ халқы үшін өте ауыр кезең еді. Осы жылдары Ресей империясы бүкіл қазақ елін түгел отарлап алған болатын. Соның салдарынан жерден, малдан айырылған жұрттың тұрмысы жүдеп, күйзеліске ұшырады. Ақ пен қызылдың соғысы, кәмпескелеу мен ұжымдастыру сияқты оқиғалар халықтың тағдырына теріс әсерін тигізді, қарапайым адамдардың да, зиялылардың да психологиясын өзгертті. Осындай жағдайдың куәгері болған Жамбыл шындықты айтып, замана болмысын жасырмай суреттеді, өзінің өкініші мен күйінішін ащы дауыспен жырлады, күйініп те, қиналып та сөйледі

Жамбылды нағыз ақын ретінде байтақ елге танытқан өнері – оның айтыстары. Бұл айтыстарында қыз бен жігіттің қайым айтысы да, түре айтыс та, сүре айтыс та бар. Өнер майданының қай-қайсысында да Жамбыл өзінің нағыз майталман, кестелі сөздің шебері, әрі ұшқыр ойлы, тапқыр шешен екенін көрсетеді. 1916 жылғы ұлт-азаттық қозғалысына Жамбыл ақын белсене қатынасты. Патша жарлығына қарсы көтерілген халық бұқарасының қалың ортасында жүрді. Өзінің жалынды үндеу жырларын сол қозғалысқа арнап шығарды. Кеңес дәуірі жылдарында Жамбыл қоғам өмірі мен ел мүддесін жырлады. Ол байырғы ұлы жыраулардың дәстүрін қайта түлетіп, біздің дәуірімізге жаңа сапада, соны мазмұнмен байытып жеткізді. Мемлекет басшылары мен партия көсемдеріне қарата айтқан жырларында жалпы мемлекеттік мәселелерді көтерді. Екінші дүниежүзілік соғыс тұсында бүкіл Кеңес Одағында Жамбылдан дәрежесі, мәртебесі биік ақын болған жоқ. Жамбыл есімінің әлемнің шартарабына танылған тұсы да осы кезең еді. Ақын жырлары майдандағы әр ұлттан құралған жауынгерлердің бәрінің де жүрегіне жетіп, жігерін қайрады.

Жамбыл – жыршылық өнердің де асқан шебері. Оның үздік шығармалары қырықтан астам шет елдер тілдеріне аударылды. Ромен Роллан, Мартин Андерсен Нексе, сияқты атақты суреткерлер Жамбыл поэзиясына өте жоғары баға берді. Жамбыл туралы жүздеген өлең-жырлар жазылды..

Менің ойға алғаным- оның шығармашылығындағы тағылымдық мәселелер, яғни адамгершілік туралы көзқарастары. Қай өлеңін алсақ та, оның астарында үлкен адамгершілік қасиеттерінің жатқанын байқаймыз. Жамбыл өз жырларында бастықтарына жаныға жағымпазданған болыстардың, билердің озбырлық іс-әрекеттерін әшкере етеді. Патшаға қарсы ұлт-азаттық қозғалысы кезінде Жамбыл елді азаттық күреске шақырған жыр мен дастандар жазады. Солардың бірі де бірегейі – «Зілді бұйрық» өлеңі. Бұл өлеңінде ақын патшаның 1916 жылы қазақтан соғыстың қара жұмысына адам алу туралы жарлығына батыл қарсылық білдірген.

«Верныйден» жандаралдар бұйрық қылды,

Құйрығы бұйрығының тіпті зілді. ,

«Отыз бір - он тоғызды алад» деген

Суық хабар халықты бұлқындырды.

Жылады сорлы халық, малын айтып,

«Кеткен соң қолдан шығып, келмес қайтып», -

дейді де еңірейді, егіледі,

Қайғының күні-түні күйін тартып,-деген жолдары соның дәлелі. Ақын сол бір бейнет заманның, қара халықтың жай-күйін, мұң мен зарын осылайша әсерлі жеткізуінің өзі бір шеберлік десек, қателеспейміз.

Халықтың өміріндегі қуанышқа да, күйінішке де ортақ бола білген ақын әрдайым көптің қамын алдыңғы кезекке қойып сөйлегендігін шығарманы оқып отырып-ақ түсінеміз. Зұлымдықтың Верныйдан қазақ еліне аяқ басуы, тіс қайрауы, халықтың жұмылып қарсы шығуы, кінәсіз жандардың нақақ қамалуы, атылуы бейне бір шешілмес түйін, шыңырау іспетті. Өлең мазмұнынан халықтың ауыр хал-жағдайын, күпті көңіл-күйін нақты көруге болады. Ақынның "Зілді бұйрық" өлеңі ата бабамыздың өмірінен өнеге мен өсиет береді. Әрине, қазір еліміз аман, жұртымыз тыныш. Сол үшін де тарих сахнасында осы бір ел тыныштығы үшін қыршыннан кеткен тұлғаларға алғысымыз шексіз және біз олармен, осындай ел жанашыры - Жамбыл Жабаевпен мақтанамыз.

Ұлы Абай: "Өз бетіңмен түзелер дей алмаймын, - Өз қолыңнан кеткен соң енді өз ырқын" деп еді. Сөйте тұра заманды өзгертпесе де адамды түзетуге күш салған Жамбыл ақын да сүйектен өтер ащы сөзін, ақиқат сырын айта отырып, туған халқын бақытқа жеткізер амал іздейді, жарық сәулеге үндейді.

Жамбыл ақын - өмірімен де, шығармашылығымен де екі ғасырды молынан тұтастырып жатқан ұлы жырау. Ерлікті, елдікті дәріптеген, халықтың жоғын жоқтап, әлсіздерді күштілердің зорлығынан арашалаған, әділдікті, бостандықты жыр еткен көркем де қуатты поэзиясымен Жамбыл ХІХ ғасырдағы қазақ әдебиетінде көрнекті орын алады.

Жалпы алғанда, Жамбыл жырларының тәрбиелік мәні зор. Оның кез-келген шығармасы адамгершілік идеясын насихаттайды.

Биыл Тәуелсіздіктің 30 жылдығы аясында жыр алыбы Жамбыл Жабаевтың 175 жылдығы Қазақстанның барлық жерінде атап өтілуде. Ұлы тұлғаны ұлықтау мақсатында Жаңатас көпсалалы колледжінде де жоспарға сай іс-шаралар өткізілуде. Атап айтсам, ақынға арналған әдеби кеш, Жамбыл оқулары сайысы, дөңгелек үстел және тәрбие сағаттары өткізілмек. Бұл ақынның бірегей мұрасын терең ұғыну, оны замандастарымыз бен жастарға түсіндіруге әрі оның өр рухты шығармаларының мазмұнын терең түсінуге ықпал етеді.

Қорытынды

Осы еңбегімді қорытындылай келе, шын мәнінде Жамбылдай ұлы бар қазақ елі бақытты. Мен соған қуаныштымын. "Дүниеден өзің кеткенімен, ізің қалса болғаны. Сол ізбен келіп, сырынды ашады кейінгілер" - деп ғұлама ойшылдар айтып кеткендей, Жамбылдай ұлы тұлғаның ізін жалғастырушы кейінгі жас ұрпақ бар. Ендігі мұрат-барымызды бағалап, асылымыздың қадірін тану. Ол үшін қазірден бастап көп оқып, ақын тағылымдарын бойға сіңіре білген абзал. Сонымен айтпағым, Жамбыл бабамыз сілтеген тура жол-ақиқат жолына түсу. Сонда ғана біз - қазақ елі, жарқын болашаққа еңсеміз биік қалпында қадам баса аламыз. Жамбыл - үлкен тағылым иесі. Өйткені ол шанышқыдай сөздерімен-ақ адам бойына жақсы қасиетті сіңірте білген. Ол - халқының шын ұлы.

Сөзімді Н.Ә. Назарбаевтың сөзімен қорытындылағым келеді. «Салынған жол, тұрғызылған ғимарат, тіпті ең озық ғылыми жаңалық саналатын жаңа технологияның өзі жыл сайын тозады, ескіреді. Ал бабаларымыз айтқандай, ешқашан азбайтын, тозбайтын, керісінше уақыт өткен сайын сан қырынан жарқырап, ұрпақ санасына шұғыла шашатын мәңгі өлмейтін күдіретті күштің аты – ғылым мен мәдениет. Ендеше сол ата – бабаларымыздың тарихи – мәдени мұрасын бірлесіп түлетейік». Азаттықты аңсаған халықтың қаһармандық қасиетін танытқан Жамбыл жыры ұрпақ үшін жоғалмас қазына болмақ!

Библиографиялық тізім:

1. Қазақстан тарихы. Очерк. 149-174-бб.
 2. Қазақстан тарихы. 5-томдық 2-том., 2-бөлім, 1-2 тараулар.
- Рысбайұлы К. Қазақстан Республикасының тарихы, 4-бөлім

Алиева Г. А., Нуркеева Б.Ж.

Преподаватели английского языка

Актюбинский гуманитарный колледж, г.Актобе

gulzhan.aliyeva.67@bk.ru, bottt88@mail.ru

ВЗАИМОСВЯЗЬ ЯЗЫКА И КУЛЬТУРЫ В ИССЛЕДОВАНИЕ КОНЦЕПТОВ СЧАСТЬЕ И РАДОСТЬ В РУССКОМ И АНГЛИЙСКОМ ЯЗЫКАХ

Современное языкознание характеризуется возрастанием роли антропоцентрического, культурологического и когнитивного подходов к изучению языка, который выступает источником сведений о концептуальных структурах сознания.

Концепты могут получать различное формально-материальное выражение в языке при помощи слова, высказывания, текста. Изучение национально детерминированных

концептов традиционно осуществляется на базе слов с глубоким семантическим потенциалом, прежде всего, абстрактных имен.

Одна из стратегий описания базовых концептов культурно-языкового сознания заключается в описании отдельных концептов на конкретно избранном языковом материале.

Актуальность настоящей работы определяется значимостью проблемы взаимосвязи языка и культуры сложностью субъективно-объективной природы ключевых концептов «счастье и радость», а также значимостью исследований в области лингвоконцептологии при обучении английскому и русскому языкам.

Объект исследования — концепты «счастье и радость» в совокупности языковых и неязыковых знаний.

Цель — выявить языковые отражения концептов «счастье и радость» в русском и английском языках.

1. Концепт и языковые выражение концепта

Возникновение когнитивной лингвистики привело к широкому использованию в лингвистических исследованиях термина концепт. Исходя из того, что человек мыслит концептами, комбинируя их и осуществляя в рамках концептов и их сочетаний глубинные предикации, формируя новые концепты в ходе мышления. Опираясь на труды таких авторов, как Попова З.Д., Стернин И.А., мы рассматриваем концепт как глобальную мыслительную единицу, представляющую собой квант структурированного знания. Концепты — это идеальные сущности, которые формируются в сознании человека:

Из его непосредственного чувственного опыта- восприятия действительности органами чувств;

Из непосредственных операций человека с предметами, из его предметной действительности;

Из мыслительных операций человека с другими, уже существующими в его сознании концептами- такие операции могут привести к возникновению новых концептов;

Из языкового общения (концепт может быть сообщен, разъяснен человеку в языковой форме, например, в процессе обучения, в образовательном процессе);

Из самостоятельного познания значений языковых единиц, усваиваемых человеком (ребенок спрашивает, что такое демократия; взрослый человек смотрит значение неизвестного для него слова в словаре и через него знакомится с соответствующим концептом) [1, с.49]

Термин <концепт> широко используется в современной научной литературе, однако получает различную интерпретацию. Само понятие и термин <концепт> (от лат.-conceptus) были введены в употребление в средние века. Слово <conceptus> означает обобщенное, абстрактное представление о предмете или явлении.

Концепты- «это не просто универсалии, общие свойства широкого класса предметов, а духовные сущности, способные обеспечивать связь между разно порядковыми идеями мира-Божественного и человеческого, отмеченные предельным душевным напряжением. Концепты- элементы духовной культуры человека, созданные им для понимания самого себя и своего, места в мире. Сюда входят любовь, вера, смерть и бессмертие, добра и зло, истина и ложь, красота, счастье и др.».

В целом, существующие в лингвистике подходы к пониманию концепта сводятся к лингвокогнитивному и лингвокультурологическому осмыслению этих явлений. Концепт как лингвокогнитивное явление- это единица «ментальных и психических ресурсов нашего сознания и той информационной структуры, которая отражает знания и опыт человека; оперативная содержательная единица памяти, ментального лексикона, концептуальной системы и языка мозга. (lingua mentalis), всей картины мира, отраженной в человеческой психике. Концепты возникают в процессе построения информации об объектах и их свойствах, причем эта информация может включать как сведения об объективном положении дел в мире, так и сведения о воображаемых мирах и возможном положении дел в этих мирах.

Ю.С. Степанов определяет понятие концепта следующим образом: <Концепт- это как бы сгусток культуры в сознании человека; то, в виде чего культура входит в ментальный мир человека. И, с другой стороны, концепт -это то, посредством чего человек - рядовой, обычный

человек, не «творец культурных ценностей» - сам входит в культуру, а в некоторых случаях и влияет на нее. В «Словаре концептов русской культуры» Ю.С. Степанов указывает, что концепты — это устойчивые понятия культуры, т.е. к ним относится не всякое понятие. Он называет такие концепты, как «Вечность», «Закон», «Страх», «Любовь», «Вера». «Давно замечено, что количество их невелико, около четырех-пяти десятков» [2,с.17]

2. Эмоциональные концепты и их виды.

Так как эмоции имеют одни и те же выражения и характеристики в различных обществах, на разных континентах земного шара, это позволяет выделить классификацию. К.Изарда об универсальности или базовости эмоций из ряда остальных. По его мнению, эти критериям отвечают эмоции интереса, радости, удивления, печали, гнева, отвращения, презрения и страха и стыда. Деление эмоций на положительные и отрицательные также представляются наиболее очевидным и необходимым.

Исследование лингвоспецифичных слов в их взаимосвязи и в межкультурной перспективе позволяет уже сегодня говорить о восстановлении достаточно существенных фрагментов русской и англоязычной языковых картинах мира и конституирующих их идей. Особенно ярко это проявляется при описании эмоций.

Эмоция рождает ситуацию, в которой происходит эмоциональное вербальное общение. Именно поэтому внешний мир воспринимается вначале нашими чувствами/эмоциями, которые руководят вербальным кодом и его эмотивным потенциалом в рефлексии и интерпретации комментирования этого мира. Чувство идет впереди события, индуцирует его.

Концепты <удивление>, «радость», «гнев», «стыд», «страх», «печаль/горе», «презрение/отвращение» имеют общую когнитивную базу для любого языка и культуры.

Эмоционально-оценочная лексика тесно связана с национальным сознанием, с разного «рода национальными факторами, национальной культурой, традициями, обычаями и т.п. Язык является средством накопления социального опыта, а эмоции представляют собой часть этого опыта. Иначе говоря, эмоциональный концепт культурно обусловлен.

Эмоциональные концепты «удивление», «радость», «стыд», «страх», «печаль/гнев», «презрение/отвращение» анализируются с позиций лингвокультурологии и лингвопсихологии. Обнаружено наличие обще универсальных и культур специфических представлений в исследуемых эмоциях в русской и английской лингвокультурах.

Английский и русский языки по -разному дифференцируют не только интенсивность эмоций, но и их качественное различие. Русский язык предлагает меньшую дифференциацию эмоциональных концептов. Английский язык проявляет большую нюансированность в вербализации последних. [3,с.123]

Как показало наше исследование, эмоциональные концепты одного лексического значения взаимно дополняют друг друга, последовательно расширяя объём эмоциональной концептуальной сферы. Результаты исследований наглядно демонстрируют различие между культурами, которые происходят из различий в способах воспитания детей, а также в прочих аспектах социализации.

3. Языковые выражение концепта «счастье и радость» в английском и русском языках.

Представления о счастье как о душевном состоянии, отличном от благополучных жизненных обстоятельств, в истории культуры относительно новы; первоначально счастливым считался человек, которому покровительствуют боги, отсюда – *eudaimonia* - «благая судьба». Таким образом счастье как оценка человеком «успешности» собственной судьбы концептуально и хронологически производно от удачи. По этимологическим источникам, *happiness* в английском языке восходит к среднеанглийскому (13 в.) *happ*-“chance, goodluck”, откуда *happy*- *prosperous* (14 в.), которое лишь в 16 в. Приняло значение «content». *Happ*, в свою очередь, восходит к индоевропейскому корню *kobb-*, отправляющему к сгибанию – магическому действию, связанному с будущим.

Как в английском, так и в русском языках радостью является проявление определенного чувства, а так же номинация «причина радости». В английском языке радость как чувство связано с понятием развлечения. Здесь радость как веселье имеет несколько

номинаций. Это общее понятие веселья, представленное тремя лексемами: “merriment” (веселье, развлечение), “mirth” (веселье, радость), “gaiety” (веселье, веселый или нарядный вид). Однако между ними существуют различия: если “gaiety” обозначает веселье, радость в обобщенном виде, то “merriment”- это веселье, связанное с развлечениями. Веселье как развлечение в английском языке может быть представлено в виде лексемы «merry-making». Эта лексема выражает не просто веселье в виде развлечения, а потеху, празднество. В английском языке составная часть микрополя «веселье» связана с компонентом «удовольствие». В английском языке это лексема «event», а в русском языке “событие”. В английском языке причиной радости могут стать счастье «happiness» и здоровье «health» [4,с.123]. Согласно данным словаря синонимов английского языка, ядерной лексеме «joy» могут соответствовать следующие синонимы: happiness, felicity, transport, ecstasy, rapture, bliss, merriment, hilarity, gaiety, festivity. В английском языке в отличие от русского языка значения синонимов могут объединяться в группу «радость как черта характера».

Концепт радость с позицией изучения его лексической представленности на материале сопоставления двух родственных языков- английского и русского – является недостаточно изученным в современном языкознании. Под радостью понимается такое чувство человека, которое выражает удовольствие, внутреннее удовлетворение, его веселое настроение. Счастье определяется как «состояние высшей/полной удовлетворённости определении жизнью, как чувство высшего/ глубокого/ полного довольства». [5,с.464].

Таким образом, можно сделать вывод о том что, радость можно понимать как элемент представления о счастье. Однако, как показывает социальный опыт человеческой жизнедеятельности, человек может испытывать радость, делая как добрые дела, так и злые (злорадство). Радость и счастье как душевные состояния психологически очень близки: радость связана с переживанием единичного события благоприятного самовыражения индивида, а счастье- длительное переживание радости. [6,с.565].

Список использованной литературы

- 1 Степанов Ю.С. Константы. Словарь русской культуры. Опыт исследования. М.:Школа «Языки русской культуры», 1997
- 2 Карасик В.И.Лингвокультурные концепты: Подходы к изучению //Социоллингвистика вчера и сегодня: Сб.обзоров / Отв.ред.Трошина Н.Н.М.,2004
- 3 Татаркевич В. О счастье и совершенстве человека / Сост. И перевод с польского Л.В.Коноваловой. М.:Прогресс, 1981.
- 4 Худяков А.А. Концепт и значение // Языковая личность: культурные концепты: СБ.науч.тр.Волгоград -Архангельск
- 5 Фрумкина Р.М. культурные концепты: Сб.науч.тр.Волгоград-Архангельск
- 6 Longman Dictionary of Contemporary English.Third Ed.,Bungay, 1995

Нурғалимов С.Н.,

«Астана Профи» қалалық шаруашылық колледжінің директоры, Нұр-Сұлтан қ.
Nurgalimov SN., director of the city economic college "Astana Profi"

АҚПАРАТТЫҚ МӘДЕНИЕТ ЖӘНЕ ОНЫҢ ҚАЗІРГІ ЗАМАНДА ЖЕКЕ ТҰЛҒАНЫ ҚАЛЫПТАСТЫРУДАҒЫ РӨЛІ

Бұл мақалада қазіргі әлеуметтік-мәдени жағдайларда "мәдениет" және "ақпарат"санаттарының мазмұны мен мағынасы өзгергені байқалады. Мәдениетті қоғамның материалдық және рухани өмірінің бірлігі ретінде түсіну біртіндеп ақпараттық түсінікпен алмастырылады, мәдениет материалдық және идеалды объектілердің - мәдени мазмұндағы ақпарат тасымалдаушылардың кеңістігі ретінде қарастырылады. Мәдениеттің дәстүрлі формалары, тұлғааралық қарым-қатынас күрт өзгерді. Қазіргі қоғамның ақпаратпен қанықтылығы, әлеуметтік-мәдени динамиканың ұтқырлығы мен икемділігі терең мәдени қайта

ойлауды қажет етеді. Осыған байланысты Э.Тоффлер: "жаңа құндылықтар мен технологиялардың соқтығысуынан үлкен жылдамдықпен пайда болатын Әлем мүлдем жаңа идеялар мен ұқсастықтарды, жіктеулер мен ұғымдарды қажет етеді", - деп атап өтті. Сонымен қатар, берілетін ақпараттың мағынасы мен мағынасын түсінудегі түсініксіздік пен өзгергіштік мәдени құндылықтарды жеткіліксіз қабылдауды тудырады. Бұл қарама-қайшылықтарды жою, мәдениетті ақпараттық жүйе және терең әлеуметтік-экономикалық өзгерістердің генеративті факторы ретінде талдауға мүмкіндік береді.

Kiimmi сөздер: «мәдениет», «заман», «тұлға», «құндылық», «ақпарат», «қоғам», «технология».

Қазақ КСР Ғылым академиясының тұңғыш президенті, академик, профессор Қаныш Имантайұлы Сәтбаев айтпақшы: «Өз білімін өмірдің, өндірістің тәжірибелерімен нығайтып, байытып отыратын, тапқан ілімін үлкенді - кішілі ашқан жаңалығын халықтың қажетіне беріп отыратын ғылым ғана өз дәрежесінде заман талабының өресінде болады». Осыған орай, жаңа технологиялар мәдениет пен қоғамның барлық салаларының дамуын анықтайтын маңызды факторға айналуға мүмкіндік береді. Мәдени динамика орталығы біртіндеп рухани саладан технологиялық мәдениетке ауысады. Осыған байланысты А. С. Кармин: "қоғам рухани мәдениетке алаңдамай, технологиялық мәдениеттің деңгейін көтерсе, бұл рухани құндылықтарды ұмытып кету қаупін тудырады", сондықтан қазіргі ақпараттық мәдениет жеке тұлғаның жалпы мәдениетінің бөлігі және ажырамас бөлігі болып табылады.

Қазіргі қоғамды талдай отырып, әртүрлі зерттеушілер оның дамуының жаңа кезеңін "өркениеттің жаңа цикліне" көшу ретінде анықтайды "адамзат, әлем, технология, мәдениет", бірақ, ең көп тарағаны - қазіргі қоғамды ақпараттық қоғам ретінде анықтау. ХХ ғасырдың басында және ХХІ ғ. коммуникациялық технологиялар қарқынды даму әлеуметтік маңызды ақпаратты құру мен таратуды едәуір жеңілдетті және ғаламдық ақпараттық кеңістікте барлық қауымдастықтар тартылды, яғни, экономикалық, діни, мәдени және саяси институттар.

Компьютерлік технологиялар мен ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың қарқынды дамуы бүгінгі күнге дейін ақпарат пен білімді пайдалануға негізделген қоғамның дамуына айтарлықтай әсер етті. Сонымен қатар, ақпараттық технологиялардың қарқынды өсуі соңғы онжылдықтарда ресурстар мен ақпараттық технологияларды қолдану өмірі мен қызметінің барлық салаларында түбегейлі маңызды жаппай оң өзгерістерді байқатты. Бүгінгі таңда ақпараттық-коммуникациялық технологиялар мен жүйелердің, электронды бұқаралық ақпарат құралдарының және т. б. дамуы әр адамның өмірлік мүдделеріне әсер етіп жатыр. Біз білетініміздей әлемді жаулап алған ортақ мәселе 2020 жылы болған, соның арқасында оқу түрі қашықтықтан оқытылу түріне ауысты, біз туған-туысқандарымызды ұялы телефонның байланысы арқылы қарым-қатынас құра бастадық. Бір-бірімен ақпарат алмасу қатты дамыған еді. Бұл біздің қоғамдық ортадағы болған өзгеріс, бұл өзгеріс ақпараттық технологияларға қатысты, біздің қоғамдағы адам өзін басқа ортадай сезіне бастады. Осы өзгерістер қоғамға, адамға қатты әсер етті. Қазіргі уақытта көптеген тікелей және жанама белгілерді жазуға болады, бұл қазіргі заманғы қоғамның ақпараттық сипатқа ие болып отырғаны және дәлірек айтсақ, ақпараттың жетекші мәні, жақын ақпараттық технологиялардың өзара әрекеттесуі қоғамдық ұйым және ең жылдам ғаламдық компьютерлік желінің дамуы. Мысалы, компьютерге интернет қосып, қазіргі уақытта мәдениет саласындағы мұражай болсын, кітапхана болсын, барлығын осы заманауи уақытта қолдана бастадық.

Ақпараттық өркениеттің жетекші мотиві - бұл әлеуметтік өмірдегі шешуші фактор болып табылатын білімге негізделген қоғам, мәдениеттің, ғылымның, білімнің дамуындағы ең маңызды құндылық және негіз - ақпарат, ол мүмкіндігінше қоғамның барлық мүшелеріне қол жетімді болуы керек. Жаңа технологияларды кеңінен еңгізу және білім құндылығын арттыру ақпаратқа қол жетімділікпен қатар жүреді, бұл өз кезегінде бүкіл қоғамды және жеке тұлға атап айтқанда, ерекше ақпараттық мәдениетке ие.

Адамзаттың ақпараттық қоғам ғасырына енуі ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың қарқынды дамуымен ғана емес, технология және телекоммуникациялық жүйелер, сонымен бірге өмірдің жаңа ақпараттық саласын қалыптастыру. Бүгінгі таңда ақпараттық өзара әрекеттесуге тек ақпаратты пассивті тұтынушылар ретінде ғана емес,

сонымен қатар ақпараттық қызметтер мен ресурстарды өндірушілер ретінде де көбірек адамдар қатысады. Ақпараттық қоғам "жоғары технологиялармен" тығыз байланысты және осы қоғамдағы адамнан шығармашылық қабілет қажет, білім мен ақпаратқа деген сұраныс артады. Бұл жағдайда бүкіл жер үсті өркениетінің жаһандық проблемасы туындайды, адамдарды жоғары автоматтандырылған ақпараттық ортада жаңа өмір сүру жағдайларына және кәсіби қызметке уақытында дайындау, оларды осы ортада дербес әрекет етуге үйрету, оның әлеуетін тиімді пайдалану және жағымсыз әсерлерден қорғау болып табылады.

Техникалық ақпарат құралдары қоғамның, оның мәдениетінің, техникалық және ғылыми прогрестің дамуына байланысты өзгерді. Әдетте тілді, жазуды, полиграфияны және заманауи технологияларды ойлап табумен байланысты ақпараттық революциялар ерекшеленеді. Бұл төңкерістер сапалық жағынан әр түрлі қоғамдарды дүниеге алып келді. Ақпараттың жетіспеушілігі өркениеттердің дамуына белгілі бір шектеулер қояды, сондықтан Д.С. Робертсон: «жаңа өркениетке көшумен бірге жүретін кез-келген ақпараттық жарылыс өмір салтын, мәдениетті және т.б. түбегейлі өзгертті. Жаңа деңгейдегі өркениетке апаратын заманауи ақпараттық жарылыс, бұрынғыдан гөрі терең және мәнді». Қазіргі ғалымдардың қоғамды ақпараттандыру саласындағы зерттеулері қазір көбінесе сипаттама сипатына ие. Қазіргі уақытта қоғамда әр түрлі ақпараттық жүйелер мен байланыс пен байланыс жүйелерінде ақпараттарды өңдеуді жеңілдететін өнімдерге деген қажеттіліктің өсуіне байланысты одан әрі дамуды болжай алатындар көп емес. «Адамдардың іс-әрекеті қазіргі кезде олардың сана-сезіміне, ақпаратты тиімді пайдалану қабілетіне тікелей байланысты. Ақпараттық ағындарда еркін бағдар алу үшін кез-келген профильдегі заманауи маман компьютерлерді, телекоммуникацияларды және басқа байланыс құралдарын қолдана отырып ақпаратты қабылдай, өңдей және қолдана білуі керек. Олар ақпарат туралы қоғамның стратегиялық бағыты ретінде, мемлекеттің даму деңгейін анықтайтын ресурс ретінде айта бастайды. Ақпараттандыру қоғамның индустриалды даму түрінен ақпараттық түрге өтуін қамтамасыз етеді. Ақпараттық нарық тұтынушыларға қажетті барлық ақпараттық өнімдер мен қызметтерді ұсынады, ал оларды өндіруді көбінесе ақпараттық индустрия деп аталатын ақпараттық технологиялар индустриясы қамтамасыз етеді. Бұл мәселелердің барлығы қазір баспасөзде белсенді талқыланып жатыр, дегенмен даму жолдары, сол немесе басқа бағыттың басымдығын түсіну, тұжырымдамалар және т.б. Сондықтан ақпараттық қоғам мәселесі тек мемлекеттік және әлеуметтік проблемаға ғана емес, сонымен қатар жалпыға ортақ проблемаға айналды».

Қазіргі адам туғаннан бастап күнделікті уақытқа түседі, оған тек бейімделуге болады. Бұл бүкіл заманауи өркениеттің уақыты, оның батыс еуропалық нұсқасында айқын көрінеді. Прогресті тоқтату да, бәсеңдету де мүмкін емес, дегенмен бұған шақыру әрдайым әртүрлі нұсқаларда естіледі. Олардың мәні мынада: адамзатқа алуы үшін тұрақтылық қажет, тек сақ және ең аз өзгерту, қоршаған ортаға нақты тиісуге болмайды, табиғатты және аса өзгере өзіне де, бірде рухани жоспарлары, шәмші мәнін құндылықтар өткен (мысалы, принциптері классикалық өнер). Е. Я. Режабектің пікірі қызықты, ол ештеңені өзгертпестен сақтау мүмкін емес екенін және дамудың тұрақтылығын сандық немесе сапалық өзгермейтіндікпен анықтауға болмайтынын байқады. Атап айтқанда, ол біз "адамзаттан басқа ноосфералық тәртіптің өзін — өзі дамытатын құндылығына айналуды" қабілетті табиғи күштерді білмейтінімізді атап өтті. Сыртқы шеңберден ұялмайтын даму, біріншіден, бақылаусыз өсумен бірдей емес, екіншіден, бұл өсудің өзі әртүрлі сипатта, әртүрлі сапада болуы мүмкін. Ең бастысы, қазір адамзаттың дамуы барысында екпіндер табиғатты және адамдардың өзін-өзі өсіру бағытында, шын мәнінде ақылға қонымды белсенділік бағытында мүмкіндігінше тез жылжуы керек.

Қорытындылай келе, жеке тұлғаны қалыптастыру-бұл сапа ерекшеліктері нақты жағдайлар мен жағдайларға байланысты болатын бірқатар дәйекті кезеңдерден тұратын үздіксіз процесс. Ақпараттық жүйелердің маңызды ерекшелігі біртұтас қызмет етеді. Өз кезегінде, бұл бүтін белгілі бір компоненттерден тұрады. Олардың қызметі барлық объектінің тұтастығын бұзбайды, керісінше оны қамтамасыз етеді. Синхронды жұмыс құрылымындағы біртіндеп және жарылғыш процестер маңызды функцияларды орындайды: кейбіреулері

жаңашылдықты, басқалары сабақтастықты қамтамасыз етеді осылайша, Ақпараттық жүйелер — бұл біртұтас жұмыс істей алатын күрделі, арнайы ұйымдастырылған жүйелер. Ақпараттық жүйелердің тұтастығы олардың жұмыс істеуімен, ал соңғысы орындылығымен байланысты.

Қолданылған әдебиеттер

1. Еляков А. Д. Информационные приоритеты // Высшее образование в России. 2009. № 4.
2. <https://kk.wikipedia.org>
3. Сияева Е. Г. Информационная культура и проблема метаобразования // Культурология: дайджест. М., 1999. № 3.
4. Хангельдиева И. Г. О понятии «информационная культура» // Информационная культура личности: прошлое, настоящее, будущее. Краснодар, 2006.

Аманжолова А.А., әдіскер, қоғамдық-әлеуметтік пәндер оқытушысы
«Астана Профи» ұлалық шаруашылық колледжі, Нұр-Сұлтан қ.
Anara_106@mail.ru

ҚАЗІРГІ ӘЛЕМДЕГІ ТҰЛҒА: ӨМІРЛІК СТРАТЕГИЯ МЕН ҚҰНДЫЛЫҚТАР

Бұл мақалада өзгермелі әлемде адамның тәуекел тудыратын болмысының әдіснамалық, дүниетанымын, болжамдық аспектілерін талдаудан тұрады. Жеке адамның өмірлік жолы жүзеге асырылатын тәуекелді тудыратын әлеуметтік ортаны түсіну оның логикалық қорытындысына - тәуекел қоғамындағы адамның өмірін анықтайтын жағдайларды, факторларды, ресурстарды анықтау.

Кілтті сөздер: «мәдениет», «тұлға», «құндылық», «дүниетаным», «философия», «жеке адам», «әлем», «өмір», «адам».

XXI ғасыр көбінесе адам қауіпсіздігін қамтамасыз ету ғасыры деп аталады: бұл тұрғыда адамның қауіпсіздігі шарасы оның әл - ауқатының өлшеміне, физикалық және психикалық денсаулықты, тұрақты әлеуметтік мәртебені көрсетуге айналады. Тәуекел мен қауіпсіздік жаһанданудың маңызды бағыттарының бірін білдіріп қана қоймайды, сонымен бірге белгілі бір тұлғалардың санасы мен мінез - құлқында сыналатын, тұлғааралық қатынастар мен коммуникативтік тәжірибелерде жүзеге асырылатын экзистенциалды мағынаға ие болады.

Қазіргі қоғамда адамның ойлауы қарқынды түрде әлеуметтік қажеттіліктерді дамытады. Осылайша, қажеттіліктер уақыт мәдениеті арқылы, сондай-ақ Әлеуметтік және ғылыми өмір мен таңдау еркіндігі принципімен үйлесетін ағартылған патриотизм идеологиясының әсерінен қалыптасады. Бұл адамның өмірге деген қажеттіліктерін қалыптастыруға көмектесетін таңдау еркіндігі, ал әлеуметтік тану қажеттілігі жас адамға өзі өмір сүретін қоғаммен сәйкестендіруге мүмкіндік береді. Әлеуметтік-мәдени дискурс аясында өмірлік стратегияны XX ғасырда болса да, жеке ұмтылыстарға, нормалар мен құндылықтарға сүйене отырып, адам мінез-құлқының ұзақ бағыты ретінде ұсынуға болады. Ғалымдар адамның өмірлік стратегиялары әлеуметтік институттармен тікелей байланысты деп санайды. Мысалы, Г. А. Чередниченко мен В. Н. Шубкин мәселені зерттеді. Өмірлік стратегияларды сабақ пен мәртебеге ие болу процесі ретінде құру зерттелетін тұжырымдаманың маңызды жағы жеке тұлғаның түрін өмір салтымен байланыстыру екенін ұмытылмас. Екі критерий де ерекшеленеді: ішкі және сыртқы. Ішкі критерий — бұл жеке адамның өз өмірін құрудағы белсенділік дәрежесі, Сыртқы-адамға қатысты әлеуметтік шындықтың талаптары. Қазіргі адам үнемі таңдау күйінде. Ол стратегияларды жобалау мен реттеумен бірге жүреді. Бұл мәдени-уақытша тәсілге жүгінуге мәжбүр болған жастардың өзгергіштігі мен белгісіздігі. Ол өзін-өзі тану мәдениетінің семантикалық уақытын, өркениеттік субъектілердің жеке іс-әрекеттері мен ұжымдық қызметін тануға негізделген.

Өмірлік стратегиялар жас адамдардың мінез-құлқын ұзақ уақытқа бағыттайды және бағыттайды. Олар болашақ өмір жолының, бағдарлаудың және басым әлеуметтік жағдайға апаратын жолдың идеализацияланған көрінісі.

Ғылыми тәсілдерді талдау өмірлік стратегиялардың негізгі белгілерін анықтауға және оларды жан-жақты зерттеуге ықпал етті. Олардың арасында уақытты бөлу, жоспарлау, реализм, бақылау және өзін-өзі анықтау бар. Бұл белгілер өмірлік стратегияларды үш кезеңде қалыптастыру моделін жасауға мүмкіндік береді:

- 1) Құрастыру (жеке тұлға өзі үшін өмірлік басымдықтар мен мақсаттарды таңдайды);
- 2) іске асыру (адам қол жеткізуге бағытталған өзінің мінез-құлқын қалыптастырады мақсаттары);
- 3) нәтижелерді бағалау.

Өмірлік стратегиялардың қалыптасуы көбінесе сыртқы факторларға байланысты (мысалы, қоғамның әлеуметтік-экономикалық және саяси жағдайына, адамның әлеуметтік мәртебесіне және оған қоршаған ортаның әсеріне). Өмір стратегиялары бейсаналық немесе саналы түрде құрылуы мүмкін. Дегенмен, стратегия әрқашан адамның айналасындағы оқиғалар мен өзгерістерге реакциясы негізінде өзгертіледі. Белгісіздік жағдайында өмірлік стратегияларды талдағанда, сыртқы және ішкі стратегиялар өмір сүру стратегиясымен анықталған құндылық бағдарларының жаңа жүйесіне негізделген бейімделу өзекті болады.

Өмірлік стратегия-бұл жалпы өмірге қолданылатын тұжырымдама: өткеннің тәжірибесіне сүйене отырып, адам жақын немесе алыс болашақтың өмірлік перспективасының "пессимистік" немесе "оптимистік" нұсқасын жасайды, қазіргі кездегі мінез-құлықтың басымдықтары мен тәсілдерін анықтайды. О.В.Рудакова өмірлік стратегиялардың құрылымдық компоненттері мен параметрлерін атап өтті: Өткен, Болашақ және қазіргі туралы идеялар; өмір жолының тұтастығы/бытыраңқылығы; өмір мағынасының болуы / болмауы; қойылған мақсаттарға қол жеткізу құралдары мен тәсілдерінің болуы/болмауы; сыртқы қолдаудың қажеттілігі; сана; өзін-өзі тану; өмірлік жоспарларды іске асыру; өмірден қанағаттану/қанағаттанбауды айтып кетуге болады.

Тәуелсіз адам эмоционалды тұрақтылықпен, белсенділікпен және тәуелсіздікпен, шыдамдылықпен және басқалармен қарым-қатынаста ортақ тіл таба білуімен сипатталады. Н.В.Гришинаның зерттеуінің арқасында келесі мәліметтер расталды: адамның өмірлік шешімдер қабылдаудағы тәуелсіздігі маңызды; қалыптасқан жағдайларға қарамастан, әрекет ету өз өмірінің субъектісі болып табылатын табысты, жетілген, өзін-өзі жүзеге асыратын адамның негізгі сипаттамаларының біріне айналады.

Құндылық дегеніміз - бір заттың маңыздылығы, пайдалылығы. Сырттай құндылық зат не құбылыстың қасиеті болып анықталады. Адамзат қоғамының алғашқы кезеңінен бастау алып, ғасырлар бойы әртүрлі қоғамдарда түрліше көріністе жалғасып келе жатқан дәстүрлі құндылықтар жүйесі бар. Дәстүрлі құндылықтар дәстүрлі қоғаммен үндестікте – соның аясында қалыптасады, оның ішкі тұрақтылығына қызмет етеді және сол қоғам арқылы сақталады. Дәстүрлі құндылықтарды қалыптастыруға қоғамның бірнеше буыны атсалысып, оларды қолдау және қолдану арқылы тұрақтандырады.

«Құндылық» ұғымының мәнін жинақтай алғанда қоғам өмірінде қалыптасқан жасампаз идеялар мен этикалық категориялар, моральдық-эстетикалық нормалар мен стереотиптер жиынтығы, маңызды мақсат-мұраттар мен оларға жету жолдары, мінез-құлық мәнері туралы жинақталған түсініктер деуге болады. Яғни құндылық дегеніміз тарихи тәжірибе негізінде тұжырымдалған ұлт немесе адамзат мәдениетінің мәні болып табылады.

Құндылықтар қоғамның даму бағдарлары мен өмір сүру мәнерін белгілейді. Құндылықсыз қоғам – бағдарсыз қоғам. Құндылық – қондырма емес, ол қоғамның өзі ішінен қайнап шығады, мемлекеттік билікке тәуелсіз қалыптасады. Оның идеологиядан айырмашылығы да осында. Құндылық – уақыт сынынан өткен және заман озған сайын түлеп отыратын идеялар мен ұстанымдар. Ешбір өркениетті қоғам уақыт сынынан өтіп, өміршеңдігі мен жасампаздығын дәлелдеген дәстүрлі құндылықтарсыз алға басып көрген жоқ. Өйткені дәстүрлі құндылықтар – ішкі тұрақтылықтың тұғыры, рухани қауіпсіздіктің тірегі және ең бастысы – ұрпақтар сабақтастығының негізі.

Дәстүрлі құндылықтардың басым бөлігі ұлтына, дініне, жасына, жынысына қарамастан барша адамзатқа ортақ. Рухани дағдарыс басымдық ала бастаған қазіргі әлемдік қауымдастықта дәстүрлі құндылықтарды жаңғырту мәселесі табиғи түрде өзекті тақырыпқа

айналып отыр. Бір ерекшелігі, бәлкім, кемшілігі – барша қоғам мүшелерінің алаңдаушылығын туғызуы тиіс бұл тақырып негізінен дін қызметкерлерінің және белгілі бір дәрежеде мәдениеттанушылардың зерттеу-насихаттау нысаны болумен шектелуде. Қоғамның игілікке ұмтылып, алға жылжуы үшін дәстүрлі құндылықтар мен жаңғырған құндылықтардың тепе-теңдігін сақтау қажет. Мысалы, отбасы, ата-аналар мен балалар арасындағы байланыс, үлкенге құрмет, тағы басқа құндылықтар мен бәсекеге қабілеттілік, шет тілдерін меңгеру, инновациялық ойлау сияқты қасиеттерді қатар алып жүру керек. Жаһандану үдерістерінен қалыс қалмайтын Қазақстанда түрлі этномәдени бірлестіктер арасындағы өзара іс-қимыл күшейіп, қоғамға жаңа құндылықтар әкелді. Бұл жерде әртүрлі мәдениеттің қатар өмір сүруін, олардың өзара ықпал етуін, бір-бірін толықтыруын сақтау маңызды. Кез келген қоғам үшін адамгершілік ұстанымдарды қалыптастыратын отбасылық құндылықтар ешқашан ескірмейді, бірақ олар өзгеруі мүмкін. Экономикалық, саяси, әлеуметтік және рухани саладағы үлкен өзгерістер отбасылық қатынастар институтына ықпалын тигізеді. Бүгінгі таңда гендерлік саясатқа мән беріліп, дәстүрлі некемен қатар некенің жаңа формалары да пайда болуда. Көптеген мемлекет ресми түрде біржынысты некені мойындайды. Осының барлығы отбасы институтының, оның құндылықтарының, ұстанымдарының өзгеруіне алып келеді, – дейді Ботагөз Рақышева.

Қорытындылай келе, жоғарыда айтылғандарға сүйене отырып, өмір стратегиясын адамды ұзақ болашаққа бағдарлаудың әлеуметтік шартты жүйесі ретінде анықтауға болады. Мұндай стратегиялар қоршаған әлемде болып жатқан жеке сипаттамалар мен іс-әрекеттерге негізделген, яғни елдегі әлеуметтік-экономикалық және саяси жағдайлар, ғылыми тәсілдердің синтезі өмірлік стратегиялардың негізгі белгілерін анықтауға және оларды жан-жақты зерттеуге ықпал етті. Талдау өмірлік стратегияларды қалыптастырудың идеалды моделін құруға мүмкіндік берді, оған келесі кезеңдер кіреді: өмір салтын құру, оны жүзеге асыру және өмірге қанағаттануды бағалау.

Қолданылған әдебиеттер:

1. Абульханова-Славская К.А. Стратегия жизни. М.: Мысль, 1991. 299 с.
2. Васильева О.С., Демченко Е.А. Изучение основных характеристик жизненной стратегии человека // Вопросы психологии. 2001. № 2. С. 74-85.
3. Вебер М. Избранные произведения. М.: Прогресс, 1990. 808 с.
4. Гришина Н.В. Психология жизненного пути // Психологический журнал. 2007. Т. 28. № 5. С. 81-88
5. *Афанасьева В. В., Листвина Е. В.* Личность в группах риска: компаративный анализ. (Материалы «круглого стола») // Известия Саратовского университета. Новая серия. 2009. Т. 9. Сер. Философия. Психология. Педагогика, вып. 3. С. 122–127.

Тұрғалиқызы М., әдіскер

Нұр-Сұлтан қаласы әкімдігінің «Білім беруді жаңғырту орталығы» МКҚК

Turgalikyzy M., methodist

State Enterprise "Education Modernization Center" of NurSultan city akimat

nurali_0909@mail.ru

МӘДЕНИЕТТІҢ ДАМУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ ҚАЗІРГІ ҚОҒАМДА

В статье рассматривается состояние современной культурной жизни общества, структура и общественные отношения между субъектами духовной деятельности.

Ключевые слова: культурная жизнь общества, современное общество, духовная деятельность, общественные отношения.

Қоғамның қазіргі жай-күйін мәдениет призмасы арқылы қарастыру әлеуметтік-мәдени өзара байланыстардың әртүрлі кешендерін анықтауға мүмкіндік беріп қана қоймай, қоғамдық

дамудың тұтас көрінісін қалпына келтіруге мүмкіндік береді, сонымен қатар Қазақстанның әлеуметтік және рухани өміріндегі көптеген қарама-қайшылықты процестерді түсіндіруге көмектеседі.

Қоғамның мәдени өмірі - қоғамдық өмірдің салыстырмалы түрде тәуелсіз саласы, оның негізі рухани қызмет пен қоғамдық сананың жұмыс істеуін реттейтін мамандандырылған рухани қызмет пен қоғамдық қатынастардың нақты түрлерінен тұрады.

Ол өзінің көріністерінде, оны қоғамның, әлеуметтік топтардың және әр адамның өмірінде жүзеге асырудың формалары мен әдістеріне сәйкес сананың ең бай саласы болып табылады, өйткені ол сана деңгейінде және адамның практикалық, мақсатты қызметі деңгейінде жұмыс істейді, қоғам өмірінің барлық алуан түрлілігін, сонымен қатар өмір жағдайлары мен факторларын қамтиды. Мәдени қызмет әлеуметтік қатынастардың ерекше түрінің өмір сүру тәсілі бола отырып, ғылым, білім, бұқаралық ақпарат, мәдениет, әдебиет және өнер саласындағы нақты нысандарда көрінеді. Қоғамның рухани өмірінің ерекше құбылысын құрайтын барлық нәрсе.

Қоғамның мәдени өмірінің құрылымына мыналар кіреді:

1. Рухани іс-әрекет процестері: қоғамдық сананы әлеуметтік ұйымдасқан түрде өндіру, тарату және ассимиляциялау;

2. Рухани қызмет субъектілері арасындағы қоғамдық қатынастар (оның ішінде институционалды).

Жалпы алғанда, арнайы әдебиеттерде мәдениет өндіріспен, саясатпен және т.б. бірге қоғамның бөлігі ретінде қарастырылады. Бірақ егер мәдениет адамның руханиятын оның өмірінің бүкіл өмір салтына беру арқылы қамтамасыз етілетін жүйе болса, онда белгілі бір типтегі мәдениет саясатта, экономикада, өнерде көрінеді. Бірақ бұл мәдениет пен қоғамды бір-бірімен анықтауға болады дегенді білдірмейді. Қоғам үлкен әлеуметтік топ ретінде әрекет ететіндіктен, мәдениет адамдардың мінез - құлқын реттеу тәсілі ретінде-бұл адамдардың әлеуметтік өзара әрекеттесуінің, олардың өмірінің ерекше аспектілері болса да, бір-бірімен тығыз байланысты. Мәдениеттен тыс адамзат қоғамы жоқ, өйткені мәдениет қоғамдық өмірден тыс, қоғамнан тыс біртұтас ретінде дами алмайды, өмір сүре алмайды және дами алмайды, өйткені екеуі де адамдардың әлеуметтік өзара әрекеттесуінің қасиеттері. Мәдениеттің арқасында қоғамның әлеуметтік құрылымы қалыптасады және көбейтіледі, ал қоғамның, оның әлеуметтік институттары мен мемлекеттік саясатының арқасында мәдениет жұмыс істейді, сақталады және таратылады. Сондықтан қоғам мен мәдениет біртұтас әлеуметтік - мәдени өмірдің өзара тығыз байланысты және өзара әрекеттесетін екі ішкі жүйесі болып табылады, олардың бірі әртүрлі топтардың, қауымдастықтардың әлеуметтік өзара әрекеттесуінің формасы мен құрылымын, ал екіншісі осындай өзара әрекеттесудің құндылығы мен мағыналық мағынасын білдіреді.

Қоғам адамға әсер етуде - бұл қатынастар мен институттар жүйесі, яғни адамға әлеуметтік әсер ету әдістері мен құралдары.

Олардың ішінде, ең алдымен, тұтастай алғанда нормативтік жүйені, білім беру және тәрбие институттарын және т.б. атап өткен жөн, бірақ соның арқасында қоғамдағы өз қызметіндегі мәдениет әлеуметтік реттеу формаларымен анықталады.

Мәдениет тұжырымдамасының мазмұнының кеңдігіне қарамастан, оның шекаралары бар. Біріншіден, мәдени табиғи емес, табиғи емес және адамдарға тәуелсіз өмір сүреді (табиғи заттар мен күштерді олардың қажеттіліктері мен мүдделеріне сәйкес пайдаланады), бірақ адамдар жасанды түрде жасаған немесе игерген. Екіншіден, қоғам мен мәдениеттің барлық тығыз, органикалық байланысы үшін олар белгілі бір қатынаста және ажыратуда қажет және орынды, бұл әлеуметтік, ең алдымен, адамдардың топтық өмірі мен қызметіндегі әлеуметтік қатынастардың нысаны мен құрылымын, ал мәдени - осы қатынастардың құндылық-семантикалық мазмұнын, олардың формалары мен құрылымдарын білдіреді. Мұндай делимитация әлеуметтанудағы мәдениетті объективті қарастырудың өзіндік ерекшелігін ғылыми анықтауға негізделген. Үшіншіден, мәдени әрқашан жеке емес, әлеуметтік, ол адамдардың әлеуметтік өзара әрекеттесуімен байланысты. Социологиялық талдаудың

орталығында әлеуметтендірілген жеке тұлға, яғни белгілі бір мәдениетке жататын жеке тұлға және жеке тұлға емес екендігі кездейсоқ емес.

Жоғарыда айтылғандарға сүйене отырып, мәдениет құбылысын түсіну, бір жағынан, адамның әлеуметтік болмыс ретіндегі эволюция деңгейімен, екінші жағынан, мәдениеттің белгілі бір қоғамның даму процесіне оң немесе теріс әсерін түсінумен тығыз байланысты. Мәдениет әлеуметтік даму қауіпсіздігінің маңызды факторына айналатын төрт негізгі шартты бөліп көрсету керек.

Біріншіден, мәдениет қоғамдық өмірдің барлық салаларын, соның ішінде адамның шығармашылық энергиясын және оның санасын (ғылыми, көркемдік, діни және т.б.) көрсетудің әртүрлі формаларын қамтитын әмбебаптылық принципіне тән.

Екіншіден, мәдениет арқылы қоғамдық пікірдің тікелей қалыптасуы жүреді және сана мен мінез-құлықтың белгілі бір стереотиптерінің тұрақтылығы қамтамасыз етіледі.

Үшіншіден, мәдениеттің арқасында қоғам әлеуметтік-саяси немесе материалдық-экономикалық салалар бере алмайтын тарихи сабақтастықтың белгілі бір деңгейіне ие.

Ең бастысы, мәдениет қазіргі жағдайда әртүрлі ұлт ықпалына қарсы тұрудың дәстүрлі негізгі негізі ретінде емес, жаңа гуманитарлық идеология мен Қазақстанның ұлттық қауіпсіздігінің қалыптасуына ықпал етеді (ұлттық интеграция мен сәйкестендірудің маңызды құралы болып табылады).

Әлемдік мәдениет - бұл әлемнің қазіргі заманғы мәдениетін қалыптастыру үшін іргелі негіз болып табылатын біздің планетамызды мекендейтін әртүрлі халықтардың барлық ұлттық мәдениеттерінің үздік жетістіктерінің синтезі.

Ұлттық мәдениет өз кезегінде әртүрлі топтардың мәдениеттерінің, тиісті қоғам топтарының әлеуметтік топтарының синтезі болып табылады. Ұлттық мәдениеттің өзіндік ерекшелігі, оның белгілі бірегейлігі мен өзіндік ерекшелігі рухани (тіл, әдебиет, музыка, кескіндеме, дін), сондай-ақ қауіпсіз өмір сүру қатынастарын дамытуға бағытталған әлеуметтік және материалдық (экономикалық құрылымның ерекшеліктері) салаларда көрінеді.

Мәдениеттің нақты шығармашылық тасымалдаушылары оның әртүрлі субъектілері бола алады:

1. Тұлға мәдени қасиеттердің тасымалдаушысы, шығармашылық қызметтің субъектісі ретінде;

2. Әлеуметтік - мәдени қауымдастық мәдениеттің өзін-өзі дамыту субъектілері ретінде бірыңғай құндылықтар жүйесімен біріктірілген жеке тұлғалардың жиынтығы ретінде;

3. Өңірлер әлеуметтік - мәдени күштердің, топтардың, қозғалыстардың жиынтығы ретінде, тарихи-мәдени және этномәдени бірегейлікті, ландшафтық ерекшеліктерді, дәстүрлерді, дәстүрлерді, тарих пен мәдениет ескерткіштерін және т. б. қоса алғанда, мәдени әлеуметтің тасымалдаушысы ретінде.;

4. Қоғам (ұлт, халық) рухани тұтастық пен тарихи-мәдени өзіндік ерекшелікті жеткізуші ретінде;

5. Адамзат ұлттық мәдениеттердің жиынтығы ретінде.

Осылайша, егер мәдениеттің реакциялық және прогрессивті тенденциялары туралы айту мүмкін болса, екінші жағынан, бұрынғы мәдениетті, дәстүрді толығымен тастап, «нөлден» мәдениеттің құрылуын елестету мүмкін емес. Мәдениеттегі дәстүрлер мен мәдени мұраға деген көзқарас мәселесі тек мәдениетті сақтауға ғана емес, сонымен бірге мәдениетті дамытуға, яғни мәдени шығармашылыққа да қатысты. Мәдениетті тарату қажеттілігі дәлелдеуді қажет етпейтін сияқты. Мәдениеттің шығармашылығы инновацияның қайнар көзі бола отырып, мәдениетті дамытудың даулы процесіне қатысады, онда кейде осы тарихи дәуірдің қарама-қарсы және қарама-қарсы тенденцияларының кең спектрі көрінеді.

Библиографиялық тізім

1. Капто А. С. Әлем мәдениетінің қалыптасуы мен генезисі // Еуразия қауіпсіздігі. №1, 2000.
2. Валлерштейн И. Әлемдік жүйелерді талдау және қазіргі әлемдегі жағдай. СПб., 2001, С.182, 212-213.
3. Жидков В. С., Соколов К. Б. Ресейдің мәдени саясаты. М., 2001, Б. 71-72.

4. Иванов Д. В. Виртуализация императиві. СПб., 2002, с. 22; 45-47.
5. Флиер А. Я. Мәдениеттанушыларға арналған Мәдениеттану. М., 2002, Б. 435.

Ордабаева З.К., қазақ тілі мен әдебиеті оқытушысы
Нұр-Сұлтан қаласы «Басқару» ЖШС колледжі,
Қадырхан А.Б., Нұр-Сұлтан қаласы «Басқару» ЖШС колледжінің студенті

ЛАТЫН ӘЛІПБИІНЕ КӨШУ – ҰЛТ ҮШІН ЖАСАЛҒАН МАҢЫЗДЫ ҚАДАМДАРДЫҢ БІРІ

Мақсаты: Латын әліпбиіне көшудің маңыздылығы туралы терең мағлұмат беру, қоғамдық пікір қалыптастыру. Қоғамда өздерін көрсете және өз еліне пайдалы бола алатын, жаңа Қазақстандық Патриотизмнің құндылықтары мен мұраттары жүйесін иеленетін патриот ұрпақ тәрбиелеу.

Соңғы жылдары көп талқыға түсіп жүрген мәселенің бірі-қазақ әліпбиінің латын әліпбиіне кезең-кезеңен көшуі. Бұл тұрғыда пікірлер екіге бөлінді. Бірақ, мен бұл ұсынысты толықтай қолдаймын. Себебі, латын қаріпі-заман талабы. Осы орайда мен латын әріптерінің бірнеше игіліктерін қарастырдым:

- 1.Заманауи талаптарға сай халықаралық сауда-саттықты дамыту. Яғни, әлемдік деңгейдегі тұтынушыларға түсінікті болу үшін, өнімдердің атауын латын қаріптерімен жазып, әлемдік бренд қалыптастыру. Халықаралық сауда аренасына шығу;
- 2.Осының есебінен басқа тілдерді үйрену аса қиындық туғызбайды. Сонымен қатар, шет ел азаматтарының қазақ тілін үйренуі де жеңілдейді.Қазақ тілінің қолданыс аясы кеңейеді;
- 3.Қазіргі таңда әлемнің әр түкпірінде 5 миллионға жуық қазақ қандастарымыз тұрады. Олардың 80%-ы латын әліпбиін қолданады. Яғни, қандастарымызбен жақындасудың бір жолы;
- 4.1929-1940 жылдары халқымыз латын әліпбиінде жазды.Сол замандағы ұлы тұлғаларымыздың шығармаларымен қолжазбаларын қиындықсыз оқи алу;
- 5.Қазақ тілін оқытқан кезде, басы артық таңбаларға қатысты емле, ережелердің қысқартатыны белгілі. Яғни, ол мектептерден бастап барлық оқу орындарында оқыту үрдісін жеңілдетеді.Уақыт та, қаржы да үнемделеді;
- 6.Әліпбиді өзгерту төл сөздерімізді жазуда және айтуда кеткен олқылықтарды жөнге келтіруге көмектеседі;
7. Латын қаріпі-жаңа технологиямен, компьютермен байланыстырылады. Әлеуметтік желілердің, ақпараттардың, технологиялардың дамуына тигізер пайдасы мол. Цифрлы Қазақстанның-ең факторы;
- 8.Түп тамырымыз түркітілдес халықтармен тығыз қарым-қатынас жасауға, олармен етене жақын араласуға мүмкіндігіміз артады;
- 9.Медицина саласындағы ең маңызды, пайдалы ғылыми еңбектермен тәжірибелердің латын қаріпімен жүзеге асатыны белгілі. Сондықтан, Қазақстанның медицина саласы айтарлықтар жоғары дәрежеге көтеріледі.

Қазақ жазуының даму тарихына көз жүгіртсек,халқымыз түрлі өзгерістерді басынан өткерген. Мысалы:

- VI-VII ғасырларда Охон-Енисей жазуын қолданған;
- X-XX ғасырларда араб жазуын қолданған;
- 1929-1940 жылдар аралығында «Біріңғай түркі» әліпбиін қолданған;
- 1940 жылдан бастап қазіргі кезге дейін кирил жазуы қолданыста. Қазақ әліпбиі қанша рет ауысса да, қазақ тілі өз құндылықтарын жоғалтпай, шешендік сөздерге бай, тегеурінді тіл болып бізге жетті.Сондықтан мен латын әліпбиін тілімізді жояды деп емес, керісінше, жаңғыртады деп ойлаймын.

Негізі, қазақ әліпбиінің латынға ауысуы бұрыннан қарастырылып келеді. Мысалы, Орынборда «Білімділер» съезінде Міржақып Дулатұлы: «Күндердің бір күнінде латын әліпбиін

қолданатын боламыз...» - деп сөлеген. Яғни, латын әліпбиіне көшу-бабалар арманы болған. Тәуелсіздік алғаннан кейінгі жылдары елбасы бұл тақырыпқа қайта оралады. Бірақ сараптама нәтижелері қазақ қоғамының мұндай күрт өзгерістерге дайын еместігін көрсетеді.

Ал араға жылдар салып, тұңғыш президентіміз - Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаев 2012 жылы «Қазақстан-2050» стратегиясы аясында, 2025 жыл-латын әліпбиіне көшудің нақты датасы деп көрсетті. Сонымен қатар елбасы жаңа әліпбиді оқытатын кадрлар даярлауды тапсырды. Бұл тапсырма қазірдің өзінде орындалып жатыр. Бұған дәлел ретінде, Нұр-Сұлтан қаласындағы Қазақстан Республикасының Ұлттық академиялық кітапханасының латын әліпбиін үйрету бөлімін айтуға болады. Мен әліпбиді үйрену мақсатында осы кітапханаға бардым. Ондағы мамандардың айтуы бойынша латын әліпбиін үйрену үшін он екі сабақ қарастырылған. Бұл ХХ ғасырдың бас кезінде де көтерілген болатын. Енді, міне, араға қанша жыл салғанда қайтадан қауышып отырмыз. Сондықтан бұл латын әліпбиінен қорқудың қажеті жоқ. қайта оны үйренуге бар күш-жігерімізді салуымыз керек.

Түйіні:

«Латын алфавитіне көшу — заман талабы» - деп ойлаймын. Себебі әр ұлттың өзіндік бірізділігі, ерекшелігі ең бастысы оның тілімен белгіленеді. Сондықтан тілдің дамуы, өркендеуі қандай болса да этнос үшін өте маңызды.

Қазақ тілінің латын әліпбиіне көшуі тіліміздің әрі қарай жаңғыруына жақсы ықпал етері сөзсіз. Себебі латын әліпбиіне көшу арқылы біз психологиямызды, ми қабыршығы астындағы санамызды орыс тіліне деген тәуелділіктен босатамыз деп ойлаймын. Сондықтан мемлекеттік тілдің латын әрпіне көшуі – заман талабы.

Бүгінгі таңда елімізде латын әліпбиіне көшу әлі де екі жақты тартыс пен талас тудырып отырған мәселе болып табылады. Латын әліпбиіне көшуді жақтаушылар бұл мемлекеттік тілдің өзінің күшіне енуіне оң әсерін тигізеді десе, латынға қарсылық білдірушілер халық арасында сауатсыздық белең алады деп шошуда. Бірақ, біз латын әліпбиін игеруге міндеттіміз. Мен қазақстандықтарды латын әліпбиіне көшуге толықтай дайын екенін айтқым келеді. Себебі, латын қаріпі-Қазақстанның өткені мен болашағы!

Қолданылған дереккөздер:

1. Интернет сайттар және әдебиеттер.
2. «Болашақтың іргесін бірге қалаймыз» Н.Ә.Назарбаевтың Қазақстан халқына Жолдауы, 2018 жыл.
3. Қазақстан Республикасы білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы.

Негметжанова Н.З., преподаватель

ГКП на ПХВ «Высший колледж транспорта и коммуникаций», г. Нур-Султан
nurgul1123@mail.ru

РЕЧЕВАЯ КУЛЬТУРА СОВРЕМЕННОЙ МОЛОДЕЖИ

Аннотация

В данной статье рассматривается речевая культура современной молодежи - тема, которая не может оставить равнодушным ни одного современного человека. Очевидно, что

язык существенно изменяется прямо на глазах нашего поколения. Радоваться этому или огорчаться? Борьба с изменениями или принимать их?

Ключевые слова: речевая языковая культура, проблема общения, ценностные ориентации, наличие грамотной речи, умение эффективно общаться, знание приемов речевого воздействия.

«Культура через язык и язык через культуру».
(Е. И. Пассов)

Проблема культуры, культуры речи молодого поколения в настоящее время стала одной из актуальных тем. Безусловно, век индустриализации, модернизации, урбанизации и научных инноваций способствует интеллектуальному и культурному росту молодых людей.

Именно сегодня вопрос о культуре речи должен стать осознанной необходимостью для миллиона молодых людей, стремящихся достичь успеха в жизни с помощью профессиональных знаний и навыков.

В настоящее время сложились условия, когда востребованность специалиста на рынке труда, его конкурентоспособность в значительной степени зависят от его культуры, наличия грамотной речи, умения эффективно общаться, от знания приемов речевого воздействия, убеждения.

Каждому человеку, особенно молодому, только начинающему свой профессиональный путь, хочется быть успешным, состоятельным духовно и материально, решать многие жизненные задачи и реализовывать поставленные цели. Однако мало кто задумывается над тем, что все это напрямую связано с культурой его речи.

В настоящее время известна поговорка «Слово – визитная карточка человека». Ведь по речи человека, по тому, как он говорит, можно сказать о многом: об уровне его образования, интеллигентности, о социальной успешности, об эмоциональном состоянии и т.д.

Развитие рыночных отношений, влияние лексики всевозможных субкультур, заимствование иностранных слов - все это обусловило состав речевой культуры современной молодежи.

Судьба языковой культуры - тема, которая не может оставить равнодушным ни одного современного человека. Ведь язык - это особая система звуковых знаков, служащая человеку для мышления и для передачи разнообразной информации и существующая только в человеческом обществе.

Проблема личности всегда находится в центре исследований культуры. Культура и личность взаимосвязаны друг с другом. Культура формирует тип личности, а личность воссоздает, изменяет, открывает новое в культуре. [2]

В основе слова «образование» находится понятие «образ». Образ какого человека мы призваны сформировать?

Современный педагог призван помочь обучающемуся услышать себя, понять себя, «явить» себя. В аудитории необходимо «живое», субъектное общение, воспитание добрых чувств-мыслей. Риторы-ученики, студенты с помощью ратора-педагога могут осознать, что каждый из них - личность, вместившая в себя культуру своего народа и одновременно являющаяся ее частью. Все это рождает чувство собственного достоинства, чувство ответственности за все, что «Я» делаю, за все, что совершается в мире. [3]

Данные социологических исследований показывают, что более 80% молодых людей, учащихся колледжей и общеобразовательных школ, студентов вузов страны не обладают качествами культурного человека, не знают элементарных правил этикета, культуры общения и другие важные аспекты культуры человека. [1]

По дисциплине «Русский язык» в 11 классе в учебной программе изучаются следующие темы: «Диалог культур», «Молодежная культура в обществе», «Проблемы поколения Z» и т.д. Что мне особенно понравилось во время изучения данных тем. Это то, что студенты активно обсуждали проблему культуры поведения своих же сверстников, были неравнодушны к фактам проявления бескультурья по отношению к старшему

поколению, к пожилым людям, инвалидам, высказывали мнения об отсутствии культуры у молодых людей в общественном транспорте, на отдыхе, в общественных местах, приводили примеры из личной жизни.

В ходе занятия выяснялось, что молодые люди готовы усвоить лучшие традиции культуры, лучшие образцы культурного поведения в обществе, они способны сохранить ценности культуры прошлых поколений. И теперь наша задача - помогать им в этом, нужно поддерживать их стремление усвоить правила культуры, этики, знакомить с идеальными образцами поведения в обществе.

Необходимо научить говорить, а значит, думать, мыслить и чувствовать с помощью языка, речи. Без хорошей речи хорошей жизни не построишь. Необходимо научить диалогу, умению общаться в различных ситуациях общения, на разных условиях: в быту, в семье, в официальной обстановке - на работе, на деловой встрече, в школе, с друзьями, партнерами.

В основе современных «культуросообразных» образовательных концепций и культурологических подходов к преподаванию лежит осознание неразрывности связей в триаде **язык – культура - общество**, новый взгляд на роль социума в становлении языковой и культурной личности. [3]

Особое место в этом процессе отведено овладению речевой культурой. Язык играет важнейшую роль в формировании сознания растущего человека, в его вживании в культуру. Усваивая язык, человек не только познает мир, но и учится жить в нем, приобретает ценностные ориентиры, глубже проникает в национальную и общемировую культуру. В результате осознает свое место в современном обществе, приобретает навыки общения в разных ситуациях, т. е. социализируется.

Однако одной из самых больших проблем в молодёжной среде является безграмотность. И с каждым годом число безграмотно пишущей молодёжи растёт с ужасающей прогрессией. СМС-сообщения, которыми обменивается сегодня молодёжь, вообще отвергают все орфографические правила языка: исключаются знаки препинания, заглавные буквы, активно используются сокращения слов. Автоматически все это переносится и в тетради.

Прислушайтесь на миг к речи окружающих нас людей, к своей собственной речи. Я думаю, каждый из нас услышит это: «хай», «бай», «Пипец!», «Крутяк!», «Воще прет!», «Тусняк!», «Вау!». Когда слышишь такое, начинаешь невольно задумываться, что стало с нашим языком?! Кто превратил язык наших предков в подобие языка? Почему мы стали говорить на «птичьем» языке? [2]

Возникает закономерный вопрос: почему сегодня молодёжь, имея такой богатый язык, предпочитает новую форму общения, пренебрегая нормами современного русского языка, употребляя сленг и ненормативную лексику.

Актуальная для наших дней проблема – низкий уровень общей речевой культуры, бедность словаря, неумение выразить мысль. Речевая культура современной молодежи - это пластичная речевая среда, которая быстро реагирует на появление нового в обществе, и эти изменения находят свое выражение в структуре общения. [2]

Анализируя всю сложность речевой культуры молодого поколения, необходимо учесть то, что этот процесс непосредственно связан с демократизацией, неологизацией, экспрессизацией, жаргонизацией, американизацией, интернационализацией общества, в котором мы находимся. Особенно интересен анализ речевых новаций молодежи. Вместо *хакеры* говорят *яблоко*, но это означает вовсе не фрукт, а фирму, выпускающую компьютерную технику «Apple». *Ламер* - это человек, не умеющий обращаться с компьютером или не знающий правил поведения в сети. [3]

Молодежный жаргон - это особая форма языка. Во многих обществах издавна существуют школьные и студенческие жаргоны. Это связано с тем, что школьники и студенты образуют достаточно обособленные группы. Кроме того, некоторые психологические свойства людей молодого возраста - тяга к необычному, новому, стремление противопоставить себя взрослым - проявляются и в языке, в речевом поведении подростков, молодежи. [3]

В настоящее время молодежный сленг представляет собой интереснейший лингвистический феномен. Это в большинстве случаев английские заимствования или фонетические ассоциации, случаи перевода встречаются реже. Мощным источником новых слов послужило повальное увлечение молодежи компьютерными играми.

Невнимательное, небрежное отношение к нормам произношения, ударения, употребления слов, использование в речи жаргонизмов, вульгаризмов, неоправданных заимствований загрязняют речь, разрушают литературный язык, а это ведет в конечном итоге, как утверждают лингвисты, к гибели нации. [3]

Чтобы избежать проблем речевой культуры молодежи предлагаю:

- внимательно следить за речью, так или иначе готовиться к выступлению, чтобы не допускать употребление ненужных слов;
- стараться общаться с людьми, речь которых относительно безупречна и чиста;
- и как можно больше читать, т.к. ничто не развивает лучше речь, чем чтение качественной литературы;
- внимательное изучение нужных разделов в грамматических справочниках, использование словарей;
- активно обращать внимание на речь студентов не только на занятиях, но и вне учебных аудиторий, тактично делать им замечания;
- разъяснить руководителям СМИ об ответственности за качественную редакторскую работу над стилем публикуемых текстов;
- пропагандировать классическую литературу;
- пропагандировать бережное отношение к родному языку.

Помните! Успешное продвижение молодого специалиста в различных сферах не может быть реализовано без опоры на язык. Речевой портрет - важная характеристика не только индивидуальных, но и профессиональных качеств личности. Недостаточная речевая культура как письменная, так и устная снижает рейтинг любого будущего профессионала, чья деятельность будет связана с речевым общением.

Ларошфуко говорил, что «можно дать другому разумный совет, но нельзя научить его разумному поведению».

Библиографический список:

1. Леонтьев А.Н. К теории развития личности. – М., 1982 г.
2. Соколов Э.В. Культура и личность. Э.В. Соколов - Л., 1972г.
3. Скворцов Л. И. «Об оценках языка молодежи» М., 2010г

Кубашева А.Т., әлеуметтік педагог
Ақжайық аграрлық техникалық колледжінің

ТӘРБИЕ ЖӘНЕ ЖЕКЕ ТҮЛҒАНЫ ӘЛЕУМЕТТЕНДІРУ ОРТАСЫ.

«Тәрбиелі ұрпақ – отбасы жемісі, мемлекет болашағы. Саналы азамат етіп өсіру, Отанның патриоты етіп тәрбиелеу барлығымыздың міндетіміз»
Елбасы Жолдауынан

Бүгінгі білім берудің мақсаты-дүниетанымы кең, интеллектісі дамыған, білім деңгейі жоғары индивид қана емес, сонымен қатар, көп жағдайда қоғамның болашағы зияткерлік, саяси, мәдени деңгейінің дамуымен байланысты рухани тұлғаны қалыптастыру.
Білім беру - оқыту мен тәрбиенің тығыз байланысы.

Ұлы данышпан Әл-Фарабидің «Адамға ең бірінші білім емес, тәрбие берілуі керек, онсыз берілген білім — адамзаттың қас жауы. Ол келешекте оның барлық өміріне апат әкеледі» деген сөзі көрегендік.

Тұлғаны қалыптастыру-өзін-өзі ұйымдастыру, отбасы және қоғамдық тәрбиелеу мен ағартудың ұзақ, табанды және мақсатты процесінің нәтижесі.

Тәрбиенің басты міндеті-оқушыларға азаматтық жауапкершілігімен құқықтық өзіндік санасын, руханилығы мен мәдениетін, ынталылығын, толеранттылығын, қоғамда табысты әлеуметтену қабілеттілігін қалыптастыру.

Тұлғаның әлеуметтенуі деп оның қоғамға енуін айтамыз.

Тұлғаның өзін-өзі билеуін, өзін-өзі жүзеге асыру, отбасы және білім беру мекемелері педагогикалық ұжымдарының өзара іс-әрекеті үшін жағдайларды қамтамасыз ету мақсатында тәрбиенің нақты мақсаттары мен міндеттерін анықтау, тәрбие кеңістігін модельдеу –рухани тұлға қалыптастырудың негізі болады.

Әлеуметтік-педагогикалық факторлар – оқу орындарының типтері, педагогикалық ұйымдар, оқу-тәрбие сипатындағы жастардың қоғамдық ұйымдары, оқушыларға деген міндеттемелер. Психо-педагогикалық факторлар- оқушылармен оқытушылар арасындағы қарым-қатынас, тәрбиелеу және өзін-өзі тәрбиелеу үрдісі, танымдық және еңбек іс-әрекетін жатқызған. Сондықтан, мектептік оқыту мен тәрбие үрдісі жас ұрпақты әлеуметтендірудің жетекші, әрі айқындаушы негізі болып табылады. Әлеуметтік орта мен мектептің ықпал жасауы, оқушының әлеуметтенуі нәтижесінде дүниеге көзқарасы, құлықтық, эстетикалық және осы сияқты қасиеттері дамып қалыптасады. Бұдан мектептің тәлім-тәрбиелік үрдісінің мазмұны мен қоршаған өмір шындығының болмысына сезімдік, танымдық дәрежеде бейімделуі арасындағы мақсатты бірліктің қажеттігін, жас ұрпақты қоғамдық талаптарға сай әлеуметтендірудегі маңыздылығын көруге болады.Жалпы, тәлім-тәрбиеге байланысты іс-шаралар мазмұны: жеке тұлғаның балалық шағынан бастап, мектептік оқу-тәрбие үрдісі арқылы сезімдік, танымдық, ойлау, талғам қабілеттерін қалыптастыру, дүниетанымдық өрісін кеңейтуге, олардың әлеуметтік ағымдармен, қоғамдық талаптармен тығыз байланыста өмір сүруін қамтамасыз ететін білім, ғылым негіздерін, жалпыадамзаттық, ұлттық мәдени, моральдық-этикалық құндылықтарды игерту, сол арқылы қоғам өміріне белсенді араласуға бағыттап, әлеуметтендіруді қамтуы тиіс.

Негізі әлеуметтік институт - отбасының өзінің тәрбиелік қызметін орындауы жеткілікті емес. Көбінде ата-аналар мен балалар арасындағы қарапайым рухани жылулық жетіспейді. Қазіргі уақытта отбасы барлық тәрбие процессін оқу орнына жүктеп қойды.

Отбасылық әлеуметтену – бұл тұлғаның іс-әрекетін отбасында қабылданған дәстүрге сәйкес мінез-құлық үлгілерінің, талаптардың негізінде белгілі бір стандартқа сай дамыту. Тұлғаның қалыптасуында балалар мен ата-аналар қарым-қатынасының тәжірибесі ерекше рөл атқарады. Отбасы - баланың ең жақын әлеуметтендіру ортасы қатарында өмірдің мақсаты, оның құндылықтарын біліп, өзін қалай ұстау керектігі туралы алғашқы мәліметтерді береді және онда басқалармен қарым - қатынас орнатуына іс жүзінде дағдыланады. Сөйтіп, өзінің «кім» және «қандай» екенін практикада сынап байқап көреді. Отбасында әр түрлі жағдаяттар мен төтенше ахуалдарда өзін ұстаудың нормаларын, мінез - құлқын реттеудің өлшемдерін меңгереді. Ата - ананың үгіт - насихаты, түсіндіруі, олардың үлгі - өнегесі, үйдегі ахуал, отбасының психологиялық тынысы арқылы балалардың әдеті, мінез - құлқы, жақсы - жаманды бағалау критерийлері қалыптасуымен қатар қандай қылықтары үшін сөгіс алып, не үшін жазаланатынын, әділдік пен адалдық туралы ұғынып түсінеді. Перзент үшін дүниеде ең жетілген, білімді де мәртебелі адам - оның ата - анасы. Ал, ең әдемі де жарық үй - оның туылған үйі. Сондықтан да оқушының дамуына ата - ананың орны ерекше.Отбасы тұлғаның әлеуметтенуін қамтамасыз етеді, оның тәндік, моральдық және еңбектік тәрбиесіне болған мүмкіндіктерді мейлінше шоғырландырып, іске қосады. Қоғамның азамат мүшесі отбасынан бастау алады, қоғам келбеті отбасынан көрінеді. Отбасының аса маңызды әлеуметтік қызметтері - азамат тәрбиелеу, патриот қалыптастыру, болашақ жанұя игерген кемелдендіру және мемлекет заңдарын мойындап, құқықтарын сауатты пайдалана білетін қоғам мүшесін жетілдіру.

Отбасында баламен қарым - қатынас жасау үшін ата - аналарға мына түрдегі кеңестерді ескерген артық болмайды.

- баланы бар қалпында сүйіп, оны бала екеніне қарамастан құрметтеу қажет;

- баламен қарым - қатынас барысында оның санасына әсер ететін құрғақ сөз емес, керісінше сол сөздің қалай айтылғаны мен шын көңілден шыққанын ескерген жөн;

- баланың не айтқысы келетінін ата - ана түсініп алып, жауап қайтарғаны жөн, ал асығыстық жасаған жағдайда қорытынды жасаудан сақтанған дұрыс;

- бала жасаған келеңсіз іс - әрекеті үшін ата - ана жаза қолдана білгені жөн, ол баланың жауапкершілікті болып өсуіне ықпал етеді. Бірақ еш уақытта баланың намысына тиіп, қорламаңыз, себебі бала жаман емес, оның қылығы жаман.

-бала жөнінде басқалар (мұғалімдер, көршілер) тарапынан айтылған сын пікірлерден қорытынды жасаудан бұрын оның өзімен әңгімелесіп, жасаған іс - әрекетінің себебін анықтап болған соң шешім қабылдаған жөн, жұрт алдында балам үшін беделімді жоғалтамын деп қорқудың қажеті жоқ, керісінше, өз балаңның сенімінен айырылмағаның дұрыс;

- балаға үйрететінін алдымен өзің үйреніп, біліп алғаның жөн;

- күнделікті балаға қанша рет «жоқ» деп, бетін қайтаратыныңызға мән беріңіз, шыққан қорытындыдан шешім жасаңыз. Отбасында бала ата - анасына түгелдей тәуелді екенін ұмытпаңыз;

- бала жастығына қарамастан, ата - ана тарапынан қадағалағанды жек көреді, өз өміріне тек шын ықыласпен араласқанды ғана ұнатады.

Бала табиғатынан ата - анасын сүйеді;

-ата - ана баланы қиындықтардың құрсауында жалғыз қалдырмауға тырысқаны жөн.

Баламен сөйлесуге тіпті арнайы уақыт бөлудің қажеті жоқ. Әке мен шеше ұл-қыздармен үй шаруасында жүріп-ақ әңгімелесіп, ой бөлісуге неге болмасқа. Жанұядағы жанжал, үлкендердің аузына келген сөздерді айтуы, баланың көзінше басқа біреуді сөгуі, біреудің сыртынан өсек айтуы балаға теріс әсер етеді.

Бала алдында әке-шеше үй ішінің үлкендердің әдептілік танытқаны жөн. Мысалы, арақ пен темекінің толып жатқан зиянын біле тұра, балалардың көзінше арақ ішіп, үсті-үстіне темекі тартқандар бар. «Көрінген таудың алыстығы жоқ» дейді, ертең-ақ ұл өсіп ер жетеді, қыз өсіп бой жетеіп, осыны әдет қылып алады.

Сондықтан, мына бала қандай еді, қалай өзгеріп кетті? Мынадай жаман әдеттерді қайдан үйреніп ала қойды?

Неге озбырлық жасуға бейім болып алды? - деген сияқты сауалдар алдыңнан кесе-көлденең дейді. Балаға жүрек жылуы қашан да қажет және ол ешқашан артық болмайды. Ата-анасынан көрмеген сүйіспеншілікті мұғалімнен көрген бала менің ата-анам да осындай болса, деп армандауы мүмкін.

Алтын бесік - отбасыболса, алтын ұя - мектеп. Иә, олардың алтынға балануынеліктен? Екеуі де қасиетті, әрі қастерлі. Өйткені, отбасы Адамды дүниеге әкеліп, қалыптастырып, дамытып, жетілдіріп жатса, мектеп ақылы мен білімі адамзаттық құндылықтармен толысқан, жан-жақты жетілген, өзбетімен өмір сүруге бейім, қоршаған ортамен тікелей байланысқа шыға алатын, толыққанды Адам етіп тәрбиелеп шығарады. Осы екі ортаның да мақсаты - ортақ, міндет - біреу.

Қорыта айтқанда баланы ұлтын сүйюге тәрбиелеу, қазақи мінез – құлық қалыптастыру, салт – дәстүрді үйрету, шыққан тегін білу, еңбек етуге тәрбиелеу, денсаулығының дұрыс болуын отбасы қадағалау жасаса, сонда ғана өсе келе оқу орны тұлғаны қалыптастыруда біліммен қатар саналы тәрбие жалғасын табары сөз

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Бортко Т.Г. «Проблемы социализации учащихся общеобразовательных школ Казахстана». А., 2005.
2. Тұрсынбаева Қ. Тұлғаны әлеуметтендіру мәселесіне ғылыми көзқарас // Қазақстан мектебі, 2008, №2
3. Нұсқабаев О. Мектеп – жасұрпақты әлеуметтендіру институты. А., 1997

Абдиканиева Б.Е., директордың оқу-тәрбие ісі жөніндегі орынбасары
Қызылорда медициналық жоғары колледжі, Қызылорда қ.
Abdikanieva B. E., deputy director for educational work
Kyzylorda higher medical college, Kyzylorda
Egizbaevna64@mail.ru

ЕРІКТІ ЖАСТАР – ЕЛ ДЕНСАУЛЫҒЫНА ҚЫЗМЕТ ЕТЕДІ

Еріктілік – жастардың өз белсенділігін көрсетіп қана қоймай, адамдарға көмек беріп, тәжірибе жинауға, өмірлік маңызды дағдыларды дамытып, әлемді жаңа қырынан көруге мүмкіндік беретін бірден-бір сала. Сондықтан, уақытты еріктілікке жұмсау – тұлғалық дамуға құйылған инвестициялар болып табылады.

Бұл мақалада колледждегі еріктілер жасағының жасап жатырған жұмыстары туралы, еріктіліктің жастар тәрбиесіне оң ықпалы жайлы мәліметтер келтірілген.

VOLUNTEER YOUTH - SERVES THE HEALTH OF THE COUNTRY

Volunteering is the only area where young people not only show their activity, but also help people, gain experience, develop vital skills and see the world from a new angle. Therefore, spending time on volunteering is an investment in personal development.

This article provides information about the work done by the college volunteer team, the positive impact of volunteering on the education of young people.

Бүгінгі күні жастар саясатын жүзеге асырудың мемлекеттік ұстанымын айқындайтын маңызды құжаттар «Қазақстан Республикасының мемлекеттік жастар саясаты туралы» ҚР Заңы және «Қазақстан 2020: болашаққа жол» Қазақстан Республикасы мемлекеттік жастар саясатының 2020 жылға дейінгі тұжырымдамасына негізделеді. Бұл нормативтік құжаттар мемлекет дамуының қазіргі кезеңінде мемлекеттік жастар саясатын қалыптастырудың және жүзеге асырудың құқықтық негіздерін айқын белгілейді.

Елімізде жастарды жалпы қоғамдық үдерістерге тарту әрі олардың белсенділігін ынталандыру мақсатындағы шаралары жүзеге асырылып, жастардың өзін-өзі қабілеттерін іске асыруы үшін мемлекеттік деңгейде жағдай жасалуда. Соның бір айғағы 2020 жылдың «Еріктілер жылы» болып жариялануы.

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев «Сындарлы қоғамдық диалог – Қазақстанның тұрақтылығы мен өркендеуінің негізі» атты 2019 жылғы Қазақстан халқына арнаған Жолдауында: «Еріктілер қызметіне азаматтардың, әсіресе жастардың, студенттер мен оқушылардың қатысу аясын кеңейту, олардың бойында белсенді өмірлік ұстанымдарға қатысты дағды қалыптастыру – маңызды міндет. Бұл азаматтық қоғамды нығайту жөніндегі жұмысымыздың маңызды құрамдас бөлігі»-деп атап көрсеткен болатын.

Ерікті дегеніміз бұл – өз елінің әл-аухатының жақсаруына бейжай қарамайтын әрбір жастың, әрбір азаматтың өзінің шынайы қалауымен өз ортасына, айналасындағыларға, жалпы қоғамға аз да болса қоса алатын үлесі. Ерікті болу әсіресе жастарды қоғамға бейімдеп, олардың өн бойында өзіндік азаматтық позицияны қалыптастырып, патриоттық сезімді жандандыратын маңызды бағыттардың бірі.

Қоғамның бастаушы күші болып саналатын жастардың ерік-жігерін өз заманында қайраткер ақын Мағжан Жұмабаев:

Арыстандай айбатты,

Жолбарыстай қайратты

Мен жастарға сенемін! – деген тамаша сөздерімен жеткізсе керек.

Қызылорда медициналық жоғары колледжі студенттері Сыр өңіріндегі жастар саясатының дамуына ерекше үлес қосып келе жатқан 90 жылдам астам тарихы бар республика аумағындағы орта буын медицина мамандарын даярлайтын іргелі оқу орны.

(Қызылорда облыстық Жастар ресурстық орталығының ұйымдастыруымен өткізілген «Волонтер жылының» ашылу салтанынан)

«2020жыл – Волонтер жылы» болып жариялануына орай Қызылорда облыстық Жастар ресурстық орталығының бастамасымен колледж студенттерінен еріктілер жасағы құрылып, белсенді жастардың шоғыры қалалық көлемінде ғана емес, аудан елді-аймақтарында ізгілікті істердің қатарынан көріне білді.

Облыстық жастар ресурстық орталығының ұйымдастыруымен облысымызда мемлекеттік қызметтерді цифрлық нысанда пайдалану дағдылары бойынша 20-дан астам ерікті оқытылып, өзіне өзі қызмет ету секторларында мемлекеттік қызмет алушыларға көмек көрсете білді. Олардың қатарында колледждің «Емдеу ісі» бөлімінің 4-курс студенті Шарапов Жалғас – «Еріктілер» жасағының жетекшісі болып табылады.

(колледждің «Еріктілер» жетекшісі Шарапов Жалғас – сол жақта бірінші)

Еріктілер құрамында болуды көздеген колледж студенттері жыл басынан әртүрлі қоғамдық шараларға белсене қатысып келеді. Пандемия жағдайына қарамастан мұқтаж жандарға дер кезінде қол көмегін беріп, еріктілер жасағының жұмыла біріккен жігері, риясыз қызметтері қайырымды жандардың ізетті істерінің көрінісі деуге болады.

«Волонтерлер фронт – офісі» «Қамқор» бағыты бойынша Қызылорда облысы Арал аудандық мешітімен және колледж студенттері қатысқан еріктілер тобы аудан орталығындағы көп балалы 6 отбасын азық-түлікпен қамтамасыз етіп және жеткізуге көмек қолын созды. Сол сияқты Қызылорда қаласындағы Титов мөлтек ауданындағы апатты жағдайда тұрған тұрғын үйдің 18 отбасына «Хикмет» қорының қолдауымен азық-түлік себеттерін табыстады.

Колледж мақтанышы, «Еріктілер» жетекшісі Жалғас Шарапов ерікті жастардың басын біріктіріп, өзі тұратын Арал ауданы Қосжар ауылындағы Ізмағанбет Ахун мешіті

қызметкерлерімен бірлесіп ауылдағы жағдайы төмен 7 көпбалалы отбасына азық-түлікпен көмек көрсетті.

(колледж «Еріктілер» құрамы Облыстық Жастар ресурстық орталығы мамандарымен бірге)

Колледж еріктілері қайырымды істерін өз мамандықтарымен де жеткізе білді. «Емдеу ісі» бөлімінің 2-курс студенті Сүйлеймен Ботагөз Темірлан есімді кішкене бөбектік жағдайын ести сала «Еріктілер» мшелерімен бірлесіп, бөбектің отбасына қайырымды көмек қолын созуды ұйғарады. Бөбектің диагнозы микрофтальм – екі көзінің дамымай қалуы, яғни, тіпті жоқ болуы.

Еріктілер бірлесіп, бөбектің операциясына қаражат жинауды бейнелейтін арнайы бейнеролик түсіріп, желіге таратты. Одан бөлек отбасына аз да болсын азық-түлік, қажетті заттар апарып, шын көңілдерін білдірді.

«Student.qazvolunteer» жобасының еріктілері бірлесе отырып, қала тұрғыны 70 жастан асқан жалғыз басты қарт анаға үй жұмыстарын және аула жұмыстарын жасауға көмектесіп, тұрғылықты мекен-жайына қарасты емханадан қажетті дәрі-дәрмектерін жеткізіп берді.

Облыстық «Жастар ресурстық орталығы» мамандары және «Student.qazvolunteer» жобасы аясында тәжірибеден өтуші еріктілердің қатысуымен пандемия кезінде карантиндік талаптарды сақтау мақсатында арнайы видеоролик тісіріп, «Волонтерлер фронт – офісі» өкілдерінің ұйымдастыруымен «Birgemiz: Say'lyq» бағыты бойынша қоғамдық орындарда коронавирустың алдын – алу бағытында халыққа түсіндірме жұмыстарын жүргізуге белсене қатысты.

Ерікті жастардың ізгілікті істері Облыстық жастар ресурстық орталығы, колледж әкімшілігі тарапынан жоғары бағаланып, ынталандыру мақсатында Арал ауданында «Камбаш» сауықтыру орталығымен бірлесе жастар арасында спорттық ойын ұйымдастырып, «Волонтерлер фронт-офісі» өкілдерімен бірлесіп «Сығанақ қалашығына» тарихи-танымдық экскурсия ұйымдастырылды.

Бүгінгі таңда кемел колледжіміздің белсенді жастар қатары жыл санап артып келеді. 2019 - Жастар жылы қарсаңында колледж студенттері ұсынысымен «Bright discussion club» деп аталатын пікірталас клубы құрылды.

Құрамында 50 студент қамтылған. Мақсаты қазіргі уақыттағы жастар санасына орнығып сәнге айналып бара жатқан жағымсыз әрекеттерден арылу. Санаға өзгеріс жасап, салауатты өмір салтын қалыптастыруға үлес қосу.

Сонымен қатар өнер еріктілерінен құрылған «Жас жалын» үйірмесі үздіксіз жұмыс істей бастады.

Жыл бойы жастар арасындағы іс-шараларға белсене араласып облыстық деңгейде үздік өнер көрсетті. Жастар жылы қарсаңында колледждер арасында бірінші болып Студенттер

Альянсы құрылды. Альянстың ұйымдастыруымен Нұр-Сұлтан қаласында өткен республикалық форумға 7 студентіміз қатысып келді. Еріктілер жылы аясында облыстық жастар ресурстық орталығы ұйымдастырған студенттер байқауында колледж Студенттер Альянсының жетекшісі Жолдасбекова Қарлығаш «Үздік ұйымдастырушы» номинациясымен марапатталды.

Колледжімізде «Медицина» дебат клубы 9 жылдан бері жұмыс істеп келеді. Облыстық, республикалық турнирлердің көшбасшысы Төлен Ердаулет бүгіндері колледж түлегі, облысымыздағы белсенді жастар қатарында.

Қорыта айтқанда, жарқын болашақ білімді, белсенді жастардың қолында. Болашақ ақ халатты абзал жандар бүгіннен бастап қоғамға өз пайдасын тигізуге үлес қоса алатындығы «Еріктілер» жылында шынайы көрініс білдірді.

Осының барлығы әлеуметтік, саяси және экономикалық табысқа жету жолындағы мемлекет тарапынан жастарға жасалған үлкен мүмкіндіктердің жүзеге асырылуы.

Библиографикалық тізім:

1. «Сындарлы қоғамдық диалог – Қазақстанның тұрақтылығы мен өркендеуінің негізі» - ҚР Президенті Қасым-Жомарт Тоқаевтың 2019 жылғы Қазақстан халқына Жолдауы;
2. «2019 жыл – Жастар жылы» - Т.Әминов, дереккөз: <https://e-history.kz>;
3. «Ерікті болу - ерлік» - «Егемен Қазақстан», 13.09.2019ж. дереккөз: <https://egemen.kz/>;
4. «Ерікті болу – ізгіліктің белгісі» - А.Оралова, дереккөз: <http://anatili.kazgazeta.kz/>.

Наурызова Г.Ө., арнайы пән оқытушысы
“ASTANA POLYTECHNIC” Жоғарғы Колледжі, Нұр-Сұлтан қ.
Nauryzova G.U., teacher of special disciplines
High College “ASTANA POLYTECHNIC”, Nur-Sultan City

2017 – 2021 ЖЫЛДАРҒА АРНАЛҒАН "ЕҢБЕК" МЕМЛЕКЕТТІК БАҒДАРЛАМАСЫ АЯСЫНДА ТЖКБ ЖҮЙЕСІНДЕ МАМАНДАРДЫ ДАЙЫНДАУ

Нәтижелі жұмыспен қамтуды және жаппай кәсіпкерлікті дамытудың 2017-2021 жылдарға арналған «Еңбек» бағдарламасы халықты нәтижелі жұмыспен қамтуға жәрдемдесуге және азаматтарды кәсіпкерлікке тартуға бағытталған. Мемлекеттік бағдарлама еңбек нарығының қажеттілігін ескере отырып, техникалық және кәсіптік білімі бар кадрларды даярлау, қысқа мерзімді кәсіптік оқыту, еңбек ресурстарын қайта даярлау, «Бастау Бизнес» жобасы бойынша кәсіпкерлік негіздеріне оқыту, ауылдық елді мекендерде шағын кредит беруді кеңейту, жаңа бизнес-идеяларды іске асыруға мемлекеттік гранттар беру, еңбек ресурстарының ұтқырлығын арттыру сияқты бірқатар міндеттерді қамтиды.

Бұл баяндаманы жаза отырып, аталмыш Бағдарламаның орныдалу үрдісімен және оны орындау барысында кездескен қиыншылықтарды атап өткім келеді. Нәтижелі жұмыспен қамтуды және жаппай кәсіпкерлікті дамытудың 2017-2021 жылдарға арналған «Еңбек» бағдарламасы халықты нәтижелі жұмыспен қамтуға жәрдемдесуге және азаматтарды кәсіпкерлікке тартуға бағытталған бірегей бағдарлама. Бұл бағдарламаны жүзеге асыра отырып, елдің экономикалық, әлеуметтік жағдайын жақсартуға орасан зор мүмкіндік туғаны анық. Бағдарлама Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2018 жылғы 13 қарашадағы №746 қаулысына сай өз күшіне енді. Пайдалануға енгізілгеннен кейін Бағдарлама бірнеше рет өзгеріске ұшырап 2020 жылдың 09 сәуірдегі №189 қаулысымен қайта бекітілді.

Бағдарламаның мақсаты, халықты нәтижелі жұмыспен қамтуға жәрдемдесу және азаматтарды кәсіпкерлікке тарту.

Бағдарламаның міндеттерінің қатарына ТЖКБ жүйесіне қатысты келесі міндеттер енді:

1-міндет. Еңбек нарығының қажеттіліктерін ескере отырып, техникалық және кәсіптік білімі бар кадрларды даярлау.

2-міндет. Жұмыс берушілердің өтінімдері және еңбек нарығында сұранысқа ие біліктіліктер мен дағдылар бойынша қысқа мерзімді кәсіптік оқыту.

3-міндет. "Мәңгілік ел жастары – индустрияға!" ("Серпін") жобасы шеңберінде кадрлар даярлау.

4-міндет. Еңбек шарты бойынша жұмыс істейтін, оның ішінде қысқартылатын жұмыскерлерді кәсіптік оқыту.

ТЖКБ кадрларын даярлау бойынша 2020-2021 оқу жылына 1 050 адам тіркелді, 15 білім беру ұйымдарының және оқыту ұйымдары үшін 14 мамандықтың тізбесі бекітілді. Қысқа мерзімді кәсіптік оқыту бойынша бүгінгі күні жұмыс берушілерден 34 мамандық бойынша 660 адамға 29 өтінім қабылданған. 18 қаланың жұмыс берушілері үшін еңбек нарығында сұранысқа ие 17 мамандық бекітілді (газ жабдықтарын пайдалану және жөндеу жөніндегі слесарь, арматуршы, монтаждаушы, электр дәнекерлеуші, газэлектрдәнекерлеуші, электр слесарі, жиһаз жинаушы, ағаш бояу цехының шебері, бақылаушы-кассир, анимация және видеография, аспаз, кондитер, наубайшы, тәрбиешінің көмекшісі, тігінші, шаштараз және т.б.). Көрсетілген тізімге сай біздің колледжімізде 1405000 «Газ жабдықтары мен жүйелерін монтаждау және пайдалану» мамандығы бойынша аталмыш бағдарлама аясында 25 білім алушы 2019 ж оқуға қабылданды. Аталмыш мамандыққа әлеуметтік жағынан қолдауға мұқтаж отбасылардың балалары қабылданды. Қабылдау барысында сұрыптау емтиханы ұйымдастырылмайды. Оқуға қабылданғаннан кейін білім алушыла оқуына ақы төлеу бойынша мемлекеттік қолдаумен, бір реттік ыстық тамақпен, стипендиямен, жол жүру ақысымен қамтамасыз етіледі. Бұл аз қамтылған отбасылар үшін керемет мүмкіндік. Сонымен қатар, Бағдарлама бойынша білім алатын білім алушыларға семестрлік қорытынды бағадан тәуелсіз шәкіртақы төленеді. Бұлда керемет жаңалық, бірақ білім алушылардың арасында жауапсыздығыда болатынын ескеру қажет.

Бағдарлама бойынша білім алушыларға берілген мұндай артықшылықтар, олардың бойында жауапсыздыққа тәрбиелейді. Шәкіртақыны тағайындау бағаға тәуелді болғанда, білім алушыға мотивация және ұмтылыс болушы еді. Сонымен қатар, жоғарыда аталман мамандықты бұл бағдарламадан алуды ұсынар едім. Өйткені, бұл мамандық салғырттық пен жауапсыздықты көтермейтін мамандық. Бір жауапсыз маманның салдарынан жүздеген, тіпті мыңдаған тұрғын зардап шегуі мүмкін.

. Білім алған соң, білім алушылар өздерінің таңдаған мамандықтары бойынша қызмет атқаруын қамтамасыз ету үшін оларды әрі қарай жұмысқа орналастыру қажет.

Оқуды аяқтаған білім алушы мамандық бойынша қызмет атқаруы үшін әсер ететін факторлар:

- Үкімет жағынан болатын жеңілдіктерге қызығып емес, білім алушы мамандықты өз қалауымен таңдауы;

- жұмысқа орналастыру бойынша жүйелік;

- білім алу барысында білім алушыларды сұрыптау.

Әлеуметтік және жұмыспен қамту министрлігі ұсынған мәліметтерге сүйенсек аталмыш бағдарлама аясында келесідей нәтижеге қол жеткізуіміз мүмкін:

1-кесте. Еңбек нарығының қажеттілігін ескере отырып, техникалық және кәсіптік білімі бар кадрларды даярлау бойынша нәтижелер көрсеткіштері

/с №	Көрсеткіш атауы	Өл шем бірлігі	Ақ парат көзі	Іске асыру жылдары					Орынд ауға жауаптылар
				017	018	019	020	021	
	2	3	4						10
	Техникалық және кәсіптік біліммен қамтылған адамдардың саны	мы н адам	Ж АО есептері	1,3	7,2	3,2	3,3	0,9	БҒМ, ЖАО
	Оқуды аяқтағаннан кейін 12 ай ішінде жұмысқа орналасқан түлектердің үлесі	%	Ж АО есептері				0	0	БҒМ, ЖАО

Баяндамамды қорытындыласам, нәтижелі жұмыспен қамтуды және жаппай кәсіпкерлікті дамытудың 2017-2021 жылдарға арналған «Еңбек» бағдарламасы халықты нәтижелі жұмыспен қамтуға жәрдемдесуге және азаматтарды кәсіпкерлікке тартуға бағытталған бағдарлама бойынша оқытылатын мамандықтар тізімінен жарылысқа қауіпті, жауапкершілік деңгейі жоғары мамандықтарда алып тастау. Енгізілген жағдайда, әлеуметтік көмек көрсету шараларын қалдырып, шәкіртақыны білім сапасына сай тағайындау жүйесін енгізуді ұсынамын.

Бүгінгі білім алушы- ертеңгі маман. Біз Үкіметке жалтақтаған маманды емес, өз алдына өз күшіне сенетін маманды дайындауды мақсат етуіміз қажет.

Пайдаланылған әдебиеттер

1. www.egemen.kz сайты
2. <https://kazus.kz>
3. <http://adilet.zan.kz>

Шералиев Ж. Е., преподаватель НВТП,
«Высший колледж «ASTANA POLYTECHNIC», г.Нур-Султан
sheraliev_1985@list.ru

ОБЩЕСТВО В СОВРЕМЕННОМ МИРЕ И ЕГО ЦЕННОСТИ

Ценности культуры современного общества это то что воспринимается 21 веке каждым человеком по-своему. В нашем мире где развивается технологии появились свои ценности современного общества. И почему-то люди не задумываются что в прошлом были свои понятия ценности современного общества. Однако нельзя сказать, что правильно что нет, ведь никто не знает как правильно жить и чем правильно дорожить. В наше время в основном люди привыкли думать, что в первую очередь надо думать о себе и о своих близких. Конечно можно сказать Время меняет людей однако нельзя забывать то что проложили наши предки, они жили в более суровых условиях и поэтому формировали культурные ценности которые актуальны и в наше время однако про эти ценности некоторые людей позабыли, а есть люди которые не знают и вовсе Ведь они не могут просто поставить себя на их место. Я считаю, что ключ спасения от всего этого является толерантность

Ведь если человек научиться ставить себя на место других то этот мир поменяется в лучшую сторону. Люди будут с пониманием относиться друг другу. Прекратятся многие конфликты и тому подобное

Анализ современного процесса виртуализации культуры показал, что несмотря на то, что процессы информатизации и виртуализации являются проявлением современной высокотехнологичной культуры, их результаты и последствия могут найти аналоги в категориях индийской философско религиозной традиции, от ортодоксальных школ до буддизма. Попробуем провести данное сопоставление, руководствуясь не идейными, а, прежде всего, логическими основаниями. Это позволит увидеть происходящее в XXI веке с новой стороны, оценить качественную сторону изменений и терминах восточной культуры, которые наилучшим образом подходят для интерпретации современных феноменов. Проведение аналогий современных достижений с традиционными категориями Востока приводило исследователей к реализации особой интеграции различных видов знания в единую картину мира. Яркими примерами могут служить философские теории А. Шопенгауэра, М. Хайдеггера, а также научные исследования в области теоретической физики Ф. Капры, в знаменитой работе «Дао физики»

Переплетения культур и заимствования понятий в современной 5 культуре уже стали стереотипом, не вызывающим удивления. Даже на уровне массовой культуры происходит сближение западной и восточной картин мира, обмен методами познания, принципами организации жизнедеятельности. В нашей работе мы покажем аналогии ключевых идей индийской философии и современных изменений в сознании человека эпохи компьютерных технологий, для того, чтобы оценить суть этой динамики.

Реальность – базовая онтологическая категория, с позиции аксиологического подхода рассматривается как ценность личности, основание для витальных, социальных и нравственных ценностей. Отношение к реальности претерпевает сегодня существенные изменения под влиянием фактора информатизации и виртуализации. Современные молодые люди наибольшую часть свободного времени проводят в виртуальных формах общения (социальных сетях, игровом пространстве, компьютерном творчестве). Современная жизнь для них это, прежде всего жизнь в Сети. Это означает присутствие субъекта в виртуальном Интернет пространстве как источника и приемника информации, выразителя активности и чувств, автора идей и суждений. В тоже время это своего рода «вторая жизнь», аналог и продолжение реального человека. Пребывание в этом состоянии можно сравнить с индийским понятием «иллюзорности» физического мира, в котором пребывает человек. Порожденный эпохой высоких технологий современный виртуальный мир во многом коррелируется с подобными характеристиками: для блуждающего в Сети «пользователя» и для игрока компьютерных игр виртуальный мир – б иллюзия, создаваемая IT-технологиями, однако, он является зримым, осязаемым, притягательным, обладающим множеством способов оболъщения, увлечения, расслабления человека. В буддизме это называется «уловками», посредством которых человек затягивается в повседневность, круговорот сансары. Играющий понимает, что увлекающий его мир нереален, как не реальны и формируемые им отношения и связи, но постепенно, поскольку он испытывает реальные переживания по поводу происходящего, он начинает интерпретировать виртуальный мир как все более значимый и все более реальный. Виртуальная реальность как бы набрасывает на человека еще один покров, скрывающий от него истинные основания мироздания. В терминах философии Платона, это можно было бы назвать «тенью тени», то есть еще одним видом выражения вечных идей, но уже не в материальной, а в виртуальной форме. Иллюзии становятся все более значимыми для человека, и он постепенно теряет интерес к миру реальных людей и чувств, заменяя их более яркими искусственно иллюзорными образами.

Итак, современный человек оказался в узах виртуальной сансары, он живет и погибает в игре, обретает новые воплощения, суммирует накопленный кармический опыт в «очки» и выходит на новые уровни. Виртуальная реальность соединяет всех незримыми узами и заставляет ощутить общность с другими, однако, она не дает индивиду почву для духовного роста, ее суть не нравственная, а технологическая. В мистических учениях Востока

саморазвитие невозможно без освобождения от иллюзорности мира, осознания себя космическим целым с духовной реальностью. Для этого существуют разнообразные практики и особый путь жизни. Искусственный виртуальный мир, разумеется, ориентирован на иные цели. Он дает индивиду свободу, но не освобождение, взаимосвязь, но не взаимопонимание, трансценденцию от повседневной рутины, но не высший смысл. Виртуальный мир – еще одна модель существующего мира, продолжающего его в новых технологических вариантах. Человеком движут все те же импульсы, потребности и страхи, однако, их виртуализация делает жизнь все менее ценной, привязанности все менее глубокими, общение – поверхностным. Человек живет в нескольких нереальных мирах и скользит по ним не испытывая потребности в смысле. Он «не привязан» к материальному и потенциально готов к духовному росту, но нисколько не стремится прилагать для этого силы, так как привык получать готовый продукт. Мы становимся сегодня свидетелями нового феномена – виртуализации сознания, когда человек перестает ощущать себя «реальным» - физически и экзистенциально. Он «перенесен «душой и телом» в виртуальность, мир, который остается конструкцией сознания и высоких технологий и не замечает повседневности с ее требованиями и ценностями. Отсутствие в мире объектов (в аксиологическом отношении) и перенос в мир виртуальных образов меняет сущность индивида – он не связан ответственностью, заботой, моральными требованиями и т.д. Но его свобода эфемерна, сродни наркотическому трансу, она дает лишь временное удовлетворение. Реальные отношения (социальные, бытовые) становятся второстепенными, малозначительными, играют вспомогательную роль. Виртуализация сознания охватывает сегодня не только геймеров, но и других представителей молодежных виртуальных сообществ, которые «живут в Сети», виртуально любят, виртуально женятся и расстаются и даже виртуально хоронят себя. Виртуальность привлекает тем, что человек чувствует здесь свободу действий, и «безграничные» возможности. Поэтому столь сильной оказывается привязанность к этому особому миру. Если в эпоху индустриализма можно было говорить о том, что человек стал продолжением машины, то в век информатизации можно уверенно констатировать, что он становится и продолжением или частью своего компьютера.

Ибраимова О.Б., преподаватель русского языка и литературы
«Колледж индустрии питания и сервиса» г. Шымкента.

ВЕЛИКАН НАРОДНОЙ ПОЭЗИИ

Данная статья посвящена биографии и творчеству великого жырау, мастера поэтического искусства, Жамбылу Жабаеву, которому в этом году исполняется 175 лет со дня рождения. Жамбыла Жабаева, который при жизни был удостоен званий «Гомер XX века», «Великан народной поэзии», поэт, который своей жизнью и делом объединяет два века. В данной статье раскрывается роль поэта как гражданина, верящего в торжество справедливости и правдивости.

Түйіндеме. Мақалада қазақтың қара өлеңін кие тұтқан, жүрегінің түбінен қайнап шыққан асыл жырларымен қалың жұртшылықтың махаббатына бөленген, қазақ халқының айтыскер ақыны, жырау Жамбыл Жабаевтің өмірі мен шығармашылығы сипатталады. Екі дәуірдің куәсі болған ақын өз көзімен көрген өмірдің бар шындығын жырлады. Ақын халық поэзиясының эпостық кең тынысты дәстүрін дамыта отырып, патриоттық идеяға толы толғаулар туғызды.

This article is devoted to the biography and work of the great zhyrau, master of poetic art, Zhambyl Zhabayev, who this year marks 175 years since his birth. Zhambyl Zhabaeva, who during his lifetime was awarded the titles of "Homer of the twentieth Century", "Giant of Folk Poetry", a poet who unites two centuries with his life and work.

This article reveals the role of the poet as a citizen who believes in the triumph of justice and truthfulness.

В этом году исполняется 175 лет со дня рождения Жамбыла Жабаева, который при жизни был удостоен званием «Гомера» казахской земли, «Великан народной поэзии». Жамбыл - великий жырау, который своей жизнью и делом объединяет два века.

Джамбул - величайший мастер казахского устно-поэтического искусства. В песнях акына звучит правдивый голос казахского народа. "Я - зоркий сокол, я - напев моей страны", "Я - ваш Джамбул", - обращается он к труженикам. Поэтическое наследие великого акына Ж. Жабаева вошло в золотой фонд духовной сокровищницы мировой культуры. Всю свою долгую и плодотворную жизнь Жамбыл Жабаев посвятил воспеванию лучших человеческих качеств – патриотизма, благородства, верности правому делу и справедливости. Сегодня его творчество обрело особую актуальность для духовного обновления общества.

Жамбыл занимает особое место в казахской литературе и культуре. Поэт в качестве импровизатора поднял на высокий уровень импровизаторское искусство. Айтыс с участием Жамбыла всегда отличался своей глубиной, живописностью, своей историей и за это народ его любил. Жамбыл стал не только гордостью казахского народа, но и вершиной поэзии мирового уровня.

Стихотворения Жамбыла были переведены на более чем сорок языков мира.

Творчество Жамбыла – это сплав устной поэзии с современным искусством слова. Отсюда особая красочность и колорит его произведений. Жамбыл воспел кровно близкие и дорогие людям мира темы. Он – певец высокой гражданственности. Отсюда народная любовь к творчеству аксакала акынов Жамбылу.

Поэт родился в 1846 году, в семье бедного кочевника, возле горы Джамбул. Ребенку было дано имя этой горы. Детство мальчика прошло в нужде. Как и другие дети из дырявых юрт, он пас байский скот, не зная ни школы, ни грамоты. Картины беспросветной нужды и рабского унижения запечатлевались в душе ребенка.

Джамбул очень любил народную поэзию, его память хранила бесчисленное множество легенд, преданий и песен. Он, как и другие кочевники, с трепетом слушал блестящие импровизации акынов. Перед глазами юноши проносились знаменитые батыры народного эпоса и красочные картины родной степи. Позднее акын сам создал прекрасные произведения героического эпоса «Суранши-батыр» и «Утеген-батыр».

Создатель стихов-импровизаций, Джамбул участвует в айтысах, где состязается в поэтической одаренности со многими известными акынами. Слава акына Джамбула разносится далеко по степи. Он становится блестящим поэтом-импровизатором, едко высмеивающим чванство, самодовольство, смело выступающим в защиту справедливости.

Джамбул много ездит по родному Семиречью, посещает братскую Киргизию. Каждое его выступление – настоящий праздник для трудового населения. Его правдивые песни о народном горе, о чаяниях и нуждах народа встречают горячее одобрение слушателей.

Из многочисленных произведений, созданных Джамбулом до революции, сохранилось относительно немного: более 30 стихотворений, 12 айтысов и две поэмы. Анализ этих произведений показывает, что для Джамбула интересы родного народа, простых людей были превыше всего. Не только по идейной направленности, но и по поэтическому своеобразию дореволюционное творчество Джамбула близко демократической литературе, оно перекликается с произведениями Абая. Четкостью социальных позиций и удивительной пластичностью поэтических образов отличаются его стихотворения «Девушка Камчат», «Акыну Жаны-Су», «Доля бедняка», «При избрании Сата», «Табунщик» и др. Стихотворение «Табунщик» напоминает стихи Абая «Зима», «Осень».

Не знает он теплого дома, вокруг него холод и вьюга,

И словно могила – сырая слепая лачуга.

Всю долгую ночь он томится и глаз не смыкает от стужи,

Промозглая осень и холод, что может быть злее и хуже?

Он мечется днем, он не знает покоя во мраке,

Табунщика участь печальней, чем участь собаки.

Накануне Октябрьской революции Джамбулу было уже семьдесят лет, и он перестает сочинять стихи и оставляет свою домбру.

Великая Октябрьская революция дала престарелому акыну вторую молодость. Старческой немощи как не бывало. По-молодому, громко и сильно зазвучал голос Джамбула. Он стал певцом счастья и радости, голосом возрожденного к счастливой доле казахского народа. О неразрывной связи своего творчества с советской действительностью Джамбул говорил так: «Вокруг меня закипела жизнь, о которой я пел в лучших своих песнях, как о золотом сне. Почувствовав прилив свежих сил, взял я в руки домбру. Вернулась моя молодость, и я запел. Оглядываясь вокруг, я не узнавал знакомых степей. Поехал по аулам и стал воспевать новую жизнь. Я был заодно с моим народом. И был понятен народу. Я был свидетелем рождения новой страны – Казахстана, о чем мечтали целые поколения и о чем пели лучшие акыны. Только в восемьдесят лет жизнь мне открыла глаза на многое, чего я не понимал. Жизнь началась для меня снова. Я переродился и стал петь, как двадцатилетний юноша,- сильно, с подъемом, с большим жаром и охотой».

Джамбулу, как поэту эпического склада, особенно удавалось изображение крупных исторических деятелей, воинов, батыров. В этом ряду Первое место принадлежит, несомненно, образу Ильича. Великий акын создал монументальный образ Ленина-вождя и человека, вдохновителя Октябрьской революции, творческим достижением Джамбула являются образы полководцев Советской Армии Ворошилова и Чапаева. Обращаясь к истории своего народа, акын создал образы батыров Суранши и Утегена и других борцов за свободу и независимости. «Слышим в произведениях «Гимн Октября», «Светит над миром одна звезда», «Ленин», «В Мавзолее Ленина», «Бег времени», «Большевицкая правда»

Джамбул создает величественный образ вождя. Ленин представлялся старому певцу воплощением совести человечества, символом зари нового мира. Он ясно осознает историческую роль и значение Ленина. Среди казахской лениниады большое место занимает замечательная поэма Джамбула «Бег времени». Поэме «Бег времени», как и всему творчеству Джамбула, присущи внутренняя свобода и раскованность. Непринужденный лиро-эпический монолог, конкретные противопоставления, свободная рифма – таковы поэтические особенности «Бега времени».

Джамбул был тесно связан с жизнью народа. Он живо интересовался делами колхозного аула, заводов и фабрик. Несмотря на преклонный возраст, поэт много, ездил по аулам с гордостью и любовью смотрел на расцвет села, на богатый урожай, наблюдал за жизнью людей.

С каждым годом все громче раздавался его голос, росла популярность народного акына.

В 1934 году в Алма-Ате состоялся первый республиканский слет мастеров казахского народного искусства. На слет собрались талантливейшие акыны Нурпеис Байганин, Шашубай Кошкарбаев; Омар Шипин, Доскей Алимбаев и многие другие. Был здесь и Джамбул, обратившийся к молодым с песенным приветом.

Триумфальным было выступление Джамбула на декаде казахского искусства в Москве (1936). Его поэма «Моя Родина» была опубликована в «Правде»; Пришло всенародное признание таланта акына Джамбула.

В идейно-творческом развитии народного акына важную роль сыграла его поездка в Москву и Тбилиси, во время которой он познакомился с известными писателями и поэтами. С этого времени Джамбул находится в самой гуще общественной и культурной жизни страны. «...Мне кажется, что передо мною открывается «...» страница новой книги, каждый день – лист, насыщенный новыми песнями. Ведь каждый день нашей жизни полон поэзии. Из своего аула я вижу, как с орлиным размахом растут новые люди новой жизни. Они переделывают даже самую землю. Я вижу, как они поднимают ту целину, которая веками оставалась нетронутой. Как легендарные батыры, сидят они на стальных конях – тракторах, комбайнах и своей энергией наполняют весь мой аул, и я себя чувствую в девяносто пять лет молодым и сильным».

И Джамбул стал певцом «новых людей новой жизни». Поэзия его – поэзия радости. Ибо преображенная земля отцов стала колыбелью, счастья, колыбелью созидательного труда и побед. В своей «Песне ликования» (1937), посвященной выборам в Верховный Совет, поэт говорит: «Ликуй и звонко пой, страна, в день торжества побед».

Чувством гордости за Родину проникнуты все стихи Джамбула. В стихах автор рассказывает о великих успехах Родины. В песнях «От всего сердца», «Урожайная песня», «Мастерам животноводства», «Братство земли», «Дочерям моей Родины», «Май» поэт красочно рисует колхозный аул, где кипит работа, цветут поля, счастливых тружеников, преобразующих облик степи. Герои этих стихов – пахари, скотоводы, колхозники. Из песен Джамбула встает образ нашей Родины, могучей поступью идущей вперед.

С огромным творческим напряжением работал почти столетний акын в годы Великой Отечественной войны.

Поэзия Джамбула вдохновляла людей на подвиги на фронте и в тылу, вселяла уверенность в конечную победу. Песни Джамбула в годы войны были исключительно популярны. Это «Пуля врагу», «Героям Воронежа», «Схватились с врагом». Но особое место в творчестве Джамбула занимает знаменитая песня «Ленинградцы, дети мои!»

Тот, кто пережил ленинградскую блокаду зимой 1941–1942 г.г., никогда не забудет поэтического послания, с которым обратился Джамбул к жителям города в сентябре 1941 года. Послание Джамбула в русском переводе было передано по радио в Ленинграде, плакаты с этим посланием были развешаны на стенах домов и в окнах магазинов по всему городу. С любовью, с тревогой, со словом мужественного одобрения обращался казахский акын к защитникам великого города.

*Ленинградцы, дети мои!
Ленинградцы, гордость моя!
Мне в струе степного ручья
Виден отблеск невской струи.
Если вдоль снеговых хребтов
Взором старческим я скользну,
Вижу своды ваших мостов,
Зорь балтийских голубизну,
Фонарей вечерний рой,
Золоченых крыш остря...
Ленинградцы, дети мои!
Ленинградцы, гордость моя!*

Окруженные врагами ленинградцы восприняли песню Джамбула как голос Родины и почувствовали, что Родина-мать не забыла их, помнит и придет на помощь. Вот что писал Всеволод Вишневский, находившийся в блокированном городе: «В самые тяжелые дни Ленинграда – осень 1941 г. – достойнейший Джамбул обратился к нам – защитникам города – с вдохновенным призывом: «Ленинградцы, дети мои!» Без слез и чувства радостного волнения не могли мы читать это послание. Мы, ощутили, что это письмо так же ценно, как подход сильного резерва. Народ Казахстана слал нам свой братский привет, любовь и дружбу, и мы шли в бой, удвоив силы...»

Ленинградцы не забыли акына Джамбула. Когда город на Неве отмечал 250-летие своего рождения, специальная делегация выехала на родину Джамбула. Перед мавзолеем великого акына состоялся торжественный и трогательный митинг, где со словами благодарности и признательности делегация жителей Ленинграда вручила музею поэта памятную медаль, выпущенную в честь юбилея. В 1938 году состоялось юбилейное Торжество, посвященное 7-летию творческой деятельности Джамбула. Это был праздник многонациональной советской литературы. Тогда «Правда» писала: «В восхитительных

стихах прославленного акына Казахстана, полных несравненного лиризма, насыщенных незабываемыми образами, народ ощущает биение нашей жизни, ощущает движение нашей эпохи, видит воплощение своих переживаний, поэтическое выражение своих сокровенных дум и настроений».

На торжественном юбилее присутствовали видные поэты и писатели, деятели искусства. Великий французский писатель Ромэн Роллан телеграфировал: «От сердца Западных Альп к сердцу степей Казахстана братский привет Джамбулу – певцу своего казахского народа и нового человечества».

Партия и правительство высоко оценили творчество Джамбула, наградив его орденом Ленина и удостоив звания лауреата Государственной премии. Страна готовилась торжественно отметить столетний юбилей народного акына. Джамбул не дожидаясь нескольких месяцев до своих ста лет

Использованная литература

1. Джамбыл Джабаев. Избранные произведения. – Алма-Ата, 1946.
2. Избранные произведения. Жамбыл Жабаев. Перевод с казахского. – Астана: Аударма, 2010..
3. Джамбыл Джабаев. Песня о счастье. – Алма-Ата: «Жазушы», 1981.
4. Джамбыл Джабаев. Избранные произведения. – Алматы: «Гылым»,
5. Стихи о Великой Отечественной. В 2-х книг. Книга первая. – М., «Худ.литература», 1985.

МАЗМУНЫ

І БӨЛІМ

ТЖКББ ҚАЗІРГІ БІЛІМ: ДӘСТҮР, ТӘЖІРІБЕ ЖӘНЕ ИННОВАЦИЯ СОВРЕМЕННОЕ ОБРАЗОВАНИЕ В ТИПО: ТРАДИЦИИ, ОПЫТ И ИННОВАЦИИ

Исмаилова А.Т. «Zhasugurov College», Талдықорған қ., Алматы обл. Білім беру жүйесіндегі WORLDSKILSS чемпионатының мүмкіндіктері мен ерекшеліктері	3
Жунисова К. «Қызылорда медициналық жоғары колледжі», Қызылорда қаласы Ғылыми зерттеу жұмыстарының үздіксіз кәсіптік білім берудегі рөлі	6
Ефремова С.А. Алматынський колледж моды и дизайна Опыт внедрения модульно-компетентностного подхода к обучению на уроках конструирования одежды	9
Короленко Е.А. Высший колледж имени М.Жумабаева, г.Петропавловск, Северо-Казахстанская обл. Применение современных методов физического воспитания для вдохновения нового поколения людей	12
Рядных О.В. КГП на ПХВ «Аксуский колледж черной металлургии», г. Аксу, Павлодарской обл. Совершенствование качества профессиональной подготовки специалистов в условиях модернизации ТИПО	16
Сундетбаева А.Ж. Мангистауский энергетический колледж, г.Актау Виды педагогических инноваций в образовательном процессе	20
Шульга Л.В. ГККП «Агротехнический колледж» г.Есиль, Акмолинская обл., Способы создания и реализации в учебном процессе информационно-образовательной среды на уроках биологии и химии	23
Ахметова С.Р. ГККП «Высший инновационный аграрный колледж «Ertis»» Павлодарская обл. Модульное обучение как организационно – педагогическое условие развития ключевых компетенций студентов колледжей	27
Байменова А.Р., Бейсембаева Л.К. КГП на ПХВ «Высший колледж «AstanaPolytechnic»», г.Нур-Султан Развитие функциональной грамотности обучающихся на занятиях математики	31

Оейсенова А.К. «Бизнес және сервис колледжі» КМҚК, Семей қ., Шығыс Қазақстан обл.	34
Жаңартылған білім бағдарлама негізінде білім алушылармен топтық жұмыстарды ұйымдастырудың тиімділігі	
Садибекова С.С., Утегенова А. №1 Алматы қазақ мемлекеттік гуманитарлық – педагогтік колледжі	37
Педагогикалық колледжде болашақ бастауыш сынып мұғалімдерін білім берудің жаңа форматында даярлау	
Сазанбаева А.А. ГККП «Технический колледж», г. Нур-Султан	41
Инновационный подход к формированию профессионально-ориентированной языковой компетенции студентов технических специальностей	
Серяков Д.В. КГП на ПХВ «Аксуский колледж черной металлургии», г. Аксу	45
Повышение уровня физического воспитания учащихся с применением нестандартного оборудования для увеличения моторной плотности урока физической культуры	
Сыздыков С.К., Кошук Э.Г. Музыкалық колледж-дарынды балаларға арналған музыкалық мектеп-интернат» Кешені ММ, Павлодар қ.	47
Жоба әдісі-формат және форсайт	
Тюлебаева О.С. Высший казахский гуманитарно-технический колледж, г. Кокшетау	52
Формирование навыков самообразования и самоорганизации у студентов типа при дистанционном обучении	
Гатина З.А. ГУ «Комплекс «Музыкальный колледж – музыкальная школа – интернат для одарённых детей», г. Павлодар	55
Скрининговое образовательное исследование студента	
Есенгулова Ш. «Қоғамдық тамақтандыру және сервис колледжі» МКҚК, Нұр-Сұлтан қ.	59
Техникалық және кәсіптік білім беруде мамандар даярлау барысында мұғалімнің орны.	
Кунапина М.А. «Қоғамдық тамақтандыру және сервис колледжі» МКҚК, Нұр-Сұлтан қ.	62
Маманды кәсіби даярлаудың заманауи үдерістері	
Муканова А.С. , техника және технология магистрі, «Қоғамдық тамақтандыру және сервис колледжі», Нұр-Сұлтан қ.	64
Педагогтің кәсіби даму траекториясы: жеке тәжірибе	
Г.С. Габдуллина, Ж.Т. Исимова Батыс Қазақстан жоғары медициналық колледжі, Орал қ.	68
Жаңа мазмұнда білім беру- білім сапасын арттырудың негізгі шарты	

Кожабекова Б. А. ЖШС«Медициналық-техникалық колледжі» Нұр-Сұлтан қ. Физика пәнін пәнаралық байланыста кіріктіре оқыту технологиясы	72
Рахметоллин Қ. Ж. «Ақжайық аграрлықтехникалық колледжі»МКҚК Арнайы пәндер оқытуда модульдік –күзиреттілік тәсілдемеге негізделген білім беру бағдарламаларын іске асыру	76
Молдатаева А.С. Қостанай құрылыс колледжі, Қостанай қ. Сыни тұрғыдан ойлау технологиялары арқылы оқытудың тиімділігі	77
Тойымбекова Ж.Б. Қарағанды жоғары гуманитарлық колледжі, Қарағанды қ. Оқыту үдерісінде саралауды дұрыс ұйымдастырып жүрміз бе?	80
Амангалиева А.Х. Жоғары аграрлық-техникалық колледжі, Орал қ. Инновациялық технологияларды білім беруде қолдану	85
М.Т.Шергалиева, А.А.Ибатова Жоғары аграрлық-техникалық колледжі, Орал қ. Тарих сабақтарында ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолданудағы мұғалімнің рөлі	87
Туганбаева М.Е. ГКПП «Колледж индустрии питания и сервиса», г.Шымкент Воспитание интеллектуального потенциала в физкультурной деятельности	90
Бернардова Т.О. Многопрофильный гуманитарно-технический колледж, г.Караганда Современные инновационные технологии на уроках русского языка и литературы	93
Актаева С.Ш. «Құрылыс – техникалық колледжі»МКҚК, Нұр-Сұлтан қ. Техникалық және кәсіптік білім беру жүйесіндегі модульдік технологиясының тиімділігі	97
Есенаманова Ж.Т. А.Иманов атындағы жол-көлік колледжі, Орал қ. Қазақ тілі мен әдебиеті сабақтарында оқушыларды шығармашылыққа баулудың маңыздылығы	100
Баранкова А.М. Мангистауский индустриально технический колледж имени О.Турмаганбетулы, г.Жанаозен Инновационные педагогические технологии обучения.поиск и решения	103

Шаймарданова А.К. «Жоғары электроника және коммуникациялар колледжі» ШЖҚ КМК, Павлодар қ. Техникалық және кәсіптік білім беру жүйесінде теміржол көлігі мамандары үшін экономикалық пәндерді оқыту мәселелері	107
Әбдыкенова Б.Е. КММ «Қарағанды технология және сервис колледжі», Қарағанды қ. Жобалық оқыту технологиясын қолдану әдістемесі мамандығы бойынша: "0502000- Телекоммуникациялық құралдар мен техникаларды жөндеу және қызмет көрсету"	109
Фольц М. А. КГУ «Қарагандинский машиностроительный колледж», г.Қараганда Проектная деятельность как способ реализации позитивных возможностей и творческих способностей обучающихся	111
Шумақова Ш. А., Екибасова Б.И. «Ақтөбе гуманитарлық колледжі» МКҚК, Ақтөбе қаласы. Сыни тұрғысынан ойлау модулі - студенттердің оқуға деген ынта – ықыласын, дағды мен ой –өрісін арттырудың негізі	115
Есмұхамбетова Г.К. М.Б.Ықсанов атындағы Жәнібек колледжі, Батыс Қазақстан облысы Жаңа формациядағы мұғалім – заман талабы	117
Жанаева Ш.А. «М.О.Әуезов атындағы педагогикалық колледжі» КМҚК, Семей қ. Заманауи талаптарға сай мектепке дейінгі ұжымдарға мамандар даярлау	121
Атабаева Г.М. Жоғары аграрлық-техникалық колледжі, Орал қ. Білім берудің жаңа ақпараттық технологиялары	125
Койбагарова Ж.Т., Себепова А.Ғ. Жоғары аграрлық-техникалық колледжі, Орал қ. Қашықтықтан оқытуы кезеңінде бейне сабақтарды қолдану арқылы сапалы білімге қол жеткізу	128
Нұрманова А. «Қоғамдық тамақтандыру және сервис колледжі» МКҚК, Нұр-Сұлтан қ. Колледж қабырғасында бәсекеге қабілетті мамандарды даярлау - stem білім беру: қажеттілігі және артықшылықтары	130
Сейдахметова Б.А. «Шипагер» медициналық колледжі, Нұр-Сұлтан қ. Медициналық білім беру ұйымдарына модульдік-кредиттік технологияны енгізу-білім беруді модернизациялаудың негізі	132
Мырзағалиев Б. К. Медицинский колледж «Шипагер», г. Нур-Султан Физическая подготовка как одно из приоритетных направлений воспитания	

будущего специалиста	136
Кадиргалиева Ж.Б. Жоғары аграрлық-техникалық колледжі, Орал қ. Жаңартылған бағдарлама – білім берудің жаңа мазмұны	138
Оралбай Т.К. Карагандинский машиностроительный колледж, г. Караганда Развитие критического мышления у студентов в образовательном процессе	141
Шаматова В.Қ Ақтөбе гуманитарлық колледжі Оқытудың инновациялық технологияларын пайдалану ерекшеліктері	144
Идгеева К.И. НОУ «Западно-Казахстанский инженерно-экономический колледж», г. Аксай, ЗКО Сочетание традиционных и инновационных форм и методов в преподавании русского языка и литературы в колледже	147
Баймишова П.У. Қызылорда медициналық жоғары колледжі, Қызылорда қ. Физика сабағында болашақ мейіргерлердің кәсіби құзыреттілігін қалыптастыру	153
Орынбасарова Ж.У. «Қарағанды жоғары гуманитарлық колледжі» КМҚК, Қарағанды қ. Мектепке дейінгі инклюзивті білім беру - мектеп жасына дейінгі балалардың жеңіл диагноз түрлері және түзету жұмыстары	158
Мадешова А.А. «Қарағанды жоғары гуманитарлық колледжі» КМҚК Инклюзивті білім берудегі педагог маманның рөлі	162
Джаякбаев М.С. «Түркістан жоғары көпсалалы, қол өнер колледжі» МКҚК Техникалық және кәсіптік білім беру мекемелерінің оқу үдерісіне WorldSkills стандарттарын «Сән технологиясы» және ІТ құзыреттіліктері бойынша ендіру ерекшеліктері	165
Утепова Н.А. "Түркістан жоғары көпсалалы, қол өнер колледжі" МКҚК Педагогикалық шеберлік – педагогикалық қабілеттіліктің негізі	170
Абдина Ж.К. Колледж АО «Финансовая академия» Повышение эффективности применения дифференцированного метода обучения на уроках математики	173
Мухаметчина Б.Т. Алматы экономика және статистика колледжі Ұстаз жолы – ұлы жол	176

Жарылқапова Ж.Ә. «Алматы құрылыс және халықтық кәсіпшілік колледжі» КМҚК «ТЖКББ-дегі жаңартылған бағдарламаны оқыту тиімділігі»	179
Абжапарова Б.К., Ибраимова С.С., Абай атындағы Жамбыл гуманитарлық жоғары колледжі Білім беру жүйесінде инновациялық технологияларды пайдаланудың тиімді жолдары	182
Оспанова Н.У. Алматы құрылыс – техникалық колледжі, Алматы қ. Техникалық және кәсіптік білім беріудегі қазіргі білім: дәстүр, тәжірибе және инновация	185
Жалмағамбетова Г.А. Ақтөбе көлік коммуникация және жаңа технология колледжі Колледж студенттерінің технологиялық бағыттағы дамуын жобалау мен зерттеу қызметі	187
Емелхан Г. «Астана Профи» қалалық шаруашылық колледжі, Нұр-Сұлтан қ. Лифт құрылысындағы заманауи тенденциялар мен технологиялар	189
Умарова Н.Г. Колледж городского хозяйства «Астана Профи», г.Нур-Султан Преимущества онлайн-обучения для студентов ТиПО	192
Сагатбаева Б.К. Өскемен жоғары политехникалық колледжі, Өскемен қ. Ағылшын тіліндегі күрделі сөйлемдерді түсіндіру	194
Данилова Н.Д. ГККП «Строительно – технический колледж», г.Нур-Султан Студентоориентированное профессиональное обучение.Современные тренды в подготовке квалифицированного специалиста по специальности: «Сварочное дело»	197
Козьярская М.В. КГП на ПХВ «Аксуский колледж черной металлургии»г.Аксу, Павлодарская обл., Профессиональная деятельность преподавателя специальных дисциплин для формирования мотивации обучающихся. применение интеграции специальных дисциплин с общеобразовательными дисциплинами и производственным обучением	201
Жакина К.А. ШЖҚ МКК «Сервис және туризм колледжі», Нұр-Сұлтан қ. Тарих пәнін жаңартылған білім беру мазмұны бойынша оқытуда тірек-сызбаларды қолдану	203
Амиркенова Ы.А. ГККП «Высший инновационный аграрный колледж «Ertis»» Павлодарская обл. «Дебаты» как образовательная технологияи как интеллектуальная игра	205

Базарова Л.Е. КГУ «Карагандинский агротехнический колледж» Создания инновационной целостности системы обучения на основе интеграций содержания общеобразовательных и профессиональных модулей	209
Кусаинова Д.Г. Қазтұтынуодағының жоғары сауда-экономикалық колледжі, Нұр-Сұлтан қ. Модульдік-құзыреттілік негізде оқытудың тиімділігі	212
Мадишева Г.А. «Қазақстан Халықаралық Лингвистикалық колледжі» ЖШС, Нұр-Сұлтан Құдайбердіұлының «әділ-мария» романының тілі	213
Батталова Л.К. КГПИ на ПХВ «Аксуский колледж черной металлургии» г.Аксу, Павлодарская обл. Дистанционное образование: современные подходы и перспективы	220
Бактубаева А.А. ТОО «Казахстанский Международный Лингвистический Колледж» г.Нур-Султан Нетрадиционные формы проведения занятий поинформационным дисциплинам	222
Бондаренко Н.Ю. Актюбинский колледж транспорта, коммуникаций и новых технологий, Актюбинская обл. Дистанционное обучение: вопросы организации учебного процесса	223
Шерп Ю.М. ТОО Юридический колледж «Фемида», Карагандинская обл. Дистанционное обучение в современных реалиях.	226
Краснощек А.А. КГКП «Высший сельскохозяйственный колледж им.Ж.Кизатова» с.Покровка, Есильский р., Северо-Казахстанская обл. Инновационные технологии как средство формирования профессиональных компетенций обучающихся по специальности 1510000 «механизация сельского хозяйства»	229
Есалиева О.Қ. Индустриалды-техникалық колледж, Шымкент қ. «Физика пәніндегі ¹⁴n ядросының альфа-бөлшек шашырату процестеріне тәжірибе жүргізу»	233
Азенова Н.С. Ақжайық аграрлық техникалық колледжі Бәсекеге қабілетті маман даярлауда ТжКБде психологиялық қызмет көрсету сапасы	236

Каримова Г.К. Ақжайық аграрлық техникалық колледжі Кәсіптік білім беруде жаңа технологиялық әдіс-тәсілдерді игерудің тиімділігі	238
Кулатов А.Б. МКҚК"Ақжайық аграрлық техникалық колледжі" Дуалды оқыту - кадрдың бәсекеге қабілеттілігінің кепілі	240
Кульманова А.К. Ақжаикский аграрно технический колледж Становление новой системы образования	242
Даулеткалиева Г. К. «Ақтөбе гуманитарлық колледжі» МКҚК, Ақтөбе обл. Қазіргі кездегі«кітапхана ісі» мамандығы бойынша мамандарды даярлау мәселелері	245
Дюсебаева Ж. С. ГКП на ПХВ "Высший колледж " ASTANA POLYTECHNIC", г.Нур-Султан Эффективность воздействия инновационных подходов на качество преподавания языковых дисциплин для подготовки профессионального-компетентного специалиста	248
Сладкова Н.В. Колледж сервиса и новых технологий, г.Уральск Формирование учебно-познавательнойкомпетенции на уроках экономических дисциплин	250
Қожабергенова Г.С. О.Тұрмағанбетұлы атындағы Маңғыстау индустриалды техникалық колледжі, Жаңаөзен қ. Кәсіптік білім берудің дуальды формасы	252
Ражабова А.Ж О.Тұрмағанбетұлы атындағы Маңғыстау индустриалды техникалық колледжі, Жанаөзен қ. Қашықтықтан оқытудағы ақпараттық технологияның мүмкіндіктері және тиімділігі	257
Абишева С.М. Ақтөбе көлік, коммуникация және жаңа технология колледжі, Ақтөбе қ. Қашықтықтан оқытудың ерекшеліктері мен артықшылықтары	260
Умбеталиева Л.У. Многопрофильный медицинский колледж "Авиценна", г.Шымкент Использование новых технологий при обучении в системе технического и профессионального образования	263
Медеубаева Б.Б.,Жузбаев Н.К. Қаратау құрылыс-техникалық колледжі, Қаратау қ. Мамандықты игерудегі кәсіптік-техникалық іс-тәжірибелердің рөлі	266

Құрмет Е. «Колледж мектеп интернат», Ақмола обл. ТжКББ-дегі қазіргі білім: дәстүр, тәжірибе және инновация	269
Дюсова Ш.Д. «Ақтөбе гуманитарлық колледжі» МКҚК, Ақтөбе қ. Диалогтық оқытудағы коммуникативтік дағдыларды дамыту	270
Жарылқапова Ж.Ә., «Алматы құрылыс және халықтық кәсіпшілік колледжі» КМҚК ТжКББ-дегі жаңартылған бағдарламаны оқыту тиімділігі	274
Шаханова Н. А. КГУ «Актюбинский областной специальный комплекс «школа-интернат-колледж» для детей с нарушениями слуха и зрения» Использование современных технологий для профессионального образования детей с ОВЗ	277

II БӨЛІМ

СТУДЕНТТЕРГЕ БАҒЫТТАЛҒАН КӘСІПТІК ОҚЫТУ. ЭКОНОМИКА САЛАЛАРЫ ҮШІН КАДРЛАРДЫ ДАЯРЛАУДЫҢ ЗАМАНАУИ ТЕНДЕНЦИЯЛАРЫ

СТУДЕНТОЦЕНТРИРОВАННОЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЕ ОБУЧЕНИЕ. СОВРЕМЕННЫЕ ТРЕНДЫ ПОДГОТОВКИ КАДРОВ ДЛЯ ОТРАСЛЕЙ ЭКОНОМИКИ

Ермаханова Р.С. «Жоғары көлік және коммуникация колледжі» МКҚК, Нұр-Сұлтан қ. Арнайы пәндерді өндіріспен байланыстыру арқылы дамыта оқыту технологиясын қолданып студенттердің білімін арттыру	279
Колесниченко З.В. КГП на ПХВ «Аксуский колледж черной металлургии» г.Аксу, Павлодарская обл. Организация производственной практики в условиях дистанционного обучения в КГП на ПХВ «Аксуский колледж черной металлургии»	282
Туллубаева М.К. Экибастузский политехнический колледж, г.Экибастуз, Павлодарская обл. Практико-ориентированный подход в подготовке специалистов	286
Караева Б.С. Алматинский государственный колледж энергетики и и электронных технологий, г.Алматы Ресурсный центр - инновационная модель организаций технического и профессионального образования	289

Петько Е.М. Высший торгово-экономический Колледж Казпотребсоюза г.Нур-Султан Социальное партнерство как гарантия качества и востребованности компетентных специалистов в условиях непрерывного образования	292
Жунусова З.С. колледж АО «Финансовая академия», г. Нур-Султан. Некоторые особенности обучения в профессиональной речевой подготовке студентов экономических специальностей	296
Кожабергинова С.М. ГККП «Колледж общественного питания и сервиса» акимата г. Нур - Султан Формирование информационно – коммуникативной компетентности студентов.	298
Рахметова Г.М. Колледж общественного питания и сервиса акимата г.Нур-Султан Развитие мыслительной деятельности студентов на уроках математики	301
Шишкин С.Г. КГУ «Аграрный колледж Аккайынского района», Северо-Казахстанская обл. Студентоориентированное профессиональное обучение. Современные тренды подготовки кадров для отраслевой экономики	303
Тулегенова М. Ш. «Басқару колледжі» ЖШС, Нұр-Сұлтан қ. Оқытудың белсенді әдістерін экономикалық пәндерде пайдаланудың тиімділігі	306
Бакбергенова К.А., Бисенгалиева С.М. «Техникалық колледж»МҚКК, Нұр-Сұлтан қ. Өндірістік тәжірибенің кәсіптік және техникалық білім беруде маңызы	310
Кулешова Т.М. КГКП Алматинский колледж моды и дизайна, г.Алматы Дуальное обучение в системе технического и профессионального образования Казахстана	312
Проценко О.Д. ГКП на ПХВ "Высший колледж " ASTANA POLYTECHNIC" , г.Нур-Султан Туристские возможности РК для развития внутреннего туризма. Как пандемия повлияла на туристскую отрасль в Казахстане	314
Бекова Г. Ж. «Технологиялық колледжі» МКҚК, Нұр-Сұлтан қ. Кәсіптік қазақ тілі сабақтарында мәтіндермен жұмыс жасауды ұйымдастыру	317
Маштыкова С.И. Ақтау технологиялық қызмет көрсету колледжі Студенттерге бағытталған кәсіптік оқытуды ұйымдастыру	320

Бекетова Р.А, Айтжанова С.Р. Хромтауский горно-технический высший колледж Маркшейдерское обеспечение в горной промышленности	323
Жапаркулова У.М. Колледж менеджмента, бизнеса и образования, г.Нур-Султан Стартапы и студентоориентированное обучение в ТиПО	326
Аубакирова Р.М. Колледж городского хозяйства «Астана Профи», г.Нур-Султан Студентоориентированное профессиональное обучение.Современные тренды подготовки кадров для отраслей экономики	328
Смирнова О.Д., Тюрюбаева Р.Б. КГП на ПХВ «Колледж сервиса и туризма», г.Нур-Султан Конкурсы и мастер – классыкак средство творческой самореализации	331
Усенбаева А. Ж., КГП на ПХВ «Колледж сервиса и туризма», г.Нур-Султан Применение деловых игр на уроках экономических дисциплин	335
Марусанич С.А.,Ткачев Р.С. ГККП «Агротехнический колледж» г.Есиль, Акмолинская обл., Техническое творчество как средство совершенствованияпрофессиональных компетенций и развития личности	339
Аубакирова Т.Н. ГККП на ПХВ «Высший колледж транспорта и коммуникаций» г.Нур-Султан Социальноепартнерство– одноизглавныхусловийпрофессиональной подготовки и трудоустройства	343
Атаманчук В.Н. Колледж «Индустрии питания и сервиса», г. Шымкент Значение химии в профессиональной деятельности повара	345
Оспанова Ж.М. Высший торгово-экономический Колледж Казпотребсоюза г.Нур-Султан Кейсовый метод в системе обучения студентов по специальности«правоведение»	348
Ташенова А.Е. Ақжайық аграрлық техникалық колледжі Экономикалық пәндер бойынша студенттердің танымдық белсенділігін арттыру	351
Утеуова А.М., Жоғары аграрлық-техникалық колледжі, Орал қ. Бәсекеге қабілетті маман даярлау - ұлттық экономиканы тұрақтандырудың басты факторы ретінде	354

Нусупова А.А. 358
КГКП «Алматинский колледж моды и дизайна», г.Алматы
Современные тенденции развития в подготовке кадров

Толеубаева А. Б., физика пәні оқытушысы 363
Мейірбике колледжі, Маңғыстау обл.

ІІІ БӨЛІМ

ЦИФРЛАНДЫРУ ЖӘНЕ БІЛІМ БЕРУ ҮРДІСІ. ҚАШЫҚТЫҚТАН ОҚЫТУДЫҢ ШЫНДЫҚТАРЫ

ЦИФРОВИЗАЦИЯ И УЧЕБНЫЙ ПРОЦЕСС. РЕАЛИИ ДИСТАНЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ

Абдуллаева Г.А.
Алматы мемлекеттік бизнес колледжі
Қашықтықтан оқытудың заманауи түрі- онлайн сабақ 365

Иманова А.М.
«Қайнар» колледжі
Цифрландыру және білім беру үрдісі. Қашықтықтан оқыту шындықтары 369

Койшибаева С.А.
Хромтауский горно-технический высший колледж, г.Хромтау, Актюбинская обл.
**Использование тренажёра forward погрузочно-доставочной машины
ATLASCOPCOSCOOPTRAMST1030на уроках горного дела** 372

Нұрқабыл Г.Ж.
«Жоғары көлік және коммуникация колледжі» ШЖҚ МҚК, Нұр-Сұлтан қ.
Цифрлық білім беру – заман талабы 374

Нурмышев К.К.
Актюбинский колледж транспорта, коммуникаций и новых технологий, г. Актобе
Цифровизация учебного процесса – основные преимущества и недостатки 376

Оспанова А.М.
Қазтұтынуодағының жоғары сауда-экономикалық колледжі, Нұр-Сұлтан қ.
қашықтан оқыту үрдісінде акт қолдануда цифрлық сауаттылықтың маңызы 380

Жағалова А.М.
«Қаржы академиясы» АҚ колледжі, Нұр-Сұлтан қ.
Цифрландыру және білім беру үрдісі.Қашықтан оқытудың шындықтары 382

Жақсылықова С.Қ.
Маңғыстау энергетикалық колледжі, Маңғыстау облысы, Ақтау қаласы
Цифрландыру бүгінгі білім берудегіжаңа негізгі бағыт 386

Жылкыбаева Г.А., Байменова А.Р.
«ASTANA POLYTECHNIC» жоғары колледжі» ШЖҚ МКК, Нұр-Сұлтан қ.
Цифрландыру – бүгінгі білім берудегі жаңа бағыт: жалпы білім беру пәндері

бойынша электрондық оқулықты жасақтау және оқу үрдісіне енгізу	388
Купеева Г.А. Қызылорда медициналық жоғары колледжі Цифрландыру және білім беру үрдісі. Қашықтықтан оқытудың шындықтары	391
Ризабекова Г. ГКП на ПХВ «Высший колледж «ASTANA POLYTECHNIC» г.Нур-Султан Информатизация образования и формирование функциональной грамотности обучающихся	396
Есмурзина Г.К., Аманжолова Н.Б. ТОО «Казахстанский Международный Лингвистический Колледж», г. Нур-Султан Особенности дистанционного обучения при преподавании химии	399
Байесенова Г.М. Ақтау технологиялық қызмет көрсету колледжі, Ақтау. Қашықтан оқыту кезінде биология сабағында әдіс-тәсілдерді қолдану	402
Есілбай Д.Д. учреждение «Высший казахский гуманитарно-технический колледж»г.Кокшетау Цифровизация образования: проблемы и перспективы	405
Аймурзин А.У. М.Б.Ықсанов атындағы Жәнібек колледжі, Батыс Қазақстан обл. Ақпараттық сауаттылық – бүгінгі заман талабы	408
Ескендинова Ж.Ж. Высший казахский гуманитарно-технический колледж, г.Кокшетау Процесс получения знаний, умений и навыков в системе дистанционного образования	411
Советбекова М.Б. ЖШС «Республикалық медициналық академия», Нұр-Сұлтан қ. Заманауи педагогикалық технологиялар білікті мамандарды даярлау құралы ретінде	415
Байсултанова И.Ш., Болатова А.С Жоғары аграрлық-техникалық колледжі, Орал қ. Цифрландыру және білім беру үрдісі. қашықтықтан оқытудың шындықтары	417
Долинский Р.С. КГУ "Карагандинский машиностроительный колледж", г. Караганда Использование цифровых технологий в дистанционном обучении в сфере ТиПО	423
Кенжебекова Г.С. ГККП «Технический колледж», г.Нур-Султан Цифровой Казахстан и его ожидаемые результаты	426

Сулейменова Б.А. Колледж АО «Финансовая Академия», г.Нур-Султан компьютерное моделирование интерьера в программном комплексе DIALUX	430
Қырғызбаев М.О. «Қаратау құрылыс-техникалық колледжі» КМҚК, Жамбыл облысы, Талас ауданы, Қаратау қ. Білім беру үрдісінде мультимедиялық технологиялардың атқаратын ролі	434
Асанова Н.У. «Қаратау құрылыс-техникалық колледжі» КМҚК, Жамбыл облысы, Талас ауданы, Қаратау қ. Білім беру үрдісінде қашықтықтан оқытудың тиімділігі	437
Назарова А. А. ТОО Юридический колледж «Фемида» г. Караганда Дистанционное обучение: «за» или «против»	441
Утепбаева А.Б. Маңғыстау энергетикалық колледжі, Маңғыстау облысы, Ақтау қаласы Қашықтықтан оқыту үрдісіндегі бағалаудың ерекшеліктері	444
Тайтолеуова А.А. ТОО «Акмолинский колледж КазАТК им.М.Тынышпаева», г.Нур-Султан Образовательная система XXI века	446
Айешева Г.А. Колледж сервиса и новых технологий, г.Уральск Дистанционное обучение как инновационный подход в реализации непрерывного образования	447
Аганина Г.В., Фараджулаева Ф.А. Алматинский колледж моды и дизайна, г.Алматы Дистанционное обучение как инновационный подход в реализации образования	452
Жазылбекова Н.Р. КГКП Алматинский колледж моды и дизайна, г.Алматы Цифровизация образования как часть модернизации учебного процесса	455
Керимбекова А.М. «Алматы сән және дизайн колледжі» КМҚК, Алматы қ. Цифрландыру және білім беру үрдісі. Қашықтықтан оқытудағы қиындықтар мен перспективалар	458
Саурбаева С.А. КГКП «Алматинский колледж моды и дизайна», г.Алматы Роль дистанционного обучения в современном образовании и производственном обучении	462

Уябаева Г.Ж. ГККП «Алматинский колледж моды и дизайна», г. Алматы	466
Цифровизация и учебный процесс в современном образовании и реалии дистанционного обучения	
Шотова Д.С. Шортандинский район ГККП «Колледж-школа-интернат», Акмолинская обл.	469
Цифровизация и учебный процесс. Реалии дистанционного обучения	
Каленова И. А. «Техникалық колледжі» МКҚК, Нұр-Сұлтан қ.	470
Қашықтықтан оқытудың тиімділігі	
Қалекеш Ж.Б, Тулемисова С.С. Жоғары аграрлық техникалық колледжі, Орал қ.	474
Ілім беру процесіндегі жаңа ақпараттық технологиялар	
Карпаева А.Т. Учреждение медицинский колледж «Шипагер», г. Нур-Султан	478
Использование дистанционного формата обучения студентов в образовательном процессе	
Тулеева С.А. «Шипагер» медициналық колледжі, Нұр-Сұлтан қ.	481
Ағылшын тілін онлайн оқытуда топтық жұмысты ұйымдастырудың кемшіліктері мен артықшылықтары	
Кравченко Т.Н. Костанайский педагогический колледж, г. Костанай	483
Опыт по созданию условий организации самостоятельной работы студентов ТиПО в процессе дистанционного обучения	
Виноградова О.А. Высший Казахский гуманитарно-технический колледж, г. Кокшетау	587
Влияние современных цифровых технологий на формирование орфографической грамотности студентов	
Секенова А.М. педагогикалық колледжі, Семей қ.	491
Ағылшын тілі сабақтарында QR-кодты қолдану	
Жуматова А.Е. КММ «Саран техникалық колледжі», Саран қаласы, Қарағанды облысы,	495
Цифрландыру – бүгінгі білім берудегі жаңа бағыт. Әлемдік «цифрлық қадамдар»	
Сарсенбаева С.К. Ақтөбе гуманитарлық колледжі, Ақтөбе қ.	497
Цифрландыру - бүгінгі білім берудегі жаңа бағыт	

Изтлеуова Г.К. Ақтөбе гуманитарлық колледжі, Ақтөбе қ. Цифрлық Қазақстан	499
Муравьева С.А. ГКП на ПХВ «Высший колледж транспорта и коммуникаций» Использование цифровых образовательных ресурсов в системе ТиПО	501
Кененбаева Р.К. ШЖҚ «Түркістан жоғары медицина колледжі» МКК Цифрлық технология – білім саласында	504
Калиева Г.Ж. ГККП "Высший технический колледж", г. Кокшетау Использование информационных технологий в обучении математике	508
Табилтайқызы С. «М.О.Әуезов атындағы педагогикалық колледжі» КМҚК, Семей қ. Оқу формасының жаңа түрі – қашықтықтан оқытуды платформалардың көмегімен жүзеге асыру	510
Нурмагамбетова Ш.С. Колледж городского хозяйства «Астана Профи», г. Нур-Султан Компьютерное моделирование математических процессов	513
Оскина М.С. «Астана Профи» қалалық шаруашылық колледжі, Нұр-Сұлтан қ. СІІЛ-де оқыту стратегиялары	517
Шайрова А.С. ГККП «Мангистауский энергетический колледж» г. Ақтау, Мангистауская обл. Инновационные технологий в преподавании	521
Ордабаева З.К. «Басқару» ЖШС колледжі, Нұр-Сұлтан қ. Сандық қазақстан	523
Шайхсламова А.Н., Колледж АО «Финансовая академия», г. Нур-Султан Использование информационных технологий в дистанционном обучении на занятиях по подготовке специалистов в области информационных систем	525
Сағындыков Ж.М. МКҚК "Ақжайық аграрлық техникалық колледжі" Қашықтықтан оқытудың артықшылықтары мен қиыншылықтары	530
Әділханова Қ.Ә. Қазтұтынуодағы жоғары сауда-экономикалық колледжі, Нұр-Сұлтан қ. Цифрлық сауаттылық – ақпараттық қоғамдағы дамудың алғышарты	532

Елубаева А.Р. ГКП на ПХВ «Высший колледж «AstanaPolytechnic»», г.Нур-Султан Успехи и неудачи дистанционного обучения в системе технического и профессионального образования	535
Балпанова Г.С. РГКП «Алматинский музыкальный колледж имени П.Чайковского» Опыт организации методической работы с педагогами в Алматинском музыкальном колледже имени П. Чайковского по направлению анализа и оценки профессиональной деятельности педагогов по планированию и проведению уроков	537
Абдыкаликова Ж.Н. Карагандинский высший политехнический колледж, г.Караганда Преимущества дистанционного обучения, проблемы и пути их решения	542
Богославская И.Ю. Актюбинский колледж транспорта, коммуникаций и новых технологий, г. Актобе Перспективы внедрения цифровых технологий изэлектронного обучения при подготовкеспециалистов для железнодорожного транспорта	544
Сулейменова К.М. КГКП на ПХВ«Аксуский колледж черной металлургии», г.Аксу, Павлодарская обл. Эффективность цифровых технологий в дистанционном обучении	548
Шакиров Г.Р. ГККП «Центр модернизации образования» г.Нур-Султан Использование электронного ресурса «jigsawplanet» в педагогической деятельности преподавателя	551

IV БӨЛІМ

ҚАЗІРГІ ӘЛЕМДЕГІ ҚОҒАМ, МӘДЕНИЕТ, ТҰЛҒА.

ОБЩЕСТВО, КУЛЬТУРА, ЛИЧНОСТЬ В СОВРЕМЕННОМ МИРЕ.

Абдразакова К.Ж. «Екібастұз медициналық колледжі» КМҚК , Екібастұз қаласы, Павлодар облысы Қашықтан оқыту үрдісінде тәрбие жұмыстарын тиімді ұйымдастыру – жетістік кепілі	554
Авдиенко Л. С. Экибастузский колледж инновационного Евразийского Университета, г.Экибастуз Дебаты как средство личностного развития студентов колледжа	557
Заицкий Д.С. Учреждение «Высший казахский гуманитарно-технический колледж», г.Кокшетау Правовые аспекты правового воспитания студентов колледжа в процессе учебной и внеучебной деятельности	560

Мештаева Г. А. ТОО «Медико-технический колледж», г.Нур-Султан	562
Формирование политической культуры обучающихся в условиях обновления образования	
Смаилова С.Ж. Қазтұтынуодағының жоғары сауда-экономикалық колледжі, Нұр-Сұлтан қ.	
Колледж студенттерінің оқудан тыс қызметтегі көшбасшылық қасиеттерін дамыту	565
Жумабаева С.Т. КГП на ПХВ «Колледж сервиса и туризма», г.Нур-Султан	
Ораторские навыки в работе преподавателя	568
Омарова К.Н. КГКП Алматинский колледж моды и дизайна, г.Алматы	
Духовно-нравственная культура личности как основа доверия в образовательном процессе	572
Тұрсынғалиқызы А. КҚМК «Алматы сән және дизайн колледжі», Алматы қ.	
Білім беру үрдісінің тұлға қалыптастырудағы маңызы	575
Байтасов Д.Д. ГККП «Центр модернизации образования» г.Нур-Султан	
Проблемы идентичности и ценности в условиях глобализации и информатизации общества	578
Солтанбай Б. «Шипагер» медициналық колледжі, Нұр-Сұлтан қ.	
Оқу орындарында тәуелсіздікке тәу ететін жады қалыптастыру	581
Джантулина М.Т. А.Иманов атындағы жол-көлік колледжі, Орал қ.	
Жұмысшы маманы және кәсіби қарым-қатынас мәдениеті	584
Ибрагимов М.А. Ы.Алтынсарин ат. Рудный әлеуметтік –гуманитарлық колледжі, Рудный қ.	
Толеранттылық – тұрақтылық негізі	586
Дембельбаев Н.А. «Ақсу қара металлургия колледжі» Ақсу қ., Павлодар обл.	
Туризмнің салауатты өмір салтына тигізер әсері	590
Рахимова Р.Ы. Жаңатас көпсалалы колледжі, Жамбыл облысы, Жаңатас қаласы.	
Жамбыл – тағылым	591
Алиева Г. А., Нуркеева Б.Ж. Актюбинский гуманитарный колледж, г.Актобе	
Взаимосвязь языка и культуры в исследование концептов счастье и радость в русском и английском языках	595

Нурғалимов С.Н. «Астана Профи» қалалық шаруашылық колледжі, Нұр-Сұлтан қ. Ақпараттық мәдениет және оның қазіргі заманда жеке тұлғаны қалыптастырудағы рөлі	598
Аманжолова А.А. «Астана Профи» ұалалық шаруашылық колледжі, Нұр-Сұлтан қ. Қазіргі әлемдегі тұлға: өмірлік стратегия мен құндылықтар	601
Тұрғалиқызы М. Нұр-Сұлтан қаласы әкімдігінің «Білім беруді жаңғырту орталығы» МКҚК Мәдениеттің даму ерекшеліктері қазіргі қоғамда	603
Ордабаева З.К., Қадырхан А.Б. «Басқару» ЖШС колледжі, Нұр-Сұлтан қ. Латын әліпбиіне көшу – ұлт үшін жасалған маңызды қадамдардың бірі	606
Негметжанова Н.З. ГКП на ПХВ «Высший колледж транспорта и коммуникаций», г. Нур-Султан Речевая культура современной молодежи	607
Кубашева А.Т., Ақжайық аграрлық техникалық колледжі Тәрбие және жеке тұлғаны әлеуметтендіру ортасы	610
Абдиканиева Б.Е. Қызылорда медициналық жоғары колледжі, Қызылорда қ. Ерікті жастар – ел денсаулығына қызмет етеді	613
Наурызова Г.Ө. “ASTANA POLYTECHNIC” Жоғарғы Колледжі, Нұр-Сұлтан қ. 2017 – 2021 жылдарға арналған "еңбек" мемлекеттік бағдарламасы аясында ТжКБ жүйесінде мамандарды дайындау	617
Шералиев Ж. Е. «Высший колледж «ASTANA POLITECHNIC», г.Нур-Султан Общество в современном мире и его ценности	618
Ибраимова О.Б. «Колледж индустрии питания и сервиса» г. Шымкента. Великан народной поэзии	620

